Lwowska Narodowa Naukowa Biblioteka Ukrainy imienia W. Stefanyka

NAUKOWY DZIAŁ CZASOPISM IM. MARJANA I IWANNY KOCIW

Sfczas. 286

CHWILA :

dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych

R.1923 nr 1693-1722

Lwów

Chwila

1923

Grudzień

1693 - 1722

286/5-12

Nr. 1693 Lwów, sobota 1. grudnia 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I p. KONTO PKO. 142.254

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 20.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 500.000 Mk., zam. 560.000 Mk., zagr. 650.000 Mk.
CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 8.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 24.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 32.000 Mk., w tekście i przed kroniką 40.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 48.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 32.000 Mk. najmniej 10 w. 320.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 5.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 7.000 Mk. tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 16,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 8,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 48,000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

PERSKIE DYWANY

świeżo importowane z Konstantynopola, przepiękne, godne widzenia unikaty, bez przymusu kupna, wyjątkowo po cenach nader umiarkowanych poleca firma

J. TOCZYSKI i F. PEŁCZARSKI

w lokalu dawniej Spółki Stolarzy Lwowskich
PLAC BERNARDYŃSKI L. 17.

Dzisiejsza „Chwila" przynosi:

P. Witos uśmierza opozycyę.
Lutosławski przeciw numerus clausus!!
Pogromy żydowskie na Ukrainie.
Uniwersytet wiedeński widownią nowych antysemickich zajść.
Pobór rocznika 1902.
Pogromczyk przed sądem.
Nowe czynsze mieszkaniowe za grudzień.
Podwyżka taryfy elektrycznej i gazowej.
Co daje nowa ustawa uposażeniowa urzędnikom.
Bogata kronika gospodarcza.

———ooo———

Do społeczeństwa żydowskiego.

Przeżywamy okres niezwykłej doniosłości w dziejach Żydostwa.

Intenzywnej i niezmordowanej pracy domaga się od nas Palestyna a każde osłabienie jej tętna naraża polityczny i gospodarczy stan Erez Israel na bolesne przesilenia, na stagnacyę imigracyi, bezrobocie i masowy odpływ pionierów. Rząd angielski, który niedawno znów dał wyraz niezłomnej woli urzeczywistnienia deklaracyi Balfoura zwraca baczną uwagę na tempo wysiłków i przygotowanie narodu żydowskiego dla Palestyny i nietylko przez Światowe Kierownictwo Organizacyi, ale wprost przez Komitet Wykonawczy reprezentujący ogół syoński wszystkich krajów świata informuje się o postępach pracy dla Palestyny. Czas nagli a położenie Erez Israel i zagrożone bezrobociem rzesze najlepszych naszych pionierów domagają się donośnym apelem spełnienia świętych obowiązków.

A obok wielkiego dzieła budowy Ojczyzny żąda od nas jedności i wytężenia sił obronna walka, jaką toczyć musi społeczeństwo żydowskie tu w kraju. Toczy ją przedstawicielstwo nasze w Sejmie i poza Sejmem a najbliższy etap tych zapasów, to walka o samorząd gminy żydowskiej rozprężonej nieodpowiedzialną gospodarką komisarzy. W walce tej, jak też w zmaganiach się z prądami, które czyhają na gospodarczą i kulturalną ruinę Żydostwa musi reprezentacyę naszą poprzeć całe społeczeństwo. Obok wszystkich warstw musi stanąć do regeneracyjnej pracy, obudzić tradycyjny, przodowniczy swój aktywizm młodzież nasza, ta młodzież której kontynuować wypadnie wielkie dzieło uświadomienia i urzeczywistnienia ideału narodowego.

Ogrom obowiązków wobec dzieła odbudowy siedziby narodowej w Palestynie oraz niezwykle skomplikowane zadania pracy narodowej w kraju, pracy obejmującej zarówno zorganizowanie wszystkich sił żywotnych Żydostwa dla dzieła odrodzeniowego w krainie ojców, jak nieustanną pieczę o socyalny, kulturalny i materyalny rozwój Żydostwa w kraju — postawiły Krajową organizacyę syonistyczną Małopolski Wschodniej przed problemem udoskonalenia i wzmocnienia aparatu organizacyjnego. Albowiem jedynie zwarta i sprężysta, przystosowana do ujawnionego w akcie wyborczym wzrostu sił organizacya sprostać może niepomiernemu rozszerzeniu się pola pracy i wzrostowi i powadze zadań. W pełnem zrozumieniu tych konieczności położyła ostatnia Konferencya Krajowa główny nacisk na skonsolidowanie organizacyi syonistycznej w kraju. Jednolitość i siłę organizacyi bowiem, usunięcie z niej wszelkich tarć wewnętrznych uważała konferencya za najlepszą rękojmię celowości i postępów pracy syonistycznej w kraju za jedyne racyonalne przygotowanie podstaw pod harmonijną współpracę dla dzieła palestyńskiego z wszystkiem istronnictwami i federacyami syonistycznymi urzeczywistniającymi ideał odbudowy siedziby narodowej w kraju ojców. W tej myśli Konferencya Krajowa wraz z postanowieniem rozstania się z frakcyami tworzącemi odrębny i samodzielny organizm polityczny powzięła doniosłą uchwałę, stworzenia sprężystego organu pracy dla Palestyny, w którym wespół z wszystkimi organizacyami syonistycznemi będzie mobilizować wszystkie moralne i materyalne siły Żydostwa dla dzieła odrodzenia narodu w Palestynie (Keren Hajessod, Żyd. Fundusz Narodowy przygotowanie chaluców, urząd palestyński i w. i.)

Żałować wypada, iż wobec zadań przerastających siły pokolenia, nie wszyscy bojownicy losu żydowskiego stoją w jednym obozie, że dla odzyskania sprężystości działania musiała konferencya przeprowadzić rozdział pomiędzy krajową organizacyą a zorganizowaną w samodzielne stronnictwo frakcyą; ale lepszym jest rozdział niż formalna jedynie przynależność i spodziewać się należy, że wszystkie obozy syonistyczne, niezależnie od różnic programatycznych i ideowych połączą się w zgodnej współpracy dla wielkich oczekujących je zadań. Ta upragniona dla wszystkich łączność w realnej pracy zasklepi rany rozłąki, która była koniecznem następstwem naturalnego rozwoju rzeczy.

Do wytężonej, intenzywnej pracy, do ofiarności i ofiar dla wielkich zadań narodowych, do obudzenia i należytego wyzyskania niespożytych energii ludu żydowskiego dla odbudowy siedziby narodowej w Palestynie i podniesienia kulturalnego i społecznego mas żydowskich w kraju, do wyzwolenia twórczych sił, do czynu wzywamy ogół syonistyczny, wzywamy całe społeczeństwo żydowskie!

Egzekutywa Krajowej Organizacyi Syonistycznej Małopolski Wschodniej.

Reorganizacya parlamentarnego Koła Żydowskiego.

Warszawa. 28. listopada. (tel. własny). Koło Żydowskie dokonało dziś wyboru prezydyum i organów Koła. Prezesem wybrano dra L. Reicha, wiceprezesami pp. Farbsteina, Kirschbrauna, i dra Rosmarina, sekretarzem p. dra Inslera. Nadto wybrano komisyę parlamentarną, w skład której weszli pp. Farbstein, Heller, Hausner, Kirschbraun, Lewin, Rejzes, Rosmarin, Schipper i sen. Trusker i Koerner. Prezesem komisyi parlamentarnej obrano posła J. Gruenbauma.

Bezpośrednio przed przystąpieniem do wyborów, zabrał głos poseł dr. Schreiber, by w krótkiem przemówieniu podkreślić wybitne za-

Na marginesie dnia politycznego.

Sprawa wydania posłów socyalistycznych.

Warszawa, 29. listopada. (tel. własny). Jak mówią, stanowisko Piasta w sprawie wydania posłów Bobrowskiego i Stańczyka (na wczorajszej komisyi nietykalności poselskiej na wniosek Piasta odmówiono wydania posła Marka,, lecz tylko zgodzono się większością 1 głosu na wydanie posłów Bobrowskiego i Stańczyka; przyp. red.) znajduje się swoje uzasadnienie w groźbach stronnictw prawicowych, które w ten sposób rewanżują się za ultimatum Piastowców w sprawie reformy rolnej. Prawica miała zagrozić Witosowi, że w razie niewydania posłów socyalistycznych wycofa swoich ministrów z gabinetu. I tem się tłómaczą gorące zabiegi i nalegania ze strony pp. Kiernika i Witosa wśród Piastowców, aby na jutrzejszem plenum Sejmu głosowali za wydaniem.

Wniosek endecyi ma szanse przejścia, o ile cały Piast będzie głosował za. Istnieją jednak wątpliwości, czy grupa opozycyjna posła Bryla będzie głosowała za wnioskiem, czy też będzie się absentować. W ostatnim wypadku szanse ks. Lutosławskiego zmalałyby. W ten sposób sytuacya doznałaby komplikacyi, dlatego Piastowcy czynią usilne zabiegi, by skłonić grupę posła Bryla do zajęcia solidarnego stanowiska z resztą klubu.

W razie upadku wniosku nastąpiłby zara-

sługi członka dotychczasowego prezydyum posła dra Thona, prezesa pierwszego Klubu Posłów Żyd. w Sejmie Ustawodawczym, którrego kandydatury obecnie przy ustalaniu organów nie można było wziąć w rachubę ze względu na wyjazd dra Thona do Ameryki, gdzie przez najbliższych kilku miesięcy rozwinie on akcyę na rzecz Tarbutu i Keren Hajesod.

Po wywodach dra Schreibera przewodniczący wyraził imieniem obecnych drowi Thonowi pełne uznanie, dając wyraz nadziei, iż dr. Thon po powrocie zajmie w Kole należne mu stanowisko.

———ooo———

Dlaczego nie wydzierżawiono monopolu tytoniowego?

Warszawa, 29. listopada. (tel. własny). W związku z wiadomościami o wydzierżawieniu monopolu tytoniowego konsorcyum francuskiemu z firmą Lazare Freres na czele dowiadujemy się, że rokowania w tej sprawie utknęły na martwym punkcie. Przyczyną miało być żądanie rządu, by tylko rządowi przysługiwało prawo wyznaczania miejsc sprzedaży, na co kontrahenci się nie godzą, żądając swego prawa dla siebie.

———ooo———

Lewica a reforma rolna.

Warszawa. 28. listopada. (tel. własny). Przedstawiciele lewicy złożyli w komisyi rolnej deklaracyę, że w dyskusyi i głosowaniu nad projektem ustawy o reformie rolnej udziału nie wezmą, gdyż uważają ten projekt za obłudny i wadliwy, przyczem zażądali zaprotokołowania tej deklaracyi. Przewodniczący — Piastowiec po dłuższych targach zgodził się na to z opuszczeniem słowa „obłudny".

———ooo———

Dlaczego aresztowano oficerów w Krakowie i Tarnowie.

Warszawa, 29. listopada. (tel. własny). Na dzisiejszej komisyi wojskowej posłowie Miedziński i Polakiewicz (Jedność Ludowa) zażądali od gen. Szeptyckiego wyjaśnień, dlaczego aresztowano oficerów w Krakowie i Tarnowie. Gen. Szeptycki oświadczył, że aresztowani oficerowie stoją pod zarzutem wzięcia udziału w pogrzebie krakowskich i tarnowskich ofiar cywilnych. W głosowaniu nad powyższą enuncyacyą przewodniczący komisyi poseł Mączyński (Ch. N.) z powodu równości głosów zadecydował na korzyść większości przyjmującej do wiadomości oświadczenie kierownika M. S. W.

———ooo———

Z obrad komisyi.

Odbudowa kraju.

Warszawa, (Pat). Sejmowa komisya odbudowy rozpatrywała projekt ustawy odbudowy kraju. Zatwierdzono pierwszych siedm artykułów dotyczących zmiany systemu, przychodzenia z pomocą odbudowującym się. Będzie stosowany nadal system pożyczkowy. W debacie nad tą sprawą stronnictwa lewicowe udziału nie brały, gdyż po odrzuceniu wniosku pos. Hellmana (Wyzwolenie) domagającego się wysłania specyalnej komisyi śledczej na kresy, dla zbadania działalności odbudowy, opuścili na znak protestu posiedzenie.

Pomoc zniszczonym synagogom.

Warszawa, 29. listopada. (tel. własny). Na dzisiejszej komisyi odbudowy kraju poseł Federbusch w dyskusyi nad projektem ustawy o odbudowie wskazał na upośledzenie ludności żydowskiej przy rozdziale materyału i wniósł na powołanie czynnika obywatelskiego do komisyi odbudowy. Nadto mimo sprzeciwu reprezentanta rządu przyjęto wniosk tego posła, by udzielano też pomocy wypadkami wojny zniszczonym synagogom.

Dlaczego przeniesiono oddziały wojskowe z Poznania do Warszawy.

Warszawa. (Pat). Sejmowa komisya wojskowa przystąpiła do obrad nad projektem ustawy o podstawowych prawach i obowiązkach oficerów marynarki wojskowej. Referował pos. Załuska (ZLN), następnie wiceadmirał Porębski przedstawił stan obecny floty polskiej. W drugim punkcie porządku dziennego przystąpiono do zapytań na które obecny na posiedzeniu kierownik ministerstwa spraw wojsk. gen. Szeptycki udzielał odpowiedzi, więc m. i. pos. Ćwiakowski (Wyzwolenie) zapytywał w sprawach dotyczących budżetu ministerstwa spraw wojsk. Tę część posiedzenia uznano za tajną. Pos. Malinowski (PPS.) zapytywał w sprawie niewypłacenia zasiłku rodzinom rezerwistów. Pos. Kościałkowski (Wyzwolenie) w sprawie przeniesienia oddziałów wojskowych poznańskich do Warszawy. Pos. Michalak (NPR) w sprawie pewności poszczególnych oddziałów wojskowych. Na powyższe pytania minister odpowiedział, że co do wypłacenia zasiłku rodzinom rezerwistów, że sprawa ta pozostaje w kompetencyi ministerstwa spraw wewnętrznych. Co do sprawy przeniesienia oddziałów poznańskich do Warszawy, minister oświadczył, że ze względu na szczupły stan garnizonu warszawskiego i spowodowane tem ogromne jego przemęczenie wartami przy zabezpieczaniu magazynów z materyałami wojskowymi, musiał garnizon warszawski wzmocnić, by nie cierpiało w tej służbie wyszkolenie wojskowe. Co do pytania pos. Michalaka, minister powiedział, że, jak długo nosi mundur żołnierza polskiego, uważać będzie, że wszystkie oddziały wojska polskiego w każdej chwili wypełnią rozkazy władz przełożonych i w tym kierunku zawsze i bez wyjątku okażą się pewnymi.

*

Warszawa. (Pat.). Sejmowa komisya spraw zagranicznych rozpatrywała następujące projekty konwencyi, uchwalonej na pierwszej Międzynarodowej konferencyi pracy w Waszyngtonie w r. 1919, oraz projekty konwencyi z II. Międzynarodowej konferencyi pracy w Genui w r. 1920.

*

Warszawa. (Pat.). Sejmowa komisya przemysłowo-handlowa przyjęła ustawę w sprawie ratyfikacyi umowy handlowej i konwencyi osiedleńczej polsko-tureckiej. W sprawie projektu ustawy o poparciu przemysłu ludowego, został uzgodniony wniosek rządowy, z projektem, aby zastąpić pożyczki ze skarbu państaw dlla przemysłu ludowego gwarancyą skarbu państwa.

———ooo———

Porządek dzienny dzis. pos. Sejmu.

Warszawa, 29.11. (Pat.). Porządek dzienny jutrzejszego posiedzenia Sejmu m. in. przewiduje: Trzecie czytanie ustawy o waloryzacyi o zniesienie ministerstwa poczt i telegrafów, sprawa wydania posłów Marka, Bobrowskiego i Stańczyka, sprawa kredytu w przemyśle włókienniczym, oraz szereg nagłych wniosków.

Premier Witos tekami ministeryalnemi uśmierza opozycyę.

Warszawa, 29. listopada. (tel. własny). P. Witos podpisał dekret nominacyjny posła Pawłowskiego (Opozycya Piasta) na ministra robót publicznych. Mianowany wbrew swej woli, ministrem inż. Pawłowski odmówił przyjęcia teki, wobec czego dekret nominacyjny zamiast do Belwederu powędrował do archiwum p. Witosa. Niezrażony tem premier zaofiarował odrzuconą tekę posłowi Posadzkiemu, który popiera również posła Bryla i z tego też powodu wątpliwem jest, czy tekami ministeryalnymi pan Witos zdoła udobruchać opozycyę we własnym klubie.

———ooo———

Ksiądz Lutosławski przeciw numerus clausus.

Warszawa, 29. listopada. (tel. własny). Na posiedzeniu Kom. Oświatowej rozpatrywany był wniosek Koła Żyd. w sprawie okólnika b. min. Głąbińskiego o numerus clausus. Po referacie posła Wygodskiego (Koło Żyd.) przedstawiciel rządu starał się całą sprawę zbagatelizować. Istnieją ograniczenia wywołane trudnościami technicznymi, a rząd stosuje ograniczenia dlatego, bo woli mieć 10—15 studentów wykształconych aniżeli setki. Następnie odczytał wspomniany okólnik, z którego wynika, że pan minister z góry aprobuje zarządzenia Rad Wydziałowych w kierunku ograniczeń, zaś druga część okólnika mówi o

zabezpieczeniu potrzeb mieszkaniowych polskiej młodzieży akademickiej.

Ks. Lutosławski uważa wnioski Koła Żyd. za demonstracyjne i tendencyjne, nie ma mowy o żadnych ograniczeniach ze względów wyznaniowych czy też narodowościowych i wnosi na przejście do porządku dziennego nad nimi.

Poseł Czapiński ostro zaatakował ks. Lutosławskiego i uważa za nieprzyzwoite z jzego strony nad tak ważnym problemem przejść do porządku dziennego. Dawniej ks. Lutosławski parł o przeprowadzenie numerus clausus, a dziś sprawę tę przewleka.

W głosowaniu głosami Piastowców, lewicy i mniejszości narod. wniosek ks. Lutosławskiego **odrzucono.**

W dyskusyi ks. Lutosławski oświadczył, że Polska przeżywa b. ciężkie i krytyczne chwile, wobec czego **należy unikać wszelkich walk wewnętrznych jak i ich zaognienia.**

Poseł Czapiński stwierdza, że nie ulega wątpliwości, że celem okólnika było pogwałcenie konstytucyi wobec czego klub mowcy, jak i cała lewica polska głosować będzie za wnioskami Koła Żyd. aczkolwiek w tej sprawie wychodzi z zupełnie innych motywów, aniżeli Koło Żyd. Przy tej sposobności zaznaczył, że PPS. jak i stronnictwa lewicy głosować będą przeciw wnioskowi posła Grynbauma, w sprawie szkolnictwa dla mniejszości narodowych.

Poseł Lewin: Sposób jak dokonywano przyjęć na uniwersytetach, dowodzi, że celem okólnika były ograniczenia wyznaniowe. Jest wiadomem, że przyjęto mniej, aniżeli było miejsc wolnych. Prosi o wyjaśnienie, skąd powstało przepełnienie na uniwersytecie lwowskim, skoro przed wojną frekwentantami byli Ukraińcy, a dziś ich nie ma. Nawiązując do drugiej części okólnika, zapytuje, czy władze uniwersyteckie mają dane statystyczne, że młodzież żydowska akademicka ma zabezpieczone potrzeby mieszkaniowe i na jakiej podstawie z podatków ogólno-państwowych dysponuje się fundusze na potrzeby mieszkaniowe tylko dla polskiej młodzieży.

Dyskusyi nie wyczerpano.

Nowe zajścia na uniwersytecie wiedeńskim.

Wiedeń. (Pat). Dziś powtórzyły się zajścia na uniwersytecie. Studenci niemiecko-narodowi nie wpuszczali studentów żydowskich do gmachu. Rektorat zarządził zamknięcie uniwersytetu, a policya opróżniła rampę, którą obsadzili demonstranci. Deputacya studentów socyalno-demokratycznych udała się do parlamentu i prosiła frakcyę socyalno-demokratyczną o interwencyę. Jeżeliby wykroczenia na uniwersytecie powtórzyły się, będzie użyta tzw. straż republikańska

Waloryzacja a wymogi życia.

I

Miarodajne sfery przystępują do rozwiązania piekącej kwestyi spłaty długów przedwojennych czyto hipotecznych czy też nieubezpieczonych hipotek. Komisya prawnicza Senatu wyłoniła komitet a prace w tym komitecie doszły już do złożenia konkretnych projektów ustawodawczych. Projekty te a w szczególności najbardziej brany w rachubę projekt członka komisyi kodyfikacyjnej Litauera, stanowią poważne niebezpieczeństwo, iż stać się mogą ustawą, i powiększyć istniejący już nieznośny chaos a nawet sprowadzić ruinę wielkiej sfery obywateli. Oto projekt Litauera stanowi, że długi przedwojenne hipoteczne mają być spłacone w 25 proc. swojej wewnętrznej wartości. Długi zaś hipotecznie nieubezpieczone mają być spłacone przez zapłatę 1/8 ich nominalnej wartości w złocie. Do towarzystw asekuracyjnych i listów zastawnych ustawa niema się odnosić. Nałożenie na właścicieli nieruchomości obowiązku zapłaty nominalnego długu w wysokości 1/4 części jego realnej wartości równa się wywłaszczeniu wszystkich właścicieli nieruchomości, którzy z czasów przedwojennych mają na swojej realności hipotekę, gdyż jest rzeczą notoryczną, że realności miejskie w większych miastach obciążone były do wysokości połowy swojej realnej wartości, tak, że zapłata długu — wedle projektu Litauera — wyczerpie w wielu wypadkach **całą dzisiejszą wartość realności** a nadto często właściciel tej realności pozostanie jeszcze dłużnikiem. Wiadomo bowiem, że realności miejskie z powodu ograniczenia żelaznymi karbami ustawy o ochronie lokatorów nie dosięgają jeszcze dziś czwartej części swojej przedwojennej wartości. Ograniczenia właścicieli realności ochroną lokatorów są ze względów społecznych konieczne, ale nałożyć równocześnie na właściciela nie mającego niemal żadnych dochodów obowiązek spłaty długu w wysokości 25 proc. w złocie, znaczy wywłaszczyć go w zupełności. Ustawa ta zrujnuje ponadto sfery najuboższe, najbardziej na ochronę zasługujące, albowiem dorobkiewicze, którzy niedawno nabyli nieruchomości, dawno się już pozbyli swoich długów hipotecznych (pamiętać bowiem należy, że do połowy r. 1921, nikomu przez myśl nie przeszło, że długi będą inaczej spłacane, aniżeli w ustawowej relacyi) płacąc za nie markami, natomiast sfery ubogie, które w czasie nie zdołały się uporać z przedwojennymi długami, obecnie miałyby zapłacić 25 proc. w złocie.

Jaka jest racya, by długi nie ubezpieczone hipoteką spłacano jedynie w 1/8 części ich wewnętrznej wartości, pozostaje tajemnicą i jest nie do zrozumienia, Dlaczego wierzyciel mający w zastawie efektywne złoto, brylanty, lub inny zastaw ręczny, miałby utrzymać tylko 1/8 część swojego długu, natomiast wierzyciel intabulowany na swoje realności, chociażby ta realność przez wypadki wojenne została całkiem zniszczona, otrzymać ma 1/4 część długu wojennego? Te same skutki objawią się także przy nieruchomościach wiejskich, choć w mniej drastyczny sposób, gdyż grunta nie zostały dotknięte ochroną lokatorów. Ale i przy gruntach wiejskich mali rolnicy, specyalnie w Małopolsce Wschodniej są często wypadkami wojennymi zniszczeni, a tak zniszczony rolnik miałby za każdych 100 koron na jego gruncie ciążących zapłacić wedle dzisiejszego kursu około 40 milionów mk. (!) Natomiast pracownik umysłowy, (a przeważnie te sfery ubezpieczały się na życie), który przez 20 lub 25 lat płacił premie asekuracyjne po kilkaset lub kilka tysięcy koron, ma obecnie za swoją policę otrzymać równowartość kilku papierosów.

Problem waloryzacyi długów zaprząta literaturę i judykaturę od kilku lat i wszyscy godzą się na to, że byłoby ogromną krzywdą, gdyby wierzyciele za swoje wierzytelności przedjenne otrzymali jako zapłatę 70 marek za 100 koron. Ustawa cywilna, ani też handlowa nie dozwala waloryzacyi dawnych długów, a praktyka sądu dopuszczająca waloryzacyę jest interpretacyą ustawy contra legem, choć ze stanowiska słuszności wyroki nakazujące waloryzacyę są uzasadnione. Nie należy jednak wpadać w ostateczność, jak to się stało w orzeczeniu plenarnem Izby III. Sądu Najwyższego z 5. czerwca 1923, którem to orzeczeniem nakazano waloryzacyę w pełnej wartości długu, w czasie jego powstania ,ani też w tę ostateczność, w jaką popadł projekt Litauera ustanawiający dla wszystkich stosunków prawnych waloryzacyę w wysokości 25 procent, względnie 12 i pół procent.

Tak praktyka sądowa nakazująca waloryzacyę jakoteż ustawa projektowana wydaje Małopolskę na łup wierzycieli zagranicznych. Wiadomem bowiem, że Małopolska z czasów austryackich dłużną jest bankom wiedeńskim (Wiener Hipoteken Bank, Boden Kredit Anstalt) lub czeskim bankom (Živnostenska Banka, Praska Banka) olbrzymie sumy i dłużnik polski miałby tym wierzycielom zapłacić 25 proc., względnie 12 i pół proc. w złocie, kiedy wierzyciel wiedeński nie może uzyska ćtakiej waloryzacyi od dłużnika, któ ry jest Wiedeńczykiem, a czeski wierzyciel nie może uzyskać takiej sumy od dłużnika mieszkającego w Pradze.

N. p. Bodenkreditanstalt ma na hipotece we Wiedniu 100 tys. koron i we Lwowie 100 tys. koron. Wiedeński dłużnik zapłaci w dzisiejszych 100 tys. koron austr., czyli około 7 koron złotych, natomiast dłużnik lwowski zapłaci 25 tys. koron złotych, czyli około 20 miliardów marek pol. Nawet dłużnik czeski płacąc swoje długi w koronach czeskich płaci tylko 1/6 część swojego długu przedwojennego, natomiast dłużnik Polski, która była bezpośrednim terenem działań wojennych miałby zapłacić 1/4 część w złocie.

Poza bankami polski przemysł i handel winien jest kupcom wiedeńskim i czeskim z dawnych stosunków (za maszyny, towary tekstylne, galanteryjne, obuwie itp.) takie sumy, iż zwaloryzowanie ich nawet w 1/8 części ich nominalnej wartości, dałoby **tryliony polskich marek.** Dla uzmysłowienia podamy tylko wypadek, iż posiadacz jednego listu zastawnego na 200 koron zapozwał w tutejszym Sądzie tutejsze Tow. Kredytowe Ziemskie o zapłatę za ten list 200 kor. w złocie, a Tow. Kred. Ziemskie wykazało w tym procesie księgami, że przyznanie zapłaty w złocie oznaczałoby, iż tylko to jedno towarzystwo miałoby zapłacić za same listy zastawne 29,000.000,000.000 (29 bilionów) marek. Proojektodawcy waloryzacyjni, którzy są prawnikami, nie zdają sobie widocznie sprawy z ekonomicznej doniosłości ich pomysłów.

Pobór rocznika 1902.

Termin wcielenia rekrutów rocznika poborowego 1902 został ostatecznie naznaczony na dzień 3 grudnia rb.

Wcielenie to będzie się odbywało w przeciągu czterech dni — zależnie od oddziału, do którego zostal izaliczeni poszczególni rekruci.

W piewszym dniu wcielani będą oni do formacyi wojskowych na terenie danej miejscowości, lub swego P.K.U.; w drugim — na terenie D.O.K.; w trzecim i czwartym — na pozostałych terytoryach.

Rekruci, powołani do szeregów, winni stawić się, według otrzymanych kart powołania, we właściwych P.K.U., lub w punktach zbornych.

Na drogę i pierwsze chwile wcielenia do szeregów należy się zaopatrzyć w żywność do 3 dni.

W drodze rekurci będą otrzymywali gorącą strawę

Równocześnie z poborowymi 1902 r. zostają wcieleni do szeregów ochotnicy r. 1903 1904 i 1905 r.

Będą oni wcieleni przez władze wojskowe, w miarę możności, do formacyi, które sobie wybiorą, oo ile oczywiście — etat tych formacyi i kwalifikacye kandydata temu odpowiadają.

Ochotnicy jednoroczni otrzymują prócz imiennych kart powołania, dokumenty podróży, z którymi udają się do właściwych formacyi wojskowych.

W interesie zarówno służby wojskowej, jak i samych powołanych do szeregów leży, aby zgłaszanie się na miejsce, wyszczególnione w karcie powołania odbywało się punktualnie, według terminu podanego na karcie

———ooo———

Problem niemiecki.

Anglia wobec zmiany stosunków.

Londyn. (Pat). „Ewening Standard" ogłasza kwestyonaryusz, który przedłożono konferencyi angielskich rzeczoznawców. Kwestyonaryusz ten obejmuje następujące pytania: Jakie stanowisko mają zająć przedstawiciele angielscy w komisyi nadreńskiej wobec zagadnienia separatyzmu, jaki wpływ na strefę angielską i na komunikacyę w tej strefie będzie miał układ francusko-belgijski, zawarty z przedsiębiorstwami w Zagł. Ruhr, jaki udział w czystych zyskach przypadnie Anglii, jakie stanowisko ma zająć Anglia wobec zmiany stosunków, które w najbliższym czasie ujawnią się w Zagł. Ruhr, jakiej rady prawnej należy udzielić Bradburyemu co do stanowiska ze względu na odrzucenie zapatrywania Francyi w kwestyi rozliczenia kosztów okupacyi Zagł. Ruhr, jaka część wypłat w gotówce i świadczeń rzeczowych ze strony Niemiec ma przypaść Anglii

———ooo———

Przesilenie gabinetowe trwa.

Berlin. Upadek Stresemana a zanim idące próby utworzenia nowego, natrafiały na coraz to większe przeszkody. Nie powiodła się misya hr. Alberta, którego osoba nie spotykała się z zaufaniem z strony większości stronnictw. Spełzły też na niczem ostatnie rokowania stronnictw w sprawie kandydatury Stoegerwalda, co do osoby którego szczególnie stanowisko stronnictwa demokratycznego było do ostatniej chwili niejasnem.

Berlin. (Pat.). Poseł Stegerwald doniósł prezydentowi Rzeszy, że nie może się podjąć utworzenia gabinetu. Byłoby wskazane, by oddać tę misyę człowiekowi, który w polityce wewnętrznej jest w mniejszym stopniu przedmiotem sporu, jak on. Prezydent Rzeszy zwrócił się do pos. Marxa, prezydenta senatu, proponując mu utworzenie gabinetu. Poseł Marx odpowiedział, że przypuszczalnie jeszcze w ciągu dnia dzisiejszego przedstawi prezydentowi Rzeszy swoją listę gabinetu, która opierałaby się głównie na środkowych stronnictwach Reichstagu. Wiedeńska „8-Uhr Blatt" w związku z tą wadadomością, donosi, że tekę ministra spraw zagr. ma objąć Stresemann, socyalni demokraci zachowaliby wobec tego gabinetu MarxStresemann neutralność.

Kronprinc zamierza wyjechać z Niemiec.

Londyn. (Pat). Wedle doniesień tut. dzienników kronprinc zamierza wyjechać z Niemiec aby nie stwarzać trudności rządowi niemieckiemu. Kronprinc uda się prawdopodobnie do Meranu.

———ooo———

Koncepcya bloku łacińskiego.

Paryż. (AW). „Matin" donosi z Madrytu: Konferencya włosko-hiszpańska ma na celu stworzenie bloku łacińskiego, który doprowadzić może do wystąpienia Hiszpanii, Włoch i niektórych południowo amerykańskich państw z Ligi Narodów.

———ooo———

Król hiszpański a mandat nad Palestyną.

Rzym. (Pat.). Wedle ostatnich informacyi król hiszpański Alfons XIII wyraził życzenie wzięcia udziału w komisyi posiadającej mandat dla Ziemi świętej. Hiszpania przeciwną jest w zasadzie aby komisyi tej przewodniczyła Francya. Pragnie ona, aby przewodnictwo sprawowały poszczególne państwa po kolei. Przewiduje się wydanie aktu oficyalnego, podającego układ zawarty pomiędzy Watykanem a Hiszpanią. Stolica święta będzie mogła posługiwać się Hiszpanią w tym celu, aby głos stolicy był słyszany w łonie Ligi narodów.

———ooo———

Co przynosi moda zimowa?

Rewja w magazynie pp. Ackera i Blanka.

Nadejście zimy nakazuje uczynić przed czytelniczkami przegląd mody, któryby dał obraz stroju spacerowego, wizytowego i balowego obecnego sezonu.

W tym celu udaję się do wypróbowanej pod względem smaku i dystynkcyi firmy: Acker Blanc przy pl. Maryackim l. 8.

Zgrabne, żywe manekiny prezentują przedemną toalety, nacechowane prawdziwie paryską wytwornością i śmiałością kompozycyi.

W sukniach spacerowych przeważają ciemne materyały. Najmodniejsza jest popelina rypsowa, ożywiona tu białą draperyą zahaftowaną czarnym wzorem sznureczkowym, na innym modelu, efektownem spięciem barwną klamrą rogową lub paciorkową, to znów pyszniąca się bogatym haftem z tasiemeczki lakowej na tle zielono-srebrzystej lamy.

W toaletach wieczorowych oglądam prześliczne kreacye. A więc: łososiowa mora opływająca postać posągowo, ze sutą draperyą boczną, antyczna niemal suknia z mory liljowej na wzór egipski, spięta z przodu olbrzymią rozetą z haftem paciorkowym złoto-błękitnym, nader wytworna suknia z niebiesko-srebrzystej lamy, draperya boczna, spięta olbrzymią rozą z tego samego materyału — lub jako inny wyraz różnorodności pomysłów i stylów obecnej mody: czarna taftowa suknia empire z krynolinką, podtzymaną girlandą kwietną, która po bliższem przypatrzeniu, okazuje się właściwie czarną taftą pokrytym, drutem wysztywniającym.

Nader bogatą jest także kolekcya kostyumów, płaszczów i futer. Żakiety kostyumowe, bogato przybrane futrem i przeważnie zdobne w szerokie, barwne lub w jednym tonie trzymane, hafty sznureczkowe, tasiemeczkowe, barankowe i inne, bądź opasują wążką linią biodra, bądź rozszerzają się w klosze, faworyzowane szczególniej przez modę tego sezonu.

Również płaszcze welourowe i sukienne są bogato zdobne haftami i bramowane futrem. Fasony najróżnorodniejsze a szczególnie wielka rozmaitość panuje w kołnierzach. Między innymi szczególnie szykowny i praktyczny na zimę jest kołnierz szalowy, z jednej strony fantazyjnie przykrócony, aby go można zapiąć pod szyją.

W futrach i żakietach futrzanych wykwintny wybó: prrzepiękne breitszwance, seal bizam, nurki, nutria, bardzo obecnie modne żakiety barankowe i t. d.

Jako clou sezonu podziwiamy płaszcz z czarnej matllasse, z kołnierzem i manszetami z czarnych strzyżonych piór, tak piękny i wytworny, jakgdyby miał osłonić najwykwintniejszą z Paryżanek w drodze na przedstawienie Wielkiej Opery.

Bogate szale i kołnierze futrzane uzupełniają kolekcyę.

Nie od rzeczy będzie też nadmienić, że doskonale wyszkoleni krawcy Magazynu umieją odtworzyć każdy z modeli sprowadzanych z pierwszorzędnych firm Paryża i Wiednia z taką dokładnością i szykiem, że niepodobna ich odróżnić od oryginałów.

NETTA.

———ooo———

Znowu pogromy żydowskie.

Moskwa. (AW). Nadchodzą tu wiadomości z różnych miast rosyjskich, przeważnie zaś z Ukrainy o coraz częściej powtarzających się pogromach żydowskich. W samej Moskwie zdarzyły się trzy wypadki poważniejszych pogromów żydowskich w dzielnicach robotniczych.

———ooo———

O dach nad głową.

Masowe wiece lokatorskie.

Lwów, 29. listopada.

(d) Ubiegłej niedzieli odbyły się 2 nader tłumne wiece, jeden w sali Instytutu Technologicznego, drugi samorzutny na dziedzińcu tego gmachu, na których zdali sprawozdanie z kroków swoich w Warszawie delegaci pp.: inż. H. Feuerstein, Sozański i Józef Ornstein, oraz przemawiali posłowie: dr. Leon Reich, dr. Emil Sommerstein, Karol Eisenstein i Zwi Heller.

Oto pokrótce historya starań, przedstawiona przez delegatów. Stronnictwa większości dały delegacyi przez swych członków komisyi prawniczej odpowiedź odmowną. Delegacya nie poprzestała jednak w staraniach, interweniowała we wszystkich klubach, a szedł jej na rękę i radą służył, poseł dr. Emil Sommerstein. W odpowiedzi na szczucia endeckich organów inż. Feuerstein podkreślił w mowie swojej charakter bezpartyjny Komitetu ochr. lokatorów, w skład którego wchodzą lokatorzy bez różnicy na narodowość czy wyznanie. Nie żaden interes osobisty kierował delegacyą, lecz troska o bezpieczeństwo dachu nad głową, o spokój w państwie, któryby naruszeniem ochrony lokatorów i doprowadzeniem do rozpaczy mieszczan mógł być zachwiany. Celem stworzenia silnego bloku lokatorskiego w Polsce nawiązała delegacya lwowska kontakt z Stow. lokatorów w Warszawie i po porozumieniu się wzajemnem wręczyła memoryał komisyi prawniczej. W memoryale lokatorzy zwracają uwagę na nieuniknione z powodu zmiany ustawy konsekwencye gospodarczo-społeczne, i podkreślają, że nie uchylają się bynajmniej od płacenia odpowiedniej podwyżki czynszu, o której jedynie rozstrzygnąć winna zdolność płatnicza lokatora, wreszcie zwracając uwagę na panujące różnice co do czynszu przed wojną w dzielnicach państwa, proponują odpowiednie zniżenie procentów, określonych przez ref. ustawy w komisyi. Memoryał, w treści nad wyraz umiarkowany i lojalny, uznaje nawet potrzebę ochrony właścicieli realności, ale przedwojennych.

Po przemówieniach obecnych posłów, którzy jednozgodnie po szeregu wywodów podkreślili, że stać będą nadal na straży interesów klasy średniej i pomimo szczucia i pogróżek, oraz zamierzeń reakcyi, by wywołać w mieszczaństwie rozłam, wytrwają w tej ciężkiej sytuacyi i gotowi ponosić największe trudy, mając jedynie na uwadze interes Państwa, uchwalono rezolucyę. M. in.:

Wiec uchwalił powołać do życia organizacyę, któraby obejmowała wszystkich lokatorów m. Lwowa. Naczelne kierownictwo tej organizacyi sprawuje główny zarząd, wybrany, na konsty-

Nowa fala podwyżek.

Ojcowie miasta przy swej normalnej pracy. — Podwyżka taryfy elektrycznej i gazowej — podatku od ładunków i samochodów.

Lwów, 30. listopada.

(d) Wczorajsze posiedzenie Tymcz. Rady m. stało znowu pod znakiem podwyżek. Jak zwykle po gołosłownych dyskusyach, w których od czasu do czasu odezwie się jakiś „humanitarny“ radny, by przeciwstawić się,... lecz nie podwyżkom, zasypującym miasto, i potęgującym drożyznę, którą opiekunowie „pragną“ zwalczać, lecz by wnieść poprawkę... zmierzającą do tego, by rychlej, niż się zrodziła, zgubić się, gdy tylko referent podwyżki jak litanię zaśpiewa o deficytach... potrzebach gminy (czy się je zadawala?) i t. p.

I tak uchwalono na wczorajszem posiedzeniu Tymcz. Rady m. podwyższyć opłaty miejskie od ładunków, przywożonych do Lwowa.

Wiceprez. dr. Stahl umotowywał tę podwyżkę zarzutem z strony M. S. W., pod adresem zarządu m. Lwowa, że nie wyzyskuje należycie swoich źródeł podatkowych. Podwyżka opłat m. od ładunków poszła na wniosek wiceprezyd. Stahla wyżej, aniżeli to dotąd czyniono, uzależniając podwyższenie stawek od każdorazowej podwyżki tayf kolejowych. Podwyższony podatek od ładunków przedstawia się następująco: przy przesyłkach pospiesznych od każdych 100 kg. pobierać się będzie 90000 mk., przy zwyczajnych 35000, od koni i bydła rosłego 225.000 (z wyjątkiem rzeźnego), od bydła drobnego 55.000 mk. Wolne od tego podatku są przedmioty, podlegające gminnemu podatkowi spożywczemu.

Mimo, iż wiceprez. dr. Stahl przyznał, że frekwencya w wozach tramwajowych zmniejszyła się o 40 proc., co spowodowało ograniczenie ilości wozów w ruchu, uchwalono wysoką podwyżkę cen biletów tramwajowych i światła elektrycznego.

Z dniem 1. grudnia wchodzi w życie następująca taryfa elektryczna:

Bilet tramwajowy kosztować będzie: ulgowy 40.000, wprost 50.000; z przesiadką, dworcowy oraz kontrolny 60.000 mk.; **abonament** miesięczny dla dowolnej jazdy 5 milionów, dwurazowej 2 milj. 200 tys., szkolny wprost 900 tys., z przesiadką 1 milj. 100 tys., 10-krotne bloczki z 10 proc. opustem.

Światło. Od klwat godz. elektr. dostarczanego prądu mieszkaniom pobierać się będzie 150000 lokalom zarobkowym 200.000, motorom 100.000. Czynsz za mierniki podwyższa się o 30 proc. Za ponowne załączenie pobierać się będzie 200 tys., doręczenie rachunku 80 tys., za badanie miernika 800 tys.

Gaz. Za każdy 1 metr sześć. gazu dla oświetlenia, motorów i opału pobierać się będzie w rachunkach za listopad, które M. Z. G. dostarczać będzie z dniem 10. grudnia, po 100000 mkp.

W związku z podwyżką taryf: elektrycznej i gazowej, uchwalono rezolucyę, która znowu upoważnia komisye: elektryczną i gazową do podwyższania w miarę potrzeby taryf bez uchwały Rady m., z tem jednak, że Rada m. na najbliższem posiedzeniu będzie powiadomiona.

Wreszcie uchwalono podwyższyć 10-krotnie opłaty roczne i jednorazowe przy wjeździe w obręb lwowskiej linii akcyzowej od samochodów, motocykli i koni. **Rowery** z opłat tych wogóle **zwolniono**.

Czynsze mieszkaniowe za grudzień br.

Lwów, 29. listopada.

Na ostatniem zebraniu asesorów Urzędu rozjemczego uchwalono podwyższyć z dniem 1. grudnia b. r. stosowany obecnie ryczałt na administracyę ośmiokrotnie. Do powyższego ryczałtu dolicza się ponadto podwyższone przez Radę Miejską podatki t. j. wodociągowy i od lokali.

W uwzględnieniu tych podwyżek ustalono nowe mnożniki, które wynosić będą:

A) Przy mieszkaniach: przy czynszu przedwojennym od 1 do 50 koron 10.282 — od 51 do 150 koron 17.462 — ponad 150 kor. 17.642 w mięszkaniach powyżej 6 pokoi 21.242 i pół.

B) Przy sklepach i lokalach przemysłowych: przy czynszu przedwojennym od 1 do 50 kor 22.084 — od 51 do 150 kor. 22 264 — ponad 150 kor. 22.444.

Czynsz płacony w czerwcu 1914 roku pomnożony przez odnośny mnożnik daje kwotę, którą należy płacić w markach polskich a grudzień tytułem czynszu wraz z wszystkiemi dodatkami i podatkami gminnemi.

Przykłady: Jeżeli ktoś za mieszkanie płacił w r. 1914 32 koron — musi obecnie zapłacić 1. grudnia 32 razy 17282, czyli kwotę 553.024 mk. Jeżeli ktoś wówczas płacił 100 kor., ma zapłacić 100 razy 17462, czyli 1,746.200 mk.

Przykłady dla sklepów i lokali przemysłowych: Jeżeli ktoś w r. 1914 płacił za lokal sklepowy lub przemysłowy (warsztat) 32 kor., ma 1. grudnia zapłacić 32 razy 22084, czyli 706.688 mk., jeśli wówczas płacił 100 koron, ma zapłacić 100 razy 22264, czyli 2,226.400 mk.

Kwoty te obejmują nietylko sam czynsz za grudzień, ale także podatek lokatorski, podatek wodociągowy i koszta administracyi domu, a więc wydatki na dozorcę, oświetlenie klatki schodowej, kominiarza itp.

Tylko koszta wywozu nieczystości kloacznych mają być rozpartycypowane między lokatorów którzy ten wydatek są obowiązani ponosić.

Pierwszorzędna atrakcja Od 28-go listopada br. w Marysieńce i Koperniku senzacyjny dramat, osnuty na tle znakomitej powieści „Juhan Aho“ w 6 wielkich aktach r. t. Wspaniałe cuda natury

„ZA CHWILĘ ZAPOMNIENIA“.

ującem walnem zgromadzeniu członków organizacyi i tworzy komitety dzielnicowe i poszczególnych ulic, w skład których wchodzą delegaci z każdej ulicy. Celem tej organizacyi jest walka o utrzymanie ustawy o ochronie lokatorów, obrona lokatorów wszelkimi prawnymi środkami przed nieusprawiedliwioną rumacyą. Uchwalono też m. i. opodatkować lokatorów na rzecz budowy domów czynszowych i stworzenie w tym celu instytucyi finansowej w rodzaju Tow. budowlanego. W dodatkowych rezolucyach uchwalono wyrazić podziękowanie inicyatorom walki o dobro lokatorów, wreszcie podziękować K. Ż. za pomoc w tym kierunku.

Rosya sow.

Rosya za porozumieniem z Anglią.

Moskwa. (Pat.). Polrad. Rosyjska stacya radyotelegraficzna podaje wywiad, którego udzielił Cziczerin przedstawicielowi „Daily News“. W wywiadzie tym, Cziczerin oświadczył, iż nie jest prawdą, jakoby rząd sowietów uznając warunki od których rząd angielski uzależnia uznanie U.R.S., nigdy nie usiłował ich wypełnić. Propozycye rosyjskie stanowią poważny wyjątek, w celu uzyskania porozumienia z rządem angielskim co do sprawy długów carskich oraz innych kwestyi. Najwidoczniej rząd angielski ustąpa we wszystkich kwestyach, nieprzyjęcie natychmiastowe przez U.R.S. bez wyjątku wszystkich warunków za zbrodnię polityczną, to tłumaczy stanowisko rządu angielskiego, lecz rokowania angielskie do obecnej chwili jeszcze się nie rozpoczęły.

Moskwa. Polrad. (Pat.). Powtórzone wybory do miejscowej Rady delegatów, które odbywały się w ciągu trzech dni, dały następujące wyniki: 590 komunistów, 146 bezpartyjnych.

VI. syon. konferencya krajowa w Polsce.

Warszawa. W bieżącym tygodniu przez trzy dni obradowała VI syonistyczna konferencya krajowa w Polsce. Referat na temat sytuacyi o syonizmie wygłosił poseł Grynbaum, który stanął na stanowisku, że siła syonizmu nie może się opierać na sukcesach czy chwilowych niepowodzeniach palestyńskich, ale raczej na konieczności wydobycia się i pozbycia golusu. Należy powrócić do szerokich mas ludu — do syonizmu walczącego. Syoniści muszą utrzymać w swoich rękach lejce. W dyskusyi korreferat o sytuacyi w syonizmie wygłosił przedstawiciel „Ejsh Liwuoth“ dr. Gottlieb, stwierdzając, że Anglia zupełnie nie skłania się ku Arabom. Po wyczerpaniu porządku dziennego wypełnionego m. in. referatami o „Keren Hajessod“ o odbudowie Palestyny, Tharbuth i emigracyi prezesem organizacyi syonistycznej w Polsce wybrano posła Grynbauma. Grupa Ejth Liwuoth wstrzymała się od głosowania.

KOMUNIKATY TEATRALNE.

— **Jubileusz Pauliny Rybickiej.** We wtorek 4. grudnia scena lwowska złoży hołd 35-cio letniej pracy bardzo zasłużonej artystki p. Rybickiej, która wystąpi w popisowej swej roli Małgorzaty w „Popychadle“ Szutkiewicza. Reżyseruje p. Okornicki.

— **Tylko do 3. grudnia sprzedaż abonamentów** do wszystkich teatrów miejskich odbywa się w głównym gmachu. Po tym terminie bezwarunkowo nie będzie wydawało się żadnych abonamentów.

— **W noc św. Mikołaja.** Rozkoszną sztukę dla młodzieży i dzieci przygotowują nasi artyści pod reżyseryą p. Kalinowskiego. Jest nią urocza wartościowa baśń znanego poety Szukiewicza, która po raz pierwszy ukaże się we czwartek w Teatrze Wielkim wyjątkowo o 6 popołudniu. Całość ilustrowana jest nieznaną muzyką nieznanych fragmentów opery Offenbacha pt.: „Robinson Kruzoe“

NADESŁANE

Vertex

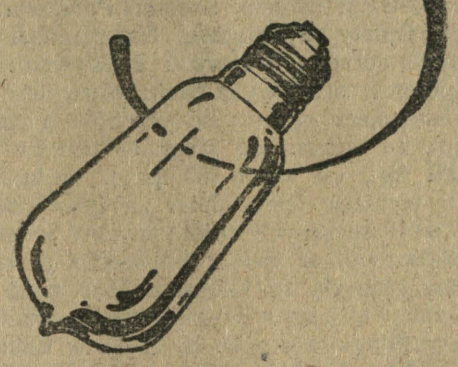

ZAKŁADY ELEKTRYCZNE „VERTEX“
WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA Nr 98

Spróbujcie nowej wyśmienitej HERBATY Nr. 103
FELS TEA Co
WARSZAWA.

Adwokat Dr. Józef Billet
przeniósł kancelaryę z Drohobycza i będzie ją prowadził wspólnie
z adw. Dr. Michałem RINGLEM
WE LWOWIE, UL. ZYGMUNTOWSKA L. 14.

kronika.

TEATR WIELKI.

Piątek o godz. »Walkirja«.

———ooo———

TEATR MAŁY.

Piątek o godz. 7. »Pokojówka«.

———ooo———

TEATR NOWOŚCI.

Piątek o godz. 7. »Księżniczka Czardasza«.

———ooo———

Teatr „BAGATELA“, (Rejtana 3)

Prolog pióra Z. Żyrskiego wypowie M. Nowicki. — Część solowa: Satanelas — Marek Windheim — B. Bronowski — Miszl i Sepl duet tyrolski. Część druga: „Strajk w łaźni“, farsa. Początek o godz. 8 wiecz.

———ooo———

Repertuar „Młodej Scenki“. W sobotę dnia 1. grudnia „Sędziowie“, trag. St. Wyspiańskiego. Początek o godz. 8. wieczorem.

— **„Sędziowie“** Wyspiańskiego po raz piąty ukażą się na „Młodej Scence“ w sobotę dnia 1. grudnia. Bilety wydaje kancelarya szkoły i konserwatoryum.

— **Pożegnanie prof. M. Schorra.** W czasie sobotniego nabożeństwa w dniu 1. grudnia odbędzie się o godz. 10.15 uroczyste pożegnanie prof. M. Schorra, powołanego na stanowisko rabina m. Warszawy.

Tegoż dnia wieczorem pożegna wybitnego uczonego Tow. „Bnei Brith“, zaś w niedzielę o godz. 12.15 na zwołanem w tym celu osobnem zebraniu organizacya syonistów miasta Lwowa. Zebranie to odbędzie się w lokalu organizacyi syonistów (ul. św. Anny l. 9.).

— **W rocznicę ofiar listopadowych.** W wielkiej synagodze przedmiejskiej, która z dzielnicą żydowską dzieliła smutny los dni listopadowych odbyło się tym razem ostatniej niedzieli, wśród nastroju poważnego skupienia nabożeństwo żałobne za spokój dusz ofiar wypadków z 1918 r. Po odmówieniu modlitw dnia powszedniego odśpiewał chór synagogalny psalmy żałobne, a gabai synagogi M. Reicher odczytał wśród skupionej ciszy nazwiska tych, którzy padli ze zbrodniczej ręki. W nabożeństwie wzięła udział licznie zgromadzona publiczność. Imieniem rabinatu asystował w smutnym obrzędzie rabin Braude. Wśród zebranych zauważyliśmy delegatów Koła Żydowskiego, reprezentowanego w osobach sen. J. Bodeka oraz posłów K. Eisensteina i dra D. Schreibera, reprezentantów Egzekutywy Stronnictwa Syonistycznego, nadto delegacye Stowarzyszenia Kupców Lwowskich i Jad Charuzim.

Przełożeństwo gminy wyznaniowej, której staraniem nabożeństwo zostało urządzone nie jawiło się w synagodze.

— **Dziś** w piątek o godz. 6. wieczorem odbędzie się w sali Koła Kobiet Żyd. przy placu Srtzeleckim 4, zebranie wszystkich rodziców szkoły ewangielickiej. — Komitet rodzicielski.

— **Wypłata emerytur na grudzień.** Izba skarbowa we Lwowie ukończyła dnia 23. listopada b. r. wysyłkę ostatnich przekazów czekowych na ratę pensyi za grudzień b. r. wraz z dodatkami drożyźnianymi dla emerytów, wdów i sierót z natychmiastowym terminem wypłaty, wobec czego wypłata tych należytości przez odnośne urzędy pocztowe będzie ukończona w najbliższych dniach.

— **Nowy mnożnik celny.** Z dniem wczorajszym obowiązują nowe podwyżki mnożnika celnego, a więc normalna w wysokości 462 tysięcy i ulgowa 346 tysięcy.

— **Podatek na wywóz śmiecia.** Magistrat komunikuje: Opierając się na 31. artykule ustawy o tymcz. uregulowaniu finansów komunalnych z 11. sierpnia 1923 postanowiła Rada m. Lwowa wprowadzić i pobierać od 1. stycznia 1924 począwszy specyalną opłatę administracyjną na częściowe pokrycie kosztów wywozu śmiecia z realności w obrębie miasta położonych, a to w wysokości 30 krotnej kwoty opłaconego w r. 1923 podatku od nieruchomości 30 proc. przeciętnego podatkowego dochodu netto z nieruchomości. Opłata ta ma być uiszczana kwartalnie z dołu a to do dnia 15. ostatniego miesiąca każdego kwartału. —

— **Osobiste.** Zamiast kwiatów z okazyi narodzin córki D. i J. Vogelfängerów złożył w naszej administracyi p. Izydor Guttman 2,000.000 mk. na Żyd. Akad. Dom Zdrowia w Worochcie. Vivant sequentes. 10023

Proces bombiarzy.

Warszawa. (Pat.). Dziś w dziewiątym dniu rozpraw w sprawie zamachów bombistycznych, składał oświadczenia dalszy szereg świadków i ekspertów chemików.

———ooo———

Krwawy watażka przed sądem.

Proces „atamana“ Machny.

Warszawa 28. listopada.

Wczoraj rozpoczęła się w tut. Sądzie Okręgowym rozprawa, która ze względu na osobę głównego oskarżonego wzbudziła niezwykłe zainteresowanie. Jest nim osławiony „ataman“ Nestor Machno, którego „działalność“ na Ukrainie zaznaczyła się tysiącami mordów, gwałtów i grabieży. Szczególnie krwawo dał się Machno we znaki ludności żydowskiej Ukrainy.

Był czas — opowiadali repatryanci z Ukrainy — że nie było żadnej władzy. Wówczas grasowała banda zbójecka pod dowództwem znanego bandyty Machny, znęcając się bestyalsko nad bezbronnymi mieszkańcami, wyrzynając kobietom piersi, urządzając rzezie dzieci, kobiet i starców. Na gruzach zniszczenia i śmierci urządzano hulanki i libacye. Gdy „bat'ko“ „żenił się“ wysłano drogę od kwatery do cerkwi drogocennemi kobiercami, a potem droga ta była usłaną trupami shańbionych dziewcząt, 10 dni pod rząd armaty „bat'ki“ rujnowały okolicę... „ku pamięci wielkiego zdarzenia“.

Na ławie oskarżonych zasiedli prócz 32-letniego „atamana“ jego 26-letnia kochanka Halina Kuźmienko oraz sztabowcy: 26 letni Jan Chmara i 32 letni Jakób Domaczenko.

Rozprawie przewodniczy sędzia Grzybowski wotują sędziowie Rykaczewski i Jasiński. Oskarża prok. Wasserberger. Broni Machnę adw. Paschalski resztę oskarżonych Rudziński i Strzałkowski

Korowód śmierci

(W szponach czrezwyczajk). Jedyny w tym rodzaju obraz., przedstawiający rządy w krwawej Rosji, martyrologję inteligencji rosyjskiej i panowania czerwonych carów, — Film ten stworzony na tle zdarzeń prawdziwych ukaże się dziś w kinoteatrze Lewc. Główne role kreują wybitni artyści jak: Olga Czechowa, Jan Ryman, Steinrück, Szetow, Lilty Lorr i wiele innych.

Rozbity przez bolszewików w sierpniu 1921 uszedł Machno z najbliższem otoczeniem 100 osób do Rumunii, gdzie zamieszkał w Bukareszcie. Obawiając się po konferencyi genewskiej, iż będzie wydany Rosyi, 11 kwietnia w otoczeniu 17 osób przekroczył granicę pod Śniatynem poczem z Stanisławowa odstawiony został celem internowania w obozie strzałkowskim.

Akt oskarzenia stwierdza, że Machno sprzykrzywszy sobie bezczynne życie za pośrednictwem swej kochanki oraz sekretarza Krasnowolskiego wszedł w kontakt z misyą sowiecką w Warszawie, wobec której w zamian za dostarczenie uzbrojenia i... pieniędzy zobowiązał się do wzniecenia w wschodniej Galicyi powstania. Z misyą porozumiewał się za pośrednictwem przemycanych do niej listów, nie wiedząc iż każdy list, nie wyłączając szyfrowanych jest czytany przez policyę.

Machno o swym „stosunku do historyi".

Oskazony, niski szczupły o wybitnie mongolskim typie twarzy, niskiem czole i małych chytrych, żarzących się oczach — nie poczuwa się do winy. Stwierdza w pierwszym rzędzie że wszelkie pogłoski o okrucieństwach, mordach i grabieżach na Ukrainie są wyssane z palca (!) a zarzucanie jemu i jego armii okrucieństwa „jest błędem historycznym". Nie uciskał nikogo, a tylko występował w obronie uciśnionych a wszelkie zarzuty przeciw niemu skierowane są

spreparowane przez policyę i defenzywę.

Okucieństwa popełniali denikińcy, petlurowcy i inni „atamani", którzy się często podszywali pod jego nazwisko.

Co się tyczy zarzucanych mu knowań z Sowietami, to przeczą one całej dotychczasowej działalności oskarzonego, który czuje zawsze wstręt i nienawiść do bolszewików i wtedy, gdy stał na czele kilkudziesięciotysięcznej armii z pogardą odrzucił propozycyę Sowietów uderzenia na tyły polskie. Jest bowiem

przyjacielem Polski i Polaków.

Akt oskarzenia jest oparty na zeznaniach ciemnej jednostki Krasnowolskiego, który jest nawskróś sprzedajnym i kłamliwym człowiekiem. W obozie strzałkowskim roztaczano nad nim i jego otoczeniem tak baczną uwagę, że wszelkie spiskowanie było niemożliwe.

Po zeznaniach Machny przewodniczący zażądał odczytania noty ukraińskiej Republiki Rad w sprawie wydania Machny sądom ukraińskim.

Następnie wysłuchano świadka Krasnowolskiego, który za wiedzą policyi pośredniczył między oskarzonym a misyą ukraińską. Na wstępie świadek opowiada o pierwszym swem spotkaniu z Machną w Rumunii o przejściu granicy polskiej i o pobycie w obozie koncentracyjnym w Strzałkowie. W końcu przedstawia sprawę pośrednictwa pomiędzy Machną a misyą bolszewicką w Warszawie. Świadek wzięty w krzyżowy ogień pytań plącze się w swych zeznaniach. Oskarzony Machno zabiera często głos udzeilając obszernych wyjaśnień.

Kronika gospodarcza.

— **W sprawie miesięcznych wymiarów podatku obrotowego.** Izba skarbowa zwraca uwagę, że płatnicy podatku przemysłowego, wymienieni w art. 56. ustawy o podatku przemysłowym są obowiązani nadal wpłacać miesięcznie kwoty tegoż podatku, przypadające w myśl obowiązujących przepisów od miesięcznych obrotów, że kontrola tych wpłat będzie z całą ścisłością nadal wykonywana, że w przypadkach, przewidzianych we wspomnianych przepisach, będą nadal wydawane na miejscu nakazy płatnicze, oraz że kwoty z tego tytułu przypadające Skarbowi Państwa będą natychmiast z całą skrupulatnością i pośpiechem egzekwowane.

Odnośnie do kooperacyi czynnika obywatelskiego z władzą skarbową zauważa się dla ścisłości, że na wspomnianej w tym komunikacie konferencyi podniesiono konieczność, by czynnik obywatelski, reprezentowany przez społeczne (dobrowolne i przymusowe) instytucye, organizacye i zrzeszenia — wobec stałego uchylania się podatników od płacenia należnych Państwu danin i podatków — wpływał na te grupy czy jednostki umoralniające i uświadamiające w kierunku sumiennego spełniania swych obowiązków podatkowych wobec Skarbu Państwa.

Opłaty wywozowe. Na zmniejszonym komplecie urzędu przywozu i wywozu uchwalono pobierać przy wydawaniu pozwoleń na wywóz następujące opłaty: od otrębów jęczmiennych 10 dol. za wagon, od fasoli 35 centów ameryk. za 100 kg., od słodu 30 proc. zysku eksportera, co wyniesie jeden dolar za tonę słodu. Od wytłoków suszonych opłata wynosi 5 dol. za wagon 10-tonowy, od zwierzyny odartej ze skóry 6 centów ameryk. za kilogram bitej wagi zwierzyny. Opłaty te płatne w markach polskich po kursie określonym przez P. K. K. P. w dniu wpłaty.

Wywóz skór oraz zwierzyny. Na ostatniem zebraniu głównego urzędu przywozu i wywozu pozwolono na wywóz 2.000 sztuk surowych skór (futer źrebięcych) do Lipska w celu uszlachetnienia t. j. przerobu. Pozwolenie uwarunkowano gwarancyą do wysokości 1 m. sześć. żyta za jedną skórę. Niezależnie od tego pozwolono wywieźć firmie „Polex" w Warszawie 10.000 kg. królików bez skórek, 70.000 zajęcy, 5.000 sarn i jeleni (wszystko bez skórek) oraz 5.000 dzików za pobraniem opłaty wywozowej w wysokości 1 centa od 1 kg. bitej wagi zwierzyny, płatnej w markach polskich według kursu P. K. K. P. w dniu wpłaty.

Frank pocztowy. Ministerstwo poczt i telegrafów zawiadomiło podwładne urzędy, że od 21. b. m. frank złoty równy jest 390.000 mk. polskich. Według takiego obliczenia powinna być pobierana opłata za telegramy.

Taryfy kolejowe w walucie złotej. Dnia 30. listopada b. r. odbędzie się w ministerstwie kolei żelznych posiedzenie komitetu taryfowego. Na porządku dziennym znajduje się przedłożenie ministerstwa kolei żelaznych w sprawie zaprowadzenia taryf przewozowych w złotej walucie oraz wybór komisyi ściślejszej celem współpracy z ministerstwem kolei żelaznych w ustalaniu mnożnika kalkulacyjnego.

Ceny węgla. Wobec toczących się jeszcze układów z pracownikami, ceny węgla dąbrowskiego nie są dotychczas ostatecznie ustalone. Niektóre kopalnie zagłębia dąbrowskiego pobierają, do czasu ustalenia cen, ceny wyższe od dotychczasowych mniej więcej o 25 proc. W ten sposób tona węgla dąbrowskiego grubego lub kostki kalkuluje się w Warszawie w wysokości 13 milionów mk. (dotychczas 10,350.000), czyli przeszło 200.000 mk. za pud w hurcie.

Wywóz kartofli. Min. rolnictwa uzgodniło z min. przem. i handlu warunki wywozu kartofli. Kontyngent wywozowy nie jest ograniczony. Opłata eksportowa wynosi 12 dolarów od wagonu (a nie 5 dol., jak proponowano). Eksoprter winien na każdy wagon wywożony postawić do dyspozycyi urzędów aprowizacyi krajowej 2 wagony ziemniaków po cenie giełdowej. W ten sposób wywóz kartofli ma nie przynieść uszczerbku rynkowi wewnętrznemu.

Waloryzacya zobowiązań prywatno-prawnych Ze sfer zbliżonych do władz skarbowych, informują nas, że rząd przystąpił już do omawiania kwestyi ustawy o waloryzacyi zobowiązań prywatno-prawnych, jak zobowiązania i długi hipoteczne itp. Odnośny w razie uzgodnienia opinii w tej sprawie projekt byłby w najbliższym czasie złożony do laski marszałkowskiej.

Ustawa o uposażeniu funkcyonaryuszów państwowych. W Nr. 116 „Dziennika Ustaw" z dnia 15 listopada rb. ogłoszona została ustawa z d. 9. października rb. o upoosażeniu funkcyonaryuszów państwowych i woojska. W rozumieniu tej ustawy funkcyonaryuszami państwowymi są: urzędnicy, państwowi funkcyonaryusze niżsi, funkcyonaryusze poolicyi państwowej, etatowi pracownicy państwowi kolei żelaznych, pracownicy poczt, telegrafów, i telefoonów oraz nauczyciele wszystkich państwowych szkół publiczny

Nowa ustawa ustanawia 16 grup upoo żenia, przyczem w każdej grupie jest pew ilość szczebli.

Uposażenie oblicza się w punktach. Opró uposażenia przywiązanegoo do grupy prac fbnkcyonaryusze państwowi otrzymywać będą dodatek (ekonomiczny), który to dodatek wyno będzie 45 punktów na każdego pozostające na utrzymaniu urzędnika członka jego rodzi Pozatem funkcyonaryuszom państwowym bę wypłacony dodatek regulacyjny, który we ws stkich grupach płacy wynosi 70 punktów.

Dodatek regulacyjny oraz dodatek rodz ny (ekonomiczny), ulegać będzie stopniowej dukcyi w okresach półrocznych, a mianowi dodatek regulacyjny po 10 punktów, zaś datek rodzinny po 1 punkcie. Po tym prz ściowym okresie ten ostatni dodatek ma wyno 35 punktów na członka rodziny.

Obliczone w punktach uposażenie będzie stępnie mnożone przez określoną mnożną. P wsza mnożna na dzień 1. października rb. stawowo została określona na 11,600 mpk. k ra to karta odpowiada kosztom utrzymania pierwszą połowę września rb. Nadal mnożną kreślać będzie najpóźniej do 20 każdego m siąca rada ministrów, biorąc pod uwagę zm nę wysokości kosztów utrzymania w okresie 15 ubiegłego do 15 bieżącego miesiąca. O w drugiej połowie miesiąca wzrost kosztów trzymania przekroczy 15 proc. to w d. 16 m siąca obrachunkowego będzie wypłacona dopł do poborów odpowiednio do wskaźnika wzro drożyzny za drugą połowę ubiegłego miesią

Na podstawie zastosowania wskaźnik wzrostu drożyzny od 15 września do 15 lis pada rb. mnożna do obliczenia uposażeń urz ników państwowych na miesiąc grudzień wi być określona conajmniej na 64.350 mkp.

Oprócz powyższych norm uposażenia r ministrów może przyznać funkcyonaryuszom wojskowym, pełniącym służbę w stolicy i kresach, specyalny procentowo obliczony do tek.

Przesuwanie funkcyonaryusza z jednego drugiego szczebla tej samej grupy płacy odbyw się będzie co 3 lata.

Ustawa z d. 9. października rb. ustala wnież zasady wypłacania uposażeń funkcyona szom państwowym w okresie czynnej służb wojskowej na skutek mobilizacyi lub częścio uzupełnienia wojska do stopy wojennej oraz razie powołania na peryodyczne ćwiczenia w skowe.

!! Nareszcie !!
SPOKÓJ i CISZA W BIURACH
!! Nareszcie !!



Nowy model Nr. 12.

„CICHY REMINGTON"
to najlepsza maszyna do pisania pisze — cicho i ma »idealne uderzenia«. —
TOW. BLOCK-BRUN SP. AKC.
Warszawa, Hotel Bristol. Lwów, Pańska 11.

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 29. listopada.

Na dzisiejszej giełdzie efektów tendencya ko zwyżkowa. B. Hipoteczny 815, 810, 820, 80

ERFUMY FRANCUSKIE

mydła toaletowe, pudry, kosmetyki i t. p.
NAJTANIEJ u firmy
ENIS, Lwów, Skarbkowska 6

małopolski 600, Pokred 4343, Przemysłowy 445, 438, 435, 438, 436 450 Z. B. K. 140, 139, Rolniczy 200, 225, Nafta 225 P. T. B. 84, 90, 85, Rakszawa 5300 5400 Rohn Zieliński 590, Siersza el. 8000, Te- 3500, 3400, Tespy 4200, 4100, 4050 4025, Zieleniewski 14550, 14600, 14800 16000, Chodorów 4400, 4450, 4425 4390 4375, Gafota 98, 95, 96, 98 Tohan lów 650, Niemojewski 335, 330, (310), Kar Parowozy 260, 255, 260, 250, 255, 260 Siersza górn. 8000, 8050, (7500), Oikos 5450.

roty w akcyach niekotowanych następu- Azot 215, Chybie a 25 760, 7700, drob. 7700, 7650, Bruger 600, 570, 580 Co- 535, Gazociągi 300, 285, Gazolina 900, 880 870, Hydropol 55, 45, 50, Elektr. n. S. 54, 53, Foresta 460, 465 Len 460 470 okomotywy 360, 370, 380, Nitrat 150, 145, 130, Przeworsk 120000000, Węglówki 33, 34, Star 325 400 Lesienice 950 achlejd 420, Olkusz 340, 335, Radziwiłł 900 975, 970, Rollindustria 160, Gazy 24500 25500, 26000, 25500, 25250, 23100 Jaworzno a 25 23000, 22750.

Walutowe transakcye pozagiełdowe.

Lwów, 29. listopada.

am. 3,550000, Dol. kan. 3,400000, K. cz. Lei rum. 14000, Liry wł. 130000, Guld. 250000—1,300000, Funty szt. 15,000000, Wie- Praga 98, Czerniowce 15000.

to: 20 kor. 14,500000, 20 mk. 15,200000 mk. 13,000000, 10 rubli 19,000000.

rebro: Kor. 250000, 5 kor. 1,300000, flo- 350000, ruble 1,000000, kopiejki 500000.

Giełda krakowska.

Kraków, 29. 11. (Pat). Pol. B. Przem. 420, B. Powsz. Kred. 47, 48, B. Komercyalny B. Małopolski 900, B. spół. zarob. 2800, Ziemsk. B. kred. 160, 170, Tohan 495, 540 s 21, Pharma 315, Polski Glob 50, Żeglu- Zieleniewski 13800, 14250, Wagon Ostrów Cegielski 650, 715, Trzebinia masz. 395, Parowozy 260, 270, Automotor 300, Rohn ski 580, Górka 12000, 12900, Siersza górn. 8525, Tepege 3700, 3750, Nafta 225, 245. 80, Pokucie 270, 280, Ojkos 5300, Strug Synd. kosz. 115, 130, Trzebinia tłusz. 3100 600, Ćmielów 750, 790, Siersza elektr. 20, Chodorów 4400, 4600, Niemojewski 310 kapeluszy w Myśl. 190, 200.

Giełda warszawska.

Warszawa. 29. 11. (Pat). Dolary St. Zj. 3490, Belgia 161 i pół, 158 i pół, Londyn 15000, N. Jork jak gotówka, Paryż 190 Praga 102, 101, Szwajcarya 618, 600, Wie- 49, Włochy 151, Franki franc. 188 i jedna Franki złote 680, Bony złote 495, 525, 8 pr. zka 4900, 5150, milionówka 40, 37.

Akcye.

Warszawa. 29. 11. (Pat). Bony dysk. 2800 ndl. 3600, B. dla h. i p. 800, 825, Kredyt. awski 1000, B. Małopolski 775, 750, Przem. ski 430, 450, Powszechny kred. 52, 53 Pol- andl. w Pozn. 1100, Związek spół. zarobk. 3250, B. Związku ziem. 175, Sole potasowe Spies 900, 825, Puls 280, 255, Wildt 300 rów 4500, 5000, Michałów 1225, 1350, War. fabr. cukr. 4950, 5675, Firlej 400, 370, Łazy 140, Drzew. przem. handl. 500, 450, Ce- l 800, 715, Fitzner i Gamper 7650, 7500 ep, Rau i Loew 650, 725, Modrzejów 8600, rtwein 260, 255, Ostrowieckie 17000, 17500 wozy 270, 241: Pocisk 405, Rudzki 1900, Starachowice 3200, 3750, Trzebinia 360, Ur- 00, 775, Zieleniewski 16000, 15500, Zjedn. pol. nasz. 350, Konopie 400, Zawiercie 390, 400 Żyrardów 345, 340 mil. Bełpol 50, Borkowski 700, Hurt 150, Br. Jabłkowscy 137 i pół, Polbal 87 i pół, Synd. rolniczy 1450, 1500 iga 210, 215, Zach. Tow. 266, 270, Ćmielów 675, Elektryczność 1800, 2050, Pol. tow. r. 150, 190, Kabel 700, 640, Kluczewska fabr. 1025, Polski przemysł korkowy 125. 110.

Łóżka składane

różnego systemu Kanapki i Fotele do składania, Otomany, Wkłady do łóżka, Matreye meblowe, Portyery, Kapy, Firanki tiulowe, Chodniki, Dywany, Ceraty i linoleum po cenach fabrycznych poleca hurtownie i detalicznie «« E. KOREHBLIT, Lwów, ul. Brajerowska 4.

Nafta 207 i pół, 240, Polski przem. naftowy 600, Nobel 660, 720, Lenartowicz 53, 62 i pół, Siła i Światło 760, 705, Spirytus 2200, 2400, Ha- Hberbusch 4500, 4450, Polski Lloyd 70, 80, Marynin 1100, Brown Boweri 2500, 2750, Suchedniów 2500, 2600, Leszczyński 800, Przemysł leśny 160, 150, 155, Strem, 12500.

Giełda wiedeńska.

Wiedeń, 29. 11. (Pat). Amsterdam 27100 Belgrad 808, Berlin 9.50, Bruksela 3274, Budapeszt 370, Bukareszt 357, Chrystjania 10180, Kopenhaga 12480, Londyn 309000, Madryt 9080, Medyolan 3074, N. Jork 70935, Paryż 3792, Praga 2061, Sofia 533, Warszawa 190, 210, Zurych 12485.

Wiedeń, 29. 11. (Pat). Losy tureckie 418. Prioritety 551900, Anglobank 335, Bank związk. 181, Bank obrotowy 152, Zakł. ziemski kred. 425 Austr. zakł. 280100, Bank depoz. 78, Laenderbank 333, Merkury 199, Unionbank 318, Żiwnoostenska 886, Kolej północna 19700, Kolej lwowsko-czern. 350, Austr. koleje 827, Kolej południowa 215, Alpiny 684, Krupp 410, Tow. górn. hutn. 5945, Huta Poldi 950, Praskie tow. żel. 2270, Rima 230, Silezja 79500, Skoda 1245, Zieleniewski 285, Apollo 800, Fanto 42400, Karpaty 485, Galicya 25700, Schodnica 1545, Siersza 183.

Polskie papiery.

Bank małopolski 20500, Portland cement 1645 Rakszawa 120, Nafta polska 2600, Browary lwowskie 325.

Giełda zurychska.

Zurych, 29. 11. (Pat). Holandya 217 i trzy czwarte, N. Jork 571 i siedem ósmych, Londyn 2493, Paryż 3082 i pół, Medyolan 2475, Praga 1665, Budapeszt 0.0302, Bukareszt 287, Belgrad 6.47 i pół, Sofia 4.45, Warszawa —.—, Wiedeń 0.0080 i pięć ósmych, Stempl. austr. kor. kor. 0.0080 i pół.

Bankverein notował nieoficyalnie **markę polską 0.0001 i pół — 0.0002 i pół.** Bankverein notował nieoficyalnie markę niem. 0.0075—0.0085 za 10 miliardów.

Giełda berlińska.

(W miljonach).

Berlin, 29. 11. (Pat). Amsterdam 1596000 Bruksela 195510, Sztokholm 1101240, Włochy 181545, Londyn 18354000, N. Jork 4189500, Paryż 227430, Szwajcarya 734160, Wiedeń 5985, Praga 121450, Sofia 32319, Belgrad 47581, Budapeszt 21945.

———ooo———

NADESŁANE.

Sabina Propst, ze Stryja, Samuel Hoffman (urzędnik Tow. naftowego „Galicya") z Drohobycza, zaręczeni. 10018

ואנחנו מברכים בברכת מזל טוב את חברתנה מרת חיה שפיגעל לארוסה עם מר מעכעל שפיזעל מבאטשאטש.

קאמיסיה של קרן קימת לישראל בטלומאטש.

DROBNE OGŁOSZENIA.

Inserujcie W CHWILI

MIESZKANIA-LOKALE.

Za pokoik udzielę lekcyi z zakresu gimnazyum, szczególnie matematyki ewent. dopłacę. Lustmann, ul. Domsa 14. 10031

Lokal fabryczny 5 ubikacyj magazyn stajnia wolne mieszkanie odstąpię lub zamienię za duży osobny pokój okolica Jagiellońskiej. Zgłoszenia »Okazya 400« administracya. 10021

Starsze małżeństwo szuka mi szkanie umeblowane lub nieumebl. za utrzymanie jednej osoby ew. z o a- łem i oświetleniem. Zgłoszenia pod »Zamożni« do administracyi. 10 40

WOLNE POSADY.

Poszukuję panny do 2 dzieci (4 lata i 13 miesięcy) Dr. Laridner, Stanisławów Lipowa 30. 10017

POSAD POSZUKUJĄ.

Technik-dentystyczny, pracujący biegle w złocie i kauczuku poszukuje posady. Zgłoszenia pod adresem: N. Gutfreund, (kierowniczka zakładu) Rzeszów, ul. Grodzi ka 5. II p. 9983

Dyplom. absolwent akad. eksportowej z kilkuletnią praktyką i znajomością języka niemieckiego, francuskiego i angielskiego, biegły korespondent i bilansista, obejmie odpowiednią posadę, ewentualnie samodzielne prowadzenie przedsiębiorstwa. Zgłoszenia pod »A. F.« do administracyi. 10035

Współpracownik księgarski pracujący od lat 5 w pierwszorzędnej księgarni, zmieni posadę od 1. grudnia. Zgłoszenia do Sokołowskiego »Współpracownik«. 10038

50,000 000 da rutynowany urzędnik biurowy za wyrobienie posady w biurze naftowo-przemysł. Zgłoszenia do administracyi pod »Absolwent«. 10020

Agent handlowy z długoletnią praktyką w dziale kosmet. galant. i kolonial. poszukuje odpowiedniej posady Łaskawe zgłoszenia do Chwili pod »AGENT«

Absolwent państw. szkoły przemysłowej działu maszynowego ze znajomością buchalteryi, kalkulacyi i rysynków technicz. z dobrą praktyką poszukuje zajęcia. Reflektuje także na posadę buchaltera. Łaskawe zgłoszenia pod »I. B.« do administr. Chwili. 10 49

Absolwent politechniki, lat 31. z 8-mio letnią praktyką rządową, z najlepszemi świadectwami obznajomiony z manipulacyą drzewną, władający językiem polskim, niemieckim, trochę francuskim, znający się na maszynach, poszukuje posady zaraz lub od 1-go stycznia w większem przedsiębiorstwie drzewnem lub tartaku. Może ewentualnie zająć się także budową. Zgłoszenia pod »Zdolny« administr. 10 43

ZGUBIONO

Znalezione klucze wertheimowskie do odebrania w Admin. Chwili

OGŁOSZENIA.

Pończochy i wszelkie trykotaże kupuje się **najtaniej u firmy PFAU, Lwów, Rynek 19** bo wchód przez sień. 9912

ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE **inż. STANKIEWICZA**
LWÓW, UL. FRANCISZKAŃSKA L. 11
wykonują wszelkie naprawy motorów, maszyn rolniczych, gorzelnianych, drukarskich, armatury, roboty tokarskie.
SPAWALNIA
autogenem części pękniętych i połamanych z żelaza, stali, mosiądzu i aluminium. Własna odlewnia metali. Naprawa najdrobniejszych aż do największych przedmiotów, uskuteczni się na maszynach precyzyjnych, najnowszych typów — w najkrótszym czasie.

Właściciel hurtowni OBUWIA w Niemczech
pragnie założyć we Lwowie hurtownie OBUWIA. Poszukuje wspólnika lub wspólniczkę. Z kapitałem i lokalem mają pierwszeństwo, jest kawalerem, żeniaczka nie wykluczona, odpowiedź pod „I. G." Administr. „Chwili".

JUŻ POTANIAŁY.
Otomany ◆ Kanapki do skład.
Materace włosienne i sprężynowe
DYWANY CHODNIKI
Firanki, Kapy, materje meblowe, Delichy w znanej z taniości firmie 8672
E. HAGLER, Lwów, Sobieskiego 21.
Uwaga na firmę i Nr. domu 21.

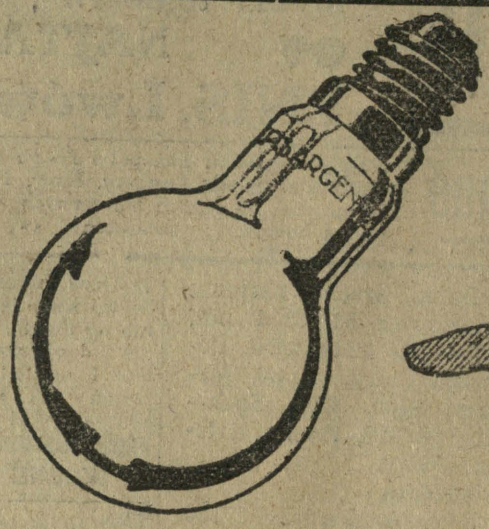

Chroni wzrok,

oszczędza prąd

PHILIPS ARGENTA

„IHIG" Międzyn. Handlowe i Przemysłowa Tow. Sp. z ogr. odp.

Dostarcza: Motory Diesla, turbiny wodne Francisa, kompl. urządzenia młynów o wysokiem i niskiem mlewie Walce oryg. Daverio & Cie Zurych — Łuszczarki Mars patent Kaspar Senice. Oryg. szwajcarską gazę młynarską marki Reiff Frank itd.

LWÓW Podleskiego 6 tel. Telefon 413.



Smakosz wie, że

CERES TŁUSZCZ JADALNY

jest najlepszy do gotowania smażenia i pieczenia.

NAUKA i WYCHOWANIE

Zdolna instruktorka z maturą gimnaz. potrzebna na wyjazd. Bardzo pożądana znajomość jęz. hebr. i angielskiego. Pierwszorzędne utrzymanie z obsługą — najlepsze obejście — płaca wedle umowy. Bliższych inf udzieli Birnbaumowa, Piekarska 37 w podwórzu, II. drzwi na lewo 4—6 popoł.

Udzielam lekcji gry na skrzypcach Landowski św. Michała 6 (boczna Kościuszki). 10036

KUPNO. — SPRZEDAŻ

SZATNIA Brajerowska 3, poleca najprzedniejsze materyały bielskie na palta zimowe, ubrania, kostyumy, płaszcze i suknie. Podszewki, płótna, tyftyny, welwety, materyały na portyery, kapy i kłoty CENY MOŻLIWIE PRZYSTĘPNE. 9833

Listy zastawne przedwojenne Ziemskiego Banku Kredytowego, we Lwowie oraz innych instytucyi kupujemy. Grüss i Donner, Kantor wymiany Lwów, Trzeciego Maja 8. 10027

Koncertowe pianino szwajcarskie, prawie nowe, czarne, pierwszorzędnej konstrukcyi do sprzedania. Wiadomość w biurze dzienników Buchstaba. 1003

RÓŻNE.

Wypadanie włosów, zmarszczki, wągry, pryszcze, plamy usuwa się. Kosmeo, Mikołaja .

KOŁDRY — MATERA
przerabia doskonale w 24 godz.
MAGAZYN POŚCIELI i BIELIZNY
I. DREXLER i SYNOWIE
LWÓW, PLAC KAPITULNY L. 2.

MEBLE
krajowe i wiedeńskie pierwszorzędnej jakości po cenach umiarkowanych u Firmy
J. SEINFELD LWÓW, ul. Sykstuska l. 2. (w podwórzu).



CYKORJA BOHMA
z fabryki
FERD. BOHMA &
we Włocławku S. A.
jest jedynie najtańsz
domieszką do kawy
Uważać na firmę.
Do nabycia wszędzie
Najwyższe uznanie i dyplomy.

MOTORY ROPOWE
dwutaktowe, POMPY odśrodkowe oraz LOKOMOBILE parowe z koncernu
R. WOLF A. G. MAGDEBURG
dostarcza 9811
S. A. ROLINDUSTRIA
LWÓW, UL. FRED Y 9

wszelkie maszyny młyńskie, gazę szwajcarską gumi i pasy dostarczają natychmiast ze składu RIE EL BERSEZI i FRIEDLENDER, Brajerowska 11

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila" Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hescheles. „Drukarnia Lwowska", Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1694 Lwów, niedziela 2. grudnia 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I. p. KONTO P.K.O. 142.254

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 50.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 1.25[illegible] M[illegible]. 1.400.000 Mk., zagr. 1.625.000

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 8.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 24.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 32.000 Mk., w tekście i przed kroniką 40.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 48.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 32.000 Mk. najmniej 10 w. 320.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 5.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 7.000 Mk. tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 16,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 8,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 48,000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

Lwowskie Stowarzyszenie Kupców
Zaprasza wszystkich członków na ZEBRANIE
które odbędzie się dnia 1-go. grudnia 1923 o godz. 7-mej wiecz. w Sali Związku Zbożowców, Rejtana 6 celem omówienia aktualnych spraw. WYDZIAŁ.
10000

Dzisiejsza „Chwila“ przynosi:

Burzliwy dzień w Sejmie.
Posłowie Bobrowski i Stańczyk wydani sądowi.
Young o banku emisyjnym p. Kucharskiego.
Waloryzacya a wymogi życia.
O zniesienie prawa rewizyi osobistej.
Taryfa dla przewozu towarów.
Los emerytów państwowych.
Rozwojowcy napadają na polskiego poetę.
Obława na czarnej giełdzie.
Drożyzna szaleje nadal.

———ooo———

Jedność Koła Żydowskiego.

Na terenie życia parlamentarnego w żydowskiej reprezentacyi parlamentarnej zanotować należy akt o bardzo wielkiej doniosłości w dziejach ewolucyi Żydostwa w Polsce. Na posiedzeniu Koła Żydowskiego z dniu 28 listopada nastąpiła konsolidacya i stałe ukonstytuowanie się parlamentarnego przedstawicielstwa żydowskiego. Jeżeli się rozważy na jak heterogeniczne prądy i odłamy dzieli się Żydostwo polskie, gdy się wie, ile różnorodnych prądów i przyczyn kusi się o to, aby naród żydowski przedstawiał obraz rozkładu i rozbicia musi się akt zespolenia Koła Żydowskiego w sprężysty i zwarty organizm parlamentarny powitać jako objaw regeneracyjny i jako zapowiedź zdrowej i silnej konsolidacyi w życiu naszego społeczeństwa.

W życiu Żydów polskich odgrywają bardzo ważną rolę nie tylko polityczne różnice, wynikające z odmiennych form ich doli w rozmaitych systemach rządów dawnych państw zaborczych ale odmienne i rozbieżne częstokroć ustosunkowania się do centralnych idei przyszłości narodowej. Jako najsłabszy i tylko w moralnych swych siłach ostoję czerpiący naród poddane było Żydostwo działaniu sił, które skruszyć chciały wszelką ludzką i narodową jego odporność, które równocześnie propagowały asymilacyę i odtrącały od kulturalnego i społecznego współżycia, któreciągowały odrębność a równocześnie dawały odczuć odrębność, które znieprawiały oportunizmem duszę społeczności i za ten oportunizm płaciły pogardą, które podcinały rozwój, podtrzymywały zacofanie i zacierały ręce na widok nieszczęsnego w wewnętrznych walkach do reszty rozdzierającego się narodu.

W te smutne warunki życia, wniosła idea syonistyczna nowy młodzieńczy wiew, stworzyła ośrodek, kręgosłup ideowy, który coraz silniej wiąże ścięgna i muskuły, reguluje obieg krwi w strukturze społecznej i psychice Żydostwa i wskazuje drogi zbłąkanemu po ciernistych bezdrożach narodowi. Coraz częściej pojawiają się konsolidacyjne odruchy, zoraz głębiej wnika konieczność łączności, która jest zadatkiem zdrowej ewolucyi. Na wielkich arenach światowych, gdzie kuje się przyszłość narodową w Palestynie apel konsolidacyjny objął szerokim kręgiem cały naród. Analogiczne odruchy konsolidacyi narodowej uderzają nas na arenach polityki krajowej, gdzie do ludzi dobrej woli przemawia idea, do opornych ciężka wspólnota losu.

Sejmowe Koło Żydowskie w Polsce wyrosło z solidarności passywnej, z solidarności ogólno żydoowskiego cierpienia pod naporem wrogicch Żydostwu mocy. Dzięki zrozumieniu położenia politycznego, dzięki energii działaczy żydowskich w kraju okres passywnej solidarności mija, ustępuje miejsca prawdziwemu, świadomemu poczuciu solidarności. Wyrazem teko jest konsolidacya Koła Żydowskiego, stworzenie silnej kadry parlamentarnej, która dzięki swej dyscyplinie znacznie skuteczniej bronić będzie mogła słusznych praw Żydostwa w Polsce.

Nas, w Małopolskiej dzielnicy cieszyć musi ten fakt tem bardziej, że lwia część zasługi w konsolidacyi żydowskiej reprezentacyi parlamentarnej przypada w udziele wybrańcom, których zaufanie całej żydowskiej ludności Małopolski Wschodniej wysłało do ciał ustawodawczych państwa.

Burzliwy dzień w Sejmie.

Secesya lewicy i mniejszości narodowych. — Prawica z Piastem uchwaliły wydać sądowi posłów Bobrowskiego i Stańczyka.

Telefonem od naszego korespondenta warszawskiego

Warszawa, 30. listopada. (tel. własny). Przez cały dzień dzisiejszy w kuloarach i klubach sejmowych toczyły się konferencye i narady w sprawie stanowiska odnośnie do wydania sądowi posłów socyalistycznych. Z tego też powodu posiedzenie Sejmu wyznaczone na 2.30 rozpoczęło się z półgodzinnem opóźnieniem, zwłaszcza, że marszałek Rataj konferował z przedstawicielami opozycyi posłem Thuguthem. Wreszcie o godz. 3 rozpoczęły się obrady Sejmu i na wstępie poseł Barlicki (PPS) zaproponował zmianę porządku dziennego w tym kierunku, by ustne sprawozdanie komisyi nietykalności poselskiej znajdujące się na siódmem miejscu porządku umieścić jako punkt drugi. Na wniosek posła Popiela (NPR) postanowiono jako punkt pierwszy umieścić sprawę dyet poselskich, jako punkt drugi traktat z Turcyą, jako punkt trzeci sprawę wydania posłów.

Już przy pierwszym punkcie nastąpiło preludyum do burzliwegoo przebiegu posiedzenia Sejmu. Poseł Popiel jako referent wniósł, by dyety poselskie w dniu 1. grudnia wynosiły kwotę, obejmującą pensyę zasadniczą pomnożoną przez mnożnę 1800 jako ustaloną przez Radę ministrów dla funkcyonaryuszy państwowych wraz z dodatkiem stołecznym.

Ratyfikacya traktatu polsko-tureckiego.

Po uchwale w sprawie dyet poselskich przystąpiono do ratyfikacyi trzech traktatów z Turcyą. P. Jan Dąbski: Dnia 23. lipca b. r. podpisano w Lozannie traktat wieczystej przyjaźni z Turcyą oraz umowę handlową i konwencyę osiedleńczą z państwem tureckiem. Do konferencyi międzynarodowej w Lozannie Polska nie została dopuszczona i rozpoczęła 18. maja rokowania odrębne. Polska jako pierwsze państwo, zawarła traktat polityczny i handlowy z Turcyą a po niej drugiem państwem były Stany Zjedn. Sprawozdawca daje krótbki obraz wzajemnych stosunków polsko-tureckich. W rządzie tureckim zawsze było miejsce dla posła Rzeczpospolitej polskiej. (oklaski). Mimo żądań państw zaborczych ani jeden Polak nie został wydany przez Turcyę. Polska nigdy tego Turcyi nie zapomni.

Następnie odczytał mowca adres Tatarów, obywateli Rzeczpospolitej Polskiej, z okazyi ratyfikacyi traktatu polsko-tureckiego. (oklaski). Obecny traktat handlowy stosunki te wzmacnia i niewątpliwie rozpocznie erę wzmożonej ich intenzywności. Uzupełnieniem jego jest trzeci traktat tj. konwencya osiedleńcza. Komisya zagraniczna i przemysłowa jednomyślnie wnoszą o ratyfikacyę tych trzech umów. W głosowaniu przyjęto ratyfikacyę wszystkich trzech umów jednomyślnie. (posłowie powstali z miejsc, wznosząc okrzyki „Niech żyje Turcya“. Huczne oklaski).

Po przyjęciu traktatu z Turcyą, imieniem Chjeny poseł Dubanowicz zażądał reasumpcyi uchwały w sprawie porządku dziennego, twierdząc, że część posłów niesłyszała zapytania marszałka w sprawie zmiany porządku. Wniosek posła D. zyskuje równość głosów (180 na 180) przyczem marszałek Rataj decyduje na rzecz lewicy. Posłowie opozycyjni oklaskami i okrzykami „Niech żyje marszałek Rataj“ przyjęli powyższą decyzyę marszałka.

Z kolei przychodzi sprawa wydania posłów. Referent poseł Brodacki (Piast) jest nieobecny na sali. Głosy z lewicy: Panie marszałku, uciekł.

Marzsałek Rataj: Wobec nieobecności posła B. referat obejmie poseł Popiel jako przewodniczący komisyi nietykalności poselskiej.

Głosy: Poseł Popiel nieobecny. Głosy na lewicy: Uciekł. Poseł Dąbski: Nikt nie chce zjeść tego pasztetu.

Marszałek Rataj wobec nieobecności referentów proponuje odłożenie referatu do czasu zjawienia się referenta.

Poseł Thuguth proponuje przerwę posiedzenia Sejmu, celem zwołania komisyi regulaminowej i natychmiastowego desygnowania nowego referenta. W tym momencie zjawia się referent poseł Brodacki, który oświadcza, że spra-

wy wydania referować nie może, brak mu bowiem odnośnych aktów. Wobec tego stanu rzeczy, marszałek zarządził 10-minutową przerwę, celem wyszukania aktów. Po przerwie poseł Brodacki początkowo mówił w sposób objektywny, za chwilę jednak wpada w ton dwugroszówki, co wywołuje burzę na ławach lewicy. Referent oświadcza się za wydaniem tylko posłów Stańczyka i Bobrowskiego, z wyłączeniem posła Marka. Poseł Liebermann (PPS) jako referent wniosków mniejszości, w dwugodzinnem przemówieniu wykazuje, że wina zajść krakowskich spada na barki rządu, który swoją indelencyą niedołęstwem sprowokował krwawy wtorek.

Następuje przemówienie ministra sprawiedliwości p. Nowodworskiego, który przy końcu wzywa Sejm do wydania posłów Stańczyka i Bobrowskiego.

Wicemarszałek Poniatowski przywołuje min. Nowodworskiego do porządku za niewłaściwą formę zwracania się do Izby.

Lewica bije brawo, prawica urządza obstrukcyę.

Marszałek przerywa posiedzenie i zwołuje Konwent Seniorów. Po 1-dno godzinnych naradach wznowiono posiedzenie i wicemarszałek Poniatowski cofa swoje słowa wypowiedziane do min. Nowodworskiego, gdyż jak wynika ze stenogramu, przemówienia tego ostatniego, nie miał min. Nowodworski przez użycie zwrotu „wzywam Sejm“ na myśli tego znaczenia jakie przypisywał tym słowom wicemrsz. Poniatowski.

Po wyjaśnieniu tego incyndentu, zabrał głos ks. Lutosławski, który w wykrętny sposób starał się udowodnić, że prawica ma na celu jedynie umożliwienie wydanym posłom wykazania swej niewinności na forum sądowem, wobec tego wzywa Sejm do głosowania za wydaniem posłów.

Poseł Putek (Wyzwolenie) wykazuje ukryte tendencye, jakie zawiera wniosek prawicy, który ma na celu jedynie zdyskredytowanie przywódców ruchu opozycyjnego w Sejmie i wypowiada się przeciw wydaniu.

Imieniem Koła Żyd. zabiera głos poseł dr. A. **Silberschein, który powiada, że rozstrzyga sprawę wśród nastroju podnieconego i że wbrew utartej polityce chce się uchwalić wydanie sądowi posłów a to pod naciskiem z zewnątrz tj. ze strony Rządu. Ks. Lutosławski stwarza sobie stosownie do potrzeb, nową teoryę nietykalności poselskiej, gdyż powiada, że każdy poseł jest odpowiedzialny za swe przestępstwa jak zwykły obywatel, a zatem nietykalność poselska stałaby się iluzoryczną. Parlament musi strzedz swej autonomii. Będziemy głosować za odmówieniem wydania wspomnianych posłów.**

Po zakończeniu dyskusyi marsz. odczytuje cztery wnioski jakie wpłynęły. Mianowicie: 1) **Wniosek posła Putka żądający odroczenia decyzyi w całej tej sprawie aż do czasu kiedy wybrana do zbadania tej sprawy osobna komisya złoży swe sprawozdanie. 2) Wniosek posła Liebermana o odmówienie wydania. 3) Wniosek posła Brodackiego żądający wydania sądowi posłów Stańczyka i Bobrowskiego. 4) Wniosek posła Konopczyńskiego żądający wydania prócz posłów Stańczyka i Bobrowskiego także dra Marka.**

W głosowaniu przez drzwi wniosek posła Putka upadł mniejszością 7 głosów (192 na 199 przeciw). Upadł również wniosek posła Liebermana mniejszością 7 głosów (191 na 198 przeciw).

Lewica urządza obstrukcyę, bije w pulpity i wykrzykuje pod adresem prawicy.

Marszałek zarządza ponowną 10-cio minutową przerwę, poczem wznawia posiedzenie chcąc przystąpić do głosowania nad dalszymi wnioskami.

W tem miejscu zabiera głos poseł Thugut, który imieniem stronnictw polskiej lewicy składa oświadczenie, że stronnictwa te wobec stworzonej sytuacyi nie mogą brać nadal udziału w obradach i na znak protestu opuszczają salę posiedzeń.

Istotnie Wyzwolenie, P.P.S., Jedność ludowa i N.P.R. opuszczają salę ze śpiewem na ustach „O cześć wam panowie“.

Mniejszości narod. zostały na ławach. W ich imieniu poseł Grynbaum domaga się udzielenia głosu, nie otrzymuje go jednak.

Marsz. zarządza poraz trzeci przerwę. Po przerwie odbywa się dalsze posiedzenie pod nieobecność lewicy.

Poseł Grynbaum prosi powtórnie o głos i znowu go nie otrzymuje. Zakłada więc imieniem mniejszości narod. protest przeciwko postępowaniu marszałka, oraz oświadcza, że mniejszości nie wezmą udziału w dalszem głosowaniu i opuszczają salę obrad.

Gęsiego wychodzą wszyscy posłowie mniejszości narodowych ze sali i śpiewają naprzemian hymn białoruski „Od wieków my“, hymn ukraiński „Ne pora“ oraz żydowski hymn narodowy „Hatikwę“.

Po opuszczeniu sali przez mniejszości narod. prawica i Piast przeprowadziły głosowanie nad wnioskiem p. Brodackiego. Wniosek uchwalono.

Wniosek posła Konopczyńskiego w ostatniej chwili p. Głąbiński raczył łaskawie wycofać.

Po załatwieniu tej sprawy Sejm załatwił jeszcze szereg pomniejszych spraw m. i. uchwalono też w trzeciem czytaniu ustawę o waloryzacyi. O godz. 11 w nocy zakończył Sejm swój 8-mio godzinny dzień roboczy.

Warszawa. (Pat.). Na dzisiejszem posiedzeniu Sejmu przyjęto m. in. rezolucyę, wzywającą rząd, aby przedstawił projekty ustawy monetarnej i o Banku emisyjnym najdalej w ciągu dwóch tygodni.

Przyjęto również w trzeciem czytaniu projekt ustawy o zniesieniu ministerstwa poczt i telegrafów Wszystkie pozostałe punkty porządku dziennego dzisiejszego posiedzenia, wobec nieobecności referentów, spadły i nie zostały załatwione. Następne posiedzenie wyznaczono na dzień 4. grudnia, godz. 4 popołudniu.

*

Warszawa, 30. listopada. (tel. własny). W związku z wytworzoną dziś w Sejmie sytuacyą odbyły wszystkie kluby opozycyjne narady. Obradowało też Koło Żyd.

Warto zaznaczyć, że przywódcy lewicy, którzy i na dzisiejszem posiedzeniu Sejmu wyrażali swe niezadowolenie z wystąpienia mowcy żydowskiego, jednakże po posiedzeniu zgłosili pod adrem mniejszości narod. Zaproszenie na wspólną naradę wszystkich klubów opozycyjnych, które odbędzie się w sobotę o godz. 10 rano.

———ooo———

Z komisyj sejmowych.

O zniesienie prawa rewizyi osobistej.

Warszawa, 30. listopada. (tel. własny). Na dzisiejszej komisyi skarbowej zajmowano się projektem ustawy o uprawnieniach skarbowych, który to projekt Senat przekazał z powrotem Sejmowi z poprawką domagającą się zniesienia **prawa rewizyi osobistej.**

Poseł Michalski w charakterze referenta zażądał odrzucenia poprawki senackiej, domagając się uchwały projektu w pierwotnem brzmieniu. W obronie poprawki wystąpili pp. Dr. Rosmarin i Farbstein, uważając postulat Senatu za uzasadniony, zwłaszcza, że rewizya osobista koliduje z przepisami konstytucyi a nadto praktykowane jest w sposób, o której poseł Rosmain woli nie mówić. Rewizye nie przynoszą nikomu pożytku, narażają spokojnych obywateli na przykrości. Sprawę na wniosek posłów żydowskich odroczono do następnego posiedzenia.

Ustawa o zgromadzeniach.

Warszawa, 30. listopada. (tel. własny). Na dzisiejszem posiedzeniu komisyi konstytucyjnej uchwalono w trzeciem czytaniu ustawę o zgromadzeniach. Artykuł XX. skierowany przeciw wolności zgromadzeń poselskich i senatorskich a odesłany do komisyi został przyjęty w brzmieniu redakcyi ks. Lutosławskiego. Wobec tego poseł Czapiński imieniem lewicy zgłasza następujący wniosek mniejszości: Sejm stwierdza, że przedłożony przez komisyę konstytucyjną projekt ustawy o zgromadzeniach nie jest zgodny zduchem Konstytucyi i wobec tego odsyła go z powrotem do komisyi.

Referentem na plenum wybrany został ks. Lutosławski.

Opał dla szkół.

Warszawa. (Pat). Sejmowa komisya oświatowa, po rozpatrzeniu wniosków posłów Wyzwolenia w sprawie braku opału w państwowych szkołach wyższych i średnich, a szczególnie w seminaryach nauczycielskich, przyjęła rezolucyę wzywającą rząd do natychmiastowego wyasygnowania potrzebnych funduszów na zakupno materyałów opałowych dla powyższych instytucyi oświatowych. Nadto wyłoniono podkomisyę, która wraz z ministrem oświaty ma rozpatrzyć ten wniosek i zdać sprawozdanie na najbliższem posiedzeniu.

———ooo———

Young o banku emisyjnym p. Kucharskiego.

Warszawa, 30. listopada. (tel. własny). Komandor Young opublikował w „Times“ list następującej treści:

„Pouczającym i na dobrych wiadomościach oparty jest artykuł specyalnego korespondenta z Warszawy, który dziś okazał się na łamach „Times'a“. Korespondent powiada, że Rząd polski ma zamiar niebawem przedłożyć Sejmowi projekt nowego banku emisyjnego i nowej waluty. Wolno mi objaśnić, że aczkolwiek zamiar podobny swego czasu żywiono, obecnie według moich najlepszych **wiadomości i przekonania projekt ten został na czas nieokreślony odłożony.** Rząd polski bowiem doszedł do przekonania, że Bank emisyjny i reforma waluty musi czekać na zdrowsze położenie budżetowe. Z poważaniem E. Hilton Young“.

———ooo———

O taryfę dla przewozu towarów.

Warszawa, 30. listopada. (tel. własny). Na dzisiejszem posiedzeniu Sejmu pp. posłowie Dr. Jonas i Eisenstein zgłosili wniosek, domagający się od rządu najrychlejszego przedłożenia Sejmowi jednolitej w całem Państwie obowiązywać mającej taryfy dla przewozu towarów.

———ooo———

O los emerytów państwowych

Od senatora J. Bodeka otrzymujemy następujące pismo:

Szanowna Redacyo! Wobec licznyc ustnychh i pisemnych zapytań, które w ostatnich dniach otrzymałem ze strony kolegów—funkcyonaryuszy państwowych, będących bezpośrednio przed spensyonowaniem a zaniepokojonych z powodu chronicznego wprost odwlekania załatwienia przez Sejm ustawy emerytalnej — zasięgnąłem w ministerstwie skarbu następujących zupełnie autentycznych informacyi:

Ustawa o zaopatrzeniu emerytów oraz wdów i sierót po nich, **która na jednem z najbliższych posiedzeń Sejmu ma być załatwioną, obejmie wszytskich emerytów, którzy pełnili służbę za czasów Państwa Polskiego, a zatem bezwarunkowo i tych, którzy w ostatnich tygodniach zostali spencyonowani.** Otrzymają oni wyrównanie poborów od dnia wejścia w życie ustawy emerytalnej.

———ooo———

Cztery tygodnie aresztu za obrazę b. legionistów i marsz. Piłsudskiego.

Warszawa. Kierownik ministeryum spraw wojskowych gen. Szeptycki ukarał drogą dyscyplinarną rotmistrza Franciszka Pusłowskiego 4-tygodniowym aresztem na odwachu za ogłoszenie w jednym z dzienników krakowskich listu, obrażającego marszałka Piłsudskiego i b. legionistów.

Równocześnie zarządzono zawieszenie rotm. Pusłowskiego w roli czynnego oficera, sprawę zaś jego oddano pod rozpatrzenie oficerskiego sądu honorowego.

———ooo———

Z OSTATNIEJ CHWILI.

Warszawa. (Pat). **W dniu dzisiejszym o godz. 8.20 zapadł wyrok w sprawie Bagińskiego i Wieczorkiewicza, mocą którego obaj wymienieni skazani zostali na karę śmierci. Skazanym przysługuje prawo apelacyi.**

Duisburg. (Pat). Separatyści zostali rozbrojeni przez żandarmeryę belgijską.

———ooo———

Ważne dla prowincyi!

Zarząd wypożyczalni książek „VITA“ Lwów, Pasaż Husmana 8, I. piętro, urządza stałą wysprzedaż książek wyłączonych.

Waloryzacja a wymogi życia.

II.

Projekt Litauera nie zajmuje się zupełnie trudną do rozwiązania kwestyą, kto ma zapłacić ten dług zwaloryzowany, czy obecny właściciel realności, na której ciąży hipoteka, czy też pierwotny właściciel, który dług zaciągnął, czy też może który z nich, którzy w międzyczasie byli właścicielami realn. Co się ma stać z hipotekami udzielonemi w latach 1919—1923, które wyprzedza dług zaciągnięty przed wojną. Wszak w razie waloryzacyi długu stojącego na pierwszem miejscu, następny wierzyciel spadnie z hipoteki, choć udzielając pożyczki, miał prawo liczyć się z tem, że jego hipotekę wyprzedza kwota obliczona wedle relacyi Grabskiego.

Ze stosunków przedwojennych są realności obciążone hipoteką na drugiem, trzeciem, czwartem a nawet dalszem miejscu i w czasie zaciągnięcia tych długów, nie wyczerpywały całej wartości realności.

Obecnie wedle projektu ustawy wierzyciele na drugich i dalszych miejscach nie mają najmniejszej nadziei zaspokojenia swoich pretensyi w złocie ani w markach polskich.

Dlaczego wierzyciel, który lokował swoje oszczędności w Kasie Oszczędności a więc w instytucyi najbardziej na zaufanie zasługującej, ma wyjść z niczem, natomiast wierzyciel który pożyczył pieniądze pierwszemu lepszemu biedakowi, ma otrzymać jedną czwartą względnie jedną ósmą części w złocie? Jeżeli waloryzacya ma się odnosić do takich instytucyi jak Kasy Oszczędności i banków, to z czego one te długi spłacą, skoro ich dłużnicy z reguły swoje dawne długi już dawno uiścili. Dlaczego biedni ludzie, którzy oszczędności swoje lokowali w kasach oszczędności, krajowych czy miejskich, mają być gorzej postawieni, aniżeli lichwiarz, który pożyczył prywatnym ludziom na wysokie procenta? Słowem projekty waloryzacyjne zdążają do wymazania z życia ekonomicznego skutków ogromnych przewrotów ekonomicznych, spowodowanych wojną, lecz jest to dążenie we formie projektowanej nie do przeprowadzenia. Ustawa taka sprowadzi przewrót ekonomiczny i zrujnuje do reszty jednych, wzbogaci drugich i wprowadzi nowy ferment w stosunki, które już się jako tako ułożyły.

Powtarzamy, że nieuregulowania tej kwestyi jest także niezawinioną ruiną jednych, nieusprawiedliwionem wzbogaceniem drugich, ale woliny, ażeby zostało tak jak jest, gdyż ten stan jest znośniejszy, aniżeli uregulowanie tej materyi w sposób projektowany.

Natomiast kwestya ta da się w sposób zbliżony do absolutnej sprawiedliwości uregulować, jeżeli wreszcie do ustawodawstwa cywilnego wprowadzimy moment indywidualny. W problemie waloryzować, czy nie waloryzować, prawda leży gdzieś pośrodku, lecz nie w tem znaczeniu, że należy waloryzować do połowy, lecz, że w niektórych wypadkach należy waloryzować aż do pełnej wartości przedwojennej, a w niektórych wypadkach zupełnie nie waloryzować. Zależyć to ma od natury danego interesu i danego stosunku prawnego, od siły ekonomicznej obu stron i od tego, czy i która strona z danego interesu niesłuszną korzyść ze szkodą drugiej strony odniosła.

Przykład: Młody lekarz przed wojną kupił za 5.000 K. instrumenta do swojej pracowni lekarskiej a mieszkał np. w Zbarażu. Mobilizacya. Młody lekarz w szpitalu epidemicznym zmarł. Moskale zniszczyli jego dom w Zbarażu, a z domu ani z instrumentów nie pozostało ani śladu. Pozostałe dzieci są pozwane przez fabrykanta o zapłatę 5.000 K. w złocie. Dzieci odziedziczyły po ojcu plac, na którym stał niegdyś dom. Kto z projektodawców waloryzacyjnych każe tym sierotom oddać resztki majątku na zapłacenie ceny za instrumenty?!

Drugi wypadek: Kupiec pożyczył przed wojną u przyjaciela 100.000 K. i zakupił kopalnię w Tustanowicach. Kopalnia prosperuje nadzwyczajnie. Dłużnik stał się miliarderem. Kto z ludzi uczciwie myślących każe przyjacielowi dziś zapłacić 70.000 Marek za owych 100.000 K.

Przykłady takie mniej lub więcej drastyczne dadzą się pomnożyć w nieskończoność, a ująć je w jedną formułkę jest niemożliwością, bo w pierwszym wypadku wzdryga się poczucie prawne na samą myśl o waloryzacyi a nie mniej obraża to powszechne uczucie prawne na myśl, by nie waloryzować długu w wypadku drugim.

Stąd też w praktyce sądowej kiełkuje myśl, ażeby indywidualizować i na podstawie tych samych ustaw, które obecnie obowiązują, ten sam sędzia w jednym wypadku dług zwaloryzuje a w drugim wypadku zastosuje lex Grabski. I sędzia w obu tych wypadkach będzie w porządku ze swojem sumieniem, choć wedle obowiązujących norm, tylko jedno może być prawne, waloryzować lub nie waloryzować.

Należy więc tym słusznym tendencyom sędziowskim dać podstawę ustawową do indywidualizowania wypadków, ażeby sędzia nie tylko był w zgodzie ze swojem sumieniem, ale równie ważnem, z ustawą.

Należy więc uchwalić ustawę, że przy spłacie długów pieniężnych, gdy między czasem powstania długu a czasem jego spłaty z powodu spadku siły nabywczej pieniądza znaczna powstała różnica między świadczeniami obu stron, ma sąd oznaczyć kwotę długu, tak aby dłużnik ze szkodą wierzyciela niesłusznie się nie wzbogacił. Ze skargą o ustalenie lub zapłatę długu może wystąpić wierzyciel i dłużnik w Sądzie Okręgowym Powszechnym (miejsce zamieszkania) dłużnika. Od orzeczeń sądów apelacyjnych niema dalszego środka prawnego. Wykluczenie innego sądu aniżeli miejsca zamieszkania dłużnika ma na celu, aby sądy znające stosunki ekonomiczne danego dłużnika a przynajmniej stosunki ekonomiczne danej okolicy odnośny wypadek rozstrzygały a wykluczenie środka prawnego od orzeczenia sądu apelacyjnego jest tem uzasadnionem, że w różnych okręgach apelacyjnych stosunki ekonomiczne są bardzo różne, a Najwyższy Sąd ma najmniej możności obznajomienia się ze sotsunkami we wszystkich okręgach panującymi a pozatem w tych wypadkach zupełnie nie idzie o jakieś łamigłówki prawnicze, lecz raczej o arbitrium boni viri. Przeciwko takiemu uregulowaniu kwestyi zarzucą, że dziać się mogą nadużycia, gdyż wielkie jest pole dla dowolności sędziego ale sprawiedliwość ludzka jest ułomna. Dlatego mankamentu, choćby najściślejsza ustawa nie usunie.

Liczymy się z tem, że będzie jakiś nie bardzo znaczny odsetek wyroku, które wobec absolutnej sprawiedliwości się nie ostoją, ale czy dlatego, że w kilku wypadkach na sto, wyroki nie całkiem będą sprawiedliwe, mamy pozostawić obecny stan wprost niemożliwy. Wszak nawet przy obliczeniach geometrycznych pewna granica błędu jest dopuszczalna

Dr. L. Ch.

Marx -- Kanclerzem Rzeszy.

Streseman — min. spraw zagranicznych. — Luther — min. skarbu.

Berlin. (Pat). Gabinet Marxa został definitywnie ukonstytuowany: **Kanclerz Marx następcą kanclerza Jarres, minister spraw zagranicznych Stresemann,** minister Reichswehry Gessler, minister robót publicznych Brauns, **minister finansów Luther,** minister poczt, któremu powierzono równocześnie obowiązki ministra dla prowincyi okupowanych, Hoefler minister komunikacyi Oeser, minister aprowizacyi hr. Konitz, minister gospodarki państwowej Hamm, były minister bawarski, minister sprawiedliwości Emminger.

Dwa komitety rzeczoznawców.

Paryż. (Pat). Komisya odszkodowań postanowiła utworzenie dwóch komitetów rzeczoznawców, powołanych przez mocarstwa sprzymierzone i stowarzyszone. Pierwszy komitet miałby za zadanie wyszukanie środków mających na celu stabilizacyi waluty niemieckiej, drugi znalezienie środków dla obliczenia wysokości kapitałów wywiezionych z Niemiec oraz skierowanie ich z powrotem do Niemiec.

Z sceny.

„Noc Listopadowa“. — „Sędziowie“.

W teatrze miejskim idzie w dalszym ciągu „Noc listopadowa“. Synteza sceniczna listopadowego powstania wywiera głębokie wrażenie, mimo wielu błędów w obsadzie. Poszczególne sceny działają przejmująco. Wzorowa odsłona w domu Lelewela dzięki poważnie przemyślanej recytacyi p. Lochmana i powściągliwej, pięknej grze Hierowskiego i Ładosiówny. Pełny sukces odniosła również pni **Rasińska** jako Nike z pod Cheronei. W recytacyi jej tkwił nastrój wiejący z posępnych słów bogini i udzielał się słuchaczom. Bardzo dobry w sylwecie p. Orzechowski (Potocki).

Po za tem zachodziły błędy w obsadzie i grze Pan Barwiński n. p. nie odczuwa charakteru twórczości Wyspiańskiego, w której nigdy i nigdzie nie ma psychologizowania postaci. Człowiek Wyspiańskiego to naczynie, w którem przejawia się w rozmaitych natężeniach wola i bierność, siła i słabość. P. Barwiński przepoił rolę Wielkiego Księcia realizmem psychologicznym i dlatego gra jego była elementem, kłócącym się z nastrojem dzieła. Nie dość uwypuklała się — bardzo piękna zresztą w interpretacyi pny Romanówny — postać Joanny. Najprzykrzejsze omyłki w obsadzie zdarzyły się jednak w rolach, które są istotnymi przekrojami nastrojów nocy listopadowej. Czar całych odsłon ucierpiał na tem. Pełna niezwykle subtelnych finezyi charakteryzująca i irocznie wartościująca atmosferę romantyczną scena pod pomnikiem Sobieskiego przeszła bez wrażenia, albowiem organ i gra p. Okornickiego nazbyt konkretnie podkreślała sens. Chłopicki (p. Sarnowski) był martwy. Gra z Niką Napoleonidów również niefortunnie obsadzoną — o los wypadła raczej humorystycznie niż tragicznie. Dyalog Kory i Demeter (Łozińska i Pillerowa) był zanadto dobrodusznie-szczebiotliwy, dopiero w scenie zejścia do podziemu wydobyła Łozińska głębszy uczuciowy ton. Sceny zespołowe niezłe, choć nie bez błędów. Ponad temi usterkami geniusz Wyspiańskiego przemawiał i działał na artystów i na publiczność.

„Młoda Scena“ dyr. Frączkowskiego wystąpiła z „Sędziami“ Wyspiańskiego. Głęboki ten szkic tragedyi, w jaką pokusił się ująć Wyspiański żydostwo w Polsce, przeprowadzony został w Młodej Scenie realistycznie, co nie zgadza się z charakterem utworu. W realistycznej interpretacyi motywacye psychologiczne były naiwnei powierzchowne. Jako o całości nie możnaby o przedstawieniu wydać pozytywnego sądu. Żelazna celowość każdego postępu akcyi nie była uwydatniona, wiązadła scen urywały się Widoczna była natomiast usilna praca nad wyszkoleniem młodych aktorów. Stopień opanowania głosu oraz ewolucya akcyi ,o ile przejawia się w dyalogu — świadczy o wytężonej pracy kierownictwa Młodej Sceny. Może się ona też popisać wielu talentami aktorskimi, których nie wymienimy dla tego tylko, aby przedwcześnie nie rozbudzać ambicyj aktorskich.

H. H.

———ooo———

List z Drohobycza.

Brutalny napad Rozwojowców na polskiego poetę. Referent starostwa nie raczył się zjawić na wieczorze. — Referat posła Eisensteina. — Votum zaufania dla Koła Żyd.

Drohobycz w listopadzie.

We środę 21 bm. miał się odbyć w sali „Sokoła“ wieczór Słonimskiego, Lechonia i Tuwima. Na godzinę zanim publiczność się zebrała była, doszło do uszu tutejszej imprezy, że pewne elementy nie zezwolą wystąpić Tuwimowi

Sensacyjny dramat według powieści znakomitego pisarza szwedz. Aho
MARYSIEŃKA — — w 6 wielkich aktach p. t. — — KOPERNIK
„ZA CHWILĘ ZAPOMNIENIA".

rzekomo z powodu wiersza jego „Do jenerałów" impresaryo zwrócił tedy natychmiast uwagę kilku obecnych członków Zarządu „Sokoła" na planowaną demonstracyę, ale ci zapewnili go solennie, że nic nie grozi i że wieczór może się spokojnie odbyć, impressaryo uprzedził również dyżurującego policyanta o mającej nastąpić demonstracyi, od którego otrzymał także uspokajającą odpowiedź. Wobec zapewnienia więc kompetentnych czynników, że niema wcale powodu do odwołania wieczoru, wieczór się rozpoczął wystąpieniem Słonimskiego. Kiedy następnie na scenę wyszedł Tuwim osobniki z „Rozwoju" obrzuciły go zgniłemi jajami i jabłkami i nie dały mu przyjść do słowa.

Na nic się nie przydało ponowne wystąpienie Słonimskiego i jego przemówienie, że wiersz „Do jenerałów" napisał Tuwim w r. 1917, kiedy jeszcze nie było polskich jenerałów, a poeta miał na myśli li tylko niemieckich. „Rozwojowcy" dopięli swego, wieczór bowiem nie odbył się do końca, gdyż organa policyjne, które mogły były demonstracyę kilku czy kilkunastu osobników łatwo udaremnić, zupełnie zawiodły. Zagadkową była również nieobecność na sali referenta tutejszego starostwa, który zawsze przychodzi na wszelkie widowiska w „Sokole".

Incydent powyższy inspirowany przez endecki odłam społeczeństwa polskiego rzuca jaskrawy snop światła na stosunek społeczeństwa polskiego do twórcy polskiego pochodzenia żydowskiego. Tuwim dotąd nic wspólnego z Żydostwem z wyjątkiem pochodzenia nie mając, oddał się całkowicie na usługi twórczości polskiej, wzbogacając literaturę polską wybitnymi utworami. Niewiadomo czy ten rozdźwięk między ofiarnością twórcy pochodzenia żydowskiego na rzecz społeczeństwa polskiego a resonansem jego twórczości w społeczeństwie, dla którego tworzy, doszedł do bolesnej świadomości Tuwima, a mógł Tuwim już wcześniej uświadomić sobie rozdarcie psychiczne i tragedyę twórcy jego rodzaju przez wniknięcie choćby w utwory swojego kolegi i towarzysza niedoli Słonimskiego, który ze smutkiem i beznadziejnością spogląda na bezcelowość swej twórczości w obcym języku i dla obcego społeczeństwa. O ile Tuwim dotychczas się spotykał z uznaniem i aplauzem swoich słuchaczy, zwłaszcza słuchaczek i stąd wysnuwał konsekwencye co do niewzruszalnej swej pozycyi w społeczeństwie polskiem, to podlegał samoułudzie z powodu przeoczenia, że jego słuchącze to po największej części są tego samego co poeta pochodzenia.

*

Onegdaj odbyło się w sali „Domu żyd." Zgromadzenie kupiectwa żydowskiego. Po wyborze prezydyum, zabrał głos poseł Karol Eisenstein. Referent przedstawił wyczerpująco i przejrzyście obecną sytuacyę, ustawy podatkowe, krzywdzące dotkliwie kupiectwo żydowskie oraz szykany władz skarbowych i administracyjnych. Zebrani oklaskami dziękowali posłowi Eisensteinowi za jego rzeczowy referat.

Następnie poddał p. dr. Schneider, druzgocącej krytyce ustawę o patentach, zwłaszcza ich podział na kategorye, ze względu na jakość towarów. W szczególności omówił dotkliwie wysokie podwyżki patentów dla przedsiębiorstw handlowych II. kategoryi, których właściciele częstokroć niezamożni nie będą w stanie wykupić. W dalszym ciągu przedstawił sytuacyę, jaka grozi drobnym szynkarzom z powodu wysokiego notentu akccyzowego.

N awniosek p. dra Schneidra wyrażono votum zaufania i podziękowanie za owocną działalność dla kupiectwa żydowskiego na arenie sejmowej p. K. Eisensteinowi oraz całemu Kołu Żydowskiemu.

Drożyzna szaleje nadal.

Lwów, 1. grudnia.

Onegdaj bawił we Lwowie naczelny komisarz do walki z drożyzną p. Bajda i odbył w województwie szereg konferencyj, przeważnie ze współudziałem producentów. Z powodu częściowego fiaska taryfy maksymalnej, uchwalono stworzyć komitet złożony z delegatów władz wojewódzkich oraz Izb handlowej i rękodzielniczej i kupiectwa, któryby miał na celu układanie cenników na artykuły spożywcze.

Tymczasem drożyzna wzrasta z godziny na godzinę a paskarze paskują nadal, ile się da. Oto jak się przedstawiały ceny na targu lwowskim w dniu wczorajszym.

I tak płacono za bochenek chleba żytniego 120 tys., kulikowskiego 150 tys., za jedną bułkę 11—12 tys. Za kg. mięsa wołowego 340—360 tys., mięso koszerne 380—400 tys., cielęcinę 300 tys., baraninę 280 tys. Kg. smalcu milion do półtora. Masło milion 300 tys. do milion 320 tys. Jaja 32 tys., ser 200, mleko 80—100 tys. Kartofle 10 tys., kopa kapusty 8—10 tys., marchew 10 tys., buraki 10 tys., brukiew 15 tys., cebula 12—14 tys, czosnek 120 tys., kalafior około 200 tys., kalarepa 8 tys., pomidory 120 tys. Jabłka 40—80 tys., gruszki 120 tys. Krupy perłowe 160 tys. za kg., jęczmienne 120, pęcak 120 tys., kasza hrecz. 130 do 140 tys., jaglanna 130 tys., grysik 160—170 tys, kaszka krak. 170 tys., krupki kukur. 140, mąka kukurudzianna 190 tys., groch polny 120—160 tys., fasola biała drobna 180 tys., średnia 120 tys., jasiek 300 tys. Cukier chodorowski 330 tys., kostkowy 400 tys., kawa surowa 1200 tys., palona 1400—1800 tys., herbata 2400 tys. do 4 milionów. Cykorya Francka 420 tys., kakao zwyczajne 300 tys. holenderskie 500—600 tys., oliwa prowancka 1700 tys.

Krwawy watażka przed sądem.

Proces „atamana" Machny.

Warszawa 30. listopada.

Pierwszy świadek w procesie por. Błoński, członek komisyi Ministerstwa S. Wojsk. dla zbadania obozu strzałkowskiego zeznaje, że Machno kilkakrotnie prosił o zwolnienie go z obzu celem umożliwienia mu wyjazdu do Gdańska albo Czechosłowacyi i organizowania stamtąd postania na Ukrainie. Machno zaznaczał, że niszcząc bolszewików spodziewa się w ten sposób przynieść korzyść Państwu Polskiemu.

Przewodniczący międzyministeryalnej komisyi prok. Horuszkiewicz zeznaje, że Machno obawiając się, że zostanie wydany sow. Rosyi prosił o zwolnienie go z obozu, by w ten sposób miał możność pertraktowania w władzami sowieckiemi i „utargowania" lżejszych warunków powrotu, gdyż w przeciwnym wypadku zostanie w Rosyi rozstrzelany. Nadto prosił Macchno o audyencyę u Naczelnika Państwa Piłsudskiego. Świadek nie uważał za stosowne umożliwić watażce" audyencyę.

Adw. Paschalski: Dlaczego pan nazywa oddziały Machny „bandą?" Czy Machno też je tak określił?

Świadek: Nie pamiętam, jak je określił Machno, ale jest mi znaną działalność Machny w Jekaterynosławiu, gdzie wyrznął całą inteligencyę a między innymi także wielu sędziów-Polaków.

Zeznawał z kolei inspektor obozu jeńców w Strzałkowie Swiger, który opowiadając o stosunkach obozowych stwierdził, że między petlurowcami a machnowszczykami istniał silny antagonizm. Pierwsi uważali drugich za bandę rozbójniczą i pogardzali nimi. W dalszym ciągu szereg świadków opisywał okrucieństwa, jakich dopuszczały się oddziały Machny na Ukrainie, srożąc się szczególnie w stosunku do Polaków. Zeznania te wywarły na sali wstrząsające wrażenie.

Świadek Jan Lewandowski, zamieszkiwał w cukrowni Światopełk w pow. humańskim, gdzie konsystowali machnowcy. Dwaj bracia Rett zginęli zamordowani w sposób bestyalski.

Prok.: Jaką pan uzyskał odpowiedź od machnowców na pytanie jaki mają program, skoro ze wszystkimi walczą.

Św.: Odpowiadali, my anarchiści.

Świadek Karol Brdy opowiada o gwałtach machnowców na Ukrainie.

Czł. sądu Rykacz: Czy pan był przy rozstrzelaniu dwu Polaków przez machnowców?

Św. Tak jest.

„Pohulajcie sobie".

Św. Sabina Porzycka, która w r. 1919 i 1920 zamieszkiwała w obrębie cukrowni Światopełk w gub. kijowskiej stwierdza iż machnowcy względem Polaków postępowali okrutniej, aniżeli względem innych narodowości, mąż świadka ojciec wówczas 6-mies. dziecka, został przez machnowców okrutnie zamordowany — zgruchotano mu kości i nie pozwolono nawet przed śmiercią skreślić mu listu do żony przez odcięcie palców u ręki. Zamordowano go za to, że był Polakiem. Niektórych schwytanych machnowcy wypuszczali za okupem w złocie płaconym. Mąż świadka miał być nawet wolny jako niewinny, ale w ostatniej chwili „bat'ko" M. powiedział swoim ludziom: „pohulajcie sobie" i wtedy Porzyckiego zamordowano. Zeznanie to wywiera silne wrażenie na sali.

Św. Felicya Bokowa, również mieszkanka cukrowni Światopełk, ewakuowana wraz z rządem rosyjskim w 1915 r. z Królestwa Polsk., opoowiada podobnie o gwałtach machnowców. Mąż świadka i szwagier zginęli z rąk rozbestwionych machnowców. Paszporty ofiarom swym machnowcy zabierali i nie niszcząc chowali tak, że po roku różne osoby dostawały wiadomości z Polski, że ich zamordowani i pochowani krewni żyją i mieszkają w Polsce.

Świadek odmawia życzeniu prokuratora spojrzenia na osk. Machnę w celu rozpoznania go. „Na takiego zbrodniarza i bandytę spojrzeć nie mogę", odpowiada świadek głosem zbolałym.

Warszawa. (AW.). W sprawie Machna sąd badał dowody rzeczowe. Chmara, który pierwotnie przyznawał, że szyfr pisany był przez niego, obecnie zaprzecza temu.

*

Bombiarze przed sądem.

Warszawa. (AW). W sprawie Bagińskiego i Wieczorkiewicza wygłosił dziś prokurator przemówienie, poczem rozpoczęły się przemówienia obrońców. Wyrok zapadnie jutro.

Zgromadzenia.

Centralny Komitet „Ezry" zawiadamia, iż w dniach chanukowych odbędą się zgromadzenia w następujących miastach:

Niedziela 2. grudnia br. Gródek Jak. chaluc Menachem Szapira, Złoczów, chaluc Dow Stock, Przemyślany chaluc Rubin Feller, Czortków chaluc Izrael Kohn, Rawa ruska Szalom Bari, Sambor Hamer Jehuda. Poniedziałek 3. grudnia br. Sądowa Wisznia chaluc Menachem Szapira, Tarnopol chaluc Dow Stock, Brzeżany chaluc Rubin Feller, Buczacz chaluc Izrael Kohn, Żółkiew Szalom Bari, Przemyśl Hamer Jehuda. Wtorek 4. grudnia br. Mikulińce chaluc Dow Stock, Mościska chaluc Menachem Schapira, Podhajce chaluc Rubin Feller, Chorostków chaluc Izrael Kohn, Ottynia Menachem Gelehrter, Drohobycz Hamer Jehuda. Środa 5. grudnia br. Brody chaluc Dow Stock, Tluste chaluc Izrael Kohn, Borysław Hamer Jehuda. Czwartek 6. grudnia br. Jagielnica chaluc Izrael Kohn.

NADESŁANE.

DZIŚ 1. b. m. o godz. 6-ej wiecz. wygłosi w Kole Kobiet pl. Strzelecki 4 p. Dr. GEYER odczyt p. t.: „Kobieta żyd. w historyi i teraźniejszości"

Za wypożyczenie mi 6.000 dolarów na 6 miesięcy za zabezpieczeniem **odstąpię bezpłatnie** na jeden sezon pierwszorzędną willę w Krynicy składającą się z 32 pokoi z urządzeniem i pościelą. Sala jadalna, kuchnia i ogródek obok willi. Zgłoszenia pod »6.000 dolarów« do Biura dzienników i ogłoszeń E. Scherera, Lasaż Hausmana 9. 10095

Ul. Rejtana 3. **TEATR BAGATELA** Ul. Rejtana 3.
Sobota!! DZIŚ PREMIERA!! 1-go grudnia 1923. — CLIFFORD and his Dancing Girls. — Gościnne występy Marka Windheima. — KWIT, farsa w 1 akcie. — Mr. RALD, brzuchomówca. — CLEE, duet taneczny. — INCOGNITO, farsa w 1 akcie.
Początek o godz. 8-mej. — Teatr dobrze ogrzany. — Przedsprzedaż u G. SEYFARTHA, Akademi ka 6.

Vertex

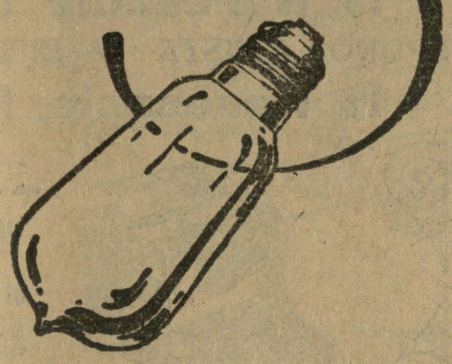

ZAKŁADY ELEKTRYCZNE „VERTEX"
WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA Nr 98.

Żyd. Tow. Szkoły I. d. i Średniej
poszukuje INSPEKTORA
kursów hebrajskich na prowincyi. Kandyci o zdolnościach organizacyjnych wniosą danie z załączeniem curriculum vitae i podanych świadectw do 10. grudnia b. r. na ce prezesa Tow. Dra I. Münzera we Lwowie, Krasickich l. 10. 10 68

o VIII-ej (ósmej) klasy
GIMNAZJUM
prawem publiczności M. DWORECKIEGO LIDZIE **poszukiwany natychmiast nauczyel języka polskiego i historji Polski.** Z odtą praktyką i kwalifikacją mają pierwszeństwo. Warunki korzystne. Zgłoszenia:
Dyrekcja gimnazjum Dworeckiego
»» LIDA. 10030 ««

dowskie Two gimnast. »Dror« we Lwowie
o wiera KURSA NOWE
a **starszych Panów** (ponad lat 24) raz tygodniowo w niedzielę od 10—12 przedpoł.
a **Panów do lat 23** w poniedziałki i środy od godz. 9—10 wieczorem. — Zgłoszenia szatni „ukraińskiego Sokoła", ul. PODALE 7 **tylko w niedzielę** od 10-12 przedpoł.

wokat Dr. L. Feldmann, przystąpi do SPÓŁKI do prosperującej kancarvi adwokackiej. Zgłoszenia uprasza się skierować adres: ADWOKAT Dr. ZYGMUNT CLÜCKSMAN BIELSKU, UL BAUERA lk. 1. 10057

wumiesięczny Kurs buchalterji
zpoczynam 2. grudnia. Zgłoszenia między 1—2 LONKER, OBJAZD 2 A. 10079

IDOWISKA, ODCZYTY i ZEBRANIA.

— **Z Teatru. Jubileusz Rybickiej.** Wtorkowe zedstawienie doskonałej sztuki mieszczańskiej utkiewicza pt. „Popychadło" uświetnione będie występem naszej Jubilatki Pauliny Rybicej, która gra swą popisową rolę Małgorzaty.

— **Św. Mikołaj w Teatrze Wielkim.** We wartek w dniu Św. Mikołaja dla naszych misińskich po raz pierwszy ukaże się przepięk baśń Szutkiewicza pt. „W noc św. Mikołaja". reścią sztuki są przeżycia dwóch chłopców w ntastycznym świecie na tle bajecznych dekora-ri. Senzacyą z pewnością będzie między inemi pojawienie się Robinsona Kruzoe, Piętaszka, dalej króla wężów, dyabłów i świętej postaci Mikołaja. Dodać należy, że fabuła jest niezmiernie ciekawa i porywająca. Początek przedstawienia wyjątkowo o 6 wieczorem. Reżyseruje p. Kalinowski.

— **Artyści lwowscy na prowincyi.** Znakomici artyści pp. Marya Szczęsna, Stefan Michułowicz i Stanisław Ordon grać będą świetną komedyę Verneuille'a p. t. „Kochanek od serca" w następujących 10-ciu miastach małopolskich: Sobota 1. grudnia — Przemyśl, niedziela 2. — Rzeszów, poniedziałek 3. — Jarosław, wtorek 4. — Jasło, środa 5. — Krosno, czwartek 6. — Sanok, piątek 7. — Sambor, sobota 8. — Borysław, niedziela 9. — Drohobycz, poniedziałek 10. — Stryj.

— **Narodowy teatr ukraiński** odegra dziś t.j. w sobotę przepiękny utwór Łesi Ukrainki „Lisowa piśnia". W niedzielę popołudniu o g. 3-ciej „Halka", opera Moniuszki. W niedzielę o 7.30 „Marusia Bohusławka", historyczny obraz w 5 aktach. We wtorek arcymiła operetka ludowa „Zaloty Soćkoho Musija".

— **„Iwria"** odnawia swoją działalność i przystępuje obecnie do całego szeregu odczytów, wieczorów itd. Pierwszy odczyt p. t. **„Rabi Gamliel z Jabne"** wygłosi prof. gimn. hebr. p. **Mehler** dziś w sobotę o godz. 7,30 wiecz. w lokalu „Tikwat Zion" (Bernsteina 14). Goście mile widziani.

Kronika.

Od wydawnictwa.

Z powodu dalszego spadku marki polskiej i znacznego podrożenia kosztów papieru i produkcyi zmuszeni jesteśmy podwyższyć z dniem 1. grudnia cenę pojedynczego egzemplarza na

50.000 Mk.

Równocześnie podwyższa się abonament miejscowy na Mp. 1,250.000, zamiejscowy na Mp. 1,400000 zagranicą 1,625.000. Stali abonenci, którzy uiścili na czas przedpłatę za listopad i dopłatą otrzymają zniżkę w kwocie Mp. 100.000 jako rekompensatę za niedostarczenie gazety w okresie strejkowym. Administracya zastrzega sobie jednak prawo pobrania w ciągu miesiąca dopłaty, na wypadek dalszego wzrostu drożyzny.

———ooo———

TEATR WIELKI

Sobota g. 3. »Straszny dwór«.
Sobota g. 7. »Noc listopadowa«.

———ooo———

TEATR MAŁY.

Sobota »Kochanek od serca«

———ooo———

TEATR NOWOŚCI.

Sobota o godz. 7. »Księżniczka Olala«.

———ooo———

Teatr „BAGATELA", (Rejtana 3).

Prolog pióra Z. Żyrskiego wypowie M. Nowicki. — Część solowa: Satanelas — Marek Windheim — B. Bronowski — Miszl i Sepl duet tyrolski. Część druga: „Strajk w łaźni", farsa. Początek o godz. 8 wiecz.

———ooo———

Teatr „BAGATELA", Rejtana 3.

Od 1. grudnia 1923 nowy program: Część I. „Kwit", farsa w 1. akcie. Część solowa: Clée, duet taneczny. Marek Windheim. Mr. Rald. Clifford, tercet taneczny. Część III. „Incognito", farsa w 1. akcie.

Ukraiński narodowy teatr „Besidy".

W sobotę 1. b. m. g. 7. w. „Lisowa piśnia", fejerya-dramat w 3 akt. Łesi Ukrainki.

W niedzielę 2. popoł. o 3. „Halka", opera, wieczorem o 7,30 „Marusia Bohusławka", historyczny dramat ze śpiewami i tańcami w 5 aktach.

We wtorek 4. „Zaloty soćkoho Musija". operetka ludowa w 3 aktach.

———ooo———

— **Wielka uroczystość chanukowa.** Staraniem Hebrajskiego Klubu Dramatycznego odbędzie się jutro w niedzielę o godz. 7. wieczorem w sali „Jad Charuzim" wielka uroczystość chanukowa z bardzo bogatym programem. Powszechnie ceniony nadkantor D. Katzmann, który niebawem wyjeżdża do Wilna, poświęci świece chanukowe i odśpiewa pieśni ludowe i synagogalne. P. Dr. M. Geyer wygłosi przemówienie na temat: „Chanuka dawniej a dziś". Nadto zostaną odczytane okolicznościowe utwory humorystyczne.

— **Wielki Raut Chanukowy** odbędzie się staraniem Komitetu Pań Opiekunek Żyd. Fund. Narod. w sobotę dnia 8. grudnia w sali Tow. „Jad Charuzim". Część oficyalna obejmuje mowę uroczystą sen. dra M. Ringla, zapalenie świeczek chanukowych i śpiew solowy nadkant. Lwowicza oraz solo fortepianowe p. Korngut-Sucherowej. Zgłoszenia na listę zaproszeń przyjmuje Sekretaryat, Bernsteina 9, II. p. do 4. grudnia włącznie. 10096

— **Nowowybrane kierownictwo Komitetu Pań „Ezry" we Lwowie.** Na ostatniem posiedzeniu Komitetu Pań „Ezry" we Lwowie wybrane zostało nowe kierownictwo, w skład którego wchodzą: Berta Axelbradowa, jako przewodnicząca, Huttnerowa, jako zastępczyni, Drowa Schreiberowa jako sekretarka. Należy się spodziewać, iż działalność Komitetu Pań a w szczególności nowowybranych członkiń prezydyum, które wykazały dotychczas tyle zrozumienia dla akcyi chałucowej i nie szczędziły dotąd trudów i wysiłków, zostanie kontynuowaną ze zdwojoną energią. —

— **Kolejowe bilety miesięczne.** Z dniem 1. grudnia br. nastąpi zmiana w wydawaniu kolejowych biletów miesięcznych zarówno za pełną opłatą, jak i biletów ulgowych dla uczniów oraz dla pracowników państwowych. Odtąd będzie się bilety miesięcznie wydawać tylko z ważnością na dany miesiąc kalendarzowy, a nie jak dotychczas, od 1-go lub 15-go każdego miesiąca. Ponieważ zarządzenie to naraziłoby na niewygody i straty osoby, posiadające bilety miesięczne z ważnością do 15. grudnia br. i życząc sobie od tej daty nabyć nowe takie bilety miesięczne, przeto zezwoliło Ministerstwo Kolei żelaznych, aby osobom takim wydawać bilety z ważnością na pół miesiąca, tj. do 31. 31. grudnia br. za połowę ceny odnośnego biletu miesięcznego, a następnie otrzymają one już bilety z ważnością na pełny miesiąc kalendarzowy.

— **Zwyżka opłat przy przewozie książek.** Dziś wchodzi w życie rozporządzenie o uzupełnieniu i zmianie taryfy kolejowej. Zmiana dotyczy głównie rozdziału 7-go mówiącego o przewozie broszur, książek i czasopism. Opłaty będą uiszczane przy nadawaniu na podstawie zasad ustalonych dla bagaży, wedle następujących opłat jednostkowych: 1 do 200 klm. po 280, 2 klm. do 300 po 240, doliczonych do stawki 56.000, przypadającej za pierwszych 200 klm.

— **Spłata podatku lokatorskiego i wodociągowego.** Na podstawie uchwały Rady m. z dnia 15. listopada br. zawiadamia Magistrat, że podatek lokatorski i wodociągowy uiszczać należy odtąd w Kasie m., nie jak dotychczas z końcem kwartału, lecz z początkiem ostatniego miesiąca każdego kwartału do dnia 15., a więc 1. grudnia, 1. marca, 1. czerwca i 1. września oraz wzywa właścicieli realności do uiszczenia powyższych podatków za IV. kwartał br. najpóźniej do dnia 15. grudnia z tem, że po upływie oznaczonego terminu pobierać się będzie w myśl art. 1 ustawy z dnia 24. października 1923 r. Dz. U. R. P. Nr. 112 poz. 891 — 5 proc. odsetki zwłoki za każdy dzień następny.

— **Czynsze mieszkaniowe za grudzień br.** Do zamieszczonej pod tym tytułem w wczorajszym numerze naszego pisma informacyi o ustalonych czynszach przez urząd rozjemczy mnożnikach czynszowych, obowiązujących z dniem 1. grudnia, zakradły się omyłki. Mianowicie przy

SKANDAL W OPERZE
adzwyczajny przepiękny dramat amerykański w 6 aktach z największą tragiczką Ameryki enialną DOROTHĄ PHILIPS. — Przebogata wystawa, rzepiękne zdjęcia, wysoce artystyczna gra. — — — KINO LEW.

WANDA Premiera **DEMON ZBRODNI** WARSZAWA
sensacyjny dramat awanturniczy w 6 aktach. 10094

czynszu przedwojennym od 1—50 kor. wynosi mnożnik dla mieszkań do 6 pokoi **17282**, przy czynszu od 51—150 kor. — 17462, przy czynszu ponad 150 kor. — 17642.

Dla mieszkań ponad 6 pokoi mnożnik wynosi przy czynszu od 51—150 kor. — 21062'50, przy czynszu ponad 150 kor. — 21242'50.

Dla pensyonatów i hoteli wynosi mnożnik przy czynszu od 1—50 kor. — 24483, przy czynszu od 51—150 kor. — 24663, przy czynszu ponad 150 kor. — 25843.

— **Gdańsk—Bukareszt.** W miejsce wagonów bezpośredniej komunikacyi Gdańsk — Bukareszt przy pociągach pospiesznych 402/903 i 904/401 wprowadza się z dniem 1. grudnia b. r. nowy kurs wagonów bezpośredniej komunikacyi Warszawa — Konstanca przy poc. 903 (Lwów przyj. 8.35, odj. 9.45) i 904 (Lwów przyj. 18.50, odjazd 20.05).

— **Za nieprawidłowe prowadzenie ksiąg handlowych** zakwestyonowano 8 takich ksiąg u J. Goolingera i odesłano je celem rewizyi do Dyr. Skarbu. Ponadto urząd walki z lichwą przy eksp. śledczej zakwestyonował u powyższego kupca około wagon mąki, ze względu na zachodzące — jak głosi protokół pol. — podejrzenie magazynowania.

— **Obławę na czarnogiełdziarzy** przyprowadziły wczoraj organa pol. w ulicy Legionów, podczas której przytrzymano kilkunastu zawodowych giełdziarzy. Po przeprowadzeniu osobistej rewizyi wypuszczono ich na wolną stopę, prócz dwóch, których odesłano do Dyr. policyi, celem ukarania ich w drodze administracyjnej za tamowanie komunikacyi.

— **Za brak cenników na towary** zrobiono doniesienia do policyi na następujących kupców: Władysław Zborowski (ul. Łyczakowska 127), A. Meller (ul. Łyczakowska 165), Barbara Hawryszków (ul. Łyczakowska 83), oraz Fuchs Rachela i I. Giss (ul. Łyczakowska 167).

— **Pożary we Lwowie.** W dniu wczorajszym wybuchł pożar w fabryce maszyn Zieleniewskiego przy ul. Marcina, gdzie od iskier z komina głównej maszyny zajął się dach pokryty gontami. Szkody znaczne. — Drugi pożar wybuchł w mieszkaniu Elżbiety Kloc, zam. przy ul. Zborowskich 15. Od palącej lampy stołowej, która upadła na ziemię, zajęły się chodniki, a następnie firanki u okien. Wezwana straż pożarna zlokalizowała groźny ogień.

— **Z kroniki kradzieży.** W urzędzie podatkowym przy pl. Cłowym wyciągnięto z kieszeni Leonowi Kranzowi gotówkę 15 milionów Mk. — Do zamkniętego mieszkania Antoniego Steuerowicza przy drodze Łubieńskiej dostali się nieznani sprawcy i skradli na jego szkodę garderobę wart. 500 milionów mk.

— **Wielki skandal mieszkaniowy.** W związku z incydentem mieszkaniowym na placu Maryackim opisanym przez „Chwilę“ w notatce pod powyższym nagłówkiem Dowództwo D. O. K. VI. nadsyła nam wyjaśnienie, z którego wynika, że przy wykonaniu rumacyi wyłoniła się kwestya, czy rumacya ta może być przeprowadzona także przeciwko kpt. Schubertowi, jako niebędącemu podnajemcą Dra Wiktora. Kwestyę tę podniósł kpt. Schubert, który zastrzegł się przeciwko rumacyi oodnośnie do zajmowanego przez się mieszkania. Zastrzeżenie to miało formę proceduralną i niczem poza tę formę nie wykroczyło. Również jawiący się, celem zawiadomienia sądowego organu wykonawczego o cofnięciu asystencyi wojskowoej kpt. Żandarmeryi nie mieszał się zupełnie do czynności organu wykonawczego, ograniczając się do zawiadomienia ,że nie będzie przy rumacyi asystował. Sądowy organ wykonawczy mógł więc bez najmniejszych przeszkód ze strony władz i osób wojskowych wykonać swoją czynność sądową. Ponieważ w toku wykonywania swej czynności przyszła do skutku umowa pomiędzy działającym imieniem Dra Strojnowskiego emerytowanym generałem Pomiankowskim z kpt. Schubertem, wedle którego kpt. Schubert otrzymał do dalszego używania z rumowanego mieszkania trzy pokoje, przeto organ sądowy uznał za stosowne bez żadnego nacisku władz i osób wojskowych zadowolić się oddaniem Dr. Strojnowskiemu do dyspozycyi 4 pokoi a zostawieniem reszty mieszkania t. j. trzech pokoi w używaniu kpt. Schuberta.

———ooo———

— **W Drohobyczu w biurze dzienników Tannego** są do nabycia karty do grania na sezon zimowy po cenach przystępnych. 10072

Ze sportu.

Wydział Ż. K. S. „Hasmonea“

zaprasza wszystkich członków klubu do wzięcia udziału w zebraniu przedwyborczem, które odbędzie się dziś w sobotę dnia 1. grudnia br. o godz. 6.30 wiecz. w sali p. Nassa, przy ul. Szpitalnej 36.

Walne Zgromadzenie Ż. K. S. Hasmonei.

Wydział Ż. K. S. Hasmonea przypomina, że doroczne Walne Zgromadzenie członków odbędzie się jutro w niedzielę o godz. 8 rano w sali Jad Charuzim, przy ul. Bernsteina.

A. Z. S. (Lwów) w klasie A.

Z powodu uwzględnienia przez Wydział Gier i Dyscypliny całego szeregu protestów interesowanych Klubów, zaszły w plasowaniu klubów klasy A. i B. zmiany, w następstwie których do klasy B. LZOPN-u zeszła stanisławowska Rewera, do klasy A. zaś wszedł jeden z najruchliwszych klubów lwowskich: Akademicki Związek Sportowy. Wobec tego klasę A. LZOPN-u tworzą obecnei następujące kluby: A. Z. S., Czarni, Hasmonea, Lechia, Pogoń (Lwów) i Polonia przemyska.

———ooo———

Kronika gospodarcza.

Wpłata podatków przez P.K.K.P.

Warszawa. (Pat). „Monitor Polski“ ogłasza okólnik ministerstwa skarbu do wszystkich Izb skarbowych. W myśl tego okólnika wpłaty na podatki i należytości skarbowe mogą być uiszczane **za pośrednictwem P.K.K.P.** i jej oddziałów. Zarządzenie to ma na celu ułatwienie podatnikom wpłaty podatków.

Biuletyn Izby handlowej i przem.

Podwyższenie agia celnego.

Na podstawie rozporządzenia ogłoszonego w Dz. U. Rz. P. Nr. 118 z dniem 29. listopada b. r. zostaje podwyższony mnożnik normalny na 462.000 (dotychczas 360.000), a mnożnik zniżony na 346.000 (dotychczas 270.000). Wobec podwyższenia mnożnika normalnego automatycznie zostają podwyższone mnożniki ulgowe, przewidziane w rozporządzeniu o ulgach celnych. Mnożniki te wynoszą obecnie 9240 (2 proc.), 46.200 (10 proc.), 92.400 (20 proc.), 154.000 (33 i 1/3 procent).

Pobór cła w złocie.

Rozporządzenie z dnia 16. listopada b. r., ogłoszone w Dz. U. Rz. P. Nr. 118 zawiera wykaz przedmiotów, od których cło musi być uiszczone wyłącznie w monecie złotej. Wśród artykułów, podpadających pod obowiązek opłaty cła w złocie wymienione są m. in. następujące: Owoce, pasztety i przyprawy do potraw, korzenie, wyroby cukiernicze, drożdże prasowane, wina, skóry futrzane, ozdobne wyroby z drewna, meble miękkie obite, kafle do pieców, niektóre wyroby z porcelany i szkła, wyroby złote, srebrne itp., wyroby nożownicze, wazy, karoserye i samochody, gilzy papierowe, wyroby jedwabne, kapelusze, krążki, stożki, leje itp. do wyrobu kapeluszy, parasoli itp. Od wymienionych w tem rozporządzeniu towarów będzie pobierane cło w monetach złotych według określonej wartości w stosunku do marki złotej. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 29. listopada b. r

Ulgi celne.

Na podstawie rozporządzenia ogłoszonego w Dz. U. R. P. Nr. 118 następujące towary stały skreślone z wykazu towarów, korzystających z opłaty cła ulgowego: mąka, kasza, masło krowie i owcze, ryby świeże oprócz skich, antymon metaliczny, warzywa i owoce suszone, korzenie cykoryi, mięso gotowane szone, wędzone i marynowane, ryby solone dzone i suszone, śledzie wędzone

———ooo———

!! Nareszcie !!
SPOKÓJ i CISZA W BIURACH
!! Nareszcie !!

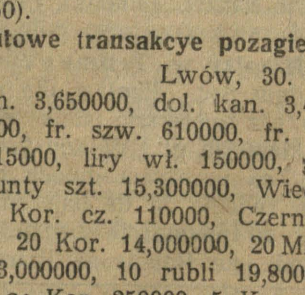

Nowy model Nr. 12.

„CICHY REMINGTON“
to najlepsza maszyna do pisania pisze — **cicho** i ma **»idealne uderzenia«.**
TOW. BLOCK-BRUN SP. AKC.
Warszawa, Hotel Bristol. Lwów, Pańska 1

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 30. listopada

Na targu akcyi ożywienie. Kursa zwyżk Transakcye w akcyach: Bank hipot. 830, 840, 843, 845, (770), Bank małop. 860, Po 45, 44, 50, 52, Przemysłowy 448, 447, 450 440, 443, 441, 447, 448, Z. B. K. 150, 170; 190, 200, 210, 185, 190, 180, 170; 185; R czy 250, Ćmielów 700, 680, Niemojowski 360, 365 (335), Karpalit 435, Ojkos 55, 50, 5500, 5525, 5500, Parowozy 250, 252, Peze 80, Siersza górn. (8000), Nafta 225, 228, P. T. B. 90, 85, 88, 90, Rakszawa 5500, 5450, 5500, Rohn Zieliński 590, Siersza el. 100, 105, Tepege 3850, 3900, 3700, 3600, T 4150, 4125, 4200, Zieleniewski 15000, 15100, wary 16600, 16500, Chodorów 4550, 4700, 4690, 4650, 4550, 4600, 4700, Cegielski 680, 700, 670, 680, 690, 675, Gafota 100, 98; T 465, 480.

Transakcye w akcyach nieskotowanych: ma 370, Azot 215, 210, Chybie 7800, 7900 (8300, 8200, 8100, Foresta 460, 465, 470, Gaz 870, 865, 850, 840, 835, 820, Lokomotywy 400, Olkusz 330, 335, 345, 340, 345, 350; 360, Schon 61000, 63000, Węglówki 33, 34 i pół, Akumulator 270, Bruger 600, 590, Elektr. n. S. 50, 49, Gazociągi 300, 310, Len 490, 495, 500, 505, Lesienice 1000, 1075, 1100, Nitrat 135, 130, Radziwił 1050, 1150, 1200, 1250, Szkło w Kr. 450, 430, Zw. Przem. of. kup. 800, Gazy 25000, 25 26000, 25750, Jaworzno 22800 (drob. 23400, 23200, 23350).

Walutowe transakcye pozagiełdowe.

Lwów, 30. listopada

Dol. am. 3,650000, dol. kan. 3,400000, F franc. 180000, fr. szw. 610000, fr. belg. 16 leje rum. 15000, liry wł. 150000, guld. hol 1,300000, Funty szt. 15,300000, Wiedeń 50, ga 102000, Kor. cz. 110000, Czerniowce 1

Złoto: 20 Kor. 14,000000, 20 Mrkn. 15,50 20 Frnk. 13,000000, 10 rubli 19,800000.

Srebro: Kor. 250000, 5 Kor. 1,300000, reny 625000, kopiejki 450000.

ZAPOWIADANA PREMIERA SENSACYJNEGO ARCYDZIEŁA P. T. **KOROWÓD ŚMIERC**
z powodu nie nadejścia filmu w porę, pojawi się na ekranie kinoteatru „LEW“ w cza
—o —o później szym. — Bliższe szczegóły podane będą w dziennikach. o—



Zawiadamia P. T. Odbiorców, że z dniem 1. listo ada b r. został ruch tejże po sprowadzeniu najlepszych sił z Wiednia na nowo podjęty. Zaopatrzona w pierwszorzędne materyały zagraniczne może obecnie zadość uczynić najwybredniejszym wymaganiom. Ceny konkurencyjne. Zamówienia skierować należy do **„LEOPOL" Pierwsza krajowa Fabryka Bielizny, Lwów, ul. Łycza owska l. 7. Tel. 713.**

Z Giełdy zbożowej.

Giełda nielicznie odwiedzana — w obrotach ój. Sporadyczne transakcye w owsie i mą- tniej prowincyonalnej. Przy silnym popy- — zupełny brak podaży. Tendencya zwyż- a utrzymuje się w dalszym ciągu. Usposo- ie spokojne.

Pszenica krajowa 73/74 9,500000—10,000000„ małopolskie 68/69 od 7,000000 do 7,200000 mień: małopolski browarniany od 6,700000 do 0000, jęczmień małopolski przemiałowy od 0000 do 5,800000, owies małopolski 44/45 od 0000 do 6,000000.

W Gdańsku płacono za milion marek pol- h 1,995 do 2.005 guldenów. Przekaz na War- wę 1.793 do 1.805.

Giełda krakowska.

(W tysiącach).

Kraków, 30. 11. (Pat). Pol. B. Przemysł. 475, B. Powszechny Kred. 47, 49, B. Hipo- ny 825, B. Komercyalny 210, 222, B. małop. 925, B. spół. zarob. 3000, 3100, Ziemsk. B. d. 170, 190, Tohan 455, 505, Impeks 19, Phar- 310, 326, Br. Rolniccy 310, 330, Polski Glob 75, Żegluga 80, 95, Zieleniewski 14800, 15000 ielski 780, 770, Trzebinia masz. 410, 470, owozy 275, 290, Rohn Zieliński 580, Górka 00, 14200, Siersza górn. 9000, 9200, Tepege 0, 3900, Nafta 240, 260, Pezet 80, Pokucie , 270, Strug 540, 550, Synd. kosz. 130, 135 ebinia tłusz. 3000, Krakus 310, 625, Ćmielów 750, Siersza elektr. 115, 120, Chodorów 4950 0, Niemojewski 310, 320.

Giełda warszawska.

Warszawa. 30. 11. (Pat). Dolary St. Zj. 0, 3485, Belgia 163500, 160500, Sztokholm 925 n. franc. 187000, Holandya 1383800, Londyn 08, 15108, N. Jork jak gotówka Paryż 190500 86500, Praga 102, 101400, Szwajcarya 611, 599 edeńń 49 i trzy czwarte, 4 8i trzy czwarte, ochy 154500, 152500, Franki złote 684850, Bony te 515, 520, 8 proc. pożyczka 4800, 5000, mi- nówka 36, 38.

Warszawa. 30. 11. (Pat). Bank dysk. 3200 0, B. handlowy 3850, 3700, B. dla h. i p. 0, 775, B. Zachodni 3200, 3250, B. Małopol- i 875, 890, Przem. lwowski 350, 370, Powszech- kred. 52, 60, 57, Zjedn. z. pol. 900, 950, wiązek spół. zarob. 1800, 1950, Cerata 170, Sole tasowe 4200, 4300, Kijewski i Scholce 2750 00, Spies 750, 800, Puls 260, 250, Wildt 325 0, Chodorów 5200, 4950, Czersk 2500, III. 950 osławice 1550, bez 1150, Michałów 1350, 1275 Warsz. tow. fabr. cukr. 5600, Firlej 360, Łazy 0, Drzew. przem. handl. 450, Warsz. tow. kop p. węgl. 6300 (2) 6800 (3) 7050, (4) b. 7250 egielski 730, 720, Fitzner i Gamper 7600, 7500 lpoop, Rau i Loew 700, 625, Modrzejów 880 0, Norblin 1225, II. 1350, bez 1600, Ortwein 5, 260, Ostrowieckie 14100, Parowozy bez kup. 240, 260, 242.5, Pocisk 435, 450, Rudzki I i II 1675, III 1775, bez 1900, Starachowice 3350, 3525 Trzebinia 400, 375, Ursus 725, 750, Zieleniewski 16000, 15800, Zawiercie 405, 400 mil. Żyrardów 340 337 i pół mil. Belpol 42.5, 50, Strem 12.5, Suchedniów 2900, Borkowski 575, 590, Bracia Jabłkowscy 155, 147 i pół, Polbal 80, Skup skór 90, (7) 77 i pół, Synd. rolniczy 1400, 1550, Żegluga 190, (7) 195, Ćmielów 820, 770, Elektryczność 2100, 2000, Pol. tow. elektr. 150, 165, Kabel 600, Kluczewska fabr. pap. 1400, 1280, Polski przzem. korkowy 90, 110, Nafta 230, 260, Polski przem. naft. 610, 620, Nobel 850, bez 675, 740 Lenartowicz 72, Pustelnik 590, Siła i światło 680 600, Spirytus II. 2200, III. b. 2500, Haberbusch 4600, Polski Lloyd 70, 80, Marynin — Konopie 400, (5) 300, Brown Boweri 250, 240, Zjedn. pol. fabr. masz. 350, Leszczyński 7700, 7900, Marynin 1100, Miśków 470, Młynatwórnia 950.

Giełda zurychska.

Zurych, 30. 11. (Pat). Holandya 217 i pół, N. Jork 572 i jedna ósma, Londyn 24.91, Paryż 30.75, Medyolan 24.73, Praga 16.64 i jedna czwarta, Budapeszt 0.03,02, Bukareszt 2.87, Belgrad 6.52 i pół, Sofia 4.40, Warszawa —.—, Wiedeń 0.0080 i pięć ósmych, Austr. stempl. kor. 0.0080 i trzy czwarte.

Bankverein we Wiedniu notuje nieoficyalnie: marka polska **0.0001 — 0.0002**; marka niem. 0.00089 — 0.00095 za 10 miliardów.

Giełda wiedeńska.

Wiedeń, 30. 11. (Pat). Amsterdam 26950, Belgrad 800, Berlin 10.60 za biljon, Bruksela 3254, Budapeszt 359, Bukareszt 355, Chrystjania 10380, Kopenhaga 12480, Londyn 308500, Madryt 9080, Medyolan 3074, N. Jork 70535, Paryż 3792 Praga 2060, Sofia 533, Sztokholm 18370, Warszawa 190, Zurych 12400.

Wiedeń, 30. 11. (Pat). Losy tureckie 420, Prioritety 569900, Anglobank 345, Bank związk. 199, Bank obrotowy 445, Austr. zakł. 309900, B. depoz. 84900, Laenderbank 350, Merkury 205, Unionbank 339, Żiwnostenska 895, Kolej północna 19750, Kolej lwowsko-czern. 360, Austr. koleje 848500, Kolej południ. 224, Alpiny 698, Krupp 418, Tow. górn. hutn. 6050, Praskie tow. żel. 2230, Rima 235, Silezja 85, Skoda 1259, Zieleniewski 285, Apollo 800, Fanto 4300, Karpaty 473. Galicya 25250, Schodnica 1525, Siersza 178.

Giełda berlińska.

(W miljonach).

Berlin, 30. 11. (Pat). Bruksela 1,955100, Chrystjania 638400, Kopenhaga 758100, Sztokholm 1,105230, Włochy 181545, Londyn 18354, Nowy Jork 4,189500, Paryż 227430, Wiedeń 5985, Praga 121450, Sofia 32319, Belgrad 47581, Budapeszt 21945.

Akcye notowania B. Małop. 20100, B. Hip. 17100, Portland cement 1650, Rakszawa 115, Nafta 2630, Browary lwowskie 33[illegible]

NADESŁANE.

Nowożeńcom Adlerom gratuluje, życząc jasnej przyszłości
10039 Dora Weitzówna.

Z okazyi zaręczyn przyjaciółki p. Wachsównej z p. Luftem zasyłają wiązankę życzeń —
10050 Sternówna i Birmanówna.

Z okazyi zaręczyn naszej ukochanej siostry Laury Parnes z p. Israelem Morgensternem życzą dużo szczęścia Leonowie Parnesowie. 10041

Serdeczne gratulacye p. Blattowi z okazyi zaślubin jego córki zasyłają Grüss i Hirschfeld. 10017

Z okazyi zaręczyn naszej ukochanej przyjaciółki Laury Parnes z panem Israelem Morgenstern, gratulują serdecznie i życzą szczęśliwej przyszłości
Miriam Hahn, Miriam Lande.

Dużo szczęścia i jasnej przyszłości z okazyi zaręczyn naszej kochanej siostry Klary z p. Michaelem Spieglem z Buczacza zasyłają
Rachela Markus i Benjamin Spieglowie.

Do zaręczyn naszej kochanej przyjaciółki p. Klary Spiegelówny z p. Michaelem Spieglem zasyłamy dużo szcześcia i jasnej przyszłości
Hö igzanka — Streitówna.

Jetti Brinstein — Bernard Weingarten
Czortków Lwów
zaręczeni w listopadzie 1923. 10*85

Elżbieta Rosenmanówna
Dr. Bernard Starer, absolw, muzykologii
zaślubieni w listopadzie 1923. 10046

Laura Parnes — Israel Morgenstern
Kopyczyńce Tauste ad Grzymałów
zaręczeni w listopadzie 1923 r. 10042

Dora Brettschneider — Stanisławów
Józef Drach — Nadwórna
zaręczeni w listop dzie 1923. 10045

Feiga Fränkel — Zwi Liebermann
Janów Dobromil
zaręczeni w listopadzie 1923. 10026

DROBNE OGŁOSZENIA.

POMOC LEKARSKA.

Dr. Augusta Auerbach z Groeblowa
POWRÓCIŁA i ordynuje w chorobach dzieci codziennie od 3—4 popoł. przy ul. KRAKOWSKIEJ 14.

Inserujcie W CHWILI

KTO pragnie się ożenić lub wyjść za mąż, niech z zaufaniem zwróci się do firmy Felicya w Nowym-Sączu, Skrytka pocztowa 12/e. 998

„IHIG“ Międzyn. Handlowe i Przemysłowe Tow. Sp. z ogr. odp.

Dostarcza: Motory Diesla, turbiny wodne Francisa, kompl. urządzenia młynów o wysokiem i niskiem mlewie Walce oryg. Daverio & Cie Zurych — Łuszczarki Mars patent Kaspar Senice. Oryg. szwajcarską gazę młynarską marki Reiff Frank itd.

LWÓW Podleskiego 6 III. Telefon 413.

PERFUMY FRANCUSKIE mydła toaletowe, pudry, kosmetyki i ◆◆ NAJTANIEJ poleca ENIS, Lwów, Skarbkowsk

MAŁŻEŃSTWA.

Pragnę poznać inteligentnego mężczyznę w celu matrymonialnym. Posiadam elegancko urządzone mieszkanie we Lwowie. Zgłoszenia pod »M. H.« do admin. Chwili. 10 12

Mężczyzna lat 26 intel. z lepszej rodziny, kierownik pewnej instytucyi kulturalnej, zawrze znajomość z intel. panną, któraby mu pomogła do samodzielności. Poważne zgłoszenia pod »Ideał« do Biura Sokołowskiego, Lwów. 10054

KUPNO. — SPRZEDAŻ

Listy zastawne przedwojenne Ziemskiego Banku Kredytowego, we Lwowie oraz innych instytucyi kupujemy. Grüss i Donner, Kantor wymiany Lwów, Trzeciego Maja 8. 10027

Puszki blaszane z mleka kondensowanego kupuję, płacę najwyższe ceny. L. Wittels, Fabryka chemiczna Lwów, Panieńska 9. 10057

Okolica dworca główn. we Lwowie kamienica nowa komfort, wolne pomieszkanie, II. piątrowa, czysta, 4000 dol., kamienica I-piątrowa bez komfortu z wjazdem, ogrodem, wolne pomieszkanie 3000 dol. — Nowa willa centrum wolne pomieszkanie, z ogródkiem 4000 dol., — parcele za rogatką 481 sążni, parcele fabryczne na Żółkiewskim od 1—12 mg., parcela okolica na Bajkach, tamże kamienica komfortowa II-piątrowa, wolne 4 pokoje 14000 dol., wspaniała III. p. kamienica kosztownie budowana 36.000 dol. sprzeda »EWOLUTA«, Lwów, Ossolińskich 11.

Lokomobile, kotły parow., motory, urządzenia młynów, tartaków, gorzelń, maszyny rolne i tp. kupuje, sprzedaje i przyjmuje w komis Biuro techniczno-handlowe »EWOLUTA«, Ossolińskich 11. 10081

„EWOLUTA“ Lwów, Ossolińskich 11 sprzeda FOLWARK 118 mg. (40 mg. lasu) z pięknemi budynkami i inwentarzem, 5 klm. od stacyi kolejowej. — 6 klm. od Lwowa 6 mg. z budynkami 1800 dol., 1 mg. z murowanemi nowemi budynkami 1000 dol., ładne wielkie zabudowanie murowane, ½ mg. ogrodu i sadu 1500 dol. NA PERYFERYACH LWOWA dom murowany, 8 ubikacyi na stojnią i ogrodem 400 sążni 1500 dol. 10083

Fortepian króciótki wiedeńskiej marki do nauki korzystnie sprzedam. Legionów 35. (Pasaż Fellerów) II. piętro drzwi 5. 10077

POSAD POSZUKUJĄ.

50,000 000 da rutynowany urzędnik biurowy za wyrobienie posady w biurze naftowo-przemysł. Zgłoszenia do administracyi pod »Absolwent«. 10026

Zdolny fachowiec z branży kolonialne poszukuje posady w dziale hurtownym Zgłoszenia do administracyi pod „Fachowiec“.

Buchalter ze sześciomiesięczną praktyką poszukuj posady we większem przedsiębiorstwie (sklepie) jako pomocnik buchaltera. Pod »Porządny«. 10002

Panna z wykształceniem seminaryalnem i krawiecz. zną szuka posady za wikt i pomieszkanie. Fisch, Żółkiewska 30. 10086

WOLNE POSADY.

Poszukuję panny do 2 dzieci (4 lata i 13 miesięcy) Dr. Lindner, Stanisławów Lipowa 30. 10017

Koncypienta zdolnego rutynowanego przyjmie pod dobrymi warunkami adwokat Safir w Tł stem. Pokój kawalerski zarezerwowany. 10037

Zakłady ślusarskie Fischer i Neu, Lwów, ul. Żółkiewska 74 poszukują chłopców do nauki za dobrem wynagrodzeniem.

Poszukuje się starszej osoby, kwalifikowanej pielęgniarki z dobremi poleceniami i długoletniemi świadectwami do niemowlęcia rocznego, ze znajomością języka niemieckiego. Łaskawe zgłoszenia w magazynie konfekcyi damskiej D. Eisenberga, Jagiellońska 1, 11a od 10—11 przedpołudniem i od 4—5 popołudniu. 10075

Inteligentnej panny, obznajomionej z rachunkowością z dobremi świadectwami poszukiwują. Berenhaut i Luft, Krasickich 9 10 80

ROŻNE.

Towarzysza (szki) do bezinteresownej konwersacyi angielskiej poszukuję. Zgłoszenia pod »Akademik« do administracyi. 10070

Zgubioną książeczkę wojskową P. K. U. Sambor na imię Mendel Aron Guterman recte Penner wydaną przez Komisyę tejże P. K. U. w Lutowiskach unieważnia się. 10048

INTERESA HANDLOWE

Poszukuję wspólnika z kapitałem do otworzenia składu materyałów chemicznych. Zgłoszenia do administracyi »B. G. 25«. 1 06

MIESZKANIA-LOKALE.

Zamieni się pokój frontowy w śródmieściu za magazyn przy placu Gołuchowskim. Zgłoszenia »B. G. 25«. 10063

Szukam pokoju dla jednego pana. Zgłoszenia Bank Agraria 3 Maja, Bergman. 10071

Lokal sklepowy w śródmieściu do ods ąpienia wraz z towarem za zwrotem własnej ceny kosztów. Zgłoszenia pod »Likwidacya« do Małopolskiej Reklamy Lwów Kopernika 16. 10056

Poszukiwany pokoik dla jednej osoby. Zgłoszenia Apteka Beisera, Legionów, 10076

Wyjeżdżam ze Lwowa, odstąpię z meblami pomieszkanie w śródmieściu na I. p. frontowe 2 pokoje, kuchnia, przedpokój z komfort. Oferty pod »Ymka« do administracyi. Pośrednicy wyłączeni.

Zamożny kupiec, kawaler poszukuje umeblowanego pokoju kawalerskiego z osobnym wchodem. Zgłoszenia do Administracyi pod »Dolary«. 1007 8

Duży frontowy pokój odnajmę jednemu lub dwom zamożnym panom. Adres poda administracya 1008

NAUKA i WYCHOWANIE

Udzielam lekcji gry na skrzypcach Landowski św. Michała 6 (boczna Kościuszki). 10036

Mandoliny, gitary 6 do 8 tygodniowy kurs zbiorowy i pojedyńczy, z poręką za płynną grę z nut Zgłoszenia codziennie od 4 do 7 pop. Specyalista-pedagog Plac Barnardyński 12. II p. Kupuje wszelkie instrumenty muzyczne. 10088

Na skrzypcach udziela lekcyi skrzypek Teatru miejskiego, długoletni uczeń profesora Centnera. Wiadomość w administracyi pod »Skrzypek«. 10073



Latarki elektr., Żarówki Baterje z 6 miesięczną gwarancją Gold, Daimon, Polski zastępca MICHAŁ HACKEL LWÓW KAŹIMIERZOWSKA

Na drzewko! Ognie sztuczne poleca hurtownie MICHAŁ HACKEL, KAZIMIERZOWSKA 4.

GAZA MŁYNARSKA ORYGINALNA SZWAJCARSKA po cenach bezkonkurencyjnych M. Weinreb, Lwów, 3. Maja Wyłączna sprzedaż Szwajc. Fabryki Gazy bolt. j T. A. w Zurychu marki Dietrich Sch

Pończochy i wszelkie tr kupuje się n u firmy PFAU, Lwów, Ryn bo wchód rzez sień.

JUŻ POTANIAŁY. Otomany ◆ Kanapki do sk Materace włosienne i sprężynowe DYWANY CHODNIKI Firanki, Kapy, materje meblowe, Drelic w znanej z taniości firmie E. HAGLER, Lwów, Sobieskiego Uwaga na firmę i Nr. domu 21.

Nuty wszelkich ed na fortepian, na 2 r., 4 ręce, skrzypce, śpiew używane niżej połowy ceny nowych, jakoteż nabyć można „W MAGAZYNIE NUT“ Księ M. H. RUBINA, LWÓW, UL. BATOREGO 4 i KRZY Dla orjentacji P. T. Publiczności wysyłam żądanie własne katalogi z podaniem cen obo jących. Właśnie wyszedł z druku pierwszy tego katalogu, który zawiera dział fortepiano ręce, jak również wyciągi z oper i operetek. — wysyłamy za poprzedniem nadesłaniem 10.0 (w znaczkach). Adresować należy: M. H. RUB garnia, Lwów, Batorego 4 Zakupujemy też nuty

OGŁOSZENIA.

1 kg. ZŁOTA wart jest tuzin nożyków zapasowych »GILETTE« i t. p. aparatów znanej marki »SALFERS« S. FEDERA. — Tak twierdzą panowie, którzy je stale dotychczas używają. Kto o tem wątpi, raczy się przekonać Wyłączny skład wysyłkowy S. FEDER, Lwów, Sykstuska 7.

Rentowne, bardzo dobrze wprowadzone przedsiębiorstwo przemysłowe (wytwórnia) z klientelą w całej Polsce, a obszernym lokalem w śródmieściu DO SPRZEDANIA. Zgłoszenia pod „Dobry interes“ do Biura SOKOŁOWSKIEGO, JAGIELLOŃSKA 7.

Wszelkie maszyny młyńskie, gazę szwajcarską gurty i pasy dostarczają natychmiast ze składu RIESEL, BERSEZI i FRIEDLENDER, Brajerowska 11 a

Zarząd składu drzewa Państwa Skole LWOW, GRÓDECKA 109. Zawiadamia P. T. Publiczność, że uruchomił rębalnię parową i przyjmuje zamówienia na suche bukowe drzewo opałowe wraz z dostawą po najniższych cenach. 10052

ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE inż. STANKIEWIC LWÓW, UL. FRANCISZKAŃSKA L wykonują wszelkie naprawy motorów, ma rolniczych, gorzelnianyc., drukarskich, arma roboty tokarskie.

SPAWALNIA autogenem części pękniętych i połamanych laza, stali, mosiądzu i alumnium. Własna wnia metali. Naprawa najdrobniejszych aż do większych przedmiotów, uskutecznia się na szynach precyzyjnych, najnowszych typów — w krótszym czasie.

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hescheles. „Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1693 Lwów, poniedziałek 3. grudnia 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I. p. KONTO P.K.O. 142.254

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 50.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 1,250 000 Mk., zam. 1 400.000 Mk., zagr. 1,625.000

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 8.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 24.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 32.000 Mk., w tekście i przed kroniką 40.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 48.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 32.000 Mk. najmniej 10 w. 320.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 5.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 7.000 Mk. tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 16,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 8,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 48,000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

Ziarno i plewa.

Ubiegłej niedzieli obradowała w Warszawie Rada Naczelna Związku ludowo-narodowego (Z. L. N.) i uchwaliła jednomyślnie szereg rezolucyj, stanowiących niejako odświeżony program stronnictwa.

Gdy się czyta, odnosi się wrażenie, iż wreszcie znaleźli się ludzie, którym udało się znaleść rozwiązanie nierozwiązalnego zagadnienia kwadratury koła. Zdawałoby się, że eksterminacya a przyciąganie to pojęcia wzajem się zupełnie wykluczające, które odnośnie do jednego tegosamego objektu nigdy równocześnie stosowane być nie mogą. Okazuje się jednak, że jest inaczej. Najnowsza teorya o stykaniu się ze sobą nieskończoności dodatniej i nieskończoności ujemnej, która w matematyce i astronomii wywołała przewrót i ukoronowaną została wkońcu teorya względności Einsteina, znalazła swoje precedent w programie politycznym Związku ludowo-narodowego. Zapewnienie Polakom (dla uniknięcia nieporozumień akcentujemy: nie idei jednolitegoo państwa polskiego lecz Polakom!) orzodującego stanowiska na kresach, systematyczne dążenie do zlikwidowania kwestyi ukraińskiej, białoruskiej i litewskiej o podłożu terytorialnem, polityka żelaznej ręki, a zarazem przyciągająca zespolenie różnoplemiennej ludności pod hasłem państwowości polskiej, oto postulaty, które w idylicznej zgodzie znalazły obok siebie miejsce w tym programie. I cóż tu zarzucić mocnego takiemu programowi, w którym czarne przeplata się z białem i niepodobna polemizować z niem, a równocześnie nie zostać w kozi róg wepchniętym przez drugie.

To też polemizować z tem wszystkiem nie sposób. Można chyba tylko ilustrować. I dopiero w świetle ilustracyj z życia zaczerpniętych okazania się prawdziwa treść programu, który w tą czy owaką ubrany formę, pozostaje zawsze tym samym, niezmienionym programem sacri egoismi, który endecyę uczynił w państwie wielką i potężną kosztem wszystkich: kosztem mniejszości niepolskich, kosztem większości polskiej, kosztem całego państwa.

Społeczeństwo polskie nie jest bynajmniej swej większości endeckiem. Ryzykujemy przeciwnie twierdzenie, że tylko znikoma mniejszość społeczeństwa polskiego jest endecką. Hasła programu stronnictwa narodowo-demokratycznego nie są bynajmniej żadnem źródłem siły. Są one tylko tarczą, zapewniającą bezkarność. W społeczeństwie polskiem istnieje faktycznie jedynie drobny ułamek tych eksterminacyjnych panowniczych zapędów wobec niepolskich współobywateli, które endecya niby wielki jaskrawy szyld pozwala sobie zawieszać nad całą Polską. Na Rozwoju nie jest dominującą ideą w duszy polskiej. Ale nie sposób przecież otwarcie zwalczać tego, który tak dumnie śpiewa: swój do swego po swoje. Wisi więc spokojnie szyld ten nad Polską i biorą swoi swoich — na kawał.

Politycy nie-polityków. Politycy, to znaczy ci, co idą po swoje do wszystkich. Od nie-polityków, to jest od tych, co dają swoje, nic za to nie biorąc. Narkotykiem zaś, który te tranzakcye umożliwia, jest program. Im szerzej zakrojony, im potężniejszy w frazeologii, im śmiej żonglujący sprzecznościami, tem skuteczniej

A plewy w dumnym programie endeckim bardzo wiele. Ktoby go młócić począł krytycznym umysłem, ziarnaby możeby nawet wcale nie znalazł. My się jednak do tego nie bierzemy. Gdybyśmy bowiem my zrobili to odkrycie, zarzuciłaby nam endecya, że się na ziarnie polskiem nie znamy. Ograniczamy się tylko zatem do postawienia skromnego pytania konkursowego: Kto utuczył się dotychczas, prócz garstki jednostek, ziarnem programu endeckiego? A karmi się nim wszystkich wraz z Polską urzędowo już od 6 miesięcy.

Dr. Juliusz Wurzel.

———ooo———

Dzisiejsza „Chwila" przynosi:

„Żydzi nie mogą wiele żądać".
O wydalonych urzędników.
Ku rozstrzygnięciu problemu niemieckiego.
Bomba w synagodze.
Blok nieprzejednanych Indusów przeciw W. Brytanii.
Mussolini o faszyzmie i Żydach.
Wyrok na pogromczyka Machnę.
Obowiązujący termin wykupna świadectw przemysł.
Okólnik M. S. W. w sprawie wyjazdu za granicę.

———ooo———

Narada klubów mniejszości narodowych z lewicą.

Warunek lewicy dla K. Ż.

Warszawa, 1. grudnia. (tel. własny). Zdarzeniem dnia dzisiejszego była narada prezydyów klubów lewicowych oraz klubów mniejszości narodowych, odbyta z inicyatywy posła Barlickiego, a mająca na celu ustalenie wspólnej taktyki parlamentarnej. W naradzie wzięli udział członkowie prezydyów polskich klubów lewicy: pp. Thuguth (Wyzwolenie), Barlicki i Niedziałkowski (P.P.S.), dr. Reich, Rosmarin i Grynbaum (Koło Żyd.), Podhorski (Kl. ukr.), Taraszkiewicz (Kl. Białoruski), Utta (Kl. niemiecki). Obrady trwały przeszło dwie godziny.

Zagaił poseł Barlicki, który w swem przemówieniu podkreślił że wobec powagi chwili, opozycya musi obmyśleć jedną i wspólną platformę dla swej działalności parlamentarnej.

P. Utta stwierdził, że rząd starał się już niejednokrotnie pozyskać klub niemiecki, oferując mu różne i liczne koncesye. Spowodowało to, że w klubie niemieckim odezwały się nawet głosy by oferty rządu przyjąć, przeważyła jednak opinia, że raczej

należy wejść w kontakt z demokracyą.

P. Podhorski po licznych zastrzeżeniach wyraża duże wątpliwości co do skuteczności planowanej ugody, gdyż rząd Sikorskiego, mieniący się demokratycznym pozostawił smutne doświadczenia.

P. Taraszkiewicz wierzy w możliwość porozumienia, lecz podkreśla, że **lewica jednak musi uwzględnić postulaty mniejszości białoruskiej.**

P. **Reich** uczynił szereg zarzutów lewicy, że omijała mniejszości, bojąc się jak ognia porozumienia z niemi. To było powodem, że nie dało się ustalić jednolitego frontu i panowały w momentach decydujących rozdźwięki. Lewica wychodziła z tego założenia, że mniejszości same winne się narzucić i pójść na pasku demokracyi. Mowca **żąda od lewicy skonkretyzowania swego stanowiska wobec mniejszości żydowskiej.**

P. Thugutt zwróciwszy się do Ukraińców i Białorusinów podkreślił, że muszą oni stać **na stanowisku traktatu ryskiego i pogodzić się z faktem, że Galicya Wschodnia należy do Polski.**

Co się zaś tyczy Żydów, zaznaczył p. Thugutt, to porozumienie z nimi jest łatwiejsze, bo uznają bez zastrzeżeń aksjomat państwowości polskiej.

Lewica stawia **klubowi żydowskiemu jako warunek porozumienia, jeśli we wspólnych akcyach posłowie żydowscy nie będą się powoływali na traktat o mniejszościach narodowych.** Zresztą — kończy p. Thugutt — **gdybyśmy weszli do rządu to i tak byście nie wiele osiągnęli, zwłaszcza, że żądania wasze sięgają aż na 4 piętro. Chcecie za dużo naraz.**

Po tych słowach p. Thugutt opuścił salę.

Po wyjściu p. Thugutta ze sali, toczyły się w dalszym ciągu narady z posłem Barlickim, w rezultacie których uchwalono celem ustalenia wspólnej taktyki parlamentarnej zwoływać posiedzenia przewodniczących klubów lewicowych i mniejszości narodowych. Do zwoływania posiedzeń upoważniono posła Barlickiego (PPS.).

•

Warszawa, 1. grudnia. (tel. wł.). Dziś odbyły się narady klubu parlamentarnego PPS. oraz Centr. Komitetu Wykon. PPS. celem powzięcia uchwały w sprawie taktyki na wtorkowem posiedzeniu Sejmu.

———ooo———

Gabinet Marxa.

Berlin. (Pat.) Zdaniem dzienników rząd Marxa nie jest właściwie gabinetem koalicyjnym lecz fachowym, zwłaszcza, że minister sprawiedliwości Emminger wstąpił do gabinetu jako fachowiec a nie jako członek stronnictwa. Bawarska partya ludowa ogłosiła w tej sprawie obszerny komunikat.

Marks idzie drogą Stresemanna.

Berlin. (Pat.). Dziś odbyło się pierwsze posiedzenie nowej rady ministrów, a we wtorek o godz. 3 pop. odbędzie się posiedzeniu sejmu Rzeszy. Na posiedzeniu tym kanclerz Marks przedstawi gabinet i udzieli wyjaśnień dotyczących programu nowego rządu. Program ten był przedmiotem dzisiejszych obrad rady gabinetu.

„Voss. Zeitg." donosi, że program Marksa nie będzie się wiele różnił od programu Stresemana. W zakresie polityki zagranicznej stronnictwa rządowe życzą sobie, aby zachowano linię wytyczną rządu poprzedniego. W polityce wewnętrznej program nowego rządu zaznaczy mniejwięcej tendencye prawicowe. Nacyonaliści nie są zadowoleni z nowego gabinetu, jak twierdzi Voss. Ztg. nie będą prowadzili systematycznej opozycyi.

Proces przeciw Hittlerowi.

Berlin. (Pat). Dzienniki donoszą z Monachium, że proces przeciw Hittlerowi i tow. odbędzie się w styczniu przed monachijskim sądem przysięgłych.

Monachium. (Pat). Biuro Wolffa zaprzecza wiadomości podanej przez pisma zagraniczne o rzekomem aresztowaniu Ludendorfa.

10 godz. dzień pracy.

Berlin. (Pat). Dzienniki donoszą, że minister spraw wewn. nowego gabinetu wyda w najbliższym czasie rozporządzenie ustalające czas pracy dla urzędników państwowych na 10 godzin dziennie łącznie z przerwami.

Liczba urodzin w Niemczech.

Berlin. (Pat). W Niemczech zaznaczył się znaczny spadek liczby urodzin. W r. 1913 było 27 urodzin na 1000 mieszkańców. W roku bieżącym w ciągu trzech kwartałów było 13 urodzin na 1000 mieszkańców. Równocześnie wzmogła się liczba uchodźców. W r. 1913 wynosiła ona 2153, w r. ubiegłym 10785.

*

Essen. (Pat.). Sytuacya gospodarcza w zagłębiu Rury zaczyna się poprawiać. Związki zawodowe wezwały robotników, by w dniu dzisiejszym wróciły do pracy.

———ooo———

Wybory do indyjskiego parlamentu.

Silny blok nieprzejednanych.

Londyn. (AW). Według wiadomości z Bombaju wybory do Indyjskiego parlamentu przyniosły zupełnie nieoczekiwanie zwycięstwo żywiołów nieprzejednanych w stosunku do W. Brytanii. Z pośród 60 raportów z okręgów wyborczych stronnictwo nieprzejednanych uzyskało 25 mandatów. Parlament składa się z 86 posłów z wyboru i 25 z nominacyi. Wobec tego stronnictwo nieprzejednanych łącznie z jedną z opozycyjnych grup stworzyć może silny blok opozycyjny liczący 40 posłów. W Bombaju wybrano 3 posłów: jednego liberała, stojącego blisko partyi rządowej, oraz 2 posłów ze stronnictwa nieprzejednanych.

———ooo———

Z ostatniej chwili.

Obieg banknotów w Niemczech.

Berlin. (Pat). Wykaz banku Rzeszy z 7. listopada br. podaje obieg banknotów na sumę 19,152.087.468.906.052.000 marek niem. Zwyżka wynosi: 16,665.264.558.868.087.000 marek niem. Oznacza to siedmiokrotne zwiększenie sumy banknotów obiegowych.

Rada L. N.

Genewa. (Pat). Sesya Rady Ligi Narodów zwołana na 10. grudnia do Genewy odbędzie się w Paryżu w tym samym terminie.

Praga. (Pat). „Czeskie Słowo" stwierdza, że minister Benesz nie będzie brał udziału w grudniowej sesyi Rady Ligi narodów w charakterze członka, gdyż prawa te przysługują mu od 1. stycznia 1924 r. Natomiast weźmie on udział w tej sesyi jako przedstawiciel Czechosłowacyi zainteresowanej pożyczką, która ma być udzielona Węgrom.

Cziczerin do Watykanu.

Moskwa. (Pat). **Cziczerin wystosował do Watykanu notę** z podaniem warunków, pod jakimi Rosya mogłaby zaniechać prześladowania katolików. **Nota domaga się uznania Rosyi sowieckiej de jure.**

Zamach na króla greckiego.

Ateny. (AW). Rząd grecki na wiadomość o planowanym przez anarchistów zamachu na króla greckiego wydał stosowne zarządzenia celem ochrony króla.

Rozszerzenie podstaw paktu gwarancyjnego.

Paryż. (AW). Z kół dobrze poinformowanych donoszą o rokowaniach w sprawie paktu gwarancyjnego, opartego na szerszych podstawach niż proponowane w Cannes. Chodzi o zorganizowanie ścisłego współdziałania anglo-francuskiego zarówno na wypadek ataku morskiego jak i inwazyi powietrznej.

Czechosłowacya — Jugosławia.

Praga. (Pat.). Z okazyi święta narodowego Jugosławii, poświęca prasa czeska liczne artykuły temu państwu. podkreślając konieczność utrzymania przyjaznych stosunków i sojuszu obu państw. „Narodni polityka" zaznacza, że silna Jugosławia jest najlepszem oparciem dla Czechosłowacyi. Oba narody idą po tej samej linii politycznej w darzeniu do osiągnięcia celu zasadniczego, którym jest jedność słowiańska.

Wymiana depesz.

Warszawa. (Pat.). Z powodu narodowego święta belgijskiego i imienin króla Alberta, wysłał prezydent Rzeczypospolitej depeszę, wyrażającą najserdeczniejsze życzenia z zapewnieniem, że cała Polska przyłącza się do święta Belgii i jej pełnej chwały panującego. W odpowiedzi nadeszła od króla Alberta depesza z podziękowaniem.

Labour Party w wyborach.

Londyn. (Pat.). Radio. Ramsay Macdonald oświadczył wczoraj na zgromadzeniu wyborczym, że partya robotnicza zamierza zrzec się głównego punktu swego programu t. j. t. zw. „drabiny majątkowej" a to z powodu powszechnej krytyki tego postulatu

Goście austryaccy.

Warszawa. (Pat). W sobotę popoł. przybyli do Warszawy dwaj wybitni austryaccy mężowie stanu: były podsekretarz stanu w austryackim ministerstwie spraw wewn. Dr. Henryk Mataja i były podsekretarz obrony krajowej dr. Edward Weiss. Przybyli oni dla przeprowadzenia pewnych studyów gospodarczych w Polsce.

Liczba ofiar trzęsienia ziemi w Japonii.

Wiedeń. (Pat.). Według doniesień z Tokio ogłoszono tam liczbę ofiar katastrofy. Ogólna liczba zabitych wynosi 99.378, z tego przypada 68.250 na Tokio, a 29.228 na Jokohamę. Liczba rannych wynosi 113071. Liczba zaginionych i przypuszczalnie zabitych 42.809.

Kto może importować do Rosyi.

Berlin. (Pat.). Rosyjski komisaryat ludowy dla spraw handlu zagr. uzależnił udzielenie zezwoleń na przywóz i wywóz towarów z sowdepii od użycia rosyjskich okrętów. O ile towary mają być przywożone lub wywożone obcymi okrętami, w takim razie przewidziane są bardzo uciążliwe utrudnienia. Prasa niemiecka stwierdza, że postanowienia powyższe przeszkadzają handlowi niemiecko-rosyjskiemu.

Wybory w Anglii.

Londyn. (Pat). Dla nadchodzących wyborów do Izby gmin ustalono ostatecznie 1395 kandydatur. Do Izby gmin kandyduje 34 kobiet.

*

Budapeszt. (Pat). **Zgromadzenie narodowe uchwaliło wydanie posła Ulaina.**

Warszawa, 1. grudnia (tel. wł.). Gen. S korski mianowany został generalnym inspekt rem piechoty.

———ooo———

Min. Hughes o zwycięzcach i zwyciężonych.

Filadelfia. (Pat.). Sekretarz stanu H ghes, przemawiając na uroczystości 100-letn rocznicy Monroego oświadczył, że Stany Z dnoczone zatrzymały te same cele po woj światowej, jakie miały przy wzięciu udziału wojnie. Jakkolwiek były zwycięzcami, nie ub gały się ani o terytorya, ani odszkodowania jenne. Ameryka życzy Francyi, aby rozwij się pomyślnie, aby osiągnęła bezpieczeństwo zagoiła swe rany i doczekała się spełnieni swych upragnionych żądań. Równocześnie A ryka pragnie, aby Niemcy przejęły się ideą trzymania pokoju i dobrą wolą naprawy sz wojennych.

———ooo———

Rokowania rum.-sow.

Bukareszt. (Pat.). Delegacya rumuńs która wyjechała do Terespola dla omówieni przedstawicielami Sowietów sprrawy wymiany warów między Rumunią a Rosyą, powróciła do Bukaesztu, gdyż delegacya rosyjska zażą trzydniowego odroczenia obrad, celem otrzy nia instrukcyi od swego rządu. Delegacya muńska powróci do Terespola w poniedziałek.

———ooo———

Nieludzkie znęcanie się nad żołnierzami żydowski

Warszawa. (tel. wł.). Na onegdajs posiedzeniu sejmowej Komisyi wojskowej z cił się poseł rabin Lewin do przedstawic ministeryum spraw wojskowych z zapytan czy wiadome mu są częste fakty barbarzyń go znęcania się podoficerów i żołnierzy żołnierzami a zwłaszcza nad rekrutami żyd skimi. Poseł rabin Lewin podał szereg kon nych wypadków, w których w nieludzki sp maltretowano żołnierzy-Żydów, wychowanyc duchu tradycyi, za to, że nie chcieli jeść sa wieprzowego.

Tak np. szeregowcy Chasikel Weinberg, ry odmówił ze względów rytualnych jedz wieprzowiny został na rozkaz kaprala sk wany przez towarzyszy broni, którzy prz cą wtłaczali mu jadło do ust. Przyem zostta regowiec Weinberg niemiłosiernie obity a to musiał 30 razy przebiedz pod wszyst łóżkami, znajdującemi się na sali.

Innym razem kapral ów, widząc Wei ga, jedzącego suchy chleb, ukarał goo w sposób, że przez godzinę kazał mu stać na cach, trzymając przytem ręce do góry, P pływie tego czasu brutalny kapral kazał w mu i fizycznie wyczerpanemu Weinbergow dal trwać w tej pozycyi przyczem jeszcze mu dźwigać kufer wagi kilkudziesięciu ki mów!

———ooo———

Majątek żydowsk

Nap. Dr. Józef Klausner, Jerozolima.

W prasie i literaturze antysemickiej spotyka się skargę: „Żydzi, to naród b w ich rękach leży dobytek wszystkich naro W pismach Żydów natomiast znajdujem wbrew przeciwnego. Które z tych twierdz prawdziwem?...

Naród żyd. jest biedniejszym od j nawet od Litwinów i Islandczyków, ci b posiadają własny majątek narodowy, gdy czasem Żydzi nie znajdują się w tem szcz położeniu.

Jeśli nawet w rękach jednostek spo ją wielkie bogctawa, naród żyd. jako tak w niedostatku.

Jako przykład przytoczyć możemy N gdzie przed wojną Żydzi byli prawie w bogaci, a przynajmniej zamożni. Mimo

Mussolini a Żydzi.

Faszyzm włoski nie jest antysemicki.

Rzym. Agencya Stefani donosi: Premier Mussolini przyjął 20 listopada na audyencyi nadrabina Rzymu Sacerdotiego. W toku posłuchania Sacerdoti wskazał na to, że zagraniczne partye antysemickie w swojej antyesmickiej polityce powołują się na rzekome antysemickie stanowisko włoskiego faszyzmu, którego zasadami chcą się kierować.

Mussolini w odpowiedzi oświadczył wyraźnie, że ani

rząd włoski ani włoski faszyzm nigdy nie zamierzały ani nie uprawiają antysemityzmu;

Wręcz przeciwnie wódz i twórca faszyzmu wyraził ubolewanie, że zagraniczne stronnictwa antysemickie wykorzystują urok faszyzmu dla swoich celów.

———ooo———

Kiedy rząd włoski uzna sowiety.

„N. Fr. Presse" donosi z Rzymu: Podczas wczorajszej dyskusyi nad prowizorycznym traktatem handlowym włosko-rosyjskim Mussolini oświadczył iż jest zdania że dla dalszego rozwoju stosunków z Rosyą potrzebnem jest mianowanie ambasadora ze wszystkiemi prawami i obowiązkami, który wypełniłby lepiej swe zadanie niż zwykły handlowiec.

Rząd włoski gotów jest uznać Sowiety, jeżeli uzyska dobry traktat handlowy.

Rząd włoski okazuje dobrą wolę w kierunku doprowadzenia do porozumienia w sprawach handlowych.

Jestem przekonany — mówił Mussolini, że **Rosya i Włochy stanowią dwa organizmy gospodarcze, doskonale się nawzajem uzupełniające.**

Oświadczenie Mussoliniego przyjęto burzliwymi oklaskami. W rzymskich kołach dyplomatycznych twierdzą, że tak z estrony Anglii nastąpi oficyalne uznanie sowietów na tych samych warunkach co ze strony Włoch.

Senzacyjne zeznania leadera komunistów.

W czasie dyskusyi nad układem handlowym włosko-rosyjskim leader komunistów Bombazzi złożył rewelacyjne zeznania według których Tittoni b. min. spraw zagr. upoważnił go do podpisania w Moskwie traktatu handlowego. Oświadczenie to wywołało w izbie senzacyę. (Pat).

Problem niemiecki.

Porozumienie w komisyi odszkodowawczej.

Zadania nowoobranych dwu komitetów.

„N. Fr. Presse" donosi z Paryża: Po posiedzeniu komisyi odszkodowawczej oświadczono dziennikarzom francuskim, że uchwała oznacza ważny krok naprzód na drodze ku ogólnemu porozumieniu się Delegat Anglii Bradbury zajął na posiedzeniu stanowisko bardzo pojednawcze. Po posiedzeniu Bradbury wobec dziennikarzy zagranicznych oświadczył m. i. że nie można powiedzieć aby uchwała była tryumfem tej lub tamtej tezy. Na razie usunięto główne trudności i stnieje możliwość, że nastąpi ogólne porozumienie. A gdy taka możliwość istnieje byłoby zbrodnią w takiej chwili przeszkadzać porozumieniu.

Wybrane dwa komitety będą rozpatrywały dwie sprawy stanowiące główne warunki dla uzyskania od Niemiec odszkodowań. Dzięki uchwale istnieje nadzieja że sprawa będzie ugodowo i rychło rozwiązana. Uchwała jest równocześnie zaproszeniem pod adresem Ameryki, która — należy przypuszczać — zaproszenie to przyjmie. Bez współudziału Ameryki nie da się pomyśleć praca komitetu. Komitety zostały utworzone na podstawie art. 234 traktatu wersalskiego i nie będą potrzebowały otrzymywania instrukcyi od odnośnych rządów. Wreszcie Bradbury zaznaczył, że do pierwszego z nowo utworzonych komitetów państwa sprzymierzone wyszlą po dwóch rzeczoznawców zaś do drugiego komitettu po jednym rzeczoznawcy. (Pat.)

Echa porozumienia w Paryżu.

Z Paryża donoszą: Prasa tutejsza omawiając przebieg posiedzenia komisyi odszkodowań, wita z zadowoleniem fakt osiągnięcia porozumienia.

„Petit Parisien" pisze: Wynik ostatniego posiedzenia komisyi świadczy, że przeszkody, na jakie napotykały w swej polityce rządy Anglii i Francyi, nie mają cech konieczności, jakich skwapliwie dopatrywali się niektórzy. Dalej podaje ten dziennik, że dla komitetu rzeczoznawców ma być zastrzeżona zupełna swoboda metod pracy. Komitet któremu powierzono sprawę zrównoważenia budżetu Niemiec, uda się do **Berlina**, a komitet dla zbadania niemieckich kapitałów zagranicą objedzie centra finansowe Europy i możliwie uda się także do Stanów Zjednoczonych.

„Matin" zauważa: wobec niebezpieczeństwa, jakie stanowi nastrój umysłów w Niemczech, oraz działalność niemieckich partyi odwetu, porozumienie francusko-angielskie tak bardzo zagrożone doszło do skutku. Nadto wobec sukcesu polityki eksploatacyi terenów okupowanych, daje się w Londynie poniekąd odczuwać konieczność przyłączenia się do polityki francuskiej.

„Figaro" zaznacza: Jeżele nie wszystkie trudności zostały usunięte, to jednak główne przeszkody zostały na posiedzeniu komisyi w znacznej części pokonane. Cała Anglia — zauważa dziennik — zdaje się być obecnie zainteresowaną sprawą przygotowań wojennych w Niemczech.

Poincare dementuje.

Paryż. (Pat.) Poincare odpowiedział wczoraj w Izbie deputowanych na zarzuty socyalisty Uhry'ego który utrzymywał jakoby komisarz Tirard nielegalnie popierał nadreński ruch separatystyczny. Poincare zaznaczył, że Tirard zachował ścisłą neutralność stosując się do instrukcyi otrzymanych z Paryża. Podczas dyskusyi nad polityką zagraniczną Poincare nazwał fałszywym twierdzenie posła komunistycznego Cachona, utrzymującego, że rząd francuski popierał bawarski ruch nacyonalistyczny.

Radek wydalony z granic Rzeszy

Berlin. (AW). Radek, który bawił tu ostatnio nie mając pozwolenia przyjazdu, został rozkazem rządu pruskiego wydalony z granic Rzeszy. To samo spotkało kilku członków bawiącej tu sowieckiej misyi handlowej. Razem wydalono w ostatnich dniach z Berlina 80 Rosyan. W Królewcu policya, na polecenie gen. v. Seckta, skonfiskowała 100 milionów marek złotych, które przysłano z Rosyi komunistom królewieckim. W Berlinie skonfiskowała policya w gospodzie komunistycznej 3 karabiny maszynowe, 84 rewolwerów, 89 strzelb pochodzenia rosyjskiego.

400 miljonów frank. dla Polski.

Warszawa. (AW). Komisya budżetowa senatu francuskiego po wysłuchaniu raportu sen. Berangera w sprawie pożyczki 400 milionów fr. dla Polski postanowiła wysłuchać w tej sprawie Poincarego i ministrów zainteresowanych.

IZAK LEWIN.

Chanuka w świetle nauki.

Zdawaćby się mogło, że Chanuka jest świętem najłatwiej do badania się nadającem. Podczas gdy inne święta żydowskie sięgają w odległą przeszłość i podczas gdy nie opierają się one na niczem innem jak na łańcuszkowej tradycyi i zmiennym obrzędzie ludowym — co naturalnie badanie niezmiernie utrudnia — to Chanuka jest świętem stosunkowo młodem oraz posiadającem silne historyczne podłoże, jako fundamentalny punkt oparcia dla roztrząsań naukowych. Jest ona podobnie do Purim świętem, gdzie sama tradycya sili się wyjaśnić historycznie jego powstanie, w przeciwieństwie do świąt nawskróś religijnych jak Jom-Kippur lub Nowy Rok, u których religia momentu historycznego wcale nie uwzględnia. Ale i Purim wydaje się w porównaniu do Chanuki najwyżej piękną fantazyą, zespoloną dla uplastycznienia w historyczne ramy i opartą dla lepszego zrozumienia na niedalekiej — w czasie jej powstania — przeszłości.1) Odnośnie do Chanuki bowiem posiadamy, prócz religijnych objaśnień o wątpliwej często wartości naukowej, źródła historyczne pierwszorzędnego znaczenia, objaśniające i tłumaczące nie **istnienie** lecz **powstanie** święta, nie o niem **wzmiankujące** lecz je już **objaśniające.** Takie autentyczne wiadomości stają nam przed oczyma we właściwem świetle, jeżeli zważymy, że pochodzą one z czasów, kiedy nie potrzeba było uciekać się do przypuszczeń lub hipotez, lecz kiedy wytwarzano sobie na podstawie faktycznych danych, krótko mówiąc, na podstawie rzeczywistości, właściwy obraz z odnośnej rzeczy. Podobne źródła stawiają też zwykle kwestyę bardzo jasno i usuwają wszelkie nasuwające się wątpliwości. Skoro więc przy badaniu Chanuki takiemi źródłami posługiwać się możemy — a mam tu na myśli apokryficzne, więc już nie skanonizowane **księgi makabeuszowe** 2) — jakże łatwo powinniśmy rozwiązać tę zagadkę, którą dziś bądź co bądź każde święto żydowskie z całą sumą jego różnorodnych praktyk z niezliczoną ilością jego dziwnych ceremonij dla historyka przedstawia! Wszelkie z Chanuką połączone obrzędy i obchody powinny się do jednego wspólnego, historycznego mianownika sprowadzić i już z tego powodu ich badanie i wyświetlanie nie powinno nam stawiać takich trudności, na jakie zwykle napotykamy przy rozpatrywaniu świąt starszych i bardziej przez czasowe naleciałości skomplikowanych Że tak nie jest — nie będzie dla człowieka z tą dziedziną wiedzy obznajomionego nowiną. Dlaczego? — starają się wyjaśnić powstałe głównie w ostatnich czasach hipotezy, których zadaniem jest zresztą jak zawsze wydobyć ze stosu dziwnych, niekiedy nawet ze sobą sprzecznych zwyczajów, krztą czystej — prawdy.

Cóż mówią zatem o Chanuce księgi makabeuszowe? Przedstawiają one nam ją jako święto dziękczynne, ustanowione dla upamiętnienia renowacyi świątyni jerozolimskiej w roku 165 przed zwykłą erą. Trzy lata wcześniej żołdacy króla syryjskiego Antyocha Epifanesa shańbili tąż świątynię, stawiając na ołtarzu — wedle słów I. ks. makab. 3) — jakieś „niszczące straszydło" i ofiarując na nim bożkom bogańskim. Stało się to dian 25. Kislew 168 r. Wnet wybuchło powstanie zrozpaczonej ludności przeciw królowi-najeźdźcy. Matatyasz Hasmonejczyk, kapłan w miasteczku Modein wraz z pięciu synami, wypowiedział pierwszy otwarcie posłuszeństwo posłom królewskim, żądającym od niego, aby jako najpoważniejszy obywatel w okolicy dał przykład wyrzeczenia się wiary ojców i bożkom pogańskim złożył ofiary, On zaś nietylko że tego nie zrobił, ale, skoro inny Żyd do ołtarza przystąpił, zabił go uniesiony gniewem wobec posłów i w oczach całego tłumu. To było pierwszą pobudką do otwartego buntu, który zamienił się zaraz w partyzancką walkę z mniejszymi oddziałami wojska syryjskiego. Po trzech blisko latach uwieńczyło

1) Por. rozprawkę „Purim w świetle nauki" w „Chwili" z 3. i 5. marca 1923, Nr. 1431—3.

2) Co do wartości historycznej ksiąg makabeuszowych panuje prawie że jednomyślność wśród uczonych, którzy darzą je, głównie powstałą jeszcze w I. wieku przed zw. rach. czasu pierwszą księgę, wielkiem zaufaniem. Por. specyalną rozprawę Benedykta Niese „Kritik der beiden Makkabäerbücher (Berlin 1900) lub wstęp **Kautzscha do 1.** księgi w jego znakomitem tłumaczeniu **apokryfów** („Die Apokrypten und Pseudepigraphen des Alten Testaments", Tübingen 1900), tom I., str. 24 ss

3) I., 54.

został naród żyd. w Niemczech na równi z innymi krajami w nędzy. Narodowego mienia i tam nie posiadali. Bo cóż jest bogactwem narodu, jeśli jego życie ekonomiczne zależne jest od drugich, jeśli nie czuje gruntu pod nogami, jeśli nie proawdzi własnej pol.tyki gospodarczej?

Wszelkie zło wypływa z tego, że Żydzi nigdzie nie stanowią większości, która charakteryzuje gospodarza kraju. Gdziekolwiek przebywają muszą się pod względem ekonomicznym i gospodarczym stosować do większości panującej, która nadaje kierunek życiu gospodarczemu. Życie ich gospodarcze nie płynie z źródła z ziemi, a ponieważ stosować się muszą do najbliższych narodów gospodarczych, wśród których mieszkają, jest niemożliwością uniknąć ich duchowegoo wpływu. To jest źródłem świadomej lub nieświadomej asymilacyi, która zaciera ślady oryginalnych żydowskich form życiowych.

Żydzi, jako jednostki, wprawdzie gromadzą w golusie drogą handlu majątki. Te jednakowoż nie służą narodowi żyd., lecz innym. Są one pośrednim a nie bezpośrednim majątkiem tychże. Majątki te nie pochodzą z właściwego źródła tworzenia — z matki ziemi. — Talmud twierdzi: „Kto nie posiada ziemi, nie jest człowiekiem". My natomiast twierdzimy: „Naród bez ziemi — nie jest narodem".

To było myślą przewodnią prof. Schapiry i Herzla, twórców Skarbca Narodowego, Keren Kajemet l'Jisrael. Oni byli świadomi tego, że naród żyd. musi posiąść własną ziemię, która byłaby jedynie jego własnością, a wówczas ustanie nędza narodu.

Dotychczasowy nabytek Żyd. Funduszu Nar. jest znaczny. Jego zasługą jest, że dziś poszczycić się możemy szeregiem farm, kwucoth, chalucim i chalucoth, które porywają serca narodu. Przed 40 laty marzyła mała grupa „Bilu" o majątku narodowym. Przez Keren Kajemet myśl ta została zrealizowana. Przezeń powstała własność ziemi, nie dla jednostek i grup, ale dla całego narodu żyd. To jest to olbrzymie zamiłowanie wszystkich bez różnicy przynależności partyjnej i stanu, obywateli i robotników, bogatych i ubogich, materyalistów i idealistów, polityków i praktyków. I niema Żyda, któryby przeciwnym był idei Keren Kajemet, ponieważ opiera się ona na przesłankach społeczno-socyalnych. Wszyscy wiedzą, że jesto myśl narodowa, która uzdrawia naród materyalnie i duchowo.

Przed wojną posiadał Żyd. Fund. Nar. 22.000 dunamów ziemi w Palestynie. Dziś po latach wojny, po strasznych pogromach i materyalnem zniszczeniu Żydostwa rosyjskiego, mimo wszelkich trudności i zapór, posiada Żyd. Fund. Nar. około 100.000 dunamów najurodzajniejszej gleby w Emek Jisrael.

Keren Kajemet proklamował akcyę „Geulath Haarez" wykupno ziemi wśród mas żyd. Nadszedł wreszcie czas, że wszelka inicyatywa wychodzi z Jerozolimy, — z centrum — z serca narodu, z którego czerpie siły cały organizm narodowy. Pragniemy Mu wrócić siłę, własność narodową. Zbawienie przez ziemię i mienie narodowe.

———ooo———

O wydalonych urzędników.

Warszawa 1. grudnia (tel. wł.) W dyskusyi nad sprawozdaniem komisyi w sprawie zniesienia minist. poczt i telegrafów, na plenum sejmu poseł Insler uzasadnił stanowisko Koła Żydowskiego przeciw temu projektowi. Ustawa o zniesieniu ministerstwa poczt i telegr. — wywodził mowca — została wniesiona pod hasłem oszczędności. Nie chcemy rządowi czynić trudności w przeprowadzeniu koniecznych dla skarbu oszczędności, ale musimy się domagać, by rząd wykazał jakie oszczędności przez uchwalenie tego projektu można uzyskać. To się nie stało. Wnioski zgłoszone przez mowcę na komisyi w kierunku gruntownego zbadania sprawy na podstawie rzeczowych materyałów ministra skarbu oraz w kierunku celowości przyłączenia zniesionego resortu do ministerstwa przemysłu i handlu względnie kolei, zostały odrzucone przez większość. Ten pośpiech zdradza, że mniej idzie w tym wypadku o oszczędność niż o pewnego rodzaju politicum, by zbiedzonej ludności rzucić ochłap we formie pozoru: „ut aliquid fecisse videatur." Są dziedziny administracyi, gdzie oszczędności poczynić można. P. Insler wskazał w tym względzie na fatalną gospodarkę siłami urzędniczemi, podnosząc w szczególności fakt nieuregulowania sprawy

wydalonych urzędników

z wsch. Małopolski. Rząd na miejsce wydalonych przyjął nowych młodych i nieukwalifikowanych a płacić będzie musiał z skarbu państwa dwa razy, raz emeryturę wydalonym, drugi raz pensyę nowoprzyjętym. Tak samo ma się rzecz z kursami aspirantów przy kolei, gdzie opłaca się młodych ludzi poborami IX klasy a ci w dodatku po jakimś czasie uciekają z kursów. Wykwalifikowanych zaś i rutynowanych urzędników nie dopuszcza się do służby i chleba.

Poseł Kozłowski (ZLN.) Emerytury zapłaci Petruszewicz.

P. Insler: Nie Panie kolego. Pan widocznie nie zna umów międzypaństwowych Polski z Austryą w wykonaniu traktatu w Saint Germain. Emerytury z tytułu służby zaborczej płacą państwa sukccesyjne.

Wnioesk p. Inslera o odesłanie sprawy do komisyi dla zbadania gruntownego projektu o zniesienie ministerstwa upadł głosami prawicy.

Sam projekt został uchwalony w III czytaniu w czasie nieobecności na sali posłów z lewicy i mniejszości narodowych, w związku z wydaniem posłów socyalistycznych sądom.

Uroczyste pożegnanie prof. dra M. Schorra.

Lwów d. 1. grudnia.

Powszechny mir i gorąca sympatya, jaką w ciągu 25-letniej swej działalności na terenie lwowskim zdobyć sobie potrafił opuszczający nas prof. M. Schorr były snać złotą nicią przewodnią dzisiejszej uroczystości pożegnania uczonego, która odbyła się w synagodze postępowej. Rzadko kiedy uroczystość tego rodzaju nosiła charakter tak niewymuszonej, serdecznej, wszelkiego szablonu pozbytej a bardzo gorącej owacyi jak dzisiejsza.

Synagoga była tak szczelnie wypełniona tłumami publiczności, że coraz to nowi uczestnicy z trudem tylko zdobyć sobie mogli kawałek miejsca. Reprezentowane były wszystkie warstwy ludności i wszystkie instytucye, organizacye i zrzeszenia żydowskie. Koło Żydowskie, prawie w komplecie bawiące w Warszawie reprezentował sen. J. Bodek, egzekutywę tronnictwa syon. Dr. M. Geyer. Na uroczystość przybyli specyalni delegaci żyd. gminy warszawskiej pp. Welt i Zablodowski.

Gdy prof. Schorra powołano do Tory, przemówił doń jako pierwszy w serdecznych słowach st. rabin Dr. Guttmann, który skreśliwszy pokrótce owocną działalność prof. Schorra, jako uczonego, społecznika i pracownika narodowego zaznaczył, że nad uczuciem żalu z powodu rozstania się z prof. Schorrem góruje uczusie dumy, że wyszedł z środowiska lwowskiego i że na obszerniejszej placówce zyska szersze możliwości pracy. Przemówił dalej Dr. J. Diamand i Dr. Wasser, którzy podkreślili, że zalety serca prof. Schorra umożliwiły wielkiemu uczonemu skupienie dokoła swych myśli i na polu swego działania wszystkich bez różnicy Żydów i wyrazili nadzieję, że także na nowej placówce prof. Schorr będzie spajał wszystkie elementa dobrej woli i dobrego serca.

Głęboko wzruszony odpowiedział w języku hebrajskim i polskimprof. Schorr i stwierdził że spełnił tylko swój obowiązek człowieka i Żyda. Środowisku lwowskiemu zawdzięcza dużo najpiękniejszych lat pracy w przyjaznej atmosferze która pracę potęguje.

Z kolei odśpiewał nadk. Lwowicz specyalnie ułożone przez rab. Guttmana „Miszeberach", poczem powołani do Tory składali hojne datki na wzniosłe cele żydowskie m. i. na Ż. F. N.

Po modlitwie odbyło się u pp. prof. Schorrów przyjęcie, w czasie którego przemawiali rab. Dr. Freund, prez. Dr. Schleicher, r. Welt z Warszawy, oraz Dr. M. Geyer imieniem egzekutywy tronn. syon.

Wieczorem odbyła się uroczysta akademia dla uczczenia prof. Schorra w stow. „Bnei Brith", na której rabin Dr. L. Freund wygłosił odczyt o działalności prof. Schorra. Akademię wypełniły pieśni żyd., odśpiewane przez nadk. Lwowicza, oraz okolicznościowe przemówienie członków.

———ooo———

Podrożeje czy nie podrożeje.

Warszawa. (tel. wł.). Dowiadujemy się z kół miarodajnych, że przepowiadana od tygodnia podwyżka cennika wyrobów tytoniowych nie nastąpi tak szybko.

Dyrekcya monopolu przeciwna jest podwyżce, a to ze względu na niesłychany zastój w handlu wyrobami tytoniowymi.

W ostat. chwili donoszą nam: Podwyżka cen wyrobów tytoniowych wbrew zaprzeczeniu ma być urzeczywistniona w pierwszych dniach grudnia. Podwyżka będzie wyższą niż poprzednio oczekiwano, bo wyniesie około 100 procent.

Napad Ortodoksyi na gminę żyd. w Warszawie.

Całe urządzenie zniszczone. — Kilkadziesiąt miliardów szkody.

Warszawa. 27. 11. W niedzielę zebrał się na podwórzu budynku gminy żyd. przy ul. Grzybowskiej kilkunastutysięczny tłum ortodoksów celem odbycia wiecu „protestacyjnego" przeciw przyznaniu komitetowi budowy Żyd. Domu Akademickiego obok synagogi na Pradze. Po wiecu tłum wtargnął do budynku gminy, gdzie zniszczył doszczętnie całe urządzenie wewnętrzne, a więc drogocenne meble, obrazy, bibliotekę, archiwum i urządzenie biurowe. Przy rozpraszaniu tłumu kilkanaście osób zostało poranionych. Komisaryat m. Warszawy udzielił zezwolenia na wiec bez porozumienia się z gminą.

Warszawa. 28. 11. (tel. wł.). Prezes gminy żyd. Bergman oświadczył, że gmina powziętej uchwały absolutnie nie cofnie. Dziś przystąpili studenci do pierwszych prac przygotowawczych.

———ooo———

Krwawy watażka przed sądem.

Proces „atamana" Machny.

Warszawa 1. grudnia.

Na wczorajszej rozprawie odczytano m. i. obie noty rządu rosyjskiego w sprawie wydania Machny. Pierwsza z nich z daty 24 maja

---

świetne zwycięstwo pod Beteur świętą wojnę z obcym tyranem. Zwycięscy powstańcy pod wodzą Judy Makabeusza, syna sędziwego bohatera z Modein, który zmarł wkrótce po wznieceniu powstania, zdawszy nań dowództwo, ruszyli do Syonu, aby oczyścić serce Palestyny z pozostałych po Epifanesie brudów. „I oczyścili świątynię... i zniszczyli stary ołtarz... i wybudowali z nieciosanych kamieni nowy... i poświęcili podwórza... i odnowili święte naczynia i przynieśli świecznik, ołtarz, kadzielnicę i stół do świątyni; następnie ustawili kadzidła na ołtarzu, zapalili lampy w świeczniku... ułożyli na stole chleby i zawiesili zasłony..." 4) Kiedy to się stało? Dnia 25. Kislew roku 165 — „w tymsamym czasie, w tymsamym dniu, w którym poganie (scil. poprzednio ołtarz) zbezcześcili, odnowiono go napowrót wśród śpiewów dziękczynnych i dźwięku cytr, harf i cymbałów...." 5)

„I obchodzili poświęcenie ołtarza dni ośm i przynosili z radością ofiary całopalne i dziękczynne;... bardzo wielka panowała bowiem radość wśród ludu, że zmazano obelgę pogan. Juda zaś, jego bracia i cała gmina izraelska, postanowili, aby dni odnowienia świątyni z roku na rok w ich porze — począwszy od dnia 25. Kislew — przez ośm dni wśród radości i dziękczynień obchodzone bywały." 6)

Oto geneza Chanuki wedle 1. księgi makabeuszowej. (C. d. n.).

4) I. ks. makab., IV., 43—51.
5) Tamże, 54.
6) Tamże, 56—59.

———ooo———

DZIŚ 2/XIII. 1923 — — PO RAZ OSTATNI — — W MARYSIENCE i KOPERNIKU
sensacyjny dramat według powieści pisarza szwedz. Aho, w 6 akt. p. t.
„ZA CHWILĘ ZAPOMNIENIA".

1922 wzywa rząd polski do wydania ukraińskiego obywatela a kryminalnego przestępcy Machny" i podkreśla że Machno jest poszukiwany na podstawie uchwały Najwyższego Trybunału za cały szereg bandyckich napadów o zwyczajnym charakterze rabunkowym.

Nota druga z lipca 1922 stanowi odpowiedź na respons rządu polskiego na notę rosyjską z 24 maja. Protestuje w niej rząd rosyjski (przeciw odmowie wydania Machny przez rząd polski. Rząd rosyjski wyraża w nocie zdziwienie, że rząd polski odmówił wydani abandyty ponieważ nie istnieje jeszcze między oboma rządami umowa o wzajemnem wydawaniu kryminalnych zbrodniarzy. Machno ma na sumieniu niedającą się zliczyć ilość napadów, morderstw, grabieży i gwałtów na ludność Ukrainy i dziw ito rząd sow. Ukr., że rząd polski zamierza obecnie sądzić Machnę tylko za zbrodnie, popełnione na ludności polskiej (tak brzmiała treść odpowiedzi polskiego rządu — przyp. red.) Ponadto powołuje się rząd sow. Ukr. na odpowiednie przepisy prawa międzynarodoowego i zaznacza, że nawet rząd rumuński, z którym rząd sowiecki nie utrzymuje żadnych stosunków dyplomatycznych oświadczył gotowość wydania Machny który jednak w porę zbiegł na terytoryum polskie.

Żeznania dalszych świadków jak np. Gitla i Lewandowskiego nie miały na celu wyłącznie scharakteryzowanie Machny, jako typu okrutnika.

Oskarzony usiłował odeprzeć zarzuty (z właściwem oskarzeniem zresztą pośrednią tylko łączność mające) przytaczaniem szeregu faktów, w rodzaju takiego np., jak kategorycznej odmowy objęcia stanowiska głównodowodzącego wojsk sowieckich, które miał jakoby telegraficznie zaproponować Machnie po zajęciu przezeń Jekaterynosławia sam Lenin.

Na zapytanie przewodniczącego, dlaczego dopuszczał się grabieży, Machno tłómaczy się wykrętnie. Mianowicie stwierdza, że gdy obsadzał jakiekolwiek miasto, przedewszystkiem burzył więzienia jako „symbole niewoli". Jeśli przytem wypuszczone męty społeczne dopu-szczały się brabieży, to „trudno mu brać za to odpowiedzialność".

W czwartym dniu rozprawy przeciw atamanowi Machnie sąd wysłuchał opinii biegłych co do autorstwa odezw i listów pisanych w tobozie w Strzałkowie. Następnie przesłuchano jeszcze szereg świadków.

Wyrok.

Warszawa. (Pat.). Dziś w 5-tym dniu rozprawy przeciw atamanowi Machnie sąd okręg. wydał wyrok uniewinniający oskarżonych, t. j. Nestora Machnę, Jana Chmarę, Jakóba Doboszenkę i Halinę Kuźmienko.

KOMUNIKATY TEATRALNE.

— **Zniżki abonamentowe.** Z powodu ogromnego pokupu sprzedawać się je będzie do 5 bm. Potem bezwarunkowo sprzedaż musi być zamknięta. W poniedziałek i we wtorek kasa abonamentowa otwarta będzie od 10—12 i od 7—8 wieczorem.

— **„W noc Św. Mikołaja".** Czwartkowa premiera tej rozkosznej sztuki wywołała także w światku naszych milusińńskich zainteresowanie. Będzie to przemiłe przedstawienie, zwłaszcza, że całość odbywa się na tle bajkowych dekoracyi i wartościowej muzyki offenbachowskiej.

— **Jubileusz Pauliny Rybickiej.** Artyści nasi z całym zapałem pracują nad wtorkowem wystawieniem świetnego „Popychadła", które Jubilatka nasza wybrała sobie na swój jubileusz. Po pierwszym akcie kurtyna odsłoni się a na scenie zjawią się delegacye z kwiatami i darami. Paulina Rybicka, tak ceniona przez naszą publiczność, będzie napewno przedmiotem gorących owacyi tembardziej, że rolą Małgorzaty raz jeszcze porwie wszystkich.

———ooo———

NADESŁANE

Dziś HERBATKA i DANCING na rzecz Technika Żydowskiego w Kawiarni Warszawa!

Dwumiesięczny Kurs buchalterji rozpoczynam 2. grudnia. Zgłoszenia między 1—2 LONKER, OBJAZD 2 A. 10079

Adwokat Dr. I. Feldmann, przystąpi do SPÓŁKI do prosperującej kancelaryi adwokackiej. Zgłoszenia uprasza się skierować na adres: ADWOKAT Dr. ZYGMUNT CLÜCKSMAN w BIELSKU, UL BAUERA 1k. 1. 10057

Do VIII-ej (ósmej) klasy GIMNAZJUM
z prawem publiczności M. DWORECKIEGO W LIDZIE **poszukiwany natychmiast nauczyciel** języka polskiego i historji Polski. Z odbytą praktyką i kwalifikacją mają pierwszeństwo. Warunki korzystne. Zgłoszenia:
Dyrekcja gimnazjum Dworeckiego
»»»» LIDA. 10030 ««««

Zakopane. — Dr. Rudolf Hamerschlag
ordynuje od 1/XI. przez sezon zimowy w willi „TATAR", Krupówki (latem w Sz zawnicy). 9741

JUŻ wyszedł z druku I. zeszyt książki p. t.
SZYMON BLADER
„Rozwiązan a zadań matematycznych Krauza"
wyd. III. — Do nabycia we wszystkich księgarniach. Nakładca: **Edward Wallach, Lwów, ul. Hausnera 18.**

WYDZIAŁ T-WA AKAD. ŻYD. „OGNISKO" WE LWOWIE
przystępując do wydawania nowych list składkowych i legitymacyi — unieważnia takowe, wystawione przed dniem 10. XI br. i uprasza o zwrot tychże. Za Wydział:
LUSTHAUS sekr tarz. SZACHT przewod icz cy.

PODZIEKOWANIE!
Jaśnie Wielmożnemu Panu Dr. JOZEFOWI GOLDOWI ze Złoczowa za ojcowską opiekę staranne i bezinteresowne wyleczenie z tak ciężkiej choroby. — Bóg zapłać. Rodzina Kiemnitzer.

kronika.

Od wydawnictwa.

Z powodu dalszego spadku marki polskiej i znacznego podrożenia kosztów papieru i produkcyi zmuszeni jesteśmy podwyższyć z dniem 1. grudnia cenę pojedynczego egzemplarza na

50.000 Mk.

Równocześnie podwyższa się abonament miejscowy na Mp. 1,250.000, zamiejscowy na Mp. 1,400000 zagranicą 1,625.000. Stali abonenci, którzy uiścili na czas przedpłatę za listopad i dopłatą otrzymają zniżkę w kwocie Mp. 100.000 jako rekompensatę za niedostarczenie gazety w okresie strejkowym. Administracya zastrzega sobie jednak prawo pobrania w ciągu miesiąca dopłaty, na wypadek dalszego wzrostu drożyzny.

TEATR WIELKI.

Niedziela godz. 3. »Przedstawienie Związku Legionistów »Fragmentu z Nocy Listopadowej«.
Niedziela godz. 7. »Walkirja«.
Poniedziałek »Madame Butterfly«

———ooo———

TEATR MAŁY.

Niedziela, poniedziałek »Pokojówka szuka miejsca«.

———ooo———

TEATR NOWOŚCI.

Niedziela, poniedziałek »Księżniczka Olala«

———ooo———

Teatr „BAGATELA", Rejtana 3.

Od 1. grudnia 1923 nowy program: Część I. „Kwit", farsa w 1. akcie. Część solowa: Clée, duet taneczny. Marek Windheim. Mr. Rald. Clifford, tercet taneczny. Część III. „Incognito", farsa w 1. akcie.

———ooo———

Ukraiński narodowy teatr „Besidy".
W niedzielę 2. popoł. o 3. „Halka", opera, wie

———ooo———

Biuro Koncertowe M. Tuerka.
Wtorek 4. grudnia: Feliks Yyie, skrzypek.
Piątek 7. grudnia: Janina Familier Hefnerowa, pianistka. 10104

———ooo———

— **Z muzyki.** Koncert skrzypka Feliksa Eyiego z udziałem pianistki Heleny Ottawowej odbędzie się we wtorek 4. b. m. Artysta po ukończeniu tournee zagranicznego uwieńczonego dużem powodzeniem, przybywa na krótki czas do kraju, zaproszony na szereg koncertów do Warszawy, Krakowa, Łodzi i t. d. Artysta grać będzie na bezcennym instrumencie Guarneriego z r. 1703.

— **„Sprawozdanie z konferencyi krajowej stronn. syon.** i program pracy dni najbliższych". Z tym porządkiem dziennym odbędzie się dziś w niedzielę o godz. 3 popoł. wspólne zebranie związków i stowarzyszeń ogólnej syon. młodzieży żydowskiej w sali Koła Kobiet Żyd. Prezydya związków i stow. których staraniem zebranie się odbędzie wzywają członków do zjawienia się in corpore.

— **Uroczystość chanukowa** połączona z pożegnaniem pierwszego wychowanka, opuszczającego bursę rzemieślniczą dla sierót przy ul. Janowskiej 34, odbędzie się dziś w niedzielę dnia 2. grudnia o godz. 5. popoł. w sali zakładu.

— **Spis artykułów pierwszej potrzeby.** Z Warszawy donosi nam nasz korespondent: Rozporządzeniem M. S. W. uprawnione zostały władze administracyjne do przeprowadzenia spisu zasobów zboża i innych artykułów, jak cukru, tłuszczów, itp., wogóle przedmiotów pierwszej potrzeby. Wobec tego, że obecnie z różnych stron dochodzą wiadomości o niedostatecznej podaży zboża i skargi na gromadzenie artykułów tych przez spekulantów, władze administracyjne przystąpią w najbliższym czasie do przeprowadzenia rewizyi zgłaszanych zapasów zboża i innych artykułów.

— **Kto dostanie koncesye wódczane na pograniczu sowieckiem.** Z Warszawy donosi nam nasz korespondent: Ponieważ praktyka roku bieżącego na pograniczu sowieckiem znajdowały się rękach pewnych i notowano liczne przekroczenia ustawy, obecnie władze skarbowe i administracyjne postanowiły koncesye na restauracye i sklepy wódczane na pograniczu sowieckiem, oddać wyłącznie w ręce b. wojskowych, którzy jak należy przypuszczać, będą usposobieni bardziej obywatelsko, niż dotychczasowi koncesyonaryusze. Odpowiednie koncesye już zostały przyznane. —

— **Pisma warszawskie poszły na 50.000 mk.** Od dziś pisma warszawskie kosztują 50.000 mk. za egzemplarz.

— **Bomba w synagodze.** „N. Fr. Presse" donosi z Budapesztu, że dokonano tam nowego zamachu bombowego. Bomba wybuchła w synagodze. (Pat)

— **Kto może wyjechać za granicę. — Okólnik M. S. W.** Z Warszawy donoszą: Minister spraw wewn. wydał okólnik, na mocy którego mężczyźni w wieku poborowym od 17—28 lat **zasadniczo nie mogą wyjeżdżać zagranicę kraju.** Ewentualna konieczność wyjazdu musi być wyczerpująco uzasadniona. Konieczność wyjazdu na

Hebrajski Klub dramat. we Lwowie.

Dziś, W NIEDZIELĘ o godz. 7 wiecz. w sali „JAD CHARUZIM“ Bernsteina 11.

WILNA UROCZYSTOŚĆ CHANUKOWA

ze współudziałem słynnego Nadkantora

D. KATZMANNA

który poświęci ŚWIECE CHANUKOWE i odśpiewa pieśni synagogalne i ludowe.

Uroczyste przemówienie wygłosi p. Dr. M. GEYER. Nadto zostaną odczytane okolicznościowe utwory humorystyczne.

Przy fortepianie p. Kl ra Rosenthalówna.

Jest to pożegnalny występ p. Katzmanna przed wyjazdem do Wilna.

Bilety przedpoł. w księgarni p. Zwerlinga, Legionów 33 i od 4 popoł. przy kasie.

studya uzasadnia ministerstwo oświecenia. Każdy wyjeżdżający zagranicę, a znajdujący się w wieku 17—28 lat powinien mieć zezwolenie P. K. U. Mężczyźni poborowi w wieku od 28—50 (oficerowie do 60 lat) traktowani będą łagodniej. (AW).

— **Podwyższenie składek i świadczeń Kasy chorych miasta Lwowa.** Na podstawie uchwały Rady Kasy podwyższono składki i świadczenia Kasy do wysokości 1,000.000 mk. dziennej płacy. Wskutek tego składka ubezpieczonego wynosi w najwyższej grupie 182.000 mk. tygodniowo a zasiłek w czasie choroby 600.000 mk. dziennie, zaś połogowy 1,000.000 mk. dziennie, pogrzebowy 21,000.000, protezy 10,000.000 marek. Wobec tego uprasza się P. T. Pracodawców o przedłożenie wykazów zajętych pracowników ze stanów z dnia 1. grudnia 1923 i dokładnem oznaczeniem rzeczywiście pobieranych płac do dnia 20. grudnia br. a następnie każdego miesiąca należy przedkładać wykazy zmian płacy w ciągu ubiegłego miesiąca dokonanych. 10124

— **Uniwersytet jagielloński** powołał na katedrę literatury bułgarskiej prof. uniwersytetu w Sofii Bojana Tenewa.

— **Nowa cena cukru.** Rada naczelna polskiego przemysłu cukrowniczego w Poznaniu ustaliła na pierwszą dekadę grudnia cenę za 100 kg cukru białego bezz akcyzy i kosztów przewozu wedle parytetu w Poznaniu na 35 milionów marek. Cena rafinady jest o 45 proc. wyższą od ceny powyższej.

— **Nieludzkie znęcanie się nad lokatorem.** Samowola niektórych właścicieli domów niema granic i z dniem każdym coraz częściej wypełniają protokoły policyjne i szpalty pism codziennych nowe, jaskrawe obrazy nieludzkiego postępowania właścicieli realności ze swoimi lokatorami. Niektóre fakta piętnowano publicznie na masowym wiecu lokatorów ubiegłej niedzieli, na którym jeden z mowców odczytał kilka nazwisk wł. real., znęcających się w iście nieludzki sposób nad swoimi lokatorami M. i. wymieniono Menda i Frymetę Rattner, wł. realności, przy ul. Ormiańskiej 28, którzy nękają i szykanują lokatorkę Jetti Feld, tejże męża i nieletnią córkę, obrzucając ich obelgami, przekleństwami, zlewając pomyjami, obsypując śmieciem a często napadając ich i czynnie znieważając. Jak informowano na wiecu przyczyną tego niesłychanego maltretowania lokatora jest chęć zniewolenia Feldów do opuszczenia mieszkania, o które Rattnerowie wytoczyli Feldom już 6-ty proces o rumacyę i mimo, że ją sąd odrzuca usiłują szykanami zmusić Feldów do wyprowadzenia się. Fakta te, jako zasługujące na jak najsurowsze napiętnowanie podajemy do publicznej wiadomości.

— **Obrońca Dąbala wydalony z Polski.** Pisma warszawskie podają: Adwokat Duracz znany obrońca Dąbala i Toeplitza otrzymał nakaz władz odnośnych do opuszczenia obszaru Rzeczypospolitej Polskiej do dnia 2. grudnia.

— **Nowy bombiarz na widowni.** Pisma warszawskie donoszą: Ubiegłej nocy dokonały tutejsze władze bezpieczeństwa publicznego rewizyi w domu Tadeusza Wójcika przy ulicy Wolskiej. W czasie rewizyi znaleziono 12 granatów ręcznych i 8 zapalników do tychże. Wójcika aresztowano. Jest on lakiernikiem i należy do związku robotniczej młodzieży komunistycznej.

— (d). **Hjeny cmentarne.** Onegdaj przytrzymał post policyi na pl. Solskich podejrzanego osobnika, który sprzedawał ornaty, pocięte w kawałki, na rodzaj ozdób meblowych, co do których pochodzenia dawał wykrętne odpowiedzi. Szczęśliwy traf posłużył organom bezpieczeństwa, bo schwytano bardzo niebezpiecznego ptaszka, łotra nad łotry, świętokradcę, herszta bandy, Szczepana Kurnickiego z Wiszenki Małej, (pow. Gródek). Wszczęto śledztwo i ujawniły się fakta, które dreszczem i wstrętem przejmują każdego uczciwego człowieka. Ow łotr wraz z kumpanami podobnego autoramentu dopuszczał się grabieży świętości w całym szeregu kościołów, kaplic i synagog i grobowców. W tłumoku, wystawionym na sprzedaż na pl. Solskich, znaleziono prócz wielkiej ilości szat kościelnych, także stopione lub pocięte kielichy, świeczniki, lic-htarze i t. d. Wielką ilość rzeczy odebrano też u blatników, których również zaaresztowano. Kornicki wydał swoich towarzyszy, którymi są Jan Gałas, Ołeksa Makohon i Dmytro Kozioł, wszyscy z Wiszenki.

Kurnicki, który nabrał doświadczenia w Rosyi sow., gdzie jak powiada, był komendantem pułku czerwonoarmiejców zaproponował swoim kolegom założenie związku anarchistycznego (!?) którego zadaniem, miały być napady rabunkowe na kupców, morderstwa, kradzieże, włamania kasowe oraz grabieże w grobowcach. O inicyatywie w każdej wyprawie decydowało losowanie. Hultajska ta banda pierwsze kroki nowej karyery postawiła w swej rodzinnej wsi, gdzie dopuściła się ograbienia grobowca wł. dóbr Wilhelma Stanka i rodziny, skąd po zbeszczeszczeniu trupów skradli z palców tychże sygnety. W Ulicku Seredkiewicz (pow. Rawa) ograbili kościół, w Tomaszowie, Lubaczowie, Horyńcu, Rawie ruskiej, Starzyskach, Narolu itd. okradali kaplice i grobowce. W większej części wyprawy kończyły się fiaskiem. Dzięki energicznemu śledztwu udało się szajkę tę unieszkodliwić i wpaść na trop reszty członków i blatników.

— (d). **Oddział lotny P. P.** podczas wczorajszej obławy zakwestyonował m. i. u emerytowanego oficyała sądowego Hermana Muellera (Janowska 22) 90 kg. herbaty.

— **Mord rabunkowy pod Krakowem.** Z Krakowa donoszą: W odległości trzech kilometrów od Grudzieńca samochód osobowy systemu Berliette jadący przedostatni w kolumnie samochodów biorących udział w raidzie samochodowym przez Polskę, natrafił na moment napadu bandyckeigo na furę wiozącą kupca Żyda. Napadnięty zwrócił się do jadących samochodem o ratunek Kierujący samochodem p. Kruszewski chciał zabrać kupca do samochodu. Bandyta jednak steroryzowawszy jadących samochodem zmusił kupca zdo cofnięcia się, poczem go zastrzelił. O wypadku zawiadomiono policyę. (Pat).

— **Międzynarodowa konferencya w sprawie siecikomunikacyjnych i transportowcyh** o energii elektrycznej odbywająca się obecnie w Paryżu, wysłuchała referatu inż. Zarzyckiego o postanowieniach ustawy polskiej regulującej sprawę podziału energii elektrycznej i referatu inż. Drewnowskiego o normowaniu napięć w Polsce.

— **Z Berlina** donoszą: Na targu środków żywnościowych oraz paszy nastąpił spadek cen. Za owies n. p. płacono 12 do 13 bilionów a nie jak poprzednio 16 do 17 bilionów mk. n. (Pat).

— **Z nowych czasopism.** Ukazał się zeszyt listopadowy, wychodzącego pod redakcyą Mieczysława Tuleji, miesięcznika ilustrowanego „Ameryka“, poświęconego poznaniu Ameryki i Amerykan. Na treś składają się artykuły: „Polska wobec wychodźtwa amerykańskiego“, „Potrzeba zamerykanizowania przedsiębiorstw polskich“, dra K. Żurawskiego „Instytucye polityczne Stanów Zjednoczonych“, „Przekazy imigracyi amerykańskiej do krajów rodzinnych“, „Zjazd konsulów polskich w Waszyngtonie“, „Handel Polski ze Stanami Zjednoczonemi“, „Przemysł, handel i finanse amerykańskie“, bogata Kronika. Prócz wiadomości drobnych znajdujemy ciekawy artykuł o radiostacyi warszawskiej oraz ciekawe „Wiadomości Różne“. Szereg ciekawych ilustracyi w tekście zdobi zeszyt. Adres red. i adm. „Ameryki“ Warszawa, Nowy Świat 72, (Pałac Staszica).

— **„Morii“** numer 6—7 opuścił prasę w zwiększonej (podwójnej) objętości i zawiera następujące prace i artykuły: Posła I. Gruenbauma „Żydowskie Rady Narodowe“ (dok.), Sz. Anskiego „Dwie zasłony“ (nowela), sen. dra M. Ringla: „Żydzi w prawie międzynarodowem“, M. Smilańskiego: „Latyfa“ (nowela), E. Poznańskiego: „Ernest Bloch muzyk żydowski“ nadto „Politechnika w Palestynie“, Żyd. Biblioteka Nar. w Jerozolimie, Ze statystyki uniwersyteckiej oraz Kronika żydowskiego syon. życia akad. w Warszawie, Lwowie i Krakowie oraz przegląd polskiego życia akad.

Do nabycia w księgarniach judaistycznych i administracyi.

———ooo———

— **W Drohobyczu w biurze dzienników Tannego** są do nabycia karty do grania na sezon zimowy po cenach przystępnych. 10072

— **W Chanukah,** święto wolności i odrodzenia narodu żydowskiego niechaj każdy złoży cegiełkę na cele odbudowy kraju ojców. Datki przyjmuje Keren Kajemet l'Israel, (Żyd. Fund. Nar.), Lwów, Bernsteina 9. 10098

— **Cierpiącym na żołądek i** trawiącym nieregularnie, niczego bardziej nie można zalecić, do przyprawy potraw i pieczywa, niż tłuszcz jadalny „CERES“.

Mocze, plwociny, nasienie itp wydzieliny rozbiera w swem laboratoryum — **Dr. KORMAN, RYNEK 45, I. p.** Dla zamiejscowych w przeciągu kilku godzin.

Wykupno świadectw przemysłowych.

Odnośnie do tut. okólnika z dnia 31. października 1923 L. 101.833 ex 23/W. II/0. I. a. w w sprawie wykupienia świadectw przemysłowych na rok 1924w czasie od 1. listopada 1923 do dnia 31. grudnia 1923 wzywa Izba skarbowa jeszcze raz, interesowanych, aby **celem uniknięcia natłoku w Kasach skarbowych bezzwłocznie wykupywali świadectwa przemysłowe, a nie odkładali wykupna na dnie ostatnie, gdyż przedłużenie powyższego terminu w żadnym razie nie nastąpi.**

Zarazem zwraca się uwagę interesowanych na okoliczność, że ceny świadectw przemysłowych nie można przesyłać Kasom skarbowym przekazem lub czekiem pocztowym, gdyż takie przekazanie nie może być uważane za wykupienie świadectwa przemysłowego, uwarunkowane w myśl ustawy złożeniem stosownej deklaracyi i wręczeniem płatnikowi świadectwa, które od 1. stycznia 1924 ma już wisieć w lokalu zarobkowym.

Świadectwo przemysłowe należy zatem **wykupywać bezpośrednio w Kasie skarbowej.** Zaleca się mieć należytość cza świadectwa przygotowaną, pieniądze należycie posortowane i o ile możności tylko w banknotach większej wartości, aby oszczędzić dłuższego liczenia i tem samem dłuższego wyczekiwania. Niestosowanie się do tych wskazówek narazi interesowanych na niepotrzebną stratę czasu a nawet na k a r y wyszczególnione w tut. na wstępie owołanem obwieszczeniu; o ile wpłata nastąpi po terminie albo zostanie uskuteczniona przekazem lub czekiem P. K. O. czego nie będzie uważało się za wykupienie świadectwa przemysłowego.

Celem ulżenia jednak płatnikom m. Lwowa należącym do zrzeszeń kupieckich lub przemysłowych zajmujących się odbieraniem od swych członków deklaracyj, (potrzebnych w myśl postanowień art. 34 ustawy o państw. podatku przemysłowym z roku 1923 do otrzymania od-

ych świadectw przemysłowych) względnie
lnieniem tych deklaracyj dla swych człon-
i nabywaniem dla nich rzeczonych świa-
w odnośnych Kasach skarbowych zarzą-
Izba skarbowa, aby Kasa skarbowa we
wie, przyjmowała odrazu także większą ilość
racyj od jednego Stowarzyszenia.
To jednak przyjmowanie odrazu większej i-
deklaracyj będzie od 5 grudnia znacznie
niczane, a od 12 grudnia będą deklaracye
jmowane tylko pojedynczo nawet od za-
ców Stowarzyszeń i Zrzeszeń. Izba skarbo-
wydaje zaś równocześnie do podwładnych
skarbowych potrzebne zarządzenia, zapewnia-
sprawność tych Kas przy wydawaniu świa-
w przemysłowych. W końcu zwraca się u-
płatników, że w razie niewykupienia świa-
wa przemysłowego w terminie do końca bie-
go roku, albo wykupienia świadectwa za nis-
kategoryi zapłacą oprócz ustawowej grzy-
— także karę za zwłokę w wysokości
5 proc. za każdy dzień całego okresu
ki, przewidzianego ustawą z 9 marca 1923.
U. N. 31 poz. 189) i nowelą z 24 pa-
ernika 1923 (Dz. U. Nr. 112 p. 891).

!! Nareszcie !!
POKÓJ i CISZA W BIURACH
!! Nareszcie !!

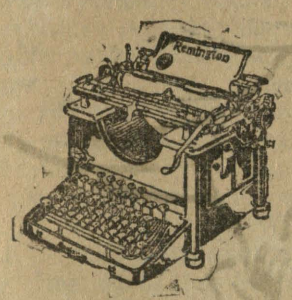

Nowy model Nr. 12.

„CICHY REMINGTON"
o najlepsza maszyna do pisania pisze — cicho i ma »idealne uderzenia«. —
TOW. BLOCK-BRUN SP. AKC.
Warszawa, Hotel Bristol. Lwów, Pańska 11.

Z Giełdy.

Walutowe transakcye pozagiełdowe.

Lwów, 1. grudnia.

Dol. am. 3650000, dol. kan. 3,400000, Frnk. inc. 180000, fr. szw. 610000, fr. belg. 162000, e rum. 15000, liry wł. 150000, guld. holend. 00000, Funty szt. 15,300000, Wiedeń 50, Pra- 102000, Kor. cz. 110000, Czerniowce 16000. Złoto: 20 Kor. 14000000, 20 Mrkn. 15500000 Frnk. 13,000000, 10 rubli 19,800000. Srebro: Kor. 250000, 5 Kor. 1,300000, flo- ny 625000 ,kopiejki 450000.

Giełda warszawska.

Czeki.

Warszawa. 1. 12. (Pat). Dolary St. Zj. 35, 3465, Belgia 164 i trzy czwarte, 161 i trzy warte, Londyn 15305, 15005, N. Jork 3535, 3465 aryż 189500 185500, Praga 101950, 101150, Szwaj rya 616, 604, Wiedeń 49,75, 48.75, Włochy 2250, 151500, Franki złote 675300, Bony złote 7, 535, 8 proc. pożyczka 5000, 4850, 5100, Mi- nówka 36, 35.

Akcye.

Warszawa. 1. 12. (Pat). Bank dysk. 3250 00, B. handlowy 3750, 3725, B. dla h. i p. 0,, 825, Kredyt. warszawski 1000, B. Zachodni 00, 2000, B. Małopolski 830, 840, Przemysł. vowski 390, 440, 430, Powszechny kred. 55, 61 olski handl. w Pozn. 1100, Zjedn. z. pol. 925 00, Związek spół. zarobk. 3750, 3625, Bank Zw. lem. 135, 205, War. Tow. ubez. 38, Cerata 160, 70, Kijewski 3100, 3050, Spies 900, 890, Puls 25, 320, Wildt 460, 440, Chodorów 5250, 5225 zersk 2900, III. 950, 1150, Częstocice 4450, b. 200, 4800, Gosławice 1500, (4) 1225, 1150, Micha ow 1675, 1685, Warsz. tow. fabr. cukr. 5500, 6100 drlej 360, 390, Lazy 130, 175, Drzew. przem. handl 550, 525, Warsz. tow. kop. węgla (1) 7200, (2) 7750, (3) 7550 (4) 8300, b. 8400, 8600, Cegielski 800, 770, Fitzner 7600, 7500, Lilpoop 750, 735 Modrzejów 11000, 14300, Norblin (1) 1550, (2) 1550, b. 1800, Ortwein 285, 270, Ostrowieckie 16500, 16300, Parowozy 345, 340, Pocisk 500, 520 Rohn 500, Rudzki (1) 1775, (2) 1825, (3) 1900, b. 1975, Starachowice 3800, 4100, Trzebinia 430, 450 Unia 7500, 7300, Ursus 800, 775, Zieleniewski 16750, 16, 16300, Zawiercie 425, 430 mil. Żyrardów 360, 390, 380 mil. Belpol 45, Borkowski 600, 620, Hurt 180, 160, Jabłkowscy 160, 200, Skup skór 100, 105, (7) 90, Synd. roln. 1800, Żegluga 217 i pół, 200, (7) 260, 275, Zach. tow. 300 Ćmielów 7700, 8000, Elektryczność 2400, 2300, Pol. tow. elektr. 200, 160, 220, Kabel 675, 600, 675 Klucz. fabr. pap. 1750, 1625, Pol. przem. kork. 95 115, Nafta 260, 215, 260, Pol. przem. naft. 680 670, Nobel 925 ,910, (7) 750, Lenartowicz 715 710, Pustelnik 600, 630, 600, Siła i światło 830 b. 810, Spirytus 3200, 3150, Haberbusch 5500, 5300 Polski Lloyd 70, 85, Marynin 1100, Leszczyński, Polski Lloyd 70, 85, Marynin 1100, Leszczyński, 7200, Przem. leśny 160, 155, Strem 16, 14, Konopie 500, (5 i 6) 225, 380.

Giełda zurychska.

Zurych, 1. 12. (Pat). Holandya 217 i pół, N. Jork 574, Londyn 24.88, Paryż 30.95, Medyolan 24.77, Praga 16.68, Budapeszt 0.03, Bukareszt 2.90, Belgrad 6.50, Sofia 4.45, Warszawa —.—, Wiedeń 0.0081 i jedna czwarta, Kor. austr. stempl. 0.0081 i pół.

Bankverein notował dziś nieoficyalnie czeki na Warszawę 0.0001 i trzy czwarte — 0.0002 Berlin 0.0095 i jedna czwarta — 0.0105 za 10 miliardów.

NADESŁANE.

Z okazyi zaręczyn p. Malwiny Grünberg z p. Gutwirtem zasyłają serdeczne życzenia Blausteinowie. 10116

Z okazyi zaręczyn p. Heni Olinger z p. Józefem Schächnerem gratulują serdecznie Benzionowie. — Skała n. Zbr. 10120

Dużo szczęścia i jasnej przyszłości z okazyi zaręczyn p. Maksymiliana Kimmelmana z Przezyśla z p. Wandą Fracht ze Lwowa zasyła Moses Grünhaut. 10119

DROBNE OGŁOSZENIA.

MAŁŻEŃSTWA! Bogate cudzoziemki i zamożne panie Niemki, pragną wyjść zamąż za panów, nawet niemajętnych. Informacye pod dyskrecyą udziela po niemiecku Stabrey, Berlin IV 113. Stolpischestrasse 48. Zwrotne porto 20.000 Mp.

KUPNO. — SPRZEDAŻ

Do sprzedania futr męski piżmaki z krymskiem kołnierzem. Kożuszek podbitem baranem. Oberok czarny, ubrania granatowe nowe Leona Sapiehy 51. III p. na p awo. 10129

Fortepian króciótki wiedeńskiej marki do nauki korzystnie sprzedam. Legionów 35. (Pasaż Fellerów) II. piętro drzwi 5. 10077

Listy zastawne przedwojenne Ziemskiego Banku Kredytowego, we Lwowie oraz innych instytucyi kupujemy. Grüss i Donner, Kantor wymiany Lwów, Trzeciego Maja 8. 10027

Parcelę 600 sążni na Wulce 400 dolarów, 5 minut od tramwaju sprzeda »Ewoluta« Lwów, Ossolińskich 11. 10114

Fortepian krótki oraz świtkę kangurową sprzedam Zimorowicza 6 drzwi 5. 10099

Lokomobile, kotły parowe, motory, urządzenia młynów, tartaków, gorzelń, maszyny rolne i tp. kupuje, sprzedaje i przyjmuje w komis Biuro techniczno-handlowe »EWOLUTA«, Ossolińskich 11. 10081

Transakcye kupna i sprzedaży drzewostanów, majątków leśnych i rolnych, terenów naftowych, objektów przemysłowych i realności w całej Polsce przeprowadza uczciwie i szybko Agencya »EWOLUTA« ul. Ossolińskich 11. 10115

POSAD POSZUKUJĄ.

Absolwent politechniki, lat 31. z 8-mio letnią praktyką rządową, z najlepszemi świadectwami obznajomiony z manipulacyą drzewną, władający językiem polskim, niemieckim, trochę francuskim, znający się na maszynach, poszukuje posady zaraz lub od 1-go stycznia w większem przedsiębiorstwie drzewnem lub tartaku. Może ewentualnie zająć się także budową. Zgłoszenia pod »Zdolny« administr. 10 43

Lekarz-dentysta poszukuje posady assystenta. Zgłoszenia pod »Lekarz«. 10111

Panna z kilkuletnią praktyką biurową ob najomiona z buchalteryą, korespondencyą, pisze biegle na maszynie oraz włada językiem ukraińskim zmieni posadę w tym samym charakterze lub podobnym, ewentwyjedzie na prowincyę. Łaskawe zgłoszenia do administracyi pod »J. S«. 10112

Buchalter bilansista długoletni fachowiec poszukuje posady. Zgłoszenia pod »Rutyna« do administracyi. 101

Kierownik tartaku, (kawaler), zdolny fachowiec drzewny, obznajomiony z maszyneryą tartakową zmieni posadę. Zgłoszenia pod Poste-restante Stanisławów, za okazaniem listu Starostwa L. 25542, na dnie 1 i 2 grudnia 1923. 10089

Lekarz dentysta z kompletnem urządzeniem poszukuje spół i lub kierownictwa zakładu we Lwowie. Zgłoszenia pod »Spółka« do Biura dzienników Scherera, Pasaż Hausmana. 10113

MIESZKANIA-LOKALE.

Zamienię pokój frontowy w śródmieściu za magazyn przy placu Gołuchowskim. Zgłoszenia »B. G. 25«. 10063

Poszukiwany pokik dla jednej osoby. Zgłoszenia Apteka Beisera, Legionów, 10076

Starsze małżeństwo szuka mieszkania umeblowane lub nieumebl. za utrzymanie jednej osoby ew. z obiadem i oświetleniem. Zgłoszenia pod »Zamożni« do administracyi. 10 94

4 pokoje umeblowane, kuchnia komfort do odstąpienia zaraz. Wiadomość »Merst« Administracya. 10105

Lokale bankowe, mieszkania najmę. Wiadomość »Centrum« Chwila. 10100

WOLNE POSADY.

Poszukuję panny do 2 dzieci (4 lata i 13 miesięcy) Dr. Lindner, Stanisławów Lipowa 30. 10017

Kontorzystę zdolnego rutynowanego przyjmie pod obrymi warunkami adwokat Safir w Tłumaczu. Pokój kawalerski zarezerwowany 1017

Poszukuję zdolnych panien do Exspedycyi. Magazyn Kolpana, Piekarska 1. b. 10096

Biuro spedycyjne poszukuje stenotypistki i stenografistki niemieckiej. Listy »70« Biuro ogłoszeń Buchstaba, Legionów 21. 1009

Urzędniczki z znajomością praktyką buchalteryjną z ładnem pismem, piszącą biegle na maszynie poszukuje się natychmiast. »Samodzielna siła«. 10097

Praktykanta przyjmie zakład dentystyczny Dr. Schneidra, Asnyka 11 A. Zgłoszenia u asystenta.

Kantorzysta młodszy poszukiwany. Zgłoszenia z pisemną ofertą do Hurtowni »Ozon« Kołłątaja 8. 10117

Pannę piszącą biegle na maszynie przyjmie adwokat Dr. Einäugler, Sykstuska 21. Zgłoszenia między 4—6 pop. 1090

Koncypient rutynowany na prowincyę poszukiwany. »Prowincya« Biuro Buchstaba, Legionów. 10 21

INTERESA HANDLOWE

Poszukuję wspólnika z kapitałem do otworzenia składu materyałów chemicznych. Zgłoszenia do administracyi »B. G. 25«. 10064

Specyalista w wyrobie kosmetyków na wzór francuski szuka spólnika z kapitałem. Zgłoszenia do administracyi pod »Kapitał«. 10107

OGŁOSZENIA.

MEBLE
krajowe i wiedeńskie pierwszorzędnej jakości po cenach umiarkowanych u Firmy
J. SE'NFELD LWÓW, ul. Sykstuska l. 2. (w podwórzu).

Nuty wszelkich edycji
na fortepian, na 2 r., 4 ręce, skrzypce, śpiew i t. d., używane niżej połowy ceny nowych, jakoteż i nowe nabyć można
„W MAGAZYNIE NUT" Księgarni
M. H. RUBINA,
LWÓW, UL. BATOREGO 4 i KRZYWA 9
Dla orjentacji P. T. Publiczności wysyłamy na żądanie wł sne katalogi z podaniem cen obowiązujących. Właśnie wyszedł z druku pierwszy numer tego katalogu, który zawiera dział fortepianowy na 2 ręce, jak również wyciągi z oper i operetek. — Katalog wysyłamy za poprzedniem nadesłaniem 10.000 Mkp. (w znaczkach). Adresować należy: M. H. RUBIN, księgarnia, Lwów, Batorego 4. Zakupujemy też nuty używane.

WŁASNY OSOBNY
murowany magazyn
obszerny z wielkim placem nadający się na
przeds ębiorstwo przemysłowe
jest do dyspozycyi. ewentualnie też kapitał. Tamże może być pokój mieszkalny wolny.
Zgłoszenia pod „SPÓŁKA" do „Chwili".

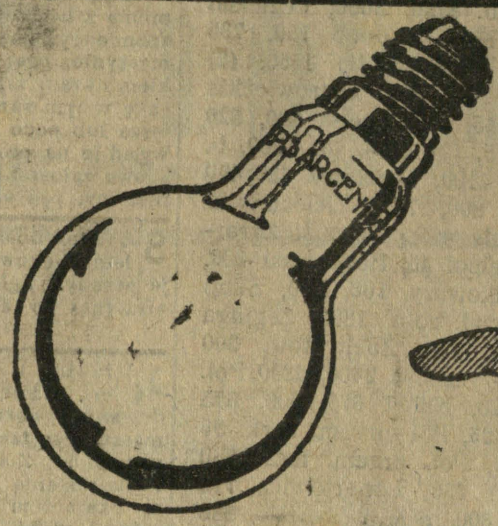

Chroni wzrok,

oszczędza prąd

PHILIPS ARGENTA

XI. PRZYKAZANIE nie kupujcie OBUWI

póki nie przekonacie się co do jakości, trwałości, zgrabności i taniś i w znanej ze solidnoś i firmy **S. FEDER Lwów, Sykstuska 7** UWAGA! Upraszam o łaskawe przekonanie się co do prawdziwości niniejszego ogłosz bez przymusu kupna, oraz zapamiętanie firmy **S. FEDER** i nr. domu **SYKSTU K**

BANK LUDOWY S. A. W WARSZAWIE

ODDZIAŁ WE LWOWIE

przy ul. Kościuszki l. 5.

Bank Dewizowy

rozpoczął czynności i załatwia wszelkie transakcje bankowe pod najdogodniejszymi warunkami.

Rachunek bieżący. Kupno i sprzedaż papierów wartościowych. Przekazy w kraju i zagranicą. Kantor wymiany. Zlecenia giełdowe. Inkaso. Winkulacja itd.

Wypła'a czeków The State Bank New York
» » w efektywnych dolarach. « «

Zlecenia z prowincji załatwia się bezzwłocznie.



ZNAWCA UŻYWA

do gotowania

smażenia i pieczenia.

TYLKO CERES TŁUSZCZ JADALNY

OGŁOSZENIE.

DYREKCJA ZAKŁADU GAZOWEGO miejskiego we Lwowie podaje do wiadomości, że w myśl uchwały Rady Miejskiej z dnia 29. listopada 1923 została ustanowiona cena gazu

Mp. 100.000·— za 1 m³.

Należytości przypadające do zapłaty z tytułu rachunków za miesiąc LISTOPAD 1923 bez względu na termin odczytania stanu mierników, jak i nadal, mają być płacone według podwyższonej taryfy.

Inkaso według tej taryfy rozpocznie się z dniem 10. grudnia 1923.

Lwów, w listopadzie 1923. 10101

Dyrekcja Zakładu Gazowego miejsk.

Ostrzegam

przed nabyciem weksla in bianco podpisanego przez „BRACIA HARNASOW i SKA“ wręczonego p. inż. Marc nowi Maślance, jako nieważnego ALBERT HARNASOW.

NAUKA I WYCHOWANIE

Udzielam lekcji gry na skrzypcach Landowski św. Michała 6 (boczna Kościuszki. 10036

MANDOLINY, GITARY 6 do 8 tygodniowy kurs zbiorowy i pojedyńczy, z poręką za płynną grę z nut. Zgłoszenia codziennie od 4 do 7 pop. Specyalista-pedagog Plac Bernardyński 12. II p. Kupuje wszelkie instrumenty muzyczne. 10088

RÓŻNE.

Uczę kroju i szycia, pracownia sukien damskich Rosenstreich, Blacharska 28 Zgłoszenia od 1—3. 10109

Młody bogaty Kupiec

warszawianin poszukuje elegancko UMEBLOWANEGO POKOJU w śródmieściu przy inteligentnej rodzinie żydowskiej ewentualnie z utrzymaniem. Telefon pożądany Zgłoszenia pod »Pokój« do biura ogłoszeń Bücka, Kościuszki 2. 19108

Łóżka składane różnego systemu Kanapki i Fotele do składania, Otomany, Wkłady do łóżka, Matreye meblowe, Portyery, Kapy, Firanki tiulowe, Chodniki, Dywany, Ceraty i Linoleum po cenach fabrycznych poleca hurtownie i detajlicznie « E. KOREHBLIT, Lwów, ul. Brajerowska 4.

Zarząd składu drzewa Państwa Sko
LWOW, GRÓDECKA 109.

Zawiadamia P. T. Publiczność, że uru chomił rębalnię parową i przyjmuj zamówienia na suche bukowe drzew opałowe wraz z dostawą po najni szych cenach. 100

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hescheles. „Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1696 Lwów, wtorek 4. grudnia 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I p. KONTO P.K.O. 142.254

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 50.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 1.2.. 000 .. .. /a . 1 400.000 Mk., zagr. 1,625.000

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 8.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 24.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 32.000 Mk., w tekście i przed kroniką 40.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 48.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 32.000 Mk. najmniej 10 w. 320.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 5.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 7.000 Mk. tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 16,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 8,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 48,000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

Niezwykła katastrofa we Włoszech.

Zerwanie tamy 4 klm. długości a 30 m. grubości. — Olbrzymie masy wody zalewają okolice. — 600 osób zabitych.

Brescia. 2. 12. (Pat). Wskutek przerwania się olbrzymiej tamy na jeziorze Gleno (Alpy Bergameńskie), służącego za centralny rezerwoar siły hydroelektrycznej, 4 miliony m. kub. wody zalało okoliczne pola. Wylała również rzeka Dezzo porywając wiele domów w miasteczkach Kaszuno i Dezzo, nadto szereg wiosek, folwarków, fabrykę elektryczną i mosty kolejowe. Dotychczas wydobyto 300 truów ofiar katastrofy.

Rzym. (Pat). W ciągu dnia wczorajszego nadeszły szczegóły katastrofy, która się wydarzyła na jeziorze Gleno. Wskutek trwających od dwóch tygodni deszczów, wezbrane wody przerwały tamę sztucznego jeziora Gleno, znajdującego się w okolicy Bergamo. **Tama była długa na 4 km., gruba na 30 m. i zamykała w zbiorniku 10 milionów m. kub. wody**, która wytwarzała przez spadek energię elektryczną. Przerwanie tej tamy spowodowało runięcie dwóch milionów m. kub. wody w dolinę.

Woda ta zniosła literalnie z powierzchni ziemi znajdujące się na drodze wioski. Siła wody była tak olbrzymia, że domy czteropiętrowe waliły się w przeciągu paru sekund. Woda, spotkawszy na swej drodze rzekę Oblio zatamowała bieg rzeki, cofając ją wstecz, i zalewając okoliczne pola.

Dotychczasowa ilość ofiar i utopionych wynosi 600 osób. Ciała ofiar wyrzuca woda o 20—30 km. od miejsca wypadku. Ciała są nie do poznania. Poodrywane głowy, ręce, tułowie, wyławia się wśród płynących szczątków domów. **Ani jedna wioska w dolinie nie ocalała.** Huty żelazne wraz z całemi inctalacyami oraz stalownie zniesione zostały z powierzchni. Wzgórza skaliste, stanowiące podstawę jeziora, zostało zburzone. Ratunek utrudniony jest wskutek panującej mgły i deszczów. Nowe ofiary katastrofy odnajdywane są w dalszym ciągu.

Bergano. (Pat). Według ostatnich doniesień, w związku z katastrofą na jeziorze Gleno, 600 ludzi nie zdołano odszukać

Ameryka a ankieta rzeczoznawców.

Londyn. (Pat.) Prasa wyraża zdanie, że obawy Waszyngtonu co do charakteru ankiety, którą ma przeprowadzić komisya rzeczoznawców mocarstw sprzymierzonych i zaprzyjaźnionych w sprawie finansów niemieckich, znikną, skoro Stany Zjednoczone poznają istotny cel ankiety. Wobec twierdzenia prasy amerykańskiej, że Stany Zjednoczone nie chcą brać udziału w ankiecie o ograniczonym zakresie działania, prasa angielska zaznacza, że zakres wspomnianego komitetu jest tak szeroki iż pozwala na przeprowadzenie ankiety prawie nieograniczonej.

Panuje tu zupełne zrozumienie dla doniosłości współudziału Stanów Zjednoczonych w tym komitecie, tem więcej, że sukces ankiety zależy w znacznej mierze od stanowiska, jakie zajmą Stany Zjednoczone. Dlatego też Bradbury zwrócił uwagę na to, że komitet rzeczoznawców nie będzie mógł pracować z korzyścią, o ile Stany Zjednoczone nie zdecydują się na współudział w pracy komitetu.

Prasa podkreśla, że oba komitety powołane są na zasadzie 234 paragrafów traktatu wersalskiego, a więc są zupełnie niezależne od jakichkolwiek instrukcyi państw sprzymierzonych lub zaprzyjaźnionych. Anglia przywiązuje większą wagę do ankiety, jaką ma przeprowadzić komitet w sprawie sytuacyi w Niemczech i waluty niemieckiej, aniżeli do ankiety komitetu w sprawie kapitałów wywiezionych z Niemiec za granicę. Sunday Times, omawiając sprawę komitetu, zaznacza, że komitet powinien zająć się znalezieniem środków dla zrównoważenia budżetu niemieckiego i ustalenia marki, i podkreśla, że według ogólnego mniemania, uregulowanie sprawy odszkodowań jest niemożliwe bez uprzedniego przeprowadzenia tych dwóch reform

Z Niemiec wolnych i okupowanych.

Niemcy mają przeprosić komisyę kontrolną. — Układy z przemysłem węglowym. — Gabinet separatystów. — Podjęcie komunikacyi kolejowej między terenem okupowanym a Niemcami. Marki rentowe. — Bank emisyjny Nadrenii

Paryż. (Pat). Nota konferencyi ambasadorów, dotycząca sprawy znieważenia członków międzysojuszniczej wojskowej komisyi kontrolnej w Lipsku, została wręczona niemieckiemu charge d'affaires Mayerowi. Nota ustala, że rząd Rzeszy ma przeprosić komisyę kontrolną przyczem warunki przeproszenia podane zostaną przez daną komisyę. Ponadto nota decyduje, że rząd Rzeszy winien ukarać sprawców zajścia.

Düsseldorf. (Pat). Władze francuskie i belgijskie zawarły układy z przedstawicielami przemysłu w Zagłębiu, którzy reprezentują 65 proc. całego przemysłu kopalnianego. Zawarcie dalszych układów przewidziane jest w najbliższym tygodniu

Koblencya. (Pat). Polradio. Rząd prowizoryczny republiki nadreńskiej przyjął dymisyę Mathesa, mianując jednomyślnie Dorthena szefem rządu i ministrem spraw zagranicznych a Ooellera wiceprezesem tegoż rządu. Jednocześnie mianowano 12 członków innych członków rządu i obrano jako siedzibę miasto Ems, wobec tego, że komisya międzysojusznicza zajmuje wszystkie budynki państwowe w Koblencyi.

Berlin. (Pat). Jak donosi „Berl. Tageblatt" separatyści, którzy wkroczyli byli do Zweibrücken w miejscowości Pirmanens musieli wycofać się z powodu wystąpienia francuskich władz okupacyjnych.

Berlin. (Pat). Gabinet Rzeszy postanowił dziś przedłożyć parlamentowi na pierwszem posiedzeniu projekt ustawy upoważniającej rząd do podjęcia kroków koniecznych ze względu na położenie narodu i państwa.

Berlin. (Pat). Rząd Rzeszy postanowił uregulować czas pracy urzędników. Urzędnicy mają pracować 54 godziny tygodniowo. Gabinet powziął decyzyę po wysłuchaniu opinii odnośnych organizacyi.

Berlin. (Pat). W Poczdamie wykryto wielki skład broni. Znaleziono 200 granatów ręcznych i bardzo wiele amunicyi.

Düsseldorf. (Pat). Władze francuskie i belgijskie podpisały z administracyjnemi władzami niemieckiemi szereg układów w sprawie podjęcia komunikacyi kolejowej między terytoryum okupowanem a niezajętą częścią Niemiec, przerwanej od stycznia b. r. W myśl tych układów Niemcy zwrócą lokomotywy oraz cały materyał kolejowy wywieziony z Zagłębia Ruhr w związku z zajęciem Zagłębia przez Francyę i Belgię. Układy wejdą w życie po zatwierdzeniu ich przez rząd Rzeszy.

Wiedeń. (Pat). „Arb. Ztg." donosi z Berlina, że Bank rentowy przygotował 750 milionów marek rentowych. Władze wypłacają zarobki i pensye w markach rentowych do wysokości 50 procent. Dzięki temu możliwem było zatrzymanie znacznej części druku marek papierowych.

Wiedeń. (Pat). „N. Fr. Presse" donosi z Berlina, że niemieckiemu ministrowi pracy Drowi Braunsowi udało się doprowadzić do przedłużenia czasu pracy w górnictwie o jedną godzinę, bez wywołania zatargu. W ten sposób stworzono podstawę dla wykonania umowy, zawartej pomiędzy przedsiębiorcami w Zagłębiu Ruhr, a władzami okupacyjnemi.

Bonn. (Pat). Polradio. Pod przewodnictwem Tirarda odbyło się zebranie przedstawicieli banków francuskich, belgijskich oraz niemieckich, na którem rozważano projekt utworzenia Banku emisyjnego dla Nadrenii.

Moskwa. (Pat). Komunikat radiotelegraficznej stacyi moskiewskiej. Komisaryat sprawiedliwości kategorycznie zaprzecza wiadomości, rozpowszechnianej przez prasę angielską o rzekomych masowych aresztowaniach, dokonywanych wśród duchowieństwa w Moskwie, a w szczególności o aresztowaniu 13 zwolenników Tichona. Zaprzeczenie to stwierdza, że Tichon stara się złożyć dowody lojalności wobec rządu sowieckiego. Ostatnio nawoływał wiernych do przyjęcia nowego kalendarza, usuwającego dotychczasowy kalendarz

Przełomowa chwila żyd. akcyi społecznej.

Zacznijmy od stwierdzenia, że weszliśmy nareszcie w sytuacyę, w której udział całej ludności żydowskiej w sprawowaniu opieki społecznej stał się możliwym i koniecznym.

Jakiż był stan dotychczasowy?

Kto przypatrywał się różnym fazom lub raczej fragmentom żyd. działalności społecznej w kraju, uderzony być musiał następującemi zjawiskami:

1) akcya społeczna Żydostwa wschodnio-galicyjskiego nie była i nie stała się z biegiem czasu aktem skoordynowanej woli całej ludności lub większego jej odłamu, normowanym w myśl życzeń tej ludności, ale raczej spontanicznym odruchem grup lub jednostek o charakterze dorywczym, wywołanym koniecznością zajęcia stanowiska wobec skutków kataklizmu wojennego.

Wskutek tego mimo wysiłków kilku jednostek, które aparatowi akcyi zapewnić chciały sprawność, siłę i autorytet, usiłowania centralizacyi pracy były fikcyjne i po dzień dzisiejszy prawie nie można było uzyskać karnej spoistości działań. O ile bowiem Tymczasowy Komitet Centralny, który co w jego mocy leżało w kierunku centralizacyi uczynił — stanowił przez czas krótki swych agend (od kwietnia br.) centralny instrument rozdawczy — o tyle nie objął swą działalnością kontroli nad życiem wewnętrznem zakładów, ani życia tego nie normował. Brak bowiem dotychczas jednolitego planu dla zakładów, brak jasnej, konsekwentnej linii pedagogicznej, brak kontaktu między zakładami a zatem nie ma uregulowanego przelewu z jednego zakładu do drugiego (np. z zakładu wychowawczego do zakładu o charakterze placówki zawodowej itp.) słowem wszystkie zakłady nie stanowią zwartej całości administracyjno-wychowawczej.

2) Około akcyi społecznej grupują się przeważnie jednostki które z niemi złączył — przypadek.

Mało u nas jeszcze działaczy, którzyby wytrzymali porównanie z typem społecznika krajów zachodnich lub społecznika żydowskiego z kresów (Litwy). Obok ludzi najlepszej woli, ale często nie predestynowanych dla prac społecznych spotyka się tu osoby, szukające w tem pola do wyżycia się w działalności publicznej. Często wyłącznie ambicya prowadzi jednostki na drogę pracy społecznej.

Jedną z konsekwencyi tego stanu rzeczy jest zupełna obojętność i brak zainteresowania szerokich kół ludności swemi instytucyami społecznemi i swem najmłodszem pokoleniem. Brak wszelkiej propagandy ustnej i pisemnej (bo jako propagandę uważać nie można kilku sporadycznie cisze przerywających artykułów) utrudni też w wysokim stopniu trafienie do ludności, gdy po zbliżającem się zupełnem zlikwidowaniu akcyi amerykańskiej na jej barki spadnie cały ciężar finansowania pracy społecznej.

3) Jak to już niejednokrotnie stwierdzano ten ciężar nie jest równomiernie i sprawiedliwie rozłożony na całe społeczeństwo ale trafia tę samą zazwyczaj grupę ludzi lub jednostki często ponad swe siły ofiarne, nie odnajdując tysięcy i dziesiątek tysięcy bardzo zamożnych osób, które albo nigdy, albo bardzo rzadko na cele publiczne coś dają.

4) Żydowskim zakładom sierocym i innym instytucyom opieki społecznej nie udzielają zupełnie pomocy gminy a tylko w śmiesznie drobnym stopniu Państwo, (za I, II i III kwartał 1923 po 150 mk. za dziecko w zakładzie a 60 mk. za dziecko w opiece domowej, za IV kwartał po 500 mk. za dziecko zakł., a 260 mk. w opiece dom. — dziennie), jeśli o gminy chodzi to nie udzielają jej nawet w tej skromnej mierze, w której dotychczas do tego były obowiązane (z funduszu ubogich, we Lwowie Magistrat z opłat widowiskowych) — co ponad siły wyczerpuje i stępia czułość ciągle molestowanej ofiarności żydowskiego społeczeństwa codziennie stającego wobec coraz to nowych apelów dziesiątek krzyżujących się akcyi.

5) Wreszcie jeśli już o możliwie precyzyjne ujęcie spraw chodzi opieka społeczna ludności żydowskiej objęła tylko część najkonieczniejszą tj. sieroty wojenne (nb. nie wszystkie, bo tylko połowę) a z braku sił i zasobów nie opiekuje się w całej pełni półsierotami, dziećmi ludzi ubogich (znikoma ilość ochronek), niemowlętami macierzyństwem, dziećmi zaniedbanemi i opuszczonemi, dziećmi defektywnemi i choremi. (groźba likwidacyi uzdrowiska w Dębinie!) wreszcie dziećmi zagrożonemi przez wpływy złego otoczenia i tyloma jeszcze kategoryami osób, które podpadają pod ochronę opieki społ... w klasycznem tego słowa pojęciu. Oczy... bez pomocy Rządu i Związków komuna... nie ma mowy o rozbudowie dotychczasow... cyi społecznej.

*

Sprawa opieki społecznej wchodzi d... nową zdrową fazę: Składają się na to ... przyczyny:

Niedawno zatwierdzony został przez w... statut Centralnego Komitetu opieki nad ... tami żyd., którego działalność rozciąga s... całe terytoryum wschodnio-galicyjskie. Statu... opracowany w ramach tak szerokich, że ... całemu społeczeństwu żydowskiemu możli... wzięcia udziału w akcyach społecznych, ... dewszystkiem w sprawowaniu opieki nad ... ckiem i młodzieżą żydowską a co ważn... daje mu pole do kształtowania całego ... spraw. Ponieważ w charakterze członków ... do Centr. Kom. przystąpić stowarzyszenia ... stytucye służące opiece nad sierotami, n... wszelkie inne towarzystwa o charakterze d... czynnym, społecznym, czy zawodowym — ... się może przewidziany doroczny Walny ... który m. in. wybiera Radę Naczelną i Wy... Wykonawczy — **prawdziwym parlamentem ... społecznej żydostwa galicyjskiego**, kontrol... nej i dysponowanej przez całe społeczeństwo ... wnocześnie nastąpić może rozłożenie mat... nych ciężarów i inicyatywy na całą ludność ... ra zyskuje możność wysłania do tego parl... tu jednostek najtęższych, najbardziej kwal... wanych.

Równocześnie zanotować należy drugi o... nej wagi moment. Dnia 21. września b. ... głoszoną została ustawa o opiece społeczn... ...o się tak dotkliwie dało we znaki pr... wszystkiem Żydom: bierność Rządu i munic... wobec dziecka żydowskiego, ustawa ta pr... śliła. Jest ona wprawdzie ustawą ramową i... dzi w życie dopiero z końcem marca 192... nakłada wyraźnie **na gminy** a w dalszej ... na państwo obowiązek zwrotu kosztów ... mania sierót i opieki wymagających dzieci... sób dorosłych. Gminy więc będą odtąd ...

Wielki skandal w oper...

wyjaśnia w nadzwyczaj senzacyjnym dramacie 6-akt.

DOROTHA PHILIPS genialna artystka Amery...

Dziś Kino Lew...

IZAK LEWIN.

Chanuka w świetle nauki.

Druga księga makabeuszowa, nie przedstawiająca coprawda pod względem naukowym tej wartości co pierwsza, z której przytoczyłem tu ważne dla nas miejsca, zna także prawie we wszystkich szczegółach powyższą opowieść. Jedną znajdujemy tam jednak modyfikacyę o niezmiernej doniosłości. Opisując odnowienie świątyni donosi autor tej księgi o samem święcie co następuje: „I pełni radości obchodzili wówczas (Juda i jego towarzysze) ośmiodniowe święto, podobne do święta szałasów, pamiętając jak niedawno przeżywali święto szałasów na górach i w jaskiniach podobnie do dzikich zwierząt. Dlatego obnosili zielone laseczki i piękne gałązki oraz szczepy palmowe i zanosili modły dziękczynne na cześć Tego, który umożliwił oczyszczenie poświęconego mu miejsca..."1) Na pierwszy rzut oka poznajemy o co tu chodzi. Owczesna Chanuka — to formalne Sukkot z wszystkiemi jego ceremoniami, z „etrogami", z „lulabami" itd. Że nasza Chanuka tych obrzędów nie zna, nie potrzeba dopiero nadmieniać. A uwidoczniony wyżej tak jaskrawie związek Chanuki z Sukkot, występuje konsekwentnie i w innych partyach 24 ks. makabeuszowej. I tak na samym jej początku znajduje się list Żydów palestyńskich do braci w Egipcie, w którym donoszą im o cudownem — nam już znanem — ocaleniu i wzywają ich do uroczystego obchodu święta Sukkot w miesiącu Kislew2). W dalszym liście napominają palestyńczycy jeszcze raz Żydów egipskich, ażeby i oni obchodzili „święto szałasów i ognia", albowiem oni sami przygotowują się do święcenia dnia 25. Kislew odnowienia świątyni jerozolimskiej. W tym drugim liście zwraca głównie uwagę oryginalna motywacya3) i wspominanie ognia jako głównego skła... święta względnie połączonego z niem obc... A skorobyśmy ostatecznie uwzględnili, że C... ka jako „święto świateł"4) ma jeszcze ... ...ma styczność z ogniem, podobnie jak i S... samo dla siebie łączy się z nim w pewnej... rze — to nie rozwiąże to nam jednak w... sposób zagadki, którą stanowi tajemnicze ... czenie obu świąt, tj. Chanuki i Sukkot, ... Wprawdzie istnieje hipoteza, która stara ... wytłumaczyć w ten sposób, że uważa ona ... nukę za święto zastępujące Sukk... które w czasie powstania hasmonejskiego ... chodzone nie bywało5). Ale jedynym argu... tem dla hipotezy tej jest właściwie tylko fa... zaniedbano święcenia Sukkot podczas powst... a to wedle poważnych badaczy — jak np... Bernfeld6) — nie ulega wątpliwości. God... atoli rozważyć, czy rzeczywiście zostało to... tak dokładnie stwierdzone. Otóż badacze ... pierają się głównie na tem, że przez II ks... kab. została wyraźnie stwierdzona analogia ... dzy pierwotną Chanuką a ówczesnem Su...

1) II. ks. makab. X, 6 ss.

2) Święto Sukkot przypada jak wiadomo na miesiąc Tiszri. Geiger powiada („Urschrift und Uebersetzungen der Bibel", p. 227), że zaszła tu pomyłka tłumacza, który wziął użyte tu w hebrajskim oryginale prawdopodobnie słowo „chag" oznaczające właściwie „święto", ale mające i specyficzne znaczenie święta Sukkot, za to drugie, podczas gdy autor listu wzywał jedynie do obchodu święta (ogólnikowo) w miesiącu Kislew, mając oczywiście na myśli Chanukę. Rozumie się jednak, że kombinacya Geigera, niczem dotychczas nie poparta, niema w sobie nic realnego, zachowując mimo to jej piękno i oryginalność.

3) W liście brzmią te słowa tak: „A że mamy zamiar obchodzić dnia 25. Kislew odnowienie świątyni, pospieszamy zawiadomić was o tem, ażebyście i wy święcili dni szałasów i ognia..." (II. ks. makab. I, 18). Nasuwa się tu mimowoli pytanie, dlaczego mieliby Żydzi egipscy obchodzić dnia 25. Kislew święto szałasów czy ognia, podczas gdy ich bracia w Palestynie święciliby wówczas renowacyę świątyni? Chyba żebyśmy zlali obie uroczystości w jedną i orzekli, że chodzi tu o jedno święto z kilkoma ceremoniami.

4) Tak ... nazywa ją Flawiusz, Antiqu... XII, 7.

5) Graetz, Geschichte der Juden, II. ... druga) str. 351 (wyd. 2. — Lipsk 1902)... dobnie Krauss, La fete de Hanouca w par... Revue des etudes juives, XXX, p. 31, kt... cytuje Lilientalowa, Święta żydowskie etc... (Kraków 1919), str. 10. uw. 3.

6) W artykule pt. „Szmonet jmej Chan... w księdze zbiorowej „Haeszkol", tom VII, ... ków 1913) str. 121.

Przegląd Gospodarczy „CHWILI“

pod redakcyą Dra Ludwika Munda

Nr. 51 Lwów, dnia 3 grudnia 1923. Rok II.

Bilans czteroletnich konjunktur.

Powojenne życie gospodarcze obfituje w sytuacye parodoksalne i tendencye gospodarcze, przed wojną nie znane a wymagające zastanowienia się nad niemi. Mimo iż proces dewaluacyi pieniądza trwa już z górą 4 lata, rozwinął się handel i przemysł w niebywałem tempie i osiągnął nadzwyczajnie wysoki poziom. Łódzki przemysł włókienniczy, którego zbyt obliczony jest na ludność stosiedmdziesięciomilionową, pracuje z pełnem wyzyskaniem swych możności wytwórczych mimo iż ograniczony on jest do ludności dwudziestosiedmiomilionową. Inne gałęzie przemysłu polskiego produkują w tym samym stosunku. Stan kupiecki wzrósł — jeżeli weźmiemy pod uwagę przedwojenny stosunek handlu do przemysłu o 7.000 procent. Mimoto można obecnie zauważyć pewne zjawisko, nie spotykane w krajach, posiadających uporządkowane stosunki gospodarcze i walutę o stałej wartości. Podczas ostatnich 4 lat nie spotykaliśmy się w przemyśle i handlu z bankructwami, podczas gdy w czasach przedwojennych oraz w krajach o stałej walucie liczba upadłości osiąga — przy najdalej posuniętej ostrożności — 2 proc. Ta pomyślna sytuacya stanu kupieckiego nie pozostaje jednak w związku z rentownością przedsiębiorstw, lecz wypływa w prostej linii z tak zwanej konjunktury.

Konjunktura gospodarcza ostatnich 4 lat nie opierała się na sile nabywczej szerokich mas ludności, lecz na spekulacyjnych kupnach, obliczonych na to, by otrzymany towar zapłacić zdewaluowanymi pieniędzmi. Widoki dalszej dewaluacyi pieniądza były zatem motorem tej konjunktury. Z tym popytem wątpliwej wartości liczył się przemysł i wzmagał produkcyę nieustannie. Przemysł wychodził na tem bardzo korzystnie, albowiem kupcy płacili za towar każdą żądaną cenę; oczywiście 10 do 15 proc. w gotówce a resztę wekslami. Gdy zatem, do interesu potrzebne były tylko małe wpłaty gotówkowe, nie należy się dziwić, że stan kupiecki wzrósł w stsuonku powyżej podanym. Interes wekslowy przyczynił się również do tego, że kupcy nie zważali wcale na jakość towaru, kupowali bez wyboru, co im tylko ofiarowano, nie namyślając się nad możliwością zbytu zakupionych towarów. Gospodarka wekslowa i udzielanie kredytów stały się główną przyczyną tego smutnego faktu, że przeważna część dzisiejszego stanu kupieckiego nie posiada dostatecznych teorytycznych i praktyc-znych wiadomości handlowych. Właściciele nowopowstałych firm i towarzystw handlowycch składają się z ludzi którzy z braku doświadczenia stawiają wszystko na jedną kartę. Za lokale, mające służyć do pomieszczenia przedsiębiorstw, płacono horendalne sumy z tej prostej przyczyny, że do założenia interesu był najważniejszą rzeczą — lokal. Czynsze za takie lokale wzrastały niepomiernie i niejeden właściciel lokalu stawał się spólnikiem przedsiębiorstwa, mimo iż nie włożył do spółki żadnego kapitału a współudział w niej zawdzięczał li tylko posiadaniu lokalu. W roku 1920, 1921, częściowo w 1922 powstały dzięki tej dewaluacyi pieniądza wielkie majątki. Utrzymanie domu, podatki i inne wydatki, połączone z prowadzeniem przedsiębiorstwa, były w porównaniu z zyskiem płynącym z konjunktury, znikomo małe. Wytworzeniu się takiej pomyślnej konjunktury sprzyjała również i ta okoliczność, że kupcy tekstylni mogli kupna swe pokryć stosunkowo tanio, albowiem przemysł utrzymywał ceny w porównaniu do cen zagranicznych na stosunkowo niskim poziomie.

Punkt kulminacyjny osiągnęła konjunktura w kwietniu 1923. Jak długo kurs dolara wzrastał w tempie powolnem, oddawał przemysł towary za marki polskie, albowiem pracował bez ryzyka.

Bank państwowy eskontował weksle kupieckie w każdej wysokości po taniej stopie procentowej i przemysł osiągał w ten sposób podwójny zarobek: raz zarabiał przemysł wedle zwyczajowo przyjętej kalkulacyi cen na swoich wyrobach 33 proc., z drugiej zaś strony zgarniał w kalkulowane ryzyko walutowe w wysokości 20 do 30 proc., albowiem otrzymaną równowartość w wekslach oddawał P. K. K. P. do dyskontu a za otrzymane marki kupował obce waluty i w ten sposób pokrywał się. Od kwietnia br. rozpoczyna kurs dolara wzrastać w tempie przyspieszonem. Podczas gdy w pierwszych czterech latach do kwietnia 1923 dolar doszedł do wysokości 50.000 mk. wzrósł on od kwietnia 1923 do czerwca tegoż roku o 400.000 mk. a dziś kurs jego wynosi 3,600.000 mk.

Ten niesłychanie szybki wzrost obcych walut wywołał chaos w kształtowaniu się cen. Handel rozwijał się nieobliczalnie, popyt przybierał dzikie rozmiary, kupcy płacili każdą cenę chcąc tę samą sprzedaną ilość towarów z powrotem nabyć, średni i wielki przemysł ciągnął z tych tendencyi jak zwykle jak największą korzyść.

Kupcy pośredniczący między hurtownikiem wzgl. fabrykantem a detailistą mający na składzie wielkie zapasy towarów po cenach bardzo wysokich, byli zmuszeni dla dopełnienia swych zobowiązań, pozbywać drogo zakupione towary po kosztach nabycia częściowo nawet ze stratą a to wskutek nierównego i niepewnego kształtowania się cen.

Weksle towarowe, które hurtownicy otrzymali od swych klientów są w 80 proc. nie do zrealizowania w bankach, albowiem bank państwowy nie posiada w średnich i małych miastach prowincyonalnych filii i wskutek tego trwa dwa do 3 tygodnie a niekiedy i więcej, zanim hurtownicy otrzymują za weksle oddane do inkasa pieniądze od banku. Hurtownicy otrzymują zatem równowartość za sprzedane towary niejednokrotnie zdewaluowaną o 50 do 80 proc. Grosiści nie posiadają dziś z małymi wyjątkami kredytu bankowego — nie mówiąc już wcale o kredycie w P. K. K. P. — co ich zmusza do oddawania otrzymanych weksli eskonterom prywatnym na 16 do 22 proc. dziennie. Ta wysoka stopa procentowa zjada rezerwy kapitałowe, które się zdołały nagromadzić od roku 1919 do kwietnia 1923. Ponadto składają się poszczególne przedsiębiorstwa z 3 do 6 spólników a w niektórych wypadkach liczba ich dochodzi do 8. W latach 1921 do kwietnia 1923 mogli wszyscy spólnicy z zysków swoich przedsiębiorstw pokrywać koszta utrzymania swych rodzin. Od kwietnia br. od którego to czasu przedsiębiorstwa handlowe pracują z deficytem i obroty obliczone wedle ilości sprzedanego towaru zmniejszyły się conajmniej o 60 proc. a to z tej przyczyny, iż robotnicy i stan średni utracili z powodu olbrzymiej drożyzny prawie że w zupełności siłę nabywczą, nie są te przedsiębiorstwa więcej w stanie utrzymywać takiej ilości udziałowców.

Od 4 tygodni zapanowała tedy w handlu zupełna dotychczas niebywała stagnacya. Kupcy pokrywają wszystkie wydatki z funduszów rezerwowych. Ze względu na to jednak, iż fundusze te są u 80 proc. kupców minimalne, stoimy obecnie przed stagnacyą gospodarczą o bardzo poważnym charakterze, mogącą wywołać bardzo niebezpieczne przesilenie gospodarcze.

Salomon Herz.

———ooo———

Bunt przeciw złej walucie.

Od kilku miesięcy jest szafarzem naszego skarbu państwa dyletant p. Kucharski. Skutki jego dyletantyzmu odczuwamy zbyt dotkliwie na własnej skórze. Ludność tracąc w marce polskiej miernika wartości z powodu jej ciągłego i coraz szybszego spadku ucieka przed nią i wbrew wszelkim istniejącym zakazom ustawowym kalkuluje przy transakcyach handlowych w obcej walucie lub w tolerowanym złotym polskim, który nie jest niczem innem jak frankiem szwajcarskim. Również oszczędności lokują szerokie sfery publiczności mimo wszelkich zakazów ustawowych w obcych walutach. Ten bunt przeciw marce polskiej przybierze jeszcze znacznie większe rozmiary z chwilą wejścia w życie ustawy o waloryzacyi podatków, gdy każdy podatnik będzie musiał odpowiednio ulokować swe oszczędności dla uzyskania funduszów potrzebnych mu do zapłaty waloryzowanych podatków. To zjawisko wypierania złej waluty przez dobrą niezgonie z dotychczasowym stanem nauki ekonomii społecznej omawia londyński „Manchester Guardian“ w jednym z ostatnich numerów a to w sposób następujący:

Okoliczności, które doprowadziły do przyjęcia nowej waluty, są konkretnym przykładem, jak rzeczy rozwijają się w kraju, w którym urzędowa walutą staje się jak zdeprecyonowana i zdyskredytowana, że traci wszelką wartość jako środek wymiany. Do 22 października rb. jedyną urzędową uznaną walutą w Gdańsku była marka niemiecka. Przed tym dniem jednak marka w rzeczywistości zniknęła już była z obiegu, ponieważ mieszkańcy wolnego miasta swoją ucieczkę od marki doprowadzili już tak daleko, iż odmawiali absolutnie jej przyjęcia bez względu na oboowiązujące przepisy. Ucieczka od marki stała się strajkiem przeciw marce i zamiast niej używano obcych banknotów wszelkiego rodzaju z wyjątkiem polskich, w pierwszym rzędzie dolarów amerykańskich, które napłynęły do Gdańska w znacznych ilościach. Ustawa z 22 października rb. sankcyonuje ten strajk przeciw marce.

Wypchnięcie marki przez nową i lepszą walutę ilustruje względność mocy prawa Greshama, wedle którego zła waluta wypycha z obiegu dobrą. Okazuje się, że na długą metę prawdą jest odwrotność prawa Greshama; w końcu dobre waluty wypychają złą, inaczej świat byłby dawno powrócił do barbarzyństwa. Kwestyę praktyczną stanowi w tej chwili jak to odwrócenie prawa Greshama działać będzie w krajach takich jak Niemcy i Polska? Tam warunki różnią się bardzo od gdańskich. Gdańsk jest terytoryum małem, a ważnym portem morskim; z obu tych powodów dopływ obcej waluty w ilość wystarczającej dla ograniczonych potrzeb miasta jest możliwy. Natomiast choć w Niemczech, a niewątpliwie i w Polsce, obce banknoty obiegają we wzrastających ilościach, rozmiar tych krajów wyklucza niemal ewentualność że ich waluta może kiedykolwiek zniknąć tak spokojnie i przez to zmusić rząd do uznania fait accompli, jak to się stało w Gdańsku. W Niemczech nowa Rentenmark weszła w obieg

i w najbliższych tygodniach zobaczymy, czy eksperyment się uda czy nie. W Polsce wizyta p. Hipolita Younga, wezwanego tam w charakterze doradcy rządu w sprawie odbudowy finansowej, dobiega końca; z jakim rezultatem dotychczas niewiadomo. Nie można jednak oprzeć się wrażeniu, że w obu krajach, cokolwiek by się nie stało, polityka finansowa czystej inflacyi skazana jest na śmierć. Jeśli obecne wysiłki rządu się rozbiją, trzeba się liczyć z prawdopoodobieństwem, niemal z pewnością, że bunt przeciwko złej walucie prędzej czy później doprowadzi do jej zastąpienia jeśli nie przez jedną dobrą walutę to przez większą ilość nieurzędowych walut, w każdym razie lepszych od marki.

Kredyty przemysłowe i inf.acya w Jugosławii.

Pierwsze lata po wojnie w Jugosławii odznaczały się wybitną polityką inflacyjną. Życie gospodarcze robiło ogromne postępy, przemysł handel i banki rozwijały się w tak szybkiem tempie, jak nigdzie, a to dzięki ogromnej pomocy finansowej ze strony instytucyi emisyjnej Jugosławii. Bank Narodowy udzielał kredytu w formie dyskonta i lombardu na bardzo dogodnych warunkach. W końcu r. 1921 kredyty, udzielone w tej formie wynosiły 192.721.132 din. w końcu 1922 r. — 1.520.769.017 din. Pod wpływem szerokiej pomocy ze strony banku emisyjnego przemysł mobilizował ogromne kapitały na rozszerzenie i powiększenie produkcyi, nabycie nieruchomości, szczególnie w Belgradzie powiększenie kapitałów itp. Jednocześnie powstawały liczne spółki akcyjne, stworzone przedewszystkiem z kapitałów, dostarczonych przez Bank Narodowy.

Jednakże taka polityka spowodowała znaczny wzrost inflacyi: w końcu 1921 r. banknoty w obiegu wynosiły kwotę poniżej 3.700 mil. din., a w końcu r. 1922 — powyżej 5.000 mil. din.

W końcu r. 1922 zarząd Banku zwrócił na to specyalną uwagę i wprowadził pewne ograniczenia przy udzielaniu kredytów, np. odmawiał kredytów bankom o kapitale mniejszym aniżeli 3 mil. din., zredukował kredyty już udzielone, a następnie nowych kredytów udzielał tylko przedsiębiorstwom, pracującym na obronę państwa, lub koniecznym dla ogólnego rozwoju gospodarczego kraju. W r. 1923 emisya miała na celu przedewszystkiem powiększenie zapasu kruszców, które od końca 1922 r. do października rb. wzrosły z 349 mil. din. do 432 mil. din. Zmiana kredytowej polityki instytucyi emisyjnej spowodowała ogromny brak kapitałów w kraju, oprocentowanie kredytów w niektórych wypadkach sięgało wyżej 30 proc. Sfery interesowane rozpoczęły energiczną agitacyę, udowadniając szkodliwość tego stanu rzeczy dla całego życia gospodarczego i domagając się dalszej inflacyi dla zaspokojenia braku kapitałów. Jednakże minister skarbu i zarząd Banku Narodowego w Belgradzie uważają, że głównem ich zadaniem musi być troska o polepszenie waluty dinarowej, gdyż dopiero osiągnąwszy zupełną stabilizacyę waluty, łatwo będzie usunąć obecne przesilenie na rynku kapitałów.

Nowa polityka kredytowa spowodowała likwidacyę słabszych spółek akcyjnych, zupełne zanicchanie organizowania nowych, a jednocześnie zmusiła banki prywatne do ściągania swych aktywów i uczynienia ich więcej płynnemi.

Obecnie, pod wpływem wzroostu zaufania do waluty dinarowej, jako wyniku nowej polityki finansowej, dinar zaczyna się poprawiać i zyskiwać na kursie. W roku b. płacono za 100 dinarów w Zurychu:

1. stycznia 5.35 fr. szw. 1. lipca 6.15 fr. szw. 1. lutego 4.80 fr. szw.m 1. sierpnia 5.80 fr. szw., 1. marca 5.15 fr. szw., 1. września 5.90 fr. szw. 1. kwietnia 5.47 fr. szw., 1. październ. 6.37 fr. szw., 1 maja 5.75 fr. szw., 23. październ. 6.87 i pół fr. szw. 1 czerwca 6.60 fr. szw.

Sfery finansowe przypuszczają, że wobec wzrostu zaufania do dinara i wysokiego oprocentowania kapitałów prywatnych w Jugosławii (przeciętnie 25 proc.), kapitał zagraniczny zacznie w obfitości napływać do kraju i zaspokoi głód pieniężny, tembardziej, że eksport znacznie wzrasta, a najbliższy budżet, w myśl zapowiedzi ministra finansów Jugosławii, ma być bez deficytu.

—ooo—

Statystyka żydowska.

Nic nie zdaje się bardziej prozaicznie brzmieć jak słowo statystyka. A mimo to stała się statystyka niezbędną we wszystkich dziedzinach nowoczesnej nauki. Tak jak niezbędnym jest kręgosłup dla żyjącego człowieka, lub też fundament dla każdego budynka, tak też niezbędną podwaliną stała się statystyka dla nauki. Świadomość za stego znalazła i u nas Żydów swój wyraz W r. 1902 powstało założone przez dra Alfreda Nossiga w Berlinie żyd. stowarzyszenie statystyczne. W roku 1903 wydało to stowarzyszenie w „Jüdischer Verlag“ w Berlinie pod redakcyą dra A. Nossiga obszerną książkę zbiorową pt. „Żydowska statystyka“*) Książka ta zawiera dość obszerną systematyczną bibliografię żydowskiego materyału statystycznego, pewną ilość statystycznych prac organizacyj żydowskich i różne przyczynki ogólnej statystyki Żydów w poszczególnych krajach. Podaję tylko te prace z powyższej książki zbiorowej które są poświęcone opracowaniu żydowskiego materyału statystycznego w Polsce i Galicyi. W tym samym czasie powstały w Polsce 2 sekcye żydowskiego towarzystwa statystycznego a mianowicie jedna w Warszawie pod przewodnictwem dra Ch. D. Gurewitscha i druga we Lwowie pod przewodnictwem dra Abrahama Korkisa Do prac tych należą: Opracowanie ankiety co do położenia ludności żydowskiej w Galicyi przez dra Zygfryda Fleischera. Ankieta ta została wydana przez austryacką izraelicką Unię, oraz przez galicyjskie stowarzyszenie pomocnicze i dotyczy stosunków gospodarczych a szczególnie zarobkowych, stanu kulturalnego, jakoteż położenia politycznego Żydów w Galicyi. Druga praca napisana przez Leona Wengerowa nosi tytuł: Żydzi w Królestwie Polskiem. Jest to przyczynek do poznania socyalnych i narodowo-gospodarczych stosunków Żydów w Polsce. Nadzwyczaj ciekawa praca, która daje bardzo dobry obraz ówczesnych stosunków w Polsce. I wkońcu jeszcze jedna mniejsza praca dra A. Korkisa, która dotyczy kwestyi rozwoju ruchu ludności żydowskiej w Galicyi. Wprawdzie ta pierwsza zbiorowa książka dotycząca żydowskiej statystyki jest szeregiem ciekawych prac, ma jednak ten błąd, że pod zbiorowem pojęciem statystyki umieszczono wiele innych niejednolitych zagadnień. W r. 1914 otwarto w Berlinie biuro dla żydowskiej statystyki, w roku zaś 1905 powstało za sprawą tego biura pod redakcyą dra A. Ruppina czasopismo dla demografii i statystyki żydowskiej*). Gdy zaś w roku 1908 dr. A. Ruppin został powołany do Palestyny, redakcyę objął dr. Bruno Blau. Czasopismo to było pierwszym i jedynym organem który wziął sobie za zadanie naukowe opracowanie zagadnień Żydów, nie Żydostwa. Z zadania zaś tego wywiązało się znakomicie. Czasopismo to wychodziło jako miesięcznik aż do wybuchu wojny światowej regularnie i bez przerwy. Od czasu wojny okazywało się czasopismo nieregularnie, aż wkońcu w roku 1919 przestało zupełnie wychodzić, poto by w roku 1923 okazać się w Berlinie w całkiem innej postaci i w innym języku. Oprócz tego czasopisma wydawało jeszcze berlińskie biuro i inne większe monografie poświęcone specyalnym kwestyom statystyki żydowskiej*). Dotychczas okazało się tylko 9 monografii. W roku 1918 wydało to biuro zbiorową książkę dla żydowskiej statystyki*), która miała się okazać jeszcze w r. 1914 z okazyi dziesięciolecia istnienia biura dla statystyki żydowskiej i wskutek wybuchu wojny światowej okazała się z czteroletniem opóźnieniem. Jest to książka, która zawiera oprócz ciekawych prac statystycznych także historyczny szkic o rozwoju tej nowej gałęzi nauki o Żydach. Czasopismo to a także i inne prace, które to biuro wydało są konieczne dla każdego, kto pragnie poświęcić się wyświetleniu czyto w dziedzinie fizjologicznej, kulturalnej, gospodarczej, czy socyalnej. Byłoby niepowetowaną stratą, gdyby wskutek braku materyalnych środków nie można było znowu powołać do życia czasopisma poświęconego statystyce żydowskiej. Teraz jest bowiem dla nas taki organ bardzo konieczny. Wojna światowa oraz wskutek niej powstałe i jeszcze obecnie w ruchu się znajdujące przewarstwowienia socyalne nie pozostały bez wpływu na naród żydowski. Ostatnia wojna i ostatnie polityczne światowe zdarzenia nie pozostały bez wpływu i na nasz naród. Zmiany spowodowane temi zdarzeniami musimy skonstatować, zrejestrować i z punktu widzenia naszej narodowej przyszłości nasz cały ludzki materyał naukowo opracować. Szczególnie obecnie, gdy stoimy przed wrotami naszej przyszłej narodowej ojczyzny, musimy ze szczególną troskliwością studyować materyał ludzki by wiedzieć, co najlepszego możemy osiągnąć odnośnie do Palestyny a także i samego Żyda. A więc już z tego samego wynika ważność statystycznego opracowania Żydów. i na szczęście udało się podobny organ na nowo do życia pobudzić. Pod redakcyą tak bardzo na polu statystyki i ekonomiki zasłużonych ludzi jak prof. B. Bruzkuss, Jakób Leszczyński i dr. Jakób Segal powstał przy wydawnictwie żydowskiej światowej koonferencyi pomocniczej taki organ w Berlinie w języku żydoowskim pt. „Wiadomości demografii statystyki i ekonomiki u Żydów“), który w ciągu bieżącego roku po raz pierwszy się ukazał. Do tego czasu okazały się 3 zeszyty ostatni z nich datowany z 15. VIII. Wszystkie razem mają 210 stron w formie octawy; zewnętrzny wygląd oraz treść czasopisma nie znajdują się w żadnej mierze na niższym poziomie od poprzedniego pisma w języku niemieckim. Nowe pismo przewyższa poniekąd nawet poprzednie swojem bogactwem materyału. Czasopismo tak dobrze redagowane i o tak starannym zewnętrznym wyglądzie można bez skrupułów postawić na równi z zachodnioeuropejskiemi czasopismami w tej dziedzinie. By zaś nieżydowskiemu badaczowi uprzystępnić czasopismo podano nagłówki wszystkich artykułów i tabel także w niemieckim przekładzie. Niestety nie mogą tu z powodu braku miejsca wchodzić w treść tych tak bardzo ciekawych prac, wolno mi tylko przytoczyć kilka nazw. Tak np. Jakób Leszczyński w całym szeregu prac zajmuje się następującemi problemami dotyczącemi statystyki żydowskiej: 1) zagadnienia z dziedziny żydowskiej statystyki. 2) Gminy żydowskie w Polsce przedrozbiorowej. 3) Żydzi berdyczowscy w latach od 1789—1914. 4) Wypadki narodzenia, śmierci i zawarcie związku małżeńskiego w Odessie w latach od 1897—1919. 5) Problemy naturalnego ruchu wśród ludności żydowskiej. 6) Żydowskie przedsiębiorstwa przemysłowe w Polsce. Prof. B. Bruzkuss dostarcza w swoich pracach materyału co do ekonomicznego położenia Żydów w Rosyi od r. 1905 aż do najnowszych czasów i co do wpływu wojny oraz rewolucyi na żydowskie gospodarstwa rolne w byłej Rosyi. Dr. Jakób Segal daje w jednej ze swych prac ogólny statystyczny obraz o Żydach w Niemczech i drugi poświęcony specyalnie kryminalistyce Żydów w Niemczech. Artykuły I.. Koralnika zajmują się materyałem pogromowym, procentem udziałowym Żydów w partyi komunistycznej w Rosyi i procentem udziałowym w zawodowych organizacyach udziałem Żydów w urzędach sowieckich Białej Rusi i statystycznemi datami o Żydach na Ukrainie. U A. Menesa spotykamy historyczny szkic o gospodarczych stosunkach Żydów w starożytności. I. Minzin zaznajamia nas z udziałem Żydów w wyborach do sejmu polskiego w latach 1919 i 1922. B. Mun rozprawia się o żydowskiem szkolnictwie w Polsce. Medyczną oraz biologiczną dziedzinę reprezentują następujące prace: 1) dr. S. Weissenberg o rosyjskich Żydach w epoce ostatniej wojny i rewolucyi (biotyczne notatki). Przetłumaczony wstęp z książki dra Maurieca-Preisberga co do rasowych cech Żydów i Coralnik o wypadkach śmiertelnych na tyfus u Żydów w Odessie oraz jedna praca autora niniejszych strof pt. „Kwestya małżeństw miezsanych oraz małżeństw wśród krewnych“ w świetle badań nowoczesnej

nauki. Oprócz tego zawiera jeszcze to czasopismo bardzo różnoraki materyał statystyczny. Wszystkie te prace odznaczają się poważnem i naukowem traktowaniem sprawy, są napisane w dość popularnym tonie i zasługują na poczytność.

Statystyka jest to dziedzina, w której wszyskie żydowskie akademickie koła czyto socyologowie czyto ekonomiści, prawnicy, lub też medycy, mogą znaleźć wspólny teren do działania.

Dr. Rafael Becker.

*) „Jüdische statistick". Semmelschrift Herausgegeben von „Verein für jüdische Statistick unter der Redaktion von Dr. A. Nossig. Berlin 1903. „Jüdischer Verlag." 452 Str.

*) Zeitschrift für Demographie und Statistick der Juden. Herausgegeben vom Burean für Statistik der Juden. Berlin. Wychodził od r. 1905 do 1919.

*„Veröffentlichungen des Bureaus für Statistick der Juden".

*) Statistick der Juden. Einsammelschrift. Herausgegeben vom Bureau für Statistick der Juden Berlin, 1918 171 str.

Przepisy dewizowe w państwach sukcesyjnych

III. CZECHOSŁOWACYA.

Wpłaty na rachunki obcokrajowe.*)

*) Przez obcokrajowców rozumieć należy osoby posiadające siedzibę wzgl. zamieszkanie za granicą.

Wpłaty na dobro obcokrajowców dozwolone są do wysokości 3.000 K. cz. bez specyalnego zezowlenia, ponad tą kwotę tylko za zezwoleniem Urzędu Bankowego, istniejącego przy Min. Skarbu. Do podania o takie zezwolenie należy dołączyć zezwolenie na przywóz towarów, oraz dowody stwierdzające, że towar został faktycznie przywieziony do kraju. Przekazy za granicę, które dowodnie nie służą dla pokrycia zobowiązania, wynikającego z importu towarów, mogą być uskuteczniane do wysokości 20.000 K. cz.; wypłaty za granicę z innych tytułów aniżeli powyższych wymagają zezwolenia Urzędu Bankowego.

Rachunki obcokrajowców.

Obcokrajowcy mogą sumami złożonemi na ich rachunkach swobodnie dysponować a to zarówno na obszarze republiki czechosłow., jakoteż za granicą.

Inkaso zagranicznych czeków i weksli.

Czeki i weksle przesłane z zagranicy do inkasa i ciągnione na istniejące rachunki zagraniczne realizuje się bez ograniczeń. W braku powyższych warunków, jak również w wypadku gdy weksel wzgl. czek, opiewający conajmniej na 3.000 K. cz. posiada żyro krajowe — udziela zezwolenia Urząd Bankowy za przedłożeniem dowodów.

Przywóz czechosłowackich koron z zagranicy.

Przywóz koron czechosłowackich i zapisanie ich na konto obcokrajowca dozwolone jest tylko do wysokości 3.000 K. cz., ponad tą kwotę tylko za zezwoleniem Urzędu Bankowego, któremu należy przedłożyć oryginalną kopertę oraz awizo wysyłającego obcokrajowca.

Wywóz czechosłowackich banknotów i papierów wartościowych.

Za zezwoleniem Urzędu Bankowego w Pradze mogą być: a) czechosłowackie korony i papiery wartościowe wywożone, b) sumy uzyskane z realizacyi efektów, przesłanych z zagranicy za udowodnieniem, że wartości te pochodzą rzeczywiście z zagranicy wzgl. pochodzą z depozytu obcokrajowca — zapisane na rachunku zagranicznym obcokrajowca.

Przywóz efektów.

Przywóz efektów, przepisanie efektów z depozytu efektów jednego obcokrajowca na depozyt innego wkońcu nabywanie papierów wartościowych i dewiz dozwolone jest za posiadaniem rachunku zagranicznego bez ograniczeń.

Sprzedaż dewiz.

Obcokrajowcy mogą dewizy sprzedawać tylko za zezwoleniem Urzędu Bankowego, jeżeli równowartość przeznaczono jest na zapłatę za towary. Przekazy, wystawione z zagranicy na Czechosłowacyę w walucie zagranicznej na dobro krajowców, mogą być wykonywane tylko w koronach czechosł. po kursie dziennym.

Kredyty w koronach czechosłowackich.

Dozwolone są tylko za zezwoleniem Urzędu Bankowego.

Ruch podróżny.

Na podstawie dokumentów podróży może jedna osoba wyjeżdżająca za granicę wywieźć 3.000 K. cz., cała rodzina 5.000 K. cz., wzgl. równowartość tychże.

IV. RUMUNIA.

Wpłaty na rachunki obcokrajowców.

Wpłaty w Lei na dobro obcokrajowców dozwolone są tylko za zezwoleniem dewizowej komisyi kontrolnej. Zezwolenia na zapisanie na rachunku zagranicznym (wolnym) udziela powyższa komisya za przedłożeniem dowodów, stwierdzających gospodarczy cel transakcyi. Poprzednio istniejące ograniczenia w dyspozycyi kwotami, wpisanemi na rachunku zagranicznym, zostały zniesione, t. zn. że właściciele takich rachunków mogą obecnie kwotami nań złożonemi dysponować bez ograniczeń.

Przenoszenie na dobro rachunku zagranicznego.

Przenoszenia na dobro rachunku zagranicznego nie mogą być uskuteczniane bez zezwolenia rumuńskiej dewizowej komisyi kontrolnej. Kwoty zapisane w bankach rumuńskich na rachunkach „zamkniętych" mogą być zwolnione za późniejszem przedłożeniem dowodów. Z rachunków dotąd nie zwolnionych zwalnia się automatycznie miesięcznie 100.000 Lei jednakże z zastrzeżeniem że kwoty w ten sposób zwolnione będą wyłącznie użyte na spłatę zobowiązań płatniczych wobec firm wzgl. osób zamieszkałych wzgl. posiadających siedzibę w Rumunii.

Inne zapisania na rachunek zagraniczny (wolny).

Na wolny rachunek wpisuje się ponadto: a) czeki i weksle, ciągnione na rachunek zagraniczny, b) przesyłki Lei z zagranicy, c) kupony przesłane do inkasa, d) kwoty uzyskane z realizacyi papierów wartościowych, nabytych po dniu 1. marca 1923.

Przywóz papierów wartościowych i nabywanie efektów.

Przywóz papierów wartościowych oraz nabywanie efektów za kwoty złożone na rachunkach wolnych jest dozwolone. Natomiast nie można nabywać efektów za kwoty złożone na rachunku zamkniętym bez zezwolenia dewizowej komisyi kontrolnej.

Wywóz Lei i udzielanie kredytów obcokrajowcom

Niedozwolony jest wywóz Lei oraz udzielanie obcokrajowcom kredytów w Lei.

Kupno i sprzedaż dewiz.

Dewizy wolno nabywać u upoważnionych do handlu dewizami instytucyi za posiadaniem wolnego konta — w ilości nieograniczonej, natomiast polecenia sprzedaży dewiz z zagranicy mogą być wykonane tylko za poprzedniem zezwoleniem komisyi dewizowej i kwoty uzyskane ze sprzedaży wpisane na wolne konta, przyczem wpisanie równowartości w markach polskich, koronach austr., koronach węgierskich i markach niemieckich na rachunek wolny jest bezwzględnie zakazane. Przekazy, wystawione z zagranicy na Rumunię opiewające na obce waluty mogą być wykonywane tylko w Lei po kursie dziennym.

Ruch podróżny.

W ruchu podróżnym jest wywóz Lei zakazany, natomiast mogą być marki polskie, niemieckie, korony austr., węgierskie oraz franki francuskie, (te ostatnie do wysokości 2000 fr.) wywożone bez ograniczeń.

Ruch zawodowy wśród kobiet w Niemczech.

Od czasu wojny rozwinął się w Niemczech ruc hzawodowy wśród kobiet. Podczas, gdy w tzw. „wolnych" związkach zawodowych w 1914 r. łączna cyfra kobiet, należących do związków zawodowych, nie przewyższała cyfry 210.314 a więc 10 proc. ogólnej liczby pracowników zorganizowanych, o tyle w r. 1922 liczba ta wzrosła do 1.753.570 tj. do 21 proc. ogólnej liczby zorganizowanych pracowników. Stosunek ten przedstawia się mniej więcej tak samo w innych organizacyach.

Zarobki kobiet są naogół niższe niż zarobki mężczyzn i po największej części nie przekraczają na ogół dwóc htrzecic hzarobku mężczyzny; pewna niewielka ilość kontraktów zbiorowych mówi, że zarobki kobiet wynosić muszą conajmniej 80 proc. zarobku mężczyzny. Wypadki zrównania zarobków mężczyzn i kobiet są niezmiernie rzadkie i zachodzą tylko w przemyśle włókienniczym lub w krawiectwie.

Z ogłoszonego w „Revue International du Travail", artykułu p. Getrudy Hann, członka kobiecego sekretaryatu generalnego związku syndykatów niemieckich i członka sejmu pruskiego, wynika, że, w zasadzie syndykaty są przeciwne wszelkiemu różniczkowaniu płacy w zależności od płci. Praktycznie przeprowadzenie tej zasady natrafia na bardzo znaczne trudności wywołane różnemi względami: przyzwyczajenie niedostateczne siły fizyczne, a nawet ustawodawstwo społeczne sprawiaj ąnader często, że kobiety nie mogą być używane w Niemczech dla pełnienia szeregu prac, co wpłynąć musi na obniżenie ich płac w stosunku do zarobku mężczyzn.

Artykuł wspomniany stwierdza w dalszym ciągu, że w chwili obecnej liczba kobiet, zajmujących kierownicze stanowiska w organizacyach zawodowych jest bardzo nikła; większość szość ważnych stanowisk zajmują mężczyźni. Rzadko też bywają kobiety delegatkami na kongresy. Wobec tego możnaby wnioskować, że forma organizacyi zawodowych mięszanych, ogólnie przyjętych w Niemczech, niezbyt sprzyja rozwojowi ruchu kobiecego, jednakże autorka jest zdania, iż wniosek taki byłby mylny (Inform. Międzynar. Biura Pracy).

Tydzień giełdowy.

Lwów, 1. grudnia 1923.

(S. Ch.). Zaniedbane przez długi czas efekta — poruszyły się naprzód. Spekulacya walutowa — która w walucie tylko spodziewała się wielkich zysków i zabezpieczenie przed dewaluacyą — pozbywała się za wszelką cenę efektów, obniżając równocześnie ich kursa, obecnie zwraca się ona znowu ku akcyom. W niskich kursach akcyi — spodziewa się bowiem obecnie większych zysków. I tak prócz grupy wiedeńskiej, które jedynie w kursie się utrzymały, wszystkie inne efekta straciły poprzednio około 75 proc. swoich pierwotnych kursów — w stosunku do walut.

Główne zainteresowanie zwraca się ku akcyom notowanym na giełdach krajowych. Tym razem zwyżka przychodzi z Warszawy i Krakowa. Charakterystycznem jest, że zwyżka nastąpiła przed ultimo w czasie, w którym kursa zwykły się obniżać z powodu licznych realizacyi.

Na pierwszy plan wysunęły się akcye Chodorowa — w związku z odbytem ostatnio Walnem Zgromadzeniem, które wykazało znakomity rozwój tego przedsiębiorstwa. Nie pozostało to bez wpływu na kursa akcyi, które w ostatnim tygodniu zyskały około 30 proc., osiągnąwszy kurs 5 milionów i zwyż. Większą zwyżkę osiągnęły nasze papiery ciężkie Gazy i Jaworzno. Gazy uzyskały kurs 26 milionów i są nadal silnie poszukiwane. Za Jaworzno płacono do 24 milionów, przy dalszej tendencyi zwyżkowej, w związku z oczekiwaną nową emisyą. Dawniej uchwalone podwyższenie kapitału tego towarzystwa, którego przedsiębiorstwa kopalniane, pod względem obszaru należą do największych w Europie — ma ze względu na zmienione stosunki walutowe uledz zmianie i w tym celu zwołano nowe Walne Zgromadzenie.

Zaniedbane pozostały jedynie akcye Tespów. Papiery te przed rokiem notowane prawie na równi z Browarami — wedle dzisiejszego kursu — uwzględniwszy emisyę Browarów — wynoszą tylko 12 proc. ich kursu.

Zwyżkowemi były nadal akcye „Ojkosów". wykupywane na zlecenia z zagranicy. Z papierów t. zw. wiedeńskich, zwyżkowały Zieleniewski i Browary i przekroczyły obecnie u nas kursa wiedeńskie. Jest to zjawisko o tyle korzystne, że zatrzyma się masowy wywóz tych akcyi do Wiednia. Z papierów lżejszych mocno zwyżkowały Lesienice, oraz „Radziwiłł", Wimmer, Że-

leński“ Wielkiem zainteresowaniem cieszyły się także akcye „Lnu i Polskiej Foresty“. Nawet „Węglówki“ chętnie były kupowane i uzyskały kurs 34000 marek, co w walucie przedwojennej wynosiłoby 5 hal., i nie pokrywa nawet kosztów papieru i druku akcyi. Taki sam stosunek zachodzi odnośnie do całej dalszej falangi akcyi kupowanych na naszych giełdach. Ten nienaturalny stosunek — musi kiedyś ustać — a może to stać się po przewalutowaniu akcyi na stałą walutę.

W dziedzinie walutowej — objawia się nadal tendencya zwyżkowa, choć tempo — nieco się zwolniło.

Na giełdzie zbożowej wielka haussa. Długi czas rynek zbożowy zadawalniał się istniejącymi zapasami, a tołak długo, jak długo producenci wstrzymywali się od sprzedaży. Obecnie wyczerpały się jednak już te zapasy i z tego powodu jest zapotrzebowanie większe. Wskutek tego idą ceny szybko w górę, starając się wyrównać z cenami na rynkach światowych. Na zwyżkę wpływa również spekulacya, która spodziewa się otwarcia granic dla wywozu i uzyskanie wyższych cen w walucie zagranicznej.

KRONIKA.

Waluta.

Obieg banknotów wynosił wedle stanu rachunków P.K.K.P. z 10.11. 1923 kwotę 28.053.421.275.444. Od 31.10. wzrósł zatem obieg banknotów o 4.972.019.064.413, co daje około 500 miliardów dziennie.

Przygotowania do wprowadzenia niklowej monety obiegowej. Dowiadujemy się, że ministerstwo skarbu przystępuje do zawarcia umowy z berndorfską fabryką Artura Kruppa, w sprawie dostarczenia skarbowi Rzeczypospolitej kilkudziesięciu milionów sztuk monet niklowych po 20 groszy, kilkunastu milionów niklowych sztuk 50-groszówek i kilka milionów sztuk z bronzu monetarnego o wartości jednogroszowej. Jak nas informują, monety te będą wybijane w państwowej mennicy w Wiedniu. Odbierać zaś gotowe monety będzie specyalnie delegowany do Wiednia przedstawiciel naszego ministerstwa skarbu. W razie dojścia do zawarcia powyższej umowy, pierwsza część dostawy wybitych monet nastąpiłaby nie później niż w dwa miesiące i 20 dni od dnia podpisania kontraktu. Waga transportu poszczególnego wynosiłaby 40.000 kg., niklu 3.000 kilogramów bronzu. Następne transporty nadchodziłyby w okresach miesięcznych.

O otwarcie giełdy pieniężnej w Katowicach. Min. skarbu w najbliższym czasie ma wnieść na radę ministrów projekt w sprawie ustawy o organizacyi giełdy pieniężnej dla woj. śląskiego w Katowicach. Projekt ten będzie uzgodniony z ministrem przemysłu i handlu. Ustawa powyższa byłaby uzgodnieniem obowiązującej ustawy z dnia 26 stycznia 1921 r. w przedmiocie organizacyi giełd polskich, na obszar górnośląskiej części woj. śląskiego. Z chwilą uchwalenia tej ustajwy tracą moc obowiązującą wszystkie dawniejsze przepisy prawne tak pruskie, jak i polskie o ile sprzeczne są z ustawą giełdową z dnia 21 stycznia 1921 r.

Na co to wszystko? W czerwcu br. uchwalił Sejm fundusz pożyczkowy dla rękodzieła w kwocie już wówczas śmiesznej bo **4 milionów.** Mimo dewaluacyi pieniądza ogłasza „Monitor“ rozp. wyk. min. skarbu do ustawy o tym funduszu dla pożyczek ulgowych dla drobnego przemysłu i rękodzieła. Ile rękodzielników może korzystać obecnie z funduszu czteromilionowego. Wątpliwem jest, czy taki kredyt może poważnie pomódz bodaj jednemu rękodzielnikowi. Więc na cóż to rozporządzenie?! Czy nie szkoda pracy i papieru!

Kapitał angielski wykupi polskie akcye. Jak nas informują, okazuje kapitał angielski w ostatnich czasach wielkie zainteresowanie dla przemysłu polskiego. Angielskie sfery finansowe są skłonne do udzielania pożyczek rządowi polskiemu na cele inwestycyjne (kolejowe) ale dopiero po stabilizacyi marki polskiej. Już obecnie przystępują większe angielskie konsorcye do skupywania polskich akcyj przemysłowych, a jedno konsorcyum udzieliło już naszemu przemysłowi cukrowniczemu kredytu na kwotę 1 miljona funtów szterlingów.

Projekt przewalutowania majątku spółek akcyjnych. Dotychczas przy przewalutowywaniu majątku spółek akcyjnych przyjmowano w komisyach rządowych, dokonywujących taksacyi, bardzo niskie relacye. Wynosiły one: 1 rubel złoty 20.000 mk., 1 mk. złota niem. — 9.250 mk., 1 kor. zł. austr. — 8.000 mk. Obecnie, wobec wielkiego spadku waluty, projektowane są nowe relacye. Według tych projektów wynosić będą: 1 rubel złoty — 100.000 mk., 1 mk. zł. — 46.300 mk., 1 kor. zł. — 40.000 mk, Jak nas informują, odnośna instrukcya zacznie obowiązywać w najbliższych dniach.

Podatki.

Kalendaryum podatkowe. Do dnia 10. grudnia należy zapłacić trzecią ratę podatku obrotowego za I półrocze 1923 oraz pierwszą zaliczkę na podatek majątkowy, do 31. grudnia należy wykupić nowy patent podatkowy, do 31. stycznia 1924 należy spoćrządzić zeznanie do podatku majątkowego, do podatku obrotowego za II półrocze 1923 oraz podatku dochodowego za rok 1924.

Ulgi w podatkach gruntowym i budynkowym. W „Dz. U. R. P.“ Nr. 101, poz. 797 z dnia 10. października rb. zostało ogłoszone rozporządzenie Min. Skarbu o ulgach w podatkach gruntowym i budynkowym z powodu szkód, poniesionych wskutek działań wojennych i klęsk żywiołowych.

Rozporządzenie rozróżnia trzy rodzaje ulg i traktuje je oddzielnie a mianowicie: 1) ulgi z powodu strat poniesionych wskutek działań wojennych, 2) umorzenie z powodu szkód, poniesionych wskutek klęsk żywiołowych, 3) odroczenia i rozkłady na raty wskutek szkód, spowodowanych działaniami wojennemi i klęskami żywiołowemi.

Prawo na ulgi, wymienione w punkcie 1) mają tylko właściciele gruntów, położonych w b. zaborach austryackim i rosyjskim, które były bezpośrednim terenem walk, o ile działania wojenne uniemożliwiają osiągnięcie dochodu w wysokości przedwojennej. Z podaniem o ulgi tego rodzaju należy się zwracać do właściwego urzędu skarbowego przed 1. grudnia rb. W razie odmowy urzędu skarbowego, płatnikowi przysługuje prawo odwołania się do Izby Skarbowej, której orzeczenia w tej sprawie są ostateczne. Ulgi będą przyznawane tylko na lata podatkowe 1923, 1924 i 1925 i to w wysokości nie przewyższającej: za rok 1923 — 45 proc. rocznej należności podatkowej, za rok 1924 — 30 proc. a za rok 1925 — 15 proc. należności rocznej.

Co do umorzenia podatków gruntowych i budynkowych z powodu szkód, poniesionych przez klęski żywiołowe, stosuje się mniej więcej te same przepisy, co przy szkodach wojennych. Niezbędne jest złożenie odpowiedniego podania do właściwego urzędu skarbowego w ciągu 14 dni po klęsce. Odsetek ulgi zależy od rozmiarów przyczynionych szkód.

Co zaś do odroczenia lub rozkładania na raty tychże podatków z powodu szkód, przyczynionych działaniami wojennemi lub klęskami żywiołowemi, również należy się zwracać do odpowiedniego urzędu skarbowego. Urząd załatwia sprawy o odroczeniu podatków na czas nie dłuższy od pół roku, a przy rozłożeniu na raty — najwyżej jeden rok przy kwocie nie przewyższającej jednorazowo 25 mil. mkp. od jednostki podatkowej. O ile chodzi o dłuższy okres czasu, lub większą kwotę, urząd skarbowy przedkłada sprawę właściwej Izbie Skarbowej. Izba Skarbowa decyduje samodzielnie sprawy o odrooczeniu uiszczenia należności lub zaległości podatkowej na czas nie dłuższy, niż jeden rok i o rozłożeniu na raty na czas do dwóch lat przy kwocie, nie przewyższającej 50 mil. mk., w należyty sposób zabezpieczonej.

Przepisy o podatku dochodowym. Informują nas, że przez min. skarbu został skierowany do laski marszałkowskiej projekt utawy w przedmiocie przepisu o państwowym podatku dochodowym, obowiązującym na całym obszarze Rzeczypospolitej. Według projektu tego, ustawa państwowym podatku dochodowym miałaby wejść w życie od 1. stycznia 1924 r. Wszelkie dotychczasowo istniejące ustawy oraz rozporządzenia na obszarach b. dzielnicy pruskiej i Górnego Śląska, jako ustawy pruskie z r. 1906, tracą moc obowiązującą. Projekt ten dokładnie podaje sposób pobierania podatków z gospodarstw rolnych porusza sprawę opodatkowania na rzecz gmin i związków komunalnych, podatków handlowych dochodów z uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę.

Cła.

Podniesienie mnożników celnych. Rozporządzeniem pp. ministrów skarbu oraz przemysłu i handlu mnożniki celne zostały podniesione: normalny do 795 tys. i ulgowy do 600 tys. Rozporządzenie to wchodzi w życie w dniach najbliższych.

Różne.

Sprawy wywozowe. Na ostatniem posiedzeniu zmniejszonego komitetu głównego urzędu wwozu i wywozu, uchwalono pozwolić na wywóz z Polski: 102 i pół wagonu słodu, za pobraniem opłaty wywozowej 1 dolar ameryk. od jednej tonny płatnej w markach polskich; 26 wagonów sooszewicy za pobraniem opłat wywozowych 35 centów amer. od 100 klg.; 19 wagonów bobu, za pobraniem opłaty wywozowej 35 centów ameryk. od 100 klg.; 6 wagonów kaszy gryczanej, 5.500 zajęcy bez skórek, za pobraniem opłaty wywozowej 6 centów ameryk. od 1 klg. wagi bitej; 200 wagonów wyki, opłata wywozowa 15 dol. amer. od 1 wagonu 10-tonnowegoo; 200 wagonów peluszki, opłata wywozowa 8 dol. amer. od jednego wagonu 10-tonnowegoo; 100 wagonów koniczyny, co stanowi 10 proc. zysku eksportera. Podział kontyngentu wyki, peluszki, koniczyny, i seredeli, nastąpi 3. grudnia r. b. Podania w tej sprawie należy składać do dnia 30. listopada r. b.

Zabronienie wywozu sztucznych nawozów. W naradach dotyczących wywozu superfosfatów, które odbyły się w urzędzie przywozu i wywozu na ostatnim zmniejszonym komplecie, uchwalono utrzymać superfosfat na liście towarów zabronionych do wywozu. Zakaz ten umotywowano kryzysem, jaki przeżywa obecnie nasz przemysł superfosfatowy co odbija się na potrzebach rolnictwa. Należy zaznaczyć, że produkcya polskich fabryk superfosfatów wynosi 28.500 wagonów rocznie, zaś przy pełnym uruchomieniu fabryk powinna wynosić 43.000 wagonów.

Słabe widoki wywozu ziemniaków. W związku ze zbyt późnym pozwoleniem wywozu kartofli, nastąpił niekorzystny zwrot dla eksporterów w polityce wywozowej. Bowiem firmy zagraniczne niedoczekawszy się na wyjaśnienie sytuacyi, pokryły swoje zobowiązania na rynkach Jugosławii, Rumunii i Czechosłowacyi.

Fałszywe akcye. „Dziennik Poznański“ donosi, iż pojawiły się na rynku poznańskim fałszywe akcye Towarzystwa Akc. Roman Maj, Cegielskiego i Sarmacyi.

O koncesye państwowe. Prezydyum rady ministrów zwróciło się do ministra spraw wewn. w sprawie przyspieszenia opracowania projektu ustawy regulacyjnej, system nadawnia koncesyi na monopole państwowe i wyszynk trunków. Dla informacyi podajemy, że w sprawie powyższej rada ministrów jeszcze dn. 29. października b. r. powzięła uchwałę, na zasadzie której w myśl uchwały sejmowej z czerwca r. b. poruczono ministrowi spraw wewn. w porozumieniu z ministrami przemysłu i handlu, skarbu, oraz zdrowia publicznego opracowania projektu ustawy regulującej jednolicie dla całej Rzpltej system nadawania koncesyi, wypływających z prowadzenia przez rząd monopoli państwowych i wyszynku trunków. Obecnie wznowienie w tej sprawie przez prezydyum rady ministrów, stoi w związku z tem, że zakreślony przez sejm termin opracowania projektu już minął.

———ooo———

!! Nareszcie !!
POKÓJ i CISZA W BIURACH
!! Nareszcie !!

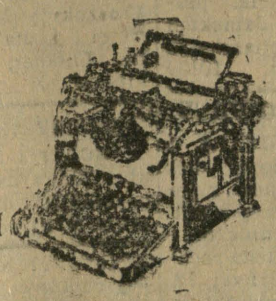

Nowy model Nr. 12.

„CICHY REMINGTON"
to najlepsza maszyna do pisania pisze — cicho i ma »idealne uderzenia«. —
TOW. BLOCK-BRUN SP. AKC.
Warszawa, Hotel Bristol. Lwów, Pańska 11.

poniedziałek 3. XII. 19 3

PREMIERA

Marysienka Kopernik

Senzacyjny dramat autorski w 6 wielkich aktach pod tytułem

„W OBJĘCIACH NIEWIDZIALNEGO WROGA"

Film obfituje w sceny o silnem napięciu dramatycznem.

wo zmuszone do pokrywania olbrzymich bądź bądź sum, potrzebnych na cele opieki społecznej i wstawią w tym celu w myśl art. 16 i 17 towanej ustawy odnośne sumy do budżetów, ajdując na pokrycie ich źródła dochodów w dotkach do podatków państwowych i autonocznych.

Będzie ogromnie ważnem a nie łatwem zaniem wybrać się mającego Komitetu Centralgo i współdziałających z nim Komitetów oegowych i lokalnych **zrealizowanie tych wie**tności, które wreszcie oczyszczą pole ofiarności żydowskiej, z olbrzymich danin długiego zeregu lat, które składało cierpliwie społeczeństwo, a które zwolnione, będzie można nareszcie pożytkiem obrócić na cele inne.

Oczywiście mamy przed sobą prawdopodonie dłuższy jeszcze okres przejściowy, w któym społeczeństwo żydowskie nadal łożyć będzie musiało na akcyę społeczną. Ale zarówno ze rzględu na wspomnianą ustawę, jak i charakter aszej pracy społecznej, jest to okres już tylko rzejściowy. Już bowiem sukcesywnie ustępuje pieka nad dzieckiem czy sierotą żydowską miejca trosce o zawodowe wykształcenie podrastającej rzeszy wychowanków a z nią przekształceniu istniejących placówek i tworzeniu nowych warsztatów produktywnej pracy. Tak więc zwolnieni od jednych obowiązków przechodzimy powoli do kategoryi nowych mających znaczenie donioślejsze: od pracy, którą na nas nałożyły wypadki chwili, do fundowania trwałych wartości: do pracy nad przewarstwowieniem i uproduktywnieniem społeczeństwa. W ten sposób owocem akcyi o charakterze doryweczym i humanitarnym będzie poważna spuścizna w postaci szeregu instytucyi o charakterze wybitnie produktywnym i produkcyjnym.

Jak koła maszyny zazębiają się zagadnienia szkicowo tylko rzucone w ramach niniejszego artykułu, przed któremi stajemy w nowej fazie pracy. Spodziewać się należy, że **wyznaczonym na dzień 25. grudnia do Lwowa Walnym Zjazdem Krajowym, a więc tą pierwszą sesyą parlamentu żydowskiej opieki społecznej żywo zainteresuje się cała ludność żydowska** i że wyśle nań najdzielniejsze jednostki, w których ręce spokojnie złożyć będzie można ster spraw piekących o wadze donioslej.

Leon Weinstock.

to z tetgo powodu, że powstańcy sobie przypominali, „jak niedawno przedtem podczas święta szałasów pędzili życie podobne do dzikich zwierząt na górach i w jaskiniach". Kładę tu nacisk na słowo „podczas", bo, o ile mi się zdaje, ono jest najwymowniejszem świadectwem, że Sukkot i za burzliwych czasów wojennych regularnie obchodzono. Rzecz jasna, że nie było to owe radosne święto jesienne, które było specyalnie dla Bogu ducha winnych obywateli jerozolimskich tygodniem radości, rekreacyi a nawet, powiedziałbym, swawoli. Ale też na tem polegało to gorzkie wspomnienie z czasów postania, kiedy biedni, zmęczeni tułacze kładli się do snu w ciemnych grotach zamiast zwyczajnego świątkowania w iluminowanych do dziennej literalnie jasności świątyni swego miasta rodzicielskiego, które na dodatek roiło się wówczas od obcych pątników. Czy jednak wolno nam z tego poowodu negować istnienie święta, podczas którego cooś się działo? Pomijam zaś liczne inne okoliczności, które przeciw niniejszej hipotezie przemawiają. Czy można np. sądzić że Żydzi boleśnie odczuwali brak Sukkot, a nie Nowegoo Roku lub największego święta Jom Kippur, które na tensam co i Sukkot przypadają miesiąc i które podobny co ono niewątpliwie dzieliły los? A zresztą gdyby ośmiodniowe święto Chanuki było tylko reminiscencyą po Sukkot, czyżby ustanowiono je jako osobne święto dla potomności, która ostatecznie może je we właściwym czasie, tj. 15. Tiszri, uroczyście oobchodzić?

(C. d. n.)

———ooo———

Rewelacye angielskie o zbrojeniach Niemiec.

Wiedeń. Z Berlina donoszą, że w kołach politycznych tutejszych wywołała wielkie poruszenie nota biura Reutera stwierdzająca, że wiadomość podana przez angielskiego zastępcę międzysojuszniczej komisyi kontrolnej, gen. Pinkhama, jakoby rozbrojenie Niemiec już było ukończone, nie znajduje wiary w kołach wtajemniczonych. Biuro Reutera zwróciło uwagę na to, że dziś w Niemczech jest więcej mężczyzn wyszkolonych wojskowo niż kiedykolwiek i że Niemcy nie złożyły komisyi kontrolnej żadnych rejestrów z wykazem ilości rekruta.

Wprawdzie Niemcy nie mają odpowiedniej wielkiej artyleryi, a Francya zajęła najważniejsze tereny przemysłowe, jednak jest faktem, że Krupp utrzymuje ścisłe stosunki z RRosyą i Szwecyą. Prócz tego Niemcy wydały Entencie tylko połowę karabinów, które posiadają. Fabryki w Turyngii wyrabiają w dalszym ciągu broń i amunicyę.

Z ostatniej chwili.

Moskwa. (Pat). Komunikat moskiewskiej stacyi radio-telegraficznej S. S. R. zwróciła się notą do wszystkich mocarstw w sprawie 9 statków sowieckich, zatrzymanych przez władze francuskie w Konstantynopolu.

*

Praga. (Pat). Polradio. Grosjean, dyrektor nowojorskiego banku National City, przybył tu celem nawiązania kontaktu z głównemi instytucyami finansowemi Czech.

Ratyfikacya umowy handl. włosko-ros.

Rzym. (Pat). Izba przyjęła układy handlowe podpisane przez Włochy i Rosyę w 1921 roku w Rzymie.

Austrya zapobiega strajkowi.

Wiedeń. (Pat). W czasie dzisiejszych narad w kancelaryi państwowej pomiędzy urzędnikami przemysłowymi a przemysłowcami, osiągnięto porozumienie. Konferencya mężów zaufania urzędników, która odbyła się następnie, przyjęła warunki umowy. Wobec tego należy uważać groźbę strajku w przemyśle metalurgicznym za usuniętą.

Konwencya włosko - czeska.

Praga. (Pat). Polradio. „Narodni Listy" donoszą, że przed paru dniami została podpisana w Rzymie konwencya pomiędzy Włochami a Czechosłowacyą, zmierzająca do uniknięcia wszelkiego podwójnego opodatkowania, oraz zapewniająca wzajemną pomoc prawną w kwestyach finansowych.

Niema secesyi z Ligi Nar.

Rzym. (Pat). Polradio. Zaprzeczają tu pogłosce jakoby Włochy, Hiszpania oraz łacińskie republiki południowej Ameryki postanowiły wspólnie wystąpić z Ligi Narodów.

Naruszenie traktatu lozańskiego.

Paryż. (Pat.) „N. Y. Herald" donosi z Waszyngtonu, że wedle tamtejszych wiadomości, Anglia stara się o uzyskanie z królestwem Iraku umowy mocą której miałaby wolną rękę co do eksploatacyi nafty z Mezopotamii. Umowa taka oznaczałaby naruszenie traktatu lozańskiego, w którym znajduje się klauzula Stanów Zjednoczonych, zastrzegająca politykę otwartych drzwi w Iraku.

Venizelos nie wraca.

Ateny. (Pat.) Nadszedł tu telegram Venizelosa, zabraniający stawianie jego kandydatury przy nowych wyborach. W kołach politycznych sądzą, że Venizelos da się skłonić do powrotu do ojczyzny.

Pożegnanie prof M. Schorra.

w egzekutywie stronn. syon.

Lwów, 2. grudnia.

Dziś przedpołudniem żegnały prof. M. Schorra koła syonistyczne m. Lwowa. Uroczystość, która nosiła charakter niezwykłej podniosłości zainicyonowana została przez lokalny Komitet syonistów. Do prof. Schorra przemówili kolejno: Dr. Dattner, prezes Dr. Reich, Dr. M. Melzer, Dr. A. Hausmann, red. H. Hescheles, p. D. Karlowa, N. Siegel, N. Karl, Dr. Lauterstein, i p. Łukaczewski, wszyscy żegnając w osobie prof. Schorra członka wielkiej wiedzy i — wielkiego serca, który cicho i skromnie rozsnuwał dookoła żydostwa lwowskiego złote nici najszlachetniejszego wpływu. Wszyscy mowcy zgodnie też wyrazili radość, że przed tak szlachetną, czystą i wzniosłą pracą otwiera się nowe szerokie pole działalności na terenie warszawskim.

W słowach prostych, w przemówieniu, które naprawdę przenikało każdą komórkę zgodnemi uczuciami ożywionych serc zebranych — odpowiedział prof. Schorr, reasumując swe przeżycia dni ostatnich. Było to przemówienie spowiedzią duchową wielkiego uczonego, którego żydostwo lwowskie nietylko wysoko ceni, ale którego pokochało, spowiedzią w stosunku do tego żydostwa, jak żydostwa wogóle. W głębokiem skupieniu słuchano tych słów, pełnych myśli czystych i głębokich.

Uroczystość zakończyły przemówienia sen. J. Bodeka i N. Benjacoba.

Ze sportu.

Wiedeń. (Pat). Zawody w piłkę nożną pomiędzy D. F. C. (Praga) a Vienną (Wiedeń) dały wynik 2:0 (0:0) na korzyść D. F. C.

Raid samochodowy.

Zakopane. (Pat). Samochody raidowe, które wyjechały wczoraj o godz. 8 rano z Krakowa przybyły w porządku do Zakopanego. Po drodze za Chabówką urządzono na Obidowej na pierwszem wzniesieniu próbę szybkości pod górę na przestrzeni 200 m. oraz na drugiem wzniesieniu próbę wleczenia na przestrzeni 100 m. Samochody półciężarowe były połączone w następujące pary: Berliet — Fiat, Spa — Dion Bouton, Renould — Berliet. Samochody ciężarowe połączono w następujące pary: Dion Bouton — Renould, Spa — Berliet, Fiat — Dion Bouton. Naprzód ciągnął pierwszy wóz, poczem zawracał i był ciągnięty przez wóz drugi. Próby wypadły dobrze i bez wypad-

Stan. Cwenarski
Lwów, Akademicka 21.
poleca własnego wyrobu: balje blaszane, baniaki, wanny, wani
wiadra, konewki blaszane oraz naczynia emaljowane, sita do
i fasowania oraz wszelkie towary galanteryjne.
Sprzedaż naczyń wysortowanych po cenach nad r umiarkowa

ków. Szczegółowe wyniki będą podane osobno. Na próbach obecny był gen. Rybiński, szef I. dep. S. W. Następny etap Zakopane — Nowy Sącz na łącznej przestrzeni 101 km.

Przegląd sportowy dni ostatnich.

Slavia (Praga) — Hakoah (Wiedeń) 4:2 (1:1).

Trzecie spotkanie powyższych drużyn; dotychczasowe wyniki 2:1 i 1:0 dla Slavii. Hakoah zasilony zwolnionym na ten mecz Häuslerem i Schwarzem z Makkabi berneńskiej okazał się równorzędnym przeciwnikiem i zademonstrował grę, która należała do najpiękniejszych sezonu w Pradze. Do 13 minut przed końcem prowadzi Hakoah 2:1 i dopiero po niesłusznem wykluczeniu Nemesa udaje się Slavii uzyskać trzy bramki w ciągu siedmiu minut... Sędzia Herites z Pragi odgwizdał mecz na 5 minut przed końcem z powodu głośnych protestów publiczności niezadowolonej z jego rozstrzygnięć.

D. F. C. — Victoria Żiżkow 7:1.

Berno: Żydowski obwód — czeski obwód 4:1 (2:0)

Wiedeń.

Sparta (Praga) — Amatorzy 1:1 (1:0). Amatorzy wyrównują z karnego.

Rapid — Slovan 6:4 (3:1).

Simmering — Wacker 5:1 (1:1)

W. A. F. — Ostmark 2:0 (1:0).

Sportclub — Admira 1:1 (1:0).

Na czele tabeli: Rapid, Simmering, Amatorzy, Sportclub, Hakoah.

Kraków.

Wisła — Cracovia 5:1 (1:0). Wynik nie odpowiada stosunkowi sił. Jedną bramkę uzyskuje Wisła z karnego, dwie z pozycyi spalonej.

Jutrzenka — Wawel 4:3.

NADESŁANE

Do VIII-ej (ośmej) klasy GIMNAZJUM

z prawem publiczności M. DWORECKIEGO W LIDZIE **poszukiwany natychmiast nauczyciel** języka polskiego i historji Polski. Z odbytą praktyką i kwalifikacją mają pierwszeństwo. Warunki korzystne. Zgłoszenia:

Dyrekcja gimnazjum Doweckiego
»»» **LIDA.** 10030 «««

Adwokat Dr. I. Feldmann, przystąpi do SPÓŁKI do prosperującej kancelaryi adwokackiej. Zgłoszenia uprasza się skierować na adres: ADWOKAT Dr. ZYGMUNT CLÜCKSMAN w BIELSKU, UL. BAUERA 1k. 1. 10057

Towarzystwo Szerzenia Hygjeny wśród Żydów rozpisuje
Konkurs

na posadę 1) instruktora, 2) sekretarza urzędującego, 3) zastępcy instruktora, 4) kontrolora akcyi patroli sanitarnej. Wymagane: Znajomość spraw złączonych z zagadnieniami hygieny społecznej. Posadę nadaje się na razie prowizorycznie na 3 miesiące. Pierwszeństwo mają lekarze. Termin wniesienia podań ubiega z dniem 10. b. m. Bliższe warunki podaje się w Towarzystwie Szerzenia Hygieny Wśród Żydów, ul. Krasickich 18 a. codziennie od godz. 7. do 8. wieczór. **WYDZIAŁ.**

Kronika.

TEATR WIELKI.
Poniedziałek „Madame Butterfly".
———ooo———
TEATR MAŁY.
Poniedziałek „Pokojówka szuka miejsca".
———ooo———
TEATR NOWOŚCI.
Poniedziałek „Księżniczka Olala".
———ooo———
Teatr „BAGATELA", Rejtana 3.

Od 1. grudnia 1923 nowy program: Część I. „Kwit", farsa w 1. akcie. Część solowa: Clée, duet taneczny. Marek Windheim. Mr. Rald. Clifford, tercet taneczny. Część III. „Incognito", farsa w 1. akcie.

———ooo———

— **Konferencya lewicy z mniejszościami narodowemi.** W numerze wczorajszym donosiliśmy o przebiegu konferencyi reprezentantów lewicy z przywódcami klubów mniejszości narodowych. Nie stety — skutkiem niedomagań telefonu nocnego wiadomości powyższe pojawiły się częścią spaczone i niezgodne z rzeczywistością. W szczególności — jak informuje nasz korespondent warszawski — nieściśle podaną została treść przemówienia prezesa Wyzwolenia Thugutta, który wedle zapodania miał powiedzieć, że „Żydzi niczego nie mogą uszykać, gdyż odrazu chcą wejść na 4. piętro". W rzeczywistości wywód powyższy wygłoszony został w związku całkowicie innym, a mianowicie prezzes Thugutt mówiąc w ogólności o taktyce parlamentarnej, wyraził pogląd, że osiągać można rezultaty krocząc etapami, nie zaś usiłując skoczyć odrazu na 4. piętro. Nie wspominał bynajmniej przytem o żadnych warunkach, stawianych mniejszości narodowej żydowskiej dla umożliwienia współpracy, a odejście jego nie miało wcale cech tendencyjnych, lecz było wynikiem konieczności innych zajęć, którą p. Thugutt swoje wcześniejsze odejście wytłumaczył.

— **Co otrzymujemy jeszcze z mleka.** Kołnierzyki, mankiety, grzebienie, rączki itp. wyroby. Oto wyjaśnienie. Materyałem bezpośrednim, z którego te piękne rzeczy wyrabiamy jest galalit, substancya podobna do celluloidu, lecz trudnopalna i bez zapachu kamfory. Galalit przyrządza się w następujący sposób: Mleko odtłuszczone ogrzewa się z węglanem sodowym, przez co otrzymuje się roztwór kazeinu (głównego składnika sera). Po osuszeniu kazeinu napawa się go aldehydem metylowym i suszy. W ten sposób otrzymuje się masę rogową, żółto-białą, którą można zabarwiać i marmurkować, zwaną galalitem.

— **Konserwowanie drzewa.** Niemiec Dr. Neden wynalazł praktyczny i tani sposób konserwowania drzewa przy pomocy elektryczności. Grube tarcice rozkłada się na mokrem suknie i poddaje działaniu prądu elektrycznego. Sukno służy jako elektroida. Po dziesięciu godzinach celluloza zawarta w drzewie zarówno jak i soki drzewne ulegają przemianie chemicznej, zabezpieczającej drewno od rozkładu. Próby tej metody udały się w Bordeaux z brukiem drewnianym, który doskonale się konserwuje.

———ooo———

— **W Drohobyczu w biurze dzienników Tanuego** są do nabycia karty do grania na sezon zimowy po cenach przystępnych. 10072

Pamiętajcie o pogorzelcach!

DROBNE OGŁOSZENIA.

POSAD POSZUKUJĄ.

Kierownik tartaku, (kawaler), zdolny fachowiec drzewny, obznajomiony z maszyneryą tartakową zmieni posadę. Zgłoszenia pod Poste-restante Stanisławów, za okazaniem listu Starostwa L. 25542, na dnie 1 i 2 grudnia 1923. 10089

Lekarz dentysta z kompletnem urządzeniem poszukuje spół. i lub kierownictwa zakładu we Lwowie. Zgłoszenia pod »Spółka« do Biura dzienników Scherera, Pasaż Hausmana. 10113

Zamienię pokój frontowy w śródmieściu za magazyn przy placu Gołuchowskim. Zgłoszenia »B. G. 25«. 10063

RÓŻNE.

Uczę kroju i szycia, pracownia sukien damskich Rosenstreich, Blacharska 28 Zgłoszenia od 1—3. 10109

NAUKA i WYCHOWANIE

MANDOLINY, GITARY 6 do 8 tygodniowy kurs zbiorowy i pojedyńczy, z poręką za płynną grę z nut. Zgłoszenia codziennie od 4 do 7 pop. Specyalista-pedagog Plac Barnardyński 12. II p. Kupuje wszelkie instrumenty muzyczne. 10088

MIESZKANIA-LOKALE.

Szukam pokoju dla jednego pana. Zgłoszenia Bank Agraria 3 Maja, Bergman 10071

Zamożny kupiec, kawaler poszukuje umeblowanego pokoju kawalerskiego z osobnym wchodem. Zgłoszenia do Administracyi pod »Dla pana«. 10078

Oddam pokój umeblowany pannie za lekcyę francuskiego i hebrajskiego — Dr. Lauferowa, Pasaż Hausmana 6.

KUPNO. — SPRZEDAŻ

SZATNIA Brajerowska 3. poleca najprzedniejsze materyały bielskie na palta zimowe, ubrania, kostyumy, płaszcze i suknie. Podszewki, płótna, tyftyny, welwety, materyały na portyery, kapy i kloty CENY MOŻLIWIE PRZYSTĘPNE. 9533

WOLNE POSA

Poszukuję panny d ci (4 lata i 13 m Dr. Lindner, Stan Lipowa 30.

Zakłady ślusars scher i Neu, ul. Żółkiewska 74 p ją chłopców do nauk brem wynagrodzenie

KONCYLIENTA z rutynowanego p pod dobrymi war adwokat Safir w T Pokój kawalerski zar wany

Przyjmiemy chłopc brego domu do artykułów techni »Potęga« Gródecka 4

Chłopak do składu poszukiwany. Lwó łowa 29.

Początkujący prakty dobrego domu z natychmiast przyj ty. terya Sykstuska 31.

Praktykanta przyjm kład dentystyczn Schneidra, Asnyk Zgłoszenia u asystent

Poszukuję zdolnych do Exspedycyi. M Kolpana, Piekarska 1

Biuro speedycyjne pos stenotypistki i ste fistki niemieckią. Listy Biuro ogłoszeń Buch Legionów 21.

OGŁOSZENIA.

Młody bogaty Kupiec
warszawianin poszukuje elegancko UMEBLOWA POKOJU w śródmieściu przy inteligentnej rodzin dowskiej ewentualnie z utrzymaniem. Telefon pożą Zgłoszenia pod »Pokój« do biura ogłoszeń Brücka, Ściuszki 2.

Nuty wszelkich edy
na fortepian, na 2 r., 4 ręce, skrzypce, śpiew i **używane** niżej połowy ceny nowych, **jakoteż i** nabyć można
„W MAGAZYNIE NUT" Księga
M. H. RUBINA,
LWÓW, UL. BATOREGO 4 i KRZYW
Dla orjentacji P. T. Publiczności wysyłamy żądanie **wil sne katalogi z pod niem cen obow jących.** Właśnie wyszedł z druku **pierwszy n tego katalogu,** który zawiera dział fortepianowy ręce, jak również wyciągi z oper i operetek. — Ka wysyłamy za poprzedniem nadesłaniem 10.00 (w znaczkach). Adresować należy: M. H. RUBIN, garnia, Lwów, Batorego 4 Zakupujemy też nuty używ

Zarząd składu drzewa Państwa Sk
LWOW, GRÓDECKA 109.
Zawiadamia P. T. Publiczność, że u chomił rębalnię parową i przyjm zamówienia na suche bukowe drze opałowe wraz z dostawą po najn szych cenach. 1



Latarki elektr., Żarówki el
Baterje z 6 miesięczną gwarancyą M Gold, Daimon, poleca G zastępca 10
MICHAŁ HACKEL
LWÓW KAŹIMIERZOWSKA 4.

ka drzewko! Ognie szt c ne!
poleca hurtownie MICHAŁ HACKEL, LWÓ KAZIMIERZOWSKA 4. 100

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila" Spółki z ogr. poręką.
Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hescheles
„Drukarnia Lwowska", Lwów. Kopernika 11

Nr. 1697 Lwów, środa 5. grudnia 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I p. KONTO PKO. 142.254

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 50.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 1,250.000 Mk., zam. 1.400.000 Mk., zagr. 1,625.000

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 8.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 24.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 32.000 Mk., w tekście i przed kroniką 40.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 48.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 32.000 Mk. najmniej 10 w. 320.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 5.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 7.000 Mk. tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 16,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 8,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 48,000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

Rewizya taktyki.

Lwią część niepowodzeń żywiołów demokratycznych w sejmie warszawskim przypisać się musi niezdolności stronnictw lewicowych skrystalizowania swoich tendencyj w program, chociażby program taktyczny dokoła którego można by było skonsolidować ogromną niewątpliwie większość niezadowolonych z metod i rezultatów obecnie rządzącej większości. A właśnie prawica dała w czasie katastrofalnych swych dla państwa rządów przykład i dowód, że przy tak nizkim poziomie świadomości politycznej jak w Polsce przemawiający do wyobraźni niewykształconych mas popularny program, obliczone na demagogiczny oddźwięk hasło jest znakomitym parawanem wewnętrznej pustki, nieudolności i istotnych niepowodzeń. Ta różnorodność plag, która od czasu ujęcia steru przez centrowo-prawicowy gabinet na kraj i ludność spadła, spadła pod hasłem, że tylko bezwzględnie, narodowa większość ma prawo i powinna Polską rządzić. Pod tem hasłem uprawiano destrukcyjną i szkodliwą dla państwowości propagandę, w imię tych haseł starano się w mówić w społeczeństwo polskie antypaństwowość Żydów i mniejszości narodowych, klasowy interes i narodowy indyferentyzm stronnictw lewicowych. Bezwzględna i wyłącznie narodowa reakcyjna większość jest jedyną gwarancyą państwowej szczęśliwości. Jak to uszczęśliwienie państwa wygląda w rzeczywistości, ile nawskróś klasowych, jednostronnie wielkokapitalistycznych interesów czerpie z niej z szkodą państwa i całej prawie ludności korzyści o tem wiemy z bezmiaru społecznych i gospodarczych zaburzeń, które od czasu rządów endecko-piastowych w nieustannych kataklizmach się przejawiają.

Polskie stronnictwa demokratyczne przeciwstawiały się ,co prawda, zainicyowanemu przez prawicę systemowi, nie przeciwstawiały się jednak obłudnym formułkom, osłaniającym ten system. Stronnictwa ludowe i socyalistyczne zdawały się uznawać owo „noli me tangere“ zasady przeprowadzającej podział na obywateli wielu klas, nie wyczuwając, że restrykcye odnośnie do państwowego poczucia mniejszości narodowych są celowem dążeniem do osłabienia spójności wszystkich szczerze demokratycznych żywiołów w Polsce. Godziły się milcząco na hipokryzyę, która murem chińskim odgrodziła przedstawicielstwo żydowskie od demokratycznego przedstawicielstwa Polski i co najwyżej — popadały w analogiczny błąd i analogiczną hipokryzyę piętnując rzekome porozumienia pomiędzy „narodową“ większością a poszczególnemi narodowościami.

Ostatnio pod wpływem wynaturzenia systemu rządów prawicowej większości, pod wpływem skutków, które wywołują słuszną obawę o zasady parlamentaryzmu i demokracyi, nastąpiło otrzeźwienie. Gdy prawica przeprowadziła partyjno-polityczną uchwałę o wydanie posłów Bojarowskiego i Stańczyka sądowi, w tej ostatniej godzinie, w której rugi w administracyi grożą rozerzuceniem się na sam parlament, zebrała się lewica na narady i zaprosiła do tych narad narodowe mniejszości. Zrozumiała, że ta sprawa w kompleksie całego życia parlamentarnego Polski nie jest niebezpieczeństwem jednostkowem, ale niby mane tekel fares widnieje nad lo-

Dzisiejsza „Chwila“ przynosi:

Reorganizacya Koła Żydowskiego.
Niemieckie piekło Dantejskie.
Waloryzacya podatku dochodowego i kredytów.
Ustawa o waloryzacyi.
Zakaz sprzedaży napojów alkoholowych.
O ile wzrosła drożyzna?
Olbrzymia kradzież w Warszawie.
Straszny wybuch granatu we Lwowie.
Nowi fałszerze i oszuści na widowni.
Jak się u nas »interpretuje« konstytucyę?

———ooo———

Michalski i Byrka wystąpili z Rady finansowej.

Warszawa, 3. grudnia. (tel. własny). Wiadomą jest rzeczą, że w Radzie Finansowej mimo, że jest obsadzona jednostronnie mężami zaufania stronnictw rządzących, panuje silna różnica zdań na plany względnie brak planów min. Kucharskiego. Na tem tle toczy się cicha walka między p. Korfantym a p. Kucharskim, którzy, każdy na własną rękę czyni kroki, jakby dwaj w Polsce istnieli ministrowie skarbu.

Min. Korfanty odbywał dziś i wczoraj konferencye z przemysłowcami łódzkimi, a na środę zaprosił przedstawicieli kupiectwa żydowskiego, celem zażądania od nich określonej kwoty na poczet podatku majątkowego.

W związku z tą walką między p. Korfantym a Kucharskim wystąpili z Rady Finansowej pp. byli ministrowie Michalski i Byrka. W miejsce p. Michalskiego wszedł do Rady finansowej p. Szarski, również jak wiadomo przedstawiciel banków i tem samem banki w Radzie finansowej nie straciły swojego stanu posiadania.

———ooo———

Czeka nas horendalna podwyżka tytoniu na wypadek wydzierżawienia monopolu.

Warszawa 3. grudnia (tel. własny). Rokowania o wydzierżawienie monopolu tytoniowego zaczynają przybierać potworne wprost formy. Dzierżawcy postawili za główny warunek dzierżawy możliwość natychmiastowego, trzykrotnego podwyższenia ceny wyrobów tytoniowych wedle miernika złotego. W wypadku tym ceny papierosów osiągnęłyby niemieckie cyfry.

Mimoto rokowania trwają nadal.

53·67 — 132·14.

Wzrost drożyzny za listopad.

Warszawa 3. grudnia (tel. własny). Komisya statystyczna ustaliła dziś wzrost drożyzny za ostatnie dwa tygodnie listopada na 53.67 proc. w stosunku do pierwszej połowy listopada, o ile chodzi o wzrost drożyzny za cały listopad w sttosunku do 30 października wynosi on 132.14.

———ooo———

Waloryzacja podatku dochodowego.

Ministerstwo skarbu przesłało do rady ministrów projekt waloryzacyi podatku dochodowego od pensyi, czyli od „uposażeń służbowych emerytur i wynagrodzeń za pracę najemną“. Rzeczony projekt celem uniknięcia skutków dewaluacyi i niesłusznego wymiaru podatku proponuje normowanie skali miarodajnej do potrąceń w okresach miesięcznych, a nie jak dotąd w kwartalnych.

Podatek od tego rodzaju dochodów będzie ściągany przy każdej wypłacie uposażenia miesięcznego, dwutygodniowego, czy wreszcie tygodniowego (w fabrykach) według następującej stopy miarodajnej dla grudnia 1923 roku.

Od wynagrodzenia, które będzie wynosiło w grudniu od 43 do 58 milionów —0.3 proc., od 58 do 73 mil. —0.4 proc., od 73 do 94 mil. pół procent, od 94 do 116 mil. — 0,7 proc., od 116 do 138 mil. — 0.9 proc., od 138 do 160 mil. — 1.1 proc., od 206 do 230 mil. 2 procent itd. A więc 2 procent podatku dochodowego będzie płacił ten urzędnik czy robotnik którego pensya w grudniu 1923 roku wyniesie od 206 do 230 mil. marek, a 3 proc. od 255 do 280 mil. marek

Od pensyi sięgającej 377do 400 mil. podatek zwiększy się do 10 procent. Jednakowoż wyższych stóp procentowych nie podajemy, bo żaden z urzędników ani państwowych ani prywatnych nie zarobi w grudniu nawet 400 milionów. Gdyby jednak ktoś w grudniu zarobił 5 miliardów marek — to zapłaci 25 procent podatku.

Podatek ten w imieniu skarbu potrąca pracownikowi przedsiębiorca i w ciągu 7 dni, nie zaś — jak dotąd 14-tu — wpłaca do kasy skarbowej lub P.K.O.

Ponieważ jednak płace markowe wzrastają skutkiem wzrostu drożyzny, przeto minister skarbu będzie w drugiej połowie każdego miesiąca na podstawie obliczeń głównego urzędu statystycznego ogłaszał wykładnik, wyrażający wzrost cen hurtowych w pierwszej połowie tego miesiąca w porównaniu z cenami hurtowneni pierwszej połowy listopada 1923 r.

Przez ten wykładnik mnożyć się będzie co miesiąc pensye podstawowe, podane za grudzień b. Ta skala podstawowa będzie publikowana w „Monitorze“ w końcu każdego miesiąca.

———ooo———

sem demokratycznego państwa. W tak doniosłem zagadnieniu komisya porozumiewawcza stronnictw polskich byłaby organem bez znaczenia, gdyby nie uznawała, że cała ludność Polski, ludność — którą chce się chyba w umiłowaniu państwowości wychować a nie zrażać i odtrącać — ma prawo troszczyć się o przyszłość, ku której prowadzi Polskę taktyka i praktyka rządzącej prawicy.. Na platformie troski o losy parlamentaryzmu i państwa zeszli się nareszcie przedstawiciele polskich stronnictw demokratycznych z reprezentantami mniejszości narodowych. Mamy wszelki powód spodziewać się, że stałe porozumiewanie się tych sztucznie rozdzielonych grup przedstawicielskich rozprószy wiele celowo rozsiewanych insynuacyi o mniejszościach, które pasożytują na duszy społeczności polskiej i okażą się prawdziwej konsolidacyi państwowej pożyteczne. H. H.

Reorganizacya Koła Żydowskiego.

W uzupełnieniu podanej już wiadomości o reorganizacyi „Koła Żydowskiego“ przesyła nam nasz korespondent z Warszawy następujące informacye:

Akt wyborów nastąpił po długo trwających naradach grup poszczególnych w Kole oraz pertraktacyach wspólnych. Wynikiem tej gruntownej wymiany myśli było uchwalenie przed dokonaniem wyborów szeregu tez regulaminowych, normujących w pierwszym rzędzie stosunek prezesa Koła do komisyi parlamentarnej i tegoż przewodniczącego. W myśl tych tez m. in. prezes Koła wchodzi z urzędu w skład komisyi parlamentarnej, a ponadto ma prawo założenia veta przeciw uchwałom komisyi, co powoduje zawieszenie tychże uchwał aż do decyzyi plenum Koła. W końcu zaznaczyć należy, że zarówno wybór prezesa Koła w osobie p. dra Reicha, jak i przewodniczącego komisyi parlamentarnej w osobie p. Gruenbauma nastąpił jednomyślnie, a tylko posłowie, należący do Hitachdutu (3) wstrzymali się od głosowania.

———ooo———

Waloryzacya kredytów.

Warszawa, 3. grudnia. (tel. własny). „Gazeta Warszawska“ zaprzecza pogłoskom, jakoby waloryzacya kredytów odnosiła się do weksli już dyskontowanych. Waloryzacya z chwilą wejścia w życie uchwalonej ustawy dotyczy tylko kredytów nowych.

———ooo———

Ustalenie kursu obligacyi 8 proc. Państw. pożyczki złotej.

Warszawa, 3. grudnia. Ministerstwo Sk. poleciło wydać wszystkim kasom zarządzenie, wedle którego obligacye 8-procentowej Państwowej pożyczki złotej z r. 1922 jako mające wszelkie prawa papierów z bezpieczeństwem pupilarnem, winny być przyjmowane jako wadja przy licytacyach, kaucye akcyzowe i celne, kaucye przy zawieraniu kontraktów ze Skarbem Państwa, oraz kaucye, składane do depozytów wszelkich instytucyi rządowych. Kurs, wedle którego można obligacye te przyjmować do depozytów, określa się na razie aż do odwołania na około 75 procent ceny notowanej na giełdzie warszawskiej w zaokrąglonej sumie jednego miliona marek za odcinek obligacyi opiewający po 10 zł. i 10.000 mk. pol., a pięć milionów marek za odcinek, opiewający po 50 zł. i 50.000 mkp. O ewentualnej zmianie kursu wyda się każdocześnie osobne zawiadomienia.

Straszna katastrofa we Włoszech.

Rzym. (Pat). Na miejsce katastrofy na jeziorze Gleno przybył dziś król, minister robót publ., minister spraw wewn. i wiele innych. Prace nad wydobyciem ofiar katastrofy trwają nadal. Dotąd wydobyto 155 trupów, Straty materyalne wynoszą 120 milionów lirów. **Wieża komunalna w Buegio, na którą schroniła się ludność, runęła podmyta wodą, Kościoły w Dezzo i Buegio zawalone przez fale.**

———ooo———

Ustawa o waloryzacji.

Ze względu na znaczne zainteresowanie się społeczeństwa sprawą waloryzacyi podajemy podajemy poniżej najważniejsze postanowienia tej ustawy według brzmienia uchwalonego na ostatniem posiedzeniu Sejmu:

Art. 1. Do czasu wprowadzenia w obieg pieniężny stałej polskiej jednostki monetarnej obliczanie podstaw wymiaru, jako też wymierzanie, względnie obliczanie tudzież zarachowywanie podatków, opłat kar i grzywien oraz wszelkich innych świadczeń pieniężnych o charakterze publiczno-prawnym na rzecz skarbu państwa dokonywa się na podstawie franka złotego.

Art. 2. Wartość franka złotego (art. 1) oblicza się na podstawie cen czystego złota na giełdzie w Londynie i przeciętnego w tym samym okresie czasu kursu funta szterlinga w postaci czeku na Londyn na giełdzie w Warszawie.

Art. 3. Minister skarbu ogłasza w Monitorze Polskim wartość franka złotego (art. 2) wyrażoną w markach polskich w terminach i na okresy, które ustali rozporządzenie wykonawcze.

Art. 4. Uiszczanie należności skarbowych, wymienionych w art. 1, a obliczonych zgodnie z przepisami art. 1 i 2 niniejszej ustawy, uskutecznia się w markach polskich według wartości franka złotego w okresie uiszczania należności.

Art. 8. Zaległe i bieżące należności skarbu państwa (art. 1.) tak w dniu wejścia w życie tej ustawy jak i powstałe po tym dniu, mają być do niniejszej ustawy dostosowane.

Minister skarbu w drodze rozporządzenia przeprowadzi przystosowanie kasowości i rachunkowości do niniejszej ustawy, a w szczególności poleci przyjmowanie zaliczek waloryzowanych przed terminem płatności podatków według kursu franka złotego, miarodajnego w dniu uskutecznionych wpłat.

Art. 9. Niniejsza ustawa upoważnia rząd do wymierzania, obliczania i pobierania opłat kolejowych, pocztowych, telegraficznych, oraz innych stawek taryfowych na podstawie franka złotego.

Wszystkie kredyty, udzielane przez instytucye państwowe i samorządowe będą waloryzowane na zasadach 1 i 2 artykułów niniejszej ustawy. Szczegółowe przepisy w tym względzie wyda rada ministrów.

Art. 12. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1924 roku i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej.

Skirmunt w Warszawie.

Warszawa, 3. grudnia. (tel. własny). W związku z zbliżającą się sesyą Rady Ligi narodów, min. pełnomocny polski w Londynie, p. Skirmunt przyjechał do Warszawy, i odbył dziś konferencyę z min. Dmowskim.

Paryż. (Pat.). Rada Ligi Narodów zbierze się dnia 10. b. m. pod przewodnictwem Brantinga.

———ooo———

Ojd loj owdu.

Warszawa 3. grudnia (tel. własny). Dzisiejsza „Gazeta Warszawska“ umieszcza artykuł pod powyższym tytułem występujący ostro przeciw stanowisku lewicy wobec mniejszości narodowych. Organ endecyi stwierdza, że kokietowanie lewicy w kierunku mniejszości narodow. mogło doprowadzić do tego, że w Sejmie polskim rozbrzmiały pieśni narodowe Ukraińców, Białorusinów i Żydów. „Gazeta Warszawska“ pochwala z opozycyi jedynie N.P.R. której zachowania nie gani.

———ooo———

Jak się u nas „interpretuje“ Konstytucyę.

Dnia 10 lutego 1922 r. posłowie żydowscy wnieśli interpelacyę w sprawie jednostajnego i ścisłego określenia terminów „Polak“ „osoba narodowości polskiej“ oraz „obywatel polski“ używanych w obowiązujących ustawach.

Minął cały rok, a wbrew art. 45 Tymcz. Regulaminu i art. 33 Konstytucyi, nakazującym udzielanie odpowiedzi na interpelacyę w terminie nie dłuższym niż 6 tygodni — żadnej odpowiedzi nie było.

Wobec tego, dnia 10 lutego 1923, poseł Grynbaum i tow. z Koła Żydowskiego wnieśli powtórną interpelacyę w tej sprawie. Tym razem odpowiedź nadeszła dość prędko, bo po dziewięciu miesiącach.

Odpowiedź ta jest bardzo ciekawym dokumentem, z którego dowiadujemy się, — nie po raz pierwszy zresztą, że każdy konstytucyę orze, jak może.

Interpelanci żyd. zapytują p. Prezesa Min. i pp. Ministra Spraw Wojskowych i Spr. Wewnętrznych:

1) Jak rozumieją i jak zamierzają interpretować terminy „Polak“ i „osoba narodowości Polskiej“ używane w ustawach — czy zgodnie z Konstytucyą w znaczeniu obywateli polskich czy też wrbew Konstytucyi, z wyłączeniem obywateli polskich, należących do innych narodowości?

2) czy nie byliby skłonni do wydania wyjaśnienia, iż zgodnie z przepisami Konstytucyi przynależność do narodowości żydowskiej, ani do żadnej innej niepolskiej, nie może być uważana za przestępstwo lub czyn antypaństwowy, nie może być ścigana ani też nie może być dla obywatela polskiego źródłem upośledzeń lub ograniczeń prawnych?

W odpowiedz iswojej p. Witos, w porozumieniu z odnośnymi ministrami, stwierdza wyraźnie, że używane w ustawach terminy „Polak“ i „osoby narodowości polskiej“ rozumie i zamierza interpretować właśnie — sprzecznie z Konstytucyą...

Ale p .Witos uważa, że jest w zgodzie z Konstytucyą, powołuje się nawet na nią. Posłuchajmy:

„Konstytucya zna pojęcia zarówno obywatelstwa, jak i narodowości i oba pojęcia odróżnia, mówiąc w art. 109 i 110 o narodowości („Każdy obywatel ma prawo zachowania swej narodowości itd.“) i zabezpieczając obywatelom polskim narodowości niepolskiej swobodny rozwój właściwości narodowych (art. 109 ust. 2). Wynika stąd, że twierdzenie interpelacyi, jakoby każda ustawa musiała mieć zastosowanie do wszystkich obywateli państwa, jest z gruntu mylne. Pewne ustawy zasadnicze, określające powszechne obowiązki i prawa obywatelskie, dotyczą wszystkich obywateli, istnieją jednak i istnieć będą ustawy, dotyczące tylko pewnych kategoryi obywateli zależnie od wieku, zawodu itp. a także narodowości. W szczególności ustawy wspomniane w art. 109 ust. 2 Konstytucyi, mające zapewnić mniejszościom narodowym pełny i swobodny rozwój ich właściwości narodowościowych dotyczyć będą tylko obywateli polskich narodowości żydowskiej, niemieckiej, białoruskiej itp., natomiast nie będą dotyczyć obywateli polskich narodowości polskiej. Jeżeli takie ustawy nie tylko nie będą sprzeczne z Konstytucyą, lecz nawet wydanie ich jest wprost przez Konstytucyę nakazane, to tak samo nie może być mowy, by sprzeczne były z Konstytucyą ustawy, dotyczące wyłącznie obywateli poskich narodowości polskiej. Z tego względu nie można, jak chce interpelacya, identyfikować terminów „osoba narodowości polskiej“ i „Polak“ z terminem „obywatel polski“ lecz należy w każdym poszczególnym wypadku badać, czy ustawodawca użył tych terminów tylko przez przeoczenie, choć miał na myśli obywateli polskich bez różnicy narodowości, czy też miał na oku tylko obywateli polskich narodowości polskiej

Przechodząc do konkretnych poruszonych w interpelacyi spraw, stwierdzić trzeba, że... Ustawa z dnia 17. czerwca 1919 r. o spisie oficerów (Dz. Pr. nr. 50 poz. 325) nie daje żadnych praw, lecz przeciwnie, zakłada obowiązek zgłoszenia się na obywateli nar. polskiej, posiadających stopnie oficerskie, nie może być przeto mowy o jakiemkolwiek pokrzywdzeniu Żydów.

Co do drugiego, zawartego w interpelacyi zapytania, stwierdzić należy, że ani obowiązujące w Polsce ustawy karne, ani przepisy karno-administracyjne nie przewidują kar za przyznawanie się do narodowości żydowskiej, wydanie przeto jakiegokolwiek wyjaśnienia w tej sprawie, jak tego żądają interpelanci, jest zupełnie zbędne i nikt też inaczej nie zapatruje się na tę sprawę.

Gdyby jednak zdarzyło się gdziekolwiek sprzeczne z tą zasadą postępowanie, poszkodowany w każdym poszczególnym wypadku ma możność zaskarzenia nieprawidłowej czynności do wyższej instancyi.

„Wcale niczego jest ta Konstytucya, trzeba tylko wiedzieć, kiedy ją wyjąć, kiedy schować, i jak się z nią obchodzić.

Z Rady ministrów.

Warszawa. (Pat). Rada ministrów na posiedzeniu w dniu 3. grudnia uchwaliła między innemi: projekt ustawy w przedmiocie przymusowego wycofania mienia prywatnego z zagrożonych działaniami wojennemi obszarów państwa, projekt rozporządzenia zmieniającego przepisy tymczasowe o kosztach sądowych.

Rada uchwaliła następnie wniosek ministra robót publ. o **wojewódzkich radach gminnych**, projekt rozporządzenia w sprawie zmiany terminu płatności podatku od węgla na obszarze Rzeczypospolitej oraz projekt noweli do ustawy o **zaopatrzeniu emerytalnem funkcyonaryuszy państwowych i zawodowych wojskowych**

———ooo———

Korfanty w Łodzi.

Łódź. (Pat). Dziś w nocy przybył tu wicepremier Korfanty. O godzinie 9-tej rano powitali premiera przedstawiciele władz miejscowych oraz delegacya przemysł. łódzkich. Z dworca udano się na zwiedzenie zakładów fabrycznych Towarzystwa akc. Scheibler i Grehman. Stamtąd udał się wicepremier do lokalu związku inwalidów i do lokalu związku przemysłu włókienniczego w Polsce, gdzie odbył dłuższą konferencyę z przedstawicielami zrzeszonych w związku przemysłowców.

Łódź. (Pat.). Tematem konferencyi wicepremiera z przemysłowcami była sprawa wpłacenia przez przemysłowców zaliczki na podatek majątkowy w wysokocennych walutach, oraz inne sprawy gospodarcze i robotnicze.

Popołudniu p. wicepremier odbył konferencyę z przemysłowcami niezrzeszonymi. Tematem obrad były również sprawy zapłacenia raty podatku majątkowego. Wieczorem wicepremier wyjechał z Łodzi do Warszawy.

———ooo———

Co się obecnie dzieje w Niemczech.

Śmierć głodowa i samobójstwa dziesiątkują ludność

Kryzys ekonomiczny i polityczny, który obecnie Niemcy przechodzą, odbił się fatalnie na wewnętrznem życiu państwowem ongiś silnej i potężnej monarchii bismarkowskiej. Oto kilka przykładów zaczerpniętych z prasy francuskiej i niemieckiej.

Niedawno jeden z paryskich dzienników doniósł senzacyjną wiadomość, że urzędnicy francuscy w Ruhrze domagają się podwyższenia płacy, gdyż za to co otrzymują, (a otrzymują olbrzymie płace we frankach) nie mogą wyżyć.

Jeden z wiedeńskich dzienników ogłosił list wysłany do Dyrekcyi szkoły realnej w Dreznie przez rodziców jednego z uczniów.

Piszą tam, że nie mogą przysłać syna do szkoły, gdyż żyją od kilku tygodni czarną kawą i chlebem wskutek czego chłopak jest tak osłabiony, że nie może się utrzymać na nogach.

Inny dziennik tym razem francuski, donosi, że w Berlinie jaje kosztuje 13 franków francuskicch, a więc 20 razy tyle co w Paryżu.

Skądinąd pojawiają się wiadomości w prasie najrozmaitszych krajów, że cudzoziemcy uciekają na gwałt z Niemiec, które się zmieniły w jedno Dantejskie piekło.

Sceny uliczne w Berlinie.

Na ulicach Berlina, które przed wojną słynęły z rygoru policyjnego, że prostytutki miały wyznaczone pewne ulice i pewne na nich chodniki, gdzie jedynie w oznaczonych godzinach wolno im było przechodzić, teraz roi się od nich całe ich chmary oblegają przechodniów, w nadziei, że za cenę swego ciała zdobędą tych kilka miliardów na kupno kawałka chleba.

Konkurencyę czynią im całe legiony żebraków wyciągających rękę po trochę banknotów, których trzeba całe stosy, żeby sprzedane na wagę papieru, pozwoliły kupić trochę pożywienia.

Co chwilę widzi się na ławkach ludzi różnego wieku, mdlejących ze strasznym szeptem na zbielałych wargach:

— Hab Hunger! (głodny jestem).

A te same sceny powtarzają się na ulicach wszystkich większych miast niemieckich od Hamburga aż po granice wschodnie, gdzie na Śląsku niemieckim doszło do prawdziwej rewolucyi głodowej.

Co mówią dyrektorzy szpitali berlińskich.

Dyrektor szpitala dziecięcego w Berlinie, profesor Finkelstein w suchym raporcie, złożonym ostatnio rządowi, przedstawił statystykę wzrastającej niesłychanie śmiertelności wśród dzieci (w pierwszym roku życia.)

Od zeszłego roku śmiertelność ta wzrosła 16 razy. Wypadki szkorbutu u dzieci zwiększyły się 15 razy. Gruźlica 6 razy.

Nie lepiej dzieje się wśród dorosłych.

W Lipsku w porównaniu z r. 1914 ilość zmarłych na suchoty wzrosła 300 razy, w Wiesbadenie 500 razy.

Ludzie wolą śmierć niż takie życie

W równie strasznych proporcyach wzrasta ilość samobójstw. W Berlinie ilość ta wzrosła od przeszłego roku o 50 proc., i to w porównaniu nie z czasami przedwojennemi, ale z roku 1921.

Źle odżywiani, ludzie mrą z zimna.

A oprócz wszelkich chorób i samobójstw, zimno czyni swe spustoszenie.

W samym Berlinie w r. 1921 zmarło z zimna 5.659 ludzi, w roku zeszłym liczba ta wzrosła do 7.674.

A ile ofiar pociągnie za sobą zima obecna!

Niemcom grozi wyludnienie.

Niemcy uchodziły przed wojną za kraj szczególnie uprzywilejowany pod względem ilości narodzin. W roku 1913 wynosiła liczba żywych urodzin 27 na 1000 mieszkańców. Obecnie liczba ta spadła do 13.

Tak niskiego stanu urodzin nie notowano dotychczas w Niemczech. Jeżeli dodamy do tego stanu wzrastającą liczbę emigrantów, łatwo wywnioskować, że Niemcom grozi klęska wyludnienia.

Znaczna zwyżka cen we wszystkich dziedzinach.

„N. Fr. Presse“ donosi pod datą 3. grudnia z Berlina, że Niemcy przechodzą obecnie przesilenie w związku z przemianą waluty papierowej na złotą. Charakterystycznem jest, że ujawniła się przytem znaczna podwyżka cen we wszyst-

IZAK LEWIN.

Chanuka w świetle nauki.

Poszukajmy rozwiązania problemu naszego w tradycyi żydowskiej. W niej niejednokrotnie napotykamy na ślad, prowadzący nas w podobnych kwestyach na ubity już gościniec. Dziwna rzecz jednak: Pomimo tego, że Chanuka odgrywa w dzisiejszem tradycyjnem życiu żydowskiem bardzo ważną rolę, mimo, że późniejsi rabini specyalnym ją otaczają mirem — pomimo to jest ona przez tradycyę żydowską, np. w stosunku do Purim, po macoszemu traktowana. Purim ma swoją księgę w Starym Testamencie, ma swój traktat w Talmudzie, ma swoje midrasze. Chanuce nie poświęcono nawet jednego całego rozdziału. Kilku słowy zbywa się święto ośmiodniowe o pierwszorzędnem tradycyjnem znaczeniu! A ta krótka wzmianka, którą w Talmudzie znajdujemy, jest tak ogólnikowa tak od niechcenia rzucona, że, mając ją przed oczyma, nie wydaje się nam wcale dziwnem twierdzenie krytyki, która dopatruje się w tem śladu antypatyi faryzeuszy do sadducejsko usposobionych monarchów hasmonejskich. Wprawdzie niedawno starał się znany uczony dr. Szymon Bernfeld twierdzenie to obalić[1]), ale mimo wszystko kwestya zagadkowego przemilczania Chanuki w źródłach tradycyjnych nie jest jeszcze dostatecznie wyświetlona Talmud babiloński sam wyjaśnia jedynie zwyczaj zapalania świateł w noce chanukowe znaną opowieścią o jedynym nietkniętym dzbanuszku oliwy, jak znaleźli powstańcy makabejscy w świątyni i który cudem starczył na całych ośm dni, choć drogą naturalną powinien się był już w jednym dniu wyczerpać[2]) Dla upamiętnienia tego cudu ustanowiono — wedle Talmudu — za rok[3]) ośmiodniowe święto dziękczynne, a w niem gra oczywiście główną rolę zapalanie świateł. Uczeni talmudyczni prowadzą też długą dysputę na temat, jak, gdzie i kiedy należy zapalać „świeczki chanukowe“. Zgłębiając słowa Talmudu, dochodzimy jednakowoż do przekonania, że mniej chodzi tam o uzasadnienie istoty święta, którą bądź co bądź wiąże się z poświęceniem ołtarza („chanuka“ — poświęcenie), jak o umotywowanie ośmiodniowości święta i istniejącego zwyczaju zapalania weń świateł. Do tego zmierzają i inne podania, które się w źródłach tradycyjnych przechowały. W tzw. „Megillat Taauit“[4]) oraz palestyńskiej „Pesikta rabbati[5]) czytamy, że powodem zapalania świateł w Chanukę jest to, że w czasie wielkiego zwycięstwa, skoro Makabejczycy wkroczyli do świątyni, znaleźli tam ośm[6]) wydrążonych dzid żelaznych i umieścili w nich światła... Na pamiątkę tego, zresztą zupełnie naturalnego zdarzenia mianoby i dziś świeczki zapalać... W uzasadnieniu ośmiodniowości już się wspominane źródła różnią. Wedle „racyonalistycznej“, że tak powiem, Megillat Taanit powód leży w tem, że tak długo trwały przygotowania do odnowienia świątyni, co w istocie bardzo do rzeczywistości się zbliża[7]). Pesikta rabbati wyszukuje analogię między poświęceniem ołtarza za czasów makabejskich, a podobną uroczystością za czasów Salomona[8]). Podobieństwo to zauważył zresztą już autor II. ks. makab. względnie drugiego listu do Żydów egipskich, poprzedzającego tę księgę.[9]) Zachodzi jednak pytanie, czy i uroczystość za Salomona trwała ośm dni? Wedle drugiej księgi Kronik była ona tylko siedmiodniową, a w ósmym dniu nastąpiło uroczyste zakończenie. [10]) Być może, że autorowie Pe-

1) W wspomnianym w ostatniej uwadze artykule.

2) Traktat Sabbat 21 b

3) ,że tego samego roku nie było jeszcze żadnej uroczystości; występuje więc wyraźna sprzeczność z księgami makabeuszowemi, które dokładnie opisują święto, bezpośrednio po oczyszczeniu świątyni obchodzone.

4) Rozdział IX (miesiąc Kislew)

6) Nr. 2

6) W „Megillat Taauit“ stoi właściwie siedm ale z racyą koryguje Hirsch Chajes (słynny rabin żółkiewski z ubiegłego stulecia, jeden z najwybitniejszych Żydów swego czasu) w swych przypisach do Talmudu (wyd. wileńskie z r. 1890) na ośm. Ta cyfra bowiem konsekwentnie we wszystkich Chanuki się tyczących podaniach występuje.

7) l. c.

8) Nr. 6

9) II., 12

10) VII, 8—9. Użyte w oryginale na tem miejscu hebrajskie słowo „aceret“ ma wiele ko-

kich dziedzinach w porównaniu z cenami rynków światowych. Podczas gdy rząd usiłował w ostatnich 10 dniach ustabilizować kurs marki w tym kierunku, ażeby marka złota równała się jednemu bilionowi marek papierowych, świat kupiecki nie trzymał się tego sztucznego kursu, lecz stosował się do kursu marki na giełdach zagranicznych.

W Nowym Jorku marka niem. w stosunku do dolara stoi o 50 proc. niżej niż w Berlinie. W Londynie i Amsterdamie marka niemiecka wynosi trzecią część wartości marki na rynkach w Niemczech.

Z tych względów kupcy i przemysłowcy w Niemczech podwyższyli ceny złota.

Berlin jest obecnie najdroższem miastem na świecie. Cudzoziemcy gromadnie wyjeżdżają z konsulowie francuscy wnieśli wczoraj podania o przeniesienie ich z Niemiec.

———ooo———

Przed rozwiązaniem parlamentu niemieckiego.

Wiedeń. (Pat). „Wiener Allg. Ztg." donosi z Berlina, że nie jest wykluczone, iż **los Reichstagu rozstrzygnie się jutro**, lub pojutrze. Nowy gabinet przedłoży jutro parlamentowi projekt ustawy o pełnomocnictwach. Jeżeli projekt nie uzyska większości parlament będzie rozwiązany.

Kanclerz Marx ma już na ten wypadek dekret rozwiązujący parlament podpisany przez prezydenta Eberta.

———ooo———

Anglia udzieli Niemcom kredytu

Berlin. (Pat.). „Montag" donosi, że rokowania angielsko-niemieckie celem udzielenia Niemcom kredytu walutowego, mają jak dotąd pomyślny przebieg. O rezultacie rokowań zawiadomi Reichstag minister spraw zagr. Stresemann na posiedzeniu wtorkowem. Kredyt ma wynosić 100 milionów marek w złocie.

———ooo———

Ruch separatystyczny w Nadrenii.

Wiedeń. (Pat). Wedle informacyi z Nadrenii przygotowania do utworzenia samodzielnego państwa nadreńskiego odbywają się w dalszym ciągu. Jak słychać ma być utworzony **Dyrektoryat nadreński**. Wyboru tego dyrektoryatu dokona Rada administracyjna obejmując reprezentantów wszystkich stronnictw nie wyłączając komunistów. Rada administracyjna będzie liczyła 60 członków.

Wznowienie komunikacyi kolej między Ruhrą a Rzeszą.

Paryż. (Pat.) 3. grudnia. Z dniem 10 grudnia j st przewidziane wznowienie komunikacyi kolejowej między okupowaną i nieokupowaną częścią Niemiec, o ile układ zawarty między francusko-belgijskim zarządem kolejowym a ministerstwem komunikacyi Rzeszy uzyska aprobatę rządu Rzeszy.

———ooo———

Notgeld nie będ ie przyjmywany

Berlin. (Pat.). Bank Rzeszy wadał swoim oddziałom zarządzenie, by zaprzestały pryjmowanie jakichkolwiek notgeldów, tj. znaków obiegowych zastępczych wypuszczonych za zgodą rządu przez prowincyę, gminy, związki a nawet poważne zakłady przemysłowe.

———ooo———

Ponowne potępienie antysemitów bawarskich

przez kardynała Faulhabera.

Monachium. (ŻAT.). Monachijski arcybiskup kardynał Faulhaber, którego ostatnie ostre wystąpienie przeciw wybrykom antysemickim reakcyonistów bawarskich, wzbudziło w tych ostatnich wielkie podniecenie, wygłosił onegdaj drugie ostre przemówienie przeciw wymienionym w którem m. i. podkreślił, co następuje: **Jeszcze nigdy kłamstwo nie podniosło tak czelnie głowy jak obecnie.** W czasie panowania republiki rad, przechodziłem mimo czerwono-gwardzistów bezpiecznie i swobodnie, nie napotykając na żadną obrazę z ich strony. Natomiast teraz złowieszcze syki żmiji reakcyjnej i nacyonal-socyalistów bawarskich utkwiły głęboko mi w piersi na długie lata.

Z ostatniej chwili.

Warszawa. (Pat.). Pan prezydent Rzeczypospolitej przyjął w poniedziałek na specyalnej audyencyi parlamentarzystów austryackich, bawiących w Polsce Dr. Henryka Mataja i Dr. Erwina Weissa. 44

Lipsk. (Pat.). Kongres socyalno-demokratyczny przyjął rezolucyę odmawiającą zaufanie berlińskiemu zarządowi partyi oraz frakcyi parlamentarnej socyalno-demokratycznej.

Praga. (Pat.). Minister Benesz wyjeżdż w piątek do Genewy. Przy tej sposobności o dwiedzi Benesz Prezydenta Massaryka. Z Genewy minister Benesz uda się do Paryża, ab wziąć udział w posiedzeniu Rady Ligi Narod

Monachium. (ZAT). Z powodu smutnego położenia i niedoli Żydów w Bawaryi, zarządzi rabin miejscowy dr. Ehrentreu post dla Żydów monachijskich; ponadto ma się przez 10 lat odbywać w Monachium co pierwszego miesiąca Kislew specyalne modły ku pamięci pogromów w Bawaryi.

Zgon 15-letniego anarchisty.

Samobójstwo czy morderstwo?

Paryż. (AW). Zgon 15-stoletniego Daudeta, który miał stosunki z anarchistami, wywołał nadzwyczajną senzacyę. Dotychczas nie stwierdzono, czy ma się tu do czynienia z morderstwem natury politycznej, czy też Daudet popełnił samobójstwo w automobilu.

Ojciec zmarłego, radny m. Paryża i przywódca rojalistów francuskich twierdzi, że anarchiści zamordowali jego syna i że list pożegnalny podrzucono zmarłemu. Domaga się ścisłego śledztwa. Sprawa ta pociągnie za sobą następstwa polityczne.

Paryż. (Pat.). Krążą tutaj pogłoski, jakoby młody Daudet wszedł w kontakt z kołami anarchistycznemi w celu wykrycia i udaremnienia sprzysiężenia rzekomo projektowanego przeciwko jego ojcu.

„Matin" natomiast podaje wywiad z pewnym znanym anarchistą, który podczas rozmowy, dał do zrozumienia, że młody Daudet w chwili podniecenia moralnego, powziął zamiar zabicia swego ojca. Później zaś po uspokojeniu wzdrygnął się przed potwornością swego zamiaru i popełnił samobójstwo.

Zakaz sprzedaży napojów alkoholowych.

Lwów, 3. 12. Na zasadzie art. 7-go ustawy z 23. kwietnia 1920 nr. 37 Dz. Ustaw Rzeczypospolitej lit. 4. Dyrekcya Policyi ogłasza **bezwzględny zakaz sprzedaży i podawania napojów alkoholowych**

w czasie od

4 do 6 grudnia 1923 włącznie.

Winni przekroczenia powyższego zakazu pociągnięci będą do odpowiedzialności wedle postanowień art. 8. powołanej ustawy.

---

sikty i II ks. mak. zaliczyli ów ósmy dzień do święta samego, analogicznie do Sukkot, o którem piszą jako o ośmiodniowem: musieli więc i tu zaliczyć „Szemini Aceret", stanowiące ósmy dzień i będące wedle rytuału żydowskiego osobnem świętem.

Opowieść o dzbanuszku oliwy, uświęcona wersyą talmudyczną, znalazła dostęp do wszystkich dzieł późniejszych historyków żydowskich jak Abraham Łakuto, Azarja dei Rossi, Dawid Gans lub Jechiel Heilprin. Dziejopisarze ci, którzy o wielu faktach historycznych sądzili bardzo zdrowo i którzy zwyczajnie dość objektywnie na wszystko się zapatrywali, mieli w tym wypadku ręce związane. Historya wogóle nie była nauką w tradycyjnem Żydostwie zbytnio forsowaną, a zboczenie z linii naznaczonej nawet tylko ogólnikowo przez Biblię lub Talmud równało się zawsze narażeniu — na klątwę. Ostatecznie tak zdarzyło się — choć zupełnie niezasłużenie — wspomnianemu Azaryi dei Rossi, nawiasem mówiąc jednemu z najświatlejszych i najznakomitszych Żydów. Mimo wszystko — a to chciałbym tu podnieść — zakradły się i do tych dzieł wzmianki o powstaniu Chanuki, które wcale z poglądem talmudycznym się nie zgadzają. I tak przytacza Azarja dei Rossi11) a za nim Dawid Gan12), hipotezę o Chanuce jako kompensacie Sukkot, nie obchodzonego za czasów powstania hasmonejskiego; obaj znają też zdanie Flawiusza, który wyprowadza nazwę Chanuki „święto świateł" z okoliczności, że tak nagle i tak niespodziewanie przyszło ocalenie jak promień światła; ale pierwsze miejsce zajmuje tu — rzecz jasna — historyjka o oliwie i połączonym z nią cudem.

Ten cud jest jednak przedmiotem szerokiej dyskusyi i w kołach rabinicznych. Dwie kardynalne „nieregularności" obudziły ich uwagę i ciekawą jest rzeczą, że punkty wyjścia dla dwu tych zagadnień są prawie przeciwległe. Jeżeli święto jest pierwotnie ośmiodniowe, — zapytują jedni — dlaczego nie trwa ono dziewięciu dni podobnie jak i ośmiodniowe Sukkot, które zwiększyło się o jeden dzień ze względu na nieregularności kalendarzowe? Drudzy się dziwią: Dlaczego Chanuka ma właściwie trwać ośm, a nie siedm dni? Wszak na pierwszy dzień wystarczyło oliwy bez żadnych cudów, które pojawiły się dopiero za następnych siedmiu dni! A skoro na zapytanie pierwsze odpowiadają rabini zgodnie i zupełnie zresztą słusznie, że chodzi tu o święto nie biblijne, a więc nie konieczna jest zbytnia skrupulatność, to na drugie, w dzisiejszych kołach talmudystów bardzo popularne, istnieje moc odpowiedzi i „pilpulistycznych" wykrętów. Dla przykładu przytaczam tu trzy najsławniejsze: Wedle pierwszej cud okazał się zaraz w pierwszą noc w ten sposób, że po wylaniu oliwy do świecznika, dzbanuszek pozostał nadal pełny i tak działo się przez następnych 7 dni; wedle drugiej odpowiedzi nie starczyłoby oliwy i na pierwszy dzień, albowiem w dzbanku była najdokładniej wymierzona ta ilość, która była na jednorazowe zapalenie świecznika potrzebna, gdyby więc wlano oliwę do zagłębienia w świeczniku, coś pozostałoby przecież na dnie dzbanka i z tego powodu nie byłoby się nawet przez jedną noc świeciło; wedle trzeciej odpowiedzi rozdzielono oliwę w dzbanuszku na ośm części, aby codziennie choć trochę się świeciło, tymczasem zawsze starczyła ta ósma część na cały dzień i na całą noc, więc już i w pierwszym dniu cud się okazał..

Naprowadzam tu to wszystko z tego powodu aby wykazać, że zainteresowanie się Chanuka w sferach rabinicznych jest w istocie wielkie. Że poszło ono w tak nieproduktywnym kierunku, nie ich to wina, lecz źródła talmudycznego, które wytyczną nakreśliło i które służy wszystkim rabinom zarówno za miernik jak i drogowskaz.

(Dokończenie nast.)

———ooo———

mentarzy. Wedle tłumaczenia Septuaginty („exodos") oznaczałoby — zakończenie, naturalnie uroczyste. (Por. Fürst, Hebr. und Chald. Handwörterbuch, I. s. o.) Gesenius w swym słowniku (s. o.) uważa je za „świąteczne zgromadzenie" (Festversammlung), a są jeszcze inne przypuszczenia. W tym wypadku idą za Fürstem. Obszerniej: Ewald, Die Alterthümer des volkes Israel (3 wyd. — Göttingen 1866) str. 481, uw. 1.

11) „Meor Enajim" rozdział 51. W wydaniu berlińskiem z r. 1794, które mam przed sobą, znajduje się odnośne miejsce na str. 224 a.

12) „Cemach Dawid", część pierwsza, czwarte tysiąclecie.

Jak Żydzi pomagają swoim braciom?

Londyn. (ZAT). Na jednej z ostatnich sesyi angielsko-żydowskiego „Board of Deputies" obradowano m. in. nad sprawą położenia żydostwa w Niemczech. Imieniem „Joint Foreign Comitee" zdał sprawozdanie o sytuacyi żydostwa niemieckiego p. Awigdor Goldsmith. Sytuacya polepszyła się tam nieco. W sprawie położenia bezdomnych uchodźców żydowskich w Rumunii należy podkreślić ,że „Ica" zobowiązała się do udzielenia pomocy w reewakuacyi tysiąca bezdomnych, chcących powrócić na Ukrainę. W sprawie tej toczą się rokowania z sowietami za pośrednictwem Ligi narodów. Pertraktacye z rządem rumuńskim posuwają się niestety w zbyt powolnem tempie i należy wątpić, czy Ica uda się wraz z innemi towarzystwami przewieźć uchodźców żydowskich do końca bieżącego roku kalendarzowego poza granice państwa rumuńskiego. W związku z rewizyą obozów, w których więziono żydowskich uchodźców w Bessarabii, otrzymał generał Popowici dymisyę, również minister spraw wewnętrznych, który popierał hecę antysemicką musiał zrezygnować z godności: komitet zajmował się w końcu położeniem Żydostwa na Litwie, w Polsce i sprawą numerus clausus na Węgrzech.

*

Warszawa. Jak słychać Egzekutywa J. D. C. wyasygnowała 300 tysięcy dolarów na dalsze trwanie akcyi ratunkowej JDC. w Rosyi. Fundusz ten został utworzony kosztem innych krajów Europy, którym zmniejszono subsydyum J.D.C. aby módz kontynuować dalszą pracę w Rosyi.

*

Berlin. (ZAT.) Zarząd Związku gmin żydowskich w Niemczech wyłonił specyalny komitet, mający się zająć rozdziałem 90.000 dolarów nadesłanych przez Joint Distribution Commitee na rzecz cierpiących nędzę Żydów niemieckih. Zaznaczyć jednak należy, że subwencya JDC. nie starczy dłużej, jak do grudnia br.

———ooo———

Wzmożona działalność ‚Mizrachi'

Wiedeń. Jak się dowiadujemy nosi się organizacya syonistów ortodoksyjnych „Mizrachi" z zamiarem zwołania w najbliższym już czasie konferencyi związków mizrachistycznych państw bałkańskich i naddunajskich. Konferencya poświęcona ma być wyłącznie praktycznym zagadnieniom odbudowy Palestyny i sprawom rzucenia pomostu pomiędzy ludnością żydowską w tych państwach, a żydostwem sefardyjskiem, które ma być pozyskane dla większej aktywności na rzecz Palestyny w myśl postulatów mizrachistycznych.

*

Rząd palestyński zatwierdził statuty banku Mizrachi LTD o kapitale akcyjnym 10.000 funtów egipskich, z przewidzeniem podwyższenia go na 10.000 funtów egipskich. Bank rozpocznie swą działalność z chwilą, gdy uzyska tytułem subskrypcyi 30.000 funtów egipskich, rozłożonych na pojedyncze akcye, po jednym funcie. Bank mizrachistyczny, mający wszelkie widoki powodzenia i obfitych dywidend, popierać będzie przedsiębiorstwa rolne, przemysłowe i finansowe w Palestynie.

Akcya Jointu dla odbudowy zniszczonych domów żydowskich.

J. D. C. prowadzi obecnie drugi sezon akcyę udzielania długoterminowych kredytów dla odbudowy zniszczonych wojną domów żydowskich.

W ubiegłym roku udzielono około 500 pożyczek na okrągło 300,000.000 Mkp. co wówczas stanowiło równowartość około 25.000 dolarów. Pożyczki te udzielone zostały w markach polskich i w tych zobowiązano petentów uskutecznić zwroty. Nie przewidywano wówczas oczywiście tej kolosalnej dewaluacyi, która w międzyczasie nastąpiła. Jeśli pomyślimy, że J.D.C. trzymając się ślepo zobowiązań otrzyma dziś z powrotem zamiast 25.000 zaledwie około 80 dolarówi, że sumy te po zwrocie powinny zostać zużyte przez społeczeństwo żydowskie na cele dalsze, które czekają spełnienia — zrozumiemy, że byłoby niesłychaną krzywdą wobec przyszłej pracy w dziedzinie opieki społecznej, gdyby tak ogromny kapitał został zmarnowany. Należy nie zapominać, że jeszcze dalsze niemniejsze kwoty wydatkowane zostały na Wileńszczyźnie i na kresach.

Zbliża się wkrótce termin spłaty pierwszych rat i rzeczą społeczeństwa jest wypowiedzieć się w tej kwestyi i wezwać J.D.C. by dołożyło wszelkich starań, aby zeszłego roku wydatkowane sumy nie zostały stracone. Jeśli uzyskanie pełnej wartości nie jest możliwe, należy przynajmniej zbliżoną do niej równowartość odzyskać.

J. D. C. powinno zatem w zrozumieniu przyszłych zadań społecznych nie pozwolić, by korzyści z tej akcyi wyciągnęły jedynie jednostki.

Oczywiście, że pamiętać należy, by stawki zwrotów tych kwot nie przekraczały możności płatniczej danej jednostki i, że każdy wypadek powinien być traktowany indywidualnie. W zasadzie jednakże J.D.C. powinno stanowczo domagać się spłacenia pełnej wartości pożyczek według wewnętrznej wartości polskiej w czasie wypłacenia jej.

W bieżącym roku pożyczki udziela się jedynie w złotych polskich i w ten sposób chroni się je od zupełnej dewaluacyi. Liczba petentów mimo to nie jest mniejszą, a nawet zdaje się, że przewyższa liczbę zeszłorocznych. Dzięki tej akcyi odbudowane zostały setki domów żydowskich w Małopolsce i w ten sposób tysiące Żydów uzyskało hygieniczne mieszkania i możność wykonywania swego zawodu: wzmocnić swój byt ekonomiczny.

Niewłaściwe sporządzenie aktu oskarżenia.

Kierownik min. spraw wojskowych, Szeptycki, nadesłał do marsz. Sejmu następującą odpowiedź na interpelacyę posła dra Reicha i tow. w sprawie niewłaściwego sporządzenia aktu oskarżenia, podburzającego przeciw ludności żydowskiej:

„Akt oskarżenia z dnia 23. czerwca 1923 r. w sprawie karnej dezertera szeregowca Mendla Grubera recte Maksa — w uzasadnieniu którego użyty został zwrot, że obwiniony Gruber „jak przystało na godnego syna narodu wybranego, zamiast podzielić dalsze przygody formacyi, do której sam dobrowolnie wstąpił, uznał za stosowne z urlopu nie wrócić i na własną rękę zdemobilizować się" — sporządzony został przez porucznika 51 pp. jednego z oficerów liniowych, przykomenderowanych z pułków do Prokuratury Wojskowej na przeciąg 6 miesięcy dla wyszkolenia fachowego przed objęciem następnie przez nich stanowisk tzw. „oficerów sądowych" przy Wojskowych Sądach Rejonowych.

Prokurator przy Wojskowym Sądzie Okręgowym nr. VI. we Lwowie wyjaśnił, że oficerowie liniowi, przykomenderowani do Prokuratury, opracowywali li tylko sprawy mniejszej wagi i nie zawiłe; baczniejszą zwracał uwagę na stylizacyę teroru pod względem faktycznym i jurydycznym, aniżeli na treść uzasadnienia, zwłaszcza, że w danym wypadku chodziło o zwykłą dezercyę. Podpisał więc powyższy akt oskarżenia i usprawiedliwia się tem, że niewłaściwy ustęp umieszczony w uzasadnieniu, a który stał się przedmiotem interpelacyi, przeoczył z powodu nawału pracy w związku z przygotowaniem do wykonać się mającej amnestyi.

Zarówno autor aktu oskarżenia jak i Prokurator przy Wojskowym Sądzie Okręgowym nr. VI. we Lwowie, który podpisując akt oskarżenia, stał się przez to za jego treść odpowiedzialnym, **dopuścili się niewątpliwie uchybień służbowych, za które zostali pociągnięci do odpowiedzialności".**

Olbrzymia kradzież w Warszawie

Warszawa, 3. grudnia. (tel. własny). W Warszawie dokonano ubiegłej nocy olbrzymiej kradzieży, idącej w setki miliardów. Okradziono mianowicie na pl. Teatralnym sklep kuśnierski Starkmanna i to w ten sposób, że sąsiadujący obok składu wolny sklep, złodzieje wynajęli rzekomo na pralnię, faktycznie zaś w wynajętej ubikacyi dokonali podkopu pod sklep Starkmanna i w ten sposób najspokojniej w świecie, ogołociwszy magazyn kuśnierski, wywozili następnie skradzione futra ze swego lokalu, w opakowaniu jakoby bielizny.

NOTATKI.

„Menorah". Miesięcznik. Rocznik I. Wiedeń 1923.

We Wiedniu wychodzi od kilku miesięcy w bardzo wytwornej szacie miesięcznik żydowski „Menorah". Dobór artykułów i prac w języku niemieckim, hebrajskim i angielskim bardzo staranny i świadczy o wytyczeniu sobie przez wydawców konsekwentnej linii w informowaniu o Palestynie, o prądach w syonizmie i objawach kulturalnych w życiu żydowskiem. Wykwintne reprodukcye dzieł sztuki żydowskiej np. Wachtla portrety wodzów syonistycznych, podobizny artystów trupy wileńskiej i w. i. urozmaicają wydawnictwo, w którem znajdują się również rubryki przeznaczone dla kobiet i dzieci i powinny zdobyć dla pisma czytelników.

Z bogatej bardzo treści wymieniamy źródłową pracę historyczną o pochodzeniu Karola Marxa (B. Wachtem), S. Schmitza o Dawidzie Pińskim, E. G. Frieda o rozwoju sceny żydowskiej, piękną legendę Pińskiego osnutą na tle pogromów „Ściana", kazania J. N. Manheimera artykuły i poezye Anity Mueller i i. Główną atrakcyą pisma są jednak krytyczne artykuły na temat polityki syonistycznej w Palestynie Włodz. Żabotyńskiego, mowa Herberta Samuela w klubie „Maccabeau" a przedewszystkiem arcydzieło informacyjne — o Palestynie, mianowicie listy młodego farmera palestyńskiego do rodziców. Listy są nieodpisane, ale pozwolimy sobie zdradzić incognito dzielnego młodego prracownika, który w krótkich chwilach odpoczynku wypowiada wiele trzeźwych uwag na temat socyalnych fermentów w nowej imigracyi. Autorem jest syn prof. Lea Kellnera agronom Wiktor Kellner, który osiadł najpierw w Chederze, potem w Benjaminie. Przyjechał do Palestyny z silnym zamiarem przebicia się przez trudności i zdobycia sobie stałego warsztatu pracy na ziemi palestyńskiej. I cel ten osiągnął. W rzeczowych męskich listach rozsnuwa się obraz jak stanowcza wola mimo trudności dochodzi do celu. Nie znamy dokumentu tak niepatetycznego a tak silnie agitacyjnego samą swą treścią jak listy dzielnego pracownika. Niezmiernie ciekawe są artykuły Żabotyńskiego i Herberta Samuela. Jeżeli zestawi się obie te osobistości o nawskróś przeciwstawnych światopoglądach, wówczas można sobie uzmysłowić psychologiczny motyw konfliktu pomiędzy systemem Samuela a Żabotyńskiego. Żabotyńskiego charakteryzuje przenikliwość, czynna energia — i niecierpliwość, Herbert Samuel odznacza się spokojem i pogodą. Niedziw, że ta pogodna celowość doprowadza niecierpliwą naturę Żabotyńskiego do wrzenia, do wzburzenia, które jest wprawdzie objawem gorącego umiłowania dzieła, ale nie liczy się z realnością podobnie jak pogodny realizm Samuela zamało wykazuje aktywizmu.

(h. t.)

———ooo———

Straszny wybuch granatu na Zamarstynowie

Lwów, 4. grudnia.

(d). Wczoraj w godzinach przedpołudniowych wybuchł w stolarni i fabryce mebli Siwka, przy ul. Lwowskiej na Zamarstynowie, granat artylerzycki, którego ofiarą padło 6 osób, w tem 2 zabite i 4 rannych. Pierwsze dochodzenia wykazały, że granat przyniósł do warsztatu pracujący tam parobek. Z powodu niezręcznych manipulacyi, nastąpiła eksplozya, która pociągnęła za sobą powyższe ofiary. Na miejsce zjechały organa śledcze z komisarzem Batorskim na czele.

Dochodzenia ściślejsze przeprowadzone popołudniu przez komisyę sądowo-lekarską, pozwoliły stwierdzić tylko tyle, że furman stolarni Józef Żukrowski, przyniósł ponoć z ulicy Grodeckiej, dokąd jeździł po sól, dwa stare zardze-

wiałe zapalniki z granatu artelerzyckiego, któremi zaczął się baawić, chcąc nasraszyć kolegów, cisnął je silnie o dębowy stół, co spowodowało okropną eksplozyę. Furman Zubrowski padł trupem na miejscu. Od odłamków z okien, szyb i płotu zginął również tragicznie, stojący obok, robotnik stolarski, Adam Hamuła (20 lat), raniony ciężko w brzuch. Ciężko ranny został Andrzej Panko, lżej Franciszek Jopek, Piotr Kowalczuk, Władysław Landega, których odwieziono do szpitala.

NADESŁANE

Vertex

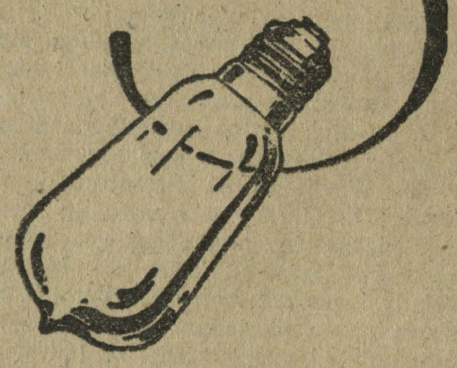

ZAKŁADY ELEKTRYCZNE „VERTEX“
WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA Nr 98.

Żyd. Tow. Szkoły I. d. i Średniej
poszukuje **INSPEKTORA**
dla kursów hebrajskich na prowincyi. Kandydaci o zdolnościach organizacyjnych wniosą podanie z załączeniem curriculum vitae i posiadanych świadectw do 10. grudnia b. r. na ręce prezesa Tow. Dra I. Münzera we Lwowie, Krasickich l. 10. 10 68

Spróbujcie nowej wyśmienitej HERBATY Nr. 103
FELS TEA Co
WARSZAWA.

Wł. Dr. L. Katzner
dentysta złożył kwotę dwunastu milionów na rzecz »Tow. ochr. dla dzieci żyd.« Za ten hojny dar składa ofiarodawcy najserdeczniejsze podziękowanie
10141 WYDZIAŁ.

Fabrykantów wódek i likierów
z wschodniej Małopolski
zapraszamy na
Walne Zgromadzenie
które odbędzie się dnia 6. grudnia o godz. 10 przedpołudniem we Lwowie w Sali IZBY — — RĘKODZIELNICZEJ. — —
W porządku dziennym:
Przystąpienie do Centr. Związku w Warszawie, sprawy syndykatu.
Ze względu na nastąpić mające oświadczenie się członków w sprawie horrendalnej opłaty patentu akcyzowego i przeciw projektowi monopolowemu przy uwzględnieniu obecności WP. Reprezentantów Władz szczególnie Skarbowych.
Upraszamy o liczne i punktualne jawienie się.
E. BOJARSKI, prezes,
10146. L. SCHNEIDER, sekr.

WP. Dr. Maurycy Axer

złożył tytułem nieprzyjętego honoraryum od WP. Dr. M. Ostermanna kwotę 10,000.000 (dziesięć mil.) Mk. na rzecz „Tow. ochr. dla dzieci żyd.“ i „Żyd. Kuchnię akadem.“ (Mensa acad.) zaco obie obdarzone Instytucye najserdeczniej dziękują. 10140

Nowi fałszerze i oszuści na widowni.

Lwów, 3. grudnia.

(d). Ekspozytura śledcza w Brześciu rozesłała listy gończe do wszystkich dyrekcyj P. P w kraju za dwoma oszustami i fałszerzami: Józefem Matusiakiem i Franciszkiem Maliszewskim. Wymienieni uprawiali sposobem sprytnym proceder polegający na tem, że pod pozorem dostawy lub kupna drzewa wyłudzali od całego szeregu kupców olbrzymie sumy przekraczające setki milardów. Z upatrzonemi ofiarami zawierali umowy, następnie wystawiali fałszywe listy przewozowe, zaopatrując je sfałszowanemi pieczęciami PKP. Dla „bezpieczeństwa“ żądali już z góry 80 proc. sumy kontraktowej, poczem się ulatniali. Ofiarą tych oszustów padło wiele osób z województwa poleskiego. Zachodzi podejrzenie, że osobnicy ci grasują już na naszem terytoryum, gdzie transakcye drzewem mają niemniej bogate źródło.

Pamiętajcie o pogorzelcach!

KOMUNIKATY TEATRALNE.

— **Dzisiejsze tj. wtorkowe przedstawienie jubileuszowe p. Rybickiej** przemieni się napewno w serdeczną owacyę dla Jubilatki, która gra swą popisową rolę w „Popychadle“. Resztę biletów sprzedają jeszcze dzisiaj kasy.

— **„W noc św. Mikołaja“.** We czwartek będzie w Teatrze Wielkim jedyne w swym rodzaju przedstawienie baśni Szukiewicza, które napewno oczaruje młodziutkich widzów. Początek wyjątkowo o godz. 6 popoł. W głównych rolach Kwiatkiewiczowa, Ładosiówna, Zakrzyńska, Stańczykówna, Bielecki, Lochman, Tartakowicz, Sarnowski, Helski-Kowalski i in. Ponadto występują zbójnicy, karzełki, zwierzęta, rycerze, indyanie itd. „W noc św. Mikołaja“ powtórzone będzie w piątek, w sobotę i w niedzielę o 3 popołudniu.

Kronika.

TEATR WIELKI.
Wtorek »Popychadło«.
Środa »Wa kirja«.

———ooo———

TEATR MAŁY.
Wtorek »Kochanek od serc«.
Środa »Pokojówka szuka miejsca«.

———ooo———

TEATR NOWOŚCI.
Wtorek, środa »Księżniczka Olala».

———ooo———

Teatr „BAGATELA“, Rejtana 3.

Od 1. grudnia 1923 nowy program: Część I. „Kwit“, farsa w 1. akcie. Część solowa: Clée, duet taneczny. Marek Windheim. Mr. Rald. Clifford, tercet taneczny. Część III. „Incognito“, farsa w 1. akcie.

———ooo———

Z dziedziny psychotechniki wygłosi w sobotę 8. grudnia br. w »Instytucie Technologicznym« o godzinie 7-mej wieczorem, prelekcyę z obrazami świetlnymi prof. Gralski (z Krakowa).

Treść: Psychotechniczne badanie dla zawodów praktycznych — rozwijanie spostrzegalnych zdolności pismoznawstwo na usługach pedagogiki — rozwijanie zdolności u młodzieży — instytuty grafologiczne i psychotechniczne za granicą wybór — personalu najsprawniejszego w danej gałęzi zawodowej systemy grafologiczne.

Miejsca na tą prelekcyę nabywać można już od wtorku 4.XII. br. w kancelaryi Instytutu Technologicznego ul. Boularda 5. w godzinach. między 9—2 popołudniu.

Opłaty za przechowanie bagażu na kolejach. Z dniem 1. grudnia b. r. podwyższono opłaty za przechowanie bagażu w przechowalniach kolejowych (garderobach) we Lwowie, Lwowie-Podzamczu, Przemyślu, Jarosławiu, Przeworsku, Samborze, Stryju i Tarnopolu na 20.000 mk. za dzień i sztukę ,licząc dzień przyjęcia bagażu do przechowania czy też dzień wydania za pełne dni.

Podwyższenie taryfy dla posługaczy bagażowych. Ustalona w listopadzie br. taryfa dla posługaczy bagażowych na dworcach kolejowych uległa z dniem 1. grudnia br. znacznej podwyżce. Opłaty wynoszą: 1) za przeniesienie bagażu ręcznego z pojazdu do wagonu lub na odwrót, za każdą sztukę 12.000 mk., najmniej 1 tys. mk. (We Lwowie 15.000 mk., najmniej 2 tys. mk. 2) Za zniesienie ciężkiego bagażu z pojazdu do wagi lub na odwrót do 50 kg. (na Podzamczu lub w Przemyślu do 25 kg.) 15.000 mk., za następne chociażby zaczęte 50 kg. (wzgl. 25 kg.) 12.000 mk. We Lwowie do 25 kg. 2 tys. mk., tys. mk., za każde następne, choćby zaczęte 25 kg. 15.000 mk. 3) Za załatwienie ekspedycyi bagażu 15.000 mk., we Lwowie 2 tys. mk., 4) Za zakupno biletu kolejowego płaci się we Lwowie 20.000 mk., zaś na Podzamczu i w Przemyślu 15.000 mk.

— **Najbliższe terminy płatności podatków.** W dniu 10. grudnia 1923 zapadają: a) termin wpłaty trzeciej raty (za I. półrocze 1923) podatku przemysłowego. b) ostateczny termin do uiszczenia zaliczki na podatek majątkowy z gruntów i przedsiębiorstw zarobkowych.

Do dnia 15. grudnia 1923 należy wpłacić podatek przemysłowy od obrotu za listopad 1923.

Do dnia 17. grudnia 1923 należy uiścić podwyżkę drugiej raty podatku gruntowego i domowo-klasowego.

Nieuiszczenie wymienionych podatków w powyższych terminach, pociągnie za sobą przymusowe ściągnięcie należącego się podatku z doliczeniem 5 proc. kary za zwłokę za każdy dzień oraz kosztów egzekucyjnych (ustawa z 24. października 1923, Dz. U. R. P. N. 112 — poz. 891).

— **O regulacyę opłat szkolnych w prywatnych zakładach naukowych.** Bardzo piekąca kwestya opłat szkolnych w prywatnych zakładach naukowych we Lwowie znalazła powtórnie swe omówienie na wiecu rodzicielskim, jaki odbył się ub. niedzieli w sali Instytutu Technologicznego. Uregulowanie powyższej kwestyi jeszcze ciągle nie nastąpiło wobec niemożności dojścia do porozumienia między właścicielami zakładów prywatnych, a rodzicami. Spór powstał z powodu niechęci zrezygnowania przez właścicieli szkół ze **złotego polskiego** jako miernika, co jednak ze względu na stałą prawie dewaluacyę marki polskiej, a co zatem idzie zwyżki złotego, przewyższa możność płatniczą rodziców.

Po zdaniu sprawy przez prez. Komitetu p. **Glasgalla** z rokowań, jakie Komitet przeprowadził po ostatnim wiecu z właścicielami zakładów i z nauczycielstwem, wygłosił referat w powyższej sprawie p. **Dr. Anzelm Lutwak.** Następnie prof. **Kuczyński** przedstawił życzliwe stanowisko nauczycielstwa względem rodziców, poczem oświadczył gotowość pośredniczenia między obiema stronami.

W długiej dyskusyi, jaka się następnie rozwinęła, zabrali głos pp. **major Lech, Dr. Geyer Adam** i inni, poczem przyjęto wniosek przewodniczącego, aby wstrzymać się na razie z wszelką akcyą „aż do wyniku rokowań prof. Kuczyńskiego z właścicielami zakładów, jednak z zastrzeżeniem, że **złoty polski jako miernik opłat szkolnych nie może wchodzić w rachubę,** zaś czesne winno być regulowane co miesiąc, stosownie do wzrostu drożyzny przez wspólny Komitet, reprezentujący obie strony. Aż do rezultatu rokowań, z których Komitet zda sprawę na najbliższem posiedzeniu, postanowiono **wstrzymać się z opłatą czesnego**

tan. Cwenarski
Lwów, Akademicka 21.
poleca własnego wyrobu: balje blaszane, baniaki, wanny, wanienki, wiadra, konewki blaszane oraz naczynia emaljowane, sita do mąki i fasowania oraz wszelkie towary galanteryjne.
Sprzedaż naczyń wysortowanych po cenach nader umiarkowanych.

— **Nieludzkie znęcania się nad lokatorem.** Nośnie do notatki w numerze 1695 w „Chwili“ nieszczonej proszą nas pp. Mendl i Frymetta tnerowie o zaznaczenie, że zasięgnięte na cu lokatorów informacye o rzekomem ich caniu się nad lokatorką Jetti Feld, tejże mę- i nieletnią córką — są najzupełniej nie- dne z prawdą.

— **Oszust** w osobie Jana Majewskiego, rze- no urzędnika bankowego, został wczoraj ska- y przez trybunał orzekający pod przewodni- em r. Angielskiego na 8 miesięcy.

— (d). **Z rubryki rzeczy ciekawych i niecie- wych.** Wczoraj napadło jakieś podchmielone arzystwo w osobach Franciszka i Maryi kow, Maryi Tkacz, Anny Delichowskiej i hala Koguta, przebranego za kobietę, na A- ę Letkę, 17-letnią (zam. Pasieki halickie 10) cającą w towarzystwie kolegów i koleżanek rzedstawienia amatorskiego, w którem bra- udział w kostyumie krakowianki. Michał Ko- rozdarł na Letce kosztowny kostyum oraz bował kulczyki, wyrządzając napadniętej szko- na sumę 79 milionów mk. — Aż na policyę yszła ze skargą strapiona Hartungowa Anna swego mężulka, który stale przepijał obek i na restauratora Michalskiego Win- ego (Snopkowska 26), który rozpijał jej mę- wódką, piwem i likierami. Hartungowa do- ła, że mąż jej przepił wczoraj u Michalskie- 20 milionów, cały swój zarobek, który po- na 1-szego w elektrowni, gdzie jest pala- m. — Organom policyjnym udało się przy- yć niektórych członków niebezpiecznej kli- zatrudniającej się „wyładowywaniem“ bez po- zenia wielkich kosztów i trudów towarów z gonów kolejowych na Podzamczu. Policya jest tropie całej zgrai złodziejskiej, która syste- cznie okradała przesyłki drzewa i skór.

Oddział lotny przy tut. Eksp. śled. przy- oraj szej rewizyi sklepów zakwestyonował u upców księgi handlowe, co do których odziło przypuszczenie, że cyfry w nich za- te nie zgadzają z faktycznym obrotem w da- handlu. — Niezły dzień mieli złodzieje do- którzy ogołocili kilka przedsionków z deroby. I tak m. i. skradziono Antoniemu Wi- owskiemu (Głęboka 9) palto wart. 80 milj., ayst. Konopackiemu (Sapiehy 20) marynar- wart. 14 milj., Leibowi Karplerowi (Źródlana biżuteryę i garderobę, wart. 80 milj. mk. Przytrzymano i oddano do aresztów poli- ych Józefa Autmanna, Szpitalna 22, który il 9 kg. cynku, stopionego z połamanych ieszek cynowych, którego pochodzenia udo- nić nie mógł, wykręcając się, że kupił. — Przytrzymano też kilku błatników z Rawy tiej, którzy od szajki grabieżców grobowców powiecie rawskim odkupowywali okradzione zy.

— Na ciekawy pomysł wpadł jeden z nie- kich ptaków lwowskich, który napisał do go kolegi list z więzienia, by mu się wysta- o jakieś lekarstwo, któreby spowodowało go- kę 40-stopniową, a nawet mogło sprowadzić s lub cholerę. Nalegał on bardzo na swego gę o jaknajrychlejsze zadośćuczynienie jego bie, gdyż dnia 7.12. miał stanąć przed są- List ten znaleziono podczas rewizyi u a- owanego wczoraj złodzieja Emila Podwy- iego z Kleparowa.

— **Kwiatki św. Biurokracego.** Rzecz dzieje się ministeryum jednego z państw bałkańskich ybitnej kulturze agrarno-demokratycznej. komity pianista prof. Ch. Foerster zjawia się dnego z dyrektorów departamentu z pro- o pozwolenie na koncert. Załącza przy tej obności program, na którym figurują na- Chopin, Liszt, Schuman, Mendelsohn, thoven i t. d.

Decyzyi oczekuje znakomity pianista w po- alni ministeryalnego dygnitarza. Naraz u- ają się drzwi i dyrektor departamentu ogła- uroczyście: Nie, panie profesorze, tylu o- m naraz nie mogę dać pozwolenia na wjazd naszego kraju. (K.W.).

— **Wzmożenie wydajności ziemi o 100 proc.** Jak donosi „Tribuna“: Chemik czeski Stoklaska odkrył metodę, przy pomocy której wydajność ziemi może być podniesiona od 100—120 procent. Stoklaska stwierdził, że **promienie radioaktywne** mają znaczny wpływ na szybszy rozwój roślinności. Do gruntu, który ma być uprawiany, wedle jego metody mają być zakopywane rurki metalowe z ciałami promieniotwórczemi.

— **30-ty doroczny zjazd związku kobiet żydowskich w Ameryce.** W St. Louis (Stany Zjednocz.) odbyło się z końcem ubiegłego miesiąca uroczyste otwarcie zjazdu zrzeszonych kobiet żyd. w Ameryce przy współudziale około 400 delegatek z różnych miast Stanów Zjednocz. i Kanady. Przemówienie powitalne wygłosiła znana kierowniczka amerykańskich sufrażystek pni Shapson Gatt, która m. i. powiedziała: Już minęło 5 lat od czasu zawarcia zawieszenia broni, a jednak jeszcze daleko do pokoju. Na długiej cierniowej drodze, prowadzącej do upragnionego pokoju światowego, krocie ofiar poniosły kbiety żydowskie. Sprawozdanie z działalności związku w latach ubiegłych złożyła prezesowa zw. Rosa Brenner, z którego wynika, że Zw. wydał na cele organizacyjne i charytatywne około 176.000 dolarów.

W Zjeździe brały też udział przedstawicielki ruchu kobiecego w Europie m. i. pnie: Sidonia Werner z Hamburga, oraz z **Polski posłanka Róża Pomeranz-Melzerowa.**

— **Mogiła książek i gazet.** W Jekaterynosławiu dowództwo konsystującej tam 22 dywizyi urządziło uroczysty pogrzeb książek, zniszczonych przez niekulturalnych czytelników, żołnierzy armii czerwonej. Wszystkie książki w barbarzyński sposób podarte przez czytelników złożone do trumny, którą zakopano z wielką uroczystością na głównym placu miejskim. Nad tą mogiłą dowódcy pułków wygłosili przemówienia o znaczeniu książek i wzywali żołnierzy do ostrożnego obchodzenia się z książkami i gazetami. (AW).

— **Odczyty w sow. Rosyi.** W wielkim audytoryum Politechniki moskiewskiej odbył się odczyt o metodach zapobiegania zapłodnieniu. Odczyt zgromadził tak wielką ilość słuchaczy, iż musiano wezwać policyi dla utrzymania porządku i niedopuszczenia osób, które nie miały biletów.

———ooo———

Z Giełdy.

Lwów 3. grudnia.

Przegląd obrotów giełdowych.

Kursa naogół mocne. Popyt duży. Tendencya chwiejno-zwyżkowa.

Obroty w transakcyach: Hipoteczny 840, 875 885, 890, (720); Małopolski 925, Pokred. 46, 47 50, 52, 45, Przemysłowy 430, 435, 425, 428 430 435, 440, Ziemski Kredyt. 185, 195, 200, 192, 210, 220, 235, Niemojowski (420), Ojkos 5600, 5525, 5500, 5525, Parowozy 260, 280, 285, Pezet 100, 95, 90, 100, 96, 80, 105 (75); Pocisk 300 35(0, Nafta 310, 305, 290, 300, 320, 310 315; P. T. B. 95, 100; Rakszawa 5900, 5700, 5800; Rohn i Zieliński 525, Siersza el. 110, 115, Tepege 4200, 4100, 4200; Tespy 4500, 4550, 4600 4650, 4700; Zieleniewski 16250, 16200, 16000, 16400 16500, Browary 1800, 18500, 18750, (17000, 18500) Chodorów 5000, 4950, 5025, 4925, 4940, 5000; 4950, 4900, 4960, 5000; Cegielski 850, 820, 835, 800, 810, 830, 860, 850, 880; Gafota 105, 108; Tohan 500.

Transakcye w akcyach niekotowanych: Jaworzno 23000, 22750, 22500, 22600, drob. 23500, 23250, 23000, 23750, Gazy 26000, 27000, 27250, 27000, 26750, 26800, Akumulator 280, Azot 220, 215, 210, 205, Brugger 600, 595, Chybie 1950, 7900, 7800, dr. 8000, Elektr. n. S. 55, 54, 54 i pół, Gazolina 800, 775, 750, 725, 710, Gazociągi 295, 280, Foresta 470, 460, 465, Len 700, 725 750, 775, 780, 790, 795, 800; Lesienice 1300, 1400 1450, 1500, Lokomotywy 450, 460, Nitrat 150, 135, 140, Olkusz 360, 375, 390, 395, 400 Przeworsk 140, Radziwił 1550, 1600, 1560, 1675, Rolindustria 180, Schoen 70, Szkło w Kr. 600, 675, 700 Węglówki 40, 38, 37, 37 i pół, Columbia 35, Hydropol 60, Kraj. Zw. Przem. of. kup. 1000.

Walutowe notowania pozagiełdowe.

Lwów, 3. grudnia.

Dol. am. 3,850000, Dol. kan. 3,500000, Fr. fr. 190000, Fr. szw. 625000, Fr. belg. 165000, K. cz. 105000, Funty szt. 16,000000, Liry wł. 150000, Lei rum. 15000, Guld. hol. 1,350000, Wiedeń 50, Praga 105000, Czerniowce 16000.

Złoto: 20 kor. 15,000000, 20 mk. 15,000000 10 rubli 20,000.000.

Srebro: Kor. 260000, 5 kor. 1300000, floreny 650000, kopiejki 500000, ruble 1050000.

Z Giełdy zbożowej.

Lwów, 3. grudnia.

Przy licznym udziale ruch ożywiony, ogólny obrót około 200 ton. Transakcye w pszenicy, jęczmieniu, fasoli białej, ziemniakach i wyborowej mące prowincyonalnej. Poszukiwane żyto przy słabej podaży. Tendencya silnie zwyżkowa — usposobienie silne.

Pszenica krajowa 73/74 10.500, 10.800, żyto małopolskie 68/69 7.400, 7.600, jęczmień małopolski browarniany 6.800, 7.100, owies małopolski 44/45 6.300, 6.500, ziemniaki jadalne 850, 900 fasola biała 2.200, 2.300, mąka pszenna 40 proc. 22.500, mąka pszenna 55 proc. 18.000, mąka pszenna 70 proc. 15.000, mąka żytnia 60 proc. 16.300 mąka żytnia 70 proc. 14.500, otręb pszen. netto 4.000, otręb żytni netto 3.500.

Giełda krakowska.

Kraków. 3. 12 .(Pat). Pol. B. Przem. 445 465, B. Powszechny kred. 50, 55, B. Hipoteczny 875, 850, B. Małopolski 925, 1000, B. Sp. zarobk. 3500, 3400, Ziemski B. Kred. 190, 215, Tohan 490 510, Impeks 20, 20 i pół, Pharma 330, 400, Br. Rolniccy 300, 310, Polski Głob 90, 80, Żegluga 100, 110, Zieleniewski 15600, 16000, Rohn i Zieliński 575, 625, Cegielski 800, 900, Trzebinia m. 520, 750, Parowozy 285, 310, Górka 15800 18000 Siersza górnicza 9500, 9650, Tepege 4250, 4450 Nafta 325, 340, Pezet 125, 115, Pokucie 300, 275 Oikos 5700, 5600, Strug 700, 825, Synd. kosz. 185, 200, Trzebinia tłusz. 4000, 5000, Krakus 700 800, Ćmielów 850, 900, Siersza elektryczna 140 170, Chodorów 5600, 6000, Niemojewski 330 370.

Giełda warszawska.

Czeki.

Warszawa, 3. 12. (Pat). Dolary St. Zjedn. 3525, 3455, Belgia 164400, Bukareszt 17800, Holandya 15650, Londyn 15200, N. Jork jak got., Paryż 191400, 177600, Praga 100000, Szwajcarya 615800, 609600, Wiedeń 49.555, 49, Włochy 152, Franki złote 676200, Bony złote 555, 545, 8 prc. pożyczka 5400, 5250, milionówka 55, 50.

Warszawa, 3. 12. (Pat). Bank dysk. 3400 B. dla h. i p. 860, 900, Kred. warszawski 1000 B. małopolski 900, Przemysłowy lwowski 490, Zjedn. ziem. polskich 900, Związek spół. zarob. 3650, Bank związku ziem. 210, 230, Cerata 180, Kijewski i Scholce 2875, Spies 900, Puls 290, Wildt 430, Chodorów 4900, Czersk 850, Częstocice 4300, 4600, 5000, Gosławice 1530, 1100, Michałów 1575, Warsz. tow. fabr. cukr. 5625, Firlej 400, Łazy 155, Drzew. przem. handl. 525, Warsz. tow. kop. węgl. 6600, 6800, 7225, 8000, Cegielski 815, Fitzner i Gemper 7700, Lilpoop Rau i Loew 670, Modrzejów 11 i pół, Norblin 1350, 1450, Ortwein 245, 265, Ostrowieckie 14500 Parowozy 300, Pocisk 490, Rohn i Zieliński 465 Starachowice 3725, Trzebinia 450, Ursus 770, Zieleniewski 15, Zawiercie 415 mil., Żyrardów 375 mil., Belpol 45, Borkowski 625, Hurt. 190 Bracia Jabłkowscy 150, Polbal 90, Skup zbór 100, Synd. rolniczy 2350, Tkanina 70, Żegluga 180, 165, Zach. tow. 300, Ćmielów 800, Elektr. 2150, Pol. tow. elektr. 210, Kabel 700, Kluczewska fabr. 1650, Polski przem. korkowy 115, Nafta 400, Polski przem. naftowy 460, Nobel 1000 780, Lenartowicz 110, 160, Polus 450, Pustelnik 575, Siła i Światło 925, Spirytus 2700, 3000 Haberbusch 6000, Polski Lloyd 60. Marynin 1000

„IHIG“ Międzyn. Handlowe i Przemysłowe Tow. Sp. z ogr. odp.

Dostarcza: Motory Diesla, turbiny wodne Francisa, kompl. urządzenia młynów o wysokiem i niskiem mlewie Walce oryg. Daverio & Cie Zurych — Łuszczarki Mars patent Kaspar Senice. Oryg. szwajcarską gazę młynarską marki Reiff Frank itd.

LWÓW Podleskiego VIII. Telefon 413.

XI. PRZYKAZANIE nie kupujcie OBUWI

póki nie przekonacie się co do jakości, trwałości, tgrabności i taniości w znanej ze solidności firmy S. FEDER Lwów, Sykstuska 7 UWAGA! Upraszam o łaskawe przekonanie się co do prawdziwości niniejszego ogło bez przymusu kupna, oraz zapamiętanie firmy S. FEDER i nr. domu SYKSTU K

Suchedniów 3250, Leszczyński 7400, Przemysł leśny 155, Mirków 4500, Majewski 6000.

Giełda wiedeńska.

Wiedeń. 3. 12. (Pat). Amsterdam 26870, Belgrad 800, Berlin 13.70 za bilion, Bruksela 32554 Budapeszt 368, Bukareszt 355, Chrystiania 10380 Kopenhaga 12780, Londyn 308500, Madryt 9080 Medyolan 3084, N. Jork 70935, Paryż 3822, Praga 2060, Sofia 548, Sztokholm 18270, Warszawa 180—200, Zurych 12380.

Wiedeń. 3. 12. (Pat). Prioritety 583, Anglobank 369, Bank związk. 224, Bank obrotowy 168, Zakł. ziemski kred. 463, Austr. zakł. 343, Bank depoz. 93, Laenderbank 365, Merkury 219, Unionbank 379, Żiwnostenska 907, Kolej północna 21000, Kolej lwowsko-czern. 368, Austr. koleje 890, Kolej południowa 233.9, Alpiny 714 Krupp 433.9, Tow. górn .hutn. 6370, Huta Poldi 980, Praskie tow. żel. 2320, Rima 241, Silesia 90 Skoda 1289, Zieleniewski 319, Apollo 890, Fanto 4490, Karpaty 518, Galicya 26800, Schodnica 1600 Siersza 194.

Giełda zurychska.

Zurych. 3. 12. (Pat). Kursa końcowe. Holandya 217.60, N. Jork 573 i jedna czwarta, Londyn 24.93, Paryż 31.05, Medyolan 24.87, Praga 16.70, Budapeszt 0.0302, Bukareszt 2.85, Belgrad 6.47, Sofia 4.40, Warszawa —.— Wiedeń 0.0081 Austr. kor. stempl. 0.0081.

Zurych. 3. 12. (Pat). Szwajcarska Bankverein notował nieoficyalnie **Warszawę — 0.0001 — 0.0002**, Berlin — 0.00102 i pół — 0.00107 i pół za 10 miliardów.

Giełda berlińska.

(W milionach).

Berlin. 3. 12. (Pat). Amsterdam 1576050 Bruksela 193515, Włochy 187545, Londyn 18154500 N. Jork 4189500, Paryż 225435, Szwajcarya 728175 Wiedeń 58852, Praga 121695, Budapeszt 21945.

———ooo———

NADESŁANE.

ברכת מז"ט לארושת רעי היקר פנחס גוטווירטה. עם העלמה מלכה גרינבערג מלבוב. פסיעת נחת חדיה סובביך. מזלך להאיר כשאש הצהרים ויזכה לבנות ביתך על הרי יהודה.

מברך יצחק האלקען.

DROBNE OGŁOSZENIA.

MIESZKANIA-LOKALE.

Wynajmię pokój z wiktem zzmożnemu panu. Wiadomość Segallowa, Wronowskich 8. 10135

INTERESA I ANOLOWE

Specyalista w wyrobie kosmetyków na wzór francuski szuka spólnika z kapitałem. Zgłoszenia do administracyi pod »Kapitał«. 17001

SPÓLNIKA z kapitałem poszukuję. Do dyspozycyi lokal w śródmieściu na towary galanteryjne lub tekstylne. Zgłoszenia listowne do administracyi Chwili pod »B. W.« 10137

RÓŻNE.

Wypadanie włosów, zmarszczki, wągry, pryszcze, plamy usuwa się. Kosmeo, Mikolasch. 10135

Do lokalu »szukam spólnika fachowca z kapitałem. Zgłoszenia Adm. Chwili pod »Lwów« 10147

Poszukuję dam duży lokal przemysłowy z palowiskami i dużemi kotłami do gotowania mas nadający się na przemysł chemiczny etc., dalej lokal sklepowy naprzeciw Teatru wielkiego. Poszukuję spólnika z odpowiednim kapitałem. Listy pod »Przemysł i handel« do administracyi. 10142

NAUKA i WYCHOWANIE

MANDOLINY, GITARY 6 do 8 tygodniowy kurs zbiorowy i pojedyńczy, z poręką za płynną grę z nut głoszenia codziennie od 4 do 7 pop. Specyalista-pedagog Plac Bernardyński 12. II p. Kupuje wszelkie instrumenty muzyczne. 10088

Nauczycielki ze szkół średnich i z francuskiem poszukiwana. Burstin, Kącik 0 10136

KUPNO. — SPRZEDAŻ

Okazya. Fortepian 1/3 koncertowy, krzyżowy, czarny, marki Fritz-Wiedeń, zaraz do sprzedania. Oglądać można w Hali Aukcyjnej, Akademicka 3.

Jadalnia dębowa, modna, 2 szafy mahoniowe, biurko meryk., świecznik duży wenecki, duża szafa z lustrem okazyjnie do sprzedania Hala Aukcyjna [illegible]

Fortepian krótki oraz świetlicę kangurową sprzedam Zimorowicza 6 drzwi 3. 10099

Okolica dworca głównego we Lwowie kamienica nowa komfort, wolne pomieszkanie, II. piątrowa, czysta, 4000 dol., kamienica I-piątrowa bez komfortu z wjazdem, ogrodem, wolne pomieszkanie 3000 dol. — Nowa willa centrum wolne pomieszkanie, z ogródkiem 4000 dol, — parcele za rogatką 481 sążni, parcele fabryczne na Żółkiewskim od 1—12 mg., parcela okolica na Bajkach, tamże kamienica komfortowa II-piątrowa, wolne 4 pokoje 14000 dol., wspaniała III. p. kamienica kosztownie budowana 36.000 dol. sprzeda »EWOLUTA«, Lwów, Ossolińskich 11.

Transakcye kupna i sprzedaży drzewostanów, majątków leśnych i rolnych, terenów naftowych, objektów przemysłowych i realności w całej Polsce przeprowadza uczciwie i szybko Agencya »EWOLUTA« ul. Ossolińskich 11. 10115

„EWOLUTA“ Lwów, Ossolińskich 11 sprzeda FOLWARK 118 mg. (40 mg. lasu) z pięknemi budynkami i inwentarzem, 5 klm. od stacyi kolejowej. — **6 km od Lwowa** 6 mg. z budynkami 1200 dol., 1 mg. z murowanemi nowemi budynkami 1000 dol., [illegible] wielkie zabudowania murowane, 1/2 mg. ogrodu i sadu 1500 dol. NA PERYFERYACH LWOWA dom murowany, 8 ubikacyi ze stajnią i ogrodem 400 sążni 1500 dol 10083

Parcelę 600 sążni na Wulce 400 dolarów, 5 minut od tramwaju sprzeda »Ewoluta« Lwów, Ossolińskich 11. 10114

Puszki blaszane z mleka kondensowanego kupuję, płacę najwyższe ceny. L. Wittels, Fabryka chemiczna Lwów, Panieńska 9. 10067

Fortepian »Schweighof« krótki, sprzedam; handlarze wykluczeni. Domagalewicza 3. parter lewy, od 2—6. 10139

Poszukuję czierzawy lub kupno apteki. Do administracyi »Aptekarz«. 10138

Okazyjnie sprzedam automat gazowy, wannę emaliowaną, komodę z lustrem, samowar mosiężny, nowy płaszczyk sukienny, garnitur stołowy 18 osobowy. Oglądać 2—4 Gródecka 39 u gospodarza. 101 9

WOLNE POSADY.

Poszukuję panny do 2 dzieci (4 lata i 13 miesięcy) Dr. Lindner, Stanisławów Jagiellonowa 30. 10017

Początkujący praktykant z dobrego domu zostanie natychmiast przyjęty. Galanterya Sykstuska 31. 0127

Biuro spedycyjne poszukuje stenotypistki i stenografistki niemieckiej. Listy »7 0« Biuro ogłoszeń Buchstaba, Legionów 21. 1009

Koncypienta zdolnego rutynowanego przyjmie pod dobrymi warunkami adwokat Safir w Tłumaczu. Pokój kawalerski zarezerwowany 10 7

Przyjmiemy chłopca z dobrego domu do składu artykułów technicznych. »Potęga« Gródecka 47.

Praktykanta przyjmie zakład dentystyczny Dr. Schneidra, Asnyka 11 A. Zgłoszenia u asystenta.

POSAD POSZUKUJĄ.

Buchalter początkujący w pob. niemieckim języku, różnych systemów poszukuje posady. Zgłoszenia w administracyi pod »Punktualny«. 1014

URZĘDNIK TARTAKU z dłuższą praktyką, wyższem wykształceniem rolnem poszukuje posady w tartaku, względnie w przemyśle drzewnym. Oferty pod »Tartak« do Chwili. 1013

Koncypient zupełnie samodzielny szuka posady. Oferty pod Behr; Lubaczów 10133

Lekarz-dentysta poszukuje posady assystenta. Zgłoszenia pod »Lekarz«. 101 8

JUŻ BOTANIAŁY.
Otomany ◆ Kanapki do skła
Materace włosienne i sprężynowe
DYWANY CHODNIKI
firanki, Kapy, materje meblowe, Drelic
w znanej z taniości firmie 8
E. HAGLER, Lwów, Sobieskiego
Uwaga na firmę i Nr domu 21.

1 kg. ZŁOTA
wart jest tuzin nożyków zapasowych »GIL
i t. p. aparatów znanej marki »SALF
S. FEDERA. — Tak twierdzą panowie, któ
stale dotychczas używają. Kto o tem wątpi
się przekonać Wyłączny skład wysyłkowy S. FEDER, Lwów, Sykst

Wszelkie maszyny młyńskie, gazę
i pasy dostarczają natychmiast ze składu R
BERSEZI i FRIEDLENDER, Brajerowska

ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE inż. STANKIEWI
LWÓW, UL. FRANCISZKAŃSKA
wykonują wszelkie naprawy motorów, m
rolniczych, gorzelnianych, drukarskich, ar
roboty tokarskie.
SPAWALNIA
autogenem części pękniętych i połamanych
laza, stali, mosiądzu i aluminium. Własna
wnia metali. Naprawa najdrobniejszych aż
większych przedmiotów, uskutecznia się n
szynach precyzyjnych, najnowszych typów
krótszym czasie.



CYKORJ
BOHMA
z fabryki
FERD. BOHMA
we Włocławku S.
jest jedynie najta
domieszką do k
Uważać na firm
Do nabycia wsz
Najwyższe uznanie i dyp

Gramofony i płyty najmo
maszycia, łyżwy, saneczki, lampki ele
rówki oszczęd., akumulatory, meszty
kostjumy, piły do boksu, skrzypce,
ny etc. poleca najtaniej firma
Malwina Immerglück, Lwów, Jagiell
Zlecenia z prowincyi odwrotnie.

Lekarze Specjaliś
zalecają do pielęgnowania ciałka dzi
Puder i Mydło Bébé Szolma
Puder leczy wszelkie dolegliwości sk
mydło zapobiega takowym.

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Heschel „Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika

Nr. 1698 Lwów, czwartek 6. grudnia 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I. p KONTO P.K.O. 142.254

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 50.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 1,250.000 Mk., zam. 1.400.000 Mk., zagr. 1,625.000

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 8.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 24.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 32.000 Mk., w tekście i przed kroniką 40.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 48.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 32.000 Mk. najmniej 10 w. 320.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 5.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 7.000 Mk. tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 16,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 8,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 48,000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

KALOSZE i Śniegowce po najniższych cenach poleca Skład obuwia R. SCHORR, LWÓW KRAKOWSKA 23

Dzisiejsza „Chwila“ przynosi:

Lewica sejmowa w ostrej opozycyi.
Przestroga dla płatników podatkowych.
Dymisya dwu ministrów.
Druzgocąca krytyka projektów p. Kucharskiego.
Prysła harmonia jak bańka mydlana.
Optymizm p. Korfantego.
Rzucenie bomby w Bielsku.
W Rosyi kwitną bzy i drzewa owocowe.
Po czem pozuać prawdziwe dolary.
Wypłata dodatku grudniowego i wyrów.

Ku czemu idzie Europa?

(H.) Ostatni kataklizm dziejowy poruszył wiele zasadniczych zagadnień co do przyszłego ustroju i charakteru politycznego Europy. Co nastąpi po wojnie? Czy zapanuje reakcya, czy wzmoże się radykalizm? Czy wzmoże, czy też załamie się pod ciężarem ofiar, jakie kosztował ludzkość nacyonalizm? Cała prawie demokracya europejska zadawała sobie te pytania w rozmaitych waryantach i wśród niezliczonych hipotez, teoryi i dyskusyi zapominała, że ona jest tą sferą, która powołana jest nie do stawiania, lecz do rozstrzygania owych dylematów.

Społeczności wszystkich państw rozstrzygają istotnie problem ten ciągle, rozstrzygają dość chaotycznie i nie w tak jaskrawo sprecyzowanych formach, w jakich został on postawiony. Pomiędzy ewolucyą polityczną państw środkowo i wschodnio-europejskich a pomiędzy Zachodem zachodzi w tej dziedzinie poważna różnica. W krajach zniszczonych wojną wije się ta linia w gwałtownych skokach, oscyluje nerwowo pomiędzy widmem najskrajniej reakcyjnych i najbardziej zanarchizowanych form ustroju politycznego, pomiędzy faszyzmem a bolszewizmem. W krajach zwycięskich natomiast odchylenia kierunkowe dróg ewolucyjnych są niewielkie, poszczególne fazy rozwojowe wypływają z siebie organicznie i dla tego bardziej nadają się do wytworzenia syntetycznego obrazu. We Francyi obserwujemy stopniowy rozkład bloku nacyonalistycznego. W obecnym parlamencie stanowi on jeszcze główną i dyrygującą politykę, państwa się, ale równocześnie jesteśmy świadkami wzmagania się tam popularności prądów radykalno-liberalnych a ostatnie wielkie zwycięstwo swe w Izbie deputowanych zawdzięcza premier Poincare swemu odchyleniu się na lewo, odniósł je bowiem przez druzgocącą krytykę skrajnie nacyonalistycznego Tardieu oraz eksponentów b. prem. Clemenceau

Bardzo ważnym, w tym względzie będzie również wynik blizkich już wyborów w państwie wielkobrytyjskiem. Zeszłoroczne wybory przyniosły zwycięstwo skonsolidowanym stronnictwom konserwatywnym i Labour Party. Partye liberalne, partye środka poniosły mimo najtęższych polityków znajdujących się w ich obozie stanowczą klęskę. Ale już po roku rządów potuły polityczno-gospodarcze skłoniły Anglię do przeprowadzenia korekty. W obozie konserwatywnym zaznacza się tak ostra różnica zdań co do polityki wewnętrznej i zewnętrznej państwa, że właściwa walka rozegra się wśród samych konserwatystów i przynieść może nieoczekiwany przez Baldwina wynik, że skorzysta na tem tertius gaudens, a są nim zjednoczone i jednolite dziś jak nigdy grupy liberałów pod wodzą Lloyda George'a, Asquita i Churchilla. Wynik wyborów w Anglii wpłynie bez wątpienia bardzo silnie na ukształtowanie się stosunków politycznych na kontynencie europejskim, w szczególności na podstawowe zagadnienie przywrócenia gospodarczej regeneracyi i łączności wzajemnej wyniszczonych wojną i przesileniami wewnętrznymi państw.

W jednem z nich w Niemczech po fazie zupełnego zdawałoby się rozstroju politycznego i finansowego nastąpiła chwila wytchnienia. Wprowadzenie tymczasowego miernika pieniężnego, marki rentowej, która ma aż do czasu reformy walutowej, wesprzeć gospodarkę społeczną Niemiec, okazało się narazie pewnym środkiem zaradczym. Po za tem jednak zmiana gabinetu ministeryalnego nie wskazuje na to, aby w polityce państwa niemieckiego zaszły jakie zmiany. W Niemczech katastrofa państwowa nie zastała właściwych do opanowania jej polityków. Obecny gabinet Marxa nie reprezentuje ani innej idei politycznej ani innego programu niż oba poprzednie gabinety Cuna i Stresemana. Można w nim widzieć co najwyżej wolę współczesnych Niemiec do lawirowania pomiędzy grozą radykalizmu a niemaskowaną reakcyą-monarchistyczną. W Niemczech jednakże, jak i w państwach Europy środkowej i wschodniej prądy reakcyjne znacznie silniej występują, niż w bogatszych krajach zachodnich. Wpływ Anglii i Francyi będzie też w miarę zabliźniania się ran wewnętrznych coraz bardziej miarodajny dla linii rozwojowej całej Europy.

———ooo———

Ministrowie uciekają z gabinetu Witosa.

P. Osiecki nie może się doczekać „upragnionej“ reformy rolnej, p. Nowodworski ...przepracowany

Warszawa, 4. grudnia. (tel. własny). Przed czterema tygodniami gabinet Witosa został po raz trzeci zrekonstruowany. W tym czasie min. Osiecki, który z ramienia Piasta w obecnym rządzie piastuje urząd ministra reform rolnych, na posiedzeniu swojego klubu zapewnił, że do 1-go grudnia reforma rolna zostanie wykonana. W przeciwnym wypadku zagroził złożeniem teki i w konsekwencyi wraz z większością Piastowców wystąpi przeciw Witosowi. Mimo upływu terminu o wykonaniu reformy, nikt nie myśli, wobec czego p. Osiecki zgłosił do rąk p. Witosa dymisyę, zawiadamiając równocześnie zarząd klubu o swojej decyzyi. Zebrany zarząd klubu, z powodu braku kompletu, nie zajął konkretnego stanowiska, odraczając posiedzenie do jutra. Na dzisiejszem posiedzeniu dwaj członkowie zarządu wypowiedzieli się za dymisyą, trzej przeciw.

Warszawa, 4. grudnia. (tel. własny). Po p. Osieckim przyszła kolej na ministra sprawiedliwości Nowodworskiego, który dziś zgłosił dymisyę w swoim klubie (Ch. D.), motywując ją... przepracowaniem. Zdaje się jednak że prawdziwe motywy tej dymisyi są zgoła inne. P. minister, który na początkowem posiedzeniu wsławił się jako „minister bez daty“, zamierza zrezygnować z teki, by, — jak mówią w kołach sejmowych — dostarczyć Chadecyi atutu do żądania ustąpienia p. Kucharskiego, względnie osłabienia p. ministra skarbu i przelania pewnej części agend ministerstwa skarbu na p. Korfantego.

W związku z dymisyą p. Nowodworskiego, zanotować należy wniosek nagły P.P.S. domagający się od rządu, by na przyszłość wszelkie rozporządzenia ministeryalne nosiły datę. Obecny minister stoi bowiem na wręcz przeciwnem stanowisku, a ponieważ istnieje możliwość powtórzenia się podobnego rozporządzenia, którego przynależność do tej lub owej epoki, nie dałaby się później stwierdzić wzywają wnioskodawcy rząd do załatwienia sprawy wedle treści wniosku.

———ooo———

Prysła harmonia, jak bańka mydlana...

Warszawa, 4. grudnia. (tel. własny). Pozycya p. Kucharskiego zaczyna się — delikatnie mówiąc — znowu chwiać.

Harmonia i jednomyślność, o której tyle głosiły oficyalne komunikaty, prysły jak bańka mydlana. Z rady finansowej wystąpili, jak wiadomo, posłowie Michalski i Byrka, tak, że jedynie zasiadujący w Radzie p. Zdziechowski popiera min. Kucharskiego. Drugi bowiem członek Rady poseł ks. Adamski odnosi się do projektów ministra skarbu nadal sceptycznie i lada dzień należy oczekiwać również jego wystąpienia.

Ustąpienie posła Michalskiego jest definitywne i znajduje dzisiaj potwierdzenie w prasie rządowej.

W miejsce posła Byrki Piast wydeleguje prawdopodobnie posła Rusinka, względnie Kowalczuka.

———ooo———

Lewica w ostrej opozycyi.

Warszawa, 4. grudnia. (tel. własny). Godzina 11. w nocy — Sejm trwa dalej. Opozycya z dniem dzisiejszym podjęła nową taktykę. Otóż stronnictwa wchodzące w skład tej opozycyi postanowiły wysunąć do każdego punktu porządku dziennego kilku mowców, wskutek czego obrady przeciągają się w nieskończoność. Najwięcej mowców dostarczyła P. P. S., z których do tad zabierało głos sześciu posłów.

Przy punkcie dotyczącym zaopatrzenia emerytalnego ministrów zabrało głos kilku mowców opozycyjnych z klubów P. P. S., N. P. R. i Wyzwolenia. Szczególnie ostre przemówienie wygłosił pos. Czapiński, który w dłuższym wywodzie poddał ostrej krytyce rządy obecne a następnie przeszedł do szczegółowej charakterystyki każdego z ministrów. I tak potępił mowca p. Korfantego, który stał się głównym importerem kapitału zagranicznego, następnie przeszedł do p. Kuucharskiego, który wzbogacił się podczas wojny i po wojnie, a Polskę doprowadził do niebywałego krachu finansowego. Nie oszczędził również mowca ministra spraw zagr. Dmowskiego i wicem. Seydy, a pp. Głąbińskiemu i Grabskiemu zarzucił, że dezorganizują szkolnictwo. P. Nowodworski jest ignorantem i nieukiem, który zyskał nieśmiertelną nazwę „ministra bez daty". P. Kiernik, który razem z p. Brodackim głosował za wydaniem posłów socyalistycznych nie należy również do najświętszych. Mówiąc o tym ostatnim członku gabinetu odczytał poseł Czapiński tekst skargi, jaką wytoczył pan Kiernik w r. 1918 przeciw swemu obecnemu kombatantowi p. Brodackiemu. Mianowicie p. Brodacki zaatakował Kiernika, a w piśmie atakującem zaznaczył m. i. „od powietrza, ognia i takich ludowców strzeż nas Panie". Teraz obaj zgodnie „pracują". Całą tę „kompanię" uzupełnia godnie minister od zaprzepaszczenia reformy rolnej. Takim to kandydatom nie należy dawać emerytur i prezentów.

Wywody p. Czapińskiego, który suchej nitki na gabinecie nie zostawił, dobrze wymierzając ciosy i trafiając zawsze w pięty achillesowe zespołu gabinetowego — zirytowały mocno p. Korfantego, który w ogromnie zirytowanym tonie oświadczył, że na emeryturę nie reflektuje i że się jej zrzeka.

Przy rozpatrywaniu wniosków komisyi oświatowej w sprawie szkolnictwa białoruskiego wystąpiła w całej nagości obłuda prawicy. Gdy bowiem na komisyi wnioski w tej sprawie aprobowała także prawica p. Rymar (N. D.) zażądał nagle odesłania sprawy do komisyi. Lewica zareagowała na to burzliwą obstrukcyą i biciem w pulpity.

Warszawa. (Pat). Przystąpiono do pierwszego czytania ustawy o przywróceniu mocy obowiązującej ustawy z 10. maja 1921 o uregulowaniu podatków pośrednich.

P. Diamand uważa, że uchwalona już ustawa o waloryzacyi zapewnia również waloryzacyę podatków pośrednich. Ustawa została pierwotnie uchwalona głosami prawicy, który zwalczała rząd wbrew naszym głosom. Tembardziej więc nie możemy głosować za pełnomocnictwami dla takiego rządu. Skoro rząd nie żąda pełnomocnictw dla podnoszenia podatków pośrednich, to nie wolno mu podnosić podatków pośrednich, które dwukrotnej przewyższają tamte. Mowca stawia wniosek o przejście nad ustawą do porządku dziennego. Analogiczny wniosek stawia p. Łańcucki.

P. Sanojca wnosi do wniosku p. Diamanda domagającego się przejścia nad ustawą do porządku dziennego, dodatek, wzywający rząd by przedłożył projekty ustaw o poszczególnych podatkach pośrednich. Marszałek oświadcza, że jest kilka wniosków nie różniących się merytorycznie o przejście do porządku dziennego nad ustawą. Najdalej idący jest wniosek p. ańcuckiego, załatwienie więc tego wniosku przesądzi los innych wniosków podobnych.

Izba wniosek p. Łańcuckiego odrzuciła.

W pierwszem czytaniu projekt ustawy o zmianie organizacyi urzędu ochrony lasów, odesłano do komisyi rolnej.

Nastąpiło pierwsze czytanie projektu ustawy w sprawie zaopatrzenia emerytalnego ministrów. P. Czapiński (PPS) wskazuje na to, że projekt ten domaga się nietylko emerytury, lecz także 3-miesięcznej odprawy. Gdy w kraju panuje nędza i głód, rząd ,który ponosi odpowiedzialność za ten stan nic znajduje nic lepszego i pilniejszego, jak zabiegać o zaopatrzenie ministrów, chociaż jeszcze ogólna ustawa emerytalna nie jest załatwiona. W związku ztem mowca poddaje krytyce działalność tak całego rządu i poszczególnych ministrów. Zarzuca rządowi, że w szeregu nowych ustaw rząd większości stara się odebrać konstytucyi jej dotychczasową treść i wydrzeć z niej ducha demokratycznego.

Taka jest ustawa o upoważnieniach dla rządu, która pod pozorem akcyi oszczędnościowej nadała ministrom prawo kasowania ustaw sejmowych, zawierających normy organizacyjne. Dalej projekt ustawy o zgromadzeniach stoi zdaniem mowcy w rażącej sprzeczności z art. 108, poręczającym wolność zgromadzeń, następnie projekt ustawy prasowej, która podporządkowuje wszystko starym kodeksom, zamiast ustanowić własne sankcye karne, wreszcie projekt ustawy o koalicyi, który podważa zasadnicze prawa robotnika do strajku. Mowca strajku. Mowca stawia wniosek: Sejm, nie mając zaufania do obecnego rządu, odrzuca przedstawiony projekt ustawy.

Minister Korfanty oświadcza, że ustawę tę przygotował poprzednik Witosa, rząd p. Sikorskiego. A jeżeli idzie o 3-miesięczną odprawę, to minister tej odprawy dla siebie nie żąda, ale zostaje ona wprowadzona w interesie p. Daszyńskiego. Rządowi obecnemu na tej ustawie nic nie zależy.

P. Michalak (N.P.R.) oświadcza: W chwili gdy skreśla się 10 proc. z naszego budżetu, gdy się przeprowadza redukcyę urzędników, a tysiące inwalidów i emerytów nie może się doczekać emerytury, panowie zapatrzeni w dawną Austryę, nie mają nic pilniejszego, jak zabezpieczać przyszłość ministrów, którzy w tym gabinecie zmieniają się jak wkalejdoskopie.

P. Kozicki zaznacza, że projekt ten w jednej części jest uzupełnieniem ustawy emerytalnej, a w drugiej ujmuje w ustawę to, co dotychczas działo się bez ustawy. Do tego zaopatrzenia mają prawo tylko ci ministrowie, którzy urzędują przez rok.

P. Zygmunt Nowicki (Wyzwolenie) stwierdza, że odpowiedzialność za ten projekt ponosi ten rząd, który go zatwierdza i podpisuje, t. rząd Witosa.

Wniosek p. Czapińskiego o odrzucenie stawy upadł 183 głosami przeciw 149. Usta odesłano w pierwszem czytaniu do komisyi skarbowej.

Następnie p. Ziemięcki (P.P.S.) referow imieniu komisyi spraw zagranicznych i ochr ny pracy ustawę o ratyfikacyi konwencyi, d tyczących pracy.

Sprawozdawca prosi o ratyfikacyę konwenc

Po sprawozdaniu p. Wójcickiego, dotyczące misyi jego jako delegata na piątą konferenc odbytą w Genewie w październiku, przyjęła Izba ustawę ratyfikacyjną w drugiem i trzecie czytaniu jednomyślnie.

Następnie p. Taraszkiewicz (Klub Białoruski) referował w imieniu komisyi oświatow sprawę wniosku Klubu Białoruskiego w prz dmiocie prześladowania szkolnictwa białoruskiego.

P. Rymar, zaznaczając, że wnioski dotyczą przedłożone przez referenta, odnoszą się tak do sprawy budżetowej, proponuje aby je od słać do komisyi budżetowej. Wniosek ten prz jęto 173 głosami przeciw 135 głosom.

P Michalak (N.P.R.) przedłożył plenum j ko sprawozdawca komisyi przemysłowo-handl wej szereg rezolucyi dotyczących kryzysu przemyśle włókienniczym.

Mowca proponuje rezolucyę: Sejm wzywa rząd do jaknajszybszego przedłożenia projek ustawy o ubezpieczeniu na wypadek bezrobo

P. Szczerkowski jako sprawozdawca mnie szości, prosi o przyjęcie wniosków wzywający rząd do przeciwdziałania represyom stosowany przez przemysłowców względem robotników, wniesienia projektu ustawy o kontroli nad prz mysłem z udziałem przedstawicieli organizac zawodowych, wreszcie wzywa Sejm do wybran komisyi z 7 członków dla zbadania przyczyn kr zysu i przedstawienia Sejmowi sprawozdania ciągu dwóch tygodni.

Z kolei zabrał głos p. Wierzbicki, który bardzo długiem przemówieniu poruszył całokształt stosunków gospodarczych i finansowy państwa. (Wobec tego jednak że posiedzenie Sejmu przeciągnie się daleko poza północ, uwagi na to, że Izba nie chcąc, aby w bież cym tygodniu odbyło się jeszcze jedno posie dzenie, postanowiła wyczerpać na dzisiejszem posiedzeniu cały porządek dzienny, przeto dalsz ciąg sprawozdania może być nadesłany dopie jutro).

Druzgocąca krytyka min. Kucharskiego

Znamienne oświadczenie posłów rządowych.

Warszawa, 4. grudnia. (tel. własny). Na dzisiejszem posiedzeniu komisyi skarbowej toczyła się w dalszym ciągu dyskusya nad exspose ministra skarbu. Zarówno posłowie prawicowi jak i lewicowi wypowiedzieli się przeciw tezom min. Kucharskiego, uważając je za nie realne. Równowaga budżetu przed waloryzacyą jest papierowa i nie wytrzymuje najmniejszej krytyki.

Znamiennemi były oświadczenia posłów rządowych: dubadeka Jaroszyńskiego i endeka Czetwertyńskiego. Ten ostatni oświadczył, że Polska musi uzyskać pożyczkę zagraniczną, bez której nie ma mowy o sanacyi skarbu. Polska musi pójść śladami Austryi i Węgier i przebyć Kalwaryę do Ligi Narodów.

Poseł Jaroszyński uważa okres stabilizacyi za spóźniony. Drogi, któremi kroczy min. skarbu — uważa mowca za niedokładnie obmyślone

Warszawa. 4. grudnia. (tel. własny P. min. Kucharski miał dziś znowu dzień ciężk rano w sejmowej komisyi skarbowej, popołudn w senackiej komisyi skarbowo-budżetowej, gdz wezwany przez komisyę wygłosił exspose. P. m nister przedłożył znane już propozycye, wyraż jąc nadzieję, że przy pomocy waloryzacyi utrz ma budżet w równowadze, zaś z wpływów kwocie 250 milionów fr. pokryje deficyty aż d czasu gdy zaczną wpływać zwaloryzowane p datki. W dyskusyi nad tem oświadczeniem z brali głos sen. Woźnicki, Karpiński i dr. Wur z e l. Ten ostatni zaznaczył, że waloryzacya je środkiem niebezpiecznym, częściowo illuzorycz cznym a częściowo niewykonalnym. W rezulta cie żaden z dyskutatntów nie okazał zachwyt dla pomysłów pana ministra.

Wypłata dodatku 53·67 nastąpi 16. grudnia

Zarządzenie rychłej wypłaty dodatków wyrównawczych.

Warszawa. (Pat). Rada ministrów na posiedzeniu w dniu 3. grudnia br. uwzględniła wzrost kosztów utrzymania w okresie od 16. do 30. listopada br. wykazany przez Gł. Urząd Statystyczny i na podstawie tego ustaliła mnożną, podług której w myśl ustawy o uposażeniu funkcyonaryuszy państwowych i wojskowych, ma nastąpić w dniu 16. grudnia b. r. dopłata do uposażenia za grudzień b. r

Warszawa. (Pat). Prezes Rady ministrów w porozumieniu z ministrem skarbu wydał okólne zarządzenie do wszystkich ministrów, zmierzające do zrealizowania ustawy z dnia 9. października 1923 o uposażeniu funkcyonaryuszy państwowych i wojskowych, polecając spieszne do konanie wypłaty ewentualnych różnic, jakie przy

zługują funkcyonaryuszom państwowym z tytułu wprowadzenia w życie nowej ustawy uposażeniowej za okres czasu od 1. października do chwili obecnej, w porównaniu z faktycznie pobranemi przez nich w tymże okresie czasu uposażeniami, obliczonemi podług dawniejszych przepisów uposażeniowych.

———ooo———

Optymizm p. Korfantego.

Warszawa, 4. grudnia. (tel. własny). Bawiący w Łodzi wicepremier Korfanty oświadczył urbi et orbi, że tylko obecny rząd zdolny jest do wyprowadzenia Polski z chaosu finansowego. Wiceprem. jest optymistą i wierzy, że do końca 1 półrocza przyszłego roku nastąpi wyjaśnienie sytuacyi finansowej.

Zwołana na środę konferencya wicepremiera z reprezentantami kupiectwa żydowskiego, została ze względów technicznych odroczona.

Bomby w Bielsku.

Bielsko 4. grudnia (tel. wł.) Wczoraj odbyło się tu zebranie poselskie, na którem poseł Plesch (Niemiec) składał sprawozdanie z swojej działalności poselskiej. Podczas przemówienia posła jakieś nieznane indywiduum rzucił między szczelnie zebranych wyborców dwie bomby, z których jedna eksplodowała. 10 osób poniosło cięższe i lżejsze rany.

Osławiony okólnik.

Warszawa, 4. grudnia (tel. własny). Komisya oświatowa kontynuowała dzisiaj dyskusyę nad wnioskami Koła Żydowskiego w sprawie osławionego okólnika b. min. Głąbińskiego. Poseł Konopczyński (ZLN.) stawia wniosek na przejście do porządku dziennego nad wnioskami żydowskimi, albowiem jego zdaniem — jako historyka — okólnik nie zawiera w sobie nic nieprawnego. Poseł Malik również endek solidaryzuje się naturalnie z swoim przedmowcą.

Poseł Czapiński (P.P.S.) uważa akt b. ministra za nielegalny i sprzeczny z konstytucyą.

Referent wniosków poseł Wygodzki piętnuje z całym naciskiem obłudę okólnika jakoteż endecyi, stwierdzając, że okólnik nie jest niczem innem jak przemyceniem numerus clausus. Endecy nie mogąc przeforsować tego barbarzyńskiego aktu w drodze legalnej, użyli podstępu. Okólnik stawia art. 86 o Radach wydziałowych do góry nogami, odbierając Radom inicyatywę, o co ministra nikt nie prosił.

W rezultacie wnioski żydowskie upadły większością 14 głosów przeciw 11. Za wnioskami głosowali Żydzi, mniejszości narodowe i lewica.

Poseł Wygodzki odmówił przyjęcia referatu na plenum.

Lewica zgłosiła wotum mniejszości z akceptem wniosku żydowskiego.

Poseł Konopczyński zainterpelowany, dlaczego w drodze legalnej nie forsuje normy procentowej, oświadczył, że Piast sprzeciwia się zakusom jego reakcyjnych zamierzeń.

Polepszenie sytuacyi Żydów w Bawaryi

Interwencya przez Dra Reicha u wicemin. Seydy.

Warszawa. 4. grudnia. (tel. własny). Prezes Koła Żyd. dr. Reich odbył dziś konferencyę z wicem. Seydą, w sprawie wydalania Żydów z Bawaryi. Okazuje się, że w położeniu ludności żydowskiej w tym kraju nastąpiła zmiana na lepsze, a zarządzenia wydalające zostały wstrzymane. Rząd polski ma również w myśl przedstawienia przez dra Reicha zażądać, aby wstrzymanie oddalania podano wczas do wiadomości stron, by w ten sposób oszczędzić im kosztownych przygotowań do podróży i likwidacyi majątku, a temsamem nie narażać ich na straty i koszty.

Anglia nie weźmie udziału w komisyi rzeczoznawców

gdyby ameryka zajęła stanowisko negatywne.

Wiedeń. (Pat). „Wiener Allg. Ztg." z Paryża: „Echo de Paris" ogłasza informacye, na podstawie których Poincare przyjął wczoraj Barthou ,a następnie ambasadora londyńskiego. Przedmiotem narad była sprawa zamianowania obu komitetów rzeczoznawców. Odpowiedź amerykańska jest jeszcze wątpliwa. **Gdyby Ameryka wzbroniła się wziąć udział w komitetach, prawdopodobnie także i Anglia wycofa swych delegatów z komitetów.**

Prez. Coolidge o odszkodowaniach.

Londyn. (Pat). „Daily Telegraph" dowiaduje się, iż prezydent Coolidge w orędziu swojem do Kongresu zwrócił przedewszystkiem uwagę na obecne stosunki międzynarodowe. W kołach angielskich panuje przekonanie, że Coolidge wypowie się również w sprawie rozwiązania problemu odszkodowań.

*

Londyn (Pat.) Polityczny sprawozdawca „Daily Telegr." pisze, że w kołach Wielkiej Brytanii wyrażają zadowolenie z powodu porozumienia osiągniętego na piątkowem posiedzeniu komisyi odszkodowań. Wydział komisyi, którego zadaniem będzie wynalezienie środków dla wyrównania budżetu niemieckiego i stabilizacyi waluty niemieckiej otrzymał instrukcye przedłożenia projektu dotyczącego trzech warunków: 1. w sprawie długości i warunków moratoryum, któreby miały być przyznane Niemcom, 2. w sprawie konieczności i ewentualnych widoków pożyczki dl astabilizacyi marki niemieckiej. 3. w sprwaie formy zagranicznej kontroli niemieckich finansów.

———ooo———

O powrót Venizelosa.

Ateny. Na olbrzymim wiecu uchwalono rezolucyę domagającą się powrotu Venizelosa gdyż powrót ten zapewniłby spokój i porządek wewnętrzny w kraju.

———ooo———

IZAK LEWIN.

Chanuka w świetle nauki.

(Dokończenie).

Na uświęconym tradycyjnie zwyczaju zapalania świateł w Chanukę opiera się i hipoteza naukowa. Wielu uczonych przypuszcza, że pierwotnie przypadało na dzień 25. Kislew inne święto, oczywiście prastare, pogańskie, które przez Makabejczyków z wielkiem zrozumieniem rzeczy i wysokim zmysłem politycznym na grunt żydowski przejęte zostało. Już Ewald1) dopatrywał się w Chanuce święta zimowego przesilenia słonecznego. które u wielu ludów było w użyciu. W najnowszych czasach rozwinęła tę hipotezę Regina Liljentalowa motywując ją szeroko i podając liczne analogie2). Jest też rzeczą zupełnie jasną, że przesilenie słoneczne musiało wywołać oddźwięk w duszy i nastroju człowieka, który zżył się z naturą i reagował, może bezwiednie, instynktownie na wszystkie jej zjawiska. Zupełnie słusznie zauważa Liljentalowa, że nie można tu mówić o wpływach jednego ludu na drugi lub zapożyczeniach z obcej fantazyi3), gdyż święta naturalne są reakcyą duszy ludzkiej na fenomeny przyrody, odbiciem wpływów wszechświata na tworzące się z biegiem czasu pojęcia i wyobrażenia. Czyto jest święto pernańskie Raymi, czyto jest rzymskie „Dies natalis solis invicti", czyto święto nabatejskie Dusaresa, czyto babilońskie „el-milad al-szamas", czyto celtyckie „Julfest" — wszystko to święta radosne, odzwierciedlające wewnętrzne podniecenie człowieka z przed lat tysięcy, odświeżanie jego umysłu i zwięk-

1) Geschichte des Volkes Israel, IV (wyd. 3, Goettingen 1864) str. 407. uw. 1.

2) W części III doskonałej jej pracy „Święta żydowskie w przeszłości i teraźniejszości", Kraków 1919.

3) str. 12.

szanie się jego ochoty do pracy, na czas, kiedy krótkie godziny dzienne zaczynały się przedłużać, a długie, nużące noce oddawały chwilkę po chwilce jasnemu światłu. I bynajmniej nie musieli zapożyczać np. Rzymianie od Celtów, święcąc przesilenie słoneczne w grudniu; rzymski umysł wyczuwał zupełnie niezależnie, że lato to okres radości, swobody i wolności, a grudniowe przesilenie słoneczne, które widział na własne oczy zwiastowało mu ten upragniony okres szczęścia i dlatego — się radował. Świętem radości z racyi zimowego przesilenia słonecznego miała pierwotnie być i Chanuka. Hipotezę tą miałyby potwierdzić same obchody i obrzędy chanukowe, które po dziś dzień się zachowały. Swieczki chanukowe są wedle Liljentalowej reminiscencyą „ogni dawnych Hebrajczyków, rozświecanych podczas ciemnych nocy zimowych"4), a wspomniane w II ks. makab. latorośle i szczepy palmowe, zrekognoskowane jako znane nam „etrogi" i „lulaby", analogią do symbolicznej jemioły lub zieleni, którą zwabić chciano wiosnę i słońce...

Czy można tę hipotezę uważać za realną? W każdym razie ma ona dużo za sobą. Nie ulega kwestyi, że i Hebrajczycy odczuwali radośnie zbliżenie się lata, zwiastowane przez skrócenie się nocy a wydłużenie się dnia. Jest zatem możliwe, że mieli oni nawet osobne święto, wyrosłe na tej radości i mające jak każde święto ludowe cały zastęp symbolicznych obrzędów. W naszym wypadku nasuwa się jednak inne kardynalne pytanie: Czy tem świętem jest Chanuka? Bo dowody, przez Liljentalową przytoczone bynajmniej przy bliższem rozpatrzeniu nie przekonywują. Jakże np. można sądzić, że „świeczki chanukowe" są pamiątką po starodawnych, przedwiecznych obchodach ogniowych, jeżeli mamy wyraźne dowody, że są one ceremonią stosunkowo młodą? Nie opierają się dowody te na testimonium e silentio ksiąg makabeuszowych, ale wynika to, acz a contrario, z Flawiusza, który zastanawia się nad wulgarną w jego czasach dla Chanuki nazwą „święto świateł" aż wreszcie dochodzi do konkluzyi, że przyczyna tego jest nagłe jak światło ocalenie makabejskie. Gdyby w jego czasach istniał jakikolwiek zwyczaj zapalania ognia lub świateł 25 Kislew, czy nie byłby on to wziął za uzasadnienie nazwy, która dziś wobec praktykowanych „świeczek chanukowych" wydaje się nam zupełnie zrozumiałą? Podobnie nie wytrzymuje krytyki przypuszczenie, że obroszona w Chanukę zieleń miała być widomą oznaką wiary w jej „działanie magiczne na zjawiska przyrody" jako „środek przyspieszający odrodzenie się jej sił twórczych"5). W tym wypadku wystarczy jednak, zdaje się, nadmienić, że i sama Liljentalowa w innej części swej pracy inaczej sądzi. Wyraźnie pisze ona z powołaniem się na II ks. makab., że „gałęzie palmowe noszone były przez starożytnych Hebrajczyków podczas wydarzeń radosnych, a gdy na szczerem (?) polu lud szałasy stawiał, to ciągnął tam w uroczystych pochodach, niósł dojrzałe cytryny, gałęzie palm i cyprysów"6) Nie sądzę więc, ażeby obnoszone i przy innych wydarzeniach radosnych palmy, miały mieć w tym specyalnym wypadku jakie specyficzne znaczenie, tj. symbolizować powrót natury do życia. Prędzejby już przemawiało do przekonania twierdzenie, że chodzi tu o kult drzew, względnie swojski ceremoniał rolniczy, ale podczas Chanuki makabejskiej był to czysty przypadek i zostanie nim przynajmniej tak długo, aż ktoś czego innego nie udowodni.

Tak przedstawia nam się Chanuka w świetle nauki.

4) str. 32.

5) str. 24.

6) Święto żydowskie etc. część II, w Rozprawach Akademii Umiejętności, wydział filologiczny, serya II, Tom XXX (Kraków 1909) na str. 263.

Włochy za nawiązaniem stosunków z Rosyą.

Rzym. (Pat.) Deklaracya Mussolini'ego w sprawie Rosyi komentowaną jest przychylnie przez wszystkie kluby parlamentarne. Socyaliści i komuniści aprobują możliwość uznania sowietów de iure w zamian za przewileje ekonomiczne. „Giustitia" organ socyalistów zaznacza, że oświadczenie Mussoliniego w sprawie stosunku Włoch do Rosyi jest wyraźne i zadawalające. Cała prasa podkreśla konieczność nawiązania stosunków z Rosyą, zaznaczając, że stanowić to będzie początek odrodzenia równowagi politycznej Europy.

Niemcy na przełomie.

Zmiany na terenach okupowanych.

Duesseldorf. (Pat.). Polradio. Rządy francuski i belgijski na propozycyę gen. Degoute postanowiły podjąc niezwłocznie zarządzenia ulgowe administracyjne oraz amnestyjne na rzecz skazanych i wydalonych z terenów okupowanych. Gen. Degoute wyraził zdanie, że bierny opór zakończy się istotnie wtedy dopiero, gdy praca na terenie okupowanym zostanie podjęta zarówno w kopalniach jak i w przedsiębiorstwach przemysłowych, a pozatem gdy konwencye zawarte z rządem Rzeszy w sprawie eksploatacyi sieci kolejowych w Nadrenii i Zagłębiu zostaną przez rząd Rzesy ratyfikowane i wejdą w życie, stosownie do konwencyi w Moguncyi. Konwencya ta miałaby być wprowadzona w życie dnia 10. grudnia b. r. Rozpoczęło się już na terytoryum okupowanem przegrupowanie wojsk okupacyjnych, mające na celu zmniejszenie kontaktu wojska z ludnością.

Ustawa o pełnomocnictwach przyjęta w Radzie Państwa.

Berlin. (Pat). Na dzisiejszem posiedzeniu Rady państwa, na którego porządku dziennym była ustawa o pełnomocnictwach, przedstawił się nowy kanclerz Marx. W swojem przemówieniu Marx zapewnił, że będzie pozostawał z poszczególnymi krajami w najściślejszych stosunkach i że ewentualne różnice zdań między tymi krajami a rządem Rzeszy będzie się starał w drodze wzajemnego zaufania i porozumienia. Marx prosił Radę państwa, by mu udzieliła pełnego zaufania. Pruski sekretarz stanu Weissmann zapewnił kanclerza Marxa o pełnem zaufaniu Rady państwa do niego i podniósł z uznaniem oświadczenie Marxa o chęci współpracy z krajami. Następnie Rada państwa przyjęła ustawę o pełnomocnictwach 45 głosami przeciw 9, to jest potrzebną większością 273 głosów. Ustawę za zgodą rządu Rzeszy przyjęto z tą zmianą, że Rada państwa i parlament mają prawo zażądać zniesienia rozporządzeń ,które będą wydane na podstawie ustawy o pełnomocnictwach.

Posiedzenie Sejmu zostanie odroczone.

Berlin. (Pat.). Konwent seniorów parlamentu odbył dziś posiedzenie, Między frakcyami osiągnięto porozumienie w tym kierunku, że parlament na dzisiejszem posiedzeniu przyjmie tylko oświadczenie kanclerza, poczem posiedzenie zostanie odroczone, aby dać możność frakcyom nawiązania pertraktacyi w celu uniknięcia rozwiązania parlamentu, która to ewentualność ciągle jeszcze brana jest w rachubę.

Bawarskie stronnictwo ludowe za wskrzeszeniem monarchii.

Monachium. (AW). Nacyonaliści rozrzucają kartki ulotne, w których donoszą, iż **bawarskie stronnictwo ludowe zamierzało przy poparciu Francyi stworzyć z Bawaryi, Wirtembergii, Badenii i Austryi niezależne państwo pod berłem Wittelsbachów.** Nowe państwo miało być utrzymane pod patronatem rządu francuskiego. Kardynał Faulhaber miał pertraktować nawet w tej sprawie z Poincarem. Austryacki kanclerz Seipel również wiedział o tym planie.

*

Berlin. Rząd Rzeszy wniósł protest przeciwko sprzecznemu z prawem postanowieniu rządu belgijskiego sekwestracyi niemieckiego materyału kolejowego z sprzedaży którego mają być wypłacone dotychczas nieodzyskane odszkodowanie za zamordowanie por. Kraffta. Protest między innemi podnosi iż Belgia nadużywa swojej mocy, aby we własnym interesie jednostronnie interpretowanym uzyskać spełnienie postawionych żądań, zamiast by zgodnie z propozycyą niemiecką poddać tę sprawę rozstrzygnięciu międzynarodowemu trybunałowi w Hadze.

Straszliwa katastrofa w kopalni

Wczoraj w godzinach porannych w kopalni węgla Shefilda w Anglii wydarzyła się katastrofa która pociągnęła 40 ofiar w ludziach. Przyczyną katastrofy było zerwanie się liny ciągnącej wagony z górnikami. Skutkiem zerwania się liny wagony cofnęły się w tył po szynach rozbijając się o ostatnią ścianę kopalni. (Pat.)

———ooo———

Pożyczka zagraniczna dla Węgier

Budapeszt. (Pat.) Minister skarbu Kalay który powrócił z Londynu, oświadczył sprawozdawcy angielskiego biura korespondecyjnego że komisya finansowa Ligi narodów opracowuje projekt pożyczki w wysokości 200 milionów koron złotych na cele sanacyjne państwa w późniejszym zaś terminie przystąpi do sprawy ewentualnej pożyczki inwestycyjnej. Plan sanacyjny ułożony przez komisyę finansową odpowiada mniejwięcej planowi przedłożonemu przez rząd węgierski i wymagać będzie znacznego zmniejszeni awydatków i podwyższenia dochodów państwowych. W tym celu potrzebne będą nowe ustawy. Koniecznemi będą ofiary a mianowicie w chwili podjęcia pożyczki zagranicznej i ogłoszenia pożyczki wewnętrznej będzie musiał ustać druk banknotów.

Koncylium papieskie.

Wiedeń. (AW). „Acht Uhr Blatt" donosi z Rzymu, iż na tajnym konsystorzu, który się odbędzie 20. b. m. papież wygłosi wielką mowę o zwołaniu koncylium na r. 1926. Jest to pierwsze koncylium od r. 1870.

Nowe advisory Council w Palestynie.

Londyn. (Pat). Polradio. W Palestynie, jak wiadomo, ludność arabska odmówiła wzięcia udziału w rządzie mieszanym Palestyny, na warunkach proponowanych przez rząd angielski. W związku z tem sekretarz dla spraw kolonialnych księżą Devonshire zawiadomił wysokiego komisarza angielskiego dla Palestyny, że rząd angielski uznał, iż wszelkie dalsze ustępstwa, czynione ludności arabskiej, byłyby bezowocne. Po otrzymaniu odpowiedniego upoważnienia, wysoki komisarz **Herbert Samuel wyznaczył nową specyalną komisyę doradcządla spraw palestyńskich.** Fakt ten został podany drogą urzędową do wiadomości w Jerozolimie.

———ooo———

Rumunia zainteresowana w odbudowie Palestyny.

Bukareszt (Ziko). Bawiący w Rumunii delegat dyrektoryum Keren Hajesod, dr. Wileński, miał dłuższą rozmowę z rumuńskim min. spraw zagr. Ducą, który okazał bardzo żywe zainteresowanie dla rozmaitych problemów palestyńskich. Min. Duca w imieniu rządu rumuńskiego dał wyraz sympatyi dla ruchu syonistycznego i przyrzekł pełne poparcie ze swej strony dla odbudowy Palestyny. Min. Duca niemniej też pomógł dr. Wileńskiemu w jego staraniach u min. robót publ. o uzyskanie pełnej swobody w zbieraniu funduszów w Rumunii na rzecz Palestyny. Rzeczywiście starania odniosły pełny sukces, gdyż dotąd częściowo tolerowane zbiórki, przybrały dotąd, dzięki poparciu oficyalnych czynników, pełną swobodę ruchu.

Wiadomości palestyńskie

Wycofanie zastępców Waad Leumi z egzekutywy syon.

Jak donosi Z. A. T. z Jerozolimy, wpłynęło tam z egzekutywy syon. w Londynie pismo, w którem zarządzono, by zastępcy Waad Leumi nie brali więcej udziału w Palestyńskiej egzekutywie. Waad Leumi cofnął wskutek tego swych zastępców. Jak słychać miała egzekutywa palestyńska wątpliwości co do prawa zastępstwa Waad Leumi w egzekutywie i zażądała w Londynie rozstrzygnięcia w tej kwestyi. XII kongres uchwalił, że 2 członkowie Waad Leumi mają być delegowani. Mandaty tu poruczono pp. A. Kalwaryjskiemu i J. Mejuchasowi. Kongres XIII nie powziął decydującej uchwały i stąd powstała wątpliwość.

Szpital żydowski w Haifie.

„Doar Hajom" podaje, że w najbliższym czasie ma być rozpoczęta budowa szpitali żydowskiego w Haifie a mian. na placu ofiarowanym przez bar. Rotschildową. Część kosztów pokryje ofiarodawczyni, a część żydowscy mieszkańcy Haify.

Elektryczne oświetlenie Jaffy.

Zarząd miejski Jaffy przyjął projekty inż. Rutenberga w sprawie dostarczania prądu elektr. a to po zaprzestaniu opozycyi Arabów. Tote po przeprowadzeniu koniecznych prac miasto by ło niedawno po raz pierwszy oświetlone, co wy wołało ogólne uznanie. Mimoto koła chrześcijańsko-arabskie nie dały za wygrane i w porozumieniu z egzekutywą arabską zwróciły się do rządu z protestem i zarzutem, że uchwały zarządu miejskiego w Jaffie wprost wymusił. Vy osobnej depeszy do Wys. Komisarza przypisano mu całą odpowiedzialność za to „co się może zdarzyć".

Rząd okazał się tym razem bardzo energicz ny. Gubernator Camplall arabski „Palestin", umowa z Rutenbergiem jest ostateczną i nie odwołalną i że wszystkie stacye rutenbergowskie otoczy energiczną opieką. Dwaj członkowie mohamedańsko-chrześcijańskiego zrzeszenia, którzy wahali się udzielić gwarancyi za ich dalsze pokojowe stanowisko w tej sprawie zostali ukarani sześciomiesięcznem więzieniem. Na znak protestu przeciw temu odbyła się w Jaffie demonstracya, która obaliła jedną z lamp takowych.

Uniwersytet hebrajski w Jerzolimie.

Organizacya poszczególnych fakultetów postępuje raźno naprzód. Instytuty: rolniczy, mikrobiologiczny i chemiczny oraz oddział judaistyczny rozpoczęły już częściowo swą działalność.

W Nowym Jorku utworzył się niedawno Komitet dla poparcia oddziału prawniczego złożony z prawników i komitet lekarzy, który dla fakultetu medycznego zebrał już poważne środki.

Prawo obywatelstwa palest.

Wedle wyjaśnień udzielonych przez pułk. Kisha na Waad Leumi, należy liczyć się z odwleczeniem się załatwienia ustawy o obywatelstwie palest. aż do czasu gdy parlamenty wszystkich państw zratyfikują traktat w Lozannie (potrwa kilka miesięcy). Projekt ustawy będzie tymczasem opracowany częściowo w Londynie częściowo w Jerozolimie a egzekutywa organ syon., która w tej sprawie utrzymuje kontakt z rządem będzie stała na straży interesów żydowskich.

Budowa portu w Palestynie.

Znany inżynier angielski Palmer, który z polecenia rządu ang. badał w Palestynie sprawę budowy portu wręczył już swój memoryał w tej sprawie, w którym wskazując na Haifę, jako przyszły port palestyński. Koszta wyniosą około półtora miliona funtów, pierwsze prace wymagają wkładów w wysokości miliona f. sz.

———ooo———

Kronika żydowska.

— **Oficyalna statystyka pogromów.** Z Moskwy donosi ZAT.: Wedle przeprowadzonej przez władze statystyki było w latach 1917—1920 na Ukrainie 1295 pogromów, z tych: w gubernii kijowskiej 5066, wołyńskiej 133, odeskiej i chersońskiej 95, połtawskiej 54, podolskiej 370, w innych 137.

— **Niemiecki prez. Rzeszy Ebert do b. żyd. żołnierzy liniowych.** Z Berlina donosi ZAT.: Centralny związek żyd. żołnierzy frontowej „Rzeszy" niem. przesłał z okazyi swego ostatniego walnego zgromadzenia prez. Ebertowi telegram powitalny, w którym b. żołnierze żyd. wyrażają wierność państwu niem. W odpowiedzi nadesłał prez. Ebert następującą depeszę:

— **Dziękuję żołnierzom żyd. za wyrazy wier-**ności dla państwa i uważam wraz z rządem zeszy za swój święty obowiązek przedsięwziąć szelkie środki, by w państwie zachować spokój porządek oraz zabezpieczyć wszystkim bez wy- obywatelom życie i mienie.

— **Rosyjscy studenci reemigrują z Wiednia** o Rosyi. Z Moskwy donosi (ZAT): Niedawno te- pewna liczba studentów żydowskich z Ro- studyująca w Wiedniu, zwróciła się do ko- aryatu dla spraw mniejszości narodowych w Moskwie, z prośbą o zezwolenie im powrotu o Rosyi. Jak podają, komisaryat odpowiedział tudentom, że tylko pewna kategorya, szczególchemicy mogą wrócić bo dla nich znajdzie zajęcie.

— **Szczucia reakcyi w okolicach Berlina.** Berlina donoszą: W okolicy Berlina w samym Berlinie poczyna szerzyć się planopropaganda antysemicka wśród ludności, a zególnie wśród młodzieży. Głównymi propaatorami są skrajni nacyonaliści, rekrutujący się związków berlińskich, którzy urządzają ma- zgromadzenia i wygłaszają podżegające owe mowy. Policya niemiecka jednak rzeciw Żydom rawie we wszystkich wypadkach podobne zgroczenia rozwiązała. W Landsberg mowy czarnoecińców odniosły ten skutek, że tłumy poybijały szyby w sklepach żydowskich i poczęłądrować, a w wielu kramarzy zmuszono sprzedaży towarów za pół darmo. Dzięki skuecznej interwencyi policyi i Reichswehry nie przyszło do rozlewu krwi. Liberalne pisma niemieckie ostro potępiają występy nacyonalistów. (ZAT).

———ooo———

Konferencya org. syon. zach. Małopolski.

Kraków, 3. listop. Wczoraj obradowała tu krajowa konferencya organizacyi syon. zach. Małopolski i Śląska z udziałem 100 delegatów. W skład prezydyum weszli J. Neiger, dr. W. Berkelhammer i dr. Tisch.

Po sprawozdaniu dra Hilfsteina, który m. i. wskazał na konieczność zorganizowania finansowo należycie wyposażonego biura organizacyi na szerszej podstawie jako na pierwszy warunek ożywienia pracy organizacyjnej nastąpiła generalna debata.

Znamiennym ewenementem konferencyi było powstanie

bloku technicznego delegatów młodzieży

której imieniem del. Stein stwierdził w deklaracyi, że grupa młodzieży syon. „Centrum“ zostaje stworzona jedynie jako blok techniczny, którego dążeniem będzie zaktywizowanie i wzmożenie ruchu syon. w zach. Małopolsce. Osiągnąć je będzie można przez utrzymanie jednolitości i zwartości organizacyi, przez realizacyę uchwał kongresu w sprawie wciągnięcia całego żydostwa do współpracy dla odbudowy Palestyny, przez pogłębianie i popularyzowanie idei syon. i kultury hebr. Wreszcie podkreśla deklaracya pierwszeństwo pracy syonistycznej przed golusową i wzywa młodzież w kraju do wzmożenia akcyi skupiania młodzieży pod hasłem jednolitości i zwartości organizacyi.

Z referatu dra Thona o sytuacyi politycznej wskazać należy na twierdzenie referenta, iż **ofiarność Żydów w Polsce na cele palestyńskie pozostaje daleko w tyle za możliwościami. Żydzi niemieccy mimo fatalnych stosunków gospodarczych państwa niemieckiego dają znacznie więcej.**

Następny referent inż. Zimmermann zaznaczył w referacie o syonizmie po XIII kongresie, że bardzo ważnym postulatem chwili obecnej jest stworzenie **Banku Likwidacyjnego,** któryby umożliwił imigrantom palest. stworzenie w Palestynie niezależnej egzystencyi i przedłożył tezy żądające spotęgowania agitacyi oraz wzywające egzekutywę do pracy nad pogłębieniem i rozszerzeniem idei syon. Dalsze tezy dotyczą powołania do życia Banku Likwidacyjnego przez Egzekutywę londyńską.

Podobnie jak na konferencyi lwowskiej zaznaczyło się i w zach. Małopolsce, że ukonstytuowanie się Hitachdutu w odrębne stronnictwo polityczne stoi na przeszkodzie jednolitości ruchu syonistycznego. Separatyzm organizacyjny z natury rzeczy musi mieć charakter antagonistyczny. Mowca Hitachdutu red. Freund obawy tej nie rozprószył. Szczera syonistyczna walka ideologiczna lepiej może być rozegrana na platformie jednolitej organizacyi. Ukonstytuowany jako odrębna frakcya Hitachdut będzie mógł owocnie pracować obok, nie zaś w łonie krajowej organizacyi.

Do egzekutywy zach. Małopolskiej org. syon. wybrani zostali: dr. Feldblum jako przewodn. oraz 4 członków dr. Herschdörfer, dr. Spiegel, Samuel Spira i inż. Zimmermann.

Z NOWYCH WYDAWNICTW.

Nerwowość u Żydów.

Świeżo ukazała się na pułkach księgarskich wydana przez wyd. „Snunit“ broszura dr. med. Rafała **Beckera** pt. **„Nerwowość u Żydów“**. Temat traktowany przez autora poważnie, a lekko, tak, iż książeczkę czyta się z zajęciem.

Kwestya nerwowości żydowskiej jako ważnego momentu pewnej degeneracyi nie straciła na aktualności. Przeciwnie powojenne stosunki wprowadziły naród żydowski w jeszcze gorszą sytuacyę dla jego eugenicznego rozwoju. Pogromy, dezorganizacya stosunków ekonomicznych, wyuzdany szowinizm, nacyonalistyczny, oraz antysemityzm, który powstał we wszystkich prawie po wojnie powstałych państwach, stał się przyczyną rozstroju systemu nerwowego u Żydów.

Ale nie ma też specyficznej nerwowości żydowskiej, jak nie istnieją żadne specyficzne oznaki antropologiczne, których istnieniem starano się wytłumaczyć niższość rasy żydowskiej. O ile zaś powstają coraz częściej pewne zjawiska nerwowe u Żydów to przyczyny każe ich szukać autor w anormalnem stanowisku prawnem, jakie Żydzi zajmują wśród innych narodów. Stanowisko, które już samo przez się może wywołać konflikty duchowe. Dalej w wyniku z tego stanowiska uprzywilejowaniu szkodliwych dla systemu nerwowego zawodów, oraz w zależnem od przywilejowania tych zawodów anormalnem życiu płciowem Żydów.

A jedynym środkiem, którym można wspomniane zło wykorzenić, — wedle autora — jest radykalna terapia, która polega na stworzeniu własnego domu i kraju. Tylko to dostarczy nam zdrowego ciała i wolnego i spokojnego ducha. Naród żydowski wzniesie się nie tylko politycznie i społecznie, lecz także **eugenicznie,** przez rozwiązanie kwestyi żydowskiej w duchu syońskim.

Całość napisana z wielką znajomością rzeczy, zasługuje z wszech miar na poznanie. Zalecić zwłaszcza można tę broszurę naszej młodzieży studyującej, która znajdzie w niej rozwiązanie wiele tematów ją obchodzących. **(ig.).**

———ooo———

Przestroga dla płatników podatkowych.

Lwów, 4. grudnia.

Od 8. listopada 1923 obowiązuje ustawa z 24 października 1923. dz. u. R. P. Nr. 112 poz. 891 w przedmiocie podwyższenia kar za zwłokę na 5. procent za każdy dzień.

Skutki tej ustawy przedstawia kilka następujących przykładów:

1) Płatnik, który 1. listopada 1923 miał uiścić podatek dochodowy w kwocie 8 milionów mk., zwlekał z zapłatą, spodziewając się zniżenia tego podatku wskutek odwołania. W lutym 1923 uwiadomiono go o zniżeniu podatku na 4 miliony mk. gdy jednak 24 lutego 1924 zgłosił się w Kasie skarbowej musiał oprócz kwoty podatkowej 4 miliony mk. uiścić karę za zwłokę aż w kwocie 20 milionów mk.

2) Służbodawca zwleka z uiszczeniem podatku dochodowego 1 milion mk. za swych pracowników za październik 1923 aż do 18 stycznia 1924; zapłaci wówczas opócz tego podatku, karę za zwłokę w kwocie 2,500.000 mk.

3) Kupiec składa płatną 10 listopada 1923 drugą ratę podatku przemysłowego za I. półrocze 1923 w kwocie 3 milionów mk. dopiero 24 grudnia 1923 (razem z ostatnią ratą tegoż podatku); będzie musiał wówczas oprócz tych trzech milionów zapłacić jeszcze 4 i pół miliona mk. tytułem kary za zwłokę od drugiej raty (razem z ostatnią ratą 10 i pół miliona mk.)

4) Kupiec uiścił w listopadzie 1923 kwotę 12 i pół miliona mk. tytułem podatku przemysłowego wraz z 25 proc. dodatkiem samorządowym za październik 1923 od rzekomego obrotu 500 milionów mk., komisya szacunkowa, oceniając w lutym 1924 zeznanie tego kupca za drugie półrocze 1923, uznaje podany obrót październikowy za niski i ustala go w kwocie 1 miliarda mk. od czego podatek z dodatkiem samorządowym wynosi 25 milionów mk. Składając np. 29 marca 1924 wymierzoną mu podwyżkę 12 i pół miliona będzie musiał prócz tego uiścić karę za zwłokę w wysokości 75 milionów mk.

Podobnie będzie się rzecz miała z należnościami za każdy poszczególny miesiąc. o ile Komisya szacunkowa nie uzna spłat za te miesiące uskutecznionych za wystarczające.

5) Rzemieślnik we Lwowie wykupił w grudniu 1923, na rok 1924 świadectwo VIII kategoryi przemysłowej zamiast VII ukrócając przez to Skarb Państwa o 1,876.000 mk., a fundusze samorządowe o 1,219.400 mk. Przy kontroli patentów np. w marcu 1924 wychodziło na jaw: będzie musiał zapłacić np. w kwietniu 1924 oprócz grzywny za niewykupienie właściwego świadectwa dochodzącej do 5,628.000 mk. tudzież różnicy w kwocie 3,095.400 mk. nadto karę za zwłokę około 15 milionów mk. Jeżeli wcale nie wykupił patentu, dojdzie grzywna do dwudziestokrotnej należności państwowej.

6) Rolnik, który drugą ratę podatku gruntowego za r. 1923 w kwocie 5 milionów mk, zamiast w grudniu br. uiści dopiero w marcu 1924, będzie musiał zapłacić nie 5 milionów mk. lecz przeszło 25 milionów mk.

7) Właściciel większej posiadłości gruntowej spodziewając się wskutek szkód wojennych, zniżenia drugiej raty podatku gruntowego za rok 1923 w kwocie 200 milionów mk., zwleka z jej zapłatą, a gdy, otrzymawszy np. w marcu 1924 zniżkę 20 proc., zgłosi się w kwietniu 1924 w celu zapłaty reszty 160 milionów mk. będzie musiał zapłacić jako karę za zwłokę nadto 800 milionów mk.

8) Ktoś prosi o trzymiesięczną zwłokę do spłaty dawniejszych zaległości podatkowych lub należytościowych w kwocie 5 milionów mk. i otrzymuje to odroczenie. Po upływie terminu zwłoki będzie musiał oprócz owej należności uiścić tytułem kar za zwłokę np. za 100 dni po 5 proc. dziennie 25 milionów mk.

9) Ktoś jest winien podatek lub należytość z czasu przed 8... listopada 1923 w kwocie 200.000 mk., zapomina o tem, i płaci dopiero po roku. Płatnik będzie musiał wówczas uiścić 3,600.000 mk., czyli ośmnaście razy więcej albowiem kara za zwłokę wynosi na każde 20 dni tyle, co pierwotna zaległość.

Wobec tego zaleca się płatnikom bardzo gorąco, aby jaknajrychlej spłacili wszystkie należności podatkowe i inne opłaty bądźto, w Kasie skarbowej, bądźto za pośrednictwem pocztowej Kasy oszczędności. Jeżeli od należności już przypada kara za zwłokę, a płatnik nie wie dokładnie, ile ta kara za zwłokę za cały czas wynosi wskazane jest całą zaległość uiścić bezpośrednio w Kasie skarbowej nie w drodze P.K.O. albowiem ze spłaty przekazanej w drodze P.K.O. pokryje władza skarbowa przedewszystkiem narosłe kary za zwłokę i ewentualne koszta egzekucyjne a o ile dalsza część tej spłaty nie wystarczy na całkowite pokrycie zaległej należności pozostanie niepokryta reszta od której kara za zwłokę za każde 20 dni wyniesie tyle co ta pozostała reszta. — Izba skarbowa.

Jak odróżnić dolary prawdziwe od podrobionych.

Ostatnio coraz częściej spotyka się w obiegu fałszywe dolary. Ponieważ banknoty dolarowe stosunkowo mało są znane szerszym warstwom publiczności, fałszowanie ich, nawet mało uda-

Kopernik Senzacyjny dramat autorski w 6 wielkich aktach pod tytułem **Marysieńka**

„W OBJĘCIACH NIEWIDZIALNEGO WROGA"

MARYSIEŃKA Film obfituje w sceny o silnem napięciu dramatycznem. **KOPERNIK**

ne, ma widoki powodzenia, zaś zbyt falsyfikatów łatwy jest szczególnie na wsi, której ludność coraz chętniej oddaje za tę walutę swe produkty.

Dalszem ułatwieniem w fałszowaniu banknotów dolarowych jest łudząco co do siebie podobny wygląd i jednakowy prawie wymiar banknotów o różnej wartości.

Całkowite fałszerstwo jest wprawdzie bardzo utrudnione i prawie że niemożliwe z powodu skomplikowanego rysunku, kolorytu i specyalnego gatunku papieru, na jakim drukowane są dolary, ale wystarczy do jedynki lub do dwójki dorobić udatnie zero, by z jedno względnie dwudolarowego banknotu zrobić dziesięcio względnie dwudziestodolarowy falsyfikat.

Jak trudno nieznawcy odróżnić takie falsyfikaty, świadczy fakt, że nawet instytucye bankowe padają ofiarą niedopatrzenia.

By ostatecznie położyć kres takim pomyłkom PKKP. rozesłała bankom wskazówki, które w bardzo prosty sposób pozwalają z wszelką pewnością odróżnić falsyfikat od oryginału. Wskazówki te podajemy poniżej.

Jak wiadomo każdy banknot dolarowy posiada widoczny napis wskazujący jego pochodzenie tzn. instytucyę emisyjną, która go wypuściła, oraz portret jakiegoś wybitnego amerykanina z podpisem.

Sposób rozpoznawania prawdziwych banknotów polega na tem, by skontrolować czy na odnośnym banknocie napis wskazujący jego pochodzenie odpowiada właściwemu portretowi.

I tak banknot jednodolarowy z napisem np. Treasury Notes posiada portret z podpisem Edwin M. Stanton.

Banknot dziesięciodolarowy z napisem Treasury Notes posiada portret z podpisem Gen. Sheridan. Jeżeli więc sfałszowana zostanie taka jednodolarówka na dziesięciodolarówkę to skontrolowanie podpisu pod portretem natychmiast pozwala falsyfikat rozróżnić. Poniżej podajemy na każdym poszczególnym banknocie dolarowym i podpis jaki przy danym banknocie figurować musi pod portretem.

Gatunki banknotów z podpisami pod portretem. **1 dolar:** Federal Res. Bank Notes z podpisem George Washington, Silver Certificates z podp. Lincoln i Grant, United States Notes z podp. George Washington, Treasury Notes z podp. Edvin M. Stanton; **2 dolary:** Federal Res. Bank Notes z podp. Thomas Jefferson, Silver Certificates z podp. George Washington, United States Notes z podp. Thomas Jefferson, Treasury Notes z podp. Gen'l Mc Pherson; **5 dolarów:** Federal Reserve Notes and Bank Notes, Abraham Lincoln i wizerunek indyanina ,Silver Certificates z podp. Andrew Jackson, United States Notes z podp. Benj. Harrison lub National Bank Notes z podp. James A. Garfield, Treasury Notes z pod. Gen'l Thomas; **10 dolarów:** Federal Reserve Notes and Bank Notes z podp. Andrew Jackson, Silver Certificates z podp. T. A. Henoricks, Gold Certificates z podp. Michael Hillegas, United States Notes z podp. Lewis i Clark, National Bank Notes z podp. Mm. Mc. Kinley, Treasury Notes z podp. Gen'l Sheriden; **20 dolarów:** Federal Reserve Notes and Bank Notes z podp. Grover Cleveland, Silver Certificates z podp. Dan'l Manning, Gold Certificates z podp. IGeorge Washington, United States Notes z podp. Alexander Hamilton, National Bank Notes z podp. Hugh Mc. Culloch, Treasury Notes z podp. John Marshall; **50 dolarów:** Federal Reserve Notes and Bank Notes z podp. Ulysses S. Grant, Silver Certificates z podp. Edward Everett, Gold Certificates z podp. U. S. Grant, United States Notes z podp. Benj. Franklin, National Bank Notes z podp. John Sherman, Treasury Notes z podp. Wm. H. Seward; **100 dolarów:** Federal Reserve Notes and Bank Notes z podp. Benj. Franklin, Gold Certificates z podp. Benton, United States Notes z podp. Abraham Lincoln, National Bank Notes z podp. John Jay Knox, Treasury Notes z podp. Admiral Farragut; **500 dolarów:** Federal Reserve Notes z podp. John Marshall, Gold Certificates z podp. Abraham Lincoln, United States Note z podp. Gen'l I. K. Mansfield, Treasury Notes z podp. Gen'l Sherman; **1000 dolarów:** Federal Reserve Notes z podp. Alexander Hamilton, Gold Certificates z podp. Alexander Hamilton, United States Notes z podp. De Witt Clinton, Treasury Notes z podp. Gen'l Meade; **5000 dolarów:** Gold Certificates and Federal Res. Notes z podpisem Madison; **10.000 dolarów:** Federal Res. Notes z podp. Chase, Gold Certificates z podp. Jackson.

List z Przemyśla.

Ruth Renee.

Atrakcyą sezonu był onegdajszy koncert znakomitej śpiewaczki z Berlina Ruth Renee. Jest to śpiewaczka niepośledniej miary, talent wybitny. Głos o szerokiej skali, głośny, potężny, fascynujący swą siłą, dźwiękiem, modulacyą głosu. Odśpiewała szereg aryi operowych w swym żywiole jest jednak w pieśniach. Zwłaszcza pięknie oddała Noc Czajkowskiego i Kocham Cię. Żyd. pieśni ludowe interpretuje nadzwyczaj dyskretnie i z uczuciem. Współdziała w koncercie znakomita skrzypaczka p. A. Malzowa, wykazując publiczności przemyskiej już nie po raz pierwszy swój piękny ton, technikę i zrozumienie głębokie. P. Renee wystąpi w Przemyślu ponownie na publicznym koncercie, poczem udaje się na tournee do Łodzi, Lwowa i innych miast. (J.).

NADESŁANE

WALNE ZGROMADZENIE

Związku Zawodowego Małopolskich Urzędników Drzewnych

odbędzie się dnia 9 grudnia o godz. 4-tej popoł. w sali bocznej kawiarni »Hostynycia« przy ul. Kościuszki l. 1.

Mężowie zaufania i delegaci z prowincji zechcą przybyć o godzinę wcześniej. Delegaci winni się zaopatrzyć w pisemne upoważnienia członków danego okręgu i upoważnienia te o godz. 3-ciej na miejscu zgromadzenia oddać w sekretaryacie Związku.

Wpisy pisemne przyjmuje się pod adresem Związku przy ulicy GRODECKIEJ 5, na prowincyi przyjmują delegaci zaopatrzeni w specyalne pełnomocnictwa. Przy wpisach należy uiścić wpisowe w kwocie Mk. 280.000 i wkładkę miesięczną Mp. 140.000

Na porządku dziennym Walnego Zgromadzenia m. i. wybór Wydziału.

Centralny Komitet Organizacyjny.

KOMUNIKATY TEATRALNE.

— **Ostatnie dni sprzedaży zniżek abonamentowych.** Dyrekcya teatrów nie chcąc odmawiać olbrzymiej liczbie zgłaszającej się publiczności, sprzedaje do piątku włącznie od 10—12 i od 7—8 zniżki abonamentowe. Poza tym jednak terminem bezwarunkowo żadnych zniżek sprzedawać się nie będzie.

—. **„Dziewczę z Holandyi".** Teatr Nowości wznawia w piątek ulubioną operetkę Kalmana w doskonałej obsadzie, którą tworzą pp. Kasprowiczowa, Miłowska, Brzeska, Kuligowski, Tatrzański, Świeży, Kowalski, Bojanowski i inni. Reżyseruje p. Kuligowski. Przy pulpicie dyrygenta p. Wojnarowicz. Tańce holenderskie układu baletmistrza Faliszewskiego.

TEATR WIELKI

Środa »Wa kirja«.
Czwartek godz. 6. »Noc Św. Mikołaja«.

———ooo———

TEATR MAŁY.

Środa, czwartek »Pokojówka szuka miejsca«.

———ooo———

TEATR NOWOŚCI.

Środa, czwartek »Księżniczka Olaja«.

———ooo———

Teatr „BAGATELA", Rejtana 3.

Od 1. grudnia 1923 nowy program: Część I. „Kwit", farsa w 1. akcie. Część solowa: Clée, duet taneczny. Marek Windheim. Mr. Rald. Clifford, tercet taneczny. Część III. „Incognito", sa w 1. akcie.

———ooo———

Biuro Koncertowe M. Tuerka.

Piątek 7. grudnia: Janina Familier Hefnerowa pianistka.

— **Konfiskata „Chwili".** Wczorajszy nu „Chwili" skonfiskowała prokuratura za ar o interpretacyi konstytucyi.

— **Z muzyki.** W piątek 7. bm. wystąpi raz pierwszy we Lwowie z własnym koncer pianistka warszawska Janina Familier-Hepa wa. Artystka, odznaczona pierwszą nagrod konkursie im. Paderewskiego uchodzi obecnie najwybitniejszą pianistkę polską. O koncer jej pisze m. i. „Kuryer warszawski" z dnia stycznia 1923: „Po wrażeniach jakie odnieśli wczoraj, musimy wyrzec bez wahania, że większą pianistką polską jest p. J. Familier pnerowa. Rysem charakterystycznym tej ar ki jest dzisiaj — potęga. Potęga w techn w stylu i w środkach ekspresyjnych. Z tak konaną sonatą Brahmsa, artystka może zd wać cały świat". Wysoce artystyczny prog koncertu lwowskiego, obejmuje m. i. sonaty B hovena i Brahmsa oraz utwory Chopina.

— **Towarzystwo.** Onegdaj odbyło się dor ne Walne Zgromadzenie Żyd. Tow. Oświat. To behala we Lwowie. Zgromadzeniu przewodnic p. N. Siegel, sprawozdania im. ustępującego W działu złożył przewodniczący Twa Dr. Hen Graf. Po przeprowadzeniu dyskusyi nad sp wozdaniem i wyrażeniu wotum ufności oraz dziękowania za dotychczasową pracę ustępują mu Wydziałowi dokonano wyboru nowego W działu, w skład którego weszli: Dr. Henryk G przewodniczący, Natan Katz. Naftali Siegel ko zastępcy przewodniczącego, Maurycy Kr sekretarz, Flohrowa, skarbniczka, Drowa Fe steinowa, inżynierowa Czackesowa, Hammer na, Rudowa, Selden Efrusi, Roth jako człon wie Wydziału. Na zakończenie przemówił p. Z perstein z Kołomyi, który wezwał obecnych popierania Twa i ofiarował na cele Twa k tę 2 miliony marek polskich.

— **Wielka „Wystawa Gwiazdkowa"** urząd na staraniem Towarzystwa Sztuk Pięknych, k rej oficyalne otwarcie nastąpi za parę dni m być już obecnie zwiedzona przez osoby, kt reflektują na zakup obrazów. Wystawiają mal. Rybkowski, Gajewski, Wodzicka, Marko ski, Pareński, Łotocki, Gawlikowski, Erb, Ja siewicz i w. i. Kilka większych świeżo z W przywiezionych prac wystawił art. mal. Fel Wygrzywalski, z młodych malarzy Karol M kiewicz dekorator teatru lwowskiego ekspres niści Neuschul i Seifert z Berlina, Langerma z Wiednia. Wystawa otwarta codziennie od go 10 rano do 3-iej popoł. przy ul. Dzieduszyckich l. 1, Gmach Muzeum Przemysł.

— **O regulacyę opłat szkolnych w pry** zakładach. W związku z zamieszczoną pod tym tułem notatką w wczorajszym numerze nasze pisma, prosi nas komitet rodzicielski o z znaczenie, że zastrzeżenie, że złoty polski ja miernik opłat szkolnych nie może wchodzić w chubę, zostało wprawdzie przez wiec uchwa ne, nie pochodziło jednakże od p. prof. K czyńskiego, który obiecał jedynie swe życzli pośrednictwo między Zakładami prywatnymi a gółem rodziców bez określenia miernika.

— **„Ojczyzna dolarów".** Pod tym tytułem będzie się w niedzielę 9. b. m. o godz. w poł w sali Towarzystwa Muzycznego odc znanego literata p. Juliusza Kadena Bandro skiego (staraniem Związku Literatów). Bliż szczegóły przynoszą afisze.

W poszukiwaniu nowych źródeł dochodó min. skarbu zwróciło uwagę na karty do g Na najbliższem posiedzeniu Rady min. ma b rozpatrywany podatek od kart do gry. Na po stawie tego projektu podatek wynosić na 20.0 mk. od talii. Od kart przywożonych z zagrani uiszczać się będzie podatek równocześnie z p bieraniem cła. W razie uchylenia się od ob wiązku tego podatku, przewidywane są kary pół miliona do 500 milionów marek.

— **Urząd walki z lichwą** przy ekspozyturz śledczej dokonał wczoraj całego szeregu kon skat ksiąg obrotowych w rozmaitych firmac

DZIŚ 5. bm. PREMIERA w kinoteatrze APOLLO K-A-R-N-A-W-A-Ł Tragedya podług romansu PAWŁA HÖCKERA. Inscenizował FRYD ZELNIK. — W głównej roli: Lya Mara.

których zachodzi podejrzenie, że były fałwe. Jednego z tych kupców z ul. Legionów sztowano, lecz popołudniu znowu wypuszczona wolną stopę. — W prywatnem mieszkaAdolfa Steina przy ul. Żółkiewskiej wykryto fabrykę cukierków. Fabrykę tę, w której zajętych około 10 osób, zamknięto, a domienie w tej sprawie skierowano do magistraDyr. skarbu.

— **Kursa zawodowe bieliźniarstwa i hafarstwa przy Zakładzie sierót żyd. w Żółkwi.** Żółkwi donoszą: Ukonstytuowany na Walnem romadzeniu dnia 24. listopada br. Zarząd Panatu nad żyd. młodzieżą rękodzielniczą w lkwi z znanym i niestrudzonym pracownikiem ołecznym p. radcą Ignacem Fischem na czele, zwinął już ruchliwą działalność.

Na posiedzeniu dnia 1. bm. uchwalono przypić do rozpoczęcia wpisów na kursa zawowe bieliźniarstwa i hafciarstwa w czasokresie 3—15 bm. i zbiórkę wkładek u członków tronatu.

Dla zamanifestowania zadowolenia z założenia tej pięknej placówki, złożyli obecni jako romny zaczątek funduszów na ten cel potrzeych, kwotę niespełna 5 milionów mkp. Vivant sequentes!

Wpisami podjęła się zająć WP. Zimmelsowa zbiórką wkładek panie z Inspektoratu patronatu.

Spodziewać się należy, że nikt nie poskąpi rosza na tak piękny cel i każdy zechce stagodnie w szeregu budowniczych placówki pro uktywnej pracy.

Inicyatorów pięknej sprawy i przodowników a polu ulżenia losu sierót żydowskich pp. radi Fischa, Ozj. Czaczkesa, Maurycego Fertiga Bern. Kesslera, miasto nasze zachowa w najdzięczniejszej pamięci.

— **Skarb Wrangla.** Skarb złoty, który gen. Wrangel przed opuszczeniem Galipoli przywiózł Kataro, a który dotychczas znajdował się pokładzie okrętu wojennego został przewieiony do Belgradu gdzie będzie przechowany Skarbcu Banku jugosłowiańskiego. (Pat).

— **Na Ukrainie kwitną bzy i drzewa owowe:** Dzienniki angielskie donoszą że w Rosyi panuje niezwykle ciepło, jakiego nie pamiętają od 50 lat. W ciągu ubiegłego tygodnia doszedł termometr do 22 stopni. Ozimina wyrosła zupełnie z ziemi, tak że cały zasiew zimowy jest stracony. W Kijowie kwitnie bez, w Odessie sprzedają fiołki. Na Ukrainie drzewa owocowe zakwitły poraz drugi w tym roku. (Pat.).

— **Wspaniały dar Czechosłowacyi dla technikii w Haifie.** Dzięki staraniom Centr. Komitetu syon. w Czechosłowacyi, obdarzył generalny dyrektor Witkowickich zakładów przemysłowych p. dr. Adolf Sonnenschein, technikę w Haifie, pełną kolekcyą doskonałych okazów demonstracyjnych z działu przemysłu żelaznego i hutniczego. Transport tych rzeczy do Haify nastąpi w dniach najbliższych.

— **Król jugosłowiański Aleksander** wyjechał wczoraj na kilka dni do Paryża. (Pat).

— **Dementi.** Rosyjska agencya telegr. zaprzecza wiadomości o zamierzonem straceniu więzionych eserów, jako represyi za uniewinnienie Conradi'ego. (Pat).

— **Nagły zgon.** W ul. Słonecznej zmarła nagle w dniu wczorajszym na udar serca, Chana Holzman, żona krawca z Kleparowa. Zwłoki denatki odwieziono do kostnicy szpitala żydowskiego.

— **Z kroniki policyjnej.** Za zgwałcenie 18-letniej swej służącej Maryi G. aresztowano w dniu wczorajszym Jana B. — Inż. Wołkowicz, właściciel firmy „Komispol" przy ul. Batorego doniósł policyi, że woźny jego Jan Kapuściński po dokonaniu na szkodę jego, malwersacyi na sumę 30 milionów mk. zbiegł w niewiadomym kierunku.

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 4. grudnia.

Na targu akcyi dość znaczna zwyżka kursów. Popyt duży. Transakcye bardzo liczne. Nagół tendencya zwyżkowa. Usposobienie bardzo ożywione.

Transakcye w akcyach: Hipoteczny 950, 975 990, 1000 (900); małopolski 1100, Pokred. 47, 48 49, 50, 52, 42 i pół, 51, 54, 58 62 (30); Przemysłowy 440, 435, 437, 440, 438, 430, 436; 438 440, 439, 445; Ziemski Bank Kredyt. 235, 230, 240, 230, 250, 255; Browary 19500, 20000, 20200 20250, (19000); Chodorów 5150, 5200, 5325, 5300 5200, 5325, 5300, Cegielski 890, 900, 925, 935; 940, 910, 890, 920, 880, 870; Gafota 115, 112 115; Ćmielów 805, Niemojowski 465, 470, 475, 480, 490 (470); Karpalit 470, 465, 480; Ojkos 5525 5475, 5525, 5450; Parowozy 315, 320, 310, 315 320, 300, 322; Pezet 125, 100, 110 (20); Siersza g. 10500, 11000; Nafta 380, 390, 385, 390; P. T. B. 105, 100, 110; Rakszawa 6100, 6300, Siersza el. 130, 135, 132; Tepege 4600, 4400, 4500 Tespy 4550, 4500, 4600, 4575, 4600, 4675, 4500 Zieleniewski 17500, 17650.

Transakcye w akcyach niekotowanych: Jaworzno 23750, 24000, drobne 25000, Gazy 27500 27250, 27100, 27000, 26900, 26800 Chybie 8100, 8150, 8100, drobne 8300, Arma 375, Akumulator 340, 350, Azot 200, 205, 210, 215, Brugger 650 640, 635, Elektr. n. S. 56, 55, Gazolina 840, 850 830, 835, Gazociągi 300, 285, 280, Foresta 470, Len 900, 950, 1000, 975 ,1050, 1075, Lesienice 1500, 1450, Lokomotywy 525, 550 Nitrat 140, 145 Olkusz 410, 425, 475, 450, 445, 440 Radziwiłł 1650, 1700, 1725, 1750, Rucker H. 900, Rollindustria 170, 185, Schoen 77000, 76000, Szkło 750, 730 Węglówki 36, 37, 38, 37 i pół, Columbia 35, Hydropol 40, Tyśmienica 410.

Walutowe notowania pozagiełdowe.

Lwów, 4. grudnia.

Dol. am. 4,000000, dol. kan. 3,700000, Kor. cz. 110000, Frnk. franc. 200000, fr. szw. 670000 fr. belg. 180000, liry wł. 180000, leje rum. 17000 guld. hol. 1,500000, Funty 118,000000, Wiedeń 55, Praga 115000, Czerniowce 175000.

Złoto: 20 Kor. 16,000000, 20 Mrkn. 18,000000 20 Frnk. 15,000000, 10 rubli 22,000000.

Srebro: Kor. 270000, 5 Kor. 135000, floreny 650000, rubli 120000, kopiejki 550000.

Z Giełdy zbożowej.

Lwów, 4. grudnia.

Przy licznym udziale ruch słaby, ogólny obrót 35 ton. Transakcye w pszenicy, życie, jęczmieniu browarnianym i kaszy hreczanej. Popyt naogół silny przy braku podaży. Tendencya nadal zwyżkowa — usposobienie silne.

W szczególności płacono pszenicę krajową 73/74 ex 1923 r. 11,000000 — 11,500000; żyto małopolskie 68/69 ex 1923 r. 7,800000 — 8,000000; jęczmień browarniany 7,500000 — 7,800000; owies małopolski 44/45 ex 1923 r. 6,400000 — 6,600000 (ceny szacunkowe); mąka pszenna 40 proc. „O" 22,500000, mąka pszenna „1" 18000000 mąka pszenna 70 proc. „4" 15,000000; mąka żytnia 60 proc. „O" 16,300000, mąka żytnia „70 proc. „1" 14,500000, otręb pszenny netto bez worka 4,000000 (typy młyny lwowskie loco Lwów brutto za netto łącznie z workami); otręb żytni netto bez worka 3,500000 (ceny szacunkowe bez transakcyi) kasza hreczanna 19,000000-20,000000.

Giełda krakowska.

Kraków. 4. 12. (Pat). Pol. B. przem. 460, 515, B. Powszechny kred. 60, B. Hipoteczny 900, 900, B. Komercyalny 210, 220, B. Małopolski 1050 1150, B. Sp. zarobkowych 3400, 3500, Ziemski B. Kred. 180, 210, Tohan 485, 505, Impeks 20 20.5, Pharma 430, 510, Br. Rolniccy 300, 305 Polski Glob 80, 85, Żegluga 100, 110, Zieleniewski 17 mil. 18 mil., Cegielski 900, 910, Trzebinia masz. 720, 750, Parowozy 205, 310, Automotor 350, Pocisk 400, 420, Górka 18000, 18300, Siersza górnicza 10500, 11500, Tepege 4000, 4400, Nafta 360, 420, Rohn i Ziel. 475, Pokucie 300, 350 Oikos 6000, Strug 790, 810, Synd. kosz. 175, 190 Trzebinia tłusz. 5100, Krakus 780, 700, Ćmielów 800, 900, Siersza elektryczna 155, 160, Chodorów 5300, 5500, Niemojewski 420, 480.

Giełda warszawska.

Czeki.

Warszawa, 4. 12. (Pat). Dolary St. Zjedn. 3525, 3455, Belgia 163, Holandya 1323 i pół, Londyn 15280, 14980, N. Jork jak got., Paryż 187750, Praga 100500, Szwajcarya 614, 206, Wiedeń 49.70, 48.70, Włochy 152, Franki złote 675700 Bony złote 550, 8 proc. pożyczka 5150, 5375, milionówka 65.

Warszawa, 4. 12. (Pat). Bank dysk. 3475 Bank handlowy 65, Kred. warszawski 1000, B. zachodni 2000, B. małopolski 1000, Przemysłowy lwowski 445, Powszechny kred. 60, Polski handlowy w Poznaniu 1400, Zjedn. ziem. polskich 950, Związek spół. zarob. 3750, Bank związku ziem. 300, Cerata 180, Kijewski i Scholce 2950 Spies 900, Puls 290, Wildt 460, Chodorów 5200 Czersk 900, Częstocice 4350, 4700, 5150, Gosławice 1150, Michałów 1475, Warsz. tow. fabr. cukr. 5375, Firlej 30, Łazy 230, Drzew. przem. handl. 725, Warsz. tow. kop. węgl. 6250, 6500 Cegielski 800, Fitzner i Gamper 7800, Lilpoop, Rau i Loew 650, Modrzejów 11900, Norblin 1300 1825, Ortwein 430, Ostrowieckie 15200, Parowozy 300, Pocisk 470, Rohn i Zieliński 450, Rudzki 1640, [illegible]25, 1900, Starachowice 3625, Trzebinia 500, [illegible]nia 7100, Ursus 795, Zieleniewski 16500, Konopie 475, Żyrardów 375 mil., Suchedniów 3300, Borkowski 670, Bracia Jabłkowscy 230, Synd. rolniczy 1800, Tkanina 77 i pół, Żegluga 170, 160, Zach. tow. 325, Ćmielów 810, Elektrycz. 2150, Pol. tow. elektr. 270, Kabel 660, Kluczewska fabr. 1550, Polski przem. korkowy 115, Nafta 340, Polski przem. naftowy 610, Nobel 1000 Lenartowicz 120, Polus 500, Pustelnik 600, Siła i Światło 1675, Spirytus 2725, 3300, Haberbusch 5600, Martin Daab 750, Polski Lloyd 75, Marynin 1050, Leszczyński 7150, Przemysł leśny 160, Szumilin herb. 180, Młynotwórnia 1025.

Giełda wiedeńska.

Wiedeń. 4. 12. (Pat). Amsterdam 26950, Belgrad 802, Berlin 14.70 za bilion, Bruksela 3284 Budapeszt 368, Bukareszt 357, Chrystiania 10380 Kopenhaga 12680, Londyn 307500, Madryt 9080 Medyolan 3064, N. Jork 70935, Paryż 3782, Praga 2070, Sofia 540, Sztokholm 18270, Warszawa 170 — 190, Zurych 12375.

Wiedeń. 4. 12. (Pat). Prioritety 571.9, Anglobank 358, Bank związk. 208, Bank obrotowy 162, Zakł. kred. 462, Austr. zakł. 929.9, Bank depoz. 88, Laenderbank 342, Merkury 217, Unionbank 350, Żiwnostenska 903, Kolej północna 20700, Kolej lwowsko-czern. 368, Austr. koleje 883, Kolej południowa 228, Alpiny 701, Krupp 425, Tow. górn. hutn. 6190, Huta Poldi 970, Praskie tow. żel. 2320, Rima 294.5, Silesia 90, Skoda 12900, Zieleniewski 303, Apollo 875, Fanto 2300 Karpaty 500100, Galicya 271, Schodnica 1580,

Wiedeń. 4. 12. (Pat). Notowania akcyi polskich. B. Małop. 23, B. Hipotecz 17.95, Portland cement 1750, Rakszawa 117, Nafta 2710, Browary lwowskie 356.

Giełda berlińska.

Berlin. 4. 12. (Pat). Amsterdam 1586025, Bruksela 193515, Włochy 187545, Londyn 18154500 N. Jork 4189500, Paryż 223440, Szwajcarya 728175 Wiedeń 58852, Praga 121895, Budapeszt 2194.50.

Giełda zurychska.

Zurych. 4. 12. (Pat). Holandya 217.60, N. Jork 574, Londyn 24.91, Paryż 30.77, Medyolan 24.77, Praga 16.77 i pół, Budapeszt 0.03, Bukareszt 2.90, Belgrad 6.47 i jedna czwarta, Sofia 4.40, Wiedeń 0.0081, Austr. kor. stempl. 0.0081.

Szwajcarski Bankverein notuje nieoficyalnie markę polską 0.0001 i pół — 0.0002 i jedna czwarta, markę niem. 0.00115 — 0.00125.

NADESŁANE.

Rózia Künstler
Falik Schatten
zaręczeni w grudniu 1923.

Regina Schächter — Bolechów
Nuchim Seidenwurm — Busk
zaręczeni 2. grudnia 1923

Zawiadamiam, że ślub mój z panią Janiną Sperber odbędzie się dnia 9. grudnia br. o godz. 5-tej w Borysławiu (ul. Drohobycka 5) na który tą drogą wszystkich moich krewnych, przyjaciół, znajomych i kolegów zapraszam. Osobnych zaproszeń nie wysyłam.
10173 Dr. Mojżesz Pilinger

Stan. Cwenarski
Lwów, Akademicka 21.
poleca własnego wyrobu: balje blaszane, baniaki, wanny, wanie wiadra, konewki blaszane oraz naczynia emaljowane, sita do m i fasowania oraz wszelkie towary galanteryjne.
Sprzedaż naczyń wysortowanych po cenach nader umiarkowan

Z okazyi zaręczyn p. Feliksa Pompacha z p. Frydzia Weiss gratulują koledzy
I. Berger, J. Zündler, N. Seibel, H. Scheps.

Z okazyi zaręczyn naszego współpracownika p. Michaela Spiegla z p. Klarą Spieglówną z Tłumacza życzy dużo szczęścia i jasnej przyszłości. S. K. L. i Komis. Keren-Kajameth w Buczaczu.

הננו מברכים את ב"ד מרת דבורה ברעטשניידער להתארסה עם מר יוסף דראך בברכת "גדא טבא" וברוב אשר ועשר.
חיים פאהרי?לץ ורעיתו. 10150

Z okazyi zaręczyn koch. siostry Chawy Graf z p. Getzlem Halpernem składają serdeczne życzenia Jakób i Markus. 10163

Z okazyi zaręczyn naszego ukochanego kolegi p. Hoffmana z p. Propstówną gratulują serdecznie
Koledzy oddziału buchalteryjnego Tow. Akc. »Galicya« w Drohobyczu.

DROBNE OGŁOSZENIA.

POSAD POSZUKUJĄ.

Stenotypistka pisząca biegle na maszynie z dwuletnią praktyką (kantorowa) poszukuje natychmiast posady. Zgłoszenia do administracyi pod »Wyjazd«.

Zdolna stenografistka i buchalterka poszukuje posady. Zgłoszenia pod »Szkoła handlowa« do Administr. tego pisma. 10157

URZĘDNIK TARTAKU z dłuższą praktyką, wyższem wykształceniem rolnem poszukuje posady w tartaku, względnie w przemyśle drzewnym. Oferty pod »Tartak« do Chwili. 10134

Koncypient zupełnie samodzielny szuka posady. Oferty pod Behr, Lubaczów. 10133

Buchalter bilansista długoletni fachowiec poszukuje posady. Zgłoszenia pod »Rutyna« do administracyi 10091

KUPNO. — SPRZEDAŻ

Młocarnie firmy Neufat okazyjnie do nabycia. Skład żelaza M. Dym, Lisko 10158

Poszukuję dzierżawy lub kupna apteki. Do administracyi »Aptekarz«. 10138

Fortepian »Schweighofera« krótki, sprzedam; handlarze wykluczeni. Domagalewicza 3. parter lewy, od 2—6. 10139

Fortepian krótki oraz świlkę kangurową sprzedam Zimorowicza 6 drzwi 3. 10099

SZATNIA Brajerowska 3. poleca najprzedniejsze materyały bielskie na palta zimowe, ubrania, kostyumy, płaszcze i suknie. Podszewki, płótna, tyftyny, welwety, materyały na portyery, kapy i kloty CENY MOŻLIWIE PRZYSTĘPNE. 9835

MIESZKANIA-LOKALE.

Wynajmię pokój z wiktem zamożnemu panu. Wiadomość Segallowa, Wronowskich 8. 10135

WOLNE POSADY.

Adwokat dr. Segal w Rawie poszukuje rutynowanego koncypienta i solicytatora. 10152

KONCYPIENTA zdolnego rutynowanego przyjmie pod dobrymi warunkami adwokat Safir w Tł stem. Pokój kawalerski zarezerwowany 10017

Bona, Żyd. do dwojga dzieci lat 3—5 zostanie natychmiast przyjętą. Mandel, Panieńskich 17. II. p. od 1—3. 10162

Poszukuję buchalterki (ki) obznajomionego (nej) w korespondencyi. Zgłoszenia odpisami świadectw do administracyi pod »Samodzielny«. 10164

NAUKA I WYCHOWANIE

Nauczycielka ze szkół średnich i z francuskiem poszukiwana. Burstin, Kącik 0 10136

Wyższego wykształcenia, niemieckiego, polskiego korespondenta, udziela nauczycielka. Kleparowska 4. II 10119

INTERESA HANDLOWE.

SPÓLNIKA z kapitałem poszukuję. Do dyspozycyi lokal w śródmieściu na towary galanteryjne lub tekstylne. Zgłoszenia listowne do administracyi Chwili pod »B. W.« 10137

Posiadam duży lokal przemysłowy z palowiskami i dużemi kotłami do gotowania mas nadający się na przemysł chemiczny etc., dalej lokal sklepowy naprzeciw Teatru wielkiego. Poszukuję spólnika z odpowiednim kapitałem. Listy pod: »Przemysł i handel« do administracyi. 10161

RÓŻNE.

Pana którego mój kelner w niedzielę 2.XII b. r. na herbatce urządzonej w mojej kawiarni »Warszawa« w rozdrażnieniu obraził — przepraszam i oświadczam, że kelnera tego pociągnę do odpowiedzialności. Moszkowicz. 10175

MAŁŻEŃSTWA.

Poznam pana o wysokiej kulturze, głębokiem uczuciu, niezależnego, 40—45 lat, pragnącego towarzystwa, pięknej, interesującej, inteligentnej pani. Cel matrymonialny. »Kultura« Administracya. 10171

BANK LUDOWY S. A. W WARSZAWIE
ODDZIAŁ WE LWOWIE
przy ul. Kościuszki l. 5
Bank Dewizowy
rozpoczął czynności i załatwia wszelkie transakcje bankowe pod najdogodniejszymi warunkami.
Rachunek bieżący. Kupno i sprzedaż papierów wartościowych. Przekazy w kraju i zagranicą. Kanto wymiany. Zlecenia giełdowe. Inkaso. Winkulacja itd
Wypłata czeków The State Bank New York
» » w efektywnych dolarach.
Zlecenia z prowincji załatwia się bezzwłocznie.



100% CZYSTEGO TŁUSZCZU
z prawdziwych orzechów kokosowych
ZAWIERA CERES TŁUSZCZ JADALNY

OGŁOSZENIA.

Na drzewko! Ognie sztuczne!
poleca hurtownie MICHAŁ HACKEL, LWÓW, KAZIMIERZOWSKA 4. 10062

Pończochy i wszelkie trykotaże kupuje się **najtaniej u firmy PFAU, Lwów, Rynek 19** bo wchód przez sień. 9912

Żądajcie wszędzie „Rittera"
proszku drożdżowego, cukru waniljowego i pudingów
w smakach: czekoladowy, cytrynowy, waniljowy, migdałowy, ananasowy i malinowy.



Latarki elektr., Żarówki elektr.
Baterje z 6 miesięczną gwarancyą Miha-Gold, Daimon, poleca Gener zastępca 10061
MICHAŁ HACKEL
LWÓW KAŹIMIERZOWSKA 4.

Właściciel HURTOWNI obuwia w Niemczech pragnie ZAŁOŻYĆ FILIĘ WE LWOWIE. Poszukuje WPÓLNIKA lub WSPÓLNICZKI Z lokalem i kapitałem mają pierwszeństwo. Jest kawalerem, żeniaczka nie wyklucza. Odpowiedź pod »I. G.« Administracya »Chwili«

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila" Spółki z ogr. poręką
Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hescheles. „Drukarnia Lwowska", Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1699 Lwów, piątek 7. grudnia 1923 Rok V

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I p. KONTO PKO. 142.254

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 50.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 1,250.000 Mk., za p. 1400.000 Mk., zagr. 1,625.000

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 8.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 24.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 32.000 Mk., w tekście i przed kroniką 40.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 48.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 32.000 Mk. najmniej 10 w. 320.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 5.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 7.000 Mk. tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 16,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 8,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 43,000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

U początków.

Pierwsza próba porozumienia się stronnictw lewicowych z klubami mniejszości narodowych w sprawie taktyki opozycyjnej przeciw rządom niepowodzeń wewnętrznych i zewnętrznych wywołała — jak należało się spodziewać — bardzo ożywioną i pouczającą dyskusyę. Prawa strona sejmu, której stopniowo wszystkie atuty wypadają z dłoni, nie mogła przecie zdać minąć sposobności nadarzającego się ataku w piętę achillesową polskiej umysłowości politycznej. Koncepcya polityczna prawicy rozmieszcza mniejszości narodowe w jakimś czwartym wymiarze państwowości. Pan Stroński w zbytku łaski kazał np. Żydom czekać cierpliwie, aż kiedyś może nadejdzie okres, w którym będzie można z nimi zasiąść do stołu i pertraktować. Roman Dmowski uczynił mniejszościom narodowym nawet tę koncesyę, którą wzdraga się im przyznać p. Thugutt, — oświadczając w inauguracyjnem swem przemówieniu, że przestrzeganie traktatów ochronnych powinno być jedną z podstaw polityki narodowościowej w Polsce. Zanim jednak nadejdzie czas, w którym będzie można Żydów jako równouprawnionych uczestników państwowości zaprosić do wspólnego stołu, pragnie prawica stworzyć taki system rządów i administracyi, aby jak największą ilość żydowskich i kresowych narodowości rezygnowała z przynależności państwowej i praw z niej płynących i robiła miejsce wzrastającej czysto polskiej warstwie mieszczańskiej i kresowemu osadnictwu.

Jakkolwiek wedle litery konstytucyi Żydzi mają być równouprawnionymi obywatelami państwa, teorya endecka stwarza w państwie program narodowego działania, w imię którego stosunek państwa do ludności żydowskiej ma być ukształtowany nie jako stosunek państwa do obywateli, ale na wzór stosunków do państw obcych. Wśród zagadnień o wielkiej doniosłości, domagających się zupełnie jednolitej platformy wszystkich polskich stronnictw i ugrupowań zalicza „Gazeta Warszawska" „nie tylko sprawy z dziedziny polityki zagranicznej, lecz także stosunek do mniejszości narodowych w państwie". Czy taki drogowskaz polityczny da się pogodzić z dobrą wolą stosowania zagwarantowanego konstytucyą i traktatami równouprawnienia, o to obecnie rządząca większość głowy sobie nie rozbija. Wystarczy jej staranie aby sztucznemi konstrukcyami ordynacyi wyborczej do ciał ogólnopaństwowych i autonomicznych urzeczywistniać w dziedzinie reprezentacyjnej zanikanie mniejszości narodowych, tak jak w dziedzinie życia gospodarczego czynić to ma metoda bojkotu, rugowania, podcinania żydowskiej siły gospodarczej i pozbawiania mas żydowskich egzystencyi. Kiedyś, w czasie, gdy system ten wyda owoce, gdy Żydzi staną się strawioną, podupadłą materyalnie, zgnębioną kulturalnie i przetrzebioną emigracyą garstką, wówczas może nadejdzie ów okres, w którym p. Stroński wezwie ich łaskawie do wspólnego stołu.

Stronnictwa demokratyczne uznawały dotąd niestety zasady polityczne reakcyi. Nie głosiły ich, nie opierały na nich propagandy wyborczej, ale za to urzeczywistniały ją w Sejmie kon-

KALENDARZE TYGODNIOWE

arkuszowe i kieszonkowe w wykwintnem i trwałem wykonaniu do nabycia u firmy

„GLIMERIKA", Lwów, ul. Legjonów 41.

Sprzedaż wyłącznie hurtowna. — Kalendarze ułożone z uwzględnieniem świąt wszystkich obrządków.

Dzisiejsza „Chwila" przynosi:

Przesilenie w Piaście w punkcie kulminacyjnym.
Współpraca lewicy z mniejszościami.
Pracowite posiedzenie Sejmu.
Skoro dopuści się wszystkich obywateli do współpracy, skarb Państwa się naprawi.
Prześladowanie szkolnictwa żydowskiego.
Zły dzień min. Kucharskiego.
Expose kanclerza Marxa.
Sytuacya Niemiec beznadziejna.
Sprawa zbadania wypadków w Krakowie, Borysławiu i Tarnowie.

...Ut aliquid fecisse videatur.

Warszawa, 5. grudnia. (tel. własny). W kołach piastowych istnieje silna konsternacya z powodu zaprzepaszczenia reformy rolnej. Celem zapobieżenia przesileniu na stanowisku ministra reform rolnych obradowała dzisiaj przez cały dzień komisya rolna ut aliquid fecisse videatur.

Piastowcy z każdym dniem coraz silniej przychodzą do przekonania, że endecy ich oszukali i że sojusz z chjeną jest dla nich jasną i niedwuznaczną kompromitacyą.

Okres feryi sejmowych się zbliża a Piastowcy nie mają z czem wracać do wyborców. Zdają oni sobie sprawę z tego, że „Wyzwoleńcy" zyskują coraz więcej zwolenników a organ oficyalny „Piasta" „Piast" stracił dwie trzecie dotychczasowych czytelników.

Zjednoczone stronnictwa ludowe, tj. Wyzwolenie i Jedność ludowa zwołały na najbliższe dni generalny zjazd chłopski do Wierzchosławic, jak wiadomo siedziby obecnego premiera.

W kołach Piastowców liczą się poważnie z tem, że już w najbliższym czasie, a najdalej po świętach nastąpi ostateczny rozbrat z Chjeną. W tej sprawie jeden z wybitnych leaderów P.S.L. Piasta oświadczył naszemu korespondentowi, że po ustąpieniu obecnego rządu możliwym jest jedynie gabinet parlamentarny.

O rozwiązaniu Sejmu nie ma mowy, zresztą nie leży to w interesie lewicy, która też do tego nie dąży. Na wszelki wypadek rozpisanie nowych wyborów problemu nie wyczerpaloby.

Od wczesnych godzin przedpołudniowych zajmował się przesileniem na stanowisku min. reform rolnych zarząd klubu Piasta. Obrady mają charakter ściśle poufny, w każdym razie przebieg jest bardzo gwałtowny i burzliwy. W obradach bierze udział premier Witos, chcąc własnym autorytetem uśmierzyć opozycyę

———ooo———

Przesilenie w Piaście w punkcie kulminacyjnym.

Warszawa, 5. grudnia. (tel. własny). Przesilenie w P.S.L. Piast, dojrzewa z dniem każdym w coraz to szybszem tempie, tak, iż można już mówić zupełnie konkretnie o gotującem się rozłamie w Piaście. Okresem przygotowawczym do rozłamu był miesiąc ostatni, w którym, sytuacya na terenie sojuszniczym zaostrzyła się znacznie zwłaszcza, gdy z dniem 30. listopada minął już termin udzielony rządowi w sprawie wprowadzenia w życie reformy rolnej, tego zasadniczego postulatu, ludowców, z chwilą ich wstąpienia w sojucz z Chjeną. Jak wiadomo, w konsekwencyi nie dotrzymania terminu o wykonaniu reformy rolnej, złożył min. reform roln. Osiecki tekę do dyspozycyi swego klubu.

Walka w tej sprawie rozpoczęta wczoraj kontynuowaną była dziś na posiedzeniu Zarządu Klubu Piasta, w którem uwidoczniły się znaczne rozdźwięki tak wyraźne, że doszły do kuloarów sejmowych. Wybiły się szczególnie dwa nazwiska członków zarządu, którzy przeciwstawili się pozostaniu p. Osieckiego w gabinecie. Tem rzecz jasna, wobec ściśle poufnego charakteru obrad, została popełniona niedyskrecya, zresztą nie bez udziału oponentów. Wymieniono nazwiska p.p. Bryla i Pawłowskiego, jako mężów zaufania przyszłych secesyonistów Piasta.

Dalszą rozprawą nad tą kwestyą przeniesiono na plenum Klubu, które odbyło się dzisiaj. Mała frekwencya na posiedzeniu Klubu wskazywała niedwuznacznie, że jeśli liczba otwartych opo-

stytucyjnym i za czasu rządów Sikorskiego tak dokumentnie, że nawet narodowa demokracya powinna była być zadowolona. Dopiero rezultaty, do których doprowadziły państwo rządy obecnej większości przerwały tę jednomyślność. Rządy prawicowe są nieskończonem pasmem niepowodzeń, które odbijają się dotkliwie na całem państwie i dają się we znaki całej ludności. Jeżeli społeczeństwo nie zdobędzie się na silną opozycyę, wówczas ten potop niepowodzeń doprowadzić może do zupełnej gospodarczej ruiny. Ta smutna rzeczywistość zapewne skłoniła nareszcie lewicę do zaproszenia mniejszości narodowych do stołu wspólnej troski o przyszłość państwa, do tego stołu, który im w dalekiej perspektywie rysował p. Stroński. Znaczenia tej bądź co bądź pocieszającej przemiany nastrojów nie należy zbytnio wyolbrzymiać, ale nie należy też zamykać oczu na to, że zdrowy instynkt ,który jak zawsze silniej reaguje w chwilach istotnego niebezpieczeństwa wskazał demokracyi polskiej — prawdziwie demokratyczną drogę.

H. H.

Ciąg dalszy wczorajszego nocnego pos. Sejmu.

Obrona wielkiego przemysłu.

Warszawa. 5. grudnia (Pat).

Z kolei zabrał głos p. Wierzbicki, który w bardzo długiem przemówieniu poruszył całokształt stosunków gospodarczych i finansowych państwa.

Nie ma stronnictwa, któreby nie rozumiało potrzeby rozwoju przemysłu. A równocześnie na przemysł ten spada najwięcej zarzutów i wymagań. Wymaga się od niego dobrych płac dla robotników, jak najtańszej produkcyi, największej wydajności w podatkach bezpośrednich, akcyz i innych podatków spożywczych. Są to zadania ogromne. Ale punktem honoru sfer gospodarczych jest sprzeczności te pogodzić i dążyć do sharmonizowania stosunku przemysłu z innemi sferami społecznemi. Spadają na przemysł zarzuty, że żyje z kredytów P.K.K.P. i nie chce waloryzacyi podatków. Otóż jeszcze w połowie b. r. właśnie reprezentanci przemysłu domagali się w Sejmie pobierania podatku od przemysłu nie co pół roku, lecz co miesiąca, aby w ten sposób sprowadzić do minimum deprecyacyę wpływów z tego podatku. Więc jeżeli byliśmy za waloryzacyą tego bezpośrednio przemysł bijącego podatku, to jakże moglibyśmy być przeciwni zabezpieczeniu skarbu przed deprecyacyą podatków któer płacą rolnicy lub inni płatnicy. Oświadczyliśmy się również za waloryzacyą weksli w postaci odpowiedniego podwyższenia stopy dyskonta i prowizyi, tak, aby one straty z tytułu deprecyacyi pieniądza w zupełności dla skarbu skompenzowały. Kredyty w P.K.K.P. nie odgrywają w przemyśle tak wielkiej roli, jaką im przypisuje opinia. Ale bez tych kredytów zamarłby on z braku środków obrotowych. Za każdy miliard kredytu skarbowego stwarza sobie przemysł 4 miliardy kredytu własnego. Drugim poważnym i niesłusznym zarzutem jest ten, jakoby przemysł korzystał z konjunktury inflacyjnej. W pierwszem półroczu b. r. w porównaniu z pierwszem półroczem roku poprzedniego, eksport wzrósł ze 130 milionów na 600 milionów zł. Żadna reforma walutowa nie udałaby się, gdybyśmy nie mieli czynnego bilansu handlowego. Trzecim zarzutem jest to, jakoby przemysł był przeciwnikiem stabilizacyi. W pierwszym okresie inflacya jest rzeczywiście czynnikiem sprzyjającym ekspanzyi przemysłu, ponieważ stwarza różnicę poziomu cen w kraju i za granicą i przez to ułatwia wywóz. Ale gdy inflacya przechodzi w hyperinflacyę ,wówczas nie leczy ona stanu posiadania przemysłu, gdyż nie może on odtworzyć środków obrotowych tak szybko, jak je niszczy deprecyacya pieniądza. Maleje wtedy zdolność nabywcza rynku wewnętrznego, przemysł nie znajduje już zbytu i staje wobec groźby kryzysu. A jeżeli pierwszy okres inflacyi przemysł wykorzystał dla odbudowania się oraz dla rozwoju eksportu, to właśnie dlatego jest teraz w stanie zaofiarować skarbowi przedterminową zaliczkę na podatek majątkowy, większą niż warnentów jest nie duża, to w każdym razie liczy ona dziś jeszcze wielu sympatyków. Sprawa tak ważna; która zadecydować ma o istnieniu nie tylko rządu, ale całej większości lanckorońskiej zdołała wciągnąć niespełna 30 posłów na ogólną liczbę 56. A chociaż okazało się, że w tym szczupłem gronie tylko 4 posłów z posłem Bryłem na czele nie godzi się na pozostanie min. Osieckiego w gabinecie, jednakowoż oponenci zagrozili jaknajdalej idącemi konsekwencyami na wypadek przegłosowania ich w klubie. Mimoto Klub po zażartej walce przeważającą większością głosów, oświadczył się za nieprzyjęciem rezygnacyi min. Osieckiego i uchwalił rezolucyę, wzywającą jeszcze raz rząd do wykonania reformy rolnej w terminie nieodwołalnym do 1. stycznia 1924 roku.

Wobec takiego obrotu sprawy jak i zapewnienia posła Bryla, że liczba jego zwolenników, gotowych wraz z innymi do porzucenia większości ma wynosić 8 posłów, wyłania się sytuacya, która każe sądzić, że stwarza się przyczyna do rozłamu, acz pozornie niepakaźna, jednak w zupełności dostateczna, aby w rozstrzygającym głosowaniu przechyliła się szala na stronę opozycyi w Sejmie.

W tych warunkach specyalne nabiera znaczenia wiadomość, jaka w późnych godzinach wieczornych dostała się do kuloarów z posiedzenia komisyi rolniczej. Okazało się, że na tem posiedzeniu przewodniczący komisyi poseł Kowalczuk (Piast) zgłosił rezygnacyę ze stanowiska przewodniczącego komisyi a to na znak protestu przeciw uchwaleniu art. 3 ust. o parcelacyi i osadnictwie, wbrew opinii klubu. Albowiem art. 3, którego uchwalenie w konsekwencyi politycznej może sprowadzić bogate niespodzianki powiększa maximum parcel. obszaru dworskiego w województwach centralnych o 160 hektarów. Wprawdzie PSL. Piast nie przyjęło do wiadomości zakomunikowanej rezolucyi p. Kowalczuka jednakowoż w kołach miarodajnych poufnie zapewniają, że decyzya p. Kowalczuka jest nieodwołalną i i że zmienić jej wcale nie zamierza. Decyzya p. Kowalczuka ma na celu jaskrawe podkreślenie dysonansu między Piastem a prawicą, w sprawie reformy rolnej i tem zmusić p. Osieckiego do faktycznego ustąpienia.

Gdy zaś okaże się konieczność poszukania następcy p. Osieckiego, premier Witos niewątpliwie zwróci się do p. Kowalczuka, jednego z malkontentów w sprawie reformy rolnej, i zaofiaruje mu tekę min. spr. rolnych. I w ten sposób usunie się jeszcze jedną przeszkodę, jaka z dnia na dzień pietrzą się przy sprawowaniu rządu

---

tość całego naszego obiegu. A przyczyniły się również do tego i stosunki kredytowe, które przemysł potrafił wyrobić sobie za granicą. Zdobycie kredytu zagranicznego dla państwa jest niemożliwe, dopóki nie utorują temu drogi kapitały prywatne przemysłu i handlu.

Nie ulega wątpliwości, że przeżywać będziemy obecnie czas najcięższy i przemysł będzie musiał wytężyć wszystkie swoje siły, aby w tym najcięższym czasie nie kurczyć produkcyi. Dążyć będziemy do utrzymania produkcyi w dotychczasowych rozmiarach, przedewszystkiem ze względu na spokój społeczny i kwestyę robotniczą. Zrzekając się w ten sposób doraźnych korzyści konjunkturalnych, mamy nadzieję, że uda się nam przetrwać okres stabilizacyi waluty, bez groźniejszych zakłóceń produkcyi. Okres stabilizacyi waluty ciężkim będzie dlatego, że towarzyszyć mu będzie proces przystosowania się cen krajowych do poziomu cen światowych. Dlatego coraz trudniejszym stanie się wywóz i coraz większe znaczenie będzie miał dla przemysłu rynek wewnętrzny. W interesie przemysłu leży zamożność jego konsumentów, to jest robotników i rolników.

My musimy dbać o zwiększenie pojemności rynku, który w 70 proc. składa się z rolników. Dlatego nie może być dla przemysłu korzystnem jeżeli ceny zbożą są sztucznie utrzymywane tak nisko, że za korzec żyta może nabyć tylko szóstą część tej ilości tkaniny, jaką mógł nabyć przed wojną, bo wtedy powstaje odrazu odium rolnika przeciw przemysłowi. Tymczasem przemysł musi tak kalkulować, bo sprowadza surowce zagraniczne. Dlatego z punktu widzenia rozwoju gospodarczego jesteśmy zwolennikami otwarcia granicy dla naszej produkcyi rolniczej, bo wtedy wzrośnie zdolność nabywcza rolnika. Chciałbym, żeby i nas robotnik był coraz zamożniejszy. Płace zarobkowe w różnych dziedzinach przemysłu mają u nas kolosalną skalę. My mamy na granicy wschodniej i zachodniej dwa olbrzymie kompleksy, gospodarcze, a ćezerwoar ludzki na razie chory. Polska o tyle będzie istniała, o ile wcześniej przyjdzie do zdrowia, niż najbliższy zachód i wschód. To jest wyścig narodów. Nasze sfery przemysłowe, handlowe i finansowe rozumieją to, że wraz z całem państwem będą starte z powierzchni, jeżeli proces uzdrowienia u nas się opóźni. I dlatego ich ideologia gospodarcza dąży do sharmonizowania różnych czynników, tworzących organizm Rzpltej. Politykę rządu w tej ważnej chwili powinna poprzeć cała Izba. Nie rzucajmy mu kłód pod nogi, przeczekajmy pół roku. Trzeba raz dać jednemu rządowi możność dojścia do celu.

Poseł Waszkiewicz zwraca uwagę że przemysł nasz żyje bez myśli o jutro. Nie podejmuje żadnych inwestycyi i nie tworzy rezerw na chude lata. Nie przygotowuje się również do konkurencyi międzynarodowej, którą będzie mu w przyszłości trudno podjąć. Przemysł prowadzi

gospodarkę rabunkową

a położenie ludności robotniczej przypomina opisywaną przez robotników angielskich przed 100 laty. Robotnik zarabia dziś 28 proc. tego, co zarabiał przed wojną.

Poseł Wartalski (ZLN.) zwraca uwagę na konieczność wzmożenia eksportu produkcyi krajowej przez zorganizowanie wspólnie z organizacyami gospodarczymi instytutu dla handlu zagranicznego.

Poseł Wiślicki (Koło Żydowskie) wskazuje na to, że przed wojną 80 proc. produkcyi łódzkiej znajdowało zbyt w Rosyi. Z chwilą odzyskania niepodległości polskiej rynek rosyjski został dla przemysłu łódzkiego zamknięty i utworzyła się

straszna sytuacya.

Następnie wysyłano towary do Rumunii, ale chwilą kryzysu gospodarczego w Rumunii wywóz ustał. Mamy nadprodukcyę i fabryki nie mogą pracować w pełni. Nie można dopuścić do tego aby

rynek rosyjski uzyskały Niemcy lub nawet Francya.

Przemysł musi sprowadzać surowce z za Oceanu a węgiel z dalekich stron. Mowca zwraca uwagę, że waloryzacyi, którą chce wprowadzić rząd nieda się zastosować do weksli i kończy oświadczeniem, że jeżeli do współpracy dopuszczeni będą wszyscy obywatele Polski to skarb się naprawi.

Poseł Poniatowski sądzi że należałoby dopuścić dowóz towarów obcych celem obniżenia cen i zwiększenia konsumcyi. Przemysł krajowy pobiera nadzwyczajne zyski i sprzedaje w kraju o 30 do 40 proc. drożej niż zagranicę.

Po przemówieniu sprawozdawcy posła Michalaka przystąpiono do głosowania. Przyjęto wszystkie rezolucye większości i w tem rezolucyę wzywającą rząd do jaknajszybszego przedłożenia projektu ustawy o ubezpieczeniu na wypadek bezrobocia. Rezolucye mniejszości odrzucono. Przyjęto również rezolucye posła Waskiewicza dotyczącą przedłożenia ustawy o stosowaniu wskaźnika drożyźnianego dla zarobków robotników oraz rezolucyę wzywającą rząd do udzielania zamówień i kredytów tylko tym przedsiębiorstwom, które zobowiążą się do pracy czterdziestogodzinnej.

Poseł Michalak referował imieniem komisyi skarbowej wniosek posła Sochy w sprawie opłat stemplowych. Komisya postanowiła uwolnić robotników od opłat przy dokumentach podróżnych do wszystkich krajów oraz od opłat od zaświadczeń Izby pracy. Ustawę przyjęto w drugiem i trzeciem czytaniu.

Poseł Niedziałkowski referował wniosek komisyi w sprawie

niekonstytucyjnego

zdaniem mowcy — mianowania wicepremiera

Korfantego. Konstytucya nie zna ministra bez teki. Art. 44. konstytucyi wyraźnie zakreśla zakres działania ministrów. Stanowisko wicepremiera sprzeczne jest z art. 62. konstytucyi. Prócz tego mowca wskazuje na to, iż Monitor Polski z dnia 16 listopada ogłosił, iż p. Korfanty należy do zarządu spółki akcyjnej Zakładów Hohenlohe. W myśl konstytucyi minister nie może pełnić funkcyi nadzorczej lub kierowniczej w instytucyi obliczonej na zyski. Sejm powinien zwrócić uwagę Radzie ministrów by wyciągnęła konsekwencye z tego stanu rzeczy niezgodnego z konstytucyą.

Poseł Bittner powołuje się na dekret Rady Regencyjnej, który wyraźnie mówi o wyborze wicepremiera i zaznacza że dekret ten nie został odwołany. (wrzawa na lewicy). Mowca przypomina nominacyę posła Daszyńskiego, zaznacza, że nominacya wicepremiera Korfantego nie jest sprzeczna z konstytucyą, co się zaś tyczy zarzutu ostatniego to nie jest on wymieniony w drukowanym wniosku przedłożonym sejmowi.

Nagłość wniosku odrzucono

Poseł Pryłucki uzasadniał nagłość wniosku w sprawie prześladowania szkolnictwa żydowskiego. Nagłość odrzucono.

Poseł Bagiński referował nagłość wniosku posła Kościałkowskiego w sprawie zakazu odbywania zgromadzeń pod gołem niebem. Nagłość wniosku odrzucono.

Na tem porządek dzienny wyczerpano.

Poseł Moraczewski zabrał głos i domagał się zatwierdzenia mandatów specyalnej komisyi dla zbadania wypadków w Borysławiu, Tarnowie i Krakowie.

Ponieważ wniosek spotkał się ze sprzeciwem niektórych stronnictw, postanowiono odroczyć załatwienie do następnego posiedzenia, które odbędzie się dnia 11 grudnia o godzinie 4-tej po południu.

Na tem o godzinie 3-ciej min. 15 po północy posiedzenie zamknięto.

———ooo———

Ciężki dzień szafarza skarbu.

Warszawa 5. grudnia (tel. własny). P. min. Kucharski miał dziś znowu dzień ciężki: rano w sejmowej komisyi skarbowej, popołudniu w senackiej komisyi skarbowo-budżetowej, gdzie wezwany przez komisyę wygłosił eksposé. P. minister przedłożył znane już propozycye, wyrażając nadzieję, że przy pomocy waloryzacyi utrzyma budżet w równowadze, zaś z wpływów w kwocie 250 milionów fr. pokryje deficyty aż do czasu gdy zaczną wpływać zwaloryzowane podatki. W dyskusyi nad tem oświadczeniem zabrali głos sen. Woźnicki, Karpiński i dr. Wurzel. Ten ostatni zaznaczył, że waloryzacya jest środkiem niebezpiecznym, częściowo illuzorycznym a częściowo niewykonalnym. W rezultacie żaden z dyskutatntów nie okazał zachwytu dla pomysłów pana ministra.

Warszawa, 5. grudnia. (tel. własny). Dzisiejsza komisya budżetowa w dalszym ciągu odbywała dyskusyę nad ekspose min. skarbu.

Poseł Renmacki krytykował techniczną stronę budżetu, kwestyonując zebranie kapitału zakładowego banku emisyjnego.

Poseł Pączek (PPS) uważa również budżet za nierealny, wykazując na podstawie zamknięć rachunkowych, że budżet p. Kucharskiego jest o 25 proc. niższy, aniżeli się przedstawia w świetle faktów realnych. Mowca domaga się uchwalenia rezolucyi, stwierdzającej nierealność budżetu i przejście nad nim do porządku dziennego.

Poseł Chądzyński (NPR) oświadczył, że jego klub nie będzie głosował za rezolucyę socyalistyczną, albowiem N. P. R. chce umożliwić dyskusyę szczegółową.

W imieniu Koła Żyd. poseł dr. **Rosmarin** wskazał na zmianę planów gospodarczych ministra skarbu i zwrócił uwagę na ciekawy objaw, że w kwestyach podatkowych prawica i lewica szła równolegle, tak jakby między nimi nie było żadnych sprzecznych interesów gospodarczych i że polityka ogólna poszczególnych partyj nie wywierała najmniejszego wpływu na linie wytyczne polityki gospodarczej. W rzeczywistości jednak tak nie jest. Każdy min. skarbu przychodzi z nowymi planami.

Już minęły te czasy, gdy Polskę oskarżano za granicą o to, iż żywi plany wojenne, natomiast wytyka się i mówi się często o panującym u nas chaosie gospodarczym. Dopóty nie zdobędziemy się na powołanie do życia gospodarczego ciała gospodarczego na wzór istniejącej komisyi kodyfikacyjnej, złożonej z fachowców i ludzi uczciwych reprezentujących poszczególne działy życia gospodarczego, niezależnych od fluktuacyi politycznych i zmian rządów, dla przygotowania nowych ustaw natury gospodarczej i opiniowania ustaw przygotowanych przez ministerstwa resortowe, nie ma mowy o poważnej realizacyi sanacyi skarbu.

Obecna Rada finansowa obsadzona jednostronnie jest towarzystwem wzajemnej adoracyi i wzajemnych kłótni stronnictw rządzącej większości.

W toku przemówienia poseł Rosmarin poruszył m. i. sprawę dostaw rządowych, zwracając uwagę miarodajnych czynników, co zresztą posłowie żydowscy już niejednokrotnie wskazywali — że przy uwzględnianiu ofert na dostawy rządowe nie decydują względy rzeczowe lecz względy czysto osobiste, bez względu na interes skarbu państwa.

By sanacya skarbu mogła rokować nadzieje powodzenia musi społeczeństwo mieć pełne zaufanie do ludzi kierujących pracami sanacyjnemi. Społeczeństwo może się jednak odnosić z zaufaniem tylko do takich ludzi, którzy mają możność, chęć i kwalifikacye do realizacyi planów sanacyjnych. Społeczeństwo nie dopatruje się tych przymiotów u obecnego min. skarbu, to samo zagranica. Z tego też powodu jesteśmy świadkami anormalnego i niestosunkowego spadku marki.

Poseł Ostrowski (Piast) krytykuje ostro aparat skarbowy i domaga się kary śmierci za malwersacye skarbowe.

Poseł Wasińczuk (klub ukr.) nie ma zaufania do obecnego rządu i oświadczył, że jego klub będzie głosował przeciw budżetowi.

Na wniosek posła Harusiewicza głosami większości rządowej przyjęto sprawozdanie min. do wiadomości.

Warszawa, 5. grudnia. (tel. własny). Dziś odbył prezes Koła Żyd. dr. Reich konferencyę prasową z dziennikarzami żydowskimi, Na konferencyi tej prezes K. Ż. przedstawił program i plany K. Ż. na najbliższej sesyi sejmowej

R. N. COUDENHOVE-CALERGI.

Szlachectwo.

Podajemy poniżej streszczenie jednej z mniejszych prac filozofa i socyologa hr. Coudenhove-Calergi, autora głośnej pracy o Paneuropeiźmie. Dzieła Coudenhove-Calergi zdobyły sobie w ostatnich latach ogromny rozgłos w całym kulturalnym świecie. Autor jest umysłem syntetycznym, operującym śmiałymi rzutami hipotezy. Do dzieł jego wkrótce powrócimy. — Przyp. Red.).

Miasto i wieś to dwa bieguny, które stwarzaja dwa zupełnie odrębne typy ludzi. Między wieśniakami z najodleglejszych okolic, jest większa łączność aniżeli między wieśniakami a pobliskimi mieszczaninami. Mieszczanin jest racyonalistą, sceptykiem, nie wierzącym, wieśniak jest zabobonnym, wierzącym emocyonalistą. Wieśniak wierzy w przewagę natury nad człowiekiem, mieszczanin w opanowanie natury przez człowieka. Wieśniak jest tworem natury, mieszczanin tworem społeczeństwa. Wieśniak jest konserwatywny jak przyroda, mieszczanin postępowy jak społeczność. Oboje nie znają się wzajemnie, nie dowierzają sobie, nie rozumieją się. Miasto czerpie siłę ze wsi, wieś kulturę z miasta, miasta wzrastają i giną, wieś jest wieczną.

Wykwitem wsi jest szlachcic — junker — ziemianin, — wykwitem miasta intelektualista-literat.

Arystokracya wsi jest arystokracyą woli i krwi, arystokracya miejska jest arystokracyą ducha i myśli. Typowy junker łączy maksimum woli z minimum intelektu, typowy literat maksimum intelektu z minimum charakteru. Wyjątek tworzy arystokracya współczesna w Anglii, łącząca intelekt z charakterem.

Junker pozostał psychicznie i umysłowo na poziomie rycerza, surowy wobec siebie, obowiązkowy, energiczny, konserwatywny, ograniczony, odnosi się on z nieufnością do modernistycznych prądów, gardzi mieszczaninem a przedewszystkiem żydowskim dziennikarzem i literatem. Literat wyprzedza swój czas jest postępowy, sceptyczny, bystry, wielostronny. Przecenia umysł, niedoceniając ciała i charakteru, gardzi junkrem, uważając go za zacofanego barbarzyńcę. Istotą arystokraty jest silna wola, istotą literata błyskotliwość umysłu. Najmłodszy oficerek spogląda z pogardą na wybitnych twórców nowych prądów w literaturze, a najmarniejszy dziennikarz nie uczuwa nic prócz pogardy dla wybitnego oficera.

Obydwa te typy są extremami, nie zaś wykwitem arystokracyi ducha i krwi. Najwyższym wykwitem arystokracyi krwi jest „grand-seigneur", arystokracyi ducha jest geniusz.

Niegdyś panowali w Egipcie, Indyach, Chaldei królowie i kapłani (wojownicy i intelektualiści). Mózgi wytykały cele, ramiona torowały drogę.

Arystokracya rodowa i umysłowa stworzyła w Europie dwa typy; w Anglii **gentlemena** w Francyi **bohemiena.**

Obydwaj chcą się wznieść ponad filisterskość codziennego życia. Gentleman jest konserwatywny, żyje w tradycyi, bohemien jest rewolucyonistą.

Matką gentlemana jest Anglia, kraj najbardziej konserwatywny w Europie, matką bohemiena jest Francya kraj najbardziej rewolucyjny. Rzymscy politycy zbliżeni byli do typu gentlemana, greccy filozofowie do typu bohemiena. Cezar i Seneca to gentlemani, Sokrates i Diogenes to bohemieni.

Dwie dusze walczą o panowanie nad światem: pogańska i religijna chrześcijańska. Przedstawicielem modernistycznego chrześcijaństwa był **Tołstoj,** modernistycznego pogaństwa **Nietzsche.**

Wybitny wpływ na rozwój psychiki narodowej wywiera **położenie geograficzne** i rozwój historyczny. Chińczycy i Żydzi odczuwają bardziej po chrześcijańsku aniżeli Germanie, przeszłość kulturalna pierwszych jest starszą.

Germanie są czasowo bardziej zbliżeni do ludzi dzikich aniżeli Chińczycy lub Żydzi, te dwa stare narody wyemancypowały się prędzej z pogańsko-naturalistycznego pojmowania życia, gdyż mieli 3000 lat czasu do tego.

Trzy narody: **Grecy, Rzymianie, Żydzi** podbiły każdy w swoim rodzaju stary świat kulturalny.

Przedewszystkiem **estetyczno-filozoficzni** Grecy (Hellenizm), następnie **praktyczno-politycznI** Rzymianie (imperium Romanum) wreszcie **etyczno-religijni** Żydzi (chrześcijaństwo).

Chrześcijaństwo przygotowane etycznie przez żydowskich esseńczyków (Jan) duchowo przez żydowskich alexandryńczyków (Filo), było regenerowanem żydowstwem. O ile Europa jest chrześcijańską (w pojęciu etyczno-duchowem) to jest żydowską, o ile Europa jest moralną, to jest żydowską.

Prawie cała **etyka europejska** tkwi w żydostwie.

Wszyscy pionierzy chrześcijańskiej moralności od Augustyna po Kanta i Tołstoja byli duchowo Żydami. Nitsche jest jedynym nieżydowskim, pogańskim etykiem Europy.

Renesans chrześcijańskiej idei: pacyfizm i socyalizm stworzyli Żydzi. Na wschodzie są najbardziej etycznym narodem Chińczycy, w odróżnieniu od estetyczno-heroicznych Japończyków i religijno-spekulatywnych Indów; na zachodzie Żydzi.

Głową państwa u starych Żydów był Bóg, prawem etycznem kodeks cywilny, grzech był zbrodnią.

Od Mojżesza po Weiningera była etyka, najważniejszym problemem żyd. filozofii. W tem leży wielkość żydowskiego narodu.

(Dok. nast.).

Expose kanclerza Marxa.

Sytuacya Niemiec beznadziejna.

Berlin. (Pat.) Na dzisiejszem posiedzeniu parlamentu kanclerz Marx zabrawszy głos wyraził ubolewanie z powodu zbyt długiego trwania kryzysu gabinetowego co niekorzystnie wpłynęło na sytuacyę polityczną i finansową Niemiec.

W obecnej tragicznej sytuacyi kraju rząd starać się będzie unikać wszelkich kroków, któreby mogły wywołać konflikt wewnętrzny. Rząd nie będzie walczył ani z lewicą ani z prawicą ale stanowczo wystąpi przeciw tym, którzy chcą narodowi niemieckiemu gwałtem lub chytrością odjąć jego jedność.

Cała uwaga rządu i partyi politycznych powinna być skierowana ku wydźwignięciu Niemiec z katastrofy finansowej.

Były kanclerz Streseman nazwał położenie Niemiec beznadziejne, za co spotkał się z krytyką z różnych stron. Kanclerz Marx stwierdza, że Streseman miał jednak racyę. Naród niemiecki powinien zdać sobie sprawę z tego, że zasoby finansowe i ekonomiczne kraju są bliskie wyczerpania. Jest rzeczą godną pożałowania, że ze strony społeczeństwa niemieckiego podnoszą się protesty przeciw podwyższaniu podatków. Dowodzi to niezrozumienia sytuacyi. Rząd uczyni wszystko, aby pokonać trudności ale musi domagać się oparcia ze strony społeczeństwa.

Czyniąc aluzyę do komunistów kanclerz podkreślił, że także niektórzy członkowie parlamentu nie mają zrozumienia dla obecnego położenia kraju. Wobec takiej sytuacyi kanclerz uważa za zbędne przedkładanie programu. Sprawę polityki zewnętrznej i wewnętrznej przedstawili przedstawiciele poprzedniego rządu w sposób, który nie różni się w zasadzie od linii wytycznych programu rządu obecnego.

*

Wiedeń. (Pat). „N. Fr. Presse" z Berlina: Wczoraj późnym wieczorem przyszło między rządem a partyą socyalno-demokratyczną do kompromisu w sprawie ustawy o pełnomocnictwach, wobec czego należy uważać za pewne przyjęcie tej ustawy przez parlament. Partya socyalno-demokratyczna zgodziła się z tem stanowiskiem gabinetu, że nowo utworzyć się mająca komisya kontrolująca będzie miała głos doradczy. Wczorajsze narady frakcyi socyalno-demokratycznej w tej sprawie były burzliwe, ostatecznie jednak zwyciężył kierunek umiarkowany i w głosowaniu przyjęto propozycyę rządu 71 głosami przeciw 53.

*

Berlin. (Pat.). Na dzis. posiedzeniu parlamentu Rzeszy przyjęto w pierwszem i drugiem czytaniu ustawę o pełnomocnictwach dla rządu, wraz z deodatkiem o utworzeniu komisyi kontroli z 15 członków. Przeciw ustawie głosowali komuniści, nacyonaliści i niemiecka partya wolnościowa. Nacyonaliści wnieśli o votum nieufności, bez umotywania. Głosowanie odbędzie się jutro.

*

Londyn. (Pat). Oświadczenie rządu francuskiego, że zamierza stosować w obszarach okupowanych łagodniejsze regime, wywarło w Anglii nader korzystne wrażenie.

Rezolucje Żydowsk. Zgrom. Narod. na Litwie.

Dubnow delegatem do Jewish Agency.

Kowno. (ŻAT.) Na ostatniem posiedzeniu konferencyi Żydowskiej Rady Narodowej, które odbyło się z końcem ub. tygodnia, powzięto następujące uchwały:

Zgromadzenie narodowe zatwierdziło projekt ustawy w sprawie Żydowskiej Rady Narodowej, która ma być zwołaną nie później jak w 6 miesięcy na podstawie bezpośrednich wyborów w składzie 40 członków na czas dwuletni. Organ ten stanowić będzie najwyższą reprezentacyę społeczeństwa żydowskiego na Litwie. Ten projekt ustawy zostanie w najbliższych dniach wniesiony do Sejmu. Aż do czasu wyboru stałej żydowskiej rady narodowej żydowskie zgromadzenie narodowe wydzieli z siebie Tymczasową żydowską radę narodową złożoną z 40 członków w następującym składzie: 11 syonistów, 10 mizrachistów, 6 Hitachdut, 5 Ceire Cijon, 4 rękodzielników, 2 ludowców i 2 Poale Sjon lewica. Skrajnie lewicowi robotnicy złożyli oświadczenie, że nie biorą udziału w tej tymczasowej Żydowskiej Radzie narodowej. Prezydentem Ż.R.N. wybrany został minister dla spraw żydowskich dr. Rosenbaum.

W odpowiedzi na powitanie do Prezydenta państwa żydowskiego zgromadzenie narodowe otrzymało od p. Prezydenta telegram, w którym wyraża nadzieję, że zgodnie z konstytucyą wszystkie ludy litewskie a wśród nich Żydzi swobodnie rozwijać będą swoją kulturę. Prezydent życzy Zgromadzeniu owocodajnej pracy.

W sprawie szkolnictwa powzięto uchwałę, że wszystkie szkoły znajdują się pod władzą Ż.R.N. Prócz tego stwierdzono raz na zawsze, że w hebajskich szkołach język żydowski jest obowiązkowym przedmiotem nauki i na odwrót. Kompromis ten jest początkiem końca radykalistycznych szkół i toruje drogę dla szkoły o jednolitym programie

Odnośnie do religii uchwalono głosami syonistów, mizrachistów i rękodzielników przeciwko lewicy i centrum rezolucyę, że sprawę tę rozstrzygnie rada rodzicielska.

Większością wszystkich głosów przeciwko skrajnej lewicy i przez wstrzymanie się od głosowania czterech ludowców, przyjęto propozycyę, że

żydostwo litewskie deleguje swego zastępcę do Jewish Agency.

Sprawa wyboru osoby została otwartą.

Jak się dowiadujemy upatrzonym jest na to stanowisko znany historyk żydowski S. Dubnow.

———ooo———

Bezwzględna walka lewicy z rządem.

Warszawa, 5. grudnia. (tel. własny). Centralny Komitet Wykonawczy P.P.S. podjął uchwałę w związku z wypadkami piątkowemi w Sejmie, z których wynika, iż uważa za konieczne zaostrzyć walkę przeciw rządowi, tak na terenie sejmowym jak i w kraju, aż do osiągnięcia celu wytkniętego, t. j. do obalenia rządu, i stworzenia nowego, opartego na masach pracujących. Zadaniem P.P.S. na czas najbliższy będzie wszczęcie akcyi zgromadzeniowej w całym kraju. zwłaszcza, że widzi zapewnioną solidarność innych klubów opozycyi.

C. K. W. przyjął do wiadomości akcyę klubu parl. P. P. S. oraz stworzenie platformy współpracy P. P. S. z innymi klubami opozycyi na terenie parlamentarnym, oraz przyjął do wiadomości nawiązanie kontaktu z klubami mniejszości narodowych.

———ooo———

Wspólna taktyka lewicy i mniejszości narod.

Warszawa, 5. grudnia. (tel. własny). Dziś odbyło się posiedzenie klubów lewicy, na którem postanowiono, że przed każdem plenarnem posiedzeniem Sejmu zwołana będzie komisya porozumiewawcza stronnictw opozycyi i mniejszości narodowych, która będzie ustalała dyrektywy co do taktyki na terenie parlamentarnym.

———ooo———

Z posiedzenia Senatu.

Warszawa. 5.12. 35-te posiedzenie Senatu.

Ratyfikowano umowę handlową, konwencyę osiedleńczą i traktat przyjaźni z Turcyą.

Po referacie sen. Ringla przyjęto bez zmiany ustawę o podwyższeniu opłat sądowych w b. zaborze austryackim.

Następnie sprawozdawca Hempel wniósł w imieniu komisyi o przyjęcie bez zmiany ustawy o zniesieniu ministerstwa poczt i telegrafów. Sen. Bodek wypowiedział się ze względów zasadniczych przeciw tej ustawie. Ustawę przyjęto bez zmiany. w brzmieniu sejmowem.

Przystąpiono do

noweli do ustawy o podatku giełdowym

Sprawozdawca sen. Karpiński wyjaśnił, że chodzi o powiększenie podatku o transakcye akcyami z 3 pro mille na 8 pro mille. Również podatek od nowych emisyi akcyi podnosi się z 3 pro mille na 4 pro mille. Ustawę przyjęto bez zmian.

Przyjęto ustawę rozciągającą na kresy wsch. ji wojew. śląskie. o urządzenie loteryi i założenie Polskiej Państw. Loteryi Klasowej.

Przystąpiono do ustawy

o uposażeniu sędziów i prokuratorów.

Referent sen. Buzek zaznaczył, że sędzia powiatowy, żonaty, z dwoma dziećmi, będzie pobierał (z wyjątkiem Warszawy i kresów) 1.160 punktów przeciętnie, sędzia okręgowy 1.410, apelacyjny, 1.710, sędzia sądu najwyższego 2.010 punktów. Według naszej ustawy będzie pobierał sędzia powiatowy 349 fr. Komisya zastanawiała się nawet, czy nie należałoby podnieść uposażenia sędziów o około 10 proc. Komisya jednak, ze względu na konieczność zachowania pewnej równowagi między poborami sędziów a poborami innych funkcyonaryuszy państwowych z takiem samem wykształceniem, postanowiła ustawy nie zmieniać. Mowca wnosi o przyjęcie ustawy bez zmian.

Sen Ringel wniósł w imieniu komisyi prawniczej rezolucyę, wzywającą rząd do wniesienia przed dniem 1. kwietnia 1924 noweli do ustawy o uposażeniu sędziów i prokuratorów, w kierunku polepszenia uposażenia grup a i b, zwłaszcza sędziów pokoju, powiatowych i śledczych. Całą ustawę przyjęto en bloc, wraz z rezolucyą sen. Ringla.

Następne posiedzenie jutro, o godz. 11. Na porządku dziennym ustawa o waloryzacyi.

Warszawa 5. grudnia (tel. własny). Na dzisiejszem posiedzeniu Senatu przy sposobności rozpatrywania uchwalonego przez Sejm projektu zniesienia ministerstwa poczt zabrał głos senator Bodek, oświadczając się przeciw aprobowaniu zniesienia ministerstwa. Zdaniem mówcy oszczędność w tym wypadku nie jest na miejscu i uskutecznione w tym kierunku oszczędności napewno się nie przyczynią do sanacyi skarbu.

Wręcz przeciwnie. Zniesienie ministerstwa spowoduje ożywienie różnic technicznych, które istniały za czasów państw zaborczych a które ministerstwo stopniowo łagodziło i unifikowało. Ponadto przydzielenie agend ministerstwa do resortu ministerstwa handlu uważa mowca za krok bardzo nieszczęśliwy.

Wybory w Kajpedzie.

Kłajpeda. (Pat.) Dyrektoryat przygotowuje projekt ustawy wyborczej gminnej na obszarze Kłajpedy. Wybory mają być tajne, powszechne i bezpośrednie. Upoważnienie do wyborów posiadać mają obywatele litewscy. Za obywateli litewskich uważani są dotychczasowi niemieccy obywatele którzy od dnia 10 stycznia 1920 r. zamieszkują na obszarze Kłajpedy, jak również ci obywatele niemieccy którzy od komisyi dla wydawania pozwoleń otrzymali pozwolenie na stałe zamieszkanie na obszarze Kłajpedy. Jeżeli ci ostatni wezmą udział w wyborach to będzie to uważane za opcyę na rzecz państwa litewskiego.

W ten sposób Litwa chce załatwić kwestyę opcyi jeszcze przed wejściem w życie statutu Kłajpedy dla obywateli litewskich.

———ooo———

DZIŚ 5. bm. PREMIERA w kinoteatrze APOLLO K-A-R-N-A-W-A-Ł Tragedya podług romansu PAWŁA HOCKERA. Inscenizował FRYD. ZELNIK. — W głównej roli: Lya Mara.

Wydzierzawienie monopolu tytoniowego.

Warszawa. 5. grudnia. (tel. własny). Sprawa wydzierżawienia monopolu rządowego weszła w decydującą fazę. Monopol został wydzierżawiony za 200, a nie 250 milionów franków. Podobno umowa została już skonfekcyonowana a nawet podpisana. Fachowcy skarbowi kwestyonują, czy wpływ powyższej kwoty pokryje cały deficyt budżetowy. Min. Kucharski solennie o tem zapewnia. Jak jednak rzeczywistość wskazuje do zapewnień p. Kucharskiego odnosić się można jak do tego zapewnienia o pożyczce zagranicznej.

Warszawa. 5.12. (t. w.). Jak się z innych źródeł dowiadujemy, rząd zaproponował kontrahentom francuskim złożenie do 50 milionów franków. Kontrachenci prowadzący pertraktacye, wyjechali w tej sprawie do Paryża, celem zasięgnięcia wskazówek, z drugiej strony toczą się pertraktacye z przemysłowcami tytoniowymi w kraju, którzy starają się nabyć monopol tyt. Odbyli oni w tym celu konf. z min. Kucharskim.

———ooo———

Aż dobiją targu.

Warszawa 5. grudnia (tel. wł.) „Kuryer Polski“ dowiaduje się, że min. Łopuszański, który przed kilku dniami zgłosił dymisyę ze stanowiska robót publicznych, zażądał wczoraj od premiera kategorycznie załatwienia jego podania, nie chce bowiem nadal ponosić odpowiedzialności za politykę rządu względnie wyczekiwać dobicia targu, który się toczy w tej sprawie między panem Witosem a inż. Pawłowskim czy też Posadzkim. Wiadomo, że ani inż. Pawłowski ani poseł Posadzki jako należący do opozycyi piastowej nie chcą wymienionej tek objąć.

———ooo———

Z obrad komisyi.

Rząd sowiecki uchyla się od zobowiązań nałożonych nań traktatem ryskim.

Warszawa. (Pat). **Sejmowa komisya spraw zagranicznych** wysłuchała sprawozdania delegata polskiej komisyi mieszanej reewakuacyjnej i specyalnej w Moskwie, ministra Olszowskiego, po czem skonstatowała jednomyślnie, że rząd sowiecki wbrew postanowieniom traktatu ryskiego nie zwrócił dotychczas szeregu objektów dużej wagi państwowej. W dziale komisyi reewakuacyjnej stwierdziła komisya spraw zagranicznych, że prace komisyi nie zostały ukończone w określonym traktatem ryskim terminie, wobec uchylania się rządu sowieckiego i ustawicznego z ich strony zwlekania i że rząd sowiecki do chwili obecnej nie przystąpił do wykonywania zobowiązań w szeregu działów, w których zwrot mienia polskiego był przewidziany zarówno w art. 15. jak w specyalnym załączniku do traktatu. Nie nadeszło też sumy 30 milionów rb. złotych, której termin płatności upłynął 30. kwietnia z. r. Komisya wzywa rząd aby przedsięwziął wszelkie kroki zmierzające do wykonania przez rząd sowiecki zobowiązań traktatowych.

Następnie komisya po wysłuchaniu sprawozdania przewodniczącego polskiej delegacyi do spraw repatryacyi w Moskwie p. Tyszko, i po stwierdzeniu, że zobowiązania przewidziane w układzie o repatryacyi nie zostały przez rząd sowiecki urzeczywistnione i wzywa rząd do spowodowania wykonania niezrealizowanych do tego czasu przez rząd sowiecki zobowiązań, uregulowania pretensyi repatryantów polskich do rządu sowieckiego, repatryacya z republik zakaukaskich oraz Dalekiego Wschodu, dokonanie personalnej wymiany zgodnie z przyjętem w protokole dodatkowem zobowiązaniem strony rosyjskiej.

Dopuszczalność rewizyi osobistej.

Sejmowa komisya skarbowa omawiała sprawę poprawek Senatu do projektu ustawy sejmowej o organach wykonawczych władz skarbowych. Uchwalono trzymać w mocy tekst sejmowy w sprawie dopuszczalności rewizyi osobistej w razie koniecznej potrzeby. W związku z tem uchwalono, aby w wypadku korzystania z tego przepisu rozporządzenia ,unikać niepotrzebnych szykan. Następnie przeprowadzono dyskusyę ogólną nad projektem ustawy o przedłużeniu ustawy z 7. kwietnia 1922 ,w sprawie opłat stemplowych. Uchwalono, że pełnomocnictwa, udzielane rządowi na mocy ustawy mogą być przedłużone tylko do 30. czerwca 1924 i że ma być zastosowana waloryzzacya, przewidywana w uchwalonej przez Sejm ustawie waloryzacyjnej, to jest na podstawie kursu franka złotego.

Pożyczki dla odbudowy.

Sejmowa komisya odbudowy kraju przyjęła szereg artykułów projektu ustawy o odbudowie kraju, które oznaczają wysokość pożyczki państwowej na odbudowę. Pożyczka ta ma wynosić jedną czwartą część ceny kosztorysowej. Dłuższą dyskusyę wywołała sprawa za ewentualne użycie otrzymanej na odbudowę pożyczki na inne cele. Większością głosów uchwalono kary do wysokości 40.000 fr. lub 6 tygodni aresztu.

Przyznanie obywatelstwa polskiego.

Warszawa, 5. grudnia. (tel. własny). Na dzis. komisyi konstytucyjnej rozważano sprawę przyznania obywatelstwa polskiego osobom zamieszkałym w b. zaborze ros. w dniu podpisania traktatu wersalskiego. Poseł Bittner (Ch. D.) stwierdził sprzeczności i krzyczące wypadki zawarte w tej sprawie i wniósł na przekazanie całej sprawy osobnej podkomisyi. Sprzeciwił się temu poseł Grynbaum, oświadczając, że sprawa nie jest wcale zawiła i gdyby endekom chodziło naprawdę o rzetelne załatwienie tej kwestyi, mogłaby uczynić już na dzisiejszem posiedzeniu. Tak jednak nie jest. Podczas gdy wniosek K. Ż. mówi tylko o osobach, zamieszkałych na kresach, posłowie większości dowolnie rozszerzyli „kresy“ na cały b. zabór rosyjski. W rezultacie przyjęto wniosek p. Bittnera i do podkomisyi wybrano pp. Grynbauma, Podhorskiego, Bittnera, Wierzyńskiego, Taraszkiewicza i Erdmanna.

*

Sejmowa komisya rolna przyjęła w dalszym ciągu trzeciego czytania dalsze artykuły, do 18 włącznie projektu ustawy o parcelacyi i osadnictwie. Dalsze obrady przerwano do jutra.

L. N. nie rozpada się.

Genewa. (Pat). Wbrew wiadomości, jakoby Włochy, Hiszpania oraz szereg republik południowo-amerykańskich zamierzały wycofać się z Ligi Narodów i stworzyć osobny związek łaciński, Havas dowiaduje się, że stanowisko państw południowo-amerykańskich wobec Ligi narodów pozostało bez zmiany, Honduras, Guatemala i inne republiki oświadczyły, że będą kontynuowały współpracę z Ligą narodów. Republiki południowo-amerykańskie brały bardzo żywy udział we wszelkich konferencyach Ligi a nawet Argentyna brała udział w konferencyi pracy.

Ze sportu.

Mistrzostwa wiedeńskie.

Wacker — Rapid 4:2 (0:2), Amatorzy — Admira 4:2 (3:1), Herta — Ostmark 1:1 (0:1), Hakoah — W. A. F. 3:1 (0:0). Wszystkie trzy bramki dla Hakoahu uzyskuje Nemes. Na czele tabeli stoją obecnie: Amatorzy, Rapid, Simmering Hakoah.

D. F. C. (Praga) — Vienna 2:0 (0:0). Ponowne zwycięstwo fotbalu praskiego nad wiedeńskim

Czechosłowacya.

Makkabi (Berno) — Slawia (Praga) 3:3 (1:1). Ładny sukces doskonale grającej drużyny żydowskiej. Do ostatniej minuty wynik 3:2 dla Makkabi. Sparta — S. K. Liben 15:0. Rekordowe zwycięstwo Sparty w rozgrywkach o mistrzostwo. S. S. Liben spada do klasy B. S. K. Zidenice — Makkabi (Prossnitzz) 8:1 (4:1).

Budapeszt.

M. T. K. — Zuglo 0:0. U. T. E. — Vasas 1:0. F. T. C. — Kispesti 4:0. B. T. C. — 33. F C2:0, Törekves — 3. obwód 2:0. Vivo A. C. — U. T. S. E. 3:0.

KRONIKA SPRAW ŻYDOWSKICH.

Antyżydowskie postulaty francuskich studentów rojalistów. W Paryżu odbyło się z końcem ub. m. w Quartier Latine Paryża pod gołem niebem zgromadzenie studentów rojalistów ,w czasie którego rozzrzucano egzemplarze gazety rojalistycznej „L'action france“. Mowca podburzał przeciw Żydom i wskazał na nich, jako na główną przeszkodę przywrócenia monarchii we Francyi. ...Żydzi są komunistami, byli doradcami Wilsona i są głównymi inspiratorami jego 14 punktów które sprawiły, że Francya jest izolowaną. Pierwszym warunkiem do przywrócenia monarchii jest zniszczenie Żydów. (ŻAT).

Skazanie podżegacza arabskiego. Wydawca organu arabskiej egzekutywy w Palestynie „Palestine“ został skazany na miesiąc więzienia za artykuły podburzające do pogromów.

Ofic. statystyka żydowska w Rosyi określa odsetek ludności żyd. na Białorusi na 13 proc., w gubernii homelskiej na 7.7 proc., w witebskiej na 8 proc., na Ukrainie na 7 proc., na Krymie 6.9 proc. z ogólnej liczby mieszkańców.

W gub. charkowskiej wzrosła ludność na żyd od r. 1897 do 1920 z 0.6 proc. na 2.2 proc., w smoleńskiej gub. z 0.7 proc. na 1.7, w moskiewskiej z 0.3 proc. na 1.4, w petrogradzkiej z 1 proc. na 8.1 proc., w rejonie dońskim z 0.6 proc. na 1.5, w astrachańskiej gub. z 0.3 proc. na 1 proc. (ŻAT).

— **Studenci żydowscy we Włoszech.** Włoski komitet ratunkowy dla emigrantów żydowskich w Tryjeście donosi co następuje: „Żydowscy studenci, którzy przyjeżdżają do Włoch na studya nie mogą pod żadnym warunkiem liczyć na pomoc finansową wspomnianego Komitetu, czy też innych instytucyi żydowskich we Włoszech. Składki włosko-żydowskiego Komitetu ratunkowego wystarczą zaledwie na założenie mensy, w której najbiedniejsi studenci otrzymywać będą mogli obiady po zniżonych cenach. Odnośnie do zwolnienia studentów żydowskich z opłat szkolnych w szkołach handlowych i akademiach rolniczych, interweniował już Komitet i spodziewa się pomyślnego załatwienia tej sprawy. Tryesteńska wyższa szkoła handlu Revoltelli np. zwaalnia już studentów poleconych przez Komitet od opłat szkolnych w zupełności.

Obecna liczba studyujących Żydów z zagranicy wynosi około 100. Wszyscy oni świadomi są tego, że są pionierami żydowskiej młodzieży studyującej we Włoszech, a senaty akademickie włoskich uczelni z uznaniem wyrażają się o ich pilności i godnem zachowaniu się.

Komitet wzywa żydowskich studentów, by w celu bliższych informacyi zwracali się do „Światowego Związku studentów żydowskich“ oraz takowych związków w poszczególnych krajach. Równocześnie wspomniany Komitet uprasza wszelkie żydowskie organizacye w poszczególnych państwach, by zwalczały o ile możności, ekonomiczne trudności uniemożliwiające studentom żydowskim wyjazd i studya we Włoszech

— **Żyd. Liga Narodów.** Komitet delegacyj żydowskich w Paryżu poczynił odpowiednie starania celem stworzenia pewnej ilości organizacyi krajowych. Międzyterytoryalnej Żyd. Ligi dla poparcia Ligi Narodów. W tym celu zwiedził reprezentant komitetu Litwę, gdzie wkrótce już powstanie pierwsze Tow. Ligi żyd. Reprezentant Komitetu ma zwiedzić następnie Austryę, Czechosłowacyę, Bułgaryę i i. kraje.

— **Arabowie przeciw radykalno-opozycyjnej polityce.** Z Jerozolimy donosi ZAT.: Na konferencyi tzw. arabskiej partyi wolności, która odbyła się w Suchem, postanowiono przyłączyć się do nowej partyi Arabów umiarkowanych. Równocześnie powzięto uchwałę, by zwalczać radykalną politykę palestyńskiej egzekutywy arabskiej.

— **Niemcy w Ameryce przeciw oficyalnemu bawarskiemu antysemityzmowi.** Z Nowego Jorku donosi ZAT.: Nowojorski „Herald“, najbardziej rozpowszechniony organ Niemców, zamie-

rzkulającym w Ameryce, wydrukował odezwę, wzywającą do bojkotowania towarów pochodzących z

Od jutra w Kinie „LEW"

„CO MOŻE ZŁA – A CO DOBRA KOBIETA"?

Sensacyjne wielkie arcydzi ło filmowe w 12 aktach. — W głównej roli genjalny odtwórc. potężnej roli w „JACCUSE" Sewerin Mars.

niemieckiemu. Odezwa kończy się następującemi słowy:

Zarządzenie rządu bawarskiego w sprawie wysiedlenia żydowskich mieszkańców z Bawaryi, wywołała u nas w Ameryce, jak na całym świecie silny protest. Rząd bawarski uczyni więcej jak dobrze, jeśli cofnie swoje rozporządzenie, oraz jeśli wogóle zrzeknie się systemu prześladowań, niesłychanego w czasach dzisiejszych. Wypadki prześladowań w Bawaryi mogą tylko wywołać uczucie wstrętu i niezadowolenia w kołach amerykańskich, które są gotowe ulitowawszy się nad biedą niemiecką przyjść z pomocą milionom wygłodniałych dzieci niemieckich.

Pożegnanie p. prof. dra Schorra przez delegacyę Zrzeszenia nauczycieli religii szkół powszechnych.

Lwów 5. listopada.

We wtorek 4 bm. popoł. przybyła do pomieszkania p. dra M. Schorra delegacya zrzeszonych towarzystw naucz. rel. szkół powszechnych, w osobach pp. Schippera i Schächnera, by go pożegnać.

Wręczając mu adres, wyraził p. Schipper p. prof. Schorrowi hołd i cześć, jaką żywią do niego nauczyciele rel. uważając go za swego przewodnika duchowego i jako wzór cnót nauczyciela i wychowawcy młodego pokolenia. żydowskiego.

P. Schächner wyraził mu, w imieniu jego b. uczniów i wychowanków, słowa hołdu i miłości, jakie żywią ku niemu.

Głęboko wzruszony zapewnił p. prof. Schorr delegacyę, że uważa siebie ciągle za nauczyciela ludowego, jak był nim do ostatniej jeszcze chwili. Wyraził również radość wskutek dokonanego złączenia obu towarzystw nauczycielskich.

Z teatru.

Jubileusz Pauliny Rybickiej. „Popychadło" Szutkiewicza.

Serdeczna znajoma i przyjaciółka publiczności lwowskiej Paulina Rybicka wybrała na jubileusz swej trzydziestopięcioletniej pracy teatralnej sztukę, w której przed laty, jeszcze w starej czerwonej sali skarbkowskiego teatru święciła tryumfy i podbijała serca. Tkwiły w tym wyborze „Scherz, Satire — und tiefere Bedeutung." Poczciwe i złote jak intencya tej ludowej sztuki jest serce pani Rybickiej. Jak zalękniony ptak stała zacna artystka wśród nowych kolegów i nowej publiczności, dla których niejednokrotnie prawdziwa zasługa odrywać musi rolę życiowego Kopciuszka, popychadła w świecie, w którym nie ma miejsca na miłość i pietyzm.

Inne i „lepsze" były to czasy, owe dawne czasy lwowskiego teatru, kiedy najszczerszej z artystek, Paulinie Rybickiej, aktorce o charakterystycznym, dobitnym wyrazie, wzorowym talencie realistycznym nie wierzono ani w jej kłótliwość ani zapamiętałość, ani zmysł obgadywania bliźnich — co stanowiło najczęściej treść jej niewielkich, sumiennie i pieczołowicie opracowanych ról. Mogły sobie Cichocka czy Otrembowa arogować prawo do dobrych matek, dobrym duchem teatru była zawsze ta najbliższa znakomitej Gostyńskiej artystka, którą gdyby rozwój sceny lwowskiej szedł torem logiki a nie przypadku mogłaby po mistrzyni objąć jej poważną spuściznę. Tak się nie stało. Pamiętamy ją jak z dawnych ról rezolutnych służących przeszła do szerszego ale nieokreślonego repertuaru. Wielki temperament sceniczny, dobra szkoła utrzymywały ją zawsze na poważnym poziomie i znacznie więcej prawdziwej serdecznej życzliwości — niż na to pozwala przemijający tok recenzyi — kryło się w duszy krytyki i publiczności dla zacnej artystki. Więc do tych wieńców którymi obdarowali Paulinę Rybicką koledzy, niechaj wolno będzie dorzucić ki'ka listków podzięki i wspomnień od tych wszystkich, którzy w Rybickiej czczą tradycyę umiłowania sceny, ukochania sztuki. H. H.

Wykrycie tajnej spelunki szulerskiej.

Lwów, 5. grudnia.

(d) Wczoraj o północy oddział lotny przy tut. eksp. śledczej pod kierownictwem podkom. Konarskiego wpadł nagle do domu przy ul. Słonecznej 26, gdzie w mieszkaniu Tobjasza Łapajówkiera kilkadziesiąt osób uprawiało grę hazardową. Stojący pode drzwiami na czatach syn Łapajówkera, ujrzawszy policyę krzyknął do wnętrza mieszkania „Policya!", wskutek czego tylnemi drzwiami szulerzy się ulotnili z mieszkania, ukrywszy się w połowie w piwnicy, w połowie na strychu. W czas jednak zainterweniowały organa policyjne i graczy wywleczono z powrotem z kryjówek. Przytrzymano około 27 osób, których pod konwojem odprowadzono do komisaryatu. Z tych po spisaniu protokołów 24 osób wypuszczono na wolną stopę, trzech zaś a to H. Schapirę, Wład. Mokrzyckiego i Fr. Zehngut ajako zawodowych szulerów zamknięto w aresztach. W toku zeznań okazało się, że owi trzej zgrywali naiwnych, których zwabiali do nory Ł. Olbrzymie sumy, dochodzące do kwot miliardowych zakwestyonowano, przy tej sposobności też wiele obcej waluty. Tobiasz Łapajówker udzielał szulerom swego mieszkania za opłatą. 500 tys. mk. od godziny gry.

Rewizzya za hazardzistami po kawiarniach daje też dodatnie wyniki. Nie wymieniamy nazwisk, lecz ograniczamy się jedynie do podkreślenia faktu, iż niektóre kawiarnie w śródmieściu, mimo iż kilkakrotnie pociągnięte zostały do sądowej odpowiedzialności za tolerowanie gry hazardowej w swoich ubikacyach, nadal dopuszczają do uprawiania nieuczciwego procederu, dając tem możność mętom i wydrwigroszom do zapełniania swych kies cudzym groszem. Wczoraj przy tej sposobności za przeszkadzanie organom bezpieczeństwa w swych funkcyach wywiadowczych, aresztowano wł. kaw. Teatralnej Turteltauba.

Rewizyi dokonywał wywiad. Hellmann, o którego taktyce pisały już pisma lwowskie.

NADESŁANE

Żyd. Tow. Szkoły l:d i Średniej
poszukuje **INSPEKTORA**
dla kursów hebrajskich na prowincyi. Kandydaci o zdolnościach organizacyjnych wniosą podanie z załączeniem curriculum vitae i posiadanych świadectw do 10. grudnia b. r. na ręce prezesa Tow. Dra I. Münzera we Lwowie, Krasickich l. 10. 10 68

Do wiadomości!

ZAWIADAMIAM niniejszem, że do podpisanej księgarni przystąpił znany wydawca
p. BENJAMIN HARZ (Berlin).
Księgarnia nasza objęła temsamem z dniem dzisiejszem
wyłączne zastępstwo na całą Polskę.
WSZYSTKICH PRZEZ NIEGO REPREZENTOWANYCH WYDAWNICTW.
Sprzedaż hurtowna i detajliczna!
Księgarzom rabat oryginalny. Katalogi w druku.
Za Księgarnię „Beth Izrael"
SP. Z OGR. ODPOW.
WE LWOWIE, JAG ELLOŃSKA 15.
Dr. Izrael Münzer.

KOMUNIKATY TEATRALNE

— **„Dziewczę z Holandyi".** Ulubiona opere ka Kalmana, która idzie w piątek w Teatrz Nowości z powodu świetnej obsady i starannego przygotowania przez reżysera Kuligowskiego, zyska sobie napewno podobny sukces, jakim cieszy się „Księżniczka Olala". Dyrekcya teatrów chcąc iść na rękę abonentom jednej książkę biletową przeznaczyła dla nich.

— **„Popychadło".** Premiera tej sztuki odniosła duże powodzenie, świetna gra pni Rybickiej Rasińskiego, Romanównej, Dębickiej, Hierowskiego, Okornickiego i Czakiego przyczyniła się znacznie do sukcesu.

— **W sprawie zniżek teatralnych.** Na liczne zapytania Dyrekcya raz jeszcze odpowiada, że w piątek wieczorem bezwarunkowo upływa ostateczny termin nabywania bloczków abonamentowych.

Kronika.

TEATR WIELKI.

Czwartek godz. 6. »Noc Św. Mikołaja«.

———ooo———

TEATR MAŁY.

Czwartek »Pokojówka szuka miejsca«.

———ooo———

TEATR NOWOŚCI.

Czwartek »Księżniczka Olala«.

———ooo———

Teatr „BAGATELA", Rejtana 3.

Od 1. grudnia 1923 nowy program: Część „Kwit", farsa w 1. akcie. Część solowa: Cle duet taneczny. Marek Windheim. Mr. Rald. Cl ford, tercet taneczny. Część III. „Incognito", fa sa w 1. akcie.

———ooo———

Ukraiński Narodowy Teatr „Besidy"

dyr. J. Stadnika (ul. Szaszkiewacza 5).

W czwartek 6. benefis M. Kruszelnickiej „Romantyczni", komedya Rostanda.

W sobotę 8. g. 3. pop. „Lisowa pieśń" dramat-fejerja w 3 akt. Wiecz. 7,30 „Zaloty M sija", opera na motywach ludowych w 3 a W akcie III. „Obrzęd weselny".

W niedzielę 9. g. 3. popoł. „Kateryna", ope ludowa w 3 akt. Wiecz. 7,30 „Kłopot z Ernestem komedya. — Bilety wcześniej w „Sojuznym Ba zarze" (ul. Ruska) a 2 godziny przed przedst wieniem przy kasie teatru.

— **Z „Młodej Scenki".** W sobotę dnia 8. grudnia i w niedzielę dnia 9. grudnia br. „Sędziowie" St. Wyspiańskiego. Bilety wydaje ka celarya Szkoły dramat. i Konserwatoryum.

Repertuar „Młodej Scenki" ul. Chorążczyzny

W sobotę dnia 8. grudnia „Sędziowie" W spiańskiego.

W niedzielę dn. 9. grudnia „Sędziowie" W spiańskiego.

— **Wykaz datków na rzecz pogorzelców Starego Sambora.** W dalszym ciągu złożyli: ręce M. Hirschhorna: I. Singer, J. Strauch, 200.000, M. Arnstein, N. Klausner, H. Modling W. Eck, Pordes Seinwel, E. Stroh, po 100 S. Anstreicher, M. Acht, B. Bruh, J. Driks, Fast, S. Mensch, L. Schrage, J. Sperber, Charach, A. Muenzer, Teitelbaum po 50.000, sztа w drobniejszej kwocie razem 1,635000, rzędnicy firmy „Limanowa" w Borysławiu 2100 Tow. Lew Israel" 330.000, Członkowie now wybudow. Synagogi w Przemyślu 4,21500,0 K. 1,000.000.

— **Uniwersytet ludowy.** Dnia 6., 7. i 8. g dnia wyświetlany będzie film naukowy pod ty łem: „Bawełna", który poprzedzi prelekcyę objaśni prof. Akademii handlowej Jan Wój Sala Instytutu Technologicznego, ul. Bourla l. 5, godzina 6. Ceny wstępu: 100 tysięcy, m dzież i członkowie Un. ludowego płacą połow

— **Kierownictwo pedagogium hebr. we** Lwowie ogłasza: Egzamina końcowe dla słuchac III. kursu odbędą się w dniach 9, 10 i 11 b Zgłoszenia do egzaminu przyjmuje dyrekcya czwartek 6. bm. od godz. 6—7 wiecz. w kanc pedagogium przy ulicy Zygmuntowskiej 17, I 10

— **Złote polskie gotowe.** W najbliższym czasie sprowadzone zostaną do kraju złote polskie gotowe do transportu w drukarniach francuskich.

— **Szczegóły olbrzymiej kradzieży w Warszawie.** W sprawie okradzenia magazynu futer f. „P. Starkman“ na placu Teatralnym w gmachu teatru „Wielkiego“ pod filarami, okazuje się, że złodzieje skradli trzy żakiety karakułowe, oraz większą ilość blamów najcenniejszych futer, jak cybety, karakuły, foki, małpy, susły, nurki, gronostaje itp., następnie zdarli skórki futrzane z dwudziestu futer, pozostawionych na przechowanie przez właścicieli, którzy wyjechali do Rosyi, lecz nie powrócili. Prócz tego łupem złodziei stała się kasetka żelazna, umieszczona pod kontuarem lady sklepowej, a zawierająca większą ilość gotówki, przeważnie w walucie zagranicznej. Kasetkę znaleziono opróżnioną doszczętnie. Magazyn futer przedzielał od kantoru pralni, skąd wywiercono otwór, magazyn z cukierkami p. f. „Riese i Piotrowski“. W połowie ub. miesiąca kuzynka Zaszczyńskiego i jakiś siwy, niski mężczyzna zgłosili się do inspektora gmachu p. Ratowskiego.

Mężczyzna ów proponował dać na rzecz magistratu większą sumę gotówki, aby pozwolono mu w sklepie po kantorze pralni urządzić magazyn starożytności. P. Ratowski nie zgodził się. Mimoto w ub. piątek sklepowa kantoru Helena Mroczkowska, otrzymawszy sute odstępne, wyprowadziła się z pokoju, mieszczącego się za kantorem, ściana którego łączy się z magazynem futer. Przebiwszy ścianę, grubości metra, złodzieje „artyści“ pracowali w byłym kantorze prawie od soboty wiecz. do poniedziałku rano. Włamywacze wynieśli łup w dwóch dużych koszach, służących do przewożenia bielizny. Trzeci kosz, również naładowany futrami pozostawili na miejscu.

— **Żyta nie przestała marzeć o tronie.** Budapeszteńska „Pesti Napło“ ogłasza ciekawe rewelacye b. cesarzowej Żyty, jakie wypowiedziała ona w interwiewie z pewnym dziennikarzem amerykańskim. Oto jej słowa:

„Europa ma już dość republik. Narody europejskie oczekiwały od demokracyi uwolnienia od monarchizmu, które jednak nie przyszło. Ojczyzna moja, Węgry, byłyby już dawno wskrzesiły znowu monarchię, gdyby nie ententa, która wolę narodu węgierskiego w tym kierunku, gwałtem zdusiła. Król Otto (syn mój) w najbliższej przyszłości wstąpi na tron węgierski. Ja osobiście przygotowuję się już do tego i postawiłam sobie za najświętszy cel mego życia, ukoronowanie syna mego na króla Węgier. Dla nas królestwo nigdy nie przestało istnieć“.

Na słowa dziennikarza, że mapa Europy doznała gwałtownej zmiany, odpowiedziała ekscesarzowa: „My nie uznajemy tej zmiany, hrabia Degenfeld uczy dzieci mych geografii i nadal ze starej mapy Europy“.

— **Echa wypadków krakowskich.** W związku ze śledztwem w sprawie wypadków krakowskich aresztowano wczoraj w Krakowie około 85 osób. Wszyscy aresztowani rekrutują się przeważnie ze sfer robotniczych. Stwierdzono dalej, że w krytycznym dniu brało udział w strzelaniu do wojska kilku znanych policyi włamywaczy i bandytów. Prokuratorya wytoczyła również proces redakcyi „Naprzodu“ za artykuł napisany nazajutrz po zbrodni.

Z Krakowa donoszą: Dzisiaj rano został wezwany do komisaryatu policyi przy ul. Siemiradzkiego urzędnik pocztowy Leon Fuks, celem przesłuchania w związku z wypadkami z 6. listopada. Podczas przesłuchania Fuks w stanie wielkiego zdenerwowania przebił się nożem w lewą pierś. Wezwane pogotowie ratunkowe zastało Fuksa nieprzytomnego „pławiącego się we krwi. Po zatamowaniu krwotoku przewieziono go do szpitala św. Łazarza. Stan Fuksa jest beznadziejny.

— **Wycofanie z obiegu znaczków poczt.** Ministerstwo poczt i telegrafów zarządza wycofanie z dniem 1. stycznia 1924 z obiegu następujących pocztowych znaczków: 50, 100, 200, 300 i 1000-markowych. tudzież dopłaty 50, 100, i 500-markowych. Równocześnie komunikuje, wspomniane znaczki mogą być wymieniane w urzędach pocztowych do 1. stycznia 1924 na znaczki wyższej wartości, o ile będą w dobrym stanie i wynosić będą nie mniej, niż 10 sztuk jednego gatunku.

— **W obronie swej czci.** Z Jerozolimy donoszą: Przed kilku miesiącami napadł w pobliżu Kinereth jeden z Arabów na jakąś dziewczynę Żydówkę. Wytoczono mu z tego powodu proces i skazano go na piętnaście lat przymusowych robót. Gdy Chaluca usłyszała wyrok, wyjęła nagle z zanadrza rewolwer i na miejscu położyła skazanego trupem. Nieszczęśliwą mścicielkę swej czci, natychmiast aresztowano.

— **Państwo przeciw bigamii.** W ostatnich czasach wiele osób na obszarze Państwa Polskiego wstąpiło bezprawnie, czy też podstępnie w związki małżeńskie, zataiwszy swój istotny stan cywilny. Ponieważ dwużeństwo musi być ścigane zarówno ze stanowiska prawa cywilnego władze rozważają obecnie plan przeprowadzenia surowego przeglądu dokumentów (metryk, paszportów), stwierdzających legalność związków, zawartych w ostatniem siedmioleciu. W ten sposób uniknie się w przyszłości ciężkich powikłań prawnych np. przy postępowaniach spadkowych i t. p.

— **Sanatoryum dla piersiowo chorych w Palestynie.** Znany działacz syon. w południ. Afryce Meirson postanowił wybudować w Palestynie sanatoryum dla piersiowo chorych. Część kosztów ofiarował sam p. Meirson, część dalszą zaś zbierze on wśród swych krewnych i znajomych.

— **Wybory do sowietu moskiewskiego.** W 9-tym dniu wyborów do sowietu moskiewskiego wybrano 1187 komunistów oraz 171 bezpartyjnych. (Pat).

— (y). **Skok z trzeciego piętra.** O godz. 11 w nocy zaalarmowany został wczoraj Lwów. straszną tragedyą, która miała miejsce przy ul. Lenartowicza 11 a. Mianowicie 28-letnia sierota Józefa C. powróciwszy do domu swej siostry Maryi R. — rzuciła się z III. piętra na podwórze doznając zupełnego zmiażdżenia nóg. W groźnym stanie odwieziono ją do szpitala, gdzie wnet umarła. Powodem samobójstwa rozstrój nerwowy i bieda.

— (d). **Oddział walki z lichwą** przy tut. eksp. śledczej kontynuuje energicznie swą walkę z lichwą i paskarstwem. Dzień w dzień wykrywa się tajne magazyny i fabryczki, konstatuje się wciąż pomimo ciężkich kar i grzywien brak cennika, jakoteż sprzedaż po cenach wygórowanych. M. i. zakwestyonowano w prywatnem mieszkaniu Ch. Stroniera (Brajerowska 15) 30 kg herbaty, wpłynęło doniesienie na Markusową (Kaźmierzowska 42), która zażądała za pudełko tutek 105 tys., podczas gdy gdzieindziej to same kosztowało 75 tys., w mieszkaniu M. Pregera, wykryto niekoncesyonowaną fabryczkę papierosów wraz z zapasem tytoniu i przyrządami ogólnej wart. 164 milj. Wpłynęło także doniesienie na jeden z znanych składów futer, które u jednego z klientów nie chciało przyjąć raty w b. miesiącu, w wysokości unormowanej umową w miesiącach ubiegłych.

— (d). **Zgon trzeciej ofiary eksplozyi na Zamarstynowie.** Wczorajszej nocy zmarł w szpitalu trzeci parobek z stolarni Siwka, który podczas eksplozyi granatu odniósł ciężkie rany.

— **Zgon pisarza.** Zmarł tu w 65 r. życia pisarz francuski Maurycy Barres. (Pat).

— **Kwota emigrantów do Ameryki wyczerpana.** Z Nowego Jorku donoszą, że z początkiem miesiąca przybyło tam 9 parowców z 6.375 podróżnymi. W ten sposób dozwolona liczba imigrantów została wyczerpana do 1. lipca 1924.

— **Nowy projekt o imigracyi do Stanów Zjed.** „N. Y. Herald“ z Waszyngtonu: Członek Izby reprezentantów Johnson ma zgłosić projekt ustawy w sprawie imigracyi, idący w tym kierunku że imigranci będą podzieleni na dwie grupy: jedną, obejmującą krewnych tych osób, które już mieszkają w Stanach Zjednoczonych, drugą — do której mają należeć wszystkie inne osoby. Dla drugiej grupy ma być ustalona osobna liczba dopuszczanych do imigracyi w 2 proc. (Pat).

— **Opłaty wywozowe.** Na ostatnim posiedzeniu zmniejszonego kompletu Głównego Urzędu Wwozu i Wywozu uchwalono ustalić nową opłatę wywozową od grochu, fasoli i gryki. I tak od wagonu grochu 45 dol. amer., od wagonu fasoli 40 dol. am., od gryki — 30 dol. Opłaty te będą pobierane w równej wartości **w walucie markowej po kursie PKKP. w dniu** dokonanej wpłaty.

— **W sprawie zaświadczeń walutowych.** Celem zapobieżenia niewłaściwościom przy manipulacyi z zaświadczeniami walutowemi, które zasadniczo powinny być przez nadawców przedstawiane bezpośrednio w urzędzie celnym granicznym, przez który dana przesyłka przechodzi z Polski za granicę, lub na obszar Wolnego Miasta Gdańska, zarządziło Ministerstwo kolei żelaznych, aby w wypadkach, gdy nadawca przedtsawia te zaświadczenia już na stacyi nadawczej, odebrano je od nadawcy i dołączono trwale do dokumentów przewozowych.

———ooo———

Z Giełdy.

Walutowe notowania pozagiełdowe.

Lwów, 5. grudnia.

Dol. am. 4,125000, dol. kan. 3,750000 — 3,800000, Kor. cz. 115000, Frnk. franc. 200000 fr. szw. 680000, fr. belg. 180000, guld. holend. 1,500000, liry wł. 170000, leje rum. 17000, Funty szt, 17,000000, Wiedeń 56, Praga 120000. Czerniowce 17500.

Złoto: 20 Kor. 16,000000, 20 Mrkn. 18000000 20 Frnk. 15,000000, 10 rubli 22,000000.

Srebro: Kor. 275000, 5 Kor. 1,400000, floreny 700000, rubli 1,200000, kopiejki 550000.

Z Giełdy zbożowej.

Lwów, 5. grudnia.

Przy ożywionym ruchu ogólny obrót około 85 ton. Transakcye w życie, owsie, grochu i otrębach żytnich. Naogół podaż słaba — silnie poszukiwane ziemniaki. Tendencya w dalszym ciągu zwyżkowa — usposobienie bardzo ożywione.

W szczególności płacono pszenicę krajową 73/74 — 11,500000 — 12,000000 (ceny szacunkowe bez transakcyi); żyto małopolskie 68/69 8 mil. do 8,200000; jęczmień browarniany małopolski 7,500000 — 7,800000 (ceny szacunkowe); owies małopolski 44/45 6,400000 — 6,500000; groch polny 17000000 — 17,600000; groch Victoria 24,000000 — 25,000000 mk.

Mąka pszenna 40 proc. „O“ 22,500000, mąka pszenna 55 proc. „1“ 18,000000, mąka pszenna 70 proc. „4“ 15,000000, mąka żytnia 60 proc. „O“ 16,300000, mąka żytnia 70 proc. „1“ 14500000 (kupy młyny lwowskie loco Lwów brutto za netto łącznie z workami); otręb pszen. netto bez worka 4,000000, otręb żytni netto bez worka 3,500000 (ceny szacunkowe bez transakcyi) kasza hreczanna 19,000000 — 20,000000 mp.

Giełda krakowska.

Kraków. 5. 12. (Pat). Pol. B. przem. 510 440, 475, B. Powszechny kred. 60, B. Komercyalny 210, B. Małopolski 1000, 1200, 1100, B. Sp. zarobkowych 4000, Ziemski B. kred. 220, 230 zTohan 490, 495, Impeks 20 i pół ,21, Pharma 480, 500, olski Glob 80, 82, Żegluga 105, 115 Zieleniewski 17300, 17800, Cegielski 925, 950, Trzebini amasz. 730, 790, Parowozy 310, 320, Górka 18500, 17800, Siersza górnicza 11500, 11525 Tepege 4500, 4800, Nafta 400, 410, Pezet 120 Pokucie 270, 280, Strug 860, 875, Synd. kosz. 160, 170, Trzebinia tłusz. 5275, 5500, 5400, Krakus 790, 800, Siersza elektryczna 140, 145, Chodoów 5275, 5500, 5400 ,Niemojewski 480.

Giełda warszawska.

Czeki.

Warszawa, 5. 12. (Pat). Dolary St. Zjedn. 3585, 3515, Belgia 162500, Holandya 1345, Londyn 15250, N. Jork jak gotówka, Paryż 189100, Praga 102, Szwajcarya 613, Wiedeń 50.25, 49.25 Włochy 153800, Franki złote 684800, Bony złote 560.

Giełda wiedeńska.

Wiedeń. 5. 12. (Pat). Amsterdam 26900, Belgrad 800, Berlin 14.70 za bilion, Bruksela 3284 Budapeszt 268, Bukareszt 361, Chrystiania 10280 Kopenhaga 12480, Londyn 308500, Madryt 8980 Medyolan 3054, N. Jork 70935, Paryż 3822, Praga 2073, Sofia 538, Sztokholm 18270, Warszawa 150 — 170, Zurych 12365.

Wiedeń. 5. 12. (Pat). Prioritety 560, Anglobank 348, Bank związk. 200, Bank obrotowy 159, Zakł. kred. 450, Austr .zakł. 312, Bank depoz. 84, Laenderbank 330, Merkury 210, Unionbank 348, Żiwnostenska 915, Kolej północna 20000, Kolej lwowsko-czern. 375, Austr. koleje 862, Ko-

XI. PRZYKAZANIE nie kupujcie OBUWI

póki nie przekonacie się co do jakości, trwałości, zgrabności i taniości w znanej ze solidności firmy **S. FEDER Lwów, Sykstuska 7** UWAGA! Upraszam o łaskawe przekonanie się co do prawdziwości niniejszego ogłosz bez przymusu kupna, oraz zapamiętanie firmy S. FEDER i nr. domu SYKSTU KA

PERFUMY FRANCUSKIE mydła toaletowe, pudry, kosmetyki i t. **NAJTANIEJ** poleca **ENIS, Lwów, Skarbkowska**

lej południowa 219.9, Alpiny 688, Krupp 410, Tow. górn. hutn. 6150, Huta Poldi 920, Praskie Tow. żel. 2250, Rima 221, Silezia 85, Skoda 1260, Zieleniewski 295, Apollo 830, Fanto 4080, Karpaty 476, Galicya 26000, Schodnica 1500, Siersza 185.

Wiedeń. 5. 12. (Pat). Bank małopol. 20100 Bank hipot. 18900, Portland cem. 1690000, Rakszawa 115000, Nafta pol. 2690000, Browary lwow. 365000.

Giełda berlińska

Berlin. 5. 12. (Pat). Amsterdam 1593, Bruksela 195.51, Włochy 181.545, Londyn 18354, N. Jork 4189.5, Paryż 225.435, Szwajcarya 734.16, Wiedeńń 5.885.2, Praga 123.69, Budapeszt 219.45.

Giełda zurychska.

Zurych. (5. 12. Pat). Holandya 218, N. Jork 573 i trzy czwarte, Londyn 24.99, Paryż 30.85 Medyolan 24.85, Praga 16.80, Budapeszt 0.0305 Bukareszt 2.95, Belgrad 6.50, Sofia 4.42, Warszawa —.— Wiedeń 0.0080 i pół.

Szwajc. Bankverein notował dziś nieoficyalnie Warszawę 0.000,1/4 — 0.0002, Berlin 0.00115—0.00125 za 10 miliardów.

———ooo———

Zatwierdzanie nowych emisyi i statutów spółek akcyjnych. Opracowany swego czasu projekt w sprawie zatwierdzania spółek akcyjnych i wydawania nowych emisyi akcyj jakoteż w sprawie udzielania zezwoleń na rejestrowanie spółek akcyjnych skierowany w celu uzgodnienia do Min. Skarbu został już odpowiednio zaopiniowany. W projekcie tym wskazuje się, że przy wydawaniu akcyi nowych emisyj dawnym akcyonaryuszom służy prawo pierwokupu z terminem conajmniej 30-dniowym. Gdyby atoli akcyonaryusze z prawa tego terminu nie skorzystali odpowiednio, spółka ma obowiązek ogłosić dodatkową subskrypcyę na te akcye dla dawnych akcyonaryuszy, lecz po podwójnej cenie emisyjnej udzielając w tym wypadku najmniej 15-dniowego terminu dla wykonania prawa pierwokupu. Po upływie tych dwóch terminów spółka, wedle opracowanego projektu, miałaby prawo na własną rękę pozostałemi akcyami dysponować. Zasadniczo sprawa pozbawiania akcyonaryuszy prawa pierwokupu mogłaby nastąpić w wyjątkowych wypadkach ze względu na dobro spółki, jednak bez szkody dla akcyonaryuszy.

NADESŁANE.

Jakób Gelfand — Lusia Zuer

zaręczeni w grudniu. 10194

Z okazyi zaręczyn najdroższego współpracownika pana **Jakóba Gelfanda** z panną **Lusią Zuerówną** zasyła serdeczne gratulacye i życzy „mazel Tow".

10195 Otto Redner.

Z okazyi zaręczyn p. Jakóba Gelfanda z panną Lusią Zuerówną gratuluje i życzy wiele szczęścia Israel Hemerling. 10196

Z okazyi zaręczyn naszego współpracownika p. Jakóba Gelfanda z panną Lusią Zuerówną zasyłają jaknajserdeczniejsze gratulacye urzędnicy firmy „H. Teich i Ska" Filja Lwów. 10197

Z okazyi zaręczyn naszego współpracownika p. Leona Klappa z p. Lolą Rischeles serdecznie gratuluje personal firmy Leopold Haas. 10190

W imieniu firmy H. Teich i Ska zasyłają do zaręczyn naszego urzędnika p. Jakóba Gelfanda z p. Lusią Zuerówna serdeczne gratulacye 10198

Z. Schapira i N. Zinhorn.

DROBNE OGŁOSZENIA.

KUPNO. — SPRZEDAŻ

Okolica dworca główn. we Lwowie kamienica nowa komfort, wolne pomieszkanie II. piątrowa, czysta, 4000 dol., kamienica I-piątrowa bez komfortu z wjazdem, ogrodem, wolne pomieszkanie 3000 dol. — Nowa willa centrum wolne pomieszkanie, z ogródkiem 4000 dol., — parcela za rogatką 431 sążni, parcele fabryczne na Żółkiewskim od 1—12 mg., parcela okolica na Bajkach, tamże kamienica komfortowa II-piątrowa, wolne 4 pokoje 14000 dol., wspaniała III. p. kamienica kosztownie budowana 36.000 dol. sprzeda »EWOLUTA«, Lwów, Ossolińskich 11.

„EWOLUTA" Lwów, Ossolińskich 11 sprzeda FOLWARK 118 mg. (40 mg. lasu) z pięknemi budynkami i inwentarzem, 5 klm. od stacyi kolejowej. — **6 km od Lwowa** 6 mg. z budynkami 1200 dol., 1 mg. z murowanemi nowemi budynkami 1000 dol., łanie wielkie zabudowania murowane, ½ mg. ogrodu i sadu 1500 dol. NA PERYFERYACH LWOWA dom murowany, 8 ubikacyi ze stajnią i ogrodem 400 sążni 1500 dol. 10083

Puszki blaszane z mleka kondensowanego kupuje, płacę najwyższe ceny. I. Wittels, Fabryka chemiczna Lwów, Panieńska 9. 10067

Fortepian »Schweighof« ma krótki, sprzedam; handlarze wykluczeni. Domagalewicza 3. parter lewy, od 2—6. 10179

Magazyn firmy Neufeld okazyjnie do nabycia. Skład żelaza M. Dym, Lisko. 1015

Do sprzedania murowany dom o blaszanym dachu 10 ubikacyi (6 wolnych) elektr. światło, stajnia do wykończenia na 12 sztuk bydła. Nadto do sprzedania przy domie elektryczny motor 4-5 HP., cyrkularka sieczkarnia. Wiadomość Zamarstynów, Lwowska 58 gospodarz domu. 1017

Dom w Brzeżanach do sprzedania składający się z 10 ubikacyi, sad, ogród nowe stajnie Zgłoszenia Roth Lwów. Krakowska 25. 1018

Z powodu likwidacyi wysprzedajemy wszelkie zabawki i gry towarzyskie poniżej cen fabrycznych. »Huga« Lwów, Tkacka 10.

Ekstrakt bulionowy »Mako« z Zakładów Przemysłowych Braci Rudzińskich w Oświęcimiu poleca wyłączny zastępca »Polimex« Lwów, plac Maryacki 5. Telefony 292 i 1224.

Śniegowce oryginalne amerykańskie, wyjątkowo tanio poleca »Polimex« Lwów pl. Maryacki 5. Telefony: 293 i 1224.

POSAD POSZUKUJĄ.

Zdolna stenografistka i buchalterka poszukuje posady. Zgłoszenia pod »Szkoła handlowa« do Administr. tego pisma. 10157

Poszukuję zajęcia do samoistnego zarządu domem albo do dzieci. Adres Pełczyńska 7 a I. p. na prawo. 10207

Panna z kilkuletnią praktyką biurową, pisząca biegle na maszynie poszukuje posady. Zgłoszenia pod »Po... 10203

Rutynowany urzędnik obznajomiony z wszystkiemi czynnościami biurowemi z kilkunastoletnią praktyką poszukuje posady. Świadectwa i referencye pierwszorzędne. Ewentualnie dam za wskazanie posady żądane wynagrodzenie. Pod »Rychło« do Administracyi. 10177

Zdolna stenografistka i buchalterka poszukuje odpowiedniej posady. Odpowiedzi do administracyi Chwili pod »Punktualna«. 10192

Inteligentny młodzieniec z 1-letnią praktyką handlową, przyjmie posadę magazyniera lub t. p. zajęcie. Zgłoszenia pod »Pracowity« administr. Chwili 10191

Panna z maturą gimnazyalną ze znajomością buchalteryi i pisania na maszynie poszukuje praktyki w większem przedsiębiorstwie. »Matura« do administracyi. 10181

WOLNE POSADY.

Poszukuję buchaltera (ki) obznajomionego (nej) w korespondencyi. Zgłoszenia z odpisami świadectw do administracyi pod »Samodzielny«. 10164

Adwokat dr. Segal w Rawie poszukuje rutynowanego koncypienta i solicitora. 10152

Gabinet dentystyczny Dra Kalzmera, Legionów 35. poszukuje praktykanta.

Poszukuje panny do kasy. Sklep bławatny Seidler, Legionów 41. 1018

Zdolnych agentów do sprzedaży zabawek i gier towarzyskich poszukuje »Huga« Lwów, ul. Tkacka 10. 10189

MIESZKANIA-LOKALE.

Umeblowany pokój kawalerski w pobliżu Sanatoryum Czerwonego Krzyża zaraz do wynajęcia. Zgłosić się w biurze firmy »Produkt« Żółkiewska 3. 10176

Lokal sklepowy 2 ubikacyi obok pl. Akademickiego zamienię na pokoje z kuchnią. Pod »Zamiana« do administracyi Chwili. 10193

Odstąpię mały lokal boczna Gródecka. Wiadomość Józefata 11. Besen 1018

NAUKA i WYCHOWANIE

English conversation grammar, literature, correspondence, translation, stenography J. Vida. Calls from —9 Pr... 12 1/1 10199

INTERESA HANDLOWE

SPÓLNIKA z kapitałem poszukuję. Do dyspozycyi lokal w śródmieściu na towary galanteryjne lub tekstylne. Zgłoszenia listowne do administracyi Chwili pod »B. W.« 10137

Posiadam duży lokal mysłowy z palo... i dużemi kotłami do... wania mas nadający... przemysł chemiczny... lej lokal sklepowy... ciw Teatru wielkiego... kuję spólnika z od... nim kapitałem. List... »Przemysł i handel« ministracyi.

ZGUBIONO.

Samuel Salzinger Schaechner zgubił żeczkę wojskową, przez P. K. U. w Czo... podczas podróży z O... wa do Lwowa. Łaskawa... lazca zwróci za wyna... niem. Samuel Scha... Czortków, Bazar mie...

OGŁOSZENIA.

ZAKUPIMY

30 wagonów pszenicy, 180 wagonów żyta, 200 wag... owsa, 12 wagonów jęczmienia. Producenci raczą... oferty. Płacimy ceny giełdowe. »POLIMEX«, ... plac MARJACKI 5. Telefony: 293 i 1224.

ZNANY MAGAZYN FUTER „GRONOSTAJ" LWÓW ul. AKADEMICKA poleca P. T. Publiczność Futra krajowe i zagraniczne

Wszelkie maszyny młyńskie, gazę szwa... i pasy dostarczają natychmiast ze składu RIE... BERSZI i FRIEDLENDER, Brajerowska 11

1 kg. ZŁOTA

wart jest tuzin nożyków zapasowych »GILETTE« i t. p. aparatów znanej marki »SALFERS« S. FEDERA. — Tak twierdzą panowie, którzy stale dotychczas używają. Kto o tem wątpi, racz... się przekonać Wyłączny skład wysyłkowy **S. FEDER, Lwów, Sykstuska 7**

AKUSZERKI

i pierwszorzędne zakłady położnicze pielęgnują ni... wlęta tylko

Pudrem i Mydłem Bébé Szofmana

Puder leczy wszelkie dolegliwości skó... mydło zapobiega takowym.

KARBID grubozia...nisty I-a ja... SPRZEDAJE HURTOW... **EHRLICH i REIFER, Lwów, Kołłątaj...** TELEFON 747. 1...

KWASY

SOLNY 21/22 Be, SIARKOWY 66 ... AZOTOWY 36 i 40 Be technicznie i chemicznie czyste oraz wsze... CHEMIKALJA — poleca

LEON ABRAHAM, we Lwow...

Od 1. LISTOPADA 1923 biuro i magazyny przeniesi... na UL. BEMA 12 A. TELEFON Nr. 561. —« Adr. telegraf. »CHEMIKALJA«. »— 1...

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila" Spółki z ogr. poręką

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hescheles. „Drukarnia Lwowska", Lwów, Kopernika 11

Nr. 1700 Lwów, sobota 8. grudnia 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I p KONTO PKO. 142.254

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 50.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 1,260 000 Mk., zam. 1.400.000 Mk., zagr. 1,625.000
CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 8.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 24.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 32.000 Mk., w tekście i przed kroniką 40.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 48.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 32.000 Mk. najmniej 10 w. 320.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 5.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 7.000 Mk. tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 16,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 8,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 48,000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

Turcya.

(H.) Ratyfikacya układu wieczystej przyjaźni oraz układu handlowego z Turcyą przez Sejm zwraca uwagę całej Polski na podnoszące się niby Feniks z popiołów państwo tureckie. Inne państwa środkowo-europejskie szczególnie Szwajcarya, Austrya i Czechy śledzą już od dłuższego czasu bacznie przebieg odrodzenia państwa tureckiego i starają się otwarte przez pokój lozański wielkie gospodarcze możliwości rozwoju Turcyi dla dobra własnego przemysłu i handlu i dla dobra państwa osmańskiego wyzyskać.

Dwie najważniejsze może zdobycze roztropnej taktyki Izmeta Paszy na terenie konferencyi lozańskiej polegają na tem, że po pierwsze wychodzi Turcya z wojny bez wielkich obciążeń. Dług państwowy wynosi około 100 milinów funtów a i bieżące długi państwa nie przewyższają tej cyfry. Spłata obowiązań nie musi się dokonać w złocie; Turcya więc nie tylko wydobyła się z bankructwa, ale jest państwem o stosunkowo niewielkich zobwiązaniach dłużnych. Po drugie przekreślony został na konferencyi lozańskiej system kapitulacyj, tj. ten system specyalnych uprawnień uzyskiwanych przez mocarstwa europejskie na Turcyi, który stwarzał jakby eksterytoryalność zagranicznych placówek handlowych i przemysłowych w Turcyi, a uwalniając je od sądownictwa handlowego Turcyi i uniezależniając je zupełnie od polityki celnej, uniemożliwiał Turcyi rozwój rodzimego handlu i przemysłu. Kapitulacye ustały. Turcya może przystąpić swobodnie do rozwoju przemysłu i handlu zaś kapitały zagraniczne, angażujące się w przemyśle tureckim nie będą odtąd oazami zagranicznemi, pasorzytującemi na ciele obcego państwa, ale rozbudowywać będą życie gospodarcze samej Turcyi. Ułatwiły tę zdobycz horoskopy jakie gabinet Kemala Paszy otworzył kapitałowi amerykańskiemu, który nie mając politycznych celów na oku nie chciał dopuścić do hermetycznego zamknięcia Turcyi przed czysto gospodarczemi inwestycyami.

Nie brak śladów, że zwłaszcza środkowo-europejskie, mniejsze państwa korzystają z oczy-

Sekcja włókiennicza przy lwowsk. Stowarzyniu Kupców zaprasza swoich członków na

ZGROMADZENIE ZAWODOWE

które odbędzie się **w sobotę dnia 8-go grudnia 1923 o godz 3 popoł. w sali IZBY** RĘKODZIELNICZEJ, plac STRZELECKI, celem omówienia najaktualniejszych spraw zawodowych. Ze względu na ważność tych spraw jest świętym obowiązkiem każdego członka punktualnie i niezawodnie przybyć. — Niniejsze zgromadzenie zwołuje się na podstawie § 2 ustawy o zgromadzeniach. 10227

—o— —o— —o— —o—

Dzisiejsza „Chwila" przynosi:

Sprawa francuskiej pożyczki dla Polski
Pat twierdzi, że jest korzystna.
Również Niemcy starają się o pożyczkę
Ameryka nie będzie się jej sprzeciwiać.
Jak będzie się prowadzić śledztwo przeciw wydanym posłom.
Wytyczne polityki Koła Żyd.
Czy wolno posiadać obce waluty.
Statut Bank uemisyjnego.
Nowe banknoty 10-cio milionowe.
Olbrzymie malwersacye w Budapeszcie
Wybuch Wezuwiusza.

———ooo———

Ustawa o waloryzacyi przed Senatem.

Warszawa. 6. grudnia. (tel. własny). Na dzisiejszem posiedzeniu Senatu w dyskusyi nad ustawą o waloryzacyi nawet referent Karpiński czy też inni reprezentanci większości nie wykazywali zbytniego entuzyazmu dla pomysłów p. Kucharskiego. W imieniu senatorów żydowskich senator Szereszewski stwierdził, że ustawa o waloryzacyi wywołała raczej popłoch na lewicy, podczas gdy u niektórych stronnictw rządowych okazało się zniechęcenie do sprawy. Zgodne głosowanie prawicy i lewicy w tej sprawie należy uważać za akt rozpaczy tej ostatniej. Przy tej sposobności mowca silnie wystąpił przeciw hasłom o tak zwanem unarodowieniu handlu. Tu rząd popełnił i popełnia szereg kroków nie stojących w żadnym związku z żelazną logiką życia gospodarczego. Rząd stwarza sztuczne placówki gospodarcze narażające skarb Państwa na olbrzymie straty, a w konsekwencyi nie zaryzykuje żaden min. skarbu twierdzenia, że deficytowe przedsiębiorstwa prywatne, czerpiące swe dochody ze skarbu Państwa mogą się przyczynić do jego sanacyi.

W odpowiedzi min. Kucharski zgodził się tylko na waloryzacyę kredytów lombardowych i inwestycyjnych, oświadczając, że żadną miarą nie zgodzi się na waloryzacyę kredytów dyskontowanych. Wobec tego oświadczenia ministra cała lewica z mniejszościami narodowemi głosowała przeciw ustawie.

Warszawa. (Pat). Na dzisiejszem posiedzeniu senatu przystąpiono do ustawy o waloryzacyi. Zabrał głos w imieniu komisyi jako sprawozdawca, sen. Buzek (Piast), który zaznaczył, że sanacya skarbu da się urzeczywistnić albo przy pomocy z zewnątrz, w postaci pożyczki zagranicznej, albo przy zastosowaniu samopomocy. Pierwszą uważa wykluczoną, gdyż wymagałaby ona ofiar z dumy narodowej, oraz przyjęcia uciążliwych warunków, podobnych do tych, jakie przyjęły Czechosłowacya i Austrya, gdy otrzymały pożyczki zagraniczne, Pozostała nam więc tylko pomoc własna, a ustawa o waloryzacyi jest koniecznem tej pomocy narzędziem.

Nowo otwarty magazyn nowości męskich pod Firmą

„CENDRE", plac Marjacki l. 9

poleca kapelusze francuskie słynnej marki „Dehon-Paryż, bieliznę męską, krawaty francuskie słynnej marki „Paul Obneret Cie, Paryż", rękawiczki angielskie „Dents" wyroby trykotowe i inne w ten zakres wchodzące artykuły po cenach nader umiarkowanych.

szczenia wdzięcznego terenu gospodarczego jaki przedstawia budząca się do życia Turcya z więzów kapitulacyjnych uprzywilejowań i śpieszą z nawiązaniem stosunków handlowych i zakładaniem ekspozytur przemysłowych w państwie, które i politycznie dzięki dopuszczeniu do Ligi narodów poważną wnet pocznie odgrywać rolę. Traktat zawarty z Turcyą łączy poprzez półtorawiekową niewolę państwo polskie znów z naturalnym swoim sprzymierzeńcem, a udział kapitałów i s i ł ekonomicznych Polski, które zechcą z Turcyą i w Turcyi pracować, będzie niewątpliwie bardziej przez świat muzułmański pożądany, niż udział państw, którym nie ufać zbytnio nauczyła Turcyę historya.

Uchwała projektu o osadnictwie i parcelacyi.

Warszawa. 6. grudnia. (tel. własny). Dzisiaj obradowała komisya rolna w permanencyi. W rezultacie uchwalono projekt rządowy o osadnictwie i parcelacyi. Stało się to na skutek energicznego domagania się Piastowców, którzy koniecznie na gwiazdkę chcą przywieźć wyborcom ustawę wykonawczą do reformy rolnej. Czy jednak plenum wtorkowego Sejmu tak gładko pójdzie na rękę Witosowcom, okaże już najbliższe posiedzenie. Jest jednak bardzo wątpliwem, czy życzenia te zostaną spełnione. Należy bowiem wiedzieć, że do ustawy zgłoszono z górą kilkaset poprawek i wniosków i będzie wprost technicznie niemożliwem, by jeszcze przed świętami ustawę uchwalić. Nadto zaznaczyć należy, że obok trudności natury technicznej, stronnictwa obszarnicze wysuną jeszcze szereg zastrzeżeń natury polityczno-gospodarczej, co też nie przyczyni się do rychłej realizacyi życzeń ludowców.

———ooo———

Nowe banknoty 10-milionowe.

Warszawa. 6. grudnia. (tel. własny) Państwowe zakłady graficzne zaczęły już drukować banknoty 10-milionowe. Jak z doświadczenia wynika, emisya wysokowartościowych banknotów jest złym prognostykiem.

———ooo———

Sąd nad senatorem Hamerlingiem.

Warszawa. 6. grudnia. (tel. własny). Dziś odbyło się pierwsze posiedzenie sądu senackiego celem zbadania zarzutów uczynionych głośnemu senatorowi Hammerlingowi. Posiedzzeniu przewodniczył senator min. Nowodworski, oskarżał senator Kopczyński, wotowali senatorowie Bieniaszek i Bielecki. W charakterze świadka pierwszego przesłuchano wicem. Seydę, poczem celem zarekwirowania odnośnych aktów w M. S. Z. odroczono posiedzenie sądowe do soboty.

———ooo———

Szczegóły zamachu bombiarskiego w Bielsku.

Cieszyn. (Pat.) Szczegóły zamachu bombowego w Bielsku (o czem donieśliśmy w przedwczorajszej „Chwili"; przyp. red.) przedstawiają się następująco: W dniu 4. grudnia br., w budynku tzw. Strzelnica, odbywało się polityczne zebranie Niemców bielskich, na którem przemawiało kilku posłów niemieckich do sejmu śląskiego. W chwili, gdy zaczął przemawiać poseł Piesch dał się słyszeć dźwięk rozbitych szyb, poczem nastąpił wybuch bomby czy granatu.

W sali wszystkie szyby wyleciały, wewnętrzne urządzenie zostało prawie zupełnie zniszczone. Rannych zostało wiele osób, między temi

6 ciężko, a 38 lżej.

Między rannymi znajduje się redaktor „Kattowitzer Ztg." Pechstein. Rannych zaopatrzyło pogotowie ratunkowe. Sprawcy zamachu nieznani.

Natychmiast po zamachu aresztowano 6 osób, które jednak dla braku dowodów winy wypuszczono na wolność. Bielskie władze bezpieczeństwa wdrożyły energiczne śledztwo.

———ooo———

Przechodząc do omawiania samego projektu ustawy, mowca zauważa ,że ustawa nie obejmuje wszystkich dochodów państwa, n. p. taryf kolejowych i pocztowych, gdyż częściowa waloryzacya dochodów z tych źródeł doprowadza do takiej wysokości, że **uniemożliwia mieszkańcom korzystanie z kolei i poczty.** Ref. zaznacza, że wszystkie dochody w roku przyszłym wynosić mają 1.068 milionów zł., co w zestawieniu z wydatkami 1.080 milionów, uprawnia do przypuszczenia, że budżet zostanie zrównoważony.

W dyskusyi pierwszy zabrał głos sen. St. Karpiński (LN), który zauważył, że ustawa obecna, podobnie jak opracowana jeszcze za ministra Grabskiego, ma zbyt szerokie jego zdaniem podłoże, jednak mimoto stronnictwo mowcy głosować będzie **za ustawą,** ponieważ ma ona poważne plusy, jednak obok szeregu błędów. Zwiększy się dochody skarbu, gdyż ustawa wprowadza poprawki co do wykładnika spadku marki. Nikt nie utrzymuje, że jest to możliwie najlepszy sposób, sądzimy tylko, że jednostka oparta na złocie będzie trwalszą niż dotychczasowy wykładnik. Szerzej rozwodzi się mowca nad sprawę waloryzowania kredytów państwowych i zauważa, że właściwie wymagałaby ona osobnej ustawy, gdyż słusznem byłoby, aby sprawę waloryzowania kredytów rozpatrywa ćz dwóch stron, bo przecież państwo nietylko udziela kredytów, lecz także zaciąga zobowiązania, które również powinne być waloryzowane. Kończąc mowca oświadcza że pragnie, aby tę ustawę rozpatrywać tylko jako próbę zmiany wykładnika przy podatkach, gdyż wtedy ustawa wyda mu się jasną i konieczną, a nie niebezpieczną.

Senator **Szereszewski** (Koło Żyd.) oświadcza, że jeżeliby uchwalono ustawę taką, jaką jest obecnie, to wedrze się ona bardzo głęboko w nasze życie gospodarcze przyspieszając zjawiska towarzyszące zwykle stabilizacyi walutowej, nie dając natomiast perspektywy, że się do takiej stabilizacyi zbliżamy, Wreszcie mowca omawiając ograniczenia dotyczące transakcyi co do zawierania tychże jedynie w markach polskich, oraz ustawy o lichwie wojennej, uważając obydwie wymienione ustawy za pozostające w pewnej sprzeczności z ustawą o waloryzacyi, prosi o przyjęcie rezolucyi uchwalonej przez sejm, aby rząd w ciągu miesiąca wniósł nowelę do tych ustaw.

Senator Woźnicki (Wyzwolenie) stwierdza, że ustawa ta nie sprawi trudności większym posiadaczom ze względu na ich rozgałęzione stosunki kredytowe, natomiast mniejsza własność, n.p. chłop, który, gdy będzie składał pieniądze na podatek, który tymczasem wzrośnie, będzie mu siał zebrane pieniądze schować do skrzyni i zbie rać n nowo. Chociaż więc reprezentujemy warstwę, jednak ze względu na interes państwo wy nie sprzeciwiamy się ustawie.

Minister skarbu Kucharski m. i. podkreśli że ustawa obecna ma na celu nie ograniczeni dostarczenia znaków dla życia gospodarczego lecz zabezpieczenie wysokości dochodów. Nie sie zaprzeczyć, że zawiera ona dwie sprzecz z sobą kwestye: kwestyę zobowiązań publiczn prawnych z prywatno-prawnemi. Dlatego sąd że przepis artykułu 9 ażeby Rada ministrów w gotowała rozporządzenie wykonawcze o wal ryzacyi kredytów, stanie się punktem wyjścia złożenia nowej ustawy w tym kierunku cia ustawodawczemu.

Poczynione są odpowiednie zarządzenia, b dące w dyspozycyi ministra skarbu, a mające celu uczynienie tych kredytów jak najmniej szk dliwymi. Ma na myśli podnoszenie stopy dysko towej i stosownie prowizyi walutowej.

Senator Szarski (Chrz. Nar.) — oświadcz że jeżeli inflacya będzie dalej trwała, to ta stawa jest szkodliwa, Natomiast, jeżeli inflac ustanie, to ta ustawa jest niepotrzebna. Poni waż zaś klub mowcy ma zaufanie, że rząd dzisie szy potrafi usunąć inflacyę, więc wobec tej stawy waloryzacyjnej stanowisko klubu jego je zupełnie obojętne. Z usunięciem inflacyi ust stawa będzie niepraktyczna, a więc i szkod nie wyrządzi.

Sen. Siedlecki (P.P.S.) Ponieważ klub je nie ma zaufania do rządu, przeto będzie głos wał przeciw ustawie.

Senator Krzyżanowski zauważa, że skutek stawy jest uzależniony od przeprowadzenia pla sanacyjnego, i zastosowania odpowiedniej p lityki kredytowej.

Senator Nowak (PSL) zaproponował rez lucye do artykułu 9, który mówi o waloryzac kredytu: „Senat wzywa rząd do wyjaśnienia, zaliczek na płacę, udzielanych urzędnikom i w góle pracownikom państwowym, oraz samor dowym, nie należy uważać za kredyty podlegają waloryzacyi na zasadzie niniejszej ustawy".

Po przemówieniu końcowem sprawozdaw senatora Buzka ustawę przyjęto bez zmian wr z rezolucyami: komisyi o terminie ogłosze przepisów wykonawczych, senatora Szereszow skiego i noweli do ustawy o lichwie i tra sakcyi w markach polskich senatora Nowak

Na tem zakończono obrady. Następne p siedzenie 13. b. m. o godz. 4-tej popoł.

Trybunał haski przyjął tezę polską w sprawie Jaworzyny

Warszawa. (AW). „Rzplta" donosi z Paryża: **Trybunał Haski przyjął tezę polską w sprawie ustalenia granicy między Polską a Czechosłowacyą w Jaworzynie.**

Według tej tezy granica ta nie jest jeszcze ustaloną ostatecznie, lecz przy ustalaniu jej winny być uwzględnione zmiany przeprowadzone przez komisyę delimitacyjną. Teza czeska, jakoby podział był definitywnie przeprowadzony została odrzucona.

Skutkiem tego Liga Narodów zajmie się wydaniem opinni w tej sprawie z uwzględnieniem wniosku komisyi delimitacyjnej.

Haga. (Pat). Wyrok Trybunału międzynarodowego w sprawie Jaworzyny brzmi jak następuje: Trybunał jest zdania, że sprawa delimitacyjna granicy pomiędzy Polską a Czechosłowacyą została rozwiązana przez decyzyę konferencyi ambasadorów z dnia 28. lipca 1920 roku. Decyzya ta jest definitywna ,ale powinna być stosowana w całej rozciągłości. W konsekwencyi więc t odcinek granicy w okręgu Spiszu, który jest t topograficznie opisany podlega (niezależnie zmian drobnych, które może wywołać zwyk procedura przy wytyczaniu granic na miejscu) t że zmianom przewidzianym w punkcie drug

Dla wyjaśnienia dodajemy, że pkt. 2. brz jak następuje: Komisya (delimitacyjna) będz miała całkowite prawo zaprezentowania kon rencyi ambasadorów te zmiany, które jej zdanie będą usprawiedliwione interesami poszczególny osób prawnych, albo też interesy gmin położ nych na sąsiedniej linii granicznej, biorąc p uwagę specyalne względy miejscowe.

Wyrok ten zgodny jest dlatego zgodny z te polską, że bierze jako punkt wyjścia do ostat cznego uregulowania granicy zasadę decyzyi R dy ambasadorów z 1920 roku, a nie późniejs fakty, na których się właściwie teza czeska pierała.

Nowa enuncyacya H. Youga o sytuacyi Polski

Londyn. (Pat). Hilton Young doradca finansowy w Polsce oświadczył, przedstawicielowi „Observera" o obecnej sytuacyi w Polsce, jak następuje:

Państwo polskie osiągnęło bardzo wielki postęp we wszystkich dziedzinach życia publicznego. Produkcya przemysłowa, a zwłaszcza rolnicza wzrosła znacznie tak, że obecnie w Polsce wywóz przewyższa import. Jest to więc wyraźnym dowodem możności uzdrowienia skarbu, a ja ma wszelkie dane do przekonania, że dzieło to b dzie mogło być szczęśliwie ukończone w ciąg najbliższego roku.

Projekt budżetu na r. 1924 przewiduje równ wagę dochodów i wydatków. Przeto minis Kucharski będzie mógł otworzyć projektowa Bank emisyjny, który będzie ustalał kurs pien dza i zatrzymywał jego inflacyę.

Wytyczne polityki Koła Żyd.

Konferencya posła Dr. Reicha z dziennikarzami żydowskimi

Warszawa. 6. grudnia. (tel. własny). Na wczorajszej konferencyi prasowej, o której donieśliśmy poseł dr. Reich przedstawił dziennikarzom żydowskim wytyczne i taktykę, którą Koło Żydowskie w najbliższym czasie zastosuje. Jako prezes żydowskiej reprezentacyi parlamentarnej będzie dążył do podniesienia prestige'u Koła zarówno na terenie sejmowym jak i wśród szerokich warstw ludności żydowskiej. Sejm musi uznać, że lekceważenie Żydów do niczego nie prowadzi. Linia Koła jest całkiem jasna i wyraźna. Polityka jego opiera się na zasadach szczerego demokratyzmu i postępu, i dąży do uzyskania pełni praw obywatelskich i narodowych dla ludności żydowskiej. Wszystko cokolwiek i gdziekolwiek zostało Żydom zagwarantowane, musi doznać realizacyi, chociażby przeciw temu protestowała lewica. Co Żydzi otrzymali w ułamkach musi doznać rozszerzenia.

Stosunek Koła do Rządu obecnego jest bezwzględnie opozycyjny. Wobec Rządu, który ignoruje najminimalniejsze postulaty ludności żydowskiej o innem stanowisku mowy być nie może. Fakt, że Żydzi popierają projekty zmierzające do sanacyi skarbu państwa dowodzi tylko o ich poczuciu obywatelskiem, rozumiejącem potrzebę i konieczność wyprowadzenia państwa z chaosu gospodarczego, w który je miarodajne czynniki wtrąciły. Nawiązując do ostatniej konferencyi lewicy z mniejszościami narodowemi prezes Koła oświadczył, że uważa ten krok za korzystny, aczkolwiek o rok spóźniony. Na wszelki wypadek dobrze się stało. Dotychczasowe bowiem stanowisko lewicy wobec mniejszości narodowych w szczególności wobec posłów żydowskich było niewłaściwe. Chociaż z poparcia żydowskiego korzystała, nie chciała się do tego przyznać.

Na ostatnich konferencyach posłowie lewicowi, nie wyjmując posła Thugutta nie dopuścili się żadnych uchybień wobec mniejszości narodowych, w szczególności wobec Żydów. Szczere i jasne wypowiedzenie własnego zdania w żadnym wypadku za uchybienie uchodzić nie może. Szczerość tylko może pomódz.

Statut Banku emisyjnego.

Warszawa. (Pat.) Wczoraj odbyło się w ministerstwie skarbu posiedzenie komitetu redakcyjnego statutu Banku emisyjnego. W skład komitetu wchodzi 5 ministrów.

Wedle projektu statutu kapitał zakładowy Banku wynosić ma

100 milionów złotych polskich

i ma być podzielony na

akcye po 250 złotych.

Akcye są imienne i niepodzielne. W stosunku do Banku właścicielem akcyi jest ten kto jest zapisany w księgach Banku. Akcye dzielą się na serye A i B. przyczem akcyi seryi A nie może być więcej niż 20 proc. ogólnej ilości. Odstąpienie akcyi może nastąpić tylko za zgodą Rady Naczelnej Banku. Do akcyi seryi B. warunek ten nie stosuje się.

Warszawa. (AW). Według uchwalonego przez Radę ministrów statutu banku emisyjnego oficyalna nazwa tej instytucyi brzmieć będzie

Bank Polski.

Władzę instytucyi stanowią, Rada banku, Ogólne Zebranie, Dyrekcya. Rada banku składa się z prezesa i wiceprezesa mianowanych na wniosek rządu przez prezydenta Rzeczypospolitej z 9 członków wybranych przez Ogólne Zebranie. Prezes jest mianowany na 6 lat, wiceprezes na 3 lata. Skład Dyrekcyi wybiera Rada banku, a zatwierdza minister skarbu. Komisarz rządowy ma prawo powstrzymywania uchwał, Rady Dyrekcyi i Ogólnego Zebrania. W razie sporu rozstrzygać będzie Najwyższy Trybunał administracyjny.

Obieg banknotów bankowych zabezpieczony być mus izapasem walut obcych, oraz złota do wysokości 30 proc .Pozatem pokryty być musi innymi walorami.

———ooo———

Sprawa pożyczki francuskiej dla Polski.

Pat mówi, że jest korzystna.

Paryż. (Pat). Komisya finansowa senatu na wczorajszem posiedzeniu wysłuchała wyjaśnień premiera ministrów finansów i wojny oraz podsekretarza stanu w ministerstwie lotnictwa w sprawie kredytów dla Polski, Jugosławii i Rumunii już uchwalonych przez Izbę.

Poincare złożył szczegółowe wyjaśnienia co do trzech punktów dotyczących spraw dyplomatycznych, wojskowych i finansowych. Omówił warunki jakie rząd obecny, jak również rząd Brianda skłoniły do zaproponowania przyznania wspomnianych kredytów. Dalej podkreślił, że przywidziane zamówienia byłyby poczynione wyłącznie we Francyi w przedsiębiorstwach państwowych lub u przemysłowców francuskich pod kontrolą specyalnej komisyi międzyministeryalnej dla spraw kredytów zagranicznych.

Premier przedstawił sprawę realności

zastawów i gwarancyi zwrotu

wspomnianych kredytów przez państwa zainteresowane. Sprawozdawca generalny oraz kilku członków komisyi zwróciło się z szeregiem zapytań w pomienionej sprawie. Ministrowie udzielili wszelkich żądanych wyjaśnień.

Po dyskusyi i opuszczeniu sali przez ministrów komisya dyskutowała w dalszym ciągu nad pomyślnemi dla państw zainteresowanych pożyczkami. Generalny sprawozdawca przedłożył wnioski. Większością głosów przyjęto dwa projekty ustawowe dotyczące kredytów dla Polski i Jugosławii. Senator Beranger złoży niezwłocznie swe sprawozdanie w Biurze senatu. W porozumieniu z rządem ustalono, że komisya w najbliższym czasie zajmie się sprawą kredytu dla Rumunii.

———ooo———

R. N. COUDENHOVE-CALERGI

Szlachectwo.

(Dokończenie.)

Siła charakteru połączona z bystrością umysłu predestynuje Żydów, na przywódców ludności miejskiej, na prawdziwych i na pseudo-arystokratów ducha, na protaganistów kapitalizmu i rewolucyi.

Obecny okres demokratyczny jest antraktem między dwiema arystokratycznemi epokami; mianowicie epoką feudalnej arystokracyi miecza i społecznej arystokracyi ducha, arystokracya feudalna chyli się ku upadkowi arystokracya duchowa jest w stadyum tworzenia się, a w rzeczywistości panuje pseudo-arystokracya pieniężna.

W średniowieczu panował w Europie rustykalny rycerz nad miejskim obywatelem, przewaga rycerza nad obywatelem polegała na sile ciała i charakteru, na odwadze.

Dwa wynalazki były wyrokiem śmierci dla średniowiecza: wynalezienie prochu strzelnego oznaczało koniec rycerstwa, sztuka drukarska to brzask panowania ducha. Siła ciała i odwaga straciły znaczenie w walce o byt, umysł stał się rozstrzygającą bronią.

Zwycięstwo absolutyzmu nad feudalizmem było pierwszem zwycięstwem miasta nad wsią, zarazem pierwszym etapem w zwycięskim pochodzie arystokracyi ducha.

Z francuską rewolucyą która zniosła przywileje arystokracyi rodowej, rozpoczęła się druga epoka emancypacyi ducha.

Jednakowoż arystokracya rodowa zmarniała, będąc na usługach monarchów, arystokracya duchowa zmarniała, będąc na usługach kapitału. Na pierwsze miejsce wysunęła się plutokracya; demokracya jest tylko fasadą plutokracyi.

O ile Żydostwo nie ulegnie korupcyi kapitału, to tkwi w niem zarodek na arystokracyę przyszłości. Przewaga mózgowa predestynuje Żydów do tego .

2.000 lat temu byli Żydzi społecznością religijną w skład której wchodziły jednostki etyczno-religijne o różnej narodowości. Ośrodkiem narodowo-hebrajskiem była Palestyna. Łącznikiem była religia, nie narodowość. W ciągu pierwszego tysiąclecia naszej ery, przystąpili do tej społeczności prozelici innych narodów, między innymi król, szlachta i lud mongolskich Chazarów. Później dopiero Żydzi stali się jednością narodową i odgraniczyli się od innych narodów. Od 1.000 lat stara się chrześcijańska Europa wytępić naród żydowski, prześladując go. Wynikiem tego było, że wszyscy słabi, opportunistyczni lub sceptyczni Żydzi przyjęli chrzest, by uniknąć prześladowań, część która nie była dość zręczną, pomysłową i sprytną, by zwyciężyć w tej walce o byt, zginęła. Ocalała tylko mała społeczność silna, która bohaterską mękę dla idei poniosła i wolną była od jednostek słabych charakterem i duchem.

Tak szczęśliwy przypadek zrządził, że w chwili upadku szlachty feudalnej, dzięki emancypacyi Żydów powstała nowa rasa umysłowa. Pierwszym reprezentantem tej przyszłej szlachty był rewolucyjny Żyd Lassale. Nie możemy powiedzieć że Żydostwo jest nową arystokracyą lecz Żydostwo to kolebka z której przyszła arystokracya duchowa Europy powstanie. Będą to ludzie mądrzy, sprawiedliwi, dzielni jak feudalni rycerze w najlepszych swych czasach, którzy chętnie zniosą śmierć, nienawiść i pogardę, by ludzkość uczynić etyczniejszą i szczęśliwszą.

Procentowo wyszło z Żydostwa najwięcej wybitnych ludzi; w dobie obecnej jest twórcą najnowszej nauki Einstein, modnej muzyki Mahler, współczesnej filozofii Bergson. Stanowisko swe zawdzięcza Żydostwo swojej umysłowej przewadze dzięki której pokonują Żydzi w umysłowych zawodach swych przeciwników.

Modny antysemityzm jest reakcyą przeciętności przeciw wybitności; jest ostracyzmem zwróconym przeciw narodowi.

Jako naród przeżywają Żydzi walkę ilości przeciw jakości, słabych grup, przeciw silniejszym indywidualnościom, słabych większości przeciw bardziej wartościowym mniejszościom. Główne przyczyny antysemityzmu to ograniczenia i zazdrość; ograniczenie pod względem religijnym i naukowym, zazdrość pod względem umysłowym i gospodarczym. Najlepsze jednostki żydowskie łączą w sobie cechy arystokracyi rodowej to jest silę woli z bystrością umysłu. Spotykamy u Żydów największą ofiarność obok największego samolubstwa, najczystszy idealizm obok skrajnego materyalizmu. Potwierdza się i tu reguła, że im bardziej mieszanym jest naród tem mniej podobni między sobą są jego reprezentanci, tem trudniej jest stworzyć jednolity typ. Wśród genialnych rodzin jest większy procent umysłowo chorych i zbrodniarzy aniżeli wśród przeciętnych rodzin, tak samo ma się rzecz z narodami.

Nie tylko rewolucyjna arystokracya duchową jutra ale i plutokratyczno-paskarsko kakistokracya dzisiejsza rekrutuje się z Żydów, i to dodaje silę antysemityzmowi.

Tysiącletnia niewola pozbawiła Żydów z małemi wyjątkami gestu pańskiego. Stały ucisk hamuje rozwój indywidualności. I z tego powodu cierpi Żydostwo i to jest powodem, dla którego instynkt europejski się waha uznać Żydów jako rasę szlachetną, ale nie tylko Żyd musi się zmienić w kierunku zachodniego ideału szlacheckiego — także zach. ideał szlachecki musi uledz zmianie.

W pokojowej Europie przyszłości, szlachta zatraci swój charakter wojowniczy, zmieni go w duchowy. Uspołeczniony zachód nie będzie wymagał panów i władców, lecz przywódców i wychowawców. W Europie wschodniej arystokrata przyszłości zbliżony będzie raczej do mandaryna lub bramama, niż do rycerza.

Rasy i klasy znikną indywidualności zostaną.

———ooo———

Niemcy starają się o pożyczkę.

Ameryka nie będzie się jej sprzeciwiała.

Waszyngton. (Pat). Donoszą z miarodajnego źródła, że Niemcy zabiegają o kredyt u państw sprzymierzonych na zakup środków żywności. Amerykański obserwator w komisyi odszkodowań, otrzymał instrukcyę nie sprzeciwiania się projektowi tej pożyczki, która ma być osiągnięta w drodze umieszczenia bonów w Stanach Zjedn. i Anglii przez przedsiębiorstwa prywatne.

Pożyczka ta ma opiewać na 70 milionów dolarów.

*

Paryż. (Pat.). „Petit Journal" czyni do komunikatu biura Reutera w sprawie pożyczki dla Niemiec uwagę, że pierwszeństwo dla tego rodzaju pożyczki ma być uchwalone tylko jednomyślnie przez komisyę reparacyjną.

———ooo———

Czego żąda ludność Kłajpedy.

Kowno. (Pat). Do prezydenta Republiki zgłosiła się delegacya ludności kłajpedzkiej celem przedstawienia życzeń ludności. Ludność Kłajpedy domaga się zapewnienia samorządu, mianowania ministra bez teki dla Kłajpedy i zapewnienia wolności słowa na zebraniach i w druku. Przedstawiciel Izby handlowej poruszył sprawę otwarcia komunikacyi kolejowej z Tylżą sprawę zawarcia traktatu handlowego z Niemcami oraz sprawę tranzytu na rzecz Niemiec. Konkretnych propozycyi nie przedstawił.

———ooo———

Z Niemiec.

Z posiedzenia Reichstagu.

Berlin. Polradio. (Pat.). Na dzis. posiedzeniu Reichstagu odrzucono wniosek komunistów o wyrażenie rządowi votum nieufności, poczem po dyskusyi przystąpiono do głosowaina nad ustawą w sprawie pełnomocnictw dla rządu. Pierwszy i drugi paragraf przyjęto 282 głosami przeciw 79 skrajnej prawicy i lewicy.

Z koleji wpłynął wniosek partyi centrowej, aby głosowanie nad całością ustawy przesunąć na sobotę z powodu dwuznacznego stanowiska niemieckich narodowców. Wniosek ten po dłuższej dyskusyi przyjęto.

Wschodnio-pruska waluta.

Gdańsk. (AW). Przed kilku tygodniami ukazał się projekt wschodnio-pruskiej waluty złotej — pieniądza tymczasowego, opartego na niemieckiej pożyczce złotej. Sfery urzędowe i półurzędowe zrezygnowały z wprowadzenia go w życie ze względu na to, że oznaczałoby to faktyczne oderwanie Prus Wschodnich od Rzeszy niemieckiej.

Teraz ponownie powstała myśl utworzenia wschodnio-pruskiej waluty. Koła propagujące ten plan nie mają więcej wątpliwości politycznych i walutowo-technicznych.

Demonstracye trwają nadal.

Gelsenkirchen. (Pat.). W Venne doszło wczoraj do starcia między policyą i bezrobotnymi. 7 demonstrantów zostało zabitych i wielu rannych.

———ooo———

Poincare otrzymał votum zaufania.

Paryż. (Pat). W związku z omawianiem eformy ordynacyi wyborczej w izbie gmin Poincare postawił kwestyę zaufania żądając przyjęcia projektu reformy, który utrzymuje w zasadzie linię dotychczasowego systemu wyborczego. Izba wyraziła wotum zaufania dla rządu 408 głosami przeciw 177.

———ooo———

Echa strasznej katastrofy w Japonii.

Potworna statystyka ofiar katastrofy.

Londyn. (AW). Według doniesienia z Tokio urzędowe zestawienie ilości ofiar podczas trzęsienia ziemi w Japonii obejmuje następujące cyfry: **zabitych 99.365, rannych 113.071,** zaginionych i przypuszczalnie zabitych 42.890.

———ooo———

Wezuwiusz znowu czynny.

Rzym. (AW). Przed dwoma dniami nastąpił nagły wybuch Wezuwiusza. Wulkan wyrzucił z siebie niewielką ilość lawy. Dyrektor obserwatoryum w pobliżu Wezuwiusza wydał odezwę, uspakajającą, dowodząc, że wybuch ten powstał skutkiem otwarcia się jednego z kraterów wewnętrznych wulkanu.

———ooo———

Czy wolno posiadać obce waluty?

W „Republice" łódzkiej czytamy: Do władz rządowych i izb ustawodawczych stale wpływają zażalenia na nieprawną konfiskatę u osób poszczególnych obcych walut.

Zmieniające się w tym względzie rozporządzenia Ministerstwa skarbu były powodem bardzo częstych nieporozumień. Zdarzyło się niejednokrotnie, że administracyjne władze wykonawcze popełniły błędy przez niewłaściwe komentowanie skomplikowanych zarządzeń dewizowych.

Sprawa ta oparła się wreszcie o sejm w formie zgłoszonej przez grupę posłów interpelacyi. Po odpowiedzi min. skarbu na interpelacyę — sprawa wyjaśnia się całkowicie.

Zarządzenia walutowe mają kilka samodzielnych okresów. W pierwszym okresie, trwającym od 1. stycznia do 11 marca br. wydane zostało rozporządzenie, zezwalające na posiadanie walut jedynie osobom, które nabyły je albo do kraju od instytucyi upoważnionych do dokonywania tranzakcyi obcemi walutami.

Rozporządzenie to wywołało oczywiście, szereg rewizyi i konfiskat nie tylko u osób, handlujących walutami, lecz u wszystkich tych, którzy natychmiast nie mogli wylegitymować się z pochodzenia walut.

W praktyce — jak wyjaśnia w odpowiedzi na interpelacyę Min. skarbu — po pewnym czasie okazało się, że zarządzenia wyżej wspomniane wywołały odwrotny efekt, niż się spodziewano a mianowicie :legalni posiadacze walut zamieszkali na prowincyi bali się waluty przywozić do większych miast z obawy zakwestyonowania ich w drodze i z tego powodu zmniejszył się dopływ walut do banków i do Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej. Zarządzenia te były bardzo uciążliwe i krępujące dla ogółu obywateli, gdyż osoby nielegalnie handlujące obcą walutą wykoorzystały wywołany temi zarządzeniami brak efektów i podnosiły ceny na walutę z godziny na goodzinę działając jednakże prawie nieuchwytnie.

Banki dewizowe w braku materyału dla klienteli swojej żądały przydziału walut z zapasów Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej, które nie były wystarczające, by można było przez dłuższy czas czerpać je w celu interwencyjnym. Bardzo prędko wytworzyła się dysproporcya, pomiędzy ceną walut oddanych przez Pol. Krajową Kasę Pożyczkową i ceną istniejącą w obrotach giełdowych. Wywołana sytuacya zmusiła Ministerstwo skarbu do zrewidowania swego stanowiska w przedmiocie zagadnień walutowych i w rezultacie zostało ogłoszone rozporządzenie z dnia 27. lipca br. (Dz. U. R. P. 1923 nr. 74, poz. 582), mocą którego zasada ujęta w par. 1-ym rozporządzenia Min. skarbu z dnia 11-go marca br. została zmieniona w ten sposób, że dozwolone zostało wszelkie posiadanie walut obcych i tylko zabronione są nielegalne tranzakcye walutą. Myślą przewodnią tego rozporządzenia było spowodowanie takich warunków gospodarczych, by ochronić posiadaczy walut od rewizyi i zatrzymań jednocześnie umożliwić im dobrowolnie oddawanie walut Polskiej Krajowej Kasie Pożyczkowej, Bankom dewizowym i komisyonerom dewizowym.

Mimo to, że Min. skarbu odpowiedziało zupełnie wyraźnie na interpelacyę sejmową, sprawy te jednak nie dochodzą do szerokiego ogółu, który nadal jest pod wrażeniem przebrzmiałego już o odwołaniach rozporządzenia. Z tego też względu wracamy do tej sprawy, przytaczając najważniejsze ustępy wyjaśnienia Min. skarbu tekstualnie.

Dodać jeszcze należy, że karane są surowo przekraczania rozporządzeń, dotyczących obrotu walutami i dewizami. Stwierdzenie jednak przekroczeń tych należy nie do organów policyjnych a do komisarzy Min. skarbu dla spraw dewizowych, którzy kontrolują działalność banków dewizowych i komisyonerów. Kontrola ta ma upewnić Min. skarbu, że nabyte waluty zużywają się istotnie na uzasadnione cele gospodarcze.

Z ostatniej chwili.

Warszawa. (AW). „Gazeta Warsz." donosi, że w myśl informacyi u źródeł miarodajnych zaprzeczają pogłoskom o wprowadzeniu wolnego obrotu walutami.

Warszawa. (AW). „Gazeta Poranna" oblicza, że budżet min. spraw zagr. z r. 1921 wynosił 28.000 złotych polskich, w r. 1922 zredukowano wydatki do 24.000 mil. złotych polskich w r. 1923 gdy rozpoczęła się akcya oszczędnościowa budżet wynosi 20 mil. złp. Preliminarz na rok przyszły przewiduje tylko 14 mil. złp.

Londyn. (Pat.). 6.12. Wybory, które odbywają się w dniu dzisiejszym rozpoczęły się w miastach już o 10 rano. Będą trwały do godz. 9-tej wieczorem. Pierwsze wyniki będą znane dopiero o północy.

Moskwa. (Pat.). Tel. Komp. Rosyjski budżet państwowy na rok 1923/4 wynosi dla całego związku sowieckiego 1650 rubli t. j. 80 proc. budżetu rosyjskiego z r. 1923.

Moskwa. Polradio. (Pat.). Zawarta w Trespolu umowa rumuńsko-rosyjska, przewiduje utworzenie szeregu komisyi mieszanych pogranicznych, dla rozstrzygania własnych sporów. Członkowie zeczonych komisyi będą się cieszyć nieytkalnością i będą mogli bez ograniczenia przebywać po obu stronach Dniestru.

Przegląd palestyński.

Jerozolima otrzyma oświetlenie elektryczne ze stacyi Rutenberga.

Pismo arabskie „Liman El Arab" donosi, że poczynione już zostały przygotowania do budowy stacyi elektrycznej, Rutenberga, w Jerozolimie która całe miasto zaopatrzy w prąd. (ŻAT).

Wzrost dochodów Ż. F. N.

Jak z okólnika Żydowskiego Funduszu Narodowego wynika, posiadają Żydzi w Palestynie zaledwie 3 i pół proc. terytoryum podpadającego pod mandat; zaś Żyd. Fund. Narod. tylko pół proc. W bieżącym roku ma ŻFN. wywiązać się z obowiązań w wysokości 70.000 funtów za nabyte już grunta. Jakkolwiek zmniejszyło się dochodów ŻFN. jakie się dawało przewidzieć pewnien czasokres zauważyć, minęło i ustąpiło miejsca ponownemu wzrostowi jego doch dó — i tak wzrosły średnie dochody miesięczne ŻFN. z 6.000 funtów w roku 1922 na 9.000 funtów w roku 1923 nie wliczając w to bonifikaty ze strony K. H., więc blisko 60 proc. to jednak dochody te nie wystarczają jeszcze w zupełności, by ŻFN. mógł choć połowicznie wywiązać się ze swych zadań.

Działalność P. L. D. C.

Naczelny dyrektor Palestine Land Development Company (P.L.D.C.) p. dr. Jakób Thon bawiący chwilowo w Berlinie celem utworzenia w Europie organizacyi sprzedaży parcel P. L. D. C. udzielił przedstawicielowi Zika następujących informacyi o P.L.D.C. oficyalnej instytucyi statutów obszarów ziemskich przez Organizacye syońską w Palestynie. P.L.D.C. powstało w roku 1908. P.L.D.C. zakupiła 20 kolonii i osady, oraz obszary w dolinie Jesreel, wielki

szary Kfar Saba, w pobliżu Haify, Petach Tikwah, Riszon Lecijon i Nes Zionah. W końcu nabyła P.L.D.C. grunty pod miejskie osady ogrodowe w Haifie i w pobliżu Hajfy w Jaffie, el Awiw, Jerozolimie, i w okolicy miasta tego. Ogółem nabyła P.L.D.C. do końca roku 1922: Gruntów pod uprawę roli 195.000 dunamów wartości 720.000 funtów, gruntów pod miejskie osady ogrodowe 11,000.000 metr. kw. 50.000 gruntów miejskich 1.350.000 metr. kw. 66.000 obszary handlowe 96.000 metr. kw. 4.000, łącznie 195.000 dunamów i 12,436.000 kw. w wartości funtów 1.230.000, powiększając w ten sposób posiadłości żydowskie na chód od Jordanu o 50 proc. ichpoprzedniej powierzchni. P. L. D. C. zwracała szczególnie wagę na budowę miast przyczyniając się znacznie do zastosowania nowych zdobyczy budownictwa w głównych miastach palestyńskich. W roku 1900 założyła P.L.D.C. pierwszą tego rodzaju w kraju farmę Kinereth, która posłużyła za wzór dla farm następnych, dając w ten sposób zajęcie i wyszkolenie przeszło tysiącu robotnikom. Przez utworzenie Daganij wpłynęła P.L.D.C. na rozwój współdzielczego ruchu wśród robotników palestyńskich. Kapitał akcyjny L. D. D.C. podwyższono na ostatniem zebraniu plenarnem towarzystwa w Karlsbadzie z 50.000 na 75.000 funtów podzielonych na 60.000 zwykłych shares (udziałów) po jednym funcie i 30 udziałów założycielskich również po jednym funcie, które niemal w całości wypłacono. P. L. D. C. wypłacał w latach 1920, 1921 i 1922 dywidendę po 6 proc.

———ooo———

KRONIKA SPRAW ŻYDOWSKICH.

Stosunek angielskich partyi politycznych do sprawy palestyńskiej. W związku z toczącą się w Anglii nader żywą kampanią wyborczą, wyrali poszczególni kandydaci odezwy do ludności żydowskiej. w których krystalizuje się stosunek zastąpionych przez nich partyj do sprawy palestyńskiej.

I tak, gdy konserwatyści podkreślając tylko ogólnie politykę Baldwina, pomijają zupełnem milczeniem deklaracyę Balfoura, jednego z najpoważniejszych członków stronnictwa, liberali powołują się na wolnościową tradycyę swej partyi, podkreślają, że rząd liberalny był tym, który Żydom przyniósł zupełną wolność. Labour Party sobie przypisuje największe zasługi wobec żydostwa i podkreśla, że jest jedyną polityczną partyą, która prócz utworzenia żydowskiej siedziby narodowej w Palestynie, wpisała w swój program jako punkt zasadniczy swej międzynarodowej polityki. Partya ta zwalcza inwazyę antysemityzmu do Anglii. Jako orędowniczka wolności narodów popiera Labour Party dążenia mniejszości narodowych i hołduje wogóle starym zasadom żydostwa o sprawiedliwości społecznej. idei pokoju i zbratania narodów.

Prasa żydowska podkreśla obowiązek w głosowaniu na tych kandydatów, którzy się zobowiążą bronić interesów żydostwa, a w szczególności sprawy żyd. siedziby nar. w Palestynie i wzywa do głosowania jedynie z punktu widzenia interesów żydowskich a nie przynależności partyjnej kandydata.

———ooo———

MAŁY FELJETON.

Na drodze realizacyi.

Worochta.

Wydelegowani, celem dokonania pomiarów nabytej na budowę „Domu Zdrowia“ dla akademików żydowskich, parceli, przybyliśmy po całonocnej podróży do Worochty. Już od Delatyna począwszy, czuje się wyraźną zmianą powietrza, inny, świeży wiew, coraz bardziej zbliżających się gór. Dworce kolejowe, Dora, Jaremcze, Mikuliczyn, Tatarów, w lecie pełne roześmianych, hałasujących letników, obecnie puste, zamarłe, hałasujących letników, obecnie puste, zabszych promieni słońca, które je obudzą z spoczynku zimowego i napełnią znowu radosnym gwarem.

Ponury, jesienny dzień. Wokoło wysokie góry, wtulone w mgliste płaszcze wznoszących się oparów. Powietrze jednak mimo monotonnie spadających kropli deszczu, dziwnie świeże, pełne aromatu okolicznych lasów szpilkowych.

Po błotnistym gościńcu, przeskakując co chwila wypełnione deszczem bajury, dostajemy się do „naszej“ parceli. Już widać naszą chałupę, w której mieszka dozorca nabytej własności, skręcamy z gościńca na ścieżynę i po chwili wdrapujemy się na „perełaz“, furtkę odgraniczającą nasze terytoryum. W drzwiach chałupy wita nas wysoki, barczysty hucuł, strzegący posiadłości i dowiedziawszy się, że jesteśmy „nowymi gospodarzami“ zaprasza do wnętrza. W niedużej, schludnie utrzymanej izbie, odpoczywamy po trudzącym marszu, słuchając opowiadania „raportującego“ hucuła i oglądając przez zamglone okienka okolicę. Po krótkim odpoczynku zaczynamy obchodzić parcelę, dokonywując pomiaru. Wśród milczenia przesuwa się taśma po zroszonym deszczami gruncie, oddając krok za krokiem nową piędź ziemi w nasze posiadanie. Milczenie przerywają chwilami nawoływania mierzących inżynierów Awina i Weissberga, lub informacye udzielane przez Dra Selzera. Taśma wskazuje 150 m. To długość parceli. Stoimy za chwilę na gęsto zalesionym stoku u stóp którego mruczy nabrzmiały deszczami Prut. Po godzinie niełatwej pracy pomiar skończony. Wchodzimy do chałupy i inż. Awin kreśli szkic gruntu, objaśniając w zarysach plan budowy: Po obu stronach chałupy, którą przesunie się nieco w górę, staną dwa dwupiętrowe pawilony, mogące pomieścić przeszło sto łóżek. Wyznacza miejsca na kuchnię, zabudowania gospodarskie, stajnię... i przed oczyma zaczyna się wyłaniać obraz przyszłego sanatoryum. Myśl i fantazya zaczyna żywo pracować. W izbie jest za duszno i wychodzimy na powietrze. Wpatrzeni w wyłaniające się z mgieł, śniegiem okryte góry, zdajemy się widzieć wznoszony rękami akademików, potężny, a zarazem lekki — do otoczenia dostosowany — gmach. Szum Prutu przechodzi w wesoły gwar pracujących, ...zewsząd krzyki, nawoływania... Na chwilę deszcz ustaje, leciuchny, nieśmiały promień słońca ożywia naturę i jakaś bezmierna radość, o gromna duma rozpiera pierś. Tak długo tajemnie, jako marzenie tylko, snuty plan, przybiera realne kształty, młodzieńcza energia i zrozumienie starszych, tchnęły weń ducha i zaczyna ożywać!

Przestał być fantazyą!

Z izby wychodzi reszta towarzystwa. Raz jeszcze rzucamy spojrzenie na naprawdę naszą już, całkowicie spłaconą parcelę i udajemy się w drogę powrotną.

W wagonie kolejowym deszcz smaga mgłą zaszłe okna. Nikt z nas nie mówi. Wtuleni w kąt snujemy cicho dalej, widzianą na parceli zjawę.

g.

Z sali koncertowej.

Feliks Eyle.

Długą pauzę w ruchu koncertowym we Lwowie, spowodowaną może nie tyle stosunkami walutowymi, jak raczej brakiem odwagi u tutejszych przedsiębiorców koncertowych (w innych miastach polskich odbywają się regularnie koncerty) przerwał nareszcie skrzypek Feliks Eyle, który onegdaj grał w szczelnie zapełnionej sali Pol. Tow. Muzycznego.

Jak wiadomo wywołuje zazwyczaj występ w rodzinnem mieście, przed audytoryum składającem się w wielkiej części z znajomych koncertanta u tego ostatniego nadzwyczajną tremę, większą niż przed słuchaczami nieznanymi, nic więc dziwnego, że także p. Eyle czuł się początkowo nie dobrze na estradzie i że pierwsze dwa punkty programu a mianowicie Sonaty Haendla i Bacha z tego powodu ucierpiały. Po przerwie jednak sytuacya się znacznie poprawiła a Koncert Mozarta a zwłaszcza dalsze kompozycye grane były bez zarzutu. Pan Eyle jest — jak to zresztą już kilkakrotnie zaznaczyliśmy — skrzypkiem rokującym piękną przyszłość, posiada szlachetny ton, dostateczną biegłość i muzykalność, która się między innymi objawia także w czystej intonacyi. Z biegiem czasu nabierze też niezawodnie p. Eyle więcej pewności w interpretowaniu zwłaszcza klasycznych dzieł i pozbędzie się niepotrzebnej zgoła maniery, okazującej się w zewnętrznej postawie, ruchach i mimice. Słuchacze obdarzali koncertanta i panią Helenę Ottawową, która objęła akompaniament, niemilknącemi oklaskami, za które p. Eyle odwdzięczył się szeregiem naddatków.

Alfred Plohn.

Z posiedzenia Tymcz. Rady miejskiej.

Ulica „Bolesława Orzechowicza“. — Opodatkowanie polic asekuracyjnych. — Wprowadzenie nowych opłat m. za konsensa budowlane. — 25-miliardowa pożyczka. — Regulacya ul. Gródeckiej.

Lwów, 7. grudnia.

(d) Przed przystąpieniem do porządku dziennego r. dr. Weroeszczyński zgłosił imieniem wszystkich klubów radzieckich wniosek nagły treści następującej:

Rada m. Lwowa pragnąc dać Panu Bolesławowi Orzechowiczowi, honorowemu obywatelowi m. Lwowa, wyraz swojej wdzięczności za hojne wspieranie kulturalnych zadań miasta, przez stałe wzbogacanie zbiorów artystyczno-zabytkowych jego imienia, darowanych w r. 1919, na rzecz muzeum im. kr. Jana III., nadaje niniejszem dotychczasowej części ul. Ossolińskich (a mianowicie od wylotu ul. Chorążczyzny do ul Kaleczej) nazwę ul. „Bolesława Orzechowicza“ Wniosek został jednomyślnie i owacyjnie przyjęty.

Na porządku dziennym obrad jak zwykle w przeważnej części nowe opłaty lub podwyżki, które się bez wszelkiej dyskusyi uchwali. I tak uchwalono wnieść ponowną prośbę do M.S.W. o prolongatę na r. 1924 zezwolenia na pobieranie opłat od polic ubezpieczeniowych od nieruchomości i towarów, w wysokości 20 proc. dla pierwszych, tylko 10 proc. dla drugich, aalbowiem odnośny reskrypt M.S.W. traci moc obowiązującą z końcem b. m. Podatek ten służy na utrzymanie m. straży pożarnej.

Dalej upoważniono prezydyum da zaciągnięcia krótkoterminowej pożyczki w P.K.P. w kwocie 25 miliardów mk. na weksel, żyrowany przez M. Z. E. i G., a to na cele pokrycia niedoborów administracyi miejskiej. Długi zamierza zarząd m. pokryć z przychodów gminnych. W tym celu zarząd gm. m. Lwowa niestrudzony w poszukiwaniu źródeł dochodowych do leczenia chronicznie chorej kasy m., odkrył nowe, którem mają być

opłaty za czynności, związane z konsensami budowlanymi i przemysłowymi.

Przedstawiają się one następująco: 500 tys. mk. za konsens na częściową rekonstrukcyę, skanalizowanie użytkowanie domu, rozbiórkę i pracę w powyższym rodzaju i 2 miliony marek za konsens całkowitą przebudowę, budowę domu parterowego, dobudowę i pracę w powyższym rodzaju; 4 miliony mk. za konsens na zupełną rekonstrukcyę i. t. p.; 1 milion mk. za oględziny przemysłowe zakładów fabrycznych i wielkich sztatów; 1 milion mk. za wysłanie komisyi celem zbadania miejsca, przeznaczonego pod wymienione powyżej rodzaje budowy. Wolne od opłat jest badanie miejsca przez komisyę z urzędu. Wkońcu przyjęto nowy plan regulacyjny dla górnej części ulicy Gródeckiej, która ma być rozszerzoną z 20 na 25 metrów.

NEKROLOGIA.

BETTI PINELES

wdowa po kupcu bł. p. Izraelu Pinelesi

zmarła po krótkich cierpieniach

Obrzęd pogrzebowy odbędzie się w piątek 7. grudnia o godz. 11 przedpoł. z domu żałoby przy ul. Pańskiej l. 6 na który zapraszają krewnych przyjaciół i znajomych w nieutulonym smutku pogrążeni

Dr. Salomon Pineles, Artakar Józef Pineles jako synowie — Frydą Pineles, Helena Pineles jako synowe Sydzia, Cesia, Oskar, Jakób Pineles owie jako wnuki.

NADESŁANE

Podziękowanie.

Wielmożnemu Panu D-rowi Franciszkowi Mehrerowi dziękuje tą drogą za sumienne i bezinterezowne przeprowadzenie operacyi 10213 Ungar Józef, stud. med.

J. W. P. DROWI WOLFOWI prymarjuszowi szpitala izraelickiego, za bezinteresowne i pomyślne przeprowadzenie ciężkiej operacyi, jakoteż opiekę podczas choroby naszej ukochanej matki a zarazem J. W. P. lekarzom Drom SZMELKESOWI i GIMPLOWI również za troskliwą opiekę w czasie tejże choroby, najserdeczniej dziękujemy i życzymy Bóg zapłać. 10215

Inż. Leon Rosenzweig z siotrą.

W SOBOTĘ dnia 8. grudnia odbędzie się **herbatka w Kawiarni „Renesans"** na dochód Twa Akad. Żyd. »OGNISKO« (kuchnia Akademicka) przy współpracy Klubu »Nowa vita«. DANCING — KONKURS i LICZNE NIESPODZIANKI. Początek o godz. 7 wiecz.

Nadkantor p. R. Lwowicz

URZĄDZA W TEMPLU W SYNAGODZE POSTĘPOWEJ W NIEDZIELĘ 9/XII.

WIELKI WIECZÓR CHANUKOWY

z udziałem powiększonego chóru oraz pełnej orkiestry.

Początek o g. 4·30 popołudniu.

Spróbujcie nowej wyśmienitej **HERBATY Nr. 103**

FELS TEA Co

WARSZAWA.

WP. Drowi Adlersbergerowi za udzielen e ½ wagona drzewa opałowego na rzecz Zyd. kuchni akad. składa serdeczne podziękowanie 10210

Wydział Twa Akad Żyd. „Ognisko" we Lwowie

Ostrzeżenie.

Z powodu rozszerzenia pogłosek jakoby firma moja prowadziła niedokładne księgi oświadczam, że odbyta onegdaj przez komisyę policyjno-skarbową kontrola stwierdziła protokolarnie wzorowe ich prowadzenie.

Wszystkich tych, którzy szerzyć będą nadal pogłoski o jakich kolwiek przekroczeniach skarbowych, pociągnę do karno-sądowej odpowiedzialności.

Berta Stark

„ŚWIAT POŃCZOCH"

Pl. Maryacki 3.

KOMUNIKATY TEATRALNE

— **Popołudniowe przedstawienia.** W sobotę i w niedzielę jako w dwa dni świąt, odbędą się we wszystkich Teatrach miejskich popołudniowe przedstawienia po cenach znacznie zniżonych. W Teatrze Wielkim w oba dnie o godzinie 3 „Noc św. Mikołaja", w Teatrze Małym o 3.30 świetna farsa „Musisz być moją", w Teatrze Nowości o 3.30 w sobotę „Miłość cygańska", niedziela o 3.30 „Madame Pompadour".

— **„Carmen" i „Trubadur".** Dwie dość dawno nie grane opery pójdą w sobotę i w niedzielę. W sobotę „Carmen" z pp. Green, Lipowską, Mannem, Cyganikiem itd. w niedzielę „Trubadur" z pp. Kopaczyńską, która po raz pierwszy śpiewa Eleonorę, Green, Mannem, Dolnickim i in.

Kronika.

TEATR WIELKI.

Piątek o godz. 7 w. »Popychadło«.
Sobota godz. 3. »Noc Św. Mikołaja«.
Sobota 7. »Carmen« (z Mannem).

———ooo———

TEATR MAŁY.

Piątek o godz. 7 w. »Kochanek od sera«.
Sobota 3·30 »Musisz być moją«.
Sobota 7. »Pokojówka szuka miejsca«.

———ooo———

TEATR NOWOŚCI.

Piątek o godz. 7 w. »Dziewczę z Holandyi«.
Sobota 3·30 »Miłość cygańska«.
Sobota 7. »Księżniczka Olala».

———ooo———

Teatr „BAGATELA", Rejtana 3

Od 1. grudnia 1923 nowy program: Część I. „Kwit", farsa w 1. akcie. Część solowa: Clée, duet taneczny. Marek Windheim. Mr. Rald. Clifford, tercet taneczny. Część III. „Incognito", farsa w 1. akcie.

———ooo———

Ukraiński Narodowy Teatr „Besidy"

W sobotę 8. g. 3. pop. „Lisowa piśnia", dramat-fejerja w 3 akt. Wiecz. 7,30 „Zaloty Musija", opera na motywach ludowych w 3 akt. W akcie III. „Obrzęd weselny".

W niedzielę 9. g. 3. popoł. „Kateryna", opera ludowa w 3 akt. Wiecz. 7.30 „Kłopot z Ernestem" komedya. — Bilety wcześniej w „Sojuznym Bazarze" (ul. Ruska) a 2 godziny przed przedstawieniem przy kasie teatru.

———ooo———

— **„Ojczyzna dolarów".** Staraniem Z. Z. Lit. Polskich odbędzie się 9. b. m. o godz. 12-tej w południe w sali Twa Muz. odczyt L. Kaden Bandrowskiego p. t. „Ojczyzna dolarów".

Na treść odczytu złożą się: 1) najsłodsi kucharze, 2) żelazny brzeg, 3) architektura szaleństwa, 4) murowane pieniądze ,5) gorączka miast, 6) najjaśniejszy pan policmen, 7) królestwo kobiet, 8) w szkole, w magistracie, samochodem po uniwersytecie, 9) u pana miliardera Forda, 10) w rzeźniach Uptona Sinclaira, 11) największy dworzec świata, największy cyrk, największa opera, 12) dzikie świątynie, 13) nowy czas, 14) precz z przeszłością, 15) dolar obudzi Europę.

Bilety wcześniej do nabycia w Księgarni Naukowej, Hotel Georgea, w święta oraz w dniu odczytu przy kasie.

— **Cykl wykładów z dziedziny wiedzy żyd.** urządza Tow. Żyd. Studentów Filozofii. Cykl ten rozpoczyna odczyt prof. O. Tillemanna p. t. „Dante i jego wpływ na literaturę hebrajską", który odbędzie się w niedzielę 16. b. m. w sali Jad Charuzim o godz. 12 w południe.

— **Cykl wykładów z dziedziny pedagogii** urządza Koło Kobiet żyd. w sal iprzy pl. Strzeleckim l. 4. Wygłoszą prelekcye: w sobotę 8. b. m. p. dyr. Lilien p. t. „Dom i szkoła". W sobotę 15 b. m. p. prof. Fuhrmann, p. t. „Szkolnictwo hebrajskie", w sobotę 22. b. m. pni Rene Aberdam p. t. „Najnowsze prądy w wychowaniu". W sobotę 29. b. m. p. dyr. Igiel p. t. „Wyobraźnia w życiu dziecka". — Wykłady wywołają napewno żywe zainteresowanie w kołach rodzicielskich. Początek wykładów zawsze o godz. 5. pop.

— **Uniwersytet Ludowy im. Ad. Mickiewicza** wyświetla film naukowy p. t. „Bawełna" dnia 7. i 8. b. m. (w piątek i w sobotę) o g. 6 pop. Prelekcyę poprzedzi prof. Akademii handlo Wójcik Jan. — Sala Instytutu technologiczn Boularda 5.Cena wstępu 100.000 mk., dla młodz 50.000 mk.

— **Wielki wiec ogólny urzędników ba wych i ubezpieczeniowych** zwołuje Związek wodowy pracowników bankowych i ubezp. dział Lwowski, na niedzielę, 9. grudnia b godz. 11 rano w sali Towarzystwa Pedag cznego, ul. Zimorowicza 17. Ciężka obecnie pracowników bankowych i próby rozbicia darności urzędniczej, zmuszają Związek do łania tego zebrania, celem zastanowienia się sytuacyą ekonomiczną pracowników banko i celem obmyślenia środków zaradczych — ków obrony. Zapowiedziany jest także przy delegacyi z Warszawy i Krakowa.

— **Piękna uroczystość.** W zakładzie si żyd. im. D. Rubenzahla przy ul. Janowskiej była się onegdaj w obecności zaproszonych ści uroczystość pożegnania wyzwolonego na ladika stolarskiego wychowanka zakładu. Jes pierwszy wychowanek, który wyszkolony życie w zawodzie staje w życiu do samodziel produktywnej pracy. Do opuszczającego za przemówił inż. Czaczkes, poczem wychowan wie wypełnili wieczór produkcyami muzyka wokalnemi.

— **Za kradzież węgla kolejowego** odd do aresztów pol. Józefę Pluskwę, zam. przy Kulparkowskiej 53, Michała Hanicza, zam. na gniówce, Jana Sitnika, zam. przy ul. Traugut i Stanisława Żuka, zam. przy ul. Krótkiej 11.

— **Z kroniki kradzieży i włamań.** Na t szym uniwersytecie w oddziale matematycz skradziono wczoraj ze ściany aparat telefonic wart. 200 milj. mk. — Karol Polaczek, zam. ul. Adamowej 4, doniósł policyi, że niezna sprawca włamał się do jego jadalni i sk mu całą srebrną zastawę stołową oraz dam futro krymskie łącznej wartości 2 miliardy Za kradzież skór w rzeźni m. aresztowano dysława Piotra Podgórskiego, Józefa Zygmu Karola Webera i Meilecha Tenenbauma. — kieszonkowe kradzieże na ogólną sumę około milionów mk. zamknięto w aresztach pol. helma Rolanda, f. Wilda. — Aresztowano Salkę Schmid za współudział w kradzieży maitych rzeczy na szkodę niejakiego Silberste

— **Pożar kominowy** wybuchł w realności ul. Hausnera 7. Wezwana straż pożarna ogień zlokalizowała. Przyczyną pożaru za duże nag madzenie się sadzy w jednym z kominów. Str narazie nieobliczone.

— **Jak będzie prowadzone śledztwo prze wydanym posłom.** Prokuratura krakowska oc kuje oficyalnego zawiadomienia z Warszawy wydaniu władzom sądowym posłów dra Bobro skiego i Stańczyka, poczem przystąpi do doc dzeń. Dochodzenia mają być prowadzone w runku zbrodni zarzuconych obydwu posłom piśmie prok. Kondratowicza. O ileby w trak dochodzeń ujawniono tego rodzaju zbrodnię, ra w myśl kodeksu ma być karana więzieni powyżej 10 lat, aresztowanie posłów może stąpić. W przeciwnym razie posłowie odpow dać będą z wolnej stopy.

— **Sędziowie krakowscy protestują prze wprowadzeniu do śledztw obcych sędziów.** W dle „Naprzodu" odbyło się onegdaj zebranie dziów sądów krakowskich, na którem po d giej nader burzliwej dyskusyi zaprotestowa przeciw wprowadzaniu do śledztw krakowsk delegatów obcych sądów. Protest wysłano ministeryum sprawiedliwości w Warszawie.

Jak wiadomo do śledztwa w sprawie za krakowskich delegowano lwowskiego sędzieg dra Hutta i warszawskiego nadprokuratora K dratowicza.

— **Po uwolnieniu „atamana" Machny.** Wob uwolnienia przez sąd krwawego watażki, obro cy jego zgłosili się do prokuratury z żądanie wypuszczenia na wolność samego bohatera p cesu i jego sztabu. Prokurator na to się zgodził motywując swoją odmowę tem, że zgło zażalenie nieważności przeciw wyrokowi uw niającemu i będzie żądał w drugiej instanc skazania Machny za usiłowania wzniecenia wstania w Małopolsce. Gdyby teraz atamana sztabem wypuszczono na wolność, mogliby uciec z Polski jeszcze przed rozpoczęciem proces

ed sądem apelacyjnym. Obrońcy jednak nie
rzestali na tem orzeczeniu prokuratury i czy-
dalsze starania o uwolnienie. Tymczasem pro-
ratura myśli o odesłaniu Machny i jego „szta-
" do obozu w Strzałkowie. Obrońcy wobec
iego obrotu sprawy proszą o odesłanie go do
ozu na Powązkach. Motywy wyroku uwalnia-
ego ogłoszone zostały dopiero dnia 28. listo-
da r. r.

— **Wykrycie tajnej spelunki szulerskiej.** W
iązku z notatką pod powyższym tytułem, u-
eszczonej w wczorajszej „Chwili“ donosi nam
ed Zehngut, zamieszkały przy ul. Jagiellońskiej
20. że nie jest identycznym z osobą aresztowa-
nego za grę hazardową Froimem Zehngutem
m. przy ul. Furmańskiej 3. 10215

— **Malwersacya w stolicy Horthyego.** Jak
noszą dzienniki węgierskie w głównym skła-
ie znaczków stemplowych popełniono malwer-
cyę na kwotę 500 milionów koron. Dwóch
zędników po ich aresztowaniu zwróciło skra-
ione pieniądze.

— **Hallo, Ameryka.** Próby ustalenia ko-
unikacyi radiotelefonicznej przez ocean prowa-
one są gorliwie w Anglii.

W nocy na 27. listopada osiągnięto w tym
erunku — jak donoszą z Nowego Jorku —
yniki bardzo pomyślne. W Long Island, po
owym Jorkiem, tudzież w Chatham, w stanie
assachusetts, słyszano wyraźnie grę fortepia-
ową, wykonywaną w Liwerpoolu. W innych
ś stacyach amerykańskich słyszano wprawdzie
pełnie wyraźnie i mocno wołanie: „Hallo, A-
eryka!“ — dźwięków jednak muzyki nie zdo-
no uchwycić.

— **Pogłoski o zamachu na Trockiego.**
a rewii w rocznicę przewrotu sowieckiego nie
ył obecny p. Trocki. Powstały stąd pogłoski,
e został raniony przez jakiegoś oficera i nie
ychodzi z domu. Obecnie sprawa została wy-
śniona. Podobno grupa nieznanych ludzi „bia-
-gwardzistów“ napadła na szofera samochodu
rockiego i ciężko go poraniła. Szofer zdołał
dnak z samochodem umknąć.

Napastnikom chodziło widocznie o to, aby
amordować szofera, posadzić na jego miejscu
wojego człowieka i wówczas Trocki wsiadłszy
o automobilu znalazłby się w rękach zamaś-
owców. W związku z wykryciem tego spisku
rocki nie wziął udziału w paradzie.

Uroczystości chanukowe.

— (d) **Wielki wieczór chanukowy** odbył się
egdaj staraniem sprężystego hebrajskiego klu-
u dramatycznego we Lwowie w szczelnie wy-
ełnionej sali Jad Charuzim. Po poświęceniu pier-
wszej świeczki chanukowej wśród uroczystego
astroju widowni przez nadkantora Katzmanna
abrał głos dr. M. Geyer, który w dłuższem pory-
wającem i żywem przemówieniu przedstawił świę
enie Chanuki ongiś i dziś.

Podkreślił większy pietyzm dla święta Cha-
uki dawnych pokoleń, radość i wesele wypły-
wające z pełnej świadomości, że ongiś, u schyłku
istnienia państwa żydowskiego znaleźli się
Makabeusze, bohaterowie i zastępcy ludu, którzy
mieli stawi ćczoło najazdowi pogańskiej kul-
tury ,poświęcić swe życie na ołtarzu Ojczyzny,
by ratować swoistego ducha rasy żydowskiej. Ten
mocarny duch kazał wytrwać później
ostać się setkom pokoleń w wiekach djaspory
znosić katusze i prześladowania, by ratować
godność i kulturę starego narodu. Dzisiejsze po-
kolenia zaniedbują to wielkie popularne święto
narodowe, stając wobec niego biernie i ospale.
Mówca wzywa zebranych do ocknięcia się z a-
patyi i podkreśla, że należy przywrócić Chanuce
jej dawne święte piętno i zwrócić jej należne
piękno i hojnie musi popłynąć grosz w dniach
Chanuki na cele narodowe. Nie wolno skąpić
i musi się wzbogacić Ż. F. N. i K. H. oraz we-
sprzeć chaluców.

Uroczysty wieczór wypełniły nadto pięknie
i ze zwykłem powodzeniem odśpiewane przez
nadkantora Katzmanna pieśni synagogalne i lu-
dowe, przy subtelnym akompaniamencie p. Ro-
senthalówny oraz piękna i żywa recytacya p.
Lewa.

Druga uroczystość chanukowa odbyła się w
sali Domu Narodnego staraniem Tow. niesienia
pomocy chorym żydowskim w szpitalach przez
dostarczanie im rytualnego jadła. Wieczór wypeł-
nił bardzo bogaty i żywy program artystyczno-
muzykalny. Zagaił wieczór p. Ziff, który wskazał
na znaczenie dla chorych żyd. wymienionego Tow
poczem przedstawił historyczne znaczenie Cha-
nuki. Poświęcenie świeczki chanukowej dokonał
p. nadkantor Lwowicz ,który też później przy a-
kompaniamencie swego imiennika odśpiewał z
nadzwyczajnem powodzeniem pieśni synagogalne
i ludowe. Program artystyczno-muzykalny wypeł-
niły nadto piękne recytacye i gra pp. Rothównej
(recytacya), Glasberga (czelo) i Bilewicza (piano)
oraz p. Glassa, który odczytał efektowne humore-
ski p. Zygmunta Schorra.

PREMIERA wspaniałej komedji amerykańskiej, niezrównanej w swej ekscentryczności w 6 a tach p. t. — —
w Marysience i Koperniku od 7. b. m.
PÓŁDZIKI LORD
JOE COGGAN w gł. roli.

Podatek majątkowy a fabrykanci wódek.

2 miliony złotych franków na poczet tego podatku

Lwów, 8. grudnia.

(d) Wczoraj odbyło się w sali Izby rękodziel-
niczej nadzwyczajne walne zgromadzenie Związ-
ku fabrykantów likierów w Małopolsce wchod-
niej, celem zajęcia stanowiska wobec nowo wyło-
nionych kwestyi podatkowych, naradzenia się nad
sposobami spłacenia rat podatku majątkowego,
oraz zaprotestowania przeciw rządowemu pro-
jektowi wprowadzenia monopolu spirytusowego.
Władzę reprezentowali: delegat lwowskiej Izby
skarbowej radca p. Breit i radca województwa
p. Zintel.

Po wyborze prezydyum, w skład którego
weszli pp.: Bojarski, Taubenschlag, Schwefelgeist,
Arnold i Schneider zabrał głos p. Bojarski, któ-
ry złożył sprawozdanie z swoich starań u mia-
rodajnych czynników oraz interwencyi u rządu
w Warszawie w sprawie postulatów fabrykantów
likierów. Nad sprawozdaniem wywiązała się dy-
skusya, w czasie której jednomyślnie podkre-
ślono, że ustawy podatkowe krzywdzą szcze-
gólnie małych fabrykantów, których zmusza się
do płacenia kolosalnych podatków raczej na rzecz
wielkich przemysłowców spirytusowych. i spół-
ek akcyjnych. Podatki bowiem tych ostatnich
są wprost znikome w porównaniu z ciężarami
drobnych przemysłowców. Wystąpiono niemniej
ostro przeciw niesłychanym szykanom i nieu-
sprawiedliwionej nader częstej kontroli ze strony
organów władz podatkowych, mimo iż okazało
się, iż fabrykanci wódek nałożone nań ciężary
podatkowe sumiennie spłacają. A nakładają na
przemysłowców spirytusowych ciężary, nie tylko
państwo, ale inne władze, jak województwo,
gmina, Izba handlowa i t. d., tem więcej uwa-
żają zebrani sekatury niektórych czynników za
zgoła nieusprawiedliwione.

Zabrał również głos reprezentant Izby skar-
bowej, który przedstawił i cyframi ilustrował
sprawę ostatnich podatków. zaznaczył, że nie-
które podatki są zbyt wysokie, i że władze roz-
patrzą tę kwestyę i przedsięwezmą kroki, by
podatnikom ulżyć w spłaceniu tych wielkich cię-
żarów. Władze skarbowe uznają również, że
wielkość podatku przemysłowego nie może w
żadnej mierze służyć do ustalenia wysokości po-
datku majątkowego, gdyż okazało się, że nie
zawsze obrót jest miarą majątku. Radca Breit
przyrzekł również że zajmie się skargami fabry-
kantów na szykany, i w tym celu władze wy-
dadzą odnośne zarządzenia.

Wobec tego, że władze skarbowe nałożyły
na fabrykantów wódek i likierów obowiązek
złożenia na poczet podatku majątkowego dwóch
milionów franków w złocie w ratach następują-
cych: a to że jedną piątą sumy uiścić mają
do 15. grudnia b. r., jedną piątą do 1. stycznia
1924 r., a trzy piąte do listopada 1924 r., ze-
brani postulat złożenia dwóch miljonów fr. zł.
w zasadzie zaaprobowali, jednakowoż czas i mo-
żność spłacenia tychże uzależnili od wysokości
podatku akcyzowego i od uwzględnienia za-
sadniczego postulatu drobnych fabrykantów, a
to w sprawie nieobciążania ciężarami drobnych
fabrykantów, kosztem wielkich. W sprawie paten-
tów, zebrani domagali się by klasyfikacya pa-
tentów była przeprowadzana odpowiednio do i-
lości wyrabianego spirytusu. Na załatwieniu kilku
pomniejszych spraw związku, zgromadzenie za-
kończyło się..

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 6. grudnia.

Targ papierów dywidendowych bardzo ożywiony. Kursa się nieco obniżyły. Obroty duże. Tendencya naogół niejednolita. Usposobienie b. ożywione.

Transakcye w akcyach: B. Hipoteczny 1025, 1000 (950), Przemysłowy 480, 470, 460, 480, 470 465, 480, 470, Z. B. K. 220, 210, 230, 240 250 255, P. Nafta 425, 410, 430, 435, P. T. B. 80, 75, Siersza górn. 10500, Browary 2000, 20500, 1975, 19800, 19600, 19900, Chodorów 5275, 5300 5310, 5280, 5300, Cegielski 910, 925, 880, 900; 935, Gafota 140, 135, 160, 165, 150, 125 140; 165, 170, Niemojowski 500, Ojkos 5350, 5450, 5400 5300, 5350, 5325, Parowozy 315, 320, 350, Pezet 140, 145, 150 ,nieef. 145, Siersza el. 160, 180, 175, 150, 165 (150, 130), Tespy 4600, 4580, 4500 Tepege 4600, 4500, Rakszawa 6200, 6400, Agrochemia 825.

Transakcye w akcyach niekotowanych: Jaworzno 25750, dr. 28000, 28500, Gazy 28000, 28500, 28250, 29000, 28000, 29500; Arma 450, 500 Akumulator 400, Azot 225, 230, 240, 245, 250, 255; Brugger 630, 640, 650; Chybie 8300, 8350, 8375, 8400, dr. 8500, 8550; Czechowice 280, 250 Elektr. n. S. 65, 70, 78, 80, 85, 90, 95; Gazolina 900, 920, 915, 925, 910; Gazociągi 300, 290 295; Foresta 470, 475; Len 1300, 1450, 1500, 1525, 1550; Lesienice 1500; Lokomotywy 510, 500; Machlejd 475, 480; Nitrat 200, 250, 300, 305, 280, 290, 300, 301; Olkusz 500, 490, 495; Przeworsk 200, Radziwiłł 1700, 1750, 1800; Rucker 1050, 1100, Schoen 78, 76, 75, Szkło w Kr. 750 Węglówki 39 ,38, 37 i pół, 37, 37 i jedna czwarta; Ortwein 250; Kraj. Zw. Przem. of. kup. 1200 Impeks 17.

Walutowe notowania pozagiełdowe.

Lwów, 6. grudnia.

Dol. am. 4,100000, dol. kan. 3,800000, Kor. cz. 110000, Frnk. franc. 200000, fr. szw. 660000 fr. belg. 180000, guld .hol. 1,500000, leje rum. 1700, liry wł. 170000, Funty szt. 1,700000, Wiedeń 56—58, Praga 115000, Czerniowce 17500.

Złoto: 20 kor. 16,000000, 20 Frnk. 15,000000 20 Mrkn. 18,000000, 10 rubli 22,000000.

Srebro: Kor. 270000, 5 Kor. 1,400000, floreny 700000, ruble 1200000, kopiejki 500000.

Z Giełdy zbożowej.

Lwów, 6. grudnia.

W obrotach zastój z powodu zupełnego braku podaży, spowodowanego niemożliwością dowozu. Sporadyczna transakcya w jęczmieniu. — Tendencya zwyżkowa — usposobienie silne.

W szczególności płacono jęczmień małopolski browarniany 7,500000 — 7,800000, owies małopolski 44/45 ex 1923 6,400000 — 6,600000.

Giełda krakowska.

Kraków. 6. 12. (Pat). Pol. B. przem. 430 410, B. Powszechny kred. 50, 55, B. Hipoteczny 870, 900, B. Komercyalny 210, 160, B. Sp. zarobk. 4300, 4750, Ziemsk iB. kred. 220, 225, Tohan 465 440, Impeks 20.5, 21, Pharma 455, 445, Żegluga 100, 105, Zieleniewski 16500, 16200, Cegielski 875 840, Trzebinia masz. 675, 650, Parowozy 300, 275 Siersza górn. 10200, 10000, Tepege 4325, 4200 Nafta 350, 300, Pezet 115, Pokucie 290, 275, Strug 780, Synd. kosz. 130, 140, Krakus 730, 720, Ćmielów 8020, 8030, Siersza el. 110, Chodorów 5175 Niemojowski 435, 450.

Giełda warszawska

Czeki.

Warszawa, 6. 12. (Pat). Dolary St. Zjedn. 3535, Belgia 167750, Holandya 1360, Londyn 15550 N. Jork jak gotówka, Paryż 192 i pół, Prag

XI. PRZYKAZANIE nie kupujcie OBUWI

póki nie przekonacie się co do jakości, trwałości, zgrabności i taniości w znanej ze solidnoś i firmy **S. FEDER Lwów, Sykstuska 7** **UWAGA!** U[p]rszam o łaskawe przekonanie się co do prawdziwości niniejszego ogło[sz]enia bez przymu[su] kupna, oraz zapamiętanie firmy **S. FEDER** i nr. domu **SYKSTU[SKA]**

102600, Szwajcarya 614, Wiedeń 49.40, Franki franc. 195,Bony złote 560, milionówka 65.

Warszawa, 6. 12. (Pat). Bank dysk. 3600 Bank handlowy 3200, B. dla h. i p. 925, Kred. warszawski 1000, B. zachodni 2000, B. małopolski 1100, Przemysłowy lwowski 445, Powsz kred. 80, B. tow. współdz. 2000, Zjedn. ziem. polskich 1025, Związek spół. zarob. 4200, Bank związku ziem. 350, Cerata 175, Sole potasowe 5100, Kijewski i Scholce 2900, Spies 875, Puls 280, Wildt 410, Chodorów 5150, Czersk 850, Gosławice 1400, 1200, Michałów 1500, Warsz. tow. fabr. cukr. 5300, Firlej 415, Łazy 207 i pół, Drzew. przem. handl. 740, Warsz. tow. kop. węg. 6000, 6350, 7500, Cegielski 875, Fitzner i Gamper 7900, Lilpoop, Rau i Loew 675, Modrzejów 10750, 11500, Norblin 1175, 1750, Ortwein 370, Ostrowieckie 15300, Parowozy 285, Pocisk 460 Rohn i Zieliński 420, Rudzki 1660, 1700, 1875, Starachowice 3600, Trzebinia 550, Unia 6900, Ursus 775, Zieleniewski 17200, Konopie 500, 460 Zawiercie 395 mil., Żyrardów 345 mil., Borkowski 750, Hurt 195, Bracia Jabłkowscy 322 i pół, Polbal 45, Skup skór 105, Synd. rolniczy 1750 Tkanina 65, Żegluga 155, 150, Ćmielów 825, Elektryczność 2200, Pol. tow. elektr. 380, Kabel 675, Kluczewska fabr. 1550, Polski przem. korkowy 120, Nafta 350, Polski przem. naft. 650, Nobel 985, 860, Lenartowicz 120, Polus 300, Pustelnik 650, Siła Światło 1056, Haberbusch 5650 Polski Lloyd 90, Marynin 1000, Brown Boweri 2350, Suchedniów 3400, Przemysł leśny 170, Szumilin herb. 190, Młynotwórnia 1000, Biblioteka polska 550.

Zwyżka marki niemieckiej. — Dalszy spadek marki polskiej.

Gdańsk. (Pat). Zwyżka kursu marki niem. trwa w dalszym ciągu. Rano w obrotach prywatnych płacono za dolara 4 i pół do 5 bilionów marek. Również gulden gdański utrzymał się na wczorajszym poziomie. Natomiast spadł w dalszym ciągu kurs marki polskiej. Na giełdzie urzędowej marka niem. spadła nieznacznie dochodząc do kursu 5 względnie 5.2 biliona za dolar oraz do 21 bilionów za funt szterlingów. Gulden gdański pozostał na poziomie wczorajszym Marka polska nieco spadła.

Giełda zurychska.

Zurych. 6. 12. (Pat). Holandya 218 i pół N. Jork 572 i pół, Londyn 25.12, Paryż 31.15 Medyolan 24.95, Praga 16.74, Budapeszt 0.0305, Bukareszt 2.97, Belgrad 5.47 i pół, Sofia 4.35 Wiedeń 0.080 i pięć ósmych, Austr. kor. stempl. 0.0080 i trzy czwarte.

Szwajc. Bankverein notował dziś nieoficyalnie Warszawę 0.0001 — 0.0002, Berlin 0.00115 — 0.00125 za 10 miliardów.

Giełda wiedeńska

Wiedeń. 6. 12. (Pat). Amsterdam 20950, Belgrad 805, Berlin 14.70, Bruksela 3284, Budapeszt 368, Bukareszt 365, Chrystiania 10280, Kopenhaga 12630, Londyn 310500, Madryt 9080, Medyolan 3094, N. Jork 70935, Paryż 3867, Praga 2075, Sofia 528, Sztokholm 18370, Warszawa 160 — 180, Zurych 12405.

Wiedeń. 6. 12. (Pat). Prioritety 552, Angloglobank 340, Bank związk. 200, Bank obrotowy 159, Zakł. kred. 447, Austr. zakł. 312.1, Bank depoz. 82.5, Laenderbank 339, Merkury 213, Unionbank 347, Żiwnostenska 910, Kolej północna 20000, Kolej lwowsko-czern. 368, Koleje austr. 850, Kolej południ. 205, Alpiny 682, Krupp 407.5 Tow. górn. hutn. 6100, Huta Poldi 926, Praskie Tow. żel. 2215, Rima 216, Skoda 1250, Silesia 80, Zieleniewski 228, Apollo — Fanto 4110, Karpaty 465, Galicya 25100, Schodnica 175.

Wiedeń. 6. 12. (Pat). Bank małopolski 20 Bank hipoteczny 17.5, Portland cement 1670, Rakszawa 113, Nafta pol. 2600, Browary lwowskie 360, Tepege 80—83.

Giełda berlińska.

Berlin. 6. 12. (Pat). (W milionach). Amsterdam 1593000, Bruksela 1955510, Włochy 181545, N. Jork 4189500, Paryż 227430, Szwajcarya — 732165, Wiedeń 5985, Praga 123690.

NADESŁANE.

Z okazyi zaręczyn p. Mali Grünberg z p. Gutwirtem zasyła serdeczną gratulacyę
M. Zius. 10212

W imieniu firmy H. Teich i Ska zasyłają do zaręczyn naszego urzędnika p. Jakóba Gelfanda z p. Lusią Zuerówna serdeczne gratulacye 10198
Z. Schapira i N. Einhorn.

Z okazyi zaręczyn brata mego FALIK SCHATTEN z p. RÓŻĄ KÜNSTLERÓWNĄ życzy dużo szczęścia i jasnej przyszłości
Kehos Schatten.

Z okazyi zaręczyn kolegi p. Gutwirtha z p. M. Grünberg gratulują serdecznie
Dawid La[n]d[a]u z żoną Przemyśl. 10213

DROBNE OGŁOSZENIA.

MIESZKANIA-LOKALE.

Panienka z zamożnego domu najchętniej obywatelskiego znajdzie umieszczenie u inteligentnej wdowy po wyższym urzędniku państwowym izr. Leona Sapiehy 51, III p. na prawo. 10206

Dwadzieścia dwa pokoje w centrum handlowem miasta do wynajęcia na sklepy lub biura pojedynczo ewentualnie razem. Wiadomość z grzeczności w kancelaryi Dr. Rabinera, Kopernika 1. 10208

MIESZKANIE W DROHOBYCZU z komfortem 4 pokoje, kuchnia, pokój dla służby, łazienka i t. p.) DO ZAMIANY za podobne mieszkanie we Lwowie. Wyjaśnień udziela z grzeczności p. Dr. Leon Haendel w Drohobyczu. 10211

POSAD POSZUKUJĄ.

Zdolna stenografistka i buchalterka poszukuje odpowiedniej posady. Odpowiedzi do administracyi Chwili pod »Punktualna«. 10192

WOLNE POSADY.

Poszukuję młodszą panienkę do sklepu. Trafika, Sykstuska 23. 10208

Wielkie przedsiębiorstwo drzewne poszukuje rutynowanego »Sägeleitera« do dwugatrowego tartaku obok Lwowa i buchaltera z dłuższą praktyką do biura we Lwowie. Zgłoszenia pisemne do administracyi Chwili pod »LAS«. 10207

Adwokat dr. Segal w Rawie poszukuje rutynowanego koncypienta i solicetato a. 10152

NAUKA i WYCHOWANIE

English conversation grammar, literature, correspondence, translation, stenography J. Vida. Calls from 2—9 Rynek 12 1/1. 10199

Nau zycielka wychowawczyni z ukończoną 3 kl. wydz. z cel. post poszukuje posady. Zgłoszenia pod L. 33 w Administracyi. 1020

Zdolna stenografistka i buchalterka poszukuje posady. Zgłoszenia pod »Szkoła handlowa« do Administr. tego pisma. 10157

Inteligentny młodzieniec z 12-letnią praktyką handlową, przyjmie posadę magazyniera lub t. p. zajęcie. Zgłoszenia pod »Pracowity« administr. Chwili 10191

Buchalter-bilansista muje założenia handlowych spo[rz]ądzania bilansów oraz prze[pro]wadzenia stałą lub czasową trolę. Zgłoszenia »Buchalter« do admin.

AGRONOM, obecnie dzielny zarządca 15-o letnią praktyką kuje stosownej p[o]marca. Wiadomość Mielnica.

KUPNO. — SPRZEDAŻ

Lokomobila »Badenia« 125 do 150 HP. motor ssąco gazowy 80 HP. Holender »Leopolda Kaspera« Nr 5 sprzeda z natychmiastową dostawą »Ewolu ta« Biuro Techniczno-Handlowe Lwów Ossolińskich 11. 102 4

ROŻNE.

Wypadanie włosów, zmarszczki, wągry, pryszcze, plamy usuwa się. Kosmeo, Mikołaja .

Apteki dzierżawy lub zarządu poszukuję. »Peer« do »Chwili«. 10217

ZGUBIONO.

Samuel Salzinger false Schaechner zgubił książeczkę wojskową, wydaną przez P. K. U. w Czortkowie podczas podróży z Czortkowa do Lwowa. Łaskawy znalazca zwróci za wynagrodzeniem. Samuel Schaechner, Czortków, Bezar miejski 49 1[0]137

OGŁOSZENIA.

1 kg. ZŁOTA

wart jest tuzin nożyków zapasowych »GILE[TTE]« i t. p. aparatów znanej marki »SALFE[D]« S. FEDERA. — Tak twierdzą panowie, którzy stale dotychczas używają. Kto o tem wątpi, niech się przekonać Wyłączny skład wysyłkowy **S. FEDER, Lwów, Sykstu[ska]**



CYKORJ[A]
BOHMA
z fabryki
FERD. BOHMA &
we Włocławku S.
jest jedynie najtań[sza]
domieszką do ka[wy]
Uważać na firm[ę]
Do nabycia wszęd[y]
Najwyższe uznanie i dyplom

M. SAK Z WIEDNIA
WŁAŚCICIEL FABRYKI MAS[Y]
Przyjmuje zamówienia na kompletne ur[ządzenie] fabr[yki] mydeł toaletowych i gosp[odarskich]. Młynów walcowych do cze[kolady] — i farb. Maszyny do obróbki drzew[a]
Przyjmuje codziennie między 6—7 wie[czór]
— :— 20. grudnia
HOTEL KRAKOWSK[I]

BANK LUDOWY S. A. W WARSZAWIE
ODDZIAŁ WE LWOWIE
przy ul. Kościuszki l. 5.
Bank Dewizowy
rozpoczął czynności i załatwia wszelkie transakcje bankowe pod najdogodniejszymi warunkami.
Rachunek bieżący. Kupno i sprzedaż papierów wartościowych. Przekazy w kraju i zagranicą. Kantor wymiany. Zlecenia giełdowe. Inkaso. Winkulacja itd.
Wypłata czeków The State Bank New York »» w efektywnych dolarach. ««
Zlecenia z prowincji załatwia się bezzwłocznie.

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hescheles. „Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1701 Lwów, niedziela 9. grudnia 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I. p. KONTO P.K.O. 142.234

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 50.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 1,260.000 Mk., zam. 1.400.000 Mk., zagr. 1,625.000

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 8.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 24.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 32.000 Mk., w tekście i przed kroniką 40.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 48.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 32.000 Mk. najmniej 10 w. 320.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 5.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 7.000 Mk. tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 16,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 8,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 48,000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

Tydzień świąteczny. ŚWIECZKI na choinkę, szprotki, saletrę, holendrę, paprykę oraz inne artykuły spożywcze poleca firma Bcia GRÖSSINGER, Lwów, Stonecznа 4.

DZIŚ Sobota 8. grudnia
WIELKI RAUT
w salach DOMU NARODNEGO urządza Ż. K. S. »Jutrzenka«.
— WSTĘP ZA ZAPROSZENIAMI. —

Skład materjałów i przyborów dentystycznych
Lwów, ul. Hetmańska 8. I. p.

CUKIER
kostka i kryształ
dostarczamy ze wszystkich cukrowni z natychmiastowem załadowaniem do wszystkich stacji kolejowych w Polsce po cenach urzędowych, t. j. ściśle ustalonych przez Radę Naczelną Polskiego Przemysłu Cukrowniczego za zaliczeniem, inkasując należności przez banki prowincyonalne. 0281
Zamówienia zamiejscowe przyjmujemy tylko na pełne ładunki wagonowe lub kombinowane. Kooperatywom, Związkom, Instytucyom społecznym, komunalnym, Magistratom i t. p. dostarczamy cukier w ilościach ograniczonych BEZ ŻADNEGO ZYSKU.
DOM HANDLOWY
ADOLF ŚWIECA
WARSZAWA, UL. ZIELNA 16.
Telefony 82-11 i 26-36.
Adres telegr.: »ŚWIECADO WARSZAWA«

Uregulowanie CEN OBUWIA
jako artykułu pierwszej potrzeby, jest u nas sprawą piekącą. Pomne na to Tow. fabryk obuwia „Salamandra", którego wyroby przed wojną z powodu dobroci i nizkich cen cieszyły się we Lwowie wielką popularnością, otwiera znowu swój skład w naszem mieście pod hasłem: wyborowy towar, umiarkowane ceny. Lwów, Legionów 11.

Pamiętajcie o Uzdrowisku dziecka żyd. w Dębinie!

Zwołane zgromadzenie

przez Sekcję włókienniczą na sobotę godz. 3 pop. odracza się ze względu na kolegów ortodoksyjnych na godz. 4½ popoł.

WYDZIAŁ.

Konferencya kupiectwa żydowskiego z wicepr. Korfantym.

Zaliczka na podatek majątkowy w pełnowartościowej walucie. — Repartycyi dokonają żyd. zrzeszenia kupieckie. — Kupiectwo żąda zniesienia ograniczeń dewizowych.

Warszawa. 7. grudnia. (tel. własny). Dziś odbyła się konferencya przedstawicieli kupiectwa żydowskiego z wiceprez. Korfantym. Zastąpione były wszystkie większe miasta m. i. **Lwów** przez dyr. I. **Bürgera** i posła **Eisensteina.** Z ramienia rządu uczestniczyli w konferencyi: wiceprem. Korfanty, szef sekcyi Min. Handlu Szydłowski i dyr. depart. Wiesenberg. Przedmiotem obrad była sprawa podatku majątkowego, względnie dobrowolnej zaliczki na ten podatek, mającej być złożoną **w pełnowartościowej walucie w P. K. K. P. w tym celu, by uniemożliwione było dysponowanie nimi przez czynniki rządowe** i by w ten sposób wstrzymaną została maszyna drukarska.

Akcya kupiectwa żydowskiego nosi charakter dobrowolnej umowy między rządem a żydowskiemi organizacyami kupieckiemi. Zauważyć należy„ że **repartycyi tych zaliczek wśród kupiectwa żydowskiego dokonają same organizacye kupieckie.** Akcya ma na celu uniknięcie nowelizacyi ustawy o podatku majątkowym, gdyż jak wiadomo z powodu dewaluacyi przewidywane wpływy olbrzymio zmalały. Oprócz tego ma ona znaczenie moralne wobec zagranicy, wskazuje bowiem, że sanacya skarbu żywo obchodzi społeczeństwo.

Złożenia zaliczki w walucie pełnowartościowej domaga się wicepr. Korfanty, wskazując, że nagromadziły się w kraju olbrzymie ilości dolarów bo 100 do 150 milionów wynoszące i wyraża nadzieję, że przez składanie tych zaliczek kwoty te wpłyną do skarbu państwa.

Sen. **Szereszewski** dał wyraz zadowoleniu, że wicepr. Korfanty przedsięwziął pertraktacye z kupiectwem żydowskiem i oświadczył, że kupiectwo żydowskie gotowe jest pośpieszyć rządowi z pomocą w akcyi sanacyjnej i przyczynić się w ten sposób do unormowania życia gospodarczego.

Sen. **Trusker** zażądał od wicepr. Korfantego wprowadzenia wolnego obrotu walut, by w ten sposób interesenci mogli uczynić zadość życzeniu rządu i składać w celach podatkowych waluty pełnowartościowe. Obecnie istniejące przepisy są tego rodzaju, że kupiec zdążający do P. K. K. P. bywa przytrzymywany, aresztowany i naraża się na konfiskatę walut. Domaga się ukrócenia szykan władz administracyjnych, nie chcących uznać dewaluacyi pieniądza, ustawicznemi rewizyami i represyami, uniemożliwiających kupiectwu pracę.

Pos. **Eisenstein** wskazuje na nieproporcyonalne traktowanie wielkiego przemysłu w stosunku do handlu. Wielki przemysł z jednej strony dając rządowi pieniądze, drugą ręką zagarnia je, czerpiąc nowe kredyty. Natomiast kredyt w P. K. K. P. dla kupiectwa żydowskiego jest zamknięty, zaś handel napotyka na znaczne trudności i przeszkody wskutek zamknięcia granic.

Mowca zwraca uwagę wicepr. Korfantemu na to

co się obecnie dzieje we Lwowie

gdzie się zamyka ulice, aresztuje się wedle widzimisię funkcyonaryuszy policyjnych spotkanych Bogu ducha winnych obywateli a gdy się nie znajduje u nich upragnionych walut wrzuca się ich do oceli aresztanckiej pod pretekstem „tamowania komunikacyi".

Odnośnie do sprawy zaliczki oświadczył mowca, że kupiectwo żydowskie idzie na rękę rządowi, musi się jednak domagać usunięcia ograniczeń dewizowych.

Z kolei wicepr. **Korfanty** oświadczył, że uznaje, iż stosunki dla handlu w państwie są nieznośne i że dowiedział się na konferencyi o rzeczach nowych, a celem zapoznania się z niemi prosi o przedłożenie mu memoryału z wszelkimi dezyderatami kupiectwa.

Oświadczył nadto wicepremier, że jest istotnie zbrodnią, jeżeli czyni się jakieś różnice między chrześcijaninem a żydowskim kupcem, gdyż w życiu gospodarczem takie eksperymenta muszą przynieść tylko fatalne następstwa.

Szczegółowe unormowanie i sfinalizowanie umowy między kupiectwem żyd. a rządem nastąpi we wtorek.

———ooo———

Nowo otwarty magazyn NOWOSCI MĘSKICH pod Firmą
„ANDRÉ", Plac MARJACKI L. 9
poleca kapelusze francuskie słynnej marki „Delion"-Paryż, BIELIZNĘ MĘSKĄ. KRAWATY francuskie słynnej marki „Paul Olmer & Cie, Paryż", RĘKAWICZKI angiel. „Dents" wyroby trykotowe i inne w ten zakres wchodzące artykuły po cenach

Dziś t. j. w sobotę 8. grudnia odbędzie się staraniem Komitetu Pań Opiekunek Żyd. Fund. Narod. « « « « **Wielki Raut Chanukowy**
W SALI TOW. „JAD CHARUZIM“, — Część oficjalna obejmuje mowę uroczystą sen. Dra Ringla, zapalenie świeczek chanukowych i śpiew solowy nadkant. Lwowicza, oraz solo fortepianowe p. Korngut-Sucherowej. **Początek o godz. 8-ej wiecz**

We wtorek „interesujące“ posiedzenie Sejmu.

Rozegra się walna batalia o reformę rolną.

Warszawa 7. grudnia (tel. własny). Wtorkowe posiedzenie sejmu, zapowiada się interesująco ze względu na sprawy znajdujące się na jego porządku dziennym. I tak rozpatrywany będzie projekt ustawy o parcelacyi i osadnictwie, projekt ustawy o obowiązku powszechnej służby wojsk., projekt ust. o zgromadzeniach wniosek nagły p. Thugutha w sprawie wydzierżawienia monopolu tytoniowego i pierwsze czytanie ustawy o wypuszczeniu II seryi bonów złotych.

W kuloarach sejmowych przewidują, że obrady sejmu w przyszłym tygodniu przeciągną się do późnej nocy ze względu na to, że rozegra się walna batalia o reformę rolną.

———ooo———

Jle otrzymają urzędnicy w grudniu?

Warszawa 7. grudnia (tel. własny). W myśl okólnika prezydenta ministrów w sprawie uregulowania poborów urzędniczych w myśl nowej ustawy uposażeniowej otrzymają urzędnicy w dniu 15 bm. 54 procent poborów grudniowych oraz resztę wyrównania różnic między poborami dawnymi a nowymi, obliczonymi na zasadzie ustawy. Ta ilość wyrównywująca różnicę poborów wyniesie około 40—60 procent poborów z grudnia, zależnie od stopnia służbowego i stanu rodzinnego urzędnika. W rezultacie otrzymają urzędnicy za grudzie ńpełne uposażenie według nowej ustawy, tudzież pełny zwrot różnicy za październik i listopad. Natomiast nie jest przewidziane asygnowanie jakichkolwiek zasiłków świątecznych.

Schwytanie zamachowców kolejowych.

Brześć nad Bugiem. (Pat.) Policya państwowa w województwie tut. zwróciła swą główną uwagę na zapobieżenie zamachom kolejowym które w osttatnich czasach zdarzyły się tu i ówdzie. Usiłowania policyi doprowadziły do pomyślnego wyniku. Policya otrzymała poufne zawiadomienie, że w dniu 17 listopada zamierzony jest w nocy zamach na pociąg kuryerski idący z Baanowicz do Brześcia poleskiego.

W związku z tą wiadomością zarządzone dochodzenia doprowadziły do wykrycia sprawców zamachu Wasyla Semeńczuka i Akszewskiego przy którym znaleziono półtorametrowy łom żelazny, klucz do rozkręcania szyn kolejowych sztylet i dwa worki. Aresztowani wydali swego wspólnika w osobie niejakiego Jarmolenki, który na dany znak uzbrojony w karabin i naboje miał im przyjść z pomocą. Semeńko i Akszewski przyznalii się, że zamierzali napaść na pociąg w celu rabunku. Jarmoleńko znikł natomiast aresztowano trzech dalszyc hwspólników napadów.

———ooo———

Niechybne rozwiązanie Reichstagu.

Berlin. (Pat.) Według gdzienników prezydent Rzeszy rozważał sprawę rozwiązania parlamentu i wręczył kanclerzowi pismo upoważniające go do rozwiązania Reichstagu. Kanclerz zgodził się jednak jeszcze raz na odroczenie posiedzenia parlamentu do soboty, ponieważ do uchwalenia ustawy upoważniającej brakuje tylko kilkanaście głosów. Jeżeli do soboty liczba brakujących głosów nie będzie zapewniona kanclerz przystąpi do zastosowania ostatecznego środka tj. do rozwiązania parlamentu.

———ooo———

Wynik wyborów w Anglii.

Kandydat partyi pracy zwyciężył Churchilla. — Liberał zwyciężył Hendersona.

Londyn. (Pat.) Godzina 1-sza. Dotychczas wybrano 60 konserwatystów, 41 liberałów, 43 członków partyi pracy, 2 niezależnych i jednego socyalistę. W ten sposób konserwatyści zdobyli 2, liberali 6, partya pracy 5 mandatów. Minister obrony powietrznej został wybrany ponownie. Kandydat partyi pracy zwyciężył Churchila. Nie wybrano ani jednej kobiety.

Londyn. (Pat.) Godzina 4.. Wedle dotychczasowych danych wybrano 91 konserwatystów, 52 liberałów, 55 partyi pracy, 3 niezależnych, 1 nacyonalistę. Konserwatyści zdobyli dwa mandaty, liberali i partya pracy 14 mandatów. Lady Astor kandydatka konserwatystów i przewódca partyi pracy Thomas zostali wybrani ponownie. Henderson przewódca partyi pracy został zwyciężony przez kandydata liberałów. Były minister Masterman i Clyne jeden z przewódców partyi pracy zostali wybrani ponownie.

Londyn. (Pat). Godz. 2.10. Według dotychczasowych wyników wybrano: 90 konserwatystów, 56 liberałów, 64 członków partyi pracy, 2 niezależnych i 1 nacyonalistę. Wybrani zostali Asquith i minister hygieny.

Londyn. (Pat). Wolff. Wyniki wyborów, g. 3.45 po południu: Wybrano dotychczas 222 konserwatytsów, 128 liberałów, 158 członków partyi robotniczej, 10 niezawisłych, Między nowowybranymi znajduje się kanclerz skarbu Chamberlain i pierwszy lord admiralicyi Amery.

Londyn. (Pat). Według ostatnich obliczeń konserwatyści uzyskali 249, Labour Party 180 liberali 150 mandatów. **Dotychczasowy wynik wskazuje na niepowodzenie polityki protekcyonistycznej konserwatystów.**

Londyn. (Pat). Asquith został wybrany olbrzymią większością głosów. **Sir A. Mond utracił mandat,** który zdobył jako członek partyi pracy. W Manchesterze partya konserwatywna straciła 6 andatów, z których 5 uzyskali liberali a jeden partya pracy. Miss Susan Lavrence wybrana z partyi pracy jest pierwszą kobietą należącą do tej partyi, która będzie zasiadała w parlamencie.

Z ostatniej chwili.

Budżet tylko za jeden kwartał.

Warszawa 7. grudnia (tel. własny). P.. min. Kucharski przekonał się, że jest niedżetowego na cały rok 1924, wobec czego pomożliwem przedłożenie sejmowi preliminarza buwrócił do metody poprzedników i przedłożył budżet tylko za 1 kwartał 1924. Tak więc, jak to u niego zwyczajem, pan minister przyrzeczenia i tym razem nie dotrzymał.

Niezadowolenie z ustawy o osadnictwie.

Warszawa 7. grudnia (tel. własny). W „Piaście“ panuje wielkie wzburzenie i rozgoryczenie wskutek uchwalonego projektu ustawy o osadnictwie i parcelacyi w brzmieniu w trzeciem czytaniu przyjętem przez komisyę rolną Projekt zawiera liczne ustępstwa dla stronnictw ósemki, a dotyczy to w pierwszym rzędzie ośrodków parcelacyi i dóbr martwej ręki. Przez cały dzień wczorajszy i dzisiejszy trwały narady Piasta z udziałem pp. Witosa i Osieckiego.

Dziś w sejmie zjawiła się delegacya Związku miast, która złożyła protest w sprawie wczorajszej uchwały sejmowej reformy rolnej, rozciągającej postanowienia reformy rolnej na grunta bezpośrednio przylegające do granic miejskich i na majątki, znajdujące się na gruntach miasta. Uchwalony projekt krzywdzi miasta i stanowi groźne niebezpieczeństwo dla ich rozwoju.

W sprawie prześladowania prasy opozycyjnej.

Warszawa 7. grudnia (tel. własny). Dzisiejsze posiedzenie komisyi administracyjnej rozpatrywało wniosek lewicy, w sprawie prześladowania prasy opozycyjnej przez rząd obecny. Posłowie prawicy przeciwstawili się wszystkim wnioskom referenta, zmierzającym do uchylenia szykan prasowych. Posłowie żydowscy nie doszli do głosu, zostali bowiem „zgilotynowani“ przez prawicę. W głosowaniu 15- ma głosami przeciw 13 wnioski referenta zostały odrzucone.

Obrady w sprawie rozkładu jazdy.

Warszawa. (Pat.). W departamencie ruchu ministerstwa kolei żelaznych, odbywają się od kilku dni narady w sprawie rozkładu jazdy na polskich kolejach państwowych, w których biorą udział delegaci wszystkich dyrekcyi kolejowych. Obrady potrwają jeszcze kilka dni. Mają one na celu uzgodnienie polskiego ruchu kolejowego z uchwałami ostatniej międzynarodowej konferencyi kolejowej w Nicei, na której przyjęto cały szereg polskich wniosków. W czasie obrad ustalony został ponadto nowy rozkład jazdy na polskich kolejach państwowych, mający być wprowadzony w roku przyszłym. W rozkładzie tym zaproponowane zostaną pewne zmiany, łącznie z całokształtem programu oszczędnościowego.

Kurs franka złotego.

Warszawa. (Pat). W dniu 5. grudnia br. ukazało się rozporządzenie ministra skarbu, określające kurs franka złotego dla wpłat podatku majątkowego. W rozporządzeniu tem minister skarbu ustalił następujący kurs franka złotego dla wpłat podatku majątkowego, w okresie od 16 do 30 listopada b. r. dla wpłat uskutecznionych w dniu 16. listopada 1923 ustalono kurs franka złotego w wysokości 362.000, 17. listopada 390.000 19. listop. 395.250, 20. listop. 412.250, 21. listop. 444.500, 22. listo. 462.400, 23. listop. 490.850, 24. listop. 557.950, 26. listop. 558.600, 27. listop. 623.500, 28. listop. 717.300, 29. listop. 695.000, 30. l. 680,000,

Uroczysty ingres prof. Schorra w Warszawie.

Warszawa 7. grudnia (tel. własny). W synagodze postępowej na Tłomackiem odbył się dziś uroczysty ingres rabina prof. M. Schorra, który z dniem dzisiejszym objął stanowisko, opróżnione przez zgon błp. rab. dra Poznańskiego.

Cała uroczystość nosiła charakter niezwykle podniosły. U progu świątyni przywitali wstępującego w jej progi prof. Schorra — prezes żyd. gminy warszawskiej Bregmann i prezes synagogi adw. Kohn. W otoczeniu grona członków zarządu synagogi podszedł prof. Schorr do ołtarza, gdzie podziękował kilkoma słowami za powitanie, poczem odprawił pierwsze modły. Następiło zaświecanie świecek chanukowych przez nadkantora Sirotę, a po odprawieniu piątkowych modłów, wygłosił prof. Schorr podniosłe kazanie o zadaniach duchownego i kaznodziei.

W uroczystości wzięli imieniem rządu udział dyrektorzy depart. w Min. W. i O. r. Głowacki i Adalberg, ponadto przedstawiciele instytucyj i organizacyj żydowskich, żydowscy członkowie Rady m., przedstawiciele Koła Żyd.: sen. Bodek, Trusker i pos. Eisenstein, Lwowskie zrzeszenie „Bnei-Brith“ zastępowali, prof. M. Balaban i L. Topf, warszawskie: sen. Szereszewski i Edelmann, Kolonia lwowska jawiła się prawie w komplecie, a synagoga była wypełniona po brzegi.

Jaśniejsze horoskopy polityczne Niemiec.

(T) Długotrwałe przesilenie w Niemczech rozpoczęte walką całego państwowego życia gospodarczego przeciw okupacyi Zagłębia Ruhry zdaje się mijać. Jeszcze przed kilku dniami fale wewnętrznej polityki stawiały rząd i ciała ustawodawcze Niemiec przed groźnym znakiem zapytania

Czy rząd ukonstytuowany przez przywódcę centrum katolickiego, sędziego Marxa, któremu reakcya niemiecka stale stawia zarzut filosemityzmu, otrzyma nadzwyczajne pełnomocnictwa, jakich od parlamentu zażądał, czy też przystąpić się będzie musiało do rozwiązania parlamentu i rozpisania nowych wyborów? Opozycya skrajnych niem. nacyonalistów i komunistów, poniosła klęskę. W dniu dzisiejszym otrzyma najprawdopodobniej nowy rząd pełnomocnictwo wydawania zarządzeń, jakie uważać będzie w obliczu ciężkiego położenia ludności i państwa za potrzebne i konieczne, a ograniczone jedynie ramą konstytucyi pełnomocnictwa nadzwyczajne mieć będą moc obowiązującą, aż do 15 lutego 1924 r.

Z tą chwilą okres chwiejności i niepewności, cechujący rządy Cuna i Stresemana mija, a rząd niemiecki wstępuje w fazę uzdrawiania życia gospodarczego Niemiec, które jak to widać z naniętnej opozycyi nacyonalistów i komunistów zwróci się w pierwszym rzędzie przeciw obu tym skrajnościom.

Obecny rząd niemiecki zajmuje wobec wielko-przemysłowej partyi narodowo-niemieckiej, stanowisko o wiele radykalniejsze, niż rządy poprzednie, które były do pewnego stopnia ich zausznikami. Jednym z powodów, który przyspieszył niesłychane zdewaluowanie marki niemieckiej była ta polityka rządowa, która z jednej strony rzucała olbrzymie sumy na podtrzymanie biernego oporu w Zagłębiu, z drugiej ułatwiała magnatom przemysłowym ucieczkę kapitałów zagranicę, przez co wszelka myśl o powstrzymaniu inflacyi i dewaluacyi była bezprzedmiotowa. Kapitulacya w Zagłębiu Ruhr zmieniła tę sytuacyę. Od 15 listopada maszyna drukarska nie pracuje, bieżący niedobór budżetu państwowego pokrywany jest z kredytu nowo założonego banku rentowego w postaci marki rentowej, a jakkolwiek dalszy proces sanacyjnego tempa nie da się przewidzieć — pojawiają się po raz pierwszy wiadomości o spadku cen na rynkach niemieckich, a poprawieniu się marki niemieckiej na targach zagranicznych.

Z pomocą do pewnego stopnia przychodzi rządowi niemieckiemu postanowienie komisyi reparacyjnej, które dąży do uchwycenia wszystkich zbiegłych za granicą kapitałów niemieckich. Wiadomo, że Stinnes, Thysseu i inne filary stronnictwa wielko-przemysłowego, właśnie w czasach katastrofy gospodarczej Niemiec zdobyły tak wielkie środki, że pozwoliły im one opanować całą sieć zagranicznych placówek przemysłowych Proces ten zniszczył zupełnie zdolność płatniczą Niemiec i pociągnięcie tych kapitałów do obowiązków odszkodowawczych państwa, będzie dla całej gospodarki niemieckiej odciążeniem. Z objawów, które każą przypuszczać dalszą sanacyę Niemiec, zanotować jeszcze wypada, że pożyczka na poczet reparacyi, jaką Ameryka zamierza Niemcom udzielić, pójdzie przedewszystkiem na zaspokojenie trudności żywnościowych z jakimi państwo niemieckie walczy i które są główną przyczyną gospodarczych fermentów.

Orędzie prez. Colidge'a.

Wiedeń. (Pat). Na wstępie prezydent poświęca gorące wspomnienie zmarłemu prezydentowi Hardingowi, poczem w ogólnych zarysach omawia wytyczne zagranicznej polityki Stanów Zjednoczonych. Polityka ta przedewszystkiem musi polegać na trosce

o własne interesy Ameryki

i interesy amerykańskich obywateli. Ameryka poczuwa się do obowiązku przyjścia z pomocą drugim pod warunkiem jednakże, że sama określi czas, miejsce i metody pomocy. Stany Zjednoczone, głosi orędzie, nie przyjęły i **nie ratyfikowały** paktu o Lidze narodów. **Nie przyjęły na siebie zatem odpowiedzialności jaką wkłada Liga narodów na swych członków. Stanowiska swego Ameryka nie zamierza zmienić. Stany Zjednoczone nie mogą poddać się ograniczeniu swej swobody działania i niezawisłości.**

Dwie są zasady polityki zagranicznej Stanów Zjednoczonych. Powinne one unikać zawierania trwałych sojuszów mogących przynieść uszczerbek własnej niezawisłości oraz winne one łagodzić na drodze pokojowej waśnie międzynarodowe. Popieramy sądy rozjemcze i jesteśmy od 25 lat członkiem hagskiego trybunału rozjemczego.

Oddawna domagaliśmy się utworzenia międzynarodowego trybunału i w pełnej zgodzie z zasadami naszej polityki popieramy utworzenie międzynarodowego trybunału przy udziale całego świata.

Dalej orędzie omawia stosunki między Stanami Zjednoczonymi a Rosyą i zaznacza, że państwo to nie uznało sumy, którą rząd sowiecki winien obywatelom amerykańskim oraz domaga się, **aby ustały w Rosyi nieprzyjazne tendencye przeciw narodowi amerykańskiemu. W tym wypadku Ameryka gotowa jest poprzeć Rosyę moralnie i materyalnie.**

Mówiąc o długach zagranicznych orędzie zaznacza, **że Ameryka ma bezpośredni interes w gospodarczej odbudowie Europy.**

Wierzymy — mówi orędzie — **że Francya otrzyma odszkodowanie i że Niemcy mogą się odnowić.**

Po omówieniu polityki wewnętrznej orędzie powraca do sprawy polityki zagranicznej i zaznacza, że upłynęło sto lat od czasu ogłoszenia zasady Monroego. **Zasada ta stanowi stałą podstawę polityki Ameryki i musi nią pozostać należy jednak uwzględnić zmiany, jakie zaszły w świecie od tego czasu. Nie jesteśmy już słabym narodem, który potrzebuje obrony. Jesteśmy wielkim, silnym i potężnym narodem a ta nasza potęga nakłada na nas nowe obowiązki. Przez wiek było naszym obowiązkiem bronić siebie samych, teraz jest naszym obowiązkiem przyjść światu z pomocą.** Orędzie kończy się następująco: **Stany Zjednoczone stały się wielką, niezawisłą i potężną republiką a najlepszą przysługą, jaką mogą oddać ludzkości będzie to, że pozostaną takiemi.**

Prof. Dr. MOJŻESZ SCHORR

Radosna chwila.

Redakcyi i czytelnikom „Chwili" poświęcam.

Z psalmodjum radości i tryumfu kroczyła lat temu 2087 mała garstka walecznych bohaterów na górę Moria w bramy świątyni, by cześć i hołd złożyć Panu, bohaterowi wojny za wielką pomoc udzieloną Izraelowi za zwycięstwo nad nieprzyjaciółmi. „I święcili odnowienie ołtarza — tak czytamy we współczesnej epopei historycznej tzw. I. księdze Makabeuszów (IV. 54—57) — przez 8 dni i składali Panu dziękczynne ofiary wśród radości serca i zdobili świątynię wieńcami i tarczami ze złota.... i wielka zapanowała radość wśród ludu całego, że zrzucił z nich pogan sromotę. I postanowili Juda i jego bracia i cały Zbór Izraela święcić odnowienie ołtarza 25 Kislew przez 8 dni rok rocznie psalmami i hymnami na cześć Pana".

Cóż to było za zwycięstwo znamienne, które złotemi głoskami wryło się w karty dziejów naszych i który my, generacya, obecna narodu taką szczególną otarzamy aureolą, które nam tak do serca przylgnęło?

Czy jedną tylko tę prowadziliśmy w okresie naszej samodzielności walkę zwycięską, czy jednem chlubić się możemy tryumfem wojennym, czy jedną tylko wydaliśmy generacyę bohaterów? Czemuż więc ta szczególnie chwila, chwila walk Makabeuszowskich tak głęboko się wryła w pamięć narodu, dlaczego właśnie dla tej chwili taką czcią bezgraniczną jesteśmy przejęci?

Otóż są chwile w życiu każdego narodu a są to zazwyczaj chwile wielkich wstrząśnień politycznych lub silnych przewrotów społecznych w których kształtują się nowe formy jego bytu, w których załamuje się dotychczasowy kierunek linii jego rozwoju, które wyciskają piętno wyraziste na całej jego indywidualności duchowej, a ponieważ w takiej chwili przebywa naród niejako próbę ogniową swego prawa moralnego do samoistnego bytu, wrzyna się ona głęboko w jego duszę i nabiera w jego zbiorowej świadomości cechy chwili przełomowej, epokowej, a choćby później w ciągu wieków pod wpływem niekorzystnych warunków zatraciła się pamięć o znaczeniu owej chwili, przygniecona brzemieniem cierpień i prześladowań późniejszych, choćby zmysł historyczny tego narodu przygłuszony został i pogrążony był przez wieki całe w letargu zupełnem to przecież i po lat tysiącach nieraz jakby różdżką czarodziejską zbudzona, ocknie się uśpiona psycha narodu kiedy przeżyje nową chwilę przełomową, kiedy nowy zwrot stanowczy dokona się w jego losach. Wtedy jakby z siłą magnetyczną party skieruje geniusz narodu po przez sploty dziejowe wieków minionych swój zwrok ku owej właśnie pradawnej chwili przełomowej, w której siebie samego odnajdzie, a w sercu narodu odezwą się akordy, niby niesłyszane dotąd, a przecież echo tylko rozbrzmiałych dawno a tylko przygłuszonych dźwięków.

Taką to chwilę właśnie przeżywamy my dzisiaj, generacya narodu chwili obecnej i może nigdy jeszcze w biegu naszych dwutysiącletnich dziejów z takiem uwielbieniem nie spoglądaliśmy na bohaterskie czyny Makabeuszów i na tworzywo dziejowe z tych czynów poczęte i zrodzone, ponieważ w owej świetlanej chwili szukamy odpowiedzi na zagadkę naszego własnego bytu i rozwoju w przyszłości. Zwycięstwo Makabeuszów nad wojskami syryjsko-greckiemi nie było zwycięstwem przemocy i siły fizycznej, nie o przewagę polityczną chyliły się szale wagi dwóch narodów i nie w politycznych jego konsekwencyach leży główne i istotne jego znaczenie, już choćby dlatego może, że te konsekwencye nie przetrwały wieku jednego. Już w roku 63 przed zw. erą, w sto lat zatem po owem zwycięstwie stopa Pompejusza stanie na ziemi Jerozolimskiej i dyktować będzie wyrok Rzymu w sporze między dwoma braćmi Hyrkanem II. a Arystobulem II. o tron a kilkadziesiąt lat później ostatni samodzielny władca Judei, syn Heroda Archelaus pójdzie na rozkaz cesarza Augusta na wygnanie, a jego miejsce zajmie prokurator rzymski.

A więc w czem leży znaczenie walk i zwycięstw Makabeuszowskich? W tem że w nich pokonała siła ducha moc pięści, że tryumfowała idea nad bezduszną fizyczną przemocą. Bo z ideą jasną, określoną i świadomą szli Makabeusze w bój, natchnieni duchem patryotyzmu niemniej jak z tem dumnem przeświadczeniem, że bronią najwyższego dobra narodu, myśli monoteizmu i całego wzniosłego światopoglądu etycznego, który z tej myśli płynie wobec niskiego, materyalizmem przesiąkniętego światopoglądu otaczającego ich świata pogańskiego. Z tem hasłem stanęli na czele narodu, rozniecili w nim iskrę poświęcenia za wiarę i ojczyznę samodzielną i poprowadzili go w bój, w którym dokonawszy cudów waleczności nad krociami hufców syryjsko-greckich, uratowali drogą spuściznę wiary ojców, położyli fundamenta pod gmach samodzielnego państwa żydowskiego i wreszcie last and not least — zapłodnili żarnem monoteizmu kulturę ludzkości.

I oto nigdy może dotąd nie czuliśmy się tak blizcy duchem i sercem tym naszym przodkom bohaterskim jak właśnie w chwili obecnej kiedy nowa niejako wybiła godzina na zegarze na-

Lwowskie Stowarzyszenie KUPCÓW.

Przypominamy wszystkim członkom, że termin **wykupna świadectw przemysł. kończy się.** Wzywamy zatem wszystkich kupców, by jak najrychlej właściwe świadectwa wykupili, gdyż czyniąc to, zasilają Skarb Państwa a temsamem przyczyniają się do ustalenia i wzmocnienia naszej waluty.

Przypominamy również, że dzień 10. grudnia br. jest ostatnim terminem do zapłaty zaliczki na poczet podatku majątkowego i III. raty podatku przemysłowego za I. półrocze 1923.

Wszelkie informacye celem wykupna patentów udziela Sekretaryat Stowarzyszenia między 11—1 przedpołudniem i 5—7 wieczorem. 10285

WYDZIAŁ.

Przegląd palestyński.

O emigracyi z Palestyny.

W czasach ostatnich pojawiają się alarmujące wiadomości o rzekomej masowej emigracyi z Palestyny. Należy się przeto zapoznać z cyframi, które prawdziwy stan rzeczy odzwierciedlają.

Reemigracya z Palestyny nie jest zjawiskiem nowem i sporadycznem, lecz zjawiskiem stałem a nadto nie obejmuje ona wyłącznie Żydów. W czasie od maja 1922 do maja 1923 opuściło Palestynę 2400 osób z tego 1100 Żydów (czyli 45 proc.). Ponieważ w tym samym czasokresie przybyło do kraju ponad 10.000 Żydów — emigracya wynosi zaledwie 10 proc., a takie zjawisko musi być uważane za zupełnie normalne. W ostatnich miesiącach 1923 tj. w czerwcu, lipcu, sierpniu i wrześniu emigracya wzmogła się w związku z kwotą emigracyjną do Stanów Zjedn. dotyczącą Palestyny. Z możności wyjazdu skorzystali uchodźcy rosyjscy i ukraińscy, którzy przybyli do Palestyny z myślą o przedostaniu się do Ameryki. **Dziś ten prąd uchodźczy jest zlikwidowany.**

Naogół w ciągu ostatnich półtora lat emigrowało z Palestyny ok. 2000 Żydów, w którym to czasie przyjechało ok. 16.000 Żydów. Stosunek emigracyi do imigracyi zmniejszy się jeszcze, jeśli uwzględnimy czasokres powojenny jako jedną całość. Ponadto należy uwzględnić, że do kategoryi uchodźców zaliczani są kupcy wyjeżdżający dla załatwienia spraw, turyści, studenci wyjeżdżający na studya na europ. wszechnicach itd.

Dwulecie Nahalalu.

Niedawno święciła kolonia „Nahalal“ w Emek Israel dwulecie swego istnienia, w którem uczestniczyło kilkuset gości z całej okolicy.

Nahalal rozwinął się bardzo pięknie. Na 450 mieszkańców, 265 osób poświęca się rolnictwu, 26 rzemiosłu, 14 pracom przy drenowaniu roli, reszta w szkole rolniczej i przy innych zajęciach.

Ziemi uprawiono 4000 dunamów z rezultatami 4 do 10-krotnego plonu. Szczególnie pięknym zbiorem cieszą się rośliny pastewne i jarzyny, które uprawia każdy kolonista obok swego domu. Ponadto dają piękne zbiory winnice. 400 dunamów obsadzono drzewem eukaliptusowem. W Nahalalu istnieje również 40 ulów pszczelnych. Inwentarz żywy wykazuje 150 sztuk bydła, 1545 sztuk drobiu i 4000 gołębi.

O otwarcie żydowskiej biblioteki gminnej.

Lwów, 7. grudnia.

Jak wiadomo, od dwu lat czytająca publiczność żydowska we Lwowie nie ma możności korzystania z biblioteki gminy żydowskiej, bardzo zasobnej w dzieła wiedzy żydowskiej. Biblioteka ta bowiem, z której korzystało wielu ludzi pracujących naukowo i szeregi kształcącej się młodzieży, została zamkniętą.

W sprawie otwarcia biblioteki i uprzystępnienia jej dla kół najszerszych, jawiła się dziś u kom. rząd. gminy wyzn. p. dra Diamanda delegacya C. K. organizacyi młodz. syon. z żądaniem otwarcia biblioteki.

Gdy p. Dr. Diamand oświadczył, że jedynie brak środków na utrzymanie bibliotekarza i pokrycie kosztów światła i opału jest przyczyną zamknięcia biblioteki — delegacya K. C. organizacyi młodzieży oświadczyła gotowość ponoszenia tych kosztów. Równocześnie zawiadomił p. dr. Diamand delegacyi, że swego czasu wpłynęły do zarządu gminy w sprawie uruchomienia biblioteki pisma prof. dra M. Schorra i zrzeszenia „Iwria“ i oświadczył, że sprawa będzie rozpatrzona w najbliższym czasie.

KOMUNIKATY TEATRALNE.

— **„Noc Św. Mikołaja“.** Przemiłe wrażenie robiła widownia na premierze ślicznej bajki Szukiewicza: Setki dzieci z rodzicami buzie rozradowane i ustawiczne oklaski. Sztuka podobała się bardzo i zyskała duży sukces. Specyalnie wyróżnili się pp. Zakrzyńska i Ładosiówna, z panów Tartakowicz jako świetny naprawdę Filipek, Bielecki św. Mikołaj i inni, którzy godnie dostroili się do całości. „Noc Św. Mikołaja“ powtórzona będzie dziś t. j. w sobotę i jutro o 3 popołudniu.

— **Dzisiejsza „Carmen“.** z Mannem, Green, Lipowską i Cyganikiem będzie przedstawieniem jak zwykle bardzo interesującym, tem więcej, że opera ta ma u nas już swoją tradycyę właśnie w tej obsadzie.

— **Przedstawienia popołudniowe** w Małym i Nowościach mają w swym repertuarze świetną farsę „Musisz być moją“ oraz ulubione operetki „Miłość cygańska“ i „Madame Pompdour“.

NADESŁANE

Nadkantor p. R. Lwowicz

URZĄDZA W TEMPLU W SYNAGODZE POSTĘPOWEJ W NIEDZIELĘ 9/XII.

WIELKI WIECZÓR CHANUKOWY

z udziałem powiększonego chóru
:—: oraz pełnej orkiestry. :—:

Początek o g. 4·30 popołudniu.

Wydział Zw. Żyd. Stud. Politechniki

składa niniejszem serdeczne podziękowanie paniom Inżynierowym Czackiesowej, Rauchbergerowej, Badianowej i pani Dyrektorowej Gruftowej za łaskawą wydatną pomoc w urządzeniu herbatki w kawiarniach „Renesans“ i „Warszawa“.

Do wiadomości!

ZAWIADAMIAM niniejszem, że do podpisanej księgarni przystąpił znany wydawca

p. BENJAMIN HARZ (Berlin).

Księgarnia nasza objęła temsamem z dniem dzisiejszem

wyłączne zastępstwo na całą Polskę.

WSZYSTKICH PRZEZ NIEGO REPREZENTOWANYCH WYDAWNICTW.

Sprzedaż hurtowna i detajliczna!

Księgarzom rabat oryginalny. Katalogi w druku

Za Księgarnię „Beth Izrael“
SP. Z OGR. ODPOW.
WE LWOWIE, JAG ELLOŃSKA 15
D-r. Izrael Münzer.

W sprawie zajścia z p. Arctową podajemy do PUBLICZNEJ wiadomości co następuje:

Dnia 30.11. b. r. wysłaliśmy do Dra Arcta w Zaleszczykach, jako obrażeni przez jego żonę p. Glasera i Lamma z żądaniem złożenia oświadczenia honorowego lub udzielenia satysfakcyi. Ponieważ Dr. Arct odmówił temu żądaniu ,stwierdzamy, iż Dr. Arct nie jest godnym udzielenia satysfakcyi.

Dr. Gruenberg
Mendel Duhl, naucz gimnazj.

---

szych dziejów, kiedy świtać nam się zdaje jutrzenka nowej ery w życiu narodu naszego.

Oto najwyższy areopag narodów, który na gruzach sześcio-letniej wojny światowej budować zamierza nowy gmach świata cywilizowanego, który państwom i narodom nowe wytyczą granice, który w plemiona i ludy dotąd uciskane i pod jarzmem niewoli jęczące do nowego wskrzesza życia i rozkwitu — ten najwyższy Synhedryon narodów uchwałą z dnia 24. kwietnia (6 Ijar) roku 1920 w San Remo ogłosił światu, że i najstarszemu dziś narodowi otwiera bramy prastarej jego ojczyzny, wydartej mu przed dwoma tysiącami lat szponami orła rzymskiego, że Palestyna stać się ma na nowo Erec Izrael ogniskiem narodowem dla ludu żydowskiego.

I z zapartym tchem wyczekuje naród żydowski chwili, która tęsknotę jego dwu-tysiącletnich marzeń ma w realne przyoblec kształty, kiedy własne ręce nasze ziścić mają słowo proroka „Pustkowie ziemi tej zamieni w Eden, a jej stepy w ogród Boży“ (Joz. 51. 3) i oto młodzi Synowie Judy i młode córy Syonu z różnych krajów dyaspory ci wszyscy w których sercu goreje iskra światła Makabeuszów, opasają swe lędźwie, aby pójść na nowo na podbój swej dawno utraconej a nigdy nie zapomnianej Ojczyzny, ale nie na podbój mieczem i narzędziem morderczem, lecz pługiem i lemieszem, młotem i kielnią, żmudną pracą rąk i znojnym potem czoła, a przedewszystkiem, by ziarnami ducha zapłodnić glebę ojczystą i kłaść fundamenty pod budowę jej odrodzenia w przyszłości.

I oto w tej chwili, tak brzemiennej w czyny, kiedy nietylko ci młodzi zapaleńcy i pionierzy Chaluzim — cześć im i chwała! — stanęli pierwsi na odzew głosu dziejów i życie swe gotowi złożyć w ofierze, lecz kiedy i na nas wszystkich spogląda świat cały, czy też okażemy się godni tej wielkiej darowizny Opatrzności dziejowej, czy potrafimy i zechcemy wydobyć z głębi duszy wszystkie drzemiące w nas siły i w czyn narodowo twórczy je przyoblec — w tej chwili doniosłej, która raz tylko a nigdy więcej na wieki cała się zjawia, niech zatrzepocą nad nami skrzydła Makabeuszów, których światło nas dziś opromienia. Ku nim i ich czynom bohaterskim kierujemy nasz wzrok, a z wyżyny tej perspektywy dziejowej roztoczy się przed nami wizya cudowna: Oto tam skąd słońca wschód chłop żydowski żmudną pracą ręki swej rozrywa i bronuje glebę ojczystą, ze łzami w oczach, a pieśnią na ustach ziarno w skibę rzuca i kobiercem zieleni przepięknej okrywa prastarą ojczyznę swoją.

Oto rob tnik żydowski silną dłonią uderza młotem w kamień węgielny pod dom mieszkalny oto w tym domu matka żydowska dźwiękami psalmisty dziecko swe w sen błogi usypia, oto z ambony bożniczej płynie struga jezajańskich słów krasnomówczych, oto z katedry szkolnej odzywa się potoczysty wykład naukowy w klasycznym języku i stylu Midraszu, oto filozof żydowski walorami ducha wzbogaca na nowo skarbiec kultury ogólno ludzkiej.

Na szczytach Morii skąd ongiś promieniowało światło Tory dla całej ludzkości, kładziono niedawno fundamenty pod nową świątynię, świątynię wiedzy Uniwersytet Jerozolimski. Kto wie czy nie zabłysnie stąd nowe światło — jakieś przeczucie intuicyjne mimowoli nam to suggeruje — nowe światło, które blaskiem swym opromieni świat cały, a wtedy nową będziemy święcić Chanukę, nowe święto światła, nie my tylko lecz i wszystkie ludy bo się zjści słowo proroka: „Ustanowię Cię światłem narodów, a moje zbawienie ogarnie kresy wszech świata“. (Jez. 49, 6.).

———ooo———

PERFUMY FRANCUSKIE MYDŁA TOALETOWE, PUDRY, KOSMETYKI itp. poleca najtaniej ENIS, Lwów, Skarbkowska 6.

Dentystyczne ambulatoryum ludowe po cenach zniżonych
dla sfer robotniczych i kolejowych
Kętrzyńskiego 21 (między Sokołem II. a szk. Konarskiego) ZA LEGITYMACYĄ NA RATY.



ZAKŁADY ELEKTRYCZNE „VERTEX“
WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA Nr 98.

W. P. Dyrektorowi Aptekarzowi
Józefowi Pinelesowi
z powodu zgonu matki wyraża tą drogą głębokie współczucie 10253
Personal „OZONU“.

WALNE ZGROMADZENIE

Związku Zawodowego Małopolskich Urzędników Drzewnych odbędzie się dnia 9. grudnia br. w bocznej sali kawiarni „Hostynnycia“ przy ul. Kościuszki nr. 1 (róg Sykstuskiej) o godz. 4-tej popoł. P. P. kolegów zawodowych uprasza się o punktualne przybycie. Wpisy przyjmuje Sekretaryat Związku przy ul. Gródeckiej 5; zgłoszenia osobiste w sobotę dnia 8. bm. od godz. 8-ciej popoł., pisemne należy skierować pod powyższym adresem Związku przy równoczesnem uiszczeniu wpisowego w kwocie mp. 280.000 i wkładki grudniowej mp. 140.000.

Wszystkich kolegów zawodowych wzywamy do bezwłocznego przystąpienia do organizacyi zawodowej w ich własnym interesie. 10249

Centralny Komitet Organizacyjny.

ZAWIADAMIAM

P. T. moich Sz. Odbiorców że otrzymałem zamówione zegary stojące z biciem Westminster-Whittingen, Harffengong — i są wystawione w oknie wystawy — UL. AKADEMICKA 20.

Zegary raz na 400 dni do nakręcania, budziki w wielkim wyborze, zegarki „OMEGA“ zegary kancelaryjne, kuchenne, kontrolne dla stróży nocnych, oraz warsztat reperacyjny który wykonuje także naprawy antyków.

Polecając się łaskawej pamięci
Marjan DAJEWSKI.

Kronika.

TEATR WIELKI.

Sobota godz. 3. »Noc Św. Mikołaja«.
So ota 7. »Carmen« (z Man em).

TEATR MAŁY.

Sobota 3·30 »Musisz być moją«
Sobota 7. »Pokojówka szuka miejsca«

TEATR NOWOŚCI.

Sobota 3·30 »Miłość cygańska«.
Sobota 7. »Księżniczka O'ala».

———ooo———

Teatr „BAGATELA“, Rejtana 3.

Od 1. grudnia 1923 nowy program: Część I. „Świt“, farsa w 1. akcie. Część solowa: Clée, duet taneczny. Marek Windheim. Mr. Rald. Clifford, tercet taneczny. Część III. „Incognito“, farsa w 1 akcie. T. Doński, wirtuoz na harmoniach ręcznych.

———ooo———

Ukraiński Narodowy Teatr „Besidy“

W sobotę 8. g. 3. pop. „Lisowa piśnia“, dramat-fejerja w 3 akt. Wiecz. 7,30 „Zaloty Musija“, opera na motywach ludowych w 3 akt. W akcie III. „Obrzęd weselny“.

W niedzielę 9. g. 3. popoł. „Kateryna“, opera ludowa w 3 akt. Wiecz. 7.30 „Kłopot z Ernestem“ komedya. — Bilety wcześniej w „Sojuznym Bazarze“ (ul. Ruska) a 2 godziny przed przedstawieniem przy kasie teatru.

———ooo———

— **„Sprawozdanie z konferencyi krajowej stronn. syon.** i program pracy dni najbliższych“. Z tym porządkiem dziennym odbędzie się jutro w niedzielę o godz. 3 popoł. ciąg dalszy wspólnego zebrania związków i stowarzyszeń ogólne syon. młodzieży żydowskiej w małej sali Kahału (ul. Bernsteina l. 12) na parterze. Prezydya związków i stow., których staraniem zebranie się odbędzie, wzywają członków do zjawienia się in corpore.

— **Termin wyborów do zarządów synagóg.** Zarząd izrael. gminy wyzn. komunikuje: następujące terminy wyborów do zarządów synagóg lwowskich.

Dnia 9. grudnia: a) wielka synagoga przedmiejska, b) Bethamidrasz przedmiejski, c) synagoga chusytów.

Dnia 16. grudnia: a) synagoga sykstuska, b) synagoga nowo-cmentarna, c) synagoga staro-cmentarna.

Dnia 23. grudnia: a) synagoga postępowa, b) Or Szemesz.

Dnia 25. grudnia: a) synagoga mała miejska, b) bethamidrasz miejski, c) synagoga wielka miejska.

Wybory odbędą się każdym razem od godz. 10 do 12.30 w kancelaryi Gminy wyzn. izr. przy ul. Bernsteina 12.

Karty legitymacyjne nie będą wydawane.

— **„Iwria“** urządza jutro w niedzielę dnia 9. bm. o godz. 7 wiecz. w lokalu Czytelni Akademickiej (św. Teresy 26 a) **Wieczór Chanukowy.** Goście-hebraiści mile widziani.

— **Drugi Poranek Muzyczny** klasy prof. Łabuńskiego (szkoła S. Kasparek), odbędzie się w niedzielę dnia 9. bm. o godz. 11 i pół w sali Kasyna i Koła lit.-art. 10267

Nabożeństwo żałobne jako w trzecią rocznicę śmierci blp. Dawida Rubenzahla odbędzie się w zakładzie sierót im. Zmarłego przy ul. Janowskiej 78 w poniedziałek 10. grudnia br. o godz. 4 popołudniu.

Komitet rodzicielski zaprasza wszystkich rodziców na ponowny wiec w sprawie czesnego na niedzielę 9. grudnia br. o godz. 10 rano w sali Instytutu Technologicznego Bourlarda 5.

— **Kraj. Stowarzyszenie trafikantów** zwołuje na dzień 9. bm. o godz. 9.30 rano ZEBRANIE członków w lokalu Lwowsk. Stow. Kupców Hetmańska 6. Sprawa monopolu tytoniowego oraz kwestye zawodowe. — Wydział. 10261

— **Na uzdrowisko dziecka żyd. w Dębinie** złożyła p. Janina Rosenblattowa 100 lei, p. N.N. 5000 koron austr.

— **Walne Zgromadzenie** Lwowskiego Klubu Schahistów odbędzie się w niedzielę o 11-tej przed południem w kawiarni Miraż (pasaż Mikolascha).

— **Nie 200 lecz 90 proc.** W niektórych dziennikach miejscowych pojawiła się notatka podająca jakoby zamierzona podwyżka cen wyrobów tytoniowych miała wynosić 200 a nawet 250 proc. Jak się dowiadujemy z miarodajnego źródła podwyżka wyniesie 90 proc. (Pat)

— **Łódzki Bank Depozytowy S. A.** Oddział we Lwowie po porozumieniu się z Keren Kajemeth L'jisrael w Jerozolimie, The Anglo Palestine Company Limited w Jaffie i z Palestine Land Developement Co. w Jerozolimie podjął ruch przekazowy między Palestyną a Polską i przyjmuje odnośne zlecenia.

— **Leczenie strupnia.** Stacya dla zwalczania strupnia głowy wyleczyła w okręgu Małopolski wschodniej 471 chorych. Wiadomo jednak, że w całym szeregu miasteczek jest jeszcze wielu ociągających się z leczeniem tej choroby. Wobec tego przypomina się, że jeszcze tylko krótki czas stacya lwowska będzie bezpłatnie leczyła chorych na favus i że później możliwe będzie tylko leczenie prywatne, którego koszta wynoszą obecnie około 50 milionów. Jest tedy w interesie każdego dotkniętego tą chorobą, by jak najrychlej zgłosił się w powyższej stacyi przy szpitalu żydowskim we Lwowie.

Wprowadzenie taryfy maksymalnej.

Lwów, 7. grudnia.

Województwo lwowskie na zasadzie paragrafu 51, ustawy przemysłowej ogłasza z ważnością aż do odwołania następującą taryfę maksymalną, obejmującą następujące najważniejsze artykuły aprowizacyjne.

Ceny w tysiącach marek.

1) Mąka: Za 1 klg. mąki pszennej 40 proc. w sklepie 290 Mkp., za 55 proc. 240.

2) Pieczywo: Chleb o wadze 1 klg. z mąki żytniej 60 proc. 170, 70 proc. 155. 1 bułka o wadze 4 dkg. z mąki pszennej 40 proc. 17. (Ceny powyższe rozumieją się loko piekarnia). Za kilogramowy bochenek chleba można pobierać przy sprzedaży na straganie po trzy tysiące mk. przy sprzedaży w sklepie po 5 tys. mk. więcej. Za bułkę przy sprzedaży na straganie o 500 marek, przy sprzedaży w sklepie o 1000 mk. więcej.

W restauracyach, cukierniach i kawiarniach można pobierać za pieczywo ceny o 40 proc. wyższe niż ceny loco piekarnia. 4

3) Mięso: Za 1 klg. mięsa wol. z dokładką najwyżej 20 proc. 440, wieprz. 500, ciel. 400, wol. koszernego 520, ciel. kosz. 450. Ceny mięsa bez dokładki o 20 proc. wyższe, ceny odrobiu o 40 proc. niższe od cen powyższych.

4) Wędliny: Za 1 klg. szynki, polędwicy, karczku — gotowanych 1,200 za 1 klg. Cabanosa 1,200, kiełbasek 1,100, kiełbasy krakowskiej, agramskiej, lub mazurskiej, oraz wędzonki gotowanej 1,000. Za 1 klg. kiełbasy do gotowania czysto wieprz. 860, za 1 klg. kiszki pasztetowej, paryskiej, głowizny, (salcesonu ozorkowego), oraz surowej szynki wędzonej z kolankiem 800, Za 1 klg. wędzonki surowej 750, salcesonu zwyczajnego 660, kiszki zwyczajnej 400,

5) Tłuszcze: Za 1 klg. smalcu wieprz. 1,300, słoniny paprykowanej 1,200, sadła 1,000 słoniny wędzonej 960, słoniny zwyczajnej 000.

Odbitki tej taryfy winni kupcy wywiesić w lokaluu zarobkowym, względnie na miejscu sprzedaży, w miejscu widocznem dostępnem dla kupujących, Pobierający ceny wyższe niż taryfa maksymalną ustanowione, będą pociągani do odpowiedzialności — o ile czyn karygodny nie przedstawia się jako karane przez sąd przestępstwo z art. 19 względnie 24, ustawy z dnia 2. lipca, 1920 r. (Dz. Ustaw Rz. P. Nr. 67 poz.. 449) o zwalczaniu lichwy wojennej, zmienionej ustawą z dnia 5. sieropnia 1922 r. (Dz. U. Rz. Nr. 6, poz. 618) — po myśli przepisów karnych par. 131. ustawy przemysłowej i karani przy zastosowaniu wymiaru ustanowionego rozporządzeniem Rady ministrów z dnia 22. października 1923 r. Dz. U. Rz. Nr. 109 poz. 858) grzywną do kwoty 10 milionów marek polskich, ewentualnie także karą aresztu do trzech miesięcy a nadto będą mogli być w wypadkach przewidzianych paragrafem 133 „b“ ustawy przemysłowej, pozbawieni uprawnienia przemysłowego na pewien czas lub na zawsze.

!! Nareszcie !!

SPOKÓJ i CISZA W BIURACH

!! Nareszcie !!



Nowy model Nr. 12.

„CICHY REMINGTON"

to najlepsza maszyna do pisania pisze — cicho i ma »idealne uderzenia«. —

TOW. BLOCK-BRUN SP. AKC.

Warszawa, Hotel Bristol. Lwów, Pańska 11.

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Dzień dzisiejszy przyniósł znaczną zwyżkę na targu akcyi. Obroty wielkie. Bardzo silny popyt na wszystkie gatunki akcyi przy niedostatecznej podaży. Tendencya silnie zwyżkowa, usposobienie niezwykle ożywione.

Transakcye w akcyach: Ćmielów 850; Niemojowski 600; Karpalit 550; Ojkos 5450, 5400, 5300, 5510, 5475, 5450; Parowozy 360, 350, 355 360, 370, 365; Pezet 175, 190, 165, 170, 185; małopolski 1150; Pokred. 75, 85, 72, 75, 80, 70, 82, 83, 90, 95, 98, 105; Przemysłowy 495, 550 510, 520, 525, 515, 500, 525, 515; 500, 525, 535, 505, 500, 510; Z. B. K. 285, 300 290, 275, 280, 275, 280, 285, 300; Nafta 420; 425, 430, 435, 430; P. T. B. 120, 125, 110, 100 125; Rakszawa 6600, 6700; Rohn i Zieliński 535 Siersza el. 250, 200 (185, 200); Tepege 4400; Tespy 5050, 5100, 5150, 5175, 5200, 5160, 5200; Zieleniewski 17700, 17650, Browary 20600, 20700 20800, 21000, Chodorów 5500, 5600, 5700, 5550, 5750, 5850, 5900; Cegielski 950, 960, 975, 1000, 1050; Gafota 210, 215, 205, 212, 215.

Transakcye w akcyach niekotowanych: Jaworzno 29000, 30000, 30500, 30750, 31000, dr. 33500, 34000; Gazy 32000, 33000, 33500, 3400o, 34500; Chybie 8600, 8650, drob. 8700; Arma 65; Azot 300, 310, 325, 320, 375, 410, 420 440; 450 Akumulator 450, 500, 550, 575; Biblioteka 500; Czechowice 280, 260, 285; Brugger 750, 800, 950 960, 1000, 1025, 975; Gazociągi 300 ,320, 310, 315, 320, 325; Gazolina 990, 1000, 1030, 975, 980 950, 975; Elektr. n. S. 120, 130, 150; Foresta 500, 525, 530, 540; Len 2050, 2200, 2300, 2400 2450, 2500; Lesienice 1600, 1550, 1500, Lokomotywy 700, 725, Machlejd 625, 700; Nitrat 350, 400, 425, 450, 390, 400, Olkusz 600, 625 620; Rucker 1600, 1650 ,Rolindustria 185; Schoen 85000 90, Węglówki 38, 37 i pół, 38 i jedna czwarta, 38 i pół, 39, 40; Hydropol 40; Szkło 850; B. ziemian 40.

Walutowe notowania pozagiełdowe.

Dol. am. 4,050000, dol. kan. 3,700000, Kor. cz. 110000, Frnk. franc. 204000, fr. szw. 655000 fr. belg. 170000, Funty szt. 16,500000, leje rum. 17000, liry wł. 160000, Wiedeń 56, Praga 112000 Czerniowce 18000.

Z Giełdy zbożowej.

Giełda nielicznie odwiedzana — ogólny obrót zaledwie 25 ton. Transakcye w jęczmieniu i otrębach żytnich. Przy silnym popycie — prawie zupełny brak podaży. Tendencya nadal zwyżkowa — usposobienie silne.

W szczególności płacono: pszenica krajowa 73/74 ex 1923 11,000000 — 12,000000; żyto małopolskie 68/69 ex 1923 8,200000 — 8,400000; jęczmień małopolski browarniany 7,800000 — 8,000000; owies małopolski 44/45 ex 1923 6,800000 7,000000 (ceny szacunkowe bez transakcyi); mąka pszenna 40 proc. „O" 25,000000, mąka pszenna 55 proc. „1" 20,000000, mąka pszenna 70 prc. „4" 15,000000, mąka żytnia 60 proc. „O" 17 mil. 500 tys., mąka żytnia 70 proc. „1" 15,500000, (typy młyny lwowskie loco Lwów brutto za netto łącznie z workami); otręb pszen. netto bez worka 4,500000, otręb żytni netto bez worka 4,300000. (ceny szacunkowe bez transakcyi).

Giełda krakowska.

Kraków. 7. 12. (Pat). Pol. B. Przem. 430 455, B. Powszechny kred. 58, 60, B. Hipoteczny 855, B. Małop. 1100, 1150, B. Spół. zarobk. 4200 4400, Ziemski B. kred. 225, 240, Tohan 470, 508 Impeks 21, Pharma 465, 475, Br. Rolniccy 310 Polski Glob 65, Żegluga 100, 105, Zieleniewski 16800, 17300, Cegielski 400, 915, Trzebinia masz. 650, 690, Parowozy 310, 335, Pocisk 430, 440 Górka 18000, 18200, Siersza górn. 10800, 11000 Tepege 4450, 4600, Nafta 370, 405, Pezet 135, 165 Pokucie 280, 325, Synd. kosz. 180, 200, Trzebinia tłusz. 4600, 4800, Krakus 750, 770, Ćmielów 820, 830, Siersza el. 140, 170, Chodorów 5350, 5400 Myślenice kopal. 180, 190.

Giełda warszawska.

Czeki.

Warszawa, 7. 12. (Pat). Dolary St. Zjedn. 3564, Belgia 165, Holandya 1375, Londyn 15650 N. Jork jak gotówka, Paryż 193, Praga 103, Szwajcarya 619, Wiedeń 50, Włochy 157, Franki złote 694350, Bony złote 576, 8 proc. pożyczka 5800, milionówka 120.

Warszawa, 7. 12. (Pat). Bank dysk. 3600 Bank handl. 3250, B. dla h. i p. 925, Kred. warsz. 925, B. małopolski 975, Przem. Lwów 440, Powszechny kred. 80, B. tow. współdz. 2000, Zjedn. ziem polsk. 1000, Związek spół. zarob. 4260, Bank związku ziemian 400, Cerata 172 i pół, Kijewski i Scholce 2875, Spies 850, Puls 290, Wildt 400, Chodorów 5100, Czersk 850, Firlej 420, Łazy 265, Drzew. przem. handl. 700, Warsz. tow. kop. węgla 6200, 7500, Cegielski 875, Fitzner i Gamper 7500, Lilpoop, Rau i Loew 670, Ortwein 425, Ostrowieckie 15100, Parowozy 300 Pocisk 425, Rohn i Zieliński 390, Starachowice 3750, Trzebinia 800, Unia 8000, Ursus 750, Zieleniewski 17150, Zawiercie 390 mil., Żyrardów 362 i pół mil., Borkowski 750, Hurt 220, Polbal 47 i pół, Skup skór 95, 93, Tkanina 65, Żegluga 135, 115, Zach. tow. 275, Ćmielów 860, Elektryczność 2250, Pol. tow. elektryczne 335, Kabel 650, Kluczewska fabr. 1500, Polski przem. korkowy 120, Nafta 380, Polski przem. naft. 675 Nobel 980, 845, Lenartowicz 120, Pustelnik 600 Siła i Światło 1200, Spirytus 3200, 3100, 3250, Haberbusch 5600, Polski Lloyd 105, Marynin 1100 Brown Boweri 2300, Suchedniów 3400, Leszczyński 7600, Przemysł leśny 180, Szumilin herb. 170 Młynotwórnia 1100, Eternit 1500, 2000.

Giełda wiedeńska.

Wiedeń. 7. 12. (Pat). Amsterdam 26910, Belgrad 804, Berlin 14.70, Bruksela 3254, Budapeszt 367, Bukareszt 361, Chrystiania 10380, Kopenhaga 12680, Londyn 309300, Madryt 9080, N. Jork 71000, Paryż 3822 ,Praga 2075, Sofia 528 Sztokholm 18020, Warszawa 160—180, Zurych 12375.

Wiedeń. 7. 12. (Pat). Prioritety 573, Anglobank 337.9, Bank związk. 205, Bank obrot. 160, Zakł. kred. 440, Austr .zakł. 319.1, Bank depoz. 85, Laenderbank 342, Merkury 210, Unionbank 349, Żiwnostenska 910, Kolej północna 205500, Kolej lwowsko-czern. 375, Koleje austr. 852, Kolej południ. 205, Alpiny 689, Krupp 408 Tow. górn. hutn. 6160, Huta Poldi 935, Praskie Tow. żel. 2230, Rima 211, Skoda 1253, Silezia 83, Apollo 810, Zieleniewski 299, Fanto 4140, Karpaty 484, Galicya 26900, Schodnica 1460, Siersza 180, Bank małop. 20, Bank hipoteczny 18.5, Portland cement 1710, Rakszawa 110, Nafta polska 2620, Browary lwowskie 380, Mrażnica 185 — 193, Tepege 78 — 80.

Giełda zurychska.

Zurych. 7. 12. (Pat). Holandya 218 i pół N. Jork 573 i pół, Londyn 25.02, Paryż 30.75 Medyolan 25.85, Praga 16.75, Budapeszt 0.0305 Bukareszt 2.95, Belgrad 6.47 i pół, Sofia 4.32 Wiedeń 0.0080 i trzy czwarte, Austr. kor. stempl. 0.0080 i trzy czwarte.

Szwajc. Bankverein notował dziś nieoficyalnie Warszawę 0.0001 i pół — 0.0002 i ćwierć.

Giełda berlińska.

Berlin. 7. 12. (Pat). — W milionach. — Bruksela 193515, Włochy 181545, Londyn 18254250 Paryż 229440, Szwajcarya 730170,

NADESŁANE.

ברכת מז"ט לארושת בן דודי היקר נחום זיידענוואורם העלמה רבקה יהודית שעכטער מלבוב. פסיעת נחת סובבק. מזלם להאיר כשמש בצהרים ויזכה לבנות על הרי יהודה. מברך בן דודו מענדיל געבערט מביסל.

Z okazyi **ברית מילה** u państwa Gruder serdeczne gratulacye zasyłają Kruhowie i Hammermanowie. 10

Z okazyi zaręczyn p. Janka Gelfanda z kochaną p. Lusią Zuer serdecznie gratuluje wsp pracowniczka Rózia Keiss. 10

Z okazyi zaręczyn p. Janka Gelfanda z kochaną naszą siostrą Lusią Zuer serdecz składa życzenia — Rodzeństwo. 10

Herman Hirschenhaut — Bukaczowce; An lia Moschel — Brzeżany zaręczeni w grud 1923 r. 10

Z okazyi zaręczyn pani Lusi Zuer z pan Jakóbem Gelfandem zasyłam najserdeczniejs gratulacye — H. Klirsfeld. 10

Z okazyi zaręczyn mego siostrzeńca p. N chima Seidenwurma z panną Reginą Schach równą z Bolechowa życzę dużo szczęścia i snej przyszłości na nowej drodze — Sala tzówna. 10

Z okazyi zaręczyn naszego k. przyjaci p. P. Guthwirtha z p. M. Gruenberg życzą dużo szczęścia i różowej przyszłości — Sa mon, Reizia i Józef Preiss. 10

Z okazyi zaręczyn mojej kochanej koleż ki Chawy Graf z moim kuzynem Setzlem H pernem gratuluję serdecznie i życzę jasnej pr szłości — Hinde Harmelin. 10

DROBNE OGŁOSZENIA.

WOLNE POSADY.

Poszukuję buchaltera. Zgłoszenia od 1—3 Sykstuska 13. Sennet. 10229

Buchalter-bankowiec, bilansista poszukiwany. Kantor Libmann, Sykstuska 8. 1 24

Wielkie przedsiębiorstwo drzewne poszukuje rutynowanego »Sägeleitera« do dwugatrowego tartaku obok Lwowa i buchaltera z dłuższą praktyką do biura we Lwowie. Zgłoszenia pisemne do administracyi Chwili pod »LAS«. 10207

Zdolnych agentów do sprzedaży zabawek i gier towarzyskich poszukuje »Haga« Lwów, ul. Tkacka 10. 10189

ZGUBIONO.

Zgubiono złotą spinkę do mankietów z brylancikiem, w śródmieściu. Za zwrot ofiaruję pełną wartość, gdyż pamiątkowa. Schal, anowska 96. 10239

Samuel Salzinger false Schäechner zgubił książeczkę wojskową, wydaną przez P. K. U. w Czortkowie podczas podróży z Czortkowa do Lwowa. Łaskawy znalazca zwróci za wynagrodzeniem. Samuel Schaechner, Czortków, Bazar miejski 49. 1 187

POSAD POSZUKUJĄ.

Akademik z dwuletnią PRAKTYKĄ BIUROWĄ poszukuje odpowiedniej posady. Łask. zgłoszenia w biurze Tannego, Dąbrowskiego od »Ak... 10 45

Lekarz-dentysta poszuk posady assystenta. Z zenia pod »Lekarz«. 10

Buchalter-bilansista pr muje założenia ksi handlowych sporządzenia lansów oraz przeprowad nia stałą lub czasową k trolę. Zgłoszenia pod » chalter« do admin. »Chw 102

Zdolna stenografistka i chalterka poszukuje powiedniej posady. Odpow dzi do administracyi Chw pod »Punktualna«. 10

Ekspedyent (Lagerist verkaufer manufaktu poszukuje posady. Pierws szedne referencye. Zgłos nia pod »Ekspedyent« bi dzienników Ekrenwalda, rosław.

INTERESANTOW

Do lokalu szukam spół ka fachowca z kap łem. Zgłoszenia Admin Chwili pod »Łyczaków«. 10

Lekarz dentysta z kom nem urządzeniem pos kuje spółki lub kierow twa zakładu we Lwo Zgłoszenia pod »Spół biura dzienników Scher Pasaż Hausmana. 10

KUPNO. — SPRZEDA

KOMPLETNE urządze do wyrobu wełny dr wnej wraz z prasą okazyj do sprzedania. Bliższa w domość Tran i Klinger, Sa bor, ul. Sobieskiego. 1

Z powodu likwidacyi sprzedajemy wszelkie bawki i gry towarzyskie niżej cen fabrycznych. »H ga« Lwów, Tkacka 10.

Do nabycia! Do nabycia!

Obuwie marki Del-Ka po zniżonych cenach

od 10. grudnia do 15. grudnia 1923



Serja I.

Tanioffe domowe
filcowe z prawdziwą skórzaną podeszwą wielkości 35-41 — 2,500.000



Serja II.

Trzewiki dziecinne
czarne, wielkości 19-22 2,500.000
wielkości 23-25 2,800.000



Serja III.

Buciki dla młodzieży szkolnej
czarne, szyte, oryginalne „Goodyear Welt"
wielkości 26-30 6,600.000
wielkości 31-35



Serja IV.

Damskie buciki
czarne R.B.
nadzwyczaj wytrzymałe 8,500.000



Serja V.

Męskie buciki
czarne boksowe, firmowe wykonanie 9,500.000

POŃCZOCHY DAMSKIE, DZIECINNE i MĘSKIE SKARPETKI PO NAJTAŃSZYCH CENACH.

Kraków
Rynek gł. 14.

Tarnów
pl. Sobieskiego.

Cieszyn
Głęboka 5.

Bielsko
Wzgórze 18.

Katowice
Jana 1.

Królewska Huta
Wolność 18.

Gdańsk
Langgasse 82.

Lwów
Hetmańska 6
„HUMANIC"
Legionów 13.

Drohobycz
Rynek 7.

Przemyśl
Franciszkańska 26
„HUMANIC"
pl. Na Branie.

Jarosław
Grunwaldzka 8.

Kołomyja
„HUMANIC"
RYNEK.

GAZA MŁYNARSKA
ORYGINALNA SZWAJCARSKA
po cenach bezkonkurencyjnych u firmy
M. Weinreb, Lwów, 3. Maja 11 a.
Wyłączna sprzedaż Szwajc. Fabryki Gazy J. dwabn j T. A. w Zurychu u marki Dietrich Schindler

Pierwszorzędny fachowiec z branży
starego żelaza
z pierwszorzędnemi świadectwami natychmiast poszukiwany. Pisemne zgłoszenia z odpisami świadectw i dokładnem curiculum vitae do Biura ogłoszeń Buchstaba Legionów 21. pod „STARE ŻELAZO".

Odezwa do posiadaczy SAMOCHODÓW!!
NABYWAJCIE PÓKI ZAPAS STARCZY
po cenach niżej fabrycznych amerykańskie opony samochodowe marki „BRAENDER", węże, przeróżne sygnały, świece, łańcuchy do śniegu etc. u firmy
Malwina IMMERGLÜCK
LWÓW, JAGIELLOŃSKA L. 17.

Pończochy i wszelkie trykotaże kupuje się najtaniej u firmy **PFAU, Lwów, Rynek 19** bo wchód przez sień. 9912

Gramofony i płyty najmodniejsze maszyny do szycia, łyżwy, saneczki, lampki elektr., żarówki oszczęd., akumulatory, meszty gimnast., kostjumy, piły do boksu, skrzypce, mandoliny etc. poleca najtaniej firma 10143
Malwina Immerglück, Lwów, Jagiellońska 17.
Zlecenia z prowincyi odwrotnie. 10143

JUŻ POTANIAŁY.
Otomany ◆ Kanapki do skład.
Materace włosienne i sprężynowe
DYWANY CHODNIKI
Firanki, Kapy, materje meblowe, Drelichy w znanej z taniości firmie 8672
E. HAGLER, Lwów, Sobieskiego 21.
Uwaga na firmę i Nr. domu 21.

KARBID gruboziarnisty I-a jakości SPRZEDAJE HURTOWNIE
EHRLICH i REIFER, Lwów, Kołłątaja 8
TELEFON 747. 10204

Warszawskie Towarzystwo Ubezpieczeń Sp. Akc.

ZAŁOŻONA W R. 1870.

Chroni ubezpieczonych przed skutkami dewaluacyi sum ubezpieczonych, gdyż wobec zarządzenia Ministra Skarbu w sprawie ubezpie mienia w dolarach amerykańskich, przystępuje **natychmiast po uzyskaniu formalnego zezwolenia do przyjmowan**

Ubezpieczeń w walucie dolarowe

Dzięki dotychczasowym stosunkom reasekuracyjnym z zagranicą posiada **Warszawskie Towarzystwo Ubezpieczeń** poważne fundusze w walutach wysoko nych, wynoszących po przeliczeniu prz

w dolarach amerykańskich 1,500.000 Ponadto Towarzystwo jest WŁAŚCICIELEM **11 nieruchomo**

w Warszawie: 2 — przy ulicy Boduena 3/5, 1 — przy ulicy Marszałkowskiej Nr. 120.
w Białymstoku: 1 — przy ulicy Warszawskiej Nr. 5/9 a.
w Bydgoszczy: 1 — przy ulicy Gdańskiej Nr. 34.
w Gdańsku: — przy ulicy Dominikswall Nr. 1.
w Katowicach: 1 — przy placu Miarki Nr. 1.
we LWOWIE: 1 — przy ulicy SŁOWACKIEGO Nr. 18.
w Poznaniu: 1 — przy ulicy 27. Grudnia Nr. 10.
w Sosnowcu: 1 — przy ulicy Piłsudskiego Nr. 8.
w Wilnie: 1 — przy ulicy Mickiewicza Nr. 17.

Ubezpieczenia w działach: ogniowym, transportowym, kradzieżowym i gradowym przyjmują wszystkie Oddz — — Towarzystwa między innemi: w WARSZAWIE, ul. Jasna Nr. 4. — we LWOWIE, Słowackiego 18. —

KUPNO-SPRZEDAŻ.

Okazyjnie sprzedam Automat gazowy, wannę emaliowaną, komody z lustrem, samowar mosiężny, nowy płaszczyk sukienny, garnitur stołowy 18 osobowy. Oglądać 2—4 Grodecka 39 u gospodarza. 10250

MIESZKANIA-LOKALE.

Pokoik ewentualnie z utrzymaniem poszukuje urzędniczka. Zgł. pod »Spokój« do Admin. 10228

Wielkie lokale sklepowe oraz mieszkanie w okolicy Teatru wielk. do wynajęcia. Wiadomość z grzeczności u p. Laua w sklepie, Starozakonna 5 10232

MIESZKANIE W DROHOBYCZU z komfortem (4 pokoje, kuchnia, pokój dla służby, łazienka i t. p.) DO ZAMIANY za podobne mieszkanie we Lwowie. Wyjaśnień udziela z grzeczności p. Dr. Leon Haendel w Drohobyczu. 1021

Zamienię obszerne mieszkanie we Lwowie na takież na prowincyi nadające się na kancelaryę adwokacką najchętniej na istniejącą już kancelaryę lub obejmę takową za wynagrodzeniem. »Zamiana« do Admin. »Chwili«. 10248

Uczeń lub uczenica znajdzie w inteligentnym domu, we Lwowie, wzorowe umieszczenie i troskliwą opiekę. Adresować »Pedagog« Administracya »Chwili«. 10271

ROŻNE.

Uczę kroju i szycia, pracownia sukien damskich Rosenstreich, Blacharska 28. 10237

Apteki dzierżawy lub zarządu p szukuję. »Celer« do »Chwili«. 10217

Masażystka, stawia bańki, z kilkuletnią praktyką, poszukuje zajęcia. Zgłoszenia Lwów, Rapaporta Nr. 9 10235

MAŁŻEŃSTWA.

Poznam pana o wysokiej kulturze, głębokiem uczuciu, niezależnego, 40—45 lat, pragnącego towarzystwa, pięknej, interesującej, inteligentnej pani Cel matrymonialny. »Kultura« Administracya. 10254

KTO pragnie się ożenić lub wyjść za mąż niech z zaufaniem zwróci się do firmy Felicya w Nowym-Sączu, Skrytka pocztowa 12e. Dołączyć znaczki na odpowiedz 9829

KSIĘGARNIA HEBRAJSKA
I. ZWERLING, LEGIONÓW 33.
poleca
kalendarze
polsko żydowskie
hurtownie i detajl. po najtańszych cenach.

Saneczki, łyżwy, meszty gimnast., kostyumy. Lampy elektr. kieszonkowe. Bateryi, żaró ki. Lampy kabid. straganowe i ręczne, karbit. GRAMOFONY, płyty najnowsze, MASZYNY DO SZYCIA, mandoliny i skrzypce poleca naitaniej
MALWINA IMMERGLÜCK
Lwów, Jagiellońska 17.
KUPUJE i ZAMIENIA STARE PŁYTY GRAMOFONOWE

NADESZŁY! NOWOŚCI KARNWAŁOWE w JEDWABIACH, AKSAMITACH i t. d.
KOMPLET. WYPRAWY ŚLUBNE stale na składzie
T. FUHRMAN, Skarbkowska 23 I p.

Kapelusze damskie ostatnej kreacyi poleca
Magazyn Mód „EMILIA", Sienkiewicza 2.

MŁODY BOGATY KUPIEC
(warszawianin) poszukuje elegancko umeblowanego pokoju z osobnem wejściem w śródmieściu ewentualnie z utrzymaniem. Oferty do biura ogłoszeń Brücka Kościuszki 2.

Ważne dla Pań!
Farbowanie włosów we wszystkich odcieniach specyalną farbą „Henne". Wykonuje fryzury według najnowszych żurnali. Masaże, Manicure. Lwów, Łyczakowska 19.

Różnowskiego
MYDŁO z WIELBŁĄDEM

UZNANE ZA NAJLEPSZE.

NAUKA I WYCHOWANIE

English conversation grammar, literature, correspondence, translation, stenography J. Vida. Calls from 2—9 Ryn. 12 1/1. 10199

WIECZORNY (DWUMIESIĘCZNY) KURS BUCHALTERYI naukowo handlu i wekslach, rachunków kupieckich rozpoczyna się 15 grudnia. Zgłoszenia między 1—3 Lonker Objazd 2 A. 10252

Inserujcie w CHWILI

OGŁOSZENIA.

Okazyjnie sprzedam
większą partję PŁASZCZYKÓW króliczych DZIECINNYCH. 10279
RAUCHER, Kraków Dietlowska 71.

Węgiel i Koks
górnoślązki pierwszorzędnych kopalń Koncernu
„CESARA WOLLHEIMA"
DOSTARCZA
„KARBO" S. z o. p.
LWÓW, UL. KOPERNIKA 19. telef. 868.

BIAŁOSKÓRNICTWO
Niniejszym mam zaszczyt zawiadomić P. T. Odbiorców, iż pracownię moją przy ul. Kordeckiego 12. **(wyprawa skórek lisich, zajęczych, króliczych, tchórzych, kunich** i t. p.) — przeniosłem z dniem dzisiejszym na —
ZNIESIENIE-KOLONIA L. 494.
pod firmą: **BARTOS i NESTEL.**
Zawiadamiając o zmianie adresu, polecam się nadal łaskawym względom P. T. Odbiorców.
LUDWIK BARTOS, białoskórnik

Na raty dajemy UBRANIA, RAGLANY, KURTKI skórzane oraz wszelką konfekcyę męską — po bardzo dostępnych cenach —
J. MARGULIES, O. B. PANZER
— Lwów, Pasaż Mikolascha 4, —

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila"
Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hescheles.
„Drukarnia Lwowska", Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1702 Lwów, poniedziałek 10. grudnia 1928 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I p. KONTO P.K.O. 142.254

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 50.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 1,250.000 Mk., za granicą 1.400.000 Mk., zagr. 1,625.000

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 8.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 24.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 32.000 Mk., w tekście i przed kroniką 40.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 48.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 32.000 Mk. najmniej 10 w. 320.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 5.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 7.000 Mk. tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 16,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 8,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 48,000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

Skład materjałów i przyborów dentystycznych
Lwów, ul. Hetmańska 8, I. p.

U progu otrzeźwienia.

Od chwili zainaugurowania prac obecnego sejmu wre walka konsekwentna i nieubłagana między prawicą a lewicą. Walka ta toczy się z tąsamą zaciętością i uporem bez względu na to, czy ta lub owa strona znajduje się u steru i rządzi, czy też dzieli los mniejszości i dąży do tego, by rządzącym ster wytrącić z ręki. W tych zaś zapasach obie strony wojujące nie zadawalają się wcale — na wzór parlamentów innych — zwalczaniem się wzajemnem, zmierzającem do osłabienia przeciwnika politycznego lecz powalić się pragnie przeciwnika na ziemię i usunąć z widowni publicznej jako wroga i szkodnika państwa.

Wśród tych zmagań między dwiema stronami Izby reprezentacya parlamentarna żydowska znajduje się od zaczątków ery sejmowej w sytuacyi niezmiernie dziwnej i niezwykle kłopotliwej. Wprawiły ją po raz pierwszy w tę sytuacyę stronnictwa lewicowe, złączone podówczas z centrum, gdy Żydów zostawiły — że tak powiemy — na lodzie, udzielając swego placet na metodę „divide et impera", w myśl której premier cieszący się ich protekcyą, czyniąc rewerencye innym mniejszościom narodowym, równocześnie Żydom udzielał admónicyi i lekcyi lojalności politycznej. Zastępcy ludności żydowskiej, politycznie i społecznie grawitując ku lewicy, z narzuconej konieczności zmuszeni są odtąd w wystąpieniach decydować mających o bycie rządu p. Sikorskiego, pójść w szranki łącznie z prawicą.

Zaczyna się tedy między biegunowo przeciwległymi sobie krańcami Izby gra w „football"; a Żydzi są ową piłką, którą obie strony nawzajem sobie podrzucają. Ilekroć posłowie i senatorowie żydowscy głosują na jednej linii z prawicą, lewica nie szczędzi im docinków i wyzwisk, iż wodzić się dają na pasku reakcyi, a ta ostatnia znowu ogłasza ich postępowanie jako manewr taktyczny centrolewu. Ta nienormalna pozycya przedstawicielstwa żydowskiego w ciałach parlamentarnych nie doznaje bynajmniej polepszenia, z chwilą, gdy lewica zniewoloną się widzi „gryźć gorzki chleb opozycyi". Zmienia się tylko scenerya, następuje przesunięcie miejsc, i zmiana charakterystyki występujących, niezmienioną pozostaje rola Żydów. A rola ta obecnie o tyle może jeszcze przykrzejsza, ileże grupy prawicowe, będące swego czasu w opozycyi, niemniej występowały wobec nich z odkrytą przyłbicą nienawiści, podczas gdy grupy lewicowe, robiące dziś opozycyę, stosunek do Żydów osłaniają tarczą „wstydliwości". Znać było po całem zachowaniu się tej dzisiejszej opozycyi, że „wstyd" im tego mimowolnego i przymusowego sojusznika I oto anomalia z pierwszego półrocza obrad sejmowych, polegająca na tem, że obie strony piętnujące się wzajem jako wroga państwa, rywalizowały z sobą w odtrącaniu Żydów jako żywiołu antypaństwowego, anomalia dalsza po stronie lewicy posądzanej o judofilizm i opieranie swej polityki na Żydach, podczas gdy w istocie w koszu.

Dzisiejsza „Chwila" przynosi:

Siejba kłamstwa i fałszu wobec Żydów
Wynik wyborów w Anglji. - Dymisja gabinetu Baldwina.
Strejk powszechny urzędników państw. w Austryi.
Ostrzeżenia dla jadących do Brazylji i Portugalji.
Ustawa o przymusie paszportowym
Odezwy pogromowe.
Posłom nie wolno lekkomyślnie się absentować na posiedzeniach.
Co będzie z ustawą emerytalną urzędników.
Prawdziwe oblicze „Rozwoju"
Nagroda Nobla a podatki.

Wynik wyborów w Anglji.

Zupełna klęska konserwatystów. - Baldwin poda się do dymisji. Nowy gabinet i nowi premjerzy? - Nowy gabinet o typie gabinetów z czasów wojny. -- Rola Lloyda Georgea. — Echa wyborów zagranicą.

Londyn. (Pat.). Reuter donosi, że o godz. 10 wieczór znany był następujący wynik wyborów: 235 konserwatystów, 152 liberałów, 192 członków partyi pracy i 5 niezawisłych. Liczba niezawisłych nie jest jeszcze ustalona.

Wiedeń. (Pat.). Według ostatnich wiadomości o wynikach wyborów

konserwatyści uzyskali 252 mandaty, liberali 148 niezawiśli 8.

Nie ma jeszcze wiadomości z 18 okręgów wyborczych, wyniki te jednak nie zmienią już ogólnego rezultatu wyborów.. Konserwatyści utracili według tego zestawienia 94 mandaty. liberali zyskali 31. a partya robotnicza 15.

Do chwili obecnej wybrano do parlamentu 8 kobiet.

*

Wiedeń. (Pat). „N. Fr. Presse" z Londynu. Wybory przyniosły zupełną klęskę konserwatystom. W stosunku do stronnictw opozycyjnych będą konserwatyści w mniejszości blisko o 100 głosów. Klęskę spowodowała kampania potentatów gazetowych lorda Nothermare i Beaverbrock przeciw Baldwinowi, a nadto w północnej Anglii ujawniła się bardzo silna tendencya przeciw cłom ochronnym.

„D. News" dowodzi, że **Baldwin poda się natychmiastdo dymisyi,** gdyby zaś nie ustąpił, natychmiast przedstawi izbie gabinet swój jako gabinet najsilniejszej partyi parlamentu, poczem nie otrzymawszy wotum zaufania, zgłosi dymisyę.

Istnieje także ewentualność,

że rząd porozumie się z partyą robotniczą i będzie na podstawie takiego porozumienia sprawował agendy aż do roku przyszłego,

w którym to okresie będą znowu rozpisane wybory.

Przyjazd Baldwina był oczekiwany w Londynie w sobotę, w którym to dniu miał on odbyć konferencyę z ministrami. Wielcy wydawcy dzienników sądzą, że Baldwin doznawszy tak wielkiego zawodu z powodu wyniku wyborów, poda się natychmiast do dymisyi, i że

przyjdzie do steru gabinet o typie gabinetów z czasów wojny.

W takim razie zostałby **premierem lord Birkenhead względnie Chamberlain.**

Ponieważ liberali ze względu na swą liczebność nie mogą postawić kandydata na prezydenta ministrów.

Lloyd George zdecydowany jest wstąpić tylko do gabinetu koalicyjnego, w którym mógłby odgrywać wybitną rolę. Możliwe jest, że lord Birkenhead, który jest członkiem Izby lordów, zostanie premierem, podczas gdy **Lloyd George jako kanclerz skarbu zastępowałby premiera w Izbie gmin,** przez co zająłby w tej izbie kierujące stanowisko. Koła konserwatywne rozważają możliwość zaproponowania na premiera ministrów osobistości nie zaangażowanej politycznie n. p. Neevillea lub Chamberlaina. W takim wypadku otrzymałby on misyę przekształcenia gabinetu Baldwina, chociaż jedni liczą się z tem że na wiosnę przyszłego roku odbędą się wybory

Inni znowu wymieniają lorda Curzona, jako następcę Baldwina, wskazując na to, że Curzon przez energiczną obronę interesów angielskich na konferencyi ambasadorów zyskał sobie wielką sympatyę w kołach liberalnych.

Londyńsk ikorespondent „Tempsa" donosi, że Baldwin zgłosi swą dymisyę ze stanowiska przewodniczącego partyi konserwatywnej, lecz nie ze stanowika premiera. Nie będzie już koalicyi konserwatwwno-liberalnej zarówno jak koalicyi liberałów z partyą pracy.

Partya pracy jest zupełnie nieprzejedn i **nie chce porozumienia,** którego pierwszym zuultatem byłoby jej zdaniem poderwanie i... nia partyi.

*

Londyn. (Pat.). Posiedzenie gabinetu wyznaczone na poniedziałek. Posiedzenie zarządu partyi konserwatywnej odbędzie się w ciągu tygodnia Niektóre koła przewidują, że w razie dymisyi gabinetu Baldwina misya utworzenia nowego gabinetu zostanie powierzona leaderowi partyi pracy Macdonaldowi, który będzie korzystał z poparcia liberałów.

„N. W. Journal" z Londynu. Sądzą, że Baldwin udziel ikrólowi rady, aby powierzył misyę utworzenia gabinetu przywódcy najsilniejszej partyi opozycyjnej, albo liberalnej.

W pierwszej linii wchodzi w ra-

była ona poparcia Żydów pod względem politycznym zgoła pozbawioną, ustępuje w drugim okresie peryodu sejmowego miejsca dziwaczności wprost przeciwnej, a mianowicie tej, iż lewica stale korzysta z głosów żydowskich, do głosujących jednak Żydów się — nie przyznaje. Heinowskie: „Grüss mich nicht unter den Linden“ — znajduje tu pełne zastosowanie. We wszelkich kalkulacyach politycznych, leaderzy P.P.S. i „Wyzwolenia“ brali w rachubę także głosy żydowskie ,mieli pretensye i żale do Koła Żydowskiego, skoro członkowie tegoż nie jawili się w należytej ilości, ale nigdy wpierw się nie układali ani następnie się nie porozumiewali. Radzi byli, gdy Żydzi głosowali z nimi w jednym szeregu, ale radzi też byli, gdy Żydzi przed głosowaniem lub po ukończeniu tegoż pozostawali „splendidi isolation“.

I musiała lewica tak przykrych doznać niespodzianek i trzeba jejbyło znieść cięgi prawicowej brutalności, która, torując sobie koryto poprzez akty gwałtu i samowoli, ujście wreszcie znalazła w decyzyi wydania sądom posłów socyalistycznych, aby otrzeźwieć i zrozumieć, że brutalność polityczną pokonać można tylko polityczną uczciwością i że systemowi obłudy i intryg przeciwstawić należy system szczerości i prawdy.

W konferencyi odbytej dopieroco lewicy z mniejszościami upatrujemy pierwszy symptom tego otrzeźwienia. Nie przesądzamy, czy inicyatywa ta płodna będzie w skutki realne, a nawet — mówiąc otwarcie — wątpimy, czy wyjdzie w najbliższym czasie poza ramy teoryi. Zbyt długo trwała siejba kłamstwa i fałszu w stosunku do Żydów, by z ziarn pierwszej wymiany myśli wyrość mógł odrazu płon porozumienia. Ale bądźcobądź witano już pierwiosnki zapewniające powolne wprawdzie budzenie się wiosny na arenies ejmowej w życiu międzypartyjnem stronnictw, stojących na gruncie demokratyzmu i postępu.

Jaki jest na terenie parlamentarnym stosunek większości do mniejszości i odwrotnie, jakie wzajemne prawa i obowiązki grup rządzących do opozycyjnych?

Oto zagadnienie, absurbujące często umysły polityków parlamentarnych. Jakkolwiekbądź sprawę tę się osądzi, zgodni będą w tem wszyscy, że większość prerogatywy swoje forsuje w sposób bardziej fizyczny, mniejszość drogą moralną. Strona rządząca wolę swoją prowadzi ku zwycięstwu przez zliczanie głosów, opozycya zapomocą protestów i deklaracyj, opuszczania sali a nawet — hałasowania. I oto obowiązkiem jest tej opozycyi skonsolidować wszystkie czynniki, którym żadne inne środki, jak moralne, nie stoją do dyspozycyi, by w ten sposób wystąpić czy to do ataku czy do obrony w pełnym rynsztunku liczebnym i ideowym, Ten kardynalny obowiązek zapoznawała dotychczas lewica polska, która w cichej nadziei pozyskania dla siebie owej omotanej siecią demagogii części społeczeństwa, jaka poszła w niewolę Chjeny — pominęła w swoich kombinacyach tych, co z natury rzeczy przeciw niewoli tej walczą. Odbijało się to niejednokrotnie na efekcie wystąpień opozycyjnych, a w każdym razie osłabiało rozmach i energię, możliwe tylko w nastroju moralnym, rozdzącym się na tle świadomości wszystkich, czujących się pokrzywdzonymi, iż, mając odrębne cele partyjne i odrębnie krocząc do mety na razie wspólnemi siłami do wspólnej zdążają granicy.

Konferencya wspomniana oznacza pierwszy wysiłek ku uznawaniu powyższego obowiązku i naprawie popełnionego błędu. Przy tej zaś sposobności nie możemy pro domo sua choćbyśmy mieli się narazić na zarzut zarozumiałości, nie stwierdzić, że do tej zmiany poglądów przyczyniło się w niemałej mierze stanowisko żydowskiej delegacyi parlamentarnej. Ona to bowiem umiejętnością oryentowania się w sytuacyi i zdolnością dostosowywania się do położenia bez zboczenia na jakiekolwiek bezdroża programowe, niemniej hartem wytrwania na stanowisku i pełnieniem swej szczytnej misyi w interesie Żydostwa bez oglądania się na kogokolwiek i bez narzucenia się komukolwiek, doprowadziła kluby lewicowe do zrozumienia że lekceważenie czynnika tak pożytecznego w akcyi parlamentarnej jest grzechem wobec idei demokratyzmu, a zbrodnią wobec przyszłości państwa, któremu demokratyzm ma być cementem, spajającym podwaliny instytucyj społecznych i współżycia ludów. Na wszelki zaś wypadek opamiętanie się lewicy w połączeniu zdrugiej strony z uskutecznioną niedawno reorganizacyą Koła Żydowskiego kierunku nadania mu większej sprężystości spoistości otwiera przed reprezentacyą żydowską nowe perspektywy.

Dr. Leon Reich.

———ooo———

chubę Asquit. Utworzywszy rząd, rozwiązałby Asquit nowy parlament i rozpisałby nowe wybory. Ten sposób wyjścia uważany jest za prawdopodobniejszy od możliwości utworzenia gabinetu koalicyjnego.

Koalicya, do której należeliby liberali i partya robotnicza, jest niemożliwa ze względu na sprawy daniny majątkowej wysuwaną przez partyę robotniczą. Przeciwieństwa, jakie się ujawniły w czasie kampanii wyborczej, nie rokują także nadziei na koalicyę między liberałami a konserwatystami.

Panuje także przekonanie, że utworzenie nowego gabinetu zostanie powierzone Lordowi Derby.

Były minister Mond, który padł przy wyborach, wyraził zapatrywanie, że Baldwin będzie musiał podać się do dymisyi, a lord Derby utworzy nowy gabinet. Mond przewiduje, że za kilka miesięcy przejdzie do nowych wyborów.

„Matin“ donosi z Londynu, że Baldwin w poniedziałek po posiedzeniu Rady ministrów, wręczy królowi swą dymisyę.

*

Dzienniki francuskie na ogół zachowują pewną rezerwę w swoich przypuszczeniach co do składu gabinetu angielskiego, którego podziewają się przedewszystkiem utrzymania dobrych stosunków z Francyą.

Prasa niemiecka z widocznem zadowoleniem wita wyniki wyborów w Anglii.

L. Anzeiger pisze: Gdyby konserwatyści odnieśli zwycięstwo byłoby to strasznym ciosem dla zagranicznego handlu niemieckiego. Dzienn wyraża nadzieję, eź w nowym gabinecie weźmi udział Lloyd George. Berl. Tgblt. spodziewa się również udziału Lloyd Georga w gabinecie przypuszczając, że mężowi temu udałoby się stworzyć koalicyę konserwatywno-liberalną.

———ooo———

Pełnomocnictwa dla rządu Marxa uchwalone

Berlin. (Pat.). Posiedzenie Reichstagu rozpoczęło się o godz. 14. Otwierając dzisiejsze posiedzenie palamentu pezes Loebe zakomunikował uchwałę konwentu seniorów, postanawiającą, że w razie rozwiązania parlamentu będą nadal czynne komisye spraw zagran. i komisya nadzorcza Członkowie tych komisyi posiadaliby prawa poselskie. Po załatwieniu kilku spraw drugorzędnych, o g. 16.15 przystąpiono do głosowania nad ustawą o pełnomocnictwach dla rządu, W chwilirozpoczęcia głosowania, część nacyonalistów i około 20 socyaldemokratów opuściło salę. Pozostali na sali nacyonaliści nie brali udziału w głosowaniu. Z wyjątkiem chorych posłów na początku posiedzenia byli obecni niemal wszyscy posłowie. Obecnym był nawet poseł niemiecki w Wiedniu Dr. Pfeifer, centrowiec, sprowadzony przez swą frakcyę, dla powiększenia głosujących za ustawą. Nieobecnym był dr. Stressemann z powodu choroby. Po głosowaniu odroczono parlament na czas nieograniczony.

Berlin. (Pat.). W imiennem głosowaniu nad ustawą o pełnomocnictwach dla nowego gabinetu, oddano 332 głosy. Za ustawą oświadczyło się 313 posłów, przeciw 18 posłów, przy jednym wstrzymującym się w głosowaniu. Ustawa została zatem uchwalona.

Na pokrycie długów.

Haga. (Pat). „Telegraaf“ donosi z Rotterdamu, że przybył tam ładunek złota wagi 4.5[illegible] **kilogramów.** Ładunek ten pochodzący z Niemiec przesłany będzie do Ameryki na pokrycie długów niemieckich.

Komisya odszkodowań.

Paryż. (Pat). Komisya odszkodowań odłożyła narazie sprawę wyznaczenia komitetu rzeczoznawców.

———ooo———

Nadzieje kolejowe rządu.

Ceny się podniesie, a frekwencya nie spadnie.

Warszawa. Według obliczeń statyst. w r. 1923 przewieziono przez koleje państwowe w I. klasie 400.000 osób, w II. klasie 6,600.000, w III. klasie 122,571.600 osób. Przypuszczając, że przeciętnie przejazdy w roku 1924 nie ulegną zmianie i wobec zamierzonego utrzymania stawek taryowychf na odpowiednim poziomie w stosunku do drożyzny, przewidywany dochód w preliminarzu budżetowym ministerstwa kolei żelaznych na rok 1924 za sam przewóz wynosi 1,884.132,000.000 mk. Z przewozu bagażu przypuszczalny dochód wyniesie 2007 miliardów mk. oraz wpływy uboczne według dotychczasowych norm około 144.731,116.000 mk.

———ooo———

Konvent seniorów.

Warszawa. 8. grudnia. (tel. własny. Na wtorek zwołał marszałek Sejmu konwent seniorów celem ustalenia programu pracy na czas przedferyalny. Marszałek proponuje odbycie w przyszłym tygodniu 4 posiedzeń celem za załatwienia szeregu przedłożeń budżetowych i ustaw. Przedewszystkiem idzie Piastowcom o przeforsowanie jeszcze przed świętami ustawy o parcelacyi i osadnictwie. Z tą sprawą pójdzie jednak trudniej, niźli tego sobie ludowcy życzą.

Program gospodarczy rumuńskiego min. skarbu.

Bukareszt. (Pat). Przedstawiając w izbie deputowanych program ekonomiczny rządu oświadczył minister finansów, że do pierwszych konieczności zaliczyć należy reorganizacyę kolei żelaznych, transportów rzecznych i morskich. W sprawach finansowych podstawowem działaniem będzie dążenie do podniesienia kredytu państwa. Poza uprzemysłowieniem kilku przedsiębiorstw państwowych zamierza rząd zatrzymać nadal przemysł naftowy w swoim ręku.

Możemy — mówił dalej minister — **zaprosić do współpracy także inne państwa**, zachowując jednakże kontrolę rządu rumuńskiego.

Dążeniem rządu jest zapewnić przedewszystkiem współudział elementów rumuńskich we wszystkich przedsiębiorstwach, do których dopuszczony jest kapitał zagraniczny.

———ooo———

Jeszcze w sprawie paktu gwarancyjnego.

Paryż. (Pat). Odpowiadając w izbie deputowanych na interpelacyę socyalisty Moutet, oświadczył Poincare sprawę paktu gwarancyjnego francuusko-angielskiego i podkreślił, że Francya bynajmniej nie przerwała rokowań, lecz że właśnie Anglia odmówiła bezwzględnie koniecznych gwarancyi, jak n. p. w sprawie układu wojskowego.

Poincare dodał, że w układzie wojskowym było przewidywane, aby sztaby generalne obu państw opracowały wspólne warunki na przeciąg dwóch lat. Obecnie taki układ mógłby mieć wielkie znaczenie moralne, lecz nie dawałbyFrancyi poważniejszego materyalnego poparcia.

Pożyczka 400 milionów fr. dla Polski.

Paryż. (Pat.). Senator Berenger złożył w biurze senatu sprawozdanie dotyczące projektu ustawy, upoważniającej do udzielenia Polsce kredytu do wysokości 400 milionów franków.

Wybory komunalne w Finlandyi

przyniosły zwycięstwo partyi mieszczańskiej.

Persya republiką.

Według informacyi „Chicago Tribune“ w Persyi proklamowano republikę.

———ooo———

Kino LEW Wielki sensacyjny, współczesny dramat życiowy w 12 aktach **Kino LEW**

„Co może zła a co dobra Kobieta“.

To wieczna zagadka duszy kobiecej — to apoteoza jej złych i dobrych czynów). — Akcja toczy się w bezbrzeżnych „Prerjach“ oraz w przebogatych salonach arystokracji francuskiej w Paryżu. — W głównej roli: genjalny artysta „SEWERIN MARS“. — Fenomenalna gra artystów. — Wspaniałe zdjęcia. 10307

—o— —o—

Ustawa emerytalna dla pracowników państw.

Warszawa, 8. grudnia. (tel. własny). Po uchwaleniu ustawy emerytalnej dla sędziów i prokuratorów przychodzi kolej na ustawę emerytalną dla ogółu pracowników państwowych, która ma się znaleźć na porządku dziennym jednego z najbliższych posiedzeń Sejmu.

Urzędnicy z żalem stwierdzają, że miarodajne czynniki ciał ustawodawczych nie zbyt się spieszą z załatwieniem tej sprawy i obawiają się, by z powodu feryi świątecznych sprawa znowu nie doznała zwłoki.

———ooo———

Przeciw lekkomyślnemu absentowaniu się na posiedzeniach Sejmu.

Warszawa, 8. grudnia. (tel. własny). Klub poselski Z. L. N. zarządził stałe dyżury w Sejmie, ponadto klub ten powziął jednomyślną uchwałę, pod rygorem wykluczenia, że każdy poseł będący członkiem Z. L. N. pod żadnym warunkiem nie śmie się absentować na plenarnych posiedzeniach Sejmu. Analogiczne uchwały mają powziąć inne stronnictwa większości rządowej. Zdarzało się bowiem często, że obecna większość dość zresztą nikła przy decydujących głosowaniach tylko dzięki nieobecności posłów z lewicy mogła utrzymać rząd. Pisma lewicowe już niejednokrotnie poruszały sprawę absentowania się posłów opozycyjnych i jak się dowiaduję, powezmą kluby opozycyjne w tej sprawie wiążące uchwały.

Ustawa o dowodach osobistych poszła do kosza

Warszawa, 8. grudnia. (tel. własny). Projektowana a przez ks. Lutosławskiego gorąco upragniona ustawa o dowodach osobistych odłożona została narazie ad acta. Jak mię informują, ustawa nigdy nie wejdzie na porządek dzienny, albowiem nawet projektodawcy uznali, że wprowadzenie ustawy o przymusie paszportowym nie jest godne państwa demokratycznego.

Wizyta parlamentarzystów austrjackich w Warszawie.

Rozmowa z p. dr. Mataja.

Jeden z bawiących w Warszawie parlamentarzystów austryackich dr. Henryk Mataja odbył dłuższą konferencyę z korespondentem „Republiki“ Na zapytanie o celu swej podróży, dr. Mataja rzekł w te słowa:

— Już dawno pragnąłem odwiedzić Warszawę, aby złożyć wizytę moim kolegom z dawnego parlamentu ausrtyackiego. Mówiliśmy już o tem na konferencyi Unii Międzyparlamentarnej we Wiedniu w sierpniu ub. r. też na konferencyi Unii w Kopenhadze i oto nareszcie postanowiłem ten plan urzeczywistnić, aby zarazem współdziałać w dziale pogłębienia i utrwalenia stosunków między naszymi krajami.

Coraz ściślejsze zespolenie się narodów jest rzeczą bardzo doniosłą, tem ważniejszą w obecnym okresie, gdy widzimy tak silne tendencye izolacyjne zo strony Ameryki, Anglii i Rosyi, wciąż jeszcze nie wchodzącej w orbitę stosunków narodów europejskich. Dlatego też wskazane jest jaknajściślejsze zwarcie szeregów pomiędzy narodami starego centrum Europy w dziedzinie gospodarczej. Pomimo wszelkich zatargałych sporów jesteśmy jednak sobie bliżsi niż narody bardziej odległe, jednak obecnie wybitną rolę odgrywają w polityce światowej. Minęły te czasy, kiedy między Tajo a Wisłą rozgrywały się wszelkie walki i ważyły losy świata.

Kraje nasze łączył zresztą między innemi i ta okoliczność, że jesteśmy wielką drogą tranzytową na wschód. Najwygodniejsza komunikacya z Rosyą jest przez Polskę, tak samo i Wiedeń odzyskuje w pełnej mierze swą sytuacyę z lat przedwojennych. W tej chwili Rosya jeszcze jest rynkiem niejako zamkniętym, jednak musi on się w najbliższych czasach otworzyć i dać wielkie pole do działalności przemysłowi europejskiemu, który obecnie zwłaszcza w największych jego ośrodkach jak w Anglii i w Niemczech wprost się dusi.

———ooo———

Zamknięcie uniwersytetu w Neapolu.

Krwawe starcia w Neapolu, Turynie i Bolonii

Z Rzymu donoszą: Uniwersytet neapolitańsk. został zamknięty, a to na skutek enuncyacyi młodzieży, która sprzeciwiła się wprowadzeniu reform nauczania na uniwersytetach, które rząd uchwalił. Przyszło nawet do krwawych starć. Także w Turynce i Bolonii studenci ogłosili podobne enuncyacye. Donoszą dalej, że minister zamierza bezwzględnie przeprowadzić reformę i gotów nawet w ostateczności zarządzić zamknięcie wszystkich uniwersytetów.

Postulaty żydostwa palestyńskiego.

Jerozolima. Na wspólnem zgromadzeniu Waad Leumi i zastępców żydowskich gmin Palestyny powzięto następujące rezolucye:

Ludność żydowska Palestyny uważa projekt stworzenia agencyi arabskiej w Palestynie za bezwzględny atak na zagwarantowane mandatem fundamentalne prawa narodu żydowskiego, które szczególnie po ich międzynarodowem zatwierdzeniu nie mogą absolutnie uledz jakiejkolwiek zmianie. Każdakolwiek bowiem zmiana mandatu stanowi niebezpieczeństwo dla nawiązania ścisłego kontaktu Żydów z ich prastarą ojczyzną i powrotu do niej.

Ludność żydowska Palestyny protestuje przeciw zaprowadzeniu jakichkolwiek instytucyi, któreby miały prawo kontroli nad imigracyą żydowską do Palestyny. Kontrolę tę prowadzić może tylko zarząd kraju i Jewish Agency, która na podstawie mandatu jest reprezentantką żydostwa. Dalej domaga się od rządu pal. ażeby w żadnym wypadku nie wystąpił przeciw sobotniemu spoczynkowi oraz święceniu świąt żydowskich przez urzędników żydowskich.

Następnie w uwzględnieniu ciężkiej sytuacyi gospodarczej kraju i bezrobocia dotykającego szczególnie klasy robotnicze, uchwalono zwrócić się do żydowskich zarządów miast i gmin, by w miarę możności starali się zatrudniać Żydów i przyśpieszyli rozpoczęcie prac publicznych, a to celem zmniejszenia liczby bezrobotnych.

Wreszcie Zgromadzenie podkreśliło ważny obowiązek, jaki zaciążył obecnie na żydowskiej ludności, która pracować dotąd ma nad stworzeniem specyalnego funduszu dla bezrobotnych W tym celu Zgromadzenie wezwało wszystkich Żydów, by zadeklarowali w tym celu poważne kwoty już na trzy lata naprzód.

———ooo———

50-lecie prezydenta prof. dra Weizmana

Szkic biograficzny

Prezydent wszechświatowej Egzekutywy syonistycznej dr. Chaim Weizman urodził się 27. listopada 1873 r. w Motylach, wsi obok Pińska. Pierwsze wychowanie i początki nauki odebrał w Pińsku. Chemię studyował w Berlinie, skąd po ukończeniu studyów w Berlinie został prywatnym docenttem na uniwersytecie w Genewie, Z Genewy powołany został na uniwersytet w Manchesterze. Dopiero działalność syonistyczna i polityczna żmusiła go do przeniesienia się do Londynu.

Już bardzo wcześnie odgrywał prof. Weizman poważną rolę w ruchu syon. W rezultatach obrad V kongresu zaznaczyło się niemało wystąpienie prof. Weizmana jako członka demokratycznej frakcyi, która kładła silniejszy nacisk w przeciwieństwie do czysto dyplomatycznego i formalistyczno-organizacyjnego programu obozu herzlowskiego, na budzenie i pielęgnowanie elementu ludowego przez uproduktywnianie mas ludowych. Po rozwiązaniu konfliktu Ugandy stał się orędownikiem tego kierunku w ruchu syon. który nie bez zaakcentowania konieczności walki politycznej, kładł szczególny nacisk na pracę praktyczną w Palestynie, stwarzając tzw. „syntetyczny syonizm“, który to program uwieńczony został skutkiem na VIII kongresie w Hadze. Przodująca rola jego w ruchu syon. z każdym rokiem rosła Na kongresie XI we Wiedniu bierze górę i przeprowadza kardynalny postulat, stworzenia uniwersytetu hebrajskiego w Jerozolimie, w czasie wojny światowej utrzymuje dzięki swej nieugiętej woli i energii organizacyę syon., której więzy z powodu katastrofy światowej się nieco rozluźniły w całości kontynuuje pracę i pracuje niestrudzenie na rzecz syonizmu we wielu centrach polityki światowej. Starania jego wieńczą błogosławione skutki. Pozyskał wespół z Sokołowem i Tczlenowem angielską opinię publiczną oraz wielu znamienitych polityków na rzecz pomyślnego rozwiązania sprawy żydowskiej drogą stworzenia z Palestyny międzynarodowo zagwarantowanej siedziby narodowej dla Żydów, pozyskał deklaracyę Balfoura. W roku 1920 na londyńskiej dorocznej konferencyi syonistycznej, zostaje obrany Prezydentem wszechświatowej org. syon., które to stanowisko przyznano mu — jak wiadomo — na ostatnich kongresach.

———ooo———

Agudath Jisrael w Bessarabii dla Żyd. Fund. Nar.

Naczelny rabin Bessarabii i przew. tamtejszej organizacyi **Agudath Jisrael** zwrócił się z płomienną odezwą do ludu żydowskiego wzywając go do energicznej pracy dla **Żyd. Fund. Nar.** (Keren Kajemet L'Jisrael, którego celem jest wykupno i odzyskanie ziemi ojców (Geulath Haarez). Między innemi głosi odezwa: „W obecnej chwili, gdy po pamiętnym akcie w San Remo, wyciąga swe ramiona w żałobie pogrążona wdowa Syonu by przytulić dzieci do swego łona, jest świętym obowiązkiem każdego Żyda stanąć do szeregu dla wspólnej pracyodrodzenia ojczyzny. Pierwszym etapem pracy powinno być zalesienie kraju, gdyż jak głosi Pismo Święte: Pan Bóg przy stworzeniu świata jako jedno z największych dzieł stworzył przepyszne zalesione przestrzenie raju. Palestyna potrzebuje też lasów, by znowu wrócić do dawnej świetności. Żyd. Fund. Nar. zaszczepił przeszło 800.000 drzewek w różnych okolicach. Jednak Erez Jisrael zapotrzebowuje dziesiątki milionów takich drzew. (Koszta szczepienia drzewka w Palestynie wynoszą około 2 i pół do 3 szylingów). Przedewszystkiem ciąży obowiązek na wszystkich gminach i bożnicach żyd., które winne uwiecznić swoje imię w Palestynie szczepiąc mniejszą lub większą ilość drzewek, ogrodów lub gajów. W pracy dla odbudowy kraju niechaj zapomną wszyscy o antagonizmach osobistych i partyjnych, ponieważ żąda tego od nas chwila obecna i prastare przepisy naszej odwiecznej wiary. Dość mędrkowania, dość opieszałości! Do czynu!“.

———ooo———

Strajk powszechny urzędników państw. w Austrji

Z Wiednia donoszą: Wobec tego, że rokowania między rządem a urzędnikami państwowymi pozostały bez rezultatu a rząd nawet oświadczył, że gotów jest raczej podać się do dymisyi, bo dalsze obciążenie budżetu na pensye urzędnicze byłoby niebezpieczne dla akcyi sanacyjnej skarbu, przedstawiciele funkcyonaryuszy pocztowych i telegraficznych uchwalili upoważnić swą reprezentacyę do proklamowania strejku na poniedziałek od godz. 6 wieczór na poczcie, telegrafach i telefonach w całej Austryi.

———ooo———

Prezydent-samozwaniec.

Londyn. (Pat). Z Pekinu donoszą, że Sun-Yat-Sen, który w ciągu ubiegłego roku brał udział w powstaniu przeciw centralnemu rządowi chińskiemu w Pekinie przybrał obecnie tytuł prezydenta południowo-chińskiej republiki. Sun-Yat-Sen zagroził położeniem ręki na dochodach celnych wolnego portu Kantonu, na których to dochodach, jak również na dochodach innych portów chińskich zabezpieczone są pewne pożyczki zagraniczne udzielone w swoim czasie Chinom oraz indemnizacya za szkody wyrządzone w swoim czasie przez powstanie bokserów.

W związku z tą groźbą Sun-Yat-Sen'a admirał angielski Artur Leweson skomunikował się w ciągu ostatnich dwóch dni z rządem angielskim w celu otrzymania instrukcyi co do stanowiska, jakie ma zająć w tej sprawie. Adm. Leweson zawiadomił admiralicyę angielską, że obsadził w porozumieniu z admirałem francusk. Froche komorę celną w Kantonie. Krok ten admirała rozumiany jest jako naturalny skutek ostrzeżenia przesłanego przez niego pod adresem Sun-Yat-Sen'a, oraz konsekwencye jakie przedstawiciele państw sojuszniczych w Kantonie wyciągną z jego awanturniczego oświadczenia.

Donoszą dalej z tych samych źródeł, że przedstawiciele Anglii i Francyi zarządzili wspólną demonstracyę eskadry wojskowej na wodach Kantonu.

———ooo———

Pogrzeb M. Barresa.

Paryż. (Pat). W pogrzebie Maurycego Barresa pomimo niepogody wzięły udział olbrzymie tłumy publiczności. Na nabożeństwie odprawionem odprawionem w katedrze Notre Dame o-Nbecni byli prez. Millerand, premier Poincare, przewodniczący senatu i izby deputowanych, generałowie oraz liczni przedstawiciele państw zagranicznych.

*

Barres był wysoce utalentowanym powieściopisarzem, któremu nie wystarczały laury literata. Kandydował on w r. 1885 z miasta Nancy jako socyalista. Przepadł na wyborach i przerzucił się do nacyonalizmu. Dzięki tej przemianie zdobył mandat z okręgu paryskiego hal targowych, fortecy reakcyjnego Paryża. Po kolei bulanżysta, antidreyfusista, zażarty wróg socyalizmu,, nadpatryota i militarysta. Im bardziej wyczerpywał się jego talent, tem stawał się bardziej krzykliwy i wojowniczy. Pozostały po nim pierwsze jego ciekawe psychologiczne i anarchistyczne powieści. Był członkiem (po Deroulede'zie) ligi patryotów francuskich.

Zaliczka złota na podatek majątkowy.

Łódź.. W związku z pobytem p. Korfantego w Łodzi, ze sfer przemysłowych dochodzą następujące informacye w sprawie sfinalizowania układów o podatek majątkowy. Sprawa formalnego załatwienia opłaty podatku majątkowego w wekslach została omówiona w głównych zarysach.

Wszelkie szczegóły i detale, które nie mogły być ze względów technicznych załatwione — uzgodnione będą z projektami czynników rządowych na specyalnej konferencyi w Warszawie.

Na konferencyi tej, mają być sprecyzowane ostatecznie wszystkie kwestye techniczne, związane z wpłatą tej raty podatku majątkowego, przy których nasuwały się wątpliwości.

Zaliczka na podatek majątkowy nie będzie wpłacona w frankach szwajcarskich, lecz w frankach złotych, gdyż jedynie o frankach złotych wspomina ustawa o podatku majątkowym. 3

Ponieważ pozostanie wskutek tego pewne disagio, sumy zrepartyzowane będą musiały ulec pewnemu nieznacznemu zresztą podwyższeniu, nie przekraczającemu 7—10 proc.

———ooo———

Depozyty obywateli polskich w Niemczech.

Berlin. (AW). W roku 1918 szereg obywateli polskich złożyło w niemieckich konsulatach generalnych w Piotrogrodzie i Moskwie depozyty wartościowe z prośbą o przekazanie ich do Warszawy.

Po wybuchu rewolucyi w Niemczech depozyty do Warszawy nie doszły, lecz przewiezione zostały do Berlina i złożone w banku Rzeszy. O zwolnienie ich czyniło poselstwo polskie od dłuższego czasu starania u rządu niemieckiego. Obecnie ostateczne trudności zostały usunięte i część depozytów znajduje się w poselstwie polskiem w Berlinie. Poselstwo przesyła je do departamentu konsularnego M. S. Z. w Warszawie. W Reichsbanku znajduje się jeszcze pokaźna liczba depozytów, po które właściciele się jeszcze nie zgłosili.

———ooo———

Z ostatniej chwili.

Stany Zjednoczone nie zredukują armii.

Amerykański sekretarz dla spraw wojskowych w swoim raporcie, obejmującym sprawy wojskowe Ameryki za r. 1923 oświadcza, że zmniejszenie wojska Stanów Zjednoczonych jest niemożliwe, gdyż narażałoby to kraj na niebezpieczeństwo. Doradza on podwyższenie stanu liczebnego wojska ze 125 na 150 tysięcy.

Nowy minister wojny w Jugosławii.

Donoszą z Białogrodu: Wobec przychylnego nastroju kierujących kół korpusu oficerskiego w stosunku do kandydatury gen. Kostina na stanowisko ministra wojny, rząd ostatecznie postanowił dokonać tej nominacyi w najbliższym czasie.

Z Rosyi sowieckiej.

W połowie stycznia odbędzie się w Moskwie kongres partyi komunistycznej, Na porządku dziennym sprawy związane z polityką ekonomiczną i sytuacya międzynarodowa.

Senzacyjny proces prasowy w Paryżu.

Przeciwko „L'humanite", który zarzucił szeregowi dzienników przyjęcie od carskiej Rosyi w czasie przedwojennym łapówki ma wystąpić „Matin" z pretensyą o zapłacenie 500.000 franków odszkodowania, aby zmusić ten dziennik komunistyczny do przedstawienia dowodów jego oskarżenia.

Amundsen na biegunie.

Berlin. (Pat.). Od czwartku nadchodzą telegramy iskrowe z okrętu Amundsena Mand, który krąży na oceanie lodowatym pomiędzy Alaską a Spitzbergiem. Telegramy te donoszą, że obecna temperatura wynosi od 30 do 40 Cels. a piękna pogoda pozwala na dokonywanie pomiarów przy pomocy balonu na uwięzi, znajdującego się na wysokości 3000 m.

———ooo———

Masowa ucieczka z Niemiec.

Masowa emigracya Żydów wschodnich Niemiec, która datuje się jeszcze od sierpnia więc od początku ostatniego stadyum przesilenia gospodarczego Niemiec przybrała w dniach ostatnich charakter masowy. W kołach informowanych oceniają uchodźców z Berlina na 5 do 6000 osób, z całych Niemiec na 10.000. Emigracya ta zwraca się w dwu kierunkach: ku Polsce (obywatele polscy) i ku Francyi (Żydzi rosyjscy). Część uchodźców skierowała się ku holenderskim i belgijskim koloniom.

Robotnicy żydowscy z krajów wschodnich którzy byli zajęci w Zagłębiu Ruhry w liczbie 8 do 9000, przenieśli się do kopalń francuskich i belgijskich a częściowo do francuski-ch terenów odbudowanych. Liczbę wschodnio-europ. robotników żydowskich, którzy jeszcze pozostali w Zagł. Ruhry i Nadrenii oceniają na 1000 osób. (ŻAT).. 3

———ooo———

Tajemnica tragedyi Rotszyldów.

(y) Jak wiadomo brat lorda Rotszylda — Nataniel Charles zabił się przed dwoma miesiącami przeżynając sobie gardło w łazience. Przeprowadzone śledztwo orzekło: „samobójstwo w chwili szaleństwa". W rzeczywistości jednak kryje się w tem samobójstwie wielka tragedya, która odgrywa się w ostatnich kilku latach w rodzinie Rotszyldów zarówno w linii londyńskiej jak i wiedeńskiej.

Rotszyldowie mają swe tradycye już od 100 lat z górą. Jedna z tych tradycyi nakazuje im samym prowadzić wszystkie interesa i nie przyjmować za wspólników ludzi obcych. Druga nie pobierać się z osobami innego wyznania.

Z początku tradycye te wiele dopomogły do wzmocnienia węzłów między Rotszyldami oraz do powiększenia ich potęgi finansowej i wpływów. Z czasem jednak stały się one wielkim ciężarem, które Rotszyldowie nie mogli znieść i musieli bądź złamać tradycye bądź paść pod ich brzemieniem.

Pierwsza złamała te tradycye Anna Rotszyld, która wyszła zamąż za lorda Rosbery. Był to jeden z największych arystokratów angielskich, znakomity mówca i pisarz a zarazem wybitny mąż stanu — przez pewien czas piastował urząd premiera.

Małżeństwo to jednak uważane było w rodzinie Rotszyldów za wielką tragedyę, gdyż lord Rosbery był chrześcijaninem. Kilku członków rodziny nie przybyło też z tego powodu na wesele. Pozostali zaś uczynili to dopiero po zapewnieniu Anny, że zostanie wierną córką Izraela. Anna dotrzymała słowa: co piątek wieczór paliła świece a w Sądny Dzień — rok rocznie — chodziła do synagogi. Umarła ona bardzo młodo, pozostawiając syna Niela — którego wszyscy uważali za chrześcijanina. Młody Niel wyrósłszy został członkiem parlamentu. Pewnego razu usłyszał on, jak inny poseł Hiler Belloc, osławiony pisarz antysemicki, w przemówieniu wygłoszonem w parlamencie zaatakował Żydów twierdząc że jest to rasa godna jedynie noszenia cegieł, — jak to czyniła ongiś w Egipcie. Niel wskoczył urażony z krzesła i krzyknął pod adresem Belloka:

„Jeżeli moi praojcowie byli niewolnikami — to za to twoi byli ich gnębicielami. Moi praojcowie wyzwolili się i osiągnęli wysoki poziom kultury — natomiast twoi nadal uprawiają handel niewolnikami".

W czasie wojny światowej Niel wstąpił do armii Allenbyego, operującej w Palestynie i poległ wraz z kuzynem Leonelem w bitwie pod Jerozolimą.

Lady Botersy była drugą z domu Rotszyldów, która złamała tradycye rodzinne i poślubiła chrześcijanina.

Wiedeńscy Rotszyldowie byli mniej tolerancyjni od londyńskich — toteż próba jednego z tej linii ożenienia się z chrześcijańską musiała się skończyć tragedyą.

yBło to przed 15 laty. Syn barona Rotszylda dwudziestoletni Oskar podróżował wówczas po Ameryce. W Chicago zapoznał się on z piękną artystką, z pochodzenia niemką, w której się zakochał. Młody Oskar postanowił poślubić chrześcijankę i umówił się z nią, że pojedzie do Wiednia, celem uzyskania od ojca zgody na ślub, a potem spotkają się w Europie i pobiorą się.

Wiedząc, że ojciec niezmiernie go kocha — był pewien, iż nie sprzeciwi się temu małżeństwu.

Pomylił się jednak okrutnie. Narzeczona jego miała wielu wrogów, którzy dowiedziawszy się o jej zaręczynach z młodym Rotszyldem wystarali się o portret, przedstawiający ją nawpół nagą i przesłali go do starego barona.

Gdy Oskar przyjechał i wtajemniczył ojca swe zamiary, baron Rotszyld pokazał mu nasłany portret, podkreślając z naciskiem, że Rotszyld nigdy się nie ożeni z chrześcijanką, tystką czy baletnicą.

Tymczasem narzeczona — stosownie do u- — przyjechała ze swą matką do Hamburga, gdzie miało nastąpić spotkanie z Oskarem. Stąd telegrafowały mu o swoim przyjeździe. Młody Rotszyld błagał ojca o zezwolenie na ślub, lecz baron nawet słyszeć o tem nie chciał.

Oskar jednak bez wiedzy ojca pojechał do Hamburga i zakomunikował narzeczonej, że nie może się z nią ożenić, następnie poszedł do hotelu, gdzie się zastrzelił.

Było to w październiku 1910 r. Po upływie miesięcy baron Rotszyld zmarł. Pisma doniosły o tem, że umarł z tęsknoty za synem. Krążyły nawet pogłoski, że stary baron uważał się winnym samobójstwa syna — i dlatego się otruł.

Samobójstwo zaś Nataniela Charlsa Rotszylda, które miało miejsce obecnie w Londynie, było spowodowane zostało nie miłością, lecz interesami handlowymi.

Samobójca miał 46 lat był żonaty i posiadał czworo dzieci. Najstarszy syn liczył 13 lat. Żona jego słynie z piękności i pochodzi z rodziny wiedeńskich milionerów żydowskich Wertheimów.

Już w młodych latach Nataniel wykazał wielką skłonność do nauki — podobnie jak jego brat, teraźniejszy lord Rotszyld. Starszy brat interesował się głównie nauką o zwierzętach, natomiast młodszy Nataniel — nauką o ptakach i owadach. Jego kolekcya motyli i innych much uważana jest za jedną z największych na świecie.

Natomiast stary lord był praktycznym kupcem. Był on wprawdzie wielkim filantropem oraz bardzo mądrym i dobrym człowiekiem, ale nie interesował się nauką.

Staszemu synowi nie przeszkadzał w jego „kaprysach naukowych", młodszego zaś przemocą poświęcił sprawom bankierskim i innym — syn musiał słuchać ojca.

Gdy stary Rotszyld umarł przed 8 laty, pozostawił on testament, na mocy którego wszystkie interesy handlowe przeszły do młodszego syna Nataniela, gdyż ojciec mocno wierzył, że uda mu się wpoić w syna zainteresowanie do praw bankierskich.

Ale okazało się że również młodszy syn tylko zewnętrznie był bankierem. W duszy przeżywał on głęboką tragedyę, konflikt między bankierem, jakim był — a człowiekiem nauki, jakim chciał być.

W dodatku interesy Rotszylda są obecnie już nie takie świetne jak przed wojną.

Ostatnio powstali w Anglii młodsi i więksi bankierzy, którzy prześcignęli Rotszyldów. Nataniel, jako kierownik banku, wyraziciel reputacyi Rotszyldów w świecie handlowym poczuł, że nosi na swych barkach zbyt ciężki balast, który przekracza jego siły.

Nataniel stracił humor — stał się nerwowym chorym, melancholijnym i przybitym.

A od takiego stanu do samobójstwa „w chwili szaleństwa" jest tylko jeden krok. Krok. ten też nastąpił.

Zapiski bibliograficzne.

„HATOREN", miesięcznik, poświęcony nauce, literaturze i kwestyi syonistycznej, pod redakcya **Reuwena Brajnina.** Rok X. Zeszyt 6. Nowy Jork 1923.

Z krainy dolara, dochodzą nas od czasu do czasu odbłyski zjawisk, świadczących wymownie o tem, że powłoka business'u, jaka zalega tarzowisko Nowego Świata, nie zdołała stłumić nozolnie zaszczepionych tam płonek ducha. W zahukanem pracą i pogonią za pieniądzem środowisku amerykańskiem, garstka marzycieli-idealistów zdołała przecież ocalić społeczeństwu żydowskiemu dążenie do ideałów, umiłowanie przeszłości i nadzieję na przyszłość. Nawet język hebrajski, który — zda się — nie miałby tam, gdzie szukać, znalazł sobie wśród zgiełku nowojorskiego, zaciszny przytulek, gdzie oddać się może swobodnej kontemplacyi i stać na straży narodowego kościoła pamiątek.

Leży przed nami ostatni zeszyt hebrajskiego miesięcznika **„Hatoren"**, pozostającego już rok dziesiąty pod wytrawną redakcyą publicysty tej miary, co Reuwen Brajnin. Forma zewnętrzna czasopisma przypomina zlikwidowany swego czasu „Miklat", amerykański.

Na samym wstępie, w artykule „Sanhedrijah", sam redaktor wraca do rzuconej przed 23 laty idei synhedryonu żydowskiego, która wtedy nosiła wszelkie znamiona utopijności, dziś jednak wobec zmienionych z gruntu warunków, nabierać zwolna poczyna cech aktualności. Myśl żydowska jest w ostatnich kilku lat dziesiątkach płodna i ruchliwa, lecz zatraca się w drobiazgowości. Energie, na tę ruchliwość roztrwonione, starczyłyby na potężne, wiekopomne dzieła. Przyczyną drobiazgowości jest rozbieżność dążeń w żydostwie. Czas skupić i zjednoczyć je wszystkie dla odrodzenia i utrwalenia żydostwa, dla oswobodzenia sił twórczych narodu. Czynniki natury materyalnej i duchowej, moralne, historyczne, polityczne i ekonomiczne wytwarzają konieczność zjednoczenia wszystkich odłamów narodu. W dziele wzmocnienia organizmu narodowego konieczna jest współpraca Golusu i Palestyny, Wschodu i Zachodu. Pierwszym krokiem do zjednoczenia sił miałoby być zjednoczenie przywódców narodu, ludzi ducha i czynu, polityków i uczonych w Wielkim Synhedryonie, gdzieby się skupiała duchowa i moralna kwintesencya narodu, skądby wychodziła inicyatywa we wszystkich sprawach narodowych. Byłaby to najwyższa instancya narodowa, zawiadująca energią narodu na wewnątrz, a reprezentująca go i broniąca na zewnątrz. Obecny stan psychologiczny narodu sprzyja szczególnie takiemu zjednoczeniu, a realizacya nie napotykałaby na poważne trudności.

Przepiękny artykuł, gdzie głęboka erudycya i wyszkolenie filozoficzne idą w parze z czarującą formą, poświęca misterny myśliciel Dr. A. **Koralnik,** Ernestowi Renanowi z okazyi stulecia jego urodzin. W artykule tym zaznajamia się czytelnik z szczególną problematyką dziejopisarstwa, którego specyficznym wyrazem była twórczość Renana, tego subtelnego pisarza-essayisty, którego bractwo rękodzielników historycznych nie uznało i w grono swe przyjąć nie chciało. Koralnik widzi w Renanie historyka, dla którego fakty historyczne przedstawiają jeno wartość symbolów, widzi w nim pisarza o oryginalnym sposobie pisania i metodzie, dla którego historya jest „powieścią bez końca". Jedyną słabą stroną Renana-historyka był jego liryzm, ale ten wypływał z jego miękkiej, lirycznej, kobiecej natury, która podnosiła wartość artystyczną dzieł jego z uszczerbkiem dla wartości naukowej.

„Zutoth" („Drobiazgi") Dra **Jakóba Klaczkina** to aforystyczne rozważania filozoficzne z zakresu psychologii jednostek i narodów. Ten elegancki pisarz filozoficzny o urobionej już fizyognomii literackiej także tutaj wykazuje głębię myśli, oryginalność pomysłów i ujmujący sceptycyzm, przypominający najlepsze wzory europejskie.

Jednym z przyczynków o wartości nieprzemijającej jest przekład hebrajski rozprawy Lucyusza Seneki o spokoju duszy, dokonany przez zasłużonego tłumacza „Myśli" Marka Aurelego Dra Aharona Kaminki. Do przekładu tego, który wzbogaca znajomość literatury klasycznej wśród czytelników hebrajskich, powinniśmy sobie pogratulować.

Dr. **Józef Reder** przyczynił się artykułem o znanym oryentaliście Edwardzie Glaserze.

Nader ciekawe są ogłaszane ze spuścizny literackiej Sz. J. **Hurwitza** „Wspomnienia", które rzucają snop światła na okres młodości pisarza, na jego duszę chłopięcą i na współczesne mu społeczeństwo żydowskie, które co dopiero zaczynało się cywilizować. Ten głęboki myśliciel i racyonalista odsłania się nam tu jako zajmujący causeur.

J. J. **Glass** w pełnym temperamentu artykule publicystycznym „Inteligencya a masa" atakuje ostro dzisiejszą inteligencyę, która wyrzucona z nieżydowskiego otoczenia, a nie uzbrojona w żaden zawód produktywny, rzuciła się na eksploatacyę haseł narodowych, narzucając je nadmiar masie we formie chorobliwych fantomów romantycznych. Masa posiada więcej zdrowego zmysłu realistycznego i hasłami, propagowanemi przez inteligencyę się nie przejmuje. Artykuł utrzymany na ogół w tonie pesymistycznym.

W dziale bibliograficznym znajdujemy wyczerpujące omówienia „Rocznika palestyńskiego" i „Antologii nowohebrajskiej" w języku szwedzkim.

J. **Fink** rozprawia się z filozofią pogromową Hansa Bluehera, a przegląd miesięczny omawia szereg najważniejszych wydarzeń z życia żydowskiego w ostatnim miesiącu.

Ozyasz Tillemann.

NADESŁANE

W.P. Dr. Józef Welemińskiemu
i Dr. Maurycemu Buchbandowi
asystentom Profesora Neumana
we Wiedniu
serdeczne podziękowanie za pomyślne przeprowadzenie leczenia oraz opiekę podczas choroby składa na tej drodze
Poseł Dr. Henryk Rosmarin.

Wieczór Inauguracyjny
ZW. ŻYD. STUD. POLITECHNIKI
z odczytem JWP. INŻ. AWINA
odbędzie się dziś o godzinie 8·30 wieczorem W SALACH „KASYNA MIESZCZAŃSKIEGO" przy ulicy SYKSTUSKIEJ 23/I.
Wstęp za zaproszeniami. — Strój wizytowy.

Do wiadomości!
ZAWIADAMIAM niniejszem, że do podpisanej księgarni przystąpił znany wydawca
p. BENJAMIN HARZ (Berlin).
Księgarnia nasza objęła temsamem z dniem dzisiejszem
wyłączne zastępstwo na całą Polskę.
WSZYSTKICH PRZEZ NIEGO REPREZENTOWANYCH WYDAWNICTW.
Sprzedaż hurtowna i detajliczna!
Księgarzom rabat oryginalny. Katalogi w druku.
Za Księgarnię „Beth Izrael"
SP. Z OGR. ODPOW.
WE LWOWIE, JAGIELLOŃSKA 15.
Dr. Izrael Münzer.

Lwowskie Stowarzyszenie Kupców
Zaprasza wszystkich członków na
ZEBRANIE
które odbędzie się w niedzielę dnia 9. XII. o 4 godz. popołudniu w lokalu Stowarzyszenia Hetmańska 6. 10310
Porządek dzienny: Sprawa podatku majątkowego. WYDZIAŁ.

Podziękowanie.
W. Panu Drowi A. Lövowi
specjaliście chorób wewnętrznych, zamieszkałemu przy ul. Gródeckiej 54 za troskliwą i bezinteresowną opiekę i wyleczenie z ciężkiej choroby żony i matki składaja serdeczne podziękowanie
10307 FABIANOWIE.

EXPORT DO ANGLII
Wyjeżdżając przyjmuję zlecenia i wzory firm zainteresowanych na tamtejszym rynku.
Zgłoszenia do Biura Dzienników Scherera Pasaż Hausmana pod „Anglia"

Z sali koncertowej.

Janina Familier-Hepnerowa.

Stosunkowo nieliczna garstka słuchaczy zebrała się w ubiegły piątek w sali Tow. Muzycznego, by przysłuchiwać się grze nieznanej szerszej publiczności pianistki pani Janiny **Familier-Hepnerowej** z Warszawy, ci jednak którzy przybyli nie żałowali tego, poznali bowiem artystkę pierwszej miary, która sztuką swą z miejsca zdobyła ogólne uznanie. Pani Hepnerowa należy do rzędu tych, nielicznych zresztą pianistek, które męzkie uderzenie łączą w doskonały sposób z wszystkiemi właściwościami gry kobiecej stwarzając w ten sposób dzięki swej wielkiej muzykalności całość pod każdym względem świetną. Zalety te wystąpiły już w Sonacie Es-dur Beethovena, okazały się jednak w jeszcze większej mierze w Brahmsa Sonacie f-moll op. 5., którą koncertantka wykonała z największym artyzmem, jednoczącym w sobie zarówno doskonałą technikę jak też interpretacyę głęboko przemyślaną i szczerze odczutą. Na tym samym wysokim poziomie stało wykonanie dzieł Chopina a przedewszystkiem „Mefisto-Walca" Liszta oraz licznych nadkatków, których artystka oklaskiwana bardzo gorąco nie szczędziła.

Pierwszy koncert pani Familier-Hepnerowej we Lwowie miał wielkie powodzenie artystyczne i spodziewamy się, że sukces ten zachęci artystkę do dalszych występów u nas, które niezawodnie staną się zawsze atrakcyą także i dla szerszej publiczności. **Alfred Plohn.**

Z Bagateli.

Ostatni program „Bagateli" stoi pod znakiem ustawicznych, a szczerych wybuchów śmiechu na widowni. W pierwszym rzędzie jest to zasługą znanego w całej Europie i na Kopytkowem dr. Ralda, który swoim brzuchomówczym kunsztem przy pomocy dwóch żywych maryonetek swojemi dowcipnemi pytaniami i odpowiedziami wprawia w trans wesołości. Sympatyczny Anglik, i sympatyczniejsze jego partnerki tańczą z olbrzymim temperamentem rozmaite trotty i steppy, czasem też na odmianę spiewając. Zwykłem powodzeniem cieszą się piosenki wykonywane mile przez Windheima, który powoli staje się „trubadurem" tego miłego teatrzyku. Udały program poprzedza pióra Bebe farsa w 1 akcie „Kwit" dobrze odegrana przez Windheima, Orlandównę, Rotterównę i resztę zespołu. „Incognito" to typowe historyjki i wypadki z nocy poślubnych, ukrywających swe nazwiska młodych małżonków, dziejące się jak i tym razem w hotelu przez który przewijają się rozmaite typy i charaktery. Dobrze odegrali swoje role pp. dyr. Bronowski, Miecio Mirski i Saraczyńska, która z każdy nowym programem nabiera coraz większej werwy scenicznej, powinna też jednak wagę przyłożyć do dykcyi a wtedy stanie się naprawdę „diwą". Reszta zespołu przyczyniła się do powodzenia wesołej farsy.

Kronika.

TEATR WIELKI.

Niedziela „Trubadur".

TEATR MAŁY

Niedziela 3.30 „Musisz być moją".
Niedziela 7. „Pokojówka szuka miejsca"

TEATR NOWOŚCI.

Niedziela 3.30 „Madame Pompadour".
Niedziela 7. „Księżniczka Olala"

———ooo———

Teatr „BAGATELA", Rejtana 3.

Od 1. grudnia 1923 nowy program: Część I. „Kwit", farsa w 1. akcie. Część solowa: Clée, duet taneczny. Marek Windheim. Mr. Rald. Clifford, tercet taneczny. Część III. „Incognito", farsa w 1 akcie. T. Doński, wirtuoz na harmoniach ręcznych.

Ukraiński Narodowy Teatr „Besidy"

W niedzielę 9. g. 3. popoł. „Kateryna", opera ludowa w 3 akt. Wiecz. 7.30 „Kłopot z Ernestem" komedya. — Bilety wcześniej w „Sojuznym Bazarze" (ul. Ruska) a 2 godziny przed przedstawieniem przy kasie teatru.

Wspaniałą komedya amerykańska, niezrównana w swej ekscentryczności, w 6 akt.

„PÓŁDZIKI LORD"

MARYSIENKA W głównej roli 5-letni JOE COOGAN KOPERN

ZEBRANIA, ODCZYTY I ZABAWY.

— **„Sprawozdanie z konferencyi krajowej stronn. syon.** i program pracy dni najbliższych". Z tym porządkiem dziennym odbędzie się dziś w niedzielę o godz. 3 popoł. ciąg dalszy wspólnego zebrania związków i stowarzyszeń ogólnej syon młodzieży żydowskiej w małej sali Kahału (ul. Bernsteina l. 12) na parterze. Prezydya związków i stow., których staraniem zebranie się odbędzie, wzywają członków do zjawienia się in corpore.

— **Wieczór makabeuszowski młodzieży żyd. gimnazyów.** Staraniem młodzieży żyd. szkół średnich we Lwowie odbędzie się w poniedziałek 10. grudnia wielki wieczór makabeuszowski z udziałem wybitnych młodych talentów. Program wieczoru wypełnią produkcye muzykalno-wokalne, starannie przygotowane przedstawienie dwóch aktów „Dybuka" w przekładzie polskim oraz popis gimnastyczny. Wieczór przygotowany z pietyzmem zachęci z pewnością naszą publiczność do uczczenia pamięci Makabeuszów, których uczczenie uważa młodzież tutejszych gimnazyów żydowskich za punkt honoru i postulat godności. Wieczór odbędzie się w sali teatru ukraińskiego przy ul. Szaszkiewicza.

— **Kostyumówka dla grzecznych dzieci** (w krainie baśni). Komitet dla wspierania biednych, ociemniałych sierót żyd. we Lwowie, który przyjął na siebie zbożny obowiązek wychowywania ubogich, wzroku pozbawionych żyd. sierót ze Wschodniej Małopolski i przysposabiania ich na pożytecznych członków społeczeństwa sprawi również i w tym roku dla grzecznych dzieci wielką przyjemność, urządzając dla nich dnia 26-go grudnia br. wielką zabawę kostyumową, która niezawodnie wywoła u nich niepospolitą uciechę.

Wśród małych ukostyumowanych gości przewijać się będą grupy przedstawiające wydarzenia ze znanych bajek dziecinnych jak: różyczkę, śnieżyczkę, kopciuszek, Jasia i Małgosię, Rococo Biedermayer, Górali itd., które przy rozpoczęciu tej miłej zabawy dziecinnej wejdą pod kierownictwem kilku pań i panów komitetowych do sali balowej i odtańczą piękne tańce.

Oprócz tego zaprodukują mali tancerze 5 najnowszych przepięknych tańców dziecinnych, co niezawodnie przyczyni się do wzmożenia radości i uciechy przez kilka godzin przy muzyce i tańcach.

Z uwagi na to, iż cały czysty dochód z tej zabawy przeznaczony jest dla nieszczęśliwych wzroku pozbawionych dzieci, wyrażamy nadzieję, iż wszystkie grzeczne dzieci wybiorą się na zabawę, by temsamem pomódz ociemniałym sierotom i ulżyć im w ich nieszczęsnej doli, na którą skazane są wśród wiecznej dla nich nocy.

Karty wstępu wydaje się tylko za zaproszeniami codziennie między godz. 3—5 pop. u p. Franciszki Urichowej, Lwów, ul. 3-go Maja 7.

— **Komunikat.** Z powodu rumacyi sali „Ula" odbycie przedstawienia „Ż. K. S. Amatorzy" zostało przez policyę w ostatniej chwili zakazane. Zakupione bilety zachowują ważność na najbliższe przedstawienie, które się w ciągu b. m. odbędzie. — Wydział.

Nabożeństwo żałobne jako w trzecią rocznicę śmierci błp. Dawida Rubenzahla odbędzie się w zakładzie sierót im. Zmarłego przy ul. Janowskiej 78 w poniedziałek 10. grudnia br. o godz. 4 popołudniu.

———ooo———

CO DZIEŃ NIESIE?

— **Dyrekcya Poczt i Telegrafów** we Lwowie komunikuje: W urzędzie pocztowym w Szczercu koło Lwowa reaktywowaną została służba telegraficzna w ograniczonych godzinach dziennych.

— **Zawiadomienie adresatów o nadejściu przesyłek kolejowych.** Wedle najnowszego zarządzenia na kolejach, pobiera się za każdorazowe zawiadomienie adresata przez posłańca o przybyciu ładunku kolejowego — jeżeli adresat mieszka w tej samej miejscowości, do której okręgu należy Urząd kolejowy — należność we wysokości każdocześnie obowiązującej opłaty pocztowej za doręczenie listu ekspresowego. Należność tę pobiera się za każde zawiadomienie oddzielnie, bez względu na to, czy jednemu adresatowi za jednym chodem doręcza się jedno zawiadomienie, czy kilka zawiadomień. Za zawiadomienie telefoniczne pobiera się opłatę przewidzianą w taryfie ogólnej dla przewozu towarów.

— **Dalsze podwyżki opłat w kolejowym ruchu towar.** W d. c. ogłoszonych podwyżek opłat w kolejowym ruchu towarowym podwyższono też należności za dostawę wagonów pod ładunek i wyładunek na otwartej przestrzeni. Obecnie oblicza się za pierwszą, choćby rozpoczętą godzinę jazdy pociągu zdawczego dopuszczalnego miejsca łącznie z manipulacyą na stacyi 4,200.000 mk., a za każdy dalszy, choćby rozpoczęty kwadrans aż do powrotu pociągu do stacyi po 1,050.000 mk. Ponadto pobiera się za każdy do pociągu zdawczego dostarczony wagon po 180.000 mk., a za sprowadzenie wozu ze stacyi rodzimej do stacyi obsługującej po 840.000 mk. za każdy kilometr przebiegu.

— **Cena węgla górnośląskiego.** Cennik węgla górnośląskiego z dnia 1. b. m. uległ nowej podwyżce: Węgiel gruby: kostka I i II mk. 16,173.000, orzech II 14,903.000 mk., orzech I groszek i grysik 13,876.000 mk., węgiel drobny 10.785.000 mk., drobny II 7,062.000 mk., węgiel niesortowayn 13.794.000 mk., miał 6.595.000 mk.

Ceny rozumieją się: tonna loco kopalnia, z podatkiem.

— **Podrożenie taksy za dowody osobiste.** Min. spraw wewn. zarządziło zmianę opłat, pobieranych tytułem dowodu kosztów za wydanie dowodów osobistych. Począwszy od dnia 1 b .m., cena dowodu osobistego wynosić będzie 50.000 mk.

— **Zakaz na sprzedaż surogatów.** Ministerstwo zdrowia publicznego unieważniło na podstawie obowiązujących usta wi przepisów zwolenia na wyrób i sprzedaż surogatów: pod nazwą „Siodol", „Rafida", ;;Kawol" i wy „Czekoladol", jak również sztucznych sok cytrynowego i grenadynowego oraz sztucznej wody owocowej, wyrabianej w Brzezinach.

— **W gorzelniach** stanowi węgiel najwyższy czynnik przy kalkulacyi cen spirytusowych. Jedynie **węgiel górnośląski** zawierający przez 7000 kaloryi obniża zapotrzebowanie opału i odpowiada wymogom gorzelnianym. Zamówienia przyjmuje po cenach konkurencyjnych **Biuro głowe Karola Landesa, Lwów, ul. Kołłątaja.** Dostawa natychmiastowa.

— **Inwestycye angielskie w tramwajach miejskich w Warszawie.** Rada m. Warszawy zajmuje się ostatnio sprawą inwestycyi kapitału angielskiego w tramwajach miejskich.

Inwestycye te — wynik długich rokowań — polegają na tem ,że Anglia udzieliłaby tramwajom miejskim kredytu towarowego w postaci materyałów potrzebnych do rozbudowy sieci, maszyn, wozów itp. — na ogólną sumę 36 funtów szterl. Kredyt rzeczony ulegałby dyskontowaniu w stosunku 6 i pół proc. rocznie i zamortyzowałby się całkowicie po upływie lat.

———ooo———

— **Amerykańska komisya imigracyjna.** W święta Bożego Narodzenia przyjeżdża do Warszawy 12 członków amerykańskiej komisyi imigracyjnej, która ma badać stan emigracyjny z Polski do Ameryki.

— **Ostrzeżenie dla emigrantów.** Urząd emigracyjny ostrzega emigrantów, którzy chcą jechać do Brazylii, aby stamtąd udać się do Stanów Zjednoczonych, że wszelkie próby przedostania się do St. Zjedn. w sposób nielegalny nie będą miały powodzenia, lecz narażą ryzykujących na wyzysk ze strony nieuczciwych ajentów i na ciężkie przejścia.

Ostrzeżenie to dotyczy również wyjazdu emigrantów do innych krajów Ameryki południowej i centralnej w celu ominięcia przepisów imigracyjnych Stanów Zjednoczonych

— **Ostrzeżenie dla wyjeżdżających robotników** ...owskich do **Portugalii.** W ostatnich czasach ...ególnie daje się zauważyć wzmożona emigra... żydowskich robotników z Polski a także z ...niec do Portugalii. Wobec nadchodzących ...ntąd wiadomości, położenie robotników żyd. ...bardzo opłakane, niema bowiem tam żad... ...h obecnie możliwości zarobkowania i nie ...ieje tam żadna organizacya, któraby imigran... przychodziła z jakąkolwiek pomocą mate... ...ną, czy też moralną. Ostrzega się przeto za... ...rzających tam wyjechać przed smutnemi kon... ...wencyami, których sami będą sprawcami.

———ooo———

— (y). **Pogromowe odezwy.** Z szeregu mia... ...zek donoszą nam, że jacyś tajemniczy agi... ...rowie rozrzucają po wsiach i miastach ano... ...owe odezwy wzywające do walki z robotni... ...ni, socyalistami i Żydami. Jedna z takich o... ...w nosi tytuł „Kainowa Zbrodnia“ i w nie... ...wdziwem świetle wbrew treści urzędowych ...ncyacyi ministra spraw wojskowych i mi... ...ra spraw wewnętrznych stawia zajścia krwa... ...go wtorku w Krakowie czyniąc za nie od... ...wiedzialnymi Żydów, aczkolwiek jest rzeczą ...oryjną, że ludność żydowska ani pośrednio ...bezpośrednio żadnej łączności z zajściami ...miała. Anonimowi autorowie śladem czarno... ...ów rosyjskich wzywają do pogromów, przy... ...m w niektórych miasteczkach nawet asesoro... ...miejscy osobiście rozlepiają odezwy na ...wiach gminnych, dając im temsamem pozór ...alności. Zaznaczamy, że odezwy są anonimo... ...na niektórych nawet niema podpisu drukar... ...w których je drukowano a władze prowin... ...alne dotąd ani w jednym wypadku odezw ...skonfiskowały. Sprawą tą zajęła się żydow... ...reprezentacya parlamentarna.

— (y). **Prawdziwe oblicze „Rozwoju“.** W ...dzi przy sposobności rewidowania ksiąg han... ...wych władze zakwestyonowały prawidłowość ...ąg łódzkiego „Banku kupców, i przemysłow... ...chrześcijańskich“, dopatrując się w nich pe... ...nieprawidłowości przy składaniu zeznań ...datkowych. Księgi zakwestyonowano i odda... sprawę prokuraturze skarbowej.

Miejscowa ajencya prasowa podała ten fakt wiadomości publicznej i prawdopodobnie przez dopatrzenie także dziennik „Rozwój“ subwen... ...onowany przez wyżej wspomniany bank opu... ...kował odnośny komunikat. Ale już nazajutrz ...ozwój“ połapawszy się w sytuacyi zamieścił ...tatkę, że wobec **„działalności ajencyi skiero... ...anej przeciw narodowo-usposobionemu społe... ...eństwu“** komunikatów ajencyi zamieszczać nie ...dzie.

———ooo———

...E ŚWIATA.

— **Turniej szachowy,** jaki rozegrał się w ...niach ostatnich we Wiedniu dał następujące ...ynik: Pierwszą nagrodę (3 miliony kor.) u... ...rskał dr. S. **Tartakower,** 9 punktami, drugą ...i pół miliona kor.) R. Reti, 8 i pół punk... ...mi, trzecią (2 miliony kor.), R. Spielmann 7 ...pół punktami, czwartą i piątą (1 i pół mi... ...ona kor.) wspólnie pp. C. Gruenfeld i A. Ste... ...ier (po 7 punktów).

— **Nagroda Nobla a podatek.** W ubiegłym ...iesiącu otrzymał profesor chemii lekarskiej dr. ...ryc Pregl w Gracu, nagrodę Nobla w wyso... ...ości 3 miliardów 750 milionów koron austrya... ...kich (co w markach polskich czyni kwotę oko... ...210 miliardów). I uczuł się dumnym i szczę... ...liwym profesor, i urosłaby jego radość w dwój... ...asób, gdyby w chwili pierwszego przypływu ...adości nie był zapomniał o fiskusie. W kilka ...ni później musiał z tego powodu przeżyć nie... ...iłe rozczarowanie, gdy władze skarbowe za... ...ądały tytułem podatku dochodowego kwotę 2 ...iliardów 250 milionów koron austr. Pozostało ...więc uczonemu ledwie półtora miliarda koron. ...prawa ta jednak nie przeszła bez echa i ku... ...atoryum nagrody Nobla zamierza interwenio... ...wać u rządów poszczególnych państw, żeby na ...rzyszłość nagrody Nobla zwalniano z podat... ...ów.

Banknoty na cześć kronprinca.

Zamiar powrotu kronprinca do Niemiec nie był ...jemnicą publiczną. Burmistrz miasta Kaiserlau... tern (Palatynat) oczekiwał „władcę“ już 10. października i na ten uroczysty dzień kazał wybić banknoty bilionowe z wizerunkiem kronprinca, jak na dzielnym koniu w mundrzu huzarskim pędzi na zachód.

— **Po konferencyi rozbrojeniowej w Waszyngtonie.** Jeden z dzienników angielskich doniósł, że angielskie ministerstwo wojny zamówiło budowę „nadtanków“ w jednej z firm. „Daily Herald“ notuje pogłoskę, że cały szereg firm w Glasgowie otrzymało od rządu zamówienia na granaty i skrzynki amunicyjne. „Daily Mail“ rzuca wobec tego faktu pytanie, czyrząd angielski czyni przygotowania w przewidywaniu nowej wojny?

— **Lekarstwo na zmęczenie.** Na konferencyi w sprawie zmęczenia i snu, odbytej tymi dniami w Londynie, sir Robert Armstrong Jaes oświadczył, że czynione są obecnie doświadczenia z pewną szczepionką, która wkrótce znajdzie się w rękach wszystkich mężczyzn i kobiet i pozwoli im podlegać wszelkim formom zmęczenia i czynności, bez odczucia jakiejkolwiek fatygi.

— **„Dyabliki drukarskie“.** Od czasu gdy Gutenberg wynalazł „czarny kunszt“, zakradły się błędy drukarskie, zwane popularnie „djablikiem drukarskim“. To określenie „dyablik drukarski“ jest już bardzo stare, pochodzi bowiem z 15 stulecia a wzięło swój początek z tego, że pomoncicy drukarscy donoszący świeżo zadrukowane arkusze, zwykle mieli całą twarz i ręce zasmarowane czarną farbą. Nazwano ich przeto „dyabłami“, do czego przyczyniała się jeszcze i ta okoliczność, iż w pierwszych czasach po wynalezieniu druku mniemano, że wynalazca druku pozostawał w związku z mocami piekielnemi.

Inna wersya głosi, że znany wenecki drukarz Aldus Manulius miał w swojej drukarni chłopca murzyńskiego, co spowodowało podejrzenie, że mały czarny uwijający się po drukarni, jest nie kim innym, jak tylko samym dyabłem. Manucius chcąc położyć kres takim opowieściom, wyprowadził chłopca na rynek i rzekł: „Oto ja Aldus Manucius, drukarz św. kościoła naszego dożów weneckich pozwalam każdemu obejrzeć zbliska tego dyabła drukarskiego a nawet go szczypnąć, abyście się mogli przekonać, że jest to tylko zwykły człowiek z ciała i krwi tak, jak i my“.

Określenie „dyablik drukarski“ przeniosło się później na tego złośliwego chochlika, który to tak często powoduje błędy w druku.

— **Doniosły wynalazek żydowskiego bakteryologa.** W jednym z rzymskich szpitali młody lekarz-bakteryolog żydowski dr. Leandro Tomarkin już od dłuższego czasu przy pomocy wynalezionego przez siebie środka leczniczego leczy chorych na zapalenie płuc. Młody bakteryolog osiągnął w krótkim czasie znaczne sukcesy, gdyż 90 proc. jego pacyentów odzyskało, dzięki nowemu środkowi zdrowie.

— **Skazanie podżegacza antysemickiego.** — Przed trybunałem budapeszteńskim rozgrywała się onegdaj rozprawa przeciw redaktorowi „A Nap“, organu dla obrony rasy, Lehelowi Kadarowi, oskarzonemu o zbrodnię zakłócenia spokoju publicznego przez rozszerzanie artykułów treści podburzającej przeciw drugiemu szczując i wzywając do wykroczeń zbrodniczych przeciw Żydom. Sąd skazał Kadara na 6 tygodni więzienia.

— **Międzynarodowa wymiana myśli.** Wczoraj otwartą tu została trzecia sesya komisyi międzynarodowej dla pracy intellektualnej ustanowionej przez Ligę Narodów. Otwarcia dokonał członek Akademii francuskiej Bergson. Komisya rozpoczęła swe prace od rozważania sprawy wymiany publikacyi. (Pat).

!! Nareszcie !!
SPOKÓJ i CISZA W BIURACH
!! Nareszcie !!

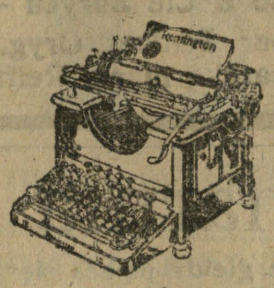

Nowy model Nr. 12.

„CICHY REMINGTON“
to najlepsza maszyna do pisania pisze — cicho i ma **»idealne uderzenia«.** —
TOW. BLOCK-BRUN SP. AKC.
Warszawa, Hotel Bristol. Lwów, Pańska 11.

Z Giełdy.

Giełda zurychska.

Zurych. 8. 12. (Pat). Holandya 218.25, N. Jork 574, Londyn 25.02, Paryż 30.55, Medyolan 24.87, Praga 16.77 i pół, Budapeszt 0.03, Bukareszt 2.95, Belgrad 6.52 i pół, Sofia 4.32, Warszawa —.— Wiedeń 0.0080 i trzy czwarte, Austr. kor. stempl. 0.0081. Bruksela 26.40, Kopenhaga 102.10, Sztokholm 150.50, Chrystiania 85.50, Madryt 74.60, Buenos Aires 175.50.

*

Berlin. 8. 12. (Pat). Marka polska 109600 — 1154000

*

Wiedeń. 8. 12. (Pat). „N. Fr. Presse“ donosi z Zurychu, że po dłuższej przerwie wczoraj była **znowu notowana na giełdzie zurychskiej marka papierowa niemiecka.**

NADESŁANE.

Dużo szczęścia do zaślubin koch. przyjaciółki Fańci Scheerównej z p. Jakóbem Friedmanem zasyłają Hönigowie. 1 308

Leib Wermuth — Chana Egid
w Stryju
zaręczeni w grudniu 1923. 10296

Z okazyi zaręczyn koleżanki mojej-Lusi Zuerównej z p. Jakóbem Gelfandem życzy dużo szczęścia i jasnej przyszłości
B. Glansówna. 10293

DROBNE OGŁOSZENIA.

NAUKA I WYCHOWANIE

English conversation grammar, literature, correspondence, translation, stenography J. Vida. Calls from 2—9. Rynek 12 1/1. 10199

WIECZORNY (DWUMIESIĘCZNY) KURS BUCHALTERYI nauki o handlu i wekslach, rachunków kupieckich rozpoczyna się 15. grudnia. Zgłoszenia między 1—3 Lonker Objazd 2 A. 10252

Uczę kroju i szycia, pracownia sukien damskich Rosenstreich, Blacharska 28. 10237

Kwalifikowana nauczycielka z kilkuletnią praktyką, ze znajomością kroju i szycia przyjmie odpowiednie zajęcie. Zgłoszenia na adres: Gutfreind, kierowniczka »Zakładu sierót« Rzeszów, Grodzisko 5. 0311

Studentka filozofii poszukuje natychmiast posady nauczycielki-wychowawczyni w miejscu. Zgłoszenia w administracyi pod »Fr«

KUPNO.

Masażystka, stawia bańki, z kilkuletnią praktyką, poszukuje zajęcia. Zgłoszenia Lwów. Rapaporta Nr. 9 10255

Apteki dzierżawy lub zarządu p szukuję. »Celer« do »Chwili«. 10217

Zgubioną książeczkę wojskową wydaną przez P. K. U. Czortków na nazwisko Samuel Salzinzer false Schächner (w podróży ze Lwowa do Czortkowa) unieważnia się. 0298

POSAD POSZUKUJĄ.

AGRONOM, obecnie samodzielny zarządca dóbr, z 15-o letnią praktyką poszukuje stosownej posady od marca. Wiadomość apteka Mielnica. 10214

Akademik z dwuletnią PRAKTYKĄ BIUROWĄ poszukuje odpowiedniej posady. Łask. zgłoszenia w biurze Tannego, Drohobycz pod »Akademik«. 10245

Zdolna stenografistka i buchalterka poszukuje odpowiedniej posady. Odpowiedzi do administracyi Chwili pod »Punktualna«. 10192

Dyplomowany absolwent akademii exportowej we Wiedniu, piszący na maszynie poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia pod »JĘZYK ANGIELSKI« do administracyi 0303

WOLNE POSADY.

Buchalter bankowiec, bilansista poszukiwany. Kantor Libmann, Sykstuska 8. 1 242

„IHIG“ Międzyn. Handlowe i Przemysłowe Tow. Sp. z ogr. odp.

Dostarcza: Motory Diesla, turbiny wodne Francisa, kompl. urządzenia młynów o wysokiem i niskiem mlewie Walce oryg. Daverio & Cie Zurych — Łuszczarki Mars patent Kaspar Senice. Oryg. szwajcarską gazę młynarską marki Reiff Frank itd.

LWÓW Podleskiego 6/11. Telefon 413.

Pierwszorzędna kawiarnia „RENESANS

po zupełnym odrestaurowaniu i po oczyszczeniu z giełdy poleca się P. T. Publiczności. — Codziennie wieczorem koncertuje orkiestra wojskowa 40 pp. w pełnym składzie. — Miłe rendez vous świata eleganckiego.

Chroni wzrok,

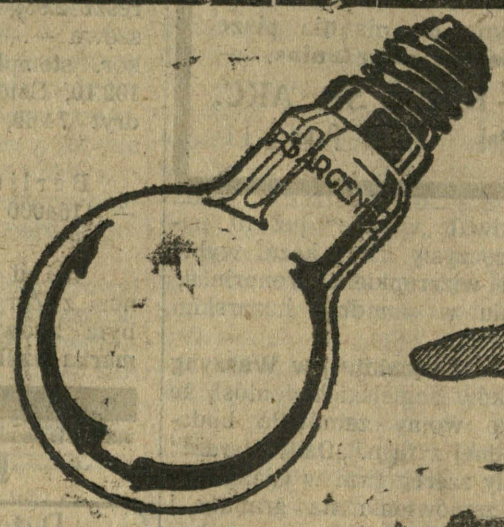

oszczędza prąd

PHILIPS ARGENTA

MIESZKANIA-LOKALE.

Urzędniczka poszukuje pokoju wzamian za udzielenie lekcyi jęz. niemieckiego lub francuskiego. Zgłoszenia pod »Polyglotte«. 0291

Cztery pokoi kuchnia pełny komfort — do wynajęcia. Wiadomość Marczyński, Wałowa 2. 0299

Sklep duży z wystawą »centrum« do wynajęcia. Marczyński, Wałowa 2.

MAŁŻEŃSTWA.

SZADCHEN (szadchenka) mają y wstęp do pierwszorzędnych rodzin, zechce podać natychmiast adres pod »Iris« okazicielowi kwitu inseratowego do Administracyi »Chwili«. 0302

Poznam człowieka poważnego dobrze sytuowanego w celu matrym. Liczę lat 26 i miłej powierzchowności ale niezamożna (Inwalidzi pierwszeństwo). Listy pod »Głos«. 0285

Poszukuję dla mej siostry przystojnej szatynki, pana inteligentnego w wieku do lat 40 Cel matrymonialny. Posada i mieszkanie zapewnione. Listy do Administracyi Chwili pod szyfrą »Nafta«. 0 8

KUPNO. — SPRZEDAŻ

KOMPLETNE urządzenie do wyrobu wełny drzewnej wraz z prasą okazyjnie do sprzedania. Bliższa wiadomość Tran i Klinger, Sam. [illegible] Sobieskiego. 1023

Lokomobile, kotły parowe, motory, urządzenia młynów, tartaków, gorzelń, maszyny rolne i t. p. kupuje, sprzedaje i przyjmuje w komis Biuro techniczno-handlowe »EWOLUTA«, Ossolińskich 11. 10081

Praktykant za wynagrodzeniem do składu elektrotechnicznego poszukiwany. Inż. Kraus, Stanisława 2. 0293

Wielkie przedsiębiorstwo drzewne poszukuje rutynowanego »Sägeleitera« do dwugatrowego tartaku obok Lwowa i buchaltera z dłuższą praktyką do biura we Lwowie. Zgłoszenia pisemne do administracyi Chwili pod »LAS«. 10207

Koncypienta rutynowa ego możliwie ze substytucyą przyjmie adwokat Granicki, Czortków, od stycznia ewentualnie zaraz, oprócz płacy: mieszkanie kawalerskie, opał, oświetlenie, śniadanie, podwieczorek. 0 97

NADESZŁY! Nowości KARNAWAŁOWE w JEDWABIACH, AKSAMITACH i t. d. KOMPLET. WYPRAWY ŚLUBNE stale na składzie T. FUHRMAN, Skarbkowska 23 I p.

OGŁOSZENIA.

DRUKARNIA LWOWSKA WE LWOWIE, ul. KOPERNIKA 11 TELEFON 831.

Posiada: maszyny rotacyjne, pospieszne, do składania, — stereotypii etc. — Wykonuje: czasopisma, dzieła, prospekty, druki bankowe i kupieckie, afisze, tabele, etc. w różnych językach. - - po cenach umiarkowanych.



CYKORJA BOHMA z fabryki FIRD. BOHMA & C. we Włocławku S. A. jest jedynie najtańszą domieszką do kawy. Uważać na firmę. Do nabycia wszędzie. Najwyższe uznanie i dyplomy.

Wszelkie maszyny młyńskie, gazę szw[arską] i pasy dostarczają natychmiast ze składu RIE[DEL] BERSEZI i FRIEDLENDER, Brajerowska 11

TROSKLIWE MATKI. Jedyną skuteczną przysypką dla dzieci jest Puder Bébé Szofmana polecany przez lekarzy specjalistów, zapobiegający [wy]lości, czerwoności ciała i różnym wysypkom sk[órnym] Również polecane jest przetłuszczone Mydło Bébé Szofmana niezbędne do kąpieli i mycia główki niemowl[ęcia]

KAPELUSZE DAMSK[IE] do przerobienia przyjmuje najtaniej E. GEPERT, FREDRY 9. 1[0]28

Ważne dla zegarmistrzó[w] Z powodu zmiany interesu sprz[edaje] daję po cenach niższych biżuteryę i a[rty]kuły zegarmistrzowskie. 102[8] D. Liebermann, Lwów, Gródecka 3

Ważne dla P. P. Inż. i Budowniczych Niniejszem zawiadamiamy, że d[la] wygody naszych P. T. Kientów urządz[iliśmy] dziliśmy stacyę telefon. Nr. 1332. Grosskopf i Lustman, SKŁAD DESEK I MAT[ERJAŁÓW] RJAŁÓW BUDOWL.

Już nadszedł duży transp[ort] PŁASZCZY DAMSKICH oryginalne modele wiedeńskie [i] raglanów męskich i kurtek skórzan[ych] od 19,000.000 począwszy, do znanej wszechnie firmy Klara Werk ul. Skarbkowsk[a] (dom własny)

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hescheles. „Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1703 Lwów, wtorek 11. grudnia 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I. p. KONTO P.K.O. 142.254

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 50.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 1,250.000 Mk., zam. 1.400.000 Mk., zagr. 1,625.000

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 8.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 24.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 32.000 Mk., w tekście i przed kroniką 40.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 48.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 32.000 Mk. najmniej 10 w. 320.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 5.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 7.000 Mk. tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 16,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 8,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 48,000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

Po wyborach do parlamentu angielskiego.

W kraju dokonał się zwrot na lewo. - Koalicya partyi liberałów z partyą pracy niemożliwa. - Parlament bez większości. Baldwin pozostanie u steru rządów.

Londyn. (Pat). Okoliczność, że żadna z partyi nie uzyskała ilości mandatów zapewniającej większość w parlamencie wywołała wielkie zakłopotania przywódców partyjnych.

Baldwin odbył w sobotę dłuższą naradę z lordem kanclerzem Cawe, aby zasięgnąć opinii w sprawie wytworzonej sytuacyi.

Przywódcy partyi liberalnej oświadczyli, że stanowczo nie godzą się na porozumienie z partyą konserwatywną ani z partyą pracy. Zaś przywódcy partyi pracy zaznaczyli, że współpraca z partyą liberalną byłaby niemożliwą. Wobec tego, że partya konserwatywna uzyskała największą ilość mandatów, przypuszcza prasa, że zatrzyma ona ster rządów w swych rękach.

Dzienniki przypuszczają, że mimo niemożności dojścia do skutku koalicyi konserwatystów z liberałami, partya liberalna zgodzi się popierać rząd konserwatywny we wszystkich sprawach niepodlegających dyskusyi jak np. w sprawie budżetu oczywiście o ile nie zostaną wysunięte jakiekolwiek zmiany w systemie podatkowym.

Porażka Baldwina — porażką Poincarego.

Paryż. (Pat). W tutejszych kołach politycznych zwracają uwagę na fakt, że prasa niemiecka z jednomyślną niemal tendencyjnością omawia wynik wyborów do parlamentu angielskiego. Zauważa ona mianowicie, że porażka Baldwina oznacza zarazem wielką porażkę Poincarego.

Prasa angielska o wyborach.

Londyn. (Pat). Poglądy dzienników na wynik wyborów różnią się znacznie między sobą. D. Mail i D. Ekspress oświadczają się za koalicyą konserwatystów z liberałami przeciw partyi robotniczej.

M. Post zaznacza, że nowa koalicya byłaby dla partyi konserwatywnej klęską.

Westminster Gazette i D. News przemawiają za porozumieniem między liberałami a partyą robotniczą w sprawie wzajemnego poparcia gabinetu, wyłonionego przez jedną z tych partyi bez uciekania się do tworzenia koalicyi. D. News oświadcza się przytem za rządem partyi pracy.

D. Chronicle pisze, że rząd, który ujawnił taką nieudolność i był ciężarem dla kraju, powinien ustąpić.

Westminster Gazette zaznacza: Baldwin powinien powziąć decyzyę niezwłocznie, gdyż sytuacya europejska wymaga, aby sprawa przyszłego rządu angielskiego była uregulowana możliwie najwcześniej. Partya liberalna, która zostanie wzmocniona, winna odegrać naczelną i decydującą rolę. W kraju dokonał się zwrot na lewo, a rząd powinien być wyrazem woli parlamentu. Polityka nowego rządu powinna cieszyć się zaufaniem powszechnem i opierać się na większości parlamentu.

Paryż. (Pat.) Według informacyi Havasa zamierza Baldwin stanąć przed parlamentem gabinetem nieco zrekonstruowanym. Gabinet w takim składzie miałby prowizorycznie stać u steru władzy.

———ooo———

Rewolucya w Meksyku.

Wojsko przyłączyło się do akcyi powstańców. — Marsz na stolicę. — Utworzenie prowizorycznego rządu. — Pierwsze starcia.

Meksyk. (Pat). **Między wojskami regularnemi a powstańcami stoczona tu została pierwsza bitwa. Donoszą, jakoby powstańcy zyskali na terenie. Generał Calles mianowany został dowódcą wojsk operacyjnych.**

Paryż. (AW). Wedle wiadomości nadeszłych tu z Werekros (Meksyk) wybuchło tam **powstanie.**

9 stanów meksykańskich rozpoczęło otwarty rokosz przeciw prez. Obreginowi, który piastuje urząd ten od grudnia 1922 r. Swego czasu wraz z gen. Gonzalesem był on wodzem rokoszu przeciw prez. Carranzy.

Powstańcy ogłosili autonomię i wypędzili urzędników rządu centralnego. Komendant floty oraz marynarze i niektóre oddziały wojskowe **przyłączyły się do powstańców.**

Zgromadzonych w Werekros około 15000 powstańców przygotowuje się do **marszu na stolicę.**

Posłowie z zbuntowanych prowincyi utworzyli **prowizoryczny rząd.**

Z Niemiec wolnych i okupowanych.

Berlin. (Pat). W miejsce Marxa mianowanego kanclerzem wybrany został przewodniczącym frakcyi parlamentarnej centrum Faehrenbach.

Berlin. (Pat.) Wczoraj ukonstytuował się „Komitet piętnastu", którego poufnej opinii zasięgać musi rząd przy wydawaniu rozporządzeń na podstawie ustawy o pełnomocnictwach specyalnych.

W komitecie tym reprezentowani są wszystkie frakcye parlamentu. Przewodniczącym wybrano dr. Scholtza (ludowiec). Komitet ten zajmować się będzie na wtorkowém posiedzeniu sprawą redukcyi urzędników.

Berlin. (Pat.) Na początku sobotniego posiedzenia parlamentu niemieckiego zawiadomił prezydent Loebe, że konwent seniorów postanowił, aby w razie rozwiązania parlamentu komisye spraw zagranicznych i nadzorcza obradowały dalej i aby ich członkowie zachowali prawa posłów aż do wyborów takichże komisyi z łona nowego parlamentu.

W głosowaniu nad ustawą o pełnomocnictwach dla rządu przeciw ustawie głosowali komuniści niezależni i bawarska partya chłopska. Część niemieckich narodowoców pozostała w sali, nie oddała jednak kart głosowania podobnie jak kilku socyal-demokratów. Po załatwieniu kilku wniosków dotyczących redukcyi urzędników parlament został odroczony, a termin następnego posiedzenia wyznaczy prezydyum.

Berlin. (Pat.) „Socialistischer Parl. Dienst" donosi, że w poniedziałek będzie podjęta na nowo praca we wszystkich kopalniach państwowych w Zagłębiu Ruhr.

Berlin. Dyrekcya zakładów Tyssena, jednego z największych koncernów naftowych Niemiec ogłosi w dniach najbliższych przywrócenie rekordowego systemu pracy.

Po zniesieniu 8-mio godzinnego dnia pracy jest to już druga uchwała mająca na celu zwiększenie i przyprowadzenie do przedwojennego stanu wydajności pracy robotnika niemieckiego.

Stuttgart. W kilku miejscowościach Wirtembergii przyszło w ostatnich dniach do starć z koomunistami. W Esslingen chcieli urzędnicy policyi rozpędzić grupę komunistów, przyczem obrzucono ic hkamieniami. Wydarzyły się także ezajścia w Backnang i Reutlingen, policyi udało się jednak w krótkim czasie przywrócić spokój.

Ludwigshafen. (Pat). Federaliści zostali wyparci z ratusza, którego strzeże policya.

Berlin. (Pat). W Meklemburgu wykryto organizacyę wojskową liczącą 12 tysięcy członków i finansowana przez wielkich posiadaczy ziemskich.

Duesseldorf. (Pat). Delegaci przemysłu tekstylnego i mechanicznego terytoryum okupowanego zgłosili się do komisyi międzysojuszniczej z propozycyą zawarcia układu.

Duesseldorf. (Pat). Do dnia dzisiejszego cofnęły władze okupacyjne nakazy w sprawie wydalania obywateli niemieckich w 192 wypadkach, w tem 105 osób prywatnych i 87 funkcyonaryuszy. Zawieszono wymiar kary w 89 wypadkach (43 przemysłowców, 6 robotników i 40 funkcyonaryuszy).

Paryż. (Pat.) „Journal" donosi z Waszyngtonu: Departament stanu oświadcza, że plan komisyi reparacyjnej w sprawie zbdania i położenia finansowego Niemiec przy współudziale Ameryki jest zasadniczo możliwy do wykonania. Rząd Stanów Zjednoczonych zażądał ponownie w Paryżu wyjaśnie ńuzupełniających.

Oleśno własnością Kronprinza.

Berlin. (Pat). Wyrokiem sądowym uznane zostały prawa byłego następcy tronu do posiadłości Oleśno, która w ten sposób staje się jego własnością.

I. Społeczne Gimnazyum w Grodnie
UL. BONIFRATERSKA 7.
poszukuje KIEROWNIKA od 1-go stycznia 1924 roku. Kwalifikacye: praktyka nauczyiska 3 letnia i ukończony uniwersytet. Warunki wedle umowy

Tak dalej być nie może.

(Organizacya opieki społecznej).

Mniej więcej przed rokiem pojawił się na szpaltach „Chwili“ szereg artykułów pod powyższym tytułem zajmujących się reformą dobroczynności społecznej. Poszczególni autorowie zgodnie doszli do wniosku, że pole opieki społecznej bądźto nad sierotami, bądźto nad młodzieżą szkolną i akademicką leży zupełnie odłogiem, że inicyatywa wychodzi zawsze tylko od jednostek a wykonanie ścieśnia się niemniej w bardzo szczupłem gronie osób o najlepszych chęciach ale o nie wystarczających zasobach materyalnych. Z natury rzeczy nie może to szczupłe grono pracowników sprostać ogromowi zadań cięższych z dnia na dzień wobec wzmagającej się drożyzny i ciągle rosnących potrzeb. Z drugiej zaś strony jest ono zmuszonem, idąc po linii najmniejszego oporu kołatać o pomoc i zwracać się prawie zawsze do tych samych ludzi, którzy dali niejednokrotnie dowody swej ofiarności i tem samem stale znajdują się na indeksie podczas gdy inni niemniej zasobni zręcznie od wszelkich świadczeń się uchylają i do obowiązku współpracy się nie poczuwają.

Następstwem takiego stanu musi być przepracowanie i zniechęcenie nawet najbardziej gorliwych i sumiennych pracowników, zdenerwowanie ciągle nagabywanych ofiarodawców i mimo wszelkie wysiłki wieczne niedomagania wszystkich z ofiarności publicznej żyjących instytucyi, które walczą z nieustannym niedoborem i których budżety nietylko miesięczne ale nawet i dzienne nie mają pokrycia. Toteż jak z jednej strony zalewa nas powódź zbiórek, herbatek i rautów, tak z drugiej strony na każdem posiedzeniu zarządu któregokolwiek z zakładów czy tu chodzi o ochronkę, kuchnię lub uzdrowisko słyszy się skargi i narzekania, staje się przed wiecznie pustą kasą i znowu po raz setny opadają ręce ze zwątpieniem. Ażeby zażegnać chwilowo grożące widmo likwidacyi zakładów w które przecież włożono tyle pracy, miłości i zabiegów naklania się ostatecznie parę osób do udzielenia doraźnej pomocy będącej z natury rzeczy tylko chwilową i niewystarczającą, przygotowuje się znowu jakieś przedsiębiorstwo zabawowe pochłaniające oczywiście lwią część dochodu i obliczywszy zyski, staje się w tej samej chwili wobec konieczności łatania nowej dziury w budżecie wobec przymusu nowej imprezy i wobec pewności, że — tak dalej być nie może.

Wprawdzie apel zeszłoroczny i ankiety nie przebrzmiały zupełnie bez echa i wywołały pewien odruch w społeczeństwie, ale wobec ogromu zadań i ciężkich kryzysów ekonomicznych przez które od szeregu miesięcy się przechodzi, wszelkie środki zaradcze okazały się najzupełniej niewystarczającemi.

I oto świta znękanym i zgnębionym Kuratoryom i Zarządom nowy promyk nadziei. Okazuje się coś w rodzaju zbawczej drogi, może jeszcze nie zupełnie prowadzącej do celu ale mającej stanowić pewne oparcie dla chwiejących się za lada podwyżką cen budżetów operujących tylko dobrowolnymi i dorywczymi datkami. Tym promykiem nadziei ma być przedewszystkiem ustawa o opiece społecznej, która za parę miesięcy definitywnie wejdzie w życie i która nałoży obowiązki dotychczas albo zupełnie nie albo w znikomej tylko części spełniane przez gminy miast i kahały. Nie chcąc się dłużej zatrzymywać nad przyczynami tego bądź co bądź nader smutnego faktu, że municypia i gminy wyznaniowe zupełnie zrzuciły z siebie obowiązki opiekowania się osieroconą i opuszczoną dziatwą i że dają się w tej pracy wyręczać przez poszczególne Komitety lub nawet tylko jednostki udzielając tymże tak niskich subwencyi, że się nawet o nie upominać nie warto, chcę na tem miejscu dać wyraz nadziei, że z chwilą gdy ta ustawa wejdzie w życie, zakończy się inercya i obojętność naszych władz autonomicznych a troska o byt zakładów zastępujących od szeregu lat opuszczonej dziatwie dom rodzicielski, szkołę i szpital, stanie się mniej dręcząca. Jeżeli czynniki, które w pierwszym rzędzie są do tego powołane urzędowo zostaną wezwane do zajęcia się rzeszami dzieci osieroconych, bezdomnych i chorych, jeżeli niemniej z urzędu będą mogły czerpać dochody na pokrycie kosztów a inicyatywie prywatnej pozostawi się tylko zadanie uzupełniania tychże datków drogą najkrótszą a najlepiej prowadzącą do celu, wtedy rzeczywiście zaświta nowa era w historyi pracy na polu społecznem a filantropia zostanie skierowaną na wdzięczniejsze i racyonalniejsze tory.

Taką idealną drogę zaopatrywania instytucyi w to czego im potrzeba przy równomiernem rozdzieleniu ciężarów na całe żydowskie społeczeństwo wskazał nam Ameryk. Komitet rozdzielczy i tę drogę scentralizowania akcyi w jednem ciele możemy i my obrać jeżeli nasze społeczeństwo zrozumie to, co zrozumieli nasi bracia w Ameryce, że każdy z osobna a wszyscy razem muszą współpracować niedoli swoich sierót i dzieci opuszczonych, że każda placóka pracy jest wzbogaceniem jego prywatnego dorobku a każde uratowane dziecko pomnożeniem kapitału społecznego. Zniknąć musi obojętność i beztroska ogółu zadowolonego, że sobie inni łamią głowę nad problemami, które bez pomocy wszystkich bez wyjątku bodaj odrobinę uświadomionych jednostek nigdy rozwiązanymi być nie mogą. Ameryka wpadła na niezwykle szczęśliwą koncepcyę, od niej przyszedł do nas system adopcyjny polegający na tem, że się adoptuje sieroty za oceanem znaną tylko z fotografii a czasem i to nie i że się składa na rzecz tego dziecka tę kwotę, która jest potrzebną dla jej zupełnego utrzymania, wychowania i ubrania. Dzięki tej zbiorowej adopcyjnej akcyi obejmującej jak najszersze kręgi płyną od szeregu lat niezmierne sumy do Europy i podtrzymują setki tysięcy egzystencyi skazanych bez tej pomocy faktycznie na zagładę. Za przykładem amerykańskich braci poszła pewna ale bardzo znikoma część naszego społeczeństwa. Już teraz uzyskały niektóre sprężyście pracujące Kuratorye adopcye swoich sierót są jednostki, które pokrywają całkowicie koszta utrzymania dziecka w zakładzie i inne idą nawet i dalej. Ale ciągle jeszcze mówić musimy o sporadycznych wypadkach, brak akcyi ogólnej dozwalającej korzystać wszystkim zakładom służącym dzieciom i młodzieży z jej zaświadczeń. Do takiego scentralizowania akcyi obejmującej w najszerszej mierze całe pole opieki społecznej w wschodniej Małopolsce, zdąża Komitet Centralny, który ma w najbliższych tygodniach zreorganizować się i stać się na wzór Ameryk. Komitetu rozdzielczego głównym zbiornikiem energii społecznej o jaknajrszejszej ekspanzyi i wydatności. Ze względu na to, że do Komitetu tego należeć mają i całe organizacye i pojedyncze jednostki, z których znowu wybrany będzie wydział wykonawczy należy żywić uzasadnioną nadzieję, że idąc dotąd luzem czynności poszczególnych osób zamienia się w jednolitą i zwartą całość. Praca gmin, praca Komitetu jednoczącego w sobie wszystkie organizacye o charakterze opieki społecznej i doświadczenie, które nam obok darów natury materyalnej przekazuje Ameryka wydadzą zapewne ten upragniony rezultat, że odpowiedzialność za los sierót i dzieci zaniedbanych i chorych, za brak tak niezmiernie ważnych placówek rozwoju i wychowania jak żłobki, ochronki, uzdrowiska etc. całe społeczeństwo ponosić będzie. Natomiast będą piękne rezultaty pracy i starań nie wieńcem wawrzynu zdobiącym czoła jednostki, ale chluba stanie się wtedy udziałem i nagrodą ogółu.

Dr. Ada Reichenstein.

———ooo———

Uczony chrześcijański o Geulath-haarec

Prof. Elwin Seed z Kalifornii wyraża się z entuzyazmem o Palestynie.

Jerozolima, w grudniu.

Biuro prasowe jerozolimskiej Centrali Ż. F. N. donosi:

Do Jerozolimy przybył niedawno, na zaproszenie Centrali Świat. Oorganizacyi syonistycznej światowej sławy uczony na polu agronomii prof. **Elwin Seed** z Kalifornii (chrześcijanin) — a to celem zwiedzenia kolonii i osiedli żydowskich w Palestynie, a temsamem celem zapoznania się z metodami pracy w koloniach i wypowiedzenia swej opinii o potrzebie ewentualnych zmian na tem polu.

W tym celu przepędzi prof. Seed kilka tygodni w Palestynie, a następnie rezultaty swych badań przedłoży Centrali londyńskiej.

Celem umożliwienia uczonemu kontaktu z kierownikami palestyńskich instytucyj rolniczych i kolonizacyjnych i zapoznania się z ich poglądami na zagadnienia rolnicze zwołał przewodniczący Rady Rolniczej Org. Syon. w Palestynie inż. agr. **Ettinger** osobną konferencyę, w której prócz fachowców wzięli udział przedstawiciele kolonistów i robotników rolnych, zastępcy Iki, członkowie palest. Egzekutywy oraz kierownik Ż. F. N. inż. M. **Usyszkin.**

Wysłuchawszy referatów i opinii zebranych przedstawił prof. Seed rezultaty i doświadczenia dotychczasowej działalności kolonizacyjnej w Australii i Kalifornii, w której brał czynny udział poczem z wielkim entuzyazmem skreślił swe wrażenia z zwiedzenia pierwszych kilku kolonij żydowskich, w szczególności w Emek Israel.

Wśród licznych na życzenie prof. Seed'a doń skierowanych zapytań — zainterpelował on również uczonego Usyszkin co sądzi o kwestyi gruntów rolnych w Palestynie, na co uczony odpowiedział co następuje:

„Organizacya Syonistyczna, dla której rozwinięcie w Erec Israel nie jest celem samym dla siebie, powinna już obecnie wytężyć wszystkie siły, by zawczasu zyskać jaknajwięcej gruntów ponieważ bez wielkich i przydatnych kompleksów ziemi jako rezerwy przygotowanych — jest w najbliższym czasie stanie wobec niemożliwości rozszerzeń gospodarczych już istniejących kolonij idących w parze z ich naturalnym rozwojem i ekspanzyą a co więcej tworzenia nowych osiedli.

Wierzę, że ta konieczność ściągnie uwagę i pozyska sympatyę wszystkich przyjaciół Erec Israel z całego świata.

Fakt, że udało się Żydom stworzyć tyle realnych i pięknych dzieł pracy w pół-dzikim dotąd kraju, dzieł więc na tle tych warunków niemających porównania w całym świecie, musi wzbudzić zainteresowanie i poszanowanie we wszystkich zakątkach świata.

Nie wątpię, że gdy się z cudownymi rezultatami pracy palestyńskiej zapozna żydostwo światowe — pomoc finansowa dla szerokiej żydowskiej kolonizacyi musi się spotęgować“.

———ooo———

Szczegóły uchwały Trybunału haskiego w sprawie Jaworzyny

Warszawa. (Pat.) Całość tekstu opinii Trybunału haskiego w sprawie Jaworzyny obejmuje kilkadziesiąt stron druku i poddaje szczegółowo analizie tezy polską i czeską.

Istota opinii Trybunału mieści się w dwóch punktach zasadniczych. W jednym Trybunał stanął po stronie tezy czechosłowackiej i orzekł, że pierwsza decyzya Rady ambasadorów z 28. lipca 1920 jest zasadniczo wziąwszy definitywną, w tem znaczeniu iż zawiera postanowienia o całej granicy na terytoryum Spisza. W drugim punkcie Trybunał każe jednakże tę decyzyę uwzględnić w jej całości i w konsekwencyi tego uznaje wbrew tezie czechosłowackiej odcinek opisany w decyzyi z 28 lipca 1920 topograficznie Brzegów do Czorsztyna jako podlegający zmianom przewidzianym w ustępie trzecim artykułu 2 tej decyzyi.

Trybunał stwierdził przytem, że nawet rząd czesko-słowacki uznał w swoim ekspose prawnem, iż jako konsekwencya zmiany linii Brzegi-Czorsztyn mogła być także postanowiona zmiana odcinka Rysy-Brzegi głównego przedmiotu sporu.

Wynika stąd, że międzysojusznicza komisya delimitacyjna miała prawo zaproponować 25-go września 1922 Radzie ambasadorów zmianę granicy jaworzyńskiej.

Jak wiadomo rząd czesko-słowacki zajął stanowisko, że komisyi delimitacyjnej prawo pro

Przegląd Gospodarczy „CHWILI“

pod redakcyą Dra Ludwika Munda

Nr. 52 Lwów, dnia 10 grudnia 1923. Rok II.

Jeszcze słów kilka

o spłacie przedwojennych długów.

Praktyka sądów naszych w sprawie spłaty długów przedwojennych, w szczególności hipotecznych wskutek znanego orzeczenia Najw. Sądu Rw. 310/23 weszła na tory wcale niepożądane, albowiem wyrównanie długów przedwojennych wedle wewnętrznej wartości pieniądza w czasie udzielenia kredytu musi z nieubłaganą konsekwencyą za sobą pociągnąć zupełną ruinę dłużnika, czego w interesie społeczeństwa nie wolno dopuścić, a to tem bardziéj, że cały nasz handel i przemysł przedwojenny rozliczne gospodarstwa gruntowe i kamienice są do dziś obdłużone za granicą, coby znaczyło wydać majątek obywateli polskich na łup wierzycieli zagranicznych, mimo, że ustawy zagraniczne jak austryackie i praktyka sądów austryackich nie uznają w zasadzie waloryzacyi i obywatele wiedeńscy stare długi spłacają obecnemi koronami

Ruch zainicyowany wspomnianem orzeczeniem Najwyższej magistratury sądowej w Polsce, miał ten dodatni ewenement, że i rząd i uczeni sprawie tak bardzo ważnej i piekącej bacniejszą już uwagę poświęcają i roi się formalnie od projektów bo nie można praktyce za zupełną swobodą pozostawić samowolnego uregulowania stosunków bez ustawy, a jak to się w tym wypadku niestety stało na przekór ustawie, bo że to orzeczenie kompletnie z ustawą się rozminęło nie ma dwóch zdań. Wszak ustawa z 15.1. 1920 najwyraźniej w świecie w art. 2. podaje, że wszelkie zobowiązania płatnicze w koronach austryacko--węgierskich mogą być uiszczane w markach polskich, według stosunku w art. 2 wskazanego. Jak wobec tego możnaby powiedzieć, iż legalnem jest orzeczenie sądu, które każe płacić przedwojenny dług wedle wewnętrznej wartości pieniądza z czasu zaciągnięcia kredytu.

Najwyższy sąd widocznie przeoczył że celem ustawodawcy ze stycznia 1920 r., było zredukować dług zaciągnięty przed wojną, by umożliwić spłatę długu bez narażenia się egzystencyi dłużnika, wskutek wypadków wojennych nadszarpanej. W chwili wydania ustawy korona austryacka a względnie w jej miejsce wprrowadzona marka polska, przedstawiała już bardzo niską wartość, bo za koronę austr. w styczniu 1920, płacono 3 centimy w Zurychu, zatem za 70 marek polskich płacono 3 franki. Mimo więc tak niskiego kursu, ustawodawca nakazał wierzycielom, by pod rygorem aresztu, przyjmowali pretensye w markach wedle relacyi. Niewątpliwem jest iż ustawodawca nie życzył sobie, by dłużnicy ponosili wyższe ofiary niżli 3 proc. dawnych zobowiązań. To jest rzecz całkiem prosta i jasna. Wedle tej ustawy uregulowane zostały rozliczne sprawy, większa część przedwojennych długów została zaspokojona a to przeważnie wewnątrz Państwa, mniejszą za granicami Rzeczypospolitej, bo obcy obywatele czekali lepszej chwili i teraz właśnie po znanym judykacie warszwskim jak czarne kruki rzucili się na żer na nas, jakoby zbrodniarzy i chcą nas wyzuć z mienia całego, bo długów wedle przedwojennej wartości nikt nie potrafi zapłacić i grozi nam formalne bankructwo.

Inna rzecz, czy słusznem jest, aby wierzycielowi jeszcze dziś wobec zupełnie bezwartościowej marki, wolno było narzucać zapłaty w markach wedle relacyi. Tego i ustawodawca ze stycznia 1920 r. nie chciał i tego i on nie mógł mieć na myśli, on który chciał, aby dłużnik zapłacił 3 proc. długu, nie chciał aby dłużnik zapłacił wierzycielowi nawet nie 1/1000 proc. długu. Zdaniem naszem winien dłużnik płacić za każdą koronę przedwojenną tyle, ile ta korona warta była w dniu wydania ustawy, czyli, że dewaluacya marki polskiej po dniu wydania ustawy, winna iść na ciężar dłużnika, chyba że ustawodawca na nowo rzecz ureguluje. Jak długo tego nie uregulowano, nie ma innej rady jak przyznawać dyferencyę, walutową marki polskiej między chwilą wydania ustawy a dniem płatności. Ustawa jest jednak konieczną, bo i 3 proc. pretensyi przedwojennej byłoby dla niejednego dłużnika bez udzielenia mu opustu i zwłoki wysoce utrudnionem. Przykład to wyjaśni: Ktoś winien w banku 100.000 kor. i wedle relacyi ustawowej i kursu marki z 15.1. 1920 miałby zapłacić 2,160.000.000 mp. a gdyby z pożyczki tej miał płacić raty anuitetowe wynoszące rocznie wraz z amortyzacyą od pożyczki 100.000 kor. 6000 koron, czyli 3 proc. od 6000 K czyli 180 szw. fr., ten musiałby zapłacić dziś 129,600.000 mp. Można sobie wyobrazić na jakie nieszczęście byliby właściciele domów narażeni, gdyby od pożyczki 100.000 K musieli płacić pełnych 6000 fr. szw. na pokrycie jednorocznej raty anuitetowej, na co musieliby użyć nie mniej niż 4,320.000.000 mp. Z tych monstrualnych cyfr jasno jest widocznem,, do jakich rażących konsekwencyi doszlibyśmy, gdybyśmy na to w praktyce dalszej pozwolili sądom korygowania ustawy przez wydawanie wyroków, pozostających w rażącej sprzeczności z ustawą.

Rzeczą Rządu będzie jak najspieszniej wnieść do Sejmu projekt ustawy, któraby bez zniszczenia dłużnika umożliwiła i ułatwiła mu spłatę długu, chroniła zaś wierzycieli przed zupełnem zaprzepaszczeniem jego pretensyi.

Na razie zaś koniecznem jest uchwalenie przerwy zadawnienia pretensyj kupieckich aż do ustawowego uregulowania kwestyi spłaty długów przedwojennych

Dr. Abr. Landes.

O położeniu gospodarczem

w okręgu Izby Handlowej i Przem. we Lwowie za miesąc październik 1923.

(Sprawozdanie Izby handlowej).

Po krótkim okresie względnej stabilizacyi kursu marki polskiej, jaki miał miejsce w pierwszej połowie września b. r., nastąpiła w październiku b . r. dalsza, niespotykana dotąd w tak krótkim, czasokresie zwyżka kursów walut zagranicznych, która w czasie między 2 a 25. października br. wyniosła około 350 proc. Ten wysoce anormalny stan rzeczy wywołuje zupełną dezoryentacyę u sfer handlowych i przemysłowych, a ogólna sytuacya gospodarcza ulega rozprzężeniu i staje pod znakiem niepewności.

Wśród całego szeregu aktualnych zagadnień doby obecnej na plan pierwszy wybija się kwestya stałego miernika dla kalkulacyi kupieckiej, tej podstawy życia gospodarczego. Wprawdzie tak przemysł jak i handel za podstawę kalkulacyjną nie stosują marki polskiej, lecz bądź złote polskie, równe frankowi szwajcarskiemu, bądźto wysokocenne waluty zagraniczne, jednakże ten stań faktyczny nie opiera się na żadnej podstawie prawnej,t ak że wskutek tego dochodzi na tem tle do częstych nieporozumień między władzami a sferami kupieckiemi i przemysłowemi. Dawniej, gdy wahania kursowe nie były tak znaczne wzgl. gdy marka spadała w tempie bardzo powolnem, kwestya stałego miernika dla kalkulacyi kupieckiej nie przedstawiała tak doniosłego znaczenia. Natomiast obecnie, gdy marka polska już w przeciągu kilku dni wykazuje 100 procentową zniżkę, jest rzeczą zupełnie zrozumiałą że nie może dać żadnej podstawy do oparcia na niej kalkulacyi. Z tego powodu ulegalizowanie stanu faktycznego, jaki już obecnie przyjął się w przemyśle i handlu, przedstawia pierwszorzędne znaczenie dla wprowadzenia pewnej stałości w życie gospodarcze. Już bowiem sam fakt tak częstego i znacznego podwyższania agia celnego wykazuje, że kalkulacya oparta na marce polskiej jest zupełnie niemożliwa, zwłaszcza że nowo podwyższone mnożniki celne muszą mieć z natury rzeczy zastosowanie już nawet do tych towarów, które zostały zamówione, gdy agio celne było niższe.

Przemysł i handel drzewny. Jak donosi Syndykat Interesentów drzewnych, roboty leśne są w pełnym toku, a w szczególności rozpoczęto wyformowanie na wiosnę wyciętych drzew i spuszczanie ich do wąwozów. Jakkolwiek tegoroczne wyręby są ilościowo mniejsze od zeszłorocznych, jednakże wraz z pozostałem drewnem zeszłorocznem są wystarczające zapasy do zaopatrzenia naszych tartaków na cały rok, t. j. do października 1924 r. Zauważyć należy, iż spadek marki polskiej w wielkiej mierze szkodzi normalnemu biegowi robót. W ostatnich tygodniach podr żała płaca robotników prawie o 300 proc., tak że obecnie płaca wyszkolonego robotnika lasowego dochodzi dziennie do 400.000 Mp., a koszta furmanki wynoszą dziennie 1,000.000 Mp. Pozatem oodmawiają robotnicy przyjmowania zapłaty w markach polskich, tak że po największej części producenci są zmuszeni płacić naturaljami, mianowicie za 10 lub 12 szycht roboczych daje się 100 kg. kukurudzy, co jest też miernikiem wartości zapłaty. Pomimo to producenci drzewni starają sie nie ustawać w pracy i roboty są w pełnym toku.

Ruch tartaczny rozszerza się, jednakże nie w sposób korzystny. Powstają bowiem tartaki po miastach i w większych środowiskach zaludnienia, gdzie zaopatrywanie się w surowiec jest bardzo trudne i drogie, a to ze względu na dalekie oddalenie tych tartaków od lasów i połączone z tem drogie koszta dowozu. Tartaki te znajdują się przeważnie w finansowo słabszych rękach, to też zmuszone są dla braku gotówki sprzedawać towar poniżej cen nabycia co niekorzystnie wpływa na normalny bieg interesu. Dalszy ciągły brak wagonów oraz brak wykwalifikowanych robotników tartacznych utrudnia w wielkiej mierze należyty rozwój przemysłu tartacznego.

Zagraniczny zbyt drewna znacznie uszczuplał. Niemiecki rynek dla naszego zbytu w zupełności odpadł. Największe źródło zbytu w Niemczech, t. j. Zagłębie Ruhry i Saary są obecnie niedostępne. W eksporcie drewna do Anglii i Francyi daje się odczuwać znaczna konkurencya rumuńska i czechosłowacka. W porcie gdańskim znajdują się zapasy drewna przeznaczonego do sprzedaży w ilości dochodzącej do 5-ciu tysięcy i więcej wagonów,n a w składach gdańskich panuje takie przepełnienie, iż na obecne transporty brak jest miejscc składowych. W ostatnim czasie daje się zauważyć nieco żywszy popyt za materyałem dębowym i sosnowym, natomiast na jodłę i świerk nie było popytu zupełnie. Z powodu ciągłych nowych zarządzeń, utrudniających wywóz, uszczuplał eksport drewna w ostatnich miesiącach więcej niż o połowę w porównaniu do pierwszego półrocza b. r. Pomimo, iż produkcya podrożała w ostatntich miesiącach o 30 proc., licząc w obcej walucie, ceny w walutach obcych nie uległy zmianie i utrzymują się prawie na równi od marca b. r.

Przemysł i produkcya drzewna nie przedstawiają dobrych widoków na przyszłość. Produkcya jestb trudna, ruch tartaczny niezwykle drogi, konkurencya zagraniczna duża, brak kapitału, brak kredytu i pieniądza obrotowego, zjawiska, które nie mogą się przyczynić do rozwoju tak ważnego przemysłu.

Przemysł naftowy. Zaopatrzenie przemysłu naftowego w narzędzia i paliwo nie uległo od ostatniego miesiąca sprawozdawczego wybitniejszym zmianom. Wzmożona produkcya gazu ziemnego pokrywa znaczną część zapotrzebowania. Po uregulowaniu w miesiącu poprzednim sprawy zaopatrzenia przemysłu naftowego w rury wiertnicze, nastąpi w najkrótszym czasie unormowanie ochrony celnej także innych artykułów technicznych o pierwszorzędnym dla wiertnictwa znaczeniu. W szczególności chodzi tu o materyały mające ułatwić elektryfikacyę wiertnictwa naftowego, jak motory, przewodniki elektryczne i t. p. Specyalne naftowe taryfy kolejowe doznały w miesiącu sprawozdawczym ponownej podwyżki, łącznie zresztą z podwyżką, względnie waloryzacyą ogólnej taryfy kolejowej. W dziedzinie celnej nie zaszły w odniesieniu do przemysłu naftowego żadne zanotowania godne zmiany. Natomiast podwyższone zostały z dniem 15. października stawki podatku od spożycia olejów mineralnych w ten sposób, że podatek od 1 kg. benzyny wynosi obecnie Mkp. 10.000, od nafty Mkp. 7..000, od parafiny i świec 6.000, dla innych olei od Mkp. 5.000 do 10.000.

Produkcya ropy i gazów utrzymuje się przeicętnie na wysokości produkcyi poprzedniego miesiąca. Wedle danych prywatnych wynosiła dzienna produkcya w zagłębiu Borysław—Tustanowice łącznie ze Schodnicą w miesiącu październiku przeciętnie 170 do 180 wagonów. W miesiącu październiku dowiercono: Tow. Naft. „Silva Plana" — szyb Gottfried Nr.. I. w głębokości 1347 — produkcya 5—6 wagonów dziennie; Ska akc. „Nafta" — szyb Paweł XXX w Borysławiu w głębokości 893 m., produkcya półtora wag. dziennie; szyb Photogen I. przez podwiercenie powiększył produkcyę z 2 wagonów na 5 wag. dziennie; szyb Zofia I. zwiększył produkcyę do 10 wag. dziennie.

Przeciętne ceny ropy bruttowej ustalone zostały w sposób następujący:

Ropa marki:	we wrześniu	w paźdz.
Borysław—Tustanowice	6.400,—	24.000,—
Schodnica	9.500,—	32.000,—
Bitków	12.000,—	46.000,—
Potok	10.000,—	36.000,—
Klęczany, Starawieś	16.000,—	54.000,—

W wolnym obrocie zastój z braku podaży, producenci wstrzymują się od sprzedaży z powodu spadku ceny, wywołanego spakdiem walut obcych, będących podstawą kalkulacyi cen.

Przemysł rafineryjny. W miesiącu sierpniu b. r. przerobiono w rafineryi 6.283 wagonów ropy. Ceny produktów naftowych przedstawiały się niejednolicie, gdyż były kalkulowane w zależności od stanu walut pełnowartościowych. Popyt ze względu na spodziewane podwyżki kolejowe był zwiększony.

Udziały brutto. Na targu udziałów brutto zupełna dezoryentacya. Ceny kalkulowane w dolarach. Brak podaży i gotówki wywołał zupełny zastój w transakcyach.

Przemysł spirytusowy. W miesiącu październiku był na targu tylko spirytus ze starej kampanii. Remanenty te rosły w cenę skutkiem dewaluacyi marki. Wzrost cenyi podwyższony podatek przy ogólnym braku gotówki spowodował, że odbyt wbrew przewidywaniom nie szedł w taks zybkiem tempie, jakby wobec ogólnej sytuacyi w handlu spirytusowym iść był powinien. Mimo tego remanenty zmniejszyły się znacznie, jednak nie do tego stopnia, by groził brak spirytusu aż do czasu, gdy nowy zjawi się na targu.

Handel lnem i konopiami. Zbiory lnu i konopi były w roku bieżącym nadzwyczaj pomyślne, wzbudzając najwyższe zadowolenie rolników. Należy spodziewać się, że podaż w miesiącach październiku i następnych znacznie przewyższy podaż całej kampanii 1922/23. Przyczyny tego należy szukać w tej okoliczności, że wobec wysokich cen, osiągniętych w roku ubiegłym za len i konopie, większość rolników w bieżącym roku zasiała leni konopie, zaniedbując inne gatunki. Chwilowo podaż nie przewyższa jeszcze popytu, lecz najprawdopodobniej hyperprodukcya podziału z końcem sezonu obniżająco na ceny. Głównymi rynkami zbytu poza krajowymi są obecnie Czechosłowacya, Belgia i Szwecya. Eksport do Niemiec jest minimalny z powodu katastrofalnego stanu waluty niemieckiej Tamtejsze sfery handlowe okazują gotowość handlu wymiennego, t. zn. dostarczenia fabrykatów lnianych i konopnych wzamian za surowce, lecz nie opłaca się to dla naszego handlu wobec wysokich ceł na wyroby tekstylne, importowane z Niemiec.

Handel chmielem. Silna tendencya zwyżkowa panująca od poprzedniego miesiąca we wszystkich gałęziach przemysłu i handlu miała miejsce i w październiku. Spadek naszej marki i zwyżka obcych walut, jak również wielkie zakupy chmielu, dokonywane u nas przez firmy zagraniczne, spowodowały znaczną zwyżkę cen chmielu, które doszły już w połowie października do Mp. 20 milionów za pud czyli Mp. 60,000.000 za 50 kg., a w końcu tegoż miesiąca do Mp. 25,000.000 za 50 kg.; oczywiście ceny te rozumieją się jako pierwsze koszta wprost u producenta. Równocześnie w ślad za silnymi zakupami daje się zauważyć dość silne przesunięcie jakości chmielu ku niższemu poziomowi, tak że w najbliższym już czasie staniemy przed zupełnem prawie wyczerpaniem lepszych sort a temsamem sorty dotychczas uważane za lichsze zajmą miejsce wyborowych.

Świadectwa pochodzenia. W październiku br. Izba wydała świadectwa pochodzenia na eksportowane artykuły, głównie do Francyi, w następujących ilościach: materyał drzewny 178 wagonów, benzyna 4 cysterny, chmiel 45 balów. Wartość towarów, zaopatrzonych w świadectwa pochodzenia, wydane w październiku b. r., wynosiła 465.129 fr. franc., 1140 funt. ang., 3144 dolarów am., 9288 kro. czesk. i 502,399.500 Mp.

———ooo———

Ustalenie wartości przedsiębiorstw przemysłowych i handl. przy wymiarze podatku majątkowego.

Przedsiębiorstwa prowadzące prawidłowe księgi handlowe.

A. Mające siedzibę na obszarze Rzeczypospolitej

Za przeciętną wartość majątku przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, prowadzących prawidłowe księgi handlowe ,uważa się różnicę pomiędzy ogólną wartością aktywów, a wartością zobowiązań przedsiębiorstwa według bilansu na dzień 1. lipca 1923 roku.

Przy obliczeniu tej różnicy należy przestrzegać następujących zasad:

I. Wartość majątku w nieruchomościach, maszynach, urzędzeniach technicznych, narzędziach i innych środkach produkcyi, jakoteż środkach komunikacyjnych i przewozowych oraz w urządzeńiach biurowych przyjmuje się podług ceny nabycia powyższych przedmiotów, którą przewalutowuje się drogą pomnożenia przez następujące współczynniki:

1) o ile nabycie nastąpiło przed 1. stycznia 1905 r. przez 10.000.

2) o ile nabycie nastąpiło w latach 1905/1913 przez 15.000.

3)) o ile nabycie nastąpiło w latach 1914/1918 przez 20.000.

4)) o ile nabycie nastąpiło w I. półroczu 1919 r. przez 10.000.

5) o ile nabycie nastąpiło w II. półroczu 1919 r. przez 2.500.

6) o ile nabycie nastąpiło w I półroczu 1920 przez 800.

7)) o ile nabycie nastąpiło w II półroczu 1920 przez 400.

8)) o ile nabycie nastąpiło w I półroczu 1921 przez 125.

9) o ile nabycie nastąpiło w II półroczu 1921 przez 40.

10) o ile nabycie nastąpiło w I półroczu 1922 przez 35.

11) o ile nabycie nastąpiło w II półroczu 1922 przez 12.

12) o ile nabycie nastąpiło w I półroczu 1923 przez 2.

Ceny nabycia wyrażone w walutach byłych państw zaborczych przelicza się przed przewalutowaniem na marki polskie według stosunku 100 mk. niemieckich — 117.56 koron austryacko-węgierskich — 466.3 rubli rosyjskich — 100 marek polskich.

Przy obliczaniu w sposób wyżej określony, wartości wspomnianych przedmiotów majątkowych miarodajny jest stan faktyczny w dniu 1 lipca 1923 r. Wykazanie różnicy, zachodzącej między książkowym, a faktycznym stanem inwentarza, jest obowiązkiem płatników.

II. Wartość majątku nabytego przez spółkę akcyjną za akcye, względnie wniesionego na pokrycie udziałów w kapitale zakładowym przedsiębiorstwa (aportów), o ile ten majątek składa się z przedmiotów wymienionych w ustępie I. niin. paragrafu i o ile nabycie tego majątku nastąpiło po dniu 1. stycznia 1919 r. określa się na podstawie przeciętnej ceny giełdowej, względnie ceny obiegowej (szaacunkowej) akcyi i udziałów, przypadających za wniesiony do spółki majątek, w miesiącu, następującym bezpośrednio po przydzieleniu tych akcyi i udziałów.

III. Wartość papierów procentowych oblicza się według przeciętnej ceny giełdowej z miesiąca czerwca 1923 r.

IV. Przedmiotów majątkowych, wyszczególnionych w postanowieniach art. 3, część I, ustęp 5 i część II, ustępy a) c) d) e) ustawy t. j. drzewostanu obciążonego daniną lasową, oraz innych wartości majątkowych ustawowo wolnych od tego podatku oraz akcyi i udziałów krajowych towarzystw i spółek (art. 6 część druga ustawy), nie bierze się w rachubę.

V. Wartość walut zagranicznych oraz należności i długów w tych walutach, oblicza się według przeciętnego kursu tychże walut z miesiąca czerwca 1923 r.

VII. Należności nieściągalnych, jakoteż należności z tytułu rekwizycyi konfiskat i tym podobnych strat wojennych nie bierze się w rachubę.

VII. Do wartości aktywów nie dolicza się również wykazanych w bilansie wszelkiego rodzaju strat nieumorzonych.

VIII. Wartość remanentu towarów, surowców, półfabrykatów, materyałów pomocniczych i t. p. oblicza się według cen obiegowych w dniu 1 lipca 1923 r.

IX. Inne pozycye bilansu przyjmuje się w wysokości nominalnej.

Różnicę otrzymaną pomiędzy obliczoną w powyższy sposób ogólną wartością aktywów, a ogólną wartością zobowiązań przedsiębiorstwa przelicza się na franki złote według stosunku 1 frank złoty — 20.000 marek.

Do zobowiązań, o których mowa w części pierwszej niniejszego paragrafu nie zalicza się wartości kapitału zakładowego (akcyjnego) i zapasowego (rezerwowego).

B. Mające siedzibę za granicą, a zakłady — granicach Rzeczypospolitej.

Za podlegający podatkowi majątek powyższych przedsiębiorstw uważa się majątek nieruchomy, oraz ruchomy, objęty bilansem zakładów znajdujących się w Polsce.

Wartość majątku takich przedsiębiorstw oblicza się według zasad, wyszczególnionych w punkcie A) niniejszego paragrafu, przyczem:

1)) wyrażoną w obcej walucie pierwotną cenę nabycia przedmiotów majątkowych, podlegających przewalutowaniu, przelicza się na marki polskie według parytetu, o ile nabycie nastąpiło przed 1 stycznia 1919 r., względnie według kursu dziennego odnośnej waluty w dniu nabycia, o ile nabycie nastąpiło po 1 stycznia 1919 r.;

2)) inne pozycye bilansu wyrażone w walucie obcej, przelicza się na marki polskie według kursu w dniu 1 lipca 1923 r.

Przedsiębiorstwa, nie prowadzące prawidłowych ksiąg handlowych.

Wartość kapitału zakładowego i obrotowego przedsiębiorstw handlowych oraz przemysłowych, nie prowadzących prawidłowych ksiąg handlowych, należy ustalić na podstawie wielokrotności przeciętnego miesięcznego obrotu, osiągniętego w pierwszem półroczu 1923 r., o ile

chodzi o obszar, na którym obowiązuje ustawa o państwowym podatku przemysłowym, a w r. 1922, o ile chodzi o obszar, na którym obowiązuje ustawa o podatku obrotowym (Górnośląska część Województwa Śląskiego), według następujących tabel:

I. Tabela wartości przedsiębiorstw handlowych.

Handel końmi pół krotny obrót miesięczny. Handel rogacizną i nierogacizną a) rogacizną pół krotny, b) nierogacizną 1-krotny, Handel drobiem 4-krotny. Handel kwiatami naturalnemi 4-krotny. Handel zbożem i paszą oraz innemi płodami roślinnemi i zwierzęcemi a) w hurcie 1-krotny, b) w detalu 3-krotny. Handel drzewem budulcowem 5-krotny. Handel drzewem opałowem 3-krotny. Handel węglem kamiennym i drewnianym 3-krotny. Handel produktami kopalnianemi 3-krotny. Handel towarami szklanemi, kamiennemi i glinianemi 5-krotny. Handel towarami złotemi, srebrnemi i z drogich kamieni 10-krotny. Handel towarami z metali nieszlachetnych 5-krotny. Handel maszynami, bronią i środkami lokomocyi (samochody, ekwipaże, rowery itp.) 5-krotny. Handel instrumentami optycznemi i chirurgicznemi a)) chirurgiczne 8-krotny, b) optyczne 10-krotny. Handel zegarkami i częściami składowemi do zegarków 4-krotny. Handel instrumentami muzycznemi 10-krotny. Handel meblami i przedmiotami urządzenia domowego a) wykwitne 6-krotny, b) zwyczajne 4-krotny. Handel towarami plecionemi i drewnianemi 4-krotny. Handel skórą 3-krotny. Handel ceratą i linoleum 5-krotny. Handel mydłem, świecami, naftą itp. 4-krotny. Handel farbami 4-krotny. Handel towarami elektrotechnicznemi 5-krotny. Handel przyrządami do oświetlenia 5-krotny. Handel towarami galanteryjnemi wszelkiego rodzaju a) w hurcie 3-krotny, b) w detalu 6-krotny. Handel towarami rymarskiemi i siodlarskiemi 6-krotny. Handel papierem i tekturą 4-krotny. Handel wyrobami papierowemi i przyborami do pisania i rysowania 4-krotny. Księgarnia 4-krotny. Antykwarnia 6-krotny. Handel antykami 10-krotny. Wydawnictwo pism peryodycznych 1-krotny. Wypożyczalnia książek i nut 10-krotny. Handel towarami tiulowo-pasmanteryjnemi 4-krotny. Handel towarami włóknistemi a) w hurcie 3-krotny, b)w detalu 5-krotny. Handel bielizną oraz konfekcyą damską i męską (galanteryą) 2-krotny. Handel gotowemi ubraniami 5-krotny. Handel obuwiem a) w hurcie 2-krotny, b) w detalu. Handel innemi wyrobami przemysłu tekstylnego 2-krotny. Handel mięsem 2-krotny. Handel wędlinami 2-krotny. Handel dziczyzną drobiem i rybami a) w hurcie 2-krotny, b) w detalu 1-krotny. Handel owocami i jarzynami 2-krotny. Handel nabiałem 2-krotny. Handel mąką i krupami 3-krotny. Handel wyrobami cukrowemi 6-krotny. Handel towarami kolonialnemi i korzennemi a) w hurcie 3-krotny, b) w detalu 4-krotny, Handel towarami kolonialnemi, korzennemi i wódką 5-krotny. Handel towarami spożywczemi 2-krotny. Handel winem, miodem i sztucznemi winami 6-krotny, Handel piwem 3-krotny. Handel wódką 5-krotny. Handel octem, sodą, wodami mineralnemi i lodem 2-krotny. Przedsiębiorstwa ekspedycyjne a) celne 5-krotny, b) kolejowe 3-krotny. Przedsiębiorstwa komisowe 3-krotny. Domy składowe 5-krotny. Sprzedaż miar i wag 4-krotny. Najem dorożek i koni 4-krotny. Najem samochodów i rowerów 8-krotny. Handel wyrobami tytoniowemi, stemplami i markami pocztowemi a) w hurcie 4-krotny, b) w detalu 2-krotny. Apteki 15-krotny. Handel artykułami aptecznemi, kosmetyką i wyrobami chemicznemi 10-krotny. Handel staremi ubraniami i obuwiem 1-krotny. Handel odpadkami i szmatami 1-krotny. Zakłady pogrzebowe 5-krotny. Wypożyczalnia (z wyjątkiem książek) 3-krotny. Zakłady lecznicze a) sanatorya 3-krotny, b)inne 2-krotny. Kinematografy 4-krotny. Kabarety 4-krotny. Teatry 2-krotny. Cyrki 6-krotny. Ogródki i sale zabaw 4-krotny. Restauracye 5-krotny; Jadłodajnie bez wyszynku trunków 2-krotny. Cukiernie 3-krotny. Kawiarnie i herbaciarnie 3-krotny. Mleczarnie 3-krotny. Hotele, pokoje umeblowane, zajazdy i gospody 4-krotny. Pensyonaty, pokoje umeblowane ze stołowaniem 3-krotny.

II. Tabela wartości przedsiębiorstw przemysłowych.

Zakład: bednarski 4-krotny obrót miesięczny bi[illegible] skórniczy 2 i pół-krotny, blacharski 4-krotny, bronzowniczy pół-krotny, cesielski pół-krotny, cukierniczy 1-krotny, czapek wyrób 1-krotny, cyzelierski pół-krotny, dentystyczny 1-krotny, drucianych wyrobów 5-krotny, drukarski 12-krotny, emalierski pół-krotny, farbiarski 5-krotny, fotograficzny 10-krotny, fryzyerski 3-krotny, galwanizatorski pół-krotny, garncarski 3-krotny, giłoszerski pół-krotny, golarski 3-krotny, guzików wyrób 2-krotny, hafciarski 2-krotny, introligatorski 4-krotny, kaflarski 3-krotny, kamaszniczy 2-krotny kamieniarski 4-krotny, kapeluszniczy wyrób 1-krotny, kołodziejski 10-krotny, koszykarski 2-krotny, kotlarski pół-krotny, kowalski 4-krotny, krawiecki 3-krotny, kuśnierski 6-krotny, kwiaciarski (kwiatów sztucznych wyrób) 4-krotny, lakierniczy 1-krotny, litograficzny 12-krotny, lasek wyrób 2-krotny, malarski 2-krotny, mosiężny pół-krotny, murarski 1-krotny, mydlarski 2-krotny, parasoli wyrób 2-krotny, piekarski pół-krotny, pierników wyrób 1-krotny, polerowniczy 3-krotny, powozów wyrób 6-krotny, powroźniczy 3-krotny, pozłotniczy 1-krotny, rękawiczek wyrób 4-krotny, rymarski 2-krotny, rytowniczy pół-krotny, rzeźniczy ćwierć-krotny, siodlarski 3-krotny, ślusarski 4-krotny, snycerski 2-krotny, stolarski meblowy 5-krotny, stolarski meblowy 4-krotny stolarski (galanteryjno-meblowy) 4 i pół-krotny szczotkarski 2-krotny, szewski 3-krotny, szklarski pół-krotny, szlifierski 3-krotny, szmuklerski 1-krotny, sztukatorski 2-krotny, tapicerski 5-krotny, tkacki 10-krotny, tokarski w drzewie 2-krotny tokarski w metalu 6-krotny, wędliniarski 2-krotny zegarmistrzowski 10-krotny.

Ze względu na różnice pomiędzy wartością marki polskiej w dniu 1. lipca 1923 r. a przeciętną jej wartością w pierwszem półroczu 1923 oraz ze względu na różnicę kursu w roku 1922 pomiędzy marką polską a marką niemiecką obowiązującą na górnośląskiej części Województwa Śląskiego, należy celem otrzymania rzeczywistej wartości kapitału zakładowego i obrotowego na dzień 1. lipca 1923 r.:

a) **na obszarze, na którym obowiązuje ustawa o państwowym podatku przemysłowym,** sumę prawomocnie ustalonego obrotu za pierwsze czynniki podane w powyższych trzech tabelach;

b)) **na obszarze, na którym obowiązuje ustawa o podatku obrotowym,** sumę prawomocnie ustalonego obrotu za rok 1922 pomnożyć przez 140, a następnie dopiero podzielić przez 12 i pomnożyć przez współczynniki podane w powyższych tabelach.

Wartość kapitału zakładowego i obrotowego przedsiębiorstw przemysłowych oraz handlowych, nie prowadzących prawidłowych ksiąg handlowych, które nie zostały objęte powyższemi tabelami, należy ustalić przez porównanie z takiemi samemi lub podobnemi przedsiębiorstwami, prowadzącemi prawidłowe księgi handlowe

Jeżeli w danym okręgu szacunkowym niema nadających się do porównania przedsiębiorstw prowadzących prawidłowe księgi handlowe, wówczas wartość kapitału zakładowego i obrotowego należy ustalić indywidualnie według przeciętnej wartości obiegowej poszczególnych części składowych tych kapitałów, przyczem wartość szacunkową przedmiotów majątkowych, dla których normy szacunkowe ustalone w niniejszem rozporządzeniu, należy przyjąć zgodnie z temi normami. (Rozp. wyk. do ust. o pod. majątk.).

———ooo———

Czy można skarzyć o złote polskie.

Uzasadnienie wyroku, który zapadł w sądzie apelacyjnym w Warszawie w sprawie K. Dąbrowskiego, przeciwko T-wu łódzkich wąskotorowych elektrycznych kolei dojazdowych w Łodzi, — o wylosowaną 5 proc. obligacyę 100-rublową i zasądzenie za nią 315 złotych polskich i 35 groszy, — brzmi: zważywszy:

1) że w chwili powstania państwa polskiego w 1918 roku na terenach, które następnie weszły w skład Rzpltej, środkami płatności były ruble rosyjskie, korony austryackie, marki niemieckie oraz marki, aczkolwiek zwane „polskie", właściwie zaś wypuszczone przez władze okupacyjne niemieckie na rachunek Rzeszy Niemieckiej;

2) że z odzyskaniem niezależnego bytu państwowego powstała jednocześnie konieczność stworzenia własnego środka pieniężnego i naturalnym wynikiem tej konieczności państwowej był dekret z dnia 7. grudnia 1918 r. w myśl którego polska krajowa kasa pożyczkowa stała się jedyną instytucyą emisyjną bankową państwa polskiego, a marki polskie stały się pierwszym środkiem płatniczym, w całem państwie według wartości nominalnej;

3) że aczkolwiek ustawa ta stwarzając papierowy pieniądz państwowy pierwotnie nie zastrzega jego wyłączności w obrocie, to jednak wyłączność ta na rzecz marki polskiej, mocą następnych ustaw przez czynniki prawodawcze stanowczo wyrzeczoną została;

4) że pierwszą w tym kierunku była ustawa o walucie w obrębie b. dzielnicy pruskiej z dn. 20. lutego 1919 r., nie wzbudzająca żadnych wątpliwości, iż celem i zamiarem prawodawcy było nadanie marce polskiej charakteru wyłączności w obrocie przez uznanie jej za jedyny prawny środek płatniczy, jak to głosi art. 1 tejże ustawy.

5) że wydana w ślad zatem dla b. zaboru austryackiego z dnia 15. 1. 1920 r. i dla zaboru rosyjskiego z dnia 29.3. 1920 r. nie są niczem innem jak konsekwentnem przeprowadzeniem tego samego postulatu który względem b. zaboru pruskiego znalazł wyraz w ustawie z dnia 20.11. 1919 r., czyli ostatecznie ustalają wyłączność marki polskiej, jako jedynego prawnego środka płatniczego na całym obszarze Rzpltej.;

6) że aczkolwiek ustawą z dnia 28.2. 1919 r. ustalona została dla przyszłej jednostki monetarnej polskiej nazwa „złotego", w stosunku do złota i aczkolwiek w obu ustawach zaznaczono, że wchodzi w życie pierwsza z dniem ogłoszenia, a druga jednocześnie z ustawą w przedmiocie wypuszczenia 8 proc. pożyczki państwowej złotej z dnia 26.9. 1922 r., to jednak jak wynika z zamieszczonego w tych ustawach art. 2-go, wykonanie ich powierzone zostało ministrowi skarbu, który dotychczas tych ustaw j e s z c z e n i e w y k o n a ł, wskutek tego „złoty" jako jednostka monetarna polska i prawny środek płatniczy dotychczas r e a l n i e n i e i s t n i e j e, a więc ustawy te w niczem nie podważyły mocy obowiązującej ustawy, jako jedyny środek płatniczy w państwie;

7) że ustawy, dotyczące „złotego", jak to wynika z ich treści i znaczenia, są tylko poszczególnemi ogniwami w szeregu ustaw, zmierzających do wprowadzenia w życie nowej waluty i akceptują jedynie przyszłą jednostkę monetarną, lecz bynajmniej nie miały na celu wprowadzenie w życie równorzędnie z istniejącą marką polską jakiegokolwiek mnożnika idealnego złotego obliczeniowego, według którego winny być prawnie normowane stosunki ekonomiczne w państwie przed wprowadzeniem przez czynniki powołane przyszłej waluty polskiej, a przeto i w tem znaczeniu „z ł o t y" n i e i s t n i e j e;

8) że wyłączenie marki polskiej, jako jedynego środka płatniczego w państwie ma ten skutek, że strona może żądać realizacyi zobowiązania t y l k o w o b o w i ą z u j ą c y c h u s t a w o w o m a r k a c h p o l s k i c h, z wyjątkiem oczywiście tych wypadków, gdy na zasadzie art. 1134 k. c. z mocy samego zobowiązania inny stosunek dla stron ustalony został;

9) że prawo do żądania realizacyi obligu q u a e s t i o n i s w złotych nie przysługuje powodowi ani z mocy samego zobowiązania, które nie w „złotych", lecz w rublach wydane zostały, ani z mocy ustaw obowiązujących o prawnym środku płatniczym;

10) że przeto powód, żądając z obligu tego zasądzenia należności zasadniczo w „złotych", winien był z żądaniem tem z a c z e k a ć d o c z a s u wprowadzenia w życie p r z y s z ł e j w a l u t y p o l s k i e j i w tym sensie obecne jego żądanie za przedwczesne uznać należy;

11) że wobec tego zbędnem jest rozstrzyganie, jakie winno nastąpić, przerachowanie rubli przedwojennych w stosunku do przyszłej jednostki monetarnej polskiego „złotego", tem więcej, że jak to zapowiedziała ustawa z dnia 9.5. 1919 r., stosunek ten zostanie określony w oddzielnej ustawie jednocześnie z ustaleniem kursów wymiennych natychmiast po do-

starczeniu dostatecznej ilości biletów przyszłego Banku Emisyjnego, opiewającego na „złote“;

12) że powód nie występował z żądaniem zasądzenia mu wiecrzytelności w markach polskich, a przeto w myśl art. 706 u. p. c. Sąd z własnej inicyatywy w tym kierunku wykraczać po za granicę żądań powodowych nie może, zaznaczenie zaś w petitum o zapłacie w markach nie dotyczy zobowiązania, lecz złotych w stosunku do kursu 8 proc. pożyczki złotowej;

13) że w tym stanie skarga apelacyjna pozwanego T-wa zasługuje na uwzględnienie, wskutek czego wyrok zaskarżony (sądu okr. w Łodzi zarządzający powództwo w złotych polskich) należy uchylić i powództwo K. Dąbrowskiego w tej formie jako przedwczesne oddalić.

Zwyczaje handlowe*).

(Orzeczenia Izby Handlowej i Przemysłowej we Lwowie).

W handlu **cementem, koksem i węglem** wytworzył się zwyczaj handlowy, wedle którego przy sprzedaży wagonowej miarodajną jest **cena obowiązująca w dniu wysyłki**, zaś przy sprzedaży w mniejszych ilościach cena w dniu dostawy, a to nawet bez specyalnej w tym kierunku umowy. Powstanie tego zwyczaju handlowego wywołane zostało faktem, że zarówno Związek cementowy, jak też organizacya kopalń sprzedają cement, względnie węgiel i koks tylko wedle cen w dniu wysyłki towaru. Powyższy zwyczaj niema zastosowania tylko wówczas, jeżeli przy zawarciu umowy o kupno-sprzedaż cementu, węgla i koksu zgodzono się wyraźnie na to ,że miarodajną ceną kupna ma być cena ustanowiona w chwili dojścia do skutku tej umowy. (29. X. 1923, L. 9424).

Tydzień giełdowy.

Lwów 8. grudnia 1923.

Ubiegły tydzień na giełdzie zakończył gwałtowną haussę efektów. Giełda lwowska objęła prym i mimo słabej tendencyi w Warszawie podniosła kursa wszystkich prawie papierów na tutejszej giełdzie. Publiczność nasza wychodzi ze stanowiska, że dewaluacya marki nie powinna obniżyć wartości efektów, które przedstawiają wartości realne. Na pierwszy plan wysunęły się papiery lekkie, dotychczas zaniedbane, które przed tygodniem jeszcze można było nabyć za kalki przedwojennych halerzy. I tak znaczną zwyżkę osiągnęły akcye Gafoty, około 150 prc. Karpalitu 80 proc., Lesienic, Azot do 100 prc. Nitruty 120 proc., a nawet Elektrownia na Sanie uzyskała zwyżkę 200 proc. Niespodziankę przyniosły akcye Fabryki tkackiej w Krośnie, popularnie „Len“ zwanej, które w ciągu 2 tygodni podniosły się z 400000 na 3 miliony, a nawet wyżej. Akcye te masowo kupowane, w związku z krążącemi pogłoskami o wykupno tych akcyi na rachunek konsorcyum angielskiego, które w lecie br. dostarczyło maszyn dla tej fabryki. Na giełdzie naszej zwyżka ta dochodząca do 800 proc. należy do rekordowych. Papier ten nadal jest silnie poszukiwany.

Mniej znaczną była zwyżka papierów ciężkich. Największy procent osiągnęły akcye „Jaworzna“ — podnosząc swój kurs o blisko 10 milionów, Chodorów milion, Gazy o 6 milionów, Browary o 3 miliony (kurs ich we Wiedniu podniósł się o 50000 koron austr.), Zieleniewski o 2 miliony i wreszcie Tespy — uzyskały kurs zwyż 5 milionów. Na tymsamym poziomie pozostały „Ojkosy“.

Poza giełdą podniosły się znacznie w kursie: Gazolina dochodząc do półtora miliona i Parowozy, za które żądano 500000 mk.

Kursa walut nieznacznie tylko się podniosły i znamiennem jest, że we Lwowie płacono pozagiełdowo dolary znacznie drożej niż w Krakowie i Warszawie.

W Warszawie PKKP. pokrywa całe zapotrzebowanie walut obcych dla handlu i przemysłu, po cenach giełdy warszawskiej, zatem i poza giełdą kursa nie mogą znacznie się podnieść. Przy obecnych wpływach podatkowych i skutek wpłaty zaliczek w obcej walucie na podatek majątkowy, nie jest wykluczonem, że w tym miesiącu spadek marki nie będzie taki gwałtowny jak dotychczas.

Giełda zbożowa przyniosła wielką haussę na zboże. W okresie powszechnej waloryzacyi nic dziwnego, że produkta rolnicze dążą do wyrównania cen — wedle parytetu rynków światowych

S. Ch.

*) Wiadomości gosp. Izby h. i p. Rok II. Nr. 24.

KRONIKA.

Waluta.

Obieg banknotów wynosi wedle stanu rachunków P. K. K. P. z 30. grudnia 1923 36.948.479.636.695 mk. Ilość banknotów w obiegu wzrosła zatem w czasie od 10.—20. listopada o 8.894.361.250 mk., co daje dziennie około 900 miliardów.

Wedle stanu rachunków P.K.K.P. z dnia 30 listopada br. wynosił obieg banknotów 53 217.494.679.288 mk. Od 20 listopada wzrosła zatem ilość banknotów w obiegu o 16.269.220.042.593 mk. co daje dziennie przeszło półtora biliona. Wobec ogłoszenia tych dwóch wykazów P.K.K.P. z 20 listopada i 30 listopada br. jest wzrost kursów obcych walut u nas w ostatnich czasach zupełnie zrozumiały.

Orzecznictwo sądowe a waluta. 1) Wytwórcy który pobrał z góry od kupującego część umówionej ceny kupna, uwalnia od częściowej dostawy pokrytej pobraną kwotą, niespodziewana zwyżka kosztów produkcyi sprzedanego towaru. (Orzeczenie Izby III sądu najwyższego z 6.3. 1923 R. 51/23).

2) W razie rozwiązania umowy kupna-sprzedaży należy się zwrot wpłaconej ceny kupna przeliczonej z uwzględnieniem spadku waluty. (Wyrok Izby V sądu najwyższego z 8.6. 1923 C 91/23).

W sprawie ubezpieczeń dolarowych w Polsce. Wobec licznych ogłoszeń tut. tow. ubezpieczeń o przyjmywaniu ubezpieczeń mienia w obcej walucie a w szczególności w dolarach zaznacza się iż do tej chwili min. skarbu nie wydało żadnemu tow. ubezpieczeń upoważnienia do przyjmywania ubezpieczeń w obcych walutach, Sprawa ta jest dopiero przedmiotem studyów w min. sk.

Zamknięcie prasy drukarskiej w Niemczech. Z dniem 15.. listopada b. r. zaniechano w Niemczech dalszego drukowania banknotów. Ilość banknotów w obiegu wynosiła wówczas 92.8 tryllionów marek, wartości obecnych 153 milionów marek rentowych (Rentenmarke).

Projekt ustawy monetarnej. Min. skarbu wniosło nagły wniosek na radę ministrów w przedmiocie projektu ustawy monetarnej. Według tej ustawy, jednostką monetarną Rzeczypospolitej Polskiej jest złoty, zawierający 9,31 grama czystego złota. Państwo wybija monety złote w miarę potrzeby. bez ograniczeń co do kwoty, monety srebrne po 5 złotych, do kwoty 3 złotych na każdego mieszkańca, monety po 2 złp. 1 i pół złotego, łącznie do kwoty 3 złotych na mieszkańca. Dzień wejścia ustawy monetarnej w życie, ustali prezydent Rzpltej.

Wzrost zapasu walut obcych. Według stanu rachunków PKKP. w dniu 31. listopada r. b. zapas walut zagranicznych wynosił w skarbie wg. parytetu 2,307.236.36 marek złotych, rachunki zagran. „nostro“: 36.093,862,06 marek złotych wg. parytetu. Razem 38,401.097 mk. złotych.

Miesiąc temu na 31. października zapas walut obcych wynosił: w skarbie państwa: 2,558.308.82 rachunki zagraniczne „nostro“ 26.845.997.89. Razem 29,404.306,71.

Wzrost zatem zapasu walut w ciągu miesiąca ubiegłego wyniósł 8,996.790,71 marek złotych, czyli około 30 procent. Jest to powiększenie bardzo znaczne w porównaniu z okresem poprzednich czterech miesięcy, gdy zapas walut ogółem powiększył się zaledwie o cztery miliony marek złoytch wg. parytetu, t. j. z 25,4 mil. marek zł. wzrósł do 29,4 mil.

W sprawie walut eksportowych. W celu uzyskania waluty eksportowej, rząd zawiera umowy zbiorowe. Dotychczas zawarto dwie umowy, takie: ze Związkiem przemysłowców górniczo-hutniczych na G. Śląsku, oraz z radą Zjazdu przemysłowców górniczych w zagłębiach węglowych: Krakowskiem i Dąbrowskiem. Niezależnie od tego, min. skarbu uzależnia udzielenie zezwoleń wywozowych na towary zakazane do wywozu od odstępowania PKKP. określonego procentu waluty eksportowej (drzewo 50 proc.,, cukier 75 proc., jaja 95 proc.).

Ugodowe wyrównanie pretensyi czeskosłowackich. Na skutek akcyi wszczęte jprzez Izbę handlową i przemysłową we Lwowie w sprawie ugodowego wyrównania pretensyi czeskosłowackich wierzycieli wobec polskich kupców dłużników, Izba otrzymała z ministerstwa przemysłu i handlu następujące informacye: „Czeskosłowackei Izby handlowe i przemysłowe przeprowadzają w swych okręgach rejestracyę wierzytelności czeskosłowackich w Polsce, aby na podstawie zberanych dat umożliwić ugodowych pertraktacyi gruupy dłużników polskich z grupą wierzycieli czeskosłowackich. Akcya cała ześrodkowana jest obecnie w Izbie handlowej i przemysłowej w Ołomuńcu, która za pośrednictwem Izby handlowej i przemysłowej w Pradze ma podać niebawem Konsulatowi Rzeczypospolitej Polskiej w Pradze dokładne wyjaśnienia o rozwoju i obecnym stanie sprawy“.

Podatki.

Kalendaryum podatkowe. Dziś t. j. 10. grudnia mija termin do zapłaty zaliczki na podatek majątkowy oraz III raty podatku przemysłowego za I półrocze 1923. 31. b. m. mija termin do wykupna świadectw przemysłowych kart rejestracyjnych na rok 1924. 31. stycznia mija termin do składania zeznań do podatku majątkowego, 1. lutego termi do składania zeznań do podatku przemysłowego za II półr. 1923 a 1. marca termin do składania zeznania do podatku dochodowego na rok 1924.

Patenty dla skupu towarów na rok 1924. W roku tym można na podstawie patentu IV kategoryi zakupić towary do wartości 2,144.000.000 mk., na podstawie patentu III kategoryi do 10 720,000.000 mk., na podstawie patentu II kategoryi do 67 miliardów a na podstawie I kategoryi można skupywać towary o większej wartości

Różne.

Zatwierdzenie nowych emisyj i statutów spółek akcyjnych. Opracowany swego czasu projekt w sprawie zatwierdzenia spółek akcyjnych i wydawania nowych emisyj akc. jakoteż w sprawie udzielania zezwoleń na rejestrowanie spółek akcyjnych, skierowany w celu uzgodnienia do min. skarbu, został już odpowiednio zaopiniowany. W projekcie tym wskazuje się, że przy wydawaniu akcyj nowych emisyj, dawnym akcyonaryuszom, służy prawo pierwokupu z terminem conajmniej 30-dniowym. Gdyby atoli fukcyonaryusze z prawa tego terminu nie skorzystali odpowiednio, spółka ma obowiązek ogłosić dodatkową subskrypcyę na te akcye dla dawnych akcyonaryuszy, lecz po podwójnej cenie emisyjnej, udzielając w tym wypadku najmniej 15-dniowego terminu dla wykonania prawa pierwokupu. Po upływie tych dwóch terminów spółka wedle opracowanego projektu, miałaby prawo na własną rękę pozostałemi akcyami dysponować. Zasadniczo sprawa pozbawiania akcyonaryuszy prawa pierwokupu, mogłaby nastąpić w wyjątkowych wypadkach ze względu na dobro spółki jednak bez szkody dla akcyonaryuszy.

W **sprawie ustawodawstwa o spółkach** w najbliższych dniach odbędzie się w min. przemysłu i handlu narada w sprawie jednolitego ustawodawstwa o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością i rejestrze handlowym. Jak wiadomo do utworzenia jednolitego ustawodawstwa handlowego powołana jest komisya kodyfikacyjna. W tej dziedzinie jednak prace komisyi są mniej zaawansowane niż w innych działach prawa handlowego. Z tych tedy względów min. przemysłu i handlu wzięło inicyatywę ustawodawczą w swoje ręce. Istnieje projekt rozesłania ankiety do kół przemysłowo-handlowych i prawniczych wszystkich ziem polskich celem zebrania w drodze informacyjnej odnośnych życzeń.

DRUKARNIA LWOWSKA
WE LWOWIE, ul. KOPERNIKA 11
TELEFON 831.
Posiada: maszyny rotacyjne, pospieszne, do składania, — stereotypii etc. — Wykonuje: czasopisma, dzieła, prospekty, druki bankowe i kupieckie, afisze, tabele, etc. w różnych językach. - - po cenach umiarkowanych.

nowania jakichkolwiek zmian granicznych nie yszło od 6. grudnia 1921, w którym to minie Rada ambasadorów zawiadomiła rząd ski i czesko-słowacki, że o ile do 15. stycz- 1922 nie załatwią sporu polubownie, to ko- sya delimitacyjna ustali granicę wedle decy- Rady ambasadorów z 28. lipca 1920. Try- nał haski odmówił dokumentowi z 6. grudnia 1 na który rząd czeski przedewszystkiem się woływał znaczenia pozbawiającego komisyę limitacyjną prawa zmiany granicy. Na pod- wie prawnej opinii Trybunału haskiego zaj- się teraz Rada Ligi Narodów merytorycz- oceną propozycyi komisyi delimitacyjnej z 25 ześnia 1922.

———ooo———

Zgon prof. Strassburgera

Warszawa. (Pat). Wczoraj zmarł tutaj ekan wydziału prawa i nauk politycznych wersytetu warszawskiego prof. Edward Stras- ger.

———ooo———

targ włosko-francuski w sprawie Tangeru

Paryż. (Pat.) Rząd francuski zawiadomił w arie przyjaznej rząd włoski, że zdaje mu się czą niemożliwą przychylić się do życzenia och w sprawie Tangeru.

Jak wiadomo rząd włoski dał do zrozumienia dom państw zainteresowanych, że chciałby być rezentowanym na konferencyi mającej na celu anowienie statutu dla Tangeru.

Zresztą zaznaczył rząd francuski prace wspo- lianej konferencyi są jedynie dalszym ciągiem kowań rozpoczętych w r. 1912.

———ooo———

Owocy rządów Mussoliniego.

Rzym. (Pat.) Minister finansów Stefani mó- ąc w swojem ekspose w senacie o polityce fi- nsowej rządu pod kątem widzenia społecznym znaczył, że dobrobyt Włoch wymaga raczej olityki zachęcającej do jak największej produk- krajowej, a nie nadmiernego podatkowego ob- żenia kapitału, przyczem nie oznacza to by- mniej zamiaru zwiększania podatków konsum- nych obciążających głównie klasy niezamożne. myślne rezultaty polityki rządu zilustrował mo- a między innemi tym faktem, że strejki we oszech stają się zjawiskiem coraz rzadszem padają wreszcie do poziomu, który zdaje się granicą minimum w tej dziedzinie.

———ooo———

raktat handlowy ameryk.-niem.

Waszyngton. Stany Zjednoczone i Niem- podpisały traktat handlowy. Traktat przed- jenny został jak wiadomo unieważniony wsku- wypadków wojennych.

———ooo———

Tyber zalał wyspę

Rzym. (Pat). **Z powodu wylewu Tybru wy- San Bartolomeo została częściowo zalana, wzgórze San Paolo okrążone wodami.**

———ooo———

250-mil. pożyczka dla Węgier.

Budapeszt. (AW). Węgierski min. skarbu w swem ekspose wyraził opinię, że Węgry otrzymają w pierwszych dniach stycznia r. 1924 pożyczkę w kwocie 250 milionów złotych koron, których użyją na zrównoważenie budżetu. Mimoto uważa, że Węgrom potrzebna będzie nieodzownie druga pożyczka. W końcu min. postawił projekt założenia Banku emisyjnego.

———ooo———

Admirał Scheer w Gdańsku.

Gdańsk. (Pat.) Przez dwa dni wygłaszał tu odczyty o bitwie morskiej pod Skagernakiem dowódca floty niemieckiej w tej bitwie admirał Scheer.

Tutejsza prasa niemiecka poświęcając odczytom admirała Scheera artykuły wstępne wita w nim najnakomitszą osobistość dzisiejszych Niemiec i wyraża mu podziękowanie za przybycie do Gdańska.

„Danz. Ztg." kończy swój artykuł słowami: Admirał Scheer zabierze ze sobą z Gdańska pewność, że Gdańsk stoi na straży narodu niemieckiego oczekując rychłego zjednoczenia ojczyzny.

Gdańsk. (Pat.) Senat gdański uznał za konieczne, aby wolne miasto Gdańsk posiadało hymn państwowy.

W związku z tem upoważnił senat jednego z poetów gdańskich do napisania pieśni, a czterech kompozytorów do ułożenia melodyi.

———ooo———

OSTATNIE TELEGRAMY.

Rewel. (AW). Wybory do Rady miejskiej w Dorpacie przyniosły walne zwycięstwo komunistom, którzy dotychczas uzyskali 13 mandatów przy możliwym 14. Dalej ludowcy uzyskali 11 mandatów, właściciele realności 8, Niemcy i socyaliści po 5, pozostałe partye po 3. Rosyanie i Żydzi uzyskali po jednym mandacie.

Hamburg. (Pat). Parowiec „Duesseldorf" należący do niemiecko-australijskiego towarzystwa żeglugi, który od niedawna jest w ruchu, najechał na mieliznę koło Quinterów na zachodniem wybrzeżu Ameryki południowej i uchodzi za stracony. Pasażerów i załogę uratowano.

———ooo———

NADESŁANE

DO WIADOMOŚCI SPOŁECZEŃSTWA ŻYDOWSKIEGO!

Z powodu ociągania się Zarządu Tow. Akad. „Ognisko" od przeprowadzenia akcyi zasiłkowej wspólnie z Twem Rygorozantów, oznajmia Wydział Twa Rygorozantów, iż akcyę tę przeprowadzi samodzielnie i prosi PT. Społeczeństwo o składanie wkładek li tylko do rąk kolegów, wykazujących się upoważnieniem Twa..

Równocześnie uprasza się PT. kolegów z prowincyi o urządzanie przedsięwzięć na rzecz Twa Wszelkie datki skierować pod adresem: Two Rygorozantów (Żyd. Dom Akademicki) Lwów, św. Teresy 26 a.

Za Wydział: Oskar Singer, cand. med. sekr., Dr. Henryk Graf, przewodniczący.

Wieczór makabeuszowski

młodzieży szkół Żyd. Tow. Szkoły Ludowej i Średniej we Lwowie.

„Koło Rodzicielskie" Ż. T. S. L. i Śred. zawiadamia, że dziś w poniedziałek dnia 10. grudnia odbędzie się WIECZÓR MAKABEUSZOWSKI wokalno-muzykalny, urządzony staraniem uczniów Zakładów Ż. T. S. L. i Śr. w sali TEATRU UKRAIŃSKIEGO, przy ulicy Szaszkiewicza 7 punktualnie o godz. 7-mej wiecz. (z powodu wzięcia udziału młodocianego zespołu i obfitości programu).

Czysty dochód na samopomoc dla biednych uczniów. Ze względu na cel, uprasza »Koło Rodzicielskie« Rodziców o liczny współudział. Pozostałe bilety do nabycia w dniu przedstawienia przy kasie teatralnej. 10320

!! Nareszcie !!
SPOKÓJ i CISZA W BIURACH
!! Nareszcie !!

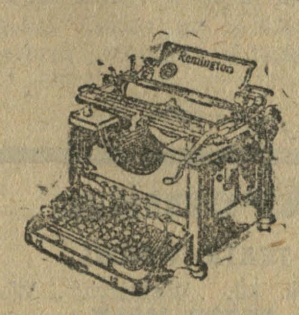

Nowy model Nr. 12.

„CICHY REMINGTON"
to najlepsza maszyna do pisania pisze — cicho i ma »idealne uderzenia«. —
TOW. BLOCK-BRUN SP. AKC.
Warszawa, Hotel Bristol. Lwów, Pańska 11.

O regulacyę opłat szkolnych w prywatnych Zakładach nauk.

Lwów 9. grudnia.

Po raz trzeci odbył się w dniu dzisiejszym w przepełnionej sali Instytutu Technologicznego wiec zwołany przez komitet rodzicielski w sprawie regulacyi opłat czesnego w prywatnych zakładach naukowych.

Zagaił wiec przew. p. Glasgall, który zawiadomił zebranych, że interwencya u właścicieli zakładów, jakiej się podjął na poprzednim wiecu prof Kuczyński pozostała bez skutku, albowiem ci ostatni dalej opierają się przy złotym polskim jako mierniku opłat czesnego. Wobec tego komitet rodzicielski, by znaleść jakieś wyjście, któreby powinno zadowolić, obie strony, proponuje równomierną wysokość opłat czesnego we wszystkich zakładach. Maksimum to wynosić ma 9 milionów mk. za miesiąc grudzień. Komitet uważa że kwota ta nie skrzywdzi właścicieli zakładów. Gdyby w dalszym ciągu nastąpił wzrost drożyzny, komitet na zebraniu swem uchwali podwyżkę stosownie do uchwał komisyi statystycznej.

Nad referatem przewodniczącego wywiązała się ożywiona dyskusya, w której zabrali głos pp. dr. Reichensteinowa, Haber, dr. Lutwak oraz profesorowie dr. Reich i Żypowski.

Trzeci prof. Schlaff, który zarzucił obecnym że ich wiece są powodem demoralizacyi młodzieży szkolnej, spotkał się z taką repliką, że musiał co prędzej uciec ze sali.

Prof. dr. Reich podkreśla, że rzeczywiście stosunki powojenne wytworzyły obok wielu innych rentownych przemysłów, równie „przemysł szkolny", i że są pewne zakłady, które liczą jedynie na wzbogacenie się kosztem młodzieży szkolnej, uczęszczającej do tychże zakładów. Ponieważ jednak rząd z powodu braku funduszów nie może zdobyć się na stworzenie we Lwowie nowych zakładów państwowych, radzi więc poddać się żądaniom zarządów szkół, groźba bowiem zamknięcia niektórych zakładów z powodu wytworzonego konfliktu może odbić się jedynie na młodzieży.

Prof. Żypowski broni nauczycielstwa, które pracuje w ciężkich warunkach życiowych, staje też w obronie właścicieli zakładów szkolnych, niektóre bowiem ze szkół prywatnych ledwie co wegetują nie mogąc z pobieranych czesnych opędzić wszystkich wydatków. Potępia jednak właścicieli tych zakładów, że obliczają czesne w złotych polskich, co spowodowało ostatni konflikt z rodzicami.

Po zakończeniu dyskusyi prezydyum wiecu zaproponowało obecnym utworzenie komitetu rodzicielskiego, któryby stał na straży interesów

rodziców i bronił ich przed wyzyskiem ze strony niektórych zakładów prywatnych. Wniosek uchwalono jednogłośnie i na miejscu rozpoczęto wpisy na członków.

Nie wgłębiając się w to kto z dwóch walczących stron ma rację w tym konflikcie, mamy nadzieję, że zostanie on rychło zażegnany dla dobra tak właścicieli zakładów prywatnych jak i rodziców.

———ooo———

Kronika.

TEATR WIELKI.

Poniedziałek 10. „Walkirya". Wagnera

TEATR MAŁY.

Poniedziałek 10. „Pokojówka szuka miejsca".

TEATR NOWOŚCI.

Poniedziałek 10. „Dziewczę z Holandyi".

———ooo———

Teatr „BAGATELA", Rejtana 3.

Od 1. grudnia 1923 nowy program: Część I. „Kwit", farsa w 1. akcie. Część solowa: Clée, duet taneczny. Marek Windheim. Mr. Rald. Clifford, tercet taneczny. Część III. „Incognito", farsa w 1 akcie. T. Doński, wirtuoz na harmoniach ręcznych.

———ooo———

— **Żydzi — członkami francuskiej legii honorowej.** Wedle tygodnika „Archives Israelites" w Paryżu i „Jewish Chronicle" w Londynie, otrzymali w r. 1923 następujący Żydzi francuscy odznaczenia legii honorowej. Komandoram: zostali zamianowani Leon Bernard, Raoul Strauss i Serruya, wyższymi oficerami Henri Bergson, Elissen, Eschwege, prof. Michel Levy, Schwob, oficerami Alexandre, Edmond Bichart-See, Brunschwig, Charles Louis Dreyfus, Fernback, Levi, Albert Milhaud, Leonard Rosenthal, Sibert, Emile Weill, Baul (Edmond), Weill, kawalerami Alikan, Astruc, Bauer, Bezredka, Leon Blum, Boas, Leon Brunsweig, Andre Citoren, Del Porto, Leon Dorville, Fould, Marcel Fraenkel, (Londyn), Gategno, Getting, Gompel, Gugenheim, David Haguenau, Nattan Larrier, Andre Lazard, F. Levy, Marx, Messiah, Armand Mosse, Rein, Treves, Weinberg, Worms, Paul Zivi.

W Niemczech kawalerem legii honorowej francuskiej jest Munich Loeb, w Polsce Auerbach i odznaczeni za waleczność żołnierze Meir Greisler i Goldman z Łodzi.

— **Ostatni występ Eleonory Duse.** Eleonora Duse, po ostatnim występie w Burgu w „Umarłem mieście" d'Annunzia, postanowiła wycofać się zupełnie ze sceny. Artystka zamierza powrócić do Rzymu i objąć tam kierownictwo nowej włoskiej szkoły dramatycznej.

— **Tajemniczy strzał w lesie.** Do ekspozytury śledczej we Lwowie doniesiono telefonicznie, że w lesie obok Żółkwi zastrzelony został z karabinu przez nieznanego sprawcę Józef Kilicki z Rokitny pod Wolicami. Śledztwo w toku.

— **Chjeny cmentarne.** Na doniesienie zarządu cmentarza żydowskiego, że od dłuższego czasu nieznane indywidua niszczą niektóre grobowce, okradając je z okuć, wysłała na miejsce ekspozytura śledcza wyw. Kujawskiego, Obłąka i Klodrygę, którzy rychło wykryli chjeny cmentarne w osobach Karola Marszałka, Tadeusza Turzańskiego i Waszkiewicza zam. przy ul. Janowskiej, którzy pochodzące z kradzieży na cmentarzu okucia mosiężne i żelazne odsprzedawali za bezcen kupcowi żelaza Salomonowi Hoenigowi, zam. przy ul. Gródeckiej 7. Szkody, jakie wyrządzili idą w miliardy mk. Wszystkich trzech złodziei jak i blatnika odstawiono do aresztów pol. Podczas rewizyi przeprowadzonej u Hoeniga znaleziono około 80 sztab, pochodzących z kradzieży na cmentarzu.

— **Były mąż okradł byłą żonę.** Franciszka Niedzielska, zam. przy ul. Szeptyckich 20, doniosła policyi, że w czasie jej nieobecności w domu, mąż jej Krzysztof, z którym nie żyje od kilku lat, skradł na jej szkodę garderobę wart. 300 milionów mk.

— **Olbrzymi autobus.** Na wystawie samochodów w Londynie wystawiono olbrzymi autobus sześciokołowy, posiadający miejsca na sto dziesięć osób.

— **W gorzelniach** stanowi węgiel największy czynnik przy kalkulacyi cen spirytusowych. Jedynie **węgiel górnośląski** zawierający przeszło 7000 kaloryi obniża zapotrzebowanie opału i odpowiada wymogom gorzelnianym. Zamówienia przyjmuje po cenach konkurencyjnych **Biuro węglowe Karola Landesa, Lwów, ul. Kołłątaja 5.** Dostawa natychmiastowa. 10286

— **Monarchiści węgierscy ruszają się...** Hr. Apponyi, jak donoszą gazety budapeszteńskie, udał się z Paryża do Hiszpanii, celem odwiedzenia b. cesarzowej Zyty. Hr. Andrassy, który również zamierzał pojechać do Lequeitio, siedziby rodziny b. cesarza, odłożył wobec tego odwiedziny swoje do stycznia, nie chcąc wywołać podejrzenia, że u b. cesarzowej odbywają się zjazdy i narady monarchistów.

— **Oryginalny testament.** Onegdaj zmarł w Bordeaux — jak donosi paryski „Matin" — niejaki Józef Leon Vasquez, przeżywszy 71 lat. Starzec był dość zamożny, nie pozostawił jednak rodziny. Gdy otwarto jego testament, okazało się, że zapisuje swój majątek kilku przyjaciołom, ale pod niezwykłym warunkiem. Oto w ich obecności ma lekarz, którego także wskazał w testamencie, uciąć mu, po śmierci, głowę. Życzeniu temu stało się zadość. Wyznaczony lekarz dokonał dekapitacyi zwłok, przy asyście dwóch innych lekarzy i spadkobierców. Powodem oryginalnego testamentu była okoliczność, że Vasquez zapadł niegdyś na sen letargiczny i omal nie pochowano go w tym stanie, obawiał się więc takiej możliwości.

— **Ogród botaniczny w Wersalu.** Na obszarze przylegającym do parku wersalskiego, a obejmującym 230 hktr., powstanie nowy ogród botaniczny muzeum przyrodniczego. Plany opracował architekt Chaussemiche. Ma to być największy ogród botaniczny w Europie i nazywać się będzie „Jardin de Jussieux", na pamiątkę ogrodu, który słynny botanik Ludwika XIV-go Bernard de Jussieux założył w Petit Trianon.

— **Uratowana przez psy.** W tych dniach — jak donoszą pisma amerykańskie — pięćdziesięcioletnia właścicielka farmy pod Dalles, w stanie Oregonu, Ruby Pettis, odwoziła do miasta swe produkty rolne.

W drodze jednak wóz się przewrócił i cały ładunek jego zwalił się na farmerkę tak, że nie mogła wydobyć się z pod niego.

I byłaby bezwątpienia zginęła, gdyby nie wierność dwóch psów, Dżaka i Pupa, które towarzyszyły wozowi. Widząc swą panią, przywaloną ciężarami, wierne zwierzęta zaczęły wykopywać łapami ziemię z pod jej głowy i piersi co pozwoliło nieszczęśliwej przynajmniej oddychać, choć nie mogła ruszyć się z miejsca. Psy ujadały przytem zawzięcie, tak, że dosłyszał je pewien robotnik z sąsiedniej farmy i przybył zaintrygowany rozpaczliwem, długotrwałem ujadaniem, na miejsce wypadku. Przywieziona do szpitala w Dallas właścicielka farmy oświadczyła że tylko wierności swoich psów zawdzięcza życie.

NADESŁANE.

Z okazyi zaręczyn panny Edy Mehler z panem Dawidem Knollem serdeczne gratulacye zasyłają
Dora Buchbinderówna
Eda Brandweinówna.

Z okazyi zaręczyn kochanej siostry p-ny Edy Mehlerówny z p. Dawidem Knollem serdecznie gratuluje Sala Mehlerówna.

Z okazyi zaręczyn p. Edy Mehler z p. Dawidem Knollem serdecznie gratuluje
Mania Lernerówna.

Do zaręczyn p. Chaima Schapera z p-ną Chancią Nussbaum zasyła najserdecz. gratulacye Kasyno Mieszczańskie w Różniatowie.

Rózia Pi pes Isak Brandes
Tarnopol Kopyczyńce
zaręczeni w grudniu.

Inserujcie W CHWILI

MIESZKANIA-LOKALE.

Zamienię obszerne mieszkanie we Lwowie na takież na prowincyi nadające się na kancelaryę adwokacką najchętniej na istniejącą już kancelaryę lub obejmę takową za wynagrodzeniem. »Zamiana« do Administr. »Chwili«. 10248

POSAD POSZUKUJĄ.

Akademik z dwuletnią PRAKTYKĄ BIUROWĄ poszukuje odpowiedniej posady. Łask. zgłoszenia w biurze Tannego, Drohobycz pod »Akademik«. 10345

Dyplomowany absolwent akademii exportowej we Wiedniu, piszący na maszynie poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia pod »JĘZYK ANGIELSKI« do administracyi 0303

ROŻN

Masażystka, st wia z kilkuletnią p poszukuje zajęcia. nia Lwów, Rapapor

Zgubioną książec skową wydaną K. U. Czortków na sko Samuel Salzin Schächner (w po Lwowa do Czortko ważnia się.

NAUKA i WYCHO

English conv gra tera respondence, transla nography J. Vida. C 2—9. Ry ek 12 1/1.

Studentka filozofii kuje natychmias nauczycielki-wycho w miejscu. Zgłoszen istracyi pod »E

MAŁŻEŃST

Poszukuję dla mę przystojnej szaty na inteligentnego do lat 40 Cel mat ny. Posada i mies pewnione. Listy do stracyi Chwili po »N fts«.

OGŁOSZENIA.

KARBID gruboziarnisty I-a SPRZEDAJE HURT
EHRLICH i REIFER, Lwów, Koll
TELEFON 747.

Pończochy i wszelkie try kupuje się n **u firmy PFAU, Lwów, Ryn bo wchód przez sień.**

KWASY
SOLNY 21/22 Be, SIARKOWY
AZOTOWY 36 i 40 Be
technicznie i chemicznie czyste oraz w
CHEMIKALJA — poleca
LEON ABRAHAM, we Lw
Od 1. LISTOPADA 1923 biuro i magazyny prz na **UL. BEMA 12 A. TELEFON Nr.** —« Adr. telegraf. »CHEMIKALJA«.

Węgiel i Kok
górnoślązki pierwszorzędnych kopa Koncernu
„CESARA WOLLHEI
DO-TARCZA
„KARBO" S. z o. p.
LWÓW, UL. KOPERNIKA 19. telef.

NA ŚWIĘT
POLECA
F. Reutschuer, Lwów, Legionów
wszelkie naczynia ema'jow
P. T. Urzędnicy państwowi dostają zniżki za okazaniem legitymacyi w sie od 10. do 20. grudnia.

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila" Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hesche „Drukarnia Lwowska", Lwów, Kopernika

Nr. 1704 Lwów, środa 12. grudnia 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I. p. KONTO PKO. 142.254

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 50.000 Mk.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszpaltowy milim. 12.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszpaltowy milim. 36.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 48.000 Mk., w tekście i przed kroniką 60.000 Marek, ogłoszenia na pierwszej stronie 72.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 48.000 Mk., najmniej 10 wierszy 480.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 8.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespondencya, kupno-sprzedaż 11.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 24,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 12,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 72,000.000 Mk
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej. --

WAŻNE DLA HURTOWNIKÓW!
Pończochy, rękawiczki, trykotaże, guziki, nici wszelkie towary galanteryjne po cenach bezkonkurencyjnych poleca:
KLEINER, WIESENTHAL i BLEICH
FURMAŃSKA 4.

Społeczne Gimnazyum w Grodnie
UL BONIFRATERSKA 7.
poszukuje KIEROWNIKA od 1-go stycznia 1924 roku. Kwalifikacye: praktyka nauczycielska 3 letnia i ukończony uniwersytet. Warunki wedle umowy

KALENDARZE TYGODNIOWE
arkuszowe i kieszonkowe w wykwintnem i trwałem wykonaniu do nabycia u firmy
„GLIMERIKA", Lwów, ul. Legjonów 41.
Sprzedaż wyłącznie hurtowna. — Kalendarze ułożone z uwzględnieniem świąt wszystkich obrządków.

Dzisiejsza „Chwila" przynosi:

Co jest istotą problemu sanacyjnego.
P of. Baudoin de Courtenay o swojej kandydaturze.
Min. Kiernik chce przymusowo zlikwidować J. D. C.
Interwencya J. D. C. w Waszyngtonie
Niewłaściwa rola prasy.
Prezydent Witos w charakterze świadka.
Położenie Żydów w Bawaryi.
Dwa nowe dzienniki ukraińskie

———ooo———

Kto popiera ruch nadreński.

Silvese. (Pat.) Komunikat radiom telegr stacyi niem. podaje doniesienie z Fuisburga, wedle którego przywódca separatystów Dorthen a tem samem cały ruch separatystyczny w Nadrenii miał być rzekomo popierany finansowo przez komisyę nadreńską. Dorthen miał się zwrócić do wysokiego komisarza Tiraćua z żądaniem wypłacania mu 40.000 franków dziennie. Znaczną część tych pieniędzy jak głosi komunikat miał Dorthen rzekomo otrzymać.

Otwarcie sobrania bułgarskiego.

Zofia. (Pat.) Wczoraj odbyło się uroczyste otwarcie nowego sobrania. Otwarcia dokonał król Na uroczystości był obecny cały korpus dyplomatyczny. Król odczytał mowę tronową, w której na wstępie wyraża pozdrowienie wybrańcom ludu i zwraca się z apelem do narodu, aby umocnił się w tem przekonaniu, że wspólny wysiłek, lojalne stanowisko, cierpliwość, zimna krew i wytrwała praca pozwolą wejść Ojczyźnie na pokojową drogę postępu i pomyślności ekonomicznej.

———ooo———

Międzynarodowy kongres w sprawach pomocy dla Niemiec.

Berlin. (Pat.) Odbył się tu międzynarodowy kongres w sprawach pomocy dla Niemiec. W kongresie wzięli udział przedstawiciele władz i organizacyi humanitarnych. Obecni byli również przedstawiciele ambasady francuskiej, posłowie: austryacki, czeski i przedstawiciel Rosvi. Przybyli nadto delegaci międzynarodowej Ligi pomocy ze Szwajcaryi, Francyi, Norwegii, Danii, Anglii, Polski, Czechosłowacyi, Jugosławii, Szwecyi, Hiszpanii, Włoch, Belgii, Kanady i Rosyi. Oprócz mowców niem. przemawiali także przedstaiwciele holenderskich robotników transportowych oraz przedstawiciele Ligi francuskiej byłych uczestników wojny.

786/23.

W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej!

Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu z góry licząc artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Chwila" Nr. 1697 z dnia 5/12 1923 na stronie drugiej w szpalcie drugiej i trzeciej w ustępach: a) tytuł, b) ustęp między słowami: do... uiszczamy się... a: Interpelanci c) od słów: Wadliwego... do końca zawiera znamiona występku art. 300 u. k. uznał dokonaną w dniu 4/12 1923 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl par. 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego.

Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze na pierwszej stronie.

Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w par. 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie przekroczenie na grzywnę do 4,000.000 Mk.

Lwów, dnia 7. grudnia 1923.

Podpis nieczytelny.

Istota problemu.

Jedną z głównych może przyczyn, iż nie potrafiliśmy się dotychczas wyleczyć z panującego u nas zamieszania gospodarczego i finansowego jest brak spojrzenia prawdzie w oczy i niecierpliwa nerwowość. Przez długi czas nie mówiono u nas prawie nic o sprawach finansowych i dozwalano w milczeniu złu się plenić i rozkrzewiać. Gdy zaś zło wzrosło do rozmiarów, tak olbrzymich, iż nie dało się już pominąć milczeniem i zmuszało do zajęcia się niem, wzięło optymistyczne znachorstwo górę nad zimną rozwagą. Jak dawniejszą bezczynność, tak i obecną ruchliwość cechuje obawa odkrycia i przystępowania się do rzeczy niemiłych i nawpół świadomą i nawpół nieświadoma tendencya poddawania się złudzeniom. Dziś wszyscy widzą i czują, że źle i że tak dalej dziać się nie może i wszyscy bez wątpienia z całego serca pragną naprawy stosunków. Ale ze stopnia panującego zła nie wszyscy jednakowo są w możności zdać sobie sprawę a tem mniej z możliwości i sposobów usunięcia. W głębi duszy każdego tkwi tem podświadoma niechęć zbyt czarnego widzenia sprawy. Stąd pochodzi, że zdania, przedstawiające sytuacyę jako trudną wymagającą długiego, długiego leczenia nie znajdują tego posłuchu, jak zapatrywania optymistyczne, obiecujące lekkim, szybkim zabiegiem naprawienie stosunków.

Odnosi się to nietylko do szerokich mas ludności, ale także do sfer decydujących, w szczególności do kół parlamentarnych. Rzecz jasna, że nie można wymagać od każdego posła, by był ekonomistą i umiał wyrobić sobie własny sąd o sytuacyi i środkach zaradczych. Większość musi z natury rzeczy przyswajać sobie poglądy cudze, reprezentowane przez nielicznych „fachowców". Mając zaś do wyboru między różnemi poglądami, z przyczyn psychologicznie zrozumiałych przychyla się do tych, które są jej milsze, które sytuacyę przedstawiają mniej czarno i obiecują rychłą naprawę zapomocą prostych środków.

Temu to przypisać się musi dawniejsze sukcesy b. ministra Grabskiego i obecne sukcesy ministra Kucharskiego. Nie można imputować obecnej większości sejmowej, że z przyczyn czysto partyjnych popiera Kucharskiego z całą świadomością, że jego pomysły skarbowe są chybione. Przeciwnie, większość, ta wielka nie fachowa większość wierzy optymistycznym obietnicom p. Kucharskiego — i zagłusza swoim optymizmem poważne głosy ostrzegawcze, jakich i w jej własnem gronie nie brak, pomagając dyletantyzmowi do zwycięstwa nad fachową wiedzą. Opierając się zaś na tej większości głosów ma p. Kucharski możność eksperymentowania swoimi pomysłami na żywym organizmie państwa.

Zdobycie takiego ogólnego zaufania laików jest dla wszystkich dyletanckich pomysłów tem łatwiejsze, że jest cechą dyletantyzmu, iż występuje zawsze z apodyktyczną pewnością siebie, podczas gdy ludzie istotnie znający się na rzeczy, sami otaczają swe poglądy szeregiem wątpliwości i zastrzeżeń, mając świadomość, że w sprawach skomplikowanych łatwem jest popełnie

nie błędu myślowego lub przeoczenie. Dlatego ich poglądy nie posiadają cech, które łatwo zdobywają popularność.

Fatalną stroną położenia naszego jest okoliczność, że w kwestyach, wymagających głębokiej, fachowej wiedzy, rozstrzyga większość głosów zespołu ludzi nie zdających sobie często sprawy z niesłychanej zawiłości tych kwestyj. Ta większość rozstrzyga nie tylko na komisyach sejmowych i w plenum, ale także w łonie poszczególnych stronnictw, tak prawicowych jak i lewicowych. Wynikiem tego są uchwały, które może są dowodem dobrych chęci, ale które bynajmniej nie stoją na wyżynie zadania.

Zaradzić temu jest naturalnie trudno. Cała trudność rozwiązania problemu finansowego i gospodarczego w Polsce, redukuje się właściwie do tego, w jaki sposób, nie naruszając konstytucyi i zasad demokratycznych możnaby w okresie przejściowym głos decydujący zapewnić ludziom, na sprawie istotnie się znającym

Dr. Juliusz Wurzel.

Prof. Baudoin de Courtenay
o swojej kandydaturze na prez. Rzeczpospolitej

W dniu 9 grudnia br. obchodziła Rzeczpospolita Polska pierwszą rocznicę wyboru jej pierwszego prezydenta. Dniowi temu szczególnie gorące wspomnienie poświęca prof. J. Baudonin de Courtenay, który w dłuższym artykule zamieszczonym w łódzkim „Głosie Polskim" kreśli refleksye, jakie mu się nasunęły przy rozważaniu doniosłych zdarzeń grudniowych w ubiegłym roku.

„Kiedy w gazetach porannych wyczytałem swoje nazwisko, jako nazwisko kandydata, upatrzonego przez „mniejszości narodowe", pomyślałem, że są to kpiny, albo też taki sobie pomysł, którego z posłów. Nie przypuszczałem, że sprawa ta będzie traktowana poważnie. Kiedy zaś w południe, będąc przypadkowo w administracyi jednej z gazet, wyczytałem zakomunikowany przez telefon rezultat pierwszego wyboru i znalazłem swoje nazwisko na trzecim miejscu, między Wojciechowskim i Narutowiczem, to chociaż pogłaskało to moją próżność, doznałem jednak niemiłego uczucia przy myśli, że pozwolono sobie nadużyć mego nazwiska. Gdyby mię bowiem zapytano o zgodę, stanowczobym odmówił, nie chcąc grać roli figuranta.

Następnego dnia przychodzili do mnie dwaj przedstawiciele klubów, które mię zaszczyciły wyborem, przepraszając mię za nadużywanie mego nazwiska. Powiedziałem im, że właściwie powinienbym czuć do nich urazę, ale rozumiem pobudki, które ich do tego skłoniły.

Chcieli mi w ten sposób złożyć hołd uznania za moje wystąpienia przedwojenne w Rosyi w obronie wszystkich „mniejszości narodowych", w tej liczbie przedewszystkiem Polaków. Zaprowadziło mię to nawet przed sąd carski i do więzienia, które odsiadywałem w końcu r. 1914 i na początku roku 1915.

O ile mogłem wyrozumieć, inicyatywa mojej kandydatury wyszła wcale nie od Żydów, ale tylko od Białorusinów i Ukraińców, w każdym razie od „wrogów Polski", do których przyłączyli się Żydzi i Niemcy, również „wrogowie Polski". A to wystarcza.

Ponieważ dotychczas niektóre pisma pozwalają sobie nazywać mnie przeważnie dla ubliżenia mi, „kandydatem na godność prezydenta", więc oświadczam, że świadomie i subjektywnie podobnej kandydatury nie wystawiałem.

Zresztą gdyby nawet, wbrew wszelkiemu prawdopodobieństwu, wybrano mię ostatecznie nie byłoby żadnego niebezpieczeństwa, ażebym wybór ten przyjął.

Przedewszystkiem nie przyjąłbym go ze względu na to, że mnie nie pytano o zgodę.

Powtóre nie przyjąłbym ze względów zasadniczych. Nie mogę się podejmować zadań, do których nie dorosłem.

Następnie wiek mój mówi przeciwko podejmowaniu się pracy, obliczonej na kilka lat.

Nareszcie nie należąc do żadnego wyznania, nie mógłbym składać przysięgi wyraźnie wyznaniowej. Sumienie nie pozwala mi być obłudnikiem i korzystać z praw które mi się nie należą.

Oczywiście, gdybym pomimo to, zgodził się, miałbym po kilku dniach wspaniały pogrzeb; boć „bohater narodowy" z nierównie większem prawem mógłby skierować kule w moje plecy, aniżeli w plecy Bogu ducha winnego Narutowicza. Tego morderstwa nikt nie mógł przewidzieć i obawa przed niem nie mogła być w moich oczach czynnikiem przeciwdziałającym.

Powinienbym mieć wyrzuty sumienia, że pośrednio stałem się przyczyną śmierci Narutowicza. Boć przecie moja „kandydatura" ujawniła wyraźnie liczbę głosów „mniejszości narodowych" a te głosy padły ostatecznie na Narutowicza. Czuję jednak ulgę przy myśli, że tępy fanatyk noszący się z zamiarem zamordowania Piłsudskiego, byłby wykonał swój zbrodniczy zam i bez skoncentrowania głosów „mniejszości rodowych" na mojej „kandydaturze demonstra nej".

Dziwna jednak rzecz, że dokonany tymi mymi głosami w kilka dni potem wybór Woj chowskiego nie wywołał wściekłości w kół „większości narodowej", nie wywołał wrogi manifestacyi przeciw nowemu prezydentowi, wywołał żadnych zamachów. Wybór ten przyj z rezygnacyą.

Przy wyborze drugiego prezydenta „prawi wystawiła jako swego kandydata znakomite uczonego, Kazimierza Morawskiego. Zdaje się, że z jej stanowiska, wybór ten nie wcale odpowiedni. Jako człowiek prawdziwie ś tły i wysoce kulturalny, K. Morawski nie pierałby wybryków zdziczenia, tępości mora nienawiści i kołowacizny nacyonalistycznej.

———ooo———

Sytuacya Żydów w Bawaryi.

Hitler „bohaterem cyrkowym". — P. Kahr zabiega o względy wulgarnego antysemity. — Pr czyny wysiedlania.

Dyrektor Ż.A.T. dr. M. Hindes udzielił następujących informacyi o stosunkach Żydów bawarskich:

Gdy przybyłem do Bawaryi zastałem tam stosunki prawie anarchiczne. W kraju były trzy rządy. Nac ulicą panował Hitler zręczny i bezwzględny demagog który systematycznie krzewił w ciągu kilku lat antysemityzm na bawarskim gruncie.

Faktyczna władza państwowa spoczywała w rękach jednego komisarza rządu von Kahra zupełnie niewłaściwie zwanego zagranicą „dyktatorem". Wreszcie władzę prawną, konstytucyjną uosabiała rada ministrów pod przewodnictwem premiera Knillinga rząd wyłącznie symboliczny, który nie posiadał wpływu ani na Kahra ani tembardziej na Hitlera.

Hitler był, że tak powiem, ulubionym bohaterem cyrkowym w kraju. Poważne i ustatkowane sfery ludności bawarskiej traktowały go niezupełnie seryo. Natomiast wszystko, co było w kraju żądnego widowiska i wstrząśnień poszukującego przygód i wrażliwego na silne emocye — a stan nawpół anarchiczny powiększył niezmiernie ilość podobnych natur — szło za Hitlerem. Potrafił też zręcznie zaspakajać wymagania wiernej mu masy nadał jej organizacyę wojskową, specyalne umundurowanie ze symbolicznym znaczkiem (Hakenkreuz'em) oraz hasła odpowiednie dla tej wrażliwej sfery o niezwykłej rzutkości uczuć moralnych. Żyd stał się urojonym wrogiem tej armii nieregularnej, — jej wrogiem realnym być nie mógł, gdyż nie był prawie znany w kraju, — i w imię walki z tym wrogiem, fantastycznym Hitler prowadzi swoje oddziały przeciwko niemiłym mu realnym siłom politycznym w Bawaryi i w Niemczech.

Jeneralny komisaryat rządu, powierzony von Kahrowi, został właściwie powołany do życia celem przeciwstawienia się wpływom anarchicznym Hitlera. Aby zwyciężyć Hitlera, p. Kahr poszedł jednak nie drogą męża stanu a drogą umizgania się o względy tego samego zdemoralizowanego tłumu, na czele którego stał Hitler. Oczywiście nie miał owej swobody ruchów, którą posiadał jego rywal, i nie był w stanie prześcignąć go w sztuce demagogicznej, — wskutek czego nie osłabił, a tylko wzmocnił wpływy Hitlera. Rząd zaś pana Knillinga spoglądał aczkolwiek z lękiem, ale zupełnie bezsilnie na wyzyskiwanie instynktów cyrkowych nie posiadał żadnej władzy realnej i egzystował li tylko, jako listek figowy dla udzielenia pozorów legalności władzy pana von Kahra.

Na tem tle tylko można zrozumieć wysiedlenia Żydów polskich z Bawaryi, przedsięwzięte przez p. Kahra. Był to z jego strony decydujący krok w rywalizacyi z Hittlerem nie dyktowany koniecznością państwową, lecz strategią uliczną. Zarządzający wydziałem prasowym rządu bawarskiego dr. Eisele powiedział mu wyraźnie, iż rząd specyalnie zastanawiał się nad pytaniem, w jaki sposób uspokoić podniecone instynkty ludności, zrujnowanej i doprowadzonej do rozpaczy przez drożyznę i spadek marki niemieckiej; rząd doszedł do wniosku, że trzeba przedsięwziąć kroki „demonstracyjne" i że siedlenie „cudzoziemców" jest jednym z najwaściwszych środków w tym kierunku. Oczywiś pierwszą ofiarą tej demonstracyi padli tzw. dzi wschodni, to znaczy w ogromnej swej szości Żydzi polscy zamieszkali w Bawaryi.

Uważam za konieczne podkreślić, że wysdlenia zostały skierowane wyłącznie przeciw osobom zamieszkałym w Bawaryi od kilkudziesięciu lat. Przeprowadziłem statystykę, wysjednych i skonstatowałem, że znaczna część mieszka w kraju od 30 do 40 lat, większa zaś od 20 do 30 lat i tylko kilka rodzin od do 20 lat. Wszyscy Żydzi wschodni, przybyli Bawaryi po wybuchu wojny, zostali już wcześniej wydaleni z kraju: w roku 1919, po oleniu rządu czerwonego oraz w r. 1920, po kwidacyi powstania Koppa.

Jeden z wydalonych urodził się w Bawzachował jednak obywatelstwo polskie, ogrna większość innych posiada liczne potomstwo urodzone w Bawaryi. Postanowienia o wysiedzeniu są zazwyczaj sformułowane w sposób dzo jednostajny: p. N. jest „szkodnikiem spodarczym (wirtschaftlicher Schadling) i takowy musi opuścić kraj do 14 dni po wydaniu postanowienia. W jednym wypadku władze zawolniły się twierdzeniem, że odnośna osoba „jest niezbędną" dla życia gospodarczego kr Dla umotywowania twierdzenia o „szkodliwości gospodarczej" wysiedlanych, władze powoły się po części na to, że odnośne osoby podlegały poprzednio karom za różne przekroczenia prawa poo części za to, że przyjechawszy do kraju jako niezamożne osoby dorobiły się majątku „kosztem gospodarstwa krajowego". Przekroczenia o których mowa, miały miejsce przed 10—20 l i doprowadziły prawie we wszystkich bez jątku wypadkach do nałożenia niewielkich pieniężnych: w jednym wypadku przekroczenie dotyczyło przepisów o ruchu kolejowym w drugim zostało ono popełnione przez żonę wysiedlonego Żyda polskiego osobę narodowości bawarskiej wyznania katolickiego na kilka lat przed zawarciem małżeństwa z jej obecnym mężem.

Że mamy tu do czynienia nie z krokiem powziętym chociażby w mylnie pojętym interesie państwowym, a wyłącznie z koncesyami dla „plerszczyzny", dowodzą najlepiej następujące fakty:

5. listopada jeneralny komisarz zmuszony cofnąć 8 rozporządzeń o wysiedleniach gdyż interesowane osoby dowiodły zupełnie bezpodstawności powodów faktycznych, przytoczonych w odnośnych rozporządzeniach, tego samego dnia p. Kahr uważał za konieczne zarządzić 5 nowych wysiedleń, skierowanych przeciwko osobom, którym poprzednio dane były przyrzeczenia, że nie będą dotknięte przez wysiedlenia przymusowego krok, który miał na celu jedynie rozwianie podejrzeń jakoby p. Kahr cofa się na drodze „walki z żydostwem międzynarodowem".

Drugi fakt być może jeszcze bardziej dobitny odpowiedź p. Kahra na protest gminy żydowskiej w Monachium zawiera wyraźnie demonstracyjne zwroty antysemickie („jeżeli ostrze tych za

dzeń skierowało się przeważnie przeciwko osobom, należącym do sfer izraelickich, to łatwo jest z tego wnioskować, iż w tych sferach przekroczenia natury gospodarczej są stosunkowo częste"). Ten ton polemicznie — ironiczny w dokumencie urzędowym jest również raczej dowodem wpływów Hitlera niż odziercjedleniem własnych poglądów bawarskiego komisarza jeneralnego.

Niesłychane zachowanie się von Kahra podczas przewrotu Hitlerowskiego 8-go listopada znajduje swoje wytłumaczenie w wyżej charakteryzowanej dwoistości tego pana: pełen strachu przed sobą i bezgranicznego zaufania dla metod Hitlera p. von Kahr spróbował zwyciężyć Hitlera pozorną kapitulacyą, której jednak pożałował przed upływem 12 godzin. Zewnętrznie został zwycięzcą, w gruncie rzeczy wzmocnił jednak „Hitlerszczyznę" i jego dalsza działalność państwowa musi zawierać coraz nowe ustępstwa cieniom zwyciężonego przeciwnika.

———ooo———

Min. Kiernik chce przymusowo zlikwidować J. D. C.

do 1. I. 1924.

Lwów, 10. grudnia.

Od początku r. 1919, a zatem w dwa miesiące po zakończeniu wielkiej wojny, żydostwo amerykańskie zorganizowało na amerykańską skalę pomoc dla zniszczonych wojną krajów Europy, spiesząc w pierwszym rzędzie z pomocą Żydostwu wschodniej Europy, jak wiadomo, najbardziej skutkami wojennymi dotkniętemu. Rozwinięta humanitarna i filantropijna działalność Jointu na terenie Polski nie zawsze była racyonalna i niejednokrotnie była przedmiotem krytyki na łamach prasy żydowskiej. Abstrahując jednak na chwilę od racyonalności gospodarki Jointu oddać trzeba hołd prawdzie i stwierdzić, że Joint olbrzymie zasługi położył około odbudowy dotkniętej wojną ludności i bardzo często w wypadkach, gdzie to było obowiązkiem rządu i państwa, koił rany i przynosił ulgi dotkniętej ludności.

I dlatego ze zdumieniem dowiadujemy się, że minister Kiernik zarządził przymusową likwidacyę Jointu do 1. stycznia 1924r.

Wedle wiadomości otrzymanych z Warszawy w końcu września r. b. minister spraw wewn. Kiernik nadesłał list do centrali J.. D. C. w Polsce, w którym, dziękując instytucyi tej za działalność humanitarną w kraju, zawiadomił, że do 1. stycznia 1924 J. D. C. powinna się jednak zlikwidować.

Centrala J. D. C. zwróciła się tedy z memoryałem do p. ministra dra Kiernika, prosząc o prolongatę. Między innemi zwrócono uwagę, że J. D. C. w Polsce i tak już likwiduje się stopniowo. Całkowita likwidacya w ciągu trzech miesięcy jest rzeczą niewykonalną przy tym olbrzymim aparacie, jaki posiada w Polsce J.D.C.

Ambasador amerykański p. Gibson w swoim czasie wyraził przekonanie, że instytucyi o tak wielkich zasługach dla Polski jak J.D.C. będzie z pewnością udzielona prolongata.

Tymczasem p. min. Kiernik na memoryał J. D .C. nadesłał odpowiedź odmowną, zaznaczając powtórnie, iż ostateczny termin likwidacyi wyznaczony jest na 1. stycznia 1924 r.

Wobec powyższego J.D.C. zmuszone było zwrócić się o interwencyę do swej egzekutywy w New-Jorku, która ma przedsięwziąć wszelkie środki zarówno u swego rządu w Ameryce, m in. u ambasadora amerykańskiego w Polsce, który bawi teraz w Waszyngtonie, jak również u posła polskiego w Ameryce dra Wróblewskiego, aby zarządzenie min. Kiernika, godzące w tak humanitarną i pożyteczną instytucyę, uchylić, przez uzyskanie prolongaty.

Trudno sobie wyobrazić, jakie istotne i rzeczowe motywy skłoniły p. min. do przymusowej likwidacyi instytucyi, która w Polsce wydała wyżej 35 milionów dolarów, która ma historyczną zasługę na polu odbudowy w zrujnowanych przez wojnę i pogromy miejscowościach na kresach, w Małopolsce, w b. kongresówce i t. d.

Pozatem J. D. C. utrzymuje **11.450** sierót żyd., internaty, warsztaty itd.

W warszawskich kołach żydowskich nie wierzą, by to zarządzenie min. Kiernika było jego ostatniem słowem w tej sprawie

———ooo———

Po wyborach w Anglii.

Bezrobocie najważniejszem zagadnieniem państwowem.

Londyn. (AW). Brak wiadomości z 13 okręgów. Dotychczas konserwatyści zyskali mandatów 254—91, Labour party 192—48, liberali 149—41, niezawiśli 7. Frekwencya wyborców 61 i pół procent, w zeszłym roku 70 procent. Kobiet wybrano dotychczas 7.

Londyn. (Pat). Bezrobocie stało się tu najważniejszem zagadnieniem socyalno-politycznem. Od właściwego rozwiązania tego problemu zależy los obecnego jak i następnych rządów. Według obliczeń prawdopodobnych ogólna liczba bezrobotnych wynosi około 2 miliony, ogólna zaś liczba osób dotkniętych bezrobociem tj. pracowników i ich rodzin wynosi około 3 i pół miliona. Jest przeto jasnem, że ten czynnik społeczny wpłynął na rezultat ostatnich wyborów zapewniając powodzenie Labour Party i na przyszłość musi zaważyć na każdem poczynaniu rządowem. To też rząd opracował program robót, który ma na celu zajęcie bezrobotnych. Jednak plan działania rządu spotkał się z krytyką Labour Party w osobie Hendersona, który uważa program rządu za niewystarczający paljatyw i domaga się akcyi na wielką skalę. Środki proponowane przez rząd mogłyby jego zdaniem zatrudnić 1/7 ogółu bezrobotnych. Ogólny indeks cen hurtownych w Anglii od sierpnia do końca października wzrósł 3 4/10 proc. naturalnie zaostrzając kwestyę bezrobocia.

Baldwin u króla.

Londyn. (Pat.). Dziś rano premier Baldwin przyjęty był przez króla na audyencyi w Birmingham. Audyencyę tę tłumaczą sobie tutaj życzeniem monarchy zasięgnięcia u premiera opinii co do sytuacyi wewnętrznej w kraju w chwili obecnej.

Część liberałów grawituje ku prawicy.

Londyn. (Pat.). Według wszelkiego prawdopodobieństwa premier Baldwin nie podejmie żadnych zdecydowanych kroków w kierunku zgłoszenia dymisyi gabinetu przed porozumieniem się zes woimi kolegami ministrami, co nastąpi na jutrzejszem posiedzeniu gabinetu. Jak dotychczas wśród liberałów widoczne są walki w dwóch kierunkach, a mianowicie jeden odłam żąda zupełnej niezależności partyi, drugi odłam skłania się ku współpracy w pewnych chwilach i co do pewnych zagadnień ze stronnictwem konserwatywnem. Ten drugi odłam widzi możliwość podtrzymania rządu konserwatywnego w jego programie. Obejmuje on najważniejsze zagadnienia polityki zagranicznej i wewnętrznej, a mianowicie rozwiązanie kwestyi Ruhry i odszkodowań, kwestyę bezrobocia, oraz uregulowania budżetu przez odpowiednie zarządzenia gospodarcze i częściowej reformy polityki podatkowej.

Waloryzacya cel.

Warszawa. (Pat). W dniu 1. stycznia 1924 r. wejdzie w życie ustawa o zastosowaniu stałej jednostki do obliczenia danin i niektórych innych dochodów publicznych oraz kredytów udzielanych przez instytucye państwowe i samorządowe. Ustawa dotyczy również opłat celnych oraz kar i grzywien za przekroczenia celne. Waloryzacya opłat celnych polegać będzie na tem, że stawki taryfy celnej wyrażone w markach złotych oraz wszelkie inne należytości celne w dotychczasowej ich wysokości zostaną wymierzone na podstawie franka złotego.

Wymierzone w ten sposób należności celne będą przy ich uiszczaniu przerachowywane na marki polskie, podług wartości franka złotego, urzędowo podawanego do wiadomości płatników za pomocą ogłoszeń umieszczanych w widocznych miejscach przy kasach urzędów celnych. Cło będzie można uiszczać zarówno w markach polskich, obliczonych w sposób powyżej oddany jak i na życzenie stron w złocie, zgodnie z wyraźnem brzmieniem taryfy celnej, której stawki podane są w walucie złotej. Oczywiście wybór sposobu uiszczenia cła nie przysługuje interesantom w tych wypadkach, w których ustawa domaga się opłacenia cła wyłącznie w monecie złotej. Wszelkie zwroty celne będą również waloryzowane.

———ooo———

Ze Sejmu.

Warszawa. (AW). Sejm w bieżącym tygodniu odbędzie 3 lub 4 posiedzenia. Panuje tendencya załatwienia przed feryami ustawy o parcelacyi i osadnictwie, oraz o wydanie II seryi bonów złotych. Możliwe, że odbywać się będą po dwa posiedzenia dziennie.

Lewica nie weźmie udziału w konwencie seniorów.

Warszawa, 10. grudnia (tel. własny). Dziś zjawił się u marszałka sejmu Rataja poseł Thugutt i oświadczył w imieniu stronnictw lewicy, że nie wezmą one udziału w obradach konwentu seniorów a to z powodu majoryzowania przez ugrupowania prawicowe.

———ooo———

Sądy doraźne.

Warszawa. 10. grudnia. (tel. wł.). Rada ministrów zarządziła przedłużenie sądownictwa doraźnego aż do odwołania na całem terytoryum państwa polskiego.

———ooo———

Inwigilacja, która szkodzi zdrowiu

Warszawa. 10. 12. (tel. wł.). Major Eugeniusz Pieczonka, który w swoim czasie zarządził inwigilacyę marszałka Piłsudskiego, otrzymał urlop 6-tygodniowy dla poprawienia zdrowia. —

———ooo———

Jakie pełnomocnictwa uzyskał gabiuet Marxa

Berlin. (Pat.). Przyjęta ustawa o pełnomocnictwach, daje gabinetowi Marxa możność wydawania i przeprowadzania wszelkich rozporządzeń finanowych, gospodarczych i społeczno-politycznych, których wymaga chwilowe położenie kraju. Dziś popoł. o g. 5 zebrał się gabinet do omówienia tych rozporządzeń. Na porządku dziennym stoją sprawy o uposażeniach i redukcyi urzędników, sprawa przedłużenia czasu pracy i sprawy podatkowe. Rezultat narad nie jest znany.

———ooo———

Zamknięcie parlamentu w'oskiego

Rzym. (Pat). Rada ministrów uchwaliła zamknąć sesyę parlamentu.

Rzym. (Pat). Według doniesień Stefaniego uchwała o zamknięciu sesyi parlamentu nie wywołała żadnego głębszego wrażenia, ogólne jest bowiem przeświadczenie, że parlament nie wyraża już obecnie opinii kraju. Pełnomocnictwa dla Mussoliniego przedłużone będą bez trudności do końca bieżącego roku. W kołach politycznych sądzą, że nastąpi rozwiązanie parlamentu.

———ooo———

Walki w Meksyku.

Paryż. (Pat.). N. Jork Herald z Meksyku: Generał Staches na czele 4000 zbuntowanych żołnierzy usiłował wtargnąć do Tampico celem zajęcia źródeł naftowych. W okolicy miasta wojska wierne rządowi stoczyły walkę z powstańcami, wypierając napierających poza Tampico.

Według doniesienia Havasa z Meksyku, wojska rewolucyjne zajęły wczoraj miasto Jalapa.

Paryż. (Pat.). Pisma wieczorne donoszą, że rewolucya w Meksyku rozszerza się. Powstańcy zbliżają się do stolicy.

———ooo———

Sytuacya na Uniw. austr.

Wiedeń. (ŻAT). Od czasu zaprowadzenia stanu wyjątkowego na uniwersytecie wiedeńskim — w związku z wykroczeniami antysemickiemi na uniwersytecie i w okolicznych ulicach panuje jak dotychczas spokój. Wejście dla studentów jest w dalszym ciągu obsadzone przez policyę.

Studenci żydowscy złożyli na ręce rektora uniwersytetu memorandum, w którem żądają uregulowania stosunków na uniwersytecie i ukarania studentów, którzy ubiegłego tygodnia dopuścili się antysemickich wykroczeń nie tylko przed uniwersytetem, ale również daleko pozanim — na żydowskich obywatelach nic wspólnego z uniwersytetem nie mających.

Rektor nawoływał antysemicką studenteryę do zrezygowania z antysemickich antykonstytucyjnych żądań. Tylko w stosunku do nowego regulaminu dla studentów senat akademicki gotów jest spełnić dużą część ich postulatów.

Możliwe jest że na tej podstawie zostanie prowizorycznie do końca roku zlikwidowany skandal na uniwersytecie wiedeńskim.

Jak się dowiaduje współpracownik Ż. A. Telegraficznej senat akademicki zamierza wprowadzić nowy regulamin dla studentów w którym m. in. zaznacza się, że do izb studenckich wybierani być mogą tylko obywatele austryaccy. W ten sposób jest nadzieja zlikwidowania długotrwałego przesilenia na uniwersytecie wiedeńskim.

———ooo———

Nowa proklamacya Sir Herberta Samuela.

Jerozolima. (ŻAT). Wysoki Komisarz zgodnie z treścią listu otrzymanego 19. listopada od ministra kolonii ks. Devonshire nową proklamacyę w sprawie utworzenia Adriosory Coucil. W skład Rady Przybocznej wejdą z ramienia rządu: główny sekretarz rządu palest,. najwyższy sędzia inspektor finansów, kierownik depart. policyi, gubernator Jerozolimy, i pięciu szefów poszczególnych departamentów.

Kto wejdzie w skład Rady z ramienia ludności żydowskiej i arabskiej nie jest jeszcze wiadome.

———ooo———

Amerykańsko-żydowski kongres wysyła delegata do Europy.

Berlin. Jak Ż. A. T. się dowiaduje, sędzia Arson J. Lewi z Nowego Jorku znajduje się w drodze do Europy, gdzie ma wedle zlecenia Kongresu Żydów amerykańskich zaznajomić się położeniem Żydów w Europie. Sędzia Lewi pozostanie m. i. przez pewien czas w Niemczech, w celu zbadania sytuacyi Żydów w Bawaryi i prześladowaniami Żydów w innych dzielnicach Niemiec.

———ooo———

Agitacya monarchistyczna w Atenach.

Ateny. (Pat.) Po wiecu, który się odbył za wiedzą władz, rojaliści urządzili burzliwą manifestacyę, podczas której oddali kilka strzałów w kierunku republikanów. Dwie osoby zabite a około 20 rannych. Wojsko przywróciło porządek.

Londyn. (Pat.) Do biura Reutera donoszą z Aten: Urzędowo ogłaszają, że wykryto nowe sprzysiężenie, które było dalszym ciągiem październikowego ruchu powstańczego. Aresztowano wiele osób między innymi dużo byłych oficerów.

———ooo———

Senat włoski przyjął układ włosko-rosyjski.

Rzym. (Pat.) Senat przyjął układy włosko-rosyjski i włosko-ukraiński zawarte 26 grudnia 1921 r.

———ooo———

Z sow Rosyi.

Przesilenie gospodarcze. — Naprężenie stosunków rosyjsko-finlandzkich.

Moskwa. (AW). Rosya w chwili obecnej przeżywa ciężki kryzys ekonomiczny, który ogarnął zarówno przemysł jak i handel. Już w listopadzie zmniejszyły się operacye bankowe, weksle nie są spłacane, kredyt zdrożał, obroty zmniejszyły się do minimum, zmniejszono zakup surowca, ograniczono produkcyę. Zarobki wypłacane są nieregularnie.

Moskwa. (AW). Daje się tu odczuwać coraz wydatniej naprężenie stosunków finlandzko-sowieckich. Incydentu zamordowania 2 komisarzy sowieckich w Finlandyi dotychczas nie zlikwidowano, co daje prasie sowieckiej pretekst do ciągłych napaści na Finlandyę. Ratyfikacyi umowy o spławach na Newie nie dokonano. Ośmiomiesięczne rokowania handlowe zerwano. Również konferencye z Turcyą o zawarcie konwencyi i traktatu handlowego, ciągnące się od roku odroczone zostały na czas nieograniczony.

Moskwa. (Pat). W artykule wstępnym „Izwiestja" pisze p. Swiekłow w sprawie stosunków rosyjsko-francuskich, że uznanie przez Sowiety długów przedwojennych zależne jest od uprzedniego udzielenia Rosyi kredytu. A dalej zaznacza, że uregulowanie stosunku rosyjsko-francuskiego wymaga wzajemnej gwarancyi gospodarczych i politycznych. Rosya żąda gwarancyi przeciw wszelkiej interwencyi pośredniej i bezpośredniej, oraz zdezawuowania białogwardzistów i wszelkich kombinacyi antyrosyjskich. W stosunku do Niemiec Swiekłow proponuje wzajemne zobowiązanie się Rosyi i Francyi do niemieszania się w sprawy wewnętrzne Niemiec.

———ooo———

OSTATNIE TELEGRAMY.

Kowno. (Pat.). W sprawie ratyfikacyi deklaracyi o mniejszościach narodowych na Litwie wypowiedzieli się na ostatniem posiedzeniu sejmu kowieńskiego za ratyfikacyą socyal-demokracyi ludowcy i Żydzi. Przeciw zaś ratyfikacyi chrześć.-demokraci. Socyealiści, ludowcy i Żydzi argumentoawli że nieratyfikowanie tej deklaracyi wpłynie niepomyślnie na załatwienie sprawy Kłajpedy i Wilna.

Gdańsk. (Pat.). Zastępca komisarza Rzeczyposp. w Gdańsku p. Morawski wyjechał do Paryża. w związku z rozpoczynającą się tam sesyą Ligi Narodów. Z ramienia senatu Wolenego miasta Gdańska wyjechał dr. Sahm.

Londyn. (AW). „Daily Mail" przynosi nowe szczegóły o wojnie w Chinach. Sunt-Jan-sen miał prawie w całości opanować południowe Chiny. Generał Ken w północnych Chinach znajduje się w odwrocie.

Warszawa. (AW). „Gazeta Warsz." w artykule wstępnym dowodzi, że w prowadzeniu sanacyi w Polsce nie podobna stosować wzorów austryackich. Punktem wyjścia sanacyi austr. było otrzymanie pożyczki, w Polsce akcya opiera się na własnych siłach, pod hasłem: najpierw podatki, oszczędności, potem dopiero operacye kredytowe. Gazeta zaznacza, że w Austryi faktycznym czynnikiem rządzącym jest komisarz Ligi Narodów.

Warszawa. (Pat.). Monitor polski podaje, że p. prezydent Rzpltej postanowieniem z dnia 27. listopada 1923 zamianował dyroktora departamentu Kazimierza Ostrowskiego Bełzę naczelnym dyrektorem polskiego monopolu tytoniowego.

Warszawa. (Pat.). Na posiedzeniu w dniu 10. grudnia Rada ministrów załatwiła szereg spraw administracyjnych. Uchwaliła projekt ustawy o inspekcyi pracy i ustaliła wysokość dyjet przy podróżach służbowych z ważnością od dnia 1. grudnia.

O długi państwowe zagranicą.

Warszawa. (Pat). W dniu dzisiejszym udaje się do Paryża i do Londynu delegat ministerstwa skarbu p. Aleksander Woytkiewicz, starszy referent ministerstwa skarbu dla spraw długów zagranicznych celem ustalenia wysokości zobowiązań rządu polskiego wobec rządu Rzpltej francuskiej i Wielkiej Brytanii.

Sesya Rady Ligi Narodów.

Paryż. (Pat.). Rada Ligi Narodów rozpoczęła dziś w sali ratuszowej nową sesyę. Posiedzenia odbywać się będą publicznie.

Paryż. (Pat). Rada Ligi Narodów, która odbyła dziś posiedzenie w ratuszu paryskim zdecydowała powołać do życia komisyę z siedmiu złożoną z przedstawicieli Włoch, Wielkiej Brytanii, Francyi, Węgier, Rumunii, Jugosławii i Czechosłowacyi. Zadaniem tej komisyi będzie zdanie szczegółowego sprawozdania o stanie finansów Węgier. Prace rzeczonej komisyi stoją w związku z postanowieniem sanacyi finansowej Węgier.

Strajk urzędników w Austryi trwa dalej.

Wiedeń. (Pat). Po ogłoszeniu przez związki urzędnicze uchwały strejkowej rząd usiłował doprowadzić do porozumienia. Jednak rokowania, jakkolwiek trwały cały dzień nie dały dotychczas żadnych wyników.

Sir Hilton Young nie wróci do Polski.

Warszawa, 10. grudnia. (tel. własny). Z kół zbliżonych do poselstwa angielskiego dowiaduje się wasz korespondent, że sir Hilton Young nie powróci więcej do Polski.

Colidge kandyduje na prezydenta.

Paryż. (Pat.). W związku z wyborami, które mają się odbyć w przyszłym roku, N. Jork Herald donosi, z Waszyngtonu, że prezydent Coolidge w najbliższym czasie wystąpi oficyalnie ze swoją kandydaturą na prezydenta Stanów Zjednoczonych. Szefem organizacyi wyborczej republikanów będzie na życzenie prezydenta Coolidge'a Buttler.

———ooo———

Wiec urzędników bankowych

Lwów, 10. grudnia.

Wczoraj odbył się w sali Tow. Pedagogicznego ogólny wiec pracowników bankowych i ubezpieczeniowych, na którego porządku dziennym znalazły się następujące aktualne kwestye a) sprawa umowy zbiorowej w sprawie pragmatyki służbowej, b) regulowania poborów według wskaźnika Urzędu Statyst., c) utrzymania zasady jednorazowego urzędowania.

W wiecu, który tłumnie zgromadził pracowników lwowskich instytucyj bankowych i ubezp. wzięli również udział specyalnie przybyli delegaci warszawscy i krakowscy. Po zagajeniu prezesa p. Kowarza wygłosił prezes Zarządu głównego w Warszawie p. Dąbolewicz referat w sprawie waloryzacyi płac, jako jedynego regulatora, zabezpieczającego urzędnikom egzystencyę.

Z kolei przemawiali pp. Bahr i Stadler oraz wicepr. Fiala poczem po dyskusyi uchwalono rezolucye idące w kierunku postulatów w referatach przedstawionych.

W sprawie zamierzonego przez dyrekcyę Powszechnego Banku Związkowego wprowadzenia dwurazowego urzędowania, zabrało głos kilku mowców, którzy podkreślili, że ten zamiar dyrekcyi nie da się wytłumaczyć faktycznym interesem instytucyi, w której praca w dotychczasowym trybie szła zupełnie sprawnie i wyczerpywała dzięki urzędnikom wszystkie potrzeby instytucyi, a tylko motywami niejasnymi, w logi żadnego uzasadnienia nie znajdującemi, a w b urzędników godzącemi. Wszyscy dyskutanci wyrazili też zgodne zapatrywanie, że w obronie swych spraw żywotnych znajdą się na jednej linii urzędnicy wszystkich instytucyj.

Po wiecu ogólnym odbyło się zebranie urzędników Banku dla handlu i przemysłu celem zajęcia stanowiska wobec bezrobocia w krakowskiej filii tego Banku wywołanego z dniem listopada.

PERFUMY FRANCUSKIE MYDŁA TOALETOWE, PUDRY, KOSMETYKI itp. poleca najtaniej ENIS, Lwów, Skarbkowska 6.

Niewłaściwa rola prasy.

Lwów, 10 grudnia.

Ubiegłego tygodnia przy sposobności rewizyi ksiąg handlowych władze stwierdziły, że jedna z firm przy ul. Słonecznej dla zmylenia władz podatkowych prowadziła podwójne księgi, wobec czego aresztowano współwłaścicieli tej firmy. W związku z tem na zasadzie zapodaniaa złożonego przez aresztowanych w ekspozyturze śledczej podkomisarz policyi Konarski zarządził aresztowanie radcy lwowskiej Izby Skarbowej p. Grossberga jako tego, który aresztowanym rzekomo miał zalecić prowadzenie podwójnych ksiąg. Mimo, iż prokurator do którego ta sprawa należy, opierając się na opinii grona prokuratorskiego, stanął na stanowisku, że zarzuty czynione radcy Grossbergowi winny być wpierw zbadane przez władze skarbowe, które w ewentualnym wyniku dochodzenia dyscyplinarnego zrobią odpowiednie doniesienie do prokuratury, a aresztowania nie zawnioskował, nadprokurator Malina zażądał odnośnych aktów i aresztowanie r. G. zarządził.

Po kilkudniowym pobycie w areszcie r. Grossberga wypuszczono na wolną stopę.

Sprawa znajduje się w ręku władz i zdawałoby się, że nic nie pozostaje innego, jak oczekiwać wyroku sądu, który w tym wypadku jest jedynie kompetentny.

Tak jednak nie jest. Oto od kilku dni jesteśmy świadkami, jak jeden z dziennjków lwowskich, którego naczelny redaktor jest bratem podkomisarza Konarskiego, w sposób nigdzie i przez nikogo niepraktykowany zamieszcza „rewelacye dotyczące r. Grossberga". Odnośne notatki są widocznie inspirowane przez czynniki, które czują, że cała ich rola w tej sprawie wymaga bliższych wyjaśnień. Jak się dowiadujemy dwa kluby poselskie wniosą w tej sprawie interpelacyę sejmową.

Z sali koncertowej

Pod doświadczoną batutą swego niestrudzonego dyrygenta p. Jana **Rangla** wykonała onegdaj drużyna śpiewacka lwowskiego „Echa" ze zwykłą u tego chóru precyzyą, pewnością intonacyi i dobrą dynamiką szereg polskich pieśni ludowych w opracowaniu na chór męski Fr. Brühla, Jana Galla, Łucyana Kamieńskiego, Feliksa Nowowiejskiego i i. Pieśni te podzielone na sześć grup wedle pochodzenia (wielkopolskie, kaszubskie, mazowieckie, góralskie, górnośląskie i krakowskie) wykazywały pod względem opracowania rozmaitą wartość, nie we wszystkich bowiem właściwy im charakter ludowy został zatrzymany. Popisy chóru przegrodzone były występami solowymi pani Eugenii **Tomaszewskiej-Skórskiej** uczenicy prof. Flam-Płomieńkiego, która w pierwszej części programu pięknie odśpiewała kilka pieśni ludowych, w drugiej jednak wbrew przewodniej idei koncertu wykonała pieśni oryginalne Stojowskiego i Niewiadomskiego. Solistce akompaniował bardzo dobrze prof. Eugeniusz **Kopp**.

*

Z powodu strejku drukarskiego odpadła szczegółowa recenzya z koncertu urządzonego na cel dobroczynny przez trzech uczniów wspomnianego wyżej pedagoga panią Lubę **Ehrlichównę** oraz pp. Alberta **Fellera** i Jana **Romanowskiego**. Pomijając, ze względu na szlachetny cel koncertu kwestyę, czy samodzielne produkcye uczniów są wogóle dopuszczalne i czy nie byłoby obowiązkiem profesora nie dopuścić z zasadniczych względów do takich występów, zaznaczymy jedynie że wszyscy trzej koncertanci, jeśli ich li tylko jako uczniów traktować będziemy, spisali się dzielnie. Przedewszystkiem zwróciła na siebie ogólną uwagę p. Ehrlichówna, która posiada bardzo piękny materyał głosowy, godny wyszkolenia i dalszej intenzywnej nauki. Panów Fellera i Romanowskiego słyszeliśmy ostatnio przed wakacyami we „Flecie zaczarowanym" i wyrazili się wówczas o ich walorach pochlebnie do czego dzisiaj jedynie tyle dodać możemy, że także u tych dwóch młodych adeptów dalsza praca jest wskazana.

Alfred Plohn.

Z sali sądowej.

Echa walk polsko-ukraińskich.

Przed trybunałem sądu przysięgłych rozpoczęła się wczoraj rozprawa przeciw Iwanowi Kizymie b. komendantowi posterunku ukraińskiej żandarmeryi w Biłce szlacheckiej. Kizymę obwinia akt oskarzenia o zbrodnię kradzieży, morderstwa i gwałt publiczny.

Sprawa ta już trzykrotnie odraczana była wczoraj przedmiotem nowej rozprawy rozpisanej na 7 dni.

Wedle aktu oskarzenia miał obwiniony dopuścić się kradzieży u kilkunastu gospodarzy bileckich, spowodować śmierć b. żandarma austryackiego Władysława Sajewicza oraz ks. Henschla, którego miał zadenuncyować u władz ukraińskich o nieprzyjazne odnoszenie się do Ukraińców i organizawanie zbrojnych oddziałów wskutek czego ks. Hentschel został skazany na śmierć i w Kurowicach rozstrzelany.

Oskarzony wypiera się wszelkiej winy.

Do rozprawy powołano szereg świadków, m. in. wniósł obr. **Hankiewicz**, na powołanie w charakterze świadka premiera **Witosa** na okoliczność, że oskarzony nie odnosił się wrogo do Polaków i jako b. żandarm austryacki, uwolnił go w r. 1915 od prześladowania wojskowych władz austryackich, które miały prezydenta Witosa rozstrzelać. Pozatem odczytał obrońca list, który oskarzony za jego pośrednictwem wystosował do prezydenta ministrów, prosząc go o osobiste jawienie się na rozprawie.

Rozprawie przewodniczy r. Dr. **Dukiet**, wotują rr. **Dworzak** i **Mayer**, oskarza prokurator Dr. **Paklikowski**, bronią adwokaci **Hankiewicz** i **Baczyński**.

Zasądzenie hazardzistów.

W dniu wczorajszym odbyła się w sekcyi III. sądu pow. pod przewodnictwem r. Rutki rozprawa przeciw schwytanym onegdaj przez Ekspozyturę śledczą na gorącym uczynku gry hazardowej przy ul. Słonecznej. Po przeprowadzonej rozprawie skazał dr. Rutka Mojżesza Szapirę na 10 mil. grzywny, Efroima Zehnguta na milj. Władysława Mokrzyckiego na 10 milj. i Moritza Beznossa 10 milj. Ponadto zwrócono Zehnguta i Szapirę do Dyrekcyi policyi celem wydania nakazu pracy.

———ooo———

NADESŁANE

Vertex

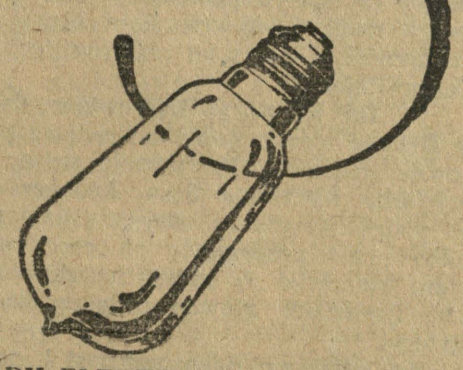

ZAKŁADY ELEKTRYCZNE „VERTEX"
WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA Nr 98.

Spróbujcie nowej wyśmienitej HERBATY Nr. 103
FELS TEA Co
WARSZAWA.

Towarzystwo dobroczynności dla stołowania żydowskich chorych w szpitalu powszechnym we Lwowie składa podziękowanie p. Ziffowi kand filozofii, p. Glasowi i pannie Toni Rothównej za współudział na koncercie urządzonym na cele tegoż towarzystwa w Domu Narodnym dnia 3. grudnia b. r.

Zaraz m dziękujemy wszystkim Paniom za współpracę przy urządzaniu koncertu.

Za Wydział:
Fanny Blauerowa, D. Anna Jüttesowa.

KOMUNIKATY TEATRALNE.

— **„W noc Św. Mikołaja"**. Prześliczna bajka„ która stale dotąd wypełniała widownię Teatru Wielkiego, idzie raz jeszcze dziś t. j. we wtorek. I tym razem zapełni się napewno teatr najmilszą „publicznością", która bawi się zawsze świetnie, głośno objawia swe zachwyty i małe rączki składa do ustawicznych oklasków.

— **„Tosca"**. W środę w Teatrze Wielkim „Tosca" z pp. Nahlikówną i Cyganikiem w głównych rolach.

— **„Sprawa Kaisera"**. Głośna komedya, niegdyś ciesząca się dużem powodzeniem, dana będzie w środę w Teatrze Małym na liczne żądania właścicieli bloczków abonamentowych.

— **Inauguracya niedzielnych przedstawień popularnych dla ludności podmiejskiej i okolicznych włościan.** Z inicyatywy „Teatrów i Chórów Włościańskich" odbywa ćsię będą w Teatrze Wielkim niedzielne przedstawienia popołudniowe dla ludności podmiejskiej i włościan okolicznych. Pierwsze takie przedstawienie odbędzie się w niedzielę 16. b. m. o g. 3. popołudniu. Dani będą „Krakowiacy i Górale". Ceny będą znacznie zniżone. Sprzedaż biletów już się rozpoczęła w kasie miastowej przy ul. Tańskiej oraz w Związku Teatrów i Chórów Włościańskich przy ul. Mickiewicza 26 w godzinach wieczornych. Następne przedstawienie w niedzielę 23. „Popychadło".

W braku więc teatru ludowego Teatr Miejski wspólnie ze Związkiem Teatrów i Chórów Włościańskich przystępuje do stworzenia niedzielnych widowisk dla najszerszych warstw, chcąc w ten sposób działalnością swą objąć włościaństwo nasze i sfery robotnicze, dla których teatr będzie źródłem tanich, pouczających i estetycznych rozrywek.

———ooo———

Kronika.

TEATR WIELKI.

Wtorek „W noc św. Mikołaja".

———ooo———

TEATR MAŁY.

Wtorek „Pokojówka szuka mieisca".

———ooo———

TEATR NOWOŚCI

Wtorek „Księżniczka Olala".

———ooo———

Teatr „BAGATELA", Rejtana 3.

Od 1. grudnia 1923 nowy program: Część I. „Kwit", farsa w 1. akcie. Część solowa: Clée, duet taneczny. Marek Windheim. Mr. Rald. Clifford, tercet taneczny. Część III. „Incognito", farsa w 1 akcie. T. Doński, wirtuoz na harmoniach ręcznych.

———ooo———

— **Otwarcie wystawy gwiazdkowej** nastąpi w sobotę dnia 8. b. m. o godz. 11-tej w poł. w lokalu Towarzystwa Sztuk Pięknych przy ul. Dzieduszyckich 1. Obejmie ona wystawy zbiorowe ar.t ml. Antoniego Markowskiego, Aleksandra Pareńskiego i maryi Wodzickiej. Prócz tego wystawiają Konstanty Mackiewicz z Warszawy, Seifert i Neuschul z Berlina i Langermann z Wiednia. Ze względu na sezon podarunków obrazy zakupione wydaje się natychmiast. W salonie nie-

„ON, ONA i HAMLET“ humorem tryskająca komedja w 6 wielk. akt. W głów. rolach słynni skandynawscy komicy PAT i PATACHON. Mrysieńka i Koperuik

ustającej uystawy jest na sprzedaż wielka kompozycya figuralna art. mal. Popiela „Boginie gór“.

— **Dwa nowe dzienniki ukraińskie.** Jak się dowiadujemy zaczną w najbliższym czasie wychodzić dwa nowe dzienniki ukraińskie a to „Trybuna Robitnycza“ i „Wpered“ pod zmienioną redakcyą.

— **Z muzyki.** Dziś we wtorek koncert kompozytorski Karola Szymanowskiego. Bilety wysprzedane.

— **Wacław Kochański** po dwuletnim pobycie w Ameryce, wrócił do kraju. Znakomity artysta wystąpi z jedynym koncertem we Lwowie w piątek 14. b. m. Program wieczoru obejmuje obok rzadko grywanego koncertu Tor Aulima, szereg nowych transkrypcyi Kreislera.

— **Wielki Koncert symfoniczny** Polskiego Związku muzyków i Polskiego Towarzystwa Muzycznego pod dyrekcyą Dr. Adama Sołtysa, odbędzie się w niedzielę 16. b. m. Program w całości poświęcony arcydziełom Beethovena. Sosta Feliks Eyle odegra koncert skrzypcowy z tow. orkiestry, program obejmuje ponadto uwerturę do Prometeusza i wspaniałą VII. symfonię.

— **Biuro Koncertowe M. Tuerka.** Piątek 14. grudnia: Wacław Kochański, skrzypek. 10343

— **Na rzecz pogorzelców w Rożniatowie.** Zbiórka w Krechowicach: Bernard Stein 200.000 mk., Bernard Spiegel 200.000, Maks Artman 100000 A. Lieberman 100.000, Lazar Erber 100.000, Maks Altschüler 100.000, Ernest Meuman 300.000, Herman Hillman 200.000, Wojciech Uchman 150.000 Inżynier Thau 200.000, Zygmunt Lehrfeld 200.000 Wolf Taub 100.000, Wasnerówna 50.000, ofic. Presser 100.000, Lakstein jun. 200.000, Weitz 100 tys., Dr. Tretter 200.000, Salomon Hendel ze Stanisławowa 500.000, Moses Biegeleisen ze Lwowa 200.000, Schaje Diamand z Demni 300.000, Zbiórka w Perehińsku, Salomon Gotlieb 200.000 mk. Dr. Antler 200.000, Sacher Haber 100.000, Markus Nussbaum 100.000, Moses Nusbaum 200.000, Wolf Rothman 100.000, Simon Haber 100.000, Moses Hersch Reinharz 100.000, Nadler 100.000, Berl Drimmer 100.000, Henryk Hillman 100.000, Elias Hillman 100.000, Emanuel Hillman 50.000, Samuel Hillman 50.000, Berl Hillman 200.000, Schmerler 100.000, Nuchim Haber 100.000, Józef Kesler 50.000 aptekarz Groll 200.000, Salomon Hillman 100.000 Majer Buchwalter 100.000, Dr. Wittlin 200.000, Seinfeld 150.000, Schaje Juner 200.000, Flek 10000. Landman 100.000, Józef Wirth 100.000, Jakób Tuna 100.000, Wolf Winkler 100.000, Pinkas Knoll 50.000, Juda Rechtschaffen 100.000, Eisig Fuchs 250.000, Schrenzel 250.000, Freilich 70.000, Tanne Drohobycz 300.000, Moses Gotlieb z Weldziża 200.000, żyd. Gmina wyznaniowa Złoczów 2,000000 Kółko amatorskie w Dolinie, zbiórka adw. Dra Redischa 1,000.000, Żyd. Gmina wyznaniowa w Przemyślu 5,000.000, Komitet Ratunkowy związku kupców w Stryju, zbiórka prezesa Wolfa Spiegla 10,000.000, Krakowskie Stow. Kupców, zbiórka przewodniczącego Steigera 1,000.000, żyd. Gmina wyzanniowa w Kołomyi 500.000, żyd. Gmina wyzn w Stanisławowie 3,311.000, poprzednio 2„024.000 razem przeto Żyd. Gmina wyzn. w Stanisławowie złożyła 5,325.000 mk.

— **Wycieczka z Polski do Palestyny.** Nowopowstałe Towarzystwo dla Handlu i Przemysłu w Erez-Israel w Warszawie przystąpiło do zorganizowania pierwszej żydowskiej wycieczki zbiorowej z Polski do Palestyny, tam i z powrotem dla turystów, którzy pragną zwiedzić kraj i zapoznać się z nowem życiem żydowskiem, które tam powstało.

Termin wycieczki został ustalony na ostatni tydzień miesiąca marca 1924 r. Wycieczka będzie trwała 4—5 tygodni.

Będą poczynione starania, by wycieczkujący korzystali z możliwie największych udogodnień i by swój czas pobytu w Palestynie, jak najlepiej wykorzystali.

Koszta całej wycieczki łącznie z kosztami po-fabrykantów i kupców z Warszawy i Łodzi.

Dotychczas zgłosiło się już wielu poważnych fabrykantów i kupców z Warszawy i Łodzi. — Liczba osób, mających wziąć udział w wycieczce będzie ograniczoną.

Informacyi w sprawie wycieczki udziela: „Towarzystwo dla Handlu i Przemysłu w Palestynie“, Warszawa, ul. Maryańska 10.

— **Nowe ceny wyrobów tytoniowych.** Wczoraj tj. w poniedziałek wszedł w życie nowy cennik rządowych i prywatnych fabryk tytoniu, podwyższony o 80 do 100 procent.

Według tego cennika **cygara** za sztukę kosztują: Hawanna 200.000 mk., Belweder 165.000, Wawel 135.000, Brytanica 130.000, Trabuco 110.000 Kuba 90.000, Portorico 65.000, mieszane zagraniczne 60.000, Brayl. Wirginia 55.000, Cigarillos 50.000 mk. Cygara luksusowe od 135—200.000 za sztukę, inne od 50—130.000 za sztukę.

Papierosy: luksusowy A 21.000 do 26.500 mk luksusowy B 16.000 do 26.000, Najprzedniejszy A 14.500, najprzedniejszy B 12.500, przedni A A 10.500, przedni B 9.500, średni A 7.500 za sztukę Sfinks 30.000 mk., Dames 28.000, Kalif (Kedyw) 25.000, Egipskie 22.000, Prezydent 16.000, Klub, Sejmowe, Damskie po 15.000, Pogoń, Sport, Warszawskie po 13.000, Farys 12.000, Wisła 9.500, Wanda, Cow-boy, Yankes po 7.000 mk.

Tytonie do papierosów (100 gr.): Kir 2,700.000 Ksanti 2.500.000, Najprzedniejszy sułtański 2,300000 Najprzedniejszy macedoński 2,100.000. — (25 gr.): Najprzedniejszy turecki 400.000, przedni turecki 360.000, średni turecki 285.000, Kresowy 210.000.

Tytonie do fajki a 25 gr.: przedni 130.000, zwyczajny 90.000 mk.

Tytonie krajowe luksusowy 2,100.000, najprzedniejszy 1,650.000, przedni 1,350.000, średni 900.000 średni B fajkowy 530.000, C. 415.000, Tabaka od 130—200.000 za 100 gr.

———ooo———

Konferencya w sprawach eksportowych.

Onegdaj odbyła się w Izbie handlowej i przemysłowej pod przewodnictwem wiceprezydenta Thoma konferencya przedstawicieli tutejszych sfer handlowo-przemysłowych w sprawie utrudnień, jakie się nasuwają przy eksporcie z Polski. Po przedstawieniu celu konferencyi przez dyr. Tennera poddano szczegółowej dyskusyi wpływ taryf kolejowych, podatku obrotowego opłat wywozowych i ograniczeń walutowych na widoki eksportu z Polski tudzież poruszono szereg trudności natury technicznej, wywierających ujmeny wpływ na eksport. Postulaty zmówione w toku konferencyi przedłoży Izba handlowa i przemysłowa Ministerstwu Przemysłu i Handlu podczas obrad Rady Przemysłowo-Handlowej, które odbędą się dnia 15. b. m.

— **Tegoroczny raut Ż. F. N.** urządzony onegdaj staraniem Komitetu Opiekunek Ż.F.N., ma do zanotowania tradycyą już uświęcone powodzenie. Należy to przypisać w pierwszym rzędzie wytężonej pracy Komitetu pań z pp. Reichową, Mehrerową, Feuersteinową i Freundową na czele oraz komitetu młodzieży. Na część oficyalną rautu złożyło się podniosłe przemówienie sen. dra Ringla oraz na wysokim stopniu stojące produkcye pianistki p. Korugut-Sucherowej i nadk. Lwowicza. Raut skupił doborową publiczność, i przyniósł pokaźny dochód na cele Keren Kajemeth.

— **Od Kuratoryi Uzdrowiska dziecka żyd. w Dębinie** otrzymujemy następujące pismo: Szanowna Redakcyo! Poczuwamy się do miłego obowiązku wyrażenia Szan. Redakcyi serdecznego podziękowania za udzieloną nam pomoc moralną przez propagandę na rzecz uzdrowiska, która stanowiła w ostatnich tak dla nas ciężkich tygodniach główną podporę dla naszej instytucyi.

Jej położenie finansowe jest i nadal groźne a to zwłaszcza wobec wzrastającej z dnia na dzień drożyzny i niemożliwości ustalenia budżetu choćby na czas najkrótszy. Mimoto ilość dzieci umieszczonych w zakładzie doznała znów zwiększenia. **Zdecydowaliśmy się na to nie tylko dlatego, ponieważ zewsząd zakrada się do domów żydowskich odwieczny wróg ubogiej dzieciny żydowskiej: gruźlica, ale także dlatego, ponieważ ufamy, że społeczeństwo żydowskie nas nie opuści.** Niech nam też wolno będzie przy tej sposobności zwrócić się do ludności żydowskiej z prośbą, by w wszystkich miejscowościach zainicyowała na cel chorego dziecka żyd. w Dębinie zbiórki lub jednego choćby przedstawienia, wieczoru względnie rautu.

Ostatnie datki, jakie otrzymaliśmy są następujące: N. N. 3 dolary, H. Gruendlinger 3 miliony mk., rabin dr. Guttmann i S. M. po 1 milionie mk., fa. Schechter i Ska 1,500.000 mk., Dr. Ruhdoerfer z Drohobycza pół mil. mk., poseł H. Reizes za 4 kwartał 50.000 kor. austr. N. N. 50.000 mk.

— **Nowa podwyżka podatku od spirytusu i napojów alkoholowych.** Od środy 12. b. m. zostaje podwyższony podatek od litra spirytusu z 600.000 mk. na 1,200.000 mk. Za stare zapasy spirytusu, wódek, nalewek itp., dopłata wynosi 240.000 mk. od litra.

— (d) **Pokłosie dnia wczorajszego.** W krótkich odstępach czasu wśród powodzi doniesień o kradzieżach i włamaniach, znajdujemy małe, na pozór nie pokaźne doniesienia, drobiazgi, a takich drobiazgów coraz więcej, noszące wyraźne cechy doby obecnej.

Jeden z drobiazgów: Oto ojciec Franciszek Mańkowski, urzędnik pryw., zam. przy ul. Chodorowskiego 4, doniósł policyi, że synkowie jego 10-letni Paweł i 8-letni Robert, nie wrócili w piątek ze szkoły i do dnia wczorajszego nie dali o sobie znaku życia. Przy tej okazyi synalkowie zabrali ojcu portfel z 2 milionami mk. 12 dolarami. Obaj w czarnych paltocikach i rogatywkach, Pawełek szczupły o oczach niebieskich, Robert brunet o oczach czarnych.

Śledztwo dotąd nie wywlokło na światło dzienne żadnych szczegółów. Snują się tylko hypotezy. Może synalkowie byli pod wpływem zdemoralizowanych „koleżków“ i urządzili sobie „wycieczkę“ w świat, który im nieraz w tak barwnych kolorach ekran kinowy malował, ekran przeuwający filmy kryminalne, może też padli ofiarą zbrodniczych elementów, którzy namówili nieświadomych chłopczyków do tego niepoczytalnego kroku.

Telefonicznie doniesiono z Lubienia Małego, że niejaki Wawrzyniec Wojciechów padł ofiarą zamachu na jego życie. Mianowicie gdy siedział w izbie u Maryi Iłczyszyn, padł nagle strzał przez okno. Kula przebiła łopatkę.

Śledztwo w toku. Przypuszczalnie wchodzi w grę trójkąt małżeński, lub jaka zazdrość familijna na tle nieporozumienia majątkowego.

W celu samobójczym rzucił się z II. piętra domu przy ul. Jabłonowskich, urzędnik banku wy M. A. Denata, który doznał złamania obu nóg odwieziono do szpitala powszechnego. Przyczyna samobójstwa nieznana.

W czasie patrolowania organa bezpieczeństwa przyłapały dwóch drabów Maryana Dziana i k Włodzimierza Seńkowa, którzy usiłowali przy pomocy drabiny dostać się do pewnego mieszkania przy ul. Zielonej 7, gdzie odbywało się przedstawienie amatorskie. Dalej notują kroniki policyjne szereg włamań, m. i. do magazynu „Lampol“ (Gródecka 12), skąd skradziono większą płócień, różnego koloru, wartości kilku miliardów.

Wszczęte natychmiast śledztwo dało rezultat pozytywny. Udało się schwytać: notowanych rzezimieszków: Jana i Wasyla Kołtyków, Antiego Goreckiego, zam. przy ul. Kętrzyńskiego, tymnych sąsiadów i kolegów zawodowych, Pawła Wołoszczaka (ul. Pilichowskich 10). Aresztowano: Izaka Mühlrada z Rozdołu, za kradzież futra w kawiarni „Roma“; Karola Wspiańskiego (pod Dębem) za kradzież lichtaf garderobę na szkodę Grosterna.

— **Fałszywe austryackie banknoty 100.000-koronowe.** Z Wiednia donoszą: W ostatnich dniach władze wpadły na ślad fałszywych banknotów 100.000 koronowych, z seryi 1210, nr. 80.738, i seryi 1940, nr. 30.733. Istnieje prawdopodobieństwo że falsyfikaty mogą dotrzeć do nas, co już nie raz się zdarzało. Fałszerze wiedeńscy zasypują już w tej mierze z energii przemycania falsyfikatów do Polski.

— **Georg Brandes w Paryżu.** Onegdaj przyjechał do Paryża sławny żydowsko-duński krytyk i pisarz Georg Brandes. Brandes pracuje obecnie nad nowem dziełem.

— **„Hakoach" w środze do Palestyny.** Tymi niami wyjeżdża do Wiednia wiedeński klub portowy „Hakoach". Przy tej okazyi jadą z tą rużyną kilkadziesiąt osób z różnych sfer, m. . przemysłowcy i kupcy.

W tych dniach opuszcza także Wiedeń i jezie do Palestyny znana społeczna działaczka ni Anuta Mueller-Cohen wraz ze swym mężem emem Cohenem. Pani Mueller-Cohen zamierza rzeprowadzić w Palestynie pewną akcyę społeczną, podczas gdy mąż jej wielki przemysłowiec jedzie w sprawach przemysłowo-handlowych.

— **Ruch wydawniczy w Rosyi** znacznie się rzmógł. Wyszły bogate zbiory poezyi hebrajskiej **„Habimah"**, moskiewska, postanowiła wykać w najbliższych dniach miesięcznik, poświęcony sztuce Wschodu i mniejszości narodowych. Miesięcznik pojawi się w dwóch językach, hebrajskim i rosyjskim. Redakcya spoczywa w rękach wytrawnego krytyka sztuki: A. L. Wońskiego. Współpracy podjęli się: Lunaczarski, Stolm Rabindranath-Tagore i i.

— **Żabotyński agituje za legionem żydowskim.** Z Londynu donoszą: Prasa angielska zwraca uwagę na ostatnie przemówienia Wł. Żabotyńskiego, agitujące za utworzeniem legionu żydowskiego w Palestynie.

— **Prawa językowe na Ukrainie.** Skomplikowana kwestya językowa, która wywołała wiele konfliktów na Ukrainie została obecnie uregulowana. Dwa języki uznane zostały jako oficyalne: rosyjski i ukraiński (do niedawna był też uznany język żydowski). Korespondencya między ukraińskim komitetem wykonawczym i wszystkiemi centralami prowadzona jest w języku ukraińskim. W sądownictwie używane są oba języki. Językiem wykładowym w szkołach jest język ukraiński. Tylko w tych okolicach lub miejscowościach, gdzie większość ludności jest nieukraińska nauka odbywa się w językach: polskim, rosyjskim, żydowskim i niemieckim. (ŻAT).

———ooo———

Taryfa kolejowa oparta na franku szwajcarskim

obowiązywać będzie od Nowego Roku

Ministerstwo kolei ustaliło już wysokość taryfy kolejowej, która według systemu waloryzacyjnego ma wejść w zastosowanie na kolejach polskich od 1. stycznia 1924 roku.

Za podstawę do ustalenia tej taryfy waloryzacyjnej wziął okoszt przewozu w pociągu osobowym klasy III., który wynosić będzie 2 centymy **szwajcarskie** za osobę i kilometr. Koszt przewozu osobowego w II. klasie będzie dwa razy większy od kosztu przewozu w III. klasie trzy razy większy w klasie I. Przewóz w pociągu pośpiesznym będzie o 50 proc. droższy od przewozu w pociągu osobowym.

Jeżeliby frank szwajcarski utrzymał się na obecnym poziomie, to cena ta wyniesie około 2.000 mk., przy teraźniejszej 4.800 mk. za km wyżka ta wyniesie zatem około 150 procent. Co się tyczy obliczania taryfy według waszwajcarskiej, to ministerstwo będzie codziennie ustalało kurs franka szwajc. w stosunku do marki polskiej, a odpowiedni aparat urzędowy będzie o kursie tym zawiadamiał wszystkie dyrekcye kolejowe i poszczególne stacye.

W odpowiednim stosunku zmieniona też została taryfa towarowa, która obliczana będzie według specyalnego t. zw. baremu, to jest skali stawkowej odnośnie do poszczególnych klas towarowych.

Tak n. p. przewóz jednej tonny węgla, dajmy na to na odległość 300 km. co obecnie kosztuje 1,828.000 mk. według nowej taryfy kosztować będzie 8 franków 50 centimów, czyli około 5,000.000 mk.

Projekt ministerstwa kolei co do taryfy towarowej był początkowo znacznie niższy, ale podwyższony został na propozycyę komitetu taryfowego, który tym razem po raz pierwszy w całej swojej działalności stał na stanowisku wyższej taryfy od projektowanej przez ministerstwo.

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 10. grudnia.

Popyt na akcye w dalszym ciągu bardzo znaczny. Obroty bardzo liczne. Tendencya wybitnie wyżkowa, usposobienie niezwykle ożywione.

W szczególności płacono:

Ćmielów 1600, 1650, 1750, 1725, Karpalit 750 Oikos 5600, 5500, 5650, 5700, Parowozy 520 500, 540, 570, 550, 5660, Pezet 215 220 Po-252, Siersza g. 10500, Hipoteczny 1100, 1125 Małopolski 1200, 1225 ,Pokred 80, 90, 80, 82, 98 (65), Przemysłowy 500, 505, 510, 530, 505, K. 260, 250, 270, 240, 235, 250, 280 270 310, Nafta 500, 475, 450, 475, 495 500 P. 190, 200, 180, Rakszawa 6800, Siersza el. Tepege 4500, Tespy 5300, 5325, 5500, 5400 5500, 5425, Browary 20500, 2100, 21200, 21250 20500, Chodorów 5925, 5950, 5930, 5935 Cegielski 1100, 1000, 1150, 1120, 980, 970 Gafota 290, 260, 300, 325.

Transakcye w akcyach niekotowanych: Jazno drobne 36000, 37000, 36500, a 25 33000 34500, Gazy 43000, 43500, 44000, 42000, 40000, 39000, Chybie 9100, 9150, drobne 9500 2500, 2400 ,2300, 2200, 2150, 2100, Arma Akumulator 600, Biblioteka 500, Elektr. n. 75, 290, 300, 320, 310, Gazociągi 450, 500 650, 700, 725, 750, 775 780 800 Lokomotywy 1100, Nitra 450, 440, 425, 400, 380 410 Prze-185000, Schoen 110000, Bank Ziemian 65 750, 800, 900 ,950, 925, Brugger 1300, 1350 Gazolina 2300, 2500, 2700, 3000, 3500, 3800 4100, 4200, Foresta 700, 800, 830, 850 Le-1300, 1450, 1475, Machlejd 850, Ołkusz 675, 700, 725, 750, Radziwiłł, 1800 1850 Szkło nf. 1300, Węglówki 44, 45, 43, 42, 41 40.5 Columbia 38, Star 500, Hydropol 80. 90.

———ooo———

Walutowe notowania pozagiełdowe.

Lwów, 10. grudnia.

Dol. am. 4,050000, Dol. kan. 3,750000, Frantranc. 200000, Fr. szw. 560000, Fr. belg. 185000 Liry wł. 170000, Lei rum. 16500, Funty szt. 16,,500000, Kor. cz. 110000, Wiedeń 56, Praga 110000, Czerniowce 17000.

Złoto: 20 kor. 16,000000, 20 mk. 18,000000 20 fr. 15,000000, 10 rbl. 22,000000.

Srebro: kor. 270000, 5 kor. 1,400000, floreny 700000, kopiejki 500000.

Z Giełdy zbożowej.

Giełda bardzo licznie odwiedzana, ogólny obrót około 50 ton. Transakcye w pszenicy, owsie i kaszy hreczanej. W zbożu twardem silny popyt przy słabej podaży w pszenicy. Silna podaż w strączkowych i mące prowincyonalnej.

Tendencya utrzymana, usposobienie spokojne.

W szczególności płacono: pszenicę krajową 12,,550000—12,850000; żyto małopolskie 8,200000—8400000 ,(ceny szacunkowe), jęczmień małopolski browarniany 7800000—8000000 (ceny szacunkowe) owies małopolski 7000000—7200000, mąka pszenna 40 proc. „0" 25,000000, mąka pszenna 55 proc. „1" 20,000000, mąka pszenna 70 proc. „4" 15,000000, mąka żytnia 60 proc. „0" 17500000 mąka żytnia 70 proc. „1" 15,500000 (typy młyny lwowskie loco Lwów brutto za netto łącznie z workami); otręby pszen. netto bez worka 4,500000 otręb żytni netto bez worka 4,300000 (ceny szacuunkowe) kasza hreczana 200000—2100000 mk.

Giełda krakowska.

Kraków, 10. 12. (Pat). Pol. B. Przemysł. 480, 500, B. powszechny Kred. 70, B. hipoteczny 920, B. spół. zarobk. 4200, 4500, Ziemsk. B. Kred. 1125, 1150, Agrochemia 1000, 1200, Tohan 510, 530, Impeks 21, 21.5, Pharma 460, 500, Br. Rolniccy 325, Żegluga 100, 105, Zieleniewski 18000 18500, Rohn i Zieliński 480, Terropol 120, Cegielski 950, 990, Trzebinia masz. 825, 900, Parowozy 350, 380, Automotor 350, Pocisk 400, 405, Siersza górn. 11700, 11000, Tepege 4500, Nafta 405, 420, Pezet 115, Pokucie 310, 400, Strug 1000, 1200, Synd. kosz. 200, 250, Krakus 780, 800, Ćmielów 850, 900, Siersza elektr. 200, 240, Chodorów 5500, 5800, Myśl. fabr. Kapelusze 190, Polski Lloyd 90.

Giełda warszawska.

Warszawa. 10. 12. (Pat). Dolary St. Zjedn. 3762, Belgia 174 i pół, Holandya 1460, Londyn 16680, Paryż 203, Praga 105.5, Szwajcarya 666, Franki złote 739850, Bony złote 590, 8 proc. pożyczka 6400, milionówka 140.

Warszawa. 10. 12. (Pat). Bank dysk. 3600 Bank handl. 3300, B. dla h. i p. 900, Powszechny kred. 80, Przemysł. Lwów 480, Pol. handl. w Pozn 2400, Zjedn. Ziem polsk. 950, Zw. spół. zarobk. 4200, B. Zw. ziem. 400, Wileński prywatny 200 Cerata 168.5, Sole potasowe 5200, Kijewski 2700 Spies 900, Puls 285, Wildt 410, Chodorów 5500, Czersk 810, Częstocice 4100, III. 4450 (4) 5100 Gosławice 1550, (6) 1150, Michałów 1660, Warsz. Tow. fabr. cukr. 4950, Firlej 425, Łazy 230, Drzew. przem. handl. 695, Warsz. Tow. kop. węgla 6000 (4) 7500, Cegielski 850, 915, 905, Fitzner i Gamper 7600, Lilpoop 650, Modrzejów 10500, b. 11500 Norblin 1150, b. 1800, Ortwein 375, Ostrowieckie 14575, Parowozy 350, Pocisk 430, Rohn i Zieliński 335, (4) 350, Rudzki 1650, II 1775, (3) 1875, Starachowice 3600, Trzebinia 800, Unia 8000 Ursus 755, Zieleniewski 17750, Zjedn. masz. 350 Zawiercie 397 i pół mil. Żyrardów 353 i pół mil. Borkowski 730, 750, 740, Jabłkowscy 295, 275 Polbal 70, 80, Skup skór 100, Synd. rolniczy 1700, Tkanina 60, 70, Żegluga 190, 235, 225, (7) 105, 220, Ćmielów 850, 875, Elektryczność 2050 1900, Pol. Tow. elektryczne 325, 375, 337, Kabel 665, Kluczewska fabr. 1500, 1350, 1475, Polski pzem. korkowy 110, 115, 100, Nafta 460, 440 Polski przem. naft. 775, 1050, Nobel 960, 985 975, Lenartowicz 155, 130, 140, Polus 500, Pustelnik 600, 675 ,650, Siła i światło 1100, Spirytus II i IIII 3050, 4075, 3300, 4180, Haberbusch 5650 5400, 5500, Polski Lloyd 115, 155, Brown Boweri 2300, Suchedniów 3200, 3400, Przem. leśny 160, 170

Giełda zurychska.

Zurych, 10. 12. (Pat). Holandya 217.75, N. Jork 573 i jedna czwarta, Londyn 25, Paryż 30.55, Medyolan 24.62, Praga 16.72 i pół, Budapeszt 0.0295, Belgrad 6.47 i pół, Sofia 4.10, Warszawa —.—, Wiedeń 0.0080 i pół, Bruksela 26.30, Kopenhaga 101.75, Sztokholm 150.25 Chrystjanią 85.25, Madryt 74.40, Buenos Aires 179

NADESŁANE.

Z okazyi zaręczyn p. Fańci Osterman z p. F. Günsbergem życzę jasnej przyszłości Bloch z narzeczoną. 10347

Z okazyi zaręczyn najukochańszej siostrzenicy Edi Mehler z p. Dawidem Knollem życzy dużo szczęścia Aron Mehler z Przemyśla.

Dużo szczęścia i jasnej przyszłości zasyłam najukoch. siostrzenicy Etce Mehler z okazyi zaręczyn z p. Dawidem Knollem. Mina Mehler z Dobromila.

Etka Mehler — Dawid Knoll zaręczeni w grudniu 1923, 10339

Nachman Efroim Gasthalter Lwów Rebeka Schalit — Sassów zaręczeni w grudniu 1923. 10336

DROBNE OGŁOSZENIA.

ROZNE.

Wypadanie włosów, zmarszczki, wągry, pryszcze, plamy usuwa się. Kosmeo, Mikołaja .

Masażystka, st wia bańki, z kilkuletnią praktyką, poszukuje zajęcia. Zgłoszenia Lwów, Ra aorta Nr 9

Zgubioną książeczkę wojskową wydaną przez P. K. U. Czortków na nazwisko Samuel Salzinzer false Schächner (w podróży z Lwowa do Czortkowa) unieważnia się. 0298

Ostrzeżenie. Nie rawdą jest że by SCHLITEROWA Zofia była moją żoną albo dzieci zemną miała, pr wdą jest że nigdy z n ą ślubu nie wziąłem ani dzieci nie miałem. Z osobą tą nigdy nie zetknąłem się. Dr. Maurycy Fuchwald pl. Zbożowy 1, 3.

Agent podróżny załatwia szybko wszelkie sprawy w Warszawie, Poznaniu, Łodzi, Wilnie, Katowicach tylko za zwrotem kosztów podróży (bilet). Łaskawe zgłoszenia pod »Ajent I. W.« do Administracyi. 033.

TYMCZASOWE DONIESIENIE

„SALAMANDRA“

Ochronna marka firmy „SALAMANDRA“



PONOWNE OTWARCIE

naszego tutejszego MAGAZYNU OBUWIA

»» odbędzie się już w dniach najbliższych ««

„SALAMANDRA“, Tow. z ogr. odp.

Lwów — ulica Legjonów 11.

WŁASNE Domy Towarowe
W AMSTERDAMIE
BERLINIE
BUDAPESZCIE
BELGRADZIE
HAMBURGU
KOLONJI
ZAGRZEBIU
PRADZE
SZEGEDYNIE
WIEDNIU
TRYESCIE
MONACHIUM
MEDJOLANIE
ZURYCHU.

WOLNE POSADY.

Buchalter ba. kowiec, bilansista poszukiwany. Kantor Libmann, Sykstuska 8. 10242

Praktykant za wynagrodzeniem do składu elektrotechnicznego poszukiwany. ul. Kraus, Stanisława 2. 029

PRAKTYKANT [illegible] ny. Dom komisowo-hurtowy, Wałowa 2[illegible] parter. 0344

Dziewczynka do nauki zostanie zaraz przyjęta w pracowni sukien damskich Perlmutter, Bourlarda 3. 0323

Zdolny BUCHALTER, bilansista z pięknem pismem, stenografią i pis. na maszynie, jakoteż PANNY do prowadzenia sklepów naftowych zostaną natychmiast przyjęci. Własnoręczne oferty z odpisem świadectw, referencyami i podaniem żądanej płacy przedkładać osobiście od godz. 6—7. wieczorem w hurtownym składzie nafty i benzyny Kalisman i Kaliciński, Lwów, Rutowskiego 22 0333

KUPNO. — SPRZEDAŻ

Zakupię każdą ilość beczek drewnianych z wódki, octu, piwa, wina lub miodu w dobrym stanie. Oferty szczegółowe z podaniem pojemności każdej pojedyńczej beczki i ceny za 1. ltr. pojemności nadesłać pod Kalisman, Rutowskiego 22. Lwów.

PASY SKÓRZ[illegible] Carl Budischowsky & Söhne we Wiedniu. PRZEDSTAWICIEL TWO: Lwów, Kopernika 48. 0329

Transakcye kupna i sprzedaży drzewostanów, majątków leśnych i rolnych, terenów naftowych, objektów przemysłowych i realności w całej Polsce przeprowadza uczciwie i szybko Agencya »EWOLUTA« ul. Ossolińskich 11. 10115

NAUKA I WYCHOWANIE

WIECZORNY (DWUMIESIĘCZNY) KURS BUCHALTERYI nauki o handlu i wekslach, rachunków kupieckich rozpoczyna się 15. grudnia. Zgłoszenia między 1—3 Lonker Objazd 2 A. 10252

Uczę kroju i szycia, pracownia sukien damskich Rosenstreich, Blacharska 28. 10326

Kwalifikowana nauczycielka z kilkuletnią praktyką, ze znajomością kroju i szycia przyjmie odpowiednie zajęcie. Zgłoszenia na adres: Gutfreind, kierowniczka »Zakładu sierót« Rzeszów, Grodzisko 5. 0311

MIESZKANIA-LOKALE.

Sklep frontowy, ładna wystawa, centrum, do odstąpienia. Marczyński, Wałowa 2. 0324

Zamienię duży pokój z kuchnią parter oficyny blizko rynku na takie same lub większe słoneczne Zgłoszenia »Dopłata« Administr. 0327

4 pokoje największy komfort, »centrum« do wynajęcia. Marczyński, Wałowa 2 032[illegible]

Jeden pokój z kuchnią poszukiwany. Zgłoszenia pod »Dolary« do administracyi

POSAD POSZUKUJĄ.

Akademik z dwuletnią PRAKTYKĄ BIUROWĄ poszukuje odpowiedniej posady. Łask. zgłoszenia w biurze Tannego, Dr. Gholbyc[illegible] pod »Akademik«. 10345

AGRONOM, ob[illegible] samodzielny zarządca dóbr, z 15-o letnią praktyką poszukuje stosownej posady od marca. Wiadomość apteka Mielnica. 10214

Subjekt z branży bławatnej jakoteż bchalterka poszukują posady. Zgłoszenia Administracyi pod »Zdolny«. 0334

Koncypient początkujący poszukuje posady na prowincyi. Zgłoszenia pod »Legitymacya 44915/22« do administracyi. 0328

Absolw. gimn. wstąpi na praktykę do apteki, Bliższe wiadomości Apteka Kałużniackiego w Uhnowie. 0[illegible]

OGŁOSZENIA.

Ważne dla P. P. Inż. i Budowniczych!

Niniejszem zawiadamiamy, że dla wygody naszych P. T. Klientów urządziliśmy stacyę telefon. Nr. 1332.

Grosskopf i Lustman, SKŁAD DESEK I MATERJAŁÓW BUDOWL.

Kapelusze damskie ostatniej kreacyi poleca Magazyn Mód „EMILIA“, [illegible]enkiewicza 2.

Odezwa do posiadaczy SAMOCHODÓW!!

NABYWAJCIE PÓKI ZAPAS STARCZY

po cenach niżej fabrycznych amerykańskie opony samochodowe marki „BRAENDER“, węże, przeróżne sygnały, świece, łańcuchy do śniegu etc. u firmy

Malwina IMMERGLÜCK

LWÓW, JAGIELLOŃSKA L. 17

Na sezon karnałowy

JEDWABIE, AKSAMITY, we wielkim w[illegible]ze, WYPRAWY ŚLUBNE stale na skł[illegible] poleca

T. FUHRMAN, Skarbkowska 23, I.

Lokal obszerny i Kapit[illegible]

poszukiwam przy placu Strzeleckim. Poszu[illegible] wspólnika, fachowca z kapitałem najch[illegible] z branży żelaza lub skórnej. — Zgłosz[illegible] „Natychmiast“ w Administracyi.

DRUKARNIA LWOWSKA

WE LWOWIE, ul. KOPERNIKA 11

TELEFON 831.

Posiada: maszyny rotacyjne, pospieszne, do składania, — stereotypii etc. — Wykonuje: czasopisma, dzieła, prospekty, druki bankowe i kupieckie, afisze, tabele, etc. w różnych językach. - -

po cenach umiarkowanych.

POSIADAM KAPITAŁ I LOKAL

o 5 ubikacyach frontowych przy prync[illegible] palnej ulicy nadający się na składy [illegible] laza, manufaktury lub t. p. POSZUKU[illegible] SPÓLNIKA z wiejszym kapitałem ew[illegible] tualnie PRZYJMĘ ZASTĘPSTWO P[illegible] WAŻNEJ FIRMY.

Zgłoszenia pod „H. K. 30“ do Biu[illegible] dzienników i ogłoszeń Scherera, Pa[illegible] Hausmana. 0[illegible]

JUŻ POTANIAŁY.

Otomany ◆ Kanapki do skład[illegible]

Materace włosienne i sprężynowe

DYWANY CHODNIKI

Firanki, Kapy, materje meblowe, Drelichy w znanej z taniości firmie 867

E. HAGLER, Lwów, Sobieskiego 21.

Uwaga na firmę i Nr. domu 21.

MAŁŻEŃSTWA.

Inżynier a, profesora, wyższego urzędnika lat 45, poślubi majętna pani z urządzonem mieszkaniem. »Mieszkanie« Administracya.

Na raty

dajemy UBRANIA, RAGLANY, KURTKI skórzane oraz wszelką konfekcyę męską — po bardzo dostępnych cenach —

J. MARGULIES, O. B. PANZER

— Lwów, Pasaż Mikolascha 4. —

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hescheles. „Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1705 Lwów, czwartek 18. grudnia 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I. p. KONTO P.K.O. 142.254

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 50.000 Mk.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszpaltowy milim. 12.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszpaltowy milim. 36.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 48.000 Mk., w tekście i przed kroniką 60.000 Marek, ogłoszenia na pierwszej stronie 72.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 48.000 Mk., najmniej 10 wierszy 480.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 8.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespondencya, kupno-sprzedaż 11.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 24.000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 12.000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 72.000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

Upadek konserwatyzmu w Anglii.

Wielka kampania wyborcza w Anglii została rozegrana a niespodziewany jej rezultat, rozbicie absolutnej większości konserwatywnej Izby Gmin zaskoczył świat polityczny Europy i przekreślił wszelkie rachuby polityczne. Najwrażliwiej reaguje na rezultat wyborów angielskich Francya, która widzi w nim powodzenie tej mobilizacyi opinii, jaką po swoim upadku podjął przeciw planom francuskim w Anglii i Ameryce Lloyd George. Za mało jednak zwraca się uwagę na dziwną różnicę jaka zachodzi w odniesieniu do Francyi pomiędzy angielskiemi partyami politycznemi a programami z któremi szły one do wyborów. W istocie bowiem zwycięstwo Labour Party i liberałów jest wprawdzie zwycięstwem tej opinii, która w obecnej polityce francuskiej upatruje najgroźniejsze niebezpieczeństwo dla pokoju europejskiego, ale program zwycięskich grup, program utrzymania wolnego handlu nie zawiera tych przedewszystkiem w kierunku Francyi zwróconych ostrzy, co program protekcyonistycznych ceł, program konserwatystów jednem słowem, Stanley Baldwin chciał przeciwdziałać tendencyom francuskim na ciasnym terenie ekonomicznego życia Wielkiej Brytanii, Asquit, Lloyd George i Macdonald pragną stawić Francyi czoło na polu politycznem i za tym ostatnim programem opowiedziała się większość społeczeństwa angielskiego.

Ogromna ta zmiana nastrojów zaszła w przeciągu jednego roku. W przeciągu jednego roku rozwiały się nadzieje angielskie związane z hasłami Bonar Lawa i Baldwina, zmierzającemi do honorowego wycofania się Anglii z kotłowiska problemów europejskich. Ucieczka ta okazała się niemożliwa. Przesilenie gospodarcze Europy przerzuciło się zaraźliwie za kanał i nie rozprzęgło wprawdzie finansów, ale podkopało angielski przemysł, wyrzuciło z fabryk na bruk wielkie masy bezrobotnych i tak przekształciło stosunki społeczne, że — jak okazał wynik wyborów — tylko wielkorzutna i całą Europę obejmująca koncepcya pacyfistyczna zdoła uśmierzyć nagromadzone w wielkiem mocarstwie handlowem fermenty.

Ludność Anglii opowiedziała się przeciw zaskorupieniu się w samowystarczalności gospodarczej państwa Wielkobrytyjskiego, a zażądała od swojej polityki starań o przywrócenie sprawności gospodarczej europejskich rynków zbytu. Argumenty Lloyd Georga rozbrzmiewające w radiofonach po całem imperyum a wskazujące na to, że zacieśnienie się warunków gospodarczych w Anglii i jej dominiach doda tylko sił odśrodkowym tendencyom dominiów, zdobyły posłuch i wiarę. Zdobyła również posłuch jego i Mac Donalda propaganda istotnego uśmierzenia rozkładu gospodarczego Europy.

Wybory angielskie dają dowód, że przypuszczenia prez. Masaryka co do przyszłości zradykalizowania się ustroju społecznego świata były słuszne. Nastroje przedwyborcze Francyi świadczą, że podobny proces dokonuje się i we Francyi. Świadomość polityczna musi się z tem liczyć, że romantyzm partyzanek politycznych w rodzaju faszyzmu jest zjawiskiem przejściowem a przyszłą drogę świata wyznaczają wielkie przekształcenia socyalne, które się współcześnie dokonują, które są może przez pewien czas niewidzialne, ale rychło — podobnie jak to się stało w Anglii — wszędzie się ujawnią.

H. H.

———ooo———

KALENDARZE TYGODNIOWE

arkuszowe i kieszonkowe w wykwintnem i trwałem wykonaniu do nabycia u firmy „GLIMERIKA", Lwów, ul. Legjonów 41.

Sprzedaż wyłącznie hurtowna. — Kalendarze ułożone z uwzględnieniem świąt wszystkich obrządków.

Dzisiejsza „Chwila" przynosi:

Burza w Sejmie.
Secesya lewicy.
Bank emisyjny będzie...
Podwyżka taryfy kolej. z dniem 1. I. 1924.
Wybryki antysemickie urzędników państw.
Dyktatura w Niemczech.
Jeszcze o wydzierżawieniu monopolu tytoniowego.
Kredyt 400 mil. fr. Polsce przyznany.
Konstytucya nie obowiązuje w Stryju
Szczegóły konferencyi kupiectwa żyd. z wicepr. Korfantym.

P. Kucharski dostaje dwóch pomocników.

Warszawa 11. grudnia (tel. własny). Wedle obiegających pogłosek min. Kucharski zatrwożył swoim dyletantyzmem nawet własnych adherentów, Nie mogąc ze względów politycznych na razie usunąć go ze stanowiska, dodają mu dwóch specyalnych pomocników, a to specyalnie dla dziedziny administracyi. Mają nimi być posłowie Zdziechowski i Byrka. Ten ostatni jednak stanowczo odmawia. Sprawa ta w całości przypomina historyę z p. Dmowskim i p. Seydą. Lecz tu p. Seyda został „zgilotynowany" tam znowu p. Kwcharski trzyma się kurczowo swojego stanowiska, od czasu do czasu przyjmując wskazówki od fachowców, których nie zawsze rozumie i dlatego taki chaos, w tem, czego nie chce, a jeszcze większy, w tem, czego chce.

———ooo———

Bank emisyjny będzie.

Min. Kucharski ma nadzieję.

Warszawa, 11. grudnia. (tel. własny). Min. skarbu Kucharski oświadczył w rozmowie z dziennikarzami, że sprawa banku emisyjnego zostanie załatwioną, mimo wszystko, w myśl jego zamierzeń. Sprawa ta była przedmiotem rozważań komitetu politycznego Rady ministrów, a obecnie jest już rozpatrywana przez samą Radę min., która zastanawia się nad środkami uzgodnienia ustawy o banku emis. z ustawodawstwem byłych zaborów.

P. Kucharski wyraził nadzieję, że projekt statutu banku emisyjnego przesłany zostanie do laski marszałkowskiej w ciągu dni najbliższych i że Sejm uchwali go jeszcze w okresie przedferyalnym przewagą głosów większości rządowej.

———ooo———

Monopol tytoniowy nie będzie wydzierżawiony.

Warszawa, 11. grudnia. (tel. własny). „Gazeta Warszawska" w dzisiejszym artykule wstępnym zaprzecza wiadomościom, jakoby umowa o wydzierżawieniu monopolu tutoniowego została już sperfekcyonowana i podpisana „G. W". również przeczy, jakoby podawane w związku z tą wiadomością nazwiska kontrahentów były prawdziwe. Zdaniem organu rządowego min. Kucharski znajduje inne środki dla sanacyi skarbu a w każdym razie nie uważa pospiechu o wydzierżawienie monopolu tytoniowego za wskazane.

Kredyt 400 miljonów fr. przyznany.

Paryż. (Pat). Senacka komisya spraw zagranicznych **przyjęła** wniosek senatora Renalda o **przyznanie Polsce kredytu w wysokości 400 milionów franków.**

Taryfa kolejowa znowu podwyższona o 200%.

Warszawa 11. grudnia (tel. własny). Z dniem 1. grudnia 1924 taryfa kolejowa znowu podrożeje o około 200 procent.

Pociągi pośpieszne via Lwów-Bełzec-Warszawa.

Warszawa 11. grudnia (tel. własny). Na dzisiejszej komisyi komunikacyjnej min. kolei Nosowicz oświadczył, że zażądał od Rady ministrów kredytów celem przebudowy linji kolejowej Lwów-Warszawa via Bełzec i w ten sposób umożliwić uruchomienie na tej przestrzeni pociągów pospiesznych, tak, że droga do Warszawy, trwałaby tylko 8 godzin.

———ooo———

Expose min. oswiaty p. Grabskiego.

Min. oświaty nie może zgodzić się na przekazanie szkolnictwa powszechnego samorządom. — Specyalny podatek szkolny. — Subsydya dla szkół prywatnych. — Szkolnictwo mniejszości narodowych. — Reforma szkolnictwa. — Wytworzenie typu licealnego szkoły średniej dla kobiet. Bezpartyjność nauczycieli.

Warszawa, (Pat). Na posiedzeniu sejmowej komisyi oświatowej pan min. oświaty Grabski wygłosił ekspose, w którem scharakteryzował położenie szkolnictwa, przyczem określił perspektywy jego dalszego rozwoju.

Następnie zaznaczył, że budżet ministerstwa oświecenia publicz. zredukowano do 105 milj. złotych polskich. Najsilniej dotknęła ta reducya szkoły wyższe a mianowicie katedry nieobsadzone. Nadto zmniejszono ilość asystentów.

Najwięcej niepokoju wywołała sprawa szkolnictwa powszechnego. Ministerstwo oświaty nie może się zgodzić na przekazanie szkolnictwa powszechnego samorządom.

Zadaniem państwa jest nie tylko dać naukę masom, ale troszczyć się o kulturę i cywilizacyę narodową. Wobec tego praca oświatowa musi być prowadzona wedle jednolitego planu przez rząd. Pozycya szkolnictwa powszechnego ma pokrycie na utrzymanie w ciągu 4 mies. Zaś na dalsze 8 mies. pokrycie przewiduje osobna ustawa o specyalnym podatku szkolnym.

Następnie dotknął minister różnych kwestyi wychowania pozaszkolnego, przyczem zwrócił uwagę na potrzebę rozbudzenia w społeczeństwie ofiarności na rzecz tego szkolnictwa, akcentował konieczność współdziałania organizacyi oświatowych w dziele wychowania pozaszkolnego, gdyż państwo ze względów oszczędnościowych pomoc w tym zakresie musiało zredukować. Zredukowano również pomoc szkołom prywatnym, gdyż rząd płaci znaczne sumy tym szkołom za dzieci urzędników.

Następnie omawiał minister sprawę ustawodastwa szkolnego i podniósł, że opiera się ono na ustawodastwach dzielnicowych. To też w najbliższym czasie należy przystąpić do dzieła unifikacyi ustawodastwa szkolnego.

Pragmatyka nauczycielska musi zabezpieczyć szkołom bezpartyjność.

Władze szkolne nie mogą podlegać władzom administracyjnym i nie mogą pozostawać pod wpływem chwilowych prądów politycznych.

Min. **omawiał również szeroko sprawę szkolnictwa mniejszości narodowych. Szkoła w państwie polskiem musi być polską, co nie przeszkadza, by w szkole tej tej był inny język wykładowy niż polski. To gwarantuje bowiem mniejszościom narodowym konstytucya. Ale każda szkołamusi być jednostką zespoloną z całokształtem ustroju szkolnictwa państwowego.**

Przechodząc do reformy szkolnictwa, zaznaczył minisetr, że pójdzie ona po linii rozwoju szkół zawodowych. Dlatego budżet ten nie został obcięty. Należy bowiem szukać talentów praktycznych i skierować je do szkolnictwa zawodowego. Problem szkół średnich idzie za daleko co do wymagań. Trzeba więc program ten zredukować w ten sposób, by podnieść poziom wymagań w klasach niższych, aby nieodpowiedni uczniowie mogli przejść do innych szkół, co uchroni od tak często złamanej egzystencyi Następnie minister omawiając kształcenie kobiet w szkołach żeńskich, podniósł potrzebę wytworzenia licealnego szkoły średniej z zakończonym systemem wykształcenia.

Minister zakończył swe expose uwagami, ogólnymi. W czasie niewoli szkoły siłą rzeczy kładły główny nacisk na uczucia. Dziś, mówił minister, jesteśmy państwem wolnem. Szkolnictwo musi dążyć do tego, aby zespolić Polskę z całym światem cywilizowanym. Musimy wytworzyć prąd w kierunku rozwijania indukcyjnego myślenia i widzenia życia takiem, jakiem onoj est.

—ooo—

Pan Witos zabezpiecza się.

Warszawa 11. grudnia (tel. własny). Zarząd klubu „Piasta“ nauczony dotychczasowemi doświadczeniami uchwalił ściągnąć od każdego członka klubu deklaracyę obowiązującą go do złożenia mandatu na wypadek wystąpienia z klubu Jest widocznem, że ucwała ta w pierwszym rzędzie skierowana jest przeciw posłom z grupy posła Bryla, frondującego — jak wiadomo — przeciw sojuszowi z endecyą. Nie jest tajemnicą, że nie wszyscy Piastowcy podpiszą wspomnianą deklaracyę i niema żadnego środka, któryby posła zmusił do zobowiązań stojących w sprzeczności z programem, który przedłożył swoim wyborcom.

Targi o tekę min. sprawiedliwośei.

Warszawa. 11. grudnia. (tel. własny). W łonie stronnictw większościowych toczy się zacięty spór o tekę ministra sprawiedliwości. Chadecy czują się utratą teki dotknięci, (należy się im bowiem w myśl paktu lanckorońskiego dwie teki) a tymczasem endecy i Piastowcy toczą między sobą w tej sprawie zacięty bój dążąc do jaknajrychlejszego obsadzenia tej teki i tem samem pokierować organem sprawiedliwości w myśl swojego politycznego pryzmatu.

Temu też zawdzięcza min. Nowodworski, że dotąd siedzi na fotelu i marzy o swojej „bezdatowości“.

———ooo———

Wymiar daniny lasowej na r. 1924.

Warszawa. 11. 12. Ustalono już prowizoryczny wymiar daniny lasowej na rok 1924. W szczególności właściciele lasów grupy pierwszej (dębina) będą musieli uiścić 1000 m. sześć., właściciele lasów kategoryi II-giej (sośnina) 333 m. sześć., kategoryi III-ciej (świerk) 86 m. sześć., kategoryi 4-tej (wszystkie inne) 50 m. sześciennych.

———ooo———

Polska akonferencya dotycząca portów morskich

Genewa. (Pat.) Wczoraj zakończyły się tu obrady drugiej ogólnej konferencyi dla spraw komunikacyi i tranzytu. W imieniu Polski uczestniczyli w konferencyi pp. Winiarski i Bogusławski. Konferencya przyjęła cztery konwencye dotyczące:

1) międzynarodowych przepisów dla ruchu kolejowego,

2) międzynarodowych przepisów dla portów morskich.

3) w sprawie korzystania z energii elektrycznej,

4) w sprawie użytkowania siły hydraulicznej na międzynarodowych drogach wodnych.

Delegacya polska wstrzymała się od głosowania nad konwencyą dotyczącą portów morskich zastrzegając decyzyę w tej sprawie rządowi polskiemu. W innych sprawach delegacya polska głosowała jednomyślnie. W zakończeniu konferencyi utworzono ponownie komisyę doradczą i techniczną.

———ooo———

Z obrad komisyi.

Konsulaty i czynności konsulów.

Warszawa. (Pat.). Na posiedzeniu połączonych sejm. komisyi do spraw zagranicznych i administracyjnej, rozpatrywano projekt ustawy o organizacyi konsulatów i czynnościach konsulów. Projekt ustawy przyjęto w II czytaniu.

Zaopatrzenie emerytów i inwalidów.

Warszawa. (Pat.). Komisya opieki społecznej rozpatrywaiła wnioski w sprawie: 1) zaopatrzenia emerytów i inwalidów wojennych przedwojennych, 2) rozciągnięcia ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych na G. Śląsk 3) koncesyi udzielonej Towarzystwu „Ruch“. Dla szczegółowego zbadania tych spraw, wyłoniła komisya rzty podkomisye, które przyjdą na najbliższe posiedzenie komisyi ze sprawozdaniami.

Przeciw utrzymaniu w mocy ustawy o rekwizycyi mieszkań.

Warszawa, 11. grudnia. (tel. własny). Na dzisiejszem posiedzeniu sejmowej komisyi prawniczej rozpatrywano sprawę przedłużenia mocy obowiązującej ustawy o rekwizycyi mieszkań. W dyskusyi merytorycznej poseł Hartglas (Kło Żyd.) postawił wniosek przejścia do porządku nad wnioskiem referenta, gdyż ustawa okazała się nierealną, a nadto narusza ona zasady praworządności.

Wniosek uzyskał większość, wobec czego uchwalono sprawę tę przekazać podkomisyi, której zasiadać będzie z K. Ż. poseł dr. Sommerstein. Podkomisya ma się porozumieć z trybunałem administracyjnym, odnośnie do stanu prawnego spraw rekwizycyjnych, nie załatwionych dotychczas prawomocnie.

Na barki mieszczan.

Warszawa. 11. grudnia. (tel. własny). Na dzisiejszem posiedzeniu komisyi skarbowej z okazyi obrad nad projektem ustawy o przepisach o państwowym podatku dochodowym, posłowie Wyzwolenia i Piasta postawili wniosek ażeby obszar ziemi do 30 hektarów był zwolniony od tego podatku. Przeciw temu wnioskowi wypowiedział się poseł Hartglas (K. Ż.) ze względu na to, iż zmierzał on do przerzucenia ciężaru podatkowego z obszarników na miasto.

Oświadczenie p. Hartglasa wywołało sprzeciwy i posłowie Piasta i Wyzwolenia wystąpili przy tej sposobności przeciw Żydom, dopatrując się jak twierdzili, w wystąpieniu posła H. prowokacyi (!?) Mimoto wniosek odrzucono.

———ooo———

Lewica nie zmieni swej taktyki.

Warszawa. 11. grudnia. (tel. własny). Dzisiaj konferował marszałek z przywódcami klubów. Jako pierwszy został zaproszony poseł Thugutt, który powtórzył swoje wczorajsze oświadczenie, że lewica tak długo nie weźmie udziału w obradach konwentu seniorów, dopóki prawica nie zmieni swojej taktyki. Następnie odbył marszałek konferencyę z posłem Dubanowiczem i Głąbińskim. Marszałek proponuje, by z wyjątkiem czwartku Sejm obradował codziennie do przyszłej środy, poczem nastąpią ferye, które trwać będą do 11. stycznia.

Bułgarya.

Nowe sobranje.

Sofia. (Pat.). Nowe Sobranie dokonało wyboru swego prezydyum. Prezydentem wybrany został prof. Konieff, wiceprezydentami Dawid Mikołaj Najdonoff i Dr. Wazoff. Wszyscy trzej należą do większości rządowej.

———ooo———

Młodzież syonistyczna organizuje się.

Lwów, 11. grudnia.

Kiełkująca już od dłuższego czasu potrzeba zorganizowania się młodzieży syonistycznej Lwowa i Wschodniej Małopolski i skierowania jej na tory rzeczowej pracy dla Palestyny i dla rozwoju świadomości narodowej i kulturalnej została w ostatnich dniach urzeczywistniona. Syonistyczna młodzież żydowska uświadomiwszy sobie, że partyjno-polityczny charakter, jaki przybrała ostatnimi czasy ewolucya wewnętrzna w organizacyi prowadzi do wyjałowienia duszy młodzieży, do wywołania szkodliwych tarć i fermentów, do zerwania tej pięknej linii rozwojowej, jaką otworzył życiu żydowskiemu odrodzeniowy ruch w żydostwie, postanowiła przystąpić do szeroko zakreślonej pracy wychowawczej nad sobą i ująć tę pracę w zwarte ramy organizacyjne.

W tym celu zgodnie z uchwałą delegacyi lwowskich zrzeszeń młodzieży, powziętą na zebraniu przedkonferencyjnem, zwołane zostało na dni 2. i 9. bm. zebranie ogólne wszystkiej tej młodzieży, poświęcone zcentralizowaniu i ujednostajnieniu wspólnej, spoistej platformy regeneracyjnej ruchu młodzieży. Stworzyć dzielną i sprężystą kadrę pracowników syonistycznych dla dzieła palestyńskiego i dla podniesienia poziomu kulturalnego młodzieży, przysposobienie jej do pracy społecznej i obywatelskiej na wszystkich placówkach narodowego życia — przeciwstawienie się jałowej politykomanii i pustej frazeologii, która rozpowszechniła się w ruchu młodosyońskim — i wywieranie rzeczową pracą wpływu na całokształt żydowskiego życia jest celem i dążeniem zrzeszonej młodzieży syonistycznej.

Zebranie, w którem wzięła tłumny udział zarówno kształcąca się i ludowa młodzież żydowska wszystkich sfer wybrało po wysłuchaniu referatów tow. red. Weinstocka, Letztera i Dr. Allesa oraz powitań (im. egzekutywy przez wicepr. Dra E. Szmoraka, im. Koła żyd. przez sen. J. Bodeka) Centralny Komitet organizacyj młodzieży syonistycznej z referatami: organizacyjnym, palestyńskim, kulturalnym, zawodowo-społecznym, finansowym i propagandystycznym. Na referentów wybrano kol. red. L. Weinstocka, Menscha, Dra Allesa, M. Bunda, T. Luriego i M. Letztera. Centralnym organem pracy będzie generalny sekretaryat Komitetu. W skład komisyj przy każdym referacie utworzonych zostali wybrani członkowie zrzeszeń i niezrzeszeni reprezentanci młodzieży syon. Komitet Centralny zamierza w najbliższym czasie wejść w bliższy kontakt z syonistyczną młodzieżą, ośrodków prowincyonalnych.

*

Tymczasowy adres przesyłek pocztowych: Henryk Hescheles, Lwów, Red. „Chwili", Pasaż Hausmana 3.

———ooo———

Z życia akademika żydowskiego w Polsce.

Zjazd w Warszawie.

Wczoraj rozpoczęło się w Warszawie II. zebranie Rady Naczelnej Związku Żyd. Akad. Instytucyi Samopomocowych i Zawodowych z całej Polski. Na porządku dziennym zjazdu znajdują się aktualne sprawy samopomocowe, zawodowe i kulturalno-oświatowe, głównie sprawy subsydyów dla poszczególnych środowisk i wyjazd delegatów do Ameryki. Z lwowskiego środowiska wyjechało 3 delegatów, którzy równocześnie reprrezentować będą młodzież lwowską na uroczystości położenia kamienia węgielnego pod budowę I. Żyd. Domu Akad. w Warszawie.

Po powrocie delegacyi złoży ta w sobotę dnia 15 bm. o godz. 5. pop. sprawozdanie ze swej działalności i obrad Zjazdu w sali Żyd. Domu Akad. we Lwowie

———ooo———

Szczegóły konferencyi wicepr. Korfantego z kupiectwem żydowskiem.

Wywiad z posłem Eisensteinem.

O odbytej onegdaj konferencyi kupiectwa żydowskiego z wicepr. Korfantym udzielił poseł Eisenstein współpracownikowi naszego pisma następujących informacyi:

— Czy wicepr. Korfanty zwrócił się wprost do kupiectwa żydowskiego?

— Wicepr. Korfanty zwrócił się do sen. Truskiera jako prezesa Centr. Zrzeszenia Kupców Żyd. na całą Polskę i zwróceniem uwagi na krytyczne finansowe położenie państwa zaprosił kupiectwo żyd. do współdziałania nad dziełem sanacyi skarbu. Reprezentacya kupiectwa żyd. w zasadzie zgodziła się na odbycie konferencyi z zastrzeżeniem, że element polityczny będzie wyeliminowany i że tylko problem gospodarczy będzie wszechstronnie omówiony.

— Czy i w jakiej formie bierze kupiectwo polskie udział w sanacyi skarbu?

— Po za szumnymi hasłami o potrzebie sanacyi skarbu kupiectwo chrześcijańskie jako takie nie wzięło na siebie żadnych specyalnych zobowiązań. Motywem, dla czego kupiectwo żydowskie do akcyi tej przystąpiło jest poczucie obowiązku wobec państwa i zrozumienia, że uzdrowienie skarbu leży w interesie całej ludności. To też, mimo, iż do rządów obecnej większości, która jest reprezentantką haseł bojkotu i rugowania Żydów z życia ekonomicznego, zaufania nie żywi, dla dobra kraju i ogółu ludności do akcyi przystąpiło.

— Jakie zobowiązania wzięło na siebie kupiectwo żydowskie?

— Kupiectwo żyd. zobowiązało się złożyć skarbowi 12 milionów franków szwajc., które będą płacone ratami aż do końca r. 1924. jako zaliczka na podatek majątkowy, którego ogólną wysokość (łącznie z przemysłem) wynosi 375 milionów. Ściągnięcie tej zaliczki wzięły na siebe kupieckie organizacye zawodowe, które mają je w pełnowartościowych walutach złożyć w P. K. K. P. na rachunek rządu.

— Jest to niesłychany ciężar, który wymaga wiele poświęceń, tembardziej, że równocześnie zbiegają się terminy wykupna świadectw przemysłowych, patentów akcyzowych, podatku osobisto-dochodowego i podatku obrotowego. Kupiectwo żydowskie mimo ogromnych szykan na jakie codziennie jest narażone spełni swój obowiązek pod warunkiem, że rząd spełni wzięte na siebie zobowiązania, a to: że system nieuzasadnionych represyi ustanie i że daną mu będzie możność spokojnej pracy. Prowadzący imieniem rządu pertraktacye wiceprem. Korfanty zobowiązał się, że waloryzacya kredytu dyskontowego nie będzie przeprowadzona, że P. K. K. P. będzie objektywną w udzielaniu kredytów kupieckich, że wyda zarządzenie, by nieuzasadnione rewizye ustały i że system obrotu dewizowego będzie dostosowany do wymogów wytworzonych obecnie warunków gospodarczych. Kupiectwu będzie dozwolone sprzedawać towary wedle cen rynkowych, jakoteż spełnione zostaną pomniejsze postulaty gospodarcze.

— Kiedy rozpocznie się akcya zaliczkowa?

— Przedwstępne kroki zostały już rozpoczęte Na niedzielę zaproszeni zostali delegaci kupiectwa żyd. z całej Wschodniej Małopolski na konferencyę, na której nastąpi ostateczna repartycya podatku na poszczególne okręgi i omówione zostanie techniczne przeprowadzenie akcyi zaliczkowej. —

Tak wiceprem. Korfanty jak min. Szydłowski dziękowali serdecznie przedstawicielom kupiectwa za ich ofiarność i oświadczyli, że będą się na przyszłość starali stać w żywym kontakcie z kupiectwem żydowskiem.

———ooo———

Trudności z reformą rolną.

Warszawa, 11. grudnia. (tel. własny). Sprawa reformy rolnej spotyka znowu na trudności większe, aniżeli przewidywano. Pomijając już okoliczność, iż stronnictwa lewicowe stoją na stanowisku, że ustawa o parcelacyi i osadnictwie w obecnej swojej redakcyi oznacza spaczenie reformy rolnej, to również i wśród klubów większości zapanowały poważne różnice zdań w tej sprawie, a głównie zaznaczyło się niezadowolenie wśród Dubadeków, którzy nie są wcale skorzy do dzielenia się ziemią z bezrolnem włościaństwem.

Wobec takiego stanu rzeczy projekt ustawy o parcelacyi i osadnictwie jest mocno zachwiany i trudno dziś przewidzieć rozwiązania, jakie znajdzie ten dezyderat ludowców z Piasta.

Burza w Sejmie.

Obstrukcya lewicy. — Poseł Zamorski idzie śladem min. Kiernika, dyktuje referat stenografowi. — Echa krwawych wypadków w Krakowie, Borysławiu i Tarnowie. — Wybór komisyi śledczej. — Prawica gwałci znowu zasadę parlam.

Warszawa. 11. grudnia. (tel. własny). Na żądanie lewicy Sejm zdjął z dzisiejszego porządku dziennego Sejmu ustawę o osadnictwie i parcelacyi, tak, że sny p. Witosa i ludowców nie doznają realizacyi i wbrew zapowiedzi Piastowców gotowi wrócić do swoich wyborców znowu z niczem. Do chwili, gdy to mówię, posiedzenie Sejmu, ma przebieg spokojny. Już jednak w tej chwili słyszę w budce telefonicznej okrzyki protestacyjne lewicy, która protestuje przeciwko temu, by referat ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej powierzono posłowi Zamorskiemu, jak wiadomo autorowi osławionej broszury w skandaliczny sposób znieslawiającej armię polską.

Posiedzenie trwa dalej.

Warszawa. 11.12. godz. 10.30. (1 wł.). Porządek dzienny dzisiejszego posiedzenia, był bardzo obfity i posłowie mieli znowu dzień gorący. Posiedzenie bowiem zakończyło się o godz. 10-tej wieczorem.

Przed przystąpieniem do ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej, której jak poprzednio nadmieniliśmy, referentem był poseł Zamorski, lewica podniosła ostry protest, przeciw desygniowaniu p. Z. na referenta i zażądała wyznaczenia innego referenta. Gdy wniosek lewicy upadł, rozpoczęła się na ławach opozycyi obstrukcya, gwałtowne bicie w pulpity, i okrzyki pod adresem p. Z.: Kanalia, prowokator, oszczerca... Przez dłuższy czas przeszywały salę obrad burzliwe okrzyki, tak że poseł Zamorski musiał pójść śladem min. Kiernika i dyktować swój referat stenografowi.

Gdy p. marszałek stanął w obronie posła Zamorskiego, opozycya opuściła na znak protestu posiedzenie i wyszła gęsiego z sali, nie chcąc przysłuchiwać się wywodom ref. p. Zamorskiego.

Warszawa, 11. grudnia. (tel. własny). Na dzisiejszem posiedzeniu Sejmu dokonano wyboru 7 członków komisyi śledczej, która ma zbadać przyczyny tragicznych zajść w dniu 6. listop. w Krakowie, Borysławiu i Tarnowie. Przy wyborze tych członków prawica złamała zasadę parlamentarną, obowiązującą we wszystkich ciałach ustawodawczych. Chodziło o to, aby Kołu Żyd., które jest 6-tem z rzędu największem stronnictwem w Sejmie uniemożliwić wysłanie swego delegata. Prawica w miejsce posła dra Inslera, który skupił głosy mniejszości narod. i całej lewicy przeforsowała swego człowieka.

Warszawa, 11. grudnia. (tel. własny). Posiedzenia Sejmu odbywać się mają, aż do przyszłej środy prawie codziennie. Mają być załatwione przedewszystkiem ustawy skarbowe w liczbie sześć. Ustawa o zgromadzeniach, która wśród lewicy znajduje jaknajzawziętszych prze-

ciwników, została przez prawicę chwilowo z porządku Sejmu wycofana.

Warszawa. (Pat). 85-te posiedzenie Sejmu. Ustawa o parcelacyi i osadnictwie spadła z porządku dziennego, wobec tego, że druków nie rozdano w przepisanym regulaminowo czasie. Marszałek oświadczył, że sprawa znajdzie się na porządku dziennym jutrzejszego posiedzenia.

Ustawę o wypuszczeniu drugiej seryi 6 prc. złotych bonów skarbowych, na opłatę bonów poprzednich seryi, marszałek odesłał w pierwszem czytaniu do komisyi budżetowej. Ustawa ta ma się znaleść na porządku dziennym jutrzejszego posiedzenia. Dalej odesłano do komisyi spraw zagranicznych ustawę o przystąpieniu Rzpltej Polskiej do międzynarodowych konwencyi, dalej ustawę o ratyfikacyi traktatu handlowego i nawigacyjnego między Polską a Japonią.

Przyjęto w 2 i 3-ciem czytaniu ustawę o wykonaniu uchwały Rady Ligi Narodów co do uregulowania ubezpieczeń społecznych w b. zaborze niemieckim. Przyjęto też rezolucyę, wzywającą rząd, aby ustalenie wysokości dodatków drożyźnianych do rent wypadkowych i na starość, było dokonywane co miesiąca.

Następnie odbyło się głosowanie w sprawie wyboru komisyi dla zbadania wypadków z 6. listopada w Borysławiu, Tarnowie i Krakowie Podczas obliczania głosów obrady toczyły się dalej.

Ustawa emerytalna.

Na porządku dziennym tymczasem sprawa poprawek Senatu do ustawy emerytalnej. W głosowaniu przyjęto wszystkie wnioski komisyi. W ogólności przyjęto dwie poprawki Senatu do art. 79 i 92, w sprawie funkcyonaryuszy b. gal. Wydziału Krajowego, które zrazu komisya odrzuciła, co do których jednak później prawica pogodziła się z lewicą.

Przystąpiono do

ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej.

P. Ćwiakowski występuje przeciw referentowi p. Zamorskiemu, ze względu na jego działalność z czasów Sejmu Ustawodawczego i wnosi aby ustawę odesłać do komisyi, z tem, żeby do 24 godzin wyznaczyła innego referenta. Marszałek oświadczył, że wniosek ten należy rozdzielić na dwie części: pierwszą część, dotyczącą odesłania do komisyi, poddaje pod głosowanie, natomiast drugą, w sprawie wyznaczenia przez komisyę innego referenta, uważa za sprzeczną z postanowieniami regulaminu, który sprawę wyboru referenta pozostawia wyraźnie uznaniu komisyi i twierdzi, że jest również sprzeczną z duchem konstytucyi i zasadami parlamentaryzmu.

W głosowaniu przez drzwi, wniosek posła Ćwiakowskiego o odesłanie projektu do komisyi upadł 172 głosami przeciw 165.

P. Zamorski (gdy mowca rozpoczyna mowę, daje się słyszeć bicie w pulpity): Ustawa ustala dwuletnią służbę wojskową, a dla kancelaryi i artyleryi dodaje się do niej czas dłuższy, aby w przerwach, przy zwalnianiu żołnierzy, nie ucierpiał inwentarz kawaleryjski. Państwu brak środków na wyszkolenie wszystkich zdolnych do służby. Zostaje więc nadwyżka, t. zw. nadkoontyngentowi i należy znaleźć sposób, aby ich jakoś wyszkolić. Zrobiono to w ten sposób, że niektórzy popisowi otrzymują odroczenia, ze względu na stosunki rodzinne i gospodarcze, przez trzy lata, aż do ukończenia 23 lat, poczem przechodzą do kategoryi nadkontyngentowych, otrzymujących 5-miesięczne wyszkolenie. Warunki dające prawo do odroczenia, są natury humanitarnej i gospodarczej, a więc dotyczą jedynych żywicieli.

Oprócz tego przewidziana jest skrócona służba, dla tych, którzy mogą zostać oficerami rezerwy, termin skrócony wynosi 18 i pół miesiąca. Władze wojskowe mogą przed czasem urlopować żołnierzy, którzy wykażą znaczne postępy i pilność, odroczyć popisowych samotnych, uczniów szkół średnich do 23. roku życia, studentów do 26. roku życia, zwolnienie duchownych wszystkich wyznań. Młodzieniec, żeniący się w wieku poborowym, musi uzyskać pozwolenie władz wojskowych, ale musi z góry zrezygnować z wszelkich zwolnień z tego tytułu.

Wicemarszałek Moraczewski ogłosił wynik wyborów do komisyi sejmowej, mającej zbadać wypadki w Borysławiu, Tarnowie i Krakowie. Kartek oddano 366, dwie były puste. Absolutna większość 183. Otrzymali p. Putek 321, Roguszczak 306, Łaszkiewicz 271, Lieberman 250, Kozłowski 207, Wichliński 207, Mączyński 200. Tych siedmiu zostało więc wybranych.

Przystąpiono do dalszej dyskusyi nad ustawą o powszechnej służbie wojskowej.

P Kościałkowski oświadcza, że jego stronnictwo będzie głosowało za ustawą, uważając, że uchwalenie jej przyczyni się także do przeprowadzenia rychłego reformy rolnej. Także sprawa mniejszości narodowych jest ściśle z tą ustawą związana. Należy zapewnić mniejszościom takie prawa, króreby wpoiły w niet głębokie przekonanie, że walcząc o Polskę, walczą również o swoją wolność. Stronnictwo jego stoi na stanowisku niezmniejszania kontyngentu armii polskiej, zwłaszcza ze względu na geograficzne położenie Polski. Skrócenie służby przynajmniej o pół roku jest konieczne. Skrócenie to nietylko nie osłabi siły obronnej, ale owszem da większą ilość wyszkolonych obrońców. Doprowadzenie przemysłu wojennego do samowystarczalności da nam możność posiadania własnych aparatów lotniczych i własnych gazów.

Po przemówieniu posła Sachy przerwano rozprawę i przystąpiono do motywowania nagłości wniosków.

P. Jeremicz uzasadniał nagłość wniosku Klubu Białoruskiego w sprawie gwałtów i nadużyć ekspedycyi karnych policyi w powiecie kossowskim. Nagłość odrzucono, a wniosek odesłano do komisyi administracyjnej.

P. Piotrowski uzasadniał nagłość wniosku p. Żuławskiego w sprawie mordu, dokonanego przez policyę na bezbronnych robotnikach w Tarnowie dnia 6. listopada br. Nagłość odrzucono, sprawę zaś przekazano wybranej specyalnej sejmowej komisyi.

Przystąpiono do uzasadnienia nagłości wniosku p. Thugutta

w sprawie wydzierżawienia monopolu tytoniowego.

Uzasadnia p. Rudziński: Dochodzą nas wiadomości, że ministerstwo skarbu prowadzi pertraktacye z obcem konsorcyum kapitalistycznem o wydzierżawienie, przyczem warunki tych pertraktacyi budzą zaniepokojenie.

Min. Kucharski wyjaśnia.

Min. skarbu Kucharski: Nie może być mowy, aby decyzyę wydzierżawienia monopolu wziął wyłącznie na swoją odpowiedzialność i zaskoczył Izbę. Pogłoska o przesądzeniu sprawy monopolu jest nieuzasadniona i niezgodna z prawdą. Prawdą natomiast jest, że rząd na cele sanacyi skarbu pragnie zdobyć największe fundusze bądź przez częściowe zrealizowanie majątków państwowych, bądź przez oddanie ich w dzierżawę. Chodzi o to, aby dzięki monopolowi otrzymać pożyczkę na zapoczątkowanie sanacyi skarbu. Toczą się konferencye, lecz o charakterze informacyjnym, gdyż nie jest jeszcze wiadomem, czy pożyczkę można osiągnąć przez wydzierżawienie monopolów, czy też gwarantując ją dochodami z monopolów. Niepokój z tego jest nieuzasadniony. Co się tyczy konsorcyum, to nie jest ono jeszcze ustalone. Mamy oferty francuskie, włoskie, austryackie, możemy więc wybrać najdogodniejszą. Zapewniam raz jeszcze, że bez zgody i zezwolenia Sejmu rząd decyzyi nie powezmie.

Wicemarszałek Moraczewski: Ponieważ wniosek wzywa rząd do natychmiastowego poinformowania Izby o toczących się rokowaniach w sprawie monopolu, przeto po wyjaśnieniu pana ministra skarbu jest załatwiony. Natomiast wpłynął wniosek następujący: Izba nie przyjmuje do wiadomości oświadczenia ministra skarbu w sprawie mnopolu tytoniowego. W głosowaniu wniosek odrzucono 176 głosami przeciw 146.

Następne posiedzenie odbędzie się jutro, o godz. 4-tej popołudniu.

Wicemarszałek Moraczewski oświadczył, że posiedzenia w każdym razie odbędą się jeszcze w sobotę i poniedziałek. Natomiast nie jest pewnem, czy odbędą się w ten czwartek i piątek.

———ooo———

Konferencya żydoznawcza.

zagrzmią fanfary...

Warszawa. (AW). Wczoraj zakończyła się tu konferencya żydoznawcza. Opracowano szereg wniosków, które wręczone zostaną ministrom, marszałkom oraz instytucyom społecznym.

Warszawa. 11. 12. Wczoraj czarnosecińskie obchodziło „uroczystość“ dziesięciolecia „Rozwoju“ i przy tej okazyi odbyło „II. konferencyę żydoznawczą“.

Konferencyę zagaił adw. Kijeński, obrońca mordercy ś. p. prezydenta Narutowicza.

Otwarcie konferencyi nie tyle „żydoznawczej“ ile „żydofławczej“ przez obrońcę Niewiadomskiego jest wymownem świadectwem antypaństwowych i faszystowskich zapędów „Rozwoju“, idących w parze z jego eksterminacyjną działalnością wobec Żydów.

Referaty i obrady stanowiły okrutny obraz spustoszenia moralnego, jakiego antysemityzm dokonał w umysłach pewnej części inteligencyi.

Kruszewanizm i hakatyzm w polskiem wydaniu, trzeba przyznać, prześcignął swe wzory pod względem perfidyi i maniactwa.

Oszczercze brednie i kalumniarskie androny takich „uczonych“ na polu „żydoznawstwa“ jak pp. Okszy-Grabowskiego („Rozumowe uprawianie antysemityzmu“) posła St. Konopczyńskiego („Walka o numerus clausus“) ks. Kruszyńskiego („Stary testament a etyka żydowska“) itd. kwalifikowały swych autorów na kandydatów pod obserwacyę psychiatryczną.

Oczywiście, że najżarliwszymi fanatykami „idei“ „rozwojowych“ okazali się osobnicy pochodzący — „po kądzieli, czy po mieczu“ — z Żydów, jak pani Arctowa, lub „sam“ ks. Lutosławski.

Wybryki urzędnika pocztowego.

Interpelacya posła Dra Rosmarina i tow.

Warszawa, 11. grudnia. (tel. własny). Na dzisiejszem posiedzeniu Sejmu, poseł Dr. Rosmarin i tow. wnieśli interpelacyę w sprawie niesłychanego postępowania urzędnika pocztowego w filii poczt. Lwów VII, Stanisława Niesiołowskiego, który zachowywał się wobec pewnych interesentów w czasie urzędowania i miejscu publicznem brutalnie i obelżywie, wyrażając się że Żydzi są zdrajcami i złodziejami, a posłowie żydowscy jadą do Sejmu, by szpiegować. Interpelanci zażądali jaknajostrzejszego wystąpienia przeciw temu fukcyonaryuszowi państw., który swojem zachowaniem się dopuścił się zbrodni zakłócenia spokoju publicznego, przez jawne podburzanie jednego odłamu społeczeństwa przeciw drugiemu.

———ooo———

Dwa projekty min. skarbu.

Warszawa (Pat.) Ministerstwo skarbu wniosło do sejmu wczoraj projekt ustawy o preliminarzu budżetowym na pierwszy kwartał r. 1924. Wniesienie projektu spowodowane zostało opóźnieniem terminu uchwalenia odnośnej ustawy. Art. I-szy tego projektu upoważnia min. skarbu do korzystania z kredytów P.K.K.P. w czasie od 1 stycznia do 31 marca 1924 r. do wysokości jednej czwartej kwoty ustalonej w preliminarzu budżetowym na rok 1924 przyczem kredyty te mogą być powiększone w tym stosunku w jakim skrócony wskaźnik za czas od 1 do 7 czerwca 1923 r. pozostawać będzie do wskaźnika w ostatnim tygodniu 1923 r.

Prócz tego ministerstwo skarbu wniosło projekt ustawy o dodatkowe przyznanie kredytów na ostatni kwartał 1923 r, motywując wniesienie tegoż wzrostem drożyzny. Projekt ten przewiduje że przyznane art. 2-gim ustawy z dnia 25 października br. kredyty na czas od 1 października do 31 grudnia br. mogące być powiększone z powodu wzrostu drożyzny na mocy art. 3-ciego tej ustawy o 100 proc. mogą być w razie dalszego wzrostu drożyzny uzupełnione przez ministra skarbu przy zastosowaniu mnożnika nie przewyższającego liczby pięć.

———ooo———

Baldwin nie zamierza ustąpić.

„Daily Express“ donosi z Londynu, że na ostatniem posiedzeniu Rady ministrów Baldwin zakomunikował swym kolegom, że nie zamierza podać się do dymisyi, „Daily Herald“ twierdzi, że dymisya Lorda Curzona ze stanowiska ministra spraw zagranicznych nie ulega wątpliwości. (Pat.).

Wśród szeregu konferencyi jakie tu w ciągu dnia wczorajszego się odbyły, szczególną uwagę zwróciły na siebie konferencya jaką Baldwin odbył z Lordem Curzonem oraz konferencya L. George'a z Asquith. (Patt.).

———ooo———

Gabinet Marxa dyktatorskim.

Berlin. (Pat). W związku z przyjętą onegdaj w parlamencie ustawą o pełnomocnictwach, jak donoszą, gabinet zamierza powołać ze swego łona komitet składający się z kilku członków gabinetu. Komitet będzie miał władzę dyktatorską i na mocy przyjętych w parlamencie nowych ustaw o pełnomocnictwach wydawać będzie rozporządzenia„ jakie uzna za stosowne. Do dyrektoryatu mają należeć ministrowie: finansów, pracy i spraw wewnętrznych.

Paryż. (Pat.). „Figaro“ omawiając fakt utworzenia w Niemczech komitetu, złożonego z 15 członków parlamentu, pisze: Utworzenie tego komitetu jest ustępstwem na rzecz socyalistów, celem pozyskania ich dla rządu. Komitet ten, pozostający pod przewodnictwem Dra Scholza,s kłada się z trzech nacyonalistów, jednego ludowca, jednego bawarczyka, 3 członków partyi centrum, 2 demokratów, 4 socyalistów i 1 komunisty. Tak więc posiada rząd obecny w wspomnianym komitecie 7 głosów zapewnionych, a w razie głosowania za nim socyalistów, na zapewnioną większość. Komitet 15-tu posiada wprawdzie prawo wypowiadania swej opinii, opinia ta jednak nie jest w stanie wywierać jakiegokolwiek skutecznego wpływu. Tak więc — kończy dziennik — w rzeczywistości gabinet Marxa zdobył na przeciąg dwóch miesięcy absolutną władzę.

———ooo———

Otwarcie sesji Rady Ligi N.

Paryż. (Pat.) Wczoraj w wielkiej sali ratuszowej nastąpiło otwarcie 27-mej sesyi Rady Ligi narodów pod przewodnictwem delegata szwedzkiego Brantinga.

W sesyi tej minister Benesz nie bierze udziału.

Delegacya polska pozostaje pod przewodnictwem ministra Skirmunta. W delegacyi uczestniczą, admirał Zwierkowski, zastępca komisarza Gen. wolnego miasta Gdańska Kajetan Morawski, przewodniczący podkomisyi polskiej dla sprawy granicy polsko-czeskiej Goettel, prof. Winiarski, oraz pp. Arciszewski, Baliński i Potulicki urzędnicy ministerstwa spraw zagranicznych.

Powitalne przemówienie wygłosił prezydent Rady miejskiej Lalou, na przemówienie to odpowiedział imieniem Rady Ligi narodów Branting. Posiedzenie poranne poświęcone ustaleniu porządku dziennego było tajne. Na posiedzeniu popołudniowem rozpatrywano sprawę międzynarodowej konwencyi dotyczącej formalności celnych. sprawę ograniczenia zbrojeń oraz sprawę międzynarodowej konwencyi dotyczącej wydawnictw pornograficznych.

———ooo———

Mała Ententa w sprawie pożyczki dla Węgier.

Belgrad .(Pat.) Krążą pogłoski, że mocarstwa Małej Ententy doszły do porozumienia w sprawie pożyczki węgierskiej. Stanowisko swoje Mała Ententa uzależnia od spełnienia dwóch warunków:

1) Zarezerwowanie 20 proc. całej Pożyczki na odszkodowania należne państwom Małej Ententy.

2) Wprowadzenia przedstawiciela Małej Ententy na stanowisko członka komisyi kontrolnej celem przeszkodzenia zużytkowaniu pożyczki na zbrojenie się.

Rezygnacya marsz. Rataja?

Warszawa, 11. grudnia. (tel. własny). W kuloarach sejmowych krążą pogłoski, że marszałek Rataj miał oświadczyć jednemu z przywódców opozycyi, że na wypadek niezwołania Sejmu między 10—15. stycznia zgłosi rezygnacyę ze swego stanowiska.

Prawica bowiem pragnie przeciągnąć ferye do połowy lutego, by w ten sposob umożliwić rządowi sprawowanie władzy, uchylając się od kontroli Sejmu.

Wiadomość powyższą notujemy z obowiązku dziennikarskiego.

———ooo———

Ustąpienie komisarza p. Płucińskiego z Gdańska.

Dementi.

Gdańsk. (AW). W związku z pogłoskami jakie ukazały się w prasie polskiej i niemieckiej o usąpieniu generalnego komisarza Płucińskiego „Baltische Presse“ donosi, że komisarz Płuciński, celem umożliwienia sobie czynniejszego udziału w życiu parlamentarnym kilkakrotnie już w ciągu roku bieżącego zwracał się do odnośnych czynników z prośbą o zwolnienie go z zajmowanego stanowiska. Rząd polski ze względu na wydajną działalność p. Płucińskiego w Gdańsku, prośby tej dotąd nie uwzględnił. Łączenie zaś zamiaru p. Płucińskiego z wynikiem wyborów w Gdańsku jest rzeczą niepoważną, zważywszy, że p. Pł. bawi na urlopie od kilku miesięcy.

———ooo———

Pierwszy protest.

Z Warszawy donoszą: Premier Witos i wicepremier Korfanty przyjęli wczoraj delegacyę miasta Warszawy ,która wręczyła protest Rady m. Warszawy, przeciw uchwalonemu w kom. rolnej sejmowej projektowi ustawy o parcelacyi i osadnictwie, w którym przewiduje się zastosowanie wywłaszczenia do majątków fundajn. leżących w obrębie miast i gruntów do miast przyległych. Pp. Witos i Korfanty oświadczyli, że żądania miast będą życzliwie rozpatrzone. (Pat).

———ooo———

Z sow Rosyi.

Dla Włochów większe koncesye.

Według wiadomości „Giornale D'Italia“ rząd sowiecki zamierza udzielić Włochom koncesyi, przewyższających w swym rozmiarze koncesye udzielone innym krajom. Włochy korzystać będą z klauzuli największego uprzywilejowania i otrzymają prawo swobodnej żeglugi na Morzu Kaspijskiem. (AW).

Koleje podziemne.

Władze miejskie w Moskwie opracowały projekt budowy kolei podziemnej w Moskwie. Rozpoczęto już układy z przedstawicielami grup zagranicznych, celem sfinansowania tego projektu.

———ooo———

Przegląd palestyński.

Nowy wspaniały dar dla biblioteki jerozolimskiej.

(*) Żydowska jerozolimska biblioteka narodowa cieszy się wielką popularnością nietylko wśród nas ale i obcych. Niedawno temu donieśliśmy, że rządy: czeski i francuski obdarzyły bibliotekę jerozolimską cennemi darami. Rząd francuski przeznaczył 10.000 franków na zakup francuskich książek. Teraz donoszą palestyńskie gazety o nowym wspaniałomyślnym darze rządu hiszpańskiego, który wysłał na ręce konsula hiszpańskiego w Palestynie okazały komplet książek, przeznaczonych dla naszej biblioteki narodowej, kóra jak wiadomo jestt zaczątkiem naszej przyszłej biblioteki uniwersyteckiej w Palestynie.

Przedstawiciele żydostwa palest. u Sir Samuela. Zastępcy Waad Leumi: Ben Zwi i D. Jellin zostali przyjęci u Sir Samuela na audyencyi w czasie której wręczyli mu uchwały ostatniego zebrania Waad Leumi i palest. gmin. żydowskich. W czasie audyencyi omówiono sprawę Agencyi Arabskiej, imigracyi, szkolnictwa, policyi i spoczynku sobotniego robotników.

Traktat handlowy angielsko-litewski dotyczy również, jak to o tem komunikuje rząd palestyński — Palestyny.

Rabinat naczelny w Egipcie objął dr. Chaim Nachum Efendi dotychczasowy rabin naczelny Turcyi.

Wyjazd Natana Straussa do Palestyny. Jak donoszą z N. Jorku wyjechał na okręcie „Dualia“ do Palestyny znany filantrop żydowski Natan Strauss.

LISTY DO REDAKCYI.

Szanowna Redakcyo! W myśl zasady „audiatur et altera pars“ upraszam o łaskawe zamieszczenie tych kilku słów. W jednym z ostatnich numerów szanownego pisma znalazłem wiadomość, jakobym przemawiając na wiecu rodzicielskim w dniu 9. b. m. w sali Instytutu technologicznego przy ul. Boularda, miał się wyrazić przeciw ustanowieniu czesnego w prywatnych zakładach nie w walucie markowej — lecz w złotych polskich.

Odnośny passus mojego przemówienia został widocznie nieściśle zrozumiany. Oto bowiem, gdy jeden z mowców oburzał się na „przywilej uzurpowany przez prywatne zakłady przeliczenia czesnego w złotych“ — obok innych kwestyi poruszonych, poruszyłem i tę sprawę, zabrawszy głos i z uśmiechem dużo mówiącym powiedziałem z naciskiem: „Na ten zarzut sz. przedmówcy mógłbym się zgodzić, gdyż liczenie dzisiaj w złotych lub dolarach jest — jak dotąd — wyłącznym uświęconym przywilejem zawodów wolnych, przemysłowców i kupców“ — na co tu i ówdzie pojawił się uśmiech, tu i ówdzie śmiano się dyskretnie. Widocznie zrozumiano mnie. Pozwoli więc sz. Redakcya, że w tej drodze wyjaśnię myśl zawartą w mem przemówieniu, aby ci z obecnych, którzy mię nie zrozumieli, nie sądzili wręcz przeciwnie o moich poglądach na sprawę. Przekonany, że Sz. Redakcya nie odmówi mi gościnności na łamach swego sz. pisma, kreślę się z głębokim szacunkiem. — Leon **Żypowski**, prof. gimn.

Z sali sądowej

Echa wypoliczkowania pos. Strońskiego.

Warszawa. (Pat). Najwyższy sąd wojskowy zatwierdził wyrok sądu okręgowego w sprawie porucznika Radomskiego, skazanego za znieważenie posła Strońskiego na 5 tygodni aresztu Wyrok staje się obecnie prawomocnym.

Bombiarze przed najwyższym sądem wojsk.

Warszawa. (Pat). Jak wiadomo, por. Baginski i Wieczorkiewicz wnieśli odwołanie do najwyższego sądu wojskowego w sprawie wyroku skazującego ich na karę śmierci. Rozprawa przed najwyższym sądem wojskowym odbędzie się prawdopodobine w styczniu 1924 roku.

— **Z powodu artykułów „Rzeczypospolitej“.** W warszawskim Sądzie okręgowym zakończyła się rozprawa między pp. Grzegorczykiem redaktorem odpowiedzialnym „Rzplitej“ a Nowaczyńskim z jednej strony a p. Ciembroniewiczem, prezesem Centralnego Komitetu Pracowników Państwowych z drugiej. P. Ciembroniewicz czuł się obrażony szeregiem artykułów „Rzplitej“ omawiających jego działalność w Dąbrowie Górniczej w

r. 1915. Sąd wydał wyrok uniewinniający. P. Ciembroniewicza zasądzono na zapłacenie 8 milionów, tytułem kosztów sądowych. (AW).

Dla wypełnienia szpalty.

W hurtowni tytoniowej.

— Proszę o dwa kalify.

Funkcyonaryusz monopolu: Jest jeszcze jeden turecki. Weź pan, jutro drożeje. Wolę, aby pan wziął, niźli Żyd.

Nie wziąłem, bo jestem Żydem, a nadto, gdzież dziennikarz może sobie dzisiaj pozwolić na paczkę tureckiego...

Na otwarciu pewnej placówki sportowej.

Dwaj młodzi bardzo sympatyczni i ruchliwi sportowcy otworzyli wielki zakład sportowy. Na uroczystość otwarcia zaprosili przedstawicieli świata sportowego i dziennikarskiego. Przed mową inauguracyjną goście wzajemnie się przedstawiają.

Po wymienieniu nazwisk wybitny sportowiec:

— Dobrze się stało ,że otworzyli ten zakład. Dotąd musieliśmy się we wszystko zaopatrywać u Żydów na Krakowskiem...

I mówią, że sport jest międzynarodowy..

W pociągu.

Właściciel ziemski: Kto z waszego folwarku odbiera mleko.

Drugi ziemianin: Do klasztoru dajemy. Ale nie opłaci się.

Właściciel ziemski: Ja już od 28 lat mam umowę z Żydem.

Drugi ziemianin: Z Żydem?

Właściciel ziemski: Pan ósemka? Co?

Drugi ziemianin: Co to, to nie, ale Żydowi...

Właściciel ziemski: Jedyni ludzie, którzy dotrzymują kontraktów, trzeba tylko z nimi tak zrobić interes, by i oni mogli żyć.

Drugi ziemianin: To prawda.

Polityczne rumacye.

Teatrzykowi „Qui pro quo" w Warszawie groziło zamknięcie z powodu... orzeczenia komisyi budowlanej magistratu warszawskiego, że sali grozi zawalenie. Po zdjęciu z repertuaru satyry politycznej, sali „Qui pro quo" przestało grozić niebezpieczeństwo.

Do Lwowa zjechał poseł komunistyczny na wiec sprawozdawczy. Wiec miał się odbyć w sali przy ul. Ossolińskich. W przededniu wiecu w sali „Ula" zjawiła się komisya budowlana i orzekła konieczność rumacyi. Wiec nie mógł się odbyć, bo magistrat zatroszczył się o bezpieczeństwo... komunistycznych słuchaczy. (b)

———ooo———

List z Śniatynia.

Za przemawianie po żydowsku — 3 dni aresztu.

Tow. Menachem Gelehrter przebywając w tem chwilowo w Śniatynie, uproszony przez kilku kolegów — zjawił się w jednem z legalizowanych przez Województwo tamt. stowarzyszeń — gdzie wygłosił w gronie małej garstki członków Twa referat na temat przewarstwowienia Żydów i swe osobiste wrażenia z pobytu w Palestynie, zagajając tem dyskusyę na ten temat. W trakcie przemawiania tow. Gelehrtera zjawił się przod. policyi państw. Unger, który bez jakiegokolwiek upomnienia — aresztował na miejscu tow. Gelehrtera i 3 innych tow. śniatyńskich. Aresztowani przepędzili całą niedzielę i pół poniedziałka w aresztach policyjnych, jakby byli jakimiś zbrodniarzami. Powodem aresztowania tych 4 wolnych obywateli wolnej Rzeczypospolitej był fakt — horribile est dictu — że... tow. Gelehrter przemawiał w języku żydowskim. Onegdaj doręczono tow. Gelehrterowi orzeczenie karne starosty śniatyńskiego Tyszkowskiego zasądzające tow. Gelehrtera w myśl § 7 pat. „gumowego" na 3 dni aresztu, za „nieprzestrzeganie zakazu wydanego przez władzę polityczną". Jak się też z niemałem dowiadujemy zdziwieniem — istnieje na obszarze Starostwa śniatyńskiego... zakaz przemawiania w języku żydowskim. Trudno uwierzyć, by było możliwem w Państwie praworządnem, by starosta nawet w takiej rezydencyi, jaką jest Śniatyn, miał cywilną odwagę wydawania zarządzeń, w tym kierunku jakim językiem ma się kto posługiwać, i by na mocy pat. „gumowego", który ma na celu utrzymanie „należytego" zachowania się na publ. miejscach, w teatrach, salach balowych, kawiarniach, na kolei, w wozie pocztowym itp., zapobieżenie naruszenia porządku albo obyczajności lub rozrywki publiczności, wreszcie mającego cel poskromić wywoływanie zgorszenia publicznego, lub czynności mogące poniżyć Rząd lub jego zarządzenia — mogły być ostrzem, którem się godzi w prawa obywateli. Przecież chyba „zakaz władzy" nie może być samowolą, lecz oparty być musi na ustawowej podstawie, inaczej bowiem każdy starosta mógłby swoimi „zakazami" derogować wszelkie ustawy przez władzę prawodawczą uchwalonemi. Pozatem zapominać zdaje się pan starosta Tyszkowski, że powinien jako dobry Polak więcej znać polską konstytucyę niż ulubiony przez się „cesarski patent z 1854 r." A ta polska konstytucya, będąca granitową podstawą Państwa wyraźnie w art. 100 pozwala każdemu obywatelowi, i gwarantuje mu ochronę „zachowania swojej narodowości pielęgnowania swej mowy i swoich narodowych właściwości". Taki zatem zakaz mówienia po żydowsku wydany przez „władzę polityczną" sprzeczny jest z obowiązującą konstytucyą.

———ooo———

KRONIKA SPRAW ŻYDOWSKICH.

— **Medycy żydowscy do Rosyi.** W związku z depeszą z Moskwy, którą onegdaj zamieściśmy, a dotyczącą rosyjskich medyków-Żydów, studyujących we Wiedniu, którym rząd sowiecki zezwolił na powrót do Rosyi, ŻAT. dowiaduje się, że rząd sowiecki rozszerzył swoje zezwolenie także i na absolwentów-Żydów nie-obywateli rosyjskich, którzy tylko pragną praktykować w Rosyi, szczególnie w jej guberniach granicznych. Sekretaryat dla spraw żyd. przy min. dla spraw zagr. stawia jako warunek znajomość języka rosyjskiego.

— **Dr. Chaim Weizmann w Ameryce.** Do Nowego Jorku przybył prez. Egzekutywy dr. Weizmann, by wziąć udział w wielkiej kampanii na rzecz „Keren Hajesod". Pierwszy raz wystąpił prez. na masowym meetingu w hotelu „Astor" i osiągnął sukces kolosalny. Wybrano **„komitet stu"**, którego zadaniem będzie kontynuować wszczętą na szeroką skalę akcyę na rzecz „Keren Hajesod" w całej Ameryce.

Kongres amerykańsko-żydowski a Żydzi w Niemczech. Ostatnie posiedzenie egzekutywy amerykańsko-żydowskiego Kongresu, zajmowało się sprawą Żydów niemieckich. Rab. Sl. Wise zdał sprawę z poczynionych interwencyj. I tak interweniował zarząd u rządu waszyngtońskiego i ambasadora niemieckiego w Waszyngtonie i otrzymał uspokajające oświadczenia

Celem zapoznania się z sytuacyą Żydów niemieckich, wyjechał ostatnio do Niemiec osobny delegat Egzekutywy Kongresu, zaopatrzony w odpowiednie pełnomocnictwa

———ooo———

Ze sportu.

Wydział Ż. K. S. Hasmonea

zawiadamia, że otwarte zostały kursy gimnastyczne w sali towarzystwa „Dror" przy ul. Szpitalnej 36. Ćwiczenia w czwartki i soboty od 7,30 do 8,30 wieczór. Wpisy przyjmuje sekretaryat Ż. K. S. Hasmonea przy ul. Jachowicza 22 we środę 12. b. m. od 7—8 wieczorem.

Dalszy ciąg Walnego Zebrania

Ż. K. S. Hasmonea we Lwowie odbędzie się w niedzielę dnia 16. b. m. o godz. 8-mej rano w sali „Ceirej Jehuda", pasaż Hausmana.

Mistrzostwa wiedeńskie.

Amatorzy — Ostmark 6:1 (3:0)
Vienna — Hakoah 4:2 (1:1).

Dziwnym zbiegiem okoliczności zmieniło się powyższe spotkanie o mistrzostwo, w mecz towarzyski. Gdy bowiem sędzia Komar chciał rozpocząć drugą połowę, wpadł do pozostałego z ostatnich zawodów lekkoatletycznych rowu, przy czem odniósł ranę uniemożliwiającą mu dalsze prowadzenie meczu. A że w myśl przepisów tylko jeden sędzia może kierować spotkaniem mistrzostwach dokończono grę, pod kierownictwem innego sędziego, jako towarzyską.

Hertha — Slovan 2:1.
Wacker — Simmering 0:0.
Wacker — Slovan 2:0.
Hertha — Simmering 1:1.

Powyższe cztery spotkania odbyły się w ramach turnieju, zwyciężyła Hertha.

Budapeszt.

M. T. K. — U. T. E. 2:0 (2:0).

Ujpesti T. E. nie wykorzystał sposobności zajęcia pierwszego miejsca w tabeli.

F. T. C. — U. T. S. E. 6:0.
Vasa — B. T. C. 1:0.
Törekves — 33. F. C. 5:0.
Kispesti — Zuglo 1:0.
Vivo A. C. — 3. obwód 1:1

W krótkim czasie poprawiła drużyna żydowska swą pozycyę, posuwając się z dwunastego miejsca na ósme

KOMUNIKATY TEATRALNE.

— **Po raz ostatni Św. Mikołaj.** We czwartek daje Teatr Wielki nieodwołalnie już dla szkolnej publiczności tę prześliczną bajkę Szukiewicza po raz ostatni, Sztuka ta potem grana będzie tylko dla młodzieży szkolnej. Początek o 6 pop.

— **„Pokojówka szuka miejsca".** Swietna farsa, która dotąd ciągle ściągała tłumy publiczności, niebawem będzie musiała ustąpić nowości. Ostatni to więc termin ujrzenia tej arcyzabawnej farsy.

———ooo———

NADESŁANE.

JW. Paniom i klubowi Akad. „Nova Vita"

składa serdeczne podziękowanie za urządzenie herbatki 1035

Wydział Tow. „Ognisko".

Wnemu Panu Drowi M. Gimplowi

asystentowi oddziału chirurgicznego szpitala żyd. w Lwowie dziękujemy serdecznie za niezwykłe troskliwą i umiejętną opiekę lekarską nad naszym synem w czasie ciężkich komplikacyj po operacyi. 1036

M. KLEINOWIE.

ZAPROSZENIE.

Na konstytuujący Walny Zjazd »Centralnego Komitetu Opieki nad żyd. sierotami we Lwowie«, który odbędzie się we wtorek DNIA 25. GRUDNIA BR. o godzinie 10-tej przedpoł. w sali zakładu sierót im. Róży Melzerowej we Lwowie, pl. Strzelecki l. 4.

Porządek dzienny:

1) Odczytanie i przyjęcie statutu,
2) Sprawozdanie ustępującego Komitetu Centralnego,
3) Organizacya akcyi opiekuńczej nad sierotami w przyszłości,
4) Kształcenie zawodowe sierót,
5) Akcya sieroca a ustawa o opiece społecznej,
6) Jaką rolę mogą i powinny odegrać Izr. Gminy Wyzn. w akcyi sierocej,
7) O znaczeniu ochronek dziennych,
8) Wybór Rady Naczelnej i innych organów Komitetu Centralnego,
9) Wnioski i ewentualia.

W razie braku przepisanego statutem kompletu Walny Zjazd rozpocznie ważne obrady tego samego dnia i w tym samym lokalu o godzinę później bez względu na liczbę zebranych.

We Lwowie, dnia 11. grudnia 1923.

Członkowie założyciele:

za: Tow. dla opieki nad żyd. sier. we Lwowie
Dr. ADA REICHENSTEIN mp.
za: Tow. kolonii i ochr. ogrodniczych dla dzieci i młodzieży żyd. we Lwowie.
Dr. JAKÓB KORKIS mp
za: Tow. ochronek dla dzieci żyd. we Lwowie
EMMA LILIENOWA mp. 10357

Ślązkowi Żyd. Absolw. Sz. Śred. „Haor“ w Czortkowie.

Położenie 29.000 000 Mk. na żyd. kuchnię akad. (Mensa academica) i 24 000.000 Mk. na Budowę akad. Domu Studenta, o ile obdarowane Instytucje najserdeczniej dziękują. 10356

Kronika.

TEATR WIELKI

Środa »Toska«.

———ooo———

TEATR MAŁY.

———ooo———

Środa »Sprawa Kaisera«.

TEATR NOWOŚCI.

Środa »Księżniczka Olala«.

———ooo———

Teatr „BAGATELA“, Rejtana 3.

Od 1. grudnia 1923 nowy program: Część I. wit“, farsa w 1. akcie. Część solowa: Clée, t taneczny. Marek Windheim. Mr. Rald. Clif- d, tercet taneczny. Część III. „Incognito“, far- w 1 akcie. T. Doński, wirtuoz na harmo- ch ręcznych.

———ooo———

— **Połączenie telefoniczne między Krakowem Wiedniem przerwane,** wobec czego PAT. nie starczył depesz via Wiedeń.

— **Ferye świąteczne.** W myśl rozporządzenia nistra W. R. i O. P., ferye świąteczne roz- czną się we wszystkich szkołach powszech- ch, zawodowych, średnich oraz seminaryach sobotę dnia 22. grudnia, wobec czego osta- dniem zajęć przed feryami będzie piątek grudnia. Ferye świąteczne skończą się we dę, dnia 2. stycznia 1924. Nauka rozpocznie we czwartek dnia 3. stycznia 1924.

— **Zgon dr. Judta w Warszawie.** Onegdaj nar tu nagle po krótkich cierpieniach w wieku 48 znakomity lekarz-roentgenolog, dr. Igna- Maurycy Judt. Zmarły poza wybitnemi za- ugami w dziedzinie swojej specyalności odzna- ył się również na polu nauki, świetną pracą ntropologii Żydów pt. „Żydzi jako rasa fizy- na“. Praca ta została nagrodzona złotym me- alem i przetłómaczono ją na wiele języków uropejskich. W ostatnich latach wojny błp. Igna- y Maurycy Judt poświęcił wiele sił i energii iałalności na polu niesienia sanitarnej pomocy ydowskiej ludności w Polsce. Z cennej jego współpracy korzystało JDC., był on jednym z za- łożycieli Tow. Ochrony Zdrowia Żydów w Polsce (TOZ) i stanął na czele sekcyi walki ze strupie- niem (favus), w którym to celu organizował dzięki pomocy JDC wspaniałą stacyę roentgenolo- giczną przy „Tozie“.

— **Wieczór chanukowy w Stryju.** Staraniem ow. akad. „Emunah“ odbył się dnia 5. 12. 23. w sali domu narodnego wieczór chanukowy. Mo- wę uroczystą wygłosił tow. dr. Abr. **Insler**, któ- ry w dłuższem przemówieniu przeprowadził pa- ralelę między onym czasem a obecnym. W Ma- kabeuszach widzi on tę zdrową część żydostwa, która nigdy nie zginie. Idea i siła narodowa, którą ucieleśnia Matatiasz i synowie jego budzić się będzie zawsze ilekroć naród żyd. stanie nad przepaścią. Przed 30 laty powtórzyły się te sa- me idee narodowe w Herzlu i urzeczywistniły się w historycznym roku dla żydostwa, w r. 1918 w deklaracyi Balfoura. Dzieje innych narodów wskazują, że bieg historycznego życia każdego narodu, który zginąć nie może, idzie po linii odrodzenia. Inne punkty programu wypełniły solo skrzypcowe p. dra Blausteina przy akompania- mencie p. dr. Miszkiewicza, chór mieszany i je- dnoaktówka Reisena.

— **Zamknięcie krakowskiej opery i operetki.** W dniu wczorajszym zwinięta została krakowska opera i operetka miejska, prowadzona przez Tow Operowe. Utrzymanie opery okazało się niemożli- wem, gdyż dochody nie pokrywały nawet pobo- rów orjestry i części solistów, mimo że wię kszość solistów i chór występowały w ostatnich tygodniach zupełnie bezinteresownie. Głównym powodem zamknięcia operetki było żądanie wy- płacenia członkom orkiestry 45 proc. od docho- dów brutto z każdego przedstawienia. Jak sły- chać Tow. Operowe zrzeka się koncesyi prowadzenia Teatru przy ul. Rajskiej i odpowiednie oświadczenie złożyło na ręce prezydyum miasta.

— **Uniwersytet ludowy:** „O Polsce współczesnej“. 13. b. m. czwartek: Ostap Ortwin: „Liryka współczesna“. 15. b. m. sobota: Marya Jaworska: „Rozwój oświaty i szkolnictwa w Polsce niepodległej“. Oba odczyty odbędą się w sali Muzeum przemysłowego, ul. Hetmańńska, o godzinie 7-mej.

— **Wykład Dr. Czołowskiego.** Okręgowe Towarzystwo Wiedzy Wojskowej urządza w czwartek dnia 13. b. m .o godz. 17 w sali Ogniska oficerów przy ul. Fredry 1. — wykład dra Czołowskiego p. t. „Najazdy Tatarów na Polskę“.

— **Wieczór Homera i Ajschylosa.** Okręgowe To dej scenki“ i uczniów szkoły dramatycznej Fr. Frączkowskiego wystąpi dnia 16 i 21 grudnia b. r. w sali Towarzystwa Muz. z tragedyą Ajschylosa „Agamemnon“ w przekładzie Kasprowicza. Tragedya ta wykonana będzie w układzie i pod osobistym kierunkiem znanego poety Józefa Wittlina — jako oratoryum religijne. Chórom tragicznym nadano pierwotny ich charakter dyonizyjski przez odpowiednią partyturę głosów. Zastosowano też starogrecką muzykę instrumentalną. Odczyt na temat chórów greckich oraz urywki z przekładu Odyssei wygłosi Józef Wittlin.

— **Samobójstwo 16-letniej dziewczyny.** Wystrzałem z rewolweru pozbawiła się wczoraj życia 16-letnia uczenica zawod. szkoły żeńskiej Zofia Białkowska. Przyczyną samobójstwa ma być podobno ogólna niechęć do życia przez którą jak głosi protokół — kilka już razy usiłowała odebrać sobie życie. I tak denatka próbowała się juuż utopić, drugi raz chciała otruć się rtęcią, później znowu przecięła sobie żyły w ręce. W każdym jednak z tych razów ratowano ją w czas, ta, że nie poniosła śmierci. Dopiero onegdaj, po rzekomem zajściu z dyrektorem szkoły postanowiła zastrzelić się ,co też zrobiła.

— **Czy władze stryjskie są władzami ustawodawczemi?** O zbytniej gorliwości niektórych lokalnych organów administracyjnych świadczy rozplakatowane w Stryju rozporządzenie władz miejscowych nakładające na każdego obywatela obowiązek wnoszenia podań o dowód osobisty. Jak wiadomo obowiązek posiadania dowodu osobistego przez sejm nie został uchwalony dotychczas, a dalsze losy projektu odnośnego bynajmniej jeszcze nie są przesądzone. Czy władze stryjskie uważają się za powołane do wydawania specyalnych ustaw dla paszaliku stryjskiego, czy też w gorliwości służbowej posuwają się do egzekwowania ustaw jeszcze nie narodzonych?.

— **Honorowa promocya Bolesława Orzechowicza.** W dniu dzisiejszym nadał Uniwersytet J. Kazimierza ,zasłużonemu pomnożycielowi nauki i kultury polskiej oraz twórcy znanych zbiorów jego imienia we Lwowie godność doktora praw honoris causa. Na uroczystości jawił się cały lwowski świat naukowy, delegaci władz, prasa oraz młodzież akademicka, które szczelnie wypełniły aulę Uniwersytetu.

Dr. Bolesław Orzechowicz pochodzi z Kalnikowa, w ziemi przemyskiej.

— **Pogrzeb prof. Strassburgera.** Dziś w południe odbył się w Warszawie pogrzeb prof. dra Edwarda Strassburgera, dziekana wydziału praw i nauk politycznych uniwersytetu warsz. prezesa Rady naczelnej do spraw pomocy młodzieży akademickiej.

— **Obowiązek prowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych.** W czwartek 6. b. m. odbyła się w Izbie handlowej i przemysłowej pod przewodnictwem p. Ulama konferencya w sprawie noweli do austr. kodeksu handlowego, nakładającej obowiązek prowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych na wszystkie przedsiębiorstwa handlowe I—III kategoryi oraz przemysłowe I—VI kategoryi. Na podstawie referatu konsulenta podatkowego Izby Dra Munda konferencya wypowiedziała się za nałożeniem obowiązku prowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych li tylko na przemysł I—IV kategoryi oraz handel I—II kategoryi z wyjątkiem tych kupców, których ustawa o podatku przemysłowym zalicza do II kategoryi, li tylko z powodu sprzedaży pewnego rodzaju towarów w tej ustawie wyszczególnionych. Izba handlowa i przemysłowa przedstawi wyniki tej konferencyi właściwym władzom.

— **Monety nikłowe dla Gdańńska.** Onegdaj przybył do Szczecina parowiec „Arcona“, przywożąc 193 pak monet niklowych i miedzianych dla wolnego miasta Gdańska. Każda z tych pak ma wagi około 3 q. (AW).

— **Walne zebranie bezdomnych.** W ubiegłym tygodniu odbyło się w Zopotach Walne Zebranie członków Związku poszukujących mieszkań obywateli gdańskich. Liczba poszukujących mieszkań wynosi przeszło 6000 (AW).

— **„Odradzająca się Palestyna“.** Ostatnio pojawiła się w Londynie broszurka, pod powyższym tytułem, zawierająca cenne artykuły, tyczące odbudowy Palestyny, sub specie każdego objawu życia kulturalnego. M. i. zawiera artykuły takich fachowców i żydowskich mężów stanu jak pp. Mond, dr. Weitzmann, dr. Lurie, dr. Ruppin, dr. Jakob Thon, a m. i. artykuły nie-Żydów jak sir Ramsay Macdonald.

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 11. grudnia.

Na targu akcyi dziś znaczne osłabienie kursów. Podaż zwiększona, z powodu licznych sprzedaży realizacyjnych. Tendencya naogół niejednolita. Usposobienie ożywione.

Transakcye w akcyach: Bank hipot. 1025, 1000 1030, Bk. Pow. kredyt. 75 ,70, 65, 75, 90, 92 Przemysłowy 520, 515, 510, 512, 530, Ziemski Kredytowy 230, 225, Pol. Bank Handlowy 1700, Ćmielów 1250, Karpalit 850, 800, Niemojowski 500 525, 480, 500, Oikos 5400, 5500, 5450, 5400 Parowozy 535, 525, 520, 500, 540, 530, 420 550 515 560, Pezet 190, 200, 206, 185, 190, Siersza górn. 11000, Nafta 463, 475, 460, 470, P. T. B. 150 160, 155, 180, 150, Rakszawa 6900, 7000, Rohn Zieliński 405, Siersza el. 300, 315, 310, 320 (260) Tespy 5400, 5450, 5500, 5600, 5500, 6000, 5800 5900, 6000, 6100, 6300, 6400, 6200, 6100 6250 6500, Zieleniewsk i17900, 18000, 18100, Browary 21000, 21250, Chodorów 5750, 5775, 5825, 5800 5825, Cegielski 900, 850, 810, 800, 875, Gafota 330, 360, 320, 330, 320, 340, 345 350.

Transakcye w akcyach niekotowanych: Jaworzno 27000, 26000, 26500, drobne 29000, 29500 Gazy 38000, 37000, 36500, 36000, 35500, 35000 Chybie 9000, 9100, 9300, 9200, 9400, Len 1900, 1850 1800, 1700, 1750, Gazociągi 700, 550, 650, 600 Arma 1000, 1050, 1025, Elektr. n. S. 230, 210, 200, 190 Lokomotywy 950, Nitrat 300 ,325, 315, 320, Rucker 1400, Szkło 1000 1400, Węglówki 43, 42, 41 40 Columbia 40, 42, Azot 801, 770, 700, 675, 650 625, Bruger 1000, 1050, 950, 950, Foresta 650, Lesienice 1550, 1500, 1525, 1575, Machlejd 700 740 725, Olkusz 750, 775, 800, 760, 780 770 Hydropol 80, 60.

Walutowe notowania pozagiełdowe.

Lwów, 11. grudnia.

Dol. am. 4250000, Dol. kan. 3900000, Kor. cze. 115000, Fr. franc. 215000, Fr. szw. 675000, Fr. belg. 195000, Liry wł. 175000, Lei rum. 17500 Funty szt. 17500000, Wiedeń 58, Praga 115000—120000, Czerniowce 17500.

Złoto: 20 kor. 17000000, 20 fr. 15750000, 20 mk. 19000000, 10 rubl. 23000000.

Srebro: kor. 300000, 5 kor. 1500000, floreny 750000, ruble 1200000, kopiejki 600000.

Z Giełdy zbożowej.

Przy licznym udziale ogólny obrót około 100 ton. Transakcye w życie, owsie, kaszy hreczanej i fasoli białej. W życie podaż obfita, w pszenicy niedostateczna. Silnie poszukiwany owies. Zainteresowanie dla strączkowych słabsze. W ziemniakach silny popyt bez podaży. z powodu utrudnionego dowozu fatalnym stanem dróg. Tendencya utrzymana — usposobienie spokojne.

W szczególności płacono pszenicę krajową 12550000—12850000 (ceny szacunkowe bez transakcyi); żyto małopolskie 8300000—8500000, jęczmień małopolski browarniany 7800000—8000000 (ceny szacunkowe), owies małopolski 7000000—7200000; fasola biała 24000000—25000000.

Mąkę pszenną 40 proc. „0“ 25000000, mąkę pszenną 55 proc. „1“ 20000000, mąkę pszenną 70 proc. „4“ 15000000; mąkę żytnią 60 proc. „0“ 17500000, mąkę żytnią 70 proc. „1“ 15500000. (typy młyny lwowskie, loco Lwów brutto za netto łącznie z workami), otręb pszen. netto bez worka 4500000 mk., otręb żytni netto bez worka 4300000 mk., kaszę hreczaną 20000000—21000000 marek.

„IHIG“ Międzyn. Handlowe i Przemysłowe Tow. Sp. z ogr. odp.

Dostarcza: Motory Diesla, turbiny wodne Francisa, kompl. urządzenia młynów o wysokiem i niskiem mlewie Walce oryg. Daverio & Cie Zurych — Łuszczarki Mars patent Kaspar Senice. Oryg. szwajcarską gazę młynarską marki Reiff Frank itd.

LWÓW Podleskiego 6 (II). Telefon 413.

Giełda krakowska.

Kraków, 11. 12. (Pat). Pol. B. Przem. 485 505, B. Powsz. Kred. 90, B. Hipot. 1025, 1075, B. małopolski 1175, Ziemsk. B. Kred. 240, 275 Tohan 490, 525, Impeks 20 i pół, 22, Pharma 480, 520, Żegluga 100, Zieleniewski 18350, 18500 Rohn i Zieliński 400, Cegielski 955, 975, Trzebinia masz. 860, 900, Parowozy 460, 495, Automotor 400, Pocisk 400, 420, Siersza górn. 10800 11000, Tepege 4500, 4600, Nafta 440, 470, Pezet 115, Pokucie 430, 470, Strug 1150, 1200, Synd. kosz. 250, Krakus 760, 790, Ćmielów 1350, 1600 Siersza elektr. 270, 310, Chodorów 5700, 5750 Niemojowski 500, Agrochemia 1400, Terropol 128 150.

Giełda warszawska.

Warszawa. 11. 12. (Pat). Dolary St. Zjedn. 3881, Belgia 175, Holandya 1483 i pół, Londyn 16800, Paryż 208, Praga 112750, Szwajcarya 663 Wiedeń 54 i ćwierć, Włochy 170 i jedna czwarta Franki złote 755, Bony złote 600, 8 proc. pożyczka 7200.

Warszawa. 11. 12. (Pat). Bank dysk. 3200 Bank handl. 3400, B. dla h. i p. 875, Kred. warsz. 1100, B. Zachodni 2100, B. Małopolski 1050, Przemysłowy Lwów 310, Powszechny kred. 160, Zjednoczenie ziem polskich 1025, Związek spółek zarobk. 4150, B. zw. ziem. 410, Cerata 155, Sole potasowe 5300, Kijewski 2550, Spies 860, Puls 270, Wildt 410, Chodorów 6250, Czersk 810, Częstocice 4400, 4575, b. 5001, Gosławice 1200 Warsz. Tow. fabr. cukr. 4925, 5200, Firlej 420, Łazy 250, Drzew. przem. handl. 680, Warsz. Tow. kop. węgla 6400, 6800, 7200, Cegielski 945, Fitzner 7100, Lilpoop 655, Ortwein 380, Ostrowieckie 14800, Parowozy 560, Pocisk 470, Rohn 405 340, Rudzki 1700, Starachowice 3575, Trzebinia 850 Uina 8000, Ursus 730, Zieleniewski 19650, Konopie 700, 5 i 6 460, Zawiercie 372 i pół mil, Żyrardów 337 mil. Borkowski 780, Hurt 400 Br. Jabłkowscy 250, Polbal 180, Skup skór — Synd. rolniczy 1800, Tkanina 85, Żegluga 210, 200, Zach .Tow. 272 i pół, Ćmielów 1400, Elektryczność 1900, Poł. Tow. Elektryczne 330, Kabel 600, Kluczewska fabr. 1300, Polski przem. korkowy 115, Nafta 440, Polski przem. naft. 975, Nobel 955, (6) 885, Lenartowicz 120, Pustelnik 650 Siła i światło 1075, Spirytus 4000, 3750, Haberbusch 5350, Polski Lloyd 200, Marynin 1000, Suchedniów 3600, Przemysł leśny 160, Szumilin herb. 170. —

Giełda zurychska.

Notowania końcowe czeskiego biura prasowego.

Zurych, 11. 12. (Pat). Buenos Aires 179, N. Jork 573 i jedna czwarta, Londyn 25.02, Paryż 30.70, Medyolan 24.87 i pół, Bruksela 26.35, Praga 16.72 i pół, Amsterdam 218, Budapeszt 0.02.95, Bukareszt 2.85, Kopenhaga 10150 Belgrad 6.47 i pół, Zofia 4, Madryt 7600, Wiedeń 0.0080.6, Warszawa (hie not)

NADESŁANE

Z okazyi zaręczyn naszego k. kolegi Dawida Knolla z p. Etką Mehler gratulują serdecznie Kandlowie i Pundyk z narzeczoną.

Helena Bombach — Jakób Glaser
zaręczeni
Nisko Sokal

Z okazyi zaręczyn p. D. Hackerównej z p. G. Fernbachem z Kołomyji gratulują i życzą jasnej przyszłości
S. Mościsker i D. Tugendhaft, Borysław. 10355

Z okazyi zaślubin p. Gerner z panem Hensteinem
gratulują Halberowie. 10340

DROBNE OGŁOSZENIA.

MAŁŻEŃSTWA.

Dla córki mojej panny bardzo przystojnej brunetki inteligentnej, eleganckiej, skromnej z bardzo dobrej rodziny z posagiem wyprawą trzy pokoje urządzone z całym komfortem wśródmieściu prócz tego obecnie 70 mil. Mp. miesięcznego dochodu a później i więcej pragnęłabym poznać w braku znajomości odpowiedniego pana w celu matrym. Reflektuję tylko na osobę o dobrym charakterze przystojnego zdrowego z dobrej rodziny na socyalnym stanowisku lub kupca w wieku do 42 lat. Zgłoszenia do Administracyi pod »L. M«. 10254

WOLNE POSADY.

Zakład dentystyczny Katznera, Legionów 35 poszukuje praktykanta. 0350

Zdolny BUCHALTER, bilansista z pięknem pismem, stenografią i pis. na maszynie, jakoteż PANNY do prowadzenia sklepów naftowych zostaną natychmiast przyjęci. Własnoręczne oferty z odpisem świadectw, referencyami i podaniem żądanej płacy przedkładać osobiście od godz. 6—7. wieczorem w hurtownym składzie nafty i benzyny Kalisman i Kaliciński Lwów ulowskiego 22. 033

PRAKTYKANT poszukiwany. Dom komisowo-handlowy, Wałowa 29 parter. 034

Zdolny subjekt z branży tekstylnej do sprzedaży hurtownej i detajlicznej na dobrych warunkach poszukiwany. Reflektuję na pierwszorzędną siłę. Ehrlich, Hetmańska 24. 0358

Przyjmę natychmiast zdolnego samodzielnego kierownika do prowadzenia zakładu umundurowania wojskowego. Zgłoszenia Tiller, Rutowskiego 7. 0364

MIESZKANIA-LOKALE.

Pokój na biuro lub magazyn zabezpieczony, centrum, do wynajęcia. Marczyński, Wałowa 2. 0352

Zamienię obszerne mieszkanie we Lwowie na takież na prowincyi nadające się na kancelaryę adwokacką najchętniej na istniejącą już kancelaryę lub obejmę takową za wynagrodzeniem. »Zamiana« do Administr. »Chwili«. 10248

Do wynajęcia dwadzieścia kilka ubikacyi front. w okolicy domu towarowego, centrum handlowe. Razem lub pojedynczo na sklepy, biura. Wiadomość z grzeczności u p. Dr. Rabinera, Kopernika 1). 0359

2 frontowe pokoje ul. Szopena zamienię na większe mieszkanie z dopłatą dolarową okolica obojętna. Zgłoszenia p. Mangel »Snapshot« Trzeciego Maja 11 a od 3—5 pop. 0257

Poszukuję pokoju z osobnem wejściem (dwa łóżka) z koszernym wiktem przy inteligentnej rodzinie żydowskiej w okolicy ulicy Zamarstynowskiej lub Żółkiewskiej (niedaleko ulicy Jakóba Hermana). Zgłoszenia pod »K« do biura anonsów Buchstaba. 0353

NAUKA i WYCHOWANIE

Uczę kroju i szycia, pracownia sukien damskich Rosenstreich, Blacharska 28. 10326

Kwalifikowana nauczycielka z kilkuletnią praktyką, ze znajomością kroju i szycia przyjmie odpowiednie zajęcie. Zgłoszenia na adres Gutfreind, kierowniczka »Zakładu sierót« Rzeszów, Grodzisko 5. 0311

Przygotowuję do matury gimnazyalnej. Udzielam lekcyi matematyki, łaciny i hebrajskiego. Wiadomość w Administracyi. 0360

RÓŻNE.

Masażystka, stawia bańki, z kilkuletnią praktyką, poszukuje zajęcia. Zgłoszenia Lwów, Raiaporta Nr. 9

Agent podróżny załatwia szybko wszelkie sprawy w Warszawie, Poznaniu, Łodzi, Wilnie, Katowicach tylko za zwrotem kosztów podróży (bilet). Łaskawe zgłoszenia pod »Ajent I. W.« do Administracyi. 0337

POSAD POSZUKUJĄ.

Akademik z dwuletnią PRAKTYKĄ BIUROWĄ poszukuje odpowiedniej posady. Łask. zgłoszenia w biurze Tannego, Drohobycz pod »Akademik«. 10245

Absolw. gimn. w praktykę do apt... sze wiadomości Ap... łużniackiego w Uh...

Koncypient poc... poszukuje posad... wincyi. Zgłoszenia ... gitymacya 44915/22... ministracyi.

Buchalter bilansista ... rującem stanowi... szukuje posady. Zg... pod »Stanowisko«

Subjekt z branży b... jakoteż b chalte... szukują posady. Zg... Administracyi pod ...

OGŁOSZENIA.

DRUKARNIA LWOWSKA
WE LWOWIE, ul. KOPERNIKA 11
TELEFON 831.
Posiada: maszyny rotacyjne, pospieszne, do składania, — stereotypii etc. — Wykonuje: czasopisma, dzieła, prospekty, druki bankowe i kupieckie, afisze, tabele, etc. w różnych językach. - - po cenach umiarkowanych.

KAPELUSZE DAMSKIE
do przerobienia przyjmuje najtaniej E. GEPERT, FREDRY 9. 1028

Pończochy i wszelkie trykotaże kupuje się najtaniej u firmy PFAU, Lwów, Rynek bo wchód przez sień.

GAZA MŁYNARSKA
ORYGINALNA SZWAJCARSKA
po cenach bezkonkurencyjnych u firmy M. Weinreb, Lwów, 3. Maja 11
Wyłączna sprzedaż Szwajc. Fabryki Gazy J. dw... bu i T. A. w Zurychu marki Dietrich Schindler

INŻYNIER
z dłuższą praktyką wstąpi do przedsiębiorstwa technicznego lub przemysłowo-technicznego. Ewentualnie wstąpi z wkładem miliarda i współpraca. Posiada biegłą znajomość kilku języków Ogłoszenia pod „Inżynier XX.“ do biura ogłoszeń Brücka, Lw... Kościuszki 2.

Inserujcie W CHWILI

DYNAMO MASZYNY
MOTORY ELEKTR, oraz wszelkiego rodzaju MATERYAŁY ELEKRTECHNICZNE poleca hurtownie i częściowo po cenach najtańszych
FIRMA BERNARD PANZER
Lwów, ul. Kopernika 17. Nr. Tel. 136

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hescheles. „Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1706 Lwów, piątek 14. grudnia 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I. p. KONTO P.K.O. 142.254

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 50.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 1,250.000 Mk, zam. 1,400.000 Mk, zagr. 1,625.000.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszpaltowy milim. 12.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszpaltowy milim. 36.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 48.000 Mk., w tekście i przed kroniką 60.000 Marek, ogłoszenia na pierwszej stronie 72.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 48.000 Mk., najmniej 10 wierszy 480.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 8.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespondencya, kupno-sprzedaż 11.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 24,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 12,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 72,000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

CUKIER

kostka i kryształ

dostarczamy ze wszystkich cukrowni z natychmiastowem załadowaniem do wszystkich stacji kolejowych w Polsce po cenach urzędowych, t. j. ściśle ustalonych przez Radę Naczelną Polskiego Przemysłu Cukrowniczego za zaliczeniem, inkasując należności przez banki prowincyonalne. 0281

Zamówienia zamiejscowe przyjmujemy tylko na pełne ładunki wagonowe lub kombinowane. Kooperatywom, Związkom, Instytucyom społecznym, komunalnym, Magistratom i t. p. dostarczamy cukier w ilościach ograniczonych BEZ ŻADNEGO ZYSKU.

DOM HANDLOWY

ADOLF ŚWIECA

WARSZAWA, UL. ZIELNA 16.

Telefony 82-11 i 26-[illegible]

Adres telegr.: »ŚWIECA I-O WARSZAWA«

Dzisiejsza „Chwila" przynosi:

Układ między kupcami żydowskimi a rządem.
Pierwsze spłaty podatku majątkowego.
Nowa burza w Sejmie.
Częściowe uchylenie ograniczeń dewizowych.
Wskaźnik drożyźniany za I. połowę grudnia.
Sądy doraźne na przestępców walutowych.
Young przecież wraca.
Mniejszości narodowe a Rada L. N.
Deklaracya z 12. V. 1922 r. weszła w życie.
W rocznicę zgonu prez. Narutowicza.
Zamach samobójczy w więzieniu przy ul. Batorego.
Kilkadziesiąt grobowców żydowskich ograbionych.

———ooo———

Dymisya ministra Kucharskiego.

Warszawa, 12. grudnia. (tel. własny). Jak w kołach dobrze poinformowanych utrzymują postanowioną została i ma nastąpić w najbliższych dniach dymisya min. skarbu Kucharskiego.

Min. Dmowski doszedł do przekonania o wartości i kwalifikacyach p. Kucharskiego na stanowisku ministra skarbu. P. Dmowski nie robi więcej z pozycyi p. Kucharskiego kwestyi politycznej.

W związku z tem lansowane są już nazwiska kandydatów do tek ministra skarbu. Endecy za wszelką cenę starają się portfel min. skarbu zatrzymać przy sobie i wysuwają jako następcę p. Kucharskiego posła **Zdziechowskiego** i nie godzą się na następców proponowanych przez inne stronnictwa większości. A zatem nie godzą się na p. Michalskiego, wiceprem. Korfantego i sen. Adamskiego.

———ooo———

Mniejszości narodowe a Rada L. N.

Paryż. (Pat). Dzisiejsze posiedzenie ranne publiczne Rady Ligi narodów poświęcone było sprawom uchodźców rosyjskich. niewolnictwa, i **ochrony mniejszości narodowych w republice litewskiej.**

Sprawozdanie w sprawie uchodźców rosyjskich przedłożył Hanoteau. Przyjęto uchwałę zapraszającą członków Ligi jako też inne zainteresowane rządy do udzielania wysokiemu komisarzowi Ligi narodów dla sprawy uchodźców rosyjskich wszelkiej pomocy i ułatwień w celu repatryacyi uchodźców.

Kwestyę niewolnictwa odłożono celem uprzedniego zbadania środków, jakie dotychczas stosowano w celu zwalczania niewolnictwa.

W sprawie **ochrony mniejszości narodowych** na Litwie wysłuchano wyjaśnień Galwanauskasa który zakomunikował o ratyfikacyi przez rząd litewski konwencyi w sprawie mniejszości narodowych.

Rada Ligi narodów postanowiła uważać, **że wobec tego weszła w życie deklaracya z dnia 12. maja 1922 r. przedłożona przez przedstawiciela Litwy w sprawie ochrony mniejszości narodowych w tym kraju, przyczem Rada Ligi narodów uchwaliła, że zobowiązania tej deklaracyi o ile dotyczą osób należących do mniejszości narodowych odnośnie do rasy, religii i języka pozostają pod gwarancyą Ligi narodów.**

Min. Korfanty i kupiectwo żydowskie

(w) P. wicepremier Korfanty czyni zabiegi, by zapewnić skarbowi państwa tymczasowe fundusze dla pokrycia deficytu przez czas, aż zrównoważony budżet ministra Kucharskiego należycie funkcyonować pocznie. Ponieważ w realność budżetu tego wierzy, przeto czyni rzecz niezawodnie dobrą, zbożną i pochwały godną. Zabiega o zaliczkę na podatek majątkowy u przemysłowców śląskich, — dobrze, u potentatów węglowych — dobrze, u kupców żydowskich — ...Hola! nie śpieszmy się z sądem! Czy uchodzi zabiegać o zaliczkę na podatek majątkowy u kupców żydowskich?

Pytania tego nie stawiamy naturalnie w swojem imieniu. Dla ludzi, myślących prostolinijnie w kwestyi sanacyi skarbu nie istnieje różnica między obywatelami polskimi na zasadzie narodowości czy wyznania. Leży ona w interesie ogółu i dla tego wszyscy wedle sił mają obowiązek przyczyniać się do jej przeprowadzenia. Ale są w Polsce ludzie, i całe ugrupowania, które inaczej sądzą. Niedawno jeszcze uważał p. minister skarbu Kucharski za stosowne w publicznie wygłoszonej mowie „uspokoić" opinię publiczną, że pożyczka, którą „udało" mu się uzyskać zagranicą, nie pochodzi od Żydów, ježe dom bankowy Morgana nie ma z Żydami nic wspólnego. Oświadczenie to było koniecznem celem „uspokojenia" sfer rozwojowych, które ratowanie Polski zapomocą kapitału żydowskiego uważałyby przecież za klęskę narodową. A oto obecnie p. Korfanty całkiem otwarcie i publicznie zabiega o pomoc żydowską przy sanacyi skarbu, a „Rozwój" jakoś nie dzwoni na alarm. Czyżby aprobował bez zastrzeżeń to postępowanie p. Korfantego, choć przez nie może cząstka zasługi uratowania finansów państwa spaść na Żydów?

W związku z tem stoi jeszcze pytanie inne. Pod patronatem Rozwoju istnieją dziś w Polsce potężne organizacye kupiectwa chrześcijańskiego, które postawiły sobie za szczytne zadanie wyrwania handlu z rąk żydowskich. Nie słychać do tej chwili nic o tem, by p. Korfanty także do tych organizacyj zwrócił się z prośbą o przyczynienie się wedle sił do akcyi sanacyi skarbu. Nie dzieje się to chyba przez przeoczenie. Czem to tłumaczyć należy, jeśli nie beznadziejnością uzyskania od tych sfer odpowiedniej pomocy?

Sądząc wedle krzykliwych haseł patryotycznych głoszonych przez „Rozwój" i jego przybudówki przy każdej sposobności, spodziewać by się należało, że wszelki apel w ich stronę jest zbyteczny. Tak skondenzowany patryotyzm działać powinien automatycznie, jlekroć chodzi o dobro państwa. Fakt, że tym razem nie działa, powinienby wszystkim otworzyć oczy, że celem tych wszystkich haseł jest tylko ułatwienie sobie walki konkurencyjnej i że pozatem zakrywają one tylko przeraźliwą pustkę bez treści i myśli.

Nie wytykamy tego bynajmniej w tym celu, aby podkreślić przez to zasługi kupiectwa żydowskiego iż, mimo, że rząd obecny na zaufanie jego reflektować nie może, staje do apelu i usuwa na bok wszelkie skrupuły polityczne, gdy chodzi o kwestyę ogólnego dobra, ale by wskazać na właściwą wartość i siłę moralną haseł odżydzenia handlu polskiego. Gdzie nie chodzi o „zdobywanie" placówek, lecz o składanie ofiar na rzecz państwa, hasła te zawodzą. Dla nas nie jest to rzeczą nową, są jednak ludzie, którzyby z tych doświadczeń życia czerpać mogli dla siebie jakąś naukę.

———ooo———

Young przecież wraca.

Warszawa. (AW). Hilton Young natychmiast po ukończeniu wyborów w Anglii nadesłał do Warszawy telegram z wiadomością, że w najbliższym czasie przyjeżdża z powrotem do Polski. Jak wiadomo p. Y. przepadł przy wyborach z okręgu, w którym dotychczas kandydował, na rzecz kandydata Labour Party.

———ooo———

4000 wagonów zboża jedzie zagranicę.

200 mil. złotych franków na cele sanacyi skarbu.

Warszawa, 12. grudnia. (tel. własny). W dniu dzisiejszym podpisany został **układ z obszarnikami w sprawie pozwolenia na wywóz 4000 wagonów zboża zagranicę.**

Z tej okazyi pewna firma angielska złożyć ma większą kwotę w obcej walucie. Z źródła tego jak też innych źródeł otrzyma min. Kucharski na cele sanacyi skarbu **kwotę 200 milionów złotych franków.**

———ooo———

Częściowe uchylenie ograniczeń dewizowych.

Podpisanie umowy między rządem, a kupiectwem żyd.

Warszawa, 12. grudnia. (tel. własny). W dniu dzisiejszym podpisana została umowa między rządem a kupcami żydowskimi w sprawie spłaty zaliczki na poczet podatku majątkowego.

Z tej okazyi ma nastąpić w najbliższych dniach **zmiana przepisów o obrocie dewizami, nadto uledz mają złagodzeniu przepisy o walce z lichwą, które stanowiły szykany dla kupiectwa.**

———ooo———

Przymusowe stosowanie mnożnika drożyźnianego.

Warszawa, 12. grudnia. (tel. własny). W dniu dzisiejszym uchwalono projekt o **przymusowem stosowaniu mnożnika drożyźnianego.**

Protest Koła Żyd. przeciw pogwałceniu parlamentaryzm przez prawicę.

Warszawa, 12. grudnia. (tel. własny). Na dzisiejszej komisyi administracyjnej w imieniu Koła Żydowskiego poseł dr. Schypper założył uroczysty protest przeciw gwałceniu przez prawicę zasad parlamentarnych. Wbrew jednomyślnej opinii komisyi na wczorajszem posiedzeniu Sejmu, prawica przegłosowała przedstawiciela Koła Żydowskiego, jako członka komisyi dla zbadania zajść w Tarnowie, Krakowie i Borysławiu.

Poseł Wierczak starał się usprawiedliwić krok prawicy tem, że uważała, iż miejsce w komisyi należy się raczej NPR. jako stronnictwu robotniczemu, bardziej zaiteresowanemu w tych zajściach, aniżeli Koło Żydowskie.

Przewodniczący komisyi poseł Thugutt uznał słuszność protestnu Koła Żydowskiego, i stanął na stonowisku że prawica winna była zmianę swojego stanowiska podać do wiadomości komisyi, która w ewentualnem uwzględnieniu tegoż, byłaby uchwałę swoją zrewidowała. W obecnych warunkach stanowisko prawicy pogwałciło parlamentaryzm i zdaniem posła Schypera, stanowi niebezpieczny precedens gotowy uniemożliwić współpracę na terenie parlamentarnym.

Poseł Wierczak w odpowiedzi na to stwierdził, że prawica o zmianie swojego stanowiska doniosła wiceprzew. komisyi posłowi Moraczewskiemu, który motywy jej przyjął do wiadomości.

Nowa burza w Sejmie.

Warszawa, 12 grudnia (tel. własny). Na dzisiejszem posiedzenie Sejmu znalazła się wreszcie ustawa o osadnictwie i parcelacyi. Piastowcy zdają sobie sprawę, że z uchwaleniem tej ustawy nie pójdzie tak gładko, jak gładko płynęły przyrzeczenia dawane wyborcom. Z tego też powodu topnieją szeregi „Piasta". Dezercya posłów z tego stronnictwa się wzmaga. Ponadto Piastowi zależy tylko na uchwaleniu ustawy „na papierze", zdaje sobie bowiem sprawę że bez rozwiązainia kwestyi finansowej nie ma mowy o wykonaniu reformy rolnej, a w obecnych warunkach Państwo żadną miarą niema pieniędzy na wykonanie tej ustawy.

PPS. i NPR. zasadniczo występują przeciw temu projektowi. Również Wyzwolenie uważa projekt ten w obecnem brzmieniu za paczenie i kosztawienie reformy rolnej. Na stronie prawej znów znowu Dubadecy czynią liczne zastrzeżenia nie chcąc dopuścić do uchwalenia wspomnianej ustawy. Jest rzeczą notoryczną, że Korfanty i Trąmpczyński usilnie czynią zabiegi, by skłonić Dubadeków do aprobaty stanowiska rządowego. Zabiegi te pozostają jednak bezskuteczne. Chadecya znowu występuje przeciw projektowi, uważając go za grożący bytowi miast, a nadto licznie w stronnictwach rządowych reprezentowani księża oponują przeciw ustawie, ze względu na artykuły dotyczące dóbr duchowych oraz „martwej ręki". Z mniejszości narodowych Ukraińcy, Białorusini i Niemcy, ze względów zasadniczych będą głosowały przeciwko projektowi, podczas gdy Koło Żydowskie którego stanowisko jest równie opozycyjne, wobec obecnego brzmienia ustawy i uzależniony jest od przyjęcia szeregu poprawek, które Koło w tej sprawie zgłosiło, jako votum mnjejszości.

Warszawa. 86-te posiedzenie Sejmu.

W pierwszem czytaniu odesłano do komisyi komunikacyjnej nowelę do ustawy o państwowej wyłączności poczt, telegrafów i telefonów. Ustawa o wypuszczeniu drugiej seryi 6 proc. złotych bonów skarbowych, spadła z porządku, gdyż komisya nie zdążyła jej załatwić.

Następnie p. Makulski (Piast) zdał sprawę z ustawy o parcelacyi i osadnictwie. Ustawa obecna reguluje ostatecznie sprawę parcelacyi i osadnictwa, a celem jej jest zdobycie zapasów ziemi i szybkie jej rozparcelowanie. Przewiduje ona kontyngent ziemi 220.000 ha. rocznie. Ustawa składa się z pięciu działów.

Na podstawie doświadczenia, zdobytego przez Główny Urząd Ziemski, można stwierdzić, że ustawa jest ogromnym postępem na drodze realizacyi reformy rolnej i daje ministrowi reform rolnych podstawę do systematycznej pracy w dziedzinie parcelacyi i osadnictwa.

P. Kwapiński poddaje projekt ustawy ostrej krytyce i uważa, że nowa ustawa pogarsza ustawę z 15. lipca 1920. Mowca odczytuje deklaracyę, wyłuszczającą zasady, na jakich mogłaby być wykonana reforma rolna zgodnie z programem P. P. S. P. P. S. dążyć będzie do wprowadzenia w życie tej ustawy, z następującemi zmianami:

W rękach wielkich właścicieli ziemskich, w okresie przejściowym pozostawia się nie więcej niż 180 ha., reszta ziemi przechodzi na rzecz Państwa bez wykupu.

Z ziemi tej tworzone są parcele od 5—15 h
Z parcelacyi tej korzystają kolejno: a) pracowni
rolni i drobni dzierżawcy, którzy przez parc
lacyę danego objektu tracą warstat pracy,
posiadacze sąsiednich karłowatych gospodars
c) inni małorolni i bezrolni, d) kolonie robot
czo-urzędnicze, w promieniu zasiedlenia mias
i osad fabrycznych, e) miastom przydzielone b
dąo dpowiednie obszary ziemi, stosownie d
sfery ich interesów.

Kooperatywy rolne lub spółki gospodarc
miejscowych robotników rolnych będą jak n
usilniej popierane,

Robotnicy rolni, którzy pracowali 25 lat
folwarku parcelowanym, oraz długoletni dzi
żawcy, otrzymają ziemię bezpłatnie. Inni n
bywcy obowiązani są wpłacić na rzecz skar
określone sumy w 30-letnich ratach.

Parcele nie mogą być rozdrobnione, a ziem
nie może być przedmiotem handlu.

Parcelacyę przeprowadzają wyłącznie urzę
państwowe, pod kontrolą reprezentantów rob
tników rolnych, drobnych dzierżawców i ma
rolnych.

W każdym powiecie wydziela się 1—4 f
warków na gospodarstwa wzrowe, hodowlan
i rolniczo-szkolne.

P. Staniszkis (Z. L. N.) oświadcza, że us
wa jest rezultatem kompromisu i nie odp
wiada zasadom, jego stronnictwa, jest wynikie
ustępstw obu stron na rzecz jednego celu: istn
nia rządu większości polskiej. Ten charakte
kompromisowy nosi punkt, dotyczący dóbr k
ścielnych.

Ustawa załatwia sprawę osadnictwa zgodn
z interesami gospodarczymi kraju, a nie z punk
widzenia politycznego. Wykonanie ustawy za
ży teraz głównie od finansowego stanu państw
bo jeżeli wypuścimy rentę ziemską i ona b
dzie miała odpowiedni pokup wewnątrz kr
zagranicą, to będzie to walną pomocą p
przeprowadzeniu osadnictwa i parcelacyi,
żeli zaś nie będzie miała pokupu, wskutek n
ustalenia się naszego pieniądza, to i bez
ustawy będzie niepewny.

Mowca kończy prośbą o uchwalenie ustaw

P. Dubanowicz składa oświadczenie, że je
rząd przed głosowaniem nie złoży oświadczen
iż Stolica Apostolska zgadza się zasadniczo
przejęcie przez państwo dóbr martwej ręki, k
chrześcijańsko-narodowy nie będzie mógł pr
sądzać tej sprawy swoimi głosami, wbrew p
czuciu prawa i słuszności.

P. Poniatowski (Wyzwolenie) wywodzi:
stawa niniejsza przekreśla reformę rolną i p
wraca do koncepcyi parcelacyi prywatnej, n
kimo pod nadzorem rządu. Jestto parcelacy
dzika, na podstawie której do ziemi dochod
nie ten, kto jej najwięcej potrzebuje, lecz k
za nią najwięcej płaci. Dlatego usunięcie inge
cyi państwa i oddanie wszystkiego w ręce p
watne, będzie przez nas zwalczane. Mowca zg
sza wniosek formalny, że Sejm przechodzi
porządku dziennego nad tą ustawą.

Wicemarsz. Seyda udzielił głosu następne
mowcy p. Greissowi, ale wrzawa i bicie w p
pity uniemożliwiły mu przemawianie.

Marszałek przerywa posiedzenie na ki
minuut. Po przerwie p. Greiss przemawia pr
ciw formalnemu wnioskowi, wśród niemilkną
go hałasu i stuku. Po uciszeniu się, wicemar
Seyda oznajmia, że posłów Putka, Balina, K
dowskiego, Wojewodzkiego, Durę, Wasyńczu
młodszego, Chomińskiego i Bagińskiego pr
wołuje za ciężkie naruszenie spokoju do porz
ku, z zapisaniem do protokołu.

Następnie chciał zabrać głos p. Sommerst
(Koło Żyd.), lecz wskutek hałasu nie mógł pr
mawiać. Przez pewien czas wrzawa trwa da

Wicemarsz. Seyda wzywa do porządku z
pisaniem do protokołu pp. Zygmunta Nowicki
Rudzińskiego, Seiba, Ćwiakowskiego, Fiderk
wicza, Nocznickiego i Stankiewicza. P. ks. St
kiewicz i p. Nocznicki podchodzą do wicemar
i oświadczają, że w hałasach udziału nie bi
Wicemarsz. Seyda cofa wobec tego przywoła
ich do porządku.

Hałas i bicie w pulpity trwają dalej. Wi
marszałek Seyda: Posłów Durę, Antoniego W
syńczuka, Balina, Wojewódzkiego i Putka,
to„ że mimo przywołania do porządku z zap

niem do protokołu przeszkadzali dalej mowcy, wykluczam z dzisiejszego posiedzenia i wzywam ich do opuszczenia sali. (Hałasy trwają dalej). Wicemarszałek Seyda: Zarządzam trzyminutową przerwę i proszę tych posłów, aby w międzyczasie opuścili salę. Po przerwie zaproponował wicemarszałek odłożenie dalszej dyskusyi nad tą sprawą do jutra.

Poseł Sommerstein, na którego przypadła kolej, z powodu zmęczenia nie przemawiał. Zabierze głos dopiero na jutrzejszem posiedzeniu Sejmu.

Przystąpiono do ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej (dalsza rozprawa). P. Mączyński uważa dwuletni czas służby i liczbę 30 dywizyi za nie dostateczne i tylko ze względów skarbowych narazie należy się na to zgodzić.

Wobec spóźnionej pory g. 22.30 przerwano obrady. Następne posiedzenie jutro, we czwartek, o godz. 15.

Wniosek nagły P. P. S.

Warszawa, 12. grudnia. (tel. własny). Na dzisiejszem posiedzeniu Sejmu, wpłynął wniosek nagły P. P. S. w sprawie pertraktacyj, jakie odbył wiceprem. Korfanty z przemysłowcami o zaliczkę na poczet podatku majątkowego.

Ostatnie krytyki.

(Przemówienie posła Dra Rosmarina na komisyi skarbowej.

Warszawa, 12. grudnia. (tel. własny). Na dzisiejszej komisyi skarbowej rząd wystąpił z projektem żądającym uchwalenia emisyi drugiej seryi bonów złotych. Przy tej sposobności od opozycyi min. Kucharski usłyszał niejedno słowo prawdy, a szczególnie ostro zaatakował min., poseł Rosmarin, który oświadczył, że polityka z ulicy Rymarskiej, zakrawa już naprawdę na skandal. Przed kilku zaledwie tygodniami min. Kucharski z trybuny sejmowej wyraźnie oświadczył, że trzeba raz skończyć z bonami. Dziś znowu w trzy dni przed terminem płatności pierwszej seryi, min. żąda uchwalenia nowej emisyi bonów, zapewniając, że powodzenie bonów jest pewne. To jest już naprawdę skandal. Minister, piastujący najodpowiedzialniejsze stanowisko w państwie, zapomina dziś, co wczoraj powiedział, i jak można od społeczeństwa żądać, czy też od zagranicy, by miała zaufanie do człowieka, który nie wie, czego chce. Swoje przemówienie zakończył poseł dr. Rosmarin tem, że początek sanacyi skarbu musi stanowić zastąpienie min. Kucharskiego innym kierownikiem resortu skarbowego.

———ooo———

O unormowanie stanowiska Rady Fin. do min. skarbu.

Warszawa, 12 grudnia (tel. własny). W związku z memoryałem jednego z członków Rady finansowej, żądającym unormowania stanowiska R. F. do min. skarbu, oraz uzależniającym kroki min. skarbu od aprobaty Rady, mówiono dzisiaj znowu o zbliżającej się dymisyi inż. Kucharskiego. Słuszność memoryału uznał również premier Witos, który podobno wraz z Chadecyą prze do usunięcia dyletantyzmu a temsamem i jego przedstawiciela w osobie obecnego min. skarbu. Decyzya zależy od odpowiedzi, mającej być niebawem udzielonej przez p. K.

———ooo———

O ile wzrosła drożyzna w grudniu?

Warszawa, 12 grudnia (tel. własny). 18-tego b. m. zbierze się komisya statystyczna w celu ustalenia wzrostu drożyzny za pierwszą połowę grudnia. Wzrost drożyzny wyniesie prawdopodobnie z górą 50 procent.

Warszawa. (AW). Min. skarbu opracowuje projekt o postępowaniu doraźnem w sprawach skarbowych. Ustawa przewiduje utworzenie specyalnego trybunału, który trybem doraźnym ścigać będzie wszelkie nadużycia skarbowe.

Sprawa odszkodowań a Ameryka.

Waszyngton. (Pat.) Z Białego Domu komunikują, że Stany Zjednoczone z prawdziwem zadowoleniem patrzeć będą na fakt wzięcia udziału przez Amerykanów w ankiecie proponowanej przez komisyę odszkodowań. Jednakowoż Stany Zjednoczone nie wyznaczą oficyalnego reprezentanta a jedynie zaaprobują wzięcie udziału w ankiecie rzeczoznawców amerykańskich w charakterze prywatnym.

Londyn. (Pat.) Wedle wiadomości podanych przez dzienniki w komitecie rzeczoznawców powołaną przez komisyę odszkodowań weźmie udział jako rzeczoznawca amerykański pan Dawes były wysoki urzędnik amerykańskiego urzędu skarbu.

Londyn. (Pat.).. Otrzymano tu oficyalną zapowiedź rządu Stanów Zjedn. w sprawie udziału w pracach komitetu rzeczoznawców. Przypuszczają również, że pierwsze posiedzenie komitetu rzeczoznawców zwołane będzie jeszcze przed Bożem Narodzenie.

———ooo———

Przesilenie gabinetowe w Anglii.

Londyn. (Pat). Rząd nie powziął jeszcze decyzyi co do treści mowy tronowej w dniu otwarcia nowego parlamentu. Istnieje zdanie, że mowa królewska nie powinna poruszać kwestyi zasadniczych, z drugiej strony uważają za wskazane, aby król omówił sprawę reform celnych, a jednocześnie wytyczne polityki Baldwina.

Londyn. (Pat). Dzienniki zaznaczają, że wczorajsza konferencya Baldwina z Asquithem miała jedynie charakter kurtuazyjny. Premier uważał bowiem za stosowne oznajmić Asquithowi osobiście decyzyę gabinetu pozostania przy władzy aż do otwarcia parlamentu. Taką samą rozmowę miał premier z Ramzayem Mac Donaldem.

Londyn. (Pat). Baldwin będzie musiał powołać nowych ludzi do objęcia ośmiu tek, z których 7 zawakowało wskutek rezultatu ostatnich wyborów, a jedna z powodu rezygnacyi. Jak przypuszcza „Morning Post", rekonstrukcya gabinetu nastąpi jeszcze przed zwołaniem Izby.

Londyn. (Pat.). W związku z wczorajszą decyzyą gabinetu Baldwina, obradował dziś komitet wykonawczy Labobr Party. Po dłuższej dyskusyi uchwalono rezolucyę: Komitet wykonawczy Labour Party postanawia, że frakcya parlamentarna tej partyi zatrzyma nadal ściśle opozycyjne stanowisko w Izbie gmin. Komitet postanawia dalej, że na wypadek konieczności powołania do steru nowego gabinetu z łona Labour Party, partya przyjmie na siebie całkowitą odpowiedzialność za rządy krajem, nie uciekając się do kompromisu pod postacią jakichkolwiek koncesyi.

———ooo———

Dlaczego zamknięto parlament włoski.

Czy kryzys w partyi faszystów? — Uśmierzenie gorączki wyborczej faszystów prowincyonalnych? — Nie! — Rząd włoski a wynik wyborów do Anglii. — Faszyzm schroniskiem dla żebraków politycznych.

Rzym. (Pat). Komunikat pochodzący bezpośrednio z kół półurzędowych w sprawie powodów zamknięcia sesyi parlamentarnej, opiewa: Twierdzenie, że rząd obawiał się głosowania w Izbie, jest nonsensem, gdyż Izba skłonna była głosować za udzieleniem pełnomocnictw dla rządu na cały okres trwania obecnego ciała ustawodawczego, gdyby tylko rząd tego zażądał.

Śmiesznem jest również twierdzenie, że rząd obawiał się dyskusyi nad sprawą wykorzystania pełnomocnictw oraz ich przedłużenia, rząd bowiem posiadał wszelkie środki dla kierowania dyskusyą. Grupa faszystów gotowa była złamać nieumiarkowanie opozycyi i zmusić ją do uległości, rząd zaś byłby dokonał reszty.

Absurdem jest również to, co czynią socyaliści, starając się dowieść, że Mussolini powziął tę decyzyę wobec rzekomo grożącego kryzysu w łonie partyi faszystów.

Absurdem jest dalej przypuszczenie, że Mussolini, zamykając sesyę parlamentu, miał zamiar uśmierzyć gorączkę wyborczą faszystów prowincyonalnych. Trzeba istotnie nie znać najzupełniej psychologii Mussoliniego, aby wygłaszać podobne nonsensa.

Powody, które skłoniły Mussoliniego, do zawieszenia na czas nieograniczony posiedzeń Izby, są natury czysto moralnej. Mussolini zrezygnował z łatwego zwycięstwa i to jest szlachetny gest z jego strony. Wybory w Anglii nie są bynajmniej dowodem pochodu na lewo, przeciwnie, oznaczają one kres tego pochodu, gdyż ujawniają paraliż rządu, chorobę, którą przechodziło wiele innych narodów.

W rzeczywistości nie istnieją żadne analogie między tem, co zaszło w Anglii, a sytuacyą polityczną we Włoszech. Faszyzm nigdy nie pragnął być rodzajem schroniska dla żebraków politycznych i będzie zawsze z całych sił dążył do zachowania swej siły i godności, oraz będzie usiłował dowieść zarówno krajowi jak i zagranicy, iż posiada nietylko siłę, lecz również gorące i świadome poparcie szerokich mas narodu włoskiego.

———ooo———

Ekscesy antysemickie na uniwersytecie budapeszteńskim.

Budapeszt, 11. grudnia.

W dniu wczorajszym doszło na tutejszym uniwersytecie do zaburzeń antysemickich, przyczem pobito kilkunastu słuchaczy żydowskich. Walka rozpoczęła się w akademii rolniczej, a gdy pobici studenci jawili się w przykrym bardzo stanie, w parlamencie, by tam uskarzyć się, przyjął ich poseł Pichler. Jego prośba jednak o przyjęcie nagłości wniosku w tej sprawie, została przez parlament odrzucona.

Mimoto poseł Pichler zabrał głos w Izbie i wskazał na konieczność natychmiastowego śledztwa, kto zawinił w ostatnich ekscesach, i skąd pochodzą ludzie, którzy w wojskowych uniformach odwiedzają uniwersytet i przeszkadzają w wykładach.

Minister Wass w zastępstwie prezesa min. przyrzekł w tej sprawie swą interwencyę i wydał na wypadek powtórzenia się ekscesów odpowiednie zarządzenia. Zarządził też ostre śledztwo w sprawie wkraczania niepowołanych czynników do uniwersytetu, by tam urządzać ekscesy.

———ooo———

Manifestacya policyi w Paryżu, żąda wypłaty dodatku drożyźnianego.

Paryż. (Pat.) W dniu wczorajszym na placu przed tut. ratuszem manifestował tłum funkcyonaryuszy policyjnych nie będących w służbie, żądając podwyżki dodatku drożyźnianego. Podczas starcia z policyą pełniącą służbę poturbowano dwu wyższych funkcyonaryuszy municypalnych, którzy usiłowali uspokoić manifestantów. Dokonano licznych aresztowań.

Udaremniony zamach stanu w Portugalii.

Lizbona. W dniu wczorajszym na pałac prezydenta zorganizowany został atak przez żywioły skrajne. Akcya ta miała na celu zmuszenie prezydenta do powołania nowego gabinetu. Atak odparto przy pomocy siły zbrojnej. Porządek przywrócono.

Z Niemiec.

Paryż. (Pat.). Jak donoszą pisma, komisya odszkodowań nie otrzymała jeszcze oficyalnego zawiadomienia o decyzyi Stanów Zjedn., dotyczacej uczestniczenia w komitecie rzeczoznawców.

Masowa emigracya z Niemiec.

Berlin. (AW). Trwające od dłuższego czasu bezrobocie, i ciężkie warunki ekonomiczne, zmuszają robotników niemieckich do masowej, która kieruje się głównie do Jugosławii Rumunii i Portugalii, jakoteż północnej i południowej Ameryki. W połowie r. b. przez porty niemieckie i holenderskie wyjechało przeszło 40 tysięcy robotników. Ponieważ zaś w niektórych krajach istnieje zakaz emigracyi, robotnicy niemieccy niejednokrotnie przekraczają granicę potajemnie.

Równocześnie mnożą się wypadki, że rodzice niemieccy wysyłają swe dzieci zagranicę do krewnych, celem przetrzymania ciężkiego kryzysu ekonomicznego.

Rozwiązanie tajnych organizacyi wojskowych w Niemczech.

Berlin. (AW). Na zasadzie ustawy o ochronie republiki, rząd saski wydał rozporządzenie w sprawie rozwiązania organizacyi „Stahlhelm" i „Frontsoldatenbund". W związku z tem zaznaczyć należy, że organizacye te ściganę przez ustawę Rzeszy, rozwijają się zupełnie swobodnie w Prusiech Wschodnich. Dzienniki wychodzące w tej prowincyi niemieckiej, zamieszczają szereg notatek o nowopowstałych oddziałach „S." i „F" Władze miejscowe nie przeciwdziałają zupełnie tworzeniu się tych oddziałów.

———ooo———

Kanc. Seipl zagroził ustąpieniem

Przyczyną strejk urzędników.

Głównym powodem obecnego strajku urzędników pocztowych w Austryi jest kwestya, czy ustalenie poborów urzędniczych ma się odbywać w drodze odnośnych postanowień Rady Związku, czy rokowań rządu z przedstawicielami organizacyi urzędniczych. porozumienie co do wysokości samych poborów nie stanowi głównego źródła zatargu. Wobec wybuchu strajku pracowników kolejowych, kanclerz Seypel zagroził ustąpieniem. Próby pośredniczenia podjął się kom. Ligi Narodów Zimmermann. Należy zaznaczyć, że zadośćuczynienie żądaniom strajkujących, wymagałoby wstawienia do budżetu nowej nieprzewidzianej pozycyi w wysokości 11 miljardów koron. (Pat.).

———ooo———

Wzmocnienie międzynarodowej pozycyi SSSR.

Tak twierdzi Kamieniew.

Moskwa. (Pat.). Wczoraj na pierwszem posiedzeniu nowego sowietu moskiewskiego, przemawiał nowo wybrany przewodniczący sowietu Kamieniew, który m. i. dowodził, że nastąpiło dalsze wzmocnienie międzynarodowej pozycyi S. S.S.R. Mowca zapowiedział niezwłoczne wznowienie stosunków z Włochami. Zdaniem mowcy również i oświadczenie prezydenta Coolidge świadczy o zwrocie, jaki się dokonał w opinii amerykańskiej na korzyść sowietów. Związek republik sowieckich pragnie bardzo zawrzeć odpowiednie układy z Ameryką, przyczem nie widzi żadnych ku temu przeszkód.

———ooo———

Z sow. Rosyi.

Prasa sowiecka głosi...

Moskwa. (AW). Prasa sowiecka stwierdza, że Litwa przeżywa obecnie ostry kryzys finansowo-ekonomiczny. Uwolniono cały szereg urzędników i robotników. Dotąd wymówiono pracę 8000 urzędników państwowych i 2000 robotników. Liczba bezrobotnych wciąż wzrasta.

Dalej prasa sowiecka głosi coraz częściej, że wszystkie państwa kapitalistyczne zarzuciły politykę wrogą sowietom i gotowe są wejść z niemi w normalne stosunki polityczne i handlowe. Rozpuszczając te pogłoski rząd sowiecki pragnie oddziaływać na opinię publiczną w Rosyi, która zaniepokojona jest kryzysem gospodarczym, ogarniającym całe państwo.

Waluty zagraniczne.

Rząd sowiecki wydał zarządzenie na mocy którego wszystkie przedsiębiorstwa państwowe, komunalne, kooperatywy i przedsiębiorstwa prywatne przedstawiać mają w okręgach peryodycznych komisarzowi finansowemu wykazy posiadanych przez się walut zagranicznych.

Przemysłowcy łódzcy w Rosyi.

Moskwa. (AW). Delegacya przemysłowców łódzkich po 2 tygodniowym pobycie w Moskwie we wtorek wyjechała z powrotem do kraju. Przedstawiciele przemysłu polskiego nawiązali szereg stosunków handlowych w Moskwie i z pobytu w Rosyi są naogół zadowoleni.

Moskwa. (AW). Prezydyum WCIKa postanowiło utworzyć komisyę, której zadaniem byłoby określenie granic między republiką rosyjską a białoruską.

Petersburg. (AW). W ostatnim tygodniu władze sow. przeprowadziły szereg rewizyi i aresztowań w Petersburgu, wśród mieszkających tam Polaków.

———ooo———

Z ostatniej chwili.

Warszawa, 12. grudnia. tel. własny). Poseł dr. Leon Reich odbył dziś konferencyę z marszałkiem Ratajem. Przedmiotem konferencyi była sprawa najbliższych prac w Sejmie.

Warszawa, 12. grudnia. tel. własny). W kołach sejmowych opowiadają, że istnieje myśl wprowadzenia w życie Rady Naprawy Skarbu, na wzór dawnej istniejącej Rady Obrony Państwa.

W skład tej nowej Rady wejść ma 48 członków. Połowa złożona ma być z parlamentarzystów, druga zaś połowa, z fachowców. W skład Rady wejść mają delegaci wszystkich stronnictw sejmowych.

Rada Naprawy Skarbu ma za cel zajmowania się sprawami sanacyi skarbu, a wszelkie sprawy skarbowe będą podlegały jedynie jej kompetencyi.

Warszawa. (AW). Port w Gdyni mimo niewykończenia stopniowo zaczyna się rozwijać. Dwa Towarzystwa okrętowe urządziły tam już swe składy. W ślad za niemi zgłaszają się inne.

Belgrad. (Pat.) Minister spraw zagranicznych Ninczicz przyjął wczoraj niem. charge d'affaires w Belgradzie, który wręczył mu odpowiedź rządu niem. na notę protestacyjną rządu S.H.S. z dnia 23 lipca. Nota niemiecka podkreśla, że bynajmniej nie było intencyą rządu niem. uczyńić uszczerbek S.H.S. w zakresie odszkodowań. Chodziło jedynie o to, aby podnieść myśl bezpośrednich rokowań pomiędzy zastępcami Królestwa S. H. S. z jednej, a przemysłowcami niem. z drugiej strony. W razie przyjęcia tego rozwiązania sprawy rząd Rzeszy zagwarantowałby odpowiednie postawy.

Ortodoksi wobec budowy Domu Akademickiego w Warszawie.

Warszawa. Onegdaj odbyło się w rabinacie warszawskim posiedzenie z udziałem ortodoksów praskich w sprawie Domu akademickiego na Pradze. Rabin Gutszechter przedłożył, aby ortodoksi nabyli ów plac na Pradze na rzecz bóżnicy, aby w ten sposób uniemożliwić budowanie tam instytucyi, niereligijnych i aby wzamian kupili inny plac na budowę Domu Akademickiego. Ortodoksi zadeklarowali 1000 dolarów na Dom Akademicki. Jeden z ortodoksów Cukierman oświadczył, iż ofiaruje bezpłatnie plac na ulicy Siedleckiej, jeśli Komitet Budowy uzna plac ten za odpowiedni.

Poseł Kirszbraun zreferował, że Koło Żydowskie wyłoniło komisyę z 5 osób, która ma pośredniczyć między rabinatem ,gminą i Komitetem Budowy, celem znalezienia wyjścia i załatwienia sprawy. Zebranie uchwaliło stworzyć komisyę, składającą się z 15 ortodoksów z Warszawy i Pragi oraz członków rabinatu, Komisya ma m. in. zająć się sprawą stworzenia funduszów na kupno placu na Dom Akademicki.

Rabinat ma również wejść w kontakt z Kołem Żydowskiem, jeśli Komitet Budowy na to się zgodzi oraz wydać odezwę do ludności żydowskiej, aby składała ofiary na budowę Domu Akademickiego.

———ooo———

Zaliczka kupiectwa żyd. na podatek majątkowy.

Warszawa. 12.12 (tel. wł.). Jak wiadomo prowadzone były pertraktacye kupiectwa żyd. z ministerstwem skarbu w sprawie zaliczki na podatek majątkowy. Zarząd Centrali zrzeszeń kupiectwa żyd. ogłasza w tej sprawie w warszawskiej prasie żydowskiej następujące informacye:

W czasie konferencyi odbytej w poniedziałek w ministerstwie ujawniła się konieczność przedłożenia ministerstwu skarbu przez Centralę kupiectwa żydowskiego repartycyi sumy 12 miljoonów franków, które kupiectwo ma złożyć na poczet podatku majątkowego — na poszczególne firmy w poszczególnych miejscowościach. Do repartycyi mają być wciągnięte handlowe towarzysttwa z ogr. poręką.

Repartycya całej sumy na poszczególne okręgi i miejscowości oraz poszczególne branże poza Warszawą musi być ukończona do 20 bm. a wysłane przez warszawską Centralę awizacye płatnicze dla prowincyi muszą być do tego terminu nadesłane z powrotem, poczem już samo ministerstwo roześle poszczególnym Izbom skarbowym odpowiednie wykazy.

Cała rata ma być zapłacona w całej Polsce w gotówce i w akceptach

do dnia 24. b. m.

Repartycya uwzględn irównież te firmy, które nie są członkami Centrali lub jej stowarzyszeń filialnych.

Jeszcze o „aferze" r. Grossberga.

Lwów, 12. grudnia.

Jak się dowiadujemy, aresztowani pod zarzutem prowadzenia podwójnych ksiąg, trzej kupcy z ul. Słonecznej oraz ich buchalter, w którą to sprawę wmieszany też był r. Izby skarbowej Grossberg (o aresztowaniu ich pisała w swoim czasie szeroko tutejsza prasa), zostali na zasadzie uchwały Izby Radnych wypuszczeni dziś na wolną stopę.

———ooo———

O projekt ustawy o ubezpieczeniu na wypadek choroby.

Dnia 10 bm. odbyła się w Izbie handlowej i przemysłowej pod przewodnictwem Dyrektora Bolesława Lewickiego konferencya, zwołana przez Prezydyum Izby w sprawie projektu ustawy o ubezpieczeniu na wypadek choroby, niezdolności do pracy, starości i śmierci. Prócz przedstawicieli sfer przemysłowo-handlowych byli obecni delegaci Okręgowego Urzędu Ubezpieczeń od wypadków, Zakładu pensyjnego, Towarzystwa gospodarczego, Towarzystwa Ekonomicznego itd.

Starszy referent Izby Dittrich przedstawił w ogólnych zarysach treść projektu bardzo obszernego bo liczącego 260 artykułów. Poczem podniósł, że Prezydyum Izby uznając całą doniosłość problemów społecznych powyższym projektem objętych, oraz potrzebę ustawowego ich uregulowania stoi jednakże na stanowisku, że chwila obecna nie nadaje się do wprowadzenia tego projektu w życie. Sprzeciwiają się mianowicie temu przedewszystkiem nasze nieuregulowane stosunki gospodarcze i brak stałej waluty, która uniemożliwiała wszelkie obliczenia rentowe, oraz lokaty funduszów ubezpieczeniowych Przeciw projektowi, który nakłada na Państwo nowe ogromne obciążenia i przewiduje

utworzenie nowych urzędów przemawiają również obecnie względy na sanacyę Skarbu Państwa W Czechosłowacyi mimo ustalenia się stosunków gospodarczych i dobrej waluty dopiero teraz zaczęto się zastanawiać nad kwestyami, których uregulowanie ma na celu niniejszy projekt. Ustawy społecznej o tak ogromnej doniosłości, nie można załatwiać z dnia na dzień, lecz należałoby wszystkim interesowanym czynnikom dać możność współpracy i czas do należytego wypowiedzenia się. W dyskusyi, która się nad referatem rozwinęła, wszyscy mowcy, którzy głos zabierali, przychylili się w zupełności do stanowiska Izby.

———ooo———

Zamach samobójczy w więzieniu Sądu karnego przy ul. Batorego

Lwów, 13. grudnia.

(d). Wczoraj w godzinach południowych rozeszła się lotem błyskawicy i wstrząsła naszem miastem wiadomość, że w tut. więzieniu karnem przy ul. Batorego, targnął na swe życie właściciel „Kawiarni Teatralnej“ Maks Turteltaub, aresztowany jak wiadomo przed kilku dniami za wystąpienie przeciw wywiadowcy policyjnemu, w chwili, gdy ten chciał legitymować grających w „nasze wasze“ w jego kawiarni gości, i wywołała niezwykłe zainteresowanie, a łączone z tym faktem przeróżne pogłoski, rzucały na cały ten wypadek jakieś cienie tajemniczości. Nic dziwnego, „afera“ bowiem p. Turteltauba rozdmuchiwana przez niektóre dzienniki a szczególnie przez „znany“ i osławiony lwowski dziennik brukowy do nienaturalnyhc rozmiarów, zajęła umysły prawie wszystkich sfer społeczeństwa lwowskiego.

Szczegóły zamachu samobójczego przedstawiają się następująco: Około godz. 12-tej w południe zaprowadzono do łazienek więźniowych aresztantów a między innymi także i błp. Turteltauba. Jak wiadomo czas kąpieli więźniów jest bardzo krótki i ograniczony. W jakiś czas później gdy wszyscy więźniowie opuścili kabiny, zauważono brak błp. Turteltauba. Dozorca zapukał tedy do kabiny, w której denat się kąpał, a gdy ten nie dawał żadnego znaku życia, otworzono drzwi a wtedy oczom świadków ukazał się straszny widok: potworna kałuża krwi i niemożliwie pocięte ciało Turteltauba. Okazało się, że denat poprzecinał sobie żyły w kilkunastu miejscach na ciele. Denat wskutek gwałtownego upływu krwi w kwadrans później wyzionął ducha. Fakt powyższy wywarł wrażenie dość przykre, i poczęto go rozmaicie komentować. Zasięgnięte przez nas informacye u osób do rodziny zmarłego Turteltauba, zbliżonych wyjaśniają okoliczności, jakie towarzyszyły zamachowi samobójczemu wymienionego. Denat po pojawieniu się skierowanych przeciw jego osobie notatek w niektórych pismach, popadł w silne roztargnienie, a szczucia niektórej prasy przeciw jego osobie, a przedewszystkiem osadzenie go w więzieniu pod zarzutem gwałtu publicznego wprawiło denata w stan silnego zdenerwowania. Przed zwiedzającymi go osobami skarżył się, że przybijają go niesłuszne napiętnowania i stawianie pod pręgierz opinii publicznej i prawdopodobnem jest, że wczorajsza decyzya prokuratury, odrzucająca prośbę zastępcy prawnego denata o uchylenie aresztu śledczego, wpłynęła poważnie na dokonanie zamachu samobójczego. Tyle informacye prywatne.

KRONIKA POLICYJNA.

Lwów, 13. grudnia.

(d). **Obławy na waluciarzy.** Wczoraj oddział lotny przy eksp. śledczej przeprowadził w pociągu, zdążającym ze Lwowa do Katowic (o godz. 7.40 wieczór) rewizyę pasażerów, która dała wynik dodatni. Organa policyjne przeprowadzały rewizyę przy asystencyi organów skarbowych. Znaleziono około **3000 dolarów i wiele innej obcej waluty.** Rewizyę przeprowadzano na linii Lwów — Przemyśl — Rzeszów. W poszczególnej części posiadali przy sobie obce waluty kupcy i kupcowe, jadący po towary. Organa policyjne dokonały aresztowań kilku osób, co których zachodziło przypuszczenie, że trudnią się zawodowo waluciarstwem i nosili się z zamiarem wywozu obcej waluty za granicę. — Również we Lwowie trwają w dalszym ciągu obławy i rewizye w mieszkaniach i na ulicach u osób podejrzanych o spekulacye walutowe lub nie mogących się wykazać dokumentem legalnego nabycia obcej waluty.

— (d). **Hieny cmentarne.** Niedawno temu donieśliśmy o fakcie przyaresztowania bandy, trudniącej się ograbianiem grobowców a grasującej w powiatach lubaczowskim, rawskim, grodeckim i i. i zdawało się, że się ma już całą tę ohydną paczkę szakali w ludzkiem ciele za kratkami, gdy tymczasem zaszedł nowy wypadek wtargnięcia do grobowca hr. Ponińskich w Horyńcu (pow. Lubaczów). Grabieżcy splądrowali całą kaplicę grobowcową i przez otwór w podłodze wtargnęli do wnętrza grobowca, w którym mieściło się 12 trumien. Otworzyli zaledwie trzy, zbeszcześcili zwłoki, szukając biżuteryi, której jednakowo nie znaleźli. Ponownie jest miejscem wypadku Horyniec (pow. Lubaczów), miejscowość na terenie operacyjnym przytrzymanej zgrai, przezwanej przez aresztowanego herszta Kurnickiego Szczepana, związkiem „anarchistycznym“, co wskazuje, że bandyci pozostawili lub to przyjaciół, którzy podjęli się kontynuowania tej łotrowskiej roboty, lub też niewyśledzonych dotąd dalszych członków swej szajki.

Walka tut. ekspozytury śledczej w kierunku zwalczania tego bezwstydnego procederu wyuzdanych z wszelkiej godności ludzkiej pozbawionych mętów, nie ustaje i onegdaj, o czem donieśliśmy, przyaresztowano kilku osobników lwowian, którzy ogałacali grobowce na tut. cmentarzu żydowskim przy ul. Piljchowskiej, z wszelkich ozdób. Szczególnie znikały sztaby żelazne, oparkaniające groby, płyty ozdobne pomników i trwałe wieńce ozdobne. Przytrzymani szubrawcy wydali bratników i koleżków swoich, u których spieniężali łupy. I tak udało się kom. Stojkowowi, dzięki wytrawnemu a dyskretnemu śledztwu, odebrać prawie wszystkie zgrabione z cmentarza żyd. sprzęty, wartości kilkuset miljonów marek. Oto uszkodzone zostały grobowce następujących rodzin, które wedle wykazu eksp. śledczej poniżej podajemy. Groby: Wandlow, Meisnerów, dra M. Kahanego, Wiesenbergów, Suesskinda-Landaua, Adeli Bendel, Mundów, Seeligów, Mergulesów, dra Koernera, Czopów, Schneidrów, Auerbachów, Anny Liebmann, Rusmanów, rab. Loewensteina, Kolischerów, Naftuły Toepfera, Rappaporta, Hambacha, Wilenbergów, Goldmanów, Marka Bunda, Eberów, Schrenzlówny, M. Teitelbauma, H. Auerbacha, Ch. Hausnera, R. Shoenfeld, Doroty Goldstein, Finkler, H. Weitha, H. Buber, Przestępcy pozbawili także ozdób groby poległych w walce o Lwów oficerów Żydów. Rzeczy są do odebrania w depozycie eksp. śledczej przez zgłoszenie się do kom Stojkowa.

— (d). **Włamanie do fabryki cykoryi.** Wczoraj w nocy włamali się do fabryki cykoryi w Sądowej Wiszni jacyś sprawcy, gdzie w biurze fabrycznem rozbili wertheimowską kasę, skąd zabrali około 100 miljonów. Na miejsce wyjechał z tut. eksp. śledczej wywiadowca z psem pol.

KOMUNIKATY TEATRALNE.

— **Przed świętami po raz ostatni „Walkirya“.** W piątek po raz ostatni przed świętami daje Teatr Wielki potężne dzieło Wagnera, które dotąd wypełniało po brzegi widownię.

— **Jedyny występ Jakubowskiej.** Primadonna opery poznańńskiej, świetna śpiewaczka M. Jakubowska, wystąpi w sobotę gościnnie w najlepszej swej roli Racheli w „Żydówce“. Eleazara śpiewać będzie p. Mann, kardynała p. Zopoth, Jakubowska partyą Racheli zdobyła sobie entuzyastyczne głosy krytyki i wszędzie gdzie ją śpeiwa jest przedmiotem gorących owacyi ze strony publiczności. „Żydówka“ z nią i z Mannem liczy może u nas na duże powodzenie. Sprzedaż biletów rozpocznie się już we czwartek.

„ON, ONA i HAMLET“

humorem tryskająca komedja w 6 wielk. akt.

Marysieńka. W gł. rolach słynni skandynawscy komicy PAT i PATACHON. Kopernik.

— **Gościnne występy Anny Sznage-Zielińskiej.** W pamięci lwowian utkwiła urocza postać tej artystki, która na naszej scenie cieszyła się zawsze tak olbrzymią niekłamaną sympatyą. Dyrekcyi teatrów udało się pozyskać p. Zielińską na kilka tylko występów w głośnej sztuce Kampfa „Nina“. Rola ta świetnie odpowiada idealnym warunkom p. Zielińskiej, która gra ją wprost koncertowo. Nie ulega wątpliwości, że wiadomość o występie znakomitej artystki zaelektryzuje cały artystyczny Lwów, który powita ją z radością. Pierwszy występ Zielińskiej odbędzie się w poniedziałek w Teatrze Wielkim. Bliższe szczegóły podamy niebawem.

Z sali koncertowej

Pieśni Szymanowskiego.

Lwów, który nie bez słuszności uchodzi za jedno z najmuzykalniejszych miast w Polsce, nie zna prawie nowoczesnej muzyki. Tu i ówdzie pojawi się wprawdzie na programie jakimś rzecz modernistyczna, należy to jednak do rzadkości i nie może słuchaczom dać należytego wyobrażenia o tem, jak się dzisiejsza generacya kompozytorów zapatruje na swe zadanie, jakiemi drogami kroczy modernistyczna muzyka. Z całego szeregu kompozytorów-nowatorów, których nazwiska znane są na szerokim świecie, jedyny Karol **Szymanowski** stał się we Lwowie — o ile tak się wyrazić można — popularnym a zawdzięcza tę popularność przedewszystkiem siostrze swojej pani Stanisławie **Korwin Szymanowskiej** która z podziwu godną wytrwałością zaznajamiała od szeregu lat tutejszą publiczność z kompozycyami swego brata. Praca pani Szymanowskiej nie poszła na marne, a najlepszym tego dowodem„ że na zapowiedziany kompozytorski wieczór pieśni Karola Szymanowskiego publiczność rozchwytała bilety w przeciągu dnia.

Program koncertu obejmował same prawie nieznane dotychczas u nas pieśni jak trzy pieśni z cyklu „W mroku gwiazd“, „Słopiewnie“ (w całości), „Rymy dziecięce“ i pieśni Roksany z opery „Król Roger“. Że wykonanie tych pieśni było doskonałe, nie trzeba specyalnie zaznaczać, gdyż odtwórcami ich byli niedościgniona pieśniarka pani Szymanowska i kompozytor (przy fortepianie) a więc najidealniejsi i najbardziej powołani interpretatorowie, co do samych zaś kompozycyi trudno po jednorazowem usłyszeniu wydać sąd i poddać każdą z nich szczegółowej ocenie. W każdym razie należy stwierdzić, że twórca ich jest kompozytorem o bardzo dużym talencie i wielkiej wiedzy.

Publiczności najbardziej przypadły do smaku „Rymy dziecięce“ do słów I. K. Iłłakowiczównej, w których kompozytor w doskonały sposób ilustruje każdą z dwunastu bajeczek czy też powiastek a piosenki jak n. p. „Szerszeń“, „Wizyta u krowy“ lub „Gil i sroka“ zdobędą z pewnością w jaknajkrótszym czasie wielką popularność. „Słopiewnie“ do słów J. Tuwima to pieśni, w których kompozytorowi szło w pierwszym rzędzie o oddanie odpowiednich nastrojów, co mu się też w sposób doskonały udało. Zwłaszcza trzy ostatnie z tego cyklu „Św. Franciszek“, „Kalinowe dwory“ i „Wanda“ zasługują na ogólną uwagę.

Kompozytorski wieczór pieśni Karola Szymanowskiego był bezsprzecznie senzacyą dotychczasowego sezonu koncertowego i przekonał z pewnością niejednego z dotychczasowych wrogów modernistycznej muzyki, że ona pomimo jaskrawych dysonansów, atonalności i wszystkich innych swych nowoczesnych akcesoryów przecież nie jest tak straszną — o ile twórca jej ma coś do powiedzenia.

Spodziewać się należy, że Szymanowski zapozna nas niebawem także z innemi swemi kompozycyami i że potem przyjdzie kolej również na innych modernistów, by muzykalność Lwowa nie była nadal zbyt jednostronną.

Alfred Plohn.

PERFUMY FRANCUSKIE MYDŁA TOALETOWE, PUDRY, KOSMETYKI itp. poleca najtaniej ENIS, Lwów, Skarbkowska 6

NADESŁANE.

Przepiękny prawdziwy perski dywan, (Korssan) 3×4 korzystnie do sprzedania. Kołłątaja 2. skład wódek Saubermann. 1110

Urzędnik bankowy

lat 28, Żyd, b. słuchacz praw, na niewypowiedzianej posadzie, obejmie funkcyę sekretarza u przemysłowca finansisty, względnie ożeni się z córką tegoż. Zgłoszenia pod „Spero“ do biura ogł. Brücka, Kościuszki 2. 10400

50 milionów nagrody

dam temu, kto mi odnajdzie skórę, a to boksy, juchty, podeszwy, skradzione w nocy 7. b. m. wartości 500 milionów marek. 10379

P. T. firma „PLUTO“ Braci Balsenbaum we Lwowie.

Komitet budowlany jakoteż Prezydyum „Cori Chod“ składa tą drogą P.T. firmie, za ich obywatelski czyn, jakim było ofiarowanie 5 wag. piasku, tudzież pół wag. wapna, na budowę bożnicy, podziękowania i serdeczne „Bóg zapłać“.

Za Prezydjum: M. Bilewicz.
Za Komitet budow. Scharf Zygmunt.

ZAPROSZENIE.

Na konstytuujący Walny Zjazd »Centralnego Komitetu Opieki nad żyd. sierotami we Lwowie«, który odbędzie się we wtorek DNIA 25. GRUDNIA BR. o godzinie 10-tej przedpoł. w sali zakładu sierót im. Róży Melzerowej we Lwowie, pl. Strzelecki l. 4.

Porządek dzienny:

1) Odczytanie i przyjęcie statutu,
2) Sprawozdanie ustępującego Komitetu Centralnego,
3) Organizacya akcyi opiekuńczej nad sierotami w przyszłości,
4) Kształcenie zawodowe sierót,
5) Akcya sieroca a ustawa o opiece społecznej,
6) Jaką rolę mogą i powinny odegrać Izr. Gminy Wyzn. w akcyi sierocej,
7) O znaczeniu ochronek dziennych,
8) Wybór Rady Naczelnej i innych organów Komitetu Centralnego,
9) Wnioski i ewentualia.

W razie braku przepisanego statutem kompletu Walny Zjazd rozpocznie ważne obrady tego samego dnia i w tym samym lokalu o godzinę później bez względu na liczbę zebranych.

We Lwowie, dnia 11. grudnia 1923.

Członkowie założyciele:

za: Tow. dla opieki nad żyd. sier. we Lwowie
Dr. ADA REICHENSTEIN mp.
za: Tow. kolonii i ochr. ogrodniczych dla dziatwy i młodzieży żyd. we Lwowie.
Dr. JAKÓB KORKIS mp.
za: Tow. ochronek dla dzieci żyd. we Lwowie
EMMA LILIENOWA mp. 10357

Kronika.

TEATR WIELKI.
Czwartek „Noc Św. Mikołaja“.

———ooo———

TEATR MAŁY.
Czwartek „Pokojówka szuka miejsca“.

TEATR NOWOŚCI.
Czwartek „Dziewczę z Holandyi“.

Teatr „BAGATELA“, Rejtana 3.

Od 1. grudnia 1923 nowy program: Część I. „Kwit“, farsa w 1. akcie. Część solowa: Clée, duet taneczny. Marek Winlheim. Mr. Rald. Clifford, tercet taneczny. Część III. „Incognito“, farsa w 1 akcię. T. Doński, wirtuoz na harmoniach ręcznych.

———ooo———

— **Biuro Koncertowe M. Tuerka.** Piątek 14. grudnia: **Wacław Kochański,** skrzypek. 10343

— **Przeniesienie sądów.** Senat II. i oddziały jednostkowe Cg. II. a, Cg.II.b i Cg.I.c. tut. Sądu okręgowego cywilnego przenoszą się z dn 1. stycznia 1924 z ul. Rutowskiego 13 do budynku Sądu powiatowego S. I. we Lwowie, I. piętro, drzwi 37, 47, 48 i 49, zaś kancelaryi tegoż Senatu i oddziałów jednostkowych do tegoż samego budynku drzwi 50.

— **W rocznicę zamordowania prezydenta Narutowicza.** 16. b. m. jako w rocznicę zamordowania śp. Gabryela Narutowicza odbędzie się w Warszawie szereg uroczystości poświęconych pamięci Zmarłego. Zawiązał się komitet akademicki pod protektoratem rektorów wyższych uczelni, odbędzie się uroczysta Akademia robotnicza z udziałem posłów stronnictw radykalnych, oraz uroczysta Akademia w Radzie miejskiej, w której wezmą udział Prezydent Rzplitej oraz przedstawiciele rządu. (AW).

— **Podwyżka cen biletów teatralnych.** Na posiedzeniu subkomitetu m. komisyi teatralnej stwierdzono na podstawie rachunków, że teatry miejskie mają obecnie około 1 miliard mk. dziennych wydatków, wobec czego uchwalono podwyższyć ceny biletów we wszystkich teatrach m. przeciętnie o 40 proc. Podwyżka ma nastąpić już w najbliższych dniach.

— **Związek Artystek Polskich** zawiadamia, iż z dniem 16. bm. „Wystawa Gwiazdkowa“ przy pl. Akademickim 1, uzupełniona będzie całym szeregiem nowych prac: Albinowskiej, Dolińńskiej, Drexlerówny, Chybińskiej, Hausnerowej, Korzeniowskiej, Kulikowskiej, Nowotnowej Opolskiej, Lang, Rozenfeld, Szyrajew, Smolkówny, Harland-Zajączkowskiej, Wodzickiej, Zaleskiej i w. in. Wystawa otwarta od godz. 10 rano do 3 popoł.

— **Z Uniw. lud. im. A. Mickiewicza.** 13. we czwartek i 14. w piątek bm. o godz. 7-mej oraz 15. w sobotę o godz. 6-tej będzie w Un. ludowym wyświetlany film pt. „Bawełna“, z prelekcyą prof. Akad. handl. Jana Wójcika. Pouczająca prelekcya i żywa ilustracya filmowa dają możność łatwego poznania ogromnych amerykańskich fabryk bawełny i życia robotniczego. Sala Inst. techn., ul. Bourlarda 5.

— **Wiec bruttowców.** Małopolski Związek Bruttowców we Lwowie zwołuje ogólny wiec bruttowców celem naradzenia się i zajęcia stanowiska w sprawie nizkich z opóźnianiem wypłacanych cen za ropę bruttową, na niedzielę 16. grudnia o godz. 11 przedpoł. w sali giełdy towarowej przy ul. Akademickiej, na który zwraca się uwagę sfer interesowanych

— **Nowa podwyżka biletów tramwajowych elektryczności i gazu.** Na ostatniem posiedzeniu Magistratu uchwalono nową podwyżkę biletów tramwajowych i światła elektrycznego o 40 proc. zaś gazu o 50 proc. Stosownie do uchwał komisyj elektrycznej i gazowej podwyżka wejdzie w życie z dniem 13. grudnia. Bilet ulgowy zamiast obecnych 40.000 kosztować będzie 50.000, zwykły z 50.000 na 70.000, dworcowy z 60.000 na 90.000, kontrolny z 60.000 na 100.000. Abonament miesięczny z 5 na 7 milionów itd. Prąd dla światła elektr. z 220.000 na 340.000 za kilowat godzinę, dla motorów z 100.000 na 170.000. Światło gazowe podwyższono o 50 proc.

— **300 proc. podwyżka taryfy kominiarskiej.** Na ostatniem swem posiedzeniu uchwalił Magistrat podwyższyć z dniem 1. stycznia taryfę kominiarską o 300 proc.

— **Podwyższenie akcyzy od napojów spirytusowych** a więc miodu, piwa i wina nastąpi wedle ostatniej uchwały Magistratu już w najbliższych dniach i to w podwójnej wysokości.

— **Unieważnione dolary.** W ostatnich czasach przy ogólnem zainteresowaniu się walutami zagranicznemi a przedewszystkiem dolarami, niesumienni spekulanci wystarali się o materyał do brotowy w postaci unieważnionych dawno dolarów. Są to dolary, które wypuścili zbuntowani konfederaci w r. 1861 w południowych stanach Ameryki Północnej i noszą napis „The Confederate States of America“ zamiast napisu, który widzimy na prawdziwych „The United States of America“.

NADESŁANE

Hermanowi i Annie z Karlinerów Hauserom zasyła serdeczne gratulacye Izydor Seinfeld z rodziną. 10398

— **Wszystkie grunta Żydowskiego Funduszu Narodowego są już zakolonizowane.** Tysiące Chaluców czeka na zakupno nowych gruntów celem osiedlenia się. Żydzi! Ofiarujcie na cel „Geulat haarec“ (Wykupna ziemi), gdyż od tego zależy los odbudowy kraju ojców. Datki przyjmuje Keren Kajemet L'Israel, Lwów, ul. Bernsteina 9., II. p. 10371

Z Giełdy.

Walutowe notowania pozagiełdowe.

Lwów, 12. grudnia.

Dol. am. 4800000, Dol. kan. 4450000, Kor. cz. 125000, Frank ifranc. 2250000, Fr. szw. 725000, Fr. belg. 200000, Liry wł. 180000, Lei rum. 1900, Guld. hol. 1750000, Funty 18500000, Wiedeń 68, Praga 130000. Czerniowce 19500—20000.

Złoto: 20 kor. 19000000, 20 mk. 20500000, 20 frank. 18000000, 10 rubli 26000000.

Srebro: Kor. 325000, 5 kor. 1700000, floreny 850000, ruble 1300000, kopiejki 600000.

Z giełdy zbożowej.

Lwów, 12. grudnia.

Mimo licznego udziału, ogólny obrót zaledwie około 25 ton. Transakcye w pszenicy i jęczmieniu. Podaż nieco obfitsza, popyt słabszy. Tendencya utrzymana, usposobienie silnie rezerwowane. —

W szczególności płacono: pszenica krajowa 73/74 ev 1923 12500000—13700000, żyto małopolskie 68/69 ev 1923 8300000—8500000, jęczmień małopolski browarniany 8200000—8400000, owies małopslik 44/45 ev 1923 7200000—7400000.

Mąka pszenna 40 proc. „0“ 25000000, mąka pszenna 55 proc. „1“ 20000000, mąka pszenna 70 proc. „4“ 15000000, mąka żytnia 60 proc. „0“ 17500000, mąka żytnia 70 proc. „1“ 15500000 (typy młyny lwowskie loco Lwów brutto za netto łącznie z workami), otręb pszen. netto bez worka 4500000. otręb żytni netto bez worka 4300000

Inserujcie W CHWILI

KLUPY, (FITY) wszelkich rodzajów, NUMERATORY oryg. Göhlera, oraz części składowe do tychże, TAŚMY PARCIANE i STALOWE oraz władki do tychże, METRY wszelkich rodzajów, SZUBLERY do drzewa, KLUPKI do kopalniaków stalowe i drewniane, RYSZPAKI, CECHÓWKI, KSIĄŻKI KUBICZNE wszelkich systemów, KREDĘ do drzewa polecają:

Leon Appel i Ska, Lwów, l. Legionów 1.

TEL. 458. — ADRES TELEGR. „OPTYKA Lwów“.
Gen. Zastępcy WILHELM GÖHLERS WITTWE FREIBERG, Saksonia. — Jedyna Fabryka Numeratorów i Klup do drzewa. 10370

DRUKARNIA LWOWSKA
WE LWOWIE, ul. KOPERNIKA 11
TELEFON 831.
Posiada: maszyny rotacyjne, pospieszne, do składania, — stereotypii etc. —
Wykonuje: czasopisma, dzieła, prospekty, druki bankowe i kupieckie, afisze, tabele, etc. w różnych językach. - -
po cenach umiarkowanych.

ny szacunkowe bez transakcyi).

Giełda warszawska.

Warszawa. 12. 12. (Pat). Dolary St. Zjedn. 5, Belgia 187, Holandya 1543 i pół, Londyn 20, N. Jork 4010, Paryż 216, Praga 116650 wajcarya 673, Wiedeń 56 i pół, Włochy 177 nki złote 788700, Bony złote 620, 602 i pół , Kopenhaga 616.

Giełda krakowska.

Kraków. 12. 12. (Pat). Pol. B. rPzem. 480 B. Powsz. Kred. 90, 95, B. hipot. 1075, 1120 małopolski 1100, 1220, Ziemsk. B. Kred. 250 Tohan 472.5, 500, Impeks 21, 21.5, Pharma 470, Br. Rolniccy 280, Polski Glob 65, 70 eniewski 18500, 19000, Rohn i Zieliński 420 ielski 925, 945, Trzebinia masz. 770, 800, owozy 445, 400, Automotor 350, Pocisk 435 Górka 18800, 18100, Siersza górn. 11, 11750 ege 4500, 4800, Nafta 410, 425, Pokucie 450 Ojkos 5500, Strug 1000, Synd. kosz. 210 ebinia tłusz. 4300, Krakus 770, 780, Ćmielów 1150, Siersza elektr. 265, 290, Chodorów 5775, Niemojowski 550, 680, Myślenice kap. Terrapol 140, 150, Piasecki 1000, 2000.

Giełda zurychska.

ńcowe notowania Czeskiego Biura prasowego. Zurych, 12. 12. (Pat). Buenos Aires 1.80, Jork 572, Londyn 25.09, Paryż 30.77 i pół, dyolan 2492 i pół, Praga 16.72 i pół, Amsterdam 218, Budapeszt 0.0295, Bukareszt 2.85, olkholm 15050, Belgrad 6.45, Chrystjania 85.25 ia 4, Madryt 74.40, Warszawa —.—, Wiedeń 0806, Bruksela 26.50.

———ooo———

WAZELINA marki „Columbia“
BECZKACH
WAZELINA marki „Columbia“
w blaszanych pudełkach à ¼ kg. (towar letni) — poleca —
FABRYKA CHEM. TECHN. WYROBY
„COLUMBIA“
L. WITTELSA, Lwów, PANIEŃSKA 9.

Lokal obszerny i Kapitał
siadam przy placu Strzeleckim. Poszukuję spólnika, fachowca z kapitałem najchętniej branży żelaza lub skórnej. — Zgłoszenia „Natychmiast“ w Administracyi. 10338

MASŁO KAKAOWE
ORAZ
Masę kakaową
POLECA 10368
COLONIALES.A.
dawniej JULIUSZ Meinl
ZARZĄD GŁÓWNY
Lwów, Kościuszki 2.

ciemne nie farbowane

wydry amerykańskie
wspaniałej jakości 10384

na spłaty **na spłaty**

magazyn futer Stanisława Wrońskiego Synowie, plac Maryacki 10.

HANDLOWIEC lub INŻYNIER
z branży żelazno-technicznej (liny, żerdzie, rury) mający siedzibę i najlepsze stosunki w Zagłębiu borysławskiem natychmiast do akwizycji poszukiwany. Zgłoszenia z curriculum vitae i referencjami do Biura Ogłoszeń Sokołowskiego, Lwów, Jagiellońska 7, pod „Nafciarz“. 10383

MIESZKANIA-LOKALE.

Z frontowe po oje ul. Szopena zamienię na większe mieszkanie z dopłatą dolarową okolica obojętna. głoszenia p. Mangel »Snaps-hot« Trzeciego Maja 11 a od 5—5 pop. 0257

ZGUBIONO.

Nagroda 10 milionów Mkp dla znalazcy książki wojskowej na nazwisko Jonasa ...umana z R...tyna.

POSAD POSZUKUJĄ.

Akademik z dwuletnią PRAKTYKĄ BIUROWĄ poszukuje odpowiedniej posady. Łask. zgłoszenia w biurze Tannego, Drohobycz pod »Akademik«. 10245

Subjekt z branży bławatnej jakoteż buchalterka poszukują posady. Zgłoszenia Administracyi pod »Zdolny«. 0343

Dysponent firmy spedycyjnej z akad. wykształceniem, z dobrymi referencyami, zmieni posadę. Zgłoszenia do administr. pod J. G. 1924«. 0381

KUPNO. — SPRZEDAŻ

Puszki blaszane z mleka kondensowanego kupuję, płacę najwyższe ceny. L. Wittels, Fabryka chemiczna Lwów, Panieńska 9. 10057

PASY SKÓRZA... Carl Budischowsky & Söhne we Wiedniu. PRZEDSTAWICIELSTWO: Lwów, Kopernika 48. 0329

Sprzedam dom nowy parterowy wolne mieszkanie na dole i montownia prawie śródmieście zaraz, wiadomość od 12—4-tej Inżynier Lewiński, Sodowa 3. II piętro boczna Potockiego. 038...

ROŻNE.

Masażystka, stawia bańki, z kilkuletnią praktyką, poszukuje zajęcia. Zgłoszenia Lwów, Ra...aporta No 9

NAUKA i WYCHOWANIE

Maturzysta obejmie guwernerkę na prowincyi najchętniej do dzieci (8—12 l.) Zgłoszenia Administracya »Skromne wymagania«.

INTERESA HANDLOWE

Spólnika z kapitałem do składu galanteryjnego poszukuję. Mam lokal w śródmieściu. Zgłosić pod »J. T.« admin. Chwili. 0391

...m obszerny lokal frontowy, parterowy o 3 ubikacyach i piwnice w śródmieściu. Poszukuję wspólnika z kapitałem, branża obojętną. Zgłoszenia do administracyi Chwili pod »Dobry interes«. 0393

Spólnika z wkładem kwoty równowartościowej 200 Dol. do handlu korzennego przy pryncypalnej ulicy z współpracą poszukiwany. Wiadomość trafika Kościuszki 24. 0405

WOLNE POSADY.

Praktykanta obeznanego z pracą biurową piszącego na maszynie zaraz przyjmę. Oferty »1923« biuro dzienników Brücka, Kościuszki 2. 0404

Męską siłę biurową ze znajomością buchalteryi poszukuje Altkorn i Brat, Sp. z ogr. por. Plac Strzelecki 12a. 387

Poszukuje się ... przedpołudnie dla chłopczyka 5-cio letniego. Zgłoszenia Nabielaka 35 II. piętro na l...o. 0388

Praktykant sklepowy zostanie natychmiast przyjęty. Zgłoszenia »Zakład elektrotechniczny E. Hausmanna«, Lwów, pasaż Hausmana 6. 0373

Koncypienta rutynowanego możliwie ze substytucyą przyjmie adwokat Granicki, Czortków, od stycznia ewentualnie zaraz, oprócz płacy: mieszkanie kawalerskie, opał, oświetlenie, śniadanie, podwieczorek. 0397

Korespondenta polsko-niemiecka pisząca na maszynie poszukiwana Hydraulika, Jagiellońska 8. 0384

Poszukuję praktykantkę buchalteryi do sklepu bławatnego »Polman« Rzeźnicka 5. 0385

Panna ze stenografią niemiecką, pisząca biegle maszynie — poszukiwana. Zgłoszenia pod »394« do administracyi. 0374

OGŁOSZENIA.

Węgiel i Koks
górnośląski pierwszorzędnych kopalń Koncernu
„CESARA WOLLHEIMA“
DOSTARCZA
„KARBO“ S. z o. p.
LWÓW, UL. KOPERNIKA 19. telef. 868.

INŻYNIER
z dłuższą praktyką wstąpi do przedsiębiorstwa technicznego lub przemysłowo-technicznego. Ewentualnie wstąpi z wkładem do 1 miliarda i współpraca. Posiada biegłą znajomość kilku języków Ogłoszenia pod „Inżynier XX.“ do biura ogłoszeń Brücka, Lwów, Kościuszki 2. 10356

Stenotypistkę polsko-niemiecką
poszukuje pierwszorzędne biuro przemysłowe. Oferty pod „Stała posada“ do biura ogłosz. Brücka, Kościszki 2. 10402

Jadalnie, sypialnie, Salony,
Meble klubowe
skromne i wykwintne poleca najtaniej
LEON MATWIJOWSKI
Lwów, ul. Chorążczyzny 27—29. 10395

PONOWNE OTWARCIE

„SALAMANDRA“

WŁASNE
Domy Towarowe
W AMSTERDAMIE
BERLINIE
BUDAPESZCIE
BELGRADZIE
HAMBURGU
KOLONJI
ZAGRZEBIU

PONOWNE OTWARCIE
naszego tutejszego magazynu obuwia
odbędzie się w piątek 14. XII. br. o g. 3-ciej
„SALAMANDRA“
TOW. Z OGR. ODP.
Lwów, Legionów l. 11.

WŁASNE
Domy Towarowe
W PRADZE
SZEGEDYNIE
WIEDNIU
TRYESCIE
MONACHIUM
MEDJOLANIE
ZURYCHU.

OBUWIE! TANIA PRZEDŚWIĄTECZNA SPRZEDAŻ **OBUWIE**

Nie kupujcie obuwia, póki nie przekonacie się co do jakości, trwałości, zgrabności i taniości u znanej ze solidnoś i firmy **S. FEDER Lwów, Sykstuska**

Uprasza się łaskawie przekonać co do prawdziwości niniejszego ogłoszenia bez przymusu kupna — UWAGA na firmę S. FEDER i Nr. domu Sykstuska

Biegłego Buchaltera-bilansisty

obznajomionego z obrotem ropy poszukuje

wielka firma naftowa

Zgłoszenia pisemne pod „Biegły“ do powszechnego Biura ogłoszeń i reklamy Alojzego Jacobiego, Lwów, ul. Zimorowicza 14. 10639

PIENIĄDZE

zaoszczędza sobie każdy, kto kupuje **pończochy, skarpetki, rękawiczki, szaliki** itp. tylko pierwszej jakości u znanej z taniości i solidności firmy

S. FEDER, Lwów, Sykstuska 7.

Specyalny dział toaletowy po cenach fabrycznych. **DARMO** piękny upominek świąteczny dostaje każdy z kupujących. Uprasza się łaskawie przekonać, co do prawdziwości niniejszego ogłoszenia bez przymusu kupna. UWAGA na firmę i Nr. domu 7.

Sypialnia jasionowa, Jadalnia dębowa, Gabinet i Klubowy garnitur

Biurko amerykańskie, Registratura, Łóżka żelazne Guittnera, Łóżeczka dziecinne, Meble gięte i tapicerowane, Karnisze mosiężne, Materace włosienne poleca po cenach przystępnych

Magazyn meb. Steil i Ska, Lwów, Kazimierzowska 28

Kasa kontrolna National Cash Register okazyjnie do sprzedania. Wiadomość: Księgarnia Nowości, Kopernika 3.

MIESZKANIA-LOKALE.

Lokal na biuro lub magazyn zabezpieczony, centrum, do wynajęcia. Marczyński, Wałowa 2. 0352

Poszukuje się jednego lub dwóch pokoi (bez kuchni) możliwie z osobnem wejściem w śródmieściu od zaraz. Wynagrodzenie obojętne, pośrednictwo nie wykluczone, wiadomość między 1—3. Mandel, Żółkiewska l. 12. I. p. 0386

Elegancki pokój kawalerski w śródmieściu do wynajęcia. Zgłoszenia pod »Elegancki« do Biura ogłoszeń Brücka, Kościuszki 2. 0403

Pokój z kuchnią na przedmieściu do wynajęcia Wiadomość Dr. Horowitz, Żółkiewska 71. od 3—6.

Dra Oetkera



Proszek do pieczywa „Backin“
PROSZEK PUDINGOWY, WANILOWY CUKIER
SĄ NIEZBĘDNE W KAŻDEM GOSPODARSTWIE.

Poleca się:

DRA OETKERA Legumina Omnibus:

PRZYPRAWY: 200 gr. masła, 3 jaja, białka zbite w piankę, 500 gr. mąki pszennej, 1 pakiecik **Dra Oetkera „BACKIN“** 50 gr. rodzynek, starty naskórek z pół cytryny lub 1 pakecik Dra Oetkera cukru wanilowego, 1/8 do 1/4 litry mleka.

PRZYRZĄDZENIE: Masło dobrze rozetrzej, daj cukier, żółtko, mąkę, wszystko zmieszaj z Backinem, do tego mleko, a w końcu rodzynki, naskórek z cytryny, lub cukier wanilowy i piankę z jaj. Wlej tę masę do wymaszczonej formy i piecz tę leguminę 1 lub 1½ godziny.

Dra A. OETKERA fabryka środków spożywczych
OLIWA koło GDAŃSKA.
PRZEDSTAWICIELSTWO I SKŁAD:
Dom handlowo-przemysłowy **„AUSTROPOL“** SP. Z OGR. POR.
WE LWOWIE, UL. TRZECIEGO MAJA L. 5.

Nowo otwarty Magazyn
Wytwornych Mód Męskich
POD FIRMĄ:
„ANDRÈ“
BERTA STARK
Pl. Marjacki 9.

poleca kapelusze francuskie sławnej marki „Delion-Paryż“, bieliznę męską, krawaty francuskie słynnej firmy „Paul Olmer & Cie-Paryż“, rękawiczki ang. „Deuts“, wyroby trykotowe i inne w zakres ten wchodzące artykuły po NADER UMIARKOWANYCH CENACH.

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hescheles. „Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1707 Lwów, sobota 15. grudnia 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I. p. KONTO PKO. 142.254

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 50.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 1,250.000 Mk, zam. 1,400.000 Mk, zagr. 1,625.000.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszpaltowy milim. 12.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszpaltowy milim. 36.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 48.000 Mk., w tekście i przed kroniką 60.000 Marek, ogłoszenia na pierwszej stronie 72.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 48.000 Mk., najmniej 10 wierszy 480.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 8.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespondencya, kupno-sprzedaż 11.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 24,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 12,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 72,000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej. ---

WAŻNE DLA HURTOWNIKÓW!
Pończochy, rękawiczki, trykotaże, guziki, nici i wszelkie towary galanteryjne po cenach bezkonkurencyjnych poleca:
KLEINER, WIESENTHAL i BLEICH
Furmańska 4.

»Zdrowa opinia«.

Zdawałoby się, iż naszym domorosłym antysemitom brakować już poczyna własnego tupetu, skoro dla dodania sobie ducha powtarzać poczynają różne niedowarzone elukubracye zagranicznego antysemityzmu na szpaltach swojej prasy. Wczorajsze „Słowo Polskie“ ogłosiło in extenso artykuł niejakiego Pierre Dominique o „numerus clausus“ w Polsce, zamieszczony w „L'Action francaise“, zaopatrując go uwagą, że przedstawia on wyraz zdrowej opinii odradzającej się Francyi.

Nie będziemy się naturalnie wdawali w krytykę lub polemikę z tym artykułem, który nie zawiera nic nowego ani oryginalnego, a jest tylko na ogół dość niedołężnem powtórzeniem znanych już wszystkim absurdów o żydowskiem niebezpieczeństwie. Jako rzecz charakterystyczną jedynie podkreślić pragniemy, jak mało wybredni są nasi antysemici, gdy chodzi o żer dla ich żydożerczego apetytu i z jaką bezkrytycznością w tym wypadku idealizują źródło, które im te rzeczy przynosi. „L'Action francaise“ jest pismem rojalistów francuskich, ludzi nie czyniących tajemnicy z tego, że są przeciwnikami republiki francuskiej, usiłujących na każdym kroku podkopać autorytet istniejącego tam regime'u i szukających zatem z natury rzeczy sposobności judzenia jednych przeciw drugim i podniecania mas. Jasną jest rzeczą, że ludzie ci śladem reakcyonistów całego świata nie rezygnują z tyleż kroć wypróbowanej metody podżegania mas przeciw Żydom, wiedząc, że środek ten przytępiając w tych masach zmysł krytyczny odnośnie do wszystkich spraw, istotnie ważnych i aktualnych, ułatwia łowienie ryb w mętnej wodzie.

Sądzić by jednak należało, że nasi rodzimi antysemici znajdą w sobie samych przynajmniej tyle zmysłu krytycznego, iż elukubracyi na łamach tego rodzaju reakcyjnych pism się znajdujących nie będą gloryfikowali jako wyraz „zdrowej opinii“ francuskiej, ileże tem samem piętnują jako „niezdrową“ opinię publiczną we Francyi te zapatrywania, które w tej samej kwestyi wyraża cała olbrzymia reszta prasy francuskiej, przedewszystkiem ta prasa, która jest przedstawicielką zapatrywań stronnictw, dziś we Francyi sterujących.

Gdzie jednak chodzi o żer antysemicki, tam dla „Słowa Polskiego“ obojętnem jest, z jakiego źródła czy rynsztoku czerpać go może. Pan Pierre Dominique w „L'Action francaise“ dowodzi w artykule na trzy szpalty długim, że Żydzi są pasożytami, dążącymi do zniszczenia świata, ergo jest pan Pierre Dominique wielkim człowiekiem, a „L'Action francaise“ pismem, wyrażającem „zdrową opinię“ odrodzonej Francyi, która zasługuje naturalnie na uwiecznienie także na łamach „Słowa Polskiego“.

Similis simili gaudet. To prawo psychologiczne zdaje się nigdzie nie dopuszcza wyjątków i jest tak potężne w swem działaniu, że czyni ślepym na wszystkie inne konsekwencye, które z radości tej same się snują i które świat wysnuć może. Pan Pierre Dominique w „L'Action francaise“ jest wyrazicielem „zdrowej opinii francuskiej. Oto odkrycie „Słowa Polskiego“ do którego pogratulować sobie może. Reszta Francyi, zdaniem jego, ma jeszcze chorą opinię.

Dzisiejsza „Chwila“ przynosi:

O zdrowej opinii z niezdrowego źródła
Zmiana systemu.
Dymisya p. Kucharskiego przesądzona.
Obstrukcya lewicy.
Pertraktacya Piasta z lewicą ludową w sprawie reformy rolnej.
Ustawa o przymusowym mnożniku uchwalona.
Ustawa o zaopatrzeniu emerytalnem — do komisyi.
Antysemityzm nieszczęściem dla państwa.
Wcielenie poborowych rocznika 1902.
Niezwykła kradzież.

In statu demissionis.

Warszawa, 13. grudnia (tel. własny). Bezpośrednią przyczyną ustąpienia dyletanckiego ministra skarbu jest stanowisko Dubadeków na dzisiejszej komisyi skarbowej, którzy sprzeciwili się projektowi rządowemu emisyi bonów na 50 milionów franków, stojąc na stanowisku, że wystarczy 10 milionów.

Na plenum Sejmu Dubadecy swój wniosek cofnęli oświadczając, że wobec mniejszości zgłoszą w tej sprawie przy trzeciem czytaniu ustawy o uchwaleniu drugiej emisyi bonów. Niemniej stanowisko to

stronnictwa rządowego

zmusiło p. Kucharskiego do podania się do dymisyi a to tembardziej, ileże dysonanse między nim a Radą Finanrową z każdym dniem się wzmagały.

Z powodu tej dymisyi koła poselskie żywo omawiają następcę p. Kucharskiego. Wchodzi w rachubę p. Korfanty, któremu dodani by zostali dwaj podsekretarze stanu w osobach pp. Byrki i Szarskiego. Największe szanse posiada jednak poseł ks. Dr. Adamski (Ch.D.). Zauważyć jednak należy, że endecy za żadną cenę nie chcą zrezygnować z tej teki i dlatego z wielkiem zainteresowaniem oczekuje się enuncyacyi endeków w tej sprawie.

Wobec tego stanu rzeczy w gabinecie p. Witosa następujący członkowie znajdują się in statu demissionis: pp. Kucharski, Łopuszański i Szeptycki.

Warszawa, 13. grudnia. (tel. własny). Głównym przedmiotem rozważań i rozmów kuluarowych jest sprawa dymisyi min. Kucharskiego. Sprawa ta komplikuje się o tyle, że p. Kucharski, który jeszcze wczoraj oznajmił p. Witosowi, że ma dosyć sprawowania funkcyi ministeryalnych do tej pory pisma dymisyjnego nie złożył. Jednak w kołach rządowych twierdzą, że sprawa ta jest przesądzoną i wymieniani są kandydaci do tek. Ks. **Adamski**, który jak zaznaczyliśmy ma szanse największe, zaindagowany przez dziennikarzy oświadczył, że **niema zamiaru podjąć się roli polskiego Seipla.** Wobec tego wchodzi w rachubę p. **Korfanty**, który jednak również nie okazuje zbytniej ochoty do piastowania tak odpowiedzialnej teki. Prócz kombinacyi z pp. Byrką i Szarskim jako podsekretarzami wyłoniła się nowa kombinacya

pod nazwą tryumwiratu

wedle której Korfanty zostałby na swem stanowisku dotychczasowem, jednak miałby przyznany wielki wpływ na sprawy finansowe, a samo **ministerstwo skarbu miałoby być rozdzielone na**

ministerstwo skarbu i minist. finansów

które objęliby znowuż pp. Byrka i Szarski.

Nie ulega wątpliwości, że przesilenie na stanowisku ministra skarbu mimo zaprzeczeń p. Kucharskiego wobec dziennikarzy — istnieje. Poszczególne kluby większości rządowej obradują obecnie w tej sprawie, a sytuacyę gmatwa okoliczność przynależności partyjnej kandydatów do teki. Na wypadek gdyby chadekom przypadła teka ministerstwa skarbu, tekę sprawiedliwości otrzymaliby endecy, czwarta bowiem rekonstrukcya gabinetu obejmie ministerstwo skarbu, sprawiedliwości, robót publicznych a nie jest również wykluczone, że p. Witos znajdzie również ministra spraw wojskowych.

Warszawa, 13. grudnia. (tel. własny). W dzisiejszych obradach „Piasta“ poświęconych dyskusyi nad projektem ustawowym o parcelacyi i osadnictwie brał również udział prez. Witos.

W toku dyskusyi oświadczył premier m. in., **że na stanowisku ministra skarbu wybuchło przesilenie** i sprawa dymisyi p. Kucharskiego ma być zadecydowana na Krakowskiem Przedmieściu, wobec czego musi opuścić obrady klubu.

Warszawa, 13. grudnia. (tel. własny). W kuloarach opowiadają na temat dymisyi p. Kucharskiego, że nie wniósł prośby dymisyjnej ponieważ.... ...niema jeszcze zapewnionego „odwrotu“. Jak bowiem niesie fama kuloarowa, żal panu Kucharskiemu pożegnać się z fotelem ministeryalnym i dlatego stara się obecnie o powrót do ministerstwa handlu, i przemysłu, skąd przed pięcioma miesiącami otrzymał nominacyę na ministra skarbu.

W związku z tą interpretacyą powściągliwości dymisyjnej p. Kucharskiego warto zaznaczyć, że ks. Adamski zapytywany, czy przyjmie tekę po p. Kucharskim oświadczył: „Nie mogę jej przyjąć dopóki... mój poprzednik jej nie złoży“.

Lewica kontynuuje obstrukcyę.

Kilkaset poprawek do projektu o parcelacyi i osadnictwie — a do każdej poprawki kilku mowców. — Grupa p. Bryla złączona z grupą p. Pluty. — „Piast" rozpocznie pertraktacye z lewicą. — Mowa posła dra Sommersteina. — Ustawa o zaopatrzeniu emerytalnem odesłana do komisyi.

Warszawa, 13. grudnia. (tel. własny). Na dzisiejszem posiedzeniu Sejmu odbywała się w dalszym ciągu dyskusya nad ustawą o parcelacyi i osadnictwie. Wprawdzie lewica zrezygnowała dziś z obstrukcyi technicznej, której widownią było wczorajsze posiedzenie, jednakże postanowiła przeprowadzić

obstrukcyę parlamentarną

polegającą na wyznaczeniu kilku mowców, do każdego punktu i każdej poprawki. Ponieważ tych poprawek jest aż kilkaset a nad każdą opozycya żądać będzie głosu, szanse uchwalenia ustawy przed feryami są niepewne.

W związku z tem, odbywają się dziś narady klubu „Piasta", który zastanawia się nad tem, co uczynić należy wobec stanowiska stronnictw robotniczych i lewicy ludowej, które uważają tę ustawę za zaprzepaszczenie reformy rolnej. Narady miały przebieg bardzo burzliwy, padały głosy, że chłop nie powinien stać na czele rządu, jeśli ustawa miałaby doznać odroczenia względnie unicestwienia.

Grupa posła Bryla otrzymała na tym punkcie sukurs z strony grupy p. Pluty a więc razem reprezentuje 18 głosów. Poseł Pluta zażądał utrzymania możliwości porozumienia się z lewicą ludową w sprawie zgłoszonych przez nią poprawek.

Nolens volens klub musiał się zgodzić na tę propozycyę, gdyż oponenci zagrozili, że w przeciwnym razie głosować będą za wszystkimi poprawkami lewicy ludowej. Wybrano więc subkomisyę z 5 posłów, która ma ustalić zgodność z poprawkami lewicy i w tym celu ma się z lewicą porozumieć.

Warszawa, 13. grudnia. (tel. własny). Na dzisiejszem posiedzeniu sejmowem zabrał imieniem Koła Żydowskiego głos w dyskusyi nad ustawą o parcelacyi i osadnictwie poseł Dr. **Sommerstein,** który wygłosił wielką mowę, nie mającą pod względem rzeczowym, pod względem treści i formy równej sobie w całej dyskusyi. Posłowie stwierdzają, że jest to jedna z najlepszych mów ,wygłoszonych w tym przedmiocie. W dwugodzinnem przemówieniu wyczerpał dr. S. wszystkie zagadnienia, odbierając następnie gratulacye nie tylko od swych kolegów klubowych ale i od posłów innych klubów.

Mowca podniósł w pierwszym rzędzie, że nie była złą stara ustawa, ale wadliwa i niesumienna praktyka rządów administracyi skierowana była przedewszystkiem przeciw żydowskim rolnikom i przeznaczała majątki żydowskie bezpodstawnie na parcelacyę przymusową. Nie było wypadku by ziemię przydzielono żydowskiemu dzierżawcy czy oficyaliście. W obszernej analizie porównał następnie mowca postanowienia projektu rządu poprzedniego z zmienionym przez obecną większość narodową i bronionym przez p. Witosa i Osieckiego, patentowanych obrońców reformy rolnej. Mowca wykazał dalej, że obecna ustawa nie stanowi reformy rolnej, ale jest jej deformacyą i oznacza zaprzepaszczenie przebudowy ustroju rolnego. Zarazem na całym szeregu artykułów illustrował tendencye walki eksterminacyjnej przeciw rolnictwu żydowskiemu i rolnikom innych mniejszości narodowych, jakoteż tendencye walki polityczno-partyjnej i oświadczywszy się za reformą z punktu widzenia konieczności przewarstwowienia, głoszonego przez społeczeństwo żydowskie założył imieniem Koła Żydowskiego protest przeciw ustawie w jej obecnem brzmieniu jako nierealnej, gospodarczo-szkodliwej i zabójczej dla rolnictwa żydowskiego.

Warszawa. (Pat.). Po odczytaniu interpelacyi, przystąpiono do pierwszego czytania ustawy o obowiązkowem stosowaniu wskaźnika zmiany kosztów utrzymania do regulowania płac zarobkowych.

Poseł Stańczyk (PPS): Gdyby rząd i większość były uwzględniły żądania, któreśmy swego czasu stawiali w tej sprawie, to prawdopodobnie nasze strejki nie byłyby wstrząsały naszem państwem. Mowca zgłasza rezolucyę, wzywającą komisyę do przedłożenia sprawozdania do 18. grudnia.

P. Łańcucki: Ustawa ta mogłaby złagodzić nędzę robotników, ale trzebaby ją zmienić. Należałoby postanowić że wskaźnik ma być oznaczony c otygodnia, a następnie ustawa powinna zagwarantować realne płace przedwojenne. Ustawę odesłano do komisyi. ochrony pracy, z terminem 4-dniowym.

Przystąpiono do czytania noweli do

ustawy o zaopatrzeniu emerytalnem

funkcyonaryuszy państwowych i zawodowych wojskowych.

P. Reger: Powstaje pytanie, czy wogóle można nowelizować ustawę nieistniejącą. Ustawa ta bowiem została dopiero uchwalona, ale jeszcze nie podpisana i nie ogłoszona. Ustawę odesłano do komisyi budżetowej.

Przystąpiono do ustawy

o wypuszczeniu seryi II 6 proc. złotych bonów skarbowych. Sprawozdawca p. Rymar oświadcza, że wszystkie stronnictwa przyjęły projekt wydania drugiej emisyi bonów. Nowa serya może być użytecznym środkiem zabezpieczenia funduszu dobra publicznego, i zmniejszenia ilości marek. Rząd proponował relacyę franka złotego, mniejszość komisyi franka szwajcarskiego. Należałoby przyjąć frank złoty, gdyż na tem oparta jest ustawa o podatku majątkowem i o waloryzacyi podatków. Idzie więc o ujednostajnienie. Komisya skrócila pozatem 15-dniowy termin do obliczenia przeciętnego kursu bonów skarbowych do dni 5 i przyjęła rezolucyę zabezpieczającą fundusze instytucyi publicznych od dewaluacyi. Wypuszczenie nowej seryi jest pożyczką wewnętrzną, a na pokrycie starej edycyi trzeba kilkunastu milionów złotych. Dlatego też wniosek mniejszości o ograniczenie emisyi do 10 milionów byłby niewystarczający. Społeczeństwo powinno przyjść rządowi z pomocą w tej formie o jaką rząd prosi.

P. Pączek: Na komisyi zgłosił p. Jaroszyński wniosek, aby wypuścić bony nie za 50 milionów, ale za 10 miljonów. Ze względu na rząd i na osobę ministra możemy tylko na taką sumę głosować.

P Byrka: Frank złoty jest fikcyą, nie robi się nim transakcyi i nie jest on środkiem obiegowym. Mowca oświadcza się za przyjęciem ustawy według pierwotnego przedłożenia rządowego.

P. Jaroszyński (Chrz. Nar.): Będziemy głosowali za pierwotnym tekstem, który został przyjęty przez pełny rząd.

P Wyrzykowski: Nie chcąc narażać posiadaczy dotychczasowych bonów na straty i podrywać zaufanie do skarbu, oraz przyczynić się do wzrostu inflacyi będziemy głosowali za poprawką p. Moraczewskiego (za emisyą do 10 milionów).

P Skrzypa (Ukr.) oświadcza, że klub jego będzie głosował przeciw ustawie.

Wiceminister skarbu Markowski: Te nowe bony mają być obrócone nie tylko na spłatę dawnych bonów, na co potrzeba najmniej 10 milionów złotych, lecz także na inne potrzeby mianowicie jako papier przechowujący marki dla tych instytucyi, których oszczędności waloryzują się. Do takich należy przedewszystkiem P. K. O. i w myśl nie dawno przyjętej ustawy waloryzacyjnej polska dyrekcya ubezpieczeń. Prócz tego wskutek wprowadzenia waloryzacyi podatków nie zawodnie bardzo wiele osób będzie się także ubiegało o to, żeby posiadać możność oszczędzenia sobie pewnych sum na przyszłe płacenie podatków. Trzeba im przyjść z pomocą i dlatego określono kwotę nowych bonów razem na 50 milionów złotych.

W porównaniu z ustawą marcową obecna ustawa zmienia termin spłaty bonów, aby ulżyć skarbowi i rozłożyć spłatę na dłuższy okres czasu. Rząd zgodził się na poprawkę komisyi, ponieważ istotnie wypuszczenie bonów już obliczonych **we frankach złotych a nie we frankach szwajcarskich** odróżniałoby tą seryę bonów od seryi poprzednich i nadawałoby jej piętno zupełnie nowej pożyczki. Ta pożyczka może być w znacznej części przeznaczona na płacenie podatków, a skoro podatki są zwaloryzowane wedle równi franka złotego, przeto sądziliśmy, że lepiej byłoby aby ten papier opiewał na franki złote, aby przy wnoszeniu podatków można było operować tym papierem bez dopłaty różnicy kursu. Dlatego proszę w imieniu rządu o uchwalenie tej ustawy według brzmienia komisyi.

P. Hausner (Koło Żyd.): P. Kucharski zapowiedział, że pierwszym jego obowiązkiem będzie likwidacya bonów, a dziś żąda nie tylko wykupna dawnych bonów, lecz chce wypuścić nowe. P. Markowski uzasadniał potrzebę tych nowych bonów tem, że jesteśmy zmuszeni tę sumę zapłacić, a chcemy uniknąć inflacyi.

Te bony na 50 milionów złotych po 6 miesiącach czy po roku, jak chce p. minister zmuszą nas do wybicia na ich zapłacenie tyle marek polskich, że przekroczy to obecną inflacyę 100 razy. A zatem argument, że unikniemy inflacyi upada. My odrzucimy ten projekt nie tylko ze względów politycznych i rzeczowych, ale dlatego, że po tych próbach nie mamy już żadnego zaufania do rządzącej większości i widzimy, że ona jest zupełnie niezaradna w sprawach finansowych i ekonomicznych. Dlatego będziemy głosowali za koniecznością państwową. Zgodzimy się tylko na wniosek p. Moraczewskiego, tj. na udzielenie kredytu 10 milionów w bonach złotych.

W głosowaniu odrzucono 195 głosami przeciw 171 poprawkę posła Moraczewskiego do artykułu pierwszego. Poprawka ta stawiała zamiast 50 miljonów sumę 15 milionów.

Trzecie czytanie ustawy odbędzie się jutro. Przystąpiono do obrad nad

ustawą o parcelacyi i osadnictwie.

P. Bittner (Ch. D.). Musimy ocenić zarówno dodatnie jak i ujemne strony tej ustawy. Dodatnią stroną jest zapewnienie przejścia w ręce drobnych rolników 220.000 hektarów. (P. Szkoła na księżycu) Musimy jednak wytknąć błędy tej ustawy. Mam tu na myśli sprawę dóbr kościelnych martwej ręki, fundlacyi i miast i robotników rolnych. Co do dóbr kościelnych zachodzi niezgodność z konstytucyą. Konstytucya mogła powiedzieć, że odbiera kościołowi całą jego własność i wypędza księży. Skoro jednak naród polski uchwalił tę kardynalną zasadę, to nie uwzględniając jej, stracilibyśmy zaufanie w całym świecie. Przechodząc do interesów fundacyi mowca podkreśla, że liczy na zrozumienie w tym względzie. Pragniemy włościaństwu zapewnić te 4 miliony morgów, ale czyż mamy to uczynić przez wycięcie płuc miastom. Parcelacya w obrębie granic miejskich, przeczy zdrowej logice, nie wy jedni jesteście w Polsce, miasta muszą mieć tereny dla rozwoju na parki, ogrody szpitale, szkoły, farmy itd.

P. **Sommerstein** (Koło Żyd.): Minęło trzy lata od uchwalenia reformy rolnej, ale między ustawą, a jej wykonaniem ukazała się dysproporcya. Wymieniano jako powód wadliwość sankcyi prawnej, kolejność wywłaszczeń, atrybucye Sądu Najwyższego. Te zarzuty nie wytrzymują krytyki. Winien był aparat administracyjny nie przygotowany do tego zadania. W Małopolsce administracya czyniła z reformy rolnej zagadnienia polityczne i partyjne. Pod pozorem złej gospodarki wywłaszczano gospodarstwa wzorowe. Każde z ugrupowań politycznych jako premię miało własne towarzystwo parcelacyjne. Towarzystwa te były narzędziem polityki eksterminacyjnej względem Żydów. Był też ścisły związek między tymi spółkami, a organami urzędów ziemskich. Gdy miano wywłaszczyć majątek jednego Żyda, urzędnik ziemski skierował go do spółki parcelacyjnej, której był egzekutorem, a spółka orzekła, że majątek nie będzie wywłaszczony, jeśli właściciel zgodzi się oddać go dobrowolnie na parcelacyę tej spółce. Administracya więc spowodowała, że nie dotrzymywano kolejności i doprowadziła do absurdalnego stanu reformą rolną i Sąd Najwyższy skasował wszystkie orzeczenia. Dalej mowca porównuje obecną ustawę z wniesioną swo-

Zmiana systemu.

Przed prawie rokiem okazały się na łamach „Chwili" artykuły pochodzące od kierowników akcyi sierocej pełne żalu i goryczy, kończące się refrenem iż.... tak dalej być nie może.

W krótki czas potem zwołali ci sami działacze ankietę, na której zastanawiano się nad położeniem zakładów nad możnością dalszego kontynuowania akcyi sierocej.

Społeczeństwo nasze nie pozostało głuche na apele. Posypały się datki, które zasiliły zupełnie podówczas puste kasy zakładowe. Zapał ów z czasem ostygł, lecz niezupełnie. Pewna jakkolwiek drobna cząsteczka społeczeństwa podchwyciła idee poruszane na łamach pisma i po dzień dzisiejszy zajmuje się żywo akcyą sierocą. Dziś już nie kilka jednostek, już nie wola tej lub owej jednostki, lecz falangą osób pracuje dla dobra akcyi sierocej. W szczególności przeszczepiać i rozszerzać się zaczyna poruszona ubiegłego roku przezemnie idea adoptacyi.

Pojęcie adoptacyi pieniężnej przeszczepione zostało przez J.D.C. na tutejszy grunt. J.D.C. aby zapewnić sobie potrzebne sumy pieniężne dla prowadzenia swej tak w skutki błogosławionej akcyi utworzył nowego rodzaju system adopcyjny. Prowadząc silną agitacyę w amerykańskich centrach żydowskich wystawił J.D.C. w biurach swych fotografie tysięcy tutejszych sierót. Bracia nasi z Ameryki wybierają sobie na podstawie tych fotografii pewne dzieci i dla tych indywidualnie oznaczonych sierót składają ustalone z góry kwoty, które łącznie dają owe olbrzymie sumy jakie J.D.C.. był i jest w stanie poświęcać na akcyę sierocą. W ten sposób adoptowane dziecię pozostaje nadal w swem miejscu pobytu, bądźto w zakładzie, bądź też w opiece domowej, nawiązuje jednak korespondencyę ze swym adoptantem który przez biura J.D.C.. jest stale informowany o postępach dziecka, o jego stanie zdrowia, wogóle o losach adoptowanego. W znacznej ilości wypadków powstaje bardzo serdeczna nić łącząca sierotę ze swym adoptantem. Dzieci, które z powodu wypadków wojennych utraciły całą rodzinę, otrzymują naraz przyjaciela a we wielu wypadkach nowy dom. Niejedno bowiem dziecko zostało przez swych adoptantów sprowadzone do Ameryki, Afryki itd; niejedno w ten sposób znalazło dom, i oparcie na przyszłość.

Na tym przykładzie oparliśmy się ubiegłego roku poczynając szerzyć ideę adoptacyi i w naszem społeczeństwie. Wychodziliśmy ze założenia, że niejedną trudność będziemy mieli do zwalczenia, że dużo czasu upłynie, nim zmieni się struktura myślowa naszego społeczeństwa, nim będzie można uchylić w zupełności system zakładowy i wprowadzić w życie adopcyę w najpełniejszym tego słowa znaczeniu. Wiedzieliśmy, że trudno jest wymagać od naszego społeczeństwa, by odrazu przeszła ze systemu charytatywnych datków do systemu pełnej adopcyi. Trzeba było wynaleść coś pośredniego stojącego w pośrodku między jednym i drugim systemem i rozpoczęliśmy próby tak zwanej adopcyi pieniężnej.

System nasz polega na tem, iż przy najrozmaitszych okazyach sprowadzamy jaknajwiększe ilości osób do naszych zakładów, zapoznajemy osoby te z życiem naszych zakładów, z potrzebami danego zakładu, z życiem dziecka i z potrzebami każdego dziecka z osobna. Nie kryjemy przed gośćmi niczego, okazujemy im całą naszą gospodarkę, dajemy im możność jaknajdokładniejszego skontrolowania naszej działalności. Wiele z takich osób oświadcza gotowość częściowego lub całkowitego zajęcia się jakiemś dzieckiem danej instytucyi. Datki pieniężne ofiarowane przez daną osobę są w pierwszym rzędzie przeznaczone dla tego dziecka. Dziecię otrzymuje opiekuna przebywającego poza zakładem. Postanowiliśmy sobie nie kłaść na razie tyle uwagi na sumy pieniężne ofiarowywane nam pod nazwą adopcyi. W najznaczniejszej ilości wypadków datki pod firmą adopcyi udzielane są niewystarczające.

Przeszczepiając na tutejszy grunt nową, nieznaną dotychczas ideę kładliśmy w pierwszym rzędzie nacisk na duchową stronę tej akcyi. Dzieci pozostające pod naszą opieką to po największej części zupełne sieroty, często pozbawione jakiejkolwiek choćby najdalszej rodziny. Dla dziecka tego stwarzamy dom poza zakładem, staramy się o wytworzenie jakiejś duchowej łączności między naszem dziecięciem a jego nowym opiekunem. Adoptowany odwiedza swego opiekuna w czasie różnych świąt. Powstaje możność szczerszego porozumienia się między obiema stronami, powstaje jakaś serdeczniejsza łączność między adoptowanym a adoptującym. Z całych sił staramy się o zacieśnienie tych węzłów. We wszystkich ważniejszych wypadkach tyczących się danego dziecka porozumiewamy się z opiekunem tegoż. Gdy chodzi o wybór zawodu, o zmianę posady, o kontynuowanie nauki, w pierwszym rzędzie zwracamy się do owego opiekuna i z nim tę sprawę omawiamy. W ten sposób wytwarza się z dnia na dzień serdeczniejszy stosunek między wszytkimi zainteresowanemi stronami i we wielu wypadkach mogliśmy już stwierdzić, że silne są węzły łączące adoptowanych z adoptującymi. Kilka mamy wypadków owej przemiany owej tzw. pieniężnej adopcyi na adopcyę pełną. Niektórzy bowiem adoptanci przenieśli dziecię dane na siebie przyjmując je jako swe własne dziecię.

Powoli zaczynamy wprowadzać coraz większe opłaty, ażeby z czasem doprowadzić do tego, by adoptant pokrywał w rzeczywistości pełną kwotę potrzebną na utrzymanie adoptowanego

System adopcyi jest jedyny, jaki uratować może zakłady i wogóle całą akcyę sierocą przed zastojem. Akcya J.D..C. zostanie w bliższym lub dalszym czasokresie zwinięta a na tutejsze społeczeństwo spadnie obowiązek objęcia całej akcyi na swe własne barki. Już dziś w stosunku do czasu ubiegłego zaznaczyć należy bardzo znaczny postęp, jednakże daleko jeszcze od ideału. Gminy a między innemi wyznaniowa gmina lwowska po dzień dzisiejszy nie spełniają swych zadań. Na palcach wyliczyć można gminy wyznaniowe i komunalne, do których zarzut ten się nie odnosi. Znaczniejsze i finansowo silne stowarzyszenia również akcyą tą się nie zajmują conajmniej nie tak, jakby mogły i powinny. Po dzień dzisiejszy główną podstawą bytu zakładów i szeregu instytucyi o znaczeniu wysoce społecznem jest karotowanie publiczności przez ciągłe urządzanie składek, zabaw itp. Czas najwyższy, by przestano obtańcowywać sieroty, czas najwyższy, by ustały żebrania uliczne. Czas już po temu, by wszelkie stowarzyszenia zawodowe a również i te, które mianują się dobroczynnemi objęły na siebie pełne utrzymywanie bądźto całych instytucyi bądź też pewnej ilości dzieci i wpłynęły na członków swoich aby w drodze adopcyi pieniężnej zapewniły dzieciom i byt przyszły dom.

Do dziś w pracy tej wielką przeszkodą było, iż każda instytucya, każdy zakład szły luzem, iż tworzono w najlepszej wierze, przy najlepszej woli wzajemne konkurencye, które akcyi nie pomagały, lecz raczej szkodziły. Obecnie, gdy statut centrali został zatwierdzony, gdy zbiera się I-szy sejmik wszystkich działaczy na polu sierocem, powinna nastąpić zmiana w systemie pracy. Jednolite, stanowcze energiczne działanie centrali w kierunku wyżej nakreślonym może w najkrótszym czasie zmienić dotychczasowe położenie instytucyi skupiających się przy centrali. Nowoutworzona instytucya pamiętać powinna, że potrzeba usilnej agitacyi, że jednak przykład już jest dany, grunt nieco przygotowany. Od pracy nowej centrali i podległych jej instytucyi a także i od dobrej woli naszego społeczeństwa zależy jest, czy idea adopcyi pozostanie tylko marzonką czy też wprowadzona zostanie w życie. Bez urzeczywistnienia tej idei muszą w bliższym lub dalszym czasokresie zakłady runąć.

Dr. Maks Schaff.

———ooo———

jego czasu ustawą za gabinetu Ponikowskiego. Mowca w dłuższem przemówieniu krytykuje ustawę w końcu oświadcza: My Żydzi doznajemy w tej ustawie tego przywileju, że uważamy ją przedewszystkiem przeciw nam skierowaną, a przydział ziemi dla nas chyba nigdy nie nastąpi. Mimo to jesteśmy za bezwzględną reformą, oświadczamy się jednak przeciw tej ustawie, ponieważ uznajemy, że ona jest nie reformacyą, lecz deformacyą ustroju rolnego, która doprowadzi do zaprzepgaszczenia tego ważnego problemu.

P. **Wasyńczuk**: Sprawa osadnictwa nie byłaby dla nas straszną z punktu widzenia polonizacyi, ale jest dla nas straszną dlatego, że zabieracie nam nadmiar ziemi, którego potrzeba nam dla naszego ludu małorolnego. Tworzycie spółki parcelacyjne, aby nowe fale osadnictwa skierować na kresy. Tworzy się w ten sposób legalizowana spekulacya ziemią. Tą polityką wykopaliście przepaść między waszym i naszym narodem i lepsze żywioły w społeczeństwie polskiem będą musiały pracować dziesiątki lat, aby to naprawić. Ta izba nie może rozwiązać bytu naszego ludu. Uczynić to może tylko nasz krajowy sejm, który niech też orzeknie, jaką ma być reforma na naszych ziemiach. Ustawę obecną uważamy za skierowaną przeciw nam dla odebrania nam zapasu ziemi i w tej formie w jakiej jest wniesiona, zgodzić się na nią nie możemy, dlatego też wnosimy o odesłanie jej do komisyi rolnej.

P. Kowalczuk. Obecna ustawa w stosunku do poprzedniej wprowadza kardynalne zmiany, umożliwiające szybsze przeprowadzenie reformy. Mianowicie nadwyżkę rząd odrazu na mocy ustawy przekazuje na cele reformy rolnej, gdy dawniejsza ustawa wymagała przewlekłej procedury komisyi powiatowej, okręgowej i Sądu Najwyższego. Zapas ziemi został powiększony, ale zasady ustawy poprzedniej utrzymane. Zarzuca się ustawie, że powierza parcelacyę spółkom i urzędnikom łapownikom, ale nie można przecie tak rozumować, Taki zarzut da się postawić każdej ustawie. Każda ustawa ma braki i dlatego będziemy zgłaszać poprawki.

Twierdzenie mniejszości narodowych, że ustawa nosi charakter polityczny jest skutkiem przeczulenia ich nerwów. Tak samo postanowienie o złem gospodarowaniu bynajmniej nie są skierowawne przeciw żydom. Dziwię się, że lewica tak broni źle zagospodarowanych majątków. Rozumię obstrukcyę polityczną panów, lecz rzeczowo biorąc pragnąłbym, aby panowie starali się o zmianę ustawy w tych wszystkich punktach gdzie jest skierowana przeciw szybkiemu przeprowadzeniu reformy rolnej, a nie stawiali wniosków o przejście do porządku dziennego. Mówiono, że ustawa nie wejdzie w życie, bo nie ma ustawy o sfinansowaniu tej ustawy. Rzecz słuszna, ale najpierw potrzebna jest ministrowi reformy rolnej ustawa o parcelacyi i osadnictwie, jeżeli ma w r. 1924 rozparcelować 400,000 morgów ziemi, Musi ustawa być przed świętami, aby minister mógł w styczniu rozdzielić kontyngent na wszystkie powiaty.

Nie zgodzimy się również z postulatami Ch. D., aby miasta nie tylko wielkie miały się stać obszarnikami wszystkich folwarków znajdujących się dotąd w posiadaniu miast i te, które w przyszłości nabyć mogą i aby te folwarki nie mogły być parcelowane. Nie możemy się na to zgodzić. Musimy się zastrzedz bardzo mocno przeciw zarzutowi, że PSL. jest tak żarłoczne na ziemię, że nie tylko chce zabrać folwarki obszarników, ale chce rozparcelować place miejskie i zaorać Łazienki. Przecież nie może żecie panowie z rzeczy tak poważnej jak reforma rolna urządzać kpiny na terenie bruku warszawskiego.

Na tem przerwano obrady nad tą sprawą. Przystąpiono do nagłości wniosku p. Pryłuckiego w sprawie pogwałcenia przez min. sprawiedliwości artykułu 96 i 111 konstytucyi przy mianowaniu sędziów i zatwierdzaniu aplikantów. Nagłość odrzucono, a wniosek odesłano do komisyi prawniczej.

Następnie poseł Sanojca uzasadniał nagłość wniosku Wyzwolenia w sprawie ograniczenia wolności zgromadzeń i stawia wniosek wzywający rząd, aby niezwłocznie cofnął zakaz zgromadzeń i wieców poselskich pod golem niebem. Nagłość odrzucono, a wniosek odesłano do komisyi administracyjnej.

Następne posiedzenie jutro o godz. 12.

———ooo———

Przymusowe stosowanie mnożnika droż żnianego

w przedsiębiorstwach prywatnych.

Warszawa, 13. grudnia (tel. własny). W dniu dzisiejszym uchwalono projekt o **przymusowem stosowaniu mnożnika drożyźnianego.**

Ważniejsze postanowienia projektu urzmią jak następuje:

Art. 1 nakłada obowiązek regulowania płac zarobkowych przez zastosowanie wskaźnika drożyźnianego we wszystkich zakładach pracy, zatrudniających powyżej 4 pracowników najemnych. Przepisy tej ustawy nie obowiązują w tym wypadku, gdy płaca zarobkowa przerachowana na franki szwajcarskie wedle notowań giełdy warszawskiej przekracza wysokość płacy zarobkowej tej samej kategoryi pracownika z 1914 roku.

Art. 3. podaje, że długość okresu od którego ma być obliczony wskaźnik, a także i sposób obliczania wskaźników ustalać będzie Rada Ministrów.

Według art. 4. wszelkie indywidualne zbiorowe umowy pracy, określające warunki uregulowania płac mniej korzystnie dla pracowników od warunków określonych w tej ustawie są nieważne.

Według art. 7. pracodawcy względnie zarządcy przedsiębiorstw winni przekroczenia przepisów tej ustawy, ulegną karze aresztu od jednegoo miesiąca lub grzywnie do 100 miilonów. marek.

Art. 8. ustala, że sądy przy rozstrzyganiu spraw wynikłych z postanowień tej ustawy obowiązane są określać wysokość przysądzonej sumy przy zastosowaniu wszystkich wkaźników drożyźnianych ogłoszonych przez komisyę aż do dnia wyroku.

Art. 10 mówi, że ustawa ta będzie ważna do dnia 1. stycznia 1925 i traci swą moc obowiązującą z dniem wprowadzenia stałej waluty polskiej — chociażby wprowadzenie tej waluty nastąpiło w terminie wcześniejszym od podanego powyżej.

Wybory do gminy żydowskiej we Lwowie

Odpowiedź na interpelacyę Koła Żyd.

Warszawa, 13. grudnia. (tel. własny). Na interpelacyę posła dra Reicha i tow. o usunięcie komisarza rządowego i rozpisanie wyborów do izr. gminy wyznaniowej we Lwowie odpowiedział min. Grabski co następuje:

Przełożeństwo Zboru izr. złożyło podanie o zarządzenie wyborów do Rady Wyznaniowej tejże gminy, prośbę jednak połączyło z projektem zmiany statutu gminy izrael. we Lwowie, dotyczącego sposobu przeprowadzania wyborów

Ponieważ ostatnia sprawa ma zasadnicze znaczenie dla wszystkich gmin b. zaboru austryackiego nie może być załatwiona przed powzięciem w drodze ustawy zasadniczej decyzyi co do zmiany obowiązujących na terytoryum b. zaboru austr. postanowień o wyborach do izr. gmin wyznaniowych.

Ponieważ interpelanci nie są zadowoleni z odpowiedzi p. ministra zgłoszą wniosek o otwarcie dyskusyi nad tą odpowiedzią.

———ooo———

Interwencya „Deutschtumsbundu" w Lidze Narodów

w sprawie ustawy o parcelacyi i osadnictwie.

Warszawa. (AW). Nacyonalistyczne koła niemieckie prowadzą nadal żywą robotę antypolską na terenie Ligi Narodów. **Działacze Deutschtumsbundu zwrócili się obecnie w imieniu niemieckich posłów sejmu polskiego do Ligi Narodów ze skargą na ustawę o parcelacyi i osadnictwie.** Równocześnie „Danz. Neueste Nachrichten" w korespondencyi z Warszawy pisząc o reformie rolnej twierdzi, że reforma ta godzi przedewszystkiem w niemiecki stan posiadania.

———ooo———

Konferencya w sprawie Jaworzyny bez rezultatu.

Jak Galwanouskas określił stosunki polsko-litewskie.

Warszawa. (AW). Korespondent „Gazety Warsz." donosi z Paryża: Godzinna konferencya Skirmunta, Benesza i Quinones de L'ona w sprawie Jaworzyny nie doprowadziła do rezultatu. **Sprawa ta nie idzie ku porozumieniu, lecz ku wielkiej debacie przed Radą Ligi oraz nowemu odłożeniu.** Również w sprawie Kłajpedy decyzya prawdopodobnie nie zapadnie na tej sesyi. Galwanouskas oświadczył, że Litwa nie zgadza się na strefę polską w Kłajpedzie, ani na wykonanie zobowiązań transytowych. Stosunki polsko-litewskie są, zdaniem Galwanouskasa czemś pośredniem między stanem wojny, a zerwaniem stosunków dyplomatycznych. Litwa może tolerować przewóz drzewa Niemnem ale poza konwencyą.

Uchwały chorobliwych maniaków.

Poniżej podajemy rezolucye II-giej Konferencyi żydoznawczej, zakończonej w poniedziałek bieżącego tygodnia.

I. Żydzi, jako skamieniałość etniczna i skrzep dziejowy, co aż nadto udowodniła historya, są niezdolni do zrozumienia istoty kultury chrześcijańskiej, w jej dążeniu rozwojowym do dobra, piękna i prawdy.

II. Jako niezdolni do tego zajmują Żydzi z konieczności stanowisko pasożytnicze, więc są rozsadnikiem chorób kultury.

III. Z natury rzeczy cisną się wyłącznie do społeczeństw chrześcijańskich o miękkiej i tolerancyjnej naturze, jako jedynie gwarantujących im opiekę humanitarnego prawa prywatnego, bo wśród narodów niechrześcijańskich, jak „Japończycy, Muzułmanie, Hindusi, opieki prawa nie znajdują więc tam nie koczują.

IV. Dla wyżej podanych przyczyn zasadniczych wszelkie próby asymilacyi, błędnie przez społeczeństwo polskie przedsiębrane, a przez samych Żydów lekceważone, musiały skończyć się bezowocnie, a nawet z wielką stratą moralną i materyalną dla narodu polskiego.

V. Stąd dla każdego chrześcijanina Polaka wynika obowiązek potrójny: religijny, moralny i państwowy, przeciwdziałania wrogim, bo rozkładowym działaniom Żydów.

Z tych założeń Konferencya uważa za celowe podać do publicznej wiadomości powzięte przez nią następujące wnioski:

1) Jest niezbędne utworzenie jednego frontu polskiego w sprawie żydowskiej

2) bezwzględna izolacya społeczeństwa polskiego od Żydów. Poza przymusem państwowym żadne towarzystwo, żadna instytucya, żadna organizacya nie powinna łączyć Polaków z Żydami, żadna opinia nie powinna być formułowana łącznie w imieniu Żydów i Polaków w żadnej dziedzinie,

3) rząd wydać powinien przepisy hamujące stanowczo imigracyę Żydów do Polski, oraz, wydalić Żydów, nieprawnie w Polsce przebywających. Przytem nie należy dopuszczać do zażydzenia naszych kresów Zachodnich, które mają być dla innych dzielnic Polski wzorem, w jaki sposób rozwijać pracę nad odżydzeniem Państwa,

4) całkowicie niedopuszczalne być ma współwychowanie Żydów z Polakami wogóle, a w szkolnictwie powszechnem w szczególności. Należy przeto niezwłocznie wprowadzić numerus clausus w szkołach wyższych,

5)j a najusilniej starać się o przygotowanie licznych zastępów młodzieży polskiej do zawodu kupieckiego, handlowego i przemysłowego a więc zakładać w całem państwie polskiem warsztaty pracy przemysłowe, handlowe i kupieckie dla ujęcia i rozwinięcia całości organizacyi handlowej i przemysłowej w szkołach chrześcijańskich. Wobec tego najważniejszem zadaniem jest czuwać i działać w tym kierunku, aby placówki handlowe i przemysłowe w Polsce znalazły się wyłącznie w rękach chrześcijańskich.

6) Propaganda żydoznawcza ma być zadaniem stałego Komitetu Żydoznawczego, który przedewszystkiem powinien wydać w przekładzie źródłowym pisma religijno-obyczajowe żydowskie, od Talmudu począwszy.

Powyższe założenia i wnioski Konferencya Żydoznawcza postanawia zakomunikować Marszałkowi Senatu i Sejmu.

———ooo———

Jak będzie pracował komitet rzeczoznawców.

Paryż. (Pat). Po naradach z delegatem belgijskim w komisyi odszkodowań Delacroix Barthou odpowiedział dnia 5. grudnia na żądanie Longana dostarczenia mu szczegółów w sprawie komitetu rzeczoznawców — że pierwszy komitet będzie zaproszony do określenia naprzód warunków jakie mają być zorganizowane dla przeprowadzenia stabilizacyi waluty a potem dla określenia zarządzeń jakie mają być stopniowo podejmowane dla zrealizowania powyższych warunków. Równocześnie pierwszy komitet będzie również zaproszony do szczegółowego zbadania dochodów i wydatków Rzeszy niemieckiej i poszczególnych państw związkowych. Komisya odszkodowań zawezwie rzeczoznawców, aby wypowiedzieli z całą szczerością swoje zapatrywania dotyczące rozpatrywanych kwesty.

———ooo———

Specyalny podatek w Niemczech.

Berlin. (Pat). W dniu dzisiejszym oczekiwane jest ukazanie się drugiego zarządzenia rządu w sprawie specyalnego podatku, który nałoży olbrzymie ciężary na ludność niemiecką. Trzecie tego rodzaju zarządzenie spodziewane jest jeszcze przed świętami.

———ooo———

Colidge-Schiff.

Londyn. (Pat.). Otrzymano tu oficyalną zapowiedź rządu Stanów Zjedn. w sprawie udziału w pracach komitetu rzeczoznawców. Przypuszczają również, że pierwsze posiedzenie komitetu rzeczoznawców zwołane będzie jeszcze przed Bożem Narodzenie.

Waszyngton. (Pat). Prezydent Coolidge odbył naradę z Mortimorelem Schiffem, bankierem nowojorskim w sprawach pozostających w związku z komitetem reczoznawców dla przeprowadzenia ankiety w Niemczech.

———ooo———

Rosya bojkotuje Szwajcaryę.

Moskwa. (Pat). Polradio. Komunikat radiostacyi rosyjskiej. Z miarodajnych źródeł donoszą, że w związku z wyrokiem wydanym na Conradi'ego kompetentne organy mają ściśle przestrzegać bojkotu towarów i kapitałów szwajcarskich i mają wydać stosowne zarządzenia przeciw wprowadzaniu towarów szwajcarskich drogą tajemną. Reprezentacye sowieckie otrzymały instrukcye odmawiania wizy obywatelom szwajcarskim na wjazd do Rosyi oraz unikania wszelkich stosunków z przedstawicielami oficyalnych czy też nieoficyalnymi rządu szwajcarskiego. Administracyjne władze republiki sowieckiej otrzymały polecenie dokładnego przejrzenia spisu obywateli szwajcarskich mieszkających na terenie Rosyi oraz sporządzenia specyalnej listy obywateli szwajcarskich urodzonych w Kantonie vauzyjskim oraz Szwajcarów ,którzy od niedawna dopiero przebywają w Rosyi a to w celu ewentualnego wydalenia ich z granic państwa. Ponadto przewidziane są dalsze zarządzenia.

———ooo———

Strejk urzędników w Austryi zakończony.

Wiedeń. (Pat). Wczoraj po północy udało doprowadzić do porozumienia między rządem urzędnikami państwowymi poczt i telegrafów. zatwierdzeniu umowy ze związkiem urzędów miała być rozpoczęta w ciągu dnia służwe wszystkich urzędach.

———ooo———

Z sow. Rosyi.

zd sowietów. — Konferencya baptystów. — nice rosyjsko-rumuńskie „nieustalone". — Kamieniew przeciw polityce ekon. Nepu.

Moskwa. (AW). W pierwszych dniach stymia odbędzie się tu drugi zjazd sowietów. SSR. Głównem zadaniem zjazdu będzie zatwierenie konstytucyi, oraz dopełnienie lub zmiana ektórych paragrafów konstytucyi, dotychczas ezupełnie jasno komentowanych. Prócz tego zpatrzona ma być działalność rządu i powzięte niosłe uchwały w sprawie organizacyi przeysłu.

Moskwa. (AW). Odbył się tu zjazd bapstów zamieszkujących w Rosyi, który uchwaił, iż baptyści uważają za konieczne wypełnienie szystkich obowiązków państwowych. Jedynie ypełnienie obowiązku służby wojskowej pozoawia się uznaniu poszczególnych członków. jazd zabronił baptystom brania udziału w oranizacyach antysowieckich.

Moskwa. (AW). Litwinow oświadczył, iż mowa rosyjsko-rumuńska o rozstrzyganiu graicznych konfliktów między temi państwami nie rzesądza w niczem rozstrzygnięcia zasadniczych sporów granicznych. Granica rosyjsko-umuńska w przekonaniu rządu sowieckiego jest dalszym ciągu nie ustalona.

Moskwa. (AW). Ukonstytuował się tu nowy sowiet moskiewski. W skład jego weszło 915 członków — z tej liczby 1696 komunistów, 219 bezpartyjnych. Przewodniczącym obrany został Kamieniew. Oświadczył on w mowie powitalnej, iż w obecnej chwili w państwach burżuazyjnych zauważyć się daje przełom w stosunku do Rosyi. Możliwe jest nawiązanie stosunków z Włochami i Ameryką. Omawiając sytuacyę wewnętrzną przewiduje **konieczność przeciwdziałania nowej polityce ekonomicznej NEPu**, ze względu na niekorzystne wpływy, jakie wywiera ona na stosunki wewnętrzne Rosyi sowieckiej.

———ooo———

Z ostatniej chwili.

Warszawa. (Pat). Na dzisiejszem posiedzeniu komisyi zdrowia publicznego uchwalono wniosek, wzywający rząd, aby w najbliższym czasie przedłożył Izbom projekt ustawy, regulujący pomoc lekarską dla funkcyonaryuszy państwowych.

Warszawa. (AW). „Kuryer Polski" w sprawozdaniu z wczorajszego posiedzenia sejmowego pisze, że był to tylko wstępny bój mający na celu podkreślenie ważności pracy i wykazanie jak wielki wysiłek wkłada w tę walkę opozycya. Dalsze zmaganie się z większością nie będzie zdaniem „Kuryera Polskiego" tak efektowne i sprowadzi się do zgłaszania poprawek, oraz wyczerpującego ich uzasadniania.

Zniżka cen w Gdańsku.

Gdańsk. (AW). Wzmożony przywóz żywności polskiej do Gdańska które kształtowały się powyżej normy przedwojennej spadły bardzo znacznie. Przywóz polskiego chleba i mąki przyczynił się nietylko do zniżki cen pieczywa gdańskiego, lecz równocześnie spowodował lepszą jego jakość. Ceny odzieży spadły od 1. października o 30 proc.

Nowela do ustawy o podatku dochodowym.

Warszawa. (Pat). Na dzisiejszem posiedzeniu komisyi skarbowej obradowano nad nowelą do ustawy o podatku dochodowym. Referował p. Wierzbicki. Uchwalono zasadę, że do państwowego podatku dochodowego na r. 1924 dodana będzie 20 proc. podwyżka, z wyjątkiem dochodów płynących z uposażenia służbowego emerytów i wynagrodzenia za pracę najemną, nie przekraczającą kwoty 3446 franków rocznie.

KINO LEW. Dziś piątek 14. grudnia. **PREMIERA**

Wspaniały dramat osnuty na tle walk o niepodległość »Stanów Zjednoczonych Ameryki« po zwycięstwach Lafayetta, Kościuszki Rochembranda.

Młody Powstaniec

W gł. roli mistrz ekranu Jack Pickford brat słynnej Mery Pickford i Klara Harton. — Nader ciekawa treść. — Wspaniałe zdjęcia.

Następnie przyjęto w trzeciem czytaniu wniosek p. Malinowskiego o zaliczenie kwoty progresywnego podatku gruntowego na podatek majątkowy.

Waloryzacya opłat kolejowych.

Warszawa. (Pat). Gazeta warszawska donosi: Od dnia 1. stycznia 1924 wprowadzi się obliczenie taryfy kolejowej w jednostkach stałych. Dnia 29. bm. zostanie ogłoszony kurs franka złotego według którego przeliczone będą wszystkie opłaty kolejowe w stosunku do taryf obowiązujących obecnie. Oznaczać to będzie po przeliczeniu na marki polskie podwyżkę o 100 do 125 proc. W dalszym ciągu taryfy kolejowe zmieniane będą zależnie od konjunktur na rynku walutowym w terminach 2-tygodniowych.

Ciekawa rozprawa.

Poznań. (Pat). Jak donosi „Dziennik Poznański" przed trzecią Izbą karną sądu okręgowego rozpocznie się dnia 21. grudnia rozprawa przeciw znanemu komuniście Czesławowi Porankiewiczowi. Rozprawa budzi wielkie zainteresowanie w szczególności z tego względu, że Porankiewicz, który w drodze wymiany wyjechał do Rosyi, uciekł następnie stamtąd i przybywszy do Polski oddał się dobrowolnie w ręce władz polskich.

———ooo———

Sprawy wojskowe

Wcielenie poborowych 1902 r.

Odbywające się obecnie wcielanie do szeregów armii rekrutów rocznika poborowego 1902 i ochotników r. 1903, 4 i 5, jest już na ukończeniu i akcya ta zostanie zlikwidowana przed dn. 15 bm. Przebieg poboru jest zupełnie prawidłowy. Poborowi ponadkontyngensowi zostali zaliczeni do zapasu i nie otrzymali imiennych kart powołania, rozsyłanych rekrutom wcielanym obecnie do wojska. Zostaną oni natomiast imiennie wezwani z początkiem maja r. p., z równoczesnem zwolnieniem starszych roczników. Z chwilą przybycia do pułków, dowództwa, po zastosowaniu odnośnych przepisów sanitarnych, zaopatrzyły już po większej części rekrutów w mundury wojskowe i obuwie.

———ooo———

Odrzucenie traktatu o mniejszościach w sejmie litewskim.

Kowno. (ŻAT). Jak wiadomo taryba litewska (sejm) odrzuciła d. 5. bm. w trzeciem czytaniu ratyfikacyę traktatu o prawach mniejszości nar. na Litwie, mimo, że w dwu pierwszych czytaniach w wrześniu ubiegłego roku ustawa została uchwalona bez opozycyi. Odrzucenie ustawy było niespodzianką dla samego rządu, który znalazł się wobec Ligi Narodów w sytuacyi bardzo przykrej. Jak słychać minister spraw zagr. Galwanouskas, licząc się z sytuacyą Litwy na Lidze Nar. zamierza podać się do dymisyi, a w tut. kołach politycznych liczą się z możliwością przesilenia gabinetowego.

———ooo———

Interwencya rządu angielskiego w Bawaryi.

Londyn. (ŻAT). Informacye o interwencyi rządu angielskiego w Bawaryi z powodu wydalania Żydów potwierdza się. Imieniem rządu interweniował ang. konsul generalny w Monachium.

———ooo———

Francya a numerus clausus

Paryż. (Z. A.. T.) Donoszą tu, że w czasie ostatniego pobytu w Polsce interwenjował wybitny uczony ekonomista i kooperatysta Karol Gide u rektora i profesorów warszawskiej wszechnicy w sprawie projektowanego „numerus clausus". Prof. Gide zwrócił uwagę swych kolegów warszawskich na szkodliwe wrażenie, jakie wśród demokracyi francuskiej wywołuje ten projekt.

———ooo———

Nowi posłowie żydowscy w Anglii.

Kapitan Foxfort przeciwnik syonizmu przepadł przy wyborach.

Londyn. (ŻAT). Wśród kandydatów, którzy przy ostatnich wyborach do parlamentu znajdusię również kapitan Foxford, znany przeciwnik Palestyny. Jak wiadomo kap. Foxford wrócił niedawno z Palestyny, gdzie wszedł w kontakt z przywódcami ruchu arabskiego i gdzie złożył publiczne oświadczenie, że będzie kontynuował swą walkę przeciw żydowskiej siedzibie narodowej i polityce syonistycznej.

Z żydowskich kandydatów prócz dotychczasowych posłów Sir Filipa Sassona i Meira Kohna zostali wybrani Percy A. Harris (liberał), L. B. Franklin, szwagier sir Herberta Samuela (liberał), sir Walter de Frank (konserw.), dr. L. Haden-Goost (Labour Party), major Harry Boliss (liberał i W. Samuel (Labour Party). Ten ostatni zwyciężył sir Alfreda Monda 115 głosami, zaś d. Haden zwyciężył również Żyda liberała Straussa, dotychczasowego posła z tego okręgu.

———ooo———

Kanclerz niem. dr. Marx przeciw antysemityzmowi.

Antysemityzm nieszczęściem dla Niemiec.

Berlin. (ŻAT). W związku z kampanią antysemicką prowadzoną przez narodowo-niemiecką i ludowo-niemiecką partyę zamieszcza organ centrum niemieckiego list, który niedawno temu dr. Marx, jako przywódca centrum nadesłał do Związku Niemców wyznania mojżeszowego (zrzeszenia asymilatorskiego — przyp. red.).

W liście tym podkreśla dr. Marx, że antysemityzm zwraca się przeciwchrześcijaństwu i katolicyzmowi, z którymi koliduje i zapewnia, że katolicy odrzucają zasadniczo antysemityzm a wszyscy trzeźwo myślący Niemcy muszą uznać, że **antysemityzm jest nieszczęściem dla Niemiec.** Wkońńcu dr. Marx pisze: Żydzi mogą liczyć na pomoc katolicyzmu i partyi centrum w walce przeciw antysemityzmowi.

Przegląd palestyński.

Król Husein przyjeżdża do Transjordanii

Z Jerozolimy donoszą: Narodowo-arabskie zrzeszenia palestyńskie przygotowują się do powitania króla Hedżasu Husseina, który w najbliższym czasie odwiedzi syna swego, władcę Transjordanii Emira Abdullę w jego stolicy: Amanie. Do Amanu wyjedzie cały szereg delegacyj celem omówienia z Husseinem sytuacyi Palestyny.

Jak słychać zmieniła stolica Transjordanii w ostatnich czasach zupełnie swój wygląd. Nietylko pałac królewski został odnowiony, ale zbudowano około 250 nowych domów i otworzono kilka dzielnic handlowych. (ŻAT).

Nadzwyczajna sesya Waad Leumi.

Niedawno odbyła się nadzwyczajna sesya „Waad Leumi", na której członek egzekutywy palest. dr. Pick referował sprawę imigracyi. Podkreślił on, że setki i tysiące Żydów czeka na zezwolenie przyjazdu. Drugi członek egzekutywy dr. Sprinzak referował sprawę bezrobocia. Kierownik oddziału politycznego przy egzekutywie palest. pułk. Kish zdał sprawę z projektu układu między rządem angielskim a królem Husseinem, i stwierdził, że układ ten nie zawiera żadnych ważnych zmian.

Z kolei stwierdziło zebranie, że Waad Leumi ma na podstawie uchwał XIII. kongresu pra-

TELEGRAM KARNAWAŁOWY !!

Pięknie odnowiona dawna SEJMOWA SALA w gmachu Hr. Skarbka
24 m. długa i 10 m. szeroka z bocznemi ubikacjami do wynajmo-
»» wania NA ZABAWY, począwszy od 31. grudnia b. r. ««

Bliższych informacji udziela się w kancelarji Kina Lew codziennie od 10 do 12-ej przedpoł.

wo delegowania następcy do egzekutywy palestyńskiej, poczem wybrano komisyę dla zwalczania bezrobocia i komisyę dla rozstrzygania spraw spornych między pracodawcami i robotnikami.

W związku z kampanią „Doar Hajom" przeciw drowi Ruppinowi uchwalono wyrazić drowi Ruppinowi pełne zaufanie.

Bezpieczeństwo publiczne w Palestynie. Dziesięciu szeików okolicy Ber-Seby zostało onegdaj aresztowanych, ponieważ odmówili pomocy przy tępieniu bandytyzmu. Szeikowie zostaną wypuszczeni na wolność, jeśli sprawcy napadów zostaną wydani w ręce władzy.

———ooo———

KRONIKA SPRAW ŻYDOWSKICH.

(*). **Zmniejszenie się odsetka ludności żydowskiej w Rosyi. — Smutna statystyka.** Moskiewska „Emes" opublikowała ostatnio kilka statystycznych cyfr, tyczących wielkości rozmieszczenia ludności żydowskiej na terytoryum b. imperyum rosyjskiego. I tak w dzisiejszej Rosyi sowieckiej mieszka 48.5 proc. tej ludności, 51.5 proc. znajduje się obecnie w oderwanych a samodzielnie się rządzących państewkach kresowych. W stosunku do ludności nie-żydowskiej zmniejszył się odsetek ludności żyd. z 4.2 proc. na 2.4 proc. Kiedy ogólna liczba mieszkańców b. Rosyi zwiększyła się od czasu konskrypcyi w r. 1897, do ostatniej w r. 1920 o 29 proc.; liczba ludności żyd. w tym samym okresie zwiększyła się ledwie o 11 proc. We wspomnianym okresie wywędrowała z całej Rosyi 1,300.000 Żydów, z tego 600 tys. z terytoryum obecnej Rosyi. **Wskutek pogromów i bandytyzmu zginęło, na podstawie tych samych danych statystycznych — 70.000 Żydów, 500.000 zostało kalekami, sierot zostało około 200.000.** (ŻAT.).

(*). **Przesiedlanie się Żydów w Rosyi.** Władze sowieckie zezwoliły 212 rodzinom, składającym się z 1159 dusz na przesiedlenie się z podolskiej gubernii do odeskiej i jekaterynosławskiej z tych 36 rodzin z 159 duszami zamieszkała już na wspomnianych terenach.

Jak wyglądało Walne Zgrom. Zakładu Pensyjnego.

Lwów, 13 grudnia

Onegdaj odbyło się we Lwowie pierwsze zgromadzenie delegatów całej Małopolski i Śląska na Walne Zgrom. Zakładu Pensyjnego dla funkcyonaryuszy prywatnych. Zgromadzenie to o charakterze konstytującem miało głównie na celu wybór wydziału kierującego, komisyi rewizyjnej i sądu polubownego. Wydział kierujący, złożony z 18 członków i 9 zastępców, w tem 12 zastępców pracobiorców a 6 zastępców pracodawców) wybiera potem z swego łona wydział administracyjny z 6 członków, który z dyrekcyą sprawuje rządy w zakładzie.

Zanim przejdziemy do sprawozdania z walnego zgromadzenia, którego przebieg był bardzo znamienny, warto przypomnąć pokrótce dzieje wyborów delegatów na to Walne Zgromadzenie.

Do wyborów stanęły w największym okręku: z województwa lwowskiego trzy listy z grupy pracobiorców a to lista o wybitnym charakterze narodowo-demokratycznym z czołowem nazwiskiem dr. Majerski, lista tzw. „demokratyczna" z czołowem nazwiskiem red. Laskownicki i **lista bezpartyjna pracowników żydowskich** z nazwiskiem czołowem Katz Natan. Gdy ta ostatnia lista z powodu rzekomych usterek formalnych została **jednogłośnie** utrącona zarówno przez okręgową komisyę jak i główną komisyę wyborczą, stanęły do walki wyborczej tylko dwie pierwsze.

Z grupy pracodawców stanęły do wyborów dwie listy polskie i dwie listy bezpartyjne żydowskie z czołowemi nazwiskami Finkelstein i Brandstaetter. Podczas gdy atoli listy polskie znalazły drogę do porozumienia i zlały się z sobą, listy żydowskie stoczyły z sobą niepotrzebną kampanię, co spowodowało rozprószenie głosów i straty dla obu list.

Wskutek niesprawiedliwego utrącenia jedynej listy pracobiorców żydowskich, skupiającej bez różnicy przekonań wszystkich pracowników żydowskich — pracownicy ci powstrzymali się od głosowania zupełnie.

Z wyborów wyszła zwycięsko narodowa demokracya i to swe zwycięstwo, zawdzięczane zresztą w wielkiej mierze przedwyborczej taktyce tzw. „demokracyi" wykorzystała na zgromadzeniu z równą bezwzględnością, z jaką przed wyborami postąpiła z listą żydowskich pracowników tzw. „demokracya".

Listy żydowskich pracodawców uzyskały razem pięciu delegatów (Dr. Friedmann, Jaeger, Neuwelt, Finkelstein, Brandstaetter).

*

Samo walne zgromadzenie rozpoczęło się od walki o utworzenie komisyi matki dla wzajemnego porozumienia się i ustalenia liczby kandydatów. Większość, którą jeden z postępowych dzienników lwowskich określa jako ósemkową odrzuciła wniosek p. Laskownickiego na utworzenie takiej komisyi a gdy pod grozą opuszczenia sali a więc skandalu pod naciskiem delegata Ministerstwa udało się taką komisyę skleić i to nie doprowadziło do celu.

Nastąpiły bowiem dwie secesye.

Gdy kupiectwo żydowskie zażądało w komisyi przyznania mu jednego miejsca w wydziale kierującym (na 18), żądaniu temu odmówiono **wobec czego pięciu delegatów-pracodawców żyd. opuściło salę.**

Gdy się w ten sposób „uporano" z Żydami, endecya w liczbie 26 ofiarowała 24 delegatom tzw. „demokracyi" jedno miejsce w wydziale kierującym — czem oburzeni ci ostatni opuścili salę.

Po tem wybrali pozostali wydział kierujący, komisyę rewizyjną i sąd polubowny z samych „swoich" złożone i rozeszli się, względnie rozjechali się, dzięki czemu nie można było wyczerpać porządku dziennego, gdyż okazało się, że brak jest wymaganej dla powzięcia uchwały liczby delegatów.

Zwołanie walnego zgromadzenia pochłonęło półtora miliarda mk. (dyety).

Tak tedy ster spraw zakładu (który od 1. grudnia pobierać będzie od każdego „obowiązkowo" ubezpieczonego pracownika prywatnego 1,440 000 mk. miesięcznie, a więc dysponować będzie olbrzymim majątkiem). — dostał się w ręce ludzi nie dających gwarancyi objektywnego i sprężystego a dla ewidencyi całego społeczeństwa dostępnego zarządu.

Na „demokracyi" pomściło się dotkliwie jej własne postępowanie wobec drugich. I jeżeli opisując swą klęskę pisze dziś w jednym swych organów, że „jest to unikat, ażeby w towarzystwie, szczególnie o takim (scil. demokratycznym) charakterze, nie dopuszczono do zarządu reprezentacyi mniejszości" — z łatwością możnaby jej zacytować jeszcze jeden taki „unikat".

Wieczór Makabeuszowski.

Ż. T. S. L. R. i S.

(ap.) Uroczystość Makabeuszowską obchodziły, jak corocznie zakłady Żyd. Tow. Szkoły ludowej i średniej obchodem o bardzo bogatym programie, którego wykonawcami byli wyłącznie wychowankowie wspomnianych zakładów. Wszystkie punkty programu, czy to była hebrajska deklamacya, czy przemówienie ucznia lub żywe obrazy przedstawiające typy kobiet biblijnych albo też produkcye muzyczne lub sceny dramatyczne albo wkońcu piramidy gimnas ne wykonane były z dużą precyzyą i widoc zapałem. Szczególną uwagę zwrócił na s odegrany z życiem i temperamentem prz czniów i uczenic IV i V. klasy obrazek niczny pt.: „Córka Jefty", jakoteż trzeci „Dybuka" w którym uczniowie i uczenice najwyższych klas znaleźli godne pole do pisu. Również części muzycznej poświ więcej miejsca a produkcye zespołu skrz wego i chóru spotkały się z dużem uzna Nowy kierownik chóru prof. Majman kie drużyną swoją z energią i prawdziwem z mieniem a wykonana przez młodocianych waków Wiązanka pieśni hebrajskich ogólnie podobała. Bardzo licznie zebrana publicz śledziła wszystkie produkcye z żywem zaj sowaniem i nagradzała zarówno młodych konawców jak też aranżerów uroczystości i fesorów serdecznym aplauzem.

Z ŻYCIA AKADEMICKIEGO.

— **Wieczór inauguracyjny Związku** żyd. s politechniki we Lwowie odbył się w nied 9. b. m. Przew. Związku p. J. Graf omów zagajeniu cele i zadania związku. Na prog wieczoru złożyły się: odczyt inż. J. Awina o downictwie żyd. w Palestynie, część wokalna konana przez p. J. Romanowskiego i Wisc witzównę oraz recytacya z „Uczty Herody ny Ant. Rotównej.

— **„Wzajemna pomoc".** Wydział tow. „W jemna pomoc" podaje do wiadomości wszys towarzystw akademickich, że z powodu ogr czeń narodowo-wyznaniowych wprowadzon w „Bratniej omocy" W. Sz. H. Z. we Lwowie łożona została własna organizacya samopom wa pod nazwą „Wzajemna Pomoc" Żyd. S Wyższej Szkoły dla Handlu Zagr. we Lwowie, rej celem jest zastępstwo interesów swych cz ków na zewnątrz oraz zaspokojenie ich pot moralnych i materyalnych. Wydział zaznacza pragnie pozostać w jak najprzyjaźniejszych sunkach ze wszystkiemi bratniemi towarzystw akademickiemi.

NADESŁANE.

Spróbujcie nowej wyśmienitej HERBATY Nr. 103
FELS TEA Co
WARSZAWA.

OSTRZEŻENIE.
Za wydane towary lub pieniądze na rachunek bez mego polecenia nie biorę dnej odpowiedzialności.
Z poważaniem BERSICH CHIRER handel skór
Lwów, ul. Żółkiewska 10.

KOMITET PAŃ (Opiekunek Z. F. N.) składa serdeczne podziękowanie za zezwolenie urządzenia zbiórki dnia 4. bm. właścicielom kawiarń: »Renesans«, »Warszawa«, »d Paix«, »Imperial«, »City« i »Teatralnej« oraz restau cyj: »Hygiena«, »Bristol« i »Dorfmann«.

W SOBOTĘ o godz. 5·30 pop. odbędzie się w sali Koła Kobiet pl. Strzelecki 4. ODCZYT prof. RAUCHWERK „Heine i Börne jako Żydzi".

KOMUNIKATY TEATRALNE.

— **„Żydówka" z pp. Jakubowską i Mannem.** Zapowiedź sobotniego przedstawienia z primadonną Jakubowską i Mannem wywołała duże zainteresowanie, czego najlepszym dowodem jest s ny popyt na bilety. Znakomita śpiewaczka or świetny Eleazar w interpretacyi p. Manna, rzeczywiście dość niezwykła okazya spędzen artystycznego wieczoru.

— **Występy Anny Sznage-Zeilińskiej.** P kierunkiem p. Okorniekiego odbywaj się prób z głośnej sztuki Kampfa p. t. „Nina", w któ główną rolę kreowa ćbedzie Zielińska, nasza d

ulubienica. Wielki artyzm Zielińskiej, uro- postać i idealne warunki właśnie w tej ce złożą się na całość naprawdę niezwykłą. Zielińska wystąpi u nas tylko kilka razy.

Kronika.

TEATR WIELKI.

Piątek „Walkirya".
Sobota 3. popoł. „Noc Św. Mikołaja".
Sobota 7. wiecz. „Żydówka" z goćc. wyst.

TEATR MAŁY.

Piątek „Sprawa Kaisera".
Sobota „Pokojówka szuka miejsca".

TEATR NOWOŚCI.

Piątek „Księżniczka Olala".
Sobota „Księżniczka Olala".

Teatr „BAGATELA", Rejtana 3.

Od 1. grudnia 1923 nowy program: Część 1 wit", farsa w 1. akcie. Część solowa: Clée, et taneczny. Marek Windheim. Mr. Rald. Clif- rd, tercet taneczny. Część III. „Incognito", far- w 1 akcie. T. Doński, wirtuoz na harmo- ch ręcznych.

———ooo———

Ukraiński narodowy teatr „Besidy".

dyrekcya J. Stadnika, ul. Szaszkiewicza 5.

W sobotę 15. bm. „Czornomorci", ludowa eretka w 3 akt. Kucharenki, muzyka M. Łyseńki W niedzielę 16. b. m. popoł. o 3-ciej „Oj ne ody Hryuciu", ludowy obraz ze śpiewami i tań- mi w 5 aktach. Wieczorem 7.30 „Baron Kim- el", operetka w 3 aktach Kolba.

— **„Kobieta w społeczeństwie".** Na ten te- at wygłosi referat dr. Goldmanówna w sobotę 5 bm. o godz. 7.. wiecz. w lokalu Stow. „Ceirej huda". Wstęp wolny.

— **O „Dantem i jego wpływie na literaturę ebrajską"** mówić będzie prof. Ozyasz Tillemann niedzielę 16 bm. o godz. 11..30 w sali „Jad haruzim".

— **Czy metapsychika może być wiedzą ścisłą?** a ten temat odbędzie się prelekcya inż. Liban- kiego we wtorek 18 bm. (z obrazami świetlny- mi). Treść: współczesny pogląd na zjawiska fizy- alne a zjawiska psychiczne — walka dwóch świa opoglądów — metafizyka — metafizyologia a etapsychika — stwierdzenia zjawisk metapsy- icznych na II. kongresie międzynarodowym dla adań psychicznych w Warszawie — wiedza dla iedzy a wiedza dla życia. Początek o godz. 7-ej ieczorem w sali Instytutu technologicznego, ul. oulvarda 5.

— **Komunikat.** W sobotę 15. b. m. o godz. 5. popołudniu odbędzie się w sali Tow. Rygorozan- ów ul. św. Teresy 26 A wiec sprawozdawczy delegacyi do Rady Naczelnej Zw. Żyd. Akad. nst. Samopom. z następującym porządkiem dzien- ym: 1) Sprawozdanie delegacyi, 2) Ewentualia. Wstęp za okazaniem legitymacyi jednego z żyd. towarzystw samopom. lub zawodowych.

Komitet Wykonawczy:
Buxbaum mp. 10414 Fruchtermann mp.

— **Frank pocztowy** podwyższono do kwoty 690.000 marek.

— **Wstrzymanie komunikacyi lotniczej.** Polska linia lotnicza Aerolloyd z dniem 11. b. m. wstrzy- mała ruch na wszystkich liniach komunikacyjnych napowietrznych i przystępuje do przerwy zimo- wej. O ponownem wznowieniu ruchu w r. 1924 nastąpi zawiadomienie.

— **Biuro Palestyńskie** we Lwowie, ul. Św. Anny 9. komunikuje: W ostatnich dniach nade- szły driszth do konsulatu ang. w Warszawie dla następujących osób: 1) Gruber Gusta, O- święcim, 2) Hazenlauf Ida-Judyta, Sanok, 3) Zus- man Abraham, Lwów, 4) Pokart Szajndel, Jaro- sław, Waindling Sabina, Nowy Sącz. Osoby wy- żej wymienione zechcą się porozumieć z wyżej wspomnianem biurem ustnie lub pisemnie w sprawie ich wyjazdu.

— **Ciekawość telefonistek.** Stwierdzono nie- jednokrotnie, że w niektórych urzędach pocztowo-telegraficznych rozmowy tak prywatne, jak służbowe są podsłuchiwane przez pracowników, a następnie rozgłaszane z dowolnemi komen- tarzami, skąd powstają różne plotki, przechodzące do publiczności jako fakty autentyczne. Wobec tego Ministeryum poczt poleciło wezwać pod- władny personal aby ściśle przestrzegał wydanych na ten przedmiot przepisów, w przeciw- nym razie winni będą pociągani do odpowiedzial- ności służbowej.

DRAMAT mocnych i gorących serc, prawdziwy MAJSTERSZTYK ekranu w 6 akt. p. t.

BAJKA O MIŁOŚCI

Inscenizacja oparta o bogate efekty muzyczne, do których jako nowość zupełna, włączono —o— także śpiewy solowe i chóry z towarzyszeniem pełnej orkiestry. —o—

— **Lekarstwa zdrożały.** Minister zdrowia pu- blicznego wydał ostatnio rozporządzenie w spra- wie taksy aptekarskiej. Zgodnie z rozporządze- niem, za pracę przy recepturze można pobierać ceny maksymalne o 36 proc. wyższe od cen, jakie dotychczas obowiązywały w myśl zarządze- nia ministra zdrowia publicznego z dnia 19. li- stopada b. r.

— **W sprawie przechowywania walut ob- cych.** Ministerstwo skarbu na skutek zapytania jednej z dyrekcyi ceł, gdzie należy przechowywać i dokąd dostarczać obce waluty w kruszcach i banknotach, przypadających na skarb państwa jako czysty dochód ze spraw karnych, wydało okólnik, w którym wyjaśnia, że ani kasy urzędów celnych, ani też kasy skarbowe nie są właści- wemi miejscem ich przechowywania.

Wszelkie kruszce i dewizy, uznane na za- sadzie wyroku sądowego za własność skarbu państwa, winny być odsyłane przez urzędy cel- ne bezpośrednio do najbliższych oddziałów Pol- skiej Krajowej Kasy Pożyczkowej, względnie do głównego oddziału w Warszawie, na rachunek Centralnej Kasy Państwowej.

Analogicznie winny postępować urzędy celne z walutami, które utraciły już wartość realną lub które nie mają obecnie kursu giełdowego.

— **Brak mięsa we Lwowie.** Od kilku dni da- je się we Lwowie odczuwać szalony brak mię- sa wołowego. Przyczyna leży w tem, że — jak mówią rzeźnicy — Województwo ustanowiło zbyt niską taryfę maksymalną i w dodatku nieścisłą do cen rynkowych. Ponieważ Magistrat delegacyi rzeźników, która przybyła doń w tej sprawie, odmówił zatwierdzenia wyższego cennika, po- wstrzymują się oni wogóle od kupna mięsa, któregoby nie mogli odsprzedać konsumentowi nie przekroczywszy tej taryfy. Spodziewamy się, że piekącą tą sprawę załatwią odpowiednie czyn- niki pomyślnie i niedopuszczą, by miasto było pozbawionego tego środka żywności.

— **Masowe kradzieże we Lwowie.** Ze stry- chu przy ul. Zofii 40, skradziono na szkodę na- uczycielki Matyldy Cellerin bieliznę ogólnej war- tości 50 milionów mk. — Ze zbliżającą się zi- mą rozpoczęły się też masowe kradzieże „sezo- nowe". I tak doniosła Marya Skarbek Barow- ska, zam. przy ul. Lenartowicza 15, że nieznani sprawcy włamali się do jej mieszkania i skra- dli na jej szkodę futro selskinowe wart. 250 mil. mk. — Podobny wypadek zdarzył się też słuchaczowi medycyny Edmundowi Schneidro- wi, któremu podczas wykładów na uniwersyte- cie skradziono z przedpokoju sali wykładowej futro wart. 400 milionów mk. — Amatorkę kon- fitur, która skradła w większej ilości na szko- dę Chany Fischer, zam. przy ul. Zamarstynow- skiej, a była nią Stefania Lisińska, oddano do aresztów pol. — W kawiarni Europejskiej skra- dziono Kaz. Leśniewiczowi z Krakowa portfel zawierający prócz pieniędzy, legitymacye osobiste wystawione przez misyę franc.

— **Olbrzymie włamanie do wagonu kolej.** W pociągu zdążającym do Lwowa rozbili nie- wyśledzeni dotąd sprawcy jeden z wagonów kolejowych i skradli zeń skrzynię wagi 150 kg. zawierające ładunek zegarków. Przesyłka ta je- chała z Berlina w drodze przez Polskę do Ru- munii. Zegarki pochodziły ze znanej niemieckiej firmy „Giano". Rozpoczęte natychmiast śledz- two, dało narazie negatywny wynik.

— **Francuz ze Lwowa.** W ulicy Legionów przystąpiło przedwczoraj dwóch jegomościów do przechodzącego tą ulicą kupca z nazwiska Lwów i zaproponowali mu sprzedaż materyi. Jeden z nich przemówił do niego nieznanym jakimś ję- zykiem, który Lwowowi wydał się francuskim. W tłumacza zabawił się ten drugi jegomość i rozpoczęło się targowanie o towar, który je- gomoście mieli w worku, a na „pokaz" wyjęli kawałek materyi. Lwów chcąc dobić targu wszedł z nimi do bramy jednego z domów i wyjął pieniądze celem zapłacenia. W tym momencie jeden z tych osobników wyrwał mu z rąk 30 milionów mk., a następnie obaj zbiegli, pozo- stawiając na miejscu zaskoczonego tym wypad- kiem Lwowa.

W dniu wczorajszym spotkali go znowu, a widocznie nie poznali swego „gościa" z dnia poprzedniego, gdyż ponownie zaproponowali mu „taki interes". Lwów rzekomo udał się po pie- niądze do pobliskiego domu, w rzeczywistości jednak podszedł do posterunkowego, który zdo- łał jednego z nich w osobie Berla Webera, przy- trzymać i odprowadzić na V. komisaryat. Dru- gi sprawca zdołał zbiedz. „Ale, co się odwle- cze — to nie uciecze". Mianowicie zjawił się on sam później w pewnych sprawach w komi- saryacie i tu poznany przez Lwowa, został przytrzymany. Jest to niejaki Schliffer. Oddano go do aresztów policyjnych.

— **Obława na „czarnej" giełdzie.** Urząd wal- ki z lichwą przeprowadził wczoraj znowu obła- wę na waluciarzy, gromadzących się na ulicy Legionów i Stanisława. Wynik obławy był ne- gatywny. Sprowadzonych na policyę kilka osób, po dokonaniu rewizyi, wypuszczono na wolną stopę.

— **Pogrzeb błp. M. Turteltauba.** W dniu wczorajszym popołudniu odbył się ze szpitala żydowskiego pogrzeb tragicznie zmarłego M. Turteltauba. Tłumy ludzi oraz delegacye związ- ku hotelarzy, restauratorów i kawiarzy odpro- wadziły zmarłego na cmentarz. Trumnę nieśli na rękach krewni i znajomi błp. Turteltauba.

— **Olbrzymie oszustwo we wiedeńskiej „Na- tionalbank".** Dyrekcya policyi we Wiedniu przy- słała do tutejszej ekspozytury śledczej list goń- czy za Antonim Wagnerem i Gustawem Lie- bergesellem, którzy na fałszywy czek pobrali z wymienionego banku 1 miliard koron austr. (około 50 miliardów mp.), poczem po wykryciu tego oszustwa przez policyę wiedeńską, zbiegli zagranicę, prawdopodobnie do Polski.

— **Żydzi nie mogą otrzymać gruntów pań- stwowych na Litwie.** Organ oficyalny rządu li- tewskiego ogłosił niedawno komunikat, w któ- rym stwierdza, że wydzierżawione zostały wiel- kie kompleksy ziemi, którą otrzymali jedynie o- bywatele narodowości litewskiej. W kołach żydo- skich komunikat ten wywołał niezwykłe wzbu- rzenie. (ZAT).

— **Małżeństwo przez telegraf.** W gubernii archangielskiej zawarty został sowiecki związek małżeński zapomocą telegrafu bez drutu. Młoda para przez telegram iskrowy zawiadomiła guber. komitet wykonawczy w Archangielsku o swym związku. Związek został zarejestrowany i mał- żeństwo wobec władz sowieckich uważane jest za legalne. Jest to zresztą pierwszy wypadek za- warcia małżeństwa przez telegraf. (AW).

Z Giełdy.

Walutowe notowania pozagiełdowe.

Lwów, 13. grudnia.

Karsa akcyi poprawiły się znacznie. Zainte- resowanie większe. Obroty bardzo ożywione. Ten- dencya chwiejno-zwyżkowa. Usposobienie bardzo ożywione.

W szczególności płacono: Hipoteczny 1150 1125, 1140, 1175, (1000, 1030), 1125, Małopolski 1250, 1125 ,Pokred 80, 76, 75, 85, 87 Przemysłowy 525, 526, 528, 525, 527, 525, 530 Ziemski Kredyt. 280, 250, 260, 280, 300, 320, Rolniczy 300 Nafta 510, 500, 490, 500, 490, P. T. 190, Rohn Zieliń- ski 400, Siersza el. 290, 300, (260, 250), Tespy 6600, 6700, 6550, 6700, 6650, 6495, 6600 Zieleniewski 19600, 19800, 19700, 19500, Ćmielów 1350 1375, 1400, Karpalit 850, 875, Niemojowski 600 590, 610, 575, 600, (580), Oikos 6300, 6250 6100 6100, 6200, 6300, Parowozy 530, 520, 525, 515 Pe- zet 230, 215, 225, Siersza g. 11600, 11800, Browary 22500, 23000, 24250, 24750, 23000, 24250, 24000 (22000), Chodorów 6350, 6325, 6300, 6350, 6325 6375, 6400, Cegielski 1000, 925, 900, 1000, 950 925, 930, Gafota 350, 340, 351.

Obroty w akcyach niekotowanych: Arma 1100 1075, Azot 700, 675, Akumulator — Brugger 1050 1100, 1200, 1150, 1060, Chybie 9000, 9100, 9125 dr. 9400, Czechowice 320, 315, Bibliotska 500, Elektrownia n. S. 200, 210, 190, 180, Gazolina 2500 2700, 2650, 2725, Jaworzno 33000, 32000, 32250 32500, drobne 35500, 35500, 35750, 35250, Gazy 37000, 38000, 38500, Gazociągi 600, 580, 590, 570 Foresta 700, 675, Len 1800, 1900, 1775, 1750 1800 Lesienice 1500, 1550, 1600, 1625, Lokomotywy 950 900, Machlejd 700, 680, Nitrat 450, 400, 380, Olkusz 800, 810, Przeworsk 230000, Radziwiłł 1800 1750, 1800, Rollindustria 200, 215, Schoen 115000 Szkło w Kr. 1200, 12225, Węglówki 50, 48, 47 46, 45 i pół, 45, Columbia 50, 60, 80, 90 100 110,, Bank Ziemian 120, nf. 85. 90.

Walutowe notowania pozagiełdowe.

Lwów, 13. grudnia.

Dol. am. 4750000, Dol. kan. 4400000, Kor. cz. 125000, Frank franc. 225000, Fr. szw. 725000 Fr. belg. 200000, Liry wł. 180000, Lei rum 19000 Guuld. hol. 1750000, Funty 18500000, Wiedeń 63 Praga 130000, Czerniowce 19500—20000.

Złoto: 20 kor. 19000000, 20 mk. 20500000 20 franków 18000000, 10 rubli 26000000.

Srebro: Kor. Kor. 325000, 5 kor. 1700000, floreny 850000, ruble 1300000, kopiejki 600000.

Termin subskrypcyi nast. akcyi upływa z dniem:

15. grudnia br. Pol. Przemysł terpentyn. S. A.
20. grudnia br. „Węglówki".
28. grudnia br. „Tohan S. A.
31. grudnia br. Browary lwowskie S. A.

Z giełdy zbożowej.

Lwów ,13. grudnia.

Przy ożywionym ruchu ogólny obrót 100 ton. Transakcye w pszenicy, życie, jęczmieniu browarnym, grochu, fasoli i hreczce. Na ogół podaż obfita — w szczególności w życie przy słabszym popycie. Tendencya nieco zniżkowa — usposobienie spokojne.

W szczególności płacono pszenicę kraj. 73/74 12500000—13700000; żyto małopolskie 68/69 — 8200000—8500000; jęczmień małopolski browarniany 8200000—8400000; owies małopolski 44/45 — 7400000—7600000 (ceny szacunkowe bez transakcyi) fasola biała 26000000—28000000, groch pół Victoria 24000000—26000000; hreczkę 10000000—10200000.

Mąkę pszenną 40 proc. „0" 25000000, mąkę pszenną 55 proc. „1" 20000000, mąkę pszenną 70 proc. „4" 15000000, mąkę żytnią 60 proc. „0" 17500000; mąkę żytnią 70 proc. „1" 15600000, (typy młyny lwowskie loco Lwów brutto za netto łącznie z worami — ceny szacunkowe bez transakcyi), otręb pszen. netto bez worka 4500000 (ceny szacunkowe), otręb żytni netto bez worka 4300000 (ceny szacunkowe bez transakcyi).

Giełda krakowska.

Kraków, 13. 12. (Pat). Pol. B. Przem. 490 505, B. Hipoteczny 1100, 1200, B. Komercyalny 110, 200, B. małopolski 1225, 1350, Ziemsk. B. Kred. 250, 275, Tohan 495, 510, Impeks 21, 22 Pharma 440, 450, Żegluga 90, Zieleniewski 199900 20100, Cegielski 930, 950, Trzebinia masz. 805 825, Parowozy 480, 510, Automotor 350, Pocisk 450, Górka 19700, 13750, Siersza górn. 12100, 12200, Tepege 4860, 5000, Nafta 420, 430, Trzebinia tłusz. 4300, Krakus 780, 820, Ćmielów 1250 1300, Siersza elektr. 275, 280, Chodorów 5925, 6025, Niemojewski 590, 600, Agrochemia 1100, Poznańńska spółka drzewna 1000 1200, Piasecki 2000, 2500.

Notowania końcowe Czeskiego Biura prasowego.

Giełda warszawska.

Warszawa. 13. 12. (Pat). Dolary St. Zjedn. 4405, Belgia 205250, Holandya 1702 i pół, Londyn 19250, N. Jork jak gotówka, Paryż 235250, Praga 128750, Szwajcarya 769, Wiedeń 62 i ćwierć, Włochy 193750, Franki złote 860400, Bony złote 620, 8 pro. pożyczka 7550, milionówka 300.

Warszawa. 13. 12. (Pat). Bank dysk. 3000 Bank handl. 3500, B. Ha h. i p. 850, Kred. warsz. 1200, B. Małopolski 1100, Przemysł. Lwów 515 470, B. Tow. współdziel. 2300, Zjedn. Ziem poł. 900, Związek spół. zarobk. 4200, Bank związku ziemian 400, B. zachodni 2100, Borkowski 840, Hurt 450, Br. Jabłkowscy 240, Połbal 170, Skup skór 100, Synd. rolniczy 1700, Tkanina 120 Żegluga 207 i pół, 200, Ćmielów 1450, Elektryczność 2300, Pol. tow. elektryczne 902 i pół, Kabel 625 Kluczewska fabr. 1400, Polski przem. korkowy 120, Nafta 445, Polski przem. naft. 940, Nobel 985, 950, Lenartowicz 125, Pustelnik 635, Siła i światło 1060, Spirytus 3820, b. 4225, Haberbusch 5165, Polski Lloyd 220, Marynin 1000 Brown Boweri 2175, Suchedniów 3400, Przemyśl leśny 165, Szumilin herb. 165, Tehate 3400, Lombard 100, ,Konopie 875, (6 i 7) 720, Cerata 170, Sole potasowe 5500, Kijewski i Scholce 2950, Spies 900, Puls 310, Wildt 410, Chodorów 5800, Czersk 700, Firlej 440, Łazy 245, Drzew. przem. handl. 605, Warsz. tow. kop. węgla (1) 5950, (2) 6300 Cegielski 940, Fitzner 7600, Lilpoop 660, Modrzejów 11350, Ortwein 380, Ostrowieckie 166650 Parowozy 535, Pocisk 560, Rohn 375 (4) 450 Rudzki 1900, Starachowice 3675, Trzebinia 850, Unia 8500 Ursus 750, Zieleniewski 19300, Zawiercie 375 mil. Żyrardów 337 i pół mil. Belpol 55.

Giełda zurychska.

Zurych, 13. 12. (Pat). N. Jork 572 i pół, Londyn 25.06, Paryż 30.42 i pół, Medyolan 24.90 Praga 16.72 i pół, Budapeszt 0.0220, Bukareszt 2.90, Belgrad 6.45, Sofia 3.80, Warszawa —.—, Wiedeń 0.00803, Bruksela 26.25, Amsterdam 218.50 Kopenhaga 101.75, Sztokholm 150.50, Chrystjania 86, Madryt 74.40, Buenos Aires 182.

———ooo———

NADESŁANE

אונזער ליעבער חברתה און מיטאַרבייטערין פֿרל. מלכה מאשע ווינשען מיר צו איהר פֿערלאָבונג מיט הערן צבי הירשענהייט א הערצליכען מזל טוב.
קרן קימת-לאַמיטיע, ברעזאַן. 10396

מעומק לב אנו מברך בברכת מז"ט את חברי יצחק ברנדס לבואו בברית האירוסין עם בחירת לבו מרת שושנה פיפס. יהא רצוא שיהיה זה קשר של קימא ישראל אמר.

Rachela Schisler — Elias Dauermann
Lubaczów Jaworów
zaręczeni dnia 9 grudnia. 10407

Etka Bernstein — Złoczów
Wolf Kronisch — Zborów.
zaręczeni w grudniu 1923. 10408

DROBNE OGŁOSZENIA.

NAUKA I WYCHOWANIE

Maturzystka obejmie guwernerkę na prowincyi najchętniej do dzieci (8—12 l.) Zgłoszenia Administracya »Skromne wymagania«.

MIESZKANIA-LOKALE.

Elegancki pokój kawalerski w śródmieściu do wynajęcia. Zgłoszenia pod »Eleganckie« do Biura ogłoszeń Brücka, Kościuszki 2. 0408

2 frontowe pokoje ul. Szopena zamienię na większe mieszkanie z dopłatą dolarową okolica obojętna. Zgłoszenia p. Mangel »Snapshot« Trzeciego Maja 11 a od 3—5 pop. 0457

Dom piętrowy oficynowy 6 ubikacyi centrum z urządzeniem na fabrykę do wynajęcia. Listy »527« do Biura dzienników Buchstaba, Legionów 21. 0410

Młyn parowy z torem przemysłowym blizko Lwowa do wydzierżawienia. Wiadomość Dr. Rabiner, Kopernika 10. 0411

INTERESA HANDLOWE

Spółka z kapitałem do składu galanteryjnego poszukuję. Mam lokal w śródmieściu. Zgłosić pod »J. T.« admin. Chwili. 0391

Jeden obszerny lokal frontowy, parterowy o 3 ubikacyach i piwnice w śródmieściu. Poszukuję wspólnika z kapitałem, branży obojętną. Zgłoszenia do administracyi Chwili pod »Dobry interes«. 0393

ROŻNE.

Masażystka, stawia bańki, z kilkuletnią praktyką, poszukuje zajęcia. Zgłoszenia Lwów, Ra anorta Nr 9

Osoba ustosunkowana załatwia interesa kupieckie względnie bankowe w Krakowie, Warszawie, Katowicach i innych miastach. Pierwszorzędne gwarancye. Zgłoszenia »Vertrauensperson« Biuro dzienników Scherera P. asz Hausmana. 0421

Ma[illegible] praktyki z pięcioletniem poszukuje dzierżawy zarządu lub stałej posady. Zgłoszenia Apteka, Krakowiec pow. Jaworów. 0413

Cukier - Ryż - Kawa - Herbata
oraz zboże i paszę
poleca »POLIMEX«, Lwów, pl. Maryacki 5.
TEL. 12-24 i 2-93.

WOLNE POSADY.

Praktykant sklepowy zostanie natychmiast przyjęty. Zgłoszenia »Zakład elektrotechniczny E. Hausmann«, Lwów, pasaż Hausmana 6. 0373

Zakład dentystyczny Zygmunta Leidera, Soka, poszukuje starszego pierwszorzędnego technika, biegłego w operatywie. 0412

MAŁŻEŃSTWA.

Szadchen mający przystęp do lepszych domów zechce się zgłosić pod »Samotny« administracya. 0415

KUPNO. — SPRZEDAŻ

Zegar antyczny grający sprzedam Hotel Metropole, drzwi 16 od 6—7. 0467

POSAD POSZU[illegible]

Akademik z dwu[illegible] PRAKTYKĄ Bi[illegible] poszukuje odpowied[illegible] ady. Łask. zgłosz[illegible] biurze Tannego, D[illegible] pod »Akademik«.

Dysponent firmy [illegible]nej z akad. wy[illegible]niem, z dobrymi [illegible]cyami, zmieni posa[illegible]szenia do adminis[illegible] J. G. 19[illegible]«.

Korespondent uk[illegible] polski ze zna[illegible] uchalteryi poszuku[illegible]dy. A. Zając, Uhnów

Młodszy urzędnik [illegible] letnią praktyką [illegible]wą w większem p[illegible] biorstwie handlowym [illegible]kuje odpowiedniej [illegible] Zgłoszenia do adm[illegible] »Filny F«.

OGŁOSZENIA.

DRUKARNIA LWOWSKA
WE LWOWIE, ul. KOPERNIKA 11
TELEFON 831.

Posiada: maszyny rotacyjne, pospieszne, do składania, — stereotypii etc. — Wykonuje: czasopisma, dzieła, prospekty, druki bankowe i kupieckie, afisze, tabele, etc. w różnych językach. — po cenach umiarkowanych.

Kapelusze damskie ostatn[illegible] cyi po[illegible]
Magazyn Mód „EMI[illegible]A", Sienkiew[illegible]

NA ŚWIĘTA
POLECA
F. Rentschler, Lwów, Legionów
wszelkie naczynia emaljowa[illegible]
P. T. Urzędnicy państwowi dostają [illegible] zniżki za okazaniem legitymacyi w c[illegible] sie od 10. do 20. grudnia. 10[illegible]

Poszukuję maszyny
do fabryki mydła, szczególnie aparatu [illegible]dzącego „Kü[illegible]laparat" i maszyny do [illegible]nia. Listy pod „Mydło" do Biur[illegible] ogł[illegible] Sokołowskiego, Jagiellońska 7.

OGŁOSZENIE.

DYREKCJA ZAKŁADU GAZOWEGO [illegible]skiego we Lwowie podaje do wiadomości Komisja wybrana w myśl uchwały Rady [illegible]rskiej ustanowiła na dniu 11. grudnia 192[illegible] stępujące ceny gazu:

1) gaz do oświetlenia i opału Mp. 150.000·— za
2) gaz wyłącznie do motorów Mp. 130.000·— za

Opłata za najem gazomierzy, została wyższona o 100%.

Należytości przypadające do zapłaty z tytułu r[illegible]ków za miesiąc LISTOPAD 1923 bez względ[illegible] termin odczytania stanu mierników, jak i nadal, być płacone według podwyższonej taryfy.

Inkaso według tej taryfy rozpocznie się z [illegible] 18. grudnia 1923.

Lwów, w grudniu 1923.

Dyrekcja Zakładu Gazowego mie[illegible]

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila" Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hescheles. „Drukarnia Lwowska", Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1708 Lwów, niedziela 16. grudnia 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I p. KONTO P.K.O. 142.254

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 50.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 1,250.000 Mk, zam. 1,400.000 Mk, zagr. 1,625.000.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszpaltowy milim. 12.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszpaltowy milim. 36.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 48.000 Mk., w tekście i przed kroniką 60.000 Marek, ogłoszenia na pierwszej stronie 72.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 48.000 Mk., najmniej 10 wierszy 480.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 8.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespondencya, kupno-sprzedaż 11.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 24,000.000 Mk
Pół stronicy . . . . . 12,000.000 Mk
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 72,000.000 Mk
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej. —

Dymisya gabinetu Witosa.

ŚWIECZNIKI na choinkę
hurtownie i detalicznie poleca firma: BCIA GROSSINGER, LWÓW, SŁONECZNA 4.

CUKIER
kostka i kryształ
dostarczamy ze wszystkich cukrowni z natychmiastowem załadowaniem do wszystkich stacji kolejowych w Polsce po cenach urzędowych, t. j. ściśle ustalonych przez Radę Naczelną Polskiego Przemysłu Cukrowniczego za zaliczeniem, inkasując należności przez banki prowincyonalne. 0281
Zamówienia zamiejscowe przyjmujemy tylko na pełne ładunki wagonowe lub ombinowane. Kooperatywom, Związkom, Instytucyom społecznym, komunalnym, Magistratom i t. p. dostarczamy cukier w ilościach ograniczonych BEZ ŻADNEGO ZYSKU.
DOM HANDLOWY
ADOLF ŚWIECA
WARSZAWA, UL. ZIELNA 16.
Telefony 82-11 i 26-36.
Adres telegr.: »ŚWIECADO WARSZAWA«


Znak ochronny.

Wazelinę „Milka"
w beczkach, blaszankach oraz drewniankach po cenie konkurencyjnej poleca: »MILKA«, krajowe Zakłady Przemysłowe LWÓW, UL. SZEWCZENKI 1.

KALENDARZE TYGODNIOWE
arkuszowe i kieszonkowe w wykwintnem i trwałem wykonaniu do nabycia u firmy
„GLIMERIKA", Lwów, ul. Legjonów 41.
Sprzedaż wyłącznie hurtowna. — Kalendarze ułożone z uwzględnieniem świąt wszystkich obrządków.

Rozłam w Piaście — przyczyną upadku rządu.

Ostry konflikt w Piaście. — Wystąpienie 15 posłów. — Utworzenie osobnego klubu pod nazwą: „Polskiego Klubu ludowców". — Dymisya marszałka Rataja. — P. Witos u Prezydenta Wojciechowskiego. — Prez. Wojciechowski odroczył swą decyzyę do dziś. — Kto stanie na czele przyszłego gabinetu.

Warszawa. 14. grudnia. (tel. wł.). Od dawna było już wiadomem, że w łonie „Piasta" **nurtuje silna opozycya przeciw sojuszowi z endecyą. Dotąd jednak udawało się zawsze w jakiś sposób opozycyę uśmierzyć i zapobiec rozłamowi. Dziś jednak na posiedzeniu klubowem P.S.L. „Piasta" ex re dyskusyi nad stanowiskiem „Piasta" wobec ustawy o osadnictwie i parcelacyi przyszło do tak ostrego konfliktu między opozycyonistami a większością klubową, że złagodzenie sporu okazało się niemożliwem. Szło mianowicie o artykuł 3 wspomnianej ustawy, co do której opozycyoniści zażądali zsolidaryzowania się „Piasta" ze stanowiskiem lewicy. Wobec przegłosowania opozycyonistów poseł Pluta złożył deklaracyę, że z powodu różnicy zdań następujący posłowie występują z klubu p. Witosa: pp. Bryl, Berek, Cieplak, Chwaliński, Janeczek, Łaskuda, Pawłowski, Posacki, Pluta, Sobek, Socha,** Targowski, Toczek, Poznański i Łaszkiewicz.

Secesyoniści z „Piasta" ukonstytuowali się jako osobny klub pod nazwą „Polski Związek Ludowców", do którego zgłoszą prawdopodobnie akces Stapińczycy (3posłów) i grupa ks. Okonia (4 posłów). Prezesem nowego klubu został p. Pawłowski.

Warszawa 14. grudnia (tel. własny). Dyskusya, która poprzedziła secesya 15 posłów z Piasta, miała przebieg następujący: Secesyoniści podnosili, że pakt lanckoroński z góry groźny był dla ruchu ludowego i żądali, ażeby głosować za poprawkami Wyzwolenia.

Kiedy zostali przegłosowani, zażądali wolnej ręki w tej sprawie. Gdy i tego im odmówiono, zabrał głos p. Pluta, który odczytał następującą deklaracyę:

Obecna większość nie uzdrowiła skarbu Państwa, ani nie przeprowadziła żadnego z postulatów ludowych, a przeciwnie, my jako posłowie ludowi byliśmy zmuszeni na podstawie paktu głosować za rozmaitemi udogodnieniami dla sfer posiadających np. podatek majątkowy. Przy reformie rolnej klub Piasta bronił interesów obszarników, względnie klub nie ma zrozumienia dla naszych dążeń. Wobec tego, że nie możemy bronić interesów ludowych w Piaście i nie możemy brać odpowiedzialności wobec sumienia i wyborców zgłaszamy wystąpienie z klubu.

Po złożeniu tej deklaracyi wymienieni posłowie natychmiast opuścili salę klubową, tak, że szeregi Piasta zmalały do 42 członków. Posiedzenie natychmiast przerwano i o secesyi uwiadomiono premiera Witosa i innych ministrów będących członkami „Piasta". Równocześnie ostatnia grupa włościańska pozostająca jeszcze w łonie Piasta w osobach pp. Ziębka, Potoczka i Pieniążka postanowiła wezwać premiera Witosa do natychmiastowego złożenia urzędu szefa rządu i wrócić do klubu celem uporządkowania nowopowstałych stosunków.

Rezolucyę grupy włościańskiej premier Witosprzyjął do wiadomości co zarząd „Piasta" aprobował.

Rzecz naturalna, że secesya w Piaście wywołała w kuloarach sejmowych jak najsilniejsze wrażenie i spowoduje przegrupowanie sił i tem samem nowe ukształtowanie się stosunków na terenie sejmowym.

Wobec wytworzonej sytuacyi marszałek Rataj nadesłał dziś o godz. pół do 6 wieczorem na ręce wicemarszałka Moraczewskiego jako nastarszego wiekiem pismo, w którem zgodnie z panującymi w takim wypadku zwyczajami parlamentarnymi złożył do rąk Izby piastowany urząd. Tekst listu marszałka odczytał wicemarszałek Moraczewski wobec przepełnionej Izby.

Posiedzenie Sejmu odroczono wobec tego do poniedziałku, o ile oczewiście w międzyczasie nie nastąpią zmiany.

Warszawa 14. grudnia (tel. własny). Po posiedzeniu sejmowem zebrał się klub Piasta i uznał za stosowne, ażeby w obecnem położeniu premier Witos podał się do dymisyi. Postanowiono również przyjąć dymisyę Rataja. Klub narodowo-demokratyczny naradzał się również i stał na stanowisku, ażeby na poniedziałkowem posiedzeniu sejmowem postawiona została kwestya zaufania. Powoływano się przytem na tekst deklaracyi, który stwierdza, że celem wystąpienia secesyonistów nie było rozbicie wiekszości.

Do wiadomości urzędników b. monarchii austr.

Podpisanie umów w sprawach pensyjnych.

Wiedeń. (Pat). Konferencya dla uregulowania różnych spraw pensyjnych, obradująca przy udziale delegatów Austryi, Włoch, Polski, Rumunii, Jugosławii i Czechosłowacyi, doprowadziła do zawarcia kilku umów w sprawach pensyjnych urzędników państwowych, kolejowych, krajowych i gminnych, będących w r. 1918 w czynnej służbie w b. monarchii, którzy nie zostali później przyjęci przez żadne z państw sukcesyjnych. Umowy te wymagają jeszcze ratyfikacyi odnośnych państw.

Powstanie w Meksyku zlikwidowane.

Waszyngton. (Pat). Poselstwo meksykańskie donosi: Z wyjątkiem małego obszaru koło Vela Cruz i Tampico, rząd jest panem całego kraju. Wojska Obregonu weszły już w kontakt z powstańcami. Należy oczekiwać rychłego zlikwidowania powstania.

Warszawa 14. grudnia (tel. własny).

Nad wytworzoną sytuacyąobradują wszystkie kluby w permanencyi, przyczem o przesileniu rządowem mówią prawie jako o „fait accompli".

Jako kandydatów na przyszłych premierów wymieniają w pierwszym rzędzie marszałka Józefa Piłsudskiego, gen. Sikorskiego i prof. Władysława Grabskiego.

Wypadki te wywołały w kuloarach sejmowych niezwykłe ożywienie. Roi się od przypuszczeń co do stanowiska klubów. Jeden z spiritus movens wybuchłego nagle przesilenia poseł Bryl zainterpelowany przez waszego sprawozdawcę, oświadczył:

Głos ma teraz lewica, do niej należy skonstruowanie rządu! Zapytany, czy wyobraża sobie, że bez poparcia mniejszości narodowych, rząd taki jest możliwy, poseł Bryl oświadczył, że przyszły rząd powinien zrewidować stosunek do mniejszości narodowych i nie wahać się szukać u nich poparcia.

Poseł Dąbski w wywiadzie z dziennikarzami nie dał żadnych konkretnych oświadczeń, powoływał się na konferencyę stronnictw lewicowych, która odbędzie się w sobotę, wyraził przypuszczenie,

że „parcelacya w Piaście nie jest jeszcze ukończona".

Poseł Erdman (Piast) przypuszcza, że lewica będzie musiała przystąpić do złożenia rządu parlamentarnego. Czuje też żal do mniejszości narodowych, bo twierdzi, że Piast chciał zrealizować ich postulaty, lecz nie znalazł uznania mniejszość.

Marszałek Rataj oświadczył, że nie aspiruje o godność premiera gabinetu, z marszałkostwa ustępuje ponieważ uważa, że był desygnowany przez większość a wobec rozbicia się większości, marszałkowstwa sprawować nie może.

P. Bryl w rozmowie z przedstawicielem PAT.

Warszawa. (Pat.) W związku z secesyą 15 posłów z Piasta, sprawozdawca parlamentarny P. A. T., zwrócił się do posła Bryla o wytłumaczenie powodów tego kroku. P. Bryl oświadczył, co następuje:

Na dzisiejszem posiedzeniu klubu P. S. L. Piast rozpatrywany był projekt ustawy o reformie rolnej w brzmieniu uchwalonem przez większość komisyi. Zażądaliśmy przeprowadzenia szeregu poprawek, by projekt reformy rolnej przystosować do interesów naszych wyborców. Poprawki te upadły i nie przyznano nam mimo naszego żądania, wolnej ręki przy głosowaniu. Wobec tego oświadczyliśmy, że pozostając w klubie P. S. L. Piast, nie możemy bronić interesów ludowych i zgłaszamy nasze wystąpienie z klubu, z tem, że obecnego rządu nie będziemy obalali i poprzemy go, o ile rząd ten zgodzi się na żądane przez nas poprawki w projekcie ustawy o reformie rolnej.

Warszawa 14. grudnia (tel. własny).

Wobec wyłonionej sytuacyi zebrało się Koło Żydowskie na naradę. Uchwalono wobec wagi położenia wezwać wszystkich posłów do natychmiastowego przybycia i obradowanie w permanencyi.

Warszawa 14. grudnia (tel. własny). Rada Ministrów na posiedzeniu, odbytem o godz. 3 wieczór, uchwaliła jednomyślnie podać się do dymisyi Po posiedzeniu Rady min. przybył premier Witos do Sejmu, poczem wyjechał do Belwederu, w celu zakomunikowania prezydentowi Wojciechowskiemu postanowienia Rady min.

Warszawa 14. grudnia (tel. własny). Prezydent Wojciechowski przyjął około godz. 11 p. Witosa. Prez. Wojciechowski po wysłuchaniu sprawozdania z zaszłych wypadków, oświadczył, że złoży jutro oświadczenie po porozumieniu się z przywódcami klubów większości.

Warszawa. 14. grudnia godz. 1 w nocy (tel. własny). O godz. 12 w nocy p. Witos przyjął dziennikarzy prasy stołecznej i prowincyonalnej i na wystosowane doń pytania w sprawie przesilenia odpowiedział: Rząd był emanacyą większości, utworzonej w Sejmie. Z chwilą jednak, gdy większość ta została naruszona przez oderwanie się od niej pewnej ilości posłów z klubu Piasta, wystarczy to arytmetycznie, by większości tej, która jest konieczną w Sejmie, nie było! Rząd nie będąc w stanie przeprowadzić programu, zmuszony był podać się do dymisyi.

Stan faktycznego przesilenia w tej chwili przedstawia się w ten sposób: Panu Prezydentowi Rzeczypopspolitej na podstawie jednomyślnej uchwały Rady min. złożyłem dymisyę. P. Prezydent tej dymisyi nie zatwierdził w tej chwili, chcąc zaczerpnąć opinii przedstawicieli klubów większości, których na sobotę (dziś) do siebie zaprosił.

Na uwagę jednego z dziennikarzy, że przecież nowy klub nie oświadczył się przeciw rządowi p. Witos odrzekł, że dziś o tem nic nie wie, dla niego istnieje rachunek ludzi, w skład poszczególnych klubów wchodzący. Z tą chwilą gdy ujawnił się rozłam, wypadło mu z tego wyciągnąć konsekwencye.

Warszawa 14. grudnia (tel. własny). Dziś zbierą się komisye wszystkich klubów lewicowych na posiedzenie, celem zajęcia stanowiska wobec nowo wytworzonej sytuacyi.

———ooo———

Z posiedzenia Sejmu.

Przyjęcie ustawy o bonach złotych w 3-ciem czytaniu.

Warszawa. (Pat). Na dzisiejszem posiedzeniu Sejmu po wniesieniu szeregu interpelacyi, przystąpiono do trzeciego czytania ustawwy o bonach złotych. P. Jaroszyński proponuje zmianę sumy, na jaką mają być wypuszczone bony, na trzydzieści milionów złotych zgodnie ze stanowiskiem rządu. P. Moraczewski wznawia wniosek o zastąpienie sumy 50 milj. sumą 15 milj.

Poprawkę posła Moraczewskiego odrzucono 187 głosami przeciw 158 a przyjęto poprawkę p. Jaroszyńskiego.

Całą ustawę przyjęto w trzeciem czytaniu.

Uchwalono także dwie rezolucye komisyjne, aby **rząd przy sprzedaży bonów uwzględniał w pierwszym rzędzie instytucye dobra publicznego jak Towarzystwa ubezpieczeń od ognia i na życie, Kasy chorych, kas sierocych, depozyty sądowe, PKO.,** oraz aby zależne od rządu instytucye dobra publicznego wezwał do lokowania zbędnych zapasów gotówki w bonach.

Rewizya osobista będzie nadal stosowana.

Po krótkim referacie p. Michalskiego odrzucono 287 głosami przeciw 50 poprawkę senatu do ustawy o uprawnieniach organów wykonawczych władz skarbowych, to znaczy

przywrócono uprawnienia tych organów do przeprowadzania rewizyi osobistej.

Aby jednak

zapobiec szykanom,

uchwalono rezolucyę wzywającą rząd, aby w rozporządzeniu wykonawczem umieścił przepis, że **takie rewizye mogą być zarządzane tylko w razie uzasadnionego podejrzenia oraz że protokoły rewizyi mają być sporządzane na osobnych drukach wydanych urzędnikom za pokwitowaniem.**

Przyjęcie ustawy o opłatach stemplowych.

Przystąpiono do noweli do ustawy o opłatach stemplowych. Sprawozdawca p. Wartalski: Chodzi o przedłużenie mocy obowiązującej ustawy do 30. czerwca 1924 i upoważnienia ministra skarbu do podwyższenia stawek opłat stemplowych na G. Śląsku oraz przyjętą na komisyi rezolucyę p. Malinowskiego, aby rząd do 20. stycznia 1924 przedłożył sejmowi projekt nowej ustawy o opłjatach stemplowych.

Przy tej sposobności podwyższa się w ustawie sumę 500 tysięcy od której były pobierane opłaty na wekslach, na 500 milionów. Ustawę przyjęto w drugiem i trzeciem czytaniu wraz z rezolucyą.

Przystąpiono do dalszej rozprawy nad

ustawą o parcelacyi i osadnictwie.

Poseł Hertz (NPR.) krytykuje dotychczasowy sposób wykonywania ustawy o reformie rolnej przytacza nadużycia, jakie w związku z tem zachodziły. Następnie wytyka pokrzywdzenie repatryantów przy parcelacy ioraz kreśli działalność poznańskiego komitetu likwidacyjnego. W końcu oświadcza mowca:

Możemy popierać tylko taką ustawę, która zagwarantuje żywotne interesy robotników i małorolnych jak niemniej zabezpieczy interesy miast i ośrodków przemysłowych.

(Po przerwie). P. Somscher (Zjedn. Niem.) Ustawa jest antykonstytucyjna, bo nie przewiduje odszkodowania i antypaństwowa, ponieważ rujnuje rolnictwo i wprowadza zamęt w kraju, wreszcie działając wstecz, gwałci praworządność Reforma rolna bez możności finansowania, jest utopią. Jesteśmy za zdrową i racyonalną reformą rolną i gotowiśmy pójść na pewne ustępstwa.

P. Taraszkiewicz (Białorus.). Statystyka wykazuje, że gdyby nie było dotychczasowej ustawy o wykonaniu reformy rolnej, to rozparcelowanoby ziemi znacznie więcej. Ustawa przysłużyła się więc obszarnikom. Projekt niniejszy jest „ersatzem" reformy rolnej, opartym na trzech podstawach: 1) pozostawienie obszarników, 2) wywłaszczenie własności ziemskiej na kresach, 3) polonizacya zapomocą wysłania na kresy nadmiaru ludności polskiej. Nie mając zaufania do tej ustawy, będziemy głosowali przeciw niej.

P. ks. Okoń uważa, że ustawa tą jest parodyą i policzkiem dla całego narodu. Rząd, który nie zrozumie wielkiej reformy rolnej, musi upaść, tak, jak ten rząd prawdopodobnie niezadługo upadnie. Co do dóbr martwej ręki — oświadcza mowca — że jego stronnictwo jako radykalne, stoi na stanowisku, iż wszystkie dobra, czy obszarnicze, czy martwej ręki, muszą ulec parcelacyi.

P. ks. Ilków proponuje rezolucyę, wzywającą rząd do uzgodnienia tej ustawy z ustawą o wojewódzkiej autonomii dla trzech województw Małopolski wschodniej.

Wicemarszałek Moraczewski odczytuje następujący list, marszałka wystosowany do niego:

„Panie Wicemarszałku. Wobec zmian, jakie zaszły dzisiaj w układzie sił na terenie parlamentarnym, uważam za konieczne zgodnie ze zwyczajami parlamentarnymi, wnieść na ręce Pana, jako najstarszego wiekiem Wicemarszałka, moją rezygnacyę z urzędu marszałka Sejmu. Proszę o zakomunikowanie mojej decyzyi Sejmowi i o objęcie zastępstwa do czasu wyboru nowego marszałka. Podp.: Rataj.

Wicemarszałek Moraczewski oświadcza następnie: Wobec tego zamierzam zamknąć dzisiejsze posiedzenie. Następne posiedzenie zwołuję na poniedziałek godz. 16. o ile nie zajdą inne zmiany.

———ooo———

Po wyborach w Anglii.

Dymisya poszczególnych ministrów.

Londyn. (Pat). Wszyscy ministrowie, którzy nie otrzymali mandatów przy ostatnich wyborach do parlamentu, podali się do dymisyi. Premier Baldwin wymógł jednak na tych ministrach, aby pełnili swoje obowiązki na zasadach tymczasowych. Jedynie pułkownik Buckley kierownik departamentu dla handlu zamorskiego, ustąpił z zajmowanego stanowiska. Należy nadmienić, że pułk. Buckley nie stawiał swej kandydatury do parlamentu, nie godził się wszakże na politykę taryf celnych rządu.

Londyn. (Pat.) Na konferencyi jaka się odbyła u L. George'a w jego posiadłościach przy udziale Johna Simonsa byłego ministra w gabinecie Asquita postanowiono w żadnym wypadku nie współpracować z konserwatystami. Decyzyi tej powziętej u L. George'a przypisują wielkie znaczenie i przywiduje się że będzie utworzony gabinet Ramsay Mac Donalda. Gabinet ten opierając się na partyi pracy byłby także popierany przez liberałów.

———ooo———

Nowa 150-proc. podwyżka cen tytoniu.

Warszawa. 14. 12. Jak się dowiadujemy dniem 20. b. m. ma nastąpić podwyżka cen tytoniu i wyrobów tytoniowych. Tym razem podwyżka ta ma wynieść okrągłe 150 procent.

———ooo———

Sprawy polskie przed Radą L. N.

Paryż. (Pat.) Na wczorajszem posiedzeniu Rady Ligi narodów rozpatrywano w dalszym ciągu sprawozdanie komisyi mandatowej a następnie sprawę atrybucyi Polski na terenie wolnego miasta Gdańska dotyczącego wyładowywania i pomieszczenia na składzie materyałów wojennych i środków wybuchowych.

Reprezentanci Polski p. minister Skirmunt i wolnego miasta Gdańska Zahn zostali zaproszeni do zajęcia miejsca przy stole. Po odczytaniu sprawozdania przez pana Quinones de Leo zabrał głos minister Skirmunt, który stwierdził, że przyznany Polsce w Gdańsku teren dla wyładowania materyałów wojennych jest zbyt szczupły i zaproponował powołanie komisyi technicznej, która by zbadała na miejscu sprawę i wydała opinię co do oddania odpowiedniego terenu na wyspie Hold. Nadburmistrz Zahn odczytał długie exposé w języku niem. w którem przyznał prawo Polski do terenów dla wyładowania amunicyi jednakże zaprotestował przeciw propozycyi ministra Skirmunta, który uważał za wystarczające powierzenie Radzie portu wybranie pomieszczenia. Po replice ministra Skirmunta Rada Ligi narodów odroczyła sprawę do jutra.

Paryż. (Pat). Na posiedzeniu publicznem, które się odbyło rano dnia 14. grudnia, Rada Ligi Narodów postanowiła powierzyć komisyi ankietowej misyę wyszukania miejsca dla wyładowywania materyału wojennego dla Polski, idącego tranzytem przez Gdańsk. Pozatem Rada aprobowała program rokowań z Niemcami, zaproponowany przez rząd polski, w sprawie nabywania obywatelstwa polskiego, oraz utworzyła subkomitet, złożony z przedstawicieli Brazylii Wielkiej Brytanii i Włoch, który ma opracować raport w sprawie kolonistów niemieckich w Polsce.

O godzinie 11-tej odbyło się tajne posiedzenie Rady na którem postanowiono odnowić na rok jeden mandat Wysokiego Komisarza w Gdańsku Mac Donalda. W tych obradach Polska brała udział po raz pierwszy.

Rada Ligi postanowiła powołać do Rady hygienicznej dra Chodźkę na stanowisko członka asesora komitetu hygienicznego.

O godzinie 17-tej odbyło się publiczne posiedzenie poświęcone sprawie Jaworzyny. Do udziału w obradach zostali zaproszeni minister Skirmunt i minister Benesz. Po odczytaniu sprawozdania przez p. Quinones de Leo zabrał głos minister Skirmunt, który w 20-minutowem przemówieniu przedstawił polski punkt widzenia i obronił decyzyi komisyi delimitacyjnej oświadczając, że ona największe kwalifikacye dla ustalenia szlaku granicznego zgodnie z interesami miejscowej ludności. Minister Skirmunt oświadczył dalej, że Polska przyjmuje avis trybunału w Hadze i położył nacisk na zastosowanie przez trybunał terminu, modyfikacye używanego częstokrotnie a specyalnie w decyzyi ostatniej powziętej przez komisyę delimitacyjną. Zdaniem mowcy zmiana leży w interesie miejscowej ludności cierpiącej wskutek niepewnej sytuacyi. Na wstępie zabrał głos minister Benesz i przedstawił znane argumenty czeskie oraz protestował przeciw zbyt szerokiej interpretacyi słowa „modyfikacya“ oświadczając, że linja oznaczona przez komisyę delimitacyjną stanowi nie modyfikacyę lecz całkowitą zmianę pierwotnego szlaku.

Ponieważ minister Benesz obstawał przy czysto juredycznem charakterze kwestyi rozpatrywanej obecnie przez Radę minister Skirmunt zabrawszy głos położył nacisk na stronę moralną kwestyi i przypomniał, że przy rozgraniczaniu Orawy delegat polski zgodził się na modyfikacyę na korzyść Czech jedynie pod warunkiem podobnego traktowania sprawy przy delimitacyi na Spiżu. Posiedzenie przerwano o godzinie 6-tej wieczorem gdyż sprawozdawca zażądał udzielenia mu do jutra wieczora czasu na przygotowanie konkluzyi.

Bilski -- wojewodą lwowskim.

Warszawa 14. grudnia (tel. własny). Rada ministrów zatwierdziła na stanowiska wojewodów pp. Bilskiego do Lwowa, Garapicha do Stanisławowa, dotychczasowego wicewojewodę krakowskiego Kowalikowskiego do Krakowa.

Ograniczenie imigracyi do Stanów Zjedn.

Nowy Jork. (Pat). Podsekretarz stanu dla spraw pracy zapowiedział dalsze ograniczenie imigracyi. Oświadczył on, że brak sił roboczych który panował przed kilku miesiącami, zmienił się obecnie dla braku pracy, który być może przybierze groźne rozmiary.

Bezpośrednie rokowania między Francyą a Niemcami.

Berlin. (Pat). Według wiarygodnych wiadomości, rząd niemiecki zwróci się w tych dniach do rządu francuskiego z prośbą, aby rozpocząć bezpośrednie rokowania w kwestyi Zagłębia Ruhry i Nadrenii.

Rząd niemiecki jest zdania, że zbadanie zdolności płatniczej Niemiec może dojść do skutku tylko wtedy, jeżeli przedtem będzie wyjaśniony los Zagłębia Ruhry i Nadrenii. Nadto stoi rząd niemiecki na stanowisku, że

rokowania między mocarstwami okupacyjnemi a ludnością okupowanego terytoryum nie mogą się nadal odbywać.

Wskazane są natomiast na przyszłość jedynie bezpośrednie rokowania między obu rządami.

Paryż. (AW). Prasa francuska, z wyjątkiem pism prawicowych i nacyonalistycznych, przyjęła przychylnie wiadomość o mających się odbyć rokowaniach między Francyą a Niemcami oraz oświadczenie, że Poincare nie odrzuci tej propozycyi Niemiec. Przed rozpoczęciem rokowań porozumieć się ma Poincare z aliantami, a przedewszystkiem z Anglią. Rozpatrzeniem kwestyi nadreńskiej zajęłaby się Liga narodów. Przemysłowcy francuscy sprzyjają tym rokowaniom i wyrażają przekonanie, że długi pojedynek między Niemcami a Francyą zakończy się obecnie niespodzianie.

*

Drezno. (Pat.). Do sejmu saskiego wniesiony został przez socyalnych domokratów wniosek o wyrażenie rządowi votum nieufności, na co prezydent ministrów Fellisch odpowiedział podaniem się do dymisyi gabinetu.

Węgry wobec swych wierzycieli.

Budapeszt. (Pat.). W związku z pożyczką zagraniczną dla Węgier, dowiaduje się Pester Lloyd, że pożyczce tej ma towarzyszyć podpisanie protokołu politycznego przez państwa wielkiej i małej ententy z jednej Węgier z drugiej strony.

Wielka i mała ententa, według informacyi dziennika, mają jeszcze raz oświadczyć, że szanują w zupełności niepodległość Węgier, zagwarantowaną w traktacie pokojowym i nie myślą stawiać przeszkód finansowej i gospodarczej odbudowie Węgier, jaka ma być osiągnięta zapomocą pożyczki zagranicznej.

Węgry zaś mają oświadczyć, że będą ściśle przestrzegały zobowiązań traktatowych i nie uczynią nic takiego, coby mogło przynieść uszczerbek interesom wierzycieli.

Konstantynopol. (Pat). Zgromadzenie narodowe ratyfikowało traktat zawarty z Polską w Lozannie.

———ooo———

Wymiana not.

Warszawa. (AW). Dziś w min. spraw zagran. nastąpiła wymiana not w sprawie uznania S.S.S.R. przez rząd polski.. Uznanie to uzależnione zostało od wypełnienia szeregu warunków postawionych przez Polskę. Mianowicie rząd sowiecki przyjąć miał na siebie wszystkie zobowiązania, wypływające z Traktatu Ryskiego, oraz wszelkich umów następnie zawartych.

———ooo———

629.000 — 1 złp.

Wymiana bonów.

Warszawa. (Pat.). Z dniem 15. grudnia b. r. zapada termin płatności 6 proc. złotych bonów kasowych seryi II D. W terminie tym bony wymieniane będą na gotówkę oraz na obligacye seryi II A. Wymiana uskuteczniana będzie po kursie 629.000 Mk. za 1 zł. i dokonywać jej będzie można w Centralnej Kasie Państwowej, w kasach skarbowych oraz w oddziałach prowincyonalnych P.K.K.P. Kurs 629.000 ustalono na podstawie przeciętnego kursu franka szwajcarskiego w czasie od 28. listopada do 12. grudnia.

Wymianę 6 proc. bonów złotych na obligacyę seryi II A, uskuteczniać będzie można tylko za pośrednictwem oddziałów P.K.K.P. od 15. do 31. grudnia b. r. włącznie. Po upływie tego terminu wymiana bonów na nowe obligacye będzie wstrzymana, a posiadacze bonów seryi I D, którzy do 31. grudnia nie wymienią ich na nowe obligacye, będą mogli od dnia 1. stycznia 1924 wymieniać swoje bony jedynie na gotówkę po kursie powższym. Przy wymianie bonów seryi I D, na obligacyi seryi II A: należne 6 procent odsetki rocznie będą płacone z góry, również po ustalonym kursie.

Osoby, zgłaszające 6 proc. złote bony seryi I D, celem skonwertowania ich na obligacye seryi II A, otrzymają z oddziałów P.K.K.P. na razie tymczasowe zaświadczenia, które będą wymienione na efektywne obligacye po ich wypuszczeniu. Wymiany zaświadczeń na obligacye dokonywać będzie można w tych oddziałach P. K. K. P., które wydały zaświadczenie. Osoby, posiadające w depozytach urzędowych bony ser. I D,a pragnące je wymienić na obligacye ser. II A, mogą do 31. grudnia 1923 zwrócić się do urzędów dysponujących depozytami, o dokonanie wymiany. Koszta z tem połączone ponoszą posiadacze depozytów.

———ooo———

„Słowo Polskie“ o b. min. oświaty.

Lwów, 14. grudnia.

Omawiając onegdajsze exposé min. oświaty Stanisława Grabskiego na komisyi oświatowej „Słowo Polskie“ tak charakteryzuje byłych ministrów oświaty: (podkreślenia nasze).

„W okresie pierwszych czterech lat wskrzeszonej Polski żaden z często zmieniających się ministrów oświaty

nie umiał

zapanować intellektualnie nad problemem organizacyi polityki kulturalnej Rzplitej. Fakt ten wytłómaczyć można tylko tem, że kierownicy oświaty w tym okresi enie byli umysłami twórczymi

o zdolnościach syntetycznych.

Byli to albo fachowcy-specyaliści w pewnej dziedzinie naukowej

mało mających zrozumienia... itd.

albo **biurokraci** obarczeni beznadziejnie tradycyą systemu zaborczego, który gwałtem pragnęli stosować **w diametralnie odmiennych warunkach politycznych,** albo tacy, którzy ,w „administrowaniu“ szkolnictwem widzieli istotę swego obowiązku, **albo wreszcie politycy klasowi,** którzy

w programach swych partyj

szukali oparcia dla programu polityki oświatowej. Skutek tych właściwości był zawsze ten, że **kierownictwu naszej oświaty**

brakło myśli przewodniej... itd.“

———ooo———

Dancing Amerykański na cel dobroczynny Żyd. Kto się chce zabawić i przyjemnie spędzić wieczór niech zajrzy w niedzielę wieczorem 16. grudnia b. r. do kawiarni RENAISSANCE przy ul. 3-go Maja 12. — WSTĘP ZA DOBROWOLNYMI DATKAMI.
—o— —o—

Z sali sądowej

Za dopomożenie do przekroczenia granicy niem. Katowice. (Pat). W procesie toczącym się bytomskiej izbie karn. o dopomożenie do przekroczenia granicy przez Żydów z Polski do Niemiec zapadł wyrok skazujący 13 uczestników na więzienie od 1 do 3 i pół lat, oraz 6 urzędników niemieckiej policyi krajowej na więzienie od 10 miesięcy do 2 lat.

———ooo———

Nowa taryfa maksymalna.

Wskutek podwyżki cen żywego towaru, jaka od kilku dni nastąpiła.

Lwów, 14. grudnia.

Województwo po wysłuchaniu Reprezentacyi gminy miasta Lwowa i po porozumieniu się z Izbą handlową i przemysłową ,tudzież z dotyczącemi stowarzyszeniami przemysłowemi, pozostawiając w mocy nadal aż do odwołania ustanowioną reskryptem z dnia 7. grudnia 1923 roku L. 4494/10—V/1, taryfę maksymalną na mąkę i pieczywo, ustanawia niniejszem z mocą obowiązującą od dnia 15. grudnia br. aż do odwołania nową taryfę maksymalną na mięso, wędliny i tłuszcze wieprzowe.

Wskutek tego od 15. grudnia w mieście Lwowie obowiązująca taryfa maksymalna przedstawia się w całości następująco:

I. Mąka: Za 1 kg. mąki pszen. 40 proc. w pie 290.000 mk., 1 kg. mąki pszennej 55 proc. 240.000.

II. Pieczywo: Chleb o wadze 1 kg. z mąki żytniej 60 proc. 170.000, z mąki 70 prc. 155.000 1 bułka o wadze 4 dkg. z mąki pszen. 40 pr. 17.000. Ceny powyższe rozumieją się loco piekarnia. Za kg. bochenek chleba można pobierać przy sprzedaży na straganie o 3.000 mk., przy sprzedaży w sklepie o 5.000 więcej, za bułkę przy sprzedaży na strag. o 500 mk., przy sprzedaży w skl. o 1.000 mk. więcej. W restauracyach, cukierniach i kawiarniach można pobierać za pieczywo ceny o 40 proc. wyższe, niż ceny loco piekarnia.

III. Mięso: Za 1 kg. mięsa woł. z dokładką najwyżej 20 proc. 530.000, wieprz. z dokładką najwyżej 20 proc. 580.000. ciel. lub bran. z dokł. najw. 20 pro. 470.000. 1 kg. mięsa woł. koszernego z dokł. najw. 20 proc. 650.000, ciel. koszernego z dokł. najw. 20 proc. 550.000. Ceny mięsa bez dokładki o 20 proc. wyższe, ceny podrobiu o 40 proc. niższe od cen powyższych.

IV. Wędliny: 2a 1 kg. cabanosa 1,500000 kiełbasek, rolady i zająca 1,200.000, wędzonki gotowanej 1,150.000, kiełbaski serwoladki 1,000.000 salami i salcesona czorkowego 960.000, kiełbasy wędzonej do gotowania 920.000, kiełbasy pieczonej na placach targ. 900.000, salcesona zwyczajnego 800.000, polędwicy na kotlety 800.000, kiełbasy surowej do smażenia 700.000, kiszki zwyczajnej 400.000.

V. Tłuszcze: Za 1 kg. smalcu wieprzowego i słoniny paprykowanej 1,400.000, sadła 1,100.000 słoniny wędz. 1,050.000, słoniny zwycz. 1,000000

Odbitki tej taryfy winni kupcy wywiesić w lokalu zarobkowym, względnie na miejscu sprzedaży w miejscu widocznem, dostępnem dla kupujących. Pobierający ceny wyższe, niż taryfą maksymalną ustanowione, będą pociągani do odpowiedzialności po myśli przepisów karnych.

KOMUNIKATY TEATRALNE.

— **Dzisiejsza tj. sobotnia „Żydówka"** zapowiada się pod każdym względem bardzo interesująco, gdyż gość nasz primadonna Jakubowska dalej Mann, Zopoth ,i inni stworzą napewno jak zawsze doskonałe kreacye.

— **Niedzielne popołudniowe przedstawienia.** W teatrze Małym idzie w niedzielę popołudniu doskonała farsa „musisz być moją", w teatrze Wielkim „Krakowiacy i Górale" w Nowościach ulubiona „Bajadera".

Śpiewy solowe i chóry | Nadzwyczajna Nowość 15. XII. 1923. | Symfoniczna orkiestra.

Wszechświatowe najpotężniejsze arcydzieło kinematograficzne w 6. aktach p. t:

Marysieńka »BAJKA O MIŁOŚCI« Kopernik

Gajdarow i Chołodnaja, Koryfeusze berlińskich wytwórni, sieją mok nietylko grą lecz i postawą czarowną.

— **Na występ A. Zielińskiej** w poniedziałkowej „Ninie" kasy rozpoczęły od dziś sprzedaż biletów.

———ooo———

NADESŁANE.

SERDECZNE PODZIĘKOWANIE.

Komitet dla wspierania ociemniałych sierót żyd. składa podziękowanie paniom Adeli Neuer i Rózi Frankfurterównej za zebrane na ślubie Guttman-Wahrman w dniu 10. XIII. 1923 kwotę 6,100.000 mk. 10469

Pierwsza Małopolska Fabryka

Zwierciadeł i Szlifiernia Szkła

SP. Z OGR. ODP. 10440

Kraków, Grodzka 60, I. p. Tel. 4078 | 4225

sprzeda SZKŁO LUSTROWE BELGIJSKIE »»» W PAKACH po 25 m². ««

Verfex

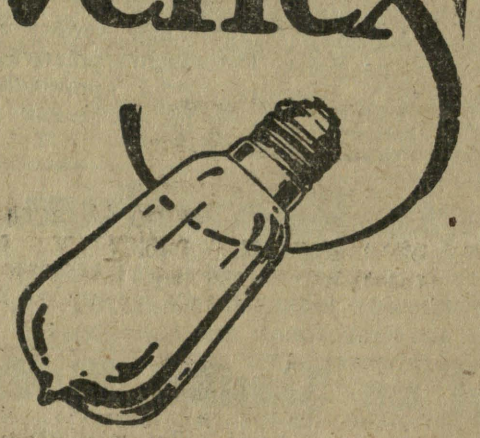

ZAKŁADY ELEKTRYCZNE „VERTEX"
WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA № 98

JWPanu Markusowi Schachtowi

właśc. dóbr

za ofiarowanie na rzecz Kuchni Akad. 5 q pszenicy składa serdeczne podziękowanie

Wydział Tow. „Ognisko"
10450 św. Teresy 26 A.

Dr. LUDWIK MERKE

obrońca w sprawach karnych prowadzi kancelaryę [illegible] ul. Żółkiewskiego 14 [illegible]

Kronika.

TEATR WIELKI.

Sobota 3. popoł. „Noc Św. Mikołaja".

Sobota 7. wiecz. „Żydówka" z gośc. wyst. primadonny Jakubowskiej. W r. Eleazara Mann.

TEATR MAŁY.

Sobota „Pokojówka szuka miejsca"

TEATR NOWOŚCI.

Sobota „Księżniczka Olala".

Teatr „BAGATELA", Rejtana 3.

Od 1. grudnia 1923 nowy program: Część I. „Kwit", farsa w 1. akcie. Część solowa: Clée, duet taneczny. Marek Windheim. Mr. Rald. Clifford, tercet taneczny. Część III. „Incognito", farsa w 1 akcie. T. Doński, wirtuoz na harmoniach ręcznych.

———ooo———

Ukraiński narodowy teatr „Besidy" dyrekcya J. Stadnika, ul. Szaszkiewicza 5.

W sobotę 15. bm. „Czornomorci", ludowa operetka w 3 akt. Kucharenki, muzyka M. Łyseńki

———ooo———

— **I. Poranek muzyczny** z cyklu prof. **Łabuńskiego** odbędzie się w niedzielę dnia 16. bm. o godz. 11.30 w południe. W programie Bach. Bilety w magazynie nut. B. Połonieckiego. 10475

— **„Emunah".** Na ostatnim konwencie wyborczym wybrany został następujący seniorat: Dr. B. Meyer, senior, B. Preczep, cosenior, J. Grünbaum, fuxmajor, J. Berber,, sekretarz. W niedzielę dnia 16. grudnia o godz. 10.30 przed poł. odbędzie się A. C. i A. H. C. — Za A. C. i A. H. C. Dr. Meyer i Dr. Neuwald. 10476

— **„Iwria".** Dziś w sobotę d. 15. b. m. odbędzie się w lokalu „Tikwat Zion" (Bernsteina 14)) o godz. 7,30 wiecz. odczyt cand. med. Łukaczewskiego p. t. „O dziedziczności" (z punktu widzenia biolog.-lekarskiego). Goście mile widziani

— **W niedzielę** dnia 16. grudnia o godz. 12. w południe urządza Uniwersytet Ludowy w kinoteatrze „Marysieńka" poranek, na którym zostanie wyświetlony wspaniały dramat w 6 aktach p. t. „Tajemnica puszczy". Udział w tym kolosalnym filmie biorą lwy, tygrysy, krokodyle itd.

— **Koncert symfoniczny** (Beethovenowski) odbędzie się staraniem Polskiego Związku Muzyków i Polskiego Towarzystwa muzycznego w niedzielę 16. b. m. Początek punktualnie o godz. 12.30 przedpołudniem. Bilety wysprzedane.

— **Staraniem Ż. K. S. Amatorzy** odbędzie się dnia 16. grudnia **Wielki Raut Kotylionowy** w w salach Domu Narodnego. Początek o g. 7. w. 10445

— **Staraniem „Laborista Esperanto-Societo"** („Robotniczy Związek Esperanto", Lwów), wygłosi dnia 15. b. m. w sobotę p. Henryk Schnützer odczyt (w języku polskim) ku uczczeniu rocznicy urodzin twórcy „Esperanto", Dra L. L. Zamenhofa. Początek o godz. 6,30 wiecz. w sali Związku prac. gminnych. Esperantyści i goście mile widziani.

— **Podwyższenie mnożnika księgarskiego.** Z dniem 15. b. m. mnożnik księgarski ma być podniesiony do 400.000.

— **W sprawie opłat czesnego** w prywatnych gimnazyach we Lwowie. Zgłoszenia dalszych członków Ogólnego Związku rodzicielskiego przyjmuuje p. Franciszek Glasgall, ul. Sykstuska 2. 10452

— **Najlepszym i najwydatniejszym jest tylko tłuszcz jadalny „EUKOS".** 10426

Wódkomierze, Cukromierze, Kwasomierze, Termometry w drewnianej i mosiężnej oprawie we wszystkich wielkościach, Termomet y maksymalne do aparatu miernic zego, Te mometry chemiczne i innych rodzajów, Wagi Reymana do skrobji, Baraszówki, Ług, Jodyna, Papier lakmusowy, Tabe.e redukcyjne najnowsze wydania 1922, oraz wszelkie artykuły gorzelniane, polecają:

Leon Appel i Ska, Lwów, Legionów L. 1.

TEL. 458. — ADRES TELEGR. „OPTYKA Lwów".

Inserujcie W CHWILI

PERFUMY FRANCUSKIE MYDŁA TOALETOWE, PUDRY, KOSMETYKI itp. poleca najtaniej ENIS, Lwów, Skarbkowska 6

Dentystyczne ambulatoryum ludowe po cenach zniżonych dla sfer robotniczych i kolejowych Kętrzyńskiego 21 (między Sokołem II. a szk. Konarskiego) ZA LEGITYMACYĄ NA RATY.

— **Członków Centralnego Związku kupców** przemysłowców zaprasza się na plenarne zebranie, które odbędzie się w niedzielę dnia 16. bm. godz. 10. przedpoł. przy ul. Kopernika 26. **Zarząd.**

— **Przekazy na 50 milionów PKKP.** Celem pobieżenia, spowodowanem wypłatami i wpła znacznych sum pieniężnych drobnymi stokowo banknotami, obiegowi nadmiernej ilonarek, PKKP. upoważniona do tego przez nisterstwo skarbu, puściła w obieg przekazy asne na 50 milionów i 100 milionów mkp. zekazy te, opiewające na okaziciela, płatne każdej chwili we wszystkich oddziałach P. K. P. oraz w polskiej kasie rządowej w lańsku, a ostateczny termin ich płatności przyda 31. marca 1924. (Pat).

— **Hojny ofiarodawca.** Z Żółkwi donoszą: Z azyi „Chanukath habajth" ofiarował właściciel go domu p. Izak Landau wśród innych datków miejscowy Zakład sierót żyd. kwotę 25 milionów mk. Ten piękny poryw szlachetnego serca pozostał bez echa i znalazł na miejscu naśladowców w osobie p. Gersona Sobla ze Lwowa datkiem 10 milionów mk. i p. Hermana Lanze Lwowa datkiem 5 milionów mk.

Ze względu na znaną ofiarność ogólnie cenej rodziny Landauów uroczystość tego domu yła uroczystością ogółu żydowskiego naszego miasta. Toteż wzięły w niej udział najszersze koła kuratorya zakładu sierót żyd. uczciła darczyńców tekstem hebrajskim i polskim.

Spodziewać się należy, że piękny przykład sta ej ofiarności znajdzie licznych naśladowców.

— **Wydział Tow. Akad. Żyd. „Ognisko"** we Lwowie, ul. św. Teresy 26 A zwraca się do społeczeństwa żyd. z następującym apelem:

Akademik żydowski ciężko walczy o byt! Szalejąca dookoła drożyzna, trudność znalezienia jakiejkolwiek pracy, utrudniają mu studya, odbierają wszelką możność stworzenia sobie egzystencyi.

Towarzystwo Akad. „Ognisko", istniejące już 30 lat, które utrzymuje kuchnię akademicką, wydającą dziennie około 600 obiadów, 300 śniadań i kolacyj, kuchnię, która umożliwiła ukończenie studyów, wielu tysiącom akademików, znajduje się dziś w nader ciężkiej sytuacyi. Tylko ofiarna i doraźna pomoc społeczeństwa zdoła podtrzymać to Towarzystwo, umożliwić mu byt, jakoteż egzystencyę setek akademików, chcących stać się pożytecznymi członkami społeczeństwa. Dlatego zwracamy się do ogółu żydowskiego z gorącym apelem: **Spieszcie z pomocą,** abyśmy wam potem zwrócić mogli z naddatkiem. Wierzymy, że społeczeństwo żydowskie, które już tyle razy dało dowody, swej ofiarności i poczucia społeczeństwa poprze akcyę Towarzystwa „Ognisko" w czasie zbliżających się feryi Bożego Narodzenia. — Wydział Tow. Akad. Żyd. „Ognisko" we Lwowie, ul. św. Teresy 26 A.

— **Lekarze strejkujący w łódzkiej kasie chorych** od wczoraj rana przystąpili do pracy przyjmując te warunki, jakie im proponowano przed strejkiem, a mianowicie 100 proc. podatku wyrównawczego płatnego w 3 równych ratach, i wypłacania należnych honoraryów co dwa tygodnie z uwzględnieniem wzrostu kosztów utrzymania. Jak wiadomo strejk trwał przeszło miesiąc. (Pat)

— **Kackenbeck w Warszawie.** Dziś przybył do Warszawy przewodniczący górnośląskiego trybunału rozjemczego prof. George Kaçkenbeck. Wizyta jego ma charakter nieoficyalny.

— **Aresztowanie komunistów.** Przed kilku dniami aresztowano na dworcu głównym w Gdańsku kilku komunistów, u których znaleziono broń. Wobec podejrzeń, że w Gdańsku znajduje się komunistyczny skład broni przesyłanej z Moskwy prokuratorya gdańńska dokonała szeregu rewizyi u tutejszych posłów komunistycznych do sejmu gdańskiego. Rewizyi dokonano przy udziale silnego oddziału policyi. Składu broni nie wykryto, skonfiskowano natomiast szereg kompromitujących dokumentów. (AW).

— (d) **Co wiedzieć winni jadący do Niemiec.** Nie bez pożytku będą poniżej przez nas podane informacye dla podróżujących do Niemiec i przeprowadzających tamże transakcye złotą i rentową marką niemiecką. Otóż uważać należy na następujące:

W całem państwie niemieckiem jest w obiegu i ma ważność nabywczą marka rentowa (banknoty banku rentowego), która jednakowoż w miastach granicznych jest w bardzo skąpej ilości w obiegu. Niemniej też są w całem państwie w obiegu części i cząstki dolarowych przekazów. jak na sumę 1 dolara, pół dolara, jednej dwudziesto-piątej i jednej dziesiątej dolara. Ponadto przyjmuje się też złote bony państwowej kolei żelaznej, (Goldnotengeld), a zwracać należy uwagę, że niektóre poszczególne dyrekcye kolejowe, puściły w obieg w obrębie swych dyrekcyi także bony złote, np. dużo bonów jest w obiegu dyrekcyi drezdeńskiej.. A ponieważ są też i w obiegu rozmaite pieniądze wydawane przez poszczególne państwa Rzeszy, dlatego jadący do Niemiec robi korzystnie, gdy tylko posługiwać się będą marką rentową, czekami dolarowymi i bonami złotymi kolei Rzeszy.

— **Zwycięstwo komunistów w Estonii.** Wybory do rady miejskiej w Rewlu podobnie jak w Doppacie zakończyły się zwycięstwem komunistów. W ten sposób wybory do rad miejskich w Estonii zakończyły się we wszystkich większych miejskich środowiskach zwycięstwem komunistów. (AW).

— **Swen Hedin w Moskwie.** W Moskwie przebywa Swen Hedin, znakomity podróżnik szwedzki, który powraca z dłuższej podróży po Syberyi. (AW).

Z Giełdy.

Z giełdy zbożowej.

Lwów, 14. grudnia.

Przy ożywionym ruchu ogólny obrót około 15 ton. Transakcye w pszenicy, jęczmieniu, kaszy, grochu i sianie. Większe obroty w owsie przy silnym popycie. Zainteresowanie dla ziemniaków przemysłowych. Tendencya utrzymana — usposobienie bardzo ożywione.

W szczególności płacono pszenicę krajową 12500000—13700000; żyto małopolskie 8300000—8600000; jęczmień małopolski browarniany 8300000 do 9000000; owies małopolski 7600000—8000000; groch Victoria 28000000—30000000.

Mąkę pszenną 40 proc. „0" 25000000, mąkę pszenną 55 proc. „1" 20000000; mąkę pszenną 70 proc. „4" 15000000; mąkę żytnią 60 proc. „0" 17500000; mąkę żytnią 70 proc. „1" 15500000; (typy młyny lwowskie loco Lwów brutto za netto łącznie z workami), otręb pszen. netto bez worka 4500000; otręb żytni netto bez worka 4300000. (Ceny szacunkowe bez transakcyi) kaszę hreczaną 23000000—24000000, kaszę jaglaną 24500000; kaszę jaglaną 24500000—25500000 mk.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów ,14. grudnia.

Zainteresowanie naogół słabsze. Kursa akcyi kotowanych i niekowanych chwiejne. Usposobienie ożywione. Tendencya niejednolita.

W szczególności płacono: Hipoteczny 1225 (1050), (1075), Małopolski 1875, Pokred 75, 80 85,, 90, 75, Przemysłowy 510, 515, 520 525 Z. B. K. 240, 245, 260, 250, 230, 235, 240 250 280 300,, Nafta 490, 495, 500, 480, 490 500 500 495 P. T. B. 200, 260, 250, 265, 255, Rakszawa 7550 7500, 7600, Siersza el. 350, 330, (270), (250), Tespy 6800, 6700, 6650, 6700, 6675, 6500, 6750 6800 6500, 6400, Zieleniewsk 121000, Ćmielów 1350, 1375 Karpalit 950, Niemojowski 610, Oikos 6400, 6450 6350, Parowozy 525, 530, 528, 527, 530, Pezet 205, 200, 205, 220, 210, (180), Siersza g. 12250 12000, Górka 17,000000 8 proc. pożyczka złota 600.000, 575, 625, Browary 25 i pół, 26000, 25750 25900, 25850, 26 i pół, Chodorów 6200, 6150, 6175 6200, 6250, 6275 ,Cegielski 950 960, 975, Gafota 350, 340, 345 ,335 ,360, Tohan 470.

Obroty w akcyach niekotowanych: Jaworzno drobne 35000, a 25 31750, Gazy 38000, 37000, 37500 36500, Azot 600, Chybie 9100, dr. 9350, 9375, Czechowice 280, Elektr. n. S. 200, 185, 180, 175, Gazociągi 550, 540, 525, Len 1900, 1950, 1850, 1875 Nitrat 380, 375, Schoen 120000, Węglówki 42, 43 42 i pół, Columbia 90, Hydropol 80, Brugger 950 940, Gazolina 2600, 2700, 2650, 2625, Foresta 700 675, Lesienice 1600, 1650, 1675 ,Machlejd 725, Olkusz 750, 725, Radziwiłł 1600, 1625, Rollindustria 200, Szkło w Kr. 1100.

Walutowe notowania pozagiełdowe.

Lwów, 14. grudnia.

Dol. am. 4900000, Dol. kan. 4600000, Kor. cz. 135000, Franki franc .240000, Fr. szw. 800000 Fr. belg. 210000, Guld. hol. 750000, Lei rum. 24000, Liry wł. 200000, Funty szt. 20500000, Wiedeń 70, Praga 138000, Czerniowce 25.

Złoto: 20 kor. 19000000, 20 mk. 20500000, 20 franków 18000000, 10 rubli 26500000.

Srebro: Kor. 340000, 5 kor. 1700000, floreny 850000, ruble 1400000, kopiejki 700000.

Giełda krakowska.

Kraków, 14. 12. (Pat). Pol. B. Przem. 500 520, B. Powsz. Kred. 105, B. hipoteczny 1100, B. komercyalny 200, B. małopolski 1335, 1400, Z. B. Kred. 245, 260, Tohan 515, 530, Impeks 20 23, Pharma 490, 500, Polski Glob 70, Żegluga 100, Zieleniewski 21500, 23000, Cegielski 975, 1000 Trzebinia masz. 840, 850, Parowozy 505, 515, Automotor 350, Pocisk 510, Górka 21000, 21750 Siersza górn. 14000, 14200, Tepege 5500, 5600 Nafta 460, 500, Pokucie 560, 600, Ojkos 5750 Pezet 280, 300, Synd. kosz. 200, Trzebinia tusz. 4700, Krakus 830, 900, Ćmielów 1400, 1500, Siersza elektr. 300, 305, Niemojewski 600, Chodorów 6100, 6300, Terropel 200, 220, Piasecki 2800

Giełda warszawska.

Warszawa. 14. 12. (Pat). Dolary St. Zjedn. 4455, Belgia 200, Holandya 1720, Londyn 19700, N. Jork jak gotówka, Paryż 237 i pół, Praga 131650, Szwajcarya 777, Wiedeń 62 i trzy czwarte Włochy 1956, Franki złote 872 i pół, Bony złote 625, 8 proc. pożyczka 7400, milionówka 345.

Warszawa. 14. 12. (Pat). Bank dysk. 3000 Bank handlowy 3775, B. dla h. i p. 950, Kred. warszawski 1200, B. Zachodni 2100, Przemysłowy lwowski 480, Powszechny kred. 77 i pół, B. tow. współdzielczych 2500, Zjednoczenie ziem polskich 920, Zw. spół. zarobk. 4150, Bank zw. ziem. 400, Wileński B. prz. handl. 260, Cerata 180, Sole potasowe 6000, Kijewski 2875, Chodorów 5900, Czersk 700, Częstocice 4000, b. 4800 Golsawice 1475, Michałów 1550, Firlej 435, Drzewny prze. handl. 690, Warsz. tow. kop. węgl. 6600, (2) 6700, (3) 6650, Cegielski 930, Fitzner 7650, Lilpoop 700 700, Modrzejów 11800, 12750

NEKROLOGIA.

Nie będąc w stanie Każdemu z osobna podziękować za tyle słów pocieszenia mnie, w tak ciężkiej chwili, po stracie najlepszego nieodżałowanej pamięci drogi go męża i ojca, przesyłam tą drogą Tym, którzy oddali ostatnią usługę błp. mężowi mojemu szczere, serdeczne „Bóg zapłać!"

Marja Turteltaubowa

z dziećmi i rodziną.

!! Nareszcie !!
SPOKÓJ i CISZA W BIURACH
!! Nareszcie !!

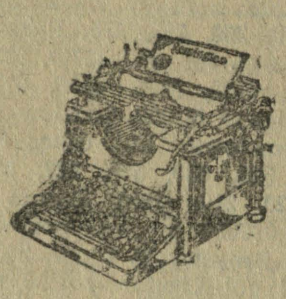

Nowy model Nr. 12.

„CICHY REMINGTON"
to najlepsza maszyna do pisania pisze — cicho i ma »idealne uderzenia«. —
TOW. BLOCK-BRUN SP. AKC.
Warszawa, Hotel Bristol. Lwów, Pańska 11.

Norblin 1100, 1050, Ortwein 400, Ostrowieckie 17000, Parowozy 610, Pocisk 700, Rohn i Zieliński 425, Starachowice 3725, Trzebinia 900, Unia 8400, Ursus 755, Zieleniewski 20000, Zawiercie 385 mil. Żyrardów 355 mil. Bełpol 135, Borkowski 900, Hurt 450, Br. Jabłkowscy 450, Pol. fabr. masz. 800, Żegluga 200, Polbal 160, Synd. roln. 1700, Skup skór 100, Tow. zachodnie 272 i pół Ćmielów 1425, Elektryczność 2100, Pol. Tow. elektryczne 280, Kabel 750, Spirytus 4000, Kluczewska fabr. pap. 1375, Polska nafta 500, Nobel 980, Leonartowicz 135, Pustelnik 650, Siła i światło 1000, Tkanina 180, Konopie 830, Polski Lloyd 245, Strem 15000, Weldt 1250, Lombard 100, Sumilin 165.

Giełda zurychska.

Zurych, 14. 12. (Pat). Holandya 219 i jedna ósma, N. Jork 573 i trzy czwarte, Londyn 25.08, Paryż 30.55, Medyolan 24.92, Praga 16 i trzy czwarte, Budapeszt 0.03 i jedna czwarta, Belgrad 6.50, Sofia 3.90, Warszawa —.—„ Wiedeń 0.0080 i trzy czwarte.

Szwajcarski Bankverein notował dziś nieof Warszawę: 0.0001 i pół, 0.0002, Berlin: 0.0127 0.0137 za 10 miliardów.

Giełda wiedeńska.

Wiedeń, 14. 12. (Pat). Amsterdam 27100, Belgrad 805, Berlin 16.30 za biljon, Budapeszt 867, Bukareszt 364, Chrystjania 10386, Kopenhaga 12080, Londyn 309510, Madryt 9030, Medyolan 3084, N. Jork 70935, Paryż 3782, Praga 2075, Sofia 473, Sztokholm 18320, Warszawa 115, 125, Zurych 12373.

Wiedeń, 14. 12. (Pat). Losy tureckie 421 Prioritety 559300, Anglobank 343, Bank związkowy 213, Bank obrotowy 440, Zakł. kred. 338 Bank depoz. 86, Laenderbank 389, Merkury 207 Unionbank 354 i pół, Żiwnostenska 913, Kolej północna 20100, Koleje austr. 835, Kolej poł. 202, Alpiny 685, Krupp 115, Tow. górn. hutn. 6145, Huta Poldi 926, Praskie tow. żel. 2195, Rima 219, Skoda 1256, Silezja 81, Apollo 878 Fanto 4290, Karpaty 486, Galicya 27956, Schodnica 1500, Siersza 173.

Wiedeń, 14. 12. (Pat). Notowania akcyi polskich: Bank małop. 20500, Rakszawa 113000 Iriag 305, 316, Bank hipot. 17.500, Nafta 2620 Mraźnica 183, 188, Goleszów 1400, Portland-cement 13750, Browary lw. 249.

Giełda berlińska.

(w milionach).

Berlin, 14. 12. (Pat). Amsterdam 1596000 Bruksela 193315, Kopenhaga 748025, Sztokholm 1105230, Włochy 181545, Londyn 18354000, N. Jork 4189500, Paryż 225435, Szwajcarya 730107 Wiedeń 5945, Praga 123690, Sofia 28528, Belgrad 47880, Budapeszt 21745,5.

NADESŁANE.

שיינדיל פינקעלשטיין לייב גוטליב
פאדוויסאקע רוהטין
מיאורשים בחדש טבת תרפ"ד

Z okazyi zaręczyn naszego sekretarza p. Leiba Gottlieba z panną Sabiną Finkelsteinówną z Podwysokiego, zasyłamy serdeczne gratulacye Tow. „Erez Izrael" w Rohatynie.

Se deczne życzenia
naszej pierwszej parze FAMILIA.

הננו אנו מברכים במזל טוב את חב ת"נו מרת
עליא גינספרג לארוסתה אם מר צבי וואלאך.
חנה, שרה, מלכה, ומר"ה. 10464

Z okazyi zaręczyn p. Józefa Knollena z Sambora z p. Erną Gellesówną zasyłają dużo szczęścia i jasnej przyszłości S. Schönbachowie, Stryj.

Z okazyi zaręczyn p. Heleny Günsberg z p. Hermanem Wullachem gratulują serdecznie Bracia Friedland. 10457

Zawiadamiam, że ślub mego syna Abrahama z pną Toncią Wolf odbędzie się dnia 23. grudnia 1923 o g. 1. w templu we Lwowie. Anczel Wilf.

———ooo———

DROBNE OGŁOSZENIA.

POSAD POSZUKUJĄ.

BUCHALTER chętny pracy z praktyką w branży manufakturowej poszukuje posady w takiej samej lub innej. Wyjechałby też na prowincyę. Łaskawe odpowiedzi pod »Pracowity 23« Administracya. 04 4

Magister farmacyi z pięcioleciem poszukuje dzierżawy, zarządu lub stałej posady. Zgłoszenia Apteka, Krakowiec pow. Jaworów. 0413

Młodszy urzędnik z kilkuletnią praktyką biurową w większem przedsiębiorstwie handlowym poszukuje odpowiedniej posady. Zgłoszenia do admin. pod »Pilny F«. 0409

Panna z skończ. szkołą handlową poszukuje posady. Adr.: Regina Kratz ul. Pańska Nr. 17. a. 043

Brakarz (Polak) 22 l., 6 lat pracujący w tem zawodzie z dobremi świadectwami, pragnie zmienić posadę najchętniej przy klepkach i progach, obejmie także wyróbkę. Zgłoszenia do 25.XII w administr. Chwili pod »Brakarz«. 0447

Bardzo dolny kupiec szuka jakiejkolwiek posady Na żądanie gwarancya. Zgłoszenia pod »Wolny lat 28« d. Administracyi. 04 9

Młody zdolny energiczny człowiek szuka zastępstwa poważnej firmy lub fabryki. Przyjmie też stanowisko kasyera, magazyniera w lepszym przedsiębiorstwie Zgłoszenia »Urzędnik« Biuro ogł. Brücka, Kościuszki 2. 0458

WOLNE POSADY.

Zakład dentystyczny Zygmunta Leidera, Sokal, poszukuje starszego pierwszorzędnego technika, biełego w operatywie. 04 2

Praktykanta przyjmie z raz Pordes, Batorego 6. 044

Poszukuję inteligentnej panienki do 2 chłopczyków (4 lata i 1½ roku). M. I. Welzer, Stanisławów, Batorego 1. 0441

Zakład techniczno-dentystyczny Leopolda Rottera pl. Smolki 5. poszukuje ucznia lub uczenicy. 0961

KUPNO. — SPRZEDAŻ

Puszki blaszane z mleka kondensowanego kupuję, płacę najwyższe ceny. L. Wittels, Fabr. ka chemiczna Lwów, Panieńska 9. 10067

PASY SKÓRZANE fabr. ki Carl Budischowsky & Söhne we Wiedniu. PRZEDSTAWICIELSTWO: Lwów, Kopernika 48. 0329

Lokomobila »Badenia« 125 de 150 HP. motor s. ąco gazowy 80 HP. Hollender »Leopolda Kaspera« Nr. 3, sprzeda z natychmiastową dostawą »Ewoluta »Biuro Techniczno-Handlowe Lwów Ossolińskich 11

Bilard »Seiferta« prawie nowy do tego 3 masówki i 3 kule słoniowe oraz 10 kijów do sprzedania u Mosesa Lieblicha, Podhajce. 10432

MIESZKANIA-LOKALE.

Poszukuj się jednego lub dwóch pokoi (bez kuchni) możliwie z osobnem wejściem w śródmieściu od zaraz. Wynagrodzenie obojętne, pośrednictwo nie wykluczone, wiadomość między 1—3. Mandel, Żółkiewska l. 12. I. p 0 86

Dom piętrowy oficynowy 6. ubikacyi centrum z urządzeniem na fabrykę do wynajęcia. Listy »527« do biura dzienników Buchstaba, Legionów 21. 0410

Mam obszerny lokal frontowy, parterowy o 3 ubikacyach i piwnice w śródmieściu. Poszukuję wspólnika z kapitałem, branża obojętną. Zgłoszenia do administracyi Chwili pod »Dobry interes«. 0393

Zamienię 2 pokoje duże frontowe w śródmieściu we Lwowie na 3 pokoje z kuchnią w śródmieściu w Drohobyczu. Zgłoszenia pod »Skromny« do Administr. 0442

2 pokoje frontowe w centrum handlowem nadające się na biuro bankowe lub składy zaraz co odstąpienia. Bliższe informacye udzieli trafikant Falk, Kazimierzowska Nr. 25. 0454

RÓŻNE.

Masażystka, st wia bańki, z kilkuletnią praktyką, poszukuje zajęcia. Zgłoszenia Lwów, Ra aporta Nr 9

Zgubioną książeczkę wojskową dnia 3.XII. w Stanisławowie, unieważniam. Moses Marienberg urodzony w roku 1899 w Mizuniu Starym. 043

Unieważniam zgubiony dowód osobisty na nazwisko Abraham Judin wydany we Lwowie w roku 1923. 0 49

Unieważniam książeczkę wojsk wystawioną na moje imię Tymko Petryszkowycz wydaną przez PKU Sambor, komisya asent. w Ławrowie, ur. w roku 1898 0444

MAŁŻEŃSTWA.

Szadchen mający przystęp do lepszych domów zechce się zgłosić pod »Rekord« Biuro dzienników, Lwów, Sykstuska 8. 10453

KTO pragnie się ożenić lub wyjść za mąż niech z zaufaniem zwróci się do firmy Felicya w Nowym-Sączu, Skrytka pocztowa 12e. Dołączyć znaczki na odpowiedź. 9829

Dla panny młodej, gentlemanowej, gospodarnej dobrej rodziny, pe młodego, inteligentne wieka, któremu z wybitne i intratne sko w pierwszorz przedsiębiorstwie. Zg tylko nieanonimowe ministracyi pod »Dy

Dla córki mojej pan dzo przystojnej i inteligentnej, eleg skromnej z bardzo rodziny z posagiem wą trzy pokoje urzą ałym komfortem wś ściu prócz tego obe mil. Mp. miesięczne h du a później i więc gnęłabym poznać w znajomości odpowie pana w celu matryn flektuję tylko na dobrym charakterze nego zdrowego z dob dziny na socyalnym wisku lub kupca w do 42 lat. Zgłoszenia ministracyi pod »L.

Poszukuję dla mej przystojnej szatyn na inteligentnego w do lat 40. Cel matryn ny. Posada i mieszka pewnione. Listy do A stracyi »Chwili« pod »Nafta«

OGŁOSZENIA.

Żądajcie tylko znane z dobro
MYDŁO Z WYCISKIEM
„Brückenstein"
wszędzie do nabycia.
Fabryka LWÓW, PANIEŃSKA 2

Cukiernicy, Wytwórnie czekol
STANIOL, CYNFOLJA, FOLJA GLA
SOWANA na składzie SPART
we firmie KOŚCIUSZKI 8
CENY FABRYCZNE.

Poszukuję spólnika z branż
zbożowo-mącznej
z większym kapitałem celem powiększenia istniejącego przedsiębiorstwa. Posiadam obszer lokal nadający się najbardziej na prowadzenie go rodzaju przedsiębiorstwa w większym st Zgłoszenia pod „ZBOŻE" do biura anon Buchstaba, ul. Legionów.

Żądajcie w handlach
tylko idealnie
nygienicznych naczyń szklanny
„RESISTA" do gotowania i pieczenia.
Nie pozwólcie sobie narzucić naczyń z in materyałów. — Gen. zastępca: Adolf Ehr Kraków-Podgórze.

Sypialnia jasionowa, Jadalnia dębow
Gabinet i Klubowy garnitur
Biurko amerykańskie, Registratura, Łó żelazne Guittnera, Łóżeczka dziecinne, Meble te i tapicerowane, Karnisze mosiężne, Mater włosienne poleca po cenach przystępnych
Magazyn mebl. Steil i Ska, Lwów, Kazimierzowska

Schronisko dla sierót w Kielcach poszuk
kierowniczki
Oferty z załącz. życiorysu, świadectw.
Referencyi nadsyłać do S. ZIMNOWODZK
KIELCE, BAZAR 3. 104

ANOWIE

o swe zdrowie, kupują hyg. artykuły gumowe przed wojną TYLKO U FIRMY **S. FEDER** WÓW, SYKSTUSKA 7. ŁKA na prowincyę odwrotnie. UWAGA na S. FEDER i Nr. domu SYKSTUSKA 7.

Dr. ANNA KOGUTOWA

uje w chorobach skór ych i wenerycznych od godz. 3—4

SZKA OBECNIE ul. FRIEDRICHÓW 8. parter.

GAZA MŁYNARSKA

ORYGINALNA SZWAJCARSKA

cenach bezkonkurencyjnych u firmy **Weinreb, Lwów, 3. Maja 11 a.**

zna sprzedaż Szwaje. Fabryki Gazy J dwa- T. A. w Zurychu marki Dietrich Schindler.

ończochy i wszelkie trykotaże kupuje się **najtaniej** irmy **PFAU, Lwów, Rynek 19** bo wchód przez sień. 9912

z piżmaków sealskin = = nutrii = = elektra sealskin

płaszcze damskie

oddaje na spłaty

magazyn futer Stanisława Wrońskiego Synowie, plac Maryacki 10.

iegłego Buchaltera-bilansisty

obznajomionego z obrotem ropy poszukuje

wielka firma naftowa

Zgłoszenia pisemne pod „Biegły“ do powsze- nego Biura ogłoszeń i reklamy Alojzego Jaco- go, Lwów, ul. Zimorowicza 14. 1067

la raty dajemy UBRANIA, RAGLANY, KURTKI skórzane oraz wszelką konfekcyę męską — po bardzo dostępnych cenach — **J. MARGULIES, O. B. PANZER — Lwów, Pasaż Mikolascha 4, —**

DO PIECZYWA:



Dra Oetkera proszek do pieczywa „BACKIN“
Pieczywo zawsze się uda.

NA LEGUMINĘ:

Pudding z Dra Oetkera Proszku pudingowego.
Pożywny, smaczny i tani.

NA PRZYPRAWĘ:

legumin mlecznych i mącznych, pierników, placków, pudingów, zup, sosów, herbaty itd. Dra Oetkera Cukier wanilowy.

WSZĘDZIE PRAWIE DO NABYCIA.

Dr. OETKERA Fabryka środków spożywczych OLIWA koło GDAŃSKA.

PRZEDSTAWICIELSTWO I SKŁAD:

Dom handlowo-przemysłowy **„AUSTROPOL“** SP. Z OGR. POR.

WE LWOWIE, UL. TRZECIEGO MAJA L. 5.

AZELINA marki „Columbia“

BECZKACH

AZELINA marki „Columbia“

w blaszanych pudełkach à ¼ kg. (towar letni) — poleca —

FABRYKA CHEM. TECHN. WYROBY

„COLUMBIA“

L. WITTELSA, Lwów, PANIEŃSKA 9.

NAUKA I WYCHOWANIE

Przyjmę lekcye matematyki, fizyki ew. przygotuję do matury. Zgłoszenia pod »Tech ik« 0461

INTERESY

Spółka z kapitałem do składu galanteryjnego poszukuję. Mam lokal w śródmieściu. Zgłosić pod »J. T.« admin. Chwili. 0391

IENIĄDZE

szczędza sobie kto kupuje **pończochy, skarpetki, rękawiczki,** tp. tylko pierwszej jakości u znanej z taniości i solidności firmy

S. FEDER, Lwów, Sykstuska 7.

ecyalny dział toaletowy po cenach fabrycznych. DARMO piękny upominek świąteczny dostaje y z kupujących. Uprasza się łaskawie przeko- co do prawdziwości niniejszego ogłoszenia bez przy su kupna. UWAGA na firmę i Nr. domu 7.

PRZEMYSŁ I HANDEL

Młody, zdolny Żyd zorganizuje lub obejmie dział exportowy, zakupy materyałów tartych i sprzedaż. Zna rynek Małopolski i podejmie się większych dostaw na konkurencyjnych warunkach. Posiada dłuższą praktykę kierowniczą. Zgłoszenia pod „S. G.“. Biuro dzienników Sokołowskiego, Jagiellońska 7.

JUŻ POTANIAŁY.

Otomany ◆ Kanapki do skład.

Materace włosienne i sprężynowe

DYWANY CHODNIKI

Firanki, Kapy, materje meblowe, Drelichy w znanej z taniości firmie 8672

E. HAGLER, Lwów, Sobieskiego 21.

Uwaga na firmę i Nr. domu 21.

OBUWIE! TANIA PRZEDŚWIĄTECZNA SPRZEDAŻ OBUWIE!

kupujcie obuwia, póki nie przekonacie się co do jakości, trwałości, zgrabności i taniości u znanej ze solidności i firmy S. FEDER Lwów, Sykstuska 7.

rasza się łaskawie przekonać co do prawdziwości niniejszego ogłoszenia bez przymusu kupna — UWAGA na firmę S. FEDER i Nr. domu Sykstuska 7.

większe przedsiębiorstwo drzewne

szukuje panny biegle piszącej na maszynie, znajomionej z buchalteryą i prowadzeniem sy do natychmiastowego wstąpienia. Szczegółowe oferty pod „Zdolna“ do administracyi Chwili.

POSZUKUJE SIĘ

NAUCZYCIELA-AKADEMIKA

do chłopca 16-o letniego na wieś od ZARAZ. Bliższe informacye: Lwów, WAŁOWA 11a „POLSKA SOSNA“

NADESZŁY!

Nowości KARNAWAŁOWE w JEDWABIACH, AKSAMITACH i t. d.

KOMPLET. WYPRAWY ŚLUBNE stale na składzie

T. FUHRMAN, Skarbkowska 23 I p.

Otwarcie już nastąpiło!

Własne domy towarowe w

AMSTERDAMIE
BERLINIE
BUDAPESZCIE
BELGRADZIE
HAMBURGU
KOLONJI
ZAGRZEBIU
PRADZE
SZEGEDYNIE
WIEDNIU
TRYJEŚCIE
MONACHIUM
MEDJOLANIE
ZURYCHU

Najtrwalsze i najtańsze obuwie!



SALAMANDRA Sp.. z ogr. odp. Lwów, Legionów 11.

NAJLEPSZYM i NAJWYDATNIEJSZYM

jest TYLKO **tłuszcz jadalny „EUKOS“**

zawiera pod gwarancyą 100 prc. tłuszczu.

Wszędzie do nabycia.

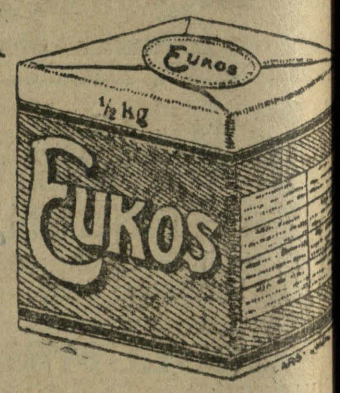

KALOSZE i ŚNIEGOWCE

hurtownie i detajlicznie po cenach fabrycznych
S. FEDER LWÓW, SYKSTUSKA
Uwagą na firmę S. FEDER i Nr. dom SYKSTUS

KAPELUSZE DAMSKIE
do przerobienia przyjmuje najtaniej
E. GEPERT, FREDRY 9. 1 289

Odezwa do posiadaczy SAMOCHODÓW!!
NABYWAJCIE PÓKI ZAPAS STARCZY
po cenach niżej fabrycznych amerykańskie opony samochodowe marki „BRAENDER“, węże, przeróżne sygnały, świece, łańcuchy do śniegu etc. u firmy
Malwina IMMERGLÜCK
LWÓW, JAGIELLOŃSKA L. 17.

Ważne dla Pań!
Farbowanie włosów we wszystkich kolorach specyalną farbą „Henne“. Wykonuje się fryzury według najnowszych żurnali. Masaż twarzy, Manicure. **Lwów, Łyczakowska 19.** 10275

POSZUKUJE SIĘ
Zdolnego urzędnika tartacznego
Do 3-Gatrowego Tartaku parowego
względnie do manipulacyi na składzie materjału i ekspedycji desek podwodami jakoteż do w związku z tem połączonemi robotami kancelaryjnemi. Przyjmujemy tylko takiego urzędnika, który może się wykazać długoletnią praktyką w tym charakterze. Z powodu braku mieszkań nieżonaci mają pierwszeństwo, Oferty z odpisami świadectw i podaniem warunków należy nadesłać pod »TARTAK P. S.« do biura ogł. H. Buchtela, Lwów, Legionów 21

Różnowskiego
MYDŁO z WIELBŁĄDEM



UZNANE ZA NAJLEPSZE.

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką.
Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hescheles
„Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika 11.

Cena egzemplarza 60.000.

Nr. 1709 Lwów, poniedziałek 17. grudnia 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I p. KONTO P.K.O. 142.254

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 60.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 1,500.000 Mk., zam. 1,680.000 Mk., zagr. 1,950.000.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszpaltowy milim. 12.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszpaltowy milim. 36.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 48.000 Mk., w tekście i przed kroniką 60.000 Marek, ogłoszenia na pierwszej stronie 72.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 48.000 Mk., najmniej 10 wierszy 480.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 8.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespondencya, kupno-sprzedaż 11.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 24,000.000 Mk
Pół stronicy . . . . . 12,000.000 Mk
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 72,000.000 Mk
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

Dymisya gabinetu przyjęta.

Policya lwowska wobec żyd. kupiectwa.

Tajemnica samobójstwa błp. Turteltauba.

WAŻNE DLA HURTOWNIKÓW!
Pończochy, rękawiczki, trykotaże, guziki, nici i wszelkie towary galanteryjne po cenach bezkonkurencyjnych poleca:
KLEINER, WIESENTHAL i BLEICH
Furmańska 4.

JEDWABIE BROKATY, AKSAMITY
VELVETY, VELOUR-CHIFFONY
Gerber i Steinmetz, Lwów, Kopernika 5.

Rozkład.

Rozkład. Żadnym innym terminem nie da się charakteryzować proces, który kropla po kropli wydrąża szczeliny w bloku prawicowej większości, kruszy go i grzebie śmiałe nadzieje, jakie rozpłomienione demagogią haseł wyborczych masy pokładały w rządach, mieniących się być pierwszymi, istotnie i wyłącznie polskimi rządami Republiki. Nie opozycya lewicy, która dopiero w ostatniej godzinie objawia dążności konstytucyjne, ale życie, kształtowane a deformowane przez panujący od sześciu miesięcy w Polsce system stało się taranem rozbijającym ideologię i taktykę narodowej demokracyi i przygwożdżonego do niej paktem lanckorońskim Piasta. Nie działanie opozycyi, ale rozluźnianie się łączących ją węzłów, ciągłe secesye szczerze demokratycznych i poczuwających się do odpowiedzialności wobec społeczeństwa elementów tej większości, jest przyczyną usunięcia się gruntu pod nogami tej większości i jej rządu.

Oczekiwano nie bez optymistycznej samoudy, że rząd prawicowy w Polsce może się stać tem, czem rządy prawicowe często bywają zagranicą, rządami silnej ręki, organem gruntującym ustrój państwowy, wprowadzającym ład i prawidłowe funkcyonowanie aparatu administracyjnego, mnożycielem produkcyjnej siły społeczeństwa i twórcą pewnego porządku, zapewniającego wzrost zaufania na zewnątrz i ufności wewnętrznej.

I właśnie te nadzieje na konsolidacyę państwową rozprószyło półrocze rządów prawicowych zupełnie. Ręka która zaciążyła nad polityką wewnętrzną nie była silną, ale samowolną, nerwową — i nieszczęśliwą. Rozkołysała do ostatecznych granic namiętność stronniczą, do procesu reorganizacyi i oszczędności administracyjnych wniosła momenta nierzeczowe, lecz partyjno-polityczne, metodę niezawsze usprawiedliwionych rugów. Będąc emanacyą rządową warstw posiadających i wielkokapitalistycznych, zdołała tylko pomnożyć ilość ofiar najuboższej, pracującej ludności i dysproporcyonalnie obniżyć poziom jej życia, nie potrafiła — i nie kusiła się bynajmniej — wydobyć konieczne na sanacyę skarbu ofiary od tych warstw, które reprezentowała. Nie można też było się od tego rządu spodziewać, aby na nowe lepsze, na państwowe tory skierował politykę swoją wobec Żydów; wszak programowem jego założeniem była supremacya nacyonalizmu nad państwowością a w polityce oświatowej i gospodarczej program ten jeden miał tylko cel: osłabienie kulturalnej i gospodarczej siły, jaką przedstawia Żydostwo: numerus clausus w szkole i numerus clausus w życiu gospodarczem Polski.

Stoimy w obliczu bankructwa tej ideologii i bankructwa stosowanego przez jej wyznawców systemu. Stoimy wobec faktu że w opinji publicznej, nieomal w ogóle społeczeństwa nikt łez po tym rządzie nie roni i ustąpienie jego odczuwa jakby ustąpienie zmory, która ciążyła na życiu państwowem Polski i wszelką zabijała nadzieję.

Henryk Hescheles.

Poseł Thugutt tworzy nowy rząd.

Konferencya lewicy z prez. Wojciechowskim. — Prez. Wojciechowski konferuje z Wł. Grabskim, poczem powierza misyę utworzenia rządu posłowi Thuguttowi. — Rząd, ani lewicy, ani Wyzwolenia, tylko p. Thugutta. — Wspólna konferencya klubów mniejszości narodowych. — Przypuszczalny skład nowego rządu.

Warszawa. 15. grudnia. (tel. wł.). Dziś o godz. 4,30 wicemarszałek Moraczewski udał się do Belwederu celem przedstawienia się Prezydentowi Rzeczypospolitej w charakterze urzędującego wicemarszałka Sejmu i celem zawiadomienia go, że w najbliższych dniach zamierza zwołać Sejm celem wyboru nowego marszałka.

Warszawa 15. grudnia (tel. własny). Przebieg dnia dzisiejszego był następujący: Rano prez. Wojciechowski przyjął przedstawicieli stronnictw większości Stanisława Grabskiego (N. D.), Strońskiego (Dubadecya), Chacińskiego (Ch. D.). Drugą grupę posłów przyjętych na posłuchaniu stanowili pp. Bobeb, (wiceprezes Piasta) i Pluta (secesya), trzecią grupę pp. Thugutt, Waszkiewicz i Barlicki.

Po powrocie z Belwederu oznajmił p. Thugutt, że **prez. Wojciechowski przedstawił mu opinię stronnictw rządowych, iż dymisyi rządu nie należy przyjmywać, a natomiast odesłać gabinet do Sejmu po votum zaufania.**

Na to oświadczył p. Thugutt, że tego rodzaju przedstawienie sprawy **nie rozstrzygnie ostatecznie stanu rzeczy, gdyż przypadkowa większość** dwu lub trzech posłów przy nieobecności kilku posłów z jednej lub drugiej strony izby **nie wyraża istotnej woli Sejmu.** Zdaniem p. Thugutta **najodpowiedniejszym w obecnej sytuacyi jest rząd pozaparlamentarny.**

Na czele tego rządu mógłby stanąć parlamentarzysta, a członkami jego mogliby być fachowcy z poza Sejmu. Rozdział tek wywołałby bowiem targi partyjne i trudności.

Zapytany przez prez. Wojciechowskiego kogoby wskazał na szefa takiego rządu oświadczył p. Thugutt, że na takie pytanie nie jest przygotowany, ale w każdym razie stwierdzić musi, że **przyszły premier powinien posiadać trzy następujące warunki:**

1) **czyste ręce,**
2) **siłę w dążeniu do naprawy skarbu i uporządkowania wewnętrznych stosunków**
3) **zręczność,**

aby mógł uniknąć i wyminąć namiętności partyjnych i nienawiści.

Warszawa 15. grudnia (tel. własny). Godz. 12 w nocy. W Sejmie odbyła się dziś popołudniu narada przedstawicieli polskiej lewicy. przy współudziale reprezentanta nowego klubu ludowego. Postanowiono, że o ile Prezydent Wojciechowski do godz. 5-tej nie powźmie pozytywnej decyzyi w sprawie zażegnania przesilenia, przedstawiciele lewicy udadzą się do Belwederu, celem zwrócenia uwagi Prezydenta na absolutną konieczność załatwienia kryzysu rządowego jeszcze w dniu dzisiejszym, przewlekanie bowiem wpłynęłoby tylko na wzmożenie się trudności przy rozwiązaniu przesilenia.

O godz. 5-tej Prez. Wojciechowski przyją-

p. Witosa, któremu oświadczył, że prośbę jego o przyjęciu dymisyi rządu uwzględnia.

Równocześnie p. prezydent Rzpltej polecił zwolnionemu gabinetowi p. Wincentego Witosa pełnienie ich czynności aż do chwili mianowania nowego rządu.

Zapraszając do Belwederu przedstawicieli ugrupowań sejmowych

prezydent Wojciechowski zignorował zupełnie mniejszości narodowe

i nie zaprosił żadnego z przedstawicieli klubów mniejszości.

Na ten nietakt zwrócił p. prezydentowi uwagę poseł Barlicki. Prez. Wojciechowski przyjął to z milczeniem do wiadomości.

Warszawa 15. grudnia (tel. własny). **Komisya Parlamentarna Koła Żydowskiego uchwaliła następujące rezolucye:**

1) **Komisya parl. Koła Żydowskiego stwierdza z przykrem zdziwieniem, że prezydent Rzeczypospolitej informując się o stanowisku reprezentacyi klubów sejmowych nie uważał za wskazane zasięgnąć opinii Koła Żydowskiego.**

2) **Komisya parl. Koła Żydowskiego uważa, iż w obecnem przesileniu należy wytężyć wszystkie siły, aby w myśl uchwały Kołła rząd, który powstanie był oparty na wszystkich stronnictwach lewicy i zerwał jawnie i stanowczo z polityką ucisku narodowościowego dotychczas stosowaną.**

Warszawa, 15. grudnia. godz. 6.30 wiecz. (tel. wł.). W tej chwili **zwrócili się narodowi demokraci do p. Thugutta z propozycyą, aby sformował**

gabinet koalicyjny,

którego głównem zadaniem byłaby

sanacya skarbu.

Jako członków tego gabinetu wymieniają: **p. Thugutta** jako premiera, **Dmowskiego** jako ministra spraw zagran., **Wład. Grabskiego** jako ministra skarbu, **marsz. Piłsudskiego** jako ministra spraw wojsk.

Jak słychać **Wyzwolenie gotowe jest dać aprobatę** dla tego projektu. **PPS. na razie nie oświadczyła się** jednak stwierdzić należy, że wyłania się rozbieżność zdań.

Istnieje nadto myśl powołania

Wielkiej Rady Finansowej

w skład której mają wchodzić także Żydzi a nawet zamierzone jest powierzenie Żydowi jednego z ważnych stanowisk.

O godz. 8.15 wiecz. p. poseł Thugutt został zawezwany do Prezydenta, z którym odbył ponowną konferencyę.

Po tej wizycie poseł Thugutt zjawił się w Sejmie i na konferencyi prasowej odbytej z sprawozdawcami parlamentarnymi oświadczył co następuje: „Prezydent Wojciechowski, oświadczył mi, że przed chwilą konferował z swoim długoletnim przyjacielem p. Wł. Grabskim i uznał, że najlepszem wyjściem ze sytuacyi będzie powierzenie misyi utworzenia rządu opozycyi parlamentarnej. **Wobec tego Prez. powierzył mi tę misyę. Misyę przyjąłem i poprosiłem o 48 godzin czasu, celem wypełnienia przyjętego mandatu".**

„Jeżeli chodzi o mój program — ciągnął dalej p. Thugutt — zamierzam utworzyć gabinet, złożony wyłącznie z fachowców. Nie będzie to rząd ani lewicy, ani Wyzwolenia, tylko rząd p. Thugutta, który miał tę szaloną odwagę pokusić się o rozwiązanie ciężkiej sytuacyi przy współpracy wszystkich ludzi dobrej woli".

„Gabinet ten posiada kilka zadań, przedewszystkiem: skarb, wojsko i administracya; bardzo radykalnie zostaną załatwione sprawy skarbowe".

Jak z powyższego wynika misyę utworzenia nowego rządu otrzymał poseł Thugutt.

Po konferencyi prasowej desygnowany premier odbył narady z przedstawicielami polskiej lewicy, poczem odbył poufną konferencyę z przedstawicielem Chadecyi — posłem Chacińskim. Na pytanie jakie stanowisko zajmie Chadecya wobec nowego rządu — wedle informacyi, które zdołałem otrzymać — przedstawiciel Chadecyi oświadczył, że klub jego wobec ekspose nowego premiera zajmie stanowisko czysto rzeczowe, odnośnie zaś do pytania jak się odnosi do programu nowego rządu, poseł Chaciński odpowiedział, że musi zasięgnąć opinii klubu.

Podnieść należy, że poseł Chaciński miał oświadczyć, że prawica wiadomość o powierzeniu misyi uformowania nowego rządu, posłowi Thuguttowi przyjęła z ulgą.

Jutro, t. j. w niedzielę poseł Thugutt odbędzie narady z przedstawicielami klubów prawicowych od Z. L. N. poczynając, poczem odbędzie konferencyę z przedstawicielami mniejszości narodowych.

Przedstawiciel Koła Żyd. zostanie przyjęty około godziny 1-ej w południe.

Dziś o godz. 11.30 w nocy ukończył nowy premier konferencyę z przedstawicielem klubu białoruskiego posłem Taraszkiewiczem.

Warszawa 15. grudnia (tel. własny). Posłowie pozostali w Piaście interpelowani, jakie stanowisko zajmą wobec nowego rządu, oświadczyli, że **krytycznie życzliwe.**

W głosowaniu nad ekspose rządu posłowie włościańscy będą głosowali za, inni zaś członkowie Piasta podczas głosowania opuszczą salę.

Warszawa 15. grudnia (tel. własny). **W Sejmie wymieniano dziś następujące nazwiska członków nowego rządu: na wszelki wypadek Władysław Grabski — min. skarbu, min. spraw wojsk. — gen. Sikorski, szefostwo sztabu — marsz. Piłsudski, min. sprawiedliwości — p. Rudnicki, min. spraw zagranicznych — Skrzyński, min. oświaty — p. Rataj.**

*

Warszawa 15. grudnia (tel. własny). **Dziś popołudniu odbyło się wspólne posiedzenie prezydyów klubów mniejszości narodowych, które powzięły uchwały, odnośnie do taktyki wobec kryzysu rządowego.**

*

Warszawa 15. grudnia (tel. własny). Na poniedziałek wicemarszałek Moraczewski zwołał posiedzenie Sejmu, który przyjmie do wiadomości ustąpienie rządu p. Witosa i ewentualnie przedstawi mu się nowy rząd, o ile do tego czasu zostanie definitywnie utworzony.

Ekspose, nowy premier wygłosi prawdopodobnie dopiero na pierwszem posiedzeniu poferyalnem. Również ze względu na stanowisko stronnictw odnośnie do kandydata na marszałka Sejmu, wybory na ten urząd prawdopodobnie odbędą się po świętach.

KANDYDACI DO LASKI MARSZAŁKOWSKIEJ.

Warszawa 15. grudnia (tel. własny). Rozważane są równocześnie nazwiska kandydatów do laski marszałkowskiej. Jako takich wymieniają: **dotychczasowego marszałka Rataja, Dąbskiego, Chacińskiego, Moraczewskiego i Śmigrowskiego.**

Warszawa. (AW). W kołach parlamentarnych panuje opinia, że marszałek Rataj ponownie wybrany zostanie na stanowisko, z którego zgłosił dymisyę.

Utworzenie polskiej większości sejmowej niemożliwe.

Przyznaje to „Gazeta Warszawska".

Warszawa. (AW). „Gazeta Warsz." omawiając kryzys parlamentarny stwierdza, iż gen. za jego były zawiedzione ambicye osobiste, postawiono interesy klasowe i rachuby wyborcze ponad interesem państwowym. Zdaniem dziennika poza dotychczasową kombinacyą stronnictw na których opierał się Witos niema możności utworzenia innych kombinacyi. Są więc tylko dwie ewentualności: Albo rekonstrukcya większości prawicowo-środkowej na pewnych podstawach, albo stwierdzenie faktu, że w naszych warunkach utworzenie polskiej większości sejmowej jest niemożliwe — i wyciągnięcie z tego wszystkich konsekwencyi.

Dla narodowego demokraty sen. Koskowskiego — demokracya jest symbolem anarchii.

Warszawa. (AW). Senator Koskowski w „Kuryerze Warsz." pesymistycznie ocenia ewentualne próby tworzenia nowego gabinetu. Droga parlamentarnanajeżona jest złudzeniami i niema wspólnej nici, która mogłaby połączyć lewicę z prawicą. Rozwiązanie parlamentarne przyniosłoby gabinet — któryby prowaidził kompromisowy żywot przez krótki czas. Również gabinet koalicyjny jest zdaniem p. Koskowskiego złudzeniem. „Demokracya — pisze p. Koskowski staje się z każdym rokiem wymowniejszym symbolem anarchii. Jesteśmy pewni, że Prezydent Rzpltej szukać będzie wyjścia niezależnie od spekulacyi partyjnych, kierując się tylko interesem państwa.

———ooo———

Dalsze obrady Rady L. N. nad sprawami Polski.

Paryż. (Pat.) Na dzisiejszem porannem posiedzeniu Rady Ligi narodów kontynuowano w dalszym ciągu obrady w sprawie wyznaczenia w wolnem mieście Gdańsku miejsca na wyładowanie materyałów eksplodujących i wojskowych dla Polski.

Ze strony Polski obecni byli minister Skirmunt w towarzystwie zastępcy gen. komisarza Morawskiego i admirała Zwierkowskiego. Ze strony Gdańska nadburmistrz Sahm.

Po odczytaniu sprawozdaniu przez Quinones de Leo i po wyjaśnieniach udzielonych przez ministra Skirmunta i Sahma, Rada Ligi narodów przyjmując w zasadzie propozycyę wysuniętą przez ministra Skirmunta postanowiła zwrócić się do przewodniczących komisyi terytoryalnej i stałej doradczej wojskowej oraz morskiej o przeprowadzenie na miejscu ankiety w wymienionej sprawie. Następnie przystąpiono do obrad nad kwestyą nabywania obywatelstwa polskiego i nad kwestyami wynikającymi z punktu trzeciego i czwartego traktatu o mniejszościach narodowych.

Sprawozdawca p. Souza Dantas odczytał sprawozdanie w tym przedmiocie jako też w przedmiocie memoryału zredagowanego przez posła polskiego w Berlinie Olszowskiego, w którym to memoryale powołując się na program rokowań polsko-niemieckich ustalony dnia 20 lipca 1922 r. w Dreznie przez pełnomocników polskich i niemieckich, delegat polski proponuje nawiązanie rokowań między Polską a Niemcami w Genewie przy współudziale Rady Ligi narodów w sprawie stosowania art. 4 traktatu o mniejszościach narodowych jako też w sprawie podwójnego miejsca zamieszkania i stałego miejsca zamieszkania bez przerwy w związku z wspomnianymi art. traktatu

Równocześnie i równolegle miałyby się odbywać w miejscu obranem przez obie strony rokowania polsko-niemieckie w celu uregulowania spraw wymienionych w programie z 20 lipca a dotychczas niezałatwionych. Rada Ligi narodów przyjęła oświadczenie delegata polskiego do wiadomości i zaaprobowała podany program rokowań.

Przystąpiono następnie do sprawy kolonistów niemieckich. Sprawozdanie przedłożył Souza Dantas si zakomunikował notę polskiego ministra spr. zagranicznych z dnia 1. grudnia. W nocie tej rząd polski proponuje rozwiązanie, któreby uwzględniając dotychczasowe stanowisko Polski mogło praktycznie uregulować sprawy pieniężne między skarbem polskim a wydalonymi kolonistami oraz pozwoliłoby na zaniechanie wydalania tych kolonistów, co do których wyroki nie zostały oddane jeszcze do wykonania. Sprawozdawca oświadczył, że celem dokładnego zbadania sprawy konieczną jest pomoc j szcze innych członków Rady i w tym celu prosił on o danie mu pomocy dwu członków, z którymi opracowałby wspólnie ostateczne wnioski. Rada wydelegowała przedstawicieli Anglii i Włoch. Mają oni wspólnie ze sprawozdawcą wypracować rezolucye, która następnie będzie przedłożona Radzie Ligi narod. do aprobaty. Posiedzenie tej podkomisyi odbyło się o godz. 1-szej przy udziale ministrów Skirmunta i Olszowskiego, którzy udzielili szeregu wyjaśnień.

*

Paryż. (Pat). Komitet Ligi Narodów dla sprawy odbudowy Węgier ustalił tekst deklaracyi politycznej w sprawie poszanowania niepodległości politycznej i suwerenności Węgier.

———ooo———

Eksperyment waloryzacyjny.

I. **Popularna teorya waloryzacyi.**

Przed kilku dniami przyjął Senat projekt ustawy o waloryzacyi podatków, czyli „ustawy o zastosowaniu stałej jednostki do obliczania danin oraz niektórych innych dochodów publicznych" — jak opiewa urzędowy tytuł, — w brzmieniu uchwalonem przez Sejm, wobec czego projekt ten stał się już ustawą. Wobec faktu dokonanego możnaby być zdania, że wszelka dyskusya jest w tej chwili zbyteczną i bezcelową i że należy wyczekiwać spokojnie następstw pozostawiając sobie ewentualną krytykę na czas późniejszy. Jeśli wbrew temu zapatrywaniu zabieram jeszcze głos w tej sprawie, czynię to w przeświadczeniu, że spokojna i rzeczowa krytyka nigdy sprawie, do której się odnosi, zaszkodzić nie może. Jeśli jest słuszną, przyczynić się może do przyspieszenia potrzebnych korektur, jeśli zaś jest błędną, prowokuje polemikę, która wskazując jej błędność rozprasza wątpliwości i rozjaśnia sytuacyę. A stwierdzi chyba i najbezstronniejszy obserwator, że ustawę o waloryzacyi podatków otacza jeszcze, mimo uchwalenia jej przez Sejm i Senat, bardzo gruba mgła wątpliwości.

Pomysł zabezpieczenia dochodów państwa przed wpływem dewaluacyi marki zapomocą waloryzowania podatków nosi już dość dawną datę, gdyż zamierzał go urzeczywistnić już w swoim projekcie sanacyi skarbu minister Grabski, który, co prawda, przez zamiar wprowadzenia złotego obliczeniowego zakreślił mu o wiele obszerniejsze granice. Pomysł ten opiera się na następującej, na pozór logicznej argumentacyi: Między ustaleniem wysokości podatków, przez poszczególnych płatników opłacać się mających, a wpłacaniem tych podatków do kas skarbowych z natury rzeczy leżeć musi pewien, zwykle dość długi okres czasu. Ponieważ w ciągu tego czasokresu wartość marki polskiej się obniża, przeto ponosi przez to państwo efektywną stratę, podczas gdy podatnicy, którzy opłacają podatki w zdewaluowanej walucie, ze szkodą państwa się bogacą. Poszczególni obywatele bowiem mają możność chronienia się przed skutkami dewaluacyi marki przez odpowiednie podwyższanie cen za swe produkta, towary, świadczenia prace, natomiast państwo tej możności nie ma. Państwo znajduje się wobec podatników stale w roli wierzyciela, którego roszczenia określa ściśle ustawa. Na umorzenie swej wierzytelności musiało ono zawsze przyjmować zapłatę w zdeprecyonowanej walucie. To zaś uniemożliwiało wszelkie kalkulacye i stało na przeszkodzie ułożeniu realnego budżetu. Realny budżet opierać się musi nietylko na stałych cyfrach ale i na stałych wartościach. Ponieważ zaś ułożenie realnego zrównoważonego budżetu jest pierwszym i głównym warunkiem sanacyi skarbu, przeto zabezpieczenie skarbu przed stratami płynącemi z dewaluacyi marki zapomocą waloryzacyi podatków jest rzeczą logicznie konieczną.

Rozumowanie powyższe, o ile chodzi o logiczny związek między przesłankami a wnioskiem końcowym, wydaje się zupełnie bezbłędne. Uzupełniając ją przez nawiązanie z niem twierdzenia, które jest dziś już powszechnie uznanym komunałem, a mianowicie ,że „zrównoważenie budżetu jest głównym warunkiem stabilizacyi marki", otrzymujemy wniosek następujący: **Waloryzacya podatków jest warunkiem osiągnięcia realnego zrównoważonego budżetu, który znów jest warunkiem stabilizacyi marki.** Czyli: Waloryzacya podatków jest warunkiem osiągnięcia stabilizacyi marki.

Ten ostatni wniosek, który przecież zupełnie logicznie wypływa z poprzedzających go przesłanek, daje jednak już nieco do myślenia. Nasuwa się tu przedewszystkiem pytanie, w którym momencie, względnie w jaki czas po „waloryzacyi" podatków urzeczywistni się wniosek ostatni, tj. stabilizacya marki? Czy w chwili ułożenia zrównoważonego budżetu i zapewnienia mu realności zapomocą waloryzacyi, czy też w chwili, gdy do tego dołączy się już faktyczne zastanowienie ruchu prasy banknotowej, czy też może dopiero w chwili, w której zwaloryzowane podatki wpływać poczną do kas skarbowych? Jeżeli się dewaluacyę uważa za następstwo inflacyi — co z pewnemi zastrzeżeniami jest słusznem — przeto odpowiedź na to pytanie brzmieć powinnaby, że stabilizacya marki nastąpi po ustaleniu zrównoważonego, waloryzacyą zabezpieczonego budżetu i wstrzymaniu inflacyi. Data, od której wpływać poczną zwaloryzowane podatki, nie może przecież odgrywać roli, skoro wpływ jest zapewniony.

Jeślibyśmy uznali tedy przedłożony przez ministra skarbu budżet wobec uchwalonej już waloryzacyi za realny i uzyskali w najbliższych dniach, co przyrzeka min. Kucharski, fundusz potrzebny do pokrycia deficytu przez czas do chwili gdy zwaloryzowane podatki wpływać poczną, winnaby stabilizacya marki stać się faktem dokonanym juuż w najkrótszym czasie. O ileby zaś to nastąpiło, a temsamem ustała dalsza dewaluacya, możnaby właściwie natychmiast z ustawy waloryzacyjnej zrezygnować! Skoro bowiem już ustanie dewaluacya, ustanie też potrzeba chronienia państwa przed stratami płynącemi z dewaluacyi. Innemi słowy :przyjmując dane, ogłoszone przez min. Kucharskiego za prawdziwe, dochodzi się logicznie do wniosku, że uchwalenie ustawy o waloryzacyi podatków było w tym tylko celu potrzebnem ,aby już w najbliższym czasie stać się zbytecznem ,czyli, że uchwalenie waloryzacyi znosi jej potrzebę.

Ten dość paradoksalnie wyglądający wniosek wypływa ściśle logicznie z powyższych przesłanek.

P. Kucharski, który wszystkie cyfry swego budżetu przedstawia kategorycznie jako realne, a także co do uzyskania funduszu, potrzebnego do wyrównania deficytu nie ma żadnych wątpliwości, nie określił dotychczas coprawda daty, od której wedle obliczeń jego ustać ma dalsza dewaluacya marki. Lęka się widocznie, że dewaluacya marki nie ustanie natychmiast po zaniechaniu dalszych emisyj i nie chce ryzykować przepowiedni. Przeciwnie, woli przeciw niespodziankom asekurować się zapomocą ustawy waloryzacyjnej. Ostrożność ta jest może uznania godną, ale zmusza ona do rozważenia możliwości i stopnia prawdopodobieństwa sprawdzenia się jego obaw i konsekwencyj tego faktu i do rewizyi całego problemu waloryzacyi podatków.

Dr. Juliusz Wurzel.

———ooo———

Bezpośrednie rokowania między Francyą a Niemcami.

Paryż. (Pat). Redaktor dyplomatyczny Agencyi Havasa dowiaduje się, że wszystkie wysunięte przez rząd francuski warunki na podstawie których mogłyby być wznowione rokowania z Niemcami, zostały wypełnione przez zupełnie zaniechanie biernego oporu. Wobec tego w Paryżu nie widzi się przeszkód do nawiązania rokowań bezpośrednich z Niemcami za pośrednictwem niemieckiego charge d'affaires Höchsta lub też ambasadora niem, którego Niemcy chcą mianować.

Wszelkie uwagi, które rząd Rzeszy przedstawi w sprawie zagadnienia odszkodowań będą szczegółowo zbadane. Francya nie będzie mogła wystąpić przeciw prerogatywom komisyi odszkodowań, której prerogatywy te przysługują na podstawie traktatu wersalskiego.

Francya ograniczy się odnośnie do komisyi odszkodowań jedynie do udzielenia informacyi swemu delegatowi. **Francya nie dopuści do ponownego zakwestyonowania sprawy okupacyi Zagłębia Ruhr.**

Francya i Belgia zakomunikowały już o tem że oddawać będą zastawy w miarę dokonywania wpłat. Z drugiej strony rząd francuski skłonny jest do rozpoczęcia rokowań oficyalnych z przedstawicielami Rzeszy co do formy i sposobu okupacyi. Układy zawarte przez M. I. C. U. M. z przemysłowcami niem. będą mogły być przy okazyi wznowienia rokowań w miesiącu kwietniu przyszłego roku stanowić przedmiot oficyalnych narad między rządami franc. i niem.

Nie może być mowy o poruszeniu sprawy okupacyi wojskowej, której warunki i termin trwania przewidziane są w traktacie wersalskim postanowieniami formalnymi i nienaruszalnymi.

W razie gdyby Niemcy chciały poruszyć sprawę separatyzmu Nadrenii wątpliwem jest czy Francya zaangażuje się w taką dyskusyę, **gdyż uważa ją za sprawę czysto wewnętrzną niemiecką.** Francya ,która wobec obywateli niem. na terytoryum okupowanem zachowuje ścisłą neutralność nie powinna w tej sprawie interweniować

Należy przypuszczać ,że również Belgia zajmie w tej sprawie takie same stanowisko. Pomiędzy obu rządami rozpoczęła się już wymiana zdań co do tej kwestyi.

Wiedeń. (Pat.). N. W. Abendblatt z Paryża. Zapowiedziana na dziś demarche niemieckiego przedstawiciela u rządu francuskiego odbyła się dzisiaj o godz. 10. Pełnomocnik niemiecki Hoesch przybył o tej godzinie do Poincarego i został przez niego przyjęty.

Poincare postawił Hoeschowi szereg pytań, poczem zażądał, by Hoesch przedstawił pisemnie swoje oświadczenia i dodał, że po otrzymaniu tego referatu odpowie nań bezpośrednio.

Przypuszczają, że pełnomocnik niemiecki jeszcze dzisiaj wręczy Poincaremu swój referat, a w takim razie jeszcze dzisiaj wieczór, lub najpóźniej jutro Poincare udzieliłby Hoeschowi odpowiedzi.

Paryż. (Pat.). Rozmowa Poincarego z Hoeschem trwała kwadrans. Hodsch oświadczył, że rząd Rzeszy polecił mu odbyć konferencyę w sprawie zagłębia Ruhry i Nadrenii celem zorganizowania tam regularnej administracyi. Poseł niemiecki zaproponował w tym celu utworzenie odpowiedniej komisyi. (Panuje tu przekonanie, że Francya prawdopodobnie nie przyjmie tej propozycyi).

Poincare odpowiedział, że wobec rzeczywistego zanikania biernego oporu, gotów jest przyjąć oświadczenie Rzeszy, czy to za pośrednictwem charge d'affaires, czy też ambasadora, w Paryżu. C

Celem uniknięcia wszelkich nieporozumień, co do interpretacyi propozycyi niemieckich, zażądał Poincare, aby Hoesch doręczył mu notę pisemną, przedstawiającą punkt widzenia Rzeszy. Hoesch obiecał Poincaremu dostarczyć dokument tego rodzaju w jak najkrótszym czasie.

W końcu wyszczególnił Poincare znane już główne zasady, od przyjęcia których zależeć będzie stanowisko rządu francuskiego.

*

Paryż. (Pat). N. Y. Herald donosi, że udział finansistów Schiffa i Morgana w komitecie rzeczoznawców uznany został przez większość komisyi rzeczoznawców za niewskazany. Sądzą, że pierwsze posiedzenie rzeczoznawców odbędzie się w drugim tygodniu stycznia i że rzeczoznawcy ustalą sumę maksymalną, którą Niemcy będą mieli zapłacić.

Rzym. (Pat.). Przedstawicielami rządu włoskiego w komitecie rzeczoznawców zamianowani zostali Pirelli, Alberti i prof. Flora.

Londyn. (Pat). Donoszą, że prez. Coolidge uzależnia pożyczkę niemiecką 70 milionów dolarów na zakupno środków żywności od poprzedniej autoryzacyi przez komisyę reparacyjną. O ile ta się zgodzi na pożyczkę, Stany Zjednoczone poparłyby starania o nią.

———ooo———

Olbrzymia nędza w Niemczech.

Z powodu braku pieniędzy zamyka się sądy, a otwiera więzienia.

Augsburg. (Pat). Minister sprawiedliwości Emminger oświadczył redaktorowi Augs. Ztg. że brak pieniędzy utrudnia działalność sądów, które nie mają czem opłacać świadków biegłych i kosztów podróży. Powstaje niebezpieczeństwo, że trzeba będzie zamknąć sądy, a otwierać więzienia, gdyż sądy nie mają pieniędzy na utrzymanie więźniów.

W celu zmniejszenia kosztów rząd na podstawie ustawy o pełnomocnictwach wyda rozporządzenie, upraszczające sądownictwo. Rozporządzenie to wejdzie w życie 1. kwietnia. Sądy

przysięgłych będą zawieszone.

Organizacya maniaków w Prusiech Wschodnich.

Gdańsk. (AW). Według informacyi z Prus Wschodnich agitacya monarchistyczno-reakcyjna wzmaga się ciągle. W całych Prusiech Wschod. tworzą się bandy zwolenników Erhardta. Werbowanie członków i zakładanie nowych oddziałów odbywa się zupełnie jawnie i publicznie. Ceremonia założenia oddziału polega na złożeniu na stole hełmu stalowego, odegranie hymnu Erhardta i odebraniu przysięgi od nowych członków. Wszelkie próby opozycyi tłumione są bezwzględnie.

Redukcya urzędników.

Berlin. (AW). Według ostatniej wiadomości rząd niemiecki przystępuje w tych dniach do wydatnej redukcyi personalu urzędników państwowych. Redukcya obejmie około 25 proc. ogółu pracowników państwowych, co na 2 miliony urzędników stanowi 500.000 osób. Do 31. bm. usunięta ma być pewna część personalu urzędniczego, podlegającego redukcyi.

Z kraju rozpanoszonej reakcyi.

Czarnosecińcy węgierscy żądają wznowienia ghetta i żółtej łaty

Jak już donieśliśmy doszło dnia 10. b. m. do zaburzeń antysemickich na budapeszteńskich wszechnicach.

W związku z tymi wypadkami donosi „Wr. Morgenzeitung", że na ten sam dzień wieczorem (w poniedziałek) zwołali studenci z związku „odradzających się Węgier", ogólny wiec studentów na którym uchwalono przedłożone przez nich rezolucye. Jedna z rezolucyi żąda **zamknięcia ludności żydowskiej we wszystkich miejscowościach**

w ghettach

oraz wznowienia żółtej odznaki dla Żydów.

We wtorek „straże" studentów z związku odradzających się Węgier obsadziły znowu wejścia na wszechnice, do rozruchów jednak nie doszło, ponieważ studenci żydowscy absentowali się

Blok stronnictw liberalnych ponowił we wtorek 12. b. m. swą interwencyę u ministra Wassa poseł Benedeck wskazał na uchwały studenteryi antysemickiej, jako skierowanym przeciw istniejącemu ustrojowi. Poseł B. zażądał dokładnego zbadania celów, do których zmierzają t. zw. „bractwa studenckie" i podkreślił, że tego rodzaju nielegalne zrzeszenia nie mogą być nadal tolerowane. Te postulaty poparł poseł Vazsonyi, który żądał również, by subwencye, nie służące na wyraźne cele szkolne i naukowe zostały cofnięte. Poseł Rassai zażądał wkroczenia władz sądowych i innych w danym wypadku kompetentnych organów.

W odpowiedzi na to zaznaczył min. Wass, że wybryki na wszechnicach są dziełem nieodpowiedzialnych żywiołów i że policya zabezpieczy ład na wszechnicach. **Osoby, które napadły na dziekana Pekara zostały już uwięzione.**

Przywódca studentów Nagy oświadczył, że centralne zrzeszenie studentów nie solidaryzuje się z wypadkami na wszechnicach i że je potępia. Zrzeszenia studenckie otrzymały polecenie, by powstrzymały się od każdej akcyi, a ci którzy nie usłuchają rozkazu, ulegną postępowaniu dyscyplinarnemu.

Budapeszt. Z Pecs (Fünfkirchen) donoszą że studenci-chrześcijanie tamt. wszechnicy zażądali w wtorek dnia 11 bm. na wykładzie anatomii wydalenia słuchaczy żydowskich przyczem pobili zereg studentów żydowskich. Po wkroczeniu rektora porządek został przywrócony.

———ooo———

Ku czci śp. Narutowicza.

Warszawa. (AW). Dziś odbyło się uroczyste nabożeństwo za duszę śp. Narutowicza, celebrowane przez ks. kardynała Kakowskiego. W nabożeństwie wzięli udział pp. Wojciechowski, Trąmpczyński, Moraczewski, Witos, ministrowie in corpore, wyżsi urzędnicy oraz generalicya.

———ooo———

Dodatkowa spłata za spirytus.

Warszawa. 15. grudnia. (tel .wł.). Na skutek interwencyi posłów Eisensteina i Wiślickiego ministerstwo skarbu poleciło Izbom skarbowym, by dopłatę akcyzową za spirytus i napoje alkoholowe rozłoży ćna trzy raty, z czego pierwsza rata płatną będzie z początkiem stycznia 1924 roku. Dopłata nie będzie waloryzowana, jakoteż nie będą pobierane odsetki za zwłokę.

———ooo———

Rozwiązanie sejmu turyngskiego

Berlin. (Pat.) W sejmie turyngskim odbyło się głosowanie nad wnioskiem o rozwiązanie sejmu. Większość oświadczyła się za wnioskiem wobec tego sejm został rozwiązany. Do Weimaru przybyli minister obrony krajowej Gesler i gen. Seckt. Odbyli oni konferencyę z dowódcą Reichswehry okręgu saskiego gen. Müllerem.

Budienny następcą Trockiego.

Moskwa. (Pat). Z powodu choroby Trockiego, generał Budienny mianowany został następcą jego na stanowisku armii sowieckiej.

———ooo———

Nowi posłowie żyd. w Anglii.

Alfred Mond przepadł — jego syn został wybrany

Londyn. (Z.A.T.). Prócz już podanych posłów żydowskich, którzy zostali wybrani do parlamentu, wyszli ponadto z ostatnich wyborów zwycięsko i syn b. ministra Sir Alfreda Monda, który sam przepadł przy wyborach — Ludwik Mond (liberał), dr. G. E. Spero (liberał), S. Samuel (konserw.), Artur Michał Samuel (kons.), Emanuel Scheinwell (Labour Party) i C. S. Hoofman (Labour Party).

———ooo———

W przededniu rewolucyi w Anatolii

Berlin. (AW). Sytuacya w Anatolii jest bardzo niepokojąca. W niektórych obszarach Anatolii ruch antykemalistyczny wzmógł się tak bardzo, że trzeba się liczyć z wybuchem rewolucyi.

———ooo———

Prez. Coolidge przeciw imigracji

(*). Z Nowego Jorku donosi ŻAT.: Prezydent St. Zjedn. Coolidge sympatyzuje obecnie mocno z kierunkiem na Kongresie, który jest przeciwny wprowadzeniu jakichkolwiek ulg w istniejących obecnie ograniczeniach imigracyjnych i jak się z jego enuncyacyi domyśleć można, jest on też za jak najostrzejszym ograniczeniami. Powtarzają powyższą opinię prez. Coolidge, półurzędowe organa, a nabiera to oświadczenie donioślejszej wagi, zwłaszcza, że zbliżające się posiedzenie kongresu amerykańskiego zajmie się problemem imigracyjnym.

Podsekretaryat stanu dla spraw handlu jest za ograniczeniem imigracyi, ale i przytem wyraża swoje niezadowolenie z dotychczasowej ustawy, która nie jest dość wybredną w dopuszczaniu do Stanów odpowiedniego materyału ludzkiego. Proponuje nawet, aby dotychczasowy 3 proc. dopuszczonych imigrantów powiększyć o jeszcze 2 proc., ale przytem domaga się, większej wybredności przy wyborze materyału, który zamierza się wpuścić do kraju.

Przeciw obecnym ograniczeniom imigracyi jest Związek krajowy fabrykantów, bo sprowadza wogóle zastój w ruchu imigracyjnym i proponuje uregulowanie imigracyi w ten sposób, by postulaty ekonomiczne Stanów Zj. nie doznały szwanku.

Dwa największe zrzeszenia rolniczo-gospodarcze aprobują ograniczenia i żądają wprowadzenia cenzusu z r. 1890 r.

Ostro też występują przeciw szerokiej imigracyi i żądają ustawy naturalizacyi inne związki, a związek zwalczający alkoholizm w Ameryce domaga się deportacyi każdego, który wystąpił przeciw ustawie prohibicyjnej.

———ooo———

Przesilenie gabinetowe w Anglii

Londyn. (Pat). Partya konserwatywna, jako najliczniejsze stronnictwo w izbie gmin, zdecydowana jest utrzymać się przy władzy. Uwaga opinii publicznej zwrócona jest głównie na wzajemny stosunek partyi liberalnej i Labour Party.

Główne zainteresowanie wywołuje kwestya, czy w przyszłej mowie tronowej wyłuszczone będą wytyczne polityki obecnego rządu konserwatywnego i czy będzie to powodem do postawienia wniosku o wotum zaufania dla rządu. W tym wypadku wydaje się niemożliwem zjednoczenie liberałów i partyi pracy, w wyniku czego nastąpiłby upadek gabinetu Baldwina. Misyę utworzenia nowego rządu wzięłaby wówczas na siebie Labour Party, poparta przez stronnictwo liberałów.

———ooo———

Dyskretne zabiegi rządu angielskiego.

Paryż. (Pat.). Matin donosi, że Anglia zaanektowała wszystkie drogi, prowadzące do kontynentów antarktycznych jakoteż włącznie z biegunem południowym większych nowoodkrytych terytoryów ważnych dla międzynarodowego rybołostwa. Dotyczący dekret został opublikowany wyłącznie w dzienniku urzędowym wysp falklandzkich. Tych dyskretnych zabiegów rządu angielskiego nie poprzedziło żadne międzynarodowe porozumienie.

———ooo———

Z ostatniej chwili.

Rzym. (Pat). Partya komunistyczna przyjęła wczoraj rezolucyę głoszącą, że partya weźmie udział w przyszłych wyborach.

Rzym. (Pat). Socyaliści zjednoczeniowi wysłali do zarządu angielskiej Labour Party depeszę gratulacyjną z powodu wyniku wyborów. Depesza wywołała niezadowolenie w kołach faszystów. Między zarządami obu stronnictw nastąpiła wymiana bardzo ostrych rezolucyi powziętych na posiedzeniach zarządów.

Londyn. (Pat.) „Daily News" zauważa, że król angielski jest zdania że system koalicyi dwu stronnictw należy do przeszłości i powinno się go zastąpić przez koalicyę trzech stronnictw. Król jest przeciwny ze względu na politykę zagraniczną rozpisaniem nowych wyborów w najbliższym czasie.

Londyn. (Pat.). Reuter donosi z N. Juarez że wedle urzędowych doniesień, odbyła się już pierwsza bitwa między wojskami rządowemi a powstańcami. Wojska rządowe zwyciężyły.

Warszawa. (Pat). P. Prezydent Rzplitej przyjął na specyalnem posłuchaniu nadzwyczajnego posła i pełnomocnego ministra w Hadze p. J. Kowalskiego.

Kowno. (Pat.) Podczas debat nad budżetem litewskim poseł Rogiński z frakcyi żydowskiej zaznaczył, że handel litewski zmniejszył się o 50 proc. w stosunku do lat przedwojennych.

Sofia. (Pat.). Bułgarska agencya donosi, że celem ustabilizowania stosunków pieniężnych, rząd wydał zarządzenie, iż wszelkie operacye wekslowe mają być scentralizowane w Banku narodowym. Wszelkie weksle w kraju mają być przejęte przez Bank narodowy, który przyjmie zobowiązania, by odpowiedzieć wszelkim finansowym zapotrzebowaniom także z zagranicznych banków i firm.

———ooo———

Sen. Beranger o stanie zbrojnego pokoju.

Paryż. (Pat.) Sprawozdanie senatora Berangera żądające upoważnienia do udzielenia pol-

ce kredytu w wysokości 400 miljonów franków zaznacza między innemi, że udzielone ubezpieczenia na pożyczkę w żadnym razie nie narażą na straty skarbu francuskiego który w obecnym czasie nie może być na straty narażony.

Sprawozdawca wyraża przeświadczenie, że Francya pod żadnym pozorem nie może usunąć się od wypełnienia zobowiązania przyjętego w roku 1921 w stosunku do Polski. W obecnych stosunkach europejskich, które zdaniem senatora Berangera będą trwały jeszcze kilka dziesięcioleci, a które nazwać należy stanem zbrojnego pokoju, zabezpieczenie Wisły i Dunaju jest dla Francyi tak samo ważne jak zabezpieczenie wojskowe Renu i Alp.

———ooo———

Tajemnica samobójstwa błp. Turteltauba.

Lwów, 15. grudnia.

Sprawa samobójstwa błp. Maksymiliana Turteltauba, która odbiła się głębokiem echem w szerokich sferach naszego społeczeństwa, ciągle jeszcze otoczona jest mgłą tajemniczości. Wśród publiczności krążą na ten temat rozmaite wersye i leżałoby w interesie autorytetu władz rozprószyć wątpliwości i wersye te sprowadzić do należnego im znaczenia.

Stan faktyczny, o ile zdołaliśmy go stwierdzić, był następujący: Dnia 2. grudnia zjawił się w kawiarni Teatralnej, będącej współwłasnością zmarłego, wywiadowca policyjny Heilman rzekomo celem kontroli, czy nie uprawia się tam gry hazardowej. Wywiadowca ten przysiąść się miał do jakiegoś stolika gry i po pewnym czasie rozpoczął przeciw grającym urzędowanie i odebrał ich legitymacye. Nieboszczyk, do którego goście ci zwrócili się jako do gospodarza lokalu o interwencyę, by po stwierdzeniu ich identyczności zwrócono im ich legitymacye, miał się ująć za nimi w sposób, który wywiadowca uznał jako kolidujący z ustawą karną. Na trzeci dzień zgłosił się nieboszczyk na policyi, celem wniesienia zażalenia ze swej strony, przyczem spisano z nim protokół, po którym odszedł spokojnie do domu. W kilka godzin później aresztowano go i odstawiono do więzienia przy ul. Batorego. Sąd karny prośbie o uwolnienie narazie odmówił z powodu nachodzącej obawy porozumienia się ze świadkami. Uwolnienie miało nastąpić po przesłuchaniu wszystkich świadków. We środę w południe Turteltaub popełnił samobójstwo.

Powyższy stan sprawy należy uzupełnić stwierdzeniem faktu, że już na drugi dzień po zajściu w kawiarni pojawiły się w znanej na bruku lwowskim prasie artykuły judzące przeciw Turteltaubowi, które w jednym z dzienników powtórzyły się dnia następnego, przyczem wzywano władze o aresztowanie Turteltauba. Stwierdzają także świadkowie, że w dniu aresztowania jeden z redaktorów tych pism interweniował na policyi, przyczem naturalnie przedmiot interwencyi odbytej wśród czterech ścian stwierdzić się nie da. Faktem tylko jest, że w krótki czas po tej interwencyi nieboszczyk został aresztowany.

Z przedstawienia rzeczy wyłączyliśmy świadomie poszczególne fakta, które niepokoją opinię publiczną. Opinia publiczna ma jednak prawo wskazać na dziwny związekjaki zachodzi pomiędzy oszczerczemi napaściami i tendencyjnymi apelami do władz ze strony prasy brukowej — a natychmiastową powolnością władz policyjnych i śledczych, zwłaszcza, że przedstawiciele tych władz wiedzą i publicznie się z tą wiedzą swoją nie kryją, jakie cele ma owa prasa na oku. Piszemy to na razie w formie pytania i czekamy wyjaśnienia władz.

Praktyki lwowskiej policyi wobec żyd. kupiectwa.

Interpelacya posła Eisensteina i tow. z Koła Żydowskiego.

Dnia 3. grudnia br. we Lwowie Policya Państwowa w asystencyi delegatów Izby Skarbowej okrążyła dom, przy ul. Legionów l. 41, w którym mieści się większa ilość przedsiębiorstw handlowych. Delegaci podzielili się na trzy komisye, które udały się kolejno do mieszczących się w tej realności przedsiębiorstw handlowych i rozpoczęły swoje czynności od badania cenników, świadectw przemysłowych oraz faktur. Gdy, mimo skrzętnych poszukiwań wszystko znaleziono w porządku, rozpoczęto rewizyę i prowadzono ją w sposób, praktykowany zwykle w wypadkach gdy chodzi

o najgorszych zbrodniarzy.

Po przeprowadzeniu szczegółowej indagacyi, wyrzucono wszystkich klientów, znajdujących się w sklepach, samowolnie otwierano kasy, biurka i szuflady, rozrzucano w sposób iście wandalski towary słowem po ukończonej rewizyi sklepy wyglądały, tak jakby złoczyńcy tam grasowali. Gdy jednak cała ta akcya nie odniosła spodziewanego przez policyę skutku, dokonano na właścicielach sklepów, jak również na personalu rewizyi osobistej.

W firmie Bracia Thunin i Friedman, gdy po przetrząśnięciu całego sklepu, po opukaniu ścian i podłóg, po zrzuceniu całego towaru z półek, na podłogę, niczego nie znaleziono, właściciel p. Nuchem Thunin oświadczył rewidentom, iż wniesie do wyższych władz, względnie do organizacyi kupieckiej zażalenie na sposób przeprowadzania rewizyi. W odpowiedzi p. Thunin otrzymał wezwanie do osobistego stawienia się w Urzędzie śledczym.

Przesłuchujący go tam agenci wśród obelg jak „idjota“ „dureń“ ‚bandyta“ itp. zamknęli go w areszcie razem ze złodziejami, gdzie pozostał od 9 rano do 2 popoł. Po godzinie 2-iej prowadzono p. Thunina z celi i spisano z nim protokuł, przyczem urzędujący wywiadowca groźbami połamania kości i obelgami usiłował wydobyć z Thunina zeznanie, że firma Thunin i Friedman prowadzi jakoby prócz księgi obrotowej, inne jakieś księgi handlowe.

W myśl ustawy o podatku przemysłowym z dnia 12 czerwca 1923 D. U. p. Nr. 56 art. 40, lustracya winna być dokonywaną przez naczelnika władzy podatkowej I instancyi przy udziale 2-ch osób z pośród płatników tegoż podatku, a w myśl art. 45 tejże ustawy, Policya Państwowa jest tylko organem pomocniczym w wypadkach stawiania przez płatnika oporu organom, mającym dokonać lustracyi przyczem w myśl art. 48 lustracya winna być dokonana z całą oględnością i w ten sposób, by właścicielowi nie przeszkodzić w prowadzeniu handlu, natomiast w ustawie niema mowy o rewizyi osobistej, rewizyi lokalu i tego rodzaju szykan. Art. 97. Konst.: „Ograniczenia wolności osobistej, zwłaszcza rewizya osobista i aresztowanie dopuszczalne są tylko w wypadkach, prawem przepisanych i w sposób określony ustawami na podstawie polecenia władz sądowych“. Art. 100 Konst.: „Mieszkanie obywatela jest nietykalne. Naruszenie tego prawa przez wejście do mieszkania, rewizyę domową i zajęcie papierów i ruchomości poza koniecznością wykonania zarządzeń administracyjnych, opartem na wyraźnem upoważnieniu ustawowem, może nastąpić tylko na polecenie władz sądowych w sposób i w wypadkach ustawą przepisanych“. które rzecz charakterystyczna, nie obowiązują względem kupiectwa żydowskiego.

Ford wypiera się antysemickiej roboty.

N. Jork. (Ż.A.T.). Na zapytanie żyd. Aj. Telegr., wystosowane do Henryka Forda, w jaki zostaje stosunku do Tytusa Buboli, obywamerykańskiego, aresztowanego na Węgrzech związku „putzem“ faszystowskim, o którym to zamachowcu cała prasa europejska donosiła, że jest szwagrem a równocześnie agentem Forda, wysłanym dla wzmocnienia propagandy antysemickiej w Europie, otrzymała nowojorska Ż. A. T. następujące oświadczenie, podpisane przez reprezentanta firmy Ford w Diernborn:

„Czynione są wytężone starania, a wasza ajencya bierze w tem udział, by rozpowszechnić przekonanie, że Henryk Ford jest zainteresowany w propagandzie antysemickiej w Europie i mamy na to w naszem archiwum niemały materyał dowodowy.

Oświadczamy, że H. Ford absolutnie nie popagał ani nie aprobował antysemityzmu w Europie lub gdziekolwiek indziej. „Ford Motor Company“ nie zna żadnego Tytusa Buboli, a cała opowieść o popieraniu przez Forda jakiegokolwiek ruchu rewolucyjnego jest nieuczciwą machinacyą, o której, jak podejrzewamy, wy dobrze jesteście poinformowani“.

Warto zaznaczyć, podkreśla ŻAT, że zastępca p. Forda sprytnie oświadcza, iż „Ford Motor Company“ nie zna Kubali, o którym mówią nietylko jako zastępcy ale i szwagrze Forda. —

———ooo———

Poświęcenie nowej placówki.

Lwów, 14. grudnia.

Szczytny rekord osiągnął Lwów w roku bieżącym pod względem pomnażania dorobku żydowskiej pracy społecznej. Krótki czas dzieli nas od poświęcenia gmachu szkoły zawodowej dla dziewcząt żydowskich, kilka tygodni upłynęło zaledwie od wmurowania kamienia węgielnego w mur rosnącej szkoły rękodzielniczej im. A. Korkisa, a już święcić nam przychodzi nową chwilę radosną.

Dziś o godz. 11. przedpoł. dokonane będzie w zakładzie sierót żyd. przy ul. Zborowskiej 8. poświęcenie nadbudowy jeszcze jednego piętra. Warto z tej okazyi przejść pokrótce historyę zakładu, który pod względem systemu wychowawczego i ładu wewnętrznego śmiało może być postawiony za wzór wszystkim zakładom w kraju, a może i w państwie. Dla zakładu tego, który dzięki kierownictwu pp. Anzelnów Voglów stał się chlubą miasta, nabyto dzięki inicyatywie p. Prochnik Reitmanowej w r. 1919 jednopiętrową realność, zrekonstruowaną następnie pięknie przez inż. Awina.

Zakład rozwijał się wzorowo i z czasem wobec jego rozrostu coraz bardziej piekącą stawała się sprawa rozszerzenia budynku. Uzyskawszy znaczniejsze wsparcie z Komitetu Filadelfickiego przystąpiła kuratorya pod nieznużonem i pełnem inicyatywy kierownictwem dra M. Schaffa do niedawno ukończonej nadbudowy a przytem także rekonstrukcyi zakładu. Kierował tą pracą bezinteresownie a gorliwie inż. Borys Czaczkes.

Godzi się wymienić tych wszystkich, co ofiarnością i dobrą wolą przodowali w akcyi: Oto pp. Markus Rohatyn, fabryki p. Bauma i Grudera, Aron Lauterpacht, Falter, Artur Gold, B. Axelbradowa wreszcie drobni kupcy wapna, gipsu i cementu złożyli się razem w materyałach i gotówce na wielki na obecne czasy wysiłek. Reszty dopełniła ofiarność społeczeństwa żydowskiego

———ooo———

Z sali sądowej.

Redaktor „Dwugroszówki“ dwukrotnie zasądzony.

Warszawa ,15. grudnia.

Osławiony organ antysemicki „Dwa Grosze“ zamieściła w roku ubiegłym notatkę obwiniającą mieszkańca Mińska Mazowieckiego Izaka Sternstraucha o komunizm i wyrażającą zdziwienie, że władze pozostawiają go na wolnej stopie. Jak dalece kłamliwą i oszczerczą była ta notatka świadczy fakt, że Sternstrauch jest prezesem zrzeszenia rzemieślników żyd. w Mińsku, które popiera miejscową synagogę i utrzymuje rabina. Toteż p. Sternstrauch czując się dotknięty notatką zaskarżył redaktora „Dwugroszówki“ Sadzewicza o szczerstwo.

Na rozprawie, która się swego czasu odbyła przed warszawskim sądem okręgowym prosił zastępca oskarzonego o odroczenie rozprawy ze względu na prowadzone rzekomo przez policyę w Mińsku dochodzenie w sprawie komunistycznych przekonań Sternstraucha. Rozprawę odroczono, a wkrótce potem doniosła z tryumfem

Koncert wybitnych śpiewaków i chórów z towarzyszeniem symfonicznej orkiestry ilustruje przecudowny dramat filmowy osnuty na tle romansów Czajkowskiego w 6 aktach p. t. **BAJKA o MIŁOŚCI** **Nowość**

KOPERNIK OD 6. XII. 1923. MARYSIENKA OD 1o. XII. 1923.

Gajdarow i Chołodnaja, Koryfeusze berlińskich wytwórni, si ją urok nietylko grą lecz i postawą czarowną.

„Dwugroszówka“ na swoich szpaltach, że policya w samej rzeczy stwierdziła, że Sternstrauch jest komunistą.

Na drugiej rozprawie okazały się wszystkie zarzuty „Dwugroszówki“ z palca wyssanem oszczerstwem, a **sąd skazał red. Sadzewicza na miesiąc aresztu.**

Wskutek apelacyi wniesionej przez skazanego odbyła się wczoraj przed sądem odwoławczym rozprawa w tej sprawie, a trybunał pod przewodnictwem sędziego Jaworowskiego **zatwierdził wyrok.**

Bezpośrednio po tej rozprawie odbyła się przeciw redaktorowi Sadzewiczowi druga rozprawa. I tak pisała „Dwugroszówka“ swego czasu że mieszkaniec Ciechanowa Mojżesz Garfunkel zajmuje się szmuglem i tajnem gorzelnictwem. Sąd wydał w tej sprawie wyrok skazujący redaktora czarnosecinnego pisma na dwa tygodnie aresztu.

Może się po tych dwu wyrokach okaże „Dwugroszówka“ trochę powściągliwszą w rzucaniu oszczerstw na Żydów.

Wyrok na Iwana Kidżymę.

Po zamknięciu postępowania dowodowego (przeciw Iwanowi Kidżymie, b. komendantowi ukraińskiej żandarmeryi, skazanemu — za morderstwo na osobie Sajewicza) i po mowie prokuratora wygłosił prawie trzygodzinną mowę obrońca dr. Hankiewicz, poczem po reasumie przewodniczącego, na podstawie werdyktu ławy przysięgłych, radca dr. Dukiet ogłosił wyrok, skazujący obwinionego na karę śmierci przez powieszenie, zamieniony w drodze amnestyjnej na 15 lat ciężkiego więzienia z obostrzeniami.

———ooo———

NADESŁANE.

Dr. LUDWIK MERKEL
obrońca w sprawach karnych prowadzi kancelaryę we Lwowie ul. Żółkiewska 14. 10448

Hurtownia obuwia
już istniejąca, posiadająca biura i magazyny odpowiednie w centrum miasta położone przyjmie spólnika z kapitałem celem powiększenia dobrze prosperującego przedsiębiorstwa. Fachowcy mają pierwszeństwo Zgłoszenia pod „Fortuna“ do Administ. „Chwili“.

50 milionow nagrody
daję temu, kto odnajdzie mi skórę skradzioną, wartości 500 m jonów marek, w nocy 7. b. m. a to boksy, juchty podeszwy SARA FEIGA WELEDNIKIER, TARNOPOL, Czackiego 19. 10.96

„PODLOTEK“ ZYGMUNTOWSKA l. 9 PARTER
poleca doborową KONFEKCJĘ dla panien i dzieci. Pracownia przyjmuje zamówienia z dostarczonych materyałów. — Modele na składzie, — Ceny przystępne. Pończochy, skarpetki, rękawiczki. 10488

ŻYDOWSKIE T-WO. GIMN. „DROR“
WE LWOWIE
Wieczór muzyki i pieśni żydowskiej: poświęcony utworom znanego kompozytora CHUNE WOLFSTHALA
odbędzie się dziś t. j. 16 grudnia 1923. w „DOMU NARODNYM“ z uddziałem orkiestry symfonicznej złożonej z 30 osób, oraz nadkantora W. P. LWOWICZA i pianistki p. Drowej IDY PINSKEROWEJ.
Szczegóły w programach
BILETY nabyć można przy kasie.
POCZĄTEK punktualnie o godz. 3.30.
KASA otwarta od godziny 3. popołudniu.

KOMUNIKATY TEATRALNE.

— **„Rigoletto“ w nowej obsadzie.** Opera ta w zupełnie nowej obsadzie ukaże się we wtorek. Speiwają pp. Rotowska, Bedlewicz, Cyganik i in. „Rigoletto“ zostało na nowo wystudyowane i przygotowane niezwykle starannie.

— **Na gościnne występy Zielińskiej** bilety są poprostu rozchwytywane. Poniedziałkowe przedstawienie będzie wykupione, na środowe przedstawienie kasy rozpoczną sprzedaż od poniedziałku rano.

Kronika

Od Wydawnictwa

Dalszy spadek markipolskiej zmusza nas do podniesienia ceny pojedynczego egzemplarza z dniem 16. b. m. na

Mkp. 60.000

Równocześnie podwyższa się abonament w miejscu na Mk. 1,500.000, na prowincyi na Mk. 1.680.000, zagranicą na Mk. 1,950.000.

———ooo———

TEATR WIELKI.

Niedziela „Krakowiacy i Górale“. Inauguracya przedstawień popularnych.
Niedziela „Faust“.

———ooo———

TEATR MAŁY.

Niedziela 3,30 „Musisz być moją“.
Niedziela „Pokojówka szuka miejsca“.
Poniedziałek „Sprawa Kaisera“.
Wtorek „Pokojówka szuka miejsca“.

TEATR NOWOŚCI

Niedziela „Bajadera“.
Niedziela 7. wiecz. „Księżniczka Olala“.
Poniedziałek „Dziewczę z Holandyi“.
Wtorek „Księżniczka Olala“.

Teatr „BAGATELA“, Rejtana 3.

Od 1. grudnia 1923 nowy program: Część I. „Kwit“, farsa w 1. akcie. Część solowa: Clée, duet taneczny. Marek Windheim. Mr. Rald. Clifford, tercet taneczny. Część III. „Incognito“, farsa w 1 akcie. T. Doński, wirtuoz na harmoniach ręcznych.

———ooo———

— **Nadzwyczajne wydanie „Chwili“.** Wczoraj w godzinach wieczornych wydaliśmy nadzwyczajne wydanie o przyjęciu dymisyi gabinetu i desygnowaniu nowego premiera. Dodatek w mig rozchwytano, tak że mimo spóźnionej pory, wydaliśmy drugi nakład.

Do późnej też pory telefon redakcyjny pozostawał w ciągłym ruchu, a redakcya nasza udzielała w miarę możności, wyczerpujących informacyi interesentom.

— **Wieczór Homera i Ajschylosa.** Zapowiedziany na wtorek 18. grudnia g. 8. wiecz. i piątek 21. grudnia o godz. 3. popoł. obudził wielkie zainteresowanie. Reprezentacya greckigo chóru tragicznego w układzie i pod osobistym kierunkiem znanego młodego poety-hellenisty Józefa **Wittlina** będzie prawdziwą rewelacyą. W wykonaniu bierze udział cała szkoła dramatyczna Franciszka Frączkowskiego.

— **Podwyższenie wiz paszportowych.** Ekspozytura Urzędu Emigracyjnego we Lwowie komunikuje, że z dniem 15. grudnia 1923 r. zostają podniesione opłaty za wizy paszportowe polskie udzielane emigrantom, udającym się do krajów zamorskich na 4 miliony mk.

— **Milionówka.** Przy dzisiejszem ciągnieniu milionówki wygrane padły na numera: 0963950 i 0876719. (Ostatnia wymieniona milionówka zakupiona została przez Gal. Kasę Oszczędności we Lwowie).

— **Samowola.** Już niejednokrotnie dochodziły nas skargi, że właściciel cukierni przy ul. Trzeciego Maja Jan Wohnout bądźto sam, bądźto przez swój personal traktuje w sposób ubliżający gości żydowskich. Obecnie zgłasza się do redakcyi p. A. P. z Lublina i podaje nam, że w piątek przez półtorej godziny daremnie żądał od personalu podania mu szklanki kawy, na co od chłopaka otrzymywał stereotypową odpowiedź niema. Zażądał wówczas kilkakrotnie szklanki herbaty ale otrzymywał taką samą odpowiedź niema. Równocześnie przy wszystkich innych stolikach podawano przez cały czas kawę i herbatę. Nie pomogła również interwencya u właściciela, który pod pretekstem „nie dostanie pan bo pan krzyczy“ (!?) również odmówił przejeznemu tylko chwilowo we Lwowie bawiącemu pewnu P. posiłku.

Dopiero, gdy sprawa wywołała oburzenie wśród bawiących na sali gości, którzy żądali od właściciela, by uwzględnił żądanie p. P. (do czego jako właściciel lokalu publicznego jest zobowiązany) — przejezdnemu podano szklankę kawy. Warto zaznaczyć, że p. P. siedział przy stoliku sam (bez towarzystwa) i że jest po europejsku ubranym (jeśli o dokładność chodzi, ogolonym).

To zachowanie się cukiernika, który prawi wyłącznie z klienteli żydowskiej porósł w pysze należy najostrzej napiętnować.

— **Komunikat.** Uchwalony przez Radę miejską na posiedzeniach w dniach 9. i 16. listopada 1922 a zatwierdzony reskryptem ministerstwa spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministerstwem skarbu z 29. czerwca 1923 Nr. S. L. 3357 statut o podatku miejskim na utrzymanie straży pożarnej we Lwowie, z mocą obowiązującą do końca roku 1923 przedłożyła Rada miejska uchwałę z dnia 6. grudnia 1923 na okres następny z tą zmianą, że obniżyła stawkę podatkową od czystej premii ubezpieczeniowej **chomości i towarów** do wysokości 10 procent zatrzymała zaś stawkę od budynków w wysokości dotychczasowej t. j. 20 proc. czystej premii ubezpieczeniowej. Powyższą uchwałę Rady miejskiej podaje się niniejszem stosownie do przepisu paragr. 93 statutu król. stoł. miasta Lwowa do powszechnej wiadomości z tem, że każdemu członkowi gminy wolno w ciągu dni 8-miu od daty niniejszego obwieszczenia wnieść do Magistratu odnoszące się do tego przedmiotu uwagi które przy zasięganiu wyższego zatwierdzenia będą przedłożone.

— **Abraham Morewski na filmie.** Wybitny artysta żydowski, członek Trupy Wileńskiej, Abraham Morewski, znany ze swych występów w roli miropolskiego cadyka w Dybuku, oddał się obecnie pracy artystyczno-filmowej. Pierwszy film, w którego zestawieniu współpracował Morewski p. t. „Stary zakon“ jest obecnie wyświetlany w Berlinie. W filmie występują prócz Morewskiego znani artyści Ernest Deutsch, Maja Inrzata Schlegel i artyści wiedeńskiego „Burgteatru“.

— **Katastrofa w przetwórni materyałów wybuchowych.** Wczoraj wieczorem w przetwórni materyałów wybuchowych na Ossowej górze pod Bydgoszczy podczas wyładowywania min niemieckich, jedna z nich wybuchła, wskutek czego zostały dwie osoby zabite, jedna ciężko ranna i trzy lżej ranne. Przyczyn wybuchu dotychczas nie ustalono. (Pat).

Mocze, piwociny, nasienie i t. p. wydaliny rozbiera w swem laboratoryum — **Dr. KOHMAN, RYNEK 45, I. p.** Dla zamiejscowych w przeciągu kilku godzin.

— **Maksym Gorkij** przybył na dłuższą kurcyę do Marienbadu. (Pat).

— **Pamiętniki Massaryka.** Jak donosi „Ch...skie Słowo“ prezydent Massaryk powróci ... święta do Pragi. Pobyt w Szwajcaryi zużytkuje prez. na ukończenie swoich pamiętników. (P...

— **„Tajemnicza“ choroba Kemala Paszy.** Kemal pasza cierpi od dłuższego czasu na je...

DRUKARNIA LWOWSKA
WE LWOWIE, ul. KOPERNIKA 11
TELEFON 831.
Posiada: maszyny rotacyjne, pospieszne, do składania, — stereotypii etc. —
Wykonuje: czasopisma, dzieła, prospekty, druki bankowe i kupieckie, afisze, tabele, etc. w różnych językach. - -
po cenach umiarkowanych.

niczą chorobę noszącą znamiona otrucia. zdrowia nie pozwala mu na zajmowanie polityką i gdyby nie wpływ generała Is-, który się cieszy wielkim poważaniem u stkich stronnictw tureckich rządy Kemala by już dawno zachwiane. (AW).

— **Pomnik bezimiennego żołnierza — w War-**wie. Onegdaj odbyło się w Warszawie posie-nie komitetu organizacyjnego wzniesienia po-ka żołnierzowi bezimiennemu w stolicy Rzptej nik według dotychczasowego projektu o cha-rakterze tryumfalnym i radosnym, więc nie jako owiec, lecz monument o konstrukcyi archi-onicznej stanąćby miał na placu Saskim i y poświęconym pamięci wszystkich poległych walkach o niepodległość począwszy od r. 1794.

Kron ka gospodarcza.

Eksport maszyn rolniczych z Polski.

Eksport maszyn rolniczych, jak się dowiadu-y ze źródeł urzędowych do państw bałty-ch i bałkańskich jest słaby, spotyka się bo-ec z poważną konkurencyą Niemiec, Czech nglii, mocno popieraną przez rządy tych stw. Rząd polski przyznał tedy w celu popar-przemysłu maszyn rolniczych poważną pomoc eksportu. Ponieważ jednak eksportowy kre-jaki jest udzielany został o niczony zbyt tkim terminem spłaty (3 miesiące), wobec te-daje się zauważyć ,że większe firmy nie-nie korzystają z tego kredytu, obawiając się otrzymania wymaganych terminów wpłat.

Magazynowanie polskiego żyta w Gdańsku.

Ze względu na to, że wywóz żyta jak wiado-, do Gdańska nie jest ograniczony, handlarze ożowi wysyłają obecnie olbrzymie zapasy żyta rynek gdański przez co wywołują na naszych ldach towarowo-zbożowych nieznaną dotych-as zwyżkę cen. Gdańsk magazynując zboże pol-e płaci za korzec nie mniej niż dwa dolary. związku z tem cena żyta wśród eksporterów zyskujących tę sytuacyę waha się od 2 do 3 larów. W ten sposób omijany jest zakaz eksporu żyta.

!! Nareszcie !!
SPOKÓJ i CISZA W BIURACH
!! Nareszcie !!



Nowy model Nr. 12.

„CICHY REMINGTON"
to najlepsza maszyna do pisania pisze cicho i ma »idealne uderzenia«. —
TOW. BLOCK-BRUN SP. AKC.
Warszawa, Hotel Bristol. Lwów, Pańska 11.

Ze sportu.

Ż. K. S. Hasmonea

zawiadamia, że w wyznaczonych przez Zarząd L. Z. O. P. Nu na dzień 16. bm. zawodach footbalowych z Pogonią w powyższym termi-nie udziału wziąć nie może, a to z powodu poprzednio na ten dzień zwołanego Walnego Zgromadzenia Klubu.

———ooo———

Z Giełdy.

Walutowe notowania pozagieldowe.

Lwów, 15. grudnia.

Dol. am. 5200000, Dol. kan. 4900000, Kor. cz. 140000, Franki franc. 270000, Fr. szw. 890000 Fr. belg. 230000, Liry wł. 220000, Lei rum. 25000 Guld. hol. 1900000, Funty szt. 22500000, Wiedeń 72 i pół, Praga 145000, Czerniowce 25500.

Złoto: 20 kor. 20500000, 20 mk. 22000000 20 franków 19500000, 10 rubli 28000000.

Srebro: Kor. 370000, 5 kor. 1900000, floreny 925000, ruble 1800000, kopiejki 900000.

Giełda warszawska.

Warszawa. 15. 12. (Pat). Dolary St. Zjedn. 5250, 5150, Belgia 242150, 237350, Holandya 1986400 Londyn 22500, N. Jork jak gotówka, Paryż 274 Praga 151320, Szwajcarya 897400, Wiedeń 72,75 Włochy 226250, Franki złote 1002600, 8 proc. pożyczka 7400.

Warszawa. 15. 12. (Pat). Bank dysk. 3825 Bank handlowy 1000, Kred. warsz. 1200, B. Zachodni 2150, Przem. Lwów 480, Powsz. kred. 82 Pol. handl. w Pozn. 220, Zjedn. ziem pol. 900, Zw. spół. zarobk. 4200, B. zw. ziem. 400, Wil. B. handl. 260, Cerata 200, Sole potasowe 6350, Spies 525 Puls 315, Wildt 425, Chodorów 6200, Michałów 1775, Warsz. tow. fabr. cukr. 6000, Łazy 235, Drz. przem. handl. 775, Warsz. tow. kop. węgla 7400, Cegielski 925, Fitzner i Gamper 7650, Lilpoop 740, Modrzejów 19500, Norblin 1175, Ortwein 380 Ostrowieckie 20000, Parowozy 675, Pocisk 850 Starachowice 4150, Trzebinia 875, Unia 8000, Ursus 740, ieleniewZski 20000, Zjedn. masz. 300 Konopie 775, Żyrardów 332 i pół, Belpol 120, Borkowski 975, Hurt 550, Jabłkowscy 290, Polbal 150, Skup skór 110, Synd. roln. 1700, Tkanina 170, Żegluga 225, (7) 215, Zach. Tow. 250, Ćmielów 1250, Elektryczność 2250, Polskie Tow. el. 240, Kabel 900, Kluczewska fabr. pap. 1500, Polski przem. kork. 140, Nafta 725, Polski przem. naftowy 950, Nobel 1050, (2) 900, Lenartowicz 130, Pustelnik 700, Siła i światło 1100, Spirytus 3650, b. 4100, Haberbusch 5165, Polski Lloyd 277 Brown Bower i2250, Leszczyński 7400, Konopie 770, 775.

Giełda zurychska.

Zurych, 15. 12. (Pat). Holandya 219, N. Jork 573 i trzy czwarte, Londyn 25.08, Paryż 30.45, Medyolan 24.92, Praga 16.72, Budapeszt 0.0302, Belgrad 6.49, Sofia 4, Warszawa —.—, Wiedeń 0.0080 i trzy czwarte, Austr. kor. stempl. 0.0081.

Bankverein notował dziś Warszawę 0.0001 i pół, 0.0002.

Giełda wiedeńska.

Wiedeń, 15. 12. (Pat). Amsterdam 27050 Belgrad 803, Berlin 15.20 za 1 miliard, Bruksela 3284, Budapeszt 3.67, Bukareszt 366, Chrystjania 10380, Kopenhaga 12700, Londyn 309500 Madryt 9080, Medyolan 3084, N. Jork 70935, Paryż 3772, Praga 2077, Sofia 488, Sztokholm 18370, Warszawa 100, 120 za 10.000, Zurych 12360

———ooo———

NADESŁANE.

Schulim First — Złoczow
Sosie Markus — Kropiwno
zaręczeni w grudniu 1923. 10474

Do zaręczyn ukochanej siostry i kuzynki Sosie Markus z p. Filipem Firstem życzą jasnej przyszłości bracia Nuchin, Wolf Markus z żoną i Judek Horowitz. 10476

הנני מברכים בברכת מז"ט את רענו מר. א. פ. שאטיז לאריסיו את העלמה מרת שושנה סינסטלער ויזכו לבנות את ביתם בארץ עתודתינו א. ראזער, מ. געלערנטער, וואקס.

בברכת מז"ט חמה ונלבבה אנו מברכים את וחנו ה ק' מר דוד סנאהל לאריסתו עם העלמה מרת עט ל מעללער תהא דרכם סוגה בשושנים ויזכו לבנות את ביתם על הרי ציון וירושלים. שרה קנאהל' בילא קוריער, אליהו קנאהל.

DROBNE OGŁOSZENIA.

MAŁŻEŃSTWA.

Szadchen mający przystęp do lepszych domów zech się zgłosić pod »Samotn« administracya. 0480

Poszukuję wspólnika o dobrze prosperującej damskiej konfekcyi i galanteryi jednym z większych miast prowincyonalnych. Za warunek: sympatyczny i integentny pan lat 40—0 dobry charakter i mały kapitał. Cel matrymonialny nie wykluczony. Zgłoszenia pod »SAMOTNA«. C485

WOLNE POSADY.

Zakład techniczno-dentystyczny Leopolda Rottera pl. Smolki 5. poszukuje ucznia lub uczenicy. 0961

Poszukuję inteligentnej panienki do 2 chłopczyków (4 lata i 1½ roku). M. I. Welzer, Stanisławów, Batorego 14. 0441

Koncypienta rutynowanego możliwie ze znajomością tucya przyjmie adwokat Granicki, Czortków, od stycznia ewentualnie zaraz, oprócz płacy: mieszkanie kawalerskie, opał, oświetlenie, śniadanie, podwieczorek. 0 97

KUPNO. — SPRZEDAŻ

Bilard »Seifrta« prawie nowy do tego 3 masówki i 3 kule słoniowe oraz 10 kijów do sprzedania u Mosesa Liebliche, Podhajce. 10482

RZADKA OKAZYA dla bogatych ludzi. Sefer Tora, rytyk, bardzo ładnie pisane przez słynnego rabina do przedania. Reflektanci zechcą podać swój adres do Administracyi pod »J. B«. 0481

„PART" Lwów Kościuszki 8. Telefon 709. Blachę mosiężną, miedzianą i ołowianą oddajemy w zamian za odpadki metalowe. Kupujemy każdą ilość starych metali 04 8

Palto zimowe nowe eleganckie amerykańskie Himalaja dla szczupłego mężczyzny sprzedam, zamieniam. Bajki 27 II. prawo między 2—3. 0 83

Sprzedam parcelę w Brzuchowicach, przeszło tysiąc sążni kwadr., przy torze kolejowym, 10 minut drogi od dworca osobowego nadającą się wyśmienicie na budowę willi lub mieszkania całorocznego z ogrodem i z pn. Ewentualnie wybuduję z poważnym reflektantem DO SPÓŁKI dany objekt. Warunki dogodne! Zgłoszenia i propozycye w biurze »Tripl x« Lwów, Pasaż Hausmana 3a I. p. 0101

Inserujcie W CHWILI

MIESZKANIA-LOKALE.

Poszukuj się jednego lub dwóch pokoi (bez kuchni) możliwie z osobnem wejściem w śródmieściu od zaraz. Wynagrodzenie obojętne, pośrednictwo nie wykluczone, wiadomość między 1—3. Mandel, Żółkiewska l. 12. I. p. 0 86

22 pokoi frontowe w centrum handlowem nadające się na biuro bankowe lub składy zaraz do odstąpienia. Bliższe informacye udzieli trafikant Falk, Kazimierzowska Nr. 25. 0454

Urzędniczka bankowa szuka przy solidnej rodzinie umieszczenia. Zgłoszenia do administracyi pod »Dobre wynagro z nie«.

POSAD POSZUKUJĄ.

Brakarz (Polak) 22 lat, 6 lat pracuje w tem zawodzie z dobremi świadectwami, pragnie zmienić posadę najchętniej przy klepkach i progach, obejmie także wyróbkę. Zgłoszenia do 25.XII w administ. Chwili pod »Brakarz«. 0447

Barzo dolny kupiec szuka jakiejkolwiek posady. Na żądanie gwarancya. Zgłoszenia pod »Wolny lat 28« d Administracyi. 04 9

Młody zdolny energiczny człowiek szuka zastępstwa poważnej firmy lub fabryki. Przyjmie też stanowisko kasyera, magazyniera w lepszym przedsiębiorstwie Zgłoszenia »Urzędnik« Biuro ogł. Brücka, Kościuszki 2. 04 3

Magister farmacyi z pięcioleciem poszukuje dzierżawy, zarządu lub stałej posady. Zgłoszenia Apteka, Krakowiec pow. Jaworów. 0413

Asystentka farmacyi poszukuje posady. Salomea Einleger, Trembowla. 049

Urzędnik tartaku z dłuższą praktyką poszukuje posady w tartaku lub w innem przedsiębiorstwie drzewnem Oferty pod »Tartak« do Chwili. 0490

Buchalter i korespondent polsko-niemiecki ze znajomością języka angielskiego poszukuje posady. Pojedzie też i na prowincyę. Zgłoszenia pod »Akademia« d Administracyi. 0160

Zdolny technik dentystyczny poszukuje posady. Zgłoszenia pod Feiles, Rzeszów, Grodzisko 5. II piętro

NAUKA I WYCHOWANIE

Poszukuje się nauczyciela bucha teryi, władającego jęz. niemieckim. Zgłoszenia Atler Deigin, Pod Dembem Nr. 11 0187

RÓŻNE.

Masażystka, st wia bańki, z kilkuletnią praktyką, poszukuje zajęcia. Zgłoszenia Lwów, Rapaporta Nr. 9

Chroni wzrok,

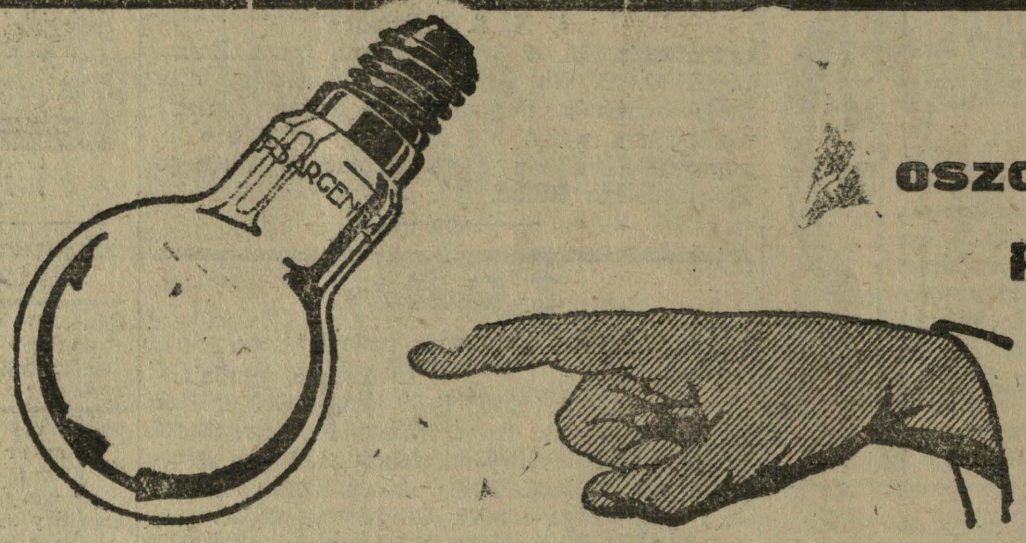

oszczędza prąd

PHILIPS ARGENTA

„IHIG“ Międzyn. Handlowe i Przemysłowe Tow. Sp. z ogr. odp.

Dostarcza: Motory Diesla, turbiny wodne Francisa, kompl. urządzenia młynów o wysokiem i niskiem mlewie Walce oryg. Daverio & Cie Zurych — Łuszczarki Mars patent Kaspar Senice. Oryg. szwajcarską gazę młynarską marki Reiff Frank itd.

Lwów Podleskiego C/II. Telefon 413.

PIERWSZORZĘDNA KAWIARNIA „RENESANS“ po zupełnym odrestaurowaniu i po oczyszczeniu z giełdy poleca się P... Publiczności. — Codziennie wieczorem koncertuje orkiestra wojskowa 40 —:— w pełnym składzie. — Miłe rendez vous świata eleganckiego.

OGŁOSZENIA.

Jadalnie, sypialnie, Salony, Meble klubowe skromne i wykwintne poleca najtaniej LEON MATWIJOWSKI Lwów, ul. Chorążczyzny 27—29. 10395



CYKORJA BOHMA z fabryki FERD. BOHMA & C. we Włocławku S. A. jest jedynie najtańszą domieszką do kawy. Uważać na firmę! Do nabycia wszędzie. Najwyższe uznanie i dyplomy.

POSZUKUJE SIĘ NAUCZYCIELA-AKADEMIKA do chłopca 16-o letniego na wieś od ZARAZ. Bliższe informacye: Lwów, WAŁOWA 11a „POLSKA SOSNA“

Łóżka składane różnego systemu Kanapki i Fotele do składania, Otomany, Wkłady do ... Materye meblowe, Portyery, Kapy, Firanki tiulowe, Chodniki, Dywan... C... i Linoleum po cenach fabrycznych poleca hurtownie i detajlicznie «« E. KORENBLIT, Lwów, ul. Braje cw...

PRZEMYSŁ DRZEWNY Młody, zdolny Żyd zorganizuje lub obejmie dział exportowy, zakupy materyałów tartych i sprzedaż. Zna rynek Małopolski i podejmie się większych dostaw na konkurencyjnych warunkach. Posiada dłuższą praktykę kierowniczą. Zgłoszenia pod „S. G.“. Biuro dzienników Sokołowskiego, Jagiellońska 7.

Ważne dla Pań i dla Pań Krawczyń! Od dnia 16. bm. będzie się odbywała W HOTELU GEORGE'A na nadchodzący karnawał 10998 sprzedaż paryskich kwiatów i innych ozdób do sukien. Polecam się Szanow. Publiczności.

Żądajcie tylko znane z dobroci MYDŁO Z WYCISKIEM „Brückenstein“ wszędzie do nabycia. Fabryka LWÓW, PANIEŃSKA 27.

POSZUKUJE SIĘ Zdolnego urzędnika tartacznego Do 3-Gatrowego Tartaku parowego względnie do manipulacyi na składzie materjału ekspedycji desek podwodami jakoteż do w związku z tem połączonemi robotami kancelaryjnemi. Przyjmujemy tylko takiego urzędnika, który może się wykazać długoletnią praktyką w tym charakterze. Z powodu braku mieszkań nieżonaci mają pierwszeństwo, Oferty z odpisami świadectw i podaniem warunków należy nadesłać pod »TARTAK P. S.« do biura o ł H. Buchstab, Lwów, Legionów 2...

Na sezon karnawałowy JEDWABIE, AKSAMITY, we wielkim wyborze, WYPRAWY ŚLUBNE stale na skł... poleca T. FUHRMAN, Skarbkowska 23, I. ...

Sypialnia jasionowa, Jadalnia dębowa Gabinet i Klubowy garnitur Biurko amerykańskie, Registratura, Łóżka żelazne Guittnera, Łóżeczka dziecinne, Meble gięte i tapicerowane, Karnisze mosiężne, Materace włosienne poleca po cenach przystępnych Magazyn mebli Steil i Ska, Lwów, Kazimierzowska ...

KAPELUSZE DAMSKIE do przerobienia przyjmuje najtaniej E. GEPERT, FREDRY 9. 1...

Nowo otwarty Magazyn Wytwornych Mód Męskich POD FIRMĄ: „ANDRÈ“ BERTA STARK Pl. Marjacki 9. poleca kapelusze francuskie sławnej marki „Delion-Paryż“, bieliznę męską, krawaty francuskie słynnej firmy „Paul Olmer & Cie-Paryż“, rękawiczki ang. „Deuts“, wyroby trykotowe i inne w zakres ten wchodzące artykuły po NADER UMIARKOWANYCH CENACH.

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Heschel... „Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika 1...

Cena egzemplarza 60.000.

Nr. 1710 Lwów, wtorek 18. grudnia 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I p. KONTO P.K.O. 142.254

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 60.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 1,500.000 Mk., zam. 1,680.000 Mk., zagr. 1,950.000.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszpaltowy milim. 12.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszpaltowy milim. 36.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 48.000 Mk., w tekście i przed kroniką 60.000 Marek, ogłoszenia na pierwszej stronie 72.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 48.000 Mk., najmniej 10 wierszy 480.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 8.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespondencya, kupno-sprzedaż 11.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 24,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 12,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 72,000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej. —

Trudności w misji p. Thugutta.

Rząd pozaparlamentarny wykluczony.

Narady desygnowanego premiera z leaderami stronnictw. - Lewica zajmuje stanowisko pozytywne. Z. L. N. i dubadecya opozycyjne. - P. Korfanty (Chd) ma wystąpić z własną inicyatywą. - Pod-sekretaryat stanu dla mniejszości narodowych. - Kto będzie nast. marsz. Rataja.

Telefonem od naszego korespondenta warszawskiego

Warszawa. 16. grudnia. Przez cały dzień dzisiejszy od wczesnego rana panował w Sejmie ruch, jakiego dotąd w niedzielę na terenie parlamentarnym nie było. Na pierwszy rzut oka czuwa się atmosferę przesileniową. Kluby sejmowe obradują w permanencyi, pozatem dzień dzisiejszy wypełniły konferencye desygnowanego premiera z przedstawicielami poszczególnych klubów. —

Pierwszą konferencyę odbył desygnowany premier z przedstawicielem P. S. L. Piast, p. Dębskim. P. Dębski oświadczył co następuje:

Osoby p. prezesa, któremu Prezydent Rzeczypospolitej powierzył misyę utworzenia nowego rządu nie można oddzielić od wczorajszego przywódcy opozycyi. To też gabinet, który p. prezes utworzy, bez względu na to, czy składać się będzie z parlamentarzystów, czy fachowców, opinia polityczna kraju i zagranicy traktować będzie jako gabinet wczorajszej opozycyi.

P. S. L. Piast, jako stronnictwo, które uczestniczyło w ostatniej większości parlamentarnej wobec osoby p. Thugutta zachowa się wyczekująco.

W odpowiedzi oświadczył p. Thugutt, że bez wyraźnej decyzyi chadecyi nie przystąpi do stworzenia gabinetu.

W godzinach południowych nowy premier odbył naradę z przedstawicielem Z. L. N. p. posłem Głąbińskim, który oświadczył, co następuje:

P. Thugutta jako rzecznika i reprezentanta pewnego kierunku politycznego nie można uważać za człowieka prywatnego. Jeżeli p. Thugutt utworzy rząd parlamentarny,

oparty na większości polskiej, endecy zastosują zwyczajną opozycyę.

Jeżeli p. Thugutt utworzy rząd oparty na mniejszościach narodowych, albo utworzy gabinet niby nieparlamentarny, a to, by lewicę uchylić od odpowiedzialności, Z. L. N. zarówno w Sejmie, jak i w kraju, zwróci się z opozycyą, nierównie ostrzejszą.

Na zapytanie, co ma p. Thugutt zrobić, gdy się jego misya nie powiedzie, p. Głąbiński oświadczył, że przedewszystkiem winien być utworzony gabinet parlamentarny, a jeżeli się nie uda, powinien Prezydent Rzpltej wyciągnąć z tego konsekwencye i powołać rząd, który przeprowadzi konieczności państwowe.

Następną naradę odbył p. Thugutt z przedstawicielem Związku Ludowców, p. posłem Plutą, który oświadczył, że klub jego odnosi się do zamierzeń nowego premiera życzliwie, chętnieby jednak widział rząd parlamentarny, oparty na stronnictwach od chadecyi do P.P.S. włącznie.

Dubadecy w osobie posła Strońskiego zajęli stanowisko mniej więcej analogiczne do stanowiska Z. L. N. Chętnie by jednak widzieli w nowej większości rządowej Piasta, a jeszcze chętniej odnieśliby się do rządu fachowców.

W imieniu Chadecyi p. Chaciński oświadczył że jego klub poprze gabinet p. Thugutta tylko do pewnego stopnia. Życzyliby sobie jednak tylko rząd parlamentarny od Chadecyi do P. P. S. z p. Thuguttem na czele. Ewentualnie nie wykluczają gabinetu autorytetów.

O godz. 5,30 premier Thugutt przyjął przedstawicieli Koła Żydowskiego w osobach pp. posłów, dra Reicha i Grynbauma, którym oznajmił, że z powodu tego, że koncepcya rządu parlamentarnego w tym momencie nie wchodzi w rachubę, zasadnicze omówienie sprawy nie jest aktualne. O ileby wyłoniły się nowe koncepcye p. premier nie omieszka zaprosić przedstawicieli Koła Żyd. na ponowną konferencyę celem merytorycznego omówienia stanowiska Koła Żydowskiego.

W międzyczasie kuloary sejmowe obiegały pogłoski, z których wynikało, że poseł Thugutt jest zniechęcony i chce powierzony mandat złożyć. Również w łonie Wyzwolenia pojawiły się oznaki tego zniechęcenia, a nawet wyrażono życzynie, by p. Thugutt zrzekł się misyi utworzenia nowego rządu. O godz. 5-tej sytuacya była tego rodzaju, że liczono się z rezygnacyą p. Thugutta.

Żądajcie wszędzie Najlepszą w smaku

HERBATĘ

Polecamy Cejlońską N 9., Chińską N. 5.

POWSZECHNIE ZNANEJ W POLSCE PRZEDWOJENNEJ FIRMY

T-wo Handlu Herbatą

BAZYLI PERŁOW i SYNOWIE

ZAŁOŻONEJ w 1787 ROKU

Oddział w Warszawie, Marszałkowska 52. TEL. 18-50

Poszukiwani są energiczni agenci dobrze wprowadzeni w branży kolonialnej.

Informacye: LWÓW, Hotel Bristol.

Po odbyciu jednak narad z pp. posłami Chacińskim, Korfantym i Strońskim z każdym z osobna i wspólnie horyzont przesileniowy począł się rozjaśniać.

Nastąpiła następnie wspólna narada klubów polskiej lewicy, poczem P. P. S. udała się na osobną naradę.

W międzyczasie poseł Thugutt odbył poufną konferencyę z własnem stronnictwem poczem o godz. 8-mej sprawozdawcom parlamentarnym oświadczył co następuje:

Z uwagi na to, że w ciągu dnia dzisiejszego sprawa gabinetu pozaparlamentarnego przestała być aktualną i dyskusya toczyła się wśród niektórych stronnictw na temat rządu parlamentarengo p. Thugutt udaje się do Belwederu, celem zasięgnięcia opinii Prez. Wojciechowskiego.

Około godz. 10-tej nowy premier wrócił z Belwederu do Sejmu. Z konferencyi odbytej z Prezydentem Rzplitej do klubu sprawozdawców doszły następujące informacye:

Prezydent Wojciechowski uznał, że akcya p. Thugutta jest skuteczna i ją akceptował. Prezydent też podniósł, że głosy prasy stołecznej dla p. Thugutta są przychylne i prosił o przedłożenie mu konkretnych propozycyi. Prezes Thugutt poprosił wobec tego o przedłużenie mu terminu o dalszych 48 godzin celem wypełnienia przyjętego mandatu.

Obrady Wyzwolenia do tej pory trwają.

Jak widzimy próby utworzenia gabinetu pozaparlamentarnego rozbiły się z powodu oporu Piasta, który zastrzegł sobie wolną rękę, co w rzeczywistości równa się tendencyi ostrej walki którą Piast zamierza przeciw p. Thuguttowi prowadzić. Tem należy tłumaczyć zniechęcenie desygnowanego premiera przed odbyciem konferencyi z Chadecyą, która uzależniała swoje stanowisko od Piasta.

*

W sobotę w nocy na dłuższej naradzie przedstawiciel klubu białoruskiego poseł Taraszkiewicz przedstawił p. Thuguttowi postulaty jego klubu a to w zakresie szkolnictwa, administracyi na kresach oraz w sprawie reformy rolnej. Stanowisko Białorusinów do nowego rządu uzależnił p. Taraszkiewicz od decyzyi klubu.

Warszawa. 16. grudnia. (tel. wł.). Poseł Korfanty, przywódca Chadecyi, interpelowany przez dziennikarzy, oświadczył:

Mogę mówić z każdym. Ci, którzy wywołali przesilenie, zachowują się jak dzieci. Wiadomość jakoby chrześcijańska demokracya uzależniała swoje stanowisko od Piasta nie jest zgodna. Do rządu, który potrafi stanąć w obronie interesów Państwa, odniesiemy się chętnie. Nie wierzymy, aby rząd pozaparlamentarny mógł w obecnych warunkach powstać. Wobec zamierzeń p. Thugutta nasze chęci zdradzimy niebawem. Czekamy tylko na cyrty, które p. Thugutt przedłoży.

W kuloarach powiadają, że poseł Korfanty wystąpi z własną inicyatywą i stworzy rząd z wielkich ludzi. P. Korfanty ma wystąpić z własną inicyatywą, gdyż chaos przesileniowy zaczyna przyjmować zbyt wielkie rozmiary.

*

Warszawa 16. grudnia (tel. własny.). stjmowych opowiadają że wczorajsze oświadczenie p. Barlickiego zwracające uwagę Prezydenta Rzpltej na niezaproszenie do Belwederu przedstawicieli klubów mniejszości narodowych, było wynikiem specyalneg owiosku p. Marka, uchwalonego przez klub P.P.S.

Również opowiadają, że Wyzwolenie życzy sobie kreowanie przy nowym rządzie podsekretaryatu stanu dla mniejszości narodowych, na którego czele stanąłby jeden z wybitnych parlamentarzystów. W związku z tem wymieniają nazwiska senatora Kalinowskiego (Wyzwolenie) i red. „Robotnika" p. Hołówkę.

*

Warszawa 16. grudnia (tel. własny). Zwołane na poniedziałek posiedzenie Sejmu będzie bardzo krótkie, przyjmie bowiem tylko do wiadomości ustąpienie rządu Witosa oraz zajmie się sprawą terminu następnego posiedzenia, na którem nastąpi wybór marszałka. Kwestya następcy p. Rataja nie jest na razie wentylowana, gdyż stronnictwa zajęte są kryzysem rządowym. Jako kandydatów na fotel marszałkowski wymieniają pp. posłów: Chacińskiego (Chd.), adw. Smolarowskiego i Poniatowskiego (Wyzwolenie).

Eksperyment waloryzacyjny.

II. Istotna wartość popularnej teoryi.

Jak już przytoczyłem na wstępie poprzedniego swego artykułu, żądanie waloryzacyi podatków opiera się na dwóch argumentach, a mianowicie że państwo ponosi straty z powodu wpływu podatków w zdeprecyonowanej walucie i że obywatele mają możność chronienia się przed skutkami dewaluacyi zapomocą odpowiedniego podwyższania cen za swe produkta, towary i świadczenia, podczas gdy państwo tej możności nie ma, o ile ustawa wartości jego dochodów mu nie zabezpiecza.

Oba te na pierwszy rzut oka słuszne argumenta są w gruncie rzeczy błędne. Dewaluacya marki jest w głównej mierze następstwem inflacyi. Inflacya zaś, czyli druk banknotów nie jest niczem innem, jak metodą ściągania przez państwo od społeczeństwa tak zwanego „podatku inflacyjnego". Zapomocą inflacyi pokrywa państwo od lat cały swój niedobór budżetowy i stanowi ona dotychczas główne źródło dochodów państwa. Ponieważ inflacya bez dewalucayi, jak doświadczenie uczy, istnieć nie może, przeto ubytek, wypływający stąd dla podatków normalnych jest naturalnem następstwem ściągania przez państwo podatku inflacyjnego i znajduje swą rekompenzatę w dochodach płynących z tego podatku. Nie można tedy mówić o żadnych „stratach" państwa tam, gdzie istnieje tylko naturalny stosunek między wpływami z podatku inflacyjnego a wpływami z innych podatków. Kto las swój w całości wyrębuje, nie może mówić o stratach z powodu zmniejszonych możności polowania. System podatkowy państwa stanowi całość i nie daje się w pewnych swych gałęziach eksploatować przesadnie bez ujemnych następstw dla innych gałęzi dochodu. W końcowym efekcie zatem na dewaluacyi państwo bynajmniej nie traci, lecz zarabia, bo to, co wywołuje dewaluacyę, jest głównem źródłem jego dochodu.

Nie jest też słusznem twierdzenie, jakoby obywatele chronić się mogli przed skutkami dewaluacyi. Przedewszystkiem nie uchodzi stawianie poszczególnych obywateli i państwa obok siebie niby równorzędne podmioty gospodarcze. Państwo jest bowiem przy inflacyi i dewaluacyi stroną czynną i korzystającą, obywatele jego zaś i całe społeczeństwo stroną bierną i cierpiącą. Argument powyższy jest tedy już z tego względu chybiony, że traktuje państwo i poszczególnych obywateli jako równorzędne podmioty gospodarcze. Ale i poza tem nie odpowiada on rzeczywistości. Prawdą jest, że poszczególne jednostki i instytucye przez swą obrotność i zdolność dostosowania się d ookoliczności umieją uchronić się przed następstwami dewaluacyi. Społeczeństwo jednak jako całość wzięte nie ma wogóle możności uczynienia tego. Wszak cała suma marek polskich będących każdocześnie w obiegu znajduje się w posiadaniu społeczeństwa które wobec tego straty z dewaluacyi płynące zmuszone jest ponosić. Przez pospieszne pozbywanie marek może jednostka przerzucić grożącą jej szkodę na inną jednostkę. W końcu jednak ktoś tę szkodę ponosić musi. Rzecz naturalna, że tym ponoszącym szkodę są jednostki najmniej obrotne, najgorzej się oryentujące, ekonomicznie najsłabsze. Suma szkody ponoszonej wskutek dewaluacyi przez społeczeństwo pozostaje jednak niezmieniona, a to, co nazywamy chronieniem się przed szkodą zapomocą ucieczki od marki, kalkulowania w złocie itp. jest właściwie tylko przerzucaniem szkody przez jedną jednostkę na inną. Jeśli zatem obecnie państwo żąda waloryzacyi podatków, tj. ochrony przed szkodą, wynikającą z dewaluacyi marki, oznacza to, że państwo chce także tę część dewaluacyi która zmniejszała dotychczas jego zysk, płynący z inflacyi, przerzucić na innych, a temsamem stanąć w rzędzie jednostek gospodarczych obrotnych, które umieją swe straty przerzucać na jednostki mniej obrotne i gospodarczo słabsze.

Tak tedy w świetle faktów rzeczywistych argumenta, na których opiera się żądanie waloryzacyi podatków, niczego nie uzasadniają. Pozostaje tylko argument jeden: Państwo znajduje się w położeniu przymusowem, musi zwiększyć swoje wpływy podatkowe, i dlatego nie trosz się o żadne argumenta powiada: tak chcę, rozkazuję. Jest to argument racyi stanu, nak jący stawiać interes państwa ponad interesa szczególnych obywateli. Argument to bardzo ważny, którego lekceważyć nie wolno. Należy dnakż dać sobie sprawę z tego, że nie ch już tutaj o usunięcie jakiejś rzekomej „krz dy", która się dzieje państwu, a z której „ rzystają" obywatele, ale o stworzenie pańs nowego źródła dochodu, czyli o wydatniej zużytkowanie siły podatkowej społeczeństwa.

Na właściwą ocenę wartości pomysłu w ryzacyi podatków motywy, któremi go się u sadnia, wpływu bezpośredniego nie mają. dzę jednak, że należyte ujęcie sprawy wy gało dokładnego oświetlenia także tej strony blemu, celem usunięcia złudzenia, jakoby wal zacya podatków była w swej istocie tylko obro państwa przed stratami wynikającemi ze zm w wartości waluty a w gruncie rzeczy obciąże ludności nie zmieniała. Przerzucenie strat innych oznacza nowe obciążenie tych, na k rych zostały przerzucone.

Przeciw rozumowaniu powyższemu podnie można jeden poważny zarzut. Wszak państwo twierdzić można — w ogólnej sumie ściągnie społeczeństwa przy waloryzowaniu podatków k tę nie większą, aniżeli by ściągnęło, gdyby w loryzacya nie istniała! Jeśli wskutek waloryz cyi zwiększą się wpływy z podatków inny zmniejszy się w tym samym stopniu podat inflacyjny, ściągany zapomocą druku nowy banknotów, czyli zmniejszy się inflacya, t. j. o źródło wszystkiego złego, a o to przecież chod O zwiększeniu obciążenia przeto mowy być m może.

Zarzut ten wydaje się całkiem logiczny. A je nak jeśli pójdziemy dalej torem jego uzasadnieni wrócić musimy z wolą czy bez woli do wniosk że waloryzacya usuwając inflacyę sprowadzi musi stabilizacyę, czyli sama siebie uczyni zbyt teczną. Bo jeśli budżet jest cyfrowo zrównoważ ny, a podatki wpływają w preliminowanej wys kości, tedy nie ma już nawet wcale miejsca d inflacyi! Asekuracya wysokości podatków zap mocą waloryzacyi byłaby przeto zupełnie zbyt czną. Czy znajdujemy się w błędnem kole, cz też jesteśmy już u progu stabilizacyi marki i cz p. minister Kucharski tylko z przesadnej ostro żności i zbytniej lękliwości zażądał ustawy wa loryzacyjnej? Tak twierdził przynajmniej w Sena cie sen. Szarski, który zacząwszy od tego, ż ustawa ta jest złą, zakończył twierdzeniem, ż jest ona w gruncie rzeczy obojętną.

Sądzę, że tkwi w tem rozumowaniu fatalne przeoczenie.

Dr. Juliusz Wurzel.

Program ac-Donalda.

Paryż. (Pat). Tutejsze wydanie „Chicago Tribune donosi, że Ramsay Mac Donald oświadczył że w razie dojścia do rządów, poprzez Francyę w jej zabiegach o anulowanie długów międzysojuszniczych. Ponadto Mac Donald zaznaczył że Rosya sowiecka nie będzie mogła spodziewać się wiele od partyi robotniczej. Rosya będzie uznana de iure lecz komisarz sowiecki w Londynie znajdzie w Mac Donaldzie zdecydowanego przeciwnika.

Wybory w Grecyi.

Ateny. (Pat). Dziś odbywają się wybory. Rząd poczynił wszelkie zarządzenia dla utrzymania porządku. Wielu członków opozycyi postawiło swe kandydatury na prowincyi.

Z walk w Meksyku.

Los Angelos. (Pat). Gubernator miasta Obregon donosi, że jest panem sytuacyi. Wydał on obwieszczenie, że będzie uważał za kontrabandę wojenną wszelkie towary, które podczas obsadzenia Veralcruz wyładowano w mieście pod obcą flagą. Z kół powstańczych donoszą, że wojska związkowe opuściły St. Marco we wschodnim Meksyku i cofają się, niszcząc linie kolejowe.

Rozwiązanie parlamentu włoskiego.

Rzym. (Pat). Król podpisał dekret o zamknięciu sesyi parlamentu. Panuje tu ogólne przekonanie, że dekret ten jest wstępem do rozwiązania Izby.

CHWILA

Przegląd Gospodarczy „CHWILI“

pod redakcyą Dra Ludwika Munda

Nr. 53 Lwów, dnia 17 grudnia 1923. Rok II.

Zeznania do podatku majątkowego.

Stosownie do art. ustawy o podatku majątkowym, wszystkie osoby obowiązane do opłacenia podatku majątkowego, winny najpóźniej do 31. stycznia 1924 roku sporządzić i doręczyć zarządowi gminy za pokwitowaniem otwarte lub pomieszczone w zamkniętej kopercie zeznanie pisemne lub złożyć w zarządzie gminnym zeznanie ustne os woim majątku.

Osoby prawne, obowiązane do publicznego składania sprawozdań, winny złożyć zeznania w powyższym terminie we właściwej izbie skarbowej. Jeżeli zeznanie nie będzie złożone — zarządy gminne winny zebrać dane, potrzebne dla wymiaru podatku.

Za niezłożenie zeznania lub nie udzelenie na żądanie władz dodatkowych danych ustawa przewiduje karę do równowartości 1.000 złotych franków (art. 70).

Zeznania podatnika odgrywać będzie przy wymiarze podatku ważną rolę, gdyż ustawa (art. 39) przewiduje, że stan majątku nie może być przyjęty odmiennie od podanego w zeznaniu, złożonem w terminie, jeżeli przedtem nie wezwano płatnika do wyjaśnień.

Prawidłowe ułożenie zeznań i wysłanie ich w terminie leży więc w interesie samymh płatników. Szczegółowe przepisy w tym względzie podają rozporządzenia II i III min. skarbu, ogłoszone w „Dz. Ustaw“ nr. 123.

Obowiązują dwie formy zeznań: 1) dla osób fizycznych, spadków wakujących oraz dla osób prawnych nieobowiązanych do publicznego składania zobowiązań i 2) dla osób prawnych obowiązanych do publicznego składania sprawozdań. Do tej ostatniej kategoryi należą spółki akcyjne, akcyjno-komandytowe, z ograniczoną odpowiedzialnością, spółdzielnie. (Spółki firmowe i handlujące jednoosobowo nie mają obowiązku publicznego składania sprawozdań).

Każdą formę zeznań należy oddzielnie rozpatrzeć.

1) Zeznanie dla osób fizycznych i t. p. Zeznanie rozpoczyna się od rubryki: imię i nazwisko. W drugiej rubryce należy podać zawód lub zajęcie. Prawidłowe wypełnienie drugiej rubryki jest ważne z tego względu, że komisye szacunkowe podzielą zeznania na referaty pomiędzy członkami w zależności od zawodu lub zajęcia płatnika. Dalej — w 3-ciej rubryce — należy podać miejsce zamieszkania lub pobytu w dniu 1. lipca 1923 r. Data ta ma znaczenie decydujące, albowiem wartość majątku zostaje oszacowane podług stanu z tego dnia. Późniejsze zwiększenie się lub zmniejszenie się wartości majątku za nielicznymi wyjątkami nie mają wpływu na wymiar podatku.

Dalszą czwartą rubrykę stanowi wymienienie członków rodziny, których majątek dolicza się do majątku płatnika. Należy tu wymienić, w celu uniknięcia podwójnego opodatkowania małżonkę i niewłasnowolnych krewnych wstępnych, o ile prowadzą gospodarstwo z głową rodziny. Dopiero pod tą rubryką zaczyna się właściwe zeznanie. Podatnik obowiązany jest do wskazania oddzielnie wartości swojego majątku, oddzielnie długów i ciężarów, które majątek obciążają i obliczyć czystą wartość majątku. Dane o wartości majątku należy podawać oddzielnie co do a) gruntów (gospodarstw rolnych), b) budynków i placów niezabudowanych, c) przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, d) kapitałów i praw majątkowych i e) urządzeń domowych i innych przedmiotów służących do osobistego użytku.

Ustawa (art. 7) nakazuje obliczyć wartość przedmiotów majątkowych i długów wedle ich przeciętnej wartości obiegowej. jaką posiadały w dniu 1. lipca 1923 r., wartości te należy podać w markach polskich. Przepis ten jednakże nie pozwala podatnikom na dowolne szacowanie swojego majątku i długów. chociażby podatnik szacował w markach polskich.

Szacunek odbywać się będzie na podstawie rozp. II min. skarbu, aczkolwiek te normy nie będą bezwzględnie obowiązywały komisyi szacunkowych.

Rozporządzenie powyższe zawiera skomplikowany szereg norm szacunkowych. Szczegółowa analiza tych norm wykracza poza ramy niniejszego artykułu. Musimy się więc zadowolić w tem miejscu wyjaśnieniem zasad szacunku. Zaznaczamy, że szacunek do każdego rodzaju majątku winien być podany na oddzielnej karcie.

A) Posiadłość gruntowa poza obrębem miast (granice miast należy przyjąć podług stanu w dniu 1 lipca 1923 r.) szacuje się w zależności od okręgu ekonomicznego, w jakim jest położona i od klasy dobroci gruntów. Lasy, wody, przynależność do gruntu (serwitutu), inwentarz żywy i martwy, oddalenie od kolei, od miasta wzgl. od miejscowości klimatycznej lub zdrojowej wpływa na wymiar podatku. Zniszczenia wojenne uzasadniają specyalną zniżkę szacunku.

B) Place niezabudowane i budynki szacuje się w zależności od ilości mieszkańców w mieście, położenia placu (6 grup), przeznaczenia niezabudowanego placu (naprz. na skład), ilości ubikacyi w budynku, materyału budowlanego, stanu i wykończenia budowli.

C) Przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe szacuje się rozmaicie, w zależności od tego, c-zy prowadzą, czy nieprowadzą ksiąg handlowych. Wartość pierwszych oblicza się na podstawie bilansu tak zw. statycznego, sporządzonego na d. 1. lipca 1923 r. Jest to bilans, wykazujący rzeczywistą wartość w odnośnym cza.sie aktywów i pasywów przedsiębiorstwa.

Przedsiębiorstwa, nieprowadzące prawidłowych ksiąg handlowych, szacuje się na podstawie wielokrotności obrotu osiągniętego w I półroczu 1923 r.

Przepisy, dotyczące szacowania przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych, zostaną przez nas rozpatrzone w oddzielnym artykule.

D) Majątek w kapitałach i prawach oraz

F) Inne przedmioty szacuje się podług wartości obiegowej, w zależności od pomieszczenia i t. p

2) Zeznania osób prawnych, obowiązanych do publicznego składania sprawozdań.

Zeznania tej kategoryi płatników przedstawiają właściwie bilans statystyczny na d. 1 lipca 1923 r. Do zeznania należy dołączyć wykazy usprawiedliwiające pozycye zeznania. Szczegółową analizę tych przepisów przedstawimy w specyalnym artykule.

Każde zeznanie winno być należycie podpisane. Za świadomie nieprawdziwe zeznania prócz grzywny grozi kara pozbawienia wolności do 6 miesięcy.

———ooo———

Przepisy dewizowe w państwach sukcesyjnych

V. Węgry.

Instytucyą centralną, regulującą i nadzorującą na Węgrzech obrót dewizami i walutami jest **węgierska centrala dewiz.**

Wpłaty na dobro obcokrajowców.

Wpłaty na dobro obcokrajowców dozwolone są na konto zagraniczne (wolne) do wysokości 20.000 K. w., najwyżej zaś 200.000 K. w. (w kwotach częściowych po 20.000 K. w. na miesiąc i osobę), ponad 20.000 K. w. tylko za zezwoleniem centrali dewiz. Zezwolenia udziela się za przedłożeniem oryginalnych faktur, zezwoleń na przywóz itd.

Zobowiązywanie się wobec zagranicy do zapłaty w koronach węgierskich możliwem jest tylko — nawet o ile chodzi o pokrycie importu towarów — za zezwoleniem węgierskiej centrali dewiz, wskutek czego w interesie zagranicznych eksporterów leży upewnić się poprzednio, czy zezwolenie takie jest udzielone, wzgl. czy istnieje nadzieja uzyskania takowego. Właściciel konta może naturalnie kwotami złożonemi na rachunku zagranicznym swobodnie dysponować.

Przed 15. listopada można było kredytować obcokrajowcom na konto krajowe kwoty bez zezwolenia węgierskiej centrali dewiz; ewentualnie jeszcze istniejące kwoty mogą być za przedłożeniem dowodów (dowód dostarczenia towaru do Węgier itp.) za zezwoleniem centrali dewiz przepisane na konto zagraniczne.

Przeniesienia z konta krajowego jednego na konto krajowe innego obcokrajowca są dozwolone, jeżeli składający, który musi być członkiem centrali dewiz, udowodni, że odnośna kwota pochodzi z legalnego konta krajowego.

W ogólności mogą nowe konta krajowe powstawać ze sprzedaży efektów i z przesyłek banknotów z zagranicy. Kwoty zapisane na rachunkach krajowych mogą być użyte wyłącznie do wykonywania prawa poboru, nabywania efektów, do wypłat na Węgrzech, dla użytku osobistego oraz do innych celów z wyjątkiem zapłacenia zagranicy za towar eksportowany z Węgier.

Waluta eksportowa.

W ostatnich dniach zaprowadził rząd węgierski ułatwienia dla pewnej kategoryi towarów dotyczące oddawania waluty eksportowej. Ułatwienia te polegają na tem, że węgierscy eksporterzy zobowiązani są oddawać w obcej walucie tylko połowę waluty uzyskanej z eksportu, odnośnie zaś do drugiej połowy mają udowodnić, że zakupili zagranicą banknoty węgierskie lub też legalny przekaz na Budapeszt.

Inkaso zagranicznych czeków i weksli.

Czeki i weksle przesłane z zagranicy do inkasa i ciągnione na konta zagraniczne kredytuje się na rachunki zagraniczne bez ograniczeń. W braku powyższych warunków jakoteż w wypadku gdy czek wzgl. weksel posiada żyro węgierskie, wymagane jest zezwolenie centrali dewiz.

Wywóz węgierskich banknotów i papierów wartościowych.

Wywóz węgierskich banknotów i papierów wartościowych dozwolony jest tylko za zezwoleniem centrali dewiz.

Przywóz papierów wartościowych

Przywóz efektów jakoteż nabywanie papierów wartościowych dozwolone jest za posiadaniem rachunku zagranicznego bez ograniczeń

Nabywanie efektów przez obcokrajowców.

Za zezwoleniem węgierskiej centrali dewiz mogą obcokrajowcy kupować za posiadaniem konta krajowego efekty, które jednakże muszą być złożone do depozytu krajowego. W ten sam sposób zależy sprzedaż efektów, znajdujących się w posiadaniu obcokrajowców od poprzed-

niego zezwolenia centrali dewiz.

Sprzedaż dewiz obcokrajowcom.

Sprzedaż dewiz obcokrajowcom dozwoloną jest za posiadaniem rachunku zagranicznego w miarę przydziału przez centralę dewiz.

Udzielanie kredytów obcokrajowcom.

Udzielanie obcokrajowcom kredytu w koronach węgierskich jest zakazane.

Ruch podróżny.

Osoby wyjeżdżające zagranicę, mogą wywieźć 100.000 koron węgierskich, z tego tylko 50.000 w banknotach efektywnych. Wywóz większych kwot wymaga zezwolenia centrali dewiz.

VI. **Jugoslawia.**

Wpłaty na rachunek obcokrajowców.

Wpłaty na dobro osób zamieszkałych wzgl. mających siedzibę poza granicami Jugosławii, dozwolone są tylko w bankach uprawnionych do handlu z dewizami za złożeniem oświadczenia„ którem wpłacający zobowiązuje się udokumentować przywóz towaru sprowadzonego z zagranicy w przeciągu 6 miesięcy oryginalnemi fakturami i dokumentami celnymi. Na wypadek, gdy towar już jest w kraju, należy przy wpłacie równocześnie przedłożyć poświadczenie, fakturę i dokument celny. Jedynie urzędy pocztowe w Jugosławii uprawnione są do przyjmowania kwot do 500 dinarów, najwyżej zaś 5000 dinarów na miesiąc na rachunki zagraniczne bez specyalnych formalności.

Konta zagraniczne.

Kwoty złożone z przestrzeganiem wyżej opisanych formalności na kontach zagranicznych stoją w dowolnej dyspozycyi właściciela takiego rachunku. Przekazy zagranicę przyjmuje się bez przedłożenia dowodu, jednakże następuje zapisanie ich na konto zamknięte, którem można swobodnie dysponować tylko za przedłożeniem wskazanych dokumentów lub też za zezwoleniem jeneralnego Inspektoratu Min. skarbu w Belgradzie. Zamiana konta zamkniętego na konto wolne jest możliwą za zezwoleniem tegoż Inspektoratu.

Wywóz banknotów dinarowych i sprzedaż dewiz obcokrajowcom.

Wywóz dinarów jest zakazany jakoteż sprzedaż dewiz zagranicę.

Wywóz papierów wartościowych.

Papiery wartościowe mogą być eksportowane tylko za zezwoleniem Generalnego Inspektoratu Min. Skarbu w Belgradzie. Zezwolenie to można uzyskać bez trudności, tylko muszą być dewizy uzyskane w ten sposób najwyżej w ciągu 14 dni sprzedane na giełdzie.

Papiery wartościowe przesłane do sprzedaży w Jugoslawii.

Kwoty uzyskane ze sprzedaży papierów wartościowych przesłanych do realizacyi w Jugosławii, zapisuje się na rachunek zamknięty, który jak wyżej zaznaczono może być zwolniony za zezwoleniem Generalnego Inspektoratu Min. Skarbu.

Nabywanie efektów przez obcokrajowców.

Obcokrajowcy mogą za posiadaniem konta zagranicznego nabywać efekta bez ograniczeń.

Ruch podróżny.

Osoby wyjeżdżające do Francyi mogą wziąć ze sobą 3000 fr., wyjeżdżające do innych krajów o silnej walucie 3000 jednostek pieniężnych w odnośnej walucie, zaś do krajów o słabej walucie równowartość 3000 dinarów w walucie odnośnego kraju (należy się wykazać paszportem).

Marka rentowa w Niemczech

(wedle raportów konsula nych.

Z dnia 15. listopada b. r.. puszczone zostały w obieg pierwsze bilety bankowe, opiewające, na markę rentową, która stanowić ma odtąd wprawdzie nie prawny, ale faktyczny środek płatniczy w Niemczech. Charakter tej nowej waluty był już tutaj w swoim czasie szczegółowo omówiony. Dziś poprzestaniemy więc tylko na przypoomnieniu, że Niemiecki Bank Rentowy, pozostający w wyłącznym zarządzie sfer gospodarczych, zobowiązany jest na podstawie swojego tatutu do udzielenia rządowi Rzeszy kredytów do 1200 milionów mk.. rentowych, z tego 900 milionów kredytu oprocentowanego, a 300 milionów kredytu bezprocentowego, przeznaczonego na wykup asygnat skarbowych, zdyskontowanych przez Bank Rzeszy. Albowiem, również na podstawie rozporządzenia o Banku Rentowym, z dniem wypuszczenia marki rentowej ustaje dalszy druk marki papierowej na cele skarbu.

W przeciągu pierwszego tygodnia emisyi marki rentowej skarb Rzeszy otrzymał od Banku Rentowego 100 milionów mk. na poczet kredytu bezprocentowego, zaś 450 milionów w trzech ratach na poczet kredytu oprocentowanego. Ostatnią z tych rat, przeznaczoną głównie na zapomogi dla bezrobotnych w zagłębiu Ruhr'y, Bank Rentowy przyznał Rządowi tylko z wielkiemi trudnościami. Przytem przedstawiciele Banku Rentowego w uroczystej formie przypomnieli kanclerzowi, że kredyt 1200 milionów mk., do którego rząd ma prawo na podstawie statutu, stanowi bezwzględnie maksymalną kwotą, która w żadnym razie nie będzie mogła być przekroczona. Kanclerz przychylił się całkowicie do tego poglądu i uznał, że aż do czasu wyczerpania kredytu w Banku Rentowym budżet państwa musi bezwzględnie zrównoważony. Poniżej podane cyfry o gospodarce skarbowej wykazują, że postulat ten nie bardzo jest realny.

Prezes Banku Retowego, b. pruski minister Lentze, na konferencyi prasowej oświadczył, że sfery gospodarcze, które są odpowiedzialne za kierownictwo Bankiem i za losy marki rentowej, dołożą wszelkich sił, aby zapobiec jej deprecyacyi. Z tego względu kredyty, jakich żąda skarb, udzielane mu będą tylko na podstawie dokładnie umotywowanych planów finansowych zaś kredyty, jakie Bank Rentowy, również w myśl statutu, stawić ma za pośrednictwem Banku Rzeszy do dyspozycyi życia gospodarczego, a na które zaznacza się bardzo silny popyt, będą waloryzowane. Już dziś bowiem ujawniła się spekulacya na zniżkę marki rentowej, której zarząd Banku chce w ten sposób przeszkodzić. Sfery finansowe niemieckie liczą się coprawda że marka rentowa stanie się środkiem płatniczym tylko w obrotach wewnętrznych, że zaś dla stosunków z zagranicą trzeba będzie przejść możliwie szybko do stworzenia prawdziwych banknotów złotych.

W związku z wprowadzeniem w dn. 15. listopada do obiegu marki rentowej, dowiedziano się, że jeszcze przed końcem tegoż miesiąca Skarb Rzeszy pobrał 450 milionów z przyznanego mu statutem Banku Rentoowego kredytu oprocentowanego w ogólnej kwocie 900 milionów marek papierowych. Ponieważ Bank Rzeszy nie drukuje już rzekomo maek papierowych dla skarbu, zatem kredyt w Banku Rentowym stanowi obecnie jedyne źródło kredytu dla pokrywania niedoborów skarbu. Wynika stąd, że budżet Rzeszy winien być koniecznie zrównoważony jeszcze przed jego wyczerpaniem. Postulat ten wydaje się jednak sam przjez się mało realny, gdyż niedobór skarbu Rzeszy w poszczególnych miesiącach roku bieżącego, obliczony na podstawie wzrostu dyskontowanych głównie przez Bank Rzeszy asygnat skarbowych i przeliczony na marki złote na podstawie wskaźnika cen hurtowych, wynosił conajmniej kilkaset milionów marek złotych miesięcznie, a w sierpniu i we wrześniu, które były miesiącami największej inflacyi skarbowej, nawet przeszło po 1 miliard marek złotych.

Ostatnie sprawozdania o wynikach gospodarki skarbowej nietylko nie wykazują żadnej poprawy, ale przeciwnie przedstawiają ją w świetle wprost rozpaczliwem. Tak więc w ostatniej dekadzie października i w pierwszej dekadzie listopada stosunek dochodów do rozchodów wynosił mniejwięcej 1:1000, pogarszał się więc stale. Tłumaczy się to w części tem, że mimo wszelkich wysiłków, dochody zupełnie nie są w stanie nadążyć za katastrofalnym spadkiem waluty. Wzrost ich w październiku był tylko 70-krotny, zaś wzrost dolara, który jest miarodajny dla wydatków, aż 250-krotny.

Co do rodzajów wydatków z ogólnikowych sprawozdań Ministerstwa Finansów wynika tylko, że blisko połowa ich obrawną jest na t. zw. ogólną administracyę; 40 procent stanowią dotacye na rzecz przedsiębiorstw państwowych, wreszcie około 10 proc. wynosi oprocentowanie długu wiszącego. Sama ta ostatnia pozycya jest zatem 100-krotnie wyższą od wszystkich wpływów z danin publicznych. Trudno jest zrozumieć jak w tych warunkach rząd Rzeszy myśleć może o bliskiem zrównoważeniu budżetu. Należy jednak nadmienić, że w pierwszej, największej pozycyi „wydatków na ogólną administracyę“ mieszczą się również wydatki związane z anormalną sytuacyą w Nadrenii i zagłębiu Ruhr'y. Wydatki te ulegną w znacznej mierze likwidacyi po zawarciu przez tamtejszych przemysłowców układu z władzami okupacyjnemi francuskiemi o wznowieniu pracy.

Jako curiosum przytaczamy, że t. zw. dług wiszący Rzeszy wzrósł między dn. 1. a 10. listoopada z 7.019.640 do 63.184.422 tryliontów mk. (po 1000 miliardów).

System płac robotniczych w Rosyi.

Interesujące wiadomości o płacach w Rosyi i stanowisku Rządu Rosyjskiego wobec regulowania płac podaje tygodnik „Informations Sociales“.

Obecnie istnieją w Rosyi dwa systemy ustanawiania zarobków: podług pierwszego państwo ustala minimalne zarobki, obowiązujące dla wszystkich przedsiębiorstw i instytucyj; podług drugiego, płace ustanawia się w umowach zbiorowych zawartych na zasadzie dobrowolnej zgody stron. Państwo ustanawia minimalne taryfy płac, oboowiązujących dla wszystkich przedsiębiorstw i instytucyj tzn. przedsiębiorstw państwowych, publicznych i prywatnych. Taryfy te mogą być podwyższane w przedsiębiorstwach prywatnych na zasadzie postanowień umów zbiorowych lub indywidualnych, w przedsiębiorstwach państwowych natomiast mogą być zmienione jedynie na zasadzie umowy zbiorowej. O ile umowy takiej niema, minimalne taryfy płac, ustanowione przez państwo są bezwzględnie obowiązujące i mogą być przekroczone jedynie w wypadkach wyjątkowych, wywołanych specyalnemi okolicznościami.

Wobec tego, że obowiązkowe dostarczanie żywności dla robotników i urzędników przez państwo ustało w październiku 1922 r., przeto płace winny być uskutecznione wyłącznie w gotówce. Płace minimalne ustanawiane są przez specyalny urząd: Izbę Taryfową przy Komisaryacie pracy (la Chambre des Tarifs aupres du Commissariat du Travail).

Organ ten nie zajmuje się ani dostarczaniem ani podziałem środków dla wypłaty zarobków. O ile państwo zobowiązane jest w dalszym ciągu do doostarczania surowców i znaków pieniężnych w celu dokonywania wypłat, to zadanie spełnić powinien Komisaryat Finansów (Commissariat des Finances).

Wypłaty we wszelkich innych przedsiębiorstwach winny być dokonywane za pomocą środków obrotowych, należących do danego przedsiębiorstwa.

Statystyki wykazują, że płace dążą gwałtownie do poziomu przedwojennego w tych gałęziach przemysłu, które są w stałym kontakcie z wolnym rynkiem i które są w mniejszym, lub większym stopniu uniezależnione od państwa, jak np. przemysł spożywczy, drukarski w przeciwstawieniu np. do przemysłu metalowego. Gałęzie przemysłu tego rodzaju mają prawo swobodnego rozporządzania swoją produkcyą i dzięki temu dysponują większemi kapitałami.

Tydzień giełdowy.

Lwów, 15. grudnia 1923

Tydzień ten przyniósł nam dalszą zwyżkę dolara, który w swoim pochodzie w górę przekroczył już piąte piętro i dobiega szóstego. Wybuchłe w ostatniej chwili przesilenie gabinetowe, spotęgowało panikę i kursa znowu o setki tysięcy skaczą z godziny na godzinę. Za ustępującym ministrem skarbu, który do tego stanu doprowadził ,nikt płakać nie będzie, ale nie-

pewność jutra — powoduje masową ucieczkę od marki.

Początek tygodnia przyniósł gwałtowną zwyżkę niektórych efektów wśród niekotowanych Poprzednio faworyzowany „Len“ osłabił się skutkiem realizacyi zysków. Natomiast zebranie poniedziałkowe podbiło kolosalnie i niezwyczajnie kurs „Gazoliny“. Papier ten na tydzień przedtem notowany 730.000, osiągnął kurs 4 milionów dwieście tysięcy. Jakkolwiek skoki takie na giełdzie często się zdarzają, w tym wypadku jednak było lekkomyślnością — podbijać do tego stopnia kurs tego papieru na rachunek klijenteli, która dawała zlecenia kupna bez limitu — w przekonaniu, że kurs będzie się obracał około dwu milionów. Toteż już następnego dnia kurs spadł o prawie 50 proc. W dalszym ciągu podniosły się i inne papiery lekkie dotychczas zaniedbane, by, choćby częściowo wyrównać dotychczasowe straty kursowe z powodu dewaluacyi. I tak osiągnęły znaczną zwyżkę akcye „Karpalit“ — dalej „Gafota“. Następnie silnie poszukiwane były akcye przemysłu budowlanego „Pezet“ i „P.T.B.“

Zupełnie zaniedbane były akcye bankowe, które nawet cofnęły się w kursie. Wyjątek stanowią papiery arbitrażowe — Bank hipoteczny i Małopolski, w którym to ostatnim u nas nieliczne tylko obroty się odbywają. Z papierów średnich znaczną zwyżkę osiągnęły „Tespy“ — dochodów do 6,800.000, i Ojkosy, które zyskały milion na kursie. Akcye Chodorowskie pozostały bez zmiany, mimo licznych zleceń zakupu z zagranicy. Mały wpływ popytu na kursa papierów pochodzi stąd, że dotychczasowi posiadacze — pozbywają się papierów dla zakupna dolarów.

Gwałtowną była zwyżka papierów arbitrażowych na Wiedeń. Skutkiem dalszego spadku marki, kurs tych papierów gwałtownie się podniósł, gdyż na giełdzie wiedeńskiej ceny ich pozostały niezmienione, a nawet nieco wyższe. Browary lwowskie notują we Wiedniu „ex“ 249.000 Kr., a prawo poboru około 160,000, co czyni na jedną akcyę 410.000 K. Wedle obecnego kursu korony austryackiej — kurs ich wynosi w markach około 30 milionów. Również wyższy kurs uzyskał we Wiedniu „Zieleniewski“ — co odbiło się na kursie tego papieru u nas. Słabszymi natomiast były „Rakszawa i Siersza górnicza“.

Z papierów ciężkich — „Gazy i Jaworzno“ — podniosły się nieco w kursie, ale tylko subjektywnie, gdyż przeliczone na walutę stałą — dają minus.

Silnie poszukiwano akcye cukrowni w Przeworsku przy zupełnym braku towaru.

Cała dotychczasowa działalność giełdy — wykazuje konieczną potrzebę — przewalutowania wartości papierów (co już kilkakrotnie podnosiliśmy) gdyż przy stałej tendencyi zniżkowej naszej waluty — papiery nawet najlepsze muszą tracić na kursie. Strata ta — jest wprawdzie illuzoryczna — gdyż posiadacz pewnej ilości akcyi „Jaworzna“ — posiada te pełnowartościowe akcye — bez względu na chwilowe wahania kursu i dopiero przy stałej walucie akcye będą mogły osiągnąć realny kurs. S. Ch.

KRONIKA.

Waluta.

Stabilizacya korony austryackiej. Wiedeński National Bank zaprzestał ogłaszać cyfrę parytetu złotej korony austryackiej, ponieważ od 9. kwietnia r. b.. pomieniona cyfra jest stale jedna i ta sama, mianowicie 14,400.

Podatki.

Podwyższenie należytości za patenty akcyzowe. Rozp. Rady ministrów z dnia 26. listopada 1923 (dz. ust. 124 z 9. grudnia 1923 poz. 1000) podwyższono należytości za patenty akcyzowe 20-krotnie. Rozporządzenie to wchodzi w życie z dniem 1. stycznia 1924.

Rozporządzenie co do zniżki podatkowej na węgiel. W najbliższych dniach zostanie ogłoszone rozporządzenie ministrów skarbu oraz przemysłu i handlu, zniżające normy podatku od węgla. Podatek ten wynosić będzie: dla G. Śląska 25 proc., dla Zagł. Dąbrowskiego 22 proc., dla kopalń o słabszej produkcyi 16 proc., dla kopalń odkrywkowych 12 proc. Oprócz tego węgiel eksportowany korzystać ma z dalszej zniżki podatku w wysokości 5 proc., która to zniżka będzie zwracana kopalniom po przedstawieniu dowodów, iż węgiel został wywieziony Zniżka podatku tłumaczy się tem, że w sąsiednich krajach podatki węglowe zostały bądź całkowicie zniesione (Niemcy), bądź znacznie zredukowane. Zniżka cen węgla nie jest jednakże spodziewana.

Cła.

Opłaty wywozowe od wywozu mięsa końskiego. Rozp. ministra skarbu z dnia 31. października 1923 (dz. ust. 124 z 9. grudnia, 1923, poz. 1003) ustanowiono opłatę wywozową od mięsa końskiego w wysokości 50 proc. zysku wywozowego. Rozporządzenie to stosuje się do transakcyi wywozowych, zawartych po 31. sierpnia 1923 r.

Rozporządzenie w sprawie opłat wywozowych. Dnia 4. bm. podpisane zostało rozporządzenie ministra skarbu w porozumieniu z ministrem przemysłu i handlu w sprawie opłaty wywozowej do eksportu ziemniaków. Rozporządzenie to skierowane zostało do prezydyum rady ministrów. Według treści rozporządzenia opłata wywozowa od ziemniaków wynosząca 75 proc. zysku wywozowego, będzie pobierana aż do odwołania 1 dolar 20 centów za tonę.

Nowa taryfa celna na Litwie. Sejm litewski przyjął w trzeciem czytaniu nową taryfę celną. Minimalna opłata celna wedle tej taryfy wynosi pół proc. od wartości, maksymalna 40 proc. Przywóz bez cła jest dozwolony na następujące towary: bydło zarodowe, jarzyny, nasiona, węgiel, koks, materyały budowlane, książki nieopra-wione, surowce itd. 5procentowe cło od wartości opłaca się od śledzi, wyrobów spożywczych, obuwia, automobili ciężarowych, parafiny, drzewa obrabianego, kamieni młynarskich, gipsu, asfaltu, maszyn, metali, lnu surowego, nafty i sierści. 10 proc. opłaca się od wyrobów papierowych, mleka skondensowanego, surogatów kawy, zegarków, automobili, cukru, benzyny, tytoniu w liściach itp. 20 proc. od wyrobów szklanych, tekstylnych, lnianych, wełnianych, bawełnianych, skóry garbowanej, mydła, celulozy. 25 proc od mąki, kaszy, mięsa cukierków, margaryny, kamieni drogocennych. 40 proc. od wyrobów tabacznych, owoców południowych, spirytusu perfum.

Kolej.

Przewóz na kolejach polskich w październiku. Ministerstwo kolei żelaznych podaje do wiadomości następujące dane o dokonanych przewozach na kolejach polskich w ciągu października 1923, w zestawieniu z przewozami w październiku 1922 i 1923 r. Dane te wykazują średnie liczby wagonów na dzień kalendarzowy, a mianowicie:

W roku 1923 9.925 wagonów, 1922 11.535 wag, 1921 9.041 wag.

Ogółem przewieziono średnio dziennie, a mianowicie:

I. Naładowanych na własnych stacyach 7721, 8623, 6963.

II Przyjętych z zagranicy dla Polski 1341, 1748, 7620.

III. Tranzytowych przez Polskę 683, 1164, 1316.

Poczta.

Podwyższenie stawki przekazów pocztowych PKO. Od 15. grudnia r.. b. PKO. podwyższa sumę przekazu czekowego, płatną we wszystkich urzędach pocztowych do 25 milionów mk. na jeden przekaz. Przekaz płatny w urzędach pocztowych, znajdujących się w miejscowościach, posiadających filje PKKP.. może opiewać na sumę do 50 milionów. Wszystkie oddziały PKKP. wypłacają przekazy czekowe PKO. na sumy ograniczenia ich wysokości.

Podwyższenie mnożników celnych. Dnia 13. b. m. podpisane zostało rozporządzenie ministra skarbu i ministra przemysłu i handlu w sprawie podwyższenia mnożnika celnego. Według tego mnożnik normalny wynosi 900.000 mk., zaś zniżony 675.000 mk. Rozporządzenie wejdzie w życie w trzecim dniu po ogłoszeniu.

Różne.

Orzecznictwo sądowe a ochrona lokatorów.

1) Spichlerz, wynajęty na skład żelaza, jest lokalem handlowym i przeto podpada pod ustawę o ochronie lokatsorów. (Orzeczenie Izby I sądu Najwyższego z 11.1. 1923 C 877/22).

2) Aczkolwiek pod rządem ustawy o ochronie lokatorów, sam upływ terminu nie skutkuje ustania najmu, a własna potrzeba wypuszczającego w najem, poza przypadkami przewidzianemi w p. d) us. 3 ar. 10, pominionttej ustawy, w zasadzie nie może być uważana za ważną przyczynę ustania najmu, to jednak, w razie ustalenia, iż mieszkanie odnajęte zostało, z powodu czasowej zbędności jego dla wypuszczającego w najem, z wyraźnem zastrzeżeniem iż najem trwać będzie tylko do chwili, kiedy mieszkanie stanie się znów dla wypuszczającego w najem niezbędne, ziszczenie się tej przewidzianej przez strony w umowie okoliczności może być przez sąd uznane za ważną przyczynę ustania najmu. (Orzeczenie Izby I sądu najwyższego z dnia 27 1. 1923 C 948/22).

3) Część mieszkania dla lokatora niekoniecznie niezbędna, może być przez właściciela domu wypowiedziana. (Orzeczenie Izby III sądu najwyższego z 30.1. 1923 Rw. 3026/22).

Wzrost konkursów kupieckich w Austryi daje się zauważyć od kilku miesięcy. Z chwilą stabilizacyi korony austryackiej i ponownego wprowadzenia interesów kredytowych do życia kupieckiego, utraciły liczne przedsiębiorstéwa kupieckie racyę bytu i musiały chcąc nie chcąc zamknąć swe wrota. Podczas gdy do 1. lipca 1923 liczba konkursów kupieckich była jeszcze bardzo nikła, stwierdza się znaczny wzrost ilości konkursów od miesiąca lipca b. r. I tak było w lipcu 39, w sierpniu 45, we wrześniu 51 a w październiku 68 konkursów kupieckich.

Z zagłębia. Na rynku ropnym sytuacya z powodu fluktuacyi walutowej — niepewna; tranzakcye odbywają się przeważnie w walutach obcych. Cena ropy marki borysławskiej kalkulowana w dolarach wynosi około 1.50 dol. za 1000 kg. Podaż ze strony producentów nieduża. Produkty naftowe cieszą się nadal niezmniejszonym popytem zwłaszcza, przed nową podwyżką, taryf kolejowych. Cena nafty przy względnej stabilizacyi marki w ubiegłym tygodniu, nie zmieniała się.

Na rynku bruttowym panuje zupełna dezoryentacya; ceny udziałów kalkulowane są w dolarach, jednakże brak podaży i gotówki wywołał zupełny zastój w tranzakcyach. Rentowość udziałów brutto, pomimo, że cena ropy ustalona przez przedstawicieli Polminu i bruttowców odpowiada mniej więcej cenie targowej w danym miesiącu — spadła do minimum, gdyż wypłacana właścicielom udziałów należytość z powodu dewaluacyi marki przedstawia tylko znikomą część wartości oddanej ropy.

Istniejące organizacye bruttowców wystąpiły wobec rządu z żądaniem takiego uregulowania sprawy wypłaty należności za ropę bruttową, któreby chroniło ich od strat. Na czele akcyi stoi zorganizowany w ostatnich dniach października r. b. Powszechny Związek Bruttowców we Lwowie, którego statut ułożony w ramach wzorowego statutu przepisanego ustawą został przez województwo lwowskie niedawno zatwierdzony.

Przywóz do Polski wełny surowej wynosił w czerwcu 23.124 q, bawełny surowej 36.235 q, przędzy 4.835 q, tkanin różnych 3.954 q, razem 68.148 q wartości 28.136 tysięcy fr. szwajcarskich; wywóz zaś w tym samym miesiącu wynosił: wełny 962, bawełny 2.355, przędzy 3.005, tkanin 15.752, razem 22.073 q wartości 17.651 tysięcy fr. szwajc. W lipcu przywóz wełny — 20.230, bawełny 39.469, przędzy 3.090, tkanin 5.277, razem 68.066, wartości 25.716 tysięcy fr. szwajc., wywóz zaś wełny 461, bawełny 958, przędzy 2.572, tkanin różnych 13.828, razem 17.819 q wartości 10.971 tys. fr. szwajc.; czyli, że w ciągu czerwca i lipca r. b. przywóz surowców i wyrobów tekstylnych stanowi 136.214 q, wartości 53.862 tys. fr. szwajc., wobec wywozu 39.892 q wartości 28.622 tys. fr. szwajc. Przewyżkę 25.230 tys. fr. szwajcarskich przywozu nad wywozem zaciążyła oczywiście bardzo niekorzystnie na kursie marki polskiej w powyższych miesiącach

W sprawie ułatwień wywozu kartofli. Wobec spóźnionej pory na eksport ziemniaków i zbliżających się mrozów, które stanowią dla wywozu ziemniaków bardzo poważną przeszkodę, uchwalono na zmniejszonym komplecie głównego urzędu wwozu i wywozu, aby główny urząd wwozu i wywozu czynił wszelkie ułatwienia techniczne eksporterom w sprawie wywozu kartoefli Sprawa zapasów kartofli na potrzeby wewnętrzne kraju została w zupełności przewidziana przy uchwaleniu uprzednio właściwych zabezpieczeń.

W sprawie wywozu ziemniaków. Ministerstwo rolnictwa i dóbr państwowych zwraca uwagę producentów i eksporterów ziemniaków na utrudnienia przywozu do Holandii i przewozu przez Holandyę ziemniaków z Polski, Anglii i Niemiec. Utrudnienia owe stosowane są przez rząd holenderski, celem zabezpieczenia holenderskiej hodowli ziemniaków przed tak zwanym grzybkiem i rakiem ziemniaczanym. Jednym z najważniejszych warunków, wymaganych przez rząd holenderski od importerów ziemniaków z Polski do Holandii, jest świadectwo urzędowe, stwierdzające, że w promieniu 500 metrów od miejsca pochodzenia ziemniaków nie stwierdzono istnienia choroby ziemniaków oraz, że ziemniaki nie są zarażone tak zwanym rakiem ziemniaczanym. Ministerstwo rolnictwa zawiadamia, że do wydawania świadectw powyższego rodzaju upoważnione zostały w Polsce: 1) Państwowy instytut naukowy gospodarstwa wiejskiego w Puławach, 2) Państwowy instytut naukowo-rolniczy w Bydgoszczy, 3) Zakład fitopologiczny szkoły głównej gospodarstwa wiejskiego w Warszawie, 4) Zakład entomologiczny szkoły głównej gospodarstwa wiejskiego w Skierniewicach, 5) Stacya ochronna roślin politechniki lwowskiej w Dublanach, 6) Zakład anatomii i fizyologii roślinnej uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, ul. Mickiewicza 17. 7) Stacya ochrony roślin TOW. w Warszawie, ul. Bagatela 3. 8) Pomorska Izba rolnicza w Toruniu. 9) Wielkopolska Izba rolnicza w Poznaniu.

Rozpoczęcie eksportu nasion. Obecnie rozpoczął się sezon wywozu nasion. Ze względu zaś na konjunktury konkurencyi, wyłaia się konieczność rzucenia na rynki zagraniczne jaknajszybciej odpowiedniej ilości tego arrtykułu. W związku z tem, min. rolnictwa opracowało projekt umożliwienia wywozu z tytułu awansu projektowanego kontyngentu 25 wag. koniczyny, 30 wag. peluszki, 50 wiki, i 60 seradeli. Do podziału kontyngentu tytułem awansu, powołano specyalną podkomisyę, która ureguluje sprawę wywozu wyżej wymienionej ilości nasion.

Z przemysłu włókienniczego łódzkiego. W październiku b. r. przywieziono do Łodzi kolejami surowej bawełny 3.974 ton, wełny 1.640 ton. W tym samym miesiącu wywieziono z Łodzi kolejami do stacyi kolejowych w kraju i zagranicą wyrobów bawełnianych 6.026 ton, a wełnianych 1.205 ton. W porównaniu z pierwszemi miesiącami b. r. dowóz surowców włókienniczych do Łodzi zmniejszył się w październiku o 30 proc., przeciętne norma miesięczna dowozu bawełny w bieżącym roku wynosiła 5.500 do 6.000 ton.

Polskie drzewo do Anglii. Jak się dowiadujemy ykonjunktury na angielskim rynku drzewnym nie przedstawiają się obecnie tak korzystnie, jak ogólnie przypuszczano. „The Timber News" na ten temat pisze: „pozwalamy sobie zwrócić powtórnie uwagę tych, którzy kierują dowozem dębiny z Polski i Rosyi, aby wpłynęli na tamtejszych eksporterów w kierunku wstrzymania narazie transportu, gdyż zapasy znajdujące się obecnie na składzie w dokach są więcej niż wystarczające do pokrycia obecnego zapotrzebowania, a wyprzedaż ich zajmie jeszcze sporo czasu.

Wywóz drzewa z Polski. Wobec błędnych informacyj co do wywozu drzewa z Polski, informują nas, że wywóz drzewa jest dozwolony za wysokiemi opłatami wywozowemi i pod warunkiem oddawania walut obcych, osiągniętych z eksportu drzewa. Opłaty te wynoszą 40 proc. zysku eksportera od wywozowego budulca słupów telegraficznych i osiki, oraz 75 proc. zysku od wywozu drzewa t. zw. papierówka i drzewa kopalnianego. Opłaty te stosowane są doo tranzakcyj wywozowych, zawartych po dniu 31. sierpnia r. b..

Węgierski projekt ustawy o prawie własności na częściach realności. Jak się dowiadujemy opracował węgierski minister sprawiedliwości projekt ustawy umożliwiającej nabywanie części realności i intabulowanie prawa własności na pewnych określonych częściach realności. W ten sposób można być właścicielem pewnej określonej części realności nie tylko przez podział jej w kierunku poziomym (jako piętra), ale również może być własność realności podzielona pionowo Taki spis własności może nastąpić tylko na podstawie uwierzytelnionej umowy, w której wszyscy współwłaściciele odnośnej realności uznawają udział innych współwłaścicieli. Częściowi właściciele takich realności mają wybrać wspólnego zastępcę w celu dochodzenia wspólnych praw i obowiązków.

Zatrzymanie eksportu zboża do Gdańska. Według otrzymanych wiadomości z Gdańska konjunktury eksportu żyta z Polski znacznie się pogorszyły, bowiem Gdańsk jest zapełniony naszem żytem. Gdańscy kupcy płacą obecnie około 2 dolarów za korzec co zrównało się z ceną żyta na rynku wewnętrznym. Wobec tego stanu wywóz żyta nie opłaca się tembardziej, że na rynku wewnętrznym jest znaczny popyt. W związku z tym należy oczekiwać zatrzymania się wahań zwyżkowych kursu giełdowego żyta.

Rezerwa węglowa Stanów Zjedn. Ameryki. Kopalnie węgla kamiennego wydadzą w przeciągu 40 lat jeszcze 8979 milionów ton zaś węgla brunatnego 1.593.150 milionów ton. Wartność całej rezerwy węglowej wraz z obecnym urządzeniem kopalń obliczają na 11.445 milionów dolarów.

Węgiel górnośląski do Szwajcaryi. Jak się dowiadujemy usiłowania kopalń górnośląskich zapewnienia sobie zbytu węgla w Szwajcaryi w ilości 50.000 ton miesięcznie napotykają na znaczne trudności konkurencyi węgla Zagłębia Saary. Odgrywając tu różnicę w stawkach frachtowych poważną rolę na niekorzyść węgla górnośląskiego, który przez to kalkuluje się drożej.

Obrót handlowy Polski z Niemcami. Według obliczeń głównego urzędu statystycznego w ciągu pierwszych siedmiu miesięcy obrót handlowy Polski z Niemcami wynosił w lipcu br. 62.3 proc. naszego ogólnego wywozu. Obrót zaś przywozowy wynosił 52 i pół proc.

W związku z zawartym traktatem handlowym polsko-angielskim polski konsulat gen. w Londynie donosi: 1) niewolno wywozić z Anglii: broni i amunicyi, złota oraz niektórych substancyi chemicznych odurzających, 2) wwozić do Anglii bez pozwolenia nie wolno: a) barwników, b) chmielu, c) piór niektórych ptaków, 3) pozwolenia wywozowe wydaje: „Board of Trade", 4) pozwolenia przywozowe wydają: na barwniki — Dyostuffs Advisory Licensing Committee, na chmiel — Hop Controller, na pióra — Board of Trade, 5) opłaty wywozowe ani cło w Anglii nie istnieją. (Pat.)

Eksport mąki z Ukrainy. Eksport mąki z Ukrainy natrafiał dotychczas na rozmaite trudności natury technicznej i finansowej. W ostatnich czasach okazał Bank Państwowy gotowość finansowania interesów eksportowych. Wskutek tego należy oczekiwać w najbliższym czasie wzrostu eksportu mąki z Ukrainy. W październiku wywieziono do Polski próbną partyę 25.000 pudów mąki pierwszej jakości. Mąkę tę sprzedano w krótkim czasie w Warszawie, Łodzi i Wilnie. Ze względu na to, że kupcy zbożowi okazują wielkie zainteresowanie dla mąki ukraińskiej, postanowił związek ukraińskich przemysłów młyńskich utworzyć w Warszawie specyalną reprezentacyę.

Działalność towarzystw mieszanych w Rosyi. W roku 1922—23 odgrywały w handlu zagranicznym Rosyi mieszane towarzystwa, w których obok kapitału państwowego miał udział prywatny kapitał zagraniczny, tylko nieznaczną rolę. Eksport towarzystw mieszanych wynosi zaledwie 5 i pół proc. ogólnego eksportu Rosyi, import 0.86 proc. ogólnego importu do Rosyi.

Wzrost cen w Moskwie. W czasie od 8. do 15. listopada br. wzrosły ceny w Moskwie przeciętnie o 13.5 proc. W pierwszej połowie listopada wzrosły ceny środków żywności o 33.6 procent, ceny produktów przemysłowych o 25.1 pr.

Zabezpieczenie na wypadek bezrobocia. Komitet ekonomiczny Rady ministrów rozważał w dniu 13. b. m. projekt ustawy o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia. Projekt ten polega na utworzeniu funduszu zabezpieczeniowego, z którego odsetki byłyby wypłacane bezrobotnym i ich rodzinom. Na fundusz ten składać się mają pracodawcy, pracownicy, skarb i gminy.

Produkcya szkła w Polsce. Polska posiada 78 hut szkła, z tego jest w ruchu 53. W sierpniu wynosiła produkcya szkła 4450 ton, z tego 2600 ton szkła flaszkowego, 800 ton taflowego, 1050 ton szkła okiennego. Eksportowano około 5 prc. produkcyi (głównie szkło taflowe).

Zakup papierów dywidendowych przez P.K.O. Od dnia 15. grudnia P.K.O. zaprzestaje przyjmowania zleceń kupna i sprzedaży papierów dywidendowych (akcyj). Biuro inkas i zleceń przy wydziale papierów wartościowych P. K. O. wykonywać będzie nadal zlecenie uczestników na zakup i sprzedaż papierów państwowych, komunalnych i hipotecznych, według urzędowego kursu giełdy warszawskiej. Uczestnicy obrotów P. K. O posiadać będą przeto nadal możność lokowania kapitałów za pośrednictwem P. K. O. w wymienionych papierach, któremi obecnie obroty są bardzo ożywione.

Obniżenie cen żelaza w Czechosłowacyi. Na

Wzrost wkładów oszczędnościowych w Austryi. Według ostatnich wiadomych danych sta-

Produkcya i konsumpcya papieru w Polsce. Według oficyalnych statystycznych danych, ogólne roczne zużycie papieru przez wszystkie dzielnice Polski, przyjąwszy za podstawę przedwojenne normy życia, wynosi około 113.400 ton, roczna zaś produkcya wynosi 48 tys. ton. Niedobór tedy wynosi 65.400 mk. Rząd zdając sobie sprawę ze znaczenia rozwoju przemysłu przeznaczył nawet w okresie braku węgla (od 1918 do 1926 zaopatrywał papiernie w węgiel nawet ze szkodą przemysłu spożywczego.

Plan importu do Ukrainy. Według nadesłanego raportu konsularnego, Komisya handlu zewnętrznego przy „Gosplanie" ułożyła następujący plan importu do Ukrainy na czas od 1. października 1923 do 1. października 1924:

1)) Towary kolonialne za 3 i pół miliona rubli złotych; 2) towary dla komisaryatu zdrowia za 3,650.000 rb. zł.; 3) narzędzia rolnicze: kosy 250.000 rb. zł., żniwiarki 700.000 rb. zł., młynki i inne narzędzia do czyszczenia zboża 200.000 rb. zł., narzędzia dla gospodarstwa mlecznego 190.000 rb. zł., narzędzia ogrodnicze i drobne narzędzia gospodarcze 715.000 rb. zł., traktory 1,200.000 rb. zł.; 4) maszyny: silniki z wyjątkiem elektrycznych 1,000.000 rb. zł., obrabiarki i aparaty dla przemysłu metalowego 2,000.000 rb. zł., maszyny dla różnych przemysłów 726.000 rb. zł., dla przemysłu młynarskiego i produkcyi olejów roślinnych 400.000 rb. zł.; 5) czarne metale 496.456 rb. zł.; kolorowe metale 425.000 rb. zł.; 6) wyroby z czarnych i kolorowych metali w postaci naczyń kuchennych i drobnego inwentarza gosp. 4,300.000 rb. zł.; 7) ekstrakty farbiarskie i garbarskie 1,832.000 rb. zł.; 8) cienkie wełniane materyały 3,000.000 rb. zł.; 9) towary skórzane 1,200.000 rb. zł.

Należy zwrócić uwagę, że większej części towarów, przewidzianych w tym planie importowym, mogłaby dostarczyć Polska.

Stosunki handlowe z Algieryą. Polska Ajencya konsularna w Algierze donosi: Algierya dostarczać może oliwy w pierwszorzędnym gatunku, zawierającej od 1 stopnia do 2 topni kwasu, w baryłkach drewnianych, waga 170 do 180 kg. Cena wynosi około 450—500 fr. cif. Algier za cetnar. Warunki płatności za przedstawieniem dokumentów przy wysyłce. Anglia i Stany Zjednoczone nabywają oliwy algierskie na powyższych warunkach. Daktyle w skrzyniach po 25—50 kg. brutto, tara 10 proc. Figi w skrzyniach od 10 do 50 kg. brutto, tara 10 lub 12 proc. Ajencya konsularna polska w Algierze podejmuje się dostarczani awszelkich informacyi, oraz jest gotowa czynnie popierać nawiązanie stosunków pomiędzy domami handlowymi polskimi, a eksportowemi firmam iw Algieryi.

———ooo———

Wielka Kostjumówka dziecinna (w krainie baśni). Zabawa ta odbędzie się dnia 26 grudnia b. r. we wszystkich salach Domu Narodnego. Tańce pod kierownictwem wyszkolonych sił. Wielka orkiestra muzyczna. Piękny kabaret dziecinny. Konkurs piękności — najpiękniejsze dziecko we Lwowie. Każdy dziecko tańczy i bawi się znakomicie. Pozostałe bilety wstępu można nabyć codziennie od 3—5 popoł. u p. Franciszki Urichowe, Lwów, ul. 3-go Maja 7. 10104

DZIŚ PREMIERA 17. XII. 1923 r. **Teatr BAGATELA** DZIŚ PREMIERA
Początek o g. 8·20
CHITTA DOLORES światowej sławy duet taneczny
Wyjątkowość senzacyjna atrakcyjna
Gościnne występy pp. Marka Windheima i M. Mirskiego z nowym repertuarem. — — —
Instytut dla samobójców Sketch w 1-ej odsłonie. | **DJABLIKI** farsa w 1-ym akcie.
UWAGA: W dniach Święta Bożego Narodzenia 2 przedstawienia: o g. 6 pop. i o g. 830 w.

Przed podjęciem rokowań francusko-belgijsko-niemieckich

Pełnomocnik niem. u rządu francuskiego.

Paryż. (Pat). W sprawie pisma, wręczonego Poincaremu przez niemieckiego charge d'affaires. Havas dowiaduje się, że Hoesch **nie domagał** się ani w rozmowie ani też w złożonym Poincaremu dokumencie **ewakuacyi Zagłębia Ruhry.** — Rząd Rzeszy nie odrzucił układów zawartych przez Francyę z przemysłowcami Zagłębia Ruhry miejscową niemiecką administracyę kolejową proponuje rozpoczęcie z Francyą i Belgią układów celem przywrócenia w Zagłębiu i Nadrenii administracyi niemieckiej.

Rząd Rzeszy wyraża zarazem pragnienie omówienia z sojusznikami całości problemów odszkodowań, co jego zdaniem ułatwi prace komitetów rzeczoznawców. Francya i Belgia nie sprzeciwią się prawdopodobnie podjęciu proponowanych narad, skoro bierny opór na terenie Zagłębia ustał już w zupełności.

Havas stwiedza dalej, że Poincare przygotował wczoraj wieczorem projekt wspólnej noty francusko-belgijskiej. Nota potwierdza naczelne zasady polityki, opartej na zastosowaniu postanowień traktatowych, sprzeciwiając się pozbawieniu komisyi odszkodowań jej uprawnień.

Odpowiedź Poincarego na propozycye Berlina.

W dalszym ciągu nota potwierdza prerogatywy wysokiej komisyi w Nadrenii i występuje przeciw uszczuplaniu praw władz, będących odpowiedzialnymi czynnikami bezpieczeństwa na terenie okupowanym. Przy uwzględnieniu powyższych zastrzeżeń Poincare przyjmie wszystkie oficyalne propozycye Berlina, dotyczące powrotu funkcyonaryuszy, jednak nie masowego odnowienia kontraktów zawartych przez przemysłowców niemieckich z M.I.C.U.M. Projekt, opracowany przez UPoincarego, będzie przedstawiony w Brukseli w ciągu dnia dzisiejszego. Pota zostałaby przesłana rządowi Rzeszy ewentualnie w poniedziałek.

•

Również charge d'affaires interweniował u Jaspara, przedkładając podobnie jak Poincaremu niemiecki punkt widzenia, zaznaczył, że zwróci się w tej sprawie do innych państw sprzymierzonych, i zapewnił Jaspara, że rząd Rzeszy ułatwi prace obu komitetów rzeczoznawców, wyznaczonym przez komisy ę odszkodowań. Jaspar oświadczył, że przed udzieleniem odpowiedzi porozumie się z Francyą.

Paryż. (Pat.) Rządy francuski i belgijski są całkowicie zgodne co do treści odpowiedzi jaka ma być udzielona rządowi Rzeszy.

•

„N. Fr. Presse" donosi z Paryża: Rząd niemiecki za pośrednictwem swego pełnomocnika złożył komisyi odszkodowań notę, w której prosi o **przeniesienie prawa pierwszeństwa przyznanego traktatem pokojowym wszystkim sojusznikom** na wszystkich dochodach państwa niemieckiego **na rzecz pożyczki zagranicznej** przez Niemcy zaciągnąć się mającej. Dziennik dodaje, że chodzi tu o kredyt żywnościowy w Ameryce w sumie 75 milionów dolarów. (Pat).

•

Düsseldorf. (Pat.) Mimo siągniętego porozumienia między pracodawcami a syndykatem robotniczym, pracownicy sprzeciwili się zniesieniu 8-godzinnego dnia pracy.

•

Przemówienia Marxa i Stresemana.

Berlin. (Pat.) Berliński związek dziennikarzy wydał dziś bankiet, na którym byli obecni Marx i min. spraw zagr. Streseman. Kanclerz oświadczył, że naród niemiecki ma obecnie do przybycia okresy cięższe, aniżeli okres wojny, Rząd Rzeszy jest zdecydowany nie zaniedbać niczego, aby uchronić naród niemiecki od grożących mu nieszczęć. Z kolei przemawiał Streseman oznajmiając, że w niedługim czasie będzie ogłoszona druga serya dokumentów, które rzucą światło na bezpośrednie hsprawców wybuchu wojny. Mowca oświadczył, że naród niemiecki złożył bezgraniczne ofiary dla wypełnienia traktatu wersalskiego, nie przyjmie jednak żadnych warunków uwłaczających jego honorowi narodowemu.

———ooo———

Wskaźnik drożyźniany za pierwszą połowę grudnia.

Warszawa. (Pat.) Komisya dla badania wzrostu kosztów utrzymania, na posiedzeniu w dniu 16 bm. ustaliła, że wzrost kosztów utrzymania w Warszawie w okresie od 1. grudnia do 15 .grudnia br. włącznie, w porównaniu z okresem od dnia 16 do 30. listopada, wynosi **66,89 procent.**

———ooo———

Wielkie zmiany w obozie ukr. nacjon. demokracyi.

Lwów, 16. grudnia.

W sobotę wieczorem zaszła zmiana w kierownictwie najsilniejszego ukr. stronnictwa trudowików. Jeszcze przed kilku dniami zgłosiło dotychczasowe kierownictwo (partya Diła), ustąpienie, w sobotę zaś zdecydowała się opozycya objąć kierownictwo partyi. Prezesem stronnictwa obrano ks. Stefanowicza.

Jakie będziemy mieli monety.

Warszawa, 15. grudnia.

Według opracowanego przez min. skarbu projektu ustawy monetarnej, jednostką monetarną Rzeczypospolitej Polskiej ma być złoty polski, zawierający dziewięć trzydziestych pierwszych grama czystego złota. Złoty dzieli się na sto groszy. Jak widać zatem, ustawa opiera się na monemetaliźmie złotym. Zasadnicza jednostka monetarna jest równa frankowi złotemu.

Monety mają być wybijane: Ze złota: po sto złotych, dwadzieścia złotych, dziesięć i pięć złotych. Ze srebra: po pięć złotych, po dwa złote, po jednym złotym i po pół złotego. Z niklu: po dwadzieścia groszy i po dziesięć groszy. Z bronzu: po pięć groszy, po dwa grosze i po jednym groszu.

Minister skarbu może zarządzić czasowe wybijanie monet poniżej pięciu złotych również i z innych kruszców i w tym wypadku ustala rodzaj kruszcu, rozmiary i wagę tych monet.

Monety złote wybijane mają być ze stopu, zawierającego na tysiąc części ogólnej wagi dziewięćset części złota i sto części miedzi, monety srebrne: po pięć złotych ze stopu, zawierającego dziewięćset części srebra i sto miedzi, monety po dwa, jednym i pół złotego, ze stopu, zawierającego 835 części srebra i 165 części miedzi, monety niklowe z czystego niklu, monety bronzowe ze stopu, zawierającego na tysiąc części ogólnej wagi 950 części miedzi, 40 części cyny i 10 części cynku.

Kasy państwowe przyjmować mają monety wszelkich rodzajów, w każdej ilości, z wyjątkiem tych wypadków, w których należności w myśl obowiązujących przepisów, mają być uiszczane w złocie.

Państwo wybijać może monety złote bez ograniczeń kwoty ogólnej, natomiast monety srebrne po pięć złotych, tylko do kwoty trzech złotych na każdego mieszkańca państwa, zaś po dwa, jeden i pół złotego tylko do kwoty łącznie trzech złotych na każdego mieszkańca i wreszcie monety mniejszej wartości łącznie do wysokości kwoty jednego złotego na każdego mieszkańca.

Monety złote wybijane być mogą albo na rachunek państwa, lub na rachunek osób prywatnych, pokrywających koszta wybicia i zgłaszających do przebicia na monete ilości złota, nie mniejsze od stu gramów. Monety z innych kruszców mogą być wybijane wyłącznie na rachunek państwa.

Wykonanie ustawy oraz oznaczenie terminów puszczenia w obieg monet złotowych, powierza się ministrowi skarbu. Dzień wejścia w życie ustawy ustali dekret Prezydenta Rzeczypospolitej.

!! Nareszcie !!
SPOKÓJ i CISZA W BIURACH
!! Nareszcie !!

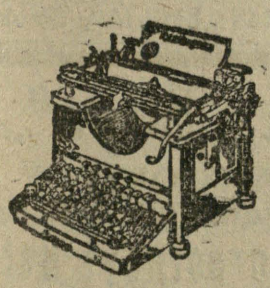

Nowy model Nr. 12.

„CICHY REMINGTON"
to najlepsza maszyna do pisania pisze — cicho i ma »idealne uderzenie«. —
TOW. BLOCK-BRUN SP. AKC.
Warszawa, Hotel Bristol. Lwów, Pańska 11.

NADESŁANE

Pierwsza Małopolska Fabryka
Zwierciadeł i Szlifiarnia Szkła
SP. Z OGR. ODP. 10440
Kraków, Grodzka 60, l. p. Tel. 4078 i 4225
sprz da SZKŁO LUSTROWE BELGIJSKIE W PAKACH po 25 m².

הננו מברכים את אחינו זאב קראניש להתארסו עם מרת עטיל בערנשטייי מזלאטשוב בברכת „גדא טבא" וברוב אשר ועושר.
10994 ארי' ורחל.

Wszystkim, którzy okazali nam współczucie po śmierci naszej ukochanej matki snrdeczne Bóg zapłać 10108
Flinszowie Schönfeldowie.

Kronika.

Od Wydawnictwa

Dalszy spadek markipolskiej zmusza nas do podniesienia ceny pojedynczego egzemplarza z dniem 16. b. m. na

Mkp. 60.000

Równocześnie podwyższa się abonament w miejscu na Mk. 1,500.000, na prowincyi na Mk. 1,680.000, zagranicą na Mk. 1,950.000.

———ooo———

TEATR WIELKI.

Poniedziałek „Nina“ Gościnny występ Anny Sznage-Zielińskiej.

Wtorek „Rigoletto“.

———ooo———

TEATR MAŁY.

Poniedziałek „Sprawa Kaisera“.

Wtorek „Pokojówka szuka miejsca“

———ooo———

TEATR NOWOŚCI.

Poniedziałek „Dziewczę z Holandyi“.

Wtorek „Księżniczka Olalla“

———ooo———

Teatr „BAGATELA“, Rejtana 3.

Od 17. grudnia nowy program: Część 1. „Instytut dla samobójców“, sketch w 1. akcie. Część solowa: Chita & Dolores — Windheim — Marski. Część III.: „Dyablik“, farsa w 1. akcie. Początek o godz. 8-mej wieczorem.

Uwaga! W dnie świąt Bożego Narodzenia dwa przedstawienia. Pierwsze o godz. 6-tej drugie o godz. 8,30.

———ooo———

— **Zaprzeczenie pogłosek o przestemplowaniu banknotów.** Ludzie złej woli rozsiewają pogłoski o mającem jakoby nastąpić przestemplowaniu bankontów markowych — drobnych odcinków na wielomilionowe. Pogłoski te wywołały sztuczne zapotrzebowanie 1, 5, 10 i 20 markowych banknotów, za które płacą obecnie setki, a nawet tysiące marek. Chcąc przerwać tę niezdrową spekulacyę, której ofiarami padają najczęściej ludzie nieuświadomieni, Polska Krajowa Kasa Pożyczk. zawiadamia, że żadnego przestemplowania jednych banknotów na drugie nie będzie.

— **Kary za uchylanie się od ćwiczeń rezerwistów.** W myśl rozkazu M. S. Wojsk. wszyscy dowódcy formacyi ewidencyjnych otrzymali polecenie zestawienia imiennych wykazów szeregowych rezerwy. Wykazy te mają być przesłane do komendantów P. K. U., którzy wdrożą natychmiast postępowanie karne na uchylających się od ćwiczeń szeregowych rezerwy. Właściwe prokuratorye wojskowe wszystkich D. O. K. otrzymają doniesienia karne na tych szeregowych o występek z paragrafu 64 względnie 69 wojsk. kod. karnego.

— (d) **Z dnia.** Znowu jeden z nierzadkich wypadków. Do szewca Pawła Potichy (Zyblikiewicza 49) przyszedł pewien osobnik i przedstawiwszy się jako funkcyonaryusz szpitalnego laboratoryum zaproponował szewcowi handel zamienny, który miał polegać na tem, iż szewc miał od „laboranta“ dostać prowiancik w postaci 1 kg herbaty, 10 kg cukru i i. wiktuały, wzamian za to szewc miał owemu osobnikowi dać parę bucików. Jegomość ów iście hochsztaplerskim gestem kazał sobie buciki chłopakowi szewskiemu za sobą nieść do domu, w drodze koło jednej z bram przy ul. Wałowej stanął, odebrał od chłopca buciki a rozkazawszy mu zaczekać, zniknął w bramie. Chłopiec czekał długo i gościa ani napiwku więcej na oczy nie zobaczył.

Niemniej kutych franków ofiarą padła Jadwiga Malinowska (Piastów 17), do której przyszli dwaj nieznani jacy śsprawcy kupić wilczura i przy sposobności ubijania targu jeden z nich skradł rewolwer 6-strzałowy. — Ofiarą złodziei pokojowych padła stud. filozofii Luna Harz, której z przedpokoju mieszkania przy ul. Sapiehy 51 skradziono płaszcz z kołnierzem kangurowym wart. 200 milionów.

na futra męskie

bobry
nutria sealski
tchórz

pierwszej jakości

magazyn futer Stanisława Wrońskiego Synowie, plac Maryacki

DROBNE OGŁOSZENIA.

KUPNO. — SPRZEDAŻ

„START“ Lwów Kościuszki 8. Telefon 709. Blachę mosiężną, miedzianą i ołowianą oddajemy w zamian za odpadki metalowe. Kupujemy każdą ilość starych metali 04 8

Bilard (Seli) prawie nowy do tego 3 masówki i 3 kule słoniowe oraz 10 kijów do sprzedania u Mosesa Lieblicha, Podhajce. 10432

POSAD POSZUKUJĄ.

Zdolny, technik dentystyczny poszukuje posady. Zgłoszenia pod Feiler, Rzeszów, Grodzisko 5. II piętro Zakład.

Brakarz (Polak) 22 lat, 6 lat pracujący w tem zawodzie z dobremi świadectwami, pragnie zmienić posadę najchętniej przy klepkach i progach, obejmie także wyróbkę. Zgłoszenia do 25.XII w administr. Chwili pod »Brakarz« 0447

WOLNE POSADY.

Zakład techniczno-dentystyczny Leopolda Rottera pl. Smolki 5. poszukuje ucznia lub uczenicy. 0961

Poszukuję inteligentnej panienki do 2 chłopczyków (4 lata i 1½ roku). M. I. Welzer, Stanisławów, Batorego 14. 0441

Żyd. chłopak do obsługi biurowej poszukiwany. Zgłoszenia pl. Marjacki 5, drzwi 4. 111 9

PANOWIE

dbający o swe zdrowie, kupują hyg. artykuły gumowe tak jak przed wojną TYLKO U FIRMY **S. FEDER**
LWÓW, SYKSTUSKA 7.
WYSYŁKA na prowincyę odwrotnie. UWAGA na firmę S. FEDER i Nr. domu SYKSTUSKA 7.

NA ŚWIĘTA

POLECA
F. Rentschner, Lwów, Legionów 3
wszelkie naczynia emaljowane
P. T. Urzędnicy państwowi dostają 15% zniżki za okazaniem legitymacyi w czasie od 10. do 20. grudnia. 10305

Żądajcie tylko znane z dobroci
MYDŁO Z WYCISKIEM
„Brückenstein“
wszędzie do nabycia.
Fabryka LWÓW, PANIEŃSKA 27.

Młody inteligentny bogaty kupiec
war zawdanin
pochodzi z najlepszych rodzin w Galicyi pragnie poznać młodą, inteligentną, piękną, ganacką pannę lub wdowę bezdzietną. Cel matrymonialne pożądane eleganckie urządzone komfortowe mieszkanie w śródmieściu. Oferty „Chwili“ pod „KUPIEC“.

Kapelusze damskie ostatniej kreacyi poleca
Magazyn Mód „EMILIA“, Sienkiewicza 2.

Pończochy i wszelkie trykotaże kupuje się **najtaniej u firmy PFAU, Lwów, Rynek 19 bo wchód przez sień.** 9912

DRUKARNIA LWOWSKA
WE LWOWIE, ul. KOPERNIKA 11
TELEFON 831.
Posiada: maszyny rotacyjne, pospieszne, do składania, — stereotypii etc. — Wykonuje: czasopisma, dzieła, prospekty, druki bankowe i kupieckie, afisze, tabele, etc. w różnych językach. — po cenach umiarkowanych.

MIESZKANIA-LOKALE.

Ucz...zka bankowa szuka przy solidnej rodzinie umieszczenia. Zgłoszenia do administracyi pod »Dobr wynag...« z pies

ROZNE.

Masażystka, stawia bańki, z kilkuletnią praktyką, poszukuje zajęcia. Zgłoszenia Lwów, Pe...arska Nr. 5

Oliwa jadalna „Soya“ (marki „Manchu“)
ŚWIEŻY TRANSPORT)
z fabryki **„Dansk Soyakagefabrik“** w Kopenhadze na składzie angielskiej S. A. Zjednoczonej **Korporacyi Bałtyckiej**
LWÓW. BATOREGO 38, TEL. 1414.

KALOSZE i ŚNIEGOWCE hurtowne i detaliczne po cenach fabrycznych **S. FEDER LWÓW. SYKSTUSKA 7**
Uwagą na firmę S. FEDER i Nr. domu SYKSTUSKA 7.

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręka.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Heschele. „Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1711 Lwów, środa 19. grudnia 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I. p KONTO P.K.O. 142.234

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 60.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 1,500.000 Mk., zam. 1,680.000 Mk., zagr. 1,950.000.
CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszpaltowy milim. 12.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszpaltowy milim. 36.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 48.000 Mk., w tekście i przed kroniką 60.000 Marek, ogłoszenia na pierwszej stronie 72.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 48.000 Mk., najmniej 10 wierszy 480.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 8.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespondencya, kupno-sprzedaż 11.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.
Cała stronica . . . . . 24.000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 12.000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 72.000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej. ---

P. Thugutt złożył misję.

Nowy rząd tworzy Wł. Grabski.

„Witosowe" rezolucye. — Mętna deklaracya Chadecyi. — Przed dalszą parcelacyą Piasta. — Dlaczego p. Thugutt złożył misję. — Koło Żyd. wobec większości czysto polskiej. — Powierzenie misyi uformowania nowego rządu b. min. skarbu p. Wł. Grabskiemu. Nowy rząd będzie czysto fachowy.

Telefonem od naszego korespondenta warszawskiego

Warszawa. 17. 12. W godzinach przedpołudniowych okazało się, że koncepcya rządu parlamentarnego została ostatecznie zarzuconą i powrócono znów do pierwotnego planu p. Thugutta stworzenia

fachowego gabinetu pozaparlamentarnego.

Zmiana ta nastąpiła na skutek enuncyacyj złożonych Thuguttowi przez poszczególne kluby.

Punktem zwrotnym była rozmowa jaką prowadził desygnowany do sformowania gabinetu p. Thugutt z przewodniczącym klubu „Piasta" posłem Dębskim, który zakomunikował, że **wczorajsze jego oficyalne stanowisko nie znaczy by najmniej, by klub był przeciw Thuguttowi; sądzi przeciwnie, że klub „Piasta" użyczy gabinetowi Thugutta życzliwego poparcia.** Oświadczenie to, które było wyrazem zarysowania się w „Piaście" rozmaitych kierunków skłoniły p. Thugutta do zwrócenia się **do prem. Witosa, by wysondować, jaki jest jego stosunek do wczorajszej enuncyacyi Dębskiego i dzisiejszego jego oświadczenia.**

P. Witos odpowiada, jak zwykle wymijająco.

Warszawa. 17. 12. O godz. 12-tej w poł. udał się pos. Thugutt do pałacu prez. Rady min. na Krakowskiem przedmieściu, gdzie odbył dłuższą rozmowę z prez. Witosem. Zapytany o swe stanowisko, oświadczył prez. Witos, że w obecnym momencie nie on jest prezesem klubu Piasta, a decyzya zależeć będzie od uchwały klubu, który zbierze się o 3-ciej w południe.

P. Korfanty daje z sobą mówić.

Warszawa. 17. 12. Niezależnie od pertraktacyj z Piastem zwrócił się p. Thugutt do Chadecyi i z jej ramienia konferowali z nim pp. Korfanty i Chaciński. Od nich otrzymał przedewszystkiem zapewnienie, że **klub chrześc.-dem. liczący w Sejmie ponad 40 posłów opowie się za**

fachowym

gabinetem Thugutta.

Bardzo znamiennym jest komunikat, który wydała Ch. D. w wyniku rozmowy z Thuguttem. Oświadcza w tym komunikacie, że popierać będzie każdy rząd **oparty na większości polskiej a nie na mniejszościach**

słowiańskich.

Dalej uważa Ch. D. za wskazane dla swego stronnictwa pośredniczyć pomiędzy klubami. Konkretnie dadzą się postulaty Chadecyi streścić w następujących 4 punktach: Poprze 1) **rząd oparty o większość polską,**

2)) **rząd, na który Piast wyrazi swą zgodę,**

3) o ile **osoba Piłsudskiego wyeliminowana będzie z kombinacyj,**

4) o ile **fachowy pozaparlamentarny rząd zostanie w jaknajkrótszym czasie przekształcony w parlamentarny.**

Przed dalszą parcelacyą Piasta.

Warszawa. 17. 12. (Pat). O godz. 3-ciej w poł. zebrał się klub „Piasta". Obraduje on dotychczas. Z wiadomości, które przeniknęły dotąd z sali obrad, wie się tylko, że obrady są niezwykle burzliwe i że w klubie „Piasta" wyłoniły się cztery

rozbieżne kierunki.

Pierwszy reprezentowany przez posła Erdmana jest zdecydowanym zwolennikiem kooperacyi wyłącznie z prawicą; inny reprezentowany przez posła Bednarczyka a na który wśród siedmiu posłów piszą się także pp. Dąbrowski i Byrka) jest za zbliżeniem do Thugutta. Trzeci kierunek reprezentuje prez. Witos i obraca się po linii złotego środka.

Ostał mu się inno.. regulamin.

Warszawa. 17. 12. Ogólną uwagę zwrócił ostry kontrowers, jaki zaszedł w kuloarach między pr. Witosem a posłem Bednarczykiem. **Gdy ten ostatni oświadczył Witosowi, że niezależnie od uchwały klubu on i jego przyjaciele opowiedzą się za Thuguttem, zwrócił mu pr. Witos uwagę na postanowienia regulaminowe klubu.**

Wówczas poseł Bednarczyk w rozdrażnieniu odparł pr. Witosowi, że „wnet pozostanie w klubie on sam z... regulaminem.

Warszawa, 17.12. (godz. 11.30 w nocy). Cały dzień poniedziałkowy wypełniły w dalszym ciągu bądź konferencye poszczególnych klubów, bądźto konferencye p. Thugutta z leaderami poszczególnych stronnictw. Dzisiejszy dzień, był niejako dniem deklaracyi, które prawie wszystkie stronnictwa opublikowały. Najcharakterystyczniejszemi są jednak rezolucye Piasta i Chadecyi, mówią bowiem wiele i nic. Znać w jednych głowę p. Witosa, w drugich p. Korfantego.

O godzinie 3 zebrał się Piast na naradę, na której po burzliwej dyskusyi przyjęto następujące rezolucye „Witosowe":

1) Klub P.S.L. stoi na stanowisku jak najrychlejszego zlikwidowania przesilenia rządowego. 2) przyjmując do wiadomoścci sprawozdanie prezydyum, a w szczególnoścci stwierdzenie, że prezydyum w dotychczasowych pertraktacyach nie utrudniało posłowi Thuguttowi jego misyi, klub PSL. oświadcza, że zajmuje życzliwe stanowisko w stosunku do misyi tworzenia gabinetu przez posła Thugutta, zwłaszcza zaś do jego zamiarów wciągnięcia wszystkich odłamów społeczeństwa do pozytywnej pracy nad naprawą skarbu, b) że w zasadzie chciałby widzieć gabinet posła Thugutta parlamentarnym, 3) że poparcie swoje dla gabinetu uzależnia od oparcia się rządu na większości polskiej, oraz od jego programu i składu osobowego.

Otóż Piast przyrzeka wprawdzie poparcie p. Thuguttowi, jeżeli jego gabinet oprze się na większości polskiej i uzależnia swoje stanowisko od jego programu i od składu osobowego.

Rezolucye Chadeków.

Posłowie Ch. D. po wysłuchaniu relacyi pisemnej posłów Chacińskiego i Korhfantego o ich rozmowach z prezesem Thuguttem w sprawie utworzenia gabinetu pod tegoż przewodnictwem stwierdzili, że 1) program prezesa Thugutta ograniczający zadanie nowego rządu do przeprowadzenia sanacyi i do zapewnienia bezpieczeństwa Rzplitej polskiej, **uważają za zgodne z zapatrywaniami własnemi,** 2) projekt prezesa Thugutta stworzenia rządu parlamentarnego, a złożonego z partyi środka i lewicy aż do P.P.S. włącznie uważają **za nierealne i nie prowadzące do celu,** gdyż taki zespół posłów nie stanowiłby większości potrzebnej do przeprowadzenia powyższego programu, szczególnie wobec niezdecydowanego stanowiska P.P.S. co do rządu parlamentarnego 3) projekt prezesa Thugutta stworzenia gabinetu z mężów pozaparlamentarnych z nim na czele posłowie Ch. D. uważają za nie prowadzący do celu gdyż najwybitniejsi przedstawiciele tak pomyślanego gabinetu nadaliby mu cechy jednostronności politycznej, która musiałaby rozpętać wal-

WAŻNE DLA HURTOWNIKÓW!
Pończochy, rękawiczki, trykotaże, guziki, nici i wszelkie towary galant ryjne po cenach bezkonkurencyjnych poleca:
KLEINER, WIESENTHAL i BLEICH
Furmańska 4.

JEDWABIE BROKATY, AKSAMITY
VELVETY, VELOUR-CHIFFONY
Gerber i Steinmetz, Lwów, Kopernika 5.

ki partyjne i uniemożliwiające przeprowadzenie sanacyi skarbu oraz mogłaby wywołać za granicą wrażenie zwycięstwa militaryzmu w Polsce. Klub Ch. D. nadal stoi na stanowisku, że z zespołu klubów tworzących podstawę dla rządu wykluczyć należy te kluby sejmowe, które nie stoją na gruncie państwowości polskiej i że zgodnie ze swoim programem poprzeć może rząd zabezpieczający złagodzenie walk partyjnych i nie wyłączający zasadniczo od współpracy nad zrealizowaniem wymienionego w punkcie 1) programu żadnego klubu stojącego na gruncie państwowości polskiej.

Rezolucye Chadecyi są równie mętne, stwierdzają jednak, że mniejszości narodowe niestojące na gruncie państwowości polskiej nie mogą być wciągnięte w kombinacye gabinetowe.

Wieczorem Chadecya powzięła ponowne rezolucye, w których niema wprawdzie wyraźnie mowy o mniejszościach narodowych, między wierszami czyta się jednak tę samą treść, przyczem w szczególności opowiadają się za wyeliminowaniem z koncepcyi rządowej marsz. Piłsudskiego.

Jak widzimy, stanowisko Piasta i Chadecyi jest wielce niewyraźne, i zawiera aż nadto niedomówień. O ile chodzi o rezolucye Chadecyi są one tak misternie zredagowane, że trudno się wyznać, co właściwie Chadecya miała na myśli. Jeżeli chodzi o mniejszości narodowe, to ponieważ rezolucya chadecka traktuje tylko o mniejszościach narodowych słowiańskich, trudno wywnioskować jakie stanowisko Chadecya zajmie wobec Koła Żydowskiego. Nie można wiedzieć, czy Chadecya wzięła w rachubę Koło Żydowskie, czy też nie wzięła. Widać, że p. Korfanty ma głowę na karku i liczy się z ewentualnem powołaniem go jako przyszłego premiera.

Piast mówi tylko o większości czysto polskiej, nie wspominając ani słowem o mniejszościach narodowych.

Rezolucye Koła Żydowskiego.

Wobec tego stanu rzeczy Koło Żyd. powzięło następującą rezoluccyę:

„Uważając, że zasada jakoby wyłącznie czysto polska większość mogła tworzyć oparcie dla rządu i jedyna była powodem do decydowania o jego składzie i programie, jest antykonstytucyjna, Koło Żyd. oświadcza, że nie udzieli zaufania rządowi, który uformuje się w myśl tej zasady".

„Koło Żyd. oświadcza, że pozostawia sobie wolnę rękę wobec wszelkich faktów, decydujących o programie i składzie mającego powstać rządu, co do których nie wejdzie się przedtem w porozumienie z reprezentacyą Koła Żydowskiego".

Rezolucye N. P. R.

Warszawa, 17.12. Klub parlamentarny N. P. R. uchwalił następującą deklaracyę: Klub N. P. R. stoi na stanowisku 1) szybkiego zlikwidowania rządu ,2) zastrzega się przeciwko wszelkim próbom odnowienia pod taką czy inną formą dawnego rządu ,3) rząd nowy powinien się opierać na zaufaniu polskich stronnictw demokratycznych, 4) rząd winien sobie postawić jako główne zadanie sanacyę skarbu i w tym celu podrządkować interesy klas posiadających najwyższym interesom państwa, 5) rząd winien przyjść z pomocą ludności uboższej dla przetrwania najcięższego okresu uzdrowienia skarbu.

O godzinie 5 poseł Thugutt udał się do Solejówka, gdzie przedstawił marszałkowi Piłsudskiemu swoją koncepccyę. Oświadczył mu, że zamierza uformować rząd, w którym tekę min. spraw wewnętrznych chce powierzyć gen. Sikorskiemu, skarbu Władysławowi Grabskiemu, sprawiedliwości prokuratorowi Rudnickiemu, a wojsko marszałkowi. P. Piłsudski aprobował ten plan i miał dać swoje placet na wypadek powodzenia misyi p. Thugutta.

Po powrocie posła Thugutta z Solejówka, odbyła się w Sejmie długa narada porozumiewawcza lewicy polskiej, która rozważała, czy o ile i które mniejszości narodowe mogą wejść w rachubę dla kombinacyi rządowej, czy też prezes Thugutt winien się zrzec powierzonej mu misyi.

P. Thugutt stanął na stanowisku, że deklaracya Piasta jest tak sprytnie obmyślana, iż w ostatniej chwili może go Piast w Sejmie obalić. Co do mniejszości narodowych miał p. Thugutt oświadczyć, że boji się je wciągnąć w kombinacye, gdyż gotowe to rozjątrzyć niektóre umysły i wywołać walkę, co w rezultacie nie przyczyni się do sanacyi skarbu, pod której hasłem miał zaistnieć jego rząd.

Jak się okazało, wśród lewicy przeważyło zdanie, że stanowikso p. Thugutta jest słuszne i że powinien się zrzec swojej misyi.

O godz. 9,30 poseł Thugutt złożył Prezydentowi Wojciechowskiemu sprawozdanie ze stanu sytuacyi i złożył do jego rąk misyę utworzenia rządu.

O godz. 10 poseł Thugutt wrócił do Sejmu, poczem opublikował deklaracyę, w której m. i. czytamy:

„Zamierzałem utworzyć rząd pacyfikacyi na terenie sejmowym, celem złagodzenia walk partyjnych w okresie pracy nad podniesieniem gospodarki państwowej. W przededniu może być — jej rozkładu zamierzałem stworzyć gabinet złożony z fachowców (Wł. Grabski — Piłsudski)) tego ostatniego powołanie uważałem za konieczne, celem uspokojenia fermentów w armij. Formy rządu pozaparlamentarnego uważałem za najstosowniejszą, gdyż winna ona była być najodpowiedniejszą i najlepszą dla opozycyi.

Rząd ten miał się oprzeć na stronnictwach środka i lewicy od Chadecyi do P.P.S. włącznie Z powodu odmowy Ch. D., złożyłem swoją misyę w ręce Prez. Rzpltej Obawiałem się bowiem, że gabinet pacyfikacyi stanie się gabinetem walki i awantur, a tego chciałem uniknąć.

Warszawa. 17. 12. (godz. 12,30 w nocy). Przed godziną został wezwany do Belwederu urzędujący wicemarszałek Sejmu p. poseł Moraczewski. Wizyta ta stoi w związku, komu Prez. Rzpltej ma powierzyć złożoną przez p. Thugutta misyę.

Mówią o byłym premierze **rektorze Ponikowskim i b. ministrze skarbu Władysławie Grabskim.**

Warszawa. 17. 12. (godz. 1 w nocy). — **Prezydent Wojciechowski powierzył misyę utworzenia rządu p. Władysławowi Grabskiemu.**

P. Grabski misyę przyjął.

O godz .12. w nocy nowo desygnowany premier zjawił się w sejmie i odbył krótką konferencyę prasową. Nowy premier oświadczył, że w myśl życzenia Prezydenta musi działać szybko tak by mógł najdalej w czwartek przedstawić nowy rząd Sejmowi. **Nowy rząd ma być rządem sanacyi skarbu i wolnym od więzów partyjnictwa.** Do rządu wejdzie jak najmniej posłów.

„Przy doborze członków gabinetu mam nie oglądać się na ich przynależność partyjną, a tylko wymagać, aby zdjęli z siebie wszelkie więzy partyjne i słuchali wyłącznie głosu sumienia nakazującego dbać przedewszystkiem o dobro powierzonego ich opracowaniu programu rządowego. P. prezydent zaznaczył, że nie może być mowy o jakimkolwiek szeroko zakreślonym programie chodzi tylko o zaspokojenie podstawowej potrzeby Polski uzdrowienia skarbu. **Chory skarb jest klęską dlawszystkich ludzipracujących i zagraża bezpieczeństwu Rzplitej.** Powołany jestem tylko to zło usunąć odkładając na bok wszelkie inne względy".

Na wszelki wypadek tekę skarbu zachowa dla siebie. Jutro rano będzie konferował z poszczególnymi fachowcami, popołudnie poświęci naradom z leaderami stronnictw.

*

Warszawa. 17. 12. W myśl koncepcyi p. Thuguttą miała zostać powołana do życia **Rada Obrony Skarbu,** w skład której miały wejść wszystkie stronnictwa w stosunku do ich liczebności.

Warszawa. 17. 12. Co do pogłosek, jakoby p. Thugutt miał był stworzyć rząd Dmowski-Piłsudski, należy wyjaśnić, że nie chodziło tu o pozostawienie p. Dmowskiego na stanowisku min. spraw zagr., tylko miał zostać delegowany jako pierwszy delegat polski przy Radzie Ligi Narodów

———ooo———

Dalsze obrady R. Ligi Narodów.

Paryż. (Pat.). Na dzisiejszym posiedzeniu Rady Ligi Narodów przyjęła Rada do wiadomości raport przedstawiciela Urugwaju, oraz uwagi delegata Litwy Galwanauskasa, dotyczące sprawy Kłajpedy.

Rada wysłuchała również raportu delegata hiszpańskiego, w sprawie ustalenia granic na terenie Jaworzyny. Rada Ligi Narodów przyjęła raport komitetu złożonego z przedstawicieli Brazylii, W. Brytanii i Włoch stwierdzając, że sprawa kolonistów niemieckich w Polsce winna być załatwiona na podstawie avis consultativ, który został wyrażony przez Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości w Hadze w dniu 10. września b. roku.

Co do kolonistów już wydalonych z granic Polski rząd polski ma przedstawić Lidze Narodów propozycye dotyczące odszkodowań. Delegat polski zapewnił, że wydalanja jeszcze nieuskutecznione nie będą miały miejsca.

Bezpośrednie rokowania Niemiec z Francyą.

Odpowiedź rządu francuskiego.

Paryż. (Pat.) Odpowiedź rządu francuskiego wręczona wieczorem niem. charge d'affaires Höschowi stwierdza, że ponieważ opór bierny jak się zdaje został zakończony, Francya jest gotowa zbadać wszelkie kwestye, które rząd Rzeszy przedłoży, wszelako zastrzegając sobie prawo porozumienia się z sprzymierzeńcami w sprawach ich interesujących.

Francya stwierdza również, że odrzuci bezwzględnie wszelkie próby pozbawienia komisyi odszkodowań przysługujących jej praw jak również odrzuci wszelki sposób rozwiązania niezgodnie z postanowieniami traktatu pokojowego. Francya zgodzi się na proponowaną przez rząd Rzeszy wymianę zdań pod warunkiem nieuczynienia żadnego uszczerbku prerogatywom komisyi odszkodowań oraz nieprzygotowywania ani bezpośrednio ani pośrednio rewizyi traktatu pokojowego.

Co się tyczy Nadrenii i Okręgu Ruhry to Francya również odrzuci wszelkie usiłowania pozbawienia komisyi nadreńskiej oraz władz okupacyjnych francusko belgijskich przysługujących im praw. Francya gotowa jest wysłuchać wszelkich propozycyi Rzeszy dotyczących ustalenia pewnego modus vivendi na terenach okupowanych i skieruje propozycye te ewentualnie do kompetentnych czynników.

Francya gotowa jest prowadzić rokowania co do przedłużenia terminu układów zawartych z przemysłowcami niem. jak również co do ożywienia życia gospodarczego oraz w sprawach administracyjnych.

Co się tyczy powrotu osób wydalonych z terytoryum okupowanego, to Francya może się zgodzić na ich powrót tylko po zbadaniu każdego poszczególnego wypadku indywidualnie.

Wreszcie wskazuje odpowiedź rządu franc. na panujące w Niemczech stosunki, które uniemożliwiają działalność mię. kontrolnej, a działalność tej komisyi dzysojusz niczej wojskowej komisyi jest nieodzowna w tym celu, aby Niemcy wykonały lojalnie postanowienia traktatu pokojowego.

———ooo———

Ameryka w obronie Niemiec.

Berlin. (Pat.) Wedle informacyi niem. z Waszyngtonu rząd amerykański jest rzekomo zdecydowany odrzucić propozycyę zakwestyonowania na rzecz spłaty odszkodowań kapitałów niem. znajdujących się w Ameryce.

———ooo———

Żałobna rocznica.

Niedzielna rocznica tragicznego zgonu pierwszego Prezydenta Rzeczpospolitej Polskiej minęła cicho i skromnie. Jakaś niewidzialna, głęboko w duszy tkwiąca zapora zdawała się wstrzymywać spontaniczność hołdu dla jasnej, czystej postaci Gabryela Narutowicza, którego tragiczny kres po wiek wieków stanowić będzie ciemną kartę w historyi wyzwolonej Polski. Dziś w pierwszą rocznicę Jego zgonu te moce, które stworzyły psychiczne podłoże grudniowej tragedyi zdemaskowane zostały w zupełności, okazały swą nicość, swą niezdolność, swą zupełną nieprzydatność w sferze państwowo-twórczej. Przywódca Wyzwolenia, poseł Thugutt, Fortynbras wkraczający w dziedzinę, w której źle się działo i zło dokonało swego, ujął kwalifikacye, jakie posiadać powinien premier państwa w zwięzłe formuły; czyste ręce, siła w działaniu zmierzającem do uporządkowania wewnętrznych stosunków i warunki osobiste, zdolne uniknąć i wyminąć nienawiść i namiętność partyjną. Wyrażone w tych postulatach zalety wyczytał poseł Thugutt z postaci wielkiego męczennika, który mimo a może dla tych właśnie właściwości ducha i charakteru stał się ofiarą ślepej namiętności, do obłędu spotęgowanej nienawiści.

Z działalności Narutowicza, jako człowieka nauki i jako polityka, nie padły nigdy słowa, któreby wskazywały na jego zapatrywania filosemickie. Przybył przecie z Europy, gdzie przekonania są wewnętrznym regulatorem światopoglądu jednostki w życiu publicznem i państwowem obowiązuje prawo i sprawiedliwość. Oddając na niego głosy przedstawicielstwo żydowskie nie głosowało bynajmniej na Narutowicza, jako specyalnie przychylnego Żydostwu ale na umysłowość objektywną i o wysokiej kulturze i dobrej woli, jedynych prawdziwych rękojmi, jakie dać może mąż stanu i kierownik losów państwowych. W atmosferze namiętności i nienawiści, w walce materyalnych apetytów, egoizmów właściwości te były czerwoną chustką dla tych sfer, które poza sobą państwa nie widzą. Zaufanie mniejszości narodowych było propagandystycznym pretekstem dla tych papierowych pocisków — i dla tej kuli, która rozdarła mu serce.

Przez tragiczny zgon prez. Narutowicza walka rozpoczęta wówczas wyzwoliła się z osobistej swej postaci. Trwała jednak nieprzerwanie i nieznużenie. I moralna wartość męczeńskiej ofiary odnosi właśnie w smutną rocznicę pozagrobowe zwycięstwo. A jest to najwyższy hołd jaki cieniom pierwszego swego prezydenta może złożyć Polska.

Henryk Hescheles.

———ooo———

Ku czci śp. prez. Narutowicza.

Warszawa. (Pat.) Wczoraj odbyła się uroczysta Akademia ku uczczeniu pamięci pierwszego prezydenta Rzeczypospolitej śp. Gabryela Narutowicza. W Akademii wzięli udział prezydent Wojciechowski, wicemarszałek Moraczewski z gronem licznych posłów, rektor politechniki Ponikowski, prezes Komitetu uczczenia pamięci Artur Śliwiński, prezes Rady miejskiej Baliński i wielu innych. Akademię zagaił rektor Ponikowski, następnie p. Artur Śliwiński skreślił życiorys śp. zmarłego. Na zakończenie uroczystości orkiestra odegrała polonezy Chopina i Noskowskiego.

Warszawa, 17. grudnia. (tel. własny). Wczoraj podczas modlitwy w Wielkiej Synagodze na Tłomackiem odprawione zostało żałobne nabożeństwo za duszę ś. p. G. Narutowicza. Na nabożeństwie byli m. i. senatorowie, posłowie i radni żydowscy.

Chór z nadkantorem Sirotą odśpiewał „El mulej rachmim". Kaznodzieja rabin prof. Schorr odmówił po hebrajsku, następnie po polsku modlitwę „Za zmarłych" („Mazkir Neszomos").

Synagoga była szczelnie wypełniona modlącymi się.

———ooo———

Labour Party — tworzy rząd.

Mac Donald premierem Anglii.

»Poprze go Lloyd George«.

Wiedeń. (AW). „8-Uhr Blatt" donosi z Londynu, że partya pracy (Labor Party) postanowiła przyjąć misyę tworzenia nowego gabinetu. Na przyszłego premiera upatrzony jest Mac Donald. Wielka część liberałów z Lloyd Georgem na czele zamierza udzielić nowemu rządowi swego poparcia. Rada ministrów ma jutro w myśl Labour Party ułożyć tekst oświadczenia w sprawie zwalczania bezrobocia.

———ooo———

Gen. Haller dementuje.

N. Jork. (Ż.A.T.). W czasie swego pobytu w Detroit, oświadczył gen. Haller: „W Stanach Zjednoczonych rozszerzane były wiadomości, że prześladowałem Żydów w Polsce w czasie zawieszenia broni. Zaprzeczam temu kategorycznie Nigdy oficyalnie, czy nieoficyalnie nie wydałem rozkazu, by zamieszkałych w Polsce Żydów traktowano inaczej, aniżeli członków innych narodowości. W sejmie polskim siedziałem razem z Żydami.

Gen. Haller odmówił życzeniu zastępców prasy żydowskiej, którzy pragnęli z generałem odbyć konferencyę i kazał przez swych zastępców oświadczyć, że nie ma nadziei przekonać żydowskich dziennikarzy.

Przy tej sposobności oświadczył zastępcy generała, że wojska gen. Hallera obcinali wprawdzie brody żydowskie, ale że czynili to jedynie z względów hygienicznych.

Kraków. Warszawski korespondent „Naprzodu" donosi, iż otrzymał z Nowego Jorku następujący telegram:

Zebranie, odbyte przez generała Hallera w Nowym Jorku, zakończyło się entuzyastyczną owacyą dla Piłsudskiego. Członek kongresu Celler zaprotestował z Waszyngtonu przeciw przyjęciu Hallera przez dziennikarzy, którym przedstawił się jako „przyjaciel Żydów". Po swych niepowodzeniach p. Haller wraca do Europy na okręcie „Majestic".

———ooo———

Z Rady ministrów.

Warszawa. (Pat). Na posiedzeniu w dniu 17.12 Rada ministrów uchwaliła m. i. projekt utsawy o budżecie Tymczasowego Wydziału samorządowego, projekt ustawy w sprawie ratyfikacyi umowy między Rzplta polską a Królestwem Serbów, Kroatów i Słoweńców, dotyczącej stosunków prawnych obywateli obu stron statut organizacyjny min. reform roln. Wreszcie Rada min. postanowiła na podstawie art. 5 ustawy z dn. 9.10. 1923 o uposażeniu funkcyonaryuszy państw. i wojska mnożną na miesiąc styczeń 1924.

———ooo———

Wybory w Grecyi.

Ateny. (Pat.) Wybory do parlamentu odbyły się w całym kraju w atmosferze zupełnego spokoju. Jak się zdaje zwycięstwo odnjosą Venizeliści. Zdaniem wielu wybitnych polityków utrzymanie monarchii w Grecyi staje się coraz trudniejsze.

Venizelos jednomyślnie wybrany.

Ateny. (Pat). Agencya ateńska donosi: Mimo wysiłków opozycyi, by skłonić wyborców do wstrzymania się od głosowania w Atenach wstrzymało się od udziału w wyborach zaledwie 14 proc. wyborców, a na prowincyi ten procent był jeszcze mniejszy. Venizelos został wybrany jednomyślnie. Definitywne wyniki głosowania w Atenach będą ogłoszone jutro rano.

Aton y. (Pat). Wybory odbyły się w całkowitym spokoju. W Starej Grecyi całkowitą przewagę uzyskała lista liberałów nierepublikańskich. W Macedonii i Tracyi wybrano przeważnie republikaónw. Dawni ministrowie w gabinecie Venizelosa Repoulis, Michalachulos i Oafandaris zostali wybrani. Obliczają, że ogółem wybrano 250 liberałów nierepublikańskich i 120 republikanów.

———ooo———

Z sow. Rosyi.

Gubernia homelska przyłącza się do republiki białoruskiej.

Moskwa. (AW). Zjazd sowietów gubernij homelskiej, uchwalił przyłączyć gubernię do republiki białoruskiej. Postanowienie to powzięte zostało na tej podstawie, że 70 proc. mieszkańców gubernii homelskiej uważa się rzekomo za Białorusinów.

Tereny naftowe w Gruzyi sprzedane Tow. włosko belgijskiemu.

Moskwa. (AW). Rząd sowiecki zatwierdził koncesyę, wydaną przez główny komitet koncesyjny anonimowemu włosko-belgijskiemu towarzystwu na tereny naftowe w Gruzyi i stepie Czieckim. Termin nowej koncesyi obliczony jest na 10 lat. Rząd sowiecki po upływie 20 lat ma prawo żądać wykupienia koncesyi.

Rokowania rumuńsko-rosyjskie.

Wiedeń. (AW). Wedle „Tel. Comp.", rozpoczęte w Tyraspolu rokowania rumuńsko-rosyjskie obejmą następujący program: 1) Połączenie Bessarabi z Rumuną. 2) uregulowanie stosunków finansowych i gospodarczych obu państw, 3) żądanie zwrotu rumuńskiego skarbu państwowego, 4) nominacya posła rumuńskiego w Moskwie i rosyjskiego w Bukareszcie.

O porozumienie Jugosławii z Rosyą.

Wiedeń. (Pat.). Jak donosi W. Al. Ztg. z Belgradu, ministerstwo spraw zagranicznych otrzymało od rządu sowieckiego via Berlin notę, wyrażającą życzenie, przywrócenia normalnych stosunków między Jugosławią a Rosyą. Rząd sowiecki wyraża życzenie wszczęcia z rządem jugosłowiańskim rokowań w tym względzie. Rząd sowiecki wyraża gotowość danja gwarancyi, że wstrzyma się od wszelkiej bolszewickiej propagandy w Jugosławii. Żąda wydania z Jugosławii oddziałów Wrangla. Rząd belgradzki nie udzielił jeszcze odpowiedzi na tą propozycyę.

———ooo———

Trzesienie ziemi w Columbji.

Dotąd 200 ofiar.

Londyn. (AW). Wedle ostatnich wiadomości, po trzęsieniu ziemi w Columbii wydobyto dotąd 200 trupów.

———ooo———

OSTATNIE TELEGRAMY.

Fałszywe banderole tytoniowe

Warszawa. (Pat). Opinia publiczna zaniepokojoną została informacyami o znacznych stratach poniesionych przez skarb państwa z powodu rozpowszechnienia fałszywych banderol tytoniowych drukowanych rzekomo na papierze państwowym przy pomocy klisz autentycznych wykradzionych z państwowych zakładów graficznych. W powyższej sprawie dowiadujemy się z ministerstwa skarbu, że śledztwo prowadzone w sprawie ujawnionych fałszerstw banderol bynajmniej nie wykryło, aby fałszywe banderole odbijano przy pomocy klisz z państwowych zakładów graf.

Rzym. (Pat.) W dniu wczorajszym papież przyjął na godzinnej audyencyi posła Skrzyńskiego. Rozmowa dotyczyła bieżących spraw Polski.

Redukcya kontyngentu belg. w Zagłębiu Ruhry.

Londyn. (Pat.). Według informacyi Timesa z Brukseli, kontyngent z Zagłębiu Ruhr będzie bezzwłocznie zredukowany. Kontroli wojskowa w okupacyi Zagłębia Ruhr i na prawym brzeug Renu będzie paddana jednej komendzie, której siedzibą będzie Duisburg. Rząd belgijski bada propozycye niemieckie w sposób życzliwy i be-

dzie się starał tak postępować, by dla rokowań były drzwi otwarte.

Londyn. (Pat.) Angielski delegat do komisyi odszkodowań Sir Bradbury, który bawi w Londynie w sprawach związanych z mianowaniem delegatów angielskich do komitetu rzeczoznawców powraca w tych dniach do Paryża. Po jego powrocie komisya odszkodowań będąc w pełnym składzie wystosuje zaproszenia do wybranych rzeczoznawców.

W tut. sferach politycznych uważają fakt powołania komitetu rzeczoznawców za najpomyślniejszy wypadek, jaki w związku z zagadnieniem odszkodowań wydarzył się od szeregu miesięcy jeżeli nie od szeregu lat.

Paryż. (Pat). Z N. Jorku donoszą, że Stany Zjednoczone nie są skłonne udzielić Francyi dla konsolidacyi jej długów korzystniejszych warunków, niż W. Brytanii. Zdaje się więc, że wiadomości podawane w Paryżu dotyczące konsolidacyi długów francuskich i zapowiadające obniżenie ich oprocentowania o 2 proc. są nieprawdziwe, ponieważ długi W. Brytanii są oprocentowane w stosunku 3 i pół procent.

———ooo———

Walki w Meksyku.

Paryż. (Pat). Z Meksyku donoszą, że rewolucyoniści opanowali miasto Puebla. W stolicy Meksyku panuje spokój. Rząd generała Obregona trzyma się u władzy.

Przegląd palestyński.

Bank hipoteczny w Tel Awiw. Z Jerozolimy donoszą: W najbliższym czasie zostanie w Tel Awiw otwarty Miejski Bank hipoteczny z kapitałem zakładowym 200.000 f. szt.

W Jafie powstaje Bank Rolniczy pod nazwą „Bnej Benjamin" z takim samym kapitałem zakładowym. Bank ten będzie w pierwszym rzędzie zasilał kolonię „Bnej Benjamin". (ŻAT).

Dom dla imigrantów żydowskich powstaje w Haifie staraniem syon. egzekutywy palestyńskiej. Niedawno odbyła się uroczystość położenia kamienia węgielnego pod tę niezbędną instytucyę. (ŻAT).

Dar syonistów holenderskich. Do Jaffy przybył z Holandyi okręt zawierający 50 sztuk wzorowego bydła rasowego. Jest to dar syonistów holenderskich dla kolonistów żydowskich w Palestynie. (ŻAT).

Życzenia dla Labour Party z okazyi zwycięstwa przy wyborach wysłały organizacye „Histadruth-Haawodah" i „Achduth-Owdim". (ŻAT).

Rocznicę zdobycia Palestyny przez wojska angielskie obchodzono onegdaj w Jerozolimie. Na nabożeństwo **w kościele św. Jerzego** przybyli wyżsi urzędnicy wszystkich wyznań z Sir H. Samuelem na czele, rabini, duchowieństwo wszystkich wyznań i członkowie korpusu dyplomatycznego. Mufti i patryarcha kościoła katolickiego Barlottino nie przybyli na uroczystość.

Modlitwy odprawiono w języku angielskim, hebrajskim i arabskim. (ŻAT).

KRONIKA SPRAW ŻYDOWSKICH.

Ułatwienia imigracyjne do Kanady.

(*) Z Ottawy (Kanada) donoszą, że członek parlamentu kanadyjskiego S. Gedkobs, podkreślił na jednem z zgromadzeń żydowskich, że w praktyce imigracyjnej Kanady zaszła radykalna zmiana.

Rząd Kanady gotów jest otworzyć bramy kraju dla szerszej imigracyi i znieść wszelkie ograniczenia imigracyjne, przyczem ma nadzieję że uda mu się przez przedsięwzięcie środków, zmierzające do Kanady fale imigrantów uregulować w ten sposób, by przypływ obcych był stały i zdrowy. Poczyniło się już przygotowania, by przyjąć około 6000 uchodźców ukraińskich Tow. „Ica" przedsięwzięło kroki, by uchodźcy nie stali się ciężarem społeczeństwa kanadyjskiego i w tym celu postarało, by odpowiednio imigrantów rozdzielić i umożliwić im pracę. (ŻAT.)

Żydostwo palestyńskie za pozostaniem Sir. Herberta Samuela w Palestynie.

(*) W związku z pogłoskami, które rozeszły się w dniach ostatnich, jakoby Wysoki komisarz Sir Herbert Samuel miał być odwołany z swego wysokiego stanowiska w Palestynie na co miało rzekomo też wpłynąć znane oświadczenie dra Hahna, na podstawie którego ortodoksya miałaby powitać z radością rezygnacyę Wysokiego Komisarza, ŻAT. dowiaduje się z Jerozolimy, że w ubiegłą sobotę po modlitwie wieczornej, odbyło się we wszystkich synagogach Jerozolimy zgromadzenia, na których powzięto jednomyślnie następującą krótką rezolucyę:

„Wszyscy Żydzi Palestyny pragną, aby Sir Herbert Samuel pozostał jeszcze długo na swem stanowisku.

(*) **Jubileusz żydowskiego kompozytora.** W niedawnym tygodniu obchodził 25-lecie swej działalności muzycznej znany żydowski kompozytor i dyrygent żydowskiego teatru hameralnego w Moskwie, prof. Lewi Folver. Jubilat w swej kompozytorskiej twórczości opracowywał ze szczególnem zamiłowaniem motywy ludowe żydowskie, dzięki którym stał się bardzo popularnym. (ŻAT.).

Wielka wystawa przemysłowo-rolnicza w Palestynie.

(*) Tel-Awiwski Komitet dla poparcia produkcyi palestyńskiej, czyni gorączkowe przygotowania celem urządzenia w miesiącach marzec-kwiecień, wielką wystawę palestyńskiej produkcyi. Wystawa obejmie następujące działy: rolnictwo, przemysł rolniczy, budowlany, elektrotechniczny, domowy i wyroby sztuki. Poczynione też zostały kroki przygotowawcze, celem udogodnienia publiczności jak i wystawcom udziału w tej wystawie. (ŻAT.).

Mussolini a faszyzm na Wschodzie.

(*) Mussolini przyjął onegdaj w Rzymie na posłuchaniu szefa organizacyi faszystowskiej w Syryi, Palestynie i Sycylii Bruna Augustina i wyraził przy tej okazyi swoje zadowolenie, z przedsięwzięć, czynników włoskich (scil. faszystowskich — od red.) na Bliskim Wschodzie i w dowód swej wdzięczności podarował im swą fotografię.

Wybory do ciała reprezentującego studentów niemieckich.

przeprowadzone w ubiegłym tygodniu na uniwersytetach berlińskich, przyniosły zwycięstwo nacyonalistycznym i antysemickim żywiołom. I tak uzyskali radykalni ludowcy 12 kandydatów, ludowcy 10, socyaliści 2, natomiast grupa postępowców, — t. zw. wolna grupa uniwersytecka, reprezentująca m. i. studentów Żydów — zdołała zaledwie uzyskać 1 mandat.

(*) **Organ Hittlera wznowiony.** Monachijska nacyonalistyczna gazeta „Voelkischer Beobachter" wznowiła przerwane z powodu fiaska puczu hitlerowskiego, swoje wydawnictwo.

(*) **Obecnie odbywa się w Paryżu konferencya „Jointu"**, w której biorą udział przedstawiciele Jointu w Europie, m. i. były reprezentant Jointu na Rosyę, dr. Bogen; obecnie w przejeździe do Ameryki, dr. Bernard Cohn.

— **30-lecie działalności rabina Mazego.** W sobotę dnia 8. bm. święcono w Moskwie 30-lecie działalności rabina Jakóba Mazego na jego posterunku. Delegaci ludności żydowskiej wręczyli sędziwemu rabinowi, który jako ekspert w procesie Beilisa zyskał sobie uznanie i popularność całego świata żydowskiego — adres dziękczynny, w którym podkreśloną jest rola rab. Mazego w najkrytyczniejszych dniach Żydów rosyjskich.

Rabin Maze jest jednym z najwybitniejszych kaznodziei żyd. a w czasach caratu, potem zaś przewrotu w Rosyi stawał niejednokrotnie z nieustraszoną odwagą w obronie Żydów rosyjskich. (ŻAT).

— **Otwarcie jeszywy słobódzkiej.** Z Kowna donoszą: Na ostatniem zebraniu zarządu „Mirachi" uchwalono na nowo otworzyć jeszywę znaną na Litwie pod nazwą słobódzkiej, ewakuowanej w czasie wojny. (ŻAT).

— **Wszędzie ci sami.** Grupa wschodnia „Centralnego Związku obywateli niemieckich mojżeszowego wyznania" w Frankensteinie ogłosiła w niemieckich pismach śląskich oświadczenie, że Żydzi niemieccy nie mają nic wspólnego z Żydami-cudzoziemcami, którzy wykupują niemieckie papiery wartościowe i **„z zadowoleniem powitają tych, którzy z tymi żywiołami postąpią, jak na to zasługują".**

To oświadczenie spotkało się z należytą odprawą w organie Żydów śląskich „Volksbote", który m. i. podkreślił, że Żydzi niemieccy z pewnością nie uzyskają szacunku przez oczernianie Żydów-obcokrajowców. (ŻAT).

— **Nehemiasz de Lieme** wybrany został prezesem holenderskiej egzekutywy syonistycznej.

GENIALNA REALIZACYA KRÓLA REŻYSERÓW
JOE MAYA
HRABINA PARYŻA i APASZA
będzie wkrótce na ogólne żądanie szerszej publiczności powtórzoną. Wszyscy bowiem pragną szczerze ponownie zobaczyć to niezwykłe arcydzieło, nim jeszcze nastąpi wyświetlanie trzeciej serii.

Kupiectwo żyd. wschodniej Małopolski.

w sprawie zaliczki na podatek majątkowy.

Przez cały dzień wczorajszy odbywała się w sali Lw. Stowarzyszenia Kupców konferencya delegatów Kupiectwa Wschodniej Małopolski zwołana z inicyatywy Centralnego Związku Stowarzyszeń Kupieckich. Oprócz delegatów wszystkich miejscowości zjawili się zastępcy Centr. Związku Kupców i Przemysłowców, delegaci organizacyi drobnych kupców i innych zrzeszeń.

Po wyborze prezydyum w osobach pp. dra Haftera (Stanisławów), M. Brandstettera (Lwów) Mahlera (Lwów), oraz sekretarzy dra Schneidra (Drohobycz) i Schleyena (Lwów) — wygłosił poseł Eisenstein obszerne sprawozdanie z przebiegu pertraktacyj z rządem w Warszawie w sprawie dobrowolnej zaliczki kupiectwa żyd. na podatek majątkowy. Zaliczka ta wynosi dla kupiectwa żydowskiego wschodniej Małopolski 500.000 franków. Referent zaznacza, że tylko dzięki usilnym staraniom delegacyi wsch. Małopolski udało się uzyskać ustalenie powyższej kwoty. Dyskusya, w której zabierali głos r. Ulam, drr. Hafter, inż. Feuerstein p. Menkes, dr. Schneider i i. ujawniła, że kupiectwo żydowskie bez wyjątku z ciężkiego zadania się wywiąże, żądać jednak musi, aby kres położyć wszelkim szykanom władz policyjnych, i administracyjnych, ponadto sprawiedliwego i objektywnego udzielania kredytu w P.K.K.P. oraz rewizyi przepisów dewizowych a to ze względu na obowiązek uiszczania zaliczki w obcej walucie.

Wkońcu uchwalono jednomyślnie następującą rezolucyę:

Konferencya upoważnia posła Eisensteina do zawarcia umowy z rządem co do dobrowolnej zapłaty przez kupiectwo żydowskie Wsch. Małopolski zaliczki na podatek majątkowy i wybiera dwu delegatów do Warszawy w osobie inż. H. Feuersteina i dra Haftera celem ułożenia tej umowy.

W końcu konferencya wypowiedziała się za popieraniem „Tygodnika Kupieckiego" jako rzecznika interesów kupiectwa wsch. Małopolski.

———ooo———

Poświęcenie nowej placówki.

Lwów, 17. grudnia.

Wczoraj odbyła się w zakładzie sierót przy ul Zborowskich l. 8. uroczystość poświęcenia nadbudowy drugiego piątra. Uczelnię, w której odbyła się uroczystość wypełnili szczelnie reprezentanci Koła Żyd., gminy wyzn., wszystkich żydowskich instytucyi społecznych i charatatywnych oraz rabini dr. Gutmann i dr. Freund.

W zastępstwie chorego dra j. Korkisa, przewodniczącego Tow. kolonii i ochr. ogr. powitał zebranych inż. B. Czaczkes poczem po odśpiewaniu przez wychowanków zakładu pieśni „Szir Chanukath Habait" rabin dr. Freund odprawił

modły a rabin dr. Guttmann dokonał aktu poświęcenia.

Po przemówieniu dra J. Parnasa (imieniem gminy wyzn.) dr. Schorr imieniem komitetu filadelfickiego podkreślił zasługi kierowników zakładu pp. Anzelnów Voglów, którzy wśród najtrudniejszych warunków potrafili w zakładzie utworzyć prawdziwe ognisko domowe. Z kolei zabrał głos zasłużony przew. kuratoryi dr. Schaff, który przeszedłszy historyę zakładu stwierdził, że nadbudowę poza b. wydatną pomocą komitetu filadelf. zawdzięczyć należy społeczeństwu żydowskiemu, poczem złożył podziękowanie wszystkim tym którzy ofiarnością swą postawili się w pierwszych szeregach akcyi.

Nastąpiło odśpiewanie kilku pieśni przez wychowanków poczem goście zwiedzili zrekonstruowany budynek. Wzorowe urządzenie, bijąca w oczy schludność i celowe wykorzystanie ubikacyj wywołały podziw i uznanie dla zakładu, który daleko odbiega od szablonu zakładów sierocych.

———ooo———

Z sceny i estrady.

N. Jakubowska. — I. Koncert Symfoniczny. — Wacław Kochański.

Jako Rachela zaprezentowała się publiczności lwowskiej primadonna opery poznańskiej a ostatnio krakowskiej pna N. **Jakubowska**, śpiewaczka o dobrych kwalifikacyach i odpowiednich warunkach scenicznych. Pani Jakubowska posiada piękny, dobrze ustawiony głos o dostatecznej wydatności, którym umiejętnie włada. Dobra aparycya, muzykalna fraza, wyraźną dykcya i stosowna gra sceniczna są dalszemi zaletami przemawiającemi na korzyść śpiewaczki, której występowi towarzyszyło zupełne powodzenie. Partnerem jej był p. Ignacy **Mann**, który jak zwykle zachwycał audytoryum swoimi pięknymi wysokimi tonami. W partyi Kardynała wystąpił p. Jan **Zopoth**, którego piękny i silny głos zwłaszcza w dolnych rejestrach zasługuje na pełne uznanie i którego doskonała maska i dobra gra sceniczna bardzo dobre wywarły wrażenie. Obsada innych partyi nie doznała zmiany, całością zaś kierował jak zawsze bardzo starannie p. Józef **Lehrer**.

Obecne stosunki walutowe i połączone z nią olbrzymie koszta każdej imprezy koncertowej zatamowały cały ruch muzyczny z powodu zbyt szczupłej sali bowiem, jaką Lwów rozporządza pokrycie tych kosztów stało się niemożliwe. Z tych powodów nie można sprowadzać zagranicznych artystów, którzy honoraryum pobierają w dolarach, dlatego też urządzanie koncertów orkiestralnych stało się dla poszczególnych towarzystw rzeczą niemożliwą. Dotychczasowe próby w tym kierunku spełzły na niczem a dopiero wspólnym staraniom Polskiego Związku Muzyków, którego członkowie przyjęli bezpłatny udział i Polskiego Towarzystwa Muzycznego, które dostarczyło salę, dyrygenta, nuty itp. udało się doprowadzić do skutku I. Koncert Symfoniczny, który odbył się w niedzielę w południe. Program koncertu tego poświęcony był w zupełności dziełom Beethovena a obejmował Uwerturę do „Prometeusza", VII. Symfonię i Koncert skrzypcowy. Pod dyrekcyą Dr. Adama **Sołtysa** wykonała orkiestra powyższy program zupełnie poprawnie a jedynie zbyt słaba obsada instrumentów smyczkowych w stosunku do instrumentów dętych wywoływała dość poważną dysproporcyę. Uwerturę odegrano z brawurą co do niektórych temp zaś w Symfonii zwłaszcza drugiej części można mieć pewne zastrzeżenia, nie mówiąc już o części ostatniej, która widocznie z powodu spóźnionej pory była zupełnie chybiona. **Solistą był p. Feliks Eyle.** Koncert Beethovena odegrał p. **Eyle** bardzo dobrze z prawdziwem poczuciem stylu a pod względem technicznym bez zarzutu, orkiestra zaś akompaniowała dobrze a tylko w niektórych miejscach nieco za głośno.

Dwa dni przedtem odbył się Koncert p. Wacława **Kochańskiego.** Specyalnością p. Kochańskiego są drobniejsze utwory, które też zazwyczaj bardzo dobrze wykonuje. Cały szereg takich właśnie kompozycyi obok Koncertu Tor-Aulina obejmował program jego produkcyi a między innemi kilka nowych transkrypcyi Fr. Kreislera, które wywołały żywsze zainteresowanie. Przy fortepianie zasiadła tym razem pani Helena **Ottawowa**, która koncertantowi dzielnie towarzyszyła.

Alfred Plohn.

MŁODY POWSTANIEC

wspaniały dramat osnuty na tle walki o niepodległość „Stanów Zjednoczonych Ameryki" po zwycięstwach Lafayette'a, Kościuszki i Rochambeau **Dziś Kino LEW.**

Vertex

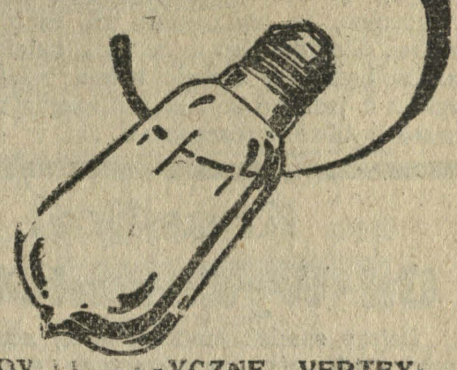

ZAKŁADY ELEKTRYCZNE „VERTEX"
WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA Nr. 98.

NADESŁANE

Do Społeczeństwa żydowskiego!

Celem uniknięcia nieporozumień, wynikłych w związku z ogłoszeniem Twa Rygorozantów, zamieszczonem w numerze 1703 „Chwili" z dnia 11. grudnia b. r. podajemy do wiadomości publicznej, że Two „Ognisko", które dotychczas prowadziło wspólną akcyę na prowincyi z Twem Rygorozantów, w tym roku nie mogło odnowić umowy ze względów czysto praktycznych, co jednak wcale nie wpłynęło na stosunki przyjazne między oboma Towarzystwami. Potrzeby naszego Towarzystwa, utrzymującego we własnym zarządzie kuchnię akad., która wydaje dziennie

600 objadów, 300 kolacyj i śniadań

wzrosły obecnie nieproporcyonalnie do dochodów tak że okazała się konieczność prowadzenia akcyi samodzielnej przez Two „Ognisko".

Spodziewamy się więc ,że społeczeństwo żyd. nie odmówi swej wydatnej pomocy dla tak ważnej placówki jak kuchnia akademicka.

Wydział Twa Akad. żyd. „Ognisko"
Lwów, ul. Św. Teresy 26 i. 10535

Młodzież żydowska w Kamionce Strumiłowej złożyła na rzecz. Żyd. Menzy Akad. **10,000.000 Mkp., za co serdecznie dziękuje**
Wydział Twa Akad. „OGNISKO"
10356 we Lwowie.

Spróbujcie nowej wyśmienitej **HERBATY Nr. 103**
FELS TEA Co
WARSZAWA.

Wydział Twa RYGOROZANTÓW składa najserdeczniejsze podziękowanie WP. Drowej K. SELZEROWEJ i innym Paniom za owocną Ich pracę na herbatce urządzonej na dochód Twa dn. 16. XII. w kawiarni »Warszawa«.

Tą samą drogą Wydział dziękuje WP. Fr. Moszkowiczowi za bezinteresowne oddanie lokalu. Lwów, 17. grudnia 1923.

Za Wydział: Dr. Henryk Graf, przewodn. Singer Oskar, cand. med., sekretarz. 10540

Serdeczne podziękowanie składa Zw. Żyd Stud. Polit. we Lwowie kołu mat. „Sztuka" za bezinteresowne i ofiarne urządzenie herbatki na cele tegoż Związku.

„Żyd. Tow. Szkoły Ludowej i Średniej we Lwowie ul. ZYGMUNTOWSKA 17 poszukuje

nauczyciela gimnastyki

i wychowania fizycznego dla zakładów naukowych Towarzystwa we Lwowie.

Kandydaci z pełną kwalifikacją według ustawy z 25/IX. 1922 lub mający warunki, by uzyskać od Min. W. i O. prawo nauczania, **mają przesłać podania do Zarządu Towarzystwa w terminie do 10. stycznia 1924 r.**

Znajomość języka hebrajskiego wymagana.

Posada na razie prowizoryczna w zastępstwie urlopowanego do końca roku szkolnego nauczyciela gimnastyki i w razie zadawalniającej służby Towarzystwo w roku szkolnym 1924/25 utworzy drugą posadę nauczyciela gimnastyki. 0541

KOMUNIKATY TEATRALNE.

— **A. Dicescu primadonna królewskiej opery rumuńskiej** wystąpi w Teatrze Wielkim we czwartek w „Trawiacie". Znakomita śpiewaczka wystąpiła już raz w Warszawie i wtedy krytycy jak Niewiadomski i Szopski wyrażali się o jej kreacyi z najwyższemi pochwałami. Kasy od dziś sprzedają bilety. Dyrekcya Teatrów chcąc dać możność usłyszenia artystki pewną część biletów przeznaczyła dla abonentów.

*

Do informacyi tej należy dodać, że występ p. Anastazyi Dicescu stanowi prawdziwą atrakcyę dla muzykalnego Lwowa. P. Dicescu jest obdarzona wyjątkowo pięknym sopranem koloraturowym, a jej ostatnie występy na scenie i estradzie warszawskiej, zdobyły jej bardzo szybko serca i sympatyę publiczności oraz pełne uznanie krytyki. Spodziewać się należy, że jej występ we Lwowie będzie jednym jeszcze śjściem wawrzynu w działalności scenicznej znakomitej artystki.

— **Nowa operetka.** Ruchliwy Teatr Nowości przygotowuje na piątek nową operetkę pt. **„Królowa Montmartru" Vada Ennem** w tłumaczeniu Marka, z lokalizowanem na tle naszych stosunków. Operetka ta ze względu na piękną mu-

TELEGRAM KARNAWAŁOWY !!

Pięknie odnowiona dawna Sejmowa sala W GMACHU H-ty SKARBKA
24 m. długa, i 10 m. szeroka z bocznemi ubikacjami do wynajęcia 10529
»» NA ZABAWY, począwszy od 31. grudnia b. r. ««
Bliższych informacji udziela się w kancelarji Kina Lew codziennie od 10 do 12-ej przedpoł.

PERFUMY FRANCUSKIE

MYDŁA TOALETOWE, PUDRY, KOSMETYKI itp. poleca
najtaniej ENIS, Lwów, Skarbkowska 6

Wielka Kostjumówka dziecinna (w krainie baśni). Zabawa ta odbędzie się dnia 26. grudnia b. r. we wszystkich salach Domu Narodnego. Tańce pod kierownictwem wyszkolonych sił. Wielka orkiestra muzyczna. Piękny kabaret dziecinny. Konkurs piękności – najpiękniejsze dziecko we Lwowie. Każdy dziecko **tańczy i bawi się znakomicie.** Pozostałe bilety wstępu można nabyć codziennie od 3—5 popoł. u p. FRANCISZKI URICHOWEJ, Lwów, ul. 3-GO MAJA 7. – Czysty dochód przeznaczony dla wspierania Ociemniałych sierót żyd. wschodniej Małopolski. 10104

cykę i oryginalne tło cieszy się tak zagranicą jak i w Warszawie olbrzymiem powodzeniem. Obsadę tworzyć będą pp. Kasprowiczowa, Brzeska, Lubicz, Kuligowski, Tatrzański, A. Kowalski, Sowiński i in. Reżyseruje p. Kuligowski, dyryguje p. Seredyński. Tańce układu St. Faliszewskiego, w wykonaniu pp. Biczównej, Burkackiej, Ciesielskiego i zespołu baletowego. Nowością będzie w trakcie baletu pokaz mód paryskich z jednego ze znanych magazynów. Przedsprzedaż biletów rozpocznie się w środę rano.

Kronika.

Od Wydawnictwa

Dalszy spadek marki polskiej zmusił nas do podniesienia ceny pojedynczego egzemplarza z dniem 16. b. m. na

Mkp. 60.000

Równocześnie podwyższa się abonament w miejscu na Mk. 1,500.000, na prowincyi na Mk. 1,680.000, zagranicą na Mk. 1,950.000.

Abonentów upraszamy o nadesłanie dopłaty za grudzień, która wynosi we Lwowie 125.000 mk., na prowincyi 140.000 mk., zagranicą 160.000 marek.

———ooo———

TEATR WIELKI

Wtorek „Rigoletto".

Środa „Nina". Gościnn występ. Sznage-Zielińskiej.

———ooo———

TEATR MAŁY.

Wtorek „Pokojówka szuka miejsca".

Środa „Sprawa Kaisera".

———ooo———

TEATR NOWOŚCI.

Wtorek „Księżniczka Olala".

Środa „Księżniczka Olala".

———ooo———

Teatr „BAGATELA", Rejtana 9.

Od 17. grudnia nowy program: Część I. „Instytut dla samobójców", sketch w 1. akcie. Część solowa: Chita & Dolores — Windheim — Marski. Część III.: „Dyablik", farsa w 1. akcie. Początek o godz. 8-mej wieczorem.

Uwaga! W dnie świąt Bożego Narodzenia dwa przedstawienia. Pierwsze o godz. 6-tej drugie o godz. 8,30.

———ooo———

Ukraiński Narodowy Teatr „Besidy"
(ul. Szaszkiewicza 5).

We środę 19. bm. godz. 7 wiecz. „Baron Kimmel", operetka. Bilety wcześniej w Sojuznym Bazarze, (ul. Ruska, dom Dniestru).

———ooo———

— **„O zagadnieniach metapsychiki"** prelekcya mż. Libańskiego odbędzie się dziś we wtorek o godz. 7 wiecz. w sali Instytutu Technologicznego.

— **Wieczór Homera i Ajschylosa** odbędzie się dziś we wtorek o godz. 8.15 wiecz. w dużej sali Tow. Muzycznego. Wszystkie bilety wysprzedane.

— **Uniwersytet Ludowy.** „Polska Współczesna" — wtorek 18 b. m. Ostap Ortwin „Liryka współczesna", czwartek 20. b. m. ks. prof. Żyła „Sztuka lwowska". Sala Muzeum Przemysłowego ul. Hetmańska. Środa 19 b. m. prof. A. Sołtys „Muzyka polska" z ilustracyą muzyczną w małej sali Tow. Muz. ul. Chorążczyzny. Początek zawsze o godz. 7-mej.

— **„Wyprawa na najwyższy szczyt świata Monte Everest".** Pod tym tytułem staraniem Towarzystwa Wiedzy Wojskowej i Sekcyi Narciarskiej I. L. K. S. Czarni wygłosi major dr. Władysław Fuchs odczyt, który odbędzie się w wielkiej sali Kasyna Oficerskiego przy ul. Fredry 1. dnia 19. b. m. o godz. 18. Wstępy po 200.000, 100.000, i 50.000 mk. Cały dochód przeznaczony na fundusz olimpijski.

— **Wystawa Gwiazdkowa** Towarzystwa Sztuk Pięknych przy ul. Dzieduszyckich 1 (boczna brama Muzeum Przem.). Nowe prace na miejsce już sprzedanych nadesłali art. mal.: Wygrzywalski, Kostynowicz, Mackiewicz, Jarosiewicz i w. in. W salonie Nieustającej Wystawy, do którego już stale wolny wstęp jest do sprzedania wspaniały obraz figuralny śp. art. mal. Popiela oraz wystawa karykatur politycznych z czasów Austryi śp. art. mal. Pstraka .

— **Podwyżka cen soli i wyrobów tytoniowych.** Wedle otrzymanych informacyi, z dniem 15. b. m. podwyższono cenę soli o 110 proc., z dniem zaś 18. b. m. (t. j. od dziś) cenę tytoniu 32 proc., cygar o 42 proc., a cenę papierosów o 45 proc. (Pat).

— **Rada miejska** uchwałami z dnia 29. listopada i 6. grudnia podwyższyła na dalszy okres wymiarowy począwszy od 1. stycznia 1924 roku dotychczasowe opłaty od samochodów, motocykli, koni i mułów w obrębie linii akcyzowej m. Lwowa dziesięciokrotnie (10-krotnie) natomiast opłaty na rogatkach podwójnie.

Opłaty te będą więc następujące: I. **W obrębie linii akcyzowej:** 1) od samochodów osobowych po 1,000.000 mkp. od siły 1 K. M. motoru, 2) od samochodów ciężarowych: a) przy kołach gumowych po 500.000 mkp. od siły 1 K. M. motoru, b) przy kołach gumowych i żelaznych lub tylko żelaznych po 1,500.000 od siły 1 K. M. od motoru; 3) od motocyklu: a) dwukołowego od sztuki po 1,500.000 mkp., b) trzykołowego od sztuki po 2,500.000 mkp., 4) Od koni i mułów utrzymywanych przez osoby prywatne (zaprzęgowych, powozowych i pod wierzch); a) na własny użytek od sztuki po 1,000.000 mkp., b) roboczych tj. dorożkarskich, lub utrzymywanych na podstawie karty przemysłowej lub opłaty placowej od sztuki po 500.000 mkp., c) spedytorskich od sztuki po 1,000.000 mkp. Źrebaki niepodkute są wolne od opłaty.

II. **Na rogatkach:** Od przejezdnych samochodów, motocykli oraz pługów, motorów, i traktorów z wyłączeniem samochodów i motocykli zwolnionych od tych opłat w myśl obowiązujących przepisów: 1) a) od motocyklu dwukołowego od sztuki 20.000 mkp., b) od motocyklu trzykołowego od sztuki 40.000 mkp., 2) od samochodów: a) osobowych na gumach od sztuki 100.000 mkp., b) ciężarowych o obręczach gumowych od sztuki 100.000 mkp., c) ciężarowych o obręczach żelaznych lub gumowych i żelaznych od sztuki 150.000 mkp. 3) od pługów i motorów 32.000 mkp., 4) od traktorów 100.000 marek.

— **Okręgowa Dyrekcya Poczt i Telegrafów** we Lwowie komunikuje: W urzędzie pocztowym w Potoku Złotym (powiat Buczacz) zaprowadzona została z dniem 15. grudnia br. służba telefoniczna i telegraficzna w ograniczonych godzinach dziennych.

— **Najlepszym i najwydatniejszym jest tylko tłuszcz jadalny „EUKOS".** 10426

— **Ogień domowy** wybuchł w dniu wczorajszym u Zofii Onyśki, zam .przy ul. Zofii 44. Ogień zlokalizowano.

— **Zdziczenie.** 19-letnia A. R. doniosła policyi że onegdaj jeden z żołnierzy zaprowadziwszy ją na „Kaiserwald" w towarzystwie jakiegoś kulawego mężczyzny dopuścił się na niej gwałtu.

— **Nasze służące.** Pepi Seibel, zam. przy ul. Krakowskiej 3, doniosła,, że służąca jej odchodząc ze służby skradła jej garderobę damską wartości 50 milionów mk .

— **Z kroniki kradzieży i włamań.** Władysław Hawlig ślusarz M. K. E. zam. przy ul. Świętokrzyskiej 51, doniósł policyi, że nieznany sprawca włamawszy się do jego mieszkania skradł biżuteryę wart. 500 milionów mk. — Ten sam los spotkał też Eliasza Procia ,do którego po wyłamaniu krat dostali się nieznani sprawcy i skradli garderobę wart. 350 milionów mk. — Z restauracyi Ignacego Hackla przy ul. Rapaporta 5 skradziono rozmaite rzeczy wart. 15 milionów. — Ze skrzyni umieszczonej w niezamieszkanej chacie skradziono onegdaj na szkodę Stefana Hryciowa z Siedlisk rzeczy wart. ćwierć miliarda mk.

— **W poszukiwaniu za dolarami.** Urząd walki z lichwą przeprowadził w dniu wczorajszym ponowną **rewizyę w kawiarni „Wiedeńskiej"** oraz w restauracyach przy ul. Stanisława, Rejtana i Rzeźnickiej, która dała w wyniku kilkaset dolarów.

— **Ministerstwo kolei w sprawie modlenia się w wagonach kol.** Minist. kolei wydało cyrkularz, w którym wyjaśnia, że w myśl konstytucyi niema przyczyny do ograniczania Żydów w odprawianiu modlitwy w pociągach przy użyciu przedmiotów liturgicznych (tales i tefilin) — o ile to nie koliduje z porządkiem i bezpieczeństwem publicznem.

— **Wstrzymanie paczek pocztowych do Austryi.** Ministerstwo poczt poleciło urzędom pocztowym wstrzymać do odwołania przyjmowanie paczek listowych z podaną zawartością do Austryi oraz przyjmowanie paczek i listów z podaną wartością tranzytowanych przez Austryę.

(g) **Wystawa Szomrowa w Warszawie.** Od dwóch tygodni otwarta jest w Warszawie wystawa prac szomrowych. W dwóch dużych pokojach, (własności organizacyi szomrowej) wystawione są okazy, wykonane bądź w warsztatach szomrowych, bądź też przez członków organizacyi w domu, świadczące o dużej inteligencyi wykonawców i dużym nakładzie trudu ze strony kierownictwa.

Prace z dziedziny praktycznego i artystycznego stolarstwa i ślusarstwa, elektrotechniki, szycia, haftów, robót batikowych, malarstwa i rzeźbiarstwa budzą duże zainteresowanie i codziennie są oglądane przez liczne rzesze odwiedzających.

Bardzo ciekawe są artystycznie wykonane zdjęcia fotograficzne, nadsyłane przez szomrów przebywających obecnie w Palestynie, przedstawiające czy to obrazki z życia w „kwuchach" czy też zdjęcia z natury i przyrody palestyńskiej. Kierownictwo wystawy nosi się z zamiarem wydania nakładu tych fotografii dla celów propagandystycznych.

— **Clemenceau uległ wypadkowi automobilowemu.** Jak donoszą z Saint Germaine, Clemenceau uległ wypadkowi samochodowemu. Wypadek został spowodowany tem, że szofer chcąc wyminąć drzewo na drodze, mimowoli uderzył w nie z gwałtowną siłą. Szyby auta zostały strzaskane, odłamki zaś szkła dotkliwie pokaleczyły Clemenceau w głowę i czoło. Clemenceau został przewieziony do szpitala w Saint Germaine, skąd po zaszyciu ran odwieziono go do Paryża.

— **Aresztowanie 300 komunistów w Berlinie.** Prezydyum Policyi w Berlinie donosi, że komuniści urządzili wczoraj pod pretekstem kongresu bezrobotnych zjazd delegatów z całego państwa. Wspomniany kongres został przez komendanta wojskowego na podstawie stanu wyjątkowego zakazany. Mimo to jednak odbył się. Policya wkroczyła na zebranie i aresztowała wszystkich obecnych w liczbie 300 osób. (Pat).

— **Wydalanie uchodźców rosyjskich z Gdańska.** W ostatnich dniach nowy szereg t. zw. uciążliwych cudzoziemców otrzymał nakaz opuszczenia terytoryum w. miasta. Tym razem nakaz dotyczy przedewszystkiem Rosyan, zamieszkałych głównie w Sopotach. Wydalenie to motywowane jest wzrastającem w Gdańsku bezrobociem i stoi w związku z aresztowaniami i rewizyami wśród miejscowych komunistów. (AW).

— **Rewizya w lokalu rosyjskiej misyi handlowej.** W Genui dokonano rewizyi u członków rosyjskiej misyi handlowej jak również w siedzibie jej urzędowania. Pomimo protestów kierownika misyi i powoływania się na eksterytoryalność lokalu skonfiskowano liczne dokumenty. Rewizya przeprowadzoną została w związku z wykryciem spisku komunistycznego. (Pat).

— **Rokowania francusko-rosyjskie w Warszawie.** „Izwiestija" donoszą, że do Warszawy przyjechał znany przemysłowiec francuski Lagage, który rozpoczął rokowania z przedstawicielem sowieckiej misyi handlowej w Warszawie Miaskowem w sprawie zakupu lnu w Rosyi oraz zbytu manufaktury francuskiej na rynkach francuskich. (AW)

Film ze śpiewami solowemi i choralnemi

Bajka o miłości" (aktów 6) wyświetlany obecnie w „Marysieńce" i „Koperniku" — wał niebywałe poruszenie w szerokich kołach publiczności. Jeśli kto łakn e dobrej kinematograficznej, pięknych śpiewów i doskonale zgranej orkiestry symfonicznej

ech pośpieszy, póki czas do „Kopernika" lub „Marysieńki".

Ekshumacya zwłok żołnierzy austryackich w Warszawie członek austr. zgromadzenia narodowego dr. E. Weiss podjął w imieniu Stow. Czerw. Krzyża starania o ogólną akcyę zwłok żołnierzy narodowości austryackich, którzy w czasie wielkiej wojny polegli w Polsce i dotychczas w niej leżą.

O połączenie się z „hinterlandem" polskim. W Gdańsku Liga Obrony Praw Człowieka, licząca około 30 członków jako szczególny cel postawiła sobie dążenie do gospodarczego połączenia Gdańska z „hinterlandem" polskim.

———ooo———

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 17. grudnia.

Tendencya efektów chwiejno-zwyżkowa przy małych obrotach. Popyt na Olkusz, Parowozy, Tespy, Polska Nafta, Bruggery. Obroty następujące: Akc. Hipoteczny 1325, 1310, 1240, 1300 (1050), Małopolski 1400, Pokred 80, 87 90 Przemysłowy 545, 550, 540, 535, 547, 543, 544 543, 545, Z. B. K. 245, 230, 240, 260 270 300, 325, 340, Nafta 800, 700, 850 830 825 770, P. T. B. 225, 245, 240, 266, 250 260 Warszawa 8100, 8150, Siersza el. 300, 325, Tespy 7600, 7400, 7500, 7525, Zieleniewski 24000 Ćmielów 1475, 1400, 1450, 1500, Karpalit 950, 940, Niemojowski 620, 650, 670, Oikos 6650, Parowozy 725, 700, 725, 700, 675 750 Pezet 250, 240, 245, Pocisk 600, 625, Sierg. 12000, 12250, 12500, Browary 29000, 30000 30500, 30400, Chodorów 6450, 6500, 6600 6525, 6625, 6620, Cegielski 1000, 980, 1025 1050, Gafota 340, 350, 360, Tohan 450.

Wypłata dywidendy „Oikos" S. A. dywidenda za r. 1922—23 kupon 2, płatny od 17. b. m. w Pol. Banku Przemysłowym.

W niekotowanych: Arma 1000, Azot 650, 625 10000, 10200, 10500, dr. 11000, Elektr. n. 220, 210, 200, 180, Gazolina 3000, 2600, 2700 2400, 2425, Gazociągi 550, 500, 475, Lesie- 1700, 1625, Jaworzno 37000, 26500, 36000 drobne 38000, 37500, 37000, 37750, Gazy 38000, 37500, 37250, 37000, 3600o, Machlejd 825, Nitrat 400, 380, 385, Radziwiłł 1650 Rolindustria 230, 235, 240, 250, Szkło 1250 1400, Węglówki 51, 48, 47, 46, 45 40 44 dropol 85, 90, Brugger 1200, 1250, 1180, 1175 Drożdże G. 1300, Foresta 700, Len 1800, 1725, 1700, Lokomotywy 900, Olkusz 900, 920, Przeworsk 300000, 280000, Schoen 130000 00000.

Walutowe notowania pozagiełdowe.

Lwów, 17. grudnia.

Dol. am. 5700000, Dol. kan. 5300000, Kor. 150000, Franki franc. 285000, Fr. szw. 950000 belg. 250000, Guld. hol. 2000000, Lei rum. 22000 wł. 225000, Funty szt. 22500000—23000000 Wiedeń 78, Praga 155, Czerniowce 23000.

Złoto: 20 kor. 22500000, 20 fr. 20500000 mk. 25000000, 10 rubli 30000000.

Srebro: Kor. 420000, 5 kor. 2150000, flo- 1000000, ruble 1700000, kopiejki 750000.

Z Giełdy zbożowej.

Lwów, 17. grudnia.

Przy licznym udziale prawie bez obrotów. Transakcye tylko w kaszy hreczanej. W zbożu wszędzie silna podaż przy zupełnym braku popytu. Tendencya zwyżkowa utrzymuje się nadal — usposobienie rezerwowane.

W szczególności płacono pszenicę krajową 9000000—9300000; żyto małopolskie 8800000 — 8000000, jęczmień przemiałowy 8000000—8400000 mąka pszenna 40 proc. „0" 30000000, mąka pszenna 55 proc. „1" 25000000, mąka pszenna 70 prc. „4" 20000000, mąka żytnia 60 proc. 20000000, mąka żytnia 70 proc. „1" 1800000, (typy młyny lwowskie loco Lwów brutto za netto łącznie z workami). otręb pszen. netto bez worka 8000000, otręb żytni netto bez worka 5000000 (ceny szacunkowe bez transakcyi), kasza hreczana 28000000-30000000 gdzie będzie się leczył w domu.

Giełda krakowska.

Kraków. 17. 12. (Pat). Pol. B. Przem. 545 575, B. Powsz. kred. 95, 100, B. Hipoteczny 1150 1170, B. Małopol. 1500, 1400, B. spół. zarob. 4000 4300, Tohan 550, 680, Impeks 22, 22.5, Pharma 515, 535, Polski Glob 90, 100, Żegluga 110, 120 Zieleniewski 22.5, 23.5, Cegielski 1020, 1100 Trzebinia masz. 850, 900, Parowozy 790, 870, Automotor 450, Rohn Ziel. 450, Pocisk 650, Siersza górn. 15000, 15500, Tepege 5500, 6200, Nafta 800 850, Pezet 300, 365, Pokucie 650, 675 Oikos 5250 5750, Strug 1500, 1800, Synd. kosz. 250, 270 Potęga 9500, Trzebinia tłusz. — Krakus 1000, 1200 Siersza el. 310, 325, Chodorów 6450, 6600, Niemojowski 675, 750, Piasecki 3000, 3400.

Giełda warszawska.

Warszawa, 17. 12. (Pat). Dolary St. Zjedn. 5858, 5742, Belgia 268 i pół, 263 i pół, Holandya 2221, Londyn 25640, 25140, N. Jork jak gotówka Paryż 310, 304, Praga 169, Szwajcarya 1022, 1002, Wiedeń 82 i pół, 80 i ośm dziesiątych, Włochy 525 i jedna czwarta, 8 proc. pożyczka 9000.

Warszawa, 17. 12. (Pat). Bank dysk. 4, Bank handlowy 3950, 4100, B. dla h. i p. 1000 1100, Kred. warsz. 1300, B. małop. 1200, Przem. Lwów 525, 210, Powsz. Kred. 90, Zjedn. ziem. polskich 925, Związek spół. zarob. 4100, 4200, Bank związku ziem. 400, 410, Cerata 225, 210, Sole potasowe 6800, Kijewski i Scholce 2920, 3300, Spies 1250, Puls 410, Wildt 405, 407 i pół, Chodorów 6650, 6600, Czersk 750, Częstocice 4200 4750, 5200, Gosławice 1200, 1225, Michałów 1700 Warsz. tow. fabr. cukr. 2950, 2650, Łazy 225, Drzew. przem. handl. 680, 665, Warsz. tow. kop. węgla 7000, 7800, Cegielski 980, Fitzner i Gamper 7600 7650, Lilpoop 850, Modrzejów 13000, 13250, Norblin 1150, 1750, Ortwein 400, Ostrowieckie 20000, 18500, Parowozy 760, 750, Pocisk 775, Rohn 600, 475, 550, Rudzki 1880, 2050, 1375 Starachowice 4125, Trzebinia 800, Unia 8100, Ursus 775, Zieleniewski 22500, Zjedn. masz. 300, Konopie 850 ,800, Zawiercie 425 mil., Żyrardów 390, 387.500 mil., Belopel 100, Borkowski 1050, Bracia Jabłkowscy 260, Skup skór 120, Synd. roln. 1800, Tkanina 170, Żegluga 232 i pół, Zach. tow. 295, Ćmielów 1050, 1150, Elektryczność 2150 2400, Polskie tow. elektr. 350, 340, Kabel 1250, Kluczewska fabr. 1275, 1325, Polski przem. kork. 175, Nafta 975, Polski przem. naftowy 950, Nobel 1275, 950, 1775, Lenartowicz 140, 130, Siła i Światło 975, 1050, Spirytus 3750, 3900 4200, Haberbusch 5100, Polski Lloyd 230, Suchedniów 3600, Leszczyński 780,

Giełda zurychska.

Zurych. 17. 12. (Pat). Holandya 219 i pół Nowy Jork 573 i pół, Londyn 24.09, Paryż 30.30 Medyolan 24.92, Praga 16.77 i pół, Budapeszt 0.0301, Belgrad 550, Sofia 4.10, Wiedeń 0.0080 i siedem ósmych, Austr. kor. stempl. 0.0081.

Związek banków notował dziś: przekazy na Warszawę 0.000150—0.000180, markę niemiecką 0.0125—0.135 za 10 miliardów.

Giełda wiedeńska.

Wiedeń. 17. 12. (Pat). Amsterdam 27100 Belgrad 805, Berlin 15.70 za miliard, Bruksela 3284, Budapeszt 367, Bukareszt 364, Chrystiania 10380, Kopenhaga 12700, Londyn 309500, Madryt 9130, Medyolan 3069, N. Jork 70935, Paryż 3747 Praga 2079, Sofia 502, Sztokholm 18420, Warszawa 100—120 za 10.000, Zurych 12365.

Wiedeń. 17. 12. (Pat). Prioritety 575, Anglobank 350, Bank związk. 213, Bank obrotowy 161.5, Zakł. ziem. kred. 439.9, Austr. zakł. 340 Bank depoz. 85, Laenderbank 385, Merkury 209 Unionbank 355, Żiwnostenska 930, Kolej północna 20050, Kolej lwowsko-czern. 352, Koleje austr. 850, Kolej południ. 2866, Alpiny 685, Krupp 409 Tow. górn. hutn. 6050, Huta Poldi 922, Praskie Tow. żel. 2235, Rima 215, Skoda 1269.9, Silezia 80, Apollo 850, Fanto 410, Zieleniewski 281, Karpaty 408.1, Galicya 38550, Schodnica 1480, Siesza 172, T. P. G. 62—75, Bank Małop. 18700 B. Hipoteczny 17100, Portland cement 2000. Browary lwowskie 260000.

Giełda berlińska

(w milionach).

Berlin. 17. 12. (Pat). Bruksela 192118, Włochy 183540, Londyn 18354000, N. Jork 4189500 Paryż 22g1445, Szwajcarya 730110, Wiedeń 59850 Praga 125685, Budapeszt 218852.

NADESŁANE.

Do zaręczyn mojej przyjaciółki Beli Landesberg z p. Miziem Zlatkiesem gratuluję i życzę szczęśliwej przyszłości

10518 Regina Weigler.

Mania Halpern — Hermann Langsam
Przemyśl
zaręczeni w grudniu 1923 10520

DROBNE OGŁOSZENIA.

KUPNO. — SPRZEDAŻ

Puszki blaszane z mleka kondensowanego kupuję, płacę najwyższe ceny. L. Wittels, Fabr ka chemiczna Lwów, Panieńska 9. 10067

Transakcye kupna i sprzedaży drzewostanów, majątków leśnych i rolnych, terenów naftowych, objektów przemysłowych i realności w całej Polsce przeprowadza uczciwie i szybko Agencya »EWOLUTA« ul. Ossolińskich 11. 10115

Fabryka zeszytów i druka nia składająca się z siedmiu maszyn zaraz do sprzedania. Bliższa wiadomość w administr. Ch ii.

WOLNE POSADY.

Żyd. chłopak do obsługi biurowej poszukiwany. Zgłoszenia pl. Marjacki 5, drzwi 4. 111 9

Dziewczynka do nauki zostanie zaraz przyjęta w racowni sukien damskich Perlmutter, Bou lar a 5

Współpracownika, zdolnego handlowca najchętniej branży pończoszniczo-trykotażowej przyjmą Józef Przedecki i Sp. Koralnicka 8. 0537

Buchaltera bez względu narodowości z większą praktyką na wyjazd do Skałatu tylko kawalera. Zgłoszenia do końca grudnia w Administracyi pod »Maszyna«. 0539

POSAD POSZUKUJĄ.

Młody zdolny energiczny człowiek szuka zastępstwa poważnej firmy lub fabryki. Przyjmie też stanowisko kasyera, magazyniera w lepszym przedsiębiorstwie Zgł szenia »Urzędnik« Biuro ogł. Brücka; Kościuszki 2 0 8

Młody zdolny człowiek, kierownik fabryki poszukuje odpowiedniej posady. Zgłoszenia Administracya pod »Energiczny«. 0514

Buchalter-bilansista poszukuje posady. Zgłoszenia do administracyi pod »Biegły«. 0513

Technik dentystyczny, biegły w operatywie, złocie i kauczuku poszukuje posady natychmiast u konces. dentysty. Zgłoszenia Halpern, Rynek. 0517

NAUKA i WYCHOWANIE

Poszukuje się nauczyciela do języka łacińskiego władającego też językiem rosyjskim. Zgłoszenia do administracyi pod »P. F«.

Na akademickich kursach jęz. angielskiego, francuskiego i literatury hebrajskiej odbywających się w Żyd. Domu Akademickim, Św. Teresy 26 a pod kierownictwem wytrawnego pedagoga b. nauczyciela kursów Berlitza, jest obecnie KILKA MIEJSC WOLNYCH, przystępnych też dla NIEAKADEMIKÓW. Zgłoszenia w sekretaryacie T-wa Rygorozantów codziennie od 2—3 pop. 0537

ROŻNE.

Rzetelnego kolegę, który przechowuje zapomniane przezemnie w piątek 7 grudnia popołudniu w uniwersyteckiej sali Kopernika skrypta, proszę o zwrot do rąk H. F. Springera, Żyd. Dom Akademicki, Św Teresy 26. 0519

Balki i pajace dziecinne i dekoracyjne, balony etc. na składzie i na zamówienie w gmachu SZKOŁY ZAWODOWEJ, Piekarska 9 III. p. 0534

MAŁŻEŃSTWA.

Dla panny młodej, inteligentnej, gospodarnej z dobrej rodziny, poszukuję młodego, inteligentnego człowieka, któremu zapewnię wybitne i intratne stanowisko w pierwszorzędnem przedsiębiorstwie. Zgłoszenia tylko nieanonimowe do administracyi pod »Dyrektor«. 10336

INTERESA ANGLOWE

Posiadam lokal niedaleko śródmieścia poszukuję spólnika z kapitałem. Branża obojętna. Zgłoszenia do administr. pod »Nadzieja«. 0523

Obszerny lokal frontowy z towarami tekxstylnymi w śródmieściu do odstąpienia. Zgłoszenia pod »Reflektant«. 0512

MIESZKANIA-LOKALE.

Poszukuję pokoju z kuchnią możliwie elektryka. Listy Biuro Sokołowskiego pod »150 dolarów«. 058

„IHIG“ Międzyn. Handlowe i Przemysłowe Tow. Sp. z ogr. odp.

Dostarcza: Motory Diesla, turbiny wodne Francisa, kompl. urządzenia młynów o wysokiem i niskiem mlewie Walce oryg. Daverio & Cie Zurych — Łuszczarki Mars patent Kaspar Senice. Oryg. szwajcarską gazę młynarską marki Reiff Frank IId.

LWÓW
Fredleskiego CIII.
Telefon 413.

NAJLEPSZYM i NAJWYDATNIEJSZYM
jest TYLKO **tłuszcz jadalny „EUKOS“**
zawiera pod gwarancyą 100 prc. tłuszczu.
Wszędzie do nabycia.

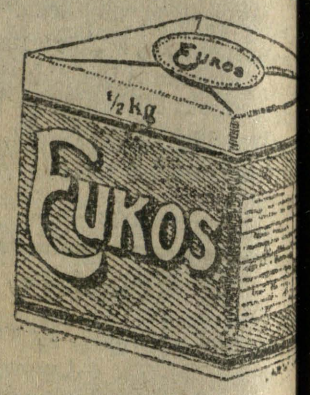

Wykaz datków

które wpłynęły do Składnicy „Keren Ka'emet L'jisrael“ Lwów, Berns eina 9. II, za miesiąc listopad 1923

Bilcze złote 1,583.000, Bolszowce 1,900.000, Borysław 4,000.000, Borszczów 2,000.000, Burakówka 1,430.000, Bełz 2,035.000, Busk 500.000, Bolechów 3,948.700, Bircza 1,802.000, Budzanów 498.500, Buczacz 4,036.000, Czortków 60,125.300, Chorostków 8,181.920, Chołojów 500.000, Drohobycz 21,000.000, Denysów 400.000, Dobrotwór 125.000, Dolina 4,174.000, Dobromil 4,960.000, Dublany 1,850.000, Grzymałów 2,000.000 Horożanka 500.000, Halicz 2,360.000, Horodenka 5,856.215, Hańkowce 1,438.000, Hruszów 16,500.000, Jagielnica 1,530.000, Jezierzany 9,931.000, Jackowce 218.300, Jabłonów 1,501.000, Jaworów 12,196.500, Jabłonka 610.000, Janów ad Tr. 505.000, Jasienica zamk. 255.070, Jaryczów 1,500.000, Kosów 6,612.600, Kuty 7.316.000, Kolędziany 355.000, Kopyczyńce 3,258.300, Krasne ad Grz. 1,000.000, Knihynicze 1,120.000, Kołomyja 13,000.000, Kamionka str. 1,825.000, Kurniki 800.000, Kozowa 2,000.000, Kałusz 16,813.000, Lwów 265,580.055, Łosiacz 270.000, Łysiec 3,147.500, Lutowiska 2,292.000, Ławoczne 2,250.000, Lubień wielki 850.000, Lipica górna 100.000, Łanowce 400.000, Laskowce 1,100.000, Mikulińce 3,325.000, Mościska 750.000 Mikuliczyn 1,838.653, Mogielnica 257.000, Magierów 492.100, Mielnica 1,000.000, Monasterzyska 3,554.500, Narajów 900.000, Nadwórna 5,688.500, Niżnów 400.000 Niemirów 151.000, Narol 450.000, Oleszyce 3,391.000, Otynia 2,000.000, Oleksińce 450.000, Przemyślany 3,066.300, Przemyśl 14,324.000, Podhajce 1,800.000, Podwołoczyska 22,411.300, Podbuż 1,712.400, Pasieczna 1,064.000, Probużna 790.000, Peczeniżyn 4,215.000, Perehińsko 2,250.000, Radziechów 6,500.000, Rosulna 470.000, Rawa ruska 4,474.000, Skała 9,731.800, Stary Sambor 3,562.500, Strussów 1,500.000, Szkło 71.500, Strzeliska nowe 200.000, Sokołówka 600.000, Stryj 4,500.000, Skałat 4,501.000, Sambor 7,795.000, Sassów 1,015.000, Sielec 300.000, Stawczany 1,280.000, Śniatyn 12,805.031, Suchostaw 905.700, Stojanów 400.000, Stanisławów 93,112.815, Turka 737.000, Trembowla 5,543000 Tarnopol 15,050.000, Tartaków 3,461.900, Tłumacz 2,786.300, Torskie 137.840, Tuchla 1,000.000, Uhrynkowce 155.000, Uścieczko 150.000, Ulaszkowce 119.700 Ustrzyki dolne 10,504.900, Wełdzierz 1,000.000, Wasylkowce 2,575.000, Worochta 400.000, Witków nowy 790.000, Zółkiew 1,515.400, Zalesie 207.800, Zabiotów 3,853.000, Żurów 700.000, Żydaczów 1,000.000 Zborów 8,106.000, Zabie 4,346.000, Złotniki 810.500, Złoczów 13,315.000.

Zestawienie: „Kfar Stand“ 578,852.713 mp., Samoopodatkowanie 102,540.200, Puszki 52,769.986, Złota księga 44,712.000, Las Zippera 40.744.500, Ogólna suma 819,619.399 mkp. 10521

Łóżka składane różnego systemu Kanapki i Fotele do składania, Otomany, Wkłady do Materye meblowe, Portyery, Kapy, Firanki tiulowe, Chodniki, Dywany, i Linoleum po cenach fabrycznych poleca hurtownie i detalicznie E. KOREHLIT, Lwów, ul. Brajerow

DRUKARNIA LWOWSKA
WE LWOWIE, ul. KOPERNIKA 11
TELEFON 831.
Posiada: maszyny rotacyjne, pospieszne, do składania, — stereotypii etc. — Wykonuje: czasopisma, dzieła, prospekty, druki bankowe i kupieckie, afisze, tabele, etc. w różnych językach. - - po cenach umiarkowanych.

JUŻ POTANIAŁY.
Otomany ◆ Kanapki do skład.
Materace włosienne i sprężynowe
DYWANY CHODNIKI
Firanki, Kapy, materje meblowe, Dzielichy w znanej z taniości firmie 8672
E. HAGLER, Lwów, Sobieskiego 21.
Uwaga na firmę i Nr. domu 21.

Żądajcie tylko znane z dobroci
MYDŁO Z WYCISKIEM
„Brückenstein“
wszędzie do nabycia.
Fabryka LWÓW, PANIEŃSKA 2

NADESZŁY! Nowości KAR AWAŁ w JEDWABIACH, AKSA TACH i t. d. KOMPLET. WYPRAWY ŚLU stale na składzie T. FUHRMAN, Skarbkowska 2

PANOWIE
dbający o swe zdrowie, kupują hyg. artykuły gumowe tak jak przed wojną TYLKO U FIRMY **S. FEDER**
LWÓW, SYKSTUSKA 7.
WYSYŁKA na prowincyę odwrotnie. UWAGA na firmę S. FEDER i Nr. domu SYKSTUSKA 7.

Hurtownia pasów, szczeliw, kęgy itp.
„ZENIT“ Sp. z ogr. odp.
Kraków, Szpitalna 7. Telef. 4231
Specjalność: 1) rzemyki do szycia pasów la
2) pakuły do czyszczenia maszyn la

WAZELINA marki „Columbia“
BECZKACH
WAZELINA marki „Columbia“
w blaszanych pudełkach à ¼ kg. (towar letni) — poleca —
FABRYKA CHEM. TECHN. WYROBÓW
„COLUMBIA“
L. WITTELSA, Lwów, PANIEŃSKA 9.

KAŻDEMU BUCHA TEATROWI jest nieczny wynalazek p. „ Za 1.000.00 Mp. wysyła franco Stowarzyszenie Kup HETMAŃSKA 6.

Panna do Kasy
do poważnego przedsiębiorstwa handlowego natychmiast poszukiwana. Zgłoszenia pisemne curriculum vitae z odpisami świadectw do biura dzienników Buchstaba, Lwów, Legionów 21 pod »Kasyerka«. 1036

Młody inteligentny bogaty kupiec warszawianin
pochodzi z najlepszych rodzin w Galicyi Żyd pragnie poznać młodą, inteligentną, piękną, elegancką pannę lub wdowę bezdzietną. Cel matrymonialne pożądane eleganckie urządzone komfortowe mieszkanie w śródmieściu. Oferty do „Chwili“ pod „KUPIEC“.

OGŁOSZENIA.

KAPELUSZE DAMSKIE
do przerobienia przyjmuje najtaniej
E. GEPERT, FREDRY 9. 1049

KALOSZE i ŚNIEGOWCE
hurtownie i detalicznie po cenach fabrycznych
S. FEDER LWÓW, SYKSTUSKA 7
Uwagą na firmę S. FEDER i Nr. domu SYKSTUSKA

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Heschel „Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1712 Lwów, czwartek 20. grudnia 1928 Rok V

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I p. KONTO P.K.O. 142.254

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 60.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 1,500.000 Mk., zam. 1,680.000 Mk., zagr. 1,950.000.
CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszpaltowy milim. 12.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszpaltowy milim. 36.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 48.000 Mk., w tekście i przed kroniką 60.000 Marek, ogłoszenia na pierwszej stronie 72.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 48.000 Mk., najmniej 10 wierszy 480.000 M.k. Drobne ogłoszenia za słowo 8.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespondencya, kupno-sprzedaż 11.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica	24,000.000 Mk.
Pół stronicy	12,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem	72,000.000 Mk.

Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej. ---

Utworzenie gabinetu — w środę.

Konferencye p. Wł. Grabskiego z leaderami

Telefonem od naszego korespondenta warszawskiego.

Warszawa. 18. grudnia. (tel. wł.). Dziś od godziny 10. rano rozpoczęły się w Sejmie rozmwy między p. Władysławem Grabskim a osobami, którym zaproponował teki w swym przyszłym gabinecie. Rozmowy te prowadzone były:

z p. **Moskalewskim**, któremu p. Grabski zamierza powierzyć tekę spraw wewnętrznych,

z p. **Darowskim**, jako przyszłym min. pracy,

z p. **Nosowiczem**, jako ew. ministrem kolei,

z p. **Rybczyńskim**, jako kandydatem na ministra robót publicznych,

i z p. **Wyganowskim** jako ew. ministrem sprawiedliwości,

oraz wicemarszałkiem **Poniatowskim** (Wyzw.) w sprawie teki rolnictwa.

Ponadto odbył p. Grabski konferencye informacyjne z pp. Dębskim, Thuguttem i Ratajem.

Warszawa. 18. grudnia 7. wiecz. (t. wł.) Wedle informacyj krążących w kuloarach p. Wł. Grabski sam jeszcze nie jest zdecydowany w sprawie obsadzenia poszczególnych tek i zależnie od stadyum pertraktacyi i strony, z którą pertraktuje wysuwa tę lub ową kandydaturę, sondując opinię poszczególnych ugrupowań partyjnych.

I tak gdy **w pertraktacyach z endecyą** wysunął kandydatury następujące: Skirmunt (zagr.), Moskalewski wewn.), Łuczkiewicz (roln.), St. Grabski (osw.), Rybczyński (kol.), Wyganowski (sprawiedliwości), Chrzanowski (handel, przem.) Sosnkowski (wojsk.) — **w pertraktacyach z Piastem** mówił już o zupełnie innych kandydatach. Wchodzili tu w grę: Zamojski (zagr.), Kiernik (wewn.), Makulski (roln.), Łopuszański, Mikłaszewski lub Rataj (ośw.), Darowski (praca) Makowski (sprawiedl.), Mielczarski (handel).

Warszawa, 18. grudnia. (tel. własny). Popołudniu odbyły się pertraktacye z leaderami poszczególnych stronnictw. Do tej pory (godz. 7 wiecz.) przyjął p. Wład. Grabski reprezentantów ugrupowań od endecyi do Ukraińców, pertraktując z każdym przez 15 minut. Zwróciło uwagę, że w pertraktacyach tych pominął grupę p. Bryla, co kładą na karb machinacyi urzędników Rady ministrów. Cała prawica czyniąc tu i ówdzie zastrzeżenia co do pewnych osób, udzieli poparrcia p. Grabsikiemu. Piast przez p. Dębskiego zajął również życzliwe stanowisko wobec tworzącego się rządu. Natomiast p. Thugutt oświadczył, że wobec gabinetu, w którego składzie znajdują się proponowani działacze endeccy — jego stronnictwo zająć musi stanowisko negatywne i nawet nie odda białych kartek. Rozmowa z p. Barlickim (P.P.S.) który zajął również stanowisko opozycyjne wobec rodzącego się rządu — trwała nieco dłużej, ponieważ omawiany był na niej program skarbowy p. Grabskiego, dla którego P.P.S ma częściowo uznanie.

Warszawa, 18. grudnia. (tel. własny) P. Wł. Grabski odbył m. i. konferencyę z prezesem Koła Żydowskiego drem Reichem i oświadczył, że chce mu przedstawić plan swej pracy, który w pierwszym rzędzie w swoim programie uwzględni sanacyę skarbu i reformę waluty. Reforma ta będzie przeprowadzona z całą oględnością, aby nie narazić na szwank równowagi gospodarczej. W tym celu łączy wszystkie czynniki, sprawy zaś polityczne zamierza traktować z łagodnością. Dlatego zestawi gabinet, do którego wejdą sami fachowcy,

Na ministra spraw zagranicznych projektował przedstawić p. Skirmunta, ale z powodu objekcyi stronnictw lewicowych, powoła na tę placówkę Zamojskiego, posła polskiego w Paryżu. Jako ministra spraw wewnętrznych zamierzał powołać p. Moskalewskiego, przeciw któremu równocześnie wystąpiły te same stronnictwa, wskutek czego powoła p. Sołtana, na ministra pracy p. Darowskiego, reformy rolnej Ludkiewicza, na ministra oświaty p. Mikłaszewskiego, na ministra spraw wojskowych p. Sosnkowskiego, na ministra handlu Mielczarskiego.

Są to sami fachowcy, z którymi można współpracować, a którzy są dobrze zapisani np. pp. Darowski i Sosnkowski.

Zapytany o opinię swą prezes dr. Reich oświadczył, że Koło Żydowskie jest niezadowolone z osoby p. Mikłaszewskiego, a na zapytanie skąd pochodzi ta niechęć, oświadczył dr. Reich, że p. Mikłaszewski jest tym, który numerus clausus doprowadził do perfekcyi. Natomiast co do p. Łopuszańskiego, który miałby ewentualnie zająć miejsce p. Mikłaszewskiego, to sprzeciw byłby słabszy. Natomiast kandydatura p. Sosnkowskiego musi być uważana za najzwyklejsze wyzwanie a to ze względu na to, że jest on twórcą Jabłonny, nadto wsławił się licznymi okólnikami przeciw Żydom.

W odpowiedzi na to oświadczenie p. Grabski wyraźnie oświadczył, iż wiedział, że wśród Żydów p. Sosnkowski ma przeciwników, ale nie liczył nak tak stanowczy opór. Odpowiedział na to p. dr. Reich, że Żydzi mają pewne postulaty, ale jak długo wchodzi w rachubę p. Sosnkowski ich wyłuszczenie staje się nieaktualnem.

Warszawa. 18. grudnia. (tel. wł.). Poseł Barlicki oświadczyłp. Grabskiemu, że sprzeciwia się powołaniu pp. Moskalewskiego, Skirmunta i Nosowicza. Socyaliści stoją na stanowisku, że **żaden z ludzi, którzy należeli dorządu p. Witosa, jak n. p. Moskalewski** (w charakterze komisarza oszczędności), nie może zasiadać w tym gabinecie. Przeciw p. Nosowiczowi musi również P. P. S. wystąpić, ponieważ uważa go za sprawcę wybuchu strajku kolejowego w listopadzie b. r. Na to oświadczył p. Grabski ,że to nie jest ostatnia decyzya w sprawie teki kolei.

Imieniem związku ludowców p. Pluta i Pawłowski oświadczyli, że zachowują wolną rękę a równocześnie iż nie wierzą w powodzenie misyi p. Grabskiego, bo program jego omija zupełnie sprawę reformy rolnej.

Chadecy, którzy zastrzegli się przeciw pp. Darowskiemu i Skirmuntowi na ogół przyrzekli paparcie. Nie odmówią go również rządowi p. Grabskiego Dubadecy, którym p. Grabski oświadczył,c że utworzona zostanie Wielka Rada Finansowa oraz stanowiska wiceministrów skarbu. Odmówili poparcia p. Thugutt imieniem Wyzwolenia i N. P. R.

Jutro we środę odbędą się dalsze pertraktacye, a ustalenie listy rządu, który będzie dysponował większością, spodziewane jest również w dniu jutrzejszym.

———ooo———

Sprawy Kłajpedy, Jaworzyny, i kolonistów niem. przed Radą L. N.

Paryż. (Pat). Rada Ligi narodów zebrała się wczoraj rano na posiedzenie poświęcone wyłącznie sprawom interesującym Polskę.

Rozpatrywano sprawę Kłajpedy. Min. Skirmunt zabrawszy głos powołał się na noty wręczone Radzie Ligi narodów i podkreślił wielkie niedogodności wytworzone przez obecne stosunki polsko-litewskie, uniemożliwiające dostęp do morza i utrudniające przedostanie się na Kresy wschodnie Rzeczypospolitej. Min. Skirmunt oświadczył dalej, że rząd polski uważa projekt statutu dla Kłajpedy opracowany przez konferencyę ambasadorów za **nienaruszalny i zwraca uwagę Rady Ligi na wrogie stanowisko Litwy do Polski jako na niebezpieczeństwo, któreby mogło zakłócić spokój całej Europy, gdyby rząd polski przyjął kiedykolwiek poważnie pogróżki Litwy, która uważa, że znajduje się z Polską w stanie wojennym.**

Przedstawiciel Litwy replikował na przemówienie min. Skirmunta, przedstawiając litewski kąt widzenia na sprawę Wilna, układu suwalskiego i Kłajpedy.

Na tem samem posiedzeniu Rada Ligi narodów przystąpiła do rozpatrzenia

sprawy Jaworzyny.

Sprawozdawca Quinones de Lon przedłożył następującą rezolucyę: Rada Ligi narodów przyjmuje do wiadomości **orzeczenie międzynarodowego trybunału w Hadze dotyczące linii granicznej polsko-czesko-słowackiej na obszarze Spiżu.**

Na wczorajszem posiedzeniu Rada Ligi narodów zajmowała się również sprawą kolonistów niem. w Polsce. Po wysłuchaniu sprawozdania Souza Dantas, który oświadczył, że sprawa może być załatwiona wyłącznie na podstawie opinii

Eksperyment waloryzacyjny.

III. Perspektywy.

Przeoczenie w ocenie właściwego znaczenia ustawy o waloryzacyi podatków, o którem wspomniałem przy końcu poprzedniego artykułu, leży w niedokładnem ujęciu przyczyn dewaluacyi pieniądza. Prawdą jest, że inflacya jest właściwem, rzecby można, pierwotnem źródłem dewaluacyi, nie jest ona jednak bynajmniej przyczyną jedyną. Gdyby inflacya była jedyną przyczyną dewaluacyi, to znaczy, gdyby dewaluacya była niejako mechanicznem, matematycznem następstwem inflacyi, wówczas istniałby zawsze stały, proporcyonalny stosunek między postępem inflayci a postępem dewaluacyi a suma wartości wszystkich znaków obiegowych pozostawałaby zawsze niezmienioną. Tymczasem, jak wiadomo, rzecz ma się inaczej. Dewaluacya czyni stale wielokrotnie szybsze postępy, niż inflacya, a suma wartości wszystkich znaków obiegowych ciągle się zmniejsza. Istnieje zatem obok mechanicznego procesu rozwadniania wartości waluty przez inflacyę jeszcze inna przyczyna dewaluacyi i to przyczyna poważna, bo uwielokrotniająca czysto mechaniczny efekt inflacyi.

Jaka jest ta przyczyna i w jakim stosunku stoi ona do innych inflacyi?

Jest to przyczyna znana, i tak sama przez się zrozumiała, że się o niej wcale nie mówi i właśnie z tego powodu o niej zapomina. W ekonomii brzmi jej formuła: Cena zmienia się w stosunku prostym do popytu a w stosunku odwrotnym do podaży. Inflacya wywołuje obawę przed szkodą, wynikającą z posiadania pieniądza, zaś obawa zwiększa podaż i zmniejsza popyt. Tem też tłumaczy się szybkość cyrkulacyi i wystarczalność drobnej co do wartości sumy wszystkich znaków obiegowych. Doniosłość znaczenia tej obawy, względnie zwiększającej się przez nią podaży a zmniejszającego popytu ocenić można przez porównanie stosunku faktycznej dewaluacyi z tą dewaluacyą, która odpowiadałaby czysto cyfrowemu zwiększaniu się ilości pieniędzy. Od kwietnia do dzisiaj powiększyła się ilość znaków obiegowych w Polsce niespełna 20 krotnie, podczas gdy wartość marki zmniejszyła się w ciągu tego czasu blizko 70 krotnie!

Obawa ta naturalnie była i jest jeszcze dotychczas następstwem zwiększającej się inflacyi Możnaby tedy twierdzić, że nie jest ona żadną przyczyną inną, lecz skutkiem przyczyny głównej inflacyi, który wraz z tą ostatnią musi zniknąć. Nie wymaga jednak chyba powoływania się na dzieła traktujące o psychologii społecznej i indywidualnej by wykazać, że inflacya nie jest jedyną przyczyną, która zdolna jest wywołać i podsycać tę obawę. Czy i bez inflacyi nie pojawiłaby się ona natychmiast np. przy wybuchu wójny, lub rewolucyi?

A teraz spróbujmy sobie uzmysłowić nasze położenie faktyczne. Państwo, które markę stworzyło, które dziesiątkami ustaw i tysiącznemi przepisami administracyjnymi usiłowało dotychczas zabezpieczyć marce znaczenie wyłącznego środka płatniczego, ratować jej charakter jako miernika wartości, i wedle możności eliminować z życia tzw. stałe, obce waluty, które niedawno jeszcze wszelkie próby prywatnych osób kalkulowania cen w walucie innej i w złocie piętnowało jako występek przeciw prawu, które dziś jeszcz eodnośnie d oswych własnych zobowiązań wobec urzędników zazdrośnie strzeże różnicy między tzw. wewnętrzną większą siłą kupna marki a jej kursem w stosunku do złota i trwa niezłomnie przy tzw. wskaźniku cen hurtownych, to państwo oświadcza nagle, że ma już dość liczenia swoich dochodów na marki i odtąd liczyć je będzie w czystem złocie. Jakto, więc stabilizacya marki ma odtąd być już tylko wyłączną nadzieją obywateli, społeczeństwa, a nie będzie już nadzieją państwa, bo wobec waloryzacyi podatków będzie dla niego zbyteczną?! Jakto, więc państwo nie będzie już odtąd miało żadnego „osobistego“ interesu wstrzymania postępu dewaluacyi?! Jakto, więc kalkulacya w złocie nie jest już zbrodnią, nie jest występkiem, lecz rozumną moralną konkluzyą rozumnych ludzi chroniących się przed stratą?!

I długi jeszcze szereg pytań z wykrzyknikami dałby się ułożyć, a wszystkich ich facit jest to, że niemądrym sam siebie gotów nazywać odtąd ten, kto z rezygnacyą czekać będzie straty z dewaluacyi posiadanych przezeń marek, i ten, kto w rychłą stabilizacyę marki wierzyć by pragnął więcej, niż wierzy samo państwo.

Czy trzeba jeszcze dłuższego wywodu, by wykazać jak dalece ten krok państwa zwiększyć może obawę przed posiadaniem marki a temsamem zwiększyć jej podaż a zmniejszyć jej popyt? Możnaby na ten temat napisać całe studyum społeczno-psychologiczne, co jednak wykraczałoby za daleko poza ramy tych szpalt. Każdy czytelnik jednak niejedno dosnuje sobie niezawodnie w własnych myślach.

Życie gospodarcze pocznie się intenzywnie „waloryzować“, to znaczy uciekać od marki. Pojawiły się wszak już nawet artykuły w gazetach, że stabilizacya marki jest niemożliwą i że trzeba ją całkowicie pozostawić swemu losowi i stworzyć inny pieniądz. (Są ludzie, którzy się łudzą, że państwo, któremu brak siły do wstrzymanias padku złego pieniądza, potrafi stworzyć inny, dobry pieniądz*)! Obawa posiadania marek oderwie się już od swej pierwotnej przyczyny inflacyi, i istnieć i potęgować się będzie z innych przyczyn. Hasło paniki, rzucone przez państwo, dotrze tam, dokąd nie zdołały jeszcze dotychczas dotrzeć „praktyczne“ zasady dobrze oryentujących się jednostek. W tych warunkach dewaluacya marki już nie po równi pochyłej się toczyć, ale wprost pionowym spadem objawić się może.

Zarzuci może niejeden, że wszystko to są czarne przepowiednie, które niekoniecznie ziścić się muszą. Istotnie przyznaję, że o ile chodzi o rozwój przyszłych wypadków, obliczenia z matematyczną dokładnością są niemożliwe. Na podstawie danych przesłanek i logicznego wnioskowania można obliczać tylko prawdopodobieństwa. Ale w dziejach społecznych deus ex machina bardzo rzadko rozwiązuje tragiczne węzły ku ogólnemu zadowoleniu. Częściej toczą się one korytem logicznych konsekwencyj. Te zaś wskazują: Stabilizacyi marki nie może dobrze się przysłużyć środek, który wyrósł z obawy przed jej dewaluacyą.

I to nawet w tym wypadku, gdyby budżet p. Kucharskiego był zresztą całkiem realny. Cóż dopiero, gdyby się on jakimś powiedzmy, trafem okazał nierealnym?! Niepowstrzymana niczem inflacya i ucieczka państwa przed marką, to dawka przecież cokolwiek za silna.

P. minister Kucharski miał słuszność, że lękał się ustalić dzień, z którym ustanie inflacya i nastanie stabilizacya. Obawiam się jednak, że nie zdawał sobie dokładnie sprawy z przyczyn swej obawy. Inaczej bowiem nie wierzyłby tak szczerze w skuteczność waloryzacyi. Jest bowiem więcej niż kwestyą, czy pauperyzowane coraz bardziej dewaluacyą społeczeństwo będzie w możności płacić waloryzowane podatki. I cóż się stanie w tym wypadku z zrównoważonym budżetem p. Kucharskiego?!

Słuszność ma także p. senator Szarski, twierdząc, że po stabilizacyi marki waloryzacya będzie nieszkodliwą. Szkoda tylko, że w blizką stabilizacyę marki tylko wierzy, a niczem jej nie wykazuje.

Jedna rzecz jest pewna: Eksperyment waloryzacyi wzbogaci nas o jeszcze jedno doświadczenie. Mamy ich wprawdzie dosyć, ale pisano widocznie, abyśmy i tego zakosztowali. Może będzie tak gorzkiem, że zaczniemy wreszcie po niem budować solidnie, bez dalszych eksperymentów.

Dr. Juljusz Wurzel.

———ooo———

*) Dla braku miejsca nie wdaję się tu w polemikę z tym poglądem, który mi się wydaje dość naiwnym.

W sprawie Jaworzyny uchwała niekorzystna dla Polski.

Warszawa. (AW.) Wedle wiadomości nadeszłych z Paryża wczoraj na posiedzeniu Rady Ligi narodów o godz. 8-mej wieczorem zapadła uchwała w sprawie Jaworzyny **niepomyślna dla Polski.**

Sprawozdawca Quinenes de Leon odpowiedział przecząco na pytanie, czy linia graniczna zaproponowana przez komisyę delimitacyjną uwzględnia warunki uchwały Rady Ambasadorów, czyli stwierdził, że zmiany trybunału sprawiedliwości w Hadze. Uważając zaś, że obecnie powrót wysiedlonych kolonistów jest niemożliwy nasuwa się konieczność aby rząd polski przyznał im całkowite odszkodowanie.

Minister Skirmunt zaprotestował przeciw użytemu przez sprawozdawcę wyrażeniu „całkowite odszkodowanie“, proponując wzamian słowa „słuszne odszkodowanie za szkody bezpośrednie“ i domagając się skreślenia ustępu przyznającego podkomisyi pełnomocnictwa. Robert Cecil wygłosił dłuższe przemówienie omawiające problem mniejszości narodowych. Przemawiali następnie Hanoteau i Hymans przyjmując uwagi Skirmunta. Ostatecznie Rada Ligi narodów przyjęła zaproponowany przez Skirmunta termin „słuszne odszkodowanie“ i skreśliła ustęp dotyczący pełnomocnictw podkomitetu.

dawnej granicy, dokonane przez komisyę delimitacyjną są zbyt wielkie. Lord Cecil oświadczył, że orzeczenie Trybunału stwierdza, iż między b. Galicyą a b. Węgrami dawna granica międzynarodowa nie może być zniesiona i że w tak zwanym drugim odcinku granicznym dopuszczone są korektury w nieznacznych rozmiarach. Benesz decyzyę przyjął do wiadomości, Skirmunt zastrzegł się przeciwko niej.

Pożyczka francuska dla Polski.

Zostanie ona zużyta na zakupno broni.

Paryż. (Pat). Podczas dyskusyi w senacie nad projektem udzielenia Polsce kredytu w sumie 400 milionów fran. senator Des Tournelles de Constant oświadczył, że pragnąłby, aby senat przyjął przez aklamacyę projekt pożyczki, wyrażając w ten sposób poszanowanie dla młodych narodów, które wspólnie z narodem francuskim przelewały krew. **Głosowałby za projektem z całym entuzyazmem, gdyby kredyt był przeznaczony na podniesienie państwa i wyraża żal, że pożyczka zostanie zużyta na zakupno broni.**

Poincare odpowiadając mowcy, oświadczył, że Francya w tej chwili nie może pozostawić swych przyjaciół **bez broni.**

Senator des Tournelles wyraża obawę, że Francya w obronie przyjaciół będzie musiała zdobyć się na większe jeszcze poświęcenia i zaznacza że Francya w stosunku do **swych przyjaciół przyjęła na siebie wielką odpowiedzialność.** W głosowaniu przyjęto również kredyt w wysokości 300 milionów franków dla Jugosławii.

*

Senat francuski uchwalił udzielić Polsce pożyczki w wysokości 400 milionów franków.

Rozdźwięk między PPS. a Wyzwoleniem.

Warszawa, 18. grudnia. (tel. własny). Na tle misyi p. Thugutta, powstały rozdźwięki między PPS. a Wyzwoleniem. Koła zbliżone do PPS podają, że powodem tego jest zbagatelizowanie mniejszości narodowych przez p. Thugutta który w pierwszej mierze przejął tezę Chadecyi o polskiej większości a prowadząc pertraktacye, zetknął się tylko z Żydami a inne mniejszości pominął. Ponadto przyczynił się do dysonansów fakt, iż mimo, że p. Barlicki zwrócił prez. Wojciechowskiemu uwagę, że niezaproszenie mniejszości narodowych do Belwederu jest niewłaściwe, p. Thugutt nie wpłynął na to, by prezydent Wojciechowski mniejszości do siebie zaprosił. Dowodem, że takie rozdźwięki istnieją, jest fakt, że dzisiaj t. zw. komisya porozumiewawcza lewicy polskiej nie odbyła swego posiedzenia.

Wymiana not między Polską a Rosyą.

Polska uznaje federacyę Republik rosyjskich.

Warszawa. (Pat.). Wydział prasowy ministerstwa spraw zagranicznych komunikuje: W wyniku rokowań pomiędzy rządem polskim a sowieckim ws prawie uznania przez Polskę Związku socyalistycznych republik Rad, w dniu 13. i 14. b. m. nastąpiła wymiana not w tej sprawie między obu rządami.

Notę ministra spraw zagranicznych Dmowskiego, wręczoną 13. b. m. posłowi pełnomocnemu w Warszawie Oboleńskiemu, rząd polski potwierdził odbiór pisma Cziczerina z dnia 23. lipca b. r. o utworzeniu Związku socyalistycznych republik Rad i Białoruskiej socyalistycznej Republiki Rad i przyjęto do wiadomości, że na podstawie deklaracyi i umowy, przyjętych jako konstytucya Związku w dniu 6. lipca b. r., został utworzony Związek socyalistycznych Republik Rad, przy jednoczesnem zachowaniu suwerennych praw republik, wchodzących w skład Związku

Notą Cziczerina, wręczoną 14. b.m. p. Wyszyńskiemu, charge d'affaires Rzpltej Polskiej w Moskwie, potwierdza rząd związkowy odbiór i potwierdza, że bierze na siebie wykonanie traktatu ryskiego, oraz wszystkich innych układów i konwencyi, zawartych przez te państwa z Polską.

———ooo———

Wyrok potępiające w sprawie p. Hamerlinga

Warszawa, 18. grudnia. (tel. własny). W sprawie sen. Hamerlinga wypadł już wyrok. Jak mówią w kuluarach sejmowych, sentecya wyroku ma być potępiającą dla działalności p. Hamerlinga.

———ooo———

Bosel w Warszawie.

Warszawa. „Republika" donosi: Dowiadujemy się, że znany finansista wiedeński, p. Bosel bawi w Warszawie.

Jego przyjazd łączą z zabiegami o wydzierżawienie monopolu tytoniowego w Polsce.

Inni przypominają, że pan Bosel jako prezes wiedeńskiego „Unionbanku" jest także zainteresowany bardzo poważnie w polskim banku „Unii".

Centrala tego polskiego banku „Unii" znajduje się na razie we Lwowie. Życzeniem p. prezesa Bosla byłoby przeniesienie tej centrali do Warszawy.

I właśnie w związku z temi życzeniami podobno stoi przyjazd obecny pana prezesa Bosla do stolicy Polski.

Król grecki opuszcza kraj.

Ateny. (Pat). Członkowie organizacyi republikańskiej odbyli tu manifestacyę przeciw królowi wznosząc okrzyki: Niech żyje republika. Delegacya manifestantów wręczyła Plastinasowi w imieniu oficerów wojsk lądowych i morskich uchwałę domagającą się usunięcia dynastyi Glucksburgów, których działalność spowodowała wiele nieszczęść w Grecyi. Plastinas zapewnił delegacyę, że podejmie wszelkie niezbędne zarządzenia.

Gabinet ministrów który zebrał się wieczorem powziął uchwałę w sprawie rekonstrukcyi rządu oraz postanowił doradzić królowi, aby dla ułatwienia obecnej sytuacyi oraz dla uchylenia wpływu jaki mógłby wywierać przed zgromadzeniem narodowem opuścił kraj chwilowo udając się w podróż za granicę. Według krążących pogłosek król i królowa mają tej nocy wyjechać.

Nowe perspektywy Niemiec.

Co mówi Belgia.

Berlin. (Pat). W nocie, wręczonej niemieckiemu pełnomocnikowi w Brukseli, oświadcza rząd bejgijski, że jest gotów w drodze dyplomatycznej omówić z rządem berlińskim wszystkie kwestye, które rząd berliński pragnie poruszyć jest jednakże **rzeczą rządu niemieckiego podać konkretniejsze wskazówki** od tych, które są zawarte w ostatnim niemieckim memoryale.

Rząd belgijski jest zdania, że **ustanowienie komitetu rzeczoznawców** przez komisyę reparacyjną **oznacza poważny krok na drodze ostatecznego uregulowania problemów.** Dalej zaznacza nota, że uprawnienia oficyalnych organów władz okupacyjnych zagłębia Ruhry i Nadrenii muszą być utrzymane, natomiast **rząd belgijski zbada chętnie niemieckie propozycye, dotyczące rozwoju życia gospodarczego w okupacyi.** Wreszcie zaznacza rząd belgijski, że oporne stanowisko rządu niemieckiego w sprawie międzysojuszniczej wojskowej komisyi kontrolnej nie budziłoby tego zaufania, jakie potrzebne jest dla osiągnięcia postępów w rokowaniach.

Adw. Grimm przyjęty przez Poincarego.

Kolonia. (Pat). „Koeln. Ztg." donosi z Düsseldorfu, że adwokat Grimm został przyjęty przez Poincarego. Jako obrońca niemiecki występował Grimm w wielu procesach przed sądami wojskowymi na terytoryum okupowanem. Wręczył on premierowi francuskiemu memoryał z postulatami niemieckiej ludności w sprawie oswobodzenia więźniów. Jak podają dzienniki, Poincare wysłuchał z zainteresowaniem wywodów Grimma.

Na co zanosi się w Bawaryi.

Monachium. (Pat). Generalny komisarz rządu ogłosił odezwę, w której zauważa, że istnieją oznaki, iż pewne koła chcą wykorzystać obecnie niedomagania dla celów politycznych. Generalny komisarz oświadcza, że w razie potrzeby będą zastosowane zarządzenia poparte siłą zbr.

Wiedeń. (Pat). „N. AFr .Presse" donosi z Monachium, że narodowi demokraci rozwijają znowu wzmożoną działalność. a wszelkie poszlaki wskazują na to, że przygotowują oni nowy zamach. Generalny komisarz dr. Kahr wydał urzędowy komunikat, w którym zapowiada ,że każdy zbrojny opór przeciw władzy państwowej będzie karany śmiercią lub więzieniem.

———ooo———

Z ostatniej chwili.

Umowa w sprawie Tangeru.

Paryż. (Pat.). Dziś w godzinach popołudniowych, delegaci rządów Francyi, Anglii i Hiszpanij podpisali umowę w sprawie portu w Tangerze. Delegacya hiszpańska zastrzegła sobie powzięcie definitywnej decyzyi swego rządu w najbliższym czasie. Podpisany w dniu dzisiejszym statut, przewiduje między innemi, że suwerenno prawa sułtana w Tangerze zostaną utrzymane. Postanowienia Zgromadzenia ustawodawczego będą przedkładane do aprobaty komitetu kontroli. Francya zachowa w dalszym ciągu 30 proc. koncesyi, sułtan otrzyma połowę koncesyi, przypadającej dawniej w udziale Niemcom, t. j. 10 proc. Druga połowa 10 proc. przypadnie w udziale zarządowi strefy Tangeru. Władzę policyjną sprawować będzie 250.000 tubylców, pod kontrolą oficera belgijskiego.

Rumunia zaproponuje przyjęcie Polski do Małej Koalicyi.

Rzym. (Pat). WBK. „Tribuna" donosi z Belgradu, że Rumunia zaproponuje na konferencyi Maelj Ententy przyjęcie Polski do Małej Ententy ze względu na wspólne interesy wobec Rosyi. Natomiast Czechosłowacya zamierza uprawiać wobec Rosyi politykę umiarkowaną, ewentualnie przez uznanie rządu sowieckiego.

Kiedy nastąpi zmiana gabinetu angielskiego.

Londyn. (Pat). Wolff. Sprawozdawca parlamentarny „Daily Telegraphu" donosi, że Baldwin zwołał na dzisiaj posiedzenie Rady ministrów Premier jest zdania, że uwzględniając wszystkie okoliczności, nie jest pożądanem przedsięwzięcie jakichkolwiek przekształceń w rządzie, zanim nie zbierze się parlament. Politycy liberalni są zdania, że Asquith otrzyma za 3 lub 4 miesiące propozycyę utworzenia rządu.

Wolny handel naftą w Rumunii.

Bukareszt. (Pat). Rad. Or. Rada ministrów uchwaliła przywrócenie wolnego handlu naftą. Wywóz ropy zostanie zakazany, natomiast wywóz produktów naftowych będzie dozwolony za złożeniem obowiązujących taks wywozowych

Zamach na króla włoskiego.

Rzym. (AW). „Giornale di Italia" donosi z Neapolu: Dopiero dziś dowiedziano się tu, że w sobotę usiłowano wykonać zamach na króla włoskiego, udającego się do Palermo. Pociąg pośpieszny wiozący króla zatrzymany został nagle koło Castelnuowo ponieważ wczas spostrzeżono zerwanie szyn na linii.

Walki w Meksyku.

Paryż. (AW). Z Meksyku donoszą, że powstańcy obsadzili miasto Puoblo, skąd wycofały się wojska rządowe. Rząd właściwy wydał odezwę, w której oświadcza, że ze stolicy nie ustąpi. Prez. Obregon opuścił już miasto celem objęcia kierownictwa wojsk rządowych.

Amerykańscy członkowie komisyi rzeczoznawców.

Waszyngton. (Pat). Członkami komitetu rzeczoznawców dla zbadania finansów niemieckich wybrani zostali gen. Daves i sekretarz stanu Young. Będą oni działać w charakterze prywatnym ,a nie jako oficyalni przedstawiciele rządu amerykańskiego

Agitacya antyreligijna w sow. Rosyi.

Moskwa. (AW). W okresie świątecznym związek młodzieży komunistycznej rozpoczyna wzmożoną agitacyę antyreligijną wśród młodzieży szkolnej. We wszystkich szkołach, ochronkach i przytułkach mają być wygłoszone odczyty, p. t. „Czy świat został stworzony w ciągu 6 dni". „Skąd pochodzi człowiek". i t. d.

Zwrot dzieł sztuki.

Moskwa (AW). W pierwszych dniach grudnia wysłany został przez delegacyę reewakucyjną z Petersburga do Polski „Gabinet rycin" króla Stanisława Augusta, zawierający przeszło 100 tysięcy sztychów i rycin.

Pomyślna sytuacya polityczna.

Londyn. (AW). Jak donosi Reuter angielskie koła polityczne posiadają zbyt szczupłe informacye o rokowaniach francusko-belgijskich, aby móc wytworzyć sobie pełny pogląd na sprawę rokowań francusko-belgijsko-cniemieckich, Nao, gół sytuacya uważana jest za dość pomyślna, gdyż zaznacza się zmniejszenie rozprężenia stosunków i możliwość rozpatrzenia wspólnie przez Francyę i Belgię oraz Niemcy ich interesów.

Młodzi ziemianie do starych ziemian.

Warszawa. (AW). Zjazd Rady Związku Młodych Ziemian powziął uchwałę wzywającą ogół ziemian do pełnego ofiar ponoszenia ciężarów podatkowych i pomocy władzom skarbowym w ściąganiu danin na rzecz państwa. Między innymi uchwalono również wezwać ziemian do ofiar na rzecz instytucyi społecznych ze względu na ciężkie położenie niektórych warstw a w szczególności inteligencyi pracującej.

Czy Węgry dostaną pożyczkę.

Węgierskie Biuro koresp. donosi z Paryża: Rokowania w sprawie pożyczki o którą starają się Węgry odbywają się o ile idzie o polityczną stronę w atmosferze korzystnej. Natomiast strona finansowa natrafia na trudności, ponieważ pożyczka nie ma być gwarantowana przez państwa zagraniczne. (Pat).

Sprawa Kronprinca.

Komunistyczni członkowie Izby holenderskiej wnieśli interpelacyę do rządu w sprawie wyjazdu z Holandyi byłego kronprinza. Izba odrzuciła interpelacyę uważając, że sprawa byłego kronprinza jest dla Holandyi załatwiona. (Pat).

Pamiętajcie o Uzdrowisku dziecka żyd. w Dębinie!

Akcya dra Weitzmana w Ameryce w pełnym toku.

Front cierniowy żydostwa rozszerzył się aż po Ren. Jedyną nadzieją i ostoją w obecnych warunkach: Erec Israel.

Nowy Jork. W swem przemówieniu powitalnem oświadczył dr. Weitzmann m. i., że przemawia w tej chwili **do wszystkich przyjaciół Palestyny**, a to zarówno mieszczaństwa jak i robotników, **wzywając całe żydostwo amerykańskie do wzięcia udziału w pracach Jewish Agency.** Dr. Weitzmann zaznaczył, że **wszystkie poważne instytucye żydowskie w Europie oświadczyły gotowość współpracy w Jew. Ag.**, a nadto zgłosiły do niej akces poważne jednostki jak n. pl. Sir Alfred **Mond** i prof. Albert **Einstein.** Z kolei omówił dr. Weitzmann sytuacyę Żydów w Europie, określając ją tragiczniejszą niż kiedykolwiek indziej. **Front cierniowy żydostwa europejskiego rozszerzył się aż po Ren.**

W tych warunkach jedyną nadzieją, ostoją i pociechą jest Erec Israel.

Pisma żyd.-amerykańskie omawiając przyjazd **Weitzmanna** podkreślają, że tym razem przyjechał dr. Weitzmann w zupełnie innym charakterze niż poprzednio. „Dus jid. Folk“ pisze, że tym razem przybywa do Ameryki **nie prezydent światowej organizacyi syon.**, ale **przewodniczący Jewish Agency.** Jako taki zajmie się dr. Weitzmann ukonstytuowaniem **amerykańskiego Council of Jewish Agency** a to w myśl uchwały ostatniego kongresu.

Plan działalności propagandystycznej prof. Weitzmanna jest zakrojony na najszerszą skalę i obejmuje całą przestrzeń od **Atlantyku do Oceanu Spokojnego.**

Artykuł pierwszy dostarcza **wiele ciekawego** materyału, **charakteryzując nastroje żydowskiej ludności i stosunek Żydów do bolszewickiego przewrotu.** Autor artykułu **stwierdza wyraźnie, że nawet w czasie najbardziej natężonego nastroju bolszewickiego w Rosyi, masy żydowskie nie zostały przez tę falę porwane, a żydostwo „nie okazało silnej zmiany ku bolszewizmowi“.** Nawet żydowski ruch robotniczy znalazł się w olbrzymiej większości w obozie wrogów rewolucyi październikowej a żydowska masa robotnicza okazała „bankructwo wobec olbrzymich zadań socyalistycznej rewolucyi“. W konsekwencyi tego nastroju napotkała dyktatura komunistyczna na wielki opór olbrzymiej większości ludności żydowskiej. I to nietylko w pierwszym czasie. „Walka między komunizmem a dążeniami odbudowawczemi Żydów nie ustawała ani na minutę“. Pod ogólnem pojęciem „siły odbudowawcze“ rozumiane są najrozmaitsze grupy społeczne, a więc klerykali, socyaliści, asymilanci, syoniści. I byłoby wątpliwem czy w tych warunkach byłoby wogóle doszło do jubileuszu żydowskiego komunizmu, gdyby „nie była zaszła poważna zmiana w rodzaju walki przeciw wrogim dążeniom w ten sposób, że już nie izolowany komunista żydowski ale cała partya komunistyczna i wszystkie siły sowietów stanęły do tej walki“.

Kronika spraw żydowskich.

Losy uchodźców rosyjskich w Konstantynopolu.

(*). Kwestya uchodźców rosyjskich w Konstantynopolu została przez rząd turecki ostatecznie uregulowana. Uchodźców podzielono na dwie kategorye: 1) Osoby, które mają zamiar powrócić do Rosyi i 2) osoby, które chcą wyemigrować do innych krajów. Osoby należące do pierwszej kategoryi muszą zaopatrzyć się w odnośne certyfikaty w konstantynopolitańskiej komisyi repatryacyjnej, prowadzonej przez prof. Potiemkina. Powyższe osoby rekrutujące się przeważnie z nie-Żydów, dostają następnie wizy rządu tureckiego na wyjazd do Rosyi. Druga kategorya obejmuje wielką ilość politycznych uchodźców i zawiera olbrzymi odsetek Żydów. Tych ostatnich nagromadziło się w Konstantynopolu **około 2000 osób** i znajdują się oni w nader ciężkiem położeniu, a to z powodu ograniczeń imigracyjnych do Stanów Zjedn., Argentyny i Palestyny. Dzięki staraniom czynników żydowskich, rząd turecki udzielił tym ostatnim pozwolenie na pozostanie w kraju na przeciąg lat 5-ciu. Po upływie tych lat 5-ciu uchodźcy ci stają się automatycznie obywatelami tureckimi. (ŻAT.).

(*). **Robotnicy rolni w Rosyi sow.** Na podstawie ostatnich wiadomości moskiewskiego „Ortu“ (tow. opieki nad rolnikami żyd.) powiększyła się liczba robotników rolnych w Rosyi sow. do 76 tysięcy, pracujących na obszarze dochodzącym do 140 tys. dziesięcin. I tak np. w odeskiej gubernii znajduje się około 22 żyd. kolonii z 50084 dziesięcinami ziemi, uprawianemi przez 21 tys. 543 dusz i 128 kolektywnych gospodarstw rolnych z 11083 dziesięcinami ziemi i 5272 duszami, 985 pojedyńczych gospodarstw o 6336 dziesięcinach, utrzymujących 4090 dusz, ogółem jak widzimy 74503 dziesięcin ziemi, utrzymujących 30905 dusz.

W guberniach północnych (jak w witebskiej, homelskiej, smoleńskiej) i na Białorusi powiększył się po rewolucyi ros. znacznie żydowski majątek rolny, tak samo na Ukrainie, gdzie żydowskie posiadłości ziemskie powiększyły się w tym samym czasie 6-krotnie.

(*) **Prof. Elwood Mead o Palestynie.** W ubiegłym tygodniu zatrzymał się w Londynie w drodze powrotnej z Palestyny do Ameryki znakomity uczony amerykański i znawca na polu kolonizacyi prof. Elwood Mead. Prof. Meada przyjęła Egzekutywa londyńska bankietem. W odpowiedzi na liczne zapytania, jakie odniósł wrażenia w Palestynie, prof. Mead oświadczył, że w Palestynie zebrał bardzo bogaty materyał z zakresu rozwoju gospodarczego żydowskich kolonii, stosunków żydowsko-arabskich a szczególnie badał możliwości rozwoju ekonomicznego i przemysłu w kraju na przyszłość. Stan kwitnący kolonii żydowskich wywarł na nim bardzo dobre wrażenie, natomiast bierność i upór Arabów dziwnie go uderzyła. Żydzi mogliby dokonać prawdziwych cudów i jest pewnym, że Palestyna w najbliższych 25 latach odegra na każdem polu wybitną rolę historyczną. Po powrocie do Ameryki, opracuje obszerne szczegółowe sprawozdanie z swych spostrzeżeń i wyśle je Egzekutywie cyon. (Ziko).

Minister Rosenbaum o Żydach na Litwie.

Minister litewski dla spraw żydowskich dr. Rosenbaum wyjechał do Londynu celem objektywnego poinformowania żydostwa zachodnio-europejskiego o położeniu Żydów na Litwie, o czem w ostatnich czasach pojawiły się tendencyjne i nieuzasadnione pogłoski. W interwiewie z reprezentantem Ż. A. T. minister Rosenbaum stwierdził, że redukcya budżetu ministerstwa dla spraw żydowskich jest wynikiem ogólnych ograniczeń budżetowych, które trafiły wszystkie ministerstwa. Żydowska Rada narodowa obejmie natychmiast po jej legalizacyi część funkcyi ministerstwa dla spraw żydowskich. W sprawie nieratyfikowania deklaracyi co do ochrony praw mniejszości przez sejm kowieński, oświadczył minister Rosenbaum, że jest to okoliczność drobna, ponieważ sejm przyjął deklaracyę do wiadomości a stwierdził tylko, że specyalna ratyfikacya nie jest potrzebną. Stanowisko to jest naturalnie zwalczane, lecz konflikt ma charakter wyłącznie prawniczy a nie polityczny.

— **Przeciw ograniczeniom imigracyi.** Na niedawno odbytej dorocznej konferencyi Wydziału żydowsko-amerykańskiego Kongresu w Nowym Jorku, złożył Louis Marshall, prezydent komitetu, sprawozdanie z rocznej działalności. Sprawozdawca podkreślił, na skutek pamfletu Ku—Klux—Klanu, jakoby Żydzi byli „mniej wartościowym“ elementem w Ameryce, że dzieję żydostwa amerykańskiego, owiane niezwykłym patryotyzmem, zbijają w zupełności niedorzeczne zarzuty Ku—Klux—Klanu. Louis Marshall wystąpił ostro przeciwko wszelkim próbom jeszcze większego ograniczenia imigracyi do Stanów Zjednoczonych. Mowca wskazuje na to, że już dotychczasowe ograniczenia są niesprawiedliwością i krytykuje najrozmaitsze plany i zarzuty nieprzyjaciół imigrantów, potępiając ostro zwłaszcza projekt, by obcy musieli się rejestrować. W skład nowo wybranego biura wydziału Kongresu żydowsko-amerykańskiego weszli: Louis Marshall, jako prezydent, dr. Cyrus Adler, Juliusz Rosenwald, jako wiceprezesi, a wreszcie Colonel Izaak, M. Uman, jako skarbnik. (ŻAT).

(*) **Żydzi litewscy zakupują masowo ziemię w Palestynie.** Dzięki wytężonej akcyi propagandystycznej, prowadzonej w tygodniu chanukowym na Litwie, Żydzi litewscy, którzy zresztą akcyę nabywania ziemi prowadzą intenzywnie od szeregu lat, deklarowali obecnie kwoty na zakup około 5000 dunamów ziemi.

— **Towarzystwo Opieki Społecznej P. Anitty Miller Cohenowej** we Wiedniu postanowiło zaprosić do Austryi dalszych kilkaset dzieci żydowskich z Niemiec; dzieci wychowane będą częścią w zakładach, częścią po domach prywatnych Pierwsza część transportu w liczbie 170 maleństw przybyła już do Wiednia.

— **Żydzi a bolszewizm.** Z okazyi pięciolecia sowietów wydana została w Moskwie księga zbiorowa poświęcona „pięcioletniemu jubileuszowi narodowej polityki rządu sowietów“, mająca na celu dać obraz zdobyczy poszczególnych narodów w rewolucyi. Między 40-ma narodowościami, w których imieniu przemawiają autorzy artykułów znajdują się także Żydzi, zastąpieni przez dwa artykuły. Pierwszy nosi tytuł: **„Żydzi a rewolucya październikowa“**, drugi **„Kulturalne sukcesy żydowskich mas w RSFSR.“**.

Z życia akademickiego.

Wiec sprawozdawczy.

W sobotę 15 bm. odbył się w Żyd. Domu Akademickiem wiec sprawozdawczy delegatów do Rady Naczelnej Związku Żyd. Akad. Instytucyi Samopomocowych i Zawodowych.

Sprawozdanie ze Zjazdu R. N. odbytego w dniach 12 i 13 bm. w Warszawie złożyli del. Glücker i Janowszczyński, przedstawiając ogromny rozwój, jaki Związek w krótkim stosunkowo czasie osiągnął. Powołany do życia na Zjeździe we Lwowie w styczniu br. rozwinął się w silną organizacyę, reprezentującą prawie wszystkich akademików żydowskich w Polsce.

Poszczególne referaty: finansowy, współdzielczy, prasowy, statystyczny, zagraniczny, wychowania fizycznego i pracy kulturalnej, pracują bardzo wydatnie, dążąc systematycznie do wyznaczonego celu: wyrwania żyd. młodzieży akademickiej z okropnych i anormalnych dotychczasowych warunków.

We wszystkich zorganizowanych dotąd środowiskach (Warszawa, Lwów, Kraków i Wilno) powstały dobrze funkcyonujące kuchnie akademickie, wydające po minimalnych cenach obiady, kolacye i śniadania dla niezamożnych kolegów, biblioteki zawodowe, i czytelnie, Koła zawodowe, urządzające kursy samokształcące i odczyty o treści naukowej, judaistycznej i ogólnej, oraz udzielające pożyczek na czesne, taksy ygorozalne, zakupno książek itp.

W braku istniejących Domów Akademickich (jedyny jak wiadomo Dom Akademicki Żydowski istnieje obecnie we Lwowie) postarano się o pomieszczenie prywatne, w których około stu akademików w każdem środowisku otrzymuje mieszkanie. (W Warszawie pewną część miejsc uzyskano od Gminy Wyznaniowej, około 15 zaś odstąpił chwilowo Urząd Palestyński).

Ogromnym krokiem naprzód jest rozpoczęta obecnie akcya budownicza w całej Polsce. W Warszawie miano już przystąpić do budowy, z powodu jednak opozycyjnego zachowania się pewnych elementów ortodoksyi, nie można było dotąd pracy rozpocząć. Bardzo poważna ilość materyałów i gotówki jest już na miejscu zebrana, i należy się spodziewać, że wobec energicznego stanowiska akademików i społeczeństwa w najbliższym czasie przystąpi się do budowy. W Krakowie otrzymali akademicy żydowscy grunt pod Dom Akademicki od tamtejszego stow. „Bnej Brith“ i intenzywnie zbierają materyał, a także w Wilnie utworzył się z obywateli i akademików złożony Komitet budowy Żyd. Domu Akademickiego.

Bardzo doniosłe znaczenie ma założony podczas obecnego Zjazdu Rady Naczelnej w Warszawie

Żydowski Bank Akademicki,

którego celem jest udzielanie pożyczek, krótko i długo terminowych, studentom na czas stu-

w i absolwentom celem ułatwienia urządzenia
i możności rozpoczęcia pracy zawodowej.
działowcem (udziały po 5 Złp.), może być ka-
akademik studyujący i po ukończeniu stu-
ów.

Związek wydaje również własny organ „Try-
nę akademicką".

W ostatnim czasie poczyniono przygotowania
założenia warstatów rękodzielniczych, w któ-
ch młodzież akademicka znajdzie możność za-
ku i pracy fizycznej i otrzymano zapewnienie
datnego poparcia od „Ort'u" stowarzyszenia
popierania rękodzieła żydowskiego.

Dla wybudowania „Domu Zdrowia" — Sa-
toryum dla gruźliczo-chorych akademików ży-
dowskich, wyasygnowało Towarzystwo Ochrony
drowia (T.O.Z.) subwencye w kwocie równo-
artości 250 dolarów a m. i przy dalszem zro-
steniu i poparciu społeczeństwa żydowskiego,
na wiosnę staną dwa pawilony i leżalnia.

Jedynie odmowne stanowisko za-
jęła Centrala „Joint'u", która delega-
om Związku oświadczyła, że nie po-
era akademików żydowskich.

Związek nawiązał także bardzo ścisły kontakt
akademickiemi instytucyami żydowskiemi zagra-
nicą (Anglia, Francya, Ameryka, Belgia i Wło-
chy), które zajęły się stworzeniem komitetów
celem pozyskania pomocy akademikom żydowskim w
Polsce, i z początkiem lutego wyjedzie dele-
gacya Związku do Ameryki celem zebrania fun-
duszów na poparcie akcyi budowy Domów A-
kademickich i Domu Zdrowia w Polsce.

Jeżeli się zważy, że Związek, który z chwi-
li powstania, żadnych prawie funduszów nie po-
siadał i zastał luźne bezsilne prawie zrzeszenia,
w tak silną organizacyę potrafił się rozwinąć
i tyle w tak krótkim czasie zdołał zdziałać, to
można z całą ufnością wierzyć w pomyślny dalszy
jego rozwój i mieć niepłonną nadzieję, że za
mierzonego celu, ulżenia doli akademika żydo-
skiego dopnie.

Po krótkiej dyskusyi, w której uzasadniał
swoje w pewnych kwestyach odmienne stanowisko
del. Bross, uchwalono rezolucyę, wyrażającą vo-
tum ufności i podziękowanie delegatom do Ra
dy naczelnej, poczem po owacyjnem powitaniu
powstania uniwersytetu jerozolimskiego i we-
zwaniu wszystkich akademików do poparcia wła-
snej uczelni, przewodniczący Komitetu Wykonaw-
czego abs. med. Buchsbaum zamknął wiec.

Z sali koncertowej.

Koncert kompozytorski Ch. Wolfsthala.

Staraniem Zyd. Tow. gimnastycznego „Dror" odbył się w sali Domu Narodnego koncert poświęcony w zupełności twórczości lwowskiego żydowskiego kompozytora pana Chune Wolfsthala.

Sędziwy twórca stanął osobicie przy pulpicie dyrygenta, by zaznajomić szerszą publiczność z swoimi dziełami, w których motywem żydowskim przeznaczono pierwsze miejsce. Najsilniejsze wrażenie wywarł na słuchaczach Marsz Oryentalny, rzecz napisana z temperamentem i prawdziwą znajomością rzeczy. Zręcznie użyte oryentalne motywy nadają całości typowy wschodni koloryt a dobra instrumentacya wskazuje na rękę doświadczonego muzyka. Także inne utwory orkiestralne jak „Córka Jerozolimy", Uwertura pt. „Ziemia Święta" (wykonana pod dyrekcyą p. Schatza) oraz utwór charakterystyczny „Wspomnienia z Ukrainy" świadczą jak najpochlebniej o zdolnościach i talencie p. Wolfsthala. Ponadto odśpiewał nadkantor p. Lwowicz, śpiewak cieszący się u nas wielkim mirem trzy pieśni żydowskie, z których jedną „Krawczyk" musiano nawet powtórzyć, zaś kwartet smyczkowy odegrał nastrojowe intermezzo pt. „Sen Babuni".

Jako bardzo subtelna akompaniatorka zasiadła przy fortepianie pani Pinskerowa.

Bardzo licznie zebrana publiczność przysłuchiwała się z żywem zajęciem ciekawym produkcyom i zgotowała kompozytorowi bardzo gorącą owacyę.

Alfred Plohn.

———ooo———

Kino LEW. DZIŚ ŚRODA 19 BM. Wpaniały obraz z życia arystokracyi francuskiej w 6 akt. **Premiera.**

ZABAWKA MILIARDERA

Przepiękne zdjęcia architektury i okolic Paryża. — Akcya odbywa się na tle przebogatych salonów magnackich

Z teatru.

Anna Sznage-Zielińska w „Ninie" Z. L. Kampfa.

Rwący i żywy prąd trysnął występem dawnej ulubienicy Lwowa Sznage-Zielińskiej w wznowionej sztuce przedwcześnie zmarłego Krakowianina. Przed dwoma laty wniosła „Ninę" w repertuar pani Łącka-Pawłowska. Była to Nina intelektualna, pojmująca perypetye seksualne bohaterki wedle wszelkich reguł oczytanej w Przybyszewskim umysłowości. Udowadniała raczej niż odtwarzała z wiarą w absolutną konieczności metafizyczny fatalizm pociągu płciowego. Chwilami zaś jednała liryzmem sympatyę dla tej duszy kobiecej, w której męczeństwo zepsuta farsą — i doświadczeniem życia publiczności nie bardzo chciała wierzyć.

Zgoła odmienną Ninę stworzyła Sznage-Zielińska. Mówiła z niej natura nieświadoma kierunku swoich popędów, animalistycznie ulegająca ich sile. Była to Nina bardziej ludzka, bardziej naturalna. Wyzwolone z fatalistycznej frazeologii reakcye płynęły grą zmysłów, ową grą w której pani Sznage-Zielińska jest mistrzynią. Dała więc interpretacyę doskonałą i jednolitą, ożywiła sztukę, w której pathos stawiania problemu zawsze był nienaturalny w życiu a dziś i literacko zupełniej już przestarzały. Silne napięcia zmysłowe gry znakomitej artystki pozostawały jednak bez równie silnych stacyi odbiorczych w grze partnerów. Pan Okornicki miał dobre momenta w ostatnim akcie.

H. H.

NADESŁANE.

„PODLOTEK" ZYGMUNTOWSKA l. 9 PARTER

poleca doborową KONFEKCJĘ dla panien i dzieci. Pracownia przyjmuje zamówienia z dostarczonych materyałów. — Modele na składzie. — Ceny przystępne. Pończochy, skarpetki, rękawiczki. 10488

Pierwsza Małopolska Fabryka

Zwierciadeł i Szlifiernia Szkła

SP. Z OGR. ODP. 10440

Kraków, Grodzka 60, I. p. Tel. 4078 i 4225

sprzeda SZKŁO LUSTROWE BELGIJSKIE W PAKACH po 25 m². «««

DR. GUERYA

we Lwowie w dobrym położeniu poszukuje SPÓLNIKA celem rozszerzenia na dział FARBOWY i artykułów gospodarskich. Kapitał lub towar równowartości 200 dolarów potrzebny. Zgłoszenia pod »BEUROI« do Administracyi »Chwili«.

KOMUNIKATY TEATRALNE.

— **Gościnny występ A. Dicescu.** Primadonna opery rumuńskiej A. Dicescu, która wystąpi u nas gościnnie raz tylko w czwartek w „Traviacie", ma swoją ustaloną sławę jako pierwszorzędna artystka. Jej występ obudził wielkie zainteresowanie.

— **Jubileuszowe przedstawienie „Księżniczki Olala".** Dziś t. j. w środę po raz 25 idzie ta przemiła operetka, która zdobyła sobie we Lwowie tak ogromną sympatyę. Niewątpliwie operetka ta doczeka się 50-go przedstawienia.

— **„Królowa Montmartru".** Pod kierunkiem reżysera Kuligowskiego, odbywają się codziennie próby z tej niezmiernie ciekawej operetki, której premiera odbędzie się w piątek w Teatrze Nowości. Możemy dziś już zdradzić, że Tatrzański będzie miał rekordową rolę starego apasza, którą już na próbach wszystkich rozśmiesza. Nowością będzie przegląd mód: balet nasz ukaże się w najnowszych kreacyach toaletowych firmy Stanisława Wrońskiego Synowie. Sprzedaż biletów dziś się rozpoczęła.

Kronika.

Od Wydawnictwa

Dalszy spadek marki polskiej zmusił nas do podniesienia ceny pojedynczego egzemplarza z dniem 16. b. m. na

Mkp. 60.000

Równocześnie podwyższa się abonament w miejscu na Mk. 1,500.000, na prowincyi na Mk. 1.680.000, zagranicą na Mk. 1,950.000.

Abonentów upraszamy o nadesłanie dopłaty za grudzień, która wynosi we Lwowie 125.000 mk., na prowincyi 140.000 mk., zagranicą 160.000 marek.

———ooo———

TEATR WIELKI.

Środa „Nina". Gościnn. występ. Sznage-Zielińskiej.

Czwartek „Trawiata", gośc. występ A. Dicesku, primadonny królewskiej opery rumuńskiej).

TEATR MAŁY.

Środa „Sprawa Kaisera".

Czwartek „Pokojówka szuka miejsca".

TEATR NOWOŚCI.

Środa „Księżniczka Olala".

Czwartek „Księżniczka Olala".

Teatr „BAGATELA", Rejtana 3.

Od 17. grudnia nowy program: Część I. „Instytut dla samobójców", sketch w 1. akcie. Część solowa: Chita & Dolores — Windheim — Marski. Część III.: „Dyablik", farsa w 1. akcie. Początek o godz. 8-mej wieczorem.

Uwaga! W dnie świąt Bożego Narodzenia dwa przedstawienia. Pierwsze o godz. 6-tej drugie o godz. 8,30.

———ooo———

Ukraiński Narodowy Teatr „Besidy" (ul. Szaszkiewicza 5).

We środę 19. bm. godz. 7 wiecz. „Baron Kimmel", operetka. Bilety wcześniej w Sojuznym Bazarze, (ul. Ruska, dom Dniestru).

———ooo———

— **Instytut Technologiczny** urządza w bieżącym tygodniu wystawę wyrobów na kursie stolarstwa meblowego. Otwarcie wystawy we czwartek 20. bm. a trwać będzie do niedzieli 23. bm. włącznie od godz. 10 do 2-giej.

— **Koncert Manna i Rotowskiej** W niedzielę dnia 23 bm. odbędzie się w sali „Domu Narodnego" koncert p. Ignacego Manna ze współudziałem p. Sydonii Rotowskiej.

Po powrocie z Włoch ulubiony artysta lwowskiej opery wystąpi z całym szeregiem zupełnie nowych pieśni włoskich i aryi operowych. Również znakomita artystka naszej opery p. Rotowska odśpiewa arye operowe i pieśni ludowe polskie. Bilety w księgarni Akademickiej, pl. Maryacki 4.

— **Przyspieszyć wykupienie świadectw przemysłowych.** Izba Skarbowa komunikuje: Termin do nabywania świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych na rok podatkowy 1924 przypada na zasadzie art. 30 ustawy w przedmiocie państwowego podatku przemysłowego (Dz. U. R. P. numer 58 z roku 1923 poz. 412) na okres od 1. listopada do końca grudnia 1923 r. Termin ten bezwarunkowo nie zostanie odroczony, a po jego upływie przystąpią niezwłocznie władze podatkowe na całym obszarze Państwa do ścisłej kontroli przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych oraz zajęć przemysłowych. Winni zupełnego niewykupienia lub posiadania nieodpowiednich świadectw przemysłowych będą niezwłocznie pociągnięci do odpowiedzialności karnej na zasadzie art. 98 ustawy w przedmiocie państwowego podatku przemysłowego.

Jednocześnie zwraca się uwagę płatników na tę okoliczność, że poczynając od 1. stycznia 1924 roku cały świadectw przemysłowych będą waloryzowane tj. przeliczone na franki złote

— **Podwyżka cen wyrobów tytoniowych** z dniem 18. grudnia przedstawia się w następujący sposób:

Cygara za sztukę: Havana 270.000 Mk., Belweder 220.000, Wawel 185.000, Brytanika 170.000, Trabuco 160.000, Kuba 130.000, Portorico 87.000, Mieszane zagr. 85.000, Brazyl Virginia 75.000, Cygarillos 65.000.

Papierosy za sztukę: Sfinks 50.000 Mk., Dames 45.000, Kalif (Kedyw) 40.000, Egipskie 30.000, Klub 20.000, Prezydent 20.000, Damskie 20.000, Farys 16.000, Pogoń 17.500, Sport 17.500, Warszawskie 17.500.

Tytonie do papierosów za 100 gr.: Kir 3,500.000 Mk., Ksantri 3,250.000, Pajp. sułtański 3,000 000, Najp. macedoński 2,750.000, za 25 gr.: Najp. turecki 550.000, Przedni turecki 475.000, Średni turecki 375.000, Kresowy 275.000,

Tytonie do fajki: za 25 gr.: Przedni fajkowy 175.000 Mk., Zwyczajny fajkowy 125.000.

— **Cena egzemplarza dziennika w Warszawie** w sprzedaży ulicznej podwyższona została z dniem dzisiejszym z 50 na 100.000 mk.

— **Wywóz ropy bruttowej zakazany.** Rumuńska Rada ministrów przyjęła projekt w sprawie wolnego handlu naftą. Wywóz ropy bruttowej będzie w dalszym ciągu zakazany. Wywóz produktów naftowych będzie ograniczony, ustalono taksę na wywóz benzyny wszystkich gatunków. (Pat).

— (d) **Bestyalski mord.** Obok Lelechówki (powiat Gródek) dopuścili się z zemsty za obrazę dwudziestokilkoletni chłopi z Lelechówki Stefan i Tomasz Haliczkowie, Dmytro Paraniuk, Jan Płoszej i Michał Sadura skrytobójczego morderstwa na osobie gajowego z Lelechówki Ardelego Marcina. Sprawcy w iście bestyalski sposób znęcali się przez kilka godzin nad swoją ofiarą aż wreszcie po całym szeregu silnych uderzeń wytrysnął zupełnie mózg z czaszki denata. Wszyscy zostali aresztowani.

— (d) **Wielkie kradzieże.** W składzie jubilerskim Izaka Hirschfelda w Sanoku, dokonano włamania. Skradziono kilkadziesiąt zegarków, branzoletek, budzików i innej biżuteryi, na sumę 600 milionów mk. — Okradziono cerkiew w Głuchowie (pow. Sokal), z wielu kościelnych ozdób, wyrządzając szkodę na pół miliarda. — Ze składu Leiba Lewa we Lwowie przy ul. Kościelnej, skradziono 3 tuziny skórek, wartości 500 milionów.

— (d) **Epidemia samobójstw.** W więzieniu karnem przy ul. Batorego usiłowała popełnić samobójstwo, znana we Lwowie z głośnej swego czasu afery benzynowej i licznych machinacyi na szkodę skarbu państwa Iza Motyczyńska. Wczoraj na pętlicy z prześcieradła usiłowała się powiesić. Wczas jednak spostrzeżono to i przywrócono denatkę do przytomności.

Bezwzględność niektórych kamieniczników doprowadza lokatorów bardzo często do rozpaczliwych kroków. Wczoraj przy ul. Zamarstynowskiej 32, miał miejsce smutny drugi już z rzędu wypadek. Oto niejaka Klara Feller r. Neubauer, lat 20, na widok organów magistrackich w asystencyi policyi, mających dokonać rumacyi, jej z mieszkania, napiła się pół litra spirytusu denaturowego. W kilka godzin później zmarła w szpitalu.

Przy ul. Kurkowej, znaleziono jakiegoś mężczyznę bez przytomności, którego odwieziono do szpitala, gdzie doprćowszpitala, gdzie go doprowadzono do przytomności. Mężczyzna ów nazwiskiem Aug. Bronisław (Sapiehy 4) napił się jakiegoś płynu, w celu samobójczym. Powód samobójstwa nieznany.

— (d) **Nowa wielka obława w pociągu Lwów — Poznań.** Wczoraj przeprowadziły organa policyjne przy tutejszej eksp. śledczej obławę na waluciarzy w pociągu zdążającym ze Lwowa o godz 15-tej do Poznania. Przeprowadzno dokładną rewizyę podróżnych, w poszukiwaniu obcej waluty. Wynik dokładny podamy jutro.

— **Dalsze demonstracye w Paryżu.** Wczoraj wieczorem policya paryska rozprószyła manifestujących pracowników instytucyi publicznych, protestujących przeciw odmownemu stanowisku rządu w sprawie dodatków drożyźnianych. Aresztowano 20 osób. (Pat).

— **Osobiste. Lola Lewenstock — Jakób Pflug zaręczeni we Lwowie w grudniu.** 10560

— **Najlepszym i najwydatniejszym jest tylko tłuszcz jadalny „EUKOS".** 10426

———ooo———

Handel i Przemysł w Polsce

w dobie obecnej. **Odczyt** pod tym tytułem wygłosi w **Centralnym Związku Kupców i Przemysłowców** (ul. Kopernika 26, II p.) Dyrektor Izby handl.-przemysłowej Dr. Trawiński dziś we środę 20. b. m. o godz. 7,30 wiecz. Wstęp dla członków i zaproszonych gości. 10563

———ooo———

KLUPY (fity) wszelkich rodzajów — **NUMERATORY** oryginalne Göhlera oraz części składowe do tychże — **TAŚMY** parciane i stalowe oraz wkładki do tychże — **METRY** wszelkich rodzajów **SZUBLERY** do drzewa — **KLUPKI** do kopalniaków stalowe i drewniane — **RYSZPAKI** — **CECHÓWKI** — **KSIĄŻKI KUBICZNE** wszelkich systemów — **KREDĘ** do drzewa polecają:

LEON APPEL i Ska, Lwów, Legionów 1.

Tel. 458. — Adres telegr.: „OPTYKA, Lwów".

Gen. Zastępcy Wilhelm Göhlers Wittwe, Freiberg, Saksonia.
Jedyne Fabryki Numeratorów i Klup do drzewa. —o—

Ze sportu.

Mistrzostwa budapeszteńskie.

M. T. K. — B. T. C. 3:0 (2:0)
F. T. C. — 3 obwód 1:1 (0:0).
Kispesti — U. T. E. 1:0 (1:1).
Zugro — U. T. S. E. 1:0 (1:0).
Vivo A. C. — 33. F. C. 1:0 (0:0).
Törekves — Vasas 2:0 (1:0).

Z Hakoahu wiedeńskiego.

W jesiennych rozgrywkach o mistrzowstwo uzyskał Hakoah piąte miejsce. Na 11 rozegranych spotkań, pięć wygrał, dwa przegrał, a cztery zakończył rezmisowo. Stosunek bramek 21:14 dla Hakoahu. Najlepsi gracze Haensler, Guttman, zostali w związku z wypadkami na meczu z Sportclubem zdyskwalifikowani. Guttmann na trzy miesiące, Haensler na cały rok. Prasa sportowa wiedeńska jednomyślnie potępia niesprawiedliwie wysoki wymiar kary. Ubiegłej niedzieli rozegrał Hakoah spotkanie o puhar (cupspiel) z czwartoklasowym Union XXI, ze słabym wynikiem 5:1 — 25. b. m. grą przyjacielki mecz z Amatorami, poczem udaje się w podróż do Egiptu, i Palestyny. W podróży bierze udział około 90 uczestników. Program na termin letni jest już ustalony; podróż odbędzie się tym razem do krajów, położonych nad Dunajem i zakończy się w Konstantynopolu.

Vivo A. C.

Żyd. drużyna Budapesztu, zajmywała przed krótkim jeszcze czasem ostatnie miejsce w tabeli mistrzostw. Po ostatniem zwycięstwie nad 33. F. C. znajduje się Vivo na siódmem miejscu. W spotkaniu z 3. obwodem rozegranem zeszłej niedzieli (1:1) dwóch graczy Vivo:Gross III i Brener doznało złamania nóg. Druga połowa tego spotkania, odbyła się po wykluczeniu publiczności.

Makkabi berneńska.

Zasilona obecnie internacyonałem Eisenferem Z. F. T. C. i Zwolenskym (z Zug) jest jedną z najlepiej zorganizowanych i dyplinowanych drużyn czechosłowackich. — Środkowy pomocnik Obitz uważany jest za najpszego halfa Europy. Obecnie udaje się Makkabi w podróż do Włoch, następnie prawdopodobnie do Hiszpanii, dokąd ją prezydent Barcelony Gumper, po zwycięstwie nad Rapidem (4:1) telegraficznie zaprosił.

Walne Zgromadzenie Ż. K. S. Hasmonea we Lwowie, odbyło się w dniach 2. i 16. b. przy licznym udziale członków i sympatyków. Ustępującemu Wydziałowi wyrażono po złożeniu wyczerpującego sprawozdania podziękowanie, poczem na rok 1924 wybrano następujące kierownictwo klubu: prezes p. dr. Roker, wiceprezesi pp. M. Szlesser i M. Sold, sekretarz p. Roman, zastępca J. Bogner, kasyer p. Witte, zast E. Neuwohner; do Wydziału weszło 2 członków. Prezesem honorowym wybrano ponownie p. dyr. M. Schotza.

Wydział Ż. K. S. Hasmonea zawiadamia, że konstytuujące zebranie członków sekcyi lekkoatletycznej odbędzie się we czwartek 20. b. m. o godz. 7-mej 30 wiecz. w sali p. Nassa przy ul. Szpitalnej 36. — Takie same zebranie sekcyi turystycznej odbędzie się 20. b. o godz. 7-mej wiecz. w lokalu klubu przy ul. Jachowicza 22.

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 18. grudnia.

Tendencya dla niekotowanych słabsza z wyjątkiem Jaworzna, które wskutek wiadomości o emisyi było silnie poszukiwane i osiągnęło kurs 44 milj. Kotowane wskutek otrzymanych w toku giełdy informacyi o pomyślnym przebiegu pertraktacyj w sprawie utworzenia rządu zyskiwały na kursie z wyjątkiem Ojkosów. Poszukiwano Lesienice, Pol. Nafta, Parowozy i Bank Przemysłowy.

Hipoteczny 1400, 1410, 1415, 1420, (1130), Pol. kred. 80, 82, 92, 85, 92, 97, Przemysłowy 600, 610, 620, 635, 630, 640, 625, 638 643 650 642, 643, 645, Z. B. K. 260, Browary 34000, 33500, 33000, 32500, 33500, Chodorów 7450, 7500, 7800, 7475, 7500, Cegielski 1030, 1100, 1150, 1000, 1040, 1025, 1050, Gafota 350, Tohan 475, 525, Nafta 900, 925, 915, 910, 900, P. T. B. 253, 255 250, 255 (230), (215), Rakszawa 8600, Tepege 570, Tespy 8100, 9700, 8000, 8100, Zieleniewski 2430, Ćmielów 1350, 1300, 1250, 1200, Karpalit 1200, 1250, 1500, 1400, 1450, Niemojowski 675, 650 Oikos 68000, 6950, 6700, Parowozy 800, 815, 825, 803, 810, 820, 825, 850, 820, 780 790 815 775, Pezet 260, (250), Pocisk 600, 625, Siersza g. 13000, 13300, 13500, 13250, 13400.

Transakcye w akcyach niekotowanych: Azot 600, 625, 650, Brugger 1200, 1250, 1175, 1150 Chybie 11000, 11300, 11400, 11500, dr. 11800, 11900, 12200, Elektr. n. S. 200, 190, 185, Gazolina 2300, 2250, 2200, 2150, Jaworzno 38000, 38500, 39000, 40000, drobne 42000, 43000, 43500, 43750, 44000, Gazy 39000, 38500, Gazociągi 500, 475, Foresta 650, 625, Len 1650, 1600, 1625, Lesienice 1700, 1780, Lokomotywy 1000, Machlejd 800, 825, 850, Nitra 380: 385, Olkusz 925, Radziwiłł 1600, Rucker 1500, 1600, Schoen 125000, Szkło w Kr. 1400, Węglówka 42, 40, 39, Columbia 90, 95, B. ziemian 95, Hydropol 70.

Walutowe notowania pozagiełdowe.

Lwów, 18. grudnia.

Dol. am. 6700000, Dol. kan. 6300000, Franki franc. 310000, Fr. szw. 1050000—1100000, Fr. belg. 290000, Guld. hol. 2250000, Liry wł. 250000, Lei rum. 25000, Funty szt. 2550000, Wiedeń 85, Praga 170000, Czerniowce 28000.

Złoto: 20 kor. 26000000, 20 mk. 30000000 20 fr. 24000000, 10 rbl. 35000000.

Srebro: Kor. 425000, 5 kor. 2300000, floreny 1500000, ruble 1750000, kopiejki 800000.

Z giełdy zbożowej.

Lwów, 18. grudnia.

Mimo licznego udziału, ruch bardzo słaby. Ogólny obrót około 30 ton. Transakcye w owsie oraz mące prowincyonalnej. Duża podaż przy minimalnym popycie. Tendencya dla zboża twarda

żkowa, w owsie zniżkowa. Usposobienie rezerwowane.

szczególności płacono pszenicę 10,50000 650.000, żyto 9,300.000 do 9,800.000, jęczbrowarn. 9,300.000 do 9,800.000, owies — 000 do 8,200.000, mąka pszenna 40 proc. do 30,000.000, pszenna 55 proc. „1“ do 25 ów, pszenna 70 proc. „4“ do 20,000.000, mąia 60 proc. „0“ do 20,000.000, żytnia 70 prc. o 18,000.000, otręb pszenny 6,000.000, żytni 000 mk.

Giełda krakowska.

Kraków. 18. 12. (Pat). Pol. B. Przem. 555 B. Powszechny kred. 105, 95, B. Komercyalny 240, B. Małopolski 1435, 1475, B. spół. zarob. 4100, Tohan 675, 690, Impeks 23 i pół 25 Pharma 550, 575, Polski Glob 90, 100 ga 125, 120, Zieleniewski 24700, 25150 Ce- 1200, 1100, Trzebinia masz. 800, 900 Pa- 710, 850, Automotor 550, 500, Rohn Zie- 550, 520, Pocisk 750, 700, Górka 25000 26000 górn. 18500, 16000, Tepege 5800, 5900 850, 900, Pezet 425, Pokucie 650, 680 Synd. 220, 250, Teropol 260, Trzebinia tłusz. 5300 1250, 1500, Ćmielów 1350, 1600, Siersza 325, 330, Chodorów 7000, 7150, Niemojo- 775, 750, Piasecki 3600, 3700.

Giełda warszawska.

Warszawa, 18. 12. (Pat). Dolary St. Zjedn. Belgia 303, 297, Londyn 26500, 26000, N. jak gotówka, Paryż 322, 316, Praga 177, arya 1073, 1053, Wiedeń 87, 85, Włochy i pół, Franki złote 1233900, 8 proc. po- 9500, milionówka 200.

Warszawa. 18. 12. (Pat). Bank dysk. 4700 handlowy 4300, B. dla h. i p. 1200, 1300, Lwów 540, 530, Powsz. Kred. 100 ,115, ow. współdz. 2750, Zjedn. ziem polsk. 925, Związek spół. zarob. 4200, 4225, Zank zw. 405, 400, Cerata 250, Kijewski 3300, 4000, 1300, 1400, Puls 500, 440, Wildt 410, 430 rów 6700, 7100, Czersk 800, 900, Często- 500, 6500, Gosławice 1600, 1700, Michałów 1825, Warsz. tow. fabr. cukr. 6000, 7300, 250, 260, Drzew. przem. handl. 690, 750 sz. tow. kop. węgla 7700, 8200, Cegielski 150, Fitzner 7800, 7400, Lilpoop 900, 975 rzejów 13000, 15500, Norblin 1150, 1800, Ort 410, 475, Ostrowieckie 19500, 20500, Paro- 750, 790, Pocisk 795, Rohn i Zieliński 750, Rudzki 2450, 2800, Starachowice 4000 Trzebinia 850, Ursus 760, 850, Zieleniew- 4000, Zjedn. masz. 300, Konopie 800, Żyrar- 440 mil., Borkowski 1250, Br. Jabłkowscy 310, Skup skór 120, Synd. roln. 1900, Tka- 170, Żegluga 270, 210, Ćmielów 1300, 1450 ryczność 2500, 2450, Polskie tow. elektr. Kabel 1350, Kluczewska fabr. 1500, Polski n. kork. 175, 160, Nafta 950, 850, Polski n. naftowy 1376, Nobel 1400, 1250, Lenar- ez 140, Mirków 4500, Pustelnik 775, Siła i iało 1150, 1250, Spirytus 4800, Haberbusch 5300, Martin Daab 950, Polski Lloyd 285 Brown Boweri 2250, 2300, Suchedniów 3800 zemysł leśny 145,

Giełda wiedeńska.

Wiedeń. 18. 12. (Pat). Amsterdam 27050, elgrad 807, Berlin 15,70 za bilion, Bruksela 3214 udapeszt 367, Bukareszt 364, Chrystiania 10380 openhaga 12700, Londyn 309500, Madryt 9130 edyolan 3064, Nowy Jork 70935, Paryż 3724 raga 2079, Sofia 493, Sztokholm 18470, War- awa 80—100, Zurych 12375.

Wiedeń. 18. 12. (Pat). Prioritety 582, An- obank 348, Bank związkowy 215, B. obrotowy 81,5, B. ziemski kred. 437, Austr. zakład 339 Depozytowy 84.5, Laenderbank 363, Merkury 93, Unionbank 354.5, Żiwnostenska 909, Kolej ocna 1980, Kolej lwowsko-czern. 350, Austr. olej 842, Kolej południ. 204, Alpiny 679, Krupp 18, Tow. górn. hutn. 6065, Huta Poldi 925 Pra- Tow. żel. 2225, Rima 213.2, Skoda 1260 lesia 77, Apollo 883, Fanto 4710, Zieleniewski 90, Karpaty 490, Galicya 27500, Schodnica 1450 ersza 178.

Giełda zurychska.

Zurych. 18. 12. (Pat). Holandya 219, Nowy ork 573 i pół, Londyn 25.09, Paryż 31.05, Me- yolan 24.87, Praga 16.80, Budapeszt 0.0302, Bel- rad 6.52 i pół, Sofia 4.05, Wiedeń 0.0080 i trzy zwarte. Austr. kor. stempl. 0.0081.

stylowe

karnawałowe

suknie

ostatnie

modele

oryginalne

magazyn futer **Stanisława Wrońskiego Synowie**, plac Maryacki 10.

Szwajcarski Bankverein notował dziś nieoficyalnie: Warszawę 0.000150 — 0.0002, Berlin — 0.0125 — 0.0132 i pół za 10 miliardów.

Giełda berlińska.

(w milionach).

Berlin. (18. grudnia. Pat). Bruksela 191520 Włochy 183540, Londyn 18354000, Nowy Jork 4189500, Paryż 221445, Szwajcarya 730170, Wiedeń 59850, Praga 125685, Budapeszt 220445.

NADESŁANE.

Mina Hecht Józef Mitch

Podhajce

zaręczeni w grudniu.

DROBNE OGŁOSZENIA.

MIESZKANIA-LOKALE.

Kawaler poszukuje mieszkania przy lepszej rodzinie. Prócz czynszu wyuczę buchaljeryi. Administracya »S« 0552

ZAMIENIĘ 2 fro. tow. duże pokoje w śródmieściu we Lwowie na 3 lub 2 pokoje duże frontowe z kuchnią w śródmieściu w Drohobyczu. Zgłoszenia do Administracyi pod »Drohobycz«. 0559

ROZNE.

Magister pfarmacyi z pięcioleciem poszukuje dzierżawy. Zgłoszenia skierować należy pod adresem Dra A. Silberscheina, Lwów ul. Trybunalska 1/1. między godziną 4—6 pop. 0 50

POSAD POSZUKUJĄ.

Technik dentystyczny, biegły w operatywie, złocie i kauczuku poszukuje posady natychmiast u konces. dentysty. Zgłoszenia Halpern, Rynek. 0517

Rolnik, kawaler z ukończoną szkołą i praktyką w większych dobrach, samodzielnie prowadzący gospodarstwo, zmieni posadę, od zaraz lub 15 stycznia. Najchętniej w postępowym gospodarstwie samodzielnie lub pod dyspozycyą. Zgłoszenia do administracyi Chwili pod »Sumienny«. 0546

INTERESA HANDLOWE

Posiadam lokal niedaleko śródmieścia poszukuję spólnika z kapitałem. Branża obiecująca. Zgłoszenia do administr. pod »Nadzieja«. 0 23

WOLNE POSADY.

Koncypienta rutynowanego możliwie ze substytucya przyjmie adwokat Granicki, Czortkow, od stycznia ewentualnie zaraz, oprócz płacy: mieszkanie kawalerskie, opał, oświetlenie, śniadanie, podwieczorek. 0 97

Praktykanta przyjmie zaraz Pordes, Batorego 6.

Zdolnego pakiera z branży szklanej, uczciwego, z dobremi świadectwami poszukuje I. Altkorn i Brat, Sp. z ogr. por. plac Strzelecki 12a. 0550

Poszukuję starszego praktykanta ew. asystenta pfarmacyi od 1-go stycznia 1924. Wiadomość w kancelaryi WP. Dra A. Silbersch ina we Lwowie, Trybunalska 1/1. między godz. 4—6 pop. 055

Poszukuje się panny jako bony Żyd. do dwojga dzieci 9-cio i 4-ry letnich chłopczyków. Wiadomość Marel Koffler, Lwów, Furmańska 16. 0553

Siłę męską z znajomością buchalteryi poszukuje Hurtownia naczyń kuchennych I. Altkorn i Brat Sp. z Ogr. Por., Plac Strzelecki 12 a.

HATKUFA

20-ta — już nadeszła i jest do nabycia W KSIĘGARNI ZWERLINGA, LEGIONÓW 33.

Panu Theemannowi

przedsiębiorcy spedycyjnemu we Lwowie przy ul. Rutowskiego 7. składam PODZIĘKOWANIE ZA NADZWYCZAJ STARANNE PRZEWIEZIENIE MYCH MEBLI ze Lwowado Strzyłek-Topolnicy. Dr. Med. Adolf Silber Strzyłki-Topolnica. 0549

Poszukiwany lokal przemysłowy o kilku ubikacyach, około 200 m² nadający się na fabrykę trykotaży. Zgłoszenia »Fabryka trykotaży« do biura Sokołowskiego, Jagiellońska 7. 0 42

Cukiernicy, Wytwórnie czekolad STANIOL, CYNFOLJA, FOLJA GLANSOWANA na składzie **SPART** we firmie KOŚCIUSZKI 8. CENY FABRYCZNE.

GAZA MŁYNARSKA ORYGINALNA SZWAJCARSKA po cenach bezkonkurencyjnych u firmy **M. Weinreb, Lwów, 3. Maja 11 a.** Wyłączna sprzedaż Szwajc. Fabryki Gazy J dwabn i T. A. w Zurychu marki Dietrich Schindler

PANOWIE

dbający o swe zdrowie, kupują hyg. artykuły gumowe tak jak przed wojną TYLKO U FIRMY **S. FEDER** **LWÓW, SYKSTUSKA 7.** WYSYŁKA na prowincyę odwrotnie. UWAGA na firmę S. FEDER i Nr. domu SYKSTUSKA 7.

NA ŚWIĘTA

POLECA

F. Rentschner, Lwów, Legionów 37

wszelkie naczynia emaljowane

P. T. Urzędnicy państwowi dostają 15% zniżki za okazaniem legitymacyi w czasie od 10. do 20. grudnia. 10305

Sprzedaż gwiazdkowa

ORUWIA



marki

Dri-Ka

od 19. do 24. grudnia

po znacznie zniżonych cenach.

Lwów
Hetmańska 6
„Humanic", Legionów 13.

Drohobycz
Rynek 7

Kraków
Rynek gł. 14.

Przemyśl
Franciszkańska 26 — „Humanic", Plac na bramie.

Kołomyja
„Humanic' Rynek.

Cieszyn
Głęboka 5.

Tarnów
Plac Sobieskiego.

Jarosław
Grunwaldzka 8.

Stryj
Kościelna 24

Kattowice
Jana 1.

Gdańsk
Langgasse 82.

Królewska Huta
Wolności 8.

DYNAMO MASZYNY

MOTORY ELEKTR, oraz wszelkiego rodz
MATERYAŁY ELEKTROTECHNICZNE pol
hurtownie i częściowo po cenach najtańsz
FIRMA **BERNARD PANZE**
Lwów, ul. Kopernika 17. Nr. Tel. 13

NAUKA I WYCHOWANIE

Poszukuje się nauczyciela do języka łacińskiego władającego też językiem rosyjskim. Zgłoszenia do administracyi pod »P. F.«

Na akademickich kursach jęz. angielskiego, francuskiego i literatury hebrajskiej odbywających się w Żyd. Domu Akademickim, Św. Teresy 26 a pod kierownictwem wytrawnego pedagoga b. nauczyciela kursów Berlitza, jest obecnie KILKA MIEJSC WOLNYCH, przystępnych też dla NIEAKADEMIKÓW. Zgłoszenia w sekretaryacie T-wa Rygorozantów codziennie od 2—3 0537

Przyjm. lekcye matematyki, fizyki ew. do matury. Zgłoszenia pod »T. 0547

KUPNO. — SPRZEDAŻ

„SPART" Lwów Kościuszki 8. Telefon 709. Blachę mosiężną, miedzianą i ołowianą oddajemy w zamian za odpadki metalowe. Kupujemy każdą ilość starych metali 0468

Gramofony i płyty jak „JAW i „Blues"
maszyny do szycia, łyżwy, sanc
warty, lampki elektr., baterye, żarówki oszczęd., m gimn., kostyumy, piły do boksu, skrzypce, mand etc. poleca najtaniej firma
Malwina Immerglück, Lwów, Jagiellońska
kupuje i zamienia stare płyty.

Kapelusze damskie ostatnej k cyi polec
Magazyn Mód „EMILIA", Sienkiewicza



CYKORJA BOHMA

z fabryki
FIRD. BOHMA & C.
we Włocławku S. A.
jest jedynie najtańsz
domieszką do kawy.
Uważać na firmę!
Do nabycia wszędzie.
Najwyższe uznanie i dyplom

KALOSZE i ŚNIEGOWCE

hurtownie i detalicznie po cenach fabrycznych po
S. FEDER LWÓW. SYKSTUSKA
Uwagę na firmę S. FEDER i Nr. domu SYKSTUSK

Panna do Kasy

do poważnego przedsiębiorstwa handlowego natychmiast poszukiwana. Zgłoszenia pisemne curriculum vitae z odpisami świadectw do biura dzienników Buchstaba, Lwów, Legionów 21 pod »Kasyerka«. 10361

Spólnika z kapitałem ogólnej powierzchni około 200 m² i kilkoma tysiącami dolarów do założenia fabryki trykotaży, poszukuje fabrykant wiedeński. Zgłoszenia pod »Spólnik« do biura Sokołowskiego, Jagiellońska 7. 0543

Sypialnia jasionowa, Jadalnia dębowa, Gabinet i Klubowy garnitur
Biurko amerykańskie, Registratura, Łóżka żelazne Guittnera, Łóżeczka dziecinne, Meble gięte i tapicerowane, Karnisze mosiężne, Materace włosienne poleca po cenach przystępnych
Magazyn mebl. Steil i Ska, Lwów, Kazimierowska 28

Zarząd składu drzewa

Państwa Skole, LWÓW, GRÓDECKA 109, przyjmuje zamówienia na rębane suche drzewo opałowe z natychmiastową dostawą poniżej cen maksymalnych. 0557

DRUKARNIA LWOWSKA
WE LWOWIE, ul. KOPERNIKA 11
TELEFON 831.
Posiada: maszyny rotacyjne, pospieszne, do składania, — stereotypii etc. —
Wykonuje: czasopisma, dzieła, prospekty, druki bankowe i kupieckie, afisze, tabele, etc. w różnych językach. - -
po cenach umiarkowanych.

NAJLEPSZYM i NAJWYDATNIEJSZYM

jest TYLKO **tłuszcz jadalny „EUKOS"**

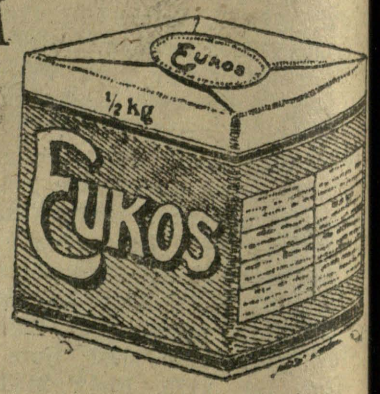

zawiera pod gwarancyą 100 prc. tłuszczu.

Wszędzie do nabycia.

Nowo otwarty Magazyn
Wytwornych Mód Męskich
POD FIRMĄ:

„ANDRÈ"
BERTA STARK
Pl. Marjacki 9.

poleca kapelusze francuskie sławnej mark „Delion-Paryż", bieliznę męską, krawaty francuskie słynnej firmy „Paul Olmer & Cie-Paryż", rękawiczki ang. „Deuts", wyroby trykotowe i inne w zakres ten wchodzące artykuły po NADER UMIARKOWANYCH CENACH.

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila" Spółki z ogr. poręką

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Heschele. „Drukarnia Lwowska", Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1713 Lwów, piątek 21. grudnia 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I. p. KONTO P.K.O. 142.254

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 60.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 1,500.000 Mk., zam. 1,680.000 Mk., zagr. 1,950.000

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszpaltowy milim. 15.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszpaltowy milim. 45.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 48.000 Mk., w tekście i przed kroniką 75.000 Marek, ogłoszenia na pierwszej stronie 90.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 60.000 Mk., najmniej 10 wierszy 600.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 10.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespondencya, kupno-sprzedaż 14.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 30,000.000 Mk
Pół stronicy . . . . . 15,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 90,000.000 Mk
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

Gabinet pozaparlamentarny zatwierdzony.

Tekę skarbu zachował premier.

Dziś też premier wygłosi expose.

Już został otwarty! Hurtowny skład konfekcyi męskiej i damskiej

KONFEKCYJNYCH ZAŁADÓW „POLAND“

przy ul. HETMAŃSKIEJ L. 22 (vis a vis Muzeum przemysłowego).

DLA KUPCÓW BRANŻY KONFEKCYJNEJ olbrzymi wybór wszelkich towarów w zakres konfekcyi męskiej i damskiej wchodzących!

WYKOŃCZENIE, MODELE PIERWSZORZĘDNE! 10578 WARUNKI NAJDOGODNIEJSZE!

CUKIER

kostka i kryształ

dostarczamy ze wszystkich cukrowni z natychmiastowem załadowaniem do wszystkich stacji kolejowych w Polsce po cenach urzędowych, t. j. ściśle ustalonych przez Radę Naczelną Polskiego Przemysłu Cukrowniczego za zaliczeniem, inkasując należności przez banki prowincyonalne. 0281

Zamówienia zamiejscowe przyjmujemy tylko na pełne ładunki wagonowe lub ombinowane. Kooperatywom, Związkom, Instytucyom społecznym, komunalnym, Magistratom i t. p. dostarczamy cukier w ilościach ograniczonych BEZ ŻADNEGO ZYSKU.

DOM HANDLOWY

ADOLF ŚWIECA

WARSZAWA, UL. ZIELNA 16.

Telefony 82-11 i 26-36.

Adres telegr.: »ŚWIECA LO WARSZAWA«

PERFUMY FRANCUSKIE, MYDŁA TOALETOWE, PUDRY Kosmetyki i t. p. poleca najtaniej ENIS, Lwów, Skarbkowska 6.

Walka z przewrotową agitacyą

Rząd niemiecki zakomunikował rządowi sowietów, że w razie wykrycia agitatorów rosyjskich na terytoryum niemieckiem, będą oni aresztowani niezależnie od stanowiska jakie zajmują w Rosyi. (Pat.)

———ooo———

Skład nowego gabinetu.

Nosi on nazwę »gabinetu prez. Wojciechowskiego«.

Nosi on nazwę „gabinetu Prez. Wojciechowskiego“. — Polityka wobec mniejszości narodowych będzie bierna. — Rząd chce przeprowadzić tylko sanacyę skarbu. — Głąbiński wstawia się za Nosowiczem, min. kolei został jednak Tyszka. — Min. wojny pozyskał dla współpracy marszałka Piłsudskiego i Sikorskiego. — Kim jest nowy min. oświaty. — Poseł Thugutt nie rokuje nowemu rządowi długiego żywota.

Telefonem od naszego korespondenta warszawskiego.

Warszawa 19. grudnia. Wczoraj o g. 11 w nocy konferował premier z przedstawicielami klubu ukraińskiego pp. posłami Podhorskim i Wasińczukiem, którym oświadczył, że rząd nowy zostaje powołany dla przeprowadzenia sanacyi skarbu a co się tyczy polityki wobec mniejszości narodowych, będzie ona bierna i opierała się na istniejących przepisach. W dziedzinie administracyi na kresach, rząd nowy będzie tak postępował, by nie drażnić społeczeństwa polskiego.

Wobec tej enuncyacyi, przedstawiciele klubu ukraińskiego oświadczyli, że nie żądają nawet szczegółów co do składu personalnego, — co do którego mają także liczne zastrzeżenia, gdyż posłowie ukraińscy wobec nowego rządu zajmą stanowisko opozycyjne i mu votować nie będą.

Przedstawicielowi klubu niemieckiemu ks. dr. Klinckemu premier Grabski oświadczył, że rząd jego będzie dążył do uspokojenia społeczeństwa Co dotyczy reformy rolnej, która Niemców żywo obchodzi, nowy premier stoi na stanowisku, że państwo w obecnych warunkach niema potrzebnych funduszów na jej zrealizowanie i dlatego zawnioskuje jej odroczenie. Odnośnie do uchwał genewskich i haskich nowy gabinet żadnych nowych przepisów nie wprowadzi

Ks. dr. Klincke zastrzegł sobie dla klubu niemieckiego wolną rękę, jak się jednak dowiaduję, Niemcy odmówią zaufania nowemu rządowi.

Poseł Taraszkiewicz (Białorusin) oświadczył, że nie wierzy w powodzenie sanacyi skarbu w panującej atmosferze waśni partyjnych i narodowych. Wolałby rząd parlamentarny. Obecny gotowy, będzie powolnym dla pomysłów prawicy Białorusini pozostaną w opozycyi.

Przyjęty następnie poseł Śliwiński odmówił nowemu rządowi zaufania; stoi bowiem na stanowisku, że Prezydent winien był powołać rząd autorytetów z Piłsudskim.

Również stanowisko negatywne zajął przedstawiciel radykalno-chłopkiego klubu ks. Okoń

Następnie imieniem Z. L. N. poseł Głąbiński odbył z premierem drugą naradę, na której występował przeciw powołaniu do rządu pp gen. Sosnkowskiego i Darowskiego, ludzi o wybitnie lewicowych przekonaniach. Wstawiał się jednak silnie za pozostawieniem min. kolei inż Nossowicza, przeciw któremu jak najenergiczniej zaoponowały: N. P. R., P. P. S. i Wyzwolenie

———ooo———

Białe kartki.

Rząd, który po spełznięciu na niczem misyi Thugutta doszedł do steru jest pozaparlamentarnym i jako taki nie ma wyraźnej fizyonomii politycznej. W skład jego wchodzą trojakiego rodzaju czynniki: jedni to działacze polityczni, którzy niegdyś byli filarami pewnych stronnictw, jak premier Grabski i min. pracy Darowski, którzy jednak rychło poznali dwulicowość taktyki i praktyki partyjnej i z wirów życia partyjnego się usunęli, drugą grupę stanowią fachowcy, którzy bądź to poprzednio piastowali stanowiska ministeryalne, bądź to mają w gabinecie odegrać rolę „platzhalterów" dla bardziej prononsowanych osobistości politycznych, trzeci czynnik wreszcie reprezentować ma sferę osobistości ,zbliżonych do Prezydenta Państwa i cieszących się jego zaufaniem. Z całego jednak składu gabinetu wynika, że jest on czemś połowicznem i że charakteryzować go będzie nie tyle obecność, ile brak w nim tych lub owych osobistości, którzy niezawodnie nie przestaną jak sępy krążyć nad gabinetem Wł. Grabskiego, nie przestaną wyczekiwać i szwarzać konstelacyi przychylnych parlamentaryzacyi gabinetu.

Tem się tłómaczy, że z szczupłego rezerwoaru fachowych sił w Polsce nie wypłynęły nazwiska o większym rozgłosie i autorytecie, że zatrzymano w gabinecie działaczy, którzy już poprzednio na ministeryalnych lub innych wysokich stanowiskach okazala zdolność akomodacyi do prrzeważających w Izbie tendencyi jak min. Sosnkowski, który w gabinecie Sikorskiego bardziej endecko zabarwiał politykę wobec mniejszości narodowych niż narodowi demokraci sami. W obecnym składzie zachodzi również obawa wewnętrznej słabości gabinetu, wypływającej z kalejdoskopowej zmienności partyjnych konfiguracyi i z podjazdowej walki, jaką będzie przeciw niemu prowadzić nie tyle opozycya, co czujna o utrzymanie dokonanych przez siebie przesunięć administracyjnych prawica.

Mimo to i niezależnie od stanowiska wobec nowego gabinetu, jakie sprecyzuje się w oświadczeniach klubów parlamentarnych, stwierdzić należy, że zażegnanie przesilenia choćby przez utorowanie drogi obecnemu prowizoryum gabinetowemu jest pewnym krokiem naprzód. Po półrocznem brnięciu w grzęzawisku supremacyi prawicowej, otwiera się nowy etap drogi, na którym skorzystać będzie można z smutnych doświadczeń okresu ubiegłego. Za niewątpliwie pomyślny objaw przebiegu przesilenia uważać należy, że stronnictwa polskie przekonują się powoli, iż sztuczne izolowanie mniejszości narodowych w życiu parlamentarnem a i w publicznem nie wychodzi na zdrowie sprawie państwowości. Zwłaszcza zaś w chwili, gdy przeświadczenie o konieczności zdrowego ufundowania skarbu państwa tłumi sztucznie rozdmuchiwany płomień antagonizmów szowinistycznych i rasowych, doświadczenie to powinno przeniknąć do rdzenia myśli politycznej w Polsce.

Rząd Wł. Grabskiego dla wszystkich wątpliwości jakie muszą wobec niego mieć stronnictwa lewicowe i mniejszości narodowe nie będzie miał za sobą większości. O bycie jego rozstrzygną nie vota zaufania i nie vota nieufności, lecz białe kartki, białe bo lękać się będzie ich zapisać troska o przewlekanie przesilenia i los państwa w obecnem krytycznem położeniu skarbu.

Henryk Hescheles.

Wybór marszałka.

Warszawa. 19. 12. (tel. wł.). W piątek odbędzie się drugie posiedzenie sejmu w celu obioru marszałka. Ponownie wysuwany jest Rataj. W razie nieprzyjęcia przezeń stanowiska względnie w razie sprzeciwu p. Witosa, który uważa, że p. Rataj winien wrócić do klubu, lewica wysuwa pp. Śmiarowskiego, Dąbskiego, Bartla, ewentualnie Moraczewskiego, prawica Chacińńskiego, ewentualnie Seydę. Przeciwko p. Moraczewskiemu występuje N. P. R.

*

Warszawa. (AW). Wczoraj wiceminister Seyda złożył min. Dmowskiemu podanie o dymisye.

Nowy gabinet.

Telefonem od naszego warszawskiego korespondenta

Warszawa, 19. grudnia. Dziś wieczorem Prez. Rzpltej zatwierdził przedstawiony przez p. Władysława Grabskiego gabinet w następującym składzie:

P. Władysław Grabski — prezydent Rady Ministrów i min. skarbu.

P. Władysław Sołtan — min. spraw wewnętrznych

P. Włodzimierz Wyganowski — min. sprawiedliwości

Gen. Sosnkowski — min. spraw wojskowych

P. dr. Bolesław Mikłaszewski — min. W. R. i O. P.

Inż. Józef Kiedroń — min. przemysłu i handlu

Poseł Zamojski — min. spraw zagranicznych (do czasu jego przyjazdu z Paryża obejmuje kierownictwo M. S. Z. szef sekcyi dr. Karol Bertoni)

Inż. Tyszko — min. kolei

P. Ludwik Darowski — min. pracy

P. Zdzisław Ludkiewicz — min. reform rolnych

P. dr. Józef Raczyński — kierownik min. rolnictwa

Inż. Mieczysław Rybczyński — kieownik min. robót publicznych

W zatwierdzonym gabinecie zaszła w ostatniej chwili zmiana na stanowisku min. kolei. Mimo wstawienia się endecyi, inż Nosowicz podzielił los wszystkich innych członków b. rządu Witosa i min. kolei został inż. Tyszko. Również były trudności z nominacyą gen. Sosnkowskiego. Gen. Sosnkowski postawił bowiem za warunek objęcia teki M. S. W.:

Uchwalenie przez Sejm ustawy o organizacyi najwyższych władz wojskowych, oraz szeregu zmian w wojskowości. Nadto uzależnił objęcie teki od pozyskania do współpracy marszałka Piłsudskiego i gen. Sikorskiego. Pierwszemu pragnie zaofiarować stanowisko generalnego inspektora armii, drugiemu szefostwo sztabu. Ponadto domagał się budżetu z przed miesiąca maja roku bieżącego. Gdy na te warunki się zgodzono, gen. Sosnkowski zgodził się na objęcie teki.

Szkice biograficzne ministrów.

Jeżeli chodzi o skład całego gabinetu, to ten t. zw. gabinet Prez. Wojciechowskiego skupia w swojem gronie przeważnie pracowników b. centralnego Komitetu obywatelskiego, który po wybuchu wojny w r. 1914 zaistniał pod zaborem rosyjskim. Na czele gabinetu stoi p. Władysław Grabski, b.profesor uniwersytetu petersburskiego. P. Grabski ur. się 5. lipca 1876 w Borowie, ukończył gimnazyum w Warszawie, zaś w r. 1893 ukończył w Paryżu szkołę nauk polityczych i studya historyczne w Sorbonnie. W r. 1895 uczęszcza na studya rolnicze w Halle, zaś w r. 1896 objął gospodarstwo w rodzinnym majątku. Zajmował się pracą społeczną. Napisał szereg prac naukowych. W pracach społecznych brał żywy udział. W zakresie polityki był posłem Ziemi Warszawskiej do I-szej, 2-giej i 3-ciej Dumy rosyjskiej. Do 4-tej Dumy mandatu nie przyjął, wycofując się z polityki dla życia społecznego.

W Dumie rosyjskiej był referentem budżetu ministerstwa rolnictwa. W r. 1906 był więziony przez władze rosyjskie za agitacyę narodową wśród włościan swego powiatu, w r. 1918 był więziony przez władze okupacyjne niemieckie, Zaraz potem powołany zsotał w listopadzie 1918 r. na ministra rolnictwa w gabinecie Świerzyńskiego. W Sejmie Ustawodawczym piastował mandat poselski z ramienia Z. L. N. Ponieważ jednak stanowczo się sprzeciwił wydzierżawieniu monopolu tytoniowego, nastąpiło między nim a Z. L. N. stanowczy rozdźwięk, poczem złożył mandat poselski. Obecnie nie należy do żadnego stronnictwa. W r. 1919 był przewodniczącym Gł. Urzędu Likwidacyjnego. W tym roku był delegatem pełnomocnym na konferencyę pokojowa w Paryżu i poświęcił się wyjącznie sprawom odszkodowawczym i ekonomicznym. Ministrem skarbu był od grudnia 1919 do listopada 1920 i od stycznia 1923 do lipca 1923, w gabinecie Sikorskiego, premierem zaś od 23. czerwca 1920 do 24. lipca 1920.

P. Władysław Sołtan obecny min. spraw wewnętrznych urodził się w r. 1870, w Twerze. Ukończył wydział prawniczy w Dorpacie. W latach 1894—1911 pełnił funkcye adwokata w Rydze i Petersburgu. W r. 1911 był przedstawicielem Inflant polskich i gubernii litewskiej w polskich społeczno-politycznych organizacyach. W dniu 1. lutego 1919 objął stanowisko powiatowego komisarza rządowego w Kielcach. Z końcem maja 1919 r. przy Gł. Zarządzie kresów wsch. pełni stanowisko kierownika wydziału łotewskiego. W tym charakterze powierzoną mu była misya w obradach bałtyckich, gdzie nawiązał stosunki z rządem łotewskim w Libawie i Rydze. Z dniem 1. sierpnia 1919 r. na naczelnika wydziału organizacyjnego ministerstwa spraw wewnętrznych. Ostatnio był wojewodą warszawskim. Jest on właścicielem dóbr na Wileńszczyźnie. Z Piłsudskim łączą go węzły znajomości, dawniej nawet sympatyi, obecnie p. Sołtan grawituje ku endecyi.

Jak w kuloarach sejmowych opowiadają że p. Sołtan ociągał się z przyjęciem teki, sądząc, że woli być dobrym wojewodą, niż kiepskim ministrem.

Min. spraw zagranicznych Maurycy hr. Zamojski, dotychczaswy poseł polski w Paryżu, właściwie dotąd swej zgody na objęcie teki M. Z. S. nie nadesłał. Nominowany minister spraw zagr. był wybitnym członkiem endecyi, za czasów rosyjskich zorganizował szereg placówek endeckich, oraz znany jest z kampanii antyżydowskich, Czasu wojny był członkiem Narod. Komitetu w Paryżu (Dmowski), w r. 1922 endecya go wysunęła na kandydata na prez. Rzpltej. Przed kilku miesiącami wystąpił z szeregów endecyi zgłaszając akces do konserwy krakowskiej, zorganizowanej jak wiadomo obecnie pod nazwą „prawica narodowa".

Minister spraw wojskowych gen. Kazimierz Sosnkowski, urodził się w r. 1885 w Warszawie szkoły średnie ukończył w Warszawie, zaś studya politechniczne we Lwowie i w Szwajcaryi. W czasie wojny światowej był szefem sztabu I. brgady Legionów. W lutym 1919 jest drugim wiceministrem spraw wojskowych, a 11. sierpnia 1920 ministrem S. W. Urząd ten sprawował za gabinetu Witosa, Ponikowskiego, Sliwińskiego, Nowaka i Sikorskiego.

Min. Sosnkowski jest nam aż nadto znany jako twórca osławionej Jabłonny i autor projektu zwalniania ze służby wojskowej Żydów za opłatą. Nadto za dawnych rządów wydał szereg okólników, które były przedmiotem interpelacyi i wnioksów nagłych Koła Żydowskiego.

Minister reform rolnych Zdzisław Ludkiewicz, urodzony w Poniewieżu 29. I. 1883. Szkoły średnie ukończył w Libawie, wykształcenie wyższe na Politechnice w Rydze, zaś studya ekonomiczno-agrarne w Lipsku. Przed wstąpieniem do polskiej służby państwowej był dyrektorem Związków zawodowych i Kas centralnych rolniczych spółek pożyczkowych w Warszawie. W r. 1917 był dyrrektorem wydziału reform rolnych w departamencie gospodarczo-społecznym, w r. 1918 naczelnikiem wydziału reform agrarnych w ministerstwie rolnictwa i dóbr państwowych a następnie naczelnikiem wydziału w ministerstwie pracy i opieki społecznej i profesorem nadzwyczajnym w szkole głównej gospodarstwa wiejskiego. Minister Ludkiewicz ogłosił szereg prac naukowych w dziedzinie polityki agrarnej.

Minister sprawiedliwości Władysław Wyganowski, ur. w r. 1868 w Dębowie, ziemi kaliskiej, studya prawnicze ukończył w Warszawie, pracował jako adwokat w Petersburgu a następnie osiadł w Łodzi. W październiku r. 1922 powołany został na stanowisko sędziego w najwyższym trybunale administracyjnym.

Minister pracy i opieki społecznej Ludwik Darowski urodził się w Opatowie. Wyższą szkołę handlową ukończył w Lipsku. W latach 1912—1917 pracował w instytucyach przemysłowo-handlowych jako dyrektor główny, zaś od

1917 jako członek komisyi likwidacyjnej dla raw Królestwa Polskiego. W służbie państwo- ej polskiej znajduje się od 1. czerwca 1919 jako erownik wydziału włókienniczego w minister- wwei przemysłu i handlu. Następnie dnia 27. stopada 1920 mianowany szefem sekcyi prze- ysłowej tego ministerstwa, a 1. lipca 1921 mia- owany ministrem pracy i opieki społecznej.

Minister Dr. Bolesław Miklaszewski r. 9. maja 1871 r. w Ociesiu, ziemi radomskiej imnazyum ukończył w Warszawie 1891. W la- ach 1891 i 1892 był zesłany i skazany na wię- ienie przez władze rosyjskie. Wydział technicz- no-chemiczny ukończył na politechnice w Zury- chu i filozoficzny tamże. Był asystentem przy ka- edrze chemii ogólnej w politechnice lwowskiej Od r. 1905 poświęcił się pracom pedagogicznym w Warszawie, gdzie od r. 1912 był dyrektorem wyższej szkoły handlowej, a ostatnio docentem technologii na politechnice warszawskiej. Objął zefostwo departamentu szkolnictwa zawodowe- go w ministerstwie W. R. i O. P., w r. 1922 powrócił na stanowisko dyrektora wyższej szkoły handlowej.

Min. oświaty Miklaszewski jest rektorem war- szawskiej akademii handlowej i jest znany z ego, że „numerus clausus" doprowadził do „do- skonałości". W warszawskiej akademi handlowej na tysiąc słuchaczy chrześcijan przyjął 30 Ży- dów. Ostatnio wsławił się jako autor artykułu p. t. „Numerus nullus", w którym udowadnia, że Żydów wogóle nie powinno się przyjmować do szkół polskich.

Minister przemysłu i handlu inż. Józef Kie- droń, urodził się w r. 1879. Ukończył akademię górniczą w Leoben. Był inżynierem w towarzy- stwie kopalń witkowickich w Morawskiej Ostra- wie, gdzie pozostawał do r. 1920. Po rozpadnię- ciu się Austryi stanął na czele ruchu dążącego do przyłączenia Śląska cieszyńskiego do Polski. Pełnił funkcye delegata rządu polskiego w mię- dzysojuszniczej komisyi węglowej w Morawskiej Ostrawie, poczem objął stanowisko głównego dy- rektora Państwowych zakładów górniczo-hutni- czych w Warszawie. W grudniu tego roku we- zwany został przez komisarza Korfantego na Górny Śląsk, w charakterze naczelnika wydziału górniczego i przemysłowo-handlowego. Wresz- cie w r. 1922 mianowany został dyrektorem gór- niczego departamentu w ministerstwie przemy- słu i handlu.

Min. handlu inż. Kiedroń jest jak mówią re- prezentantem uprzemysłowionego ośrodka w Pia- ście. Jak mówią jest reprezentantem interesów handlowych Piasta i podobno w tej dziedzinie spokrewniony z wójtem z Wierzchosławic.

*

Warszawa, (Pat.). O godz. 19.10 nowo- mianowany prezzes Rady ministrów p. Wł. Grabski przybył do gmachu prezydyum Rady ministrów i odbył dłuższą konferencyę z b. pre- mierem Witosem, poczem objął urzędowanie.

*

Warszawa. 19. 12. Na dziś t. j. na czwar- tek urzędujący wicemarszałek Moraczewski zwo- łał plenum Sejmu, na którem nowy kierownik rządu przedstawi się Sejmowi i wygłosi krót kie ekspose. Po ekspose poszczególne stronni- ctwa złożą odpowiednie deklaracye. Opozycya prawdopodobnie postawi wniosek kwestyi zaufa- nia. Nowy gabinet przepłynie pierwsze fale sej- mowe prawdopodobnie dzięki około 100 posłom którzy wstrzymają się od głosowania. Za rządem opowiedzą się tylko stronnictwa prawicy do Pia- sta włącznie.

*

Warszawa, 19. grudnia. Prezes Związku stronnictw Ludowych p. Thugutt odbył dziś dłuż- szą rozmowę z prezesem Koła Żydowskiego po- słem dlrem Reichem, na temat obecnych stosun- ków politycznych w związku z przesileniem rzą- dowem. Leader „Wyzwolenia" uważa nowy rząd za gorszy od poprzedniego, jak- kolwiek uważa za niezaprzeczalny sukces lewicy, że dotychczasowy rząd „Chjeno-Piasta" upadł pod brzemieniem klęski katastrof. Nowemu rządowi nie rokuje długiego żywota.

W sprawie kryzysu na stanowisku marszałka Sejmu poseł Thugutt oświadczył, że lewica wy- suwa na to stanowisko pp. Jana Dąbskiego (Jedność Ludowa) i Andrzeja Moraczew- skiego (P. P. S.).

Poseł Reich wobec niezałatwienia kryzysu rządowego, uznał rozważania na temat kandy- datury na następcę marszałka Rataja za nie- aktualne, przyczem uzależnił swoje stanowisko w tej sprawie od decyzyi Koła.

W toku rozmowy poseł Thugutt zareagował na krążące wersye, jakoby był największym an- tysemitą. Żartobliwie zaznaczył, że wszyscy Po- lacy są antysemitami. Dzielą się jednak na dwie kategorye a) Jedni dają ze sobą mówić b) dru- dzy nie. W każdym razie stronnictwa które po- seł T. reprezentuje, nie będzie rozrzucać odezw programowych, jak to czyni „Piast". Zdziwienia Żydów, że jako desygnowany premier dopiero w ostatniej chwili konferował z Kołem Żydow- skiem, nie podziela. Z Kołem Żyd. podobnie jak z innymi klubami polskimi mówił tylko po- bieżnie, czas bowiem absorbowały konferencya z Chadecyą i Piastem, które jak wiadomo — udaremniły jego konferencyę.

*

Warszawa, 19. grudnia. Na konferencyi z Chadecyą przedstawiciele jej zwrócili uwagę nowego premiera, i ministra skarbu w jednej osobie, że dotąd 2 razy jako minister skarbu zawiódł, że Żydzi odnoszą się doń sceptycznie. Zdaniem Chadecyi portfel skarbu winni objąć albo prof. uniw. krakowskiego Krzyżanowski albo dyrektor krakowskiej Izby handlowej docent dr Benis. Obiedwie kandydatury okazały się nie- aktualne.

Rozmowa z Korfantym.

Współpracownik „Najer Hajntu" odbył w związku z misyą p. Thugutta dłuższą rozmowę z ustępującym wicepremierem Korfantym, któ- ry — jak zwykle — w dowcipny i wiele mó- wiący sposób oświadczył:

Sytuacya nie należy do nas, tylko do le- wicy. Oni tworzą gabinet, niech przyjdą z pro- pozycyami, będziemy mówić. Nie jest prawdą, że nie chcemy iść z lewicą bez „Piasta". Klub mój a specyalnie ja lubię niezawisłość a oso- biście jestem nawet niezależny od mojej żony. Mogę pójść z każdym, który chce przystąpić do dzieła. Widzi Pan, że nie wstydziłem się mówić z Żydami a lewica wstydzi się. Dlatego mają do mnie Żydzi więcej zaufania, aniżeli do każdego innego czy nawet do lewicy. Nie oba- wiam się napadów ulicznych. Gwizdam na wszystkich. Powiedz pan Żydom, że gotów je- stem nadal mówić z każdym i dotrzymać sło- wa. „Śmieje się pan, słuchając mnie. Muszę je- dnak panu powiedzieć, **że to, co mówię panu, jest prawdą, jakkolwiek jest także prawdą, to, że nie mówię Panu całej prawdy**"

SSSR. prosi o wstrzymanie wyroku śmierci na Bagińskiego.

Rząd polski nie przychylił się do tej prośby.

Warszawa 19. grudnia. (Pat.) Wydział prasowy ministerstwa spraw zagranicznych ko- munikuje, że pełnomocne przedstawicielstwo Związku sowieckich republik Rad zwróciło się do ministerstwa spraw zagranicznych z notą wer- balną, w której prosi o wstrzymanie wyro- ku warszawskiego sądu okręgowego skazującego porucznika Bagińskie- go i ppor. Wieczorkiewicza na karę śmierci i o włączenie wymienionych skazanych do spisu osób podlegają- cych wymianie. Nota motywuje krok rządu sowieckiego tem, że przedstawicielstwo polskie w Moskwie zwracało się niejednokrotnie do rzą- du S.S.S.R. o wstrzymanie wyroków śmierci wy- danych na obywateli sowieckich skazanych za działalność antipaństwową nie będącą w bezpo- średnim sotsunku do interesów Rzeczpospolitej w S.S.S.R. Ministerstwo spraw zagranicznych od- powiedziało notą, w której oświadcza, że rząd polski uważa za niemożliwe przychy- lenie się do prośby o wstrzymanie wyroku i włączenie Bagińskiego i Wieczorkiewicza na listę osób podle- gających wymianie.

———ooo———

Uchwała Rady L. N. w sprawie Kłajpedy.

Paryż. (Pat). **Rada Ligi Narodów uchwaliła wczoraj utworzyć komisyę dla zbadania spraw Kłajpedy.** Do komisyi wejdzie dwóch przedstawi- cieli organizacyi tranzytowej Ligi narodów oraz prezes mianowany przez Radę. Przedstawiciel Pol- ski Skirmunt podkreślił nienaruszalność gwaran- cyi zawartych w projekcie konwencyi oraz w protokole dodatkowym. P. Skirmunt zastrzegł so- bie prawo ścisłej współpracy z komisyą oraz zwró cił uwagę Rady na niedopuszczalność tezy litew- skiej o stanie wojny z Polską, co może wcześniej czy później doprowadzić do komplikacyi. Oświad- czenie delegata polskiego przyjęła Rada do wia- domości. Przewodniczący Branting nawoływał do porozumienia. Rada zbada raport komisyi w mar- cu przyszłego roku.

Protest Ligi Narodów przeciw antyżydowskim zaburzeniom na wszechnicach.

Rezolucya Komisyi Pracy Oświatowej.

Paryż. (ŻAT.). Na trzeciem posiedzeniu ko- misyi Ligi Narodów dla współpracy kulturalnej, odbytem onegdaj w Paryżu, rozpatrywano me- moryał Komitetu Delegacyj Żyd., w sprawie an- tyżydowskich zaburzeń, których widownią są stale wszechnice w Austryi, Rumunii i innych krajach, w związku z agitacyą w sprawie nu- merus clausus. Po dyskusyi uchwaliła komisya rezolucyę, protestującą przeciw zaburzeniom an- tyżydowskim na wszechnicach środkowej Europy

Z ostatniej chwili.

Polski charge d'affaires w Charko- wie p. Szarota został odwołany do centrali. W Charkowie funkcyonować będzie tylko polski kon- sulat generalny, którego kierownikiem będzie członek poselstwa polskiego w Moskwie. (Pat.)

*

P. Maioni poseł nadzwyczajny i min. pełnomocny, nowy przedstawiciel dyploma- tyczny króla włoskiego w Polsce przybył do Warszawy i przejął agendy swego poprzednika. (Pat.)

*

„Izwiestia" komunikują, że konferencya rosyjsko-rumuńska została przeniesiona z Tyraspolu do Odessy.

*

Jeszcze o Radiczu.

Rada ministrów Jugosławii uchwaliła w ra- zie powrotu Radicza do kraju zarządzić jego a- resztowanie i odstawienie do Belgradu. (Pat).

Zamknięcie granic.

Z Pragi donoszą: Rząd rumuński zarządził niespodziewanie zamknięcie granicy między Cze- chosołwacyą a Rumunią. (Pat).

Curie-Skłodowska.

Izba francuska przyjęła jednomyślnie projekt przyznający tytułem wdzięczności narodowej pen- syę 40.000 fr. rocznie dla p. Curie Skłodowskiej profesora na uniwersytecie w Paryżu.

Nowy prezydent Banku Rzeszy.

Z Berlina donoszą: Parlament Rzeszy na wczorajszem posiedzeniu mianował dotychczaso- wego komisarza walutowego Hialmara Schacha prezydentem Banku Rzeszy.

U barona Edmunda Rotschilda.

Br. Rotschild o obowiązkach milionerów ameryk.-żyd. — „Dziś musimy wytężenie pracować dla Erec". — E. Rotschild założył nową instytucyę palest.: „Palestine Jewish Colon. Assotiation".

Współpracownik nowojorskich pism żydowskich „Morgenjournal" i „Dus jidische Folk" A. Goldberg, odwiedził niedawno w Paryżu bar. Edmunda Rotschilda, z którym omawiał sytuacyę w Palestynie i zagadnienia pracy palestyńskiej. Ze względu na ważność enuncyacyj jednego z najstarszych działaczy palestyńskich, do jakich można dziś śmiało zaliczyć sędziwego bar. Rotschilda, warto zapoznać się z przebiegiem ciekawych jegoe nuncyacyj.

Bar. E. Rotschild, który mimo swoich blisko 80 lat, zachował jeszcze wygląd świeży i żywość szczególnie wówczas występującą, gdy jest mowa o Erec Israel — oświadczył na wstępie:

„Dla Erec Israel pracuję już ponad 28 lat. Dziś liczę lat około 80 a Palestyna jest integralnym interesem mego życia".

Gdy interlokutor opowiedział bar. Rotschildowi o rozwoju organizacyi syon. w Ameryce, zaznaczył ten ostatni, że ucieszyły go ogromnie wiadomości o sukcesie dra Weitzmana w St. Zjednoczonych i dodał: „Znam ofiarność Natana Straussa dla Palestyny, ale gdzie są inni amerykańscy milionerzy dziś, gdy możemy i musimy wytężenie pracować dla Erec Israel".

Red. Goldberg wyjaśnił, że wprawdzie wielu żyd. milionerów w Ameryce stoi zdala od budowy ojczyzny żydowskiej, ale są oznaki, że tych ludzi można wciągnąć w orbitę działalności palestyńskiej. Muszą to uczynić powołane jednostki. Jest charakterystyczne, że n. p. Louis Marshall, człowiek popularny we wszystkich kołach żydostwa amer. a bardzo blisko ruchu syon. stojący, jest zwolennikiem Keren Hajesod i odnosi się z żywą sympatyą do wszystkich przedsięwzięć ruchu syon. Byłoby też wskazane by powtórnie odwiedził Amerykę bar. James Rotschild z Londynu (syn Edmunda).

W tem miejscu oświadczył bar. Rotschild: „Co się tyczy syna mego Jamesa, to spodziewam się, że pójdzie moim śladem, a nawet że mnie prześcignie. Kocha on Erec Israel głęboko. Jeśli chodzi o samą pracę palestyńską, to ucieszy pana zapewne wiadomość, że założyłem obecnie nową organizacyę pod nazwą „P. I. K. A." (nie Ika) a więc „Palestine Jewish Colonisation Assotation", której przewodniczącym jest syn mój James. Ma organizacya ta na celu przyciągnięcie do pracy palestyńskiej zamożniejszych jednostek i kół żyd., któreby na własny rachunek i odpowiedzialność dokonały część pracy w Palestynie w dowolnej dziedzinie: kolonizacyi lub przemysłu. Dotychczas na tem polu pracowałem jako izolowany. Teraz gotów jestem współpracować z innymi. A że liczę lat 80 i blisko jestem kresu mej życiowej wędrówki — pragnąłbym widzieć innych bogatych Żydów na wspólnej drodze pracy. P. I. K. A. nie zamierza konkurować z Keren Hajesod, która spełnia pożyteczne zadania Jestem przyjacielem organizacyi syonistycznej, choć ma dla mnie za mało charakteru religijnego. Moim celem jest pozyskanie jednostek lub grup zamożnych Żydów, którzy oddzielnie lub kollektywnie pragną dokonać czegoś poważniejszego w Erec Israel. Statuty P. I. K. A. znajdują się obecnie w Ministerstwie Kolonii i czekają zatwierdzenia W ministerstwie się nie spieszą, ale gdy tylko uzyskam aprobatę, przystąpię do pracy i mam nadzieją — pozyskam Żydów amerykańsk.

O Sir Herbercie Samuelu oświadczył bar Rotschild: Jest to właściwy człowiek na właściwem miejscu. Rozgoraczkowane głosy muszą zaprzestać swoich oskarżeń. Samuel ma ciężkie zadanie i przeprowadza je z wielkim taktem. Byłoby nieszczęściem dla Żydów, dla świata i dla naszej przyszłości w Erec Israel, gdyby postępował inaczej.

H Samuel jest pierwszym żydowskim władcą ziemi żydowskiej i na niego zwrócone są oczy całego świata. Żądają od niego sprawiedliwości i jest sprawiedliwym. Jestem szczęśliwy, że tak postępuje. Żydzi nie mogą inaczej postępować. Chcemy mieć pokój z Arabami i będziemy go mieli. Czego chcą bowiem Żydzi w Palestynie? Nie sądzę by tam szukali panowania gwałtem nad kimś drugim. To nie jest rzeczą Żydów i sprzeciwia się światopoglądowi żydowskiemu, Pragniemy w Palestynie uzyskać siedzibę, możliwość rozwinięcia naszych zdolności i pokazania światu co Żydzi umieją stworzyć. Pragniemy powrócić do duchowej potęgi jako naród. Gdy to osiągniemy, w ślad zatem przyjść musi uznanie świata: wielkości duchowej nikt nam nie będzie wstanie odebrać.

Po tych słowach, przystąpił bar. R. do stolika, na którym leżał stos zwiniętych map palestyńskich. Rozwinął jedną z nich: byłato mapa Chedery, Benjaminy i Rosz Piny na których wyznaczone były posiadłości barona. Z dziecinną wprost radością pochylał się Rotschild nad mapami i zawołał z dumą: To należy do mnie, a to jest tylko cząstka!

Gdy mówiono o przemyśle palestyńskim i budowie portu, który Sir Samuel zamierza pozostawić inicyatywie prywatnego kapitału, oświadczył bar. Rotschild, że on z swej strony bierze udział w wszystkich ważn. przedsiębiorstwach przemysłowych: w pracy inż. Rutenberga w eksploatacyi soli, w planowanej fabryce cementu, nadto zbudował młyn. Port jest rzeczą ważną. „Gdyby Żydzi amerykańscy wzięli to na siebie — skończył Rotschild — i ja nie pozostanę na uboczu".

W przededniu ważnych rozstrzygnięć w Grecyi.

Król Jerzy abdykuje. — Dwa poglądy co do przyszłej formy republiki greckiej.

„N. Fr. Presse" z Aten. Przed odjazdem z Aten zażądał od rządu by mu przedłożyć na piśmie życzenie wyjazdu. Rząd przedłożył królowi odnośne pismo, na które król odpowiedział, że jak kolwiek strzymywał się od mieszania się w spory polityczne,

zgadza się na czasowy wyjazd z kraju,

na czas trwania dyskusyi w konstytuancie w sprawie ustroju państwa i jest przekonany, że naród grecki będzie mógł swobodnie wypowiedzieć się o swoich losach. Król powołał Radę koronną dla powzięcia definitywnej decyzyi. **Król jest zdecydowany nie podpisywać aktu abdykacyi.** Przedstawiciele Anglii, Rumunii i Jugosławii złożyli królowi wizytę. Król oświadczył, że

nie należy uważać tronu za opróżniony

i że dwór pozostaje nadal w Atenach.

Rząd angielski wyznaczył krążownik do dyspozycyi króla, gdyby tego potrzebował. W kraju panuje porządek. Wśród republikanów greckich panują dwa poglądy co do przyszłej formy republiki greckiej i osoby prezydenta. Większość składająca się z Venizelistów, chciałaby utworzenia republiki na wzór amerykański, z Venizelosem jako prezydentem, druga pragnęłaby republiki na wzór francuski z prezydentem Bazylim Sachrowem, finansistą. (Pat.).

Za utrzymaniem monarchii w Grecyi.

„Daily Express" donosi z Belgradu, że posłowie jugosłowiański, francuski i rumuński w Atenach podjęli wspólny krok na rzecz utrzymania monarchii w Grecyi.

Wyjazd króla greckiego z Aten wywarł w francuskich kołach politycznych wielkie wrażenie, ponieważ uważano za pewne, że monarchia utrzyma się na skutek rokowań jakie się toczyły pomiędzy Belgradem, Bukaresztem a Paryżem. Venizelos dowiedziawszy się o rokowaniach cofnął swe przyrzeczenie, że stanie jako prezydent na czel erepubliki greckiej. W gruncie rzeczy Venizelos jest przeciwnikiem republiki a pragnąłby zaprowadzenie monarchii w umiarkowanej formie.

*

Ateny. (Pat.) Admirał Kondoriotis, który po śmierci króla był regentem Grecyi obecnie objął ponownie ten urząd.

—ooo—

Z obrad Senatu.

Warszawa. (Pat). 41-sze posiedzenie Senatu. Wpłynęła interpelacya sen. Wysłoucha w sprawie Jaworzyny, poczem marszałek zawiadomił Izbę o dymisyi gabinetu Witosa. Przystąpiono do ratyfikacyi 13-tu międzynarodowych konwencyi, dotyczących ochrony pracy, które przyjęto bez zmian. Przystąpiono do ustawy o wykonaniu decyzyi Rady Ligi Narodów w sprawie ubezpieczenia społecznego w Poznańskiem i na Pomorzu, którą przyjęto bez zmian. Dalej przyjęto ustawę o zmianie przepisów dotyczących opłat stemplowych oraz podań od świadectw urzędowych. Przyjęto również bez zmian sejmową ustawę w przedmiocie wypuszczenia Ser. II 6 proc. bonów złotych. Wkońcu przyjęto bez zmiany ustawę przedłużającą moc obowiązującą ustawy z 7. kwietnia 1922 o podwyższeniu i zrównaniu stawek przy niektórych opłatach stemplowych i rozciągającą ją na Górny Śląsk. Następne posiedzenie jutro, o godz. 19 jeżeli będzie można zaprosić przyszłego premiera, aby przedstawił Senatowi gabinet wraz ze swoim programem. Jeżeli nie, następne posiedzenie odbędzie się w piątek 21. b. m. o godz. 11 ra

Do...ła utworzenia nowego rządu w Angl.i.

Londyn. (Pat.) Na wczorajszem posiedzeniu frakcyi liberalnych członków Izby gmin zadecydowano definitywnie i jednomyślnie, że wszystkie wysiłki zmierzające do utworzenia mieszczańskiej wspólnoty pracy należy uważać za nieudane. Z przebiegu posiedzenia wynika, że utworzenie rządu przez partyę robotniczą będzie można uważać za pewne dopiero w przyszłym tygodniu.

Berlin. (Pat.) Wedle wiadomości otrzymanych tu z Londynu na posiedzeniu partyi liberalnej tak Asquit jak i L. George występowali przeciw gabinetowi Balduina. Dalsze wiadomości podają, że Bradbury zwrócił się do przewódcy stronnictwa pracy Mac Donalda o uzyskanie jego przyzwolenia na mianowanie przedstawiciela rządu angielskiego do komisyi rzeczoznawców. Wobec powyższego zupełnie pewnem jest, że Mac Donald objąwszy urząd premiera pełnić będzie zarazem obowiązki sekretarza stanu spraw zagranicznych.

Z sow Rosyi.

O przyjacielskie stosunki z Ameryką.

Cziczerin wystosował depeszę do prezydenta Stanów Zjednoczonych, w której oświadcza, że sowiety dążą do nawiązania przyjacielskich stosunków z Ameryką. Oświadczają gotowość rozpatrzonych kwestyi poruszonych w jego orędziu. Podstawą rokowań może by czasada niemieszania się. Sowiety gotowe są rozpocząć rokowania celem zlikwidowania amerykańskich pretensyi pieniężnych. (AW.).

Waszyngton. (Pat.) Hughes w odpowiedzi do rządu Sowietów oświadcza, że obecnie niema powodu do nawiązania rokowań z rządem sowietów jak to proponuje pismo nadesłane przez Cziczerina. Stany Zjednoczone nie rezygnują z poprzednio już wypowiedzianych zasad i czynią je na przyszłość przedmiotem narad.

Z rozkazu WCIK-a

aresztowano 60 komunistów z pośród grupy opozycyjnej. Wywołało to w partyi niebywałe poruszenie. (AW).

Kr...ik... s r w żydowsk...ich.

(*). **Uciekinierzy żydowscy z Turcyi w Grecyi.** Naczelny rabin w Grecyi zwrócił się do greckiego min. spraw wewnętrznych z prośbą, aby zezwolił na zamieszkanie w Grecyi tym. żydowskim uchodźcom z Turcyi, którzy mają swych krewnych w Grecyi. Min. obiecał tę sprawę przychylnie załatwić. (ŻAT).

(*). **Setna rocznica urodzin Józefa Izraelsa.** Dnia 27. stycznia będzie Holandya święciła 100-ną rocznicę urodzin swego największego artysty Józefa Izraelsa, który wsławił się szczególnie obrazami przedstawiającymi typy Żydów holenderskich.

...tnik o senatorze Berangerze

W korespondencyi paryskiej ostatniego nu... „Robotnika“ znajdujemy następującą cie... notatkę:

Komunistyczna „Humanite“ wydostała z ar... ów rosyjskich bardzo ciekawe koresponden... rządowego rosyjskiego agenta handlowego Paryżu, z czasów caratu, Rafałowicza, wyde... wanego w celu kupna sumień dziennikarskich ...nowa, Kokowcewa, Dawidowa i innych — ...ujące przekupywanie przez rząd carski pra... francuskiej. Nie mówią one zresztą nic tak spe... nie nowego. „Progres Civique“ i inne pi... niezależne nieraz poruszały te sprawy, tak ...kie nie tylko w francuskim, ale w każdym u... wielkokapitalistycznym. Dotąd już prze... ...ię jako zainteresowani w tem, Calmette Figaro“, senator Berthelot z „Liberte“ Buno... ...lla z „Matina“, Henri de Noussaye z „Gil ...“ i znany nam senator Berenger.

Główna ofensywa sprzedawczyków i szanta... ...ów na kasy carskie nastąpiła podczas wojny ...sko-japońskiej, a rezultatem jej było fałszo... ...nie opinii publicznej.

O Berengerze pisze Rafałowicz do swego ...istra, 5. marca 1908 r. że chce on szantażo... ...ć w „Action“, mówiąc o opłakanym stanie ...ansów rosyjskich. Rafałowicz przestrzega mi... ...tra przed Berengerem, o którym pisze, że ...est notorycznym szantażystą, który ...ział sprzedać fotografię papierów odnoszących ...do sprawy torpedowców — u Rotszylda, a ...órego pozbył się w 1905 r.

Pisma demokratyczne niezależne przedruko... ...ją te rewelacye, opatrując je specyalnemi ko... ...entarzami.

...R. MARGINESIE.

Dolar.

...Nie w każdym porządnym i szanującym się ...domu polskim i żydowskim znajduje się biblja ...dobra książka, poważne czasopismo, ale w ka... ...dym szanującym się polskim i żydowskim — ...domu znajdzie się troskliwie i starannie chowany ...piękny, egzotyczny banknot, który przywędrował ...z Ameryki: Dolar.

Przechowywany bywa z pietyzmem w starej ...rodzinnej gabilotce, albo w biurku, w kasie o... ...gniotrwałej albo w damskiej tualetce, pomiędzy ...paszczkami L'Origan albo rodzimego Heraxu, ...czasem w portfelu albo pod pończochą albo przy ...zatłuszczonem sercu.

Jest przedmiotem marzeń i tęsknot i ci... ...chego wewnętrznego zadowolenia. Jak skarb, u... ...krywa go każdy i każda przed bliźnim zazdro... ...snym wzrokiem. Romantyzm senzacyjnych ty... ...tułów już dawno zmienił paletyczność nazwania ...„W pogoni za szczęściem“ w dźwięczniejsze ...„W pogoni za dolarem“. Goni też za nim kasa ...skarbowa, Urząd podatkowy, — i lotny oddział ...policyi państwowej. Ten ostatni nie zawsze szuka ...go tam, gdzieby go mógł znaleźć, ale zawsze ...znajduje go tam, gdzie go szuka. Stąd słuszne ...skargi na tendencyjne przymykanie ócz naszej ...władzy, żale kupiectwa i zacieranie dłoni oszczę... ...dzonego rozwojowca. Czasem znajduje się go ...porzuconego lekkomyślnie w wagonie lub w ka... ...wiarni — to brat marnotrawny rozrzuca swe ...szczęście, czasem wypada nieostrożnie z książ... ...eczki do nabożeństwa starej dewotce na sumie ...w kościele.

Często marzy się we śnie. Nawet dziewczę... ...tom. Miła panna Stasia, co to zawsze nieostrożnie ...ze snu zwykła mówić: „Mamo! Ja chcę murzyn... ...ka!“ — uśmiecha się przez sen figlarnie i ...szepce błagalnie: Władku! Ja chcę — dolara“. he.. he..

Adopcya czy uspołecznienie akcyi sierocej.

Przed każdorazowem zgromadzeniem dele... ...gatów komitetów i zakładów, opiekujących się ...sierotami pojawiają się na łamach prasy arty... ...kuły, przedstawiające pełnię zgrozy położenia in... ...stytucyj, dających utrzymanie i wychowanie ca... ...łej falandze osieroconych dzieci. Autorowie szu... ...kają dróg prowadzących do uzdrowienia tych stosunków, a ostatnio, dr. M. Schaff, w num. 1707 „Chwili“, odnalazł drogę tę w... zmianie systemu. Właściwie miała ta „zmiana systemu“ nastąpić jeszcze w kwietniu br., po zlikwidowaniu tutejszego biura J. D. C. i przelaniu całej akcyi na Centralny Komitet opieki nad sierotami. I rzeczywiście nastąpiła, ale na gorsze. W sprawie uspołecznienia akcyi opieki nad sierotami nic nie uczyniono, natomiast utrzymał się system dawniejszy, ale zato gorzej funkcyonujący.

Obecnie, wobec zbliżenia się terminu całkowitej likwidacyi J.D.C. i mającego się odbyć walnego zjazdu, już na statutach opartego, Centralnego Komitetu opieki nad sierotami, wynajduje p. dr. Schaff nowe lekarstwo, zmianę systemu, a to przez adoptowanie pojedynczych dzieci, przez poszczególne osoby, na wzór amerykański.

System ten, który wbrew twierdzeniu autora cytowanego artykułu spalił w Ameryce na panewce, jest i u nas absurdalnym, a pod względem pedagogicznym — wprost szkodliwym. Po wprawieniu w ruch całego aparatu agitacyjnego przez centralę J.D.C. i wystawieniu w kilku znaczniejszych centrach amerykańskich, fotografii dzieci, znalazła się zaledwie garstka adoptantów, na co może posłużyć fakt, że na ogromną ilość sierót objętych opieką J.D.C. zaledwie 6—7 proc. zostało imiennie adoptowanemi.

A z zainteresowaniem się adoptantów dziećmi, przez siebie adoptowanemi, nie jest tak, jak to przedstawia p. dr. Schaff. Adoptowane dziecko musi regularnie każdego miesiąca napisać list do swego opiekuna, na który, z bardzo a bardzo małymi wyjątkami, nie otrzymuje żadnej odpowiedzi. Z tego powodu są listy te straszne jałowe; inne znowu zaprawione są serwilizmem, działającym zabójczo na kształtowanie się charakteru dziecka, a inne, zwłaszcza pochodzące z małych miasteczek, od dzieci pozostających w opiece domowej, są kopiami listów wiecznych poszukiwaczy za jakimikolwiek bądź krewnymi, zamieszkałymi w krainie dolarów, przed którymi, w bardzo jaskrawych wyrazach obnażają swoją nędzę, by wydusić od nich, choćby jednego dolara. I jeszcze jedno nas nauczył, ten tak zachwalany system amerykański: Adoptując... fotografię, wybrali adoptanci, rzecz dziwna, wyłącznie dzieci ładne, o miłej powierzchowności, natomiast te, których fotografie podobnych zalet nie wykazały — nie dostąpiły tego szczęścia.

System p. dra Schaffa przedstawiam sobie w następujący sposób: Jakaś osoba, zdjęta litością, przybywa do zakładu, z zamiarem objęcia swoją opieką, jakiegoś dziecka. Zaczyna się rewia..., wybór padnie z pewnością na dziecko, które się potrafi przypodobać. Leży to już zresztą w naturze ludzkiej, że z pierwszego wejrzenia obejmuje sympatyą dziecko powierzchownie miłe i piękne. A jakie, pod tym względem dzieci, wykazują rafinowanie, potrafi opowiedzieć ten, kto z dziećmi stale obcuje, studyując nieustannie ich psychikę.

Jak sobie właściwie autor artykułu o adopcyi wyobraża to, że „datki pieniężne ofiarowane przez daną osobę są w pierwszym rzędzie przeznaczone dla tego dziecka? A co się ma stać z dzieckiem, które nie ma wcale adoptanta, albo takiem, którego opiekun nie może pokryć całej sumy, potrzebnej na utrzymanie? Czy zamierza może wprowadzić wikt wykwintny dla dzieci dobrze płacących i prymitywny dla innych? Czy ścierpiałby p. dr. Schaff, by jedno dziecko nosiło wełnjane ubranko, jedwabną bluzeczkę i jedwabne pończoszki, ofiarowane przez adoptanta, mającego pewne ambicye w tym kierunku, a drugie miało na sobie płócienne ubranko lub sukienkę flanelową? Czy zdaje sobie sprawę z tego jakieby to pociągnęło za sobą skutki?

Kokieterya u jednych, rozgoryczenie i wieczne narzekanie na podwójnie gorzki los u drugich. W takich warunkach — stałyby się wychowankowie zakładów sierót cherlakami moralnymi, o duszach zdeprawowanych lub rozdartych, a taka zmiana nie leży chyba w interesie i w systemie wychowawczym naszych instytucyi.

Zmiany systemu dokona się przedewszystkiem przez stworzenie sprężystej i sprawnej organizacyi, obejmującej i przyciągającej do współpracy wszystkie warstwy społeczeństwa.

Gdy akcya będzie miała charakter ludowo-społeczny, a nie wyłącznie charakter filantropii jednostek, dobrej zresztą woli i niepospolitych zasług na tem polu — wyda pożądane rezultaty.

Lazar Schächner.

FILM HRABINA PARYŻA

TO TRAGEDJA MIŁOŚCI niewinnego serca
TO TRAGEDJA MIŁOŚCI zbrodniarza, który nie popełnił żadnego mord
TO TRAGEDJA MIŁOŚCI kobiety lekkomyślnej
TO TRAGEDJA MIŁOŚCI niewolnika własnych namiętności
TO TRAGEDJA MIŁOŚCI szlachetnego dzie...częcia.

NADESŁANE

OSTRZEG...

niniejszem przed wynajęciem lub zamianą mieszkania w mojej realności przy ul. Bartosza Głowackiego 22 bez mego pozwolenia, gdyż takie transakcyi nie uznam za ważną, a wynajmujący lub zamieniający mieszkanie narazi się tylko na niepotrzebne koszta i procesa. 10563

MARYA WEINREB.

Unieważnia się niniejszem

30 skradzionych biletów od Nr. 6—35

włącznie na koncert Manna i Rotowskiej d. 23. grudnia 1923 w sali „Domu Narodnego“.

Poszukuje się nauczycieli

wykwalikowanych do przedmiotów judaistycznych dla szkół Zachodniej Galicyi.

Warunki korzystne. — Oferty przyjmuje kancelarya Tarbutu w Krakowie Brzozowa 5.

Z okazyi narodzin syna składamy na rzecz żyd ociemniałych sierót wojennych 3,000.000 Mp. Gustawowie Zwerdlingowie.

Kronika.

TEATR WIELKI.

Czwartek „Trawiata“, gośc. występ A. Diceesku, primadonny królewskiej opery rumuńskiej).
Piątek „Nina“ (ostatni gośc. wyst. Zielińskiej)

TEATR MAŁY.

Czwartek „Pokojówka szuka miejsca“
Piątek „Sprawa Kaisera“.

———ooo———

TEATR NOWOŚCI.

Czwartek „Księżniczka Olala“.
Piątek „Królowa Montmartru“ (premiera).

———ooo———

Teatr „BAGATELA“, Rejtana 3.

Od 17. grudnia nowy program: Część I. „Instytut dla samobójców“, sketch w 1. akcie. Część solowa: Chita & Dolores — Windheim — Marski. Część III.: „Dyablik“, farsa w 1. akcie. Początek o godz. 8-mej wieczorem.

Uwaga! W dnie świąt Bożego Narodzenia dwa przedstawienia. Pierwsze o godz. 6-tej drugie o godz. 8,30.

———ooo———

KOMUNIKATY TEATRALNE.

— **Ostatni występ Anny Szmagr Zielińskiej.** Świetna artystka, którą Lwów przyjął tak gorąco wystąpi nieodwołalnie po raz ostatni w piątek w teatrze Wielkim w „Ninie“ Kampfa. Zie-

MAMO! ja chcę zobaczyczyć — — — — — — — MA—A
PAPCIU! daj forsy, idę na — — — — — — — MA—A
MĘŻU! muszę pójść na — — — — — — — MA A
ŻONKO! ale ija chcę zobaczyć — — — — — — MA A
TEŚCIOWO! pozwól mi pójść na — — — — — MA A
ZIĘ IUNIU! weź mnie ze sobą na — — — — — MA—A

lińńska opuszcza Lwów — piątkowe więc przedstawienie da możność publiczności pożegnania artystki, która ma tak wielkie sympatye u nas.

— **Nowa operetka.** Piątkowa premiera „Królowej Montmartru" zapowiada się doskonale. Nowa ta operetka zdobędzie napewno duże powodzenie, do czego przyczynią się świetna obsada, piękne dekoracye i nowe kostyumy.

— **Abonament teatralny.** Dziś t. j. w czwartek rozpoczyna się sprzedaż bloczków abonamentowych na styczeń w godzinach od 10—12 w południe i od 7—8 wieczorem. Abonament taki będzie miłym upominkiem gwiazdkowym, dlatego też Dyrekcya sprzedaż rozpoczęła tak wcześnie. Ceny naturalnie musiały uledz pewnej podwyżce. Zaznacza się, że tak jak w grudniu, ściśle przestrzegać się będzie by abonament ten mogły nabywać tylko osoby do tego uprawnione.

———ooo———

ODCZYTY i WIDOWISKA.

— **Staraniem Towarzystwa Wiedzy Wojskowej** wygłosi prof. Dr. Zbigniew Pazdro we czwartek dnia 20. bm. w Ognisku Oficerów Załogi Lwowskiej na temat: „Ustrój władzy wykonawczej w Polsce".

— **Powtórzenie wieczoru Homera i Ajschylosa.** Kierownictwo Szkoły dramatycznej donosi, że reprezentacya tego ciekawego widowiska nastąpi po raz drugi i ostatni w piątek 21. grudnia o godz. 3 popołudniu w wielkiej sali Konserwatoryum.

———ooo———

RUCH KOLEJOWY.

— **Dodatkowy pociąg pospieszny Warszawa — Lwów.** Dyrekcya lwowska komunikuje: Z powodu wzmożonego ruchu świątecznego uruchomiony będzie z Warszawy w sobotę 22. bm. dodatkowy pociąg pospieszny nr. 907, który przybędzie do Lwowa w niedzielę 23. grudnia o godzinie 7.47, zaś w środę 26. bm. odejdzie ze Lwowa do Warszawy dodatkowy pociąg pospieszny nr. 908 o godzinie 20.45. Szczegółowy rozkład jazdy powyższych pociągów jest uwidoczniony w ściennych rozkładach jazdy.

Z dniem 1. stycznia 1924 wstrzymuje się z powodu słabej frekwencyi podróżnych, aż do odwołania bieg pociągów osobowych nr. 1413 i nr. 1414 między **Jarosławiem** i **Rawą Ruską.** Bieg tych pociągów między Rawą Ruską i Sokalem pozostaje bez zmiany.

———ooo———

— **Biuro Palestyńskie** we Lwowie, ul. św. Anny 9, komunikuje: Odjazd grupy, której paszporty zostały w tym miesiącu wizowane, nastąpi w czwartek 27, grudnia, wieczorem. Interesenci, mający tym transportem odjechać, zostaną osobno jeszcze zawiadomieni.

———ooo———

— **BACZEWSKI,** jak się dowiadujemy, otwiera ponownie w Rynku nr. 31 we Lwowie w dniach najbliższych, po ośmiu latach nieczynności, sklep pierwszorzędnych likierów i wódek światowej sławy fabryki J. A. Baczewski (rok zał. 1782). Magazyn ten zamknięty był od roku 1915 to jest od czasu inwazyi rosyjskiej i przez ten czas publiczność dotkliwie odczuwała brak możności zaopatrzenia się wprost u źródła w doskonałe wyroby fabryki Baczewskiego. Na końcu zaznaczyć musimy, że — jak każdemu wiadomo — w tym magazynie nabyć będzie można wszelkie likiery i napoje alkoholowe tak samo jak przed wojną, co z zadowoleniem podajemy do publicznej wiadomości, mając nadzieję, że wszyscy przedwojenni odbiorcy, jakoteż cała publiczność powita fakt otwarcia magazynu również z uznaniem. Niezależnie od ponownego podjęcia sprzedaży detajlicznej przez fabrykę, wyroby Baczewskiego sprzedawać będą nadal po cenach nie wyższych jak sklep w Rynku, także wszystkie pierwszorzędne sklepy i handle delikatesów we Lwowie.
10579

— **Osobiste. Lola Löwenstark — Jakób Pflug zaręczeni we Lwowie w grudniu.** 10560

———ooo———

SPRAWY WOJSKOWE.

— **Wysokość dodatków za ćwiczenia rezerwistów.** Za ćwiczenia oficerów i szeregowych wypłacane są dodatki według następującego wymiaru: oficerowie i chorążowie w stanie rodzinnym otrzymują 278.054 mk. dziennie, oficerowie i chorążowie, kawalerowie lub wdowcy bezdzietni 139.042 mk., szeregowi zawodowi z rodzinami 139.042, szeregowi kawalerowie lub wdowcy bezdzietni 69.000 mk.

— **Dodatek drożyźniany dla inwalidów wojennych.** W powołaniu się na okólnik ministra skarbu M. S. Wojsk. zarządziło wypłacać inwalidom, których akta płatnicze nie zostały jeszcze przekazane Izbom Skarbowym od 1. grudnia 1923 r. dalszy zasiłek jako dodatek drożyźniany w wysokości 152 proc. od zaopatrzenia przypadającego na dzień 1. listopada, z uwzględnieniem 80 proc. dodatku przyznanego uchwałą Rady Ministrów w końcu października.

———ooo———

FALA DROŻYŹNIANA.

— **Ustanowienie nowej taryfy maksymalnej dla m. Lwowa.** Wskutek podwyżki cen zboża i cen żywego towaru, jaka od kilku dni nastąpiła Województwo po wysłuchaniu reprezentacyi gminy m. Lwowa i po porozumieniu się z Izbą handlową i przem. tudzież z dotyczącymi stowarzyszeniami przemysłowemi pozostawiając w mocy nadal aż do odwołania ustanowioną reskryptem z dnia 14. grudnia 1923 L. 4498/31—V/1 taryfę maksymalną na wędliny, ustanawia niniejszem z mocą obowiązującą od dnia 20. grudnia b. r. aż do odwołania nową taryfę maksymalną na mięso, wędliny i tłuszcze wieprzowe. Wskutek tego od 20 grudnia w m. Lwowie obowiązująca taryfa maksymalna przedstawia się w całości następująco: I. Mąka: Za 1 kg. mąki pszennej 40 proc. w sklepie 370.000 mk., 1 g. mąki psz. 55 proc. 290.000 II. Piec zywo: Chleb o wadze 1 kg z mąki żytn. 60 prc. 200.000, z mąki żytniej 70 prc. 180.000 1 bułka o wadze 4 dkg z mąki psz. 40 prc. 20.000 Ceny powyższe rozumieją się loco piekarnia. Za kg. bochenek chleba można pobierać przy sprzedaży 5.000, przy sprzedaży w sklepie 10.000 więcej. Za bułkę przy sprzed. na str. o 1.000, przy sprzed. w skl. o 1.000 więcej. W restauracyach, cukierniach i kawiarniach można pobierać za pieczywo ceny o 40 proc. wyższe niż ceny loco piekarnia. III. Mięso. Za 1 kg. mięsa z dokładką najwyżej 20 proc.: wołowego 680.000, wieprzowego 700.000, cielęcego lub baraniego 500.000, wołowego koszernego 860.000, cielęcego kosz. 580.000. Ceny mięsa bez dokł. o 20 proc. wyższe, ceny podrobiu o 40 proc. niższe od cen powyższych. IV. Wędliny. 1 kg. cabanosa 1,500.000 kiełbasek, rolady i zająca 1,200.000, kiełbaski, serwoladki 1,000.000, kiełbasy wędzonej do gotowania 920.000, wędzonki surowej 950.000, kiełbasy pieczonej 1,000.000, polędwicy na kotlety 800.000, kiełbasy surowej do smażenia 850.000 kiszki zwyczajnej 400.000 mk.

— **Brak mięsa we Lwowie.** Od przeszło 2 tygodni daje się we Lwowie odczuć szalony brak mięsa. Jak się dowiadujemy przyczyna leży w tem, że dyrekcya rzeźni m. rozdziela mięso kilku uprzywilejowanym rzeźnikom, którzy następnie po grubym zarobku, odsprzedają je detajlistom, tak, że ci ostatni nie są w stanie odsprzedać mięsa konsumentom po wyznaczonych w t maksymalnej cenach. Faktem jest, że wsk ciągłego spadku naszej waluty, włościanie gają się z przywożeniem bydła do miasta obecna taryfa maksymalna od tygodnia nie w stosunku do faktycznych cen rynkowych mo to drożyznę i brak mięsa wywołują wł ci hurtownicy. Detajlista bowiem, obawiając przekroczenia taryfy i wynikłych z powodu kar, jakie na niego wymierzą, woli mięsa p czas anormalności wogóle nie kupować. W resie społeczeństwa władze powinny wglądn tę gospodarkę w rzeźni m. i jak najprędz uregulować, by nie pozbawiać mieszkańców sta nieodzownego środka żywności.

— **Podwyżka cennika hotelowego.** Na tniem posiedzeniu Magistratu zatwierdzono wyżkę cennika hotelowego o 50 proc.

— **200 proc. podwyżka opłat wodociągow oraz opłat gminnych od napojów spirytusow** Na dzisiejszem posiedzeniu Tymcz. Rady m. we czwartek 20. bm.) znajdą się na porz dziennym wniesione przez Magistrat podw opłat gm. od napojów spirytusowych, miodow piwa, wina, opłat wodociągowych i i. Podw ka opłat wodociągowych wynosić ma 200 p tz. za 1 koronę — 8100 mp.

— **Nowa podwyżka cen elektryki i g** Stosownie do uchwały Magistratu z dniem grudnia podwyższona ma być taryfa elektr na (tj. tramwaj i światło) o 70 proc. Ta gazowa podrożeje o 40 proc.

— **Podwyżka opłat od psów.** Na swem o tniem posiedzeniu uchwalił Magistrat przedło Radzie miejskiej wniosek o reasumcyę pop dniej uchwały co do opłat od psów na r. 1 a zaproponował następującą podwyżkę: od dnego psa — 1 milion mk., od drugiego 2 miliony mp.; od trzeciego psa — 3 milj. Za samice opłata wynosić ma 2, 4 i 6 mil.

— **Nowe ceny węgla.** Z dniem 17. grud kopalnie podwyższyły cenę węgla dąbrowieck go o 80 proc.

———ooo———

KRONIKA POLICYJNA.

— **Olbrzymie włamanie do składu futer.** O gdaj w nocy włamali się do składu futer St sława Stępkowicza przy ul. Rutowskiego ja nieznani sprawcy i skradli na jego szkodę futer męskich oraz trzydzieści kilka skórek kry skich wartości około 3 miliardów mk. Wszcz natychmiast śledztwo dało negatywny wynik, d piero w dniu wczorajszym udało się policyi p chwyci ćsprawców kradzieży w osobach Waler na Piara, Karacha, Wolskiego, Józefa Gawro których odstawiono do aresztów pol. Aresztowa też kilku blatników. Jeden z aresztowanych W ski usiłował w aresztach pol. dokonać samob stwa przez zażycie kilku pastylek sublimatu, k re sprytnie skrył w pewnem dyskretnem mi scu przed dozorcą więziennym. Odstawiono do szpitala. Podczas rewizyi u aresztowanyc odnaleziono większą część skradzionych rzeczy.

— **Z tajemnic wielkiego miasta. — Aresz wanie fabrykantki aniołków.** Na zarządzenie pr kuratury rozpoczęła policya śledztwo w spraw śmierci Heleny Szczęścikiewicz, zmarłej 12. gr dnia na klinice położniczej w szpitalu powszec nym na skutek zatrucia krwi.

Otóż okazało się, że ś. p. Szczęścikiewiczow będąc w stanie błogosławionym udała się jeszc przed czterema laty do akuszerki Petroneli Pich ler, zam. przy ul. Białohorskiej 100 i ta w nie dozwolony sposób udaremniła jej wówczas poró Na skutek tego „udania się operacyi" spróbo wała Sz. w b. m. ponownie poddać się „opiece Pichlerowej. Tym razem kunszt fabrykantki a niołków okazał się zawodnym, gdyż jak wyże donieśliśmy doznała Szczęścikiewiczowa zatrucia krwi, na skutek którego zmarła w szpitalu.

Przesłuchani nauczyciel z którym żyła od 10 laty w konkubinacie oraz siostra zmarłej Mor seowiczowa zeznali, że wiedząc o zamiarze zmar łej poddania się „operacyi" Pichlerowej odma wiali jej tego, ale ta ich nie usłuchała. Aresztowa na Pichlerowa zaprzeczyła czynionym zarzutom ale mimo to znalazła się w aresztach. Przesłu chano również zięcia Pichlerowej p. Jerzego Kierskiego, właściciela znanego składu żelaza, który zeznał, że Szczęścikiewiczowa rzeczywiście

…ego teściowej i zemdlała też u niej. Po… tego omdlenia przesłuchiwany wówczas nie

…arto zaznaczyć, że Pichlerowa uprawiała …zawód" od dłuższego już czasu i raz była …z tego powodu karaną. Chodzą też słu… …ostatnią jej ofiarą była 20-letnia dziew… …nieznanego nazwiska ze Stryja, która rów… …marła. Dalsze śledztwo w toku.

Samobójstwo w więzieniu. Sprowadzona …ztów pol. w dniu wczorajszym jakaś pro… …nieznanego nazwiska usiłowała popełnić …ójstwo przez otrucie się. Odwieziono ją do …a, gdzie po przepłukaniu żołądka pozosta… …ą opiece lekarskiej.

Zbiegli ze szpitala. Ze szpitala powszechne… …iegli wskutek nieuwagi służby dwaj dobrze …ni w kronice policyjnej Lwowa bandyci …dzieje Edward Winiarz i Włodzimierz Ny… …zmany w kołach „doliniarzy" pod nazwą …nio".

Wielka obława w pociągu katowickim. …oszukiwaniu za dolarami przeniósł swe u… …wanie Urząd walki z lichwą przy ekspozytu… …leczej po raz wtóry do pociągu Lwów— …wie. Przeprowadzona w dwóch pociągach …d ze Lwowa o godz. 6. i 9.) ubiegłej nocy …ya, dała w wyniku tak w walucie jak i cze… …4.780 dolarów am., 1.000 franków szwaj… …ich oraz 650.000 koron austr. Józefa Wójci… …o, który nie chciał organom policyjnym od… …130 dolarów aresztowano. Również znaleziono …skórzaną torbę, zamkniętą na klucz, którą …niewyśledzony wł. porzucił.

———ooo———

Echa wyborów do parlamentu angielskiego. Wobec wiadomości, jakoby sir J. Artur Bal… …twórca słynnej deklaracyi został wybra… …do Izby Gmin, ŻAT. dowiaduje się, że sir …Balfour wcale nie kandydował na posła, …parlamentu, natomiast wybrany został jego …nik sir George Balfour. Sir Artur Balfour …kandydatem na członka do Izby lordów.

Ponowne trzęsienie ziemi. „Daily Eks… …" donosi z N. Jorku, że ponowne trzęsie… …ziemi w Columbii zniszczyło doszczętnie 4 …sta.

…sali sądowej

Wiec komunistyczny.

Lwów, 19. grudnia.

…Dnia 8. bm. miał się odbyć wiec sprawozdaw… …posła komunistycznego Królikowskiego, któ… …jednak został odwołany wskutek zakazu po… …, gdyż sala teatrzyku „Ula" została uznana …grożącą zawaleniu się. Mimo to wielu uczest… …ów zebrało się na ulicy i mimo wezwania …cyi nie chciało się rozejść. Za opór władzy …odpowiadało wczoraj przed sędzią jedno… …wym r. Świerczyńskim kilkunastu mło… …ludzi, z których dwaj zostali skazani na 8 …aresztu, jeden na 10 dni. Resztę uwolniono.

Kron ka gospodarcza.

Zmiany ograniczeń przewozowych na ko… …niemieckich. W „Monitorze Polskim" nr. …z dnia 17. grudnia podaje min. kolei że… …nych do wiadomości, że ogłoszone w „M. P." …276 (4. grudnia br.) ograniczenia przewo… …na kolejach niemieckich uległy zmianom.

Strefy szacunkowe użytków rolnych. Minister reform rolnych w porozumieniu z …strami skarbu oraz rolnictwa i D. P. wy… …instrukcyę w przedmiocie ustalenia ceny sprze… …nej poszczególnych gospodarstw i parceli grun… …ych i rozrachunku z ich nabywcami.

Szacunek i rozrachunek z nabywcami par… …utworzonych przy rządowej parcelacyi ma… …, oparty jest w myśl owej instrukcyi na …rniku zbożowym, a mianowicie wartość go… …darstw określa się w cetnarach metrycznych …a z przeliczeniem na marki polskie według …su ustalonego na zasadzie przeciętnych cen …dowych.

Szacunek gruntów zależny jest od gatunku …by, ustalonego na podstawie odpowiedniej kla… …acyi gruntów oraz od położenia majątku. Cały obszar państwa został w tym celu pod względem cenności użytków rolnych podzielony na 4 strefy: Strefa pierwsza obejmuje województwa: krakowskie oraz częściowo warszawskie, kieleckie i lwowskie.

Strefa druga — województwa: łódzkie, poznańskie, tarnopolskie, stanisławowskie, częściowo warszawskie i lubelskie oraz pozostałą część województw kieleckiego i lwowskiego.

Strefa trzecia — województwa: pomorskie, białostockie, nowogrodzkie, wołyńskie, okrąg administracyjny wileński, pozostałe części województw warszawskiego i lubelskiego oraz pow. Brześć Nadburzański woj. poleskie.

Strefa czwarta — woj. poleskie bez pow Brześć Nadbużański.

Wartość szacunkowa 1 ha gruntów ornych średniej jakości (kl. III) została określona: w strefie I — na 25 cetn. metr. żyta; w strefie 2 — na 23 c. m.; w strefie 3 — na 20 c. m. i w strefie 4 — na 18 cetn. metr. żyta.

W bliskości miast (w zależności od odległości od miasta oraz od ilości ludności) — wartość szacunkowa gruntów podwyższa się od 5 proc. do 25 proc.

Z Giełdy.

Walutowe notowania pozagiełdowe.

Lwów, 19. grudnia.

Dol. am. 6700000, Dol. kan. 6300000, Franki franc. 310000, Fr. szw. 1050000—1100000, Fr. belg. 290000, Guld. hol. 2250000, Liry wł. 250000, Lei rum. 25000, Funty szt. 255000, Wiedeń 85, Praga 170000, Czerniowce 28000.

Złoto: 20 kor. 26000000, 20 mk. 30000000 20 fr. 24000000, 10 rbl. 35000000.

Srebro: Kor. 425000, 5 kor. 2300000, floreny 1500000, ruble 1750000, kopiejki 800000.

Giełda krakowska.

Kraków. 19. 12. (Pat). Pol. B. Przem. 590 670, B. Powszechny kred. 88, 85, B. Hipoteczny 1100, 1200, B. Komercyalny 230, 240, B. Małopolski 1425, 1450, B. Spół. zarobk. 4200, 4500, Ziemski B. kred. 300, 320, Tohan 700, 740, Impeks 26 i pół 28, Pharma 560, 610, Br. Rolniccy 130, Polski Glob 120, 125, Żegluga 130, 135, Zieleniewski 26000, 26400, Cegielski 1150, 1210, Trzebinia masz. 800, 930, Parowozy 750, Automotor 450, 550, Rohn Zieliński 700, 725, Potęga 15000, 18000, Pocisk 600, 700, 650, Siersza górnicza 16000, 16200, Górka 28000, 29000, Tepege 57000, 6000, Nafta 900 1000, Pokucie 675, 710, Strug 2300, Synd. kosz. 225, 230, Trzebinia tłusz. 6000, Krakus 1460, 1500 Ćmielów 1425, 1500, Siersza elektryczna 340 400 Chdoorów 7500, 8250, Teropol 300, 320, Niemojowski 750, Piasecki 3500.

Giełda warszawska.

Warszawa, 19. 12. (Pat). Dolary St. Zjedn. 6040, Belgia 277, Holandya 2328 i pół, Londyn 26400, N. Jork jak gotówka, Paryż 319 i pół, Praga 176950, Szwajcarya 1050, Wiedeń 84.95, Włochy 265, Franki złote 1.203.250.

Giełda wiedeńska.

Wiedeń. 19. 12. (Pat). Amsterdam 27100 Belgrad 803, Berlin 15.70 za bilion, Bruksela 3254 Budapeszt 367, Bukareszt 366, Chrystiania 10380 Kopenhaga 12660, Londyn 310000, Madryt 9130 Medyolan 3064, N. Jork 70935, Paryż 3737, Praga 2079, Sofia 493, Sztokholm 18470, Warszawa 92—98, Zurych 12365.

Wiedeń. 19. 12. (Pat). Prioritety 582.5, Anglobank 345, Bank związkowy 345, B. obrotowy — B. ziemski kred. 436, Austr. zakł. kred. 436 Austr. zakł. kred. 333 i pół, Bank depozyt. 83,5 Laenderbank 393, Merkury 201, Unionbank 355 Żiwnostenska 923 i pół, Kolej północna 19700 Kolej lwowsko-czern. 340, Koleje austryackie 840 Kolej południ. 203.1, Alpiny 675 i pół, Krupp 417.98 Tow. górn. hutn. 6050, Huta Poldi 920 Praskie Two. żel. 2220, Rima 213.1, Skoda 1277, Silesia 77, Apollo 875, Fanto 4080, Zieleniewski 280 Karpaty 466.1, Galicya 26900, Schodnica 1400, Siersza 173, B. Małopolski 18000, B. Hipoteczny 16000 Portland 2290000, Rakszawa 110000, Nafta 2520000 Browary lwowskie 237000, Irjag 302000—2307000 Mraźnica 176000—186000, Kompas 34600, Goleszów 1410000, Lumen 62700.

Giełda zurychska.

Zurych. 19. 12. (Pat). Holandya 219, Nowy Jork 573 i pół, Londyn 25.09. Paryż 30.10, Medyolan 24.88, Praga 16.80, Budapeszt 0.0802, Bukareszt 2.37, Belgrad 6.50, Sofia 4.— Wiedeń 0.0080 i siedem ósmych, Stempl. kor. austr. 0.0081.

Zurych. 19. 12. (Pat). Szwajc. Bankverein notował dziś nieoficyalnie Warszawę 0.000120, Berlin 0.0129—0.135 za 10 miliardów.

NADESŁANE.

Herman Gerber Golda Baumgarten
Borysław
10564 zaręczeni w grudniu 1923

DROBNE OGŁOSZENIA.

NAUKA I WYCHOWANIE

Poszukuje się nauczyciela do języka łacińskiego znającego też językiem rosyjskim. Zgłoszenia do administracyi pod »P. F«.

Przyjmę lekcye matematyki i fizyki ew. do matury z gwar. Zgłoszenia pod »Technik«. 0575

INTERESA ANDLOWE

Posiadam lokal niedaleko śródmieścia poszukuję spólnika z kapitałem. Branża obojętna. Zgłoszenia do administr. pod »Nadzieja«. 0 23

DWA DUŻE MAGAZYNY w centrum miasta położone oddam na cele handlowe lub przemysłowe z odpowiednim udziałem. Ewentualnie przystąpię z odpowiednim wkładem pieniężnym. Zgłoszenia do administracyi Chwili pod »Kozyść«. 0 71

RÓŻNE.

Magistr pharmacyi z pięcioleciem poszukuje dzierżawy. Zgłoszenia skierować należy pod adresem Dra A. Silberscheina, Lwów ul. Trybunalska 1/1. między godziną 4—6 pop. 0 56

LALKI I PAJACE dziecinne i dekoracyjne, balony etc. na składzie i na zamówienie w gmachu SZKOŁY ZAWODOWEJ, Piekarska III. p. 0534

Poszukuje się spólnika do prosperującej kancelaryi adwokackiej w większej miejscowości prowincyonalnej. Warunki korzystne. Zgłoszenia pod »Advokatura« do administracyi Chwili. 0 6

Zarząd Zakładu sierót im Róży Melzerowej, plac Strzelecki 4. prosi o ofiarowanie znoszonych: bielizny, odzieży i obuwia dla biednych dzieci, uczęszczających do tutejszej Ochronki dziennej. 0 67

SIĄŻECZKĘ WOJSKOWĄ i dokumenty zgubione lub skradzione dnia 15/XII u ieważnia się. Izrael Semmel.

WOLNE POSADY.

Poszukuję starszego praktykanta ew. asystenta farmacyi od 1-go stycznia 1924. Wiadomość w kancelaryi WP. Dra A. Silberscheina we Lwowie, Trybunalska 1/1. między godz. 4—6 pop. 0556

Poszukuje się panny jako bony Żyd. do dwojga dzieci 9-cio i 4-ry letnich chłopczyków. Wiadomość Marel Koffler, Lwów, Furmańska 16. 0553

Jut i gentna panna Żyd. do 2½ letniego chłopczyka umiejąca dobrze szyć zostanie przyjęta. Wiadomość w Księgarni Powszechnej, Lwów, Rynek 29 w podwórzu. Świadectwa i polecenie konieczne. 0576

POSAD POSZUKUJĄ.

Urzędnik branży techniczno-żelaznej, samodzielny korespondent polsko - niemiecki, piszący na maszynie, oraz zdolny akwizytor poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia w administracyi pod »Techniczny«. 0582

Znakomity fachowiec w zawodzie drukarskim poszukuje posady. Zgłoszenia I. Nussbaum Tłumacz

KUPNO. — SPRZEDAŻ

PASY SKÓRZANE fabryki Carl Budischowsky & Söhne we Wiedniu. PRZEDSTAWICIELSTWO: Lwów, Kopernika 48. 0329

Apteka w obwodowem mieście do sprzedania. M-r Stein, Lwów Ochronek 6. »Galen«. 0588

MIESZKANIA-LOKALE.

Pokoju umeblowanego lub bez poszukuję w śródmieściu. Zgłoszenia Biuro dzienników Scherera, Pasaż Hausmana. 0574

OGŁOSZENIA.

POSIADAM KAPITAŁ i LOKAL

o 5 ubikacyach frontowych przy pryncypalnej ulicy nadający się na składy żelaza, manufaktury mebli lub tp. POSZUKUJĘ SPÓLNIKA z większym kapitałem ewentualnie PRZYJMĘ ZASTĘPSTWO POWAŻNEJ FIRMY.

Zgłoszenia pod „H. K 30" do Biura dzienników i ogłoszeń Scherera, Pasaż Hausmana. 0573

Żądajcie wszędzie Najlepszą w smaku

HERBATĘ

Polecamy Cejlońską N. 9., Chińską N. 5.

POWSZECHNIE ZNANEJ W POLSCE

PRZEDWOJENNEJ FIRMY

T-wo Handlu Herbatą

BAZYLI PERŁOW i SYNOWIE

ZAŁOŻONEJ w 1787 ROKU

Oddział w Warszawie, Marszałkowska 52. TEL. 18-50

Poszukiwani są energiczni agenci dobrze wprowadzeni w branży kolonialnej.

Informacye: LWÓW, Hotel Bristol.

KAŻDEMU BUCHALTEROWI jest konieczny wynalazek p. SZ RGLA. ZA 1,000.000 Mp. wysyła franko St rzyszenie Kupców. HETMAŃSKA 6.

Hurtownia OBUWIA

już istniejąca, posiadająca biura i magazyny odpowiednie w centrum miasta położone przyjmie spólnika z kapitałem celem powiększenia dobrze prosperującego przedsiębiorstwa. Fachowcy mają pierwszeństwo. Zgłoszenia do Administracyi „Chwili" pod „Fortuna". 1057

DRUKARNIA LWOWSKA

WE LWOWIE, ul. KOPERNIKA 11

TELEFON 831.

Posiada: maszyny rotacyjne, pospieszne, do składania, — stereotypii etc. — Wykonuje: czasopisma, dzieła, prospekty, druki bankowe i kupieckie, afisze, tabele, etc. w różnych językach. - - po cenach umiarkowanych.

„PEZET

Powszechne Zakłady Budowlane S.

Lwów, Akademicka l.

zawiadamia swoich akcjonarjuszy, że

Efektywne Akcje VI. em

wydawane będą w czasie od 28. dnia 1923 do 30. stycznia 1924, dziennie od godz. 10 do 12 przed

Jedynie za zwrotem świade tymczasowych.

Akcyonaryusze, którzy subskrypcyi dok w Polskim Banku Krajowym (Oddziały we wie, Krakowie i Stanisławowie), zechcą w wyższym terminie zgłosić się po odbiór s akcyi w tym banku, w którym akcye VI. syi subskrybowali.

Zamiejscowi akcyonaryusze zechcą w wie podjęcia akcyi VI. emisyi porozumie z naszem biurem we Lwowie (ul. Akade l. 23) względnie z Bankiem, w którym subs cyi dokonali. W razie żądania odesłania tywnych akcyi pocztą, należy oprócz tymc wego poświadczenia nadesłać na koszta p opakowania i manipulacyi kwotę 100.000 przy ilości akcyi do 100 szt., zaś kwotę 30 mkp. przy ilości ponad 100 szt.

Za akcye niepodjęte do końca stycznia zostanie policzoną taksa depozytowa w t wysokości, jak ją banki zaliczają.



Garnuszki, Kuche

i żelazka elektrycz

jakoteż FLASZKI Thermos

POLECA

„LUMEN", Lwów, pl. Marjac

OBUWIE! TANIA PRZEDŚWIĄTECZNA SPRZEDAŻ OBUWIE

Nie kupujcie obuwia, póki nie przekonacie się co do jakości, trwałości, zgrabności i taniości u znanej ze solidności firmy **S. FEDER Lwów, Sykstuska**

Uprasza się łaskawie przekonać co do prawdziwości niniejszego ogłoszenia bez przymusu kupna — UWAGA na firmę S. FEDER i Nr. domu Sykstus

---

KALOSZE i ŚNIEGOWCE

hurtownie i detalicznie po cenach fabrycznych p

S. FEDER LWÓW, SYKSTUSKA

Uwagą na firmę S. FEDER i Nr. domu SYKSTUS

PANOWIE

dbający o swe zdrowie, kupują hyg. artykuły gumow tak jak przed wojną TYLKO U FIRMY **S. FEDER**

LWÓW, SYKSTUSKA 7.

WYSYŁKA na prowincyę odwrotnie. UWAGA na firmę S. FEDER i Nr. domu SYKSTUSKA 7.

ZGUBIONO.

Komisyoner Hellin z hotelu New-York przechodząc ulicą Bernsteina znalazł torebkę damską z drogocenną lornetką, do odebrania w kancelaryi pana Zehnguta, restauracya Bristol. 0581

Blachę

białą, angielską cynowaną oraz ocynkowaną, cieszyńską i krajową

POLECA F-A

„PEL-MET"

Przemysłowo-Handlowa Sp. Akc. — dawn. B. H. Seinfeld w Warszawie

ODDZIAŁ we LWOWIE, ul. Grodzickich Nr. 6, tel. Nr. 1375

NA GWIAZDKĘ

ZA POŁOWĘ CENY

Oryginalne amerykańskie małe maszyny do pisania

Małe maszyny »UNDERWOOD« tyt. »PORTABLE« najnowszego modelu nadeszły. Demonstrujemy **bezpłatnie** i bez przymusu kupna. 10586

Reprezentacya i wyłączna sprzedaż na Małopolskę

Gross i Margulies Lwów, Kopernika 9 tel. 502

Kraków Starowiślna 1. tel 2190

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila" Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Heschel „Drukarnia Lwowska", Lwów, Kopernika 1

Nr. 1714 Lwów, sobota 22. grudnia 1923 Rok V

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I p KONTO P.K.O. 142.254

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 60.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 1,500.000 Mk., zam. 1,680.000 Mk., zagr. 1,950.000.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszpaltowy milim. 15.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszpaltowy milim. 45.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 48.000 Mk., w tekście i przed kroniką 75.000 Marek, ogłoszenia na pierwszej stronie 90.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 60.000 Mk., najmniej 10 wierszy 600.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 10.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespondencya, kupno-sprzedaż 14.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 30,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 15,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 90,000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej. —

Specyalne pełnomocnictwa dla rządu. Program min. Grabskiego.

WAŻNE DLA HURTOWNIKÓW!
Pończochy, rękawiczki, trykotaże, guzi i, nici i wszelkie towary galanteryjne po cenach bezkonkurencyjnych poleca:
KLEINER, WIESENTHAL i BLEICH
Furmańska 4.

O duszę rządu czy o rząd dusz?

Jak przystało na państwo, w którem ostra forma walk partyjnych stała się zjawiskiem, charakteryzującem jego indywidualność polityczną, rozpoczną się niebawem, już się właściwie rozpoczęły spory o duszę nowego rządu. Pozaparlamentarny gabinet Wł. Grabskiego będzie miał do spełnienia wiele ciężkich zadań. Na konto jakiego politycznego światopoglądu, na konto jakiego kierunku będzie można w ogólnych zarysach zapisać jego powodzenia, jaka ideologia, jakie stronnictwa staną się współwinnemi jego błędów i niepowodzeń. Odpowiedź prosta. Parlamentarnym filarem pozaparlamentarnego rządu są te stronnictwa, które zamierzeniom jego dają swe poparcie. Będzie to poparcie nie z zasady, ale z konieczności. Gabinetowi Wł. Grabskiego zapewniają na razie, aż do odwołania zaufanie stronnictwa niedawnej większości sejmowej. Jest to zrozumiałe, ponieważ po katastrofach rządów „narodowej“ większości nastąpiły przegrupowania w stronnictwach, które mianowaną koncepcyę wyłączają z dyaryusza politycznego i rząd Wł. Grabskiego zajmuje fotele, które w razie parlamentaryzacyi rządu już więcej centro-prawicy by się nie dostały. Prawicy polskiej zależało jednem słowem na uchyleniu większego niebezpieczeństwa. Stronnictwa lewicowe natomiast i mniejszości narodowe mimo, iż zdają sobie sprawę z oportunistycznych względów prawicy, mimo, iż w składzie osobistym rządu nie widzą rękojmi, jakich mógłby dostarczyć złożony z wybitnych indywidualności fachowych gabinet pozaparlamentarny, kierują się jednak względami na przesileniowe położenie państwa i nie przeciwstawiają gabinetowi Grabskiego pełnej i solidarnej opozycyi.

Przez obecne rozwiązanie przesilenia wraca państwo, do tych stosunków politycznych, jakie panowały przed utworzeniem centrowo-prawicowej większości. Idea tej większości dojrzewała długo, aż skrystalizowała się w formę polityczną. Jak nigdy może, tak w tym wypadku dowiodło życie fałszywych założeń koncepcyi, na których rządy czysto-polskiej narodowej większości były oparte. Poszczególne przesłanki tej ideologii, które miały przeciągnąć kolczasty drut pomiędzy polskim a innonarodowym obywatelem państwa pokutują jeszcze w oświadczeniach, które przedstawicielom mniejszości złożył nowy premier

Dzisiejsza „Chwila“ przynosi:

O duszę rządu czy o rząd dusz.
Nowi ministrowie.
Zamojski nie obejmie teki M. S. Z
Expose min. Grabskiego w Sejmie i Senacie.
Koło Żydowskie przeciw nowemu Rządowi.
Grecja monarchją elekcyjną.
Żyd. żwiat robotniczy a Palestyna.
Nowa fala podwyżek.
Zmiany w ruchu pocztowo-kolejowym.
Angielskie ultimatum do Afganistanu a Sowiety.
Potępienie praktyk starościńskich.

Nowy premjer przed Sejmem i Senatem.

Warszawa 20. grudnia (tel. własny). Na dzisiejszem posiedzeniu Sejmu przedstawił się Izbie nowomianowany premier i wygłosił oczekiwane exposé. Exposé było bardzo krótkie i obcarało się w ogólnikach.

Na piątkowem posiedzeniu Sejmu przedłoży premier Izbie ustawę

o pełnomocnictwach dla rządu.

Rząd zażąda tych upoważnień na przeciąg jednego roku i dotyczyć one mają:

a) **sprawy banku emisyjnego,**
b) **reformy waluty,**
c) **pożyczki wewnętrznej i zewnętrznej do** kwoty 500 milionów franków.
oraz sprawy stosunku marki do nowej waluty.

Warszawa. (Pat). Na wczorajszem posiedzeniu sejmu po odczytaniu interpelacyi wicemarszałek Moraczewski zawiadomił Izbę o dymisyi gabinetu Witosa i mianowaniu gabinetu Grabskiego, poczem udzielił głosu prezesowi ministrów p. Wł. Grabskiemu, który wygłosił

expose:

Obok naprawy skarbu uporządkowanie administracyi, zachowanie praworządności oraz utrzymanie na koniecznym poziomie obronności kraju i oświaty publicznej stanowić będą zasadnicze kierunki obecnego rządu. Doszliśmy dziś bowiem do takiego stanu, że żaden postęp w żadnej dziedzinie nawet szkolnictwa, nie mówiąc o reformie rolnej lub udoskonaleniach socyalnych staje się niemożliwy, jeżeli najpierw i to wkrótce nie uporamy się z trudnościami finansowemi, które wytwarzają niebezpieczeństwo zarówno dla utrzymania pokoju wewnętrznego jak i stanu obronności naszego kraju wymagającej znaczniejszych nakładów pieniężnych. **Naprawa skarbu** może być oparta bądź na rachowaniu na pomoc zewnętrzną bądź na wysiłkach własnych całego społeczeństwa, nie lekceważąc bynajmniej wielkie dobroczynnego oddziaływania na tę naprawę wszelkiej pomocy zagranicznej. **Rząd stawia sobie za zadanie** takie zogniskowanie wysiłków własnych społeczeństwa, by były one w stanie wyprowadzić nas z dzisiejszego ostrego stanu krytycznego. Naprawa skarbu wymaga bezwzględnie atmosfery pokojowej. **Rząd będzie się trzymał przedewszystkiem pokojowego kierunku w** całej swej polityce zagranicznej jak i wewnętrznej. Abo taki stan rzeczy mógł istnieć, rząd zapowiada ze swej strony jak największą bezstronność w zakresie wszelkich zagadnień, które dzielą społeczeństwo na zwalczające się obozy i starać się o łagodzenie i o odkładanie najbardziej spornych spraw do czasu gdy naprawa skarbu stanie się faktem dokonanym.

Natomiast rząd będzie się starał, by naprawa skarbu dała się osiągnąć bez naruszenia zdobyczy w postępie społecznym. Wysiłek niezbędny ze strony społeczeństwa dla dokonania naprawy skarbu rząd proponuje osiągnąć obydwoma dostępnymi dla danego celu sposobami. **Z jednej strony zwiększać będzie świadczenia podatkowe** i dążyć będzie do wzmożenia dochodów zwyczajnych, **z drugiej strony do wzmożenia dochodów nadzwyczajnych.** Absolutnie w ciągu szeregu lat niezbędnych odwoływać się będzie rząd **do dobrowolnego zasilania skarbu pożyczkami wewnętrznemi.** Aby świadczenia społeczeństwa na rzecz skarbu utrzymane zostały w granicach istotnie niezbędnych, rząd prowadzić będzie z całą konsekwencyą akcyę oszczędnościową. Już dwa poprzednie rządy przygotowały podwaliny dla wielkiego dzieła naprawy skarbu. **Podatek przemysłowy i podatek majątkowy** daje do dyspozycyi skarbu środki bardzo poważne, które, o ile by były szybko zmobilizowane, powinne wystarczyć na pokrycie najbardziej nieuniknionych deficytów.

Aparat władz skarbowych musi być tak udoskonalony, by rozmiar funduszów skarbowych nie był zależny od stopnia sumienności podatnika, lecz oparty był na umiejętnem, trafnem i sprawnem postępowaniu samych władz. Dlatego też naprawie administracyi skarbowej poświęconą zostanie praca rządu z całem natężeniem. Pomimo rozpoczętej akcyi uprzedniego zbierania dobrowolnych zaliczek na poczet podatku majątkowego **normy podatku majątkowego nie pozwalają przypuszczać,** by pierwsze dwie raty, przypadające na r. 1924, dały istotnie trzecią część ogólnej sumy przez Sejm już skontyngentowanej, w wysokości miliarda złotych. Bardzo poważnym brakiem dzisiejszej sytuacyi skarbowej jest to, że **wielka** dzisiejsza **kredytu publicznego i państwowego** po-

Nie pora obecnie wchodzić w subtelne różnice w odnoszeniu się obecnego rządu do poszczególnych mniejszości, nie pora wskazywać na system indywidualizowania w polityce narodowościowej, który chciały zainicyować bardziej merkantylistycznie niż demokratycznie do problemów życia państwowego odnoszące się grupy dawnej większości — w życiu parlamentarnem Polski. Należy tylko zwrócić uwagę, że polityka narodowościowa w Polsce nie może i nie powinna być zredukowana do kwestyi taktyki, której szczytowym objawem była bankrucka zasada monarchii habsburskiej: divide et impera, ale jest problemem zasadniczym państwa polskiego, problemem, który ma wskazać najidealniejsze drogi narodowościowego zrostu ludów Rzeczpospolitej Polskiej w zdrową, silną i mogącą się ostać nawet w najpoważniejszych niebezpieczeństwach państwowość. Rozwiązania tych problemów można szukać tylko na drodze szczerego demokratycznego stosunku. Nie rozwiązała ich upadła koncepcya centroprawicy, nie rozwiąże jej też żabezpieczający tej prawicy w jej odwrocie tyły obecny rząd pozaparlamentarny.

Być może, że rozwiązuje ją już dzisiaj świadomość polityczna stronnictw demokratycznych, świadomość ogółu.

H. H.

Nowi ministrowie.

Biografie dalszych ministrów.

Kierownik ministerstwa spraw zagranicznych dr. Karol Bertoni, ur. 4. października 1876. Studya prawnicze z doktoratem i Akademią Orjentalną ukończył we Wiedniu. Z chwilą powstania państwa polskiego był polskim likwidatorem przy austro-węgierskiem ministerstwie spraw zagranicznych, a zarazem czynny był w poselstwie w Wiedniu. W służbie państwowej polskiej pracował w ministerstwie spraw zagranicznych w sekcyi konsularnej i ekonomiczno-handlowej jako poseł nadzwyczajny ad personam. Od kwietnia 1921 r. był dyrektorem departamentu administracyjnego w ministerstwie spraw zagranicznych.

Minister robót publicznych Mieczysław Rybczyński, ur. w r. 1873, ukończył Politechnikę we Lwowie w r. 1896. W r. 1897 obejmuje asystenturę przy katedrze budowy dróg i mostów na tejże Politechnice. Z końcem r. 1897 przechodzi jako asystent budownictwa do służby kolejowej, w lutym 1919 mianowany szefem sekcyi w ministerstwie robót publicznych, zaś od r. 1921 pełnił funkcye podsekretarza stanu, następnie zaś został mianowany definitywnym podsekretarzem stanu w ministerstwie robót publicznych.

Minister kolei żelaznych Kazimierz Tyszka, ur. w r. 1872 w Kaliszu. Szkoły średnie ukończył w Warszawie, zaś Instytut technologiczny w Petersburgu. Pracował 10 lat na kolejach władykaukaskich pod kierunkiem znanego inżyniera St. Kierbędzia, zajmując się specyalnie projektowaniem mostów żelazno-betonowych. Następnie szereg lat pracował na kolei południowowschodniej, gdzie był szefem wydziału mechanicznego w dyrekcyi tej kolei. Był również dyrektorem kolei kasetyńskiej: Brał wybitny udział w budowie i eksploatacyi prywatnych kolei w Rosyi. Był pełnomocnikiem Polsk. Czerwonego Krzyża i opieki nad jeńcami i repatryantami i jako taki został aresztowany przez bolszewików, trzymany przez 5 i pół miesięcy w więzieniu bolszewickiem. Na skutek starań rządu polskiego powrócił do kraju jako członek delegacyi polskiej do spraw repatryacyi, a ostatnio był prezesem tej delegacyi.

Minister rolnictwa i dóbr państwowych Józef Raczyński, ur. w Baranowie w r. 1874. Wykształcenie wyższe prawa i administracyę, studya agrarne, ekonomiczne, studyował na uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Dnia 1. listopada 1918 był kierownikiem Sekcyi polskiej w komisyi likwidacyjnej w Krakowie, następnie w lipcu 1919 mianowany został szefem sekcyi w ministerstwie rolnictwa, a od lutego do września 1921 był ministrem rolnictwa i dóbr państwowych; we wrześniu 1921 mianowany ponownie ministrem.

———ooo———

zostają w zaniedbaniu. Kredyt ten wymaga zupełnej rekonstrukcyi, aby można było siły finansowe własnego społeczeństwa wykorzystać na dobro sanacyi skarbu państwowego z jednej strony i dla podtrzymania produkcyi z drugiej. Jakkolwiek w dziedzinie oszczędności rząd poprzedni uczynił kroki, niemniej najważniejsze źródło deficytu państwowego **kolej nie uwidacznia dziś jeszcze należytego stopnia naprawy.**

Co do rozmiarów finansowych ogólny wskaźnik stanu rzeczy w zakresie finansowym, jakim jest **kurs marki** nietylko że się nie polepszył ,ale znacznie pogorszył. Rząd zdecydowany jest przyspieszyć działanie pozostałych środków, spotęgować działanie innych, aby w jak najkrótszym czasie **opanować nieustanny kryzys walutowy** zapomocą reformy walutowej. **Punktem wyjścia powinien być podatek majątkowy** już uchwalony. Reforma walutowa wymaga wprost odwrotnego biegu rozkładu ciężarów tego podatku, by dotąd raty pierwsze były mniejsze niż następne. Rząd więc jest zdecydowany **pierwsze dwie raty skoncentrować na półroczu pierwszem,** a w drugiem pobrać to uzupełnienie do nich, jakie wypłynie z konieczności dostosowania się do ogólnego kontyngentu. W ten sposób osiągnie się znaczne wzmożenie tego funduszu sanacyjnego, niezbędnego przy reformie walutowej.

Jednocześnie rząd zamierza już z początkiem roku przyszłego postawić **gospodarkę kolejową** na takim gruncie finansowym, by zgodnie z budżetem przedstawionym, nie potrzebowała ona zwracać się do skarbu państwa o druk pieniędzy papierowych. Zaprzestanie druku marki nastąpi z chwilą, gdy kolej oprze się finansowo na własnych siłach. Sanacyę skarbu rząd rozumie jako jednoczesne przeprowadzenie, przy trzymaniu się ściśle równowagi budżetowej, **zaprzestania drukowania pieniędzy papierowych** na potrzeby skarbu i reformy walutowej. Reforma przytem winna stać się dla całego naszego społeczeństwa tym zwrotnym momentem, który powinien otrząsnąć go z obojętności na losy finansów publicznych, i pobudzić do dobrowolnego przyczynienia się do dzieła naprawy, w większym znacznie stopniu niżby to mogło mieć miejsce, gdyby reforma walutowa miała być jeszcze dłużej odkładana. Z wać sobie jednak trzeba z tego sprawę, że re **ma walutowa pociągnie za sobą trudności gos darcze** i dlatego jednocześnie z przeprowadz niem reformy rząd rozwinie akcyę dążącą do po trzymania życia gospodarczego. W okresie re my i jej przeprowadzania nalegać będzie na k nieczność pozytywnego załatwienia w Sejmie Senacie ustawy o bezrobotnych. Wykonanie p wyższego programu wymaga bardzo szybkie działania ustawodawczego. Z tej racyi rząd zwró się do Sejmu w dniu jutrzejszym o **uchwalen szczególnych pełnomocnictw dla rządu.** niezb nych dla przeprowadzenia sanacyi skarbu i r formy walutowej. O pełnomocnictwa takie zwró się rząd do Sejmu na przeciąg jednego ro w ciągu którego winien położyć podwaliny d stateczne dla reformy walutowej. Z tak ostreg kryzysu finansowego, w jakim się Polska zna duje, żaden kraj w drodze normalnego toku spra nie zdołał jeszcze wyjść. Niedomagania finans we naszegoo kraju oddziałały na niektóre um sły w sposób tak deprymujący, że w ostatnic czasach pojawiać się już poczęły trwożliwe prz puszczenia, że jedynem wyjściem z kryzysu, st nie się rodzaj opieki finansowej obcych pote finansowych nad Polską. Gabinet uczyni wszystk by dla takiej ewentualności nie było żadnyc podstaw. Ale innej drogi jej uniknięcia nie m jak pełnomocnictwa dla rządu. Polska ma bilan handlowy korzystny. W Polsce rany, zadane ży ciu gospodarczemu przez wojnę, są przeważni zagojone. Przemysł i rolnictwo w znacznym sto pniu są odbudowane, a ostatnie cieszy się wie kmi w roku obecnym urodzajem. Jestto chwila w której nie jest rzeczą dopuszczalną wątpić w własne siły i ociągać się z wysiłkiem własnym dla sanacyi i reformy. Nikt inny jak rząd, tak czy inny, jest powołany do kierowania temi si łami. Musi jednak posiadać do tego szczególn pełnomocnictwa, o które się do wysokiego Sejmu zwróci. W imieniu rządu wyrażam przeświadcze nie, że Wysoki Sejm nie odmówi mu swojego poparcia w zrealizowaniu nakreślonych zadań.

Dyskusja nad exposé.

Po przerwie zarządzonej po przemówieniu premiera, przystąpiono do dyskusyi.

Pierwszy zabrał głos poseł Głąbiński: Związek Ludowo Narodowy stał stale i konsekwentnie na tem zasadniczem stanowisku, że rozległym zadaniom sprostać może tylko rząd parlamentarny, oparty na większości polskiej i na programie, który tej większości odpowiada. Niestety stosunki polityczne były tego rodzaju, że dopiero w tym sejmie powiodło się doprowadzić do pewnej większości sejmowej polskiej i do rządu na niej opartego. Rząd jednak zachwiał się potem z powodu braku tej większości i ustąpił. Uważamy za całkiem naturalne, że w tej chwili prezydent chcąc spełnić swój obowiązek, konstytucyjny, powołał do steru rząd nieparlamentarny. Zasadniczo nie możemy się sprzeciwiać w tych warunkach takiemu rządowi, ponieważ Polska nierządem stać nie może. Rząd ten ma przedewszystkiem program skarbowy i dążyć będzie do uzdrowienia naszych finansów. Nie wiemy jaki zakres mają te pełnomocnictwa, jakich rząd od nas domagać się będzie. Sądzę jednak, że jeżeli te przedłożenia choćby najdalej idące liczyć się będą jednak z możliwością płacenia całego społeczeństwa, wówczas trzeba się będzie zgodzić na nie w interesie ogólnej sanacyi finansów i interesie uzdrowienia naszego państwa. Jeżeli więc ten rząd będzie się trzymał konsekwentnie tego programu, który nam przedstawił, jeżeli będzie unikał wszelkich wpływów partyjnych bez względu na to, skądby pochodziły, nie mamy zamiaru odmówić mu naszego poparcia.

Dubanowicz: Fakt częściowego rzprószenia dotychczasowej większości parlamentarnej, uważamy za dotkliwy cios, zadany podstawom ustroju demokratycznego, za poważną groźbę, dla najbliższej przyszłości Rzpltej. Zamierzam w przyszłości ze swojej strony uczynić wszystko, co może przyczynić się do powstania na nowo takiej większości. Przyjęliśmy z najpełniejszem uznaniem konstytucyjny krok pana prezydenta, jednak w pracy nad dziełem uzdrowienia skarbu rząd obecny może mimo swojego pozaparlamentarnego i przejściowego charakteru liczyć w zupełności na poparcie. Stanowisko klubu Ch. N. w innych zagadnieniach wobec nowego rządu będzie zawisłe od ścisłej bezstronności tego rządu w wykonaniu agend państwowych.

Poseł ks. Ilkow: Ponieważ obecny rząd jest rządem naprawy skarbu w ścisłem tego słowa znaczeniu, mam zaszczyt oświadczyć, że o ile on będzie spełniał nasze żywotne ekonomiczne postulaty gospodarcze,, to będziemy jego popierać, o ile zaś nie, to zastrzegam sobie wolną rękę i wolną taktykę wobec niego.

Poseł Jasiński imieniem Klubu Katolicko-Narodowego składa podobne do przedmówców oświadczenie.

Wicemarszałek Moraczewski: Niektóre kluby pragną złożyć deklaracyę dopiero jutro. Ponieważ już przedtem i tak oznajmiłem wszystkim, klubom, że dziś nie odbędzie się głosowanie, przeto proponuję przerwanie obecnej rozprawy i odłożenia jej na jutro.

Porządek dzienny dzisiejszego Sejmu.

Na porządku dziennym jutrzejszego posiedzenia: rezygnacya marszałka Rataja i ewentualny wybór nowego, dalsza rozprawa nad exposé, trzecie czytanie ustawy o rozciągnięciu na pewne województwa obowiązujących przepisów o ubezpieczeniu robotników. Oprócz tego po krótkiej dyskusyi formalnej, zgodzono się na ewentualne pomieszczenie, o ile komisye skończą swoje prace, ustawę o wskaźniku drożyźnianym, ustawę o podatku dochodowym i sprawę zmiany art. 89 ustawy o podatku majątkowym. Ustalono, aby jutrzejsze posiedzenie rozpoczęło się o godz. 12.

Warszawa 20. grudnia (tel. własny). Na porządku dziennym piątkowego posiedzenia Sejmu znajduje się wybór następcy p. Rataja. Prawica z inicyatywy „Piasta“ zawnioskuje prawdopodobnie nieprzyjęcie do wiadomości rezy-

gracyi marszałka Rataja i na wypadek, gdyby ten wniosek przepadł, prawica wysunie posła Chacińskiego a lewica posła Jana Dąbskiego. Posłowie żydowscy przy wyborze nowego marszałka oddadzą **białe kartki.**

———ooo———

W Senacie.

Warszawa. (Pat.). Na 42 posiedzeniu senatu w dniu 20.12. 1923 o g. 17 wieczorem p. marszałek zawiadomił Izbę o mianowaniu nowego gabinetu. poczem przystąpił do jedynego punktu ekspose prezesa Rady ministrów. Prezes Rady ministrów Władysław Grabski wygłosił przemówienie identyczne z wypowiedzianem w sejmie. Marszałek zaproponował, aby dyskusyę nad ekspose odłożyć, mianowicie, aby ją odbyć łącznie z dyskusyą nad ustawą o pełnomocnictwach dla rządu. Izba propozycyę tę przyjęła. Na tem obrady zakończono. Następne posiedzenie naznaczone na 9. stycznia 1924 g. 4 popołudniu.

———ooo———

Koło Żydowskie przeciw nowemu rządowi.

Warszawa 20. grudnia (tel. własny). Koło Żydowskie wszystkimi głosami przeciw jednemu uchwaliło głosować przeciw Rządowi p. Grabskiego. To samo inne mniejszości narodowe. Cała lewica polska odda prawdopodobnie białe kartki.

———ooo———

Obowiązkowe stosowanie wskaźnika drożyźnianego.

Warszawa (Pat.). Sejmowa komisya ochrony pracy, uchwaliła w drugiem czytaniu projekt ustawy o obowiązkowym stosowaniu wskaźnika zmiany kosztów utrzymania do regulowania płac zarobkowych. Ustalono, że ustawa ta obowiązuje nie tylko wielkie, ale i małe warsztaty pracy. Przyjęto zasadę, że ustawa oyowiązuje tych pracowników, których płace przekoczyły parytet złota. Ustalono w zasadzie oznaczenie wskaźnika co tydzień. Wobec przejścia tych poprawek poseł Rusinek zrzekł się referatu, który objął poseł Żuławski (PPS.). Do trzeciego czytania poseł Dąbski zgłosił wniosek, aby ustawa ta objęła także i dziennikarzy.

———ooo———

165 108.

Warszawa. (AW). Rada min. uchwaliła wysokość mnożnika poborów urzędniczych na styczeń na 165.108 w Warszawie z dodatkiem stołecznym 198.129.

———ooo———

Nixon i Penson u prez. Wojciechowskiego.

Warszawa. (AW). Prezydent Wojciechowski przyjął pp. Nixona i Bensona, którzy przedstawili mu wyniki swych prac i zawiadomili, że p. Young zamierza 10. stycznia 1924 wrócić do Warszawy.

*

Warszawa. (Pat). Premier Wł. Grabski przyjął w czwartek 20. b. m. późnym wieczorem współpracownika komandora Hiltona Younga p. Nixona, który pożegnał się ze względu na wyjazd świąteczny do Londynu. Pp. Nixon i Penson powrócą do Polski w pierwszych dniach stycznia.

Dookoła przesilenia w Anglii.

N. Fr. Presse z Londynu: Parlament angielski zbierze się 8. stycznia, celem dokonania wyboru Speakera, dla sprawdzenia mandatów poselskich. Dnia 15. stycznia otworzy król parlament, a najpóźniej 19. stycznia, po ukończeniu debaty nad mową tronową, będzie gabinet Baldwina prawdopodobnie obalony. Następnie zawiesi Izba gmin swoje czynności na 14 dni, aby dać Mac Donaldowi sposobność utworzenia gabinetu. Z początkiem lutego oczekują programowego oświadczenia, Mac Donalda, a następnie odbycia dyskusyi budżetowej, która zostanie ukończona 31. marca. (Pat.).

———ooo———

Dziś drożeje kolej.

Warszawa. (AW). Od 21. grudnia taryfa kolejowa zostanie podwyższona o 100 proc.

Zamojski -- nie obejmuje teki M. S. Z.

Warszawa. (AW.) Wczoraj wieczorem nadeszła z Paryża wiadomość od M. Zamoyskiego, że nie może przyjąć proponowanego mu stanowiska ministra spraw zagranicznych.

Angielsk. ultimatum do Afganistanu a Sowiety.

Moskwa. (Pat). Rosyjska radio-stacya podaje następujący komunikat: Donoszą z Kabala via Taszkent na podstawie miarodajnych informacyi, że przedstawiciel Anglii w Afganistanie Humpries z powodu zamordowania obywateli angielskich na pogranicznej strefie Afganistanu wystosował do rządu Afganistanu ultimatum, w którem domaga się przyjęcia wszystkich postawionych warunków a w szczególności zerwania wszelkich stosunków ze związkiem republik sowieckich.

Nota oświadcza dalej, że w razie odrzucenia tych warunków Anglia nie powstrzyma się przed nową wojną.

Wiadomość ta, jak głosi komunikat, radio stacyi rosyjskiej nadeszła do Moskwy wczoraj wieczorem i nie znalazła jeszcze odgłosu w prasie. Jednakże w kołach politycznych **ultimatum angielskie wywołało wielkie zaniepokojenie.**

W kołach tych uważają bowiem, że nota angielska jest poniekąd zamachem na niepodległość Afganistanu zdobytą z takim trudem. Pozbawienie Afganistanu niepodległości jest równoznaczne z usunięciem państwa buforowego pomiędzy związkiem republik sowieckich a Anglią.

Cziczerin w wywiadzie udzielonym przedstawicielom prasy oświadczył, że Anglia zdołała już raz usunąć istniejący teren buforowy, który tworzyły Dardanele.

Na pytanie czy rząd sowiecki uważa krok Anglii za akt wrogi wobec Rosyi Cziczerin nie udzielił odpowiedzi. Stwierdził natomiast, że jest to akt polityczny o poważnej doniosłości, którego następstw dziś jeszcze przewidzieć nie można. W dalszym ciągu Cziczerin mówił o rzekomych oddawna przygotowywanych operacyach wojskowych Anglii przeciw Afganistanowi i usiłował przeciwstawić pokojową, zdaniem jego, politykę rządu sowieckiego intrygom Anglii.

Dementi.

Londyn. (Pat.). W kołach oficyalnych Londynu zaprzeczają kategorycznie wiadomości z Moskwy,j akoby rząd angielski wręczył emirowi Afganistanu ultimatum, grożące wojną przeciw Afganistanowi, gdyby państwo to nie zerwało stosunków dyplomatycznych z Rosyą. Korespondent dyplomatyczny jednego z wielkich dzienników londyńskich przypuszcza, że wieści rozsiewane przez sfery sowieckie mają swe źródło w sytuacyi, jaka się wytworzyła wzdłuż granicy Afganistanu wskutek zamordowania kilku oficerów angielskich. Emir Afganistanu w związku z tym morderstwem, obiecał dać zadośćuczynienie władzom angielskim przez wyszukanie sprawców mordu i stawienie ich przed sąd wojenny. W wykonaniu tych zobowiązań, emir wysłał na miejsce wypadku ekspedycyę karną, złożony z 1100 ludzi. Rząd angielski ma nadzieję, że emir dotrzyma obietnicy.

———ooo———

Grecya monarchią elekcyjną.

Wiedeń. (Pat). „N. Wiener Journal" donosi z Aten, że w tamt. kołach politycznych rozpatrywany jest projekt republiki lub powołania nowej dynastyi względnie utworzenia monarchii elekcyjnej. Wedle doniesień tegoż dziennika król grecki zamieszka prawdopodobnie w Sinaja. Tenże sam dziennik donosi, że Venizelos ma zaproponować powołanie na tron wuja królewskiego księcia Connaughta.

Wiedeń. (Pat). „N. Wiener Tageblatt" donosi z Aten, że w urzędowych kołach greckich oświadczają, iż ze strony Anglii i Francyi nie podjęto żadnej interwencyi, natomiast spodziewaną jest interwencya ze strony Serbii i Rumunii. Venizelos, który przebywa w Paryżu nie zamierza powrócić do Grecyi. Jest on zadowolony z przebiegu wypadków w Grecyi.

Venizelos wystosorwał telegram do Aten, w którym ponownie odmówił powrotu do Grecyi. Jako powód odmowy, podaje on, że nie zastosowano się do jego życzenia i wymuszono gwałtem odjazd króla. Wobec tego nie jest on w możności uczynić zadość wezwaniu. (Pat.).

Rząd grecki zawiadomił urzędownie przedstawicieli państw zagranicznych, że król i królowa grecka odjechali tymczasowo do Rumunii i pozostaną tam tak długo, dopóki konstytuanta nie ureguluje sprawy formy rządu greckiego. Admirał Konduriotis złożył dziś przed radą ministrów przysięgę.

Niemcy.

Zamach na gen. komisarza.

Monachium. (Pat). Urzędowo podają: Dyrekcya policyi otrzymała wiadomości o projektowanym zamachu na generalnego komisarza państwa. Aresztowano aktora Jana Barthela, pochodzącego z Saksonii, który przyznał się do zamiaru zastrzelenia generalnego komisarza i podał, że rozpoczął już przygotowania w tym celu.

Rozwiązanie sejmu.

Monachium. (Pat). Bawarska partya postawiła dziś w sejmie następujący wniosek: Sejm bawarski uchwala w myśl art. 31. o konstytucyi swoje rozwiązanie. Bawarska partya centrum zgłosiła wniosek żądający zmniejszenia liczby członków sejmu przynajmniej do 1/3 obecnego składu oraz wniosek o zmniejszenie liczby ministerstw do 5. Jak słychać demokraci, socyalni demokraci postawią wniosek o zniesienie stanu wyjątkowego w Bawaryi.

*

Berlin. (Pat.) Na posiedzeniu Rady nadzorczej niem. Banku rentowego odrzucono wniosek ministerstwa Rzeszy o udzielenie nowych kredytów skarbowi. Decyzyę motywowano tem, że nie można narażać banku rentowego na podkopanie całego zaufania do niego.

*

Berlin. (Pat.) Jak donoszą z Waszyngtonu senator Watson wystąpił z wnioskiem użycia 27 miljonów dolarów z wpływów procentowych od majątków obywateli byłych państw nieprzyjacielskich znajdujących się pod przymusowym zarządem Ameryki na zakup pszenicy i tłuszczów dla Niemiec.

Tajne instrukcje sowieckie do extremistów amerykańskich.

Waszyngton. (Pat). W sprawie ogłoszonych przez departament stanu tajnych instrukcyi rządu sowieckiego do ekstremistów amerykańskich podaje Reuter następujące szczegóły: Instrukcye te zawierają dokładny plan wywołania w Stanach Zjednoczonych rewolucyi proletaryatu w tym celu, aby na Białym Domu zatknąć czerwoną chorągiew. Departament sprawiedliwości zapewnił departament stanu, że instrukcye te są autentyczne. Część tego programu odnosi się do organizacyi jednostek bojowych, które miałyby ćwiczyć się w wykonywaniu robót pionierskich.

Zamknięcie sesyi Rady Ligi Narodów.

Paryż. (Pat). Dziś rano zakończyła się 20 sesya Rady Ligi Narodów. W czasie dzisiejszego posiedzenia Rada Ligi przyjęła do wiadomości prace dotyczące odbudowy gospodarczej Węgier.

———ooo———

Przegląd palestyński.

(*) **Mowa chanukowa Herberta Samuela.** Z okazyi święta Chanuki wygłosił Wysoki Komisarz sir Herbert Samuel w Tel Awiw mowę, w której m. i. podniósł ożywienie mowy hebrajskiej, co jest wielką zasługą Eliezera ben Jehudy. Żydom nie wolno tracić nadziei. Bramy Palestyny głoszą wszystkim w ich progi wstępującym właśnie to wielkie posłannictwo nadziei.

(*). **Konflikt między pracodawcami a robotnikami w Tel Awiw.** Z Jerozolimy donosi ŻAT: Między centralą pracodawców a Radą robotniczą wybuchł ostry konflikt, polegający na tem, że ta ostatnia domaga się ażeby do wszystkich prac w mieście jedynie dostarczała zrejestrowanych w swoim biurze (Histadruth Haowdim) robotników. Domagają się, ażeby nawet synowie u ojców nie dostawali pracy, bez aprobaty biura. Rada robotnicza motywuje swoje żądania wielkiem bezrobociem w kraju i koniecznością sprawiedliwego rozdziału pracy między bezrobotnych. Pracodawcy nie zaakceptowali żądań Rady rob i poprosili o interwencyę Waad Leumi i syon. Egzekutywę w Palestynie.

(*) **Dr. de Hahn opuścił stanowisko lektora** w rządowej szkole prawniczej w Jerozolimie. Do tego kroku nakłoniły go nieprzyjazne manifestacye słuchaczy żydowskich przeciw jego osobie we wspomnianej szkole, jakie miały miejsce w ostatnim miesiącu. Jak wiadomo de Han jako radykał-ortodoksa, znany z antysyonistycznych wycieczek prowokował bardzo często studentów. (ŻAT).

———ooo———

Kronika spraw żydowskich.

(*). **Konferencya Żydów ortodoksyjnych w Rumunii.** Dnia 11. bm. odbył się w Orada-Made w Rumunii oogólny zjazd ortodoksów, m. i. przy współudziale 22 rabinów. Rząd reprezentował min. Jonescu. Przeważną część mów wygłoszono w języku hebrajskim. Postanowiono zwrócić się do min. oświaty w sprawie autonomii dla instytucyi żydowskich oraz uchwalono, by prezydentem organizacyi Żydów ortodoksyjnych w Rumunii **nie był rabinem.** (ŻAT.).

(*). **Przymusowy spoczynek niedzielny na Litwie.** Sejm kowieński większością głosów przyjął w pierwszem czytaniu projekt ustawy w sprawie przymusowego spoczynku niedzielnego. Projekt ten zawiera bardzo surowe klauzule. M. in. także żydowskie szkoły muszą być w niedzielę zamknięte. (ŻAT).

Ekscesy antyżydowskie w Kłajpedzie.

Z Kłajpedy donoszą, że w ostatnich dniach rozpoczęły się tam ekscesy antyżydowskie, które są dziełem przybyłych z Niemiec Hakenkreuzlerów. Wysoki komisarz Kłajpedy zwrócił się do dyrektoryatu z prośbą o poczynienie odpowiednich kroków, celem zlikwidowania Hackenkreuzlerów w Kłajpedzie (AW.).

Z ostatniej chwili.

Z parlamentu francuskiego.

Podczas wczorajszej dyskusyi w Izbie francuskiej nad dodatkiem drożyźnianym dla urzędników przedstawiciel ministerstwa skarbu de Lasterie odrzucił wszelkie propozycye domagające się dodatków drożyźnianych i mieszkaniowych i regulowania płac urzędników wedle wskaźnika drożyźnianego. Natomiast oświadczył się za propozycyą zalecającą oszczędności i użycie zebranych tą drogą kwot na poprawę bytu urzędników Minister zapowiedział przedłożenie projektu zwalczania drożyzny i zakończył słowami, że potrzeba mniej urzędników, lecz lepiej płatnych.

Anglia a sowiety.

Londyn. (Pat.). Westminster Gazette donosi; że w Londynie odbyły się rokowania w sprawie uznania rządu sowieckiego po obaleniu Baldwina.

Monety srebrne w Austryi.

Parlament austryacki przyjął dziś w drugiem czytaniu ustawę o wybiciu monet srebrnych. Wedle wywodów sprawozdawcy chodzi tu nie o przejście do nowej waluty, lecz o zastąpienie banknotów 5-cio i 10-cio tysięcznych monetą srebrną jako zdawkową.

———ooo———

MAMO! ja chcę zobaczyć — — — — — — — — MA—A
PAPCIU! daj forsy, idę na — — — — — — — — MA—A
MĘŻU! muszę pójść na — — — — — — — — MA—A
ŻONKO! ale ija chcę zobaczyć — — — — — — MA—A
TESCIOWO! pozwól mi pójść na — — — — — — MA—A
ZIĘCIUNIU! weź mnie ze sobą na — — — — — — MA—A

Powiedzcie wreszcie — co to jest to — MA-A?

Żydowski świat robotniczy w Ameryce wobec Erec Izrael.

Pomoc dla robotników palestyńskich zapewniona. — Konferencya zrzeszeń robotniczych. — Wielka akcya w całej Ameryce.

Jak wiadomo zwróciła się niedawno żydowska organizacya robotnicza w Palestynie „Histadruth hapoalim haklalit“ do Związku Żyd. Zrzeszeń Zawodowych w Ameryce z propozycyą wysłania przez Związek delegacyi do Palestyny celem zapoznania się z sytuacyą palestyńskiej organizacyi robotniczej, która liczy ok. 20000 członków. Ameryk. Związek Zrzeszeń rob. nie widząc w chwili obecnej możliwości wysłania takiej delegacyi odpisał w liście bardzo serdecznym, wyrażając swą gorącą sympatyę robotnikom palestyńskim i **oświadczając gotowość ich moralnego i materyalnego poparcia.** List ten wywołał wielkie wrażenie w świecie żydowskim, który widzi w nim słusznie fakt zasadniczej **duchowej zmiany w stanowisku robotników amerykańskich do zagadnień palestyńskich.**

Celem poinformowania się o planach Związku odnośnie do niesienia żyd. robotnikom Palestyny pomocy, która może mieć b. poważne znaczenie dla kraju, odbył współpracownik nowojorskiego czasopisma „dus jidisze Folk“ na ten temat rozmowę z gen. sekr. Związku p. Maksem Feinem.

P. Fein jest jedną z najpopularniejszych postaci w żydowsko-ameryk. świecie robotniczym, w którym pracuje od dziesiątek lat w charakterze jednego z przodowników ruchu. Wchodził w skład komisyi „Jointu“, która zwiedziła kraje wschodniej Europy w r. 1919 a w r. 1920 odwiedził także szereg miejscowości w Polsce, ponadto Rosyę i Ukrainę.

Gdy przed 2 laty — mówi p. Fein — zwrócono się do Związku w sprawie pomocy dla **„Bank Hapoalim“**, — nie byliśmy w możności pomóc. Byliśmy zaabsorbowani wzmocnieniem organizacyi naszej po wojnie a nadto byliśmy niezwykle zaabsorbowani niesieniem pomocy krajom, które ucierpiały od wojny. Dziś gdy Związek jest potężny i wpływowy a akcya ratunkowa dla Europy ustaje — możemy skierować uwagę na zagadnienia gospodarcze żydowskich robotników w Erec Israel.

Niektóre pisma przyniosły alarmującą wiadomość: **„Żydowski Związek Zrzeszeń Zawodowych“ odmawia wysłania delegacyi do Palestyny“.** Otóż to jest nieprawdą. Nigdyśmy nie odmówili, a tylko stwierdziliśmy, że w **obecnym momencie** tego uczynić nie możemy. Nie znaczy to, że jej nie wyślemy. Ale obecnie jest naprawdę niemożliwe z przyczyn następujących: a) ma pochłonąć olbrzymią kwotę, którą z pożytkiem można na coś obrócić, b) musiałaby to być delegacya **ekspertów,** a takich wątpię czy mamy wśród nas. Co jednak najważniejsze: informacye naszych braci w Palestynie zasługują u nas na pełną wiarę i mogą służyć wyczerpująco za podstawę akcyi na ich rzecz.

Nasza pomoc dla żyd. robotników palestyńskich nie może być ani **charytatywna** ani **zapomogowa. Musi ona mieć charakter wyłącznie konstruktywny** zgodnie z propozycyami z Palestyny otrzymanemi. **Najprawdopodobniej będzie ona miała formę pożyczek dla kooperatyw** i i przesyłania maszyn itp. **Obecnie opracowujemy plan,** który przedłożymy towarzyszom palestyńskim i **utworzyliśmy** w tym celu komisyę, w skład której wchodzą M. Fein, I. Feinston, S. **Goldstein** i I. **Ledermann, a w bieżącym tygodniu** powzięte zostaną decydujące uchwały. W **najbliższym czasie zwołane będą w tym celu wszystkie zrzeszenia zawodowe na wspólną konferencyę.** Należy oczekiwać, że w konferencyi tej weźmie udział najmniej 150 delegatów wszystkich zrzeszeń.

Czy należy oczekiwać jakiegokolwiek oporu lub protestu z strony pewnych kół do Związków zbliżonych — przeciw takiej akcyi zapytał w tem miejscu redaktor „Dus Jid. Folk“?

Wedle logiki i rozumu wcale nie — odpowiedział p. Fein. Robotnicy żydowscy w Ameryce należą do amsterdamskiej międzynarodówki, a nasi towarzysze w Palestynie mają prawo apelować do nas o pomoc i solidarność narówni z wszystkiemi innemi zrzeszeniami zawodowemi (np. w Rumunii). Sam fakt, że żyją i pracują w Erec Izrael nie może przecież absolutnie być użyty dla pozbawienia ich swoich praw. O ile mi wiadomo, myśl niesienia im pomocy jest nader popularną wśród związków i spodziewam się że się spotka z ogólną aprobatą. Oczywiście propaganda nie jest łatwą i nie może być dokonaną odrazu. Jej głównym motywem będzie sympatya dla idei pionierskiej pracy w Palestynie. Patrzymy na chalucow jak na idealistów, którzy dają przykład jak się poświęca interesy własne interesom ogółu. Dlaczegoż mamy bowiem tyle czci dla pierwszych pionierów Ameryki? Porywa nas wielkość ludzkiej inicyatywy. Dlaczegoby nieużytki w Palestynie nie miałyby dać tych samych rezultatów, co farmy pierwszych pionierów Stanów Zjednoczonych. Z stanowiska możliwości gospodarczych przyszłości nie tylko Palestyna wchodzi tu w rachubę, ale także Syrya, Mezopotamia i cały wschód. Toteż pionierska praca chalucow naszych nie może być oceniana z ciasnego punktu widzenia. I jeśli możemy dopomóc tysiącom braci i sióstr do osiedlenia się, jako robotników wśród zapewnionych warunków — jesteśmy z tego z pewnością bardziej zadowoleni aniżeli gdyby ich wyrzynano na Ukrainie czy gdziekolwiek indziej.

Jaki plan zostanie przedłożony konferencyi zrzeszeń zawodowych?

Zamierzamy przeprowadzić wielką akcyę propagandystyczną a mam nadzieję — owocną. W czasie akcyi „Hjasu“ nasi towarzysze zebrali w krótkim czasie 75.000 dolarów prócz 75 tysięcy dolarów ofiarowanych przez organizacyę. W akcyi wzięły udział wszystkie organizacye aż do „Poale-Syon“.

———ooo———

Doraźne ściąganie podatków a § 4 ustawy z d 9 marca 1870

Zdarzają się teraz często wypadki doraźnego ściągania podatków wraz z kosztami egzekucyjnemi zaraz po upływie terminu płatności, a to nawet w tych wypadkach, gdzie doręczenie nakazu zapłaty nie jest obowiązkowe. I tak zaliczka na podatek majątkowy w myśl artykułu 32 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 nr. 94 dn. była ostatecznie płatną 10. 12. 1923, a w wielu wypadkach już zaraz na 2 gi dzień zjawiał się egzekutor i fantował a strona, aby uniknąć grzywny musiała zaraz złożyć zaległą kwotę wraz

kosztami egzekucyjnemi bez pardonu.

Powstaje teraz piekące pytanie czy rzeczywiście mogą być zaległości podatkowe względnie należytości stemplowe zaraz po upływie dnia płatności drogą egzekucyi ściągane. Sądzę że tak, ponieważ § 4 ustawy z dnia 9 marca 1870 r. 23. D. u., który dopiero po 4 tygodniach termin ie płatności przymusowe ściąganie zezwala, do dziś dnia nie został zniesiony. Ustawy z dnia 7. 6. 1921 nr. 57. D. u. 3. 1923 nr. 31. D. u., 24. 10. 1923 nr. 112 D. u. zmieniły tylko stopę odsetek kary za zwłokę, zamiast 5 proc. rocznie wynoszą one dziś i koszta egzekucyjne 5 proc., nie zniosły zaś wcale art. 4. leg. cit., ani nawet nie uregulowały terminu ściągania zaległości i do dziś dnia nie jest ta sprawa należycie wyjaśnioną, zwłaszcza że te ustawy znoszą tylko dawniejsze przepisy mówiące się do odsetek kar za zwłokę i kosztów egzekucyjnych, najważniejsza zaś kwestya, kiedy może organ egzekucyjny przystąpić do wykonania egzekucyi jest jeszcze otwartą. Nic zatem dziwnego, że biura egzekucyjne z tego korzystają i stante pede wszelkie zaległości zaraz przymusowo ściągają, nie zezwalając nawet ani jednego dnia zwłoki. Były wypadki, gdzie organ skarbowy dowolnie podwyższył kwotę obrotu miesięcznego na setki milionów i zaraz na drugi dzień przyszedł fantować. Ciekawa rzecz! Odsetki kary za zwłokę pobiera się dopiero począwszy od piętnastego dnia po upływie terminu płatności (artykuł 2 ustawy z marca 1923) ściąganie zaś same może zaraz nastąpić. Cóż właściwie płatnik za korzyść ma z tego 14 dniowego moratoryum, kiedy zaraz po dniu zapadłości zawisłym jest od humoru egzekutora, który liczy sobie 5 proc. od sumy zaległej? Takie postępowanie wydaje nam się paradoksalnie i nie daje się ustawą usprawiedliwić. Owszem artykuł 6 ustęp 2 ustawy z dnia 9. 3. 1923, §§ 11, 13 rozporządzenia wykonawczego z dnia 29 marca 1923 nr. 38. D. u. wspominają pierwej o karach za zwłokę a potem o kosztach egzekucyjnych, nawet jest wzmianka o poprzedniem upomnieniu, którego wprawdzie ustawa nie uznaje za nieodzowny krok egzekucyjny, ale które ze względów słuszności bywa często praktykowane. Obecne odsetki kary za zwłokę są tak duże, że nikt nie czeka na upomnienie i nawet przed upływem 14-dniowem płaci się, ale ustawa powinna raz na zawsze termin ściągania danin publicznych unormować i go ustalić przynajmniej na 14 dni, licząc od dnia zapadłości.

S. B.

———ooo———

Z opery.

»Rigoletto« w nowej obsadzie.

Chcąc widocznie u publiczności wzbudzić większe zainteresowanie dla starych oper repertuarowych a zwłaszcza dla Verdiowskiego „Rigoletta" powierzono kreowanie dwóch najgłówniejszych partyi trefnisia i jego córki panu Romualdowi Cyganikowi i pnie Sydonii Rotowskiej, zapomniano jednak zupełnie o tem, że tak opera ta jak też inne jak np. „Żydówka", „Trubadur" czy też „Traviata" domagają się też gruntownej inscenizacyi. Wystawienie należyte tych oper, a do poprzednio wymienionych możnaby jeszcze dodać cały szereg innych, mogłoby być bardzo wdzięcznem zadaniem dla nowo zaangażowanego reżysera p. Lewickiego, któryby tutaj znalazł bardzo szerokie i wdzięczne pole do popisu. Ponieważ jednak o tem w teatrze lwowskim nikt nie myśli musieliśmy znowu raz oglądać owe chwiejące się za najlżejszem poruszeniem słupy marmurowe, portret księcia przypominający tenora, który może 20 lat temu partyę tą kreował i rozmaite inne nonsensy.

Zadowalało jednak przedstawienie to pod względem wokalnym i wogóle muzycznym. Pna Rotowska rozporządza głosem bardzo pięknym, jasnym i lekkim, który się specyalnie nadaje do odtwarzania partyi koloraturowych. Głosem tym posługuje się śpiewaczka bardzo umiejętnie i z wielką muzykalnością, to też jej Gilda była pod względem muzycznym kreacyą zasługującą na szczere uznanie a jedynie gra sceniczna (znowu brak reżysera!) pozostawiała dość do życzenia. Także i p. Cyganik stanął na wysokości zadania, gdyż jego piękny głos zajaśniał w całej pełni i sprostał niełatwej ale popisowej partyi Rigoletta w zupełności. Staranne, choć nie zupełnie bezbłędne opracowanie postaci scenicznej wskazuje na to, że p. Cyganik należy do rzędu tych artystów, którzy wiedzą, że poza dobrym śpiewem należy także i grze scenicznej poświęcić dużo uwagi i pracy. Głosowo dobrze usposobiony pan Franciszek Bedlewicz wykonał partyę księcia pięknie, śpiewak ten winien jednak baczniej zważać na nieskazitelną intonacyę. Obsada wszystkich innych partyi była niezmieniona a przy pulpicie dyrygenta stanął p. Józef Lehrer, który w drugiej odsłonie kazał chórowi tak cicho śpiewać, że go wogóle nie było słychać.

Alfred Plohn.

———ooo———

Wieczór Homera i Ajschylosa.

Współpracy autora „Hymnów" Józefa Witlina i uczniów szkoły dram. przy konserwatoryum zawdzięczać należy bardzo interesujące i głębokie wrażenie wywierające wykonanie Ajschylosowego „Agamemnona". Program wieczoru zawierał ponadto słowo wstępne Witlina „o tragedyi i chórach greckich" i recytowany przez niego ustęp z własnego przekładu „Odysei" opiewający los Agamemnona. Słowo wstępne nie odpowiadało walorom późniejszego wykonania. Było powierzchowne a pretensyonalne i pełne zwietrzałych komunałów. Przykład: „Piękno heleńskie — wywodził p. Witlin — jest dla tego wieczne, ponieważ ciągle się zmienia nasz (tj. późniejszych epok) do niego stosunek. Z tego punktu widzenia nie tylko piękno heleńskie ale wszystko jest wieczne. Itp. Przekład Odysei piękny, płynny i potoczysty, może tylko za wiele w nim afektacyjnego archaizowania. W każdym razie tam gdzie p. Witlin przechodzi do wypróbowanej maksymy: Bilde Kunstler — rede nicht — tam indywidualne jego walory poetyckie zyskują na mocy i sile.

Bardzo głębokie wrażenie wywarła chóralna recytacya „Agamemnona". Około trzydziestu recytatorów doskonale podzielonych na głosy podejmowało tekst ajschylowego chóru tak jakby łan zbóż chylił się i chwiał pod zmiennem natężeniem wiatru. Malował ten klawikord żywych głosów ludzkich z znakomitą plastyką a jeszcze doskonalszą barwą uczuciową symfonię lęków i grozy, ilustrował wzorowo i wyrazistem poszeptem i dźwiękiem postęp tragedyi. W tej interpretacyi reprodukowany chór grecki przekroczył zakres tragedyi. Był nie tylko socyalnym wtórem, obrzędowym łącznikiem ale jako echo tragedyi był bardziej przejmującym niż ona sama. Pomyślenie i wykonanie jest bezwzględną zasługą talentu pana Józefa Witlina. Wybiły się piękne talenty szkoły dramatycznej, pna Sabatówna o silnym organie tragiczki, głęboki alt pny Kipeniównej. Z doskonałą plastyką wyrazu grał p. Marek, pięknie recytował przodownik chóru p. Igel. Wieczór pozostawił po sobie bardzo silne wrażenie, do którego przyczyniła się też ilustracya muzyczna dr. Eugeniusza Barbaga.

H. H.

NADESŁANE.

Spróbujcie nowej wyśmienitej HERBATY Nr. 103

FELS TEA Co

WARSZAWA.

Stow. „תקות ציון"

zawiadamia wszystkich swoich członków iż

Doroczne Walne Zgromadzenie

odbędzie się w sobotę 22 XII. o godz. 6 w własnym lokalu (Bernsteina 14).

ZA WYDZIAŁ:

Neshemia Weintraub sekretarz. 10198 Salomon Langnas prezes.

Bracia Żydzi!

Towarzystwo „CORI GILOD" mieszczące się we Lwowie przy ulicy Króla Leszczyńskiego obchodzi najpiękniejsze chwile swego istnienia.

Bogu na chwałę, Narodowi Żydowskiemu na pożytek przystępujemy do rozbudowy szczupłego i zarysowującego się, a dotychczas posiadanego Domu Bożego.

Dzięki ofiarności naszych członków posiadamy część potrzebnych środków i tym zasobem przystępujemy w Imię Boga do budowy, co do reszty ufamy Panu naszemu i Wam Bracia nasi Żydzi, znani z ofiarności do której w tej chwili apelujemy.

Pomóżcie nam do odbudowy naszej Bożnicy, która obecnym i potomkom naszym będzie symbolem ofiorności Narodu Żydowskiego tutejszego grodu.

We wtorek dnia 25 bm. o godz. 10-ej rano odbędzie się uroczystość kładzenia podwalin na które to święto nasze zaprasza W. P.

Wydział Towarzystwa Cori Gilod i komitet bndowlany towarzystwa.

Kronika.

TEATR WIELKI.

Piątek „Nina" (ostatni gośc. wyst. Zielińskiej)

Sobota o godz. 3 „Noc Listopadowa". przedstawienie dla młodzieży szkolnej.

Sobota o godz. 7 „Aida" z Mannem.

TEATR MAŁY.

Piątek „Sprawa Kaisera".

Sobota o godz. 7 „Pokojówka szuka miejsca".

TEATR NOWOŚCI.

Piątek „Królowa Montmartru" (premiera).

Sobota o godz. 7 „Królowa Montmartru".

———ooo———

Teatr „BAGATELA", Rejtana 3.

Od 17. grudnia nowy program: Część I. „Instytut dla samobójców", sketch w 1. akcie. Część solowa: Chita & Dolores — Windheim — Marski. Część III.: „Dyablik", farsa w 1. akcie. Początek o godz. 8-mej wieczorem.

Uwaga! W dnie świąt Bożego Narodzenia dwa przedstawienia. Pierwsze o godz. 6-tej drugie o godz. 8,30.

———ooo———

KOMUNIKATY TEATRALNE.

— **Sprzedaż bloczków abonamentowych na styczeń** już się rozpoczęła w teatrze Wielkim od 10—12 przedpołudniem i od 7—8 wieczorem. Abonamenty na styczeń sprzeda się tylko w ściśle ograniczonej liczbie. Zwraca się uwagę, że im kto wcześniej nabędzie abonament, ma lepsze szanse zrealizowania go.

— „Aida" po raz ostatni przed świętami idzie w sobotę z pp. Mannem, Nahlikówną, Green Cyganikiem i in.

— **Nowa operetka.** Dzisiejsza premiera w teatrze Nowości pod każdym względem zapowiada się znakomicie. Nowe dekoracye wyszły z pod pendzla Balka i Mackiewicza.

— **Artysta-malarz p. Mackiewicz**, jeden z dekoratorów moskiewskiego teatru Stanisławskiego, znany również z wystaw dzieł swoich w Warszawie, Krakowie i Lwowie został zaangażowany na stałe do teatrów miejskich we Lwowie

ZEBRANIA i ODCZYTY.

— **Ku czci śp. Gabryela Narutowicza.** Staraniem Komitetu Obywatelskiego odbędzie się w Sali Rady Miejskiej w sobotę dnia 22. grudnia 1923 jako w rocznicę tragicznego zgonu **Pierwszego Prezydenta Rzeczypospolitej śp. Gabryela Narutowicza** ku Jego czci Uroczysta Akademia. Początek z uderzeniem godziny 7-mej wieczorem. Wstęp wolny. Za Komitet: Dr. Tadeusz Dwernicki, Jadwiga Bogdanowiczowa, Prof. Konstanty Chyliński, Dr. Włodzimierz Jampolski, Maryan Kowarz, Janina Krausówna, Bronisław Laskownicki, Dr. Bronisław Michalewski, Prof. Dr. Ignacy Mościcki, prof. Dr. Julian Nowotny, Zofia Obmińska, Jadwiga Ostrowska, prof. inż. Gabryel Sokolnicki, Jan Szczyrek, prof. Dr. Stanisław Tołłoczko, Jadwiga Tomicka, prof. Dr. Stanisław Zakrzewski.

— **W sprawie obecnej gospodarki kahału lwowskiego** odbędzie się w niedzielę dnia 23. bm. o godz. 11 przed południem w sali Domu Narodnego przy ul. Rutowskiego, zwołane przez Organizacyę syonistyczną

masowe Zgromadzenie ludowe

na którem Dr. Majer Geyer referować będzie na temat obecnej gospodarki Zarządu kahalnego Egzekutywa Organizacyi syonistycznej wzywa całą ludność żydowską do wzięcia tłumnego udziału w tem zgromadzeniu, celem napiętnowania niesumienności i lekkomyślności, z jaką obecni rządcy Kahału zaprzepaszczają najżywotniejsze interesy największej gminy żydowskiej w kraju.

— **W niedzielę dnia 23. grudnia 1923** odbędzie się w małej sali lwowskiego Kahału (ul. Bernsteina 12) o godz. 4-tej popoł.

Ogólne Zebranie szeklowców lwowskich

z następującym porządkiem dziennym:

1. Referat o „najbliższych zadaniach syonistycznych" wygłoszą tow. poseł Dr. Reich i inż. Landau; 2. Sprawozdanie Komitetu lokalnego i wybór nowego komitetu lokalnego. Uprasza się wszystkich syonistów o przybycie na powyższe zebranie, od którego zależy dalszy rozwój pracy i organizacyi syonistycznej we Lwowie.

— **„Najnowsze prądy w wychowaniu".** Na ten temat wygłosi odczyt pani Rene Aberdam w sobotę 22. bm. o godz. 5 i pół w sali Koła Kobiet plac Strzelecki 4.

— **Staraniem „Ceirej Jehudy" i „Iwrji"** odbędzie się w piątek 21. grudnia 1923 o godzinie 7.30 wiecz. w lokalu „Ceirej Jehudy" pas. Hausmana referat p. M. Reicha na temat: „Rabi Bachja i jego system filozoficzny". Goście mile widziani.

KOMUNIKATY.

— **Okręgowa Dyrekcya poczt i telegrafów** we Lwowie donosi, że w urzędzie pocztowym w Dydni (powiat Brzozów) zaprowadzoną zostanie z dniem 20. grudnia służba telefoniczna i telegraficzna w ograniczonych godzinach dziennych.

— **Konsulat Republiki Czeskosłowackiej we** Lwowie będzie udzielał podróżującym obywatelom polskim wizy przejezdne i na pobyt w Czechosłowacyi tylko właścicielom paszportów wydanych we Województwach: Lwowskiem, Stanisławowskiem i Tarnopolskiem tj. ściśle w okręgu swej konsularnej czynności.

Paszporty wydane poza obrębem wymienionych Województw mogą być wizowane tylko przez odnośne Konsulaty czeskosłowackie, znajdujące się w Krakowie, Poznaniu, Polsk. Cieszynie i Warszawie.

— **T. W. S. obejmuje szpitalnictwo i zakłady dla obłąkanych.** W dniu wczorajszym odbyła się w Warszawie w ministerstwie spraw wewnętrznych międzyministeryalna konferencya przy współudziale Tymczasowego Wydziału Samorządowego we Lwowie na której postanowiono przekazać Tymczasowemu Wydziałowi samorządowemu szpitalnictwo powszechne i publiczne oraz zakłady dla położnic i obłąkanych na obszarze byłej Galicyi administrowane dotychczas przez ministerstwo zdrowia publicznego. (Pat).

— **Poświęcenie nowej placówki.** W związku z informacyami pod tym tytułem w numerze 1709 „Chwili" zamieszczonymi prosi nas kuratorya zakładu sierót przy ul. Zborowskiej o zaznaczenie, że przez omyłkę zanotowano nazwisko p. B. Axelbradowa. Nazwisko to ma opiewać p. Ernestyna Axelbradowa.

FALA DROŻYŹNIANA.

Lwów, 20. grudnia.

— (d) **Szereg nowych podwyżek uchwaliła** na wczorajszem posiedzeniu Tymcz. Rada m., jak zwykle po długiej, bezowocnej dyskusyi. Do nich należą:

podatek wodociągowy, który podwyższono o 200 proc., co czyni od każdej korony czynszu przedwojennego 8100 mk.

Opłatę za wodę, pobieraną wedle wodomierzy, podwyższono na 150.000 mp. za każdy metr sześc. W związku z podwyżką opłat powyższych, referent przedstawił Radzie m. wniosek Magistratu, domagający się, by opłaty i podatek wodociągowy były spłacane odtąd regularnie co miesiąc i to pod rygorem kary. Wniosek ten wywołał gwałtowny sprzeciw wśród niektórych radnych i przy tej okazyi posypały się słowa ostrej krytyki pod adresem kas miejskich, nad wyraz niedołężnie funkcyonujących. Okazało się bowiem, że interesenci z trudem wielkim mogą uiścić wpłaty, zmuszeni nieraz po kilka dni wyczekiwać, na swą kolej. Wniosek odesłano do komisyi.

Podatek sylwestrowy. Analogicznie do roku ubiegłego, uchwalono i tym razem pobierać na cele publiczne jednorazowy 50-proc. podatek doliczalny i pobieralny od rachunków płatnych w noc sylw. (od 9-tej wiecz. do 8 rano) w restauracyach, kawiarniach, i salach tanecznych z bufetem. Podatkowi temu podlegają wszystkie artykuły konsumowane w noc sylwestrową.

Opłaty za psy w r. 1924. Rada m. uchwaliła reasumpcyę poprzedniej uchwały, tyczącej podwyżki opłat za psy w r. 1924 i przyjęła nową w następującej wysokości, a mianowicie: 1 milion mk. od pierwszego psa, 2 mil. od drugiego, 3 miliony od trzeciego i t. d. stopniowo więcej. Opłata od samic w podwójnej wysokości (2, 4, 6 miljonów). Psy łańcuchowe 500 000, policyjne wolne.

Przy tej okazyi zgłosił r. Laskownicki rezolucyę, by uwolniono wł. psów od obowiązku równoczesnego nakładania psu kagańca przy trzymaniu go na linewce, gdyż jeden z powyższych środków ostrożności może wystarczyć. Rezolucyą ma się zająć komisya zdrowia.

Podwyżkę opłat od napojów zresztą będącą już w życiu, Rada m. uchwałą zatwierdziła:

M. opłaty od wina, moszczu i win owocowych: od wina w beczkach od każdego litra 120 tys. we flaszkach — 180 tys., szampańskiego, wyrobu krajowego — 360 tys., zagranicznego 1,200.000 mp. od moszczu i wina owocowego wyrobu kraj. 60 tys., zagr. 140 tys.

Od miodu i napojów miodowych: pitnego, wprowadzonego po 80 tys., od 1 l., od wyrobu miodu prząśnego 36 tys. od 1 kg.

Opłaty od piwa podwyższono o 100 proc. I tak n. p. od 7 proc. przy wyrobie i imporcie 630 tys. za 1 hl., od 13 proc. 1,170.000 za 1 hl., od porteru i piwa angielskiego 1 mil. 980 tys.

Opłaty od napojów spirytusowych podwyższono o 30 proc. od każdorazowo obowiązującej akcyzy rządowej. I tak n. p. od araku, koniaku, likierów 180.000 mp. od wódki rumu i t. d. 360.000 mp.)za stopień hektol.).

— **Opłaty za czyszczenie kominów.** Donieśliśmy w numerze wczorajszym, że Magistrat wniósł o podwyżkę taryfy kominiarskiej o 300 proc. Otóż Sekcya IV. wniosek ten uchwaliła z tem, że za czyszczenie komina kamyczkowego i kaflowego należy pobierać jedną kwotę tj. 40 tys. marek.

— **Podatek spożywczy.** Do szeregu podatków uchwalonych przez Magistrat, przybyła jeszcze jeden. Mianowicie Sekcya IV. uchwaliła, że podatek od spożycia w restauracyach i kawiarniach ma być pobierany od godz. 11-tej w nocy.

— **Ile kosztuje przynależność do Lwowa?** Sekcya II. uchwaliła na wniosek Magistratu podwyższyć opłatę za przyjęcie do gminy m. Lwowa na 10 miljonów mk.

———ooo———

— **Osobiste.** Zawiadamiamy niniejszem tą drogą, że ślub córki naszej Pepi z p. Lazarem Gellertem odbędzie się dnia 25. grudnia br. o godz. 4 w sali Jad Charuzim, Bernsteina, na który zapraszamy wszystkich krewnych i znajomych. Osobnych zaproszeń nie wysyła się.

Munisch i Freida Blum w Czortkowie.
10591

RUCH POCZTOWY.

Wycofanie z obiegu znaczków pocztowych. Ministeryum poczt i telegrafów zarządziło wycofanie z obiegu z dniem 15. stycznia 1924 r. następujących pocztowych znaczków opłaty: 50 100, 200, 300, 400 i 1000 mk. tudzież dopłaty 50.000, 200 i 500 mk.

Znaczki powyższe, znajdujące się w posiadaniu publiczności, mogą być wymieniane w urzędach pocztowych w terminie do 15. stycznia 1924 roku na znaczki wyższej wartości, o będą w dobrym stanie i w ilości nie mniej jak 10 sztuk jednej wartości.

Znaczki uszkodzone lub przedstawione do miany w drobniejszej jak 10 sztuk ilości, będą uwzględniane.

Nieprawidłowości w wypłacie przekazów pocztowych. Władze pocztowe stwierdziły, że rzędy pocztowe nie przestrzegają terminów płaty przekazów, które to terminy wynoszą miejscowym okręgu doręczeń 14 dni, w zam scowym zaś okręgu doręczeń — 21 dni. Ni dnokrotnie urzędy wypłacają przekazy dopi po kilku miesiącach od dnia nadejścia.

Fakty powyższe wywołują reklamacyę o zainteresowanych i powodują niekiedy podw ną wypłatę przekazów. Wobec tego wydano rządzenie, aby urzędy pocztowe stosowały ściśle do obowiązujących przepisów o wypła niu przekazów pocztowych. Winni niestosow nia się do zarządzenia tego będą pociągani surowej odpowiedzialności.

W sprawie wywozu rubli rosyjskich. Mi steryum poczt i telegrafów wydało zarządze w którem wyjaśnia, że przy wysyłaniu zagran pocztą rubli rosyjskich wszelkich emisyi, a w i obecnych rubli sowieckich, nie należy żą od nadawców składania pozwolenia na wywó ponieważ wywóz z Polski powyższych banko tów jest dozwolony.

RÓŻNE.

— (d) **Tragiczna śmierć.** Przedwczoraj 18-let Leon Goldfarb, ucz. gimn. (ul. Słoneczna), n zdążywszy z powodu nadjeżdżającego tramwa wykierować wozu z końmi, najechał na u Kazimierzowskiej na Klarę Rajczuk (zam. Dom l. 52, wyzn. mojż., właścicielka realności), t nieszczęśliwie, że wymieniona znalazła się m mentalnie pod końmi, które kopytami zmi żdżyły jej zupełnie czaszkę, wskutek czego n stąpiła natychmiast śmierć.

— **Guzik oszustem.** Grupa wybitnych ucz nych w Paryżu przedłożyła laboratoryum biolog cznemu Sorbonny szereg badań z medyum po skiem p. Guzykiem. W wyniku tych badań do szli uczeni do przekonania, że Guzik jest oszu stem. Badania komisyi uczonych stwierdziły, ż twierdzenia o rzekomych cudach metafizycznych tego medyum są grubą mistyfikacyą.

— **Atamam Machno na wolności.** Warszawski „Przegląd Wiecz." podaje jakoby władze polskie zgodziły się wypuścić atamana Machno z aresztów ze względu na stan jego zdrowia i zezwoliły mu na zamieszkanie w województwie poznańskiem.

———ooo———

(*) **Zamknięcie uniwersytetu w Rostok.** „Deutsche Tageszeitung" donosi, że w Meklemburgu noszą się z zamiarem zamknięcia ze względów oszczędnościowych uniwersytet w Rostok. Przeciw temu zajęło stanowisko całe grono nauczycielskie, które zamierza ponieść pewne ofiary byle utrzymać wszechnicę.

— **Za antyżydowską demonstracyę.** Grupa poetów w jednej z kawiarń literackich w Moskwie zorganizowała antyżydowską demonstracyę. Sąd honorowy, który się odbył w klubie prasowym wydał wyrok potępiający na uczestników zajścia. (AW).

(*) **Zabezpieczenie bytu dziennikarzy.** W komisyi budżetowej senatu czeskiego, zgłosiła czeska partya ludowa rezolucyę, wzywającą rząd, by celem zabezpieczenia materyalnego stanu dziennikarskiego przygotował projekt ustawy o zabezpieczeniu na starość i życia żurnalistów oraz projekt w celu stworzenia izby dziennikarskiej, którąby wypracowała odnośną pragmatykę służbową.

— **Liczba bezrobotnych w Gdańsku** do niedawna wynosząca 10.000, co na stosunki Gdańskie jest niesłychanie dużo, wzrasta z dnia na dzień i z d. 1. stycznia osiągnie liczbę 12.000. Banki zmniejszają swój personal, zaś cały szereg wielkich przedsiębiorstw i firm handlowych znajduje się w likwidacyi. Przyczyn kryzysu gospodarczego należy szukać w konkurencyi polskiej i niemieckiej dzięki niższej walucie tych krajów w porównaniu z guldenem gdańskim. Kryzys gospodarczy wpływa na kształtowanie się pensyi i robocizny. (AW).

———ooo———

Kronika gospodarcza.

Rozporządzenie w sprawie czasu pracy. Mi- pracy wydał w porozumieniu z ministrem dlu rozporządzenie, rozciągające na woje- dztwa wschodnie Rzpltej oraz na ziemie Spi- i Orawy moc obowiązującą rozporządzeń w edmiocie: 1) regulowania czasu pracy w prze- le drukarskim; 2) regulowanie nocnej pra- przygotowawczej w piekarniach, 3) czasu pra- osób, zajętych pilnowaniem i 4) czasu pracy handlu.

Nowa jednostka taryfowa. Zostało podpisa- rozporządzenie do taryf kolejowych t. zn. rowadzono jednostkę taryf., równą 1/100 fr. ego. Kurs jednostki ogłasza peryodycznie min. arbu. Wszystkie pozycye i stawki taryfowe przeliczane na jednostki taryfowe jak wia- mo nowy system taryfy wchodzi w życie z iem 1. stycznia 1924 r.

Konferencya kolejowa polsko-rumuńska we owie. W dniu dzisiejszym rozpoczęła się w rekcyi lwowskiej konferencya z przedstawi- elami kolei rumuńskich w sprawie wzajemnej mocy z wagonami. W konferencyi biorą u- dział 2 reprezentanci M. K. Z. dwaj delegaci muńscy dyrektor ruchu w Czerniowcach p. Mio- scu i naczelnik Leonescu i zastępcy dyrekcyi owskiej i stanisławowskiej.

Ponowne podwyższenie opłat za przechowa- e bagażu na kolejach. Z dniem 23. grudnia podwyższa się ponownie opłatę za przecho- anie bagażu w przechowalniach kolejowych arderobach) we Lwowie, Lwowie-Podzamczu, zemyślu, Jarosławiu, Przeworsku, Samborze, ryju i Tarnopolu na 40.000 mk. za dzień i tukę, licząc dzień przyjęcia bagażu do prze- owania, jakoteż dzień wydania za pełne dni.

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 20. grudnia.

Na targu papierów dywidendowych silna haus , w dewizach baissa. W akcyach niekotowanych broty duże. Jaworzno zyskało kilkanaście mi nów na sztuce. Podaż przewyższa zapotrze- owanie. Tendencya na akcye silnie zwyżkowa. Usposobienie niezwykle ożywione.

W szczególności płacono: Hipoteczny 1400, 1275, 1450, (1250) 1375, Pow. Kred. 100, 125, 130, Przemysłowy 800, 850, 860, 825 855, 860, 845, 850; Ziemski 325, 350, 340 340, 350, 370, 380; Nafta 1200, 1250, 1275 1000; P. T. B. 250, 255, Rakszawa 8500, 8450, Siersza el. 330; Tepege 5100, 5200, 9100, 9150, Zieleniewski 24400, 24500, 24000 rowary 29000, 28500, 29500, 30500, 29250, 29100 29200, 29250, 28000, (28500, 26000), Cho- rów 8800, 9000, 9050, 9200, 9100, 9150, 9175 9250, 9125, Cegielski 1500, 1475, 1490, 1550 1480, 1500, 1490, 1550, Gafota 350, 360, 360, 365, 370, 375; Tohan 550, Ćmielów Karpalit 1500, 1550, 1800, Niemojowski 725 750, 800, Ojkos 8000, 8300, 8400, 8200 8350 wozy 875, 900; Pezet 400, 450, 375, Sier- g. 14500, 15600, 14250.

Obroty w akcyach niekotowany-ch: Azot 800 750, 725; Akumulator 900; Brugger 1200, 1300, nieef. 1150; Chybie 13000, 13500, 14000 14300, Czechowice 280, 290, 300; Elektr. 275, 250, 240, 230; Gazolina 2600, 2400, 2350, 2250, 2200, 2100; Gazociągi 675, 700 750, 650; Foresta 775, 900, 950, 975, 1000; rzno setka 5200, a 25 — 55000, 56000, 5700 58000, Jaworzno drobne 65000, 66000, 67000 69000, Gazy 47000, 49000, 5000o, 51ooo, 52000, 52500; Len 1900, 1950, 2100, 2050 Lesienice 1800, 1850, 1875, 1900; Lokomo- 1050, 1000, 1025, 975, 1000, Machlejd 1000 Nitrat 450, 425, 430, 440; Olkusz 1000, 1050 1200, 1250; Radziwiłł 1850, 1800, 1825, Rucker Schoen 125, Szkło w Kr. 1500, Terpen- 150, Zgierz 800, Bank ziemian 100.

Walutowe notowania pozagiełdowe.

Lwów, 19. grudnia.

Dol. am. 6,250000, dol. kan. 5,900000, Kor. 175000, Frnk. franc. 315000, fr. szw. 1,05000 1,100000, fr. belg. 275000, guld. hol. 2,300000, rum. 27000, liry wł. 260000, Funty szt. 26 do 27 milj., Wiedeń 83—85, Praga 180000,

same nowości

w dżemprach

wełnianych jedwabnych

magazyn fu'er Stanisława Wrońskiego Synowie, plac Maryacki 15.

Czerniowce 27500.

Złoto: 20 Kor. 24,000000, 20 Frnk. 23000000 20 Mrkn. 27,000000, 10 ruble 33,000000.

Srebro: Kor. 450000, 5 Kor. 2,200000, floreny 110000, kopiejki 700000, ruble 1,800000.

Z Giełdy zbożowej.

Lwów, 20. grudnia.

Przy licznym udziale ogólny obrót około 60 ton. Transakcye w życie, owsie i hreczce. Na ogół ruch słaby. Tendencya chwiejna, usposobienie wyczekujące.

W szczególności płacono pszenicę krajową 15,000000 — 65,000000 (ceny szacunkowe bez transakcyi; żyto małopolskie 9,200000—9,600000; jęczmień małopolski browarniany 9,300000 do 9,800000 (ceny szacunkowe bez transakcyi); owies małopolski 8,200000 — 8,600000; hreczka 120,000000 — 130,000000.

Mąkę pszenną 40 proc. „O" 30,000000, mąkę pszenną 55 proc. „1" 25,000000 mp., mąkę pszenną 70 proc. „4" 20,00000, mąkę żytnią 60 prc. „O" 20,000000, mąkę żytnią 70 proc. „1" 18 mil. (typy młyny lwowskie loco Lwów brutto za netto łącznie z workami). otręb pszenny netto bez worka 6,00000, otręb żytni netto bez worka 18 milionów; makuchy lniane i konopne 6,000000, makuchy rzepakowe 5,000000 (ceny szacunkowe bez transakcyi).

Giełda krakowska.

Kraków. 20. 12. (Pat). Pol. B. Przem. 700 850, B. Powszechny kred. 90, B. Komercyalny 280, 245, B. Małopolski 1500, 1525, B. spół. zar. 4600, 4700 ,Tohan 750, 810, Impeks 28 i pół 29, Pharma 650, 680, Br. Rolniccy 140, 150, Polski Glob 110, 135, Żegluga 130, 135, Zieleniewski 26500, 25900, Cegielski 1350, 1500, Trzebinia masz. 1100, 1300, Parowozy 860, 900, Górka 35000, 35500 Sierza górn. 15800, 16750, Tepege 5925, 6050 Nafta 950, 1100, Pokucie 700, 715, Strug 2250 2300, Trzebinia tłusz. 6350, 6500, Krakus 1350 1500, Ćmielów 1600, 1675, Siersza elektryczna 390 450, Chodorów 8075, 8200, Niemojowski 750 800 Piasecki 3000, 3500, Terropol 320, 340.

Giełda warszawska.

Warszawa, 20. 12. (Pat). Dolary St. Zjedn. 6040, Belgia 284, Londyn 26260, N. Jork jak gotówka, Paryż 313, Praga 177 i pół, Szwajcarya 1063, Wiedeń 84 i pół, Włochy 264 i pół, Franki złote 1183000, 8 proc. pożyczka 9100, milionówka 205, Franki fr. 318.

Warszawa, 20 12 (Pat). Bank dysk 5000 Bank handlowy 4725, B. dla h. i p. 1475, Polski przem. 600, B. zachodni 2600, Przem. Lwów 950 Powszechny Kred. 120, Zjedn. ziem polskich 1100 Związek spół. zarob. 5000, Borkowski 1600, Br. Jabłkowscy 400, Skup skór 150, Synd. roln. 2150 Tkanina 160, Żegluga 345, Zach. tow. 330, Ćmielów 1650, Elektryczność 2625, Pol. tow. elektr. 375, Mirków 475, Kluczewska fabr. 1675, Polski przem. kork. 225, Nafta 930, Polski przem. naft. 1425, Nobel 1625, Lenartowicz 230, Pustelnik 900 Siła i Światło 1575, Spirytus 5400, Haberbusch 7200, Polski Lloyd 500, Brown Boweri 2075, Suchedniów 4000, Leszczyński 8500, Szimilin herbata 200, Młynotwórnia 1350, Strem 18000, Lombard 260.

Cerata 290, Ekspl. soli potas. 7 milj., Kijewski 4500, Fr. Puls 515, Spies 2 milj., Strem 18 milj. Widt 525, Chodorów 7500, Czersk 1200, Gosławice 1750, Michałów 1750, Warsz. tow. fabr. cukru 7700, Firlej 300, Łazy 290, Drzew. przem. handl. 800, Warsz. tow. kop. węgla 10200, Cegielski w Poznaniu 1025, Fitzner i Gamper 8 milj., Lilpop, Rau i Loew 1250, Modrzejów 18200 Ortwecin i Karasiński 895, Ostrowieckie 28 milj. Parowozy 900, Pocisk 800, Rohn i Zieliński 900 Rudzki 3100, Starachowice 5600, Trzebinia 8500, Unia 8500, Ursus 1 milj., Zieleniewski 28 milj., Zawiercie 540 milj., Żyrardów 500 milj., Belpol 125—90.

Dolar spada.

Warszawa. (AW). „Ekspress Poranny" stwierdza, że czarna giełda zareagowała znaczną zniżką dolara i rubla złotego zaraz w pierwszych godzinach objęcia rządu przez Grabskiego

Monety Gdańskie w obiegu.

Gdańsk. (Pat). Wczoraj nadszedł do Gdańska pierwszy transport gdańskiej monety srebrnej, wartości 2,200.000 guldenów, w jednoguldenowych monetach, które pojawiły się już w obiegu.

Giełda wiedeńska.

Wiedeń. 20. 12. (Pat). Amsterdam 27, Belgrad 805, Berlin 16.20 za bilion, Bruksela 3034 Budapeszt 367, Bukareszt 364, Chrystiania 10380 Kopenhaga 12700, Londyn 309500, Madryt 9130 Medyolan 3074, N. Jork 70935, Paryż 3667, Praga 2087, Sofia 458, Sztokholm 18470, Warszawa 102—108, Zurych 12375.

Wiedeń. 20. 12. (Pat). Prioritety 595, Anglobank 352.5, Bank związkowy 215, B. Obrotowy 159, B. ziemski kred. 434, Austr .zakł. kred. 330.5 Band depozyt. 83.5, Laenderbank 397.5, Merkury 201, Unionbank 384.5, Żiwnostenska 910.1, Kolej północna 19.800, Kolej lwowsko-czern. 35000 Koleje austryackie 840050, Kolej południ. 204.9, Alpiny 681, Krupp 425, Tow. górn. hutn. 6100 Huta Poldi 910, Praskie tow. żel. 2270, Rima 213 Skoda 1292, Silesia 78, Apollo 870, Fanto 4000, Zieleniewski 287, Karpaty 477, Galicya 27200, Schodnica 14100, Siersza 172.

Giełda berlińska.

(w milionach).

Berlin. 20. 12. (Pat). Amsterdam 1596 Bruksela 191520, Włochy 163540, Londyn 18354 N. Jork 4189500, Paryż 221445, Szwajcarya 738155 Wiedeń 59850, Praga 125685.

Giełda zurychska.

Zurych. 20. 12. (Pat). Holandya 218 i trzy czwarte, N. Jork 573 i trzy czwarte, Londyn 25.04, Paryż 29.77, Medyolan 24.77, Praga 16.61 Budapeszt 0.0302, Belgrad 5.52 i pół, Sofia 4.16 Wiedeń 0.0080 i trzy czwarte, Austr. kor. stempl 0.0081.

Szwajc. Bankverein notuje nieof. Warszawę 0.000080—0.000120, Berlin 0.0130—0.0136.

WIDAĆ JAK NA DŁONI,

że w dzisiejszych czasach drożyzny wybierać należy przy zakupnie obuwia tylko najlepszy towar. Buciki firmy „Salamandra“ zdobyły sławę światową. Jestto w całem słowa znaczeniu najcenniesze obuwie, jakość jego bowiem przewyższa cenę. Uprasza się zwrócić uwagę na wystawione w oknie wystawowem naszego magazynu liczne modele bucików damskich i męskich.

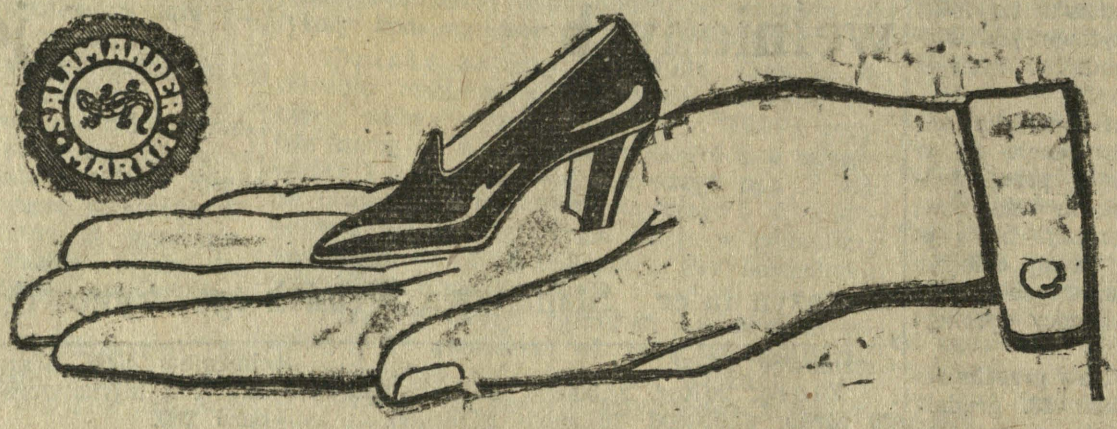

„SALAMANDRA“ Spółka wyrobu OBUWIA SP. Z OGR. ODP. Lwów, ul. Legjonów l. 11.

DROBNE OGŁOSZENIA.

MAŁŻEŃSTWA.

Poszukuję szadchena mającego przystęp w lepszych domach. Zgłoszenia do administracyi Chwili pod szyfrą »interes«. 0599

WOLNE POSADY.

Poszukuję starszego praktykanta ew. asystenta farmacyi od 1-go stycznia 1924. Wiadom ść w kancelaryi WP. Dra A. Silberschcina we Lwowie, Trybunalska 1/1. między godz. 5—6 pop. 0556

POSAD POSZUKUJĄ.

Technik dentystyczny, biegły w operatywie, złocie i kauczuku poszukuje posady natychmiast u koncesj. dentysty. Zgłoszenia Halpern, Tarnopol, Rynek 7. 0517

Znakomity fachowiec w zawodzie drukarskim poszukuje posady. Zgłoszenia L. Nussbaum Tłumacz.

Handlowiec z działu elektrotechnicznego z 4 letnią praktyką poszukuje posady. Zgłoszenia do administracyi pod »Zdolny«. 0603

INTERESA HANDLOWE

Do lokalu sklepowego w centrum miasta poszukuje się spólnika z kapitałem Informacye u p. Gottlieba, pl. Krakowski 8.

Jut. i gentna panna Żyd. do 2½ letniego chłopczyka umiejąca dobrze szyć zostanie przyjęta. Wiadomość w Księgarni Powszechnej Lwów, Rynek 29 w podwrzu. Świadectwa i polecenie konieczne. 0571

Praktykanta do biura przyjmie »Heroka« ul. Berka Joselowicza 18. 06 2

PRAKTYKANT BIUROWY inteligentny chłopiec z dobrego domu natychmiast poszukiwany. Zgłoszenia osobiste we f bryce Henryka Blumenfelda przy ul. Jakóba Hermana 31. w godz. przedpołudn. 10—12. 059

ROZNE.

Magister pharmacyi z pięcioleciem poszukuje dzierżawy. Zgłoszenia skierować należy pod adresem Dra A. Silberscheina, Lwów ul. Trybunalska 1/1. między godziną 4—6 pop. 0 55

Henryk Silber ur. 1899 r. we Lwowie unieważnia skradziona (lub zgubioną) książeczkę wojskową PKU. Lwów. 0595

Unieważniam zgubioną książeczkę wojskową na nazwisko Jakób Engel, Stryj wydaną w roku 1923 jakoteż inne papiery. 0593

NAUKA I WYCHOWANIE

Przyjmę lekcye matematyki i fizyki ew. do matury z gwar. Zgłoszenia pod »Technik«. 0596

OGŁOSZENIA.

DRUKARNIA LWOWSKA
WE LWOWIE, ul. KOPERNIKA 11
TELEFON 831.
Posiada: maszyny rotacyjne, pospieszne, do składania, — stereotypii etc. — Wykonuje: czasopisma, dzieła, prospekty, druki bankowe i kupieckie, afisze, tabele, etc. w różnych językach, - - po cenach umiarkowanych.

Kapelusze damskie ostatniej kreacyi poleca Magazyn Mód „EMILIA“, Sienkiewicza 2.

Spólnika z lokalem o ogólnej powierzchni około 200 m² i kilkoma tysiącami dolarów do założenia fabryki trykotaży, poszukuje fabrykant wiedeński. Zgłoszenia pod »Spólnik« do biura Sokołowskiego, Jagiellońska 7. 0543

PANOWIE
dbający o swe zdrowie, kupują hyg. artykuły gumowe tak jak przed wojną TYLKO U FIRMY **S. FEDER**
LWÓW, SYKSTUSKA 7.
WYSYŁKA na prowincyę odwrotnie. UWAGA na firmę S. FEDER i Nr. domu SYKSTUSKA 7.

Poszukiwany lokal przemysłowy o kilku ubikacyach, około 200 m² nadający się na fabrykę trykotaży. Zgłoszenia »Fabryka trykotaży« do biura Sokołowskiego, Jagiellońska 7. 0 42

Zarząd składu drzewa Państwa Skole, LWÓW, GRÓDECKA przyjmuje zamówienia na rębane suche d wo opałowe z natychmiastową dostawą niżej cen maksymalnych.

Hurtownia nasion, szczeliw, ręk. i il
„ZENIT“ Sp. z ogr. odp
Kraków, Szpitalna 7. Telef. 4231
Specjalność: 1) rzemyki do szycia pasów l
2) pakuły do czyszczenia maszyn l

Buchalter
samodzielny bilansista z branży drzew POSZUKIWANY do TARTAKU. Nieżon mają pierwszeństwo. Zgłoszenia do Adm nistracyi pod „Tartak“ 1

Na drzewko! Żarowki choinko po cenach fabrycznych polena Fa „KONTAKT“, M. Magassy i S Lwów, SYK TUSKA 14. 10

Stenotypistka
ze stenografią polsko-niemiecką, rutynowana siła poszukiwana. — Zgłoszenia z odpisami świadectw i curriculum vitae pod „RUTYNA“ do biura dzienników Sokołowskiego, Jagiellońska 7. 10590

KALOSZE i ŚNIEGOWCE hurtownie i detalicznie po cenach fabrycznych poleca S. FEDER LWÓW. SYKSTUSKA 7
Uwagą na firmę S. FEDER i Nr. domu SYKSTUSKA

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hescheles „Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1715 Lwów, Niedziela 23. grudnia 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I p. KONTO P.K.O. 142.254

Należytość pocztowa opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 60.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 1,500.000 Mk., zam. 1,680.000 Mk., zagr. 1,950.000.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszpaltowy milim. 15.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszpaltowy milim. 45.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 48.000 Mk., w tekście i przed kroniką 75.000 Marek, ogłoszenia na pierwszej stronie 90.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 60.000 Mk., najmniej 10 wierszy 600.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 10.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespondencya, kupno-sprzedaż 14.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 30,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 15,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 90,000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

Już został otwarty! Hurtowny skład konfekcyi męskiej i damskiej

KONFEKCYJNYCH ZAKŁADÓW „POLAND“

przy ul. HETMAŃSKIEJ L. 22 (vis a vis Muzeum przemysłowego).

DLA KUPCÓW BRANŻY KONFEKCYJNEJ olbrzymi wybór wszelkich towarów w zakres konfekcyi męskiej i damskiej wchodzących!
WYKOŃCZENIE, MODELE PIERWSZORZĘDNE 1057 WARUNKI NAJDOGODNIEJSZE!

PERFUMY FRANCUSKIE, MYDŁA TOALETOWE, PUDRY Kosmetyki i t. p. poleca najtaniej ENIS, Lwów, Sykstuska 6.

CUKIER

kostka i kryształ

dostarczamy ze wszystkich cukrowni z natychmiastowem załadowaniem do wszystkich stacyi kolejowych w Polsce po cenach urzędowych, t. j. ściśle ustalonych przez Radę Naczelną Polskiego Przemysłu Cukrowniczego za zaliczeniem, inkasując należności przez banki prowincyonalne. 0281

Zamówienia zamiejscowo przyjmujemy tylko na pełne ładunki wagonowe lub onbi cwane. Kooperatywom, Związkom, Instytucyom społecznym, komunalnym, Magistratom i t. p. dostarczamy cukier w ilościach ograniczonych BEZ ŻADNEGO ZYSKU.

DOM HANDLOWY

ADOLF ŚWIECA

WARSZAWA, UL. ZIELNA 16.

Telefony 82-11 i 26-36.
Adres telegr.: »ŚWIECALO WARSZAWA«

JEDWABIE BROKATY, AKSAMITY
VELVETY, VELOUR-CHIFFONY
Gerber i Steinmetz, Lwów, Kopernika 5.

Sekcya Żelaza i Maszyn

przy Lwowskiem Stowarzyszeniu Kupców zaprasza wszystkich członków na Zgromadzenie, które odbędzie się w niedzielę, 23. bm. o godz. 10 przedpoł. w lokalu Stowarzyszenia, Hetmańska 6 w sprawie podatku majątkowego.

10625 Wydział.

Votum zaufania dla nowego rządu 193 głosami przeciw 76.

O posłach pierwszej i drugiej kategoryi i zasadzie czysto-polskiej większości. — Przemówienia Dr. L. Reicha. — Prez. Grabski o mniejszościach narodowych i reformie rolnej. — Ustawa o przymusowem stosowaniu mnożnika. — Ustawa o podatku dochodowym.

Warszawa. W. pierwszem czytaniu odesłano do komisyi skarbowej rządowy projekt ustawy o wyjątkowych pełnomocnictwach (tekst ustawy podajemy odrębnie).

W sprawie wyboru marszałka wpłynął następujący wniosek p. Dębskiego: Sejm nie przyjmuje do wiadomości rezygnacyi marszałka Rataja. Wniosek ten uchwalono wszystkimi głosami, przeciw głosom „Wyzwolenia“ i Jedności Ludowej. Wicemarszałek oświadczył, że zawiadomi p. Rataja o ponownym wyborze i zapyta go, czy wybór przyjmuje.

Przystąpiono do dalszej dyskusyi nad exposé prezesa Rady ministrów p. Grabskiego.

P. Thugutt oświadczył: Rząd poprzedni padł w ucieczce. Do wszystkich zarzutów, jakie mamy przeciw poprzedniemu rządowi, przychodzi jeszcze zarzut braku odwagi zjawienia się przed Izbą. Po upadku tamtego rządu ośmieliłem się w imieniu grup, które mi dały wotum zaufania, próbować tworzenia rządu parlamentarnego, czy pozaparlamentarnego, co jest kwestyą techniczną w łonie Izby samej, ale w każdym razie rządu, któryby miał pewną wspólną linię wytyczną. Okazało się to niemożliwem. **Tego rodzaju objawy są wbijaniem gwoździ do trumny parlamentaryzmu polskiego.**

Prawa strona Izby a zwłaszcza skrajna stawia za warunek uznania jakiegokolwiek rządu, ażeby był oparty jedynie na większości polskiej. Nie taję tego, że w mojej koncepcyi rząd, któryby powstał, byłby oparty prawie na większości polskiej, przy ustalaniu rządu, na podstawie pewnej wspólności poglądów. Na dalszym planie **brałem także pod rozwagę oparcie rządu na znacznej większości polskiej, a czyniłem to tylko dlatego, aby nie ułatwiać demagogii walki z tym rządem.**

P. Grynbaum: Trzeba walczyć z demagogią.

Natomiast gdy chodzi o meritum sprawy, **stanowczo sprzeciwiam się dzieleniu posłów tej Izby na posłów dwóch kategoryi, a tembardziej obywateli tego państwa na obywateli dwóch kategoryi. Bardzo mocno przestrzegam aby nie odpychać tej drugiej kategoryi poza granicę przyciągania państwowości polskiej, aby w niej nie wzmogły się chęci znalezienia się w państwie w którem oni by byli obywatelami pierwszej kategoryi. Jeżeli zmusiliśmy do ucieczki rząd poprzedni i nie doszła do skutku nasza koncepcya to niemniej nie możemy obalać wszystkich rządów, które nie są naszymi.** Ktoś w Polsce rządzić musi i jeżeli będzie człowiekiem, do którego mamy zaufanie, to mimo pewnych wątpliwości politycznych trzeba mu umożliwić rządzenie. **Do obecnego rządu i osoby jego premiera politycznego zaufania w całości mieć nie możemy.** Natomiast mamy **całkowite zaufanie do charakteru prezesa Rady ministrów i jego towarzyszy** oraz do jego zdlności zawodowych. Nie odmówimy mu poparcia i pomocy w przedłożeniach skarbowych **z zastrzeżeniem, że ciężary muszą obarczać równomiernie wszystkich.** Jeżeli nie będziemy mieli nowych niespodzianek, to stosunek nasz do rządu będzie życzliwie neutralny i umożliwi mu pracę. Specyalne pełnomocnictwa, których żąda, muszą być poważnie przemyślane. Warunkiem naszej życzliwej neutralności dla rządu jest wycofanie ustawy, wniesionej przez rząd poprzedni, a przekreślającej reformę rolną i wniesienie nowej ustawy.

P. Chaciński (Chadecya): Klub nasz traktuje ten rząd, jako rząd konieczności państwowej. Program rządu odpowiada najbardziej palącym potrzebom państwa. W pracy nad pacyfikacyą kraju i złagodzeniem walk partyjnych rząd znajdzie nasze poparcie.

P. Barlicki (PPS): Klub nasz nie może wziąć odpowiedzialności za gabinet p. Grabskiego. Program tego gabinetu nie daje odpowiedzi, jak rząd będzie się zachowywał wobec spraw politycznych Rzplitej. Ani program ani skład gabinetu nie czyni zadość postulatom demokratycznej polityki. Nie chcąc przedłużać przesilenia, wstrzymamy się o

głosowania, a dalszy stosunek do rządu uzależniamy od jego postępowania.

P. **Dębski** (PSL): Klub nasz, dążąc do szybkiego utworzenia rządu, przychylnie odniósł się zarówno do misyi p. Thugutta jak i p. Grabskiego. Klub P. S. L. żadnemu z dotychczasowych rządów nie odmówił poparcia w sprawach konieczności państwowych. Nie odmówimy i temu rządowi swego poparcia. Zastrzegając sobie bliższe określenie stosunku zależnie od zachowania się rządu wobec postulatów ludności wiejskiej, spodziewamy się, że do spraw, które powinny być wykokane, należy reforma rolna.

P. Dr. **Reich** (Koło Żydowskie): Rząd nosi znamię tymczasowości. Zadaniem jego naprawa skarbu. Inne sprawy są narazie w zawieszeniu. Sanacya skarbu jest naczelnem zadaniem każdego rządu. W miarę sił gotowiśmy współpracować z rządem. Nie można jednak eliminować naprawy skarbu z całokształtu zagadnień życia państwowego. **Dopóki państwo będzie dzielić obywateli na gospodarzy i helotów, póki będzie trwała polityka eksterminacyjna nie może być mowy o uzdrowieniu skarbu.** Premier zapowiedział, że polityka rządu będzie wobec mniejszości bierną. Temsamem zapowiedział petryfikacyę dotychczasowego systemu krzywd ludności żydowskiej. Obecność w gabinecie ministra Sosnkowskiego odsłania intencye rządu. Generał Sosnkowski pierwszy ograniczył w armii równouprawnienie Żydów stworzył obóz koncentracyjny w Jabłonnie i podjął myśl eliminowania Żydów z wojska, zamieniając obowiązek krwi na taksę pieniężną. Co się tyczy samego programu skarbowej sanacyi, to zauważyć należy, że na tem polu p. Wł. Grabski dwukrotnie już zawiódł. Koło Żydowskie odmawia obecnemu rządowi zaufania. (Poseł Szebeko (N. D.) Bardzo się cieszymy! Poseł Wiślicki (K. Ż.) Zdaje się, że będziemy razem głosowali. (Jest to aluzya do pokrewieństwa posła Szebeki z Żydami i ścisłych stosunków z żyd. rodziną Wawelbergów. Przyp. Red.).

P. **Pluta** złożył w imieniu Polskiego Związku Ludowców następujące oświadczenie: Klub stoi na stanowisku, że jedynie rząd parlamentarny oparty na polskich stronnictwach demokratycznych zdolny jest przeprowadzić sanacyę skarbu państw ai uzdrowić wewnętrzne stosunki w naszem państwie. Wobec rządu p. Grabskiego i jego programu, klub zachowuje sobie wolną rękę. Klub nasz poprze usiłowania obecnego rządu w kierunku naprawy skarbu, wychodząc z założenia że naprawa ta powinna się odbyć kosztem wszystkich warstw narodu, przy wydatnie zwiększonem obciążeniu klas posiadających.

P. **Wasyńczuk** (Klub Ukraińców): Uznajemy potrzebę natychmiastowej gruntownej sanacyi skarbu, ale odnosimy się negatywnie do zasad ratowania skarbu, przez ten rząd zgłoszonych. Wobec tego klub nasz będzie głosował przeciw wyrażeniu wotum ufności dla rządu p. Grabskiego.

P. **Herz** (NPR) składa następującą deklaracyę: W ciężkiej sytuacyi, w jakiej znajduje się państwo i warstwy pracujące ,jedynie silny rząd parlamentrany, oparty o zaufanie polskich stronnictw demokratycznych, może dać rękojmię, że nie będzie gorzej, lecz lepiej. Godzimy się najpełniej ze stanowiskiem p. Grabskiego co do wysunięcia na czoło wszystkich zagadnień sprawy naprawy skarbu i usiłowania jego będziemy popierali pod warunkiem, że będzie on dążył do naprawy skarbu przez równomierne rozłożenie ciężarów podatkowych na wszystkie warstwy, w stosunku do ich zamożności.

P. **Karau** (Zjedn. Niemieckie) oświadcza, że klub ten nie może udzielić obecnemu rządowi wotum zaufania.

P. **Taraszkiewicz** (Klub Białoruski): Jeżeli chodzi o naprawę skarbu, to zupełnie szczerze życzymy rządowi powodzenia, lecz boimy się, że rząd ten stanie się ostatecznie narzędziem w ręku prawicy i dlatego nie możemy mu udzielić naszego zaufania.

Ks. **Okoń** (Chłopskie Stronnictwo Radykalne) oświadcza, że stronnictwo jego zajmie stanowisko nie przeciw naprawie skarbu, lecz przeciw rządowi ,który nie uwzględnia reformy rolnej

P. **Łańcucki** (komunista) odmawia rządowi wotum zaufania.

Tak samo p. **Prilucki** (Żydowskie Stronnictwo Ludowe).

Następnie przemówił jeszcze prezes Rady ministrów p. **Grabski** w te słowa: Oświadczenia przedstawicieli stronnictw w Sejmie napawają mnie przekonaniem ,że naprawę skarbu istotnie uznają wszyscy, za cel tak ważny, iż rząd, który sobie ten cel stawia ,może liczyć na współpracę Sejmu.

Stosunku do mniejszości narodowych nie określiłem, bo uważałem, że ogólne stanowisko rządu, zapowiadającego bezpartyjność i pokojowość, daje już punkt wyjścia do zrozumienia jakim będzie ten rząd w stosunku do tych wszystkich, którzy się uważają za pokrzywdzonych. Zresztą sądzę, że takie sprawy, których załatwienie wymagałoby bardzo ciężkich tarć wewnętrznych i nasunęłoby wiele trudności w państwie nie mogą przed sanacyą wysuwa ćsię na czoło zagadnień w państwie i Sejmie, gdyż to utrudniłoby oczywiście sanacyę .

Co do **reformy rolnej**, zaznaczyłem w mem przemówieniu, że jednym z motywów szybkiego działania w zakresie naprawy skarbu jest to, że postęp i w dziedzinie szkolnictwa i w dziedzinie reformy rolnej, jak i udoskonaleń społecznych, stanie się niemożliwy, jeżeli naprawa skarbu nie zostanie szybko dokonana. Drugi ustęp wymaga jeszcze bliższego wyjaśnienia. Mówiłem, że rząd będzie się starał, żeby naprawa skarbu dała się osiągnąć bez narażenia zdobyczy w postępie społecznym. Za jedną z takich zdobyczy uważam ustawę o reformie rolnej, która została usankcyonowana ,która jest prawem.

A jeżeli są potrzebne zmiany w tej ustawie, chcę, żeby te zmiany zostały przeprowadzone w atmosferze tego pokoju i porozumienia, jakie do naprawy skarbu są potrzebne, Zdaje mi się, że te wytyczne zdołają uspokoić tych. którzy mogą mieć obawy, że program koncentrujący wszystko w naprawie skarbu, może istotnie być dla jakiekolwiek strony niebezpieczny. Mam najgłębsze przekonanie, że to niebezpieczeństwo jest aosolutnie płonne. Niebezpieczny może być program naprawy skarbu jako program rządu tylko dla tych, którzy obawiają się dać cokolwiek (brawa). Dla wszystkich innych naprawa skarbu będzie wielkiem dobrodziejstwem, bo po jej przeprowadzeniu wszyscy odetchną i uzyskają możność przeprowadzenia swoich ideałów. (brawa i oklaski).

W toku dyskusyi zgłosił p. Chaciński następujący wniosek: Sejm przyjmuje oświadczenie prezesa Rady ministrów do wiadomości.

W głosowaniu imiennem na 444 posłów Sejmu za rezolucyą tą oświadczyło się 193 głosy, przeciw 76, nieważnych głosów 11, 3 kartki oddano białe.

Przystąpiono następnie do trzeciego czytania ustawy, rozciągającej moc obowiązującą ustawy o ubezpieczeniach robotników od wypadków w b. Galicyi na obszar b. Królestwa Polskiego. Ustawę przyjęto bez dyskusyi w trzeciem czytaniu, poczem zarządził wicemarszałek jednogodzinną przerwę.

Po przerwie przystąpiono do noweli, polegającej na skreśleniu art. 89 ustawy o podatku majątkowym. Po przemówieniu sprawozdawcy p. Maksymiliana Malinowskiego (Wyzwolenie), p. Jaroszyński wnosi o odrzucenie wniosku, p. Hausner (Koło Żyd.) wypowiada się również przeciw wnioskowi, p. Tadeusz Prószyński jest przeciwny tej noweli.

Po przemówieniu sprawozdawcy p. Malinowskiego, zarządzono głosowanie imienne ; przyjęto ustawę 250 głosami przeciw 95.

Nasttępnie przystąpiono do **ustawy o przymusowem stosowaniu wskaźnika drożyźnianego.**

Sprawozdawca p. Rusinek stawia imieniem komisyi rezolucyę: Wzywa się rząd, by w razie jeżeliby wskaźnik zmiany kosztów utrzymania za dwóch po sobie następujących okresach badania osiągnął 50 proc., ustalił długość okresu badania na jeden tydzień.

P. Waszkiewicz (N.P.R.) proponuje wprowadzić do ustępu art. 1. słowa „minimum utrzymania", należy bowiem według mowcy dążyć do tego, aby płace doszły do norm przedwojennych.

P. Heller (Koło Żyd.). uważa, że okres jednego tygodnia jest niezbędny i wnosi o rozciągnięcie mocy obowiązującej ustawy do końca r. 1925.

P. ks. Lutosławski oświadcza się za ustawą z pewnemi zastrzeżeniami co do sposobu jej przeprowadzenia.

P. Langer (Wyzwolenie) stawia rezolucyę aby rząd w rozporządzeniu wykonawczem do ustawy ustalił jako termin wypłaty dodatku drożyźnianego trzeci dzień po ogłoszeniu go przez Urząd statystyczny.

P. Schipper (Koło Żyd.). stawia poprawkę do art. 7, aby także sądy wyższych instancyi rozstrzygając spory o płace, stosowały wszystkie wskaźniki drożyźniane przy egzekucyi tych sum od pracodawców. aby uwzględniały też wzrost drożyzny odl wyroku sądu.

Po przemówieniu sprawozdawcy, przystąpiono do głosowania. Przyjęto do art. 1. poprawkę p. Brzezińskiego i Ziemięckiego, aby ustawa dotyczyła zakładów, zatrudniających nie mniej niż 4 pracowników. Do art. 3, przyjęto poprawki pp. Waszkiewicza i Ziemięckiego, aby komisye, których notowania będą obowiązujące na danym obszarze, wskazały rozporządzenie ministra pracy. Inne poprawki odrzucono.

Przystąpiono do **ustawy o państwowym podatku dochodowym** obowiązujących na całym obszarze Rzpltej. Referent Wierzbicki zaznacza, że zasadnicza treść tej ustawy obejmuje następujące punkty: 1) rozciąga się ustawę na całe państwo; 2) nie potrąca się dochodów sum, wyłożonych na dominę lasową i podatek majątkowy, 3) 30 proc. w całem państwie, a 40 proc. w Warszawie podatku dochodowego idzie na korzyść samorządu. Chcąc zwiększyć fundusze skarbu, podnosi się na r. 1924 stawki podatku dochodowego do 20 proc. na rzecz samorządów. Przemawiali jeszcze p. Łypacewicz i podsekretarz stanu p. Markowski, który zwrócił się z apelem do posłów, aby donosili o wszystkich nieprawidłowościach przy ściąganiu podatków. Ustawę przyjęto w drugiem i trzeciem czytaniu. Odesłano jeszcze do komisyi w pierwszem czytaniu prowizoryum budżetowe dodatkowe za czas od 1 października do 31. grudnia 1923 i prowizoryum budżetowe za czas od 1. stycznia do 31. marca 1924 roku.

Następne posiedzenie odbędzie się dnia 4 stycznia 1924, o godz. 15. Na porządku dziennym między innemi ustawa o pełnomocnictwach, prowizorya budżetowe, trzecie czytanie noweli do ustawy o podatku majątkowym, i trzecie czytanie ustawy o przymusowem stosowaniu wskaźnika drożyźnianego. Posiedzenia sejmowe odbędą się 4. i 5. stycznia 1924, poczem nastąpi jeszcze okres dwutygodniowy wolny od posiedzeń sejmowych.

———ooo———

Pobieranie ceł w efektywnem złocie.

Warszawa 21. grudnia. (tel. własny). Minister skarbu oraz minister przemysłu i handlu wydali rozporządzenie polecające pobieranie ceł od pewnej kategoryi towarów

w efektywnem złocie.

Rozporządzenie to, mające charakter przejściowy dotyczy towarów luksusowych. nie spotkało się ono z opozycyą ,ze strony naszych sfer gospodarczych a natomiast wytąpili z protestem kupcy i przemysłowcy gdańscy.

Echem tego protestu jest informacya zamieszczona w dziennikach gdańskich i przetelefonowana do pism warszawskich jakoby dnia 19 bm. Wysoki Komisarz Ligi narodów zawiesił powyższe rozporządzenie odnośnie do Gdańska.

Z najbardziej miarodajnego źródła dowiaduje się Pat, że informacya ta jest bezpodstawna. Wysoki Komisarz Ligi narodów stwierdził, że zarządzenie to nie jest skierowane przeciw Gdańskowi i zwrócił się o przyznanie pewnych ulg w stosowaniu rozporządzenia w Gdańsku ze względu na to, że przesyłki świąteczne nie mogą być wobec braku złota w Gdańsku wykupione. Władze celne polskie w Gdańsku, jeszcze przed tem odroczyły na tydzień wejście w życie rozporządzenia o pobieranie cła w złocie na terenie Gdańska.

O gminę żydowską.

Na dzień jutrzejszy zwołała Egzekutywa Stronnictwa syonistycznego masowe zgromadzenie ludowe w sprawie gospodarki uprawianej przez narzucony Żydostwu zarząd jego autonomicznej gminy. W jakim stanie znajduje się ten jedyny organizm autonomiczny Żydostwa we Lwowie, jaki jest jego udział, wpływ i stosunek do niezliczonych zadań i obowiązków, które w tak przełomowym okresie, jak dzisiejszy ma społeczeństwo żydowskie wobec siebie do spełnienia, czyj i jaki autorytet reprezentuje on wobec władz i rządu, jaką rolę odgrywa w bujnem i pulsującem życiu Żydostwa?

Autonomiczna gmina żydowska, która winna była regulować całe życie wewnętrzne Żydostwa, w której koncentrować się miała piecza o życie religijne i duchowe, opieka nad szkolnictwem żydowskiem, nieprzebrany kompleks zagadnień opieki społecznej, troska o instytucye humanitarne, szkółki, ochronki, zakłady dla starców, szpitale i w. i. — przedstawia po kilkuletnich rządach narzuconego komisarza rządowego i mianowanej rady przybocznej obraz rozkładu i zniszczenia. Pozbawiona zaufania ludności Gmina żyd. właśnie w momencie, kiedy rola jej i agendy wobec wielkiej ewolucyi dziejowej Żydostwa, wobec postępów, jakie idea autonomii poczyniła — wzróść i rozszerzyć się winny, zeszła do rzędu zbytecznego a raczej szkodliwego organu. Instytucye humanitarne pozostające pod zarządem obecnego komisarza dają o sobie znać tylko spustoszeniem i skargą, zakład sierót niszczeje, szpital żydowski zamknięty, biblioteka gminna pleśnieje po wilgotnych strychach, cmentarz zaniedbany a całe wewnętrzne życie gminy jest cmentarzem. Nie potrafi się ten od wielu lat tymczasowy zarząd zdobyć ani na reformę swej administracyi, nie potrafi oprzeć i przeprowadzić sprawiedliwego opodatkowania społeczności żyd., nie potrafi się upomnieć u władz o należnie gminie na cele opieki społecznej subsydya płynące z podatków ogółu żydowskiego. Nie reprezentuje na zewnątrz i jest kłodą u nóg wszelkiej ewolucyi w Żydostwie.

Wszystkie prawie cele i zadania gminy — musiało społeczeństwo żydowskie wziąć na swe barki i rozwiązać samorzutnie i samodzielnie. Musiało starczej bierności, nieudolności i złej woli przeciwstawić się, podjąć się ogromnych prac organizacyjnych, stwarzać z dobrej woli aparat troski o tysiączne w wojnie i zamęcie osierocone rzesze, o młodzież i szkołę żydowską, o hygienę i kulturę społeczeństwa żydowskiego.

Jak wszystka prawie praca, do której wykonania powołana była Gmina, przeszła na samą społeczność, tak też cały autorytet i właściwa reprezentacya ludności żydowskiej przeszła siłą i logiką rzeczy na te czynniki, które lud żydowski w najcięższych chwilach jego bytu nie zawiódły, które życie żydowskie pojmowały zawsze jako teren bezmiernej pracy, która jest do spełniania dla dobra i w interesie społeczeństwa żydowskiego.

Praca ta nie może jednak dokonywać się poza właściwym instrumentem autonomicznym, poza Gminą żydowską. Uzurpatorski zarząd Gminy powinien był już dawno zdać sobie sprawę z tego, że rola jaką mu wyznaczono i rola jaką spełniał poniżała godność imienia żydowskiego i była zaporą w ciężkiej walce, jaką przyszło nam toczyć i jaka została stoczona. Powinien był się usunąć i nie stanowić zapory w prawie ludności żydowskiej do stanowienia o swoich prawach. Nie uczynił tego. Ludność żydowska musi wobec tego ostro i stanowczo zaprotestować przeciw sobotowaniu swojej gminy autonomicznej, musi wskazać na zniszczenia i spustoszenia dokonane przez obecny zarząd i zażądać oddania wreszcie Gminy żydowskiej tym, za którymi w demokratycznych wyborach opowie się z pełnem zaufaniem.

Pamiętajcie o Uzdrowisku dziecka żyd. w Debiniel

Projekt ustawy o wyjątkowych pełnomocnictwach.

Warszawa, 21. grudnia. (tel. własny). Projekt ustawy o wyjątkowych pełnomocnictwach dla Prezydenta Rzpltej w zakresie skarbu, którego autorem jest podobno szef sekcyi w min. skarbu r. Wiesenberg, przedstawia się następująco:

W art. 1. projekt upoważnia Prezydenta Rzpltej na mocy uchwały Rady Ministrów do wydania do dnia 31. grudnia 1924 r. rozporządzenia z mocą ustawy dla przeprowadzenia sanacyi skarbu i waluty.

Upoważnienie to dotyczy w szczególności:

1) Zmian w postępowaniu i w terminach płatności w dziedzinie podatków i opłat;

2) zaciągania pożyczek państwowych do wysokości pół miliarda franków złotych oraz ustalania warunków tych pożyczek względnie nadania im specyalnych gwarancyi o ile jednak nie będą one połączone z aliancką lub z wydzierżawieniem regalij państwowych;

3) zmian w statutach państwowych instytucyi kredytowych i instytucyi kredytu długoterminowego;

4) ustalenia nowego systemu monetarnego i wprowadzenie go w życie;

5) ustalenia sposobu przejścia na nową walutę, określenia relacyi marki polskiej do przyszłej jednostki monetarnej i likwidacyi PKKP.

6) zatwierdzenia statutu Banku Emisyjnego udzielenia mu przywileju emisyi biletów bankowych, przekazania mu w drodze aljenacyi części majątku państwowego, niezbędnego dla jego działalności oraz zawarcia z Bankiem Emisyjnym umowy, ustalającej stosunek jego do skarbu;

7) przerachowania zobowiązań publicznych i prywatno-prawnych w markach polskich na nową walutę oraz sposobu i terminu ich spłat;

8) konwersyi i konsolidacyi pożyczek i zobowiązań państwowych;

9) sprzedaży państwowych przedsiębiorstw przemysłowo-handlowych do łącznej sumy 150 milionów franków złotych;

10) zastosowania niezbędnych dla uniknięcia deficytu budżetu oszczędności w gospodarce państwowej drogą zmian w granicach konstytucyą określonych, organizacyi w zakresie działania i postępowania władz i urzędów państwowych administracyjnych, jakoteż przekazania samorządom niektórych zadań i czynności, prowadzonych dotąd przez organa państwowe przy równoczesnem zapewnieniu samorządom odpowiednich źródeł dochodu.

Ustawa niniejsza obowiązywać ma na całym obszarze Rzeczypospolitej Polski i wejdzie w życie z dniem ogłoszenia.

Jeszcze o pożyczce na zakupno broni.

Paryż. (Pat.) W czasie dyskusyi w Izbie deputowanych sprawozdawca budżetowy Bokanowski odpowiadając deputowanemu socyalistycznemu Le Bas oświadczył, że przyznanie kredytów Polsce i państwom Małej Ententy nie obciąża bynajmniej skarbu francuskiego, gdyż kredyty te realizowane będą po 100 milionów rocznie w bonach skarbowych od których procenty będą płacić dłużnicy. Jeźli kredyty te nie zostałyby przyznane, to państwa zainteresowane musiałyby gdzieindziej szukać niezbędnej broni i amunicyi a robotnicy francuscy ponieśliby straty skutkiem brakuu pracy.

———ooo———

Rada L. N. wobec pożyczki dla Węgier.

Paryż. (Pat.) Rada Ligi narodów przyjęła do wiadomości pomyślne wyniki rokowań pomiędzy Małą Ententą i komitetem finansowym Ligi narodów w sprawie odbudowy finansowej Węgier. Rada Ligi narodów postanowiła dać wyraz uznania dla znakomitej pracy komitetu w sprawie odbudowy Węgier, zgodzić się na tekst projektu dotyczącego zobowiązań Rady i udzielić komitetowi począwszy od dziś pełnomocnictw w zakresie uzupełnienia i przeprowadzenia decyzyi jakie będą potrzebne w sprawie planu finansowego dotyczącego Węgier.

Anglia uzna Rosyę sowiecką de iure.

Londyn. (Pat.) „Evening Standard" donosi, że angeilskie koła rządowe czynią przygotowania do uznania Rosyi sowieckiej. Partye liberalna i pracy oraz pewna ilość członków partyi konserwatywnej nowej Izby są zwolennikami uznania Rosyi sowieckiej.

Cała Grecya wzywa Venizelosa do powrotu

zapewniając mu wolną rękę.

Ateny. (Pat). Pisma stwierdzają, że sytuacya polityczna wchodzi obecnie w nową fazę, Ruch na rzecz powrotu Venizelosa, od wczoraj zaczął się rozszerzać. Ligi wojskowe z Aten i z prowincyi ,które domagały się wyjazdu króla, oraz oficerowie, postanowili obecnie zwrócić się z wezwaniem do Venizelosa, aby powrócił do Grecyi i objął władzę, lub przedsięwziął uporządkowanie wewnętrznej sytuacyi politycznej w kraju ,mając wolną rękę w działaniu. Ligi wojskowe zobowiązują poddać się rozwiązaniu po powrocie Venizelosa, a to w celu zaniechania uprawiania polityki, a ograniczenia się wyłącznie do spełniania swych obowiązków wojskowych. W tym sensie też wystosowały Ligi telegram do Venizelosa.

Ponadto bardzo liczna grupa deputowanych liberalnych z Gonatasem na czele wysłała do Venizelosa telegram z życzeniami z powodu odniesionego zwycięstwa przy wyborach, oraz z prośbą o przyśpieszenie powrotu do Grecyi w celu objęcia władzy. **Deputacya z meetingów, które odbyły się 2. grudnia, wyjechała wczoraj do Paryża w celu uproszenia Venizelosa do powrotu.** Deputacya ta wzięła ze sobą list od Plastirasa, w którym, w związku z rezultatem wyborów i dkoonanym zwrotem w opinii, podkreśla, że jednomyślne wypowiedzenie się wyborców nawet z pośród mieszkańców Peloponezu na rzecz Venizelosa, przemawia za koniecznością szybkiego powrotu jego do kraju.

———ooo———

50-milionowe banknoty

Warszawa, (Pat.). P.K.K.P. puszcza w obieg, począwszy od 25. grudnia 1923 banknoty po 50 milionów marek polskich.

———ooo———

Pyłyjski wyrok.

Warszawa, (t. wł.). Dziś kom. senacka która rozpatrywała sprawę zarzutów, czynionych p. Hamerlingowi, ferowała w tej sprawie wyrok. Wyrok ten jest jednak tak zręcznie zredagowany, że jakkolwiek stylizowany jest w języku polskim, winien być dopiero na język polski przetłumaczony, aby móc dociec jego intencyi.

Oficyalnie wyrok ten nosi charakter uniewinniający.

Warszawa. (Pat.). Sąd honorowy Senatu, dla zbadania sprawy sen. Ludwika Hammerlinga, wydał następujące orzeczenie: Sąd honorowy nie uznaje postawionych sen. Ludwikowi Hammerlingowi zarzutów w tej mierze, w jakiej zostały potwierdzone, przeprowadzonem postępowaniem dowodowem, tudzież w związku z okolicznościami, jakie towarzyszyły dokonaniu

przez Hammerlinga zarzuconych mu czynów, za człowieka czci pozbawionego. Podp.: Nowodworski, Banaszek, Bielawski.

Nowe trzesięsiem ziemi.

Guayaquil. (Pat.) Odczuwa się tu w dalszym ciągu trzęsienie ziemi. Dotychczas liczba osób zabitych wynosi 158, rannych jest kilkaset.

Eilwese. (Pat). Donoszą z Guaiaquilu, że trzęsienie ziemi w Ekwadorze trwa w dalszym ciągu. Według ostatnich wiadomości zginęło 3.000 osób, 2.000 domów uległo zniszczeniu.

Z ostatniej chwili.

Warszawa, 21. grudnia. (tel. własny). Z powodu dywersyi w stosunku do kandydatury marszałka Rataja poseł Barlicki złożył godność prezesa klubu P. P. S. Szło bowiem o to, że P. P. S. głosowała za marszałkiem Ratajem, podczas gdy Wyzwolenie i klub Jedności Ludowej głosowały przeciw p. Ratajowi.

*

Warszawa. (Pat.). Sąd honorowy Senatu, dla zbadania sprawy zarzutów, stawianych sen. Stanisławowi Posnerowi, wydał w dniu 20. grudnia b. r. następujące orzeczenie: Sen. Stanisław Posner, który w niczem ani bezpośrednio ani pośrednio, czy w charakterze osobistym, czy jako wiceprezes Polskiej Ligi Obrony praw człowieka i obywatela, nie przyczynił się ani nie spowodował wystąpienia francuskiej Ligi obrony praw człowieka i obywatela w sprawie wprowadzenia na wyższych uczelniach numerus clausus dla Żydów i nie ponosi z tego tytułu żadnej odpowiedzialności ani winy. Zarzuty, krzywdzące jego dobre imię, które uczynione mu zostały przez pewne organa prasy warszawskiej, pozbawione są wszelkiej realnej podstawy. Warszawa, dnia 20. grudnia 1923 r.

Powstanie w Meksyku.

Hamburg. (Pat). Meksykański konsul generalny w Hamburgu donosi, że z powodu przejście na stronę powstańców kilku generałów wojsk rządowych, powstańcy znaleźli się w posiadaniu większej części wybrzeża Oceanu Spokojnego.

Kronika spraw żydowskich.

Dr. Weizmann o krytyce Zangwilla. Na wieczór który się niedawno odbył ku czci dra Weitzmana w domu Borysa Goldberga, zajął dr. Weitzman stanowisko wobec ostatniej enuncyacyi Zangwilla (nie wymieniając osoby Zangwilla). Nie o to chodzi — mówił dr. W. czy można jeszcze więcej żądać od Anglii lecz o to czy te żądania mogą być zrealizowane. Nie wolno nam sobie pozwalać na teatralne gesty. Angielska Komisya rządowa dla zbadania sytuacyi w Palestynie, składająca się w olbrzymiej większości z osób nieprzyjaźnie usposobionych wobec syonizmu musiała jednak przyznać, że sprawa syonistyczna jest sprawiedliwą i aprobować wszystkie przyrzeczenia dane organizacyi syonistycznej. Jest rzeczą bardzo trudną zadowolić się skromnemi żądaniami, a łżej natomiast zająć stanowisko krańcowe. Dyplomata jednak, który chce osiągnąć sukces — nie może być eksternistą. Dowiodli tego ekstremiści arabscy.

Odpowiadając na przestrzeżenie Rubina Brajnina, przed wciąganiem niesyonistyczych żywiołów do Jewish Agency — oświadczył dr. Weitzman, że z syonizmu niczego się w najdrobniejszej choćby mierze nie konceduje, lecz przeciwnie żywioły poza syonizmem stojące zmieniły swe stanowisko. Pozostawiam to ocenie historyi — zakończył Weitzman — czy nasza umiarkowana polityka wobec Anglii z jednej, a Żydów poza naszym ruchem stojących z drugiej strony jest uzasadnioną.

Akcyę światową na rzecz „Tarbutu" zamierza przeprowadzić wkrótce centrala „Tarbutu" w Berlinie. Akcyą amerykańską kierować będą dr. O. Thon i prezes Tarbutu, b. redaktor „Haolamu" Ch. Grinberg. Jest to pierwszy wypadek, w którym do Ameryki wyjeżdża delegacya europejska, nie tylko celem akcyi zbiórkowej ale celem zbadania terenu dla pracy kulturalnej.

Nahum Sokołow przybył 14. bm. do Paryża. Stąd udaje się do Londynu, a z Londynu do Afryki gdzie będzie kierował akcyą Keren Hajesod.

ZABAWKA MILIARDERA

w panialy obraz z życia arystokracji francuskiej w 6 akt. Przepiękne zdjęcia architektoniczne Paryża. Akcja odbywa się na tle przepychu tych salonów magnackich. **Kino LEW.**

Z opery.

A. Dicescu jako Traviata.

Primadonna królewskiej opery rumuńskiej pani A. Dicescu, śpiewaczka dotychczas we Lwowie jeszcze nieznana, wystąpiła gościnnie jako Violeta Valery w „Traviacie" i wywarła na słuchaczach sympatyczne wrażenie. Pomimo początkowej tremy, czy też może niedyspozycyi okazało się, że p. Dicescu jest śpiewaczką bardzo kulturalną i niepoślednią aktorką, która zżyła się w zupełności z postacią bohaterki i zdołała z nadzwyczajną szczerością i naturalnością odtworzyć dzieje osławionej „Damy Kameliowej". Sukces gościa pod tym względem był tem większy, że artystka w doskonałej i często porywającej grzez swojej nie znalazła (zwłaszcza w pierwszym akcie) należytego poparcia u swoich partnerów, którzy starym, we Lwowie utartym zwyczajem w akcyi prawie zupełnie udziału nie brali i jedynie kurczowo wpatrywali się w kapelmistrza czekając na znak batuty. Zupełny niemal brak życia na scenie raził onegdaj więcej niż kiedykolwiek, gdyż bohaterka rzeczywiście grała i dziwnie odbijała od całego zespołu. Kontrasty i to dość silne występowały jednak także w części muzycznej, pani Dicescu bowiem, posiadająca bardzo miły choć niezbyt silny głos jest mistrzynią w opanowaniu piana, na co najwidocznie podczas próby nie zwrócono dostatecznej uwagi, w przeciwnym bowiem razie nie możnaby sobie wytłómaczyć dlaczego orkiestra prawie cały czas grała tak niemiłosiernie głośno i dlaczego soliści i wogóle cały zespół nie zważali zupełnie na znaki dynamiczne. Pani Dicescu jest bez wątpienia dobrą artystką, która śpiewać umie i której zwłaszcza w średnicy piękny głos może się podobać. Obsada innych partyi nie doznała zmiany a jedynie Germonta ojca śpiewał p. Zenon Dolnicki, który stworzył doskonałą postać sceniczną i bardzo pięknie śpiewał.

Przy pulpicie dyrygenta stanął p. Józef Lehrer, solo skrzypcowe zaś odegrała pięknie pna Ema Wolfsthalówna.

Alfred Plohn.

NADESŁANE

Wielka Kostyumówka dla grzecznych Dzieci (w krainie basni).

Wielka Kostyumówka dla grzecznych dzieci (w krainie baśni). Zabawa ta odbędzie się dnia 26. grudnia br. we wszystkich salach Domu Narodnego. Tańce pod kierownictwem wyszkolonych sił, wielka orkiestra muzyczna, piękny kabaret dziecinny, konkurs piękności — najpiękniejsze dziecko we Lwowie, każde dziecko tańczy i bawi się znakomicie. Początek o godz. 3-ciej popoł. Pozostałe bilety wstępu można nabyć codziennie od 3—5 popoł. u p. Franciszki Urichowej, Lwów, ul. 3-go Maja 7.

Czysty dochód przeznaczony dla wspierania ociemniałych sierót żyd. na Wsch. Małopolskę.

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
Ż. K. S. »MAKKABI«
odbędzie się we wtorek dnia 25. bm. o godz. 10 przy ul. Staszica 8.
Porządek dzienny:
Sprawy klubowe.
Ewentualia.
ZARZAD.

W sobotę dnia 22. grudnia br. o godz. 7 wieczorem odbędzie się w „Ceirei Jehuda", Pasaż Hausmana

Wielkie zebranie szeklowe grupy »Hitachduth«

na którem przemawiać będą tow. inż. Jakób Reiser, Jehuda Hamer i Dr. A. Eisenstein.

Żyd. Tow. Szkoły Ludowej i Średniej we Lwowie ul. ZYGMUNTOWSKA 17 poszukuje
nauczyciela gimnastyki
i wychowania fizycznego dla zakładów naukowych Towarzystwa we Lwowie.
Kandydaci z pełną kwalifikacją według ustawy z 25/IX. 1922 lub mający warunki, by uzyskać od Min. W. i O. prawo nauczania, mają przesłać podania do Zarządu Towarzystwa w terminie do 10. stycznia 1924 r.
Znajomość języka hebrajskiego wymagana.
Posada na razie prowizoryczna w zastępstwie urlopowanego do końca roku szkolnego nauczyciela gimnastyki i w razie zadawalniającej służby Towarzystwo w roku szkolnym 1924/25 utworzy drugą posadę nauczyciela gimnastyki. 0511

Gustawom Zwerdlingom z okazyi narodzin syna gratulują serdecznie
Joachimowie Willnerowie.

Dentystyczne ambulatoryum ludowe po cenach zniżonych
Kotrzyńskiego 21 (między Sokołem II. a szk. Konarskiego) dla sfer robotniczych i kolejowych
ZA LEGITYMACYĄ NA RATY.

Duży lokal biurowy

składający się z 10 dużych pokoi, z magazynem, w centrum miasta, bardzo korzystnie do odstąpienia. Zgłoszenia pisemne pod »SYKSTUSKA« do biura ogłoszeń Brücka, ul. Kościuszki 2. 0625

WÓDKOMIERZE — CUKROMIERZE — KWASOMIERZE — TERMOMETRY w drewnianej i mosiężnej oprawie we wszystkich wielkościach — TERMOMETRY maksymalne do aparatu mierniczego — TERMOMETRY chemiczne i innych rodzajów — **WAGI** REYMANA do skrobji — **BARASZÓWKI — ŁUG — JODYNA — PAPIER** lakmusowy — **TABELE** redukcyjne najnowsze wydanie 1923 — oraz wszelkie artykuły gorzelniane — polecają:

LEON APPEL i Ska, Lwów, Legionów 1.

Tel. 458. — Adres telegr.: „OPTYKA, Lwów".

Sala „Domu Narodnego“
ul. Rutowskiego 22.
Jutro w niedzielę o godz. 8 wiecz.

KONCERT

Ignacego Manna

bohaterskiego tenora opery lwowskiej
ze współudziałem

SYDONJI ROTOWSKIEJ

primadonny opery lwowskiej.

Odśpiewane zostaną arje z oper.: „Hugenoci“, „Afrykanka“, „Lohengrin“, Opowieści Hoffmanna“, „Aida“, „Rigoletto“ i l. Nadto pieśni ludowe polskie i włoskie.

Przy fortepianie p. Rosenthalówna

Bilety dziś w Księgarni Akademickiej, pl. Marjacki 4.

Vertex

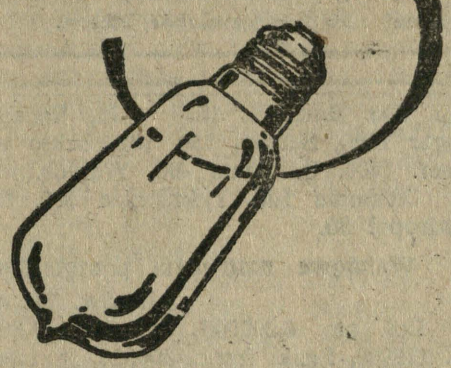

ZAKŁADY ELEKTRYCZNE „VERTEX“
WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA Nr 98.

DRUGA I OSTATNIA SERYA SŁYNNEGO DRAMATU p. t.:
„Marysieńka“ BAJKA O MIŁOŚCI „Kopernik“
ŚWIETNY KONCERT WYBITNYCH ŚPIEWAKÓW I CHÓRÓW. Symfoniczna orkiestra.
Główne role kreują koryfeusze berlińskiej wytwórni: GAJDAROW i CHOŁODNAJA.
TYLKO 3 DNI: 21. b. m. (piątek), 22. b. m. (sobota), 23. b. m. (niedziela).

Z Bagateli.

W dorobku „Bagateli“ powinien sketch „Gabinet samobójców“ pióra A. M. Świnarskiego, stanowić punkt zwrotny. Zwyciężył nietylko artystycznie, na scenie, ale zdobył publiczność. Tą małą próbką, w której Bagatela powinna i nadal się specyalizować, dała ona miniaturkę paryskiego „Grand Guignol'u“. Rzecz napisana zajmująco i żywo, wykonanie (pp. Saraczyńska, Windheim, Neusser, i Kopczyński) bardzo poprawne, ładna oprawa sceniczna, złożyły się na całość, która w zupełności zasłużyła na oklaski.

W części solowej przesunęły się przez scenę pełne humoru piosenki (doskonała zwłaszcza „Zima“ autorstwa M. Hemara) w wykonaniu niezawodnego Miecia Mirskiego. Z werwą odtańczyła zręczna para baletowa Chitta i Dolores, tańce mondaine. Dużo finezyi w treści, jak i wykonaniu swych piosnek okazał wyborny jak zawsze p. Windheim.

Kończy program 1-aktówka „Djabliki“, a-polegająca, jak wszystkie jej podobne, na przynoszącem wiele miłych i niemiłych niespodzianek qui pro quo. W całości rzecz słaba, ma jedną zaletę: doskonałą rolę podwójną, kucharza i sekretarza, odegraną też świetnie przez p. Mirskiego. Bardzo poprawnym był tym razem p. Neusser. Reszta zespołu (pp. Rotterówna, Kopczyński, Nowicki i Mroczkowski) robiła co mogła, by przyczynić się do powodzenia farsy.

Program ten jest bodaj najsympatyczniejszym z szeregu ostatnich programów „Bagateli“

(i g.)

NEKROLOGJA.

Z powodu śmierci ojca naszego kolegi JÓZEFA FRIEDMANNA, zasyłają wyrazy serdecznego współczucia najbliżsi

Koledzy i koleżanki.

KOMUNIKATY TEATRALNE.

— **Noc Sylwestrowa w Teatrze Wielkim** odbędzie się w poniedziałek 31. grudnia 1923 r. od godziny 11 w nocy. Związek artystów Scen Polskich gniazdo Lwów przygotował program niezwykle dowcipny, tak, że zapewniony jest rekord śmiechu. W programie jest między innemi świetna operetka „arystokraci wojenni“ oraz dwie rekordowe farsy. W przedstawieniu biorą udział artyści i artystki dramatu, opery, operetki i baletu. Bilety do nabycia od czwartu dnia 27. grudnia br. w Teatrze Wielkim od 10—1 rano i od 4—6 wieczorem; wejście od ulicy Kazimierzowskiej.

— **Tradycyjna Reduta Teatralna w gmachu hr. Skarbka** (kino Lew) Staraniem Związku Artystów Scen Polskich gniazdo Lwów odbędzie się w poniedziałek 31. grudnia 1923 r. Początek o godzinie 11 w nocy. W nader urozmaiconym programie udział biorą artyści trzech Teatrów Miejskich. Do tańca przygrywać będą dwie orkiestry naprzemian. Wiele niespodzianek. Premia dla najpiękniejszej maski. Bufet obficie zaopatrzony — ceny przystępne. Zarząd Związku dokłada wszelkich starań, by reduta ta przypomniała dawne czasy, kiedy na „Redutę Teatralną“ spieszył cały Lwów. Bliższe szczegóły w afiszach. Bilety wcześniej do nabycia od czwartku dnia 27. grudnia br. w kasie kina „Lew“.

— **Repertuar świąteczny Teatrów Miejskich** został tak ułożony, że publiczność będzie miała przegląd ostatnich nowości oraz sztuki najbardziej wystawne. We wszystkich teatrach odbywać się będą przedstawienia popołudniu i wieczorem.

— **Kasy teatralne bilety na przedstawienia świąteczne** sprzedawać będą już od niedzieli. W dzień Wilii tj. w poniedziałek kasy otwarte będą od 9 do 1 w południe. W święta od 9—12 i wieczorem przed przedstawieniem, kasa miastowa zaś od 9 do 1.

— **W sprawie garderoby.** Dyrekcya Teatrów zwraca uwagę, że za rzeczy przechowywane w garderobach teatralnych odpowiada jedynie wtedy, jeśli dana osoba wylegitymuje się znaczkiem. W przeciwnym razie wszelkie reklamacye są nieważne. Znaczki takie garderobiane muszą wydawać, nie wolno im przyjmować bez znaczków żadnej garderoby.

— **Przedstawienia dla młodzieży szkolnej.** Dnia 29. grudnia idzie po raz ostatni „Noc św. Mikołaja“, 5. stycznia „Betleem“ Rydla, 12. stycznia „Krakowiacy i Górale“. Przedstawienia te rozpoczynają się zawsze o godz. 3 popołudniu.

Kronika.

TEATR WIELKI.
Niedziela o godz. 3 „Popychadło“.
Niedziela o godz. 7 „Madame Butterfly“.
Poniedziałek: teatr zamknięty z powodu Wilji.

TEATR MAŁY.
Niedziela o godz. 7 „Pokojówka szuka miejsca“.
Poniedziałek: teatr zamknięty z powodu Wilji.

TEATR NOWOŚCI.
Niedziela o godz. 3.30 „Księżniczka Olala“.
Niedziela o godz. 7 „Królowa Montmartru“.
Poniedziałek: teatr zamknięty z powodu Wilji.

Teatr „BAGATELA“, Rejtana 3.
Od 17. grudnia nowy program: Część I. „Instytut dla samobójców“, sketch w 1. akcie. Część solowa: Chita & Dolores — Windheim — Marski. Część III.: „Dyablik“, farsa w 1. akcie. Początek o godz. 8-mej wieczorem.

Uwaga! W dnie świąt Bożego Narodzenia dwa przedstawienia. Pierwsze o godz. 6-tej drugie o godz. 8,30.

— **Ze względu na szczupłą salę**, Dyrekcya urządza w dnie Bożego Narodzenia tj. we wtorek 25. i w środę 26. grudnia 1923 codziennie dwa przedstawienia z zupełnie nowym programem. Pierwsze przedstawienie od godz. 6-ej wiecz., drugie od godz. 8.30 wieczorem. Kasa w tych dniach czynna będzie od godz. 11 do 1 w południe i od 3 popoł. do końca przedstawienia.

———ooo———

Ukraiński Narodowy Teatr „Besidy“
(ul. Szaszkiewicza 5).

W sobotę 22. bm. wznowione: „Nieszczęśliwa miłość“. Ludowy obraz ze śpiewami i tańcami w 5 aktach.

W niedzielę 23. bm. popołudniu o 3-ciej „Marusia Bohusławka“, historyczny dramat ze śpiewami i tańcami w 5 aktach; wieczorem o godz. 7.30 „Czarnomorci“, operetka ludowa w 3 aktach ,muzyka M. Łysenki .

— **W sprawie obecnej gospodarki kahału lwowskiego** odbędzie się w niedzielę dnia 23. b. m. o godz. 11 przed południem w sali Domu Narodnego przy ul. Rutowskiego, zwołane przez Organizacyę syonistyczną

masowe Zgromadzenie ludowe

na którem Dr. Majer **Geyer** referować będzie na temat obecnej gospodarki Zarządu kahalnego.

Egzekutywa Organizacyi syonistycznej wzywa całą ludność żydowską do wzięcia tłumnego udziału w tem zgromadzeniu, celem napiętnowania niesumienności i lekkomyślności, z jaką obecni rządcy Kahału zaprzepaszczają najżywotniejsze interesy największej gminy żydowskiej w kraju.

— **W niedzielę** dnia 23. grudnia 1923 odbędzie się w małej sali lwowskiego Kahału (ul. Bernsteina 12) o godz. 4-tej popoł.

Ogólne Zebranie szeklowców lwowskich

z następującym porządkiem dziennym:

1. Referat o „najbliższych zadaniach syonistycznych“ wygłoszą tow. poseł Dr. **Reich** i inż. **Landau**; 2. Sprawozdanie Komitetu lokalnego i wybór nowego komitetu lokalnego. Uprasza się wszystkich syonistów o przybycie na powyższe zebranie, od którego zależy dalszy rozwój pracy i organizacyi syonistycznej we Lwowie.

— **Dr. Michał hr. Jorkasch-Koch** radca dworu i Dyrektor lwowskiego Okręgu skarbowego po ukończeniu 42-letniej służby wniósł prośbę o przeniesienie w stan spoczynku.

— **Otwarcie sklepów w niedzielę.** W myśl ustawy, z dnia 18. grudnia 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu, w najbliższą nie-

Zdobywca serc niewieścich
Najprzystojniejszy mężczyzna na kuli ziemskiej
Włodzimierz GAJDAROW
KREUJE MISTRZOWSKĄ ROLĘ KOCHANKA, W OBRAZIE p. t.:
HRABINA PARYŻA i APASZ

dzielę, jako ostatnią przed świętami Bożego Narodzenia, wszystkie sklepy handlowe mogą być otwarte.

— **VI. nadzwyczajne posiedzenie Rady Kasy chorych miasta Lwowa** odbędzie się w sobotę dnia 29. grudnia 1923 o godz. 7 wieczorem w sali Instytutu Technologicznego we Lwowie, ul. Bourlarda 5 z następującym porządkiem dziennym: 1) Wyświetlenie filmu o gruźlicy, 2) podwyższenie składek i zasiłków na które się zaprasza oprócz członków Rady reprezentantów stowarzyszeń zawodowych.

— **Biuro Palestyńskie we Lwowie,** ul. św. Anny 9, komunikuje: Towarzystwo dla Handlu i Przemysłu w Palestynie, z siedzibą w Warszawie, ul. Maryańska 10 przystąpiło do zorganizowania wycieczki do Palestyny. Celem wycieczki jest bezpośrednie zapoznanie żyd. sfer handlowych i przemysłowych w Polsce, ze stosunkami palestyńskimi i nawiązanie stosunków z reprezentantami tamtejszego przemysłu i handlu. Wycieczka potrwa około 25 dni, jako termin wyjazdu ze Lwowa, ustanowiono dzień 29 marca 1924. Jazda odbędzie się via Constanza—Konstantynopol do Hajfy. Całkowite koszty podróży obliczone są na Ł. 50—60 od osoby. Dokładnie opracowany plan podróży, jakoteż program pobytu w Palestynie, zostanie później ogłoszony. Ze względu na to, że liczba wycieczkowoów jest ograniczoną, zechcą reflektanci z Małopolski wschodniej zgłosić się do Biura Palestyńskiego we Lwowie, najdalej do 1. stycznia. Zgłoszenie może nastąpić ustnie lub pisemnie, a ma zawierać dokładne daty odnośnie do zajęcia, branży, stanu majątkowego i stałego miejsca zamieszkania. Dla grupy z Małopolski Wschodniej zarezerwowano odpowiednią ilość miejsc.

— **Ż. K. S. „Bar Kochba"** urządza dziś dnia 22. bm. w Jad Charuzim wielką redutę maskową. Goście mile widziani. — KOMITET. 16655

— **Koło amat. „Sztuka"** zaprasza członków i sympatyków na Wieczorynkę, która odbędzie się w niedzielę 23. grudnia o godz. 8 wiecz. w lokalu własnym przy ul. Rutowskiego 23, I p. Goście mile widziani. 16632

— **Osobiste.** Zawiadamiamy niniejszem tą drogą, że ślub córki naszej Pepi z p. Lazarem Gellertem odbędzie się we Lwowie dnia 25-go grudnia br. o godz. 4 w sali Jad Charuzim, Bernsteina, na który zapraszamy wszystkich krewnych i znajomych. Osobnych zaproszeń nie wysyła się.

Munisch i Freida Blum w Czortkowie.

— **Połączenie telefoniczne z Gdańskiem.** Na podstawie porozumienia między polskim i gdańskim zarządem pocztowym i telegraficznym dopuszczone będą w ruchu telefonicznym między Polską a Gdańskiem miesięczne rozmowy abonamentowe i rozmowy dziennikarskie po zniżonych cenach począwszy od 1. stycznia 1924. Rozmowy abonamentowe będą dopuszczone w czasie między godz. 21 a 8 za opłatą połowej taksy zwykłej rozmowy. Czas trwania tej rozmowy nie powinien być krótszy niż 6, a dłuższy niż 12 minut. (Pat).

— **Strajk Warszawskiego Banku dla Handlu i Przemysłu.** W piątek odbył się jednodniowy manifestacyjny strajk lwowskiej filii Banku dla Handlu i Przemysłu w Warszawie, celem poparcia postulatów 18-tu strajkujących filii banku. Strajk ten wybuchł na tle nieuwzględniania przez dyrekcyę centralną mnożnika drożyźnianego przy wypłacie urzędnikom poborów.

MAMO! ja chcę zobaczyć — — — — — — — — MA—A
PAPCIU! daj forsy, idę na — — — — — — — — MA—A
MĘŻU! muszę pójść na — — — — — — — — MA—A
ŻONKO! ale ja chcę zobaczyć — — — — — — — MA—A
TESCIOWO! pozwól mi pójść na — — — — — — MA—A
ZIĘCIUNIU! weź mnie ze sobą na — — — — — — MA—A

Powiedzcie wreszcie — co to jest to — MA-A?

Proszę wstawić zamiast kreski literę „X" i pójść na MAXA do Kinoteatrów: „MARYSIEŃKA" i „KOPERNIKA" gdzie ujrzycie MAX LINDERA w jego ostatniej, a pierwszej poślubnej kreacyi.

Ze sportu.

Sekcya turystyczna

Ż. K. S. Hasmonea urządza wycieczkę do Zakopanego, Morskiego Oka, doliny Jaworzyny i t. d. Koszta około 16 milionów mk. Wyjazd 24. bm. o godz. 8-mej rano. Zbiórka w poczekalni II. kl. dworca głównego o godz. 7-mej rano. Zgłoszenia przyjmuje p. Józef Neuwelt, Hetmańska 22, III. p. codziennie między 2—3 pop.

Wydział Ż. K. S. Hasmonea

wzywa wszystkich członków do wzięcia udziału w uroczystości poświęcenia grobowca bł. p. wiceprezesa Tobiasza Bodeka, która odbędzie się w niedzielę dnia 23. bm. o godz. 10 przedpoł. na cmentarzu żydowskim.

Walne Zgrom. Ż. K. S. „Makkabi" Lwów odbędzie się we wtorek 25. grudnia w lokalu przy ul. Staszica l. 8 o godz. 10 przedpoł.

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 21. grudnia.

Tendencya nadal mocna. Wysokie kursa wczorajsze niektórych efektów dziś nieco obniżyły się, z powodu sprzedaży realizacyjnych. Nadal bardzo silne Gazy, Ćmielów, Cegielski, Olkusz z powodu emisyi. Jaworzno w czasie giełdy nieco się osłabiło ale już bezpośrednio po giełdzie na wskutek wiadomości z Krakowa, przekroczyło swój kurs wczorajszy.

Hipoteczny 1365, 1400, 1380, 1375, 1385, 1390 Pokred. 150, 120, 115, 125, 120, 160, 155 180; Przemysłowy 850, 840, 860, Ziemski Kredyt. 360 370, 380, Nafta 950, 1000, 900, 1050, 1100 975; P. T. E. 255, 260, 258, 255, 240; Rakszawa 9000 9300, 8800, Siersza el. 385, 360, (325, 310); Tespy 9200, 9100, 9200, 9150, 9250, 9050; Zieleniewski 25250, Browary 31000, 31500, 31900, 31600, (29500) Chodorów 8800, 8825, 8850, 8800, Cegielski 1450 1500, 1475, 1600, 1525, Gafota 370, 390, 375 380 365, 380, 385, 390; Tohan 785; Oferta kupna Wawelu 100, Ćmielów 1685, 1700, 1600, 1750, 1675; Niemojowski 725, 700, 750, 825, Ojkos 8200 8100, 8150 (7500), Parowozy 850, 825, 840, 800, 825, Pezet 375, 300, Siersza g. 14750, 14800.

Obroty w akcyach niekotowanych: Akumulator 1300, Brugger 1450, 1500, 1475; Chybie 14250, 14750, 15000, Chybie drobne 15000, 15200 15000, Drożdże G. 1400, Elektr. n. S. 230, 220, 210, 200; Gazolina 2500, 2600, 2450, 2475; Gazociągi 700, 750; Foresta 1200, 1100, 1050, Jaworzno 58000, 59000, 58500, drob. 65000, 64000, 63000 64000, 65000, Gazy 60000, 59000, 59500, 60000, 61000, 62000; Len 2050, 2100, 2075, 2150, 2175; Lesienice 1800, 1950, 2000, 2050, 2075; Lokomotywy 1100, 950, 900; Machlejd 1000, Nitrat 450, 460, 445 ,450; Olkusz 1400, 1375; Przeworsk of. kup. 500, Radziwił 1850, 1875, Rucker i Hoeflinger 1600, Schoen 130, 132, Szkło w Kr. 1600 nieef. 1200, Coloniale 400, Węglówki ef. 32, 33 30; Columbia 100, Tyśmienica 500, Keram 250; Hydropol 80.

Walutowe notowania pozagiełdowe.

Lwów, 21. grudnia.

Dol. am. 6,200000, dol. kan. 5,800000, Kor. cz. 172000, Frnk. franc. 300000, fr. szw. 1,080000, fr. belg. 280000, guld. hol. 2,350000, liry wł. 235000, leje rum. 3000, Funty szt. 26,500000, Wiedeń 87, Praga 180000, Czerniowce 3200.

Złoto: 20 Kor. 25,000000, 20 Mrk. 26,000000, 20 Frnk. 23,800000, 10 rubli 33,000000.

Srebro: Kor. 450000, 5 Kor. 2,300000, floreny 1,150000, ruble 2,000000, kopiejki 900000.

Z Giełdy zbożowej.

Lwów, 21. grudnia.

Ruch bardzo słaby, ogólny obrót 30 ton w mące prowincyonalnej. W zbożu twardem zastój w transakcyach. Ziemniaki przemysłowe silnie poszukiwane. Tendencya utrzymana, usposobienie słabe.

Pszenica krajowa 73/74: 15,000000—16,500000 żyto małopolskie 68/69: 9,200000—9,600000, jęczmień: małopolski browarniany 9,400000—10,000000 owies małopolski 44/45: 8,400000—8,800000.

Mąka pszenna 40 proc. 30,000000, mąka pszenna 55 proc. 25,000000, mąka pszenna 70 proc. 20,000000, mąka żytnia 60 proc. 20,000000, mąka żytnia 70 proc. 18,000000, otręb pszen. netto bez worka 6,000000, otręb żytni netto bez worka 5,000.000.

Giełda krakowska.

Kraków. 21. 12. (Pat). Pol. B. Przem. 845 690, B. Powszechny kred. 105, 125, B. Hipoteczny 1500, 1500, B. Komercyalny 275, 240, B. Małopol. 1425, 1450, B. Spół. zarobk. 6500, 7000, Tohan 800, 860, Impex 29, 30, Pharma 700, 890, Rolniccy 120, 130, Polski Glob 120, 135, Żegluga 130, 160 Zieleniewski 26500, 27500, Cegielski 1600, 1900 Trzebinia masz. 1425, 1500, Parowozy 815, 850 Automotor 600, 900, Rohn Zieliński 850, 800 Pocisk 800 ,850, Górka cement 35000, 37000, Siersza górn. 14000, 15000, Tepege 5800, 6000, Nafta 950 1150, Pokucie 580, 710, Strug 2250, 2350, Synd. kosz. 260, 280, Trzebinia tłusz. 6750, 6500, Krakus 1600, 1900, Siersza elektr. 390, 420, Ćmielów 1750, 1850, Chodorów 9000, 9650, Teropol 320 330, Niemojewski 850, 800, Piasecki 3000, 3150.

Giełda warszawska.

Warszawa, 21. 12. (Pat). Dolary St. Zjedn. 5940, Belgia 270, Londyn 25910, N. Jork jak gotówka, Paryż 306, Praga 174300, Szwajcarya 1036 Wiedeń 85 i pół, Włochy 262 i pół, Franki złote 1165000, 8 proc. pożyczka 8400, milionówka 175, Franki franc. 310.

Warszawa, 21. 12. (Pat). Bank dysk. 5000 Bank handlowy 4700, B. dla h. i p. 1525, Polski przem. 800, Kred. warsz. 1400, B. zachodni 2800, Przem. Lwów 825, Powsz. Kred. 145, B. tow. współdz. 3500, Zjedn. ziem polsk. 1650, Związek spół. zarob. 7100, Bank związku ziem. 400, Cerata 300, 320, Sole potasowe 7700, Kijewski i Scholce. 5100, Spies 1875, Puls 550, Wildt 675, Chodorów 8850, Czersk 1200, Częstocice 5500, Gosławice 2200, Michałów 2350, Warsz tow. fabr. cukr. 8550, Firlej 410, Łazy 330, Drzew. przem. handl. 900, Warsz. tow. kop. węgla 9625 Cegielski 1800, Fitzner i Gamper 13000, Lilpop

!! Nareszcie !!
SPOKÓJ i CISZA W BIURACH
!! Nareszcie !!

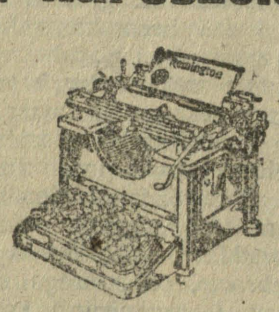

N-wy model Nr. 12.

„CICHY REMINGTON"
to najlepsza maszyna do pisania pisze — cicho i ma »idealne uderzenia«. —
TOW. BLOCK-BRUN SP. AKC.
Warszawa, Hotel Bristol. Lwów, Pasaż 11

FABRYKA MASZYN MŁYŃSKICH
M. KANAREK Sp. z ogr. por.
we KRAKOWIE, ul. Mazowiecka l. 35. Filia Lwów, SŁOWACKIEGO 16. Tel. 1254

POLECA: Maszyny młyńskie wszelkiego rodzaju po cenach przystępnych. — Postawy walcowe i sita płaskie (Planzychtry) oryginalne szwajcarskie firmy Bühler. Kosztorysy bezpłatnie.

i Loew 1450, Modrzejów 16500, Norblin Ortwein 750 ,Ostrowieckie 26500, Parowo- 800, Pocisk 300, Rohn i Zieliński 800, 600 ki 3150, 3450, Starachowice 5900, Trzebinia Unia 10000, Ursus 2000, Zieleniewski 27750 n. masz. 700, Żyrardów 515 milj., Belpol 100 owski 1400, Hurt. 500, Br. Jabłkowscy 350, al 160, Skup skór 175, Synd. roln. 2850, lina 170, Żegluga 350, 340, Ćmielów 1725, ryczność 2700, Polskie tow. elektr. 500, Ka- 450, Kluczewska fabr. 1800, Polski przemysł 175, Nafta 925, Polski przem. naft. 1350 el 1625, Lenartowicz 230, Siła i Światło Spirytus 6200, Haberbusch 7450, Polski Lloyd Konopie 750, Brown Boweri 2250, Suchedniów Leszczyński 8500, Przemysł leśny 200, Młyórnia 1625, Strem 18000,

Giełda wiedeńska.

Wiedeń. 21. 12. (Pat). Prioritety 579.9, Anank 358, Bank związkowy 215, B. obrotowy B. ziemski kred. 436, Austr. zakł. kred. 344 depozyt. 86, Laenderbank 349, Merkury 202 nbank 353, Żiwnostenska 923, Kolej północna 0, Kolej lwowsko-czern. 346, Koleje austr. Kolej południ. 205, Alpiny 705, Krupp 439.5 . górn. hutn. 5175, Huta Poldi 922, Praskie żel. 2250, Rima 220, Skoda 1320, Apollo Fanto 4150, Zieleniewski 235, Karpaty 485 ya 27700, Schodnica 1450, Siersza 180.

Wiedeń. 21. 12. (Pat). Bank Małopolski 0, B. Hipoteczny 17300, Portland Cement — .000, Nafta 2,500.000, Browary lwowskie 000, Tepege 71000—85000.

Giełda zurychska.

Zurych. 21. 12. (Pat) Holandya 218 i ćwierć ork 573 i pięć ósmych, Londyn 25.02, Pa- 29.62, Medyolan 24.82, Praga 16.80, Budaeszt 0.0302, Bukareszt — Belgrad 6,50, Sofia 4.05 ień 0.0080 i trzy czwarte, Austr. kor. stempl. 81.

Szwajcarski Bankverein notował dziś nieoficjalnie: Warszawę 0.000080 — 0.000120, Berlin 30 — 0.0137 i pół za 10 miliardów

Giełda berlińska.

Berlin. 21. 12. (Pat). Amsterdam 1596000 sela 188628, Włochy 183740, Londyn 18354000 ork 4189500, Paryż 216458, Szwajcarya 732165 ień 59850, Praga 123690, Budapeszt 219945.

NADESŁANE.

Z okazyi ślubu p. Dawida Szlomkowicza z ną Bertą Kiwitzówną życzą jasnej przyszło- — Ettinger. 10616

DROBNE OGŁOSZENIA.

TERESA PANDLOWE

Lokalu sklepowego w centrum miasta poszuku się spólnika z kapitaInformacye u p. Gottpl. Krakowski 3.

ROŻNE.

Egzystr pfarmacyi z pięcioleciem poszukuje rzawy. Zgłoszenia skieć należy pod adresem A. Silberscheina, Lwów Trybunalska 1/1. między a 4—6 pop. 0 55

Uprzejmie zawiadamiam zgubioną legitymację wojskową na nazwisko Jakób Engel, stryjską w roku 1923 jakoteż papiery. 059

NAUKA I WYCHOWANIE

Absolwentka gimnazyum poszukuje lekcyi. Zgłoszenia w administracyi pod adresem »Absolwentka. 6636

Nauczycielka - wychowawczyni z ukończoną 7 kl. wydz. z celującym postępem poszukuje posady. Zgłoszenia do Chwili pod »Wychowawczyni«. 0620

WOLNE POSADY.

Poszukuję starszego praktykanta ew. asystenta farmacyi od 1-go stycznia 1924. Wiadomość w kancelaryi WP. Dra A. Silberscheina we Lwowie, Trybunalska 1/1. między godz. 4—6 pop. 0556

Praktykanta do biura przyjmie »Heroka« ul. Berka Joselowicza 18. 06 2

Zakład dentystyczny Dra Leona Katznera, Legionów 36. poszukuje praktykanta, 1026

Poszukuję panny do dzieci władającej językiem polskim i niemieckim. Zgłoszenia osobiste między 1—3 u Staubów, Panieńska 12.

PRAKTYKANT BIUROWY inteligentny chłopiec z dobrego domu natychmiast poszukiwany. Zgłoszenia osobiste we fabryce Henryka Blumenfelda przy ul. Jakóba Hermana 31. w godz. przedpołudn. 10—12. 059

Koncypienta rutynowanego możliwie ze znajomością substancyą przyjmie adwokat Granicki, Czortkow, od stycznia ewentualnie zaraz, oprócz płacy: mieszkanie kawalerskie, opał, oświetlenie, śniadanie, wieczorek. 0597

POSAD POSZUKUJĄ.

Urzędnik branży techniczno-żelaznej, samodzielny korespondent polsko - niemiecki, piszący na maszynie, oraz zdolny akwizytor poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia w administracyi pod »Techniczny«. 0582

Koncypient z egzaminem adwokackim, praktyką prowincyonalną obejmie prowadzenie kancelaryi adwokackiej lub współpracę za udziałem. Warunki pod »uczciwy« do administracyi.

Technik dentystyczny, biegły w operatywie, złocie i aucznuku poszukuje posady natychmiast u konca. dentysty. Zgłoszenia Halpern, Tarnopol [illegible] 7 0617

Buchalter (bilansista) i korespondent z branży drzewnej poszukuje posady. Zgłoszenie pod »Wytrwałość« do administracyi. 061

Znakomity fachowiec w zawodzie drukarskim poszukuje posady. Zgłoszenia L. Nussbaum, Tłumacz.

MAŁŻEŃSTWA.

Poszukuję szadchena mającego przystęp w lepszych domach. Zgłoszenia do administracyi Chwili pod »Interesse«. 0599

Dla panny młodej, inteligentnej, gospodarnej z dobrej rodziny, poszukuję odpowiedniego, inteligentnego człowieka, któremu zapewnię wybitne i imponujące stanowisko w pierwszorzędnem przedsiębiorstwie. Zgłoszenia tylko nieanonimowe do administracyi pod »Dyrektor«. 10936

Inteligentna, miła, ładna, subtelna panna pozna tą drogą z braku znajomości, równie inteligentnego towarzysza życia na stanowisku. Warunek: szlachetny charakter. Zgłoszenia nieanonimowe pod »Posażna« do administracyi. 0614

KTO pragnie się ożenić lub wyjść za mąż, niech z zaufaniem zwróci się do firmy Felicya w Nowym-Sączu, skrytka pocztowa 12e. Dołączyć znaczki na odpowiedz. 98 9

Inteligentna panna, sympatyczna, posiadająca 100 Dolarów, pozna zamożnego wdowca lub starszego kawalera do lat 45. Listy pod »Gospodarna« do Chwili. 0621

KUPNO—SPRZEDAŻ

Z powodu wyjazdu sprzedam okazyjnie sieczkarnię »Schulwortha« 8 konna, sieczkarnię ręczną, sanie i wózek w jazdowy, duża waga, młynek do czyszczenia zboża, dwa wiatraki i t. p. wszystko w dobrym stanie. Reflektanci zechcą się zgłosić do biura gazet Wollammermana w Samborze.

Kamienicę wolne mieszkanie, sklep, centrum, za równowartość 2600 dolarów sprzeda Ajencya, Chorążyzna 7. 0615

KAŻDEMU BUCHALTEROWI jest konieczny wynalazek p. SZARGLA. ZA 2,500.000 Mp. wysyła franko Stowarzyszenie Kupców, HETMAŃSKA 6.

Poszukuję spólnika z branży zbożowo-mącznej

z większym kapitałem celem powiększenia już istniejącego przedsiębiorstwa. Posiadam obszerny lokal nadający się najbardziej na prowadzenie tego rodzaju przedsiębiorstwa w większym stylu. Zgłoszenia pod „ZBOŻE i MĄKA“, do biura anonsów, Buchstaba, ul. Legionów.

DRUKARNIA LWOWSKA
WE LWOWIE, ul. KOPERNIKA 11
TELEFON 831.
Posiada: maszyny rotacyjne, pospieszne, do składania, — stereotypii etc. — Wykonuje: czasopisma, dzieła, prospekty, druki bankowe i kupieckie, afisze, tabele, etc. w różnych językach. — po cenach umiarkowanych.

Papier pakowy
WORECZKI PAPIEROWE z drukiem lub bez, worki reklamowe najtaniej do nabycia w fabryce 10608
„Excelsior“, Lwów, Zamarstynowska 5

PRZEMYSŁ i RZEWNY
Młody, zdolny Żyd zorganizuje lub obejmie dział exportowy, zakupy materyałów tartych i sprzedaż. Zna rynek Małopolski i podejmie się większych dostaw na konkurencyjnych warunkach. Posiada dłuższą praktykę kierowniczą. Zgłoszenia pod „S. G.“. Biuro dzienników Sokołowskiego, Jagiellońska 7.

Na sezon karnawałowy
JEDWABIE, AKSAMITY, we wielkim wyborze, WYPRAWY ŚLUBNE stale na składzie poleca 10258
T. FUHRMAN, Skarbkowska 23, I. p.

OGŁOSZENIA.

Adwokat Dr. MATEUSZ BERGER
OTWORZYŁ KANCELARYĘ ADWOKACKĄ
W DELATYNIE. 0607

KUPNO. — SPRZEDAŻ

Dywan perski 430×325, świecznik wenecki, tualeta antyczna, okazyjnie do sprzedania Hala Aukcyjna, Akademicka 3

Jadalnia i sypialnia, garnitur klubowy, 10 krzeseł skórą krytych okazyjnie do sprzedania. Hala Aukcyjna, Akademicka 3.

Do sprzedania kamienica 2 piątrowa w śródmieściu z wolnem mieszkaniem z całym komfortem. Wiadomość u Dra Kanera, ulica Sykstuska L. 10 604

Dwie szafy mahoniowe, [illegible] za szafa z lustrem, biuko amerykańskie poleca Hala Aukcyjna, Akademicka 3

NA GWIAZDKĘ!
PO POŁOWIE CENY
Małe maszyny do pisania oryg.
„UNDERWOOD“
typu PORTABLE najnowszego modelu o wadze 3 kg.
Demonstrujemy bezpłatnie i bez przymusu kupna.
GROSS i MARGULIES
Lwów, ul. Kopernika 9. Telefon 502.
Kraków, ul. Stanisława 1. Telefon 2190.

„IHIG“

Międzyn. Handlowo i Przemysłowe Tow. Sp. z ogr. odp.

Dostarcza: Motory Diesla, turbiny wodne Francisa, kompl. urządzenia młynów o wysokiem i niskiem mlewie Walce oryg. Daverio & Cie Zurych — Łuszczarki Mars patent Kaspar Senice. Oryg. szwajcarską gazę młynarską marki Reiff Frank itd.

Lwów
Fredleskiego (III.
Telefon 413.

OBUWIE! TANIA PRZEDŚWIĄTECZNA SPRZEDAŻ **OBUWIE**

Nie kupujcie obuwia, póki nie przekonacie się co do jakości, trwałości, zgrabności i taniości u znanej ze solidnoś i firmy **S. FEDER Lwów, Sykstuska**

Uprasza się łaskawie przekonać się co do rzetelności niniejszego ogłoszenia bez przymusu kupna — UWAGA na firmę S. FEDER i Nr. domu Sykstuska

ZAWIADOMIENIE.

Niniejszem zawiadamiamy, że dla wygody naszej P.T. Klienteli **otworzyliśmy filię naszego**

składu Obuwia przy ul. Żółkiewskiej 17.

Celem wprowadzenia się sprzedajemy towary nasze do końca b. m. po znacznie zredukowanych cenach.
Zalecając każdemu korzystanie z okazyi polecamy się łaskawym względom « « Schnapek, Thieman i Bcia Eichman

Hurtowne składy przyborów szewskich i obuwia

Żółkiewska 17 — Żółkiewska 16 — Gródecka 1.

10599

Komitet dla wspomagania żydowskich sierót wojennych urządza we czwartek dnia —o 27. GRUDNIA 1923 o— **Wieczór taneczny** poprzedzony produkcjami muzyczno-wokalnemi w sali Izby Rękodzielniczej pl. Strzelecki.
Za Kuratoryę: Dyr. Orange, R. Hacklowa. — — — Za Komitet: B. Urich, E. Damm.
Bilety wraz z zaproszeniami wydaje się w kawiarni »RENESANS« między 6—8½ wiecz.

Na drzewko! Żarówki choinkowe po cenach fabrycznych
polena Fa „KONTAKT“, M. Magassy i S
Lwów, SYKSTUSKA 14. 106

Walce młyńskie oryginalne GANZA wszelkich wielkości poniżej cen fabrycznych dostarcza natychmiast « «
Generalne Przedstawicielstwo Anglo-Węgierskiego Banku
(ODDZIAŁ MASZYNOWY)
Lwów, ul. Brajerowska l. 5. 10617

Gramofony i płyty jak „JAWA“ i „Blues“
maszyny do szycia, łyżwy, sanecz
narty, lampki elektr., baterye, żarowki oszczędn., mes
imn., kostyumy, piły do b. ksu, strzypce, mando
etc. poleca najtaniej firma 10
Malwina Immerglück, Lwów, Jagiellońska l.
kupuje i zamienia stare płyty.

Kapelusze damskie ostatniej kreacyi poleca
Magazyn Mód „EMILIA“, Sienkiewicza 2.



CYKORJA BOHMA
z f bryki
FIRD. BOHMA & C.
we Włocławku S. A.
jest jedynie najtańszą domieszką do kawy.
Uważać na firmę!
Do nabycia wszędzie.
Najwyższe uznanie i dyplomy.

Dr. ANNA KOGUTOWA
ordynuje w chorobach skórnych i wenerycznych
od godz. 3—4
MIESZKA OBECNIE ul. FRIEDRICHÓW 8. parter.

Sypialnia jasionowa, Jadalnia dębowa, Gabinet i Klubowy garnitur
Biurko amerykańskie, Registratura, Łóżka żelazne Guittnera, Łóżeczka dziecinne, Meble gięte i tapicerowane, Karnisze mosiężne, Materace włosienne poleca po cenach przystępnych
Magazyn mebl Steil i Ska, Lwów, Kazimierzowska 28

WYDAWNICTWO „SNUNIT“
LWÓW, PASAŻ HAUSMANA 8.
Dr. Med. Rafał Becker
NERWOWOŚĆ U ŻYDÓW
jej rodzaje, powstanie oraz zwalczanie.
C na Mp. 400 000
do nabycia we wszystkich księgarniach.
Główny skład: NAFTALI SIEGEL, Lwów, Pasaż Hausmana 8.

Buchalter

samodzielny bilansista z branży drzewn
POSZUKIWANY do TARTAKU. Nieżona
mają pierwszeństwo. Zgłoszenia do Admi
nistracyi pod „Tartak“. 106

PANOWIE

dbający o swe zdrowie, kupują hyg. artykuły rumo
tak jak przed wojną
TYLKO U FIRMY **S. FEDER**
LWÓW, SYKSTUSKA 7.
WYSYŁKA na prowincyę odwrotnie. UWAGA na
firmę S. FEDER i Nr. domu SYKSTUSKA 7.

Młody inteligentny bogaty kupiec warszawianin
pochodzi z najlepszych rodzin w Galicyi Ży
pragnie poznać młodą, inteligentną, piękną, el
gancką pannę lub wdowę bezdzietną. Cel m
trymonialne pożądane eleganckie urządzone kom
fortowe mieszkanie w śródmieściu. Oferty d
„Chwili“ pod „KUPIEC“.

KALOSZE i ŚNIEGOWCE

hurtownie i detalicznie **po cenach fabrycznych** pole
S. FEDER LWÓW, SYKSTUSKA 7
Uwagą na firmę S. FEDER i Nr. domu SYKSTUSKA

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“
Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hescheles
„Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika 11

Nr. 1716 Lwów, poniedziałek 24. grudnia 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I p. KONTO P.K.O. 142.254

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 60.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 1,500.000 Mk., zam. 1,680.000 Mk., zagr. 1,950.000.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszpaltowy milim. 15.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszpaltowy milim. 45.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 48.000 Mk., w tekście i przed kroniką 75.000 Marek, ogłoszenia na pierwszej stronie 90.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 60.000 Mk., najmniej 10 wierszy 600.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 10.000 Mk., matrymonialne, prywatne korespondencya, kupno-sprzedaż 14.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 30,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 15.000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 90.000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

Pierwszy eksperyment p. Grabskiego

WAŻNE DLA HURTOWNIKÓW!
Pończochy, rękawiczki, trykotaże, guzi i, nici wszelkie towary galanteryjne po cenach bezkonkurencyjnych poleca:
KLEINER, WIESENTHAL i BLEICH
Furmańska 4.

Gimnazjum Humanistyczne
Gminy Żyd. w CHEŁMIE
poszukuje od 1 stycznia 1924 r.
nauczyciela (ki)
jęz. hebrajskiego i religii.
Oferty: LWÓW, ul. BEMA L. 12 B.
C. LIEBEROWA. 10661

In hoc signo.

Mowa wygłoszona przez duchowego przywódcę lewicy polskiej, posła Stanisława Thugutta w dyskusyi nad ekspose prezesa Rady Ministrów stanowić będzie pod pewnym względem dla historyka ewolucyi myśli państwowej w Polsce kamień graniczny. Dzieje Polski jako niepodległego państwa urwały się w momencie gdy świt demokratycznych i liberalnych idei Zachodu rzucił swe blaski na dogorywającą państwowość. W smutnym okresie zaborów rozwijały się te idee, ale jako cieplarniany kwiat teoryi. W życiu nie było możności urzeczywistniania ich, gdyż nie było państwa, zaś gdy nastał promienny świt wyzwolenia, zwiędło wątłe cieplarniane kwiecie. Myśl nowoczesnego Polaka rozpoczęła budzącą się do państwowego życia polityce dyktować wskazania inne, dawać dyrektywy oboe długoletniej tradycyi. Brzmiały w nich odnośnie do polityki narodowościowej w Polsce aż nadto znane echa. Kto się w nie wsłuchał, dosłyszał w tym zgiełku głosów i prusackie ausrotten i krwawy grymas Pobiedonoscewa i strusią politykę austryackich hofratów z starego gmachu Am Hof. Snuła się czarna nić eksterminacyjnej polityki przez cały przeciąg Sejmu Konstytucyjnego, z tryumfem święciła narodziny pierwszego rządu opartego jedynie i wyłącznie na większości polskiej w sejmie drugim i doprowadziła niemal państwo do katastrofy.

Wielka epoka — mówiono — nie zastała w Polsce wielkich ludzi. Jeszcze nie założono silnych fundamentów, nie wzniesiono rusztowań bytu państwowego — a już myśl i propaganda polityczna kulminowały w stwarzaniu urojeń: wroga wewnętrznego, którego prawem czy lewem, wprost czy ubocznie należało złamać i wyrzucić poza obręb życia państwowego. A gdy jedni w niepohamowany sposób nad urzeczywistnieniem tego planu pracowali, drudzy milczeli. Szalała demagogia prawicy a lewica przykucnęła trwożnie, aby nie ryzykować swej głowy w burzliwym posiewie reakcyi.

Stanisław Thugutt, człowiek ku któremu coraz częściej spogląda nadzieja demokratycznej Polski przerwał to milczenie. Jeszcze przed tygodniem wahał się i chwiał, wahał się nie z zasadniczych lecz psychologicznych motywów. Stanisław Thugutt zdaje się być indywidualnością szczerą, pełną i z otwartą przyłbicą wstępującą w szranki. Podobnej indywidualności nie można brać za złe jej wahań — ale trzeba uznać

Podatek majątkowy płatny w markach

Umowa podatników z wicepr. Korfantym nie doszła do skutku.
Na giełdzie silna zwyżka dolara.

Warszawa, 22. grudnia. (tel. własny). Jak mnie informują umowa z grupami podatników w sprawie wpłat zaliczek na podatek majątkowy w walucie obcej nie doszła do skutku. Wobec tego wszyscy podatnicy objęci umową którzy do 24. bm. mieli wpłacić zaliczki w walucie obcej, będą te zaliczki płacić w markach polskich.

Dowiaduję się także, że czynione są starania o przedłużenie terminu dla spłat tych zaliczek w markach polskich.

Umowa ta zawarta z b. wicepremierem Korfantym nie doszła do skutku z następujących motywów: **minister skarbu Grabski w rozmowie z przedstawicielstwem zainteresowanych stron, zwrócił uwagę na to, że ustawa o podatku majątkowym daje mu więcej przywilejów, aniżeli wszelkie zawarte umowy. Nadto i z tego powodu umowy musiałyby uledz rewizyi, albowiem, jeżeli inna ustawa zakazuje obrót obcemi walutami, rząd z drugiej strony nie może obejść tej ustawy i żądać od swoich obywateli zobowiązanych do przestrzegania i szanowania ustaw by podatek płacili w dolarach i frankach.**

Rzecz naturalna, że enuncyacya p. Grabskiego nie została bez wpływu na giełdę, która z miejsca zareagowała silną zwyżką dolara. Dolar, który dziś rano płacono 5,800.000 do 6,100.000 podskoczył w godzinach wieczornych do 6 milj. 400 tys.

———ooo———

Dni nowego rządu policzone?

Warszawa 22. grudnia (tel. własny) W kuloarach sejmowych ustęp wczorajszej mowy posła Thugutta dotyczący mniejszości narodowych wywołał najliczniejsze komentarze. Uważają ją za zwrot w polityce sejmu wobec mniejszości narodowych. Ex re omawiania tej sprawy jeden z posłów żydowskich tłómaczył wczoraj kilku posłom endeckim, że przez stworzenie koncepcyi czysto-polskiej większości endecya raz na zawsze uniemożliwiła sobie sprawowanie rządów. Endecy muszą zrozumieć, że jeśli 35 proc. obywateli mniejszości narodowych wyłączono od współpracy, endecy musieliby uzyskać conajmniej 80 proc. mandatów polskich, by móc utworzyć rząd oparty wyłącznie na większości polskiej. A to jest niemożliwem. Z tego też powodu runął tak skandalicznie rząd Chjeno-Piasta.

W kuloarach mówią poważnie o tem, że rząd p. Grabskiego nie utrzyma się długo, gdyż już na najbliższej sesyi sejmowej opozycya z posłem Thuguttem na czele wyrazi nowemu rządowi votum nieufności i tem samem go obali. Inicyatywę utworzenia rządu obejmie wówczas ponownie poseł Thugutt opierając się na większości złożonej z lewicy polskiej i mniejszości narodowych. Stanie się to bez względu na demagogię prawicy.

———ooo———

Konflikt PPS. z Wyzwoleniem.

Idzie tu o marszałka Rataja.

Warszawa 22. grudnia, (tel. własny). Stanowisko większości klubu P.P.S. wobec kandydatury marszałka Rataja wywołało olbrzymie rozgoryczenie wśród posłów robotników, którzy podczas głosowania w tej sprawie nie byli obecni na posiedzeniu klubu. Uchwałę tę przeforsował poseł Moraczewski wbrew sprzeciwu b. prezesa klubu posła Barlickiego. W tej sprawie poseł Moraczewski wręczył red. „Robotnika“ posłowi Perlowi artykuł mający uzasadnić, dlaczego P.P.S głosowało za marszałkiem Ratajem. Poseł Perl odmówił opublikowania. Artykuł ukaże się wobec tego w innem piśmie.

Gdy „Wyzwolenie“ interpelowało socyalistów, dlaczego nie solidaryzowali się z lewicą ludową, zasłaniał isię uchwałą Koła Żydowskiego, które rzekomo jeszcze przed decyzyą P.P.S. miało uchwalić opowiedzenie się za p. Ratajem. Jak mnie w „Kole“ poinformowano, oświadczenie posła M. nie odpowiada rzeczywistości, gdyż „Koło“ powzięło decyzyę dopiero po uchwale P.P.S.

Stanowisko P.P.S, w tej sprawie zaognilo jeszcze bardziej stosunki z lewicą ludową, które w ostatnim czasie doznały niemałego rozprzężenia.

walki jakie toczy w swej duszy, nim zdecyduje się na czyn, na postawę. Stanisław Thugutt zdaje się być z tych, którzy czyny liczą na zamiary i temu przypisać należy niepowodzenie pierwszego jego impetu przy rozwiązywaniu przesilenia gabinetowego. Ale jesteśmy świadkami — że, gdy wszystko w Polsce z olbrzymiem wzmożeniem się narodowych i państwowych zadań zmalało — poseł Thugutt rośnie, czar jego osobistości rozszerza się na coraz dalsze kręgi, jego hart zyskuje na sile — i Polska jutra, Polska silna i na poczuciu odpowiedzialności oparta, będzie tą Polską, która z jego moralnej siły, z wzrostu wewnętrznego tego tak brutalnie do niedawna przez prawicę zwalczanego człowieka skorzysta.

W dyskusyi zasadniczej nad exposé premiera Grabskiego nie wahał się poseł Thugutt z prostotą i siłą rzucić wyzwanie mętnym teoryom o wyłączności narodowego uprawnienia w państwie, za któremi kryje się — nie przekonanie — ale demagogia, nie wahał się raz stanowczo wskazać na macchiawelizm reakcyi, która tym dźwięcznie jeszcze w uszach bezkrytycznych mas brzmiącym frazesem uniemożliwić się stara konsolidacyę, zwarcie się wszystkich elementów żyjących pod orłem Republiki w solidarny państwowy organizm. „Na stronie“ za oczyma rozagitowanego ogółu — nie wahałaby się może prawica na kompromisy, nie wahałaby się sparaliżować postronnym konszachtem t. zw. „ideowego“ celu swej polityki. Śliska ta droga prowadzi jednak tylko do rezultatów, jakie wszelkie połowiczne konszachty wydają, do oszukiwania mas, które oddały jej głosy, i do oszukania kontrahentów. Poseł Thugutt postawił politykę narodowościową w Polsce na platformie zasadniczej. „Sprzeciwiam się stanowczo — mówił — dzieleniu posłów tej Izby na posłów dwu kategoryi, tembardziej obywateli tego państwa na obywateli dwóch kategoryi. Bardzo mocno przestrzegam, aby nie odpychać tej drugiej kategoryi poza granicę przyciągania państwowości polskiej“.

W jędrny i zdecydowany sposób została postawiona teza, która jest tezą państwową, w której po raz pierwszy rozwinięta i wykształcona odzywa się tradycya szczerej demokratycznej i europejsko-szerokiej myśli politycznej, która idzie na skruszenie i w imię dobra Rzeczpospolitej prędzej czy później skruszy chwast nacyonalistyczny, plewiący się po umysłowości publicznej narodu polskiego, który mieni się być ideą narodową a jest amalgamatem troistych poglądów i taktyk zaborczych.

Henryk Hescheles.

———ooo———

Rada Ligi Narodów a mandaty.

(*) Na sesyi Rady Ligi narodów w Paryżu, w dniu 12 bm. pod przewodnictwem Brantinga zajmywała się Rada sprawozdaniem komisyi mandatarnej z jej działalności w ostatnich czasach. (Jak wiadomo komisya powyższa ma za zadanie kontrolowanie i sprawdzanie rocznych sprawozdań z działalności państw mandatowych i wypowiedzieć się w kwestyach w sprawozdaniach poruszanych). Rada Ligi narodów zwróciła uwagę państw mandatowych na postanowienia w mandatach, zaznaczające, że kraje mandatowe mają być traktowane nie gorzej jak kolonie, a państwa mandatarne mają obowiązek dbać o polepszenie położenia ludności na terytoryach mandatowych. Wkońcu wyraziła komisya życzenie, by mandataryusze w swoich sprawozdaniach podawali dokładniejsze wiadomości o ekonomicznem położeniu ludności w krajach, będących pod władzą mandataryusza.

———ooo———

DOBRZE PROSPERUJĄCY
BROWAR PIWNY
będący w ruchu oraz słodownia wraz z wszelkiemi zapasami, inwentarzem martwym i ruchomym do SPRZEDANIA w większym mieście wschodniej Małopolski. — Bliższe szczegóły udziela firma „POLSKI DĄB“, Tarnów.

Poseł Wachowiak -- wojewodą śląskim.

Warszawa. 22. grudnia. (tel. wł.). „Kuryer Polski“ donosi, że poseł **Wachowiak do niedawna prezes N.P.R. objąć ma w najbliższym czasie województwo śląskie i w związku z tem skład mandat poselski.**

———ooo———

P. Witos w roli leadera Piasta

Warszawa, 22. grudnia. (tel. własny). P. Witos opuściwszy wspaniałe ubikacye pałacu namiestnikowskiego na Krakowskiem Przedmieściu — przeniósł się do skromnego pokoiku w Alejach Jerozolimskich. Zdetronizowany premier, oszukany przez endecyę wraca obecnie na teren parlamentarny. Stary gracz, jak go w Sejmie nazywają, nie chce bezczynnie siedzieć w spokoju. Na ostatniem posiedzeniu plenarnem Piasta został ponownie wybrany prezesem klubu Witos, w miejsce p. Dębskiego, któremu powierzono wiceprezesurę. P. Witos naśladuje p. Głąbińskiego. Ekscelencya utraciwszy fotel ministeryalny musiał się także zadowolić prezesurą Związku Lud. Narod.

———ooo———

Po sec si,

Warszawa, 22. grudnia. (tel. własny). Na piątkowem posiedzeniu Sejmu poseł Pluta składając deklaracyę imieniem secesycnistów „Piasta“ skupiających się w Związku Polskich Ludowców oświadczył, że klub ten wobec nowego rządu zachowa wolną rękę. W tem miejscu przerwał mowcy poseł Kowalczuk (Piast), wołając: „Jak się da to się zrobi“. Wieczorem prezes „Związku“ p. Pawłowski oraz poseł Bryl posłali p. Kowalczukowi swoich zastępców.

———ooo———

Sojusznicy o p. Kucharskim.

Warszawa. Organ Chrześcijańskiej Demokracyi „Dziennik Bydgoski“ zamieszcza na naczelnem miejscu następującą notatkę, poświęconą p. Kucharskiemu, a pochodzącą niewątpliwie z kierowniczych kół tego stronnictwa. Dziennik pisze mianowicie:

„Pewne koła rozsiewają pogłoski, jakoby przesilenie rządowe nastąpić miało w chwili, gdy już, już miały być uzdrowione nasze stosunki finansowe i ukazać się miał złoty polski — uniwersalne lekarstwo na wszystkie dolegliwości gospodarcze. Pogłoski te są nieprawdziwe, a za cel mają ratowanie opinii p. Kucharskiego, który **stosunki skarbowe zabagnił jak żaden inny minister. Na podstawie** najwiarogodniejszych informacyj zapewnić możemy, że robota p. Kucharskiego nie zbliżała nas do uzdrowienia stosunków, raczej oddalała. Znawcy spraw skarbowych doszli do przekonania, że z p. Kucharskim sanacyi skarbu przeprowadzić nie można, a złoty polski jego pomysłu byłby zawisł w powietrzu jak marka polska. Przyznać to musieli nawet jego przyjaciele polityczni i dlatego zgodzili się na usunięcie go jeszcze przed dymisyą całego rządu. Stało się to na skutek stanowczego oświadczenia wicepremiera Korfantego, że nie myśli gromadzić funduszów sanacyjnych, aby je p. Kucharski na dzikie eksperymenty roztrwonił.

Skoro taki stan rzeczy jest ustalony, po[co] więc głosić nieprawdę?“.

*

Dzienniki narodowo-demokratyczne zamieszczają obecnie tekst listu, którego autorem jest b. minister skarbu Kucharski a wystosowany do b. prezydenta ministrów Witosa. W piśmie tem stara się wykazać p. Kucharski, że dzień 15 grudnia miał być przełomowym w stosunkach finansowych Polski, gdyby nie obalenie gabinetu. P. Kucharski ryzykuje twierdzenie że 15 grudnia druk banknotów będzie częściowo wstrzymany. Jak w rzeczywistości wygląda gospodarka p. Kucharskiego to świadczy o tem ostatni komunikat P.K.K.P. zapowiadający emisyę nowych banknotów tym razem dziesięciomilionowych.

Ważna jest data owego listu, 12. grudnia. A zatem w dniu w którym powszechnie mówiono o dymisyi p. Kucharskiego.

W środę dnia 12 bm. oświadczył pan minister spraw zagranicznych Roman Dmowski na radzie gabinetowej, że bluffy p. Kucharskiego, jego nieprawdomówność i jego krętactwa, podkopały zagranicą wiarę w jego osobę i osłabiły autorytet Polski. Pan Dmowski zażądał kategorycznie usunięcia p. Kucharskiego.

P. Kucharski wysyłając list do p. Witosa myślał że tą drogą potrafi umocnić swoją pozycyę.

———ooo———

Ustawa o pełnomocnictwach.

Warszawa. (AW). Konwent seniorów zbierze się dla załatwienia ustawy o pełnomocnictwach w dn. 2 i 3. stycznia, pełny Sejm 4. i 5. stycznia. Do Senatu przedłożenia te będą mogły wpłynąć 10. I. po świętach starego stylu.

Warszawa. 22. 12. (tel. wł.). P. P. S, zajmie wobec ustawy o specyalnych pełnomocnictwach dla rządu stanowisko negatywne. Uważa ją bowiem za sprzeczną z konstytucyą.

———ooo———

Marszałek Piłsudski konferuje z prez. Wojciechowskim.

Warszawa. 22. grudnia. (tel. wł.). Marszałek Piłsudski odbył dziś dłuższą konferencyę z prez. Wojciechowskim.

Poincare o polityce Francyi wobec Niemiec.

Paryż. (Pat.) Poincare wygłosił w Izbie deputowanych przemówienie, w którem biorąc całkowitą odpowiedzialność za politykę rządu, oświadczył, że polityka ta nie obawia się

światła ani sprzeciwu.

Zaznaczył dalej, że nikt nie otrzymał od rządu francuskiego misyi popierania reakcyi w Niemczech

Mówiąc o wstrzymaniu się Niemiec od spłaty odszkodowań Poincare podkreślił, że Francya dopiero 1. stycznia 1923 roku uzyskała od Niemiec na poczet długu wynoszącego 132 miliardy, spłatę w wysokości 20 miliardów czyli to co rząd niemiecki powinien był zapłacić w maju 1922 r. Francya dała istotnie dowody umiarkowania i cierpliwości.

Bierny opór zastosowany na terenie okupowanym wywołał zaburzenia ekonomiczne, których wywołanie przepisywano niesłusznie okupacyi Zagłębia. Jeżeli Niemcy zmieniły swój pogląd i zaprzestały biernego oporu to stało się to z powodu, że przyszły do przekonania, iż muszą się liczyć z wolą i siłą Francyi.

Na podstawie danych statystycznych Poincare wykazał, że Francya uzyskała w tym roku więcej niż w roku ubiegłym. Dalej zaznaczył Poincare, że Francya nie zrzeknie się zastawów dopóki Niemcy nie zapłacą odszkodowań.

Poincare wyraził zadowolenie z powodu serdecznej współpracy wszystkich sojuszników w komitecie rzeczoznawców. W sprawie proponowanego przez Niemcy podjęcia rokowań z Francyą, oświadczył Poincare, że Francya nie zgodzi się nigdy na pozbawienie komisyi odszkodowań jej praw i że zgadza się z Belgią iż nie należy podejmować dyskusyi, któraby mogła naruszyć autorytet komisyi sojuszniczej lub gen. Degoutte'a.

Francya nie zgadza się również na bezpośrednie uregulowanie w porozumieniu z Berlinem sprawy losu w Nadrenii.

———ooo———

Papież w obronie aresztowanych z Z. Ruhr.

Rzym. (Pat.). Papież wystosował prośbę do prezydenta ministrów Poincarego, aby ułaskawił skazanych i aresztowanych z powodu zajść w Zagłębiu Ruhr i aby pozwolił wydalonym na powrót do ojczyzny. W Watykanie panuje przekonanie, że Poincare przychyli się do prośby papieża.

Nowe kroki Niemiec u rządu francuskiego.

Paryż. (Pat.). Bn. Tgblt. donosi z Berlina, że rząd Rzeszy zamierza przedsięwziąć w najbliższym czasie nowe kroki u rządu francuskiego. Charge d' affaires von Hoesch doręczy mianowicie Poincaremu memoryał rządu Rzeszy podający szczegóły uzupełniające ostatnią propozycyę w sprawie wznowienia bezpośrednich rokowań co do Nadrenii i Zagłębia Ruhr. Podobny krok byłby podjęty również w Brukseli. Demarche von Hoescha nastąpiłaby równocześnie z mianowaniem go ambasadorem niemieckim w Paryżu.

Stany Zjednoczone chcą uznać Rosyę.

Włochy również.

Londyn. (Pat.). Reuter z Waszyngtonu. Komisya do spraw zagranicznych senatu pod przewodnictwem senatora Lodge'a, zbierze się zaraz po świętach, dla rozpatrzenia całokształtu stosunków z Rosyą. Decyzya ta zapadła w związku ze złożonym przez senatora Boraha wnioskiem, wzywającym parlament Stanów Zjednoczonych do uznania rządu sowieckiego. Senator Borah motywuje swój wniosek tem, iż nie ma bezspornych dowodów prowadzenia przez rząd sowiecki propagandy wywrotowej w Stanach Zjednoczonych.

Rzym. (Pat.). Rokowania w sprawie uznania przez Włochy Rosyi sowieckiej, posuwają się szybko naprzód. Z miarodajnych źródeł donoszą, że uznanie Rosyi de iure jest kwestyą najbliższych dni. Ze strony Rosyi istniała dotychczas tendencya zwalniania tempa pertraktacyi, ponieważ Sowiety chciały dać pierwszeństwo w uznaniu Rosyi ewentualnemu rządowi Labour party. Obecnie jednak na skutek instrukcyi z Moskwy, prowadzone są w Rzymie rokowania bez ociągania się.

———ooo———

Upadek dynastyi w Grecyi - faktem dokonanym.

Ateny. (Pat.). Rząd wystosował wczoraj wieczorem do Venizolesa depeszę, w której wyraża przekonanie, iż czyni zadość większości narodu i parlamentu, oraz całej armii i floty, prosząc Venizolesa, aby przybył do Grecyi o ile możności przed zwołaniem Zgromadzenia Narodowego. Depesza wyszczególnia następnie motywy, które wskazują, na konieczność powierzenia Venizelosowi władzy i zaznacza, iż nie będą mu stawiane żadne warunki, ani zastrzeżenia.

Inna depesza, podpisana przez z górą 300 posłów zredagowana w tym samym sensie, przysłana została Venizelosowi dzisiaj. Pozatem wysłała depeszę do Venizelosa wzywającą go do powrotu do kraju, grupa liberałów republikańskich, oraz generał Pangalos. Depesze te zaznaczają, iż upadek dynastyi jest faktem dokonanym.

Żydowski świat robotniczy w Ameryce wobec Erec Izrael.

Prezes Związku Żyd. Zrzeszeń Zawodowych o Palestynie. — „Bundyzm" a Erec Israel. — Jak będzie wyglądała akcya pomocy dla robotników palestyńskich.

W jednym z ostatnich numerów podaliśmy wywiad nowojorskiego „duș jid. Folk" z gen. sekretarzem Związku Żyd. Zrzeszeń Zawodowych (Unons) p. M. Feinem w sprawie pomocy dla robotników żydowskich w Palestynie. Obecnie zamieszcza to samo pismo bardzo ciekawą rozmowę swego współpracownika z prezesem potężnej organizacyi p. R. Guzkinem, długoletnim działaczem amerykańskiego żyd. świata robotniczego, z przekonań i przynależności partyjnej, Bundystą.

O akcyi na rzecz robotników żyd. w Palestynie oświadczył R. Guzkin co następuje:

Na sprawę patrzeć muszę ze stanowiska czysto rzeczowego i praktycznego. Program „Bundu" nie jest martwym dogmatem, lecz częścią życia. Gdy widzimy, że rozwija się centrum robotnicze żydowskie, ma ono w nas zapewnioną pomoc bratnią i solidarność. **Być przeciw palestyńskim robotnikom tylko dlatego, że tworzą to w co wierzą: ojczyznę i że mówią językiem, który uniwersalizowali tj. hebrajskim byłoby nielogicznem, byłoby absurdalnem.** Z takiego tytułu możnaby bowiem być przeciwnikiem robotników każdego kraju, którzy w nim widzą swoją ojczyznę i mają swój język.

Wprost przeciwnie: ponieważ jesteśmy bundystami i socyalistami jesteśmy zainteresowani w powiększeniu sił produkcyjnych każdego narodowego zbiorowiska. Jeśli chodzi o Palestynę, to jest nam to szczególnie drogie, ponieważ może tam być utworzone centrum emigracyjne, w obecnych warunkach jedyne dla prześladowanej ludności żydowskiej. Niestety możliwości emigracyjne w Palestynie są bardzo szczupłe nie stanowią odpowiednika potrzeb emigracyjnych żydostwa. Jeśli jednak wśród tak ubogich warunków było możliwem zorganizować kilkadziesiąt tysięcy robotników żydowskich, którzy są członkami amsterdamskiej międzynarodówki — działalność ta ma przed sobą przyszłość. Toteż powitaliśmy gdezwę towarzyszy palestyńskich i jest naszem życzeniem uczynić wszystko, by otrzymali naszą pomoc braterską.

Dokładnego planu akcyi jeszcze nie mamy. Jedni proponują akcyę zbiórkową, inni zastosowania nowych metod, n. p. samoopodatkowania robotników żydowskich, ofiarowania pół dnia pracy na cele akcyi. Należy jeszcze poświęcić pewien okres czasu na spopularyzowanie akcyi.

Czy należy oczekiwać opozycyi w kołach robotniczych?

Zupełnie bez opozycyi sprawa nie pójdzie. Mamy ws zeregach naszych dość „ortodoksów", którzy stoją na straży starych świętych dogmatów i drżą z obawy, by to nie prowadziło do nacyonalizmu i reakcyi. Ale wielka masa aktywnych kół robotniczych ma o wiele szerszy horyzont patrzenia na zagadnienia życia.

To co się rozegrało w życiu żyd. od czasu wojny aż po dzień dzisiejszy musiało oczywiście logicznie myślącego działacza robotniczego zmusić do rewizyi niektórych punktów jego światopoglądu i innego sposobu myślenia o okropnem położeniu narodu żydowskiego po wojnie. I jeśli widzimy dziś wielkie masy żydowskie ożywione pragnieniem osiedlenia w Erec Israel celem zabezpieczenia **sobie egzystencyi politycznej i społecznej w charakterze twórczych i produktywnych żywiołów — to musi je poprzeć każdy odpowiedzialny przywódca robotniczy.**

———ooo———

Kronika spraw żydowskich.

Echa ekscesów antyżydowskich.

(*) Z oficyalnych źródeł niemieckich w Waszyngtonie otrzymał korespondent Ż.A.T. oświadczenie, zawierające zaprzeczenie faktu, jakoby ekscesy antyżydowskie w Niemczech były dziełem zorganizowanej antyżydowskiej agitacyi. Wedle tego oświadczenia ekscesy wywołane zostały w czasie rozruchów głodowych.

W oświadczeniu swem ambasador niemiecki w Waszyngtonie mówi im. i. co następuje:

Ogólna demoralizacya, która zapanowała obecnie w całych Niemczech, głównie w Berlinie, był powodem, że w dniach ostatnich zaszły rozruchy, które tłómaczy się antyżydowską agitacyą. Tylko rozpaczliwe położenie z powodu głodu ,zmusiły rzesze do rabunku w piekarniach i szpichlerzach, napadów i plądrowania w sklepach żydowskich. Ruch ten nie jest antyżydowski, lecz rezultatem rozpaczliwej sytuacyi głodowej ludności.

Możliwe jest, że tu i ówdzie antysemityzm odgrywał główną rolę, ogólne jednak położenie w Niemczech jest tak skomplikowane a brak artykułów żywnościowych jest tak wielki, że głód doprowadził do rozruchów. Rząd uczynił wszystko, by zapobiec napaściom. Berliński komisarz policyjny wydał komunikat, z którego też wynika, że rozruchy były spowodowane klęską głodową...

Z ostatniej chwili.

Moskalewski — nadal komisarzem oszczędnościowym.

Warszawa. (Pat.). Prezes Rady ministrów polecił na podstawie jednomyślnej uchwały Rady ministrów dnia 22. b. m. dotychczasowemu nadzwyczajnemu komisarzowi oszczędnościowemu wojewodzie lubelskiemu p. Moskalewskiemu dalsze pełnienie jego funkcyi.

Wycofanie projektu ustawy o pracy chałupniczej.

Warszawa. (Pat.). Jak się dowiadujemy, Ministerstwo pracy i opieki społecznej wycofało z sejmu projekt ustawy o pracy chałupniczej.

B. min. Szeptycki — inspektorem IV. Armii.

Warszawa. (AW). B. min. spr. wojsk. gen. Szeptycki objąć ma z powrotem stanowisko inspektora IV. Armii w Krakowie.

Poseł Zamojski przyjeżdża do Warszawy.

Warszawa. (AW). Poseł polski w Paryżu Zamoyski w odpowiedzi na 2-gą depeszę z propozycyą objęcia min. spraw zagr. w gabinecie Grabskiego zawiadomił, że przybędzie do Warszawy i na miejscu udzieli odpowiedzi.

Konferencya z prawnikami w sprawie projektu ustawy o pełnomocnictwach.

Warszawa. (Pat). Z inicyatywy prezesa Rady ministrów odbędzie się w dniu 28. grudnia b. r. w biurze marszałka Rataja konferencya profesorów prawa z poszczególnych wszechnic polskich w sprawie projektu ustawy o pełnomocnictwach dla rządu. Zaproszeni zostali między innymi marszałek senatu Trąmpczyński, prof. Jaworski z Krakowa, Cybichowski i Lutotański z Warszawy, Komarnicki z Wilna i **Starzyński ze Lwowa.**

Zaprzysiężenie gabinetu Grabskiego.

Warszawa. (AW.). Wczoraj rano odbył się akt zaprzysiężenia członków gabinetu p. Grabskiego

Dr. Schacht — prezesem Banku Rzeszy.

Berlin. (Pat.). Zgodnie z propozycyą Rady państwa, prezydent Rzeszy zamianował komisarza walutowego Dr. Schachta prezesem Banku Rzeszy Dr. Schacha zatrzymuje przytem stanowisko komisarza walutowego.

Stanowisko prez. Sahma zachwiane.

Gdańsk. (Pat) „Baltische Presse" donosi że w kołach niemieckich nacyonalistów i niemieckich socyalistów narodowych w Gdańsku ujawnia się niechęć do prezydenta Sahma. Opozycya wzmaga się do tego stopnia, że stanowisko Sahma należy uważać za zachwiane. Przyczyny tej opozycyi kół prawicowych należy szukać w dziedzinie polityki wewnętrznej. Koła prawicowe zarzucają Sahmowi brak należytej energii wobec lewicy. Za męża zaufania prawicy, mającego zająć stanowisko prezydenta senatu, uważa się senatora Volkmanna, któremu koła prawicowe poczytują za wielką zasługę jego stanowisko w sprawach polskich i podatkowych.

Ludendorff i Hitler silnie strzeżeni.

Berlin. (Pat). Z Monachium donoszą, że w ostatnich dniach obostrzono znacznie t. zw. areszt honorowy Ludendorffa. W Monachium, Rosenheim i innych miastach bawarskich, dokonano licznych aresztowań wśród narodowych socyalistów. Również Hitler jest silnie strzeżony

———ooo———

Ku czci śp. Prez. Narutowicza

Uroczysta Akademia w ratuszu

Lwów, 23. grudnia.

W dniu wczorajszym odbyła się staraniem Obywatelskiego Komitetu m. Lwowa ku czci Pierwszego Prezydenta Rzeczypospolitej, śp. Gabryela Narutowicza, zamordowanego od skrytobójczej kuli fanatyka endeckiego w pamiętnych dniach grudniowych u. r. uroczysta akademja.

Salę wypełniły po brzegi tłumy publiczności W znacznej ilości zjawiła się młodzież szkolna Przybyła też generalicya, oraz delegaci Sejmu i Senatu, Prezydyum miasta reprezentował prez. Neumann. Powszechną uwagę zwracał brak delegatów władz na sali.

Uroczystość rozpoczęło piękne przemówienie red. Laskownickiego, który skreślił życiorys śp. Narutowicza. Następnie chór Tow. Muzycznego odśpiewał „Ojcze nasz". Z kolei wygłosił przemówienie poseł Anusz, Mówił on: Gabryel Narutowicz wybrany przez Zgromadzenie Narodowe Pierwszym Konstytucyjnym Prezydentem Rzpltej, jadąc do Sejmu, dla złożenia przed nim przysięgi, po drodze został przez gawiedź uliczną obrzucony kamieniami, i błotem, On pierwszy Kierownik nawy państwowej. W kilka dni później padł On od skrytobójczej kuli. Robiono Mu zarzuty, że „jest obcy krajowi człowiek", On który był najlepszym obywatelem Państwa i najgorętszym patryotą. a podczas pobytu w Szwajcaryi — ambasadorem polskości. Taki człowiek musiał zejść ze świata, w chwili gdy był u zarania nowej pracy dla drogiej Mu ojczyzny. Dziś, gdy czcimy cześć Zmarłego — a żyjemy w dobie rozszalałej prywaty i walk partyjnych — godzi się przypomnieć ideały śp. Narutowicza i wprowadzić je w życie. Postępujmy wedle asad głoszonych przez Niego, a oddamy Jego prochom — najgłębszą cześć.

Następnie przemówiła p. J. Krausówna, poczem prof. Krzyżanowski wygłosił okolicznościowy wiersz p. t. „Prezydencie" oraz „Duch Kordyana w podziemiach katedry". Zakończyły podniosłą uroczystość pieśni, odśpiewane przez chór Tow. Muzycznego.

*

— **Za spokój duszy śp. Prezydenta Gabryela Narutowicza.** Staraniem Gminy wyznaniowej izraelickiej odprawione zostały dnia 22. grudnia 1923 w gminnej synagodze postępowej podczas uroczystego nabożeństwa sobotniego modły za spokój duszy śp. Prezydenta Gabryela Narutowicza przez rabina Dra Guttmana w asystencyi kantora i chóru.

Waloryzacya opłat skarbowych

Lwów, 22. grudnia.

Z dniem 1. stycznia 1924 r. wchodzi w życie ustawa z dnia 6. grudnia 1923 r. o zastosowaniu stałej jednostki do obliczania danin publicznych (Dz. U. Rzp P. Nr. 127 poz. 1044 z 1923 r.), która również w dziedzinie opłat skarbowych (należytości stemplowych i bezpośrednich) wprowadza stosowanie

waloryzacyi

nietylko odnośnie do zaległych, lecz również do bieżących należności.

Izba skarbowa zwraca tedy uwagę interesowanych płatników, że dla własnego dobra winni natychmiast a najpóźniej przed 1. stycznia 1924 r. umorzyć całkowicie swe zobowiązania należytościowe, na które otrzymali wezwania płatnicze, choćby termin zapłaty przypadał po 1. stycznia 1924, gdyż wczesna całkowita zapłata uchroni ich od następstw waloryzacyi.

Znowu nowa taryfa maksymalna

Województwo komunikuje: Wskutek dalszej bardzo znacznej podwyżki cen bydła i nierogacizny, jaka w ostatnich dniach znowu nastąpiła, Województwo po wysłuchaniu reprezentacyi gminy miasta Lwowa i po porozumieniu się z Izbą handlową i przemysłową, tudzież z dotyczącemi stowarzyszeniami przemysłowemi, pozostawiając w mocy nadal aż do odwołania ustanowioną reskryptem z dnia 19. grudnia 1923 l. 4500/14 — VI taryfę maksymalną na mięso i przetwory ustanawia niniejszem z mocą obowiązującą od dnia 22-go grudnia 1923 aż do odwołania nową taryfę maksymalną na mięso wędliny i tłuszcze wieprzowe, a nadto także taryfę maksymalną na opał.

Wskutek tego od dnia 22-go grudnia w mieście Lwowie obowiązująca taryfa maksymalna przedstawia się w całości następująco:

I Mąka. Za 1 kg. mąki pszennej 40 proc. w sklepie 370.000 Mkp., za 1 kg. mąki pszennej 55 proc. w sklepie 290.000 Mkp.

II Pieczywo. Chleb o wadze 1 kg. z mąki żytniej 60 proc. 200.000 Mkp., chleb o wadze 1 kg. z mąki żytniejj 70 proc. 180.000 Mkp., 1 bułka o wadze 4 dkg. z mąki pszennej 40 proc 20.000 Mkp.

Ceny powyższe rozumieją się loco piekarnia

Za kilogramowy bochenek chleba można pobierać przy sprzedaży na straganie 5.000 Mk. przy sprzedaży w sklepie 10.000 mkp. więcej. Za bułkę przy sprzedaży na straganie o 1000 mkp. przy sprzedaży w sklepie o 1500 mkp. więcej. W restauracyach, cukierniach i kawiarniach można pobierać za pieczywo ceny o 40 proc. wyższe od cen loco piekarnia.

III. Mięso. za 1 kg. mięsa wołowego z dokładką najwyżej 20 proc. 1,100.000 mk., za 1 kg. mięsa wieprzowego z dokładką najwyżej 20 proc. 1,000.000 mk., za 1 kg. mięsa cielęcego z dokładką najwyżej 20 proc. 700.000 mk., za 1 kg. mięsa baraniego z dokładką najwyżej 20 proc. 800.000 mk., za 1 kg. mięsa wołowego koszernego z dokładką najwyżej 20 proc. 1 milj. 500 tys. mk., za 1 kg. mięsa cielęcego 800.000 mk.

Ceny mięsa bez dokładki o 20 proc. wyższe, ceny podrobiu o 40 proc. niższe od cen powyższych.

IV. Wędliny: Za 1 kg. cabanosa 2 milj. mk., za 1 kg. wędzonki gotowanej 1,600.000 mk., za 1 kg. kiełbasek (chrzanówek), rolady i zająca 1,600.000 mk., za 1 kg. karczku wędzonego 1,400.000 mk., za 1 kg. wędzonki surowej 1,150.000 mk., za 1 kg. kiełbasy siekanej zwykłej (szynkarskiej) 1,100.000 mk., za 1 kg. salcesonu zwyczajnego 1,000.000 mk., za 1 kg. salami suchego agramskiego 3,000.000 mk., za 1 kg. kiełbasy surowej do smażenia 850.000 mk., za 1 kg. polędwicy na kotlety 800.000 mk., za 1 kg. kiszki zwyczajnej 500.000 mk.

V. Tłuszcze: za 1 kg. smalcu wieprzowego 1,500.000 mk., za 1 kg. sadła 1,200.000 mk., za 1 kg. słoniny wędzonej 1,150.000 mk., za 1 kg. słoniny zwyczajnej 1,100.000 mk., za 1 kg. słoniny paprykowanej 1,800.000 mk.

VI. Opał: za 100 kg. węgla górnośląskiego z dostawą do domu wprost z dworca lub na składach u kupców 2,450.000 mk., za 100 kg. j. w. węgla z zagłębia dąbrowieckiego 2 milj. 400 tys. mk., za 100 kg. j. w. węgla z zagłębia jaworznianskiego 2,100.000 mk., za 100 kg. drzewa bukowego rębanego loco skład 1,320.000 mk za 100 kg. koksu loco skład 3,500.000 mk.

KOMUNIKATY TEATRALNE.

— **Przedsprzedaż świąteczna biletów teatralnych** już się rozpoczęła we wszystkich kasach. W oba dni świąteczne Teatr Wielki daje popołudniu „Betleem Polskie" Rydla uzupełnione aktualnemi postaciami przez znanego poetę J. Wiśniowskiego. Reżyseruje p. Okornicki. W Teatrze Nowości popołudniu w pierwszy dzień świąt „Miłość cygańska", w drugi „Madame Pompadour", wieczorem w te dni „Dziewczę z Holandyi" i „Księżniczka Olala". W Wielkim Teatrze w pierwszy dzień wieczorem „Faust" w drugi „Carmen". obie opery cieszące się stale u nas wielkiem powodzeniem. W Teatrze Małym rozśmieszać dalej będzie widzów „Pokojówka" oraz „Sprawa Kaisera". Jest więc istotnie w czem wybrać i zabawić się znakomicie. W interesie publiczności pożądanemby było jak najwcześniejsze nabywanie biletów, gdyż bardzo często teraz brak ich jest przed samem przedstawieniem.

Zamiętajcie o Uzdrowisku dziecka żyd. w Dębinie!

NADESŁANE.

Do moich P. T. Odbiorców!

Dostałem świeży transport świeczników z bronżu, stylowych lamp nocnych (najnowsze modele), ompuleL i abażurów

Zapalniczki elektr. zużywające minimum prądu z podstawą marmurową fabrykacji Emil Rees

ROZALIA KARAJE, Lwów, Sobieskiego 12.

Podziękowanie.

W. Pani Dr. Loli Fuellenbaum, zamieszkałej przy ul. Zamarstynowskiej l. 1, serdeczne podziękowanie tą drogą składamy, za wyleczenie z niebezpiecznej skórnej choroby syna naszego. — Diamandsteinowie. 10643

Dziś, w niedzielę d. 23 grudnia

Bal Jubileuszowy

zw młodz. syon. „Hacair".

Od Wydawnictwa

Wskutek ponownej, nieprzewidzianej zwyżki kosztów papieru i produkcyi, zmuszeni jesteśmy w ślad za pismami warszawskiemi i krakowskiemi podwyższyć cenę pojedynczego egzemplarza z dniem 25. grudnia br. na

Mkp. 100.000

Od dnia 1. stycznia 1924 r. abonament wynosić będzie we Lwowie mkp. 2,500.000, na prowincyi 2,800.000 mk., zagranicą 3,250.000 mkp.

kronika.

TEATR WIELKI.

Niedziela o godz. 3 „Popychadło".
Niedziela o godz. 7 „Madame Butterfly".
Poniedziałek: teatr zamknięty z powodu Wilji.

TEATR MAŁY.

Niedziela o godz. 7 „Pokojówka szuka miejsca".

Poniedziałek: teatr zamknięty z powodu Wilji.

TEATR NOWOŚCI.

Niedziela o godz. 3.30 „Księżniczka Olala".
Niedziela o godz. 7 „Królowa Montmartru".
Poniedziałek: teatr zamknięty z powodu Wilji.

Teatr „BAGATELA", Rejtana 3.

Od 17. grudnia nowy program: Część I. „Instytut dla samobójców", sketch w 1. akcie. Część solowa: Chita & Dolores — Windheim — Marski. Część III.: „Dyablik", farsa w 1. akcie. Początek o godz. 8-mej wieczorem.

Uwaga! W dnie świąt Bożego Narodzenia dwa przedstawienia. Pierwsze o godz. 6-tej drugie o godz. 8,30.

— **Ze względu na szczupłą salę,** Dyrekcya urządza w dnie Bożego Narodzenia tj. we wtorek 25. i w środę 26. grudnia 1923 codziennie dwa przedstawienia z zupełnie nowym programem. Pierwsze przedstawienie od godz. 6-ej wiecz., drugie od godz. 8.30 wieczorem. Kasa w tych dniach czynna będzie od godz. 11 do 1 w południe i od 3 popoł. do końca przedstawienia.

Ukraiński Narodowy Teatr „Besidy"
(ul. Szaszkiewicza 5).

W niedzielę 23. bm. popołudniu o 3-ciej „Marusia Bohusławka", historyczny dramat ze śpiewami i tańcami w 5 aktach; wieczorem o godz. 7.30 „Czarnomorci", operetka ludowa w 3 aktach ,muzyka M. Łysenki .

———ooo———

„Chwila" pojawi się w poniedziałek i wtorek. Następny zaś numer „Chwili" ukaże się dopiero we czwartek o zwykłej porze.

— **W sprawie obecnej gospodarki kahału lwowskiego** odbędzie się dziś w niedzielę 23. b. m. o godz. 11 przed południem w sali Domu Narodnego przy ul. Rutowskiego, zwołana przez

Sala „Domu Narodnego“
ul. Rutowskiego 22.

Dziś w niedzielę o godz. 8 wiecz.
WIELKI
KONCERT

p. Ignacego Manna
bohaterskiego tenora opery lwowskiej
ze współudziałem
p. H. Lipowskiej primadonny opery lwowskiej
i p. Zopolha pierwszego basa opery lwowskiej

Odśpiewane zostaną obok arji znajznakomitszych oper również niesłyszane dotychczas we Lwowie **pieśni polskie i włoskie.**

Przy fortepianie p. Rosenthalówna

Bilety od 4 popoł. przy kasie.

Organizacyę syonistyczną

masowe Zgromadzenie ludowe

na którem Dr. Majer **Geyer** referować będzie na temat obecnej gospodarki Zarządu kahalnego.

Egzekutywa Organizacyi syonistycznej wzywa całą ludność żydowską do wzięcia tłumnego udziału w tem zgromadzeniu, **celem napiętnowania niesumienności i lekkomyślności, z jaką obecni rządcy Kahału zaprzepaszczają najżywotniejsze interesy największej gminy żydowskiej w kraju.**

— **Dziś** w niedzielę 23. grudnia 1923 odbędzie się w małej sali lwowskiego Kahału (ul. Bernsteina 12) o godz. 4-tej popoł.

Ogólne Zebranie szeklowców lwowskich

z następującym porządkiem dziennym:

1. Referat o „najbliższych zadaniach syonistycznych“ wygłoszą tow. poseł Dr. **Reich** i inż. **Landau**; 2. Sprawozdanie Komitetu lokalnego i wybór nowego komitetu lokalnego. Uprasza się wszystkich syonistów o przybycie na powyższe zebranie, od którego zależy dalszy rozwój pracy i organizacyi syonistycznej we Lwowie.

— **Otwarcie sklepów w niedzielę.** W myśl ustawy, z dnia 18. grudnia 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu, w dzisiejszą niedzielę, jako ostatnią przed świętami Bożego Narodzenia, wszystkie sklepy handlowe mogą być otwarte od godz. 1. w południe.

— **Poranki kinematograficzne.** Uniwersytet Ludowy im. A. Mickiewicza urządza trzy poranki kinematograficzne w kinie „Marysienka“ 23. grudnia, w niedzielę wyświetli film pt.: „Cuda śnieżnych szczytów“ w 6-ciu aktach. We wtorek 25. grudnia wyświetli program wesoły pt.: „Małpa psotnik“ w 5-ciu aktach. we środę 26-go grudnia przepiękny dramat w 6-ciu aktach pt. „Erotikon“. Wszystkie poranki rozpoczynają się punktualnie o godz. 12 w poł. Ceny zniżone.

— **W dzisiejszym Koncercie p.** Ignacego Manna, bohaterskiego tenora opery lwowskiej, biorą również udział p. H. Lipowska, primadonna naszej opery i pierwszy bas tej samej opery p. Zopoth.

Ze względu na bardzo bogaty program koncert wywoła zrozumiałe zainteresowanie. Bilety od 4 popoł. przy kasie w Domu Narodnym.

— **Na rzecz uzdrowiska w Dębinie** złożyli w ostatnich dniach w administracyi naszego pisma p. Spira (Wiedeń) 1 milj. mkp. a pani Henryka Wohlowa 2 milj. mkp.

— **Prof. Schorr w Kole Żydowskiem.** Na ostatniem posiedzeniu Koła Żydowskiego jawił się w charakterze gościa rabin prof. Schorr. Dostojnego gościa w serdecznych słowach powitał prezes Koła Żydowskiego. Dziękując za serdeczne przyjęcie prof. Schorr dał wyraz radości, że znajduje w Kole reprezentantów rozmaitych kierunków politycznych w zgodnej pracy dla dobra społeczeństwa żydowskiego.

— **Z życia młodzieży.** Wczoraj odbyła się uroczysta akademia jubileuszowa pięcioletniego istnienia związku młodz. syon. „Hazair“, który rozwija intenzywną pracę samokształceniową wśród młodzieży syonistycznej. Po przedstawieniu przez przew. Knossowa dotychczasowej działalności związku złożyło związkowi życzenia szereg mowców im. Egzekutywy stronnictwa syon., Centr. Kom. młodzieży syon., Funduszu Narodowego oraz bratnich związków i organizacyi młodzieży.

— **P.K.K.P. podaje do ogólnej wiadomości,** że oddziały jej z powodu świąt Bożego Narodzenia otwarte będą 24. b. m. do g. 11 rano. Izby obrachunkowe w dniu tym czynne nie będą. W dniach 25 i 26 b. m. oddziały będą zamknięte.

— **10-cio milionówki.** W dniu wczorajszym donieśliśmy za Patem, że P.K.K.P. wyda w najbliższych dniach banknoty 50-milionowe. Otóż obecnie Pat. wiadomość tę dementuje. Zaszła tu bowiem omyłka, gdyż chodziło o banknoty 10-cio milionowe, które już też weszły w życie.

— **„Teatr Polski“ Szyfmana wyjedzie do Wiednia i Pragi.** „W. Al. Ztg.“ donosi, że do Wiednia przybył do Warszawy dyrektor Szyfman celem nabycia prawa wystawienia kilku sztuk repertuaru wiedeńskiego. Szyfman projektuje na wiosnę tournee swego ensemblu do Wiednia i Pragi przyczem zamierza wystawić kilka sztuk polskich, oraz dramaty Szekspira i Ibsena. (Pat).

— **Włamanie do urzędu pocztowego.** W nocy z 12. na 13. bm. nieznani sprawcy włamali się do urzędu pocztowego na Bogdanówce, rozbili kasę wertheimowską i skradli gotówkę 52 milionów mk. Śledztwo w toku.

— **Podczas obławy w III dzielnicy,** jaką przeprowadziła ekspozytura śledcza w poszukiwaniu za złodziejami, aresztowano Emila Tarnawskiego, Piotra Krausa, Maryana Krausa, Józefa Ciągłę, Zofię Konieczną, Grzegorza Tymoszczuka i Edwarda Bobeluka.

— **Za kradzież tytoniu** i papierosów z budki inwalidzkiej Michała Janiszewskiego aresztowano w dniu wczorajszym Aleksandra Dyduka, od którego skradziony tytoń odebrano i oddano poszkodowanemu.

— **Nowa taryfa dorożkarska.** Dyrekcya policyi ogłosiła nową taryfę opłat za jazdy dorożkami w obrębie m. Lwowa, która przedstawia się następująco: I. Za pojedynczą jazdę w mieście t. j. z punktu do punktu miasta bez zatrzymania się dłużej jak 5 minut i bez zboczenia kierunku drogi (dorożka 2-konna dzień i noc) 180.000, dorożka 1-konna dzień i noc) 140.000, II. Do rogatek, na Zamek, Plac Powystawowy, Targi Wschodnie (2-k.) 360.000, (1-k.) 280.000. III. Za jazdę w mieście według czasu za pierwsze pół godziny (2-k.) 220.000, (1-k.) 200.000, za każdy zaczęty następujący kwadrans (2-k.) 110.000, (1-k.) 100.000. IV. Do i od dworców kolejowych z pak. (2-k.) 400.000, (1-k.) 320.000. V. Do oznaczonych miejsc: a) na Francówkę (górna część ul. Listopada), b) do ogrodu Kiselki, c) na Pohulankę, d) na Zofiówkę, e) do cmentarzy janowskich, f) rzeźni miejskiej, g) szkoły kadeckiej i na strzelnicę wojsk. k) do Sobieszczyzny, l) do stawu Kamińskiego, m) do zbiornika wodociągowego n) do boiska Sokołów (2-k.) 320.000 (1-k) 260.000.

— **Nie emigrować do Kuby!** Urząd Emigracyjny ponownie ostrzega emigrantów, którzy w tym roku nie mogli wyjechać do Stanów Zjednoczonych z powodu ograniczenia imigracyi, przed wyjazdem do Kuby. Według informacyi otrzymywanych z różnych źródeł, ci obywatele polscy, którzy dali się nakłonić do wyjazdu przez niesumiennych agentów, namawiających ich w celach zysku do kupna kart okrętowych, znajdują się w niezmiernie ciężkich warunkach zdrowotnych i materyalnych, **brak pracy i tropikalne upały są przyczyną nędzy i chorób,** a nieobecność polskiej placówki konsularnej uniemożliwia rozciągnięcie opieki nad niemi.

Przedostanie się przez Kubę do Stanów Zjednoczonych jest niemożliwe, gdyż władze amerykańskie zwiększyły czujność na granicach. Osoby, które usiłowały obejść tą drogą przepisy imigracyjne są surowo karane i odstawiane do kraju pochodzenia. Odradza się przeto stanowczo emigrantom do Stanów Zjednoczonych wyrabianie paszportów i kupowanie kart okrętowych do Kuby. Należy raczej czekać cierpliwie kolei wyjazdu do Stanów, lub w razie zbyt wielkich trudności pozostać w kraju na stałe.

— **Śmierć lotnika w morzu.** Wybitny lotnik amerykański, porucznik Lawrence B. Sperry, który pierwszy wykazał w marcu br. możliwość zaopatrywania samolotu w benzynę przez inny samolot podczas lotu, przybył na początku grudnia do Anglii dla zademonstrowania tam zbudowanego przez siebie samolotu o słabym silniku. Dnia 13. grudnia Sperry wzbił się w powietrze z lotniska Croydan, pod Londynem, w zamiarze dokonania lotu do Amsterdamu, gdy jednak samolot jego znajdował się nad morzem Północnem, w odległości około pięciu mil ang. od wybrzeży Anglii, ujrzano, że spada nagle do morza. Wysłana natychmiast na miejsce wypadku łódź ratunkowa, znalazła wprawdzie unoszony przez fale uszkodzony samolot Sperryego i walizkę jego, zwłok jednak lotnika nie odnaleziono.

— **U. S. A. 1000 dolarów lub 6 miliardów mkp.** wypłaci każdemu, kto otworzy wytrychem **zamek Conti z ochronną płytą pancerną. Continental** — Metallwarenfabrik Berlin, gener. zastępstwo: **Gustaw Kahane,** Lwów, Sobieskiego L. 12 (lokalne zastępstwa w niektórych niezajętych miastach do objęcia). 10655

Już otwarty sklep wódek
J. A. BACZEWSKIEGO
RYNEK 1. 1650

Do Szanownych Wyborców
Zarządu Synagogi Postępowej (Templum)

Szanowni Współobywatele! Poraz pierwszy od lat szeregu będziemy tej niedzieli mieli możność wypowiedzenia się w sprawie naszej Świątyni. Rozpisano nareszcie wybory do Jej Zarządu, którego dotychczasowy skład nie odpowiada wymogom i potrzebom tego Domu Bożego. Na zwołanych przez podpisany Komitet dwóch zebraniach przedwyborczych, cały szereg obywateli dał wyraz niezadowoleniu z dotychczasowej gospodarki templowej.

Świątynia odrapana, brudna i nieogrzana w zimie, dach dziurawy, ławki połamane i napół zmorszałe, najkonieczniejsze ubikacye bez urządzeń hygienicznych, oto zewnętrzny obraz. A wewnątrz chór zdekompletowany bez nut i bez dyrygenta. Wszyscy funkcyonaryusze Synagogi skarżą się na nędzne wynagrodzenie a oburzający system protekcyjny przy rozdziale miejsc wywołuje ogólne zgorszenie. Oto rezultaty pracy dotychczasowego Zarządu mianowanego zresztą, a nie wybranego.

Tak dalej być nie może! Potrzeba sił energicznych, pełnych zapału i ochoty do pracy.

Rozpisano nareszcie wybory.

Odbędą się one w niedzielę 23. grudnia od godz. 10 do 12.30 w sali Zboru izr., przy ul. Bernsteina.

Legitymacyi osobnych się nie rozsyła. Wybór jest tajnym i każdy wyborca musi się sam zgłosić do wyboru. Do spełnienia tego obowiązku obywatelskiego, zaprasza PT. Wyborców podpisany Komitet Obywatelski, wybrany na ogólnem Zgromadzeniu wyborców i prosi o oddanie głosu na kandydatów naszej listy, której kandydatami są:

1) Dr. Wasser Ozyasz, adwokat,
2) Buerger Izak, Prezes Rady Banku Kupieckiego,
3) Dr. Fried Maksymilian, adwokat,
4) Melzer Izak, Radca Kolei,
5) Mund Jakób, przemysłowiec,
6) Raps Marek, kupiec,
7) Wiesenberg Maks, kupiec.

Polecamy jak najgoręcej tych obywateli znanych z uczciwości, energii i gotowości do pracy obywatelskiej. Trzeba nam zarządu sprężystego, chętnie oddającego swój czas i pracę dla odrestaurowania i utrzymania tej Świątyni dla Chwały Bożej, dla godnego pielęgnowania modłów i nabożeństw, podnoszących ducha religijnego naszej społeczności.

Dlatego prosimy P. T. Wyborców oddać swój głos na naszą listę kandydatów, którzy tylko tę jedyną posiadają ambicyę, by swe siły oddać bezinteresownie naszej historycznej Świątyni i Jej służyć.

Lwów, 20. grudnia 1923.

Za Komitet Obywatelski: Dr. Ignacy Reiss, sekretarz; Wiktor Chajes, przewodniczący; Inż. Blass Karol, Braunstein Adolf, Dr. Brendel Maurycy, Brettler Juliusz, Czopp Adolf, Dr. Deiches Adolf, Dr. Dogilewski Mojżesz, Elster Alexander Fein Oskar, Felikś Natan, Finkelstein Maks, Flecker Zygmunt, Fraenkel Henryk, Friedlaender Józef, Glaserman Maks, Goldstaub Baruch, Dyr. Grabscheid Emil, Hamerman Baruch, Handwerker Jonas, Hirschtritt Itamer, Jaeger Ignacy, Dr. Kahane Josef, Karrach Josef, Kessler I., Klaften Benno, Korman Dawid, Krampner Maks, Kurzer Samuel, Dr. Lau Ignacy, Lentschner Józef, Dr. Lind Zygmunt, Lindenberger Wilhelm, Luft Saul, Margosches I., Mehrer Norbert, Mund Maurycy, Pollak Samuel, Politzer Bernhard, Riemer Salomon, Rubisch Arnold Schargel Oswald, Schlaefrig Emil, Seinfeld Jakób, Suesseles Marek, Topf Leon, Wallerstein Bernard, Wolisch Zygmunt, Wixel Jakób. 10653

Listy z kraju.

List ze Stanisławowa

(Wiec relacyjny senatora Dra Ringla. — Rada przyboczna jeszcze in statu nascendi. — „Straż interesów Państwa").

Staraniem miejscowej Egzekutywy syonist. odbył się w niedzielę 10 bm. wiec relacyjny senatora naszego województwa tow. dra Michała Ringla w przepełnionej sali tow. muz. im. Moniuszki. Po otwarciu wiecu przez wiceprezesa miejsc. organizacyi dra Zygmunta Horowitza, mówił sen. dr. Ringel „o położeniu polit. Żydów". Rozpoczynając od omówienia położenia Żydostwa w całym świecie, w którym fale reakcyi i antysemizmu przyjmować zaczyna — szczególnie w państwach zwyciężonych — zatrważające rozmiary, zwrócił się mówca do stosunków w Polsce, w której problemy finansowe i narodowych mniejszości dominującą odgrywają rolę. Sen. Ringel skreślił obraz stosunków sejmowych i senackich, wykazując, że mimo antysemickiej nagonki i opozycyjnego stanowiska „Koła Żyd." wobec rządów Sikorskiego i Witosa, zawsze ono stało na stanowisku państwowem i popierało państwowe konieczności. Mowca przedstawił działalność Koła w sprawie szynkarskiej, podatkowych, numerus clausus, ochrony lokatorów i wielu administracyjnych nadużyć. Pod koniec przypomniał sen. dr. Ringel społeczeństwu obowiązek intenzywniejszej pracy dla Erez Izrael strofując apatyę szczególnie u młodzieży tu i ówdzie się pojawiającą dla naszych żywotnych walk o prawa zarówno tu, jak w Palestynie. Mowę, utrzymaną na wysokim poziomie, jak niemniej rezolucye dra Horowitza wyrażającą „Kołu Żyd." i mowcy zaufanie i podziękowanie przyjął wiec frenetycznymi oklaskami per acclamationem.

Nowozamianowana rada poboczna przy tymczasowym zarządzie miasta nie ujrzała jeszcze światła dziennego dotychczas. Członkowie nie otrzymali dotąd jeszcze oficyalnej nominacyi, a kierownictwo spoczywa w ręku zast. śp. radcy Theodorowicza — pana Dąbrowskiego. Co do nowo zaproponowanego kierownictwa narazie ani słychu. Podobno cała ta sprawa, która spoczywa na biurku w Województwie załatwioną będzie po ustaleniu osoby wojewody stanisławowskiego, gdyż — mimo wiadomości półoficyalnych dotąd jeszcze nie nadeszła oficyalna nominacya p. Garapicha na wojewodę, wobec czego dr. Jurystowski, który wedle jednych wersyi ma otrzymać równorzędne stanowisko na Polesiu a wedle innych ma zostać naczelnikiem kancelaryi Prezydenta Rzpltej — dotąd jeszcze sprawuje swe funkcye.

Pod tytułem „Straż interesów Państwa w Stanisławowie" ukazała się tu w ub. tygodniu ulotka, zapowiadająca przekształcenie się w tygodnik. Pismo to stwierdza w kilku odezwach i artykułach konieczność bezwzględnego tępienia łapownictwa i nieróbstwa wśród urzędników, niesprawiedliwych wymiarów podatkowych, zatajania zysków, paskarstwa i szeregu innych powojennych objawów — pod których brzemieniem cierpi cała ludność — a w rezultacie też Państwo. Poza śmiałą, otwartą argumentacyą, cechuje wspomniane pismo ścisłą objektywność i niewidziane wprost dotąd stwierdzenie, że „nie prawica i nie lewica, ale ludzie źli tak z jednej, jak i drugiej strony gubią Państwo". Nie przesądzamy dalszej działalności stworzonego „Komitetu Straży" obejmującego nazwiska wprawdzie tylko samych Polaków, lecz bezsprzecznie najpoważniejszych osobistości, stwierdzić jednakowoż wypada, że jeśli ten Komitet nie stanie się z biegiem czasu instrumentem jakiejś partyi lub postronnych interesów lecz z całą równą objektywnością tępić będzie „swego" i „naszego" łapownika, paskarza, zatajacza czy nierobę — znajdzie napewno wiele sympatyi też wśród żyd. społeczeństwa, któremu wprowadzenie porządku w objętych przez „Straż" dziedzinach nietylko nie jest obojętnem, lecz bardzo pożądanem. Czy „Straż" utrzyma się na wyżynie pięknie sobie wytkniętych celów przyszłość okaże. (bj.)

Ze Skałata donoszą nam, że onegdaj bawił tam poseł Heller, który na zwołanym meetingu przedstawił działalność Koła Żydowskiego na terenie parlamentarnym. Po referacie zgromadzeni przyjęli rezolucyę wyrażającą posłom żydowskim, w szczególności posłowi Hellerowi uznanie za ich niestrudzoną pracę.

Ze Sanoka donoszą: Tutejszy Żyd. Klub amatorski odegrał dnia 10 bm. sztukę J. Gordina p.t. „Szchita". Uznanie należy się prezesowi klubu p. I Schachnerowi który z wielką precyzyą przygotował tę sztukę. On też odegrał ze zrozumieniem rolę rabina Krojnesa. Świetną była p. Goldblatt jako żona. Doskonała p. Wertberżanka jako Esterka, p. M. Wenig specyalnie predystynowany do roli Szmula i p. Selinger w komicznej roli Elkunego przyczynili się do uświetnienia interesującego przedstawienia. Również reszta zespołu trzymała się dzielnie, tak że wieczór pozostawił po sobie niezatarte wrażenie.

!! Nareszcie !!
SPOKÓJ i CISZA W BIURACH
!! Nareszcie !!

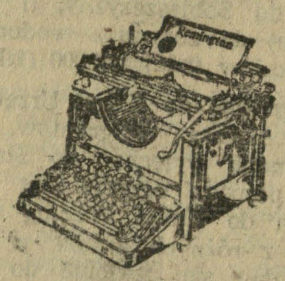

Nowy model Nr. 12.

„CICHY REMINGTON"
to najlepsza maszyna do pisania pisze — cicho i ma »idealne uderzenia«. —
TOW. BLOCK-BRUN SP. AKC.
Warszawa, Hotel Bristol, Lwów, Pańs a 11

Z Giełdy.

Walutowe notowania pozagiełdowe.

Lwów, 22. grudnia.

Dol. am. 6,300000, dol. kan. 5,900000, Kor. cz. 175000, Frnk. franc. 320000, fr. szw. 1,0750000 fr. belg. 290000, guld. hol. 2,300000, liry włoskie 260000, leje rum. 27000, Funty szt. 26,500000, Praga 180000, Czerniowce 27500.

Złoto: 20 Kor. 24,000000, 20 Mrkn. 27,000000 20 Frnk. 22,500000, 10 ruble 33,000000.

Srebro: Kor. 410000, 5 Kor. 2,100000, floreny 1,000000, ruble 1,600000, kopiejki 700000.

Giełda warszawska.

Warszawa, 22. 12. (Pat). Dolary St. Zjedn. 5940, Belgia 272, Holandya 2200, Londyn 25860 N. Jork jak gotówka, Paryż 309, 303, Praga 174500, Szwajcarya 1035, Wiedeń 83 i pół, Włochy 268, Franki złote 1,146800, 8 proc. pożyczka 8750, milionówka 200, Franki franc. 303.

Warszawa, 22. 12. (Pat). Bank dysk. 5500 Bank handlowy 4700, B. dla h. i p. 1800, Kred. warsz. 1600, B. zachodni 3250, B. małop. 1250 Przem. Lwów 820, Powszechny Kred. 190, B. związku ziemian 405, Cerata 310, Sole potasowe 9000, Kijewski i Scholce 5340, Spies 1750, Puls 560, Wildt 700, Chodorów 8725, Czersk 1150, Częstocice 5200, Gosławice 2400, Michałów 2500, Warsz. tow. fabr. cukr. 8350, Firlej 450, Łazy 360, Drzew. przem. handl. 1000, Warsz. tow. kop. węgla 11100, Cegielski 2100, Fitzner 12750, Lilpoop 1450, Modrzejów 19000, Norblin 2150, Ortwein 700, Ostrowieckie 26500, Parowozy 825, Pocisk 1000, Rohn 800, Rudzki 3350, Starachowice 6150, Trzebinia 860, Unia 22000, Ursus 2000, Zieleniewski 29500, Zjedn. masz. 975, Konopie 800, Żyrardów 510 milj., Belpol 120, Borkowski 1400, Hurt 600, Br. Jabłkowscy 395, Polbal 160, Skup skór 180, Synd. roln. 3100 Tkanina 175, Żegluga 325, Zach. tow. 320, Cmielów 1740, Elektryczność 3100, Kluczewska fabr. 1800, Polski przem. kor. 180, Nafta 950, Polski przem. naft. 1400, Nobel 1685, Lenartowicz 265 Pustelnik 1100, Siła i Światło 1600, Spirytus 7000, Haberbusch 7850, Polski Lloyd 560, Marynin 1200, Brown Boweri 2500, Suchedniów 4100 Leszczyński 8500, Przemysł leśny 250, Młynotwórnia 1700, Polski skład. pom. szkol. 100.

Giełda zurychska.

Zurych. 22. 12. (Pat). Holandya 217.25 N. Jork 574, Londyn 24.94, Paryż 29.10, Medyolan 24.80, Praga 16.79 i jedna czwarta, Budapeszt 0.0302, Belgrad 6.51 i jedna czwarta, Sofia 4.10 Wiedeń 0.0080 i siedem ósmych, Austr. kor. stempl. 0.0081.

Szwajc. Bankverein notował dziś nieoficyalnie markę polską 0.000080—0.000120, Berlin 0.0130—0.0137 za 10 miliardów.

Budapeszt. (Pat). Marka pol. 0.25—0.35.

Giełda wiedeńska.

Wiedeń. 22. 12. (Pat). Amsterdam 26820 Belgrad 803, Berlin 15.70, Bruksela 3144, Budapeszt 367, Bukareszt 371, Chrystiania 10380, Kopenhaga 12680, Londyn 307500, Madryt 9130, Medyolan 3064, N. Jork 70935, Paryż 3612, Praga 2079, Sofia 503, Sztokholm 18670, Warszawa 102—108, Zurych 12363.

Wiedeń. 22. 12. (Pat). Prioritety 571, Anglobank 353, Bank związkowy 224, B. obrotowy 160, B. ziemski kred. 443, Austr. zakł. kred. 344 Bank depozyt. 87.5, Laenderbank 391, Merkury 207, Unionbank 305, Żwinostenska 924, Kolej północna 20500, Kolej lwowsko-czern. 351, Koleje austryackie 865,5, Kolej południ. 206, Alpiny 721 Krupp 457.5, Tow. górn. hutn. 6185, Huta Poldi 951, Praskie tow. żel. 2230, Rima 224, Skoda 1338 Silesia 84, Apollo 855, Fanto 4300, Zieleniewski 313.8, Karpaty 525, Galicya 27500, Schodnica 1460 Siersza 175.

Giełda berlińska.

Kursa w milionach.

Berlin. 22. 12. (Pat). Amsterdam 1596000 Bruksela 188528, Włochy 183740, Londyn 18454250 N. Jork 4189500, Paryż 213465, Szwajcarya — 732165, Wiedeń 59850, Praga 123690.

Berlin. (Pat). Marka polska 697.000 do 730 tysięcy.

———ooo———

NADESŁANE

Z okazyi zaręczyn p. Dawida Kleina z p. Sarą Meller z Przemyśla oraz p. Mali Markdrorf z p. Herschmanem gratuluje serdecznie Żyd. Komitet Stow. »Haszt hr« w Sądowej Wiśni.

Do zaręczyn p. Racheli Schickler z p. E. Dauermanem gratuluje i życzy dużo szczęścia i jasnej przyszłości Osias Fischman z Turki n/S.

DROBNE OGŁOSZENIA.

MAŁŻEŃSTWA.

...iczka lat 22, z urzą...onem mieszkankiem ...uje dobrze sytuowa...ana. Pod »Cel ma...lny« Administracya

...NO. — SPRZEDAŻ

...HT" Lwów Kościuszki Telefon 709. Blachę ...ną, mi dzianą i oło... oddajemy w zamian ...adki metalowe. Ku... ...y każdą ilość starych. 0468

...SAD POSZUKUJĄ.

...kt z branży tekstylnej ...ka posady. Łaskaw... ...eni do administracyi »Posłuszny«. 0637

...nik dentystyczny, bie... w operatywie, złocie i ...uku poszukuje posady ...miast u konces. den... Zgłoszenia Halpern, ...pol, Rynek 7. 0517

...halter (bila sista) korespondent z ... drzewnej poszukuje ..., Zgłoszenie pod »Wy... ...ść« do administracyi. 0618

Znakomity fachowiec w zawodzie drukarskim poszukuje posady. Zgłoszenia J. Nussbaum, Tłumacz.

WOLNE POSADY.

Poszukuję starszego praktykanta ew. asystenta f rmacyi od 1-go stycznia 1924. Wiadom ść w kancelaryi WP. Dra A. Silberch ina we Lwowie, Trybunalska 1/1. między godz. 4—6 pop. 055

Chłopiec na posyłki z porządnej rodziny i pracowity, natychmiast poszukiwany. Zgłoszenia między 4-ą a 5-tą popołudniu we Lwowskiem Towarzystwie Handlu Żelazem i Metalami Sp. z o. o. Lwów, Bolorego 32.

Wielkie przedsiębiorstwo drzewne poszukuje zdolnego »Saereleitera« jakoteż rutynowanego buchaltera za wysokiem wynagrodzeniem do tartaku obok Lwowa. Zgłoszenia do administracyi pod »Tartak«. 0658

Stenotypistka ze stenografią niemiecko polską do większego biura przemysłowego zostanie natychmiast przyjęta. Zgłoszenia J. Pistyner, Słowackiego 3. między 3-cią a 5-tą. 0646

OGŁOSZENIA.

DRUKARNIA LWOWSKA
WE LWOWIE, ul. KOPERNIKA 11
TELEFON 831.

Posiada: maszyny rotacyjne, pospieszne, do składania, — stereotypii etc. — Wykonuje: czasopisma, dzieła, prospekty, druki bankowe i kupieckie, afisze, tabele, etc. w różnych językach. — po cenach umiarkowanych.

Zarząd składu drzewa

...ństwa Skole, LWÓW, GRÓDECKA 109, ...yjmuje zamówienia na rębane suche drze... opałowe z natychmiastową dostawą po... niżej cen maksymalnych. 0557

...pólnika z lokalem o ogólnej powierzchni około 200 m. i kilkoma tysiącami ...arów do założenia fabryki trykotaży, poszukuje fa... ...kant wiedeński. Zgłoszenia pod »Spólnik« do biura ...kowskiego, Jagiellońska 7. 0543

Młody intelig entny bogaty kupiec warszawianin

...chodzi z najlepszych rodzin w Galicyi Żyd ...agnie poznać ... ligentną, piękną, ele... ...cką paunę lub ... bezdzietną. Cel ma... ...monialne pożądan... ke urządzone kom... ...owe mieszkanie ... ściu. Oferty do „Chwili" pod „KUPIEC".

Ważne dla P. T. Przedsiębiorców!

Księgi handlowe zakładam, sporządzam oraz ...eprowadzam rewizyę ksiąg. Udzielam też ...ażówek we wszelkich w zakres powyższy ...odzących sprawach.

Zgłoszenia: Z. Lonker, Lwów, Objazd 2 A.

...lisy białe
rysie srebrne
lisy niebieskie

na karnawał

magazyn fu'er Stanisława Wrońskiego Synowie, plac Maryacki 10.

Łóżka składane różnego systemu Kanapki i Fotele do składania, Otomany, Wkłady do łóżka, Materye meblowe, Portyery, Kapy, Firanki tiulowe, Chodniki, Dywany, Ceraty i Linoleum po cenach fabrycznych poleca hurtownie i detajliczne E. KORENBLIT, Lwów, ul. Krajerowska 4

ROZNE.

Magist r pharmacyi z pięcioletniem poszukuje dzierżawy. Zgłoszenia skierować należy pod adresem Dra A. Silberscheina, Lwów ul. Trybunalska 1/1. między godz. 4—6 pop. 0...

Unieważniam zgubioną książeczkę wojskową na nazwisko Jakób Engel, Stryj wydaną w roku 1923 jakoteż inne papiery. 059...

Dentysta technik mający urządzenie Zakładu dentystycznego poszukuje lekarza celem zawarcia spółki tylko na prowincyi. Zgłoszenia pod »Dentysta« do Biura dzienników Scherera, Pas 2 Hausmana. 0656

NAUKA I WYCHOWANIE

Na akademickich kursach jęz. angielskiego, francuskiego i literatury hebrajskiej odbywających się w Żyd Domu Akademickim, Św Teresy 26 a pod kierownictwem wytrawnego pedagoga b nauczyciela kursów Berlitza, jest obecnie KILKA MIEJSC WOLNYCH, przystępnych też dla NIEAKADEMIKÓW. Zgłoszenia w sekretaryacie T-wa Rygorozantów codziennie od 2—3 pop. 064

MIESZKANIA-LOKALE.

Pokój z całem utrzymaniem przy eleganckiej rodzinie dla studentki zaraz do wynajęcia. Zgłoszenie pod »Dolary« do administracyi Chwili. 06...

Pokój umeblowany z wiktem dam jednej osobie za udzielenie większej pożyczki zapewnionej. Zgłoszenia pod »J. G.« Administracya. 0647

INTERESA HANDLOWE

Do obs ernego lokalu w centrum handlowym i kapitałem, poszukuje się spólnika fachowca branży konfekcyi, galanteryi lub jakiegoż innego przedsiębiorstwa, celem założenia hurtowni Kapitał też wymagany. Zgłoszenia pod »K. G.« do administracyi. 0640

Zające kupuje i płaci najwyższe ceny
ARTUR PEITZER
Lwów, PASAŻ HAUSMANA L. 5.

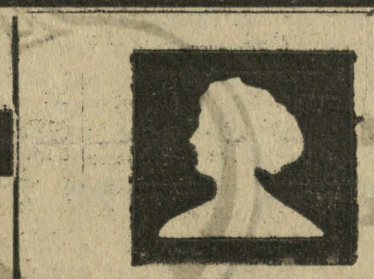

Dra OETKERA proszek do pieczywa „BACKIN"
do wypieku wszelkiego rodzaju pieczywa.
Dra OETKERA proszek p...dingowy
do przyrządzania pożywnych i tanich legumin.
Dra OETKERA cukier waniliowy
dla prz prawy ciast, pud'ngów, zup, sosów i legumin wszelkiego rodzaju.
Nie powinny brakować w żadnem gospodarstwie!
PRAWIE WSZĘDZIE DO NABYCIA.
Dra OETKERA Fabryka środków spożywczych
OLIWA koło Gdańska.

Przedstawicielstwo i Skład
Dom Handlowo-Przemysłowy
„AUSTROPOL"
SP. Z OGR. POR.
Lwów, Trzeciego Maja L. 5.

PIERWSZORZĘDNA Kawiarnia „RENESANS"

po zupełnym odrestaurowaniu i po oczyszczeniu z gie dy poleca się P. T. Publiczności. — Codziennie wieczorem koncertuje orkiestra wojskowa 40 pp. w pełnym składzie. — —:— Mile rendez vous świata eleganckiego. —:—

Maszyny do szycia SINGER.

Dla wygody naszych Sz. Odbiorców, od nowego 1924 r., niezależnie już istniejącego magazynu przy ul. SAPIECHY Nr. 24, otwieramy drugi magazyn we Lwowie

przy placu Bernardyńskim Nr. 2,

ze sprzedażą maszyn do szycia ręcznych, nożnych i elektrycznych.

Magazyny zaopatrzone będą

we wszystkie części zapasowe do maszyn

igły, nici, oliwę i t. p.

Przy magazynach czynne będą warsztaty mechaniczno-reparacyjne, w których uskuteczniać się będzie reparacje wszelkich maszyn szybko akuratnie po cenach umiarkowanych.

W magazynie przy pl. Bernardyńskim Nr. 2. **urządzone będą również kursa nauki haftu artystycznego.**

SPÓŁKA AKCYJNA
SINGER SEWING MACHINE COMPANY.

NA GWIAZDKĘ!

PO POŁOWIE CENY

Małe maszyny do pisania oryg.

„UNDERWOOD"

typu **PORTABLE** najnowszego modelu o wadze 3 kg.
Demonstrujemy bezpłatnie i bez przymusu kupna.

GROSS i MARGULIES

Lwów	Kraków
ul. Kopernika 9.	ul. Starowiślna 1.
Telefon 502	Telefon 2190.

BIELIZNĘ

MĘSKĄ GOTOWĄ I NA ZAMÓWIENIA W WIELKIM WYBORZE poleca najtaniej **LWOWSKA SZWALNIA BIELIZNY**

RAD i ROSENWURZEL

LWÓW, **KOPERNIKA 24.**

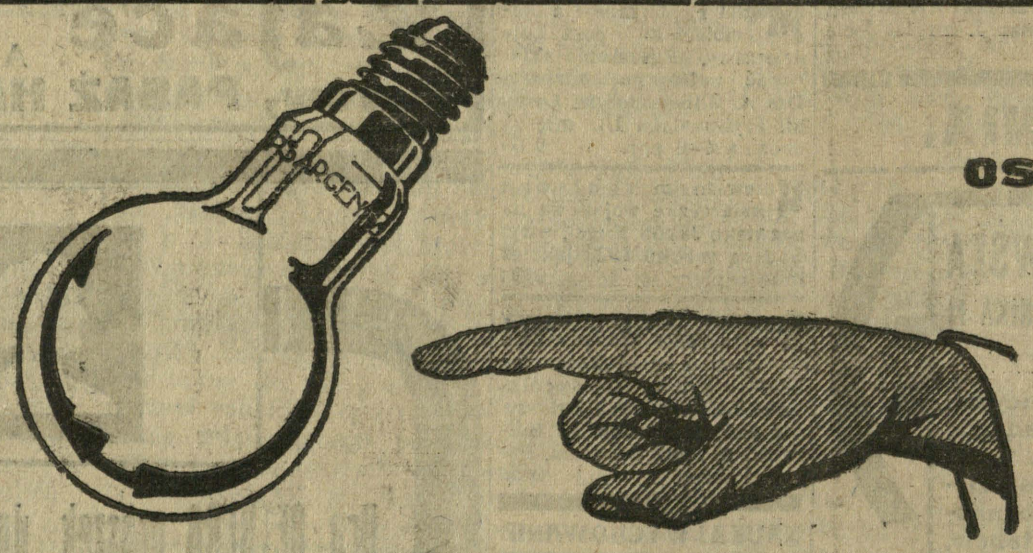

Chroni wzrok,

oszczędza prąd

PHILIPS ARGENTA

ZAWIADOMIENIE.

Niwiejszem zawiadamiamy, że dla wygody naszej P.T. Klienteli **otworzyliśmy filię naszego**

składu Obuwia przy ul. Żółkiewskiej 17.

Celem wprowadzenia się sprzedajemy towary nasze do końca b. m. po znacznie zredukowanych cenach. Zalecając każdemu korzystanie z okazyi polecamy się łaskawym względom « « Schnapek, Thieman i Bcia Eichman

Hurtowne składy przyborów szewskich i obuwia

Żółkiewska 17 — Żółkiewska 16 — Gródecka 1.

10609

Na sezon karnawałowy
JEDWABIE, AKSAMITY, we wielkim wyborze, WYPRAWY ŚLUBNE stale na składzie poleca 10258
T. FUHRMAN, Skarbkowska 23, I. p.

Na drzewko! Żarówki choinkowe po cenach fabrycznych polena Fa „KONTAKT", M. Magassy i Ska Lwów, SYKSTUSKA 14. 10601

Poszukiwany lokal przemysłowy kilku ubikacyach, około 200 m² nadający się na fabrykę trykotaży. Zgłoszenia »Fabryka trykotaży« do biura Sokołowski Jagiellońska 7.

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila" Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hescheles. „Drukarnia Lwowska", Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1717 Lwów, wtorek 25. grudnia 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I p KONTO P.K.O. 142.254

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 60.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 1,500.000 Mk., zam. 1,680.000 Mk., zagr. 1,950.000.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszpaltowy milim. 15.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszpaltowy milim. 45.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 48.000 Mk., w tekście i przed kroniką 75.000 Marek, ogłoszenia na pierwszej stronie 90.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 60.000 Mk., najmniej 10 wierszy 600.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 10.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespondencya, kupno-sprzedaż 14.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 30,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 15,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 90,000.000 Mk
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej. —

W dobie rządu p. Grabskiego.

Rząd p. Grabskiego ma być rządem sanacyi skarbu. Tak przynajmniej nazwał go sam premier w swojem programowem przemówieniu. Wszystkie inne kwestye, ze sprawą sanacyi ściśle związane mają pozostać na uboczu i dlatego p. Grabski w swojem ekspose zaledwie w kilku słowach ogólnikowo poruszył, a na zwrócone mu widocznie uwagę, że one mimo wszystko tak lakonicznie traktowane być nie mogą, odpełnił w tym kierunku swe ekspose przemówieniem drugiem, które, ściśle rzecz biorąc, także obracało się w ogólnikach i niczego konkretnego nie zawierało.

Czy się p. Grabskiemu uda istotnie skoncentrować cały wysiłek wszystkich czynników miarodajnych, a zatem także Sejmu i Senatu w kierunku sanacyi skarbu, to kwestya, w której nie chcielibyśmy bawić się w przepowiadanie. O ile jednak z obowiązku publicystycznego mamy zająć wobec niej stanowisko, nie możemy zataić, iż optymizm p. Grabskiego nie wydaje nam się uzasadnionym. Koncentracya taka możliwą byłaby może w tym wypadku, gdyby na czele państwa stanął rząd, składający się z osobistości, mających w kwestyi ich uzdolnienia do przeprowadzenia ciężkiego dzieła sanacyi pełne zaufanie, uzbrojony w program szczegółowy, krytyczny, wytrzymujący, a zarazem dający gwarancyę ponadstronności i poza-partyjnictwa we wszystkich sprawach bezpośrednio z sanacyą nie związanych. Takim jednak rząd p. Grabskiego nie jest. Sam premier, który już dwa razy poprzednio dzierżył w ręku ster finansów państwowych i którego plany już dwa razy rozbiły się o pesymizm izb ustawodawczych, nie wnosi swoją osobą do rządu tego autorytetu, jaki jest nieodzownym, by zmusić u zwalczających się stronnictw zawieszenie broni. Przeciwnie, autorytet p. Grabskiego w kwestyach finansowych jest nawet w oczach tych, którzy mu obecnie wotowali zaufanie, dość chwiejny. Wszak niedawno dopiero ta sama większość zmusiła go do ustąpienia! Nie wnosi też p. Grabski obecnie do swego rządu żadnego nowego planu ani nowej myśli. Nie wyłuszczył on w swem przemówieniu wogóle żadnego planu i nie wyszedł poza granice ogólników, tak, iż tylko doczytać się należy, iż stoi on na stanowisku tem samem, na jakiem stał przed rokiem. Czy chce ratować skarb samymi podatkami, czy pragnie uzyska ćfundusz sanacyjny przez jakąś sprzedaż lub dzierżawę, tego nawet domyślić się w tej chwili trudno. Najwięcej mówił on o regulacyi waluty, co zdaje się wskazywać na to, że przechylił się na stronę tych, którym się wydaje, że źródło złego tkwi w marce polskiej a nie w finansach państwa. Że zdanie to nie wywoła ogólnego aplauzu, wykazywać chyba nie potrzeba.

Składu gabinetu zaś, poza osobą premiera również szczęśliwym nazwa ćtrudno.

Na pierwszy plan wysuwa się tu osoba generała Sosnkowskiego, którego znany już z dawniejszej działalności sposób odnoszenia się do mniejszości narodowych a w szczególności do Żydów, obciąża ten gabinet tradycyą, zawierającą zaprzeczenie głównego przyrzeczenia premiera: bezstronności w odnoszeniu się do słusznych roszczeń mniejszości. Pozatem osoby, wchodzące w skład gabinetu to przeważnie homines novi w życiu publicznem. Bez względu zatem na ich osobiste zdolności nie mogą osoby te posiadać autorytetu, któryby zmusił waśniących się do zawieszenia broni i wyczekiwania w spokoju rezultatu ich starań.

Tak zatem trudno oczekiwać, by w najbliższym czasie nastała w życiu publicznem kraju i w Sejmie ta atmosfera pokoju ,o której mówił p. Grabski w swojem ekspose. Przeciwnie wszystko raczej zdaje się wskazywać na to, że nawet te stronnictwa, które użyczyły p. Grabskiemu swego poparcia, uczyniły to raczej z zakłopotania, niż z przekonania, i że one także uważają rząd ten za przemijający. Sprawa trwałości tego rządu stanie się aktualną natychmiast po świętach, gdy na porządku dziennym stanie sprawa pełnomocnictw żądanych przez p. Grabskiego. Oświadczenia, jakie stronnictwa większości złożyły w Sejmie odnośnie do tych pełnomocnictw, każą się domyślać, że już sama dyskusya nad tym tematem będzie ciężką próbą dla optymizmu p. Grabskiego.

Dr. Juliusz Wurzel.

Ku rozwiązaniu problemu niemieckiego.

Prezydent Rady ministrów Poincare przyjmie w poniedziałek charge d'affaires von Hoescha, któremu Rząd Rzeszy nadesłał wykaz spraw co do których ma się porozumieć z rządem francuskim. Ma on przedstawić, że dążeniem Rzeszy jest możliwie najszybsze przywrócenie normalnego stanu prawnego w Nadrenii oraz niezwłoczna nominacya ambasadora niemieckiego w Paryżu. W przewidywaniu tej nominacyi wymieniane są nadal nazwiska Malzana i von Hoescha.

Jedno ze zwykłych przemówień Poincarego.

Paryż. (Pat). Na uroczystości wręczenia krzyża wojennego miastu la Courneuve Poincare w przemówieniu swojem wykazał złą wolę Niemiec w wykonywaniu traktatu. Niemcy — mówił premier — uciekali się do środków kryminalnych, aby doprowadzić do zubożenia. Po stwierdzeniu uchybień ze strony Niemiec wzięliśmy zastawy uważając, iż odkładanie spłat na dłuższy termin przy nieposiadaniu żadnych gwarancyi zaciążyłoby na naszej sytuacyi ekonomicznej i finansowej i zachwiałoby równowagę budżetu. Gdyby Niemcy zawczasu zrozumiały bezcelowość oporu uniknęłyby wielu porażek i zawodów. Wysiłek nasz został wynagrodzony, opór się zakończył, robotnicy i kolejarze powrócili do pracy, przemysłowcy podpisali układy, a rząd Rzeszy proponuje podjęcie rokowań. Nie jesteśmy jeszcze u końca drogi, lecz się do niego zbliżamy. Obecnie jest rzeczą podstawową trzymać się nadal zgodnych z traktatem zasad kierowniczych i nie czynić żadnych nowych ustępstw w sprawach odszkodowań, czy też bezpieczeństwa. Bez otrzymania naszych należności z Zagłębia Ruhr nie ustąpimy zachowując gotowość przyjęcia wszelkich sposobów, które mogłyby się przyczynić do przyspieszenia spłat. W ten sposób służymy sprawiedliwości i pokojowi za który prowadziliśmy walkę. Od wojny nie spodziewamy się niczego znając jej okropności, lecz mamy ambicyę przyczynić się do konsolidacyi dzieła pokoju i doprowadzić lud swój do możności spokojnej pracy.

Nad czem radzić będzie Mała Ententa.

Praga. (Pat). „Narodni Listy" donoszą, że na konferencyi Małej Ententy, która zwołana zostanie na dzień 9. stycznia 1924 do Belgradu, rozpatrywana będzie przedewszystkiem sprawa wspólnego wystąpienia na rzecz nienaruszalności traktatów pokojowych. Wystąpienie to, jak zaznacza dziennik, staje się koniecznem z jednej strony wobec wysiłków Węgier zmierzających do zwolnienia się od wypłaty odszkodowań, z drugiej strony zaś wobec wykazywanych przez Bułgaryę chęci wprowadzenia obowiązującej służby wojskowej.

„Chwila obecna nie nadaje się na taką konferencyę".

Paryż. (Pat). „Temps" donosi, że według wiarygodnych informacyi angielski charge d'affaires w Waszyngtonie w towarzystwie księcia Sutherland prowadzili z prezydentem Coolidge godzinną rozmowę wskazując mu na konieczność zwołania międzynarodowej konferencyi dla ograniczenia zbrojeń powietrznych. Coolidge odpowiedział, że zdaniem rzeczoznawców amerykańskich chwila obecna nie nadaje się do zwołania takiej konferencyi

———ooo———

Macdonald obejmie prezydjum gab.

Londyn. (Pat). Ramsej Macdonald wygłosił wczoraj w Elgin pierwszą po wyborach mowę, w której wyraził zadowolenie z wyniku wyborów i określił stanowisko trzech głównych stronnictw w Izbie gmin. Macdonald zaznaczył, że o ile zostanie mu zaproponowane kierownictwo rządu, przyjmie je.

Królestwo greccy w Rumunii.

Bukareszt. (Pat). Król i królowa greccy przybyli wczoraj rano do Konstancy, poczem odjechali do Bukaresztu. Królewska para grecka zamieszka w pałacu królewskim.

Izba francuska przyjęła 362 głosami przeciw 68 rządowy projekt ustawy w sprawie dodatków drożyźnianych dla funkcyonaryuszy państwowych

Dzienniki francuskie ogłaszają doniesienie z Londynu, według którego grecki prezydent ministrów Gonatas podał się do dymisyi. (Pat).

Z WALK W MEKSYKU.

Londyn. (Pat). Reuter donosi: Tutejszy meksykański konsulat generalny otrzymał od swego rządu depeszę, według której wojska związkowe w St. Marcos rozpoczęły pochód na Vera Cruz. Posuwają się one w kierunku Puebla i Gadalaraja. W innych stronach państwa panuje spokój. Wojska związkowe naprawiają zniszczone linie kolejowe. Powstańcy w Vera Cruz rozszerzają fałszywe wiadomości o swoich sukcesach, podczas gdy w rzeczywistości nie mieli oni powodzenia.

Akcya czy uspołecznienie akcyi sierocej.

Pod powyższym tytułem, ogłoszonym został na łamach „Chwili“ artykuł p. Lazara Schechnera, zawierający krytykę mego artykułu pod tytułem „Zmiana systemu“.

Autor artykułu widocznie nie rozumiał intencyi moich, a być może że nie dość dokładnie się wyraziłem i że to było przyczyną negatywnego stanowiska p. Schechnera. Zdaniem mojem nie ma dziś bardziej społecznej pracy na polu akcyi sierocej, jak właśnie szerzenie i ugruntowanie idei adopcyi.

Społeczeństwa anglo-saskie zwalczają zakłady sierót i propagują ideę pełnej adopcyi. Kto przypatruje się z bliska życiu zakładowemu, ten musi dojść do przekonania, że zakłady są pewnego rodzaju „malum necessarium“, że jednakże należałoby się starać o zastąpienie tego koniecznego zła czemś lepszem. Przy najlepszej bowiem woli kierowników ma każdy zakład w sobie coś sztucznego, coś anormalnego i coś kasarnianego. Mimo najlepszej woli i chęci kierownictwa, niemożliwem jest faktyczne ścisłe indywidualne traktowanie każdego dziecięcia. Przy najlepszej woli niejeden bywa popełniony błąd i nie jedna zdarza się krzywda. Nikt nie może być sprawiedliwym i dobrym ojcem pięćdziesięciorga lub stu dzieci, a w tych liczbach waha się cyfra dzieci, znajdujących się w każdym zakładzie Jeżeli przeciwko nauczaniu w klasach, mających ponad pewną liczbę uczni, podnosi się coraz częściej protesty, jakże zatem nie protestować przeciwko trzymaniu tylu dzieci przez ich młody okres w karbach zakładowych, w karbach schematu.

Jest zatem zadaniem każdego pracującego na polu akcyi sierocej, aby zaradzić temu złu, aby wprowadzić lepszy dotychczas u nas nieznany system opieki społecznej. Podkreśliłem w swoim artykule, że próby w kierunku wprowadzenia adoptacyi, uwzględniły na razie t. zw. adopcyę pieniężną i 2 że mniejszą kładę wagę na razie na wpłacane sumy, ile na wartość duchową tego nowo wprowadzonego systemu.

Mógłbym przykładami służyć, że teorya moja jest słuszna i że przy pracy wszystkich, uda nam się ten nowy system na tutejszym gruncie utrwalić.

W jednym z baraków uchodźczych, umieszczonych w Nikolsburgu, urodził się chłopczyk. Rodzice, rodzeństwo pomarli. Władze czeskie odstawiły chłopca do Lwowa bez żadnej metryki, bez żadnego dowodu osobistego. Chłopczyk wiedział jedynie, że nazywa się Mojżesz. Umieszczono go w jednym z zakładów Tow. kolonii i ochronek. Majster piekarski zajął się tem dzieckiem, przez sąd zaadoptował go, nadał mu swoje nazwisko, kształcił go, Bezdomne dziecię znalazło dom, a społeczeństwu uratowano może wybitną w przyszłości jednostkę.

Z końcem roku szkolnego 1922/23 odbywali ze mną różni adoptanci konferencye co do dalszego kształcenia swych pupilów, względnie co do wyboru zawodu. Trzeba było być przytem i przypatrywać się z jakim przejęciem rodziny te wyczekiwały wyniku egzaminów swych pupilów, aby nabrać tę wewnętrzną duchową pewność, że dzieci te w najbliższym stosunkowo czasie wydostaną się z zakładów i będą znów w kole pojedyńczej rodziny.

Jednym z kardynalnych błędów wychowania zakładowego jest, że dzieci nie wiedzą wogóle, co to znaczy troska codzienna, w jaki sposób otrzymuje się powszedni chleb. Dzieci wychowywane w zakładach bez względu na to, jak są w rzeczywistości odziane i odżywiane, nie wiedzą, w jaki sposób się to bierze i dlatego są mniej przygotowane do życia, aniżeli dzieci wychowywane choćby w najbiedniejszym domu. Natomiast dzieci zaadoptowane biorą żywy udział w życiu rodzinnem, żyją życiem praktycznem i hartują się do przyszłych zawodów.

Nie do pogardzenia zresztą są datki pieniężne, wpływające tym korytem do kas zakładowych. Po dzień dzisiejszy nie udało się wciągnąć gmin do pracy. Bez egzekutywy gmin liczyć można jedynie na dobrowolne datki a zatem nie możemy wyjść poza t. zw. działalność charytawną. Bale, wieczorki, herbatki, zbiórki oto perspektywa przyszłej działalności, jeśli nie zajdzie zmiana systemu.

Nim wyjdą rozporządzenia do ustawy o opiece społecznej, nim gminy rozpoczną swoją działalność, dużo jeszcze upłynie czasu, a jeszcze może więcej nim wywalczymy dla naszych sierót tę pomoc, która im się procentowo należy.

Nie do pogardzenia zatem są owe zresztą stosunkowo znaczne kwoty stale co miesiąca bez żadnych trudów do kasy zakładowej wpływające.

Rzecz zrozumiała, że tu i ówdzie nastąpi złe zrozumienie idei przewodniej i że trzeba będzie w sposób energiczny temu się przeciwstawić. Od taktu i energii kierownictwa ato zależy, by idea nie została spaczoną i by nie zakradły się do zakładu te ujemne strony, o których mówi autor artykułu. Adopcya sama w sobie, ma bardzo dużo stron dodatnich i uważam ją za bardzo racyonalny środek rozwiązania kwestyi sierocej.

Dr. Maks Schaff.

J. D. C w Polsce likwiduje się z dniem 1. stycznia 192[4]

Warszawa, 23. grudnia. (tel. własny). „Nasz Przegląd“ donosi: Wczoraj do Warszawy nadeszła wiadomość, że na konferencyi dyrektorów J. D. C. z całej Europy, która w zeszłym tygodniu odbyła się w Paryżu, uchwalono nie podjąć żadnych starań u Rządu Polskiego i nie prosić go, żeby cofnął swe rozporządzenie o zlikwidowaniu działalności J. D. C. w Polsce z dn. 1. stycznia 1924.

J. D. C. jako jednej z największych organizacyi światowych nie wypada wcale podjąć takiej interwencyi. Natomiast na konferencyi tej jednogłośnie ustalono, że we wszystkich krajach Europy (oprócz w Polsce), gdzie JDC. pracuje Rządy tych państw pomagają nawet JDC. w działalności i starają się, żeby organizacya ta coraz bardziej rozszerzała swoją humanitarną i społeczną działalność. O ile b. minister nie uznał tej wielkiej zasługi JDC. od r. 1918, o ile nie wziął pod uwagę tych milionów dolarów, które przez JDC. płynęły z Ameryki do Polski, na odbudowę wielu tysięcy domów, zr[u]nowanych podczas wojny itd. itd. tem gor[z]dla b. ministra.

Rządy innych państw w Europie, dowia[d]jąc się, że JDC. ma zamiar zlikwidować [s]działalność, telegraficznie zwracają się do [e]zekutywy JDC. w Ameryce o uchylenie [p]wstrzymanie się jeszcze od tego kroku.

Jak zaznaczyliśmy uchwalono, aby z dn[iem] 1. stycznia r. 1924, centrala JDC. w Polsce p[rz]stała istnieć. Personal zostaje wymówiony. [P]zostaje tylko przedstawiciel z ramienia JD[C] dotychczasowy dyrektor p. S. Roob z kilko[ma] najpilniejszemi pracownikami z tutejszego p[er]sonalu, celem doprowadzenia książek kasow[ych] i buchalteryjnych do porządku co zajmie m[oże] jeszcze jeden lub dwa miesiące Wydział od[bu]dowy JDC. całkowicie z dniem 1. stycznia p[rz]chodzi do Banku dla współdzielni.

Oto smutny „tryumf“ b. ministra b. rz[ą]chjeno-piastowego p. Kiernika.

Zebranie konstytucyjne szeklowców m. Lwowa.

Lwów 24. grudnia.

Wczoraj odbyło się w sali Kahału ogólne zebranie szeklowców miasta Lwowa. Po zagajeniu przez przew. dr. H. Dattnera skreślił wicepr. Egzekutywy Org. syon. Małopolski Wschodn. inż. N Landau obecny stan polityki i pracy palestyńskiej. Wynik wyborów w Anglii może utwierdzić Żydostwo, że żadna moc nie stanie na przekór dziełu odbudowy Erez Izrael, ale konieczne jest zdobycie dla tego celu wszystkich warstw żydowskich. Zarówno organizacya syon. jak lokalny komitet ma w tym względzie bardzo ważne organizacyjne zadania do spełnienia. Z sprawozdania dr. H. Dattnera, które po referacie wicepr. Landaua nastąpiło, wynika, że komitet lokalny wykazał w ostatnim okresie swej działalności większe ożywienie.

W krytyce, która nad sprawozdaniem się rozwinęła podniesiono zasługi i inicyatywę, jaką okazał w pracy kom. lok. dr. H. Dattner, któremu też wyrażono podziękowanie za wysiłki i starania. W dyskusyi wzięli udział pp. Letzter, Grosskopf, r. Leistyna, Stolzenberg, dr. D. Koch-Czaczkesowa, Lwowicz i red. Weinstock.

Następnie dokonano wyboru prezydyum i wydziału komitetu lokalnego.

Prezesem Kom. Lok. org. syon. m. Lwowa wybrany został dr. Mojżesz Dogilewski. W skład prez weszli dr. J. Mehrer, dr. Dattner, i M Letzler jako wicepr. dr. M. Arnold jako sekretarz.

Do Wydziału weszli pp. sen. Bodek, sen. J. Wurzel, Mann, Hoch jun. N. Sigel, Knosef Bilbel, Dr. S. Chill, Grosskopf, Dr. A. Schwarz, Dr Muehlbauer, Efrusi, Ingwer oraz panie Karlowa i Czaczkesowa.

Niemiecka partya demokratyczna przeciw antysemityzmowi.

Berlin (ZAT.) Berliński oddział niemieckiej partyi demokratycznej odbył niedawno konferencyę partyjną na której m. i. uchwalono następującą rezolucyę:

„Niem. partya demokratyczna protestuje najbardziej stanowczo przeciw niechrześcijańskiej agitacyi antyżydowskiej skierowanej w nieludzki sposób przeciw naszym żydowskim współobywatelom, a która doprowadziła do zamordowania W Rathenaua i splamiła nazwisko Niemiec na całym świecie.

Niem. partya demokratyczna stwierdza: 1) że jest obowiązkiem rządu przedsięwziąć wszelkie środki dla ochrony praw Żydów niemieckich 2) jest obowiązkiem obywateli niemieckich wszelkimi siłami isłużyć ideałom narodu niemieckiego, 3) jest zadaniem Niemców nie pogłębiać sztucznie różnic wyznaniowych, pochodzenia, przynależności partyjnej lecz w zwartym szeregu bronić się przeciw niebezpieczeństwom zagrażającym narodowi niemieckiemu.

Z teatru Nowości.

„Królowa Montmartru“ Vada Ennema.

Coś w rodzaju sensacyjno-kryminalnego dramatu kinowego w trzech aktach (lecz bez słownego detektywa!) pod bardzo wiele zapowiadającym tytułem „Królowa Montmartru“, w którym roi się od kokot, apaszów, złodziei, bandytów i tym podobnych gentlemanów wyświetlonego daj Teatr Nowości. Radość wszystkich bywalców kina „Pasaż“ lub „Lux“, którzy w kompletnie zebrali się na drugiem piętrze nie znała granic a zadowoleniu swojemu dawali oni głośny wyraz gwizdaniem i zupełnie niesalonowymi okrzykami, w czem zastosowali się zresztą całkowicie do tonu panującego na scenie.

Chętnie zdalibyśmy szczegółową sprawę wartości tej „operetki“ (?), ponieważ jednak dyrekcya teatru nie uprzedziła recenzentów, że przed udaniem się na przedstawienie należy się bezwarunkowo wyuczyć gwary złodziejskiej i zaznajomić choćby z najprymitywniejszemi zasadami kunsztu złodziejskiego, zmuszeni jesteśmy w tym wypadku oddać referat koledze od „kroniki policyjnej“, ten bowiem jedynie zdoła fachowo ocenić, czy wszystkie usłyszane w ciągu wieczora wyrażenia są trafne i dobrze zastosowane, jakoteż czy Tatrzański jako kieszonkowiec „pracuje“ prawidłowo, czy też uprawia „fuszerkę“.

Od siebie tyle tylko dodać możemy, że reżyser kinowy byłby rzecz całą wystawił konsekwentniej, nie byłby bowiem, skoro akcya została zlokalizowana i skoro mowa o rzeźni na „Gabryelówce“, hotelu Żorża, albo nawet o bonamencie do Teatrów Miejskich, wprowadza na scenę Montmartre, policyantów francuskich barona Anatola de Mont Brisson itp.

Publiczność — i to nietylko ta z najwyższej galeryi — czuła się w swoim elemencie i bardzo żywo oklaskiwała artystów, z których wymienić należy panie Brzeską, Kasprowiczową i Lubicz, oraz pp. Bojanowskiego, Kowalskiego, Kuligowskiego, Sowińskiego, Tatrzańskiego i [in].

Nie ulega wątpliwości, że operetka ta będzie miała bardzo wielkie powodzenie, czy jednak należało ją wystawić, nad tem miały się zastanowić odpowiedzialne instancye.

Alfred Plohn.

Przegląd Gospodarczy „CHWILI"

pod redakcyą Dra Ludwika Munda

Nr. 54 Lwów, dnia 24 grudnia 1923. Rok II.

Waloryzacya podatków faktem.

Dziennik ustaw państwa z dnia 15. grudnia 1923 Nr. 127 ogłasza usawę o waloryzacyi podatków, opłat skarbowych i t. p. z tem, iż ustawa ta wchodzi w życie z dniem 1. stycznia 1924 roku.

Waloryzacya opłat skarbowych a w szczególności kredytów państwowych, wywołała wiele sporów tak w świecie naukowym, jakoteż wśród polityków. Nie ulega najmniejszej wątpliwości, iż ustawa ta ma liczne zalety, lecz również liczne wady. Jakie skutki ustawa ta wywoła w życiu praktycznem, trudno przewidzieć, czy mieć będą racyę jej zwolennicy czy też jej przeciwnicy. Wprowadzenie jej w życie w obecnych warunkach, przedstawia się jako „Sprung ins Dunkle". Oby tylko nie wyrządziła ona zbyt wielkiej szkody naszemu życiu gospodarczemu. Z waloryzacyą podatków musimy się już obecnie liczyć jako z faktem dokonanym, któremu poddać się muszą nie tylko zwolennicy, lecz również i przeciwnicy.

Ustawa w tej formie, w jakiej ją ogłoszono w dzienniku ustaw, jest bardzo krótką, liczy bowiem zaledwie 12 artykułów i obejmuje właściwie li tylko przyjęcie zasady waloryzacyi podatków i innych opłat skarbowych, a to tak państwowych, jakoteż samorządowych, opłat pocztowych, kolejowych, telegraficznych oraz innych opłat taryfowych przedsiębiorstw państwowych, a wreszcie kredytów, udzielonych przez instytucye kredytowe i samorządowe. Zastosowanie zaś tej zasady do poszczególnych ustaw skarbowych poruczа ta ustawa rozporządzeniom wykonawczym poszczególnych ministerstw resortowych. W każdym paragrafie powołuje się powyższa ustawa na wydać się mające rozp. wykon. Z tej też przyczyny nie można sobie jeszcze wyrobić należytego zdania, jak ta waloryzacya będzie wyglądała na podstawie właśnie ogłoszonej ustawy skarbowej. Dopiero po ogłoszeniu rozp. wykonaw. do powyższej ustawy przez Min. skarbu, Min. koleji, Min, przem. i handlu stanie się ta ustawa zdatną do praktycznego stosowania.

W miejsce dotychczasowych stawek podatkowych czy taryfowych, opiewających na marki polskie, ustanawiać się będzie nowe stawki, opiewające na złote franki. Wartość złotego franka ustali się wedle wartości czystego złota na giełdzie w Londynie i kursu czeku jednego funta szterlinga na Londyn na giełdzie w Warszawie Bliższy sposób i czas utalenia tego kursu franka złotego, określi dopiero rozp. wykon. Jak gazety warszawskie donoszą, ma Min sk. codziennie między drugą a trzecią popoł. podać kurs franka złotego na następny dzień. Byłoby to rzeczą wysoce niepraktyczną. Kupiec czy przemysłowiec musi bowiem na kilka dni przedtem wiedzieć, ile marek polskich musi przygotować na zapłatę jakiegoś podatku, czy innej opłaty skarbowej. Min. sk. musiałoby przeto ustalić kurs franka conajmniej na trzy dni. Ciągłe zmiany tego kursu franka złotego utrudniać będą w wysokim stopniu możność zapłaty tego podatku Byłoby przeto wskazanem, dla wygody podatników puszczanie w obieg specyalnych bonów podatkowych oraz znaczków stemplowych i pocztowych, opiewających na franki złote. W ten sposób ułatwi się w bardzo wysokim stopniu podatnikom zapłatę zwaloryzowanych opłat skarbowych. oraz skieruje się publiczność do lokowania swoich oszczędności w bonach zamiast w obcych walutach.

Ustawa o waloryzacyi zezwala wprawdzie na przyjmywanie zaliczek podatkowych we frankach złotych na poczet przyszłych podatków. Postanowienie to pozostanie jednak bez wszelkiego realnego znaczenia wobec obecnego braku gotówki wśród kupców i przemysłowców. Ukazać się mające rozp. wyk. min. sk. określi bliższe zastosowanie tej ustawy do podatku dochodowego i przemysłowego, do ustaw o innych opłatach skarbowych. Min. handlu i przemysłu określis posób zastosowania tej ustawy do kredytów państwowych i samorządowych oraz do taryfy pocztowo-telegraficznej, zaś Min. koleji unormuje praktyczne zastosowanie tej ustawy do taryf kolejowych.

Równocześnie znosi powyższa ustawa wszelkie inne dawne postanowienia ustawowe, zezwalające na automatyczne podwyższanie stawek podatkowych wzgl. taryfowych, zależnie od zwrostu cen żyta czy wogóle cen hurtownych.

Ze względu na grożącą waloryzacyę, powinien każdy przed dniem 1. stycznia 1924 zapłacić wszelkie należytości skarbowe. Nie ulega bowiem wątpliwości, że podwyżka tych opłat wskutek ich zwaloryzowania będzie znacznie wyższą, aniżeli ewentualne zniżki spodziewane przez poszczególnych podatników, wskutek wniesionych rekursów czy przedstawień.

Po ogłoszeniu, wydać się mających rozp. wykon do powyższej ustawy, omówimy jeszcze szczegółowo całokształt powyższej ustawy.

Dr. L. M.

Przeżyte ustawy.

Ustawy, jako uświęcone przez powołany do tego organ państwa wyrazy woli tegoż (rozkazy lub zakazy!), aczkolwiek często zawierają w sobie ograniczenie wrodzonej ludziom wolności czynów i rozporządzenia ich dobrami zawsze mają, a przynajmniej ze stanowiska prawa politycznego mieć muszą — jako swój integralny zasadniczy dogmat spełnienie celów Państwa to jest — cum grano salis — zbawienie i dobro obywateli. Pod tym kątem widzenia patrząc, muszą więc one być celowemi, boć nie same jego sankcye karne ani autorytet czy to władcy w dawnych, czy to parlamentów w współczesnych czasach, którym istnienie swe one zawdzięczają — lecz przekonanie szerokich rzesz obywateli, dla których się je tworzy, że na oko one mają ich dobro —, w pierwszym rzędzie daje im moc i siłę i nakazuje dla nich posłuch. Ustawy, — jako ograniczające gwoli wspomnianych celów — wrodzoną swobodę ludzi, ujmują życie i jego przejawy sankcyami swemi w żelazne karby — nie mogą one jednak stać w dysharmonii z tem życiem, gdyż wówczas życie jako zawsze si-

Etyka a życie gospodarcze*).

Niedomagania polityki. — Państwo i praca. — Anarchia i wywczasy. — Przezwyciężenie państwa i pracy. — Etyka i technika.

Zagadnienie bytu europejskiej kultury brzmi: Jak jest możliwem uchronić ludzkość ścieśnioną na małej przestrzeni w zimnej i skąpej części świata przed głodem, zimnem, przepracowaniem i śmiercią i jak jest możliwem dać tej ludzkości wolność i wczasy dzięki którym mogłaby osiągnąć szczęście i piękno. Odpowiedź brzmi: Możliwem jest to tylko dzięki rozwojowi etyki i techniki. Etyka może Europejczyka przy pomocy szkoły, prasy i religii zmienić z zwierzęcia drapieżnego w zwierzę domowe i tem samem może go uczynić dojrzałym dla wolnej społeczności — technika może wskutek wzmożenia produkcyi i zmiany pracy rąk ludzkich w pracę maszynową dać Europejczykom wolny czas i siłę roboczą potrzebną do rozbudowy kultury.

Etyka rozwiązuje kwestyę społeczną od wewnątrz niejako — technika z zewnątrz. W Europie są tylko dwie klasy predystynowane do szczęścia: **bogaci**, którzy wszystko mogą czynić i wszystko osiągnąć czego chcą — i **święci**, którzy zadowoleni są z tego czego los im użycza i niczego poza tem nie pragną.

Bogaci osiągają dla siebie **wolność objektywną**, czyniąc z swych bliźnich i z sił przyrody organa wykonawcze swej woli — święci osiągają **wolność subjektywną**, odnosząc się do dóbr doczesnych. Bogaty ulega rozwojowi zewnętrznemu, święty wewnętrznemu. Wszyscy oni to niewolnicy przyrody i społeczeństwa — robotnicy przymusowi i więźniowie.

Ideałem etyki jest uczynić z Europy **społeczność świętych**, ideałem techniki jest uczynić z Europy **społeczność bogatych**.

Eytka dąży do wyzwolenia ludzkości z pożądliwości, by ludzie nie czuli się ubogimi, — technika dąży do wyzwolenia ludzkości z nędzy, by ludzie nie byli ubogimi.

Polityka nie może uczynić ludzi ani zadowolonymi ani bogatymi. Dlatego muszą się rozbić wszelkie próby polityki dążącej do samowolnego rozwiązania kwestyi społecznej. Polityka może się tylko przyczynić do rozwiązania kwestyi społecznej, stojąc na usługach etyki i techniki. Przy dzisiejszym stanie etyki i techniki, polityka mogłaby tylko osiągnąć rozpowszechnienie niewoli, ubóstwa i pracy przymusowej. Europa stałaby się tylko więzieniem równouprawnionych robotników przymusowych, nie zaś rajem. Obywatel społecznego państwa idealnego byłby bardziej niewolnym i ciemiężonym aniżeli człowiek w stanie pierwotnym.

Historya kultury byłaby historyą haniebnego oszustwa popełnionego na ludzkości.

Jak długo etyka jest za słabą, by człowieka uchronić przed bliźnimi, a technika nie jest rozwiniętą do tego stopnia, by cały ciężar pracy zrzucić na siły przyrody — tak długo ludzkość broni się przed niedomaganiami wynikłemi z powodu przeludnienia zapomocą **państwa**, przed niedomaganiami klimatu zaś przy pomocy pracy.

Państwo chroni człowieka przed samowolą bliźnich — praca przed samowolą sił przyrody Zorganizowane państwo przymusowe udziela pod pewnymi warunkami człowiekowi rezygnującemu z wolności osobistej ochronę osoby i własności przed morderczymi i rabunkowymi instynktami bliźnich — zorganizowana praca przymusowa udziela człowiekowi mieszkającemu w okolicach północnych ochronę przed zmarznięciem i śmiercią głodową. Te obydwie instytucye ułaskawiają człowieka skazanego z powodu nadliczbowości na śmierć, na pewną odmianę dożywotniego więzienia, musi poświęcić swą wolność, aby żyć. Jako obywatel jest skrępowany w ciasnej klatce swych praw i obowiązków, — jako robotnik przymusowy jest zaprzęgnięty w ciężkie jarzmo pracy. Jeśli występuje przeciw państwu — grozi mu szubienica; jeśli broni się przed pracą — grozi mu śmierć głodowa. Państwo i praca to pozorne ideały; żądają one od swych ofiar bogobojności i miłości. Nie są jednak ofiarami, są tylko koniecznościami społecznemi i klimatycznymi, ciężkiemi do zniesienia

*) Z książki R. v. Coudenhove Calergi „Apologie der Technik".

niejsze zwycięża, gdyż wówczas tracą obywatele poszanowanie dla tych ustaw, tracą owo przekonanie o ich konieczności a w konsekwencyi tego objawu z wyniosłego tronu wszechwładnego królowania spadają one siłą faktów do powszedniości ogólnej, codziennej krytyki — stąd już jeden krok tylko, by je traktować jak zdziecinniałego starca, — jak skrawki nieszkodliwego papieru.

Jest tedy — zazwyczaj też zresztą skrupulatnie przestrzeganym — obowiązkiem powołanych do tego konstytucyjnie organów państwowych (a zatem szczególnie Rządu) dbać o to, by imperatywy ustaw gwoli właśnie ich autorytetu z przejawami życia stały zawsze w znośnej między sobą proporcyi, by je więc ścieśniać, rozszerzać lub je znosić, skoro tego wymagają jego przesadzające ich ramy przejawy — Stan inny prowadzi do rozdźwięków ze szkodą dla stanu prawnego, danego państwa, ze szkodą dla porządku społecznego, wymiaru sprawiedliwości i koniecznego w każdem państwie zaufania obywateli do tegoż.

U nas w kraju dysharmonia między stanem prawnym a życiem, zaczyna — gdy nikt temu zapobiedz nie myśli — przybierać monstrualne wprost formy z niemałą szkodą pod wielu względami.

Wyjaśnimy to na kilku oderwanych przykładach:

1) ustawa z 17. grudnia — ostatnio w brzmieniu ust. z 2.3. 1923 Dz. u. R. P. Nr. 154, zakazuje dokonywania wszelkich transakcyi, nabywania, posiadania, dysponowania i obracania zagranicznemi walutami lub dewizami, zezwalając jedynie t. zw. „bankom dewizowym“ sprzedawać waluty czy przekazy po dokumentarnem udowodnieniu zobowiązań zagranicznych lub na koszta zagranicznej podróży i to jeno do wysokości 1.000 fr. szw. pozatem wszelkie inne transakcye ustawa zupełnie wyklucza.

Tymczasem wahania marki polskiej z godziny na godzinę, są tak olbrzymie, wartość jej w ciągu kilku dni tak topnieje, że żaden przemysłowiec, kupiec, przedsiębiorca czy rękodzielnik, słowem żaden zdrowo myślący człowiek nie może kalkulować w markach i bierze za podstawę obcą walutę zdrową. W konsekwencyi więc mimo surowych przepisów ustawowych, dziś już każdy krawiec czy stolarz bierze swe wynagrodzenie w dolarach, które stały się u nas wprost powszechnym środkiem płatniczym.

Ta dysharmonia pomiędzy życiem a prawem doprowadziła do takiego absurdu, że w tej chwili wicepremier Korfanty otwarcie żąda od kupiectwa i wielkiego przemysłu, przedpłaty na podatek dochodowy w dolarach i frankach szw., licząc się z faktami — a w tej samej chwili policya państwowa w całym kraju tropi każdego posiadacza powszechnie używanych zagranicznych walut, jakby tu chodziło o jakichś najpotworniejszych zbrodniarzy.

Co ma wreszcie uczynić sędzia karny, który tak postawiony „na pograniczu dwu światów“ sądzić ma takiego „zbrodniarza“, u którego znaleziono kilka dolarów — podczas, gdy jego „cywilny“ kolega rozpatruje bez wszelkiej żenady procesa odszkodowawcze oparte na kursie zagranicznych walut.

A przecież ten węzeł gordyjski można tak łatwo rozwiązać! — albo wprowadzić zdrową walutę a zatrzymać ustawę — albo znieść ją jako przeżytek wobec katastrofalnego spadku wartości marki polskiej. A czemu się tego nie czyni?

2) ustawa o ochronie lokatorów jeszcze z 18. grudnia 1920 Dz. u. R. P. Nr. 4, zakazuje pobierania przez właścicieli realności od najemców wyższego czynszu aniżeli 2 do 3 razy tyle marek, ile koron płacono za mieszkanie w czerwcu 1914, względnie 4 razy tyle za lokal przemysłowy. Przekroczenie tej granicy stanowi hańbiące przestępstwo (przekr. a nawet występek) lichwy wojennej — karanej pozbawieniem wolności i utratą praw obywatelskich. Tymczasem o pomieszkania trudno, drożyzna wzrosła do tego czasu milion razy (1 dol. am. równa się 5 K., równa się 5,000.000 Mk.) domy niszczeją, u właścicieli realności słuszna gorycz — lokatorzy rozzuchwaleni, oto wyniki nieuregulowania dotąd tej drażliwej kwestyi. Ostateczne tego skutki: znów paradoksa: tu słyszymy o „odstępnych“ i czynszach najmu od wolnych mieszkań nowych, idących w tysiące dolarów — tam znów wędrują do aresztów „lichwiarze wojenni“, którzy odważyli się żądać za kilkopokojowe mieszkanie równowartości pudełeczka z zapałkami, bo „duralex- sed lex!“;

3) ustawa z 15. stycznia 1920 Dz. u. R. P. Nr. 5. (lex Grabski) ustanawia relacyę korony austr. do Mkp. w stosunku 100:70; przekroczenie tej relacyi wzgl. już samo żądanie innej, stanowi karno-sądowe przestępstwo. Sąd Najw. a w ślad za nim i niższe, żądają zaś zapłaty przedwojennych długów hipot. w złocie, mimo, że wedle dotąd obowiązującej tej ustawy już samo takie żądanie, jest karygodnem A tymczasem asekuracye, kasy oszczędności, banki no i Państwo — — ciągle stojąc na stanowisku obowiązującej ustawy, wypłacają dotąd swym wierzycielom za otrzymanych n. p. 100.000 K. przedstawiających wartość 20.000 dolarów, po 70.000 Mk., t. j. równowartość portalistu poleconego.

A przecież ustawa Grabskiego, która jeno uregulować miała stosunki przy wymianie koron na Mkp. — dawno już mogłabybyć zniesioną z niczyją szkodą a pożytkiem wszystkich;

4) ustawa o zwalczaniu lichwy wojennej (z 2.7. 1920 Dz. u. R. P. 67) w tesencyonalnym swym art. 19, zawiera postanowienia karne, skierowane przeciw temu, kto za przedmioty powszedniego użytku żąda lub przyjmuje obietnicę cen „oczywiście nadmiernych“. W austr. ustawach o lichwie wojennej z 1915 r. i 1917 r., skąd to postanowienie do Polski się przedostało, były warunki ekonomiczne bądź co bądź takie jeszcze, że sędzia z łatwością mógł stwierdzić: kupił za 100, sprzedał za 130, wziął cenę oczywiście nadmierną — a więc pasek — „jak w książce“. Co ma uczynić dziś sędzia karny, gdy mu oskarżony udowadnia, że kupił za 100, sprzedał za 1.000, zaś by otrzymać znów ten sam towar — do czego nikt zdrowo myślący nie może kupcowi odmówić prawa — musi zapłacić 1500? A w dodatku sławne „lex Pluta“ która stanowi, że ludność wiejska odnośnie do swych produktów rolnych t. j. najkonieczniejszych środków żywności, jest uprzywilejowaną, wyjętą z pod ostrza ustawy, bo ona ma przywilej na paskowanie, Stąd to pochodzi, że ta ustawa mająca tępić skutecznie lichwę wojenną, przewidująca kary długoterminowego więzienia a nawet śmierci i konfiskaty majątku, utraciła całą żywotność, bo karze się dziś na jej podstawie już tylko kupujących kury, czy nabiał przed targiem lub za opadające kartki z cenami. AS przecież jest to kwestya najżywotniejsza, wymagająca jak najlepszego uregulowania, pod którego brakiem cierpi cała ludność a nawet samo Państwo. Czyż tak trudno przystosować ustawę, tak konieczną zresztą do obecnych warunków życia? uczynić ją wykonalną i stanąć na stanowisku, że albo coś wolno wszystkim, albo nie wolno nikomu? 433

Jeżeli do tych kilku wyżej naprowadzonych przykładów dodamy, że w myśl postanowienia ustawy konstytucyjnej z 17.3. 1921 w ciągu jednego roku uzgodnione z nią być muszą wszystkie sprzeczne z nią dotąd przepisy — co się dotychczas nie stało, jeśli się doda, że posiadamy całe ustawodawstwo o reformie rolnej, która jako nie na czasie i niepraktyczna, spoczywa błogo w Dz. ustaw jako prawie, że tylko rozprawka — teoretyczna — miast znikąć wogóle z widowni na zawsze lub przynajmniej na czas pewien, jeśli wyliczy się cały szereg pomniejszych podobnych przykładów, mimowoli nasuwa się pytanie dlaczego wszystkie te kwestye pozostawiono ich losowi, dlaczego nie dostosowuje się normujących je usław i rozp. do ducha czasu i stosunków chwili, dlaczego nie zmienia się ich lub nie znosi, gdy zachodzi konieczna tego potrzeba. Ten brak pieczołowitości w tym kierunku szkodzi stanowi prawnemu Państwa, podkopuje poszanowanie do imperatywów przeżytych już faktycznie ustaw, prowa-

---

Jak długo istnieją państwa, — tak długo ludzkość marzy o **anarchii**, o idealnym stanie bezpaństwowości, — jak długo istnieje praca, tak długo ludzkość marzy o **wczasach.**

Anarchia jest wykluczoną w gęsto zaludnionej społeczności, nie stojącej na wysokim stopniu etycznym. Urzeczywistnienie jej zniszczyłoby resztę wolności i możliwości życiowych, którą państwo swym obywatelom daje. W ogólnem zamieszaniu kolidujących z sobą egoizmów ludzie zginęli by się nawzajem, Miast ku wolności, anarchia doprowadziła by do niewoli. Przy ogólnych wczasach większość ludzi zamieszkujących okolice północne, musiałaby w przeciągu kilku miesięcy zginąć z głodu i zimna. Nędza i bieda rozpanoszyłyby się.

Anarchie pustelnicze istnieją na pustyniach, wśród wiecznych lodów, między beduinami i eskimosami; wczasy panują w rzadko zaludnionych żyznych okolicach południa.

Żadna polityczna rewolucya nie może usunąć państwa przymusowego i pracy przymusowej, tych opiekunów człowieka kulturalnego, uczynić to może tylko etyka i technika.

Dopóki etyka nie przezwycięży państwap rzymusowego dopóty anarchia jest równoznaczną z mordem i rabunkiem — dopóki technika nie przezwycięży pracy przymusowej, — dopóty wczasy są równoznaczne z śmiercią głodową. Tylko dzięki etyce może się mieszkania przeludnionych okolic wyzwolić z tyranii społecznej — tylko dzięki technice może się mieszkania zimnych okolic wyzwolić z tyranii sił przyrody. Posłannictwem państwa jest rozwinąć otykę do tego stopnia by stało się zbytecznem i doprowadziło tem samem do anarchii — posłannictwem pracy jest rozwinąć technikę do tego stopnia by stała się zbyteczną i umożliwiła wczasy.

Przekleństwem jest: nie dobrowolna społeczność ludzka — lecz państwo przymusowe; nie dobrowolna praca jest przekleństwem, lecz praca przymusowa.

Nie rozwięzłość jest ideałem — lecz wolność; nie próżniactwo lecz wczasy.

Przymusowość państwa i pracy musi zostać przezwyciężone, jednakowoż nie mogą one być przezwyciężone przy pomocy anarchii i wczasów dopóty etyka i technika nie dojrzeją; by do tego dojść musi człowiek rozbudować państwo przymusowe by etykę rozwinąć — pracę przymusową rozbudować by technikę rozwinąć.

Droga do etycznej anarchii prowadzi przez przymus państwowy — droga do technicznych wczasów przez przymus do pracy. Droga prowadząca z raju przeszłości do raju przyszłości biegnie w dwu kierunkach:

Anarchia naturalna — przeludnienie — państwo przymusowe — etyka — anarchia kulturalna.

Wczasy naturalne — wędrówka na północ — praca przymusowa — technika — wczasy kulturalne.

Dla zwiedzenia się podrodzy, dalego oddaleni od rajów; dlatego jesteśmy tak biedni.

Współczesny przeciętny Europejczyk nie jest **już** człowiekiem natury — a nie jest **jeszcze** człowiekiem kultury; już nie jest zwierzęciem, jeszcze nie jest człowiekiem; już nie jest częścią natury, jeszcze nie jest panem natury.

Etyka i technika to siostry. Etyka panuje nad siłami przyrodniczemi w nas, technika nad zewnętrznemi. Etyka i technika starają się duchem opanować naturę.

Etyka chce zbawić człowieka dzięki bohaterskiej abnegacyi, dzięki rezygnacyi — technika dzięki czynowi. Etyka zwraca siłę ducha na wewnątrz: chce ona zdobyć **mikrokosmos**, technika zwraca siłę ducha na zewnątrz: chce ona zdobyć **makrokosmos**. Ani technika ani etyka nie zdołają zbawić człowieka północy: gdyż etyka nie wystarczy na ogrzanie i nakarmienie zmarzniętej i głodnej ludzkości — technika nie zadowolni i nie uchroni zachłannej i złej ludzkości. —

Na co przyda się ludziom etyka, gdy równocześnie marzną i głodują. A na co przyda się wszelki techniczny postęp, gdy zużywa się go do wzajemnego kaleczenia i mordowania się. Kulturalna Azya cierpi raczej z powodu przeludnienia aniżeli z powodu mrozu: Azya mogła dlatego łatwiej aniżeli Europa, gdzie etyka i technisię uzupełnić muszą, zrezygnować z techniki na korzyść etyki.

Tłómaczyła T. A.

———ooo———

do smutnej konsekwencyi już przez Ko-
iego wyrażonej, że
„prawo choćby najświętsze
prawem być przestaje
kiedy szczęściu ojczyzny
przeciwnem się staje".
Źle się dzieje!!! — a możnaby łatwo prze-
temu zapobiedz. Dr. Juljan Bibring

) wzmożen e wywozu*).

Obciążenie towarów wywożonych zagranicę atkiem obrotowym uważają wszyscy ekspor y bez wyjątku za czynnik utrudniający w sokim stopniu handel zagraniczny, albowiem latek ten nie da się przerzucić, jak to w rocie krajowym ma miejsce, na konsumenta. leży przytem uwzględnić, że przy eksporcie wna i przetworów naftowych opłacają eks- terzy ten podatek dwukrotnie, a częstokroć wet trzykrotnie, ponieważ wielkie firmy, po- dający drzewostany i tartaki w kilku miej- ch, uiszczają go raz przy wywozie materya- w z lasu, drugi raz przy książkowaniu pro- kcyi w tartaku, a trzeci raz przy dokonanej rzedaży. Podobny stan rzeczy istnieje w prze- śle naftowym, gdyż, jak wiadomo, rafinerye prawie bez wyjątku także właścicielkami ko- lń naftowych i opłacają wobec tego podatek rotowy przynajmniej dwukrotnie, a czasem wet trzykrotnie. Podatek ten utrudnia w wy- kim stopniu konkurencyę polskiego drewna i olskiej nafty na rynkach zagranicznych, zwła- cza, że eksporter musi go opłacać ze swo- go zysku, a zysk ten w ostatnich czasach, skutek pogorszenia się konjunktury, zniżył się o bardzo szczupłych rozmiarów.

Taryfy kolejowe do niedawna nie utrudniały ksportu z okręgu Izby. Dopiero ostatnie pod- yższenie taryfy towarowej o 200 proc., za- rowadzone z dniem 1. grudnia b. r. wywoła ownie pogorszenie naszej zdolności konku- encyjnej na rynkach zagranicznych. Nie tyczy ę to wprawdzie wysokowartościowych artyku- w, jak n. p. jaja, puch i pierze, szczecina, t. p. lecz wpłynie bardzo ujemnie na eks- ort drewna, które liczyć się obecnie już musi ie tylko ze wzrastającą konkurencyą drewna zesko-słowackiego, ale także z eksportem fin- ndzkiego i rosyjskiego, które protegowane bądź o bądź tańszem przewozem drogą wodną o- anowują w wysokim stopniu w ostatnich cza- ach rynki europejskie. Podczas gdy Czecho- słowacya udziela dla swojego eksportu jak naj- alej idących ulg wywozowych i ma do swej dyspozycyi prócz tego dla wywozu na północ drogę wodną przez rzekę Łabę, musi eksporter polski wywożąc przez Gdańsk, opłacać prócz wysokiej obecnie już taryfy do Tczewa także nieromiernie wysokie należytości wywozowe za przestrzeń z Tczewa do Gdańska, a ta okoliczność tudzież nieustanne trudności i zapory w porcie gdańskim, wygórowane opłaty manipulacyjne w tym porcie i częste przerwy w ruchu, podrażają w niesłychany sposób koszta naszego wywozu. Stosunki te doznają jeszcze większego pogorszenia, skoro projektowana nowa taryfa w walucie złotej zostanie z dniem 1-ś tycznia 1924 zaprowadzona i skoro z taryfy tej wyeliminowaną zostanie w myśl uchwały sejmowej, taryfa wyjątkowa na eksport drewna.

Opłaty wywozowe, ustanowione na wywóz drewna nieobrobionego, uniemożliwiły eksport tego artykułu w zupełności. Jeżeli ustanowienie bardzo wysokich opłat miało na celu zamknięcie wywozu drzewa nieobrobionego z Polski, to cel ten został w zupełności osiągnięty. Nie ulega wątpliwości, że każde państwo uprzemysłowione powinno popierać wywóz produktów gotowych, a utrudniać wywóz produktów surowych. Utrudnienia wywozu drzewa surowego przyczyni się bezwątpienia do wzrostu naszego przemysłu tartacznego i z tego punktu widzenia nie możnaby podnosić przeciwko tym opłatom wywozowych żadnych zarzutów. Właściciele wielkich obszarów leśnych jednakowoż, którzy nie rozporządzają w pobliżu dostateczną ilością tartaków, uważają uniemożliwienie wywozu drzewa nieobrobionego wskutek wysokich należytości wywozowych, za bardzo dotkliwą szkodę wyrządzoną gospodarstwu krajowemu i wychodzą z założenia, że nie mając jeszcze w kraju dostatecznej ilości tartaków do przeróbki, powinniśmy na razie wywozić pewną część produkcyi drzewa nieobrobionego, gdyż tylko tym sposobem za nabyte z tego tytułu obce waluty uzyska się potrzebne kapitały do budowy nowych tartaków.

Co się tyczy opłat wywozowych za inne artykuły, nie stanowią one wedle opinii interesentów utrudnień, lecz byłoby bardzo pożądane aby wprowadzona została w tym względzie pewna równomierność. Tyczy się to specyalnie opłat wywozowych za produkty rolne, jak n. p. proso, gryka, fasola i groch, za które Urząd Przywozu i Wywozu ustanawia co chwilę inne należytości, tak że każda firma starająca się o pozwolenie wywozu tych artykułów, opłaca opłaty wywozowe w innej wysokości. W interesie wzmożenia eksportu roślin strączkowych, które posiadamy w nadmiarze, byłoby więc unormowanie odnośnych opłat wywzoowych w stałej wysokości, wyrażonej w walucie złotej, ze wszech miar wskazane.

Waluty uzyskane z wywozu obowiązani są eksporterzy deponować w całości w P. K. K. P. względnie w bankach zastępczych i nie mogą nimi dowolnie dysponować. Wprawdzie P. K. K. P wydaje eksporterowi odpowiednią ilość stałych walut na pokrycie jego ewentualnycch zobowiązań zagranicznych, które muszą być dokumentami (fakturami) udowodnione, pozostałą jednak kwotę walutową, po pokryciu ewentualnych zobowiązań, zatrzymuje P. K. K. P. dla siebie, wypłacając eksporterom równowartość w markach polskich według kursu oficyalnego, oznaczonego na giełdzie warszawskiej przez Ministerstwo Skarbu, a odbiegającego daleko od faktycznych kursów za daną walutę obowiązujących. To przymusowe oddawanie walut P. K. K. P stanowi bardzo poważną stratę dla eksporterów, którzy otrzymają równowartość po znacznie niższych kursach obliczoną i którzy, zakupując potrzebny im surowiec czy inne pomocnicze materyały, płacą za nie po rzeczywistym kursie dolara, odpowiadającym mniej więcej parytetowi światowemu.

Gdyby natomiast waluty były w wolnym obrocie i eksporterzy niemi mogli swobodnie dysponować, wówczas kurs P. K. K. P. musiałby się zrównać z parytetem światowym i wtedy z wszelką pewnością przemysł, zbywając posiadane waluty, oddawałby je przedewszystkiem P. K. K P., nie starając się nawet o inny sposób sprzedaży, przez co P. K. K. P. zyskałaby większą aniżeli dotychczas ilość walut stałych i wysokocennych, eksporterzy natomiast nie ponosiliby tych strat, na jakie obecnie są narażeni. Żądanie zatem zupełnego zwolnienia obcych walut, uzyskanych za eksport produktów, leży tak w interesie Państwa, jak i przemysłu eksportującego.

———ooo———

*) Wyimek z memoryału Izby h. i p. we Lwowie, wedle Wiadomości gosp. Izby h. i p. Nr. 25, Rok II.

Eksport drzewa z Czechosłowacyi.

Jedno z pism zagranicznych podaje zajmujące cyfry, odnoszące się do eksportu drzewa z Czechosłowacyi. I tak, we wrześniu b. r. wywieziono stamtąd 29.000 wagonów drzewa, czyli o 9000 wagonów mniej niż w sierpniu, ale zawsze jeszcze o 12.000 więcej niż we wrześniu r. 1922. Ubytek eksportu trwa od czerwca b. r., który o miesiąc wykazał rekordowy wywóz w ilości 49.000 wagonów. Dopóki trwa stagnacya w Niemczech i chaos taryfowy na kolejach niemieckich, nie można przewidzieć, kiedy nastąpi znowne zwiększenie się eksportu.

Na obu największych rynkach zbytu, mianowicie w Niemczech, które dziś jeszcze wchłaniają 60 proc. czeskosłowackiego wywozu drzewa, oraz na Węgrzech, objawia się znaczne zmniejszenie zbytu, a mianowicie wynosi ono w Niemczech od czerwca do września 17.500 wagonów na Węgrzech w tym samym okresie 2500 wagonów. Zmniejsza się również wywóz do Szwajcaryi (w czerwcu 2200, we wrześniu 1200 wagonów), oraz do Jugosławii (w czerwcu jeszcze 170 wagonów, we wrześniu wcale nie eksportowano). Natomiast bardzo silnie wzmógł się eksport do Francyi i Anglii, zaś odnośnie do Holandii utrzymał się w wysokości 1100 wagonów Ma to bardzo duże znaczenie, ponieważ Anglia Francya i Holandya pobierają prawie wyłącznie materyał tarty, więc fabrykat, na którym zarabia przemysł. Wywóz do Austryi utrzymał się w ostatnim czasie na wysokości okrągło 1000 wagonów. Wywozi się tam przeważnie drewno opałowe, mianowicie w sierpniu na 900 wagonów przypadało 600 wagonów drzewa opałowego, 150 wagonów węgla drzewnego, a tylko 150 wagonów drzewa budowlanego i użytkowego.

Pod względem jakości czeskosłowacki wywóz drzewa wykazuje tylko nieznaczne polepszenie. Eksport drewna tartego, wynoszący w czerwcu tylko 12 i pół proc., wzrósł w sierpniu do 15 i pół proc., a we wrześniu do 17 i pół proc. Zawsze jeszcze jednakże więcej jak 4/5 wywozuu składa się z materyału surowego albo z drzewa mało obrobionego. — Drzewa tartego wywieziono w czerwcu 6100, w lipcu 6800, w sierpniu 6000, we wrześniu około 5000 wagonów. Z drugiej strony wywieziono w sierpniu 10.000 wagonów drzewa okrągłego, 7000 wagonów drzewa kopalnianego, 10.000 wagonów drzewa szlifierskiego i 2300 wagonów progów, czyli masowo materyał surowy. Na ten stan rzeczy uskarżają się nietylko w kołach przemysłu tartacznego, ale także przemysłu papierniczego. Ten ostatni n. p. wskazuje na to, że od r. 1920 do sierpnia 1923 miesięczny wywóz papieru, więc fabrykatu gotowego, spadł z 460 na 300 wagonów czyli na 2/3, podczas gdy wywóz półfabrykatu wzrósł trzykrotnie, a to z 180 do 520 wagonów. W tym samym czasie zwiększył się wywóz materyału surowego z 500 na 10.000 wagonów, czyli 20 razy tyle. W związku z tem ujawniają się nie bardzo pochlebne krytyki czeskosłowackiej polityki gospodarczej.

Tydzień giełdowy.

Lwów, 22. grudnia 1923.

Przesilenie gabinetowe. wywołane z końcem poprzedniego tygodnia, spowodowało zniżkę efektów przy równoczesnej gwałtownej zwyżce dolara. Jakkolwiek położenie finansowe Państwa przez ustąpienie gabinetu wcale się nie zmieniło, spekulanci uznali chwilę za stosowną by podbić ceny obcych walut i podnieśli kurs dolara do 7 milionów. Kurs ten jednak nie utrzymał się i już następnego dnia obniżył się do 6,200.000 na którym to poziomie pozostał do końca tygodnia. Zupełnie innymi torami szła giełda efektów. Po lekkiej zniżce z początkiem tygodnia rozpoczęła się gwałtowna haussa, która ogarnęła wszystkie prawie papiery. Na czoło wysunęły się papiery najcięższe, a przedewszystkiem Jaworzno, które na giełdzie czwartkowej przewyższyła konkurujące z niem o pierwszeństwo Gazy o 15 milionów. Silny popyt za Jaworznem wywołany został głównie przez ogłoszenie warunków nowej emisyi. Wpadającem w oko jest różnica zachodząca między pojedyńczemi sztukami tej akcyi a grubszemi, dochodząca do 10 milionów. Rzeczą zarządu byłoby, z okazyi nowej emisyi wydrukować większą ilość drobnych sztuk i usunąć tę anormalię. krzywdzącą głównie drobnych akcyonaryuszy. Drobny kapitalista lub urzędnik, lokujący swe oszczędności w akcyach a który nie jest w stanie zakupić większą ilość, ma zapłacić o kilka milionów więcej na sztuce, aniżeli posiadacz większej ilości. Kursa papierów arbitrażowych pod koniec tygodnia łącznie ze zniżką kursu walut, obniżyły się lekko, z wyjątkiem Zieleniewskiego. Akcyi Zieleniewskiego wogóle już mało pojawia się u nas na targu, gdyż we większej części wyemigrowały do Wiednia. Zagranicą znowu okazuje większe zainteresowanie dla naszych efektów i coraz liczniej pojawiają się zlecenia na zakupno akcyi z Wiednia i Pagi. Prócz papierów arbitrażowych — kupowano Ojkos na zlecenia z Wiednia, a ostatnio jeden z banków otrzymał zlecenie na zakupno 100.000 sztuk Chodorowa. Nizkie kursa naszych efektów zachęcają spekulantów zagranicznych do kupna, by po drogich kursach odsprzedać. Cały szereg innych efektów zyskał znacznie na kursie z powodu nowych emisyi. Do

tych należy przedewszystkiem „Olkusz“ — który się podniósł z 800 na milion cztyrysta tysięcy, następnie długo zaniedbany „Cegielski“ — za który niegdyś płacono 80.000, — przy kursie dolara 40,000 — podniósł się na milion ośmset przy dalszej tendencyi zwyżkowej. Również emisye nowe ogłosiły „Ćmielów“ i „Gazociągi“, które wpłynęły znacznie na kurs tych papierów.

Chwilowo sytuacya na rynku efektów przedstawia się korzystnie. Jednak już w ostatniej chwili zaczęły znowu zwyżkować wszystkie obce waluty na wiadomość o pierwszym eksperymencie doktrynerskim min. Grabskiego a mianowicie na wiadomość o unieważnieniu przez min. Grabskiego wszelkich umów zawartych z takim trudem przez b. ministra Korfantego z poszczególnemi grupami podatników w sprawie spłaty podatku majątkowego we wcześniejszym terminie w walutach wysokocennych. S. Ch.

KRONIKA.

Waluta.

Obieg banknotów wynosił wedle sprawozdania PKKP. z 10. grudnia 1923 61.485,871.287.603 mk. Od 1. grudnia wzrosła zatem ilość banknotów w obiegu o 8.258.376.608.315 mk. co daje dziennie przeszło 800 miliardów.

Frank złoty względnie złoty polski walutą obiegową. W zeszycie 24. z dnia 15. grudnia 1923 Przeglądu gospodarczego Lewiatanu w Warszawie czytamy co następuje: Od Administracyi: „Ze względu na powszechnie znane trudności finansowo-wydawnicze (!) zmuszeni jesteśmy oznaczyć warunki prenumeraty i ogłoszeń w złotych polskich (złoty polski równy frankowi złotemu według każdorazowych notowań giełdy warszawskiej“). Skoro zatem tak poważna instytucya jak Lewiatan w Warszawie pod okiem centralnych władz robi transakcye handlowe w obcej walucie bo frankach złotych bez sprzeciwu tych władz powinno to samo być zezwolone także wszystkim innym kupcom i przemysłowcom, gdyż w myśl konstytucyi wszyscy obywatele są wobec prawa równi.

Ogłaszanie kursu franka złotego. Obecnie ministerstwo skarbu opracowuje rozporządzenie zawierające postanowienia o sposobie ustalania kursu franka złotego i podawania go do wiadomości urzędom państwowym. W projekcie tym zaznaczono o konieczności codziennego ogłaszania kursu z wyjątkiem niedzieli i dni świątecznych. Termin ogłaszania kursu jest godz. 1—2. Kurs ten ogłaszanyby był za pośrednictwem „Monitora Polskiego“ w Warszawie. Pozatem zawiadamianoby o wysokości kursu równocześnie Główny Urząd Telegraf., Naczelną Dyrekcyę PKKP., Dyrekcyę PKO. i Główny Urząd Kasowy. O ile przez kilka dni następywałyby dni świąteczne po sobie w przeddzień święta ustalonoby kurs franka n ate dni. Po raz pierwszy według tego projektu ustalonoby kurs w dn. 31. grudnia 1923 Kurs ten obowiązywałby dzień 2. i 3. stycznia 1924 roku

Cło.

Zmiana taryf celnych. Na mocy rozporządzenia ministrów skarbu oraz przemysłu i handlu zmienione zostało brzmienie art. 12. rozporządzenia z dn. 11. czerwca 1920 r. o taryfie celnej. Min. skarbu w każdorazowem porozumieniu z ministrem przemysłu i handlu może zezwolić na: 1) obrót uszlachetniający dla surowców i części składowych oraz materyałów pomocniczych; 2) obrót uszlachetniający bierny w wypadkach, gdy uszlachetnienie nie może być dokonane w kraju wogóle lub w dostatecznie dobrym stopniu, lub dla wypróbowania nowych procesów fabrykacyi; 3) obrót reparacyjny czynny i bierny; 4) czasowe sprowadzenie do Polski bez cła towarów, przeznaczonych na niepewną sprzedaż (jarmarki, wystawy), jakoteż podobny wywóz z Polski, 5) czasowy wywóz lub przywóz dla wypróbowania. Pod warunkiem złożenia zabezpieczenia celnego będą wydawane pozwolenia i tylko do tych państw, które przestrzegają zasady wzajemności.

Podniesienie mnożników celnych. Wysokość normalnego mnożnika celnego została podniesiona rozporządzeniem ministrów skarbu oraz przemysłu i handlu do 1,440.000 mk. co wynosi 143.999.000 proc. agio. Mnożnik ulgowy wynosi — 1.060 mk. czyli agio 107.999.000 proc. Rozporządzenia te zaczną obowiązywać w tych dniach

Opłacenie cła w złocie. Zostało podpisane rozporządzenie ministrów handlu oraz skarbu, ustalające wartość złotową różnych monet zagranicznych we frankach złotych, którymi ma być opłacane cło wywozowe od towarów podlegających rygorowi opłacania cła w efektywnym złocie. Rozporządzenie przewiduje wypłacanie reszt i ewentualnych zwrotów wpłat celnych w markach polskich według wartości franka złotego w dniu wypłaty lub w dniu wystawienia asygnaty. Rozporządzenie wchodzi w życie 1. stycznia 1924 r.

Podatki.

Kalendaryum podatkowe. Do 31. grudnia należy wykupić świadectwa przemysłowe na r. 1924, do 31. stycznia należy złożyć zeznanie do podatku majątkowego, do 1. lutego należy złożyć zeznanie do podatku przemysłowego za II. półrocze 1923

Kolej.

O ułatwienia taryfowe dla węgla polskiego. Rząd polski zamierza w najbliższej przyszłości przedsięwziąć akcyę w celu skłonienia Czechosłowacyi do stosowania dla węgla polskiego tej samej taryfy co dla czeskiego. Wobec możliwości wyłonienia się przy tej okazyi kilku spraw natury gospodarczej, w którym przeprowadzeniu będzie zainteresowana Czechosłowacya, sprawa węgla ma szanse pomyślnego załatwienia.

Różne.

Wywóz jelit. Według informacyi Konsulatu polskiego w Rotterdamie sprawa importu jelit i żołądków cielęcych z Polski, napotyka na znaczne trudności, wywołane tem, że firmy polskie nie dotrzymują warunków dostaw w szczególności odnośnie do sposobu konserwacyi jakoteż opakowania eksportowanego towaru.

Wobec jest ze wszech miar pożądanem, by firmy polskie, kontraktujące dostawy tego artykułu do Holandyi, przestrzegały bezwzględnie i skrupulatnie warunków ustalonych przez odbiorców holenderskich.

Spółki akcyjne. Za okres czteroletni t. j. od stycznia 1919 r. — 1. stycznia 1923 r. ogólna ilość zatwierdzonych spółek akcyjnych wynosiła 607. Ilość zatwierdzonych spółek w okresie od 1. stycznia 1923 r. — 1. listopada 1923 r. wyniosła 175. Wynika z tego, że ilość zatwierdzonych spółek nie przedstawia większych wahań pomiędzy okresem ubiegłym (przeciętnie) oraz 1923 r. Wartość kapitału spółek zatwierdzonych w roku 1923 czyli 175 spółek wynosi w tys. mk. — 138,056.480.

Eksport przemysłu włókienniczego. Przemysł włókienniczy eksportuje obecnie do Austryi, Węgier, Rumunii, do państw półwyspu bałkańskiego, do państw bałtyckich, Francyi i Anglii (dla reeksportu). Eksport przemysłu bialsko-bialskiego zatoczył nawet szerszy krąg, siągając Włoch, Azmeryki, Dalekiego Wschodu jak: Persyi, Arabii, Mezopotamii, Indyi ,Chin, Japonii i t. p. Należy zaznaczyć, że kraje powyższe już przed wojną były rynkami zbytu dla przemysłu bialsko-bielskiego.

Wartość wywiezionego cukru. W roku bieżącym wywieziono z Polski za granicę 120.000 ton cukru wartości około 75,500.000 franków szw.

Zmniejszenie kontyngentu eksportowego. Dn. 18. b. m. zmniejszony komplet głównego urzędu przywozu i wywozu obradował nad podziałem kontyngentu wywozowego nasion oleistych, t. zn. siemienia lnianego i rzepaku. Wobec stanowiska delegata min. przemysłu i handlu kontyngent rzepaku zredukowano z 400 wag. do 100 wag. Kontyngent siemienia utrzymano w wysokości 100 wagonów.

Produkcya kopalń i warzelni soli kuchennej od 1. stycznia do 31. sierpnia r.. b. wyniosła 233,860 ton, wobec 196.935, w 1922 r. — 201.074,6, w 1921 r. — 175,083,8, w 1920 r., i 125,794,6 w 1913 r. w tym samym okresie czasu.

Akcye austryackie na giełdzie londyńskiej. Wiadomości z Wiednia potwierdzają, że akcye austryackiego tow. kredytowego ziemskiego (Boden-kreditenstalt) będą wprowadzone na giełdę londyńską. Jest to w związku z faktem nawiązania stosunków wybitnych angielskich kół finansowych z tą instytucyą. Zezwolenie na wprowadzenie akcyj tych na giełdę londyńską stało już udzielone.

Podobnież kapitał angielski zainteresował się jednym z trzech największych banków Niemiec oesterreichische Eskomptegesellschaft.

Zapotrzebowania rynku rosyjskiego. W ostatniej chwili Wniesztorg Rosyi sowieckiej interesuje się nabyciem narzędzi do wiercenia, materyałów elektrotechnicznych, lin drucianych, pasów transmisyjnych, rur żelaznych i kotłów. W związku z tym kupiectwo polskie powinno zainteresować się tym zapotrzebowaniem wzgl. dnie wykorzystać pośrednictwa.

Targi i Wystawy zagraniczne. VI. Wiedeński Międzynarodowy Targ Wiosenny odbędzie się od 9.—15. marca 1924. Termin zgłoszeń upływa z dniem 31. grudnia b. r.

Na wiosnę 1924 projektowane jest urządzenie targów w Gdańsku. Liczne obesłanie tych targów przez Polskę mogłoby mieć bardzo doniosłe znaczenie i skierować sfery handlowe do Gdańsku do krycia swych potrzeb w Polsce, a nie jak dzieje się dotąd, w Niemczech.

Rozdział kredytów gospodarczych P. K. O. Według statystycznych danych komitet dyrekcyjny P. K. O. wyasygnował na różne cele gospodarcze ze specyalnych funduszów 1,221.978.250.000 marek. Zasadniczo wydawane kredyty instytucyom związanymi z potrzebami państwa lub samorządu. Na te cele wydano 43,5 proc. ogólnej sumy lokat, na różne gałęzie przemysłowe do dnia 15. listopada przyznano 32.4 proc. W obecnym roku P. K. O. zwróciła specyalną uwagę na potrzeby drobnego przemysłu i handlu. Według poszczególnych gałęzi przemysłu statystyka P.K.O. wykazuje, że na przemysł rolny wydano 60.428,000.000 mk., górniczy 8.070,000.000 mk., mineralny 20.075,000.000 mk., hutniczy 38.940,250.000 mk., maszynowy 120.430.000.000 mk., amunicyjny 2.700,000.000 mk., elektrotechn. 4.100,000.000 mk. chemiczny 9.579,000.000 mk., włókien. 29.075000000 mk., garbarski 8,785,000.000 mk., papierniczy 2.305,000.000 mk., drzewny 12.915,000.000 mk., spożywczy 49.332,000.000 mk., konferencyjny 7.835,000.000 mk., budowlany 10.984,000.000 mk. poligraficzny 5.320,000.000 mk. Na cele samorządu 119.631,000.000 mk., na instytucye użyteczności publ. 53.072,000.000 mk, spółdzielnie 132.145,000,000 mk., nauka, kultura, sztuka 24.704,000.000 mk. handel 48.745,000.000 mk. i t. d.

Drożyzna w Anglii. Według obliczeń urzędu statystycznego, drożyzna w Anglii w miesiącu ubiegłym wzrosła przeciętnie o 0.2 proc. Według tych samych danych, w dniu 1. grudnia przeciętna cena detailicznych wzrosła o 77 proc. w porównaniu z przeciętną cen detalicznych z lipca 1914 roku.

Wytwórczość tekstylna w Polsce. Wysokość produkcyi przemysłu włókienniczego za 9 pierwszych miesięcy przedstawia się, jak następuje: materyały wełniane — 18.000 ton, bawełniane — 54.000 ton, ogólnej wartości około 500,000.000 fr. szwajc. Wysokość eksportu za 9 mies. (zmniejszonego znacznie) wynosi około 150,000.000 fr. szwajcarskich.

Stosunki handlowe z Ameryką. W roku bieżącym wzmogły się znacznie stosunki handlowe Polski ze Stanami Zjednoczonemi. W r. 1923 przywóz do Stanów Zjedn. wynosił 2.270 — wywóz 9.903,40, podczas gdy w r. 1922 wynosił przywóz 1,190.998, wywóz zaś 3,223,910. Ogromną przewyżkę wywozu ze Stanów Zjedn. do Polski przypisać należy przedewszystkiem zakupom kolejowym, głównie wagonów, których otrzymaliśmy z Ameryki na ogólną sumę 10,000.000 dolarów. Bilans handlowy ze Stanami Zjedn. byłby bardziej ujemny, niż z podanych wyżej liczb wypada gdyby nie znaczne przesyłki pieniężne polskiego wychodźtwa do kraju.

Liczba bezrobotnych w Anglii w dalszym ciągu spadła znacznie. Ilość bezrobotnych w dniu 10. grudnia sięgała 1,180.000 osób, co oznacza, że cyfra bezrobotnych w ostatnim tygodniu zmniejszyła się o 14.500 osób w stosunku do tygodnia poprzedniego.

—ooo—

Z sow. Rosyi.

Ruch pasażerski z Rosyą.

Grupa poważnych towarzystw transportowych, lądowych i morskich składająca się z dstawicieli Wielkiej Brytanii, Kanady i Holyi zawarła z Sowietami układ w sprawie zerzenia ruchu pasażerskiego z Rosyą. Centra towarzystw będzie się mieścić w Moskwie filie zostaną otwarte we wszystkich większych miastach Rosyi. (Pat).

Watykan — Sowiety.

Z Rzymu donszą, że Watykan zarządził anę wśród kardynałów co do uznania rządu wietów de iure. Kardynałowie włoscy oświadczyli się za uznaniem, kardynałowie niemieccy eciw.

———ooo———

zed wprowadzeniem ostrych raniczeń im gracyjnych do St Zjednoczonych.

Waszyngton 21. grudnia.

(*) Jak wiadomo miał członek Kongresu a- ykańskiego Johnson wnieść dnia 3 bm. do ngresu projekt nowego bilu antyimigracyjnego skierowanego przeciw Żydom i innym nowościom i jak się wyraża przeciw „niepożądanym" żywiołom.

Klauzule bilu przewidują zmniejszenie odsa wpuszczanych imigrantów z 3 na 2 proc., lle cenzusu z r. 1890. Gdyby plany te stały ustawą, imigracya żydowska do Ameryki zoaby w ten sposób sparaliżowaną. Tymczasem powodu panującego konfliktu w Izbie deputanych, projektodawca wniesienie projektu odył i jak powiada, wystąpi z nim, gdy umysły na gresie się „uspokoją". Komisya imigracyjna, rej Johnson jest przewodniczącym jest rów- za ostremi ograniczeniami.

Wobec tego, że jest pewnem, że Kongres obecnej swej sesyi zajmie się kwestyą imigra- gorąco tym problemem zaprzątana jest o- nie amerykańska opinia publiczna, wszelkich ieni

Organ Izby handl. Stanów Zjedn. ogłasza ykuł przewodniczącego Izby p. Barneema, któ- że m. i.:

Jest jasnem, że ze względów ekonomiczh i społecznych, Ameryka nie może szeroko worzyć swych bram dla każdego, który ma dki do przekroczenia granic Ameryki. Chociaż adycyjny sentyment jest przychylny obcym, to ak rozum społeczny domaga się, żeby imicya podlegała kontroli i ograniczeniom. Niemniej z punktu widzenia zdrowej ekonomicznej ystencyi musi się przebierać imigrujący maerwał ludzki i klasyfikować rzesze imigrantów lle zawodów i wpuszczać tylu ile w danym wodzie lub przemyśle amerykańskim brak sił oczych.

Charakterystycznem jest stanowisko amek federacyi robotniczej oraz oświadczenie przeodniczącego tejże, Samuela Gomperta, który organie federacyi pisze m. i.:

Istniejąca ustawa imigracyjna traci moc owiązującą już z dniem 30 bm., i nie jest pomyślenia, by porty Ameryki otwarto dla liczonych mas imigrantów. Tylko ludzie niedowiedzialni domagają się podobnej rzeczy. Już inteligentni pracodawcy podzielają zdanie obotników, że ograniczenia są konieczne.

Poniżej podajemy kilka cyfr, które dosadnie ustrują, jak „słuszne i sprawiedliwe są postulaty" nych ograniczeń. W roku 1890 mieszkało w Ameryce około 182.560 osób z Rosyi i Finlandyi 2 procent tej liczby nie da nawet liczby 000 imigrantów rocznie, a zresztą ta skromna liczba jaką obejmie nowa kwota, nie będzie obejmowała tylko Żydów.

Z Polską ma się sprawa podobnie. Liczba Polaków w Ameryce wynosiła w Ameryce w r. 1890 — 147.440 osób. Trzymając się tego cenzusu, wprowadzenie projektowanych 2 proc. w życie pozwoli na imigracyę około 3.000 emigrantów, rzecz jasna z wliczeniem Żydów.

———ooo———

NADESŁANE

OSTRZEGAM przed nabyciem weksla in bianco, podpisanego przez „Bracia Harnason i Ska", wręczonego p. inż. Maślance, jako nieważnego. — **Albert Harnason.** 10666

BROWAR PAROWY

do wydzierżawienia. Zgłoszenia przyjmuje pisemne Administracya pod „Browar". 10671

Od Wydawnictwa

Wskutek ponownej, nieprzewidzianej zwyżki kosztów papieru i produkcyi, zmuszeni jesteśmy w ślad za pismami warszawskiemi i krakowskiemi podwyższyć cenę pojedynczego egzemplarza z dniem 25. grudnia br. na

Mkp. 100.000

Od dnia 1. stycznia 1924 r. abonament wynosić będzie we Lwowie mkp. 2,500.000, na prowincyi 2,800.000 mk., zagranicą 3,250.000 mkp.

kronika.

TEATR WIELKI.

Poniedziałek: teatr zamknięty z powodu Wilji.

Teatr Mały i Nowości.

Poniedziałek: teatr zamknięty z powodu Wilji.

Teatr „BAGATELA", Rejtana 3.

Od 17. grudnia nowy program: Część I. „Instytut dla samobójców", sketch w 1. akcie. Część solowa: Chita & Dolores — Windheim — Marski. Część III.: „Dyablik", farsa w 1. akcie. Początek o godz. 8-mej wieczorem.

— **Ze względu na szczupłą salę,** Dyrekcya urządza w dnie Bożego Narodzenia tj. we wtorek 25. i w środę 26. grudnia 1923 codziennie dwa przedstawienia z zupełnie nowym programem. Pierwsze przedstawienie od godz. 6-ej wiecz., drugie od godz. 8.30 wieczorem. Kasa w tych dniach czynna będzie od godz. 11 do 1 w południe i od 3 popoł. do końca przedstawienia.

———ooo———

„Chwili" numer następny ukaże się jutro o zwykłej porze.

———ooo———

(di). **Przeciw narzuconemu kahałowi.** Wczoraj odbyło się w sali Domu Narodnego masowe zgromadzenie ludowe, celem zajęcia stanowiska wobec obecnej gospodarki kahalnej. Zostały powzięte b. ważne rezolucye. Sprawozdanie z powodu braku miejsca zamieścimy w jutrzejszym numerze.

— **Poczta w święta.** Ministeryum poczt zawiadomiło dyrekcye pocztowe, że normalne urzędowanie w dyrekcyach powinno kończyć się 24. o godz. 12, a rozpoczynać się 27. grudnia. W urzędach pocztowych polecono dyrekcyom zarządzić, aby 24. grudnia jednorazowo doręczono całą pocztę. Godziny urzędowania zewnętrzne nie ulegają zmianie: 25. w pierwszy dzień święta poczta nieczynna, dnia 26. grudnia czynności trwają do 11 godz. rano.

— **Podwyższenie opłat pocztowych.** Z dniem 21. grudnia rb. podwyższona została cena druków płatnych, wyszczególnionych w zarządzeniu z dniem 4. 10. rb., a mianowicie: Karty pocztowe pojedyncze na 5000 mk. za sztukę, karty podwójne na 10.000 mk., pozostałe druki na 10.000 mk. za sztukę.

— **Polska — Gdańsk.** Z dniem 1. stycznia 1924 wejdzie w życie nowa taryfa telegraficzna i telefoniczna w komunikacyi między Polską a Gdańskiem. (Pat).

— **Dolary do Polski.** Konsulat Rzplitej Polskiej w Detroit przekazał do kraju w pierwszym kwartale 1923 r. 26.859 dolarów z tytułu spadków, ubezpieczeń i odszkodowań.

— **Lwowskie Stow. Kupieckie wzywa wszystkich kupców, aby w ciągu dzisiejszego dnia zapłacili zaliczki na podatek majątkowy, ponieważ rezultaty pertraktacyj z rządem są na razie nieaktualne.** 38472

— **Pierwszy polski parowóz.** Dziś o godz. 12 w południe w zakładach Tow. Akc. budowy parowozów odbyło się uroczyste poświęcenie pierwszego parowozu zbudowanego w warsztatach spółki. Na uroczystość tę przybyli: prezydent Rzplitej, Rada ministrów, posłowie i senatorowie.

— **Zlikwidowanie zatargu w przemyśle drzewnym.** Onegdaj zlikwidowano bezstrajkowy zatarg w przemyśle drzewnym na Podkarpaciu. Ponieważ pracodawcy i pracownicy nie mogli osiągnąć porozumienia co do wysokości nadwyżki płac listopadowych, zdecydowali oddać spór do rozstrzygnięcia min. pracy i opieki społecznej. Arbitraż przeprowadził delegowany do Stryja naczelnik wydziału polityki pracy i ruchu zawodowego p. Ulanowski. Sprawę regulacyi płac dwa razy miesięcznie postanowiono odroczyć do 17. stycznia 1924. r .

— **10-milionówki.** Będące w obiegu nowe banknoty 10-milionowe, wypuszczone zostały przez PKKP. z datą 20. listopada 1923 r. Banknoty te o wymiarze 20 cm. na 9. mają prawą stronę z lewego brzegu zielonkawą, z prawego różowawą, a odwrotną — jasno-zielonkowatą.

Jako dyrektor skarbca emisyjnego nowe banknoty podpisuje już nie zmarły p. Karpus (jak to było jeszcze na milionach), lecz obecny dyrektor p. Orczykowski.

(*). **Uczczenie prof. Einsteina.** Jak wiadomo prof. Einstein, bawi obecnie w Holandyi, gdyż nie może wrócić do Niemiec z powodu pogróżek reakcyonistów. I oto podkreślić należy, nowy fakt uczczenia znakomitego uczonego. W auli uniwersytetu w Amsterdamie odbyła się onegdaj uroczyste zebranie uczonych holenderskich, zwołane w celu uczczenia prof. Einsteina. Wręczono profesorowi złoty medal „Związku mającego na celu propagandę wiedzy przyrodniczej".

Wielkie żyd. zawody sportowe odbędą się w Palestynie w Chol hamoed Pesach. Weźmie w nich udział ponad 1000 osób z Palestyny, Egiptu, Niemiec i Austryi (m. i. „Hakoach").

———ooo———

!! Nareszcie !!

SPOKÓJ i CISZA W BIURACH

!! Nareszcie !!

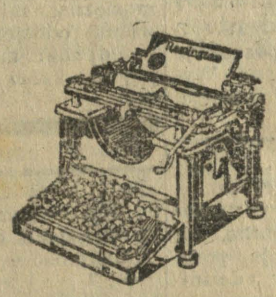

Nowy model Nr. 12.

„CICHY REMINGTON"

to najlepsza maszyna do pisania pisze — **cicho i ma »idealne uderzenia«.** —

TOW. BLOCK-BRUN SP. AKC.

Warszawa, Hotel Bristol. Lwów, Pańska 11.

Z Giełdy.

Walutowe notowania pozagiełdowe.

Lwów, 23. grudnia.

Dol. am. 6,600000, dol. kan. 6,100000, Kor. cz. 175000, Frnk. franc. 325000, fr. szw. 1,100000 fr. belg. 290000, Funty szt. 26,000000, guld. hol. 2,300000, liry wł. 260000, leje rum. 30000, Wiedeń 90, Praga 180000, Czerniowce 30000.

Złoto: 20 Kor. 26,000000, 20 Frnk. 24,000000 20 Mrk. 29,000000, 10 ruble 35,000000.

Srebro: Kor. 450000, 5 Kor. 2,500000, floreny 1,250000, ruble 18,000000, kopiejki 800000.

DROBNE OGŁOSZENIA.

POMOC LEKARSKA.

Mocze, plwociny, nasienie i t. p. wydzieliny rozbiera w swem laboratoryum — **Dr. KORMAN, RYNEK 45, I. p.** Dla zamiejscowych w przeciągu dla ośrd godzin. 10690

„IHIG“

Międzyn. Handlowe i Przemysłowe Tow. Sp. z ogr. odp.

Dostarcza: Motory Diesla, turbiny wodne Francisa, kompl. urządzenia młynów o wysokiem i niskiem mlewie Walce oryg. Daverio & Cie Zurych — Łuszczarki Mars patent Kaspar Senice. Oryg. szwajcarską gazę młynarską marki Reiff Frank ltd.

LWÓW
Podleskiego 6/II.
Telefon 413.

FABRYKA MASZYN MŁYŃSKICH
M. KANAREK Sp. z ogr. por.
w KRAKOWIE, ul. Mazowiecka l. 35. Filia Lwów, SŁOWACKIEGO 16 Tel. 1254

POLECA: Maszyny młyńskie wszelkiego rodzaju po cenach przystępnych. — Postawy walcowe i sita płaskie (Planzychtry) oryginalne szwajcarskie firmy Bühler. Kosztorysy bezpłatnie.

ZAWIADOMIENIE.

Niniejszem zawiadamiamy, że dla wygody naszej P. T. Klienteli **otworzyliśmy filię naszego**

składu Obuwia przy ul. Żółkiewskiej 17.

Celem wprowadzenia się sprzedajemy towary nasze do końca b. m. po znacznie zredukowanych cenach. Zalecając każdemu korzystanie z okazyi polecamy się łaskawym względom « « Schnapek, Thieman i Bcia Eichman

Hurtowne składy przyborów szewskich i obuwia

Żółkiewska 17 — Żółkiewska 16 — Gródecka 1.

10629

POSAD POSZUKUJĄ.

Buchalter (bilansista) i korespondent z branży drzewnej poszukuje posady. Zgłoszenie pod »Wytrwałość« do administracyi. 0681

Młody, inteligentny brakarz prowadzący samodzielnie manipulacyę lasową (specyalność dębina, olcha, progi) poszukuje posady. Zgłoszenia do administracyi pod »Prowincya«. 0668

INTERESA HANDLOWE

Do lokalu sklepowego w centrum miasta poszukuje się spólnika z kapitałem. Informacye u p. Gottlieba, ul. Krakowski 8.

Na mało ruchliwy lokal przy ul. Łyczakowskiej. Poszukuję spólnika z kapitałem z jakiejkolwiek branży. Zgłoszenia do admistracyi pod »Fabryka«. 0669

KUPNO. — SPRZEDAŻ

„SPARTA“ Lwów Kościuszki 8. Telefon 709. Blachę mosiężną, miedzianą i ołowianą oddajemy w zamian za odpadki metalowe. Kupujemy każdą ilość starych metali. 0458

MIESZKANIA-LOKALE.

Pokój w śródmieściu z całem utrzymaniem zaraz do wynajęcia dla kawalera. Wiadomość u Dra Steinberga, Jagiellońska 8. 0667

WOLNE POSADY.

Wielkie przedsiębiorstwo drzewne poszukuje zdolnego »Saegeleitera« jakoteż rutynowanego buchaltera za wysokiem wynagrodzeniem do tartaku obok Lwowa. Zgłoszenia do administracyi pod »Tartak«. 0658

Kancelarya adw. Dra Mandla w Stawie ruskiej poszukuje rutynowanego konsypienta. 0672

Komitet dla wspomagania żydowskich sierót wojennych urządza we czwartek dnia —o 27. GRUDNIA 1923 o— **Wieczór taneczny** poprzedzony produkcjami muzyczno wokalnemi w sali Izby Rękodzielniczej pl. Strzelecki. Za Kuratoryę: Dyr. Orange, R. Hacklowa. — — — Za Komitet: B. Urich, E. Dam. Bilety wraz z zaproszeniami wydaje się w kawiarni »RENESANS« między 6—8½ wiecz.

NAUKA I WYCHOWANIE

Kto, mający spokojne mieszkanie, chce wspólnie przygotować się do egzaminu politycznego. »Zdolny« ministracya 0685

Dla freblówki na prowincyi poszukuje się pierwszorzędnej siły (Hebanki z językiem hebrajskim i polskim. Posada zaraz do objęcia. Oferty z zaprodaniem warunków, adresować Dr Pandl r. Śniatyn. 0670

Nauczycielka przygotuje niższe gimnazyum, konwersacya franc., niemiecka, wyjedzie hałaby. Pod »Zdolna« Chwila. 0674

OSTROŻNIE PRZY ZAKUPNIE OBCASÓW GUMOWYCH

„BERSON“.

W ostatnich czasach pojawiające się NAŚLADOWNICTWA naszego pod względem jakości i trwałości niedoścignionego prawdziwego OBCASA GUMOWEGO „BERSON“ zmuszają nas do skłonienia P. T. Publiczności, by przy zakupnie obcasów gumowych »BERSON« zwracała baczniejszą uwagę, oraz by stanowczo odrzucała wszelkie inne wyroby, które swem podobieństwem w wykonaniu obliczone są na wprowadzenie w błąd i ubliżności.

Każdy prawdziwy obcas gumowy »BERSON« musi być zaopatrzony



Rej. marka ochronna



wedle niniejszej ryciny.

OGŁOSZENIA.

10612 **Żurnale Kroje Wzory**
LANDAU, Czarnieckiego 3.

Na drzewko! **Żarówki choinkowe** po cenach fabrycznych
poleca Fa „KONTAKT“, M. Magassy i Ska Lwów, SYKSTUSKA 14. 10501

Blachę i Żelaza
wagonowo i częściowo dostarcza
Dom Handlowo-Przemysłowy
Twarda 5 **BRALICH** Warszawa Twarda 5
Tel. 254—18
sp. z ogr. odp. 10673
Adres telegr. „BRALICH“ Warszawa.

Gwoździe, Druty
żelazne i ocynkowane
WIDŁY, ŁAŃCUCHY oraz LINKI drucziane i ocynkowane wszelkiego rodzaju
POLECA 10672
Dom Handlowy **Edward Pozner**
Warszawa Plac Grzybowski Nr. 1.
KONTO CZEKOWE P. K. O. 5194.

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Heschelles. „Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1718 Lwów, środa 26. grudnia 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I p. KONTO P.K.O. 142.254

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 100.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 2,500.000 Mk., zam. 2,800.000 Mk., zagr. 3,250.000.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszpaltowy milim. 15.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszpaltowy milim. 45.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 48.000 Mk., w tekście i przed kroniką 75.000 Marek, ogłoszenia na pierwszej stronie 90.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 60.000 Mk., najmniej 10 wierszy 600.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 10.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespondencya, kupno-sprzedaż 14.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica	30,000.000 Mk.
Pół stronicy	15,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem	90,000.000 Mk.

Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

Na szachownicy politycznej

W samą rocznicę mordu, popełnionego na prezydencie Rzeczypospolitej, w rocznicę zbrodni, która była pierwszą przygrywką do tragedyi rządów Chjeno-Piasta, główny bohater wraz z resztą aktorów tejże tragedyi ustąpić musiał z widowni. „Urodzony w zbrodni, okuty... paktem lanckorońskim“ gabinet Witosa miał już oddawna wyryte na swem czole piętno śmierci, przypominając faustowskie „przekleństwo złego czynu, który złe tylko rodzi skutki“. Aż w końcu dobiło go dziecko własnej koncepcyi. Teoryą o „prawdziwie polskiej większości“ łudził opinię polską i trzymał masy na uwięzi. Wystąpienie czternastu członków z klubu „Piasta“ wstrząsnęło potęgą owej „prawdziwie polskiej większości“ i oto runął rząd — symbol owej potęgi, zostawiając u wielu wspomnienie krzywd doznanych i niesprawiedliwości, u ogółu hołd bałwochwalczy dla postępującego szalonymi skoki — dolara... Ważniejszą jednak niźli przeszłość, jest przyszłość i — teraźniejszość. Co dalej? — Pytanie to wysuwa się na wierzch zagadnień państwowych na arenie sejmowej. Rząd Grabskiego, będący rządem... zakłopotania, czy jak go inni nazywają, rządem gwiazdkowym, na pytanie to odpowiedzią nie jest.

Przesilenie, wyczekiwane od szeregu tygodni, niemniej swoim nagłym wybuchem, było niespodzianką nietylko dla Witosa i jego przyjaciół, lecz także i dla jego przeciwników. Lewica spodziewała się zmiany gabinetu dopiero w połowie stycznia i na ten czas nawet poczyniła już była pewne umowy. Ale dymisya Rataja, mająca swe istotne źródło w niewiadomych bliżej motywach, kryzys przyspieszyła. Stworzyła ona fait accompli dla rządu, który właśnie naradzał się nad sytuacyą, wytworzoną skutkiem secesyi czternastki, gdy nadeszła wiadomość o skonstatowanym już przez marszałka „przesunięciu w składzie sił politycznych w sejmie“. Jedynie możliwem wyjściem z sytuacyi była decyzya — ustąpienie. —

Ale niemniejszą przykrością, jak dla ustępujących, była ta decyzya dla grup opozycyjnych. I nic bardziej nie świadczy o niedomaganiach polskiej lewicy sejmowej, jak owo bezhołowie, owo — rzeklibyśmy — błądzenie po omacku, jakie z tą chwilą w jej szeregach zapanowało. Nie byli leaderzy stronnictw opozycyjnych przygotowani technicznie i taktycznie, bo nie liczyli na załatwienie sprawy przed upływem najbliższych 3 tygodni. Ale co gorsza to to, że nie byli przygotowani zasadniczo i programowo. Żadnego programu nie mieli a i dziś nie mają odnośnie do sanacyi skarbu, będącej najwalniejszym problemem życia politycznego i gospodarczego, żadnej myśli oczywiście o załatwieniu lub choćby sposobie łagodzenia piekącej kwestyi mniejszości narodowych. Do kroków stanowczych całkowitego zerwania z dotychczasową metodą i bezpośredniego włączenia mniejszości narodowych w skład większości rządowej, zabrakło — odwagi. To wszystko zaś było powodem, że misya Thugitta spaliła na panewce. Thugutt sam wszelako pełnienia tej misyi w najbliższym czasie się nie wyrzeka, a przemówienie jego ostatnie, będące nie tyle może deklaracya nad exposé rządowem, ile mową — kandydacką, świadczy, że „nauka nie poszła w las“. Żydzi stają się wprawdzie — by użyć niemieckiego określenia — nie „regierungsfähig“, ale w każdym razie — „majoritätsfähig“ i do możności dostosowania się do tej zmiany nastroju i poglądów winni się sami również zawczasu parlamentarnie przysposobić.

Tymczasem zaś wobec gabinetu p. Grabskiego wypadło nam znowu zająć stanowisko opozycyjne. Nietylko dlatego, że obecny premier, mimo zastrzeżeń reprezentacyi Koła Żydowskiego, nie wahał się okrzyczanego z żydożerczych zapędów generała przyjąć w skład rady ministeryalnej, ale tak samo z powodu oficyalnego wyznania wiary p. prezydenta, wypisującego jako dogmat na tarczy swoich rządów „neutralność“ odnośnie do spraw politycznych. W istocie bowiem obecne życie polityczne, zatrute jadem demagogii partyjnej w stosunku do ludności żydowskiej nie jest bynajmniej neutralne. Wręcz przeciwnie ostrze swoje aż nadto często zwrócone ma przeciw Żydom, domagających się interwencyii ochrony władz a w takich wypadkach bierność i bezpartyjność po stronie naczelnego rządu i to w gruncie rzeczy zakryty glejt na kontynuowanie systemu eksterminacyi i represyj.

Na szczęście w opozycyi nie jesteśmy bynajmniej odosobnieni. Dzielą ją z przedstawicielstwem parlamentarnem żydowskiem, oprócz PPS. i „Wyzwolenia“, których wstrzymanie się od głosowania nad wyrażeniem zaufania, podyktowane było li obawą, by nowy gabinet nie zrobił salto mortale, zanim jest się w stanie — go zastąpić. Pozwoli mu się tedy łaskawie żyć i żądać różnorakich pełnomocnictw, aż będzie się dostatecznie przygotowanym do objęcia po nim spadku.

Przygotowania rozpoczną się zapewne tuż po świętach. Na szachownicy, rozstawionej ponownie po ostatniej partyi, przegranej dla „króla chłopków“, figury poczyniły już swoje pierwsze posunięcia. Ale w całej pełni gra ma się dopiero rozwinąć po rozejrzeniu się w nowej sytuacyi. Zastępcy zaś żydowscy ze swej strony baczyć muszą, by wśród tej gry dwóch grup się zwalczających sami nie ponieśli uszczerbku, lecz by odegrali tę rolę, jaka im z powodu ich siły liczebnej i energii kinetycznej przypada.

Dr. Leon Reich.

O wykształcenie zawodowe sierót żydowskich.

Problem zawodowego wykształcenia młodzieży naszej wypłynął dziś na powierzchnię najaktualniejszych potrzeb społecznych, domagających się zajęcia względem nich stanowiska jak najbardziej aktywnego i celowego. Jeśli kwestya ta, już w środowisku jednej rodziny, gdy idzie o pokierowanie przyszłością dziecka, nabiera powagi i bywa rozważana i załatwianą zależnie od stopnia kulturalnego tejże rodziny, — to z o ile większą świadomością i poczuciem odpowiedzialności muszą stawać przed nią instytucye opiekuńcze, mające pokierować przyszłością licznych wychowanków. Zakładom opieki społecznej jako czynnikom kulturalnym, świadomym swych zadań, nie wolno popełniać błędów, jakie w tym względzie popełniają nieraz dzice względem swych dzieci, — gdy przeto z jednej strony indywidualność wychowanka, jego przyrodzone warunki są najważniejszym wskaźnikiem dla przyszłego zajęcia to i czynniki opiekuńcze, natury muszą znaleźć należyte uwzględnienie.

Społeczna opieka kładzie też cały ciężar odpowiedzialności na instytucye tejże opieki i zniewala je do łamania się z trudnościami nie do pokonania.

Działalność opiekuńcza odnośnie do sierót wojennych, która przeszła fazy wynikłe z konieczności danych warunków — dziś siłą faktu przechodzi do okresu w życiu wychowanka najważniejszego, t. j. do wyboru zawodu i przygotowania zawodowego. Każdy, najmniejszy choćby zakład sierót na prowincyi, ochronka każda i opiekunki tysięcy sierót w t. zw. opiece domowej, stoją przed tem zagadnieniem, — i rozwiązują je z bezwzględnie dobrą wolą, ale w zależności od miejscowych warunków tylko bardzo rzadko ku własnemu zadowoleniu. Zmagają się tedy z trudnościami, szukają pomocy i nabierając doświadczenia, widzą niewystarczalność swych wysiłków.

Pozostająca w opiece przeróżnych instytucyi liczba 8000 sierót wojennych żydowskich w Małopolsce, jest jednakże cyfrą zbyt poważną — wymagającą celowej i planowej pracy. Poszczególne ogniska opieki szukające rady i pomocy i oparcia, muszą koniecznie znaleźć centrum, w którem zagadnienia związane z wyszkoleniem zawodowem sierót znajdą pełniejsze systematyczne uwzględnienie.

Odpowiedzialność za to, jacy ludzie wyrosną z 8000 naszych sierót woj., jest wobec nas samych, wobec braci naszych z Ameryki, którzy z bezprzykładną ofiarnością sierotom z pomocą pospieszyli — i wobec przyszłości — czynnikiem decydującym w ujęciu sprawy tej z punktu widzenia naprawdę społecznego, a nie dorywczej łataniny.

Reorganizujący się obecnie „Centralny Komitet opieki nad sierotami żyd. w Małopolsce wschodniej“ winien to zagadnienie uważać za swe naczelne, bo mające zakończyć i nadać właściwie żywotną treść pracy wychowawczej nad sierotą. Wszystko to, co się czyni dla dziecka do 14 roku życia, poszłoby w niwecz, gdyby sprawy wyszkolenia zawodowego nie włączono w program wychowawczy lub nie poświęcono mu należnej troski i uwagi.

Centralnemu Komitetowi obejmującemu omawiany problem, z najszerszego punktu widzenia przypadnie zadanie dostarczyć środków materyalnych i organizacyjnych, być wytyczną dla rozpoczynających pracę, a oparciem dla zakładów pełniących z pożytkiem swe zadanie.

Jak dotąd zaznaczył się najdobitniej wybór zawodu dla wychowanków w działach rzemiosł. Jaknajszersze popieranie możności wyszkolenia się w rzemiośle, winno tedy wyjść z Centralnego Komitetu.

Podobnie jak pierwsze wysiłki na polu szkolnictwa zawodowego żyd., podjęte były we Lwowie dla stworzenia brakujących nam odpowiednich ośrodków kultury i pracy dla młodzieży osierociałej, tak i w innych miastach, a nawet

miasteczkach dbałe o los wychowanków zarządy zakładów podejmują usiłowania przekraczające siły miejscowego społeczeństwa żydowskiego. Samorzutne te wysiłki, będące imperatywem sumienia opiekunów, dające najlepsze świadectwo uczuciom społecznym tych jednostek dojrzewających niejako wraz z młodzieżą, wraz z zadaniami, które je czekają — będą obecnie mogły być ujęte przez Centralny Komitet i zużytkowane w ramach planu obejmującego całokształt tejże sprawy.

I tak n. p. z wielu Komitetów dochodzą domagania się zakładania w poszczególnych miejscowościach szkół lub kursów zawodowych, a jednak niepodobieństwem jest zakładać je wszędzie, z powodu braku warunków miejscowych i niewątpliwie lepszą jest mała ilość szkół wzgl. warsztatów szkolnych należycie uposażonych i stojących na wysokości swego zadania, aniżeli znaczna ich ilość, walcząca z wszelakim niedostatkiem. Nie ulega wątpliwości, że trudne zadanie szkół zawodowych może przy sprzyjających ogólnych warunkach wydać, znakomite wyniki, że szkoły te zdolne są wpływem swym osiągnąć o wiele więcej niż zawodowe wyszkolenie ucznia. Wszechstronność bowiem programu tych szkół ujmującego całokształt teoretyczno-zawodowy daje możność ujawnienia się i zużytkowania wszelkich w młodzieży tkwiących sił i zdolności i do uczynienia ich produktywnemi. Mogą więc wpłynąć na ogólne podniesienie stopnia kultury, na większy szacunek dla pracy i na stosunek do niej.

Jednakże większość młodzieży uczy się rzemiosł w warsztatach prywatnych, które, o ile stoją pod względem zawodowym na należytym poziomie są podobnie jak szkoły zdolne dać uczniowi wyszkolenie pożądane.

Jednakże praca w prywatnych warsztatach wymaga koniecznie opieki dopełniającej, pod względem ogólno-kulturalnym.

Przegląd warsztatów rzemieślniczych nadających się do tego, by się w nich młodzież kształciła, ewidencya uczniów mających wstąpić do pracy zawodowej, kontrola warsztatów i postępów uczniów umieszczanych w danym warsztacie, porada w sprawie wyboru zawodu — dalej opieka hygieniczno-sanitarna, dotycząca zbadania stanu zdrowia ucznia przed wstąpieniem do jakiegokolwiek warsztatu, regularne badanie lekarskie, starania o urządzanie kolonii letnich na wsi, pomoc w chorobie i nieszczęśliwych wypadkach — opieka ekonomiczno-społeczna, obejmująca pomoc w odżywianiu, zakładaniu burs rzemieślniczych, opieka prawna, — wreszcie podniesienie stopnia wyszkolenia i zawodowego i ogólnego przez przestrzeganie uczęszczania do szkoły uzupełniającej przemysłowej, lub też kreowania kursów wieczornych o powyższym zakresie w miejscowościach gdzie publicznych takich szkół niema, — oto szerokie pole działania specyalnych instytucyi t. zw. patronatów których pożyteczna działalność zaznaczyła się za granicą i w wielu miastach Rzeczypospolitej Polskiej

Miejscowy Komitet opieki nad sierotami we Lwowie, działalnością swoją zbliża się do wspomnianych Patronatów, inicyatywa i pomoc organizacyjna Centralnego Komitetu może w całym szeregu miast instytucye takie do życia powołać i w ten sposób wyszkolenie zawodowe i ogólno-kulturalne należytą otoczyć opieką —

Ale i inne dziedziny pracy zawodowej, które z powodu braku środków nie mogły dotąd być zrealizowane, powinny znaleźć przy intenzywnych wysiłkach Centralnego Komitetu należne uwzględnienie

Jakkolwiek bowiem przysposobienie do zawodów rzemieślniczych pozostanie i nadal najważniejszym kierunkiem wychowawczym, to okazuje się potrzeba rozszerzenia grup zawodowych, a mająca uzasadnienie swe tak w zapotrzebowaniu jak i w uzdolnieniach młodzieży. Odnośnie do dziewcząt, zaznaczyć należy, że zakres dotychczasowy, obejmujący przeważnie zawody igłowe (krawiectwo, bieliźniarstwo, haft, koronkarstwo i trykotowe) był dość ciasny. Wprawdzie opanowanie któregoś z tych działów podniesie w każdym wypadku sprawność gospodarczą młodzieży żeńskiej, jednakże pod względem zawodowym mogą się okazać ujemne skutki koncentracyi zbyt wielkiej w jednej grupie zawodowej.

Z drugiej strony stwierdzić należy, że w kraju brak zupełnie wśród żydówek osób przygotowanych zawodowo do czynności połączonych z prowadzeniem gospodarstwa domowego w zakresie większym, jak w szpitalach, ochronkach, sanatoryach, pensyach w mieście, willach w miejscach klimatycznych i t. d., a które to dziedziny pracy mogłyby zatrudnić znaczną ilość kwalifikowanych sił. Nie jest też bez znaczenia fakt, że nie wszystkie dziewczęta uczące się rzemiosł, okazują zdolności wystarczające do samodzielnego prowadzenia kiedyś warsztatu.

Podniesienie stopnia uświadomienia i przygotowania w dziedzinie gospodarstwa domowego, jest ważną bardzo potrzebą kulturalno-ekonomiczną społeczeństwa żyd. Zbyt niski stan hygieniczno-kult. większości domostw żydowskich na prowincyi zwłaszcza ma swe uzasadnienie w braku przygotowania u kobiety żydowskiej do najważniejszego swego i naturalnego zawodu spodyni domowej. Szkoła gospodarstwa do wiejskiego, okazuje się tedy ważnym postula którego realizacya dla dobra 4.800 sierót (dzi ząt) będzie niezawodnie jednym z punktów p gramu pracy Centralnego Komitetu.

Spełnienie postulatów wychowawczych nośnie do sierótb wojennych przez Centra Komitet opieki. — jest w ręku społeczeńs żydowskiego. Przeniósłszy na organizacyę c tralną swe obowiązki, swą odpowiedzialność, s troskę i swe życzenia — winno ono też w i tych zasad, które Żydom, z za oceanu kaz nieść pomoc nieszczęśliwym, dopełnić całości go czynu i dopomódz do wychowania z neracyi sierót wojennych ludzi kulturalnych, p cowitych i samodzielnych, a to będzie najlep forną, pod jaką dług swój opłaci wszyst tym, którzy o nim nie zapomnieli w nieszczęś

(C. K.)

———ooo———

O zdrową gminę żydowską.

Precz z samozwańcami, którzy zaprzepaszczają najżywotniejsze interesy żydostwa!

Lwów 24. grudnia.

(di) Egzekutywa Organizacyi syonistycznej Wsch. Małopolski kontynuując konsekwentny postulat złożenia spraw żywotnych gmin żydowskich w ręce odpowiedzialne, w ręce ludzi o poczuciu godności żydowskiej, świadomych czem są lub raczej czem się stać mogą gminy żydowskie w żyd. życiu społecznem, zwołała pod hasłem walki o żywotność i należyty poziom kulturalny, społeczny i narodowy gminy żydowskiej drugie masowe zgromadzenie ludowe, którego celem, ma być jasne wypowiedzenie się w sprawach kahału lwowskiego i napiętnowanie bezwstydnej niesumienności i lekkomyślności rządów kahalnych, którzy najżywotniejsze interesa największej gminy w kraju zaprzepaścili.

Powyższej treści przemówieniem zagaił imieniem Egzekutywy organizacyi syonistycznej zgromadzenie dr. Rothfeld.

Po wyborze prezydyum dnia, w skład którego weszli pp.: Langnas, dr. Koch, Podhorzer, Bilbel, oraz dr. Dattner, referował sprawę będącą na porządku dziennym, dr. M. Geyer:

Największa i najpoważniejsza gmina żydowska jest w niebezpieczeństwie: mianowana nieodpowiedzialna klika, rozłożyła swe lary i penaty w domu Zboru żyd. przy ul. Bernsteina i rządzi bez względu na to, że już od dawna utraciła zaufanie społeczeństwa żydowskiego, „rządzi" i zaprzepaszcza najżywotniejsze interesa ludności żydowskiej, „rządzi" uparcie i szkodliwie z swoim mianowanym komisarzem na czele.

Jak pojmuje lwowski Kahał swoje zadania kulturalne? Pod działalnością kulturalną rozumie obecny zarząd kahalny zawiadywanie cmentarzem synagogami i szpitalem. Na każdem polu stwierdzić się daje rozstrój i upadek, datujący się od r. 1914. W pamiętnym tym roku kierownicy Kahału uciekli do Wiednia zostawiwszy gminę na pastwę i samowolę wroga. Wśród cierpień wypadło małej garstce ludzi dobrej woli, z obozu syonistycznego się rekrutujących, zająć się interesami gminy. Po wojnie wrócili mianowani „zarządcy" i o wszystkiem pomyśleli, tylko o sanacyi i odbudowie gminy myśleć nie chcieli. Z dnia na dzień pogarszały się stosunki, a rządcy Kahału lekceważyli ze zwykłym sobie cynizmem każdy postulat życia społecznego gminy żydowskiej.

Padły ofiarą rozruchów synagogi, poniszczyły się zabytki, nastało rozprężenie, a klasycznie leniwy zarząd choć zbierał pieniądze nic jednak nie naprawiał, nic nie budował. Rezultat gospodarki rażąco bije w oczy. Racyonalnego opodatkowania członków gminy żyd. Kahał obecny nie zna. Za miejsca na cmentarzach ściąga się sumy wielkie, które mają służyć na utrzymanie szpitala i domu starców, gdy tymczasem księgi szpitalne wykazują, że instytucya ta sama mogłaby się utrzymać. Zarząd szpitala grzeszy wprost niedbalstwem i samowolą, a skutki tego dają się widzieć na każdym kroku. Wytworzyło się atmosferę w tych instytucyach nieznośną dla pracowników, których płace są absurdalnie śmieszne.

Szpital zamyka się dla biednych. Studenci żydowscy, szczególnie nostryfikanci, odpychani od klinik obcych, znajdują się w nader przykrej sytuacyi, nie znajdując miejsca dla swej praktyki, potrzebnej im do egzaminów w szpitalu żydowskim.

W synagogach nieporządki, frymarka miejscami, komisarz i jego „rada przyboczna" narzucają synagogom wedle swego widzimisię członków zarządu. Niemniej lekceważąco odnosi się Kahał do kaznodziei, których pobory nie przekraczają 200 tys. mk. miesięcznie (!) Jeden z czcigodnych rabinów siedzi już od dwóch lat w Lwowie bez wszelkiej płacy, i czeka na stabilizacyę swoją lat tyleż, bo jest ofiarą dwulicowego postępowania p. komisarza i jego kliki. Starzy wysłużeni urzędnicy kahalni przymierają głodem.

Nauczycielki w szkołach gminnych pozostawia się w nędzy. Biblioteka gminy żyd. marnieje, mól i pył pożera książki a zarząd jej dla publiczności otworzyć nie chce. Mikwa zaniedbana. Dla czego tak jest? Na to pytanie odpowiada narzucony gminie komisarz i jego „rada" — niemi pieniędzy! Pieniądze tymczasem są, członkowie gminy chcą płacić i płacą podatki. Tylko proiekcyonalna gospodarka, nierównomierne obciążanie podatków i brak zaufania do narzuconych rządców, oto przyczyna choroby. Mowca podkreśla że nie chodzi tu o jednostki lecz o system. Społeczeństwo żydowskie domagać się musi rozpisania wyborów do gmin, które muszą być reprezentacyą całego społeczeństwa.

Sen. dr. Ringel zaznacza i cytatami z ustawy odnośnej podkreśla że rozwiązanie Kahału i narzucenie gminie rządców było nielegalnem. Przedstawia następnie dotychczasowe kroki Egzekutywy w tym kierunku w województwie i prezydyum miasta, co nie odniosło skutku, bo komisarz rządowy jest pupilem prez. Neumana, a zresztą oboje są mianowani, a tymczasowość ich rządów, która przedłuża się trybem nieuzasadnionym w nieskończoność, każe obu tym panom w ciągłej trosce o godność, trzymać się kurczowo foteli.

Prezes K. Ż. poseł dr. Leon Reich wyjaśnił, jak się ma sprawa z gminami żydowskiemi na terenie sejmowym. Koło Żyd. w szeregu wniosków nagłych i interpelacyi domagało się od ministerstwa W. R. i O. P. rozpisania wyborów do gmin żyd. Tymczasem mi. odwleka tę sprawę pod różnymi pretekstami jak np. takim że ustawa wyborcza do gmin nie jest jeszcze uchwaloną, wskutek czego nie można rozpisać wyborów do gmin żyd., lub że rząd nie chce wtrącać się w sprawy gmin. żyd., które rządzą się autonomicznie. Koło Żyd. nie ustąpi jednak i nadal wytrwale nad załatwieniem tej sprawy pracować będzie. Gmina żyd. to nie folwark, w którym panoszyć się może władza starościńska, a społeczeństwo żyd. walczyć będzie o prawdziwą, wolną i autonomiczną gminę żydowską, a ożywczy prąd odrodzeniowy, — kończy mowca — jak nawalnica zmiecie pewno tę marną kępę, jaką jest mianowany kahał i stworzy nową gminę żydowską.

Imieniem Kupców p. Bilbel, a im. rze

ślników p. Halper, zgłaszają akces do wi Egzekutywy syon. Zgromadzenie per acclamationem przyjęto tej treści:

Rezolucye:

„Zgromadzenie ludowe, odbyte dnia 23 grudnia 1923 r. w sali „Domu Narodnego“ we Lwowie ponawia uroczysty protest ludności żydowskiej przeciw nielegalnemu stanowi, panującemu w gminie żydowskiej we Lwowie i stwierdza, że stosunki obecne nie uzasadniają pod żadnym względem rządów komisarza rządowego i jego wy przybocznej, które powinny być jak najprędzej zastąpione przez reprezentacyę gminną wybraną przez całą ludność żyd. w drodze powszechnego przymiotnikowego prawa głosowania i będącą wyrazem jej rzeczywistej woli.

Dzisiejsi uzurpatorzy w kahale lwowskim nie będą dobrze, że nie reprezentują ludności żyd. z tego faktu obowiązani są wyciągnąć konsekwencyę.

Zgromadzenie konstatuje, że gospodarka obecnego zarządu kahalnego doprowadziła gminę żyd. do zupełnej ruiny i wykazuje niesłychane zaniedbanie na wszelkich polach działalności gminnej, tak w dziedzinie sanitarnej, wychowawczej, opieki społecznej i jak nawet wreszcie na polu ściśle wyznaniowem.

Zgromadzenie stwierdza, że obecny zarząd kahalny okazał zupełną inercyę i niedołęstwo w prowadzeniu gospodarki gminnej słabość i uległość wobec czynników rządowych i autonomicznych w najżywotniejszych interesach gminy żydowskiej z jej znaczną szkodą i doprowadził wszystkie instytucye gminne nad brzeg upadku. Wobec tego dalsze zatrzymywanie mandatów przez komisarza rządowego i jego radę przyboczną uważać będzie ludność żydowska za świadome działanie na szkodę ludności żydowskiej i wprost karygodne zaprzepaszczenie gminy żyd. i jej instytucyi.

Ile winna jest Polska Francyi?

Francuskie ministerstwo wojny przy współudziale przedstawicieli Polski gen. Bojarskiego, po tegoż śmierci pułk. Loyko—Rędziejowskiego ukończyło prowadzone przez kilka lat obliczenia i sprawdzania rachunków armii gen. Hallera, na pokrycie potrzeb której Polska zaciągnęła we Francyi długi wynoszące kilkaset milionów fr. „Gazeta warszawska“ donosząc z Paryża o zakończeniu prac w kierunku wygotowania ostatecznych rachunków dłużnych Francyi dla Polski pisze m. i.:

„Jak wiadomo, Komitet Narodowy Polski, w dwu umowach, zawartych z rządem francuskim — dnia 28. września 1918 roku i dnia 29. stycznia 1919 roku — zobowiązał się w imieniu przyszłego rządu polskiego zwrócić Francyi wszystkie wydatki, jakie ta na rekrutacyę i zorganizowanie wojsk polskich poniesie. W końcu roku 1919 rząd francuski przedstawił z tego tytułu rządowi polskiemu rachunek opiewający na 450 milionów franków. W kilka miesięcy potem wysłany został do Francyi kap. Tyszkiewicz z misyą, by w ścisłym porozumieniu z odpowiedniemi władzami francuskiemi wszystkie rachunki dokładnie obliczyć, czego domagała się zresztą Francya.

Po trzyletniej pracy ustalono ostateczną cyfrę 442 milj. fr. „w co wchodzą wydatki poniesione przez Francyę poczynając od dekretu Prezydenta Poincarego (d. 4. czerwca 1917 roku), postanawiającego organizowanie armii polskiej we Francyi. Mamy tu więc pozycye rekrutacyi polskiej w Ameryce, koncentracyi rekrutów w kanadyjskim obozie Niagara-on-the-lake; dalej rekrutacyę we Włoszech wśród jeńców armii austryackiej i koncentracye ich w obozach Santa-Maria — Capua — Vettere pod Neapolem, oraz w Chivasso pod Turynem. Suma 442 mil. obejmuje także wydatki na IV. dyw. generała Żeligowskiego w Rosyi Południowej (11 milj.) oraz V-tą dywizyę syberyjską pułk. Czumy, na którą — wraz z oddziałem murmańskim i wszelkiemi innemi wydatkami na terenie Rosyi po przewrocie bolszewickim — wydano ogółem 60 milj. fr. Dodać trzeba, że z górą połowa sumy ogólnej — to wartość dostaw w naturze.

Wydatki na armię gen. Hallera — to tylko część długów naszych we Francyi, do których należą jeszcze kredyty przyznane Komitetowi Narodowemu Polskiemu za jego prace polityczne oraz kredyt wojskowy w wysokości 425 milj. franków na zakupy we Francyi; jakie prowadziła specyalna polska misya wojskowa z gen. Janem Romerem na czele. Obecnie na czel tej misyi stoi wyżej wymieniony pułk. Loyko—Rędziejowski, a kredyty te jeszcze całkowicie wyczerpane nie są.

Dostawy i zamówienia dla armii polskiej wzmogą się we Francyi po przyznaniu nam nowego kredytu w sumie 400 milj. franków, które w tych dniach uchwali Senat.

W ten sposób materyalna pomoc, jakiej Francya udzieliła Polsce w zaraniu jej niepodległego bytu, osiągnie cyfrę półtora miliarda franków.

———ooo———

EMIL URICH Lwów, Trzeciego Maja 7

TELEFON 505.

Skład maszyn do PISANIA pierwszorzędnych fabrykatów

MEBLE BIUROWE
KASY OGNIOTRWAŁE i KASETKI 10682
APARATY DO POWIELANIA (CYKLOSTYLE)
SZAPIROGRAFY I HEKTOGRAFY
MASY HEKTOGRAFICZNE
ROLKI DO SZAPIRO- i SZAROLO-GRAFÓW
PŁYTY HEKTOGRAFICZNE

Przybory do maszyn do pisania i powielania dla wszystkich systemów STALE NA SKŁADZIE.

Maszyny do kopiowania i oryg. Rolki »Victoria-Nowa«.

Warsztat reparacyjno-mechaniczny.

OZYASZ TILLEMANN

Poezya hebrajska — śladami Dantego.

1. Immanuel di Roma.

Dziwnem się to może wyda, że poeta, w którym — wedle słów Carlyle'a — dziesięć milczących stuleci chrześcijańskich głos swój znalazło, w którym niejako skrystalizował się cały światopogląd chrześcijańskiego średniowiecza, odźwięk swój znalazł także w literaturze hebrajskiej. A przecież pod wpływem Dantego, — bo o nim tu mowa — piśmiennictwo hebrajskie wzbogaciło się o utwory, nieliczne wprawdzie, lecz wartości niepośledniej, które należą dziś do funduszu żelaznego rodzimej twórczości naszej. W pierwszym rzędzie wpływ Dantego zaznaczył się wśród żydostwa włoskiego, które naturą rzeczy bezpośrednio wystawione było na działanie wielkiego wieszcza włoskiego. Na wpływ literatury włoskiej złożyło się tu wiele przyczyn, głównie zaś stosunkowo pomyślny stan prawno-polityczny i ekonomiczny żydostwa włoskiego. Już w wiekach średnich społeczeństwo włoskie całe zaabsorbowane było walką między papiestwem a cesarstwem, które tu z całą zaciekłością walczyły ze sobą o supremacyę polityczną. Kto żyw, zaciągał się w szeregi tego jednego, to drugiego stronnictwa. Gwelf czy Ghibellin, oto, co stanowiło szibolet obywatelstwa włoskiego. Na prześladowania Żydów poprostu tu czasu nie było. Więc spokojnie tu Żydzi przebywali proces nietamowanego przez czynniki zewnętrzne rozwoju. Żydzi włoscy typem swym zbliżeni byli bardzo do braci swych hiszpańskich i południowo-francuskich. Nie znać tu było owego zasklepienia, które znamionowało Żydów północno-europejskich, a które było bezpośrednim wypływem prześladowań i instynktu samozachowawczego. Współudział w powszechnym dorobku cywilizacyjnym, a co za tem idzie, odwaga zapoznania się z kulturą otoczenia chrześcijańskiego, to rys charakterystyczny żydostwa południowo-europejskiego. Synteza między kulturą rodzimie żydowską a europejską jest też cechą znamienną żydostwa włoskiego.

Wpływ Dantego na literaturę hebrajską zaznaczył się już za życia Dantego, którego łączyły węzły przyjaźni z jednym z wybitniejszych przedstawicieli piśmiennictwa hebrajskiego, Immanuelem z Rzymu (Immanuel di Roma). Immanuel urodził się około roku 1270. O losach jego mało co wiemy, a to co wiemy, z trudem tylko wyłuszczyć się daje z dziejów jego. Częstokroć trudno zoryentować się, czy mamy do czynienia z rzeczywistymi faktami, czy też z wymysłami fantazyi poetyckiej. Dzieła jego poetyckie zebrane są pod ogólnym tytułem „Machbaroth“. Działalność jego pisarska obejmuje jednak także zarówno filozofię, jak interpretacyę biblii. Immanuel posiadał gruntowną znajomość kilku języków, po włosku pozostał nawet po nim jeden sonet, wykazujący dowodnie stopień doskonałości, do jakiej doszedł Immanuel w opanowaniu języka włoskiego. Sonet ten, jest zarazem niezbitym dowodem stosunku przyjaznego, jaki łączył poetę hebrajskiego z wielkim poetą włoskim, wynika to bowiem wprost z treści tego utworu.

Wpływ Dantego zaznaczył się szczególnie w dziele Immanuela Hatofeth we Haeden (Piekło i Raj). Jestto najdoskonalszy utwór Immanuela, a zarazem jeden z cenniejszych tworów literatury hebrajskiej. Co prawda, nie wykazuje on bynajmniej tej wzniosłości idei i artyzmu kompozycyi, jaki znajdujemy u Dantego. Ale też jest to utwór, odmiennego zupełnie zakroju i charakteru niż Boska Komedya, od której w gruncie rzeczy zapożyczył głównie motyw, by go zastosować do odmiennych stosunków żydowskich. W obrębie tego motywu znaleść można oczywiście wiele analogii, wszędzie tu jednak wybite jest specyficzne piętno światopoglądu żydowskiego.

Poemat Immanuela jest wizyą, podobnie, jak Boska Komedya. Opisuje ona również wędrówkę poety po piekle i raju. Oprowadza proroka Daniel, w którym niektórzy chcą dopatrywać się Dantego. U bram piekła wypowiadają Aniołowie Zniszczenia słowa: Kto wchodzi tu, wejdzie, lecz wyjść już nie zdoła, — słowa przypominające żywo sławne dantejskie: Puśćie nadzieję, wy, co tu wchodzicie. W piekle zapoznaje się poeta z rozmaitego rodzaju kaźniami i przestępcami, począwszy od wyszczególnionych imiennie czarnych charakterów z biblii i historyi żydowskiej, a kończąc na całej galeryi różnorodnych grzeszników bez imiennych, typowych, ogólno-ludzkich. Między grzesznikami, pokutującymi w piekle, znajdujemy też filozofów nieżydowskich. Arystotelesa, za to, że wierzył w wieczność świata, Alfarabiego, za to, że przeczył, jakoby się duch ludzki zjednoczyć mógł z boskim, Platona, który ideom swoim przypisywał znaczenie realne, Awicennę zaś, filozofa arabskiego, za to, że głosił możność sztucznego stworzenia człowieka.

W opisie tortur, znoszonych przez rozmaitych grzeszników, wykazuje poeta wielką miarę wyobraźni. Kąpią tu i w kotłach, napełnionych roztopionymi metalami, odcinają członki, wieszają na drzewach, prażą na rozżarzonych

Co mówią b. premierowie polscy?

Sanacya skarbu — naczelnem zadaniem rządu. — Zgadzają się z tem wszyscy. — Witos o warcholstwie. — Zdaniem jego przybiera ono kłamane cechy ideowej uczciwości. — Polska — chatą między dwoma płonącemi domostwami. — Wedle rektora Ponikowskiego żaden rząd parlamentarny nie może być silnym i trwałym. — Dynamika stosunków państwowych jest bezplanowa.

Telefonem od naszego korespondenta warszawskiego.

Warszawa. 24. 12. Na łamach „Kuryera Warszawskiego" z wyjątkiem byłych premierów pp. Moraczewskiego, Paderewskiego i Śliwińskiego pojawiły się wywiady z wszystkimi innymi b. premierami polskimi na temat aktualnych zagadnień państwowych. Wszyscy są zgodni z tem że **naczelnem zadaniem rządu winna być naprawa skarbu,** pozatem o innych zagadnieniach m. in. oświadczyli się następująco:

B. premier Witos:

„Ustrój państwa naszego — mówi p. Witos — nie jest obecnie dostosowany w całości do potrzeb jego i do stanu uświadomienia społecznego i politycznego znacznej części jego obywateli Konstytucya Rzeczypospolitej postarała się o nadanie i zagwarantowanie wszelkich możliwych praw każdemu obywatelowi państwa, zapomniała jednak niejednokrotnie o samem państwie. Państwo i jego aparat administracyjny nie był też i nie jest należycie przygotowany i wyrobiony do podjęcia wykonania zadań przez konstytucyę nałożonych. U wielu obywateli napotykamy często na poważne niezrozumienie istoty państwa oraz obowiązków obywatelskich, stąd też nie są oni w możności w przeważającej części wypadków wytrzymać ciężkich prób przez które państwo i jego obywatele często przechodzić muszą. Niemożliwe się też nieraz okazuje liczenie na dobrą wolę i ofiarność czynników, w innych społeczeństwach podtrzymujących państwo wszelkiemi stojącemi im do dyspozycyi siłami. Przerost partyjności w naszem życiu politycznem jest coraz silniejszym i niebezpieczniejszym, a zaślepienie w walkach partyjnych dochodzi do szczytu. Podstawą działalności niektórych naszych polityków jest niezwykle wybujały indywidualizm, a znaczna część naszego społeczeństwa cierpi poważnie na brak zdrowego samokrytycyzmu, tak, co do naszej wartości wewnętrznej jak i swych dążeń oraz pragnień. Nie znamy też w dostatecznej mierze sposobów spokojnego, szczerego i uczciwego współdziałania, coraz gwałtowniej natomiast ujawnia się w naszem życiu politycznem i społecznem warcholstwo, przybierające pozory i kłamane cechy uczciwości ideowej i patryotyzmu.

Niewątpliwie życie w wolnem własnem państwie ścierać będzie zwolna owe ujemne cechy naszego usposobienia społecznego i politycznego, obecnie jednak stanowią one owe przeszkody wewnętrzne w sterowaniu naszą nawą państwową, o które pan zapytuje.

Równie ważną przeszkodą taką jest wreszcie stały, wielki niepokój, istniejący w naszem społeczeństwie, a wynikający ze stosunków istniejących u naszych sąsiadów na Wschodzie i Zachodzie. Jesteśmy chatą, stojącą między dwoma płonącemi domostwami.

Wady naszego parlamentaryzmu są wielkie i znane: pierwsza z nich to usunięcie w cień prezydenta Rzeczypospolitej i pozbawienie go w myśl konstytucyi niemal wszelkiej możności działania. Skrępowano też nasze rządy tak dokumentnie, iż samodzielnie one prawie czynić nic nie mogą. Sejm składa się z zbyt wielkiej liczby posłów, a zachowanie się w sejmie niektórych posłów wskazuje na ich niedostateczne przygotowanie i zrozumienie istotnej pracy ustawodawczej

Zbyt młodym ludziom — kończył prezes Witos — nadała ordynacya wyborcza prawo wyboru i wybieralności.

Okazało się, że w naszem życiu politycznem zwycięża często i nadal lekkomyślność i pęd burzycielsk ijednostek, opanowanych chorobliwą ambicyą. Warcholstwo jest jeszcze ciągle u nas w możności niszczyć najważniejsze zamiary i dzieła, a nawet zyskuje poklask i uznanie pewnych kóls połeczeństwa.

Tak w sejmie, jak i poza sejmem zaczną się dokonywać dalsze zmiany i przegrupowania, które muszą się oprzeć na uczciwych i zdrowych zasadach i będą wstępem do przetworzenia dodatniego naszych stosunków politycznych.

Główne linie naszej polityki zagranicznej zostały już dawno ustalone i uznane przez wszystkie nasze stronnictwa polityczne i całe społeczeństwo. Polska miała i ma nadal bezwzględnie tendencye pokojowe i niema chyba w świecie nikogo rozsądnego, ktoby w te tendencye nie wierzył. U nas niema natomiast nikogo, kto nie bronił się i to stanowczo przed tychże naruszeniem.

Nie mogę jednak nie zaznaczyć, że powodzenie polityki zagranicznej zależy w wysokim stopniu od konsolidacyi stosunków politycznych gospodarczych i społecznych wewnątrz kraju.

Polska jest państwem, które, niestety, musi przez dłuższy jeszcze czas opierać się o pomoc państw zaprzyjaźnionych. Przykro mi przyjść niewymownie stwierdzić, że trudno nam i ciężko pomoc tę zyskiwać w chwilach, w których najbardziej jej potrzebujemy. Trudno nam ją zyskać ze względu na ciągłe jeszcze płynne nasze wewnętrzne stosunki polityczne, ze względu na brak stałego rządu, opartego o stałą większość parlamentarną, a nawet ze względu na brak takich, bezwzględnie pewnych, czynników politycznych, na którychby mogła zagranica z całą ufnością polegać. I w tym więc kierunku musimy jąć się jaknajrychlej pracy, wiodącej ku poprawie".

Gen. Władysław Sikorski:

na prośbę o wywiad, jako z b. premierem, odpowiedział, że powróciwszy do armii czynnej jako oficer, nie uważa dla siebie za możliwe z względów regulaminowych udzielanie wywiadu.

B. premier sen. dr. Nowak:

Drugiem zadaniem rządu, niecierpiącem żadnej zwłoki, jest uporządkowanie kresów. Najbliższe wybory do ciał ustawodawczych muszą się odbyć już na platformie uporządkowanych stosunków na kresach, co jest pierwszorzędną koniecznością państwową.

Rządzi się za pośrednictwem państwowego aparatu administracyjnego i każde jego niedomaganie utrudnia lub uniemożliwia rządzenie. Aparat ten z natury rzeczy w państwie tak młodem jak Polska, musi być bardzo a bardzo niedoskonałym i potrzeba dłuższego czasu, aby się wyrobił. Wynikają ztąd i długo jeszcze będą wynikały wielkie trudności w rządzeniu państwem.

---

blachach, kamienują, smagają gradem, rżną piłami, tratują kopytami końskimi i kąpią naprzemian w wrzątku i lodzie.

Kary spotykają kobiety grzeszne i chciwców, skąpców nielitościwych i dzieci niewdzięczne, tych, co za nic sobie ważą wiedzę i tych, co grzesznie targnęli się na własne życie, sceptyków i fałszerzy, upartych i mściwych, świętoszków i czarodziejów, hardych, niepoprawnych grzeszników, morderców i wyzyskiwaczy, uczonych, którzy z obawy przed cudzym talentem, wiedzą swoją się nie dzielą, bezbożnych i krzywoprzysięzców, prostaków bezmózgich i tych, co imienia Bożego nadużywają, znachorów, żyjących z głupoty ludzkiej i egoistów.

Mimo wielu analogii do Boskiej Komedyi, brak tu jej precyzyjnie przemyślanej budowy, która u Dantego przedstawia się jako niezrównane, harmonijne i celowo skonstruowane arcydzieło. Konstrukcya piekła Immanuela jest mniej misterna i mniej skomplikowana. W opisie tortur posiłkuje się poeta częścią żywą swą wyobraźnią, częścią zaś korzysta z oddziedziczonych wierzeń żydowskich i obrazów, jakie wytworzyła mistyka żydowska i żydowska fantazya ludowa. Nie spotykamy u Immanuela tego stopniowania grzechów i dokładnie przeprowadzonego systemu kar, jakie widzimy u Dantego. Zarówno przewinienia jak i kary odtwarzane są swobodnie, bez szczególnego wysiłku, bez jasno określonej linii wytycznej, ale też i bez tego artystycznego efektu, jaki wywiera arcydzieło Dantego.

Mimo nacisku, jaki kładzie chrześcijaństwo na zasadę miłości bliźniego, poeta żydowski miłości tej i pobłażania okazuje o wiele więcej i ludzkością swą stanowczo góruje nad swym wielkim przyjacielem, tkwiącym za głęboko w wierzeniach kościoła, by módz wznieść się do wyżyny wielkodusznej tolerancyi i humanizmu. Wielkich mężów starożytności nie stawia on z powodu ich innowierstwa w przedpiekle. Niema tu tych porachunków osobistych z własnymi wrogami, jakie są tak znamienne dla Dantego. Przy tem wszystkiem przeczyć nie można rozlicznych wartości moralnych u Dantego, a zwłaszcza jego bez porównania wyższych wartości artystycznych.

Ponieważ pojęcie czyśćca czysto chrześcijańskie nie ma sobie podobnego w wierzeniach żydowskich, poeta żydowski od piekła przystępuje wprost do opisu raju, do którego prowadzi drabina, sięgająca od ziemi do nieba (motyw biblijny). Opis nieba opiera się na wyobrażeniach rodzimie żydowskich. Krainę rajską zalega oślepiające światło, wszędzie radość wieczna i żywot wieczysty. Spotykamy tu wszystkich sprawiedliwych, których imiona przekazały nam biblia i dzieje żydowskie od Adama i Ewy do osobistości, współczesnych poecie. Poeta w przeciwieństwie do Dantego nie czyni różnicy między sprawiedliwymi Żydami a innowiercami, jeśli tylko kiedykolwiek zbożnym jakimś czynem się zasłużyli. Podczas gdy w piekle wystrzegał się poeta wycieczek osobistych, to w raju chętnie uwiecznia osoby, drogie mu z jakichkolwiek względów. Z koronami na głowach, z twarzami promieniejącemi przechadzają się szczęśliwi po krainie rajskiej. Pobożnych i sprawiedliwych innowierców umieszcza Immanuel w przeciwieństwie do Dantego w jednym z wyższych regionów raju, również grzeszników skruszonych. W opisie raju jest już pewien podział, rozleglejsze uwzględnienie strony opisowej, choć zawsze w granicach tradycyjnych wierzeń.

Przykro tylko uderza pociąg Immanuela do samochwały, który się kilkakrotnie objawia w raju, a który jaskrawo odbija małostkowością swą od podbijającej pokory i skromności Dantego.

U Immanuela niema tego ogromu uczucia, jaki znamionuje Dantego. Przeważnie przedstawia się nam jako mądry i suchy mózgowiec. Nie znajdujemy u niego tych niebosiężnych wzlotów i wstrząśnień gwałtownych, jakie rozgrywają się w duszy Dantego, niema tego współżycia i tego współdrgania z działającemi osobami, ale jest mądra i logiką swą przekonywująca charakterystyka osób, ich przywar i sposobu myślenia, wszechstronne prześwietlenie i przemyślenie psychiki ludzkiej. Gra uczuć ustępuje miejsca jasnemu i rozumnemu określeniu, miękki liryzm brutalnej nieraz odwadze spojrzenia prawdzie w oczy. Z całości jednak nie wieje hieratyczna powaga arcydzieła dantejskiego. Do naprężenia uczucia i serdeczności poetyckiej Immanuel tylko bardzo rzadko się wznosi.

Pod względem językowym jest Immanuel jednym z najwspanialszych reprezentantów poezyi hebrajskiej, w której nie wiele spotyka się podobnych objawów bogactwa i giętkości językowej. Poezye Immanuela pełne są życia i wdzięku młodzieńczego, a pokrojem swym jest Immanuel najbardziej europejskim z średniowiecznych pieśniarzy hebrajskich.

Podobny temat opracowali Dante i Immanuel, jeden z najwyższą powagą, drugi z pięsającą lekkością, jeden, przetwarzając całokształt kultury chrześcijańskiej, drugi — dobytek duchowy dziesiątek pokoleń żydowskich. Dante surowy i bezwzględny, Immanuel tolerancki i pobłażliwy. Dante — wedle słów Graetza — twórca Komedyi Boskiej, Immanuel pierwca Komedyi ludzkiej.

rudnia sterowanie państwem także niedo-
ne wyrobienie polityczne ludności i spro-
nie politycznej myśli, wskutek czego rządy
najdują dostatecznego i trwałego oparcia
opinii publicznej, ani w cialach ustawodaw-
od których bezpośrednio zależą.
roszkowanie polityczne, dające w rezul-
większą liczbę mniejszych, trudno koordynu-
się stronnictw, jest kardynalną i organi-
adą naszego ustroju parlamentarnego, a na-
wem tego niezdolność do wytworzenia wię-
i o jednolitej linii politycznej, oraz trwałej
wy dla rządu. Wadliwa dla Polski nieopo-
a ordynacya wyborcza, nie wprowadziła do
i do senatu w dostatecznej ilości czynnika
yższym poziomie intelektualnym, ustrój zaś
entarny wychodzi z praktycznej próby tyl-
edy zwycięsko, gdy ciała ustawodawcze roz-
dzają znacznym procentem intelektu prze-
zystkiem politycznego wyższej miary.
Mimo wszystko znajduje się jednak Polska
aściwej drodze rozwoju i rdzenne siły pań-
polskiego rozwijają się żywiołowo, mimó
ości i ciężkich warunków, które dla miast
ebezpieczniejsze, niż dla wsi i w interesie
o państwa, tudzież wsi leży silniejszy roz-
naszych miast.
Zadania naszej zagranicznej polityki są
e i jasne. Mamy oparcie o ścisły nasz so-
z Francyą, mamy przymierze, sprowadzone
lowo wspólnością interesów z Rumunią. Ma-
wspólne interesy z państwami bałtyckiemi,
powinny przybrać formę ściślejszego poro-
ienia z temi państwami. Niema żadnego zgo-
powodu, abyśmy nie mieli być w stałych jak-
lepszych stosunkach z mocarstwami traktato-
, jak Anglia i Włochy, co odnosi się i do
ch mniejszych państw. Powinniśmy kierować
w polityce zagranicznej ściśle naszą polską
stanu i nie dopuścić nigdy do wciągnięcia
ki w sferę interesów albo dla niej obojęt-
albo też w rezultacie dla Polski niekorzyst-

P. Antoni Ponikowski:

Jeżeli pan pyta, jakie zadanie rządu uwa-
za najważniejsze, to ja postawiłbym tę kwe-
inaczej. Uważam, że spraw tej wagi, jak
rb, wojsko, oświata, nie można dzielić na wię-
i mniej ważne. Powiedziałbym tylko, że wszy-
, a więc zarówno rząd i sejm, jak i całe spo-
eństwo, dziś już chyba nie powinni mieć
ątpliwości, że sprawa skarbu i związane z nią
porządkowanie stosunków gospodarczych — to
ecz najpilniejsza; dopóki tego nie uporządku-
emy, dopóty cały nasz organizm państwowy mu-
niedomagać i to niedomagać coraz silniej, a
ejmne skutki tego niedomagania będzie odczu-
ał coraz dotkliwiej każdy poza małą garstką
rzedniarzy, spekulujących na ruinie skarbu.
— Co stanowi podług pana rektora najgłów-
iejszą przeszkodę w sterowaniu nawą państwo-
ą? —

— Przy rozkładzie sił, jaki istnieje w sej-
ie, gdzie centrum nie istnieje, gdzie antagonizm
ewicy przeciw prawicy i prawicy przeciw lewi-
y doszły do bardzo wysokiego napięcia, i gdzie
obec dużej liczby posłów mniejszości narodo-
ych **nie można sobie wyobrazić silnej większo-**
ści posłów, w takich warunkach powtarzam, jest
rzeczą jasną, dla mnie przynajmniej, **że żaden**
rząd parlamentarny nie może być rządem silnym
i trwałym. W dodatku dla mnie nie ulega wąt-
pliwości, że społeczeństwo w najszerszych kołach
ynajmniej nie entuzyazmują się myślą o bojowym
rządzie prawicy, czy lewicy, ale pragnie rządu
umiarkowanego, **bo samo jest w olbrzymiej wię-**
kszości tendencyi umiarkowane, pragnie porządku
równowagi i spokoju. Dlatego sądzę, że jeżeli po-
wstanie rząd bezpartyjny, złożony z ludzi wykwa-
lifikowanych, **nie dyletantów, uczciwych i zrów-**
noważonych, to nie trudno mu będzie zdobyć za-
ufanie społeczeństwa i przy tem zaufaniu wypro-
wadzić państwo z trudności skarbowych i gospo-
darczych.

— Zaznaczam, że przy wyborach przed ro-
kiem społeczeństwo wyraźnie podzieliło się na
dwa odłamy: lewicę i prawicę, list centrowych
zaś nie obdarzyło zaufaniem. A ja na to odpo-
wiem, że przy fatalnej naszej ordynacyi wybor-
czej, rezultat wyborów w państwie, gdzie mamy
wielki procent analfabetów, zależy od bardzo wie-

Publiczność Paryża, Wiednia, Berlina, Londynu, Nowego Jorku i Warszawy oblega tłumnie kinoteatry, w których wyświetlano NAJPOTĘŻNIEJSZY FILM ŚWIATA p. t.

HRABINA PARYŻA i APASZ

tak, że policya musiała stale interweniować.

FILM TEN POJAWI SIĘ NA ŚWIĘTA W KINOTEATRACH **„Apollo" i „Lew"**

Początek przedstawień w „Apollo" o g. 3-ej, w „Lwie" o g. 3-ej popoł.

Kto będzie kontynuował rokowania w sprawie podatku majątkowego.

Warszawa. 24. 12. (tel. wł.). Prezes Rady ministrów powierzył kontynuowanie rokowań w sprawie podatku majątkowego ze sferami gospodarczymi rozpoczętych przez p. Korfantego sekretarzowi gen. komitetu ekonomicznego Rady ministrów panu Stanisławowi Widomskiemu. P. Widomski urzędować będzie w gmachu prezydyum Rady ministrów.

Tajemnica samobójstwa Turteltauba a władze centralne.

Warszawa 24. grudnia (tel. własny) W tutejszych kołach poselskich wywołały informacye „Chwili" o tragicznej śmierci M. Turteltauba wielkie poruszenie. Panuje tu przekonanie, że ze względu na specyalne warunki, wśród których śmierć nastąpiła, min. sprawiedliwości wkroczyć winno w tę smutną sprawę. Posłowie zażądać mają od ministerstwa spraw wewnętrznych szczegółowego śledztwa do postępowania odnośnych czynników policyjnych. Naczelna Komenda Policy iw Warszawie stwierdzić winna, o ile szerzone pogłoski w związku z samobójstwem Turteltauba odpowiadają rzeczywistości.

Podatek majątkowy od instytucyj sprawozdawczych.

Wszystkie sprawy dotyczące podatku majątkowego (zaliczki na ten podatek) przypadającego od osób prawnych, obowiązanych do publicznego składania sprawozdań (spółki akcyjne, komandytowe ,akcyjne, z ograniczoną odpowiedzialnością, współdzielnie i t. p.) należą do Wydziału II Oddział 8 tutejszej Izby skarbowej (ul. Rutowskiego 16, II p.) Tamże zgłaszać się należy o polikwidowanie podatku, względnie zaliczki.

Sprawy zaś podatku majątkowego, który płacić mają osoby fizyczne lub osoby prywane niesprawozdawcze, należą nie do Izby skarbowej lecz do właściwych Inspektoratów skarbowych.

———ooo———

lu czynników, ale chyba najmniej od **świadomej woli wyborców. Środki pieniężne, demagogiczna agitacya, to przeważa szalę.** Nie czas i nie miejsce na rozważanie, jak należałoby poprawić ordynacyę wyborczą. Wydaje mi się jednak pewnem że nawet jeżeli przyszłe wybory będą się odbywały przy obecnej tak niedoskonałej ordynacyi, to rezultat będzie odmienny, niż przy poprzednich: przedewszystkiem wypłynie umiarkowane centrum, bo dziś coraz powszechniejszym staje się pogląd, że nieobecność centrum w sejmie kosztuje nas drogo.

— Jakich

kwalifikacyi

żąda pan rektor od ministrów?

— Na too pytanie trudno da **ćodpowiedź** sprecyzowaną, bowiem od ministra powinno się wymagać dość dużo i przytem różnorodnych kwalifikacyi. Zaznaczam tylko, że w każdym razie, za jeden z koniecznych warunków uważam **wykształcenie.** Jaknajdalszy jestem od mniemania, że sam dyplom uniwersytecki stanowi dostateczną kwalifikacyę do zajmowania wszelkich stanowisk aż do ministeryalnych włącznie ,ale z drugiej strony nigdy nie mogę pojąć, dlaczego wymagając wykształcenia od adwokata, lekarza, profesora itd. uważamy często znacznie trudniejsze stanowisko członka rządu, który wszak musi oryentować się w tych trudnych a jednocześnie tak **ważnych spra**wach, za takie, do którego objęcia wykształcenia nie potrzeba. Zaznaczam, że można być dobrym, a nawet bardzo wybitnym posłem, nie posiadając głębszego wykształcenia, nabytego przez studya systematyczne ,albowiem w sejmie jest kilkuset posłów ,którzy dzielą między sobą pracę stosownie do swoich kwalifikacyi, ale nie można być dobrym członkiem rządu, nie posiadając takiego wykształcenia, albowiem wtedy decyduje się w bardzo wielu trudnych sprawach poomacku, albo się je omija.

P. Leopold Skulski.

Przy robieniu oszczędności budżetowych obawiam się z punktu widzenia politycznego stosowania mechanicznego oszczędności w stosunku do wojska i policyi. Obcinając budżet wojska i policyi **patrzeć należy na wschód, w niedalekiej przyszłości zapewne i na zachód.**

Następnem zadaniem rządu jest sprawa kresów. Jest dla mnie aksjomatem ,że prędzej muszą być kresy wschodnie uporządkowane i wchłonięte p rzezorganizm państwa, nim Rosya z siły odpychającej stanie się siłą atrakcyjną dla niezwiązanej organicznie z Polską obcoplemieńczej ludności. Spokojny, ale niezachwiany w wykonaniu program polityki kresowej i hasło są palącym obowiązkiem rządu i całego narodu.

Zapewne jest jeszcze wiele innych zadań rządu, jak doskonalenie administracyi państwowej przestrzeganie, aby nie zmieniano dobrych i lojalnych urzędników z pobudek partyjno-politycznych, aby d owszystkich urzędników polskich stosowano równą miarę sprawiedliwości, nie forytując, jak to dzieje się dotychczas, urzędników z jednej tylko dzielnicy.

— Co jest powodem chwiejności w kierowaniu nawą państwowości naszej?

— Nienawiści partyjne i osobiste bardziej utrudniają współpracę ludzi i stronnictw, aniżeli różnice programowe. Zgubne dla państwa, a rzucone podczas wyborów przez fanatyków partyjnych hasło „próby sił", jako antyteza współpracy stronnictw niemało szkody przyniosło. Na szczęście, hasło to z dnia na dzień bankrutuje, a rezultaty walk są tak mizerne w stosunku do wyładowanej energii i szkód poczynionych, że sami chorążowie tego hasła zaczynają już szukać wyjścia z beznadziejnej pozycyi.

— Jakie niedomagania cierpi nasz młody parlamentaryzm?

— Odpowiedź na trzecie pytanie dotyczy pośrednio drugiego. Parlamentaryzm polski cierpi z powodu wadliwej konstytucyi. Starano się przy uchwalaniu konstytucyi ograniczyć zakres władzy marszałka Piłsudskiego, a odebrano władze prezydentom Rzeczypospolitej. Licytując się w demokratyzmu zrobiono z senatu instytucyę zbyteczną, satelitę sejmu bez praw i atrybucyi, nadając już potem wspólnie izbie poselskiej taką władzę, jakiej udźwignąć nie jest w możności. Krótko mówiąc, sądzę, że należy konstytucyę poddać rewizyi w kierunku zwiększenia władzy prezydenta Rzeczypospolitej, podniesienia autorytetu i praw senatu, a tem samem zmniejszenia wszechwładzy Izby poselskiej i radykalnych nią partyi.

Sprawa waloryzacyi podatków.

Warszawa. (Pat). W niedzielę 23. b. m. w ministerstwie skarbu odbyła się pod przewodnictwem Rady ministrów i ministra skarbu Grabskeigo dłuższa konferencya poświęcona sprawie waloryzacyi podatków.

Kronika.

TEATR WIELKI.

Wtorek 3·30 »Betleem Polskie«.
Wtorek 7. »Faust«.
Środa 3·30 Betleem Polskie«.
Środa 7. »Carmen« z Manon.
Czwartek 3·30 »Noc Św. Mikołaja«.
Czwartek 7. »Walkirja«.

———ooo———

TEATR MAŁY.

Wtorek 3·30 Pokojówka szuka miejsca.
Wtorek 7 »Pokojówka szuka miejsca«.
Środa 3·30 »Pokojówka szuka miejsca«.
Środa 7. »Sprawa Kaisera«.
Czwartek 7. »Pokojówka szuka miejsca«

———ooo———

TEATR NOWOŚCI.

Wtorek 3. »Miłość cygańska«.
Wtorek 7. »Dziewczę z Holandyi«.
Środa 3. »Madame Pompadour«.
Środa 7. »Księżniczka Olala«.
Czwartek 7 »Królowa Montmartru«

———ooo———

Teatr „BAGATELA", Rejtana 3.

Od 17. grudnia nowy program: Część I. „Instytut dla samobójców", sketch w 1. akcie. Część solowa: Chita & Dolores — Windheim — Marski. Część III.: „Dyablik", farsa w 1. akcie. Początek o godz. 8-mej wieczorem.

— **Ze względu na szczupłą salę**, Dyrekcya urządza w dnie Bożego Narodzenia tj. we wtorek 25. i w środę 26. grudnia 1923 codziennie dwa przedstawienia z zupełnie nowym programem. Pierwsze przedstawienie od godz. 6-ej wiecz., drugie od godz. 8.30 wieczorem. Kasa w tych dniach czynna będzie od godz. 11 do 1 w południe i od 3 popoł. do końca przedstawienia

———ooo———

Ukraiński Narodowy Teatr „Besidy"
(ul. Szaszkiewicza 5).

We wtorek 25. popoł. 3 g. „Oj ne chody Hryciu". Wiecz. 7,30 „Baron cygański", operetka
Środa 26. popoł. 3 g. „Nieszczęśliwa miłość", ludowy obraz w 5 aktach. Wiecz. 7,30 „Zaloty Soćkoho Musija", operetka ludowa.

———ooo———

— **Bal „Domu Zdrowia"**. Clou karnawału stanowić będzie bezsprzecznie bal ,który w sobotę dnia 5. stycznia urządza komitet „Domu Zdrowia akademika żydowskiego". Wieczór ten o charakterze reprezentacyjnym będzie kontynuacyą świetnej tradycyi przedwojennych balów Towarzystwa „Zdrowie", a dobór zaproszonych osób daje rękojmię, że wieczór będzie w każdym calu wykwintny. Dla balu, który odbędzie się w sali „Domu Narodnego" pozyskano tym razem wszystkie ubikacye sąsiadujące z salą balową „Domu Narodnego", z których każda będzie dla siebie odrębną częścią wieczoru.

———ooo———

— **„Chwili" następny numer ukaże się we czwartek o zwykłej porze.**

— **W niedzielę** złożył p. prezes Rady ministrów dłuższą wizytę Jego Eminencyi nuncyuszowi apostolskiemu w Warszawie Msr. Lauri'emu.

— **W środę** dnia 26. b. m. o godz. 5-tej popołudniu odbędzie się w świątyni postępowej (Templum) żałobne nabożeństwo za **bip. Dra Tobiasza Askenazego** urządzone staraniem Centralnego Żydowskiego Komitetu ratunkowego we Lwowie.

— **Jubileusz 25-lecia odkrycia pierw. chem. radu.** Przyszłej środy odbędzie się w Paryżu w Sorbonnie uroczysty obchód 25-lecia odkrycia radu przez znakomitą uczoną, Polskę, p. Curie-Skłodowską. W dniu tym Francya ofiarowuje p. Skłodowskiej jako dar narodowy, dożywotnią pensyę.

— **Rejestracya emigrantów i reemigrantów.** W celu ułożenia dokładnej statystyki emigracyi zarobkowej min. pracy wydało rozporządzenie o obowiązkowej rejestracyi emigrantów i reemigrantów. Rozporządzenie to rozróżnia emigrantów zamorskich i kontynentalnych. Kartki rejestracyjne dla reemigrantów zamorskich są koloru szarego, zaś dla kontynentalnych — zielonego. Kartki te wypełnia się w urzędzie emigracyjnym i wkleja się do paszportu przed udzieleniem wizy emigracyjnej ,a przy przejeździe przez granicę władze graniczne zdzierają tę kartkę i odsyłają do urzędu emigracyjnego dla rejestracyi. Rejestracya reemigrantów dokonywana jest w konsulatach.

— **Galicyjskie Towarzystwo Naftowe „GALICYA" Spółka Akcyjna w Drohobyczu** odbyło dnia 19. grudnia 1923 r. XXII. Zwyczajne Walne Zgromadzenie we Lwowie w lokalu własnym przy ul. Kraszewskiego 1.

Zgromadzenie, któremu przewodniczył prezydent Lwowskiej Izby Handlowej i Przemysłowej, p. Leopold Baczewski, zatwierdziło jednomyślnie sprawozdanie Dyrekcyi, oraz bilans za rok gospodarczy, 1922/23 i uchwaliło wypłacić dywidendę w kwocie Mp. 250.000 od akcyi.

Dywidenda ta za przedłożeniem kuponu Nr. 14. płatną jest od 27. grudnia 1923 r. przy kasie Towarzystwa przy ul. Kraszewskiego 1, tudzież przy kasach Akcyjnego Banku Hipotecznego we Lwowie. 10690

———ooo———

Dziś i jutro
Rhytmos = Dancing!
Ikusz

NADESŁANE

JUTRO w ŚRODE dnia 26. grudnia b. r odbędzie się we wszystkich salach Domu Narodnego

WIELKA KOSTJUMÓWKA DLA GRZECZNYCH DZIECI
(w krainie baśn)

Tańce pod kierownictwem wyszkolonych sił, wielka orkiestra muzyczna, piękny kabaret dziecinny, konkurs piękności — najpiękniejsze dziecko we Lwowie, każde dziecko tańczy i bawi się znakomicie. Początek o godzinie 3. popołudniu. Pozostałe bilety wstępu można nabyć w dniu balu o godz. 3-ciej popoł. przy kasie w Domu Narodnym.

Czysty dochód przeznaczony dla wspierania ociemniałych sierót żyd. ze Wschodniej Małopolski.

Z okazyi zaślubin p. L. Schaffównej z p. H. Kretzem składam na rzecz ociemniałych sierót żyd. Mkp. 1,000.000. Adolf Labiner.

KOSTJUMÓWKA DZIECINNA
(w krainie baśni)

Szanowne panie, które raczyły ofiarować do bufetu na kostyumówkę dziecinną, prosimy uprzejmie odnośne rzeczy odesłać we środę dnia 26. grudnia b. r. do Domu Narodnego najpóźniej do godziny 12-tej w południe.

Verfex

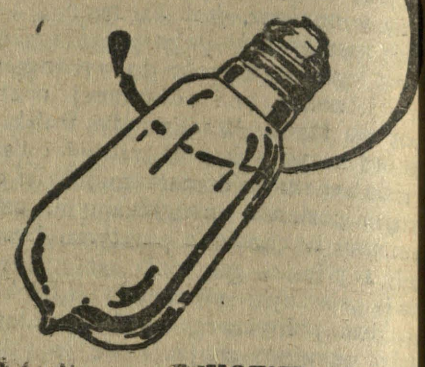

ZAKŁADY ELEKTRYCZNE „VERTEX"
WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA Nr

Spróbujcie nowej wyśmienitej HERBATY Nr. 103
FELS TEA Co
WARSZAWA.

Podziękowanie.

Wielm. Panu Drowi KESSLEROWI w Sanborze za troskliwą opiekę i umiejętne wyleczenie z ciężkiej choroby synka składa serdeczne podziękowanie

B. Tauberowie. 10

Zakopane. Dr. Rudolf Hamersch ordynuje od listopada ul. Krupówki, naprzeciw willi „Marja" (latem w Szczawnicy) 10678

Sekretarjat Komitetu Balowego „Domu Zdrowia Akademika Żydowskiego" urzęduje od czwartku 27. bm. codziennie z wyjątkiem soboty i niedzieli od 3—4 p. w lokalu przy ul. KRASICKIEGO 18a, II. p.

DOM BANKOWY
A. Holzer, Kraków, ul. Św. Gertrudy 11.
Rok założenia 1863.
Załatwia wszelkie czynności wchodzące w zakres agend banku dewizowego i zastawczego.
Telefony: 30, 435, 3243, 4296.
Adres telegraficzny: »Holzera bank, Kraków«
Kantor wymiany: Kraków, Sukiennice 9.
Telefon 266. 10680

WOHL & Co., Zurych. — Dom bankowy.
Adres telegraficzny: WOHLCOMP. ZURYCH.
Kupno, sprzedaż, zamiana wszystkich walut i dewiz. Ustne czynienie przekazy z rachunków walutowych do wszystkich krajów najkrótszą drogą.
— — — RACHUMKI BIEŻĄCE NA KORZYSTNYCH WARUNKACH. — — —
Filia: Wohl et Cie, Gdańsk. — — — Adres telegr. „Merkin, Gdańsk"

KLUPY (fity) wszelkich rodzajow — NUMERATORY oryginalne Göhlera oraz części składowe do tychże — TAŚMY parciane i stalowe oraz wkładki do tychże — METRY wszelkich rodzajów SZUBLERY do drzewa — KLUPKI do konalniaków stalowe i drewniane — RYSZPAKI — CECHÓWKI — KSIĄŻKI KUBICZNE wszelkich systemów — KREDĘ do drzewa polecają:

LEON APPEL i Ska, Lwów, Legionów 1.
Tel. 458. — Adres telegr.: „OPTYKA, Lwów".
Gen. zastępcy Wilhelm Göhlers Wittwe, Freiberg, Saksonia.
Jedyne Fabryki Numeratorów i Klup do drzewa.

d Wydawnictwa

kutek ponownej, nieprzewidzianej zwyżtów papieru i produkcyi, zmuszeni jew ślad za pismami warszawskiemi i krazemi podwyższyć cenę pojedynczego egrza z dniem 25. grudnia br. na

Mkp. 100.000

dnia 1. stycznia 1924 r. abonament wybędzie we Lwowie mkp. 2,500.000, na pro2,800.000 mk., zagranicą 3,250.000 mkp.

Kronka spraw żydowskich.

wi uchodźcy ukraińscy w Kanadzie. Z Montrealu donosi (ŻAT): Rozdzierające sceny rozegrały się w Montrealu w chwibycia 92 żydowskich uchodźców z kijowi podolskiej guberni. Przyjechali oni z nii, skąd ich wypędzono wraz z tysiącanych żydowskich uchodźców, w wielkiej nawet takich, którzy przez lat kilka miew Rumunii.

zybyłych 92 uchodźców tworzy pierwszą z 6000 uchodźców, których rząd kanaobiecał wpuścić do kraju. Przyjęli serie imigrantów pierwszych przedstawiciele opieki nad imigrantami" i tłumy publici. Część imigrantów odjechała natychmiast oronto, większa jednak część pozostała w realu. W transporcie powyższym znajduje ardzo wiele wdów i sierót po mężach i zamordowanych w czasie ikraińskich poów.

) Nowy dyrektor „Hadassy". Onegdaj przyo Jerozolimy z Nowego Jorku nowy dy„Hadassy", dr. Tenenbaum, znany działna polu szerzenia hygieny wśród ludności wskiej w Nowym Jorku i Filadelfii. Dr. nbaum jest też autorem wielu dzieł z dziehygieny. W rozmowie z przedstawicieŻAT. oświadczył dr. Tenenbaum, że dołowszelkich starań, poświęci czas i swe siły zwalczania chorób w Palestynie i natychprzystąpi do studyowania stanu zdrowoi w kraju. Co się tyczy budżetu „Hadassy" adczył dr. T., że ten jest na przeciąg roku zapewniony.

———ooo———

ARIA.

) Psia inteligencya. Francuskie pisma teozne podają fakt nadzwyczajnej zdolności psa, letniego foxa — Zu, który czyta i zna cztery ania arytmetryczne, wraz z jego szczegółową rafią.

Zu urodził się w styczniu 1921 r. W marcu właścicielka jego p. Borderieux zauważyła, aworyt jej wybitnie reaguje na cyfry i wodznacza się niezwykłą inteligencyą, rozgła więc z nim naukę i po półtora roku dstawiła go na egzaminie przed gronem spenie zaproszonych gości.

Na zapytania Zu wypukuje łapką cyfry, prowadzając, rozumie się pamięciowo, dowanie, odejmowanie, mnożenie i dzielenie, yczem prawą łapą wypukuje cyfry dziesiętne, jednostki. Czytając również puka — jak y na seansach — odpowiednią ilość udedochodząc do oznaczonej litery. Na zapyta — jak ci na imię? wypukuje — Zu i dota datę: dzień, miesiąc i rok urodzenia, zaza przytem, że jest psem, a wie o tem istnieją inne gatunki zwierząt — obok nich ie. Francuskie Tow. teozoficzne, jak zresztą yscy teozofowie, prowadzi energiczną propadę przeciwko wiwisekcyi zwierząt, z tego u wyprowadza jeden więcej dowód na poie swej teoryi, zapytywując, czy można pobne zwierzę, umysłem i psychiką równe ludzmu dziecku, turturować, jak to się tak często arza w laboratoryach.

Filozofia tłumaczy te objawy nadzwyczajnej inteligencyi zwierzęcej, teoryą stałego rozwoju gatunków i metampsychozą. Zwierzęta są, po minerałach, roślinach i t. p. w stadyum najbliższem już ludzkości. Ewolucya ich ma przed sobą już tylko przejście w kształt i duszę człowieka, wobec tego trafiają się już jednostki, obdarzone inteligencyą bardzo zbliżoną do ludzkiej, które po dłuższem pobycie w świecie astralnym odrodzą się jako ludzie. Podobna forma ewolucyi ma być udziałem tych zwierząt, przeważnie domowych i przebywających ciągle wśród ludzi — jak psy pokojowe, które, nie mając nawet tak wybitnych zdolności umysłowych, wykształcą w sobie przez obcowanie z ludźmi, ich nauki, i pieszczoty, wyższą inteligencyę i uczuciowość — wyższą psyche. Mądrość psów, ich wierność i przywiązanie znane były od wieków i możliwe, że więcej było i jest takich jak Zu okazów, dotąd jednak mało robiono systematycznych prób ich kształcenia. Należałoby dokonać tych prób, na szerszą skalę, aby móc stwierdzić, czy zdolności te są wyjątkiem, czy też, co jest bardzo prawdopodobne, objawy takie mogłyby zostać uogólnione, co byłoby ciekawem wyjaśnieniem skali umysłowości zwierzęcej.

———ooo———

DRUKARNIA LWOWSKA
WE LWOWIE, ul. KOPERNIKA 11
TELEFON 831.

Posiada: maszyny rotacyjne, pospieszne, do składania, — stereotypii etc. — Wykonuje: czasopisma, dzieła, prospekty, druki bankowe i kupieckie, afisze, tabele, etc. w różnych językach. - -

po cenach umiarkowanych.

Ze sportu.

Sport w Szwajcaryi.

W Szwajcaryi odróżnić należy sport letni od zimowego, chociaż niektóre z uprawianych sportów pielęgnowane są tak w lecie, jak i zimie. Zazwyczaj ma przeważna część gałęzi sportowych swoje oznaczone sezony, które są ściśle przestrzegane, gdyż po największej części rozgrywane są przez rozmaite związki szwajcarskie mistrzostwa, które odbywają się naturalnie w oznaczonym terminie.

Sportem ludowym par excellence jest bezsprzecznie piłka nożna. Sport ten od czasu założenia związku rozwinął się niesłychanie, a stale wzrastająca frekwencya na zawodach dowodzi wzrostu zainteresowania się footbalem. Mistrzostwo rozgrywa się w 3-ch regionach: zachodniej, centralnej i wschodniej Szwajcaryi. W każdym regionie są kluby podzielone na następujące serye: A promocyjna, B, C, D. Z każdej seryi wychodzi mistrz regionalny przez dwukrotne rozgrywki, poczem spotykają się we finale mistrze regionalni dla uzyskania mistrzostwa szwajcarskiego.

Obok piłki nożnej znaczenie ma w zimie sport narciarski, saneczkowy i turystyka górska. Ci, którzy przed laty zwiedzali Szwajcaryę i jej na cały świat słynne miejsca kąpielowe, jak St. Moritz Davos, Pohtresina etc., z zachwytem przypomną sobie jeszcze znakomite urządzenia sportowe i przyjemności, łączące się z uprawianiem jednego z wymienionych sportów.

Wielkie związki, jak szwajcarski klub alpejski, związek narciarski, związek saneczkowy, związek hockeyowy (na lodzie) i wiele innych skupiają pod swymi sztandarami całe legiony sportowców i przeprowadzają przy licznej frekwencyi publiczności odnośne mistrzostwa.

Między sportami letnimi, cieszącymi się w Szwajcaryi największą liczbą zwolenników i mającymi za sobą wielką tradycyę, na pierwszy plan wysuwają się: wioślarska i lawn tennis. Szwajcarzy sport wioślarski ma w licznych jeziorach naturalnego sprzymierzeńca. Nieograniczona możność trenowania jest też między innymi przyczyną, że wioślarka zdołała sobie zdobyć znaczenie międzynarodowe. Szwajcarscy wioślarze wykazali swe zalety na Olimpiadzie w Antwerpii w r. 1920, gdzie mianowicie zdobył mistrzostwo świata w czwórce Grasshopper Club Zurych, co, obok zwycięstwa zapaśnika Rotha z Berna, było jedynem zwycięstwem na Olimpiadzie.

Lawn-tennis, uprawiany bardziej w zachodniej, niż we wschodniej i centralnej Szwajcaryi, nie zdołał się jeszcze wybić na międzynarodowe wyżyny. Krótki czas treningu, brak krytych hal, oraz sposobności turniejowych, w których rzeczywiście napotkać można kwalifikowanych graczy, oto niektóre z przyczyn, dlaczego szwajcarski sport tennisowy znajduje się ciągle w stadyum początkującym.

Jednym, z namiętnością w lecie uprawianych, sportów, lecz przynoszących rokrocznie wiele ofiar, jest alpinizm. Szwajcarya, to eldorado alpinistów. Rokrocznie przybywa tysiące obcych do Szwajcaryi, by w uzdrawiającem powietrzu alpejskim wzmocnić swoje zdrowie.

Sportem, którego wykonawczy instrument należy do przedmiotów codziennego użytku jest kolarstwo. Szwajcarscy kolarze cieszą się już od dawna światową sławą. Wystarczy wymienić nazwiska Egg. Sutor, P. i H. Kaufman.

———ooo———

Z Giełdy.

Walutowe notowania pozagiełdowe.
Lwów ,24. grudnia.

Dol. am. 7000000, Dol. kan. 6500000, Kor. cz. 190000, Fr. fr. 340000, Fr. belg. 300000, Fr. szw. 1200000, Guld. hol. 2500000, Funty 28000000, Wiedeń 90, Praag 190000, Czerniowce 32000,

Złoto: 20 kor. 2800000, 20 mk. 30000000 20 fr. 25000000, 10 rbl. 37000000.

Srebro: Kor. 500000, 5 kor. 2500000, floreny 1250000, ruble 2000000, kopiejki 800000.

Giełda zurychska.

Zurych. 24. 12. (Pat). Holandya 217 i jedna czwarta, N. Jork 573 i pięć ósmych, Londyn 24.92, Paryż 28.92, Medyolan 24.75, Praga 16.77 i pół, Budapeszt 0.0302, Bukareszt 2.95, Belgrad 6.47, Sofia 4.10, Wiedeń 0.0080 i siedem ósmych Austr. kor. stempl, 0.0081.

NADESŁANE.

Z okazyi zaślubin Dra Mojżesza Pillingera z p. Jeanetty Sperber sercezne życzenie zasyła Wolf Kuński. 10695

DROBNE OGŁOSZENIA.

MAŁŻEŃSTWA.

KTO pragnie się ożenić lub wyjść za mąż, niech z zaufaniem zwróci się do firmy Felicya w Nowym-Sączu, skrytka pocztowa 12e. Dołączyć znaczki na odpowiedź. 98 9

Urzędniczka lat 22, z urządzonem mieszkankiem poszukuje dobrze sytuowanego pana. Pod »Cel matrymonialny« Administracya

BOGATE panie które chcą wyjść za mąż za inżynierów, adwokatów, lekarzy, przemysłowców, kupców, urzędników i t. p. zechcą się zwrócić do firmy »Felicya« w Nowym-Sączu, Skrytka pocztowa 12/e. Dołączyć znaczki na odpowiedź 0683

NAUKA I WYCHOWANIE

Dla freblówki na prowincyi poszukuje się pierwszorzędnej siły (freblanki) z językiem hebrajskim i polskim Posada zaraz do objęcia. Oferty z zaprodaniem warunków, adresować Dr Bandler, Śniatyn. 0670

Inseruj cie „Chwilę"

INTERESA ANDLOWE

Do obsernego lokalu centrum handlowym kapitałem, poszukuje ak spólnika fachowca branż konfekcyi, galanteryi lub jakiegoż innego przedsiębiorstwa, celem założenia hurtowni Kapitał też wymagany Zgłoszenia pod »K. G. do administracyi 064

POSAD POSZUKUJĄ.

Subjekt z branży tekstylnej szuka posady. Łaskawe zgłoszenia do administracyi pod »Posłuszny«. 063

Towarzyszka lub wychowawczyni Żydówka z wykształceniem uniwersyteckiem posiadająca praktykę władająca jęz. polskim, niemieckim, francuskim, poszukuje natychmiast posady. Dokładne oferty do administracyi pod »A. Z«. 066

„UNDERWOOD“ oryginalna amerykańska maszyna do pisania 10694

„ODHNER“ oryginalna szwedzka maszyna do rachowania.

Reprezentacja i wyłączna sprzedaż na Małopolskę i Śląsk

GROSS i MARGULIES

Lwów Kopernika 9 Telefon 502.

Kraków Straszewskiego 1. Telefon 2190.

BIELIZNĘ MĘSKĄ GOTOWĄ I NA ZAMÓWIENIA W WIELKIM WYBORZE poleca najtaniej LWOWSKA SZWALNIA BIELIZNY RAD I ROSENWURZEL

LWÓW, KOPERNIKA 24.

ZGUBIONO.

Zgubiłam złoty zegarek pamiątkowy z monogramem I. F. i napisem. Uczciwy znalazca raczy oddać do Administracyi. 69

WOLNE POSADY.

Kancelarya adw. Dr. M ndla w Rawie ruskiej poszukuje rutynowanego konzypienta. 0 72

Wielkie przedsiębiorstwo drzewne poszukuje zdolnego »Saegeleitera« jakoteż rutynowanego buchaltera za wysokiem wynagrodzeniem do tartaku obok Lwowa. Zgłoszenia do administracyi pod »Tartak«. 0658

[illegible]-LOKALE.

[illegible] rowy, frontowy, telefon. przedpokój, spółka niew[illegible] kluczona. Zgłoszenia »C[illegible]« Admin[illegible]stwa 0 41

KUPNO. — SPRZEDAŻ

»[illegible]« Lwów Kościuszki 8. Telefon 709. Blachę nosiężną, mi dzianą i ołowianą oddajemy w zamian za odpadki metalowe. Kupujemy każdą ilość starych metali. 04 8

Złote bony 8 proc. pożyczki kupię. Władomość »Celeritas« Jagiellońska 17. 0686

Walce młyńskie oryginalne GANZA wszelkich wielkości poniżej cen fabrycznych dostarcza natychmiast

Generalne Przedstawicielstwo Anglo-Węgierskiego Banku (ODDZIAŁ MASZYNOWY)

Lwów, ul. Brajerowska l. 5. 1061

Łóżka składane różnego systemu Kanapki i Fotele do składania, Ottomany, Wkłady do [illegible] Materye meblowe, Portyery, Kapy, Firanki tiulowe, Chodniki, Dywany, [illegible] i Linoleum po cenach fabrycznych poleca hurtownie i detalicznie E. KOREDBLIT, Lwów, ul. Brajerowska

Zające kupuje i płaci najwyższe ceny ARTUR PEITZER Lwów, PASAŻ HAUSMANA L. 5.

OGŁOSZENIA.

Młody inteligentny bogaty kupiec warszawianin.

pochodzi z najlepszych rodzin w Galicyi Żyd pragnie poznać młodą, inteligentną, piękną, elegancką pannę lub wdowę bezdzietną. Cel matrymonialny. Oferty do „Chwili“ pod „KUPIEC“.

Ważne dla P. T. Przedsiębiorców!

KSIĘGI HANDLOWE zakładam, sporządzam oraz przeprowadzam rewizyę ksiąg. Udzielam też wskazówek we wszelkich w zakres powyższy wchodzących sprawach.

Zgłoszenia: Z. Lonker, Lwów, Objazd 2 A.



CYKORJA BOHMA z fabryki FIRD. BOHMA & C. we Wrocławku S. A. jest jedynie najtańszą domieszką do kawy. Uważać na firmę. Do nabycia wszędzie. Najwyższe wyróżnienia i dyplomy.

Papier pakowy

WORECZKI PAPIEROWE z drukiem lub bez, worki reklamowe najtaniej do nabycia w fabryce 10608 „Excelsior“, Lwów, Zamarstynowska 5

KAMIENIE MŁYŃSKIE

Generalne zastępstwo na oryginalne francuskie „LA FERTÉ SOU JOUARRE“, oraz wszelkie przybory młyńskie

Frieda Brandes, Kołomyja.

Rok założenia 1885. 10681

Na sezon karnawałowy

JEDWABIE, AKSAMITY, we wielkim wyborze, WYPRAWY ŚLUBNE stale na składzie poleca 1028

T. FUHRMAN, Skarbkowska 23, I.

Sypialnia jasionowa, Jadalnia dębowa Gabinet i klubowy garnitur

Biurko amerykańskie, Registratura, Łóżka żelazne Guittnera, Łóżeczka dziecinne, Meble [illegible]te i tapicerowane, Karnisze mosiężne, Materace włosiane poleca po cenach przystępnych Magazyn mebli Steili i Sk[illegible], Lwów, Kazimierowska



Żądajcie wszędzie Najlepszą w smaku HERBATĘ

Polecamy Cejlońską N 9., Chińską N. 5.

POWSZECHNIE ZNANEJ W POLSCE PRZEDWOJENNEJ FIRMY

T-wo Handlu Herbatą BAZYLI PERŁOW i SYNOWIE ZAŁOŻONEJ w 1787 ROKU

Oddział w Warszawie, Marszałkowska 52. TEL. 18-50

Poszukiwani są energiczni agenci dobrze wprowadzeni w branży kolonialnej.

Informacye: LWÓW, Hotel Bristol.

ROZNE.

Uważniam zgubioną [illegible] żeczkę wojskową [illegible] rz. z PKU. Samior[illegible] zwisko Wasyl Mitjic[illegible] łoreczko ur. w roku 1902

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółka z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Heschele. „Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1719 Lwów, piąte 28. grudnia 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I p. KONTO PKO. 142.254

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 100.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 2,500.000 Mk., zam. 2,800.000 Mk., zagr. 3,250.000

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszpaltowy milim. 15.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszpaltowy milim. 45.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 48.000 Mk., w tekście i przed kroniką 75.000 Marek, ogłoszenia na pierwszej stronie 90.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 60.000 Mk., najmniej 10 wierszy 600.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 10.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespondencya, kupno-sprzedaż 14.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica	30,000.000 Mk
Pół stronicy	15,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem	90,000.000 Mk.

Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej. —

Pertraktacye niemiecko-francuskie.

Co zawiera memoryał niemiecki? — Świąteczne orędzie Niemiec do świata głosi rozpaczliwą sytuacyę kraju. — 3 i pół miliona bezrobotnych, 4 miliony częściowo zatrudnionych. —

Paryż. (Pat). Niemiecki charge d'affaires Hoesch wręczył Poincaremu notę swego rządu, dotyczącą zagadnień ekonomicznych i administracyjnych na terytoryum okupowanem. Poincare sformułuje odpowiedź po porozumieniu się z rządem belgijskim.

Paryż. (Pat.). Memoryał niemiecki, wręczony Poincaremu, wyraża pogląd rządu niemieckiego nas prawy ekonomiczne i administracyjne, nie poddając dyskusyi całokształtu sprawy odszkodowań.

Niemiecki charge d'affaires odczytał memoryał, poczem Poincare zażądał kilku wyjaśnień. Rząd Rzeszy pragnąłby usunięcia baryery celnejo raz zniesienia opłat, pobieranych na terytoryum okupowanem. Rząd Rzeszy pragnąłby współpracować w ukonstytuowaniu Banku emisyjnego westfalskiego oraz domaga się powrotnego przyjęcia na służbę wydalonych funkcyonaryuszy niem., jakoteż powrotu niemieckich kolejarzy i przewoźników. Rady ministrów w Paryżu i Brukseli zajmą się zbadaniem czy propozycye niemieckie podyktowane są istotnie chęcią odbudowy życia ekonomicznego i zapłacenia odszkodowań.

Londyn. (Pat). Ambasador niemiecki zawiadomił rząd Wielkiej Brytanii o nowych krokach, poczynionych przez rząd Rzeszy w Paryżu i Brukseli.

Berlin. (Pat.). Zapomocą radiotelefonu ogłoszono dziś w całych Niemczech polityczne orędzie świąteczne kanclerza Mrxa. Kanclerz przedstawia na wstępie w jaskrawych barwach zubożenie i głód w Niemczech. wyraża państwom zagranicznym podziękowanie za ofiary złożone na rzecz głodnych, podkreśla solidarność Niemców całego świata, wspomina o Niemcach wydalonych z krajów okupowanych, oraz o tych, którzy znajdują się w więzieniach francuskich, Kanclerz stwierdza rozpadnięcie się zamożnego ongiś niemieckiego stanu średniego. Orędzie zaznacza dalej, że w Niemczech znajduje się półtora miliona bezrobotnych, a dwa miliony częściowo tylko zatrudnionych. W krajach okupowanych jest również 3 miliony bezrobotnych i takaż ilość częściowo zatrudnionych. Następnie orędzie wspomina o redukcyi urzędników, będącej wynikiem niezbędnych oszczędności Rząd dla uzdrowienia chorej gospodarki musiał zmniejszyć aparat urzędniczy, a płace ograniczyć do minimum. Ponadto rząd musiał się starać o nowe dochody i dlatego nałożył na ludność bardzo uciążliwe podatki. Tylko w ten sposób możliwe jest uzdrowienie państwa, w końcu orędzia kanclerz składa solenne przyrzeczenie, że naród niemiecki i rzą Rdzeszy będzie staał się w jak największej mierze wypełnić zobowiązania dotyczące odszkodowań.

Paryż. (Pat). „Le Temps" donosi, że wobec nieudania się prób wprowadzenia na terytoryum okupowanem rozmaitego rodzaju pieniędzy papierowych, jak notgeldu i innych, wymyślanych przez Niemcy, ludność stopniowo poczęła wprowadzać ceny ustalane na podstawie złota. Na terenie okupowanym są w obiegu obce waluty, jak franki ,liry, dolary lub floreny, i tych walut używa ludność przy zawieraniu transakcyi.

———ooo———

W przededniu rządów socyalnych Anglii.

Londyn. 26. grudnia. W dniu 8. stycznia 1924 r. zbierze się parlament angielski, by wedle wszelkiej prawdopodobności wyrazić wotum nieufności obecnemu gabinetowi Baldwina.

Wniosek taki postawi Labour Party, a Asquith oświadczył już w Klubie Narodowo-Liberalnym, że partya liberalna „nie poruszy palcem" aby utrzymać rząd, który według Asquitha doprowadził do **„rekordu nieustannej impotencyi na wewnątrz i poniżenia na zewnątrz".**

Liberalni są zdecydowani dopuścić do steru rządów Ramsaya Mac Donalda i partyę robotniczą. Zdaniem Asquitha jeśli Anglia przejść ma przez eksperyment rządów socyalistycznych, warunki do tego są obecnie jaknajzdrowsze, bo rząd Ramsaya Mac Donalda będzie rządem **bez większości i będzie mógł być obalony każdej chwili, skoro tylko liberalne stronnictwo tego zechce.** —

Sytuacya, jaka się wskutek tego wytworzyła, wywołuje pewien popłoch wśród kapitału angielskiego, który gorączkowo szuka lokaty na kontynencie. Labour Party zapowiedziała, że zużyje dojście do rządów na to aby odebrać klasie eksploatującej owe 700 milionów funtów szterlingów, które corocznie zabiera z płac należących się robotnikom. Dążyć także będzie do upaństwowienia banków, kopalń i kolei żelaznych.

Unieważnienie układów podatkowych.

Premier i min. skarbu Grabski zerwał preliminowaną umowę z kupcami i zamierza zakwestyonować umowy z przemysłem.

Warszawa, 26. grudnia. (tel. własny). W związku z unieważnieniem przez min. skarbu Grabskiego umowy zawartej przez b. wicepremiera Korfantego z kupiectwem żydowskiem, udała się do premiera delegacya kupców z prośbą o przedłużenie terminu spłaty pierwszej raty na podatek majątkowy, który to termin upłynął z dniem 24. b. m. W odpowiedzi premier Grabski oświadczył, że w zrozumieniu wytworzonej sytuacyi termin perkluzyjny wpłacenia pierwszej raty na podatek majątkowy przedłużono

do dnia 30. bm. to jest

niedzieli i w tym terminie winni wszyscy kupcy wpłacić tę zaliczkę, gdyż od stycznia będzie doliczana kara w wysokości 5 proc. dziennie. Równocześnie dowiaduje się „Republika", że w kołach min. skarbu obiega wiadomość, iż premier Grabski mimo podpisanych układów z przemysłem, będzie dążył do ich zerwania. Nie ma również mowy o zawarciu układu z kupcami chrześciańskiemi. Tak więc wpłaty kupieckie na podatek majątkowy nie ulegną zmianie w stosunku do wydanych ustaw sejmowych.

Dowiadujemy się dalej, iż min. skarbu zabiera się obecnie do poboru podatków ze zdwojoną siłą. Wszyscy płatnicy, nie należący do tych gałęzi przemysłu, w których zawarto umowę z rządem, pociągnięci będą do płacenia bez udzielenia dalszych zwłok. Wolne zawody oraz obywatele, którzy nie płacą podatku obrotowego, będą uiszczać podatek majątkowy na podstawie deklaracyi, zawierających ocenę mieszkania, mebli, oraz wykazu, że nie będą prowadzone śledztwa w bankach, ani nie będzie sprawdzana zawartość safesów.

Wpłaty w normach obecnych przyjmowane są tylko do 31. grudnia. Po tym terminie bez względu na zmiany rządu podjęta będzie

waloryzacya podatków

według przeciętnego kursu franka w roku ubiegłym, czyli kursu nadzwyczaj niekorzystnego dla podatników.

W miarę możności tedy podatnicy winni dla własnej korzyści corychlej wpłacać podatki do kas skarbowych.

Zgon Wł. Tetmajera.

Kraków. (AW). Dnia 26. bm. zmarł na udar serca Włodzimierz Tetmajer artysta-malarz w 63 roku życia, bawiąc u zięcia swego dra Rybickiego. W r. 1911 został śp. Tetmajer wybrany do parlamentu austryackiego jako poseł ziemi krakowskiej i godność tę piastował aż do r. 1918. W ostatnich latach usunął się od życia politycznego oddając się pracy naukowej. W ostatnich miesiącach pracował gorączkowo nad wykończeniem wielkiego cyklu kompozycyi pt.: „Termopile w Polsce". Zmarły osierocił 6 córek i syna. Pogrzeb odbędzie się w sobotę

———ooo———

Wykrycie spisku w Hiszpanii i Portugalii.

Madryt. (Pat). Potwierdza się wiadomość o wykryciu spisku, który miał wybuchnąć dnia 28. grudnia br. w postaci ruchu rewolucyjno-komunistycznego w Hiszpanii i Portugalii. Dokonano licznych aresztowań w środowiskach komunistycznych w Madrycie, Sewilli, St. Sebastian i Bilbao, oraz w centrach górniczych i przemysłowych. Przychwycone dokumenty stwierdzają istnienie licznych organizacyi komunistycznych, działających pod płaszczykiem towarzystw sportowych.

Venizelos wraca do Grecyi

Ateny. (Pat). Rząd grecki uzyskał od Venizelosa zgodę na przybycie do Grecyi na pewien czas, celem wzięcia udziału w uporządkowaniu sytuacyi w kraju. Venizelos trwa przy postanowieniu niepowracania do życia publicznego. Dnia 29. grudnia br. wyjeżdża Venizelos z Marsylii do Aten.

———ooo———

Maks Linder

w Marysieńce i Korenniki

(Parodya »TRZECH MUSZKIETERÓW« A Duma a).

odtwarza główną rolę w najnowszej i najbardziej atrakcyjnej komedyo-farsie w 6 aktach p. t.

„Zręczny Muszkieter"

Jakie zadanie ma podróż amerykańska dr. Weizmanna.

Oficyalny organ syonistów amerykańskich „dos jid Folk" zamieszcza wywiad z bawiącym w Ameryce prezydentem świat. organizacyi syonistycznej drem Weitzmanem na temat programu jego działalności w Stanach Zjedn.

Ma ona na oku następujące trzy sprawy:

1) Jewish Agency,

2) Uniwersytet hebrajski w Jerozolimie,

3) założenie instytutu finansowego.

Jeśli o sprawę Jewish Agency chodzi — to zdobyła ona sympatyę i zrozumienie w najszerszych kołach wschodniej i zachodniej Europy.

W Anglii żywo się nią zainteresowały wielkie niesyonistyczne organizacye. Z zastępcami francuskiego Żydostwa stoimy w pertraktacyach. Bardzo sympatyczne stanowisko zajęli reprezentanci Żydostwa włoskiego i holenderskiego. Wszystkie koła, do których wystosowaliśmy zaproszenie żywo zajęły się sprawą Agencyi żydowskiej. nikt nie zajął dotąd stanowiska negatywnego a myśl „Jewish Agency" przeniknęła koła, które stały bardzo daleko od sprawy palestyńskiej. Mam pewną nadzieję, że cały świat żydowski uzna wielkie znaczenie J. A. i nie odmówi pomocy i współpracy w odbudowie naszego kraju ojczystego.

Syoniści okazali wyraźnie, że po swem zwycięstwie nie uważają sprawy palestyńskiej za swój monopol a tylko za sprawę, która dotyczy całego narodu. Uważamy, że mandat i deklaracya Balfoura przedstawiają solidną podstawę, na której wszystkie aktywne i twórcze siły Żydostwa mogą się złączyć.

Doniosłe znaczenie ma współpraca Żydostwa amerykańskiego. Że żywi ono wobec Jewish Agency najpoważniejsze zamiary — wnioskuję z stosunku do Erec Israel takich działaczy jak L. Marschall, Oskar Strauss, Lehmann, dr. Cyrus Adler i i., którzy oświadczyli gotowość współpracy. Jest naszem życzeniem, by wszystkie wielkie organizacye w Ameryce, jak Joint Distr. Comm., loże, i zrzeszenia zawodowe uczestniczyły w tworzeniu Jew. Ag. z równemi prawami i obowiązkami. Zamierzamy Agencyi powierzyć nadzór i kontrolę nad Keren Hajesod. Ponadto będzie miała zadania kierowania odbudową Palestyny i będzie zastępstwem wszystkich Żydów wobec władzy mandatarnej. Agencya będzie prawdopodobnie miała osobnego zastępcę w Jerozolimie, który w wszystkich sprawach budowy siedziby żydowskiej będzie pertraktował z rządem palestyńskim.

Uniwersytet jerozolimski.

jest faktycznie założony, a brak tylko formalnego otwarcia i rozpoczęcia pracy. Niedawno rozpoczęto pracę nad przygotowaniem 50 sal wykładowych i laboratoryów, z czego część przypadnie fakultetowi prawniczemu i nauk judaistycznych a połowa medycznemu. Temu ostatniemu szczególną pomoc przyrzekli amerykańscy lekarze. i mamy nadzieję że i prawnicy amerykańscy z większą energią poświęcą się dziełu wybudowy uniwersytetu jerozolimskiego. Plan stworzenia uniwersytetu znalazł także wielki poklask i zadowolenie w angielskich kołach chrześcijańskich. Mają oni w tem jasny dowód, jakiego rodzaju są nasze aspiracye do Palestyny oraz dowód, że w rzeczywistości chcemy w kraju naszych proroków odrodzić ducha Żydostwa. Gdy ostatnio byłem u lorda Balfoura celem wręczenia mu, sporządzonego przez artystę baltimorskiego p. Rosenthala popiersia, miałem sposobność złożyć mu sprawozdanie o postępach, jakie sprawa uniwersytetu w Jerozolimie czyni Lord Balfour był szczęśliwy i niezmiernie się ucieszył, gdy mu wyraziłem nadzieję, że już w krótkim czasie będzie mu osobiście danem otworzyć nasz uniwersytet.

Instytucya finansowa.

Trzeciem zadaniem, które jest bardzo ważną częścią mojej misyi stanowi założenie instytucyi finansowej o kapitale 5 milionów dolarów. Zadanie to jest właściwem celem odwiedzin Ameryki przez dra Ruppina. Wybitni przedstawiciele amerykańskiego Żydostwa właściwie już podczas tamtego pobytu mego w Ameryce wykazali żywe zainteresowanie się tym planem bankowym. Tak zorganizowana instytucya bankowa oparta na kapitale zebranym w Ameryce, byłaby sama w stanie za jednym zamachem podnieść ekonomiczne życie w kraju i stworzyć możliwości dla zaopatrzenia tysięcy emigrantów w pracę i chleb. Nie jest jeszcze pewnem, czy bank ten będzie instytucyą samoistną, czy też organem finansowym Jewish Agency.

Sytuacya w Palestynie.

Co dotyczy sytuacyi w Palestynie, my syoniści nie jesteśmy ani pessymistami, ani przesadnymi optymistami, tylko realistami. Nie należy oczekiwać niemożliwości, a do pessymizmu nie ma powodu. Wśród obecnych pessymistów znajdujemy właśnie tych, którzy jeszcze przed niedawnym czasem w swoich postulatach nie znali granic i którzy nic innego nie żądali, jak tylko masowej natychmiastowej imigracyi. Zapewne Sytuacya ekonomiczna w Palestynie nie jest pomyślna Byłoby jednak absolutnie bezpodstawnem i fałszywem, mówić o rozpaczy i beznadziejności. Mimo wszelkie trudności czyni Palestyna także w dziedzinie gospodarczej postępy, a gdy ten postęp jest nieco za powolny, zależy tylko od nas by ten postęp był szybszy i intenzywniejszy.

Kwestya arabska.

Te same postępy obserwujemy także w stosunku do kwestyi arabskiej. To zresztą, co uprawiają demagogowie nie może przecież stanowić bazy polityki narodu. Powoli poczynają Arabowie rozumieć, że syonizm jest dla nich zarówno gospodarczo i kulturalnie dobrodziejstwem. Arabowie powoli też poczynają rozumieć, że demagogia do niczego nie prowadzi. Przekonali się zresztą, że wysiłki ich w kierunku skierowania angielskiej opinii publicznej przeciw syonizmowi spaliły w zupełności na panewce. Podczas ubiegłej kampanii wyborczej w Anglii żadne ze stronnictw nie posługiwało się sprawą palestyńską, jako środkiem przeciw rządowi. Arabowie są może w stanie pozyskać tę lub ową osobistość polityczną, wszystkie jednak stronnictwa jako takie, czy to będą konserwatyści, czy liberali, czy Labour Party, wszystkie one stoją na platformie deklaracyi Balfoura. Jest mojem głębokiem przekonaniem że im wcześniej i im energiczniej urzeczywistnimy ekonomiczne odrodzenie kraju, tem rychlej przyjdzie do skutku szczere i zgodne porozumienie obu narodów.

Kupiectwu grozi katastrofa.

Lwów, 26. grudnia.

We wtorek dnia 25. bm. odbyła się z inicyatywy kupiectwa branży tekstylnej pogadanka, na której omówiony został szeroko niszczycielski wpływ, jaki wywierają na życie handlowe i stan kupiecki sprzeczności ustawodawstwa podatkowego i finansowego. W pogadance zagajonej przez pp. Halperna i Aleksandrowicza wzięli udział żyd. posłowie i senatorowie oraz prasa. Z ramienia kupiectwa przedstawił referent dr Fischer zło leżące w systemie stosowania podatku obrotowego, który tylko małą część istotnego obrotu w państwie potrafi uchwycić i obciąża głównie i ponad zdolność płatniczą stan kupiecki oszczędzając zupełnie wielki przemysł. Wskutek zamknięcia wolnego obrotu dewizami przy równoczesnej konieczności kalkulowania w dewizach i wskutek konieczności zapłaty za towar przemysłowcom i to w siedzibie fabryki obcą wysokocenną walutą, prawidłowe książkowanie handlowe, które służy władzom skarbowym za podstawę wymiaru staje się niemożliwe. Do trudności wypływających z sprzeczności ustawodawstwa przyłącza się niedojrzałość i brak odpowiedniego wykształcenia organów lustracyjnych, które z tego powodu dopuszczają się często bezwiednie nadużycia władzy urzędowej. Zaradzić złu możnaby przez pobór tego podatku jednorazowo w podwyższonej kwocie wprost u producenta lub na granicy celnej, jak to się obecnie dzieje w Czechosłowacyi.

Referat ten uzupełnił w bardzo przejrzysty sposób prokurzysta p. dr. Damm, ilustrując swoje wywody bardzo drastycznemi przykładami praktyki. Również p. Schleyen uzupełnił wywody poprzednich mówców pouczającemi przykładami szykan, na jakie wystawione jest kupiectwo. W dyskusyi zabrali głos posłowie i senatorowie M. Frostig, dr. E. Sommerstein, K. Eisenstein, dr. M. Ringel, prezes Koła Żyd. dr. L. Reich, dr. J. Wurzel, dr. D. Schreiber, konsul. Izby dr. L. Mund i red. H. Hescheles. Na zakończenie przedstawił szczegółowo p. S. Herz katastrofę, jaka grozi kupiectwu wskutek nadmiernych ciężarów podatkowych oraz faktycznego wprowadzenia dolara jako środka płatniczego i zaapelował do reprezentantów Koła Żydowskiego i prasy by współdziałali w zapobieżeniu grożącej katastrofie, która będzie katastrofą nie tylko kupiectwa żyd. ale kupiectwa i stanu średniego wogóle.

Zjazd kraj. żyd. instytucyi opieki społecznej.

Lwów, 25. grudnia.

W obecności 52 delegatów, reprezentujących 34 miejscowości, 20 zakładów i 32 komitetów sierocych odbył się dziś w sali Koła Kobiet Żydowskich zjazd delegatów instytucyj opiekujących się sierotą i dzieckiem żydowskiem wsch. Małopolski.

Po powitaniu delegatów i przedstawicieli J. D. C. przez dr. A. Reichensteinową imieniem założycieli K. C. wybrano prezydyum obrad, w skład którego weszli: Sen. J. Bodek, dr. K. Halpern, dr. A. Reichensteinowa i dr. W. Wiesenberg.

Dr. Wiesenberg zawiadomił delegatów o legalizacyi nowego statutu. który zjazd postanowił aprobować, przyznając prawo członkostwa wszystkim zgłoszonym członkom zwyczajnym, poczem dyr. L. Schächner zgłosił wniosek na zmianę § 6 statutu.

Z kolei wygłosił dr. M. Schaff sprawozdanie z działalności ustępującego Komitetu.

Działalność ta da się podzielić na trzy okresy, a to od powstania komitetu do listopada 1920 od listopada 1920 do 22. kwietnia 1923 i od tej daty do chwili obecnej, która zapoczątkuje nowy, bodaj czy nie najważniejszy okres, w którym społeczeństwo sukcesywnie przejmuje na swe barki cały obowiązek akcyi sierocej.

Zaczątki okresu tego ujawniają się już na konferencyi delegatów zakładów i komitetów sierocych zwołanej przez Komitet Centralny w maju 1922 r. Na konferencyi tej uchwalono założyć ogólno-krajowe Towarzystwo, oparte na statucie które w miejsce Komitetu Centralnego składającego się z osób nominowanych przez b. rząd austryacki ujmuje w swe ręce ster akcyi sierocej w naszym kraju. Już wówczas J. D. C. nosił się z zamiarem przekazania organizacyom społecznym akcyi swej prowadzonej dotąd samodzielnie przez własne biura. Od tej konferencyi datują też starania Kom. Centr. o legalizacyę wymienionej wyżej organizacyi ogólno-krajowej. Staraniom tym towarzyszy równocześnie zainicyowane przez

2-ga serya słynnego dramatu p. t.

abina Paryża i Apasz“ WYŚWIETLANĄ BĘDZIE W KINOTEATRACH „Apollo“ i „Lew“

YLKO DZIŚ, 27. b. m. (czwartek)

OD PIĄTKU 28. bm. PREMIERA 3-ciej SERJI.

nieoficyalne pertraktacye o przejęcie akcyi ej JDC. przez tę powstać mającą organi-

egalizacya opaźniała się z powodu trudno-zynionych przez władze. W międzyczasie nastąpiła zasadnicza zmiana kierunku w którego Centrala w Warszawie wezwała tet Centralny w marcu 1923 r. do bezzwło-o przejęcia całej akcyi a to pod grozą za-wienia jej wogóle.

Wobec perspektywy wstrzymania całej ak-Komitet Centralny zwołał w dniu 22. kwie-1923 r. ponowną konferencyę wszystkich za-ów i komitetów sierocych, która miała orzec zejęciu akcyi JDC. Oczywista, że konferencya e powyższej alternatywy musiała powziąć ywną uchwałę i powierzyła prowadzenie d tymczasowemu Komitetowi Centralnemu, miał prowadzić akcyę aż do uzyskania lega-yi i ukonstytuowania się nowej Centrali.

Zaznaczyć należy, że Komitet ten znalazł się zu w bardzo ciężkiem położeniu. Pomimo akteru tymczasowości złożono na barki tego itetu ogromnie ciężkie zadania, Delegat JDC aźnie oświadczył na powyższej konferencyi, wstępujemy w stadyum stopniowej likwidacyi i JDC., a w miarę, jak likwidacya ta będzie epowała społeczeństwo będzie musiało wstę-ać w miejsce JDC. i umożliwić mu w ten ób zupełne wycofanie się po pewnym cza-bez szkody dla akcyi sierocej.

Na razie zobowiązano K. C. do skreślenia o 200 sierót z etatu JDC. przy równoczesnem ięciu ich przez społeczeństwo a dopiero obec-zarządzi JDC. bardzo znaczną redukcyę liczby ót, która to redukcya z miesiąca na miesiąc zie postępować.

W cyfrach ujęta działalność Komitetu Cen-nego za ostatni okres przedstawia się jak na-uje:

Tytułem subwencyi **od JDC. otrzymano od** naja do **końca grudnia 1923 35.881,958.121 Mk.**

Wydano:

1) Na utrzymanie zakładów	9.249,912.676 Mk.
2) Na zasiłki dla sierót w opiece domowej	19.712,567.445 Mk.
3) Na odzież	6.707,478.000 Mk.
4) Na kolonie wakacyjne	212,000.000 Mk.
Razem	35.881,958.121 Mk.

W tym samym czasie złożyło społeczeństwo rost na potrzeby zakładów sierocych oraz sie-w opiece domowej następujące sumy:

1) Na utrzymanie zakładów sierót	10.749,554.859 Mk.
2) Na utrzymanie sierót w opiece domowej	4.926,063.860 Mk.
3) Na kształcenie ogólne	1.030,805.000 Mk.
4) Na kształcenie zawodowe	49,646.000 Mk.
5) Na odzież	569,747.000 Mk.
6) Na pomoc lekarską	30,175.670 Mk.
7) Na różne wydatki	519,150.000 Mk.
Razem	17.875,142.089 Mk.

Prócz tego wypłacił Komitet Centralny tytułem zasiłków dla zakładów i sierót w opiece domowej kwotę 1.097,326.812 Mk.

tak, iż **ogólny udział społeczeństwa w akcyi sierocej wynosi 18.972,469.201 Mk.**

Nad referatem rozwinęła się ożywiona dyskusya, która wypełniła przedpołudniowe obrady. Wzięli w niej udział pp. dyr. Neustadt, del. Schächner Kikenisowa, dr. Zeghauser, dr. Mandel, Urichowa, sen. Bodek, Friedmann, prof. Palek, Danknerówna, dr. Milgrom, Hüllesowa, dr. Olesker, r. Fisch i dr. Parnas.

W toku dyskusyi przybył na zjazd poseł dr. D. Schreiber, który imieniem Koła Żydowskiego oświadczył gotowość Koła do współpracy i najdalej idącego popierania Komitetu Centralnego, jako instytucyi, skupiającej część integralną żydowskiej pacy społecznej, zdążających w swej działalności do celów, które są celami całego społeczeństwa żyd.

Przedpołudniowe obrady zakończono jednogłośnem uchwaleniem votum ufności dla ustępującego K. C. oraz podziękowania dla biura centrali i pracy biur powiatowych.

Obrady popołudniowe wypełniły referaty dra M. Schaffa pt.: „Organizacya akcyi sierocej w przyszłości“ i dr. Klaftenowej pt. „Zawodowe wykształcenie sieroty“. W dyskusyi zabrali głos pp.: Münzowa, inż. Czaczkes, dyr. Neustadt i dr. Bickeles.

Nastąpiły wybory które dały wynik następujący:

W skład Rady Naczelnej weszli jako członkowie: pp.: dr. W. Wiesenberg, dr. C. Klaftenowa, dr. M. Schaff, dyr. Horowitz, dr. A. Reichensteinowa, dr. A. Schorr, red. L. Weinstock, r Fisch, M. Münzowa, dr. K. Halpern, dr. Bahr, dr. H. Olesker, dr. I. Matfus, dr. H. Parnas, dr J. Kimmelmann, H. Roller.

Jako zastępcy: inż. B. Czaczkes, D. Karlowa, dr. Finsterbusch, Rottenberg, dr. Schwarzmann, E. Abranowiczowa, dr. F. Kalmus i A. Singer.

Ponadto na wniosek komisyi-matki uchwalono wpisać błp. Dawida Rubinzahla, dra Emila Parnasa i dra Filipa Schleichera w poczet członków honorowych.

*

Konstytuujące zebranie Rady Naczelnej, które nastąpiło bezpośrednio po zakończeniu zjazdu wybrało następujący:

Skład Wydziału Wykonawczego:

Prezydyum: Dr. W. Wiesenberg (prezes), **dr. M. Schaff** (wicepr.), **Dr. K. Halpern** (wicepr.), red. **L. Weinstock** (sekr.), **dr. A. Reichensteinowa** (skarbnik).

Członkowie: dr. C. Klaftenowa i dr. A. Schorr

Zebranie ustaliło również wysokość wkładki członków wspierających.

———ooo———

Zaliczka na podatek majątkowy od przedsiębiorstw handlowych I. i II. kategoryi musi być zaraz wpłaconą

Lwów, 26. grudnia.

Izba skarbowa komunikuje:

Ministerstwo skarbu uchyliło reskryptem z dnia 24 grudnia 1923. wstrzymanie egzekucyi zaliczki na podatek majątkowy od przedsiębiorstw handlowych I. i II. kategoryi, prowadzących handel towarowy. Dotyczącym płatnikom o ile do dnia 31 grudnia 1923 wpłacą dobrowolnie wspomnianą zaliczkę — nie będą liczone odsetki za zwłokę.

Dr. Sołowiejczyk wystąpił z egzekutywy.

W łonie egzekutywy ujawniła się ostatnio różnica zdań na temat realizacyi politycznych uchwał powziętych na ostatniej sesyi Wielkiego Komitetu Wykonawczego. Dr. Sołowiejczyk w związku z tem złożył urząd członka egzekutywy.

Samobójstwo lekarki-uchodźczyni.

Lwów, 26. grudnia.

Ubiegłej nocy popełniła w hotelu „Narodna Hostynnycia“ przy ul. Kościuszki, zamieszkała tamże od roku doktor medycyny Anna Kaljus, rodem z Rosyi. Zawezwane pogotowie ratunkowe przybyło na miejsce wypadku z dr. Celewiczem, który stwierdził, że denatka poniosła śmierć przez zastrzyknięcie sobie w okolicy serca większej dawki strychniny. Denatkę zabrało pogotowie ratunkowe do szpitala, po drodze jednak dr. Kaljus zmarła.

Wysłany na miejsce urz. wyw. Socha znalazł w pokoju, gdzie zmarła mieszkała, obfitą korespondencyę w języku rosyjskim.

Zmarła jako lekarka rosyjska w czasie wojny była czynna jako członkini komitetu opieki nad zakładnikami i w tym charakterze wiele dobrego zdziałała dla ofiar carskiej inwazyi. Po wojnie wstąpiła do armii polskiej jako lekarz a po wycofaniu się wojska polskiego z Ukrainy zamieszkała we Lwowie. Z powodu trudności w uzyskaniu prawa pobytu względnie prawa obywatelstwa polskiego błp. dr. Kaljus ostatnio objawiała silniejsze zdenerwowanie i tem też należy zdaje się tłómaczyć tragiczny zgon.

———ooo———

Olbrzymie trzy włamania we Lwowie.

Lwów, 26. grudnia.

Korzystając z świąt chrześcijańskich i pewnego odwrócenia uwagi tutejszej policyi od „ruchu złodziejskiego“ trzy bandy (a może jedna) i dokonały trzech włamań ubiegłej nocy.

I tak doniesiono z firmy Witz-Wohlman i Kohl przy ul. Krakowskiej 25, że nieznani sprawcy włamał isię przez piwnicę do składu futer należącego do powyższej firmy i skradli parę futer oraz znaczną ilość skórek krymskich. Szkody idą w miliardy mp. Zachodzi podejrzenie, że włamania tego dokonali złodzieje z poza Lwowa, na co wskazuje „warszawski“ system włamań przez piwnicę. Rozpoczęte natychmiast śledztwo przez kom. V. P.P. dało narazie negatywny wynik. Zawiadomiono również komendę policyi na dworcu głównym, by przypadkiem złodzieje nie umknęli z łupem ze Lwowa.

Drugiego śmiałego włamania dokonali nieznanis prawcy do składu skór Izaka Rotha przy ul. Boimów 18. Widocznie jednak zostali spłoszeni przez kogoś, gdyż ze skradzionej znacznej ilości skór, pozostawili w podwórzu część łupu. Szkoda i w tym wypadku narazie nieznana.

Trzecim, do którego też zagościli „delegaci związku kunsztu złodziejskiego“ był Dawid Finkler, na którego szkodę nieznani sprawcy skradli ze szafy stojącej w sypialni około 55 metrów płótna zefirowego łącznej wartości około 100 milionówmk. Sprawcy dostali się do szafy przy użyciu dobranych kluczy, co wskazuje na to, że obeznani byli z tem mieszkaniem. Śledztwo w toku.

NADESŁANE.

Po powrocie z zagranicy

II. Koncert Ignacego Manna

bohaterskiego tenora opery lwowskiej z łaskawym współudziałem W. P. Drowej Korngut-Sucherowej, T. S. i Rothówny, Klary Rosenthalówny odbędzie się w NIEDZIELĘ 30 grudnia 1923 w wielkiej sali »DOMU NARODNEGO« o godz. 7.30. SZCZEGÓŁY w PROGRAMACH.

BILETY wcześniej do nabycia w zakładzie art. fotograficznym »Rembrandt«, Lwów Pasaż Hausmana — a w dniu koncertu przy kasie. 070.5

Kronika.

TEATR WIELKI.

Czwartek 3:30 »Noc Św. Mikołaja«.
Czwartek 7. »Walkirja«.
Piątek »Orlę« (abonament ważny).

TEATR MAŁY.

Czwartek 7. »Pokojówka z kwiatka miejscami«.
Piątek »Tragedya dziecięca«.

TEATR NOWOŚCI.

Czwartek 7 »Królowa Montmartru«
Piątek »Królowa Montmartru«.

———ooo———

— **Z powodów od wyżawnictwa niezależnych dzisiejszy numer wyjątkowo pojawia się w zmniejszonej objętości. Jutrzejszy jak i następne wyjdą w zwykłej objętości.**

— **Banknoty dolarowe zostaną wycofane?** Do Warszawy nadeszła wiadomość, iż władze skarbowe w Stanach Zjednoczonych zamierzają w w najbliższym czasie wycofać z obiegu wszystkie banknoty dolarowe, celem wymiany ich na nowe Nowe banknoty mają być drukowane na specyalnym papierze, ze znakami wodnymi. Dawne banknoty dolarowe będą musiały być wymienione w przeciągu pół roku od dnia oficyalnego ogłoszenia, w przeciwnym razie utracą wartość. Podobno projekt wycofania obecnych banknotów dolarowych spowodowany jest ogromną ilością fałszywych dolarów, jakie znajdują się we wszystkich krajach Europy w obiegu. Fabryczki fałszywych dolarów znajdują się niemal we wszystkich większych miastach Europy, falsyfikaty zaś sporządzone są tak sprytnie, że bardzo często nawet znawca nie zdoła odróżnić fałszywych banknotów od pełnowartościowych.

W związku z tą informacyą, podaną przez całą prawie prasę warszawską, donosi „Moment", że konsulat generalny St. Zjedn. w Warszawie zapytany przez jedną z instytucyj emigracyjnych oświadczył, iż dotąd niema żadnych wiadomości o rzekomie nastąpić mającej wymianie banknotów.

W ten sposób informacya wymaga jeszcze potwierdzenia kół miarodajnych.

— **Walka z wyzyskiem w Zakopanem.** Z powodu nadużyć niektórych właścicieli restauracyj hoteli i pensyonatów w Zakopanem, przekraczających cenniki, ustanowiona przez władzę przemysłową, tj. starostwo w Nowym Targu, tymczasowa komisya uzdrowiskowa podaje do publicznej wiadomości, że ta komisya powołana w myśl ustępu 8 artykułu 34 ustawy o uzdrowiskach do regulowani aspraw mieszkaniowych i innych warunków pobytu kuracyuszów, każde doniesienie, podpisane pełnem imieniem i nazwiskiem, zaopatrzone stałym adresem poszkodowanego, przesyła bezzwłocznie starostwu, które w razie stwierdzonej winy natychmiast wymierza karę aresztu do sześciu tygodni i grzywnę pieniężną a w razie powrotnego nadużycia odbiera winowajcy uprawnienie przemysłowe. Orzeczenia karne starostwa ogłaszane będą w dziennikach stołecznych. Komisya ostrzega przedewszystkiem przed pokątnymi pensyonatami. W każdym koncesyonowanym pensyonacie znajdować się winien na widocznem miejscu cennik podpisany przez starostę, z odciskiem pieczęci starostwa. Spis pensyonatów i hoteli według klas znajduje się w biurze klimatycznem („Jutrzenka"). Prowadzący pensyonat czy hotel powinien przedkładać każdemu, bez osobnego żądania, ostemplowany rachunek; nie przestrzeganie tego przepisu naraża na stratę skarb państwa i utrudnia kontrolę. W imię rozwoju Zakopanego uprasza komisya wszystkich kuracyuszy i turystów o współdziałanie w walce z krótkowzrocznymi szkodnikami, rozzuchwalonymi biernością poszkodowanych.

Tymczasowa Komisya Uzdrowiskowa: Dr. józef Diehl, przewodniczący, dr. Tadeusz Gabryszewski, sekretarz.

Brutalny napad Żydów na chaluców.

Lwów, dnia 26. grudnia.

Donoszą nam: W realności przy ul. Gdańskiej l. 19 (na Snopkowie) stanowiącej własność Leiby i Chany Kleidów, który niedawno z Wołynia przenieśli się do Lwowa, mieszkała grupa chaluców, objąwszy mieszkanie jeszcze od poprzedniego właściciela. 34

Pp. Leib i Chana Kleidowie, chcąc jaknajszybciej pozbyć się chaluców w jakikolwiek sposób z mieszkania tego, mimo przyrzeczenia wydziału stowarzyszenia „Hechaluc", iż chalucowie po przygotowaniu wykańczanego w międzyczasie innego pomieszczenia — mieszkanie na Snopkowie dobrowolnie i bez żadnych (jak to obecnie bywa) rekompensat opróżnią, przy czynnej fizycznej pomocy swego doradcy prawnego koncypienta adw. dra Federa chwycili się niesłychanego wprost środka, niepraktykowanego nigdy wobec osób prywatnych, cóż dopiero wobec instytucyi publ., a specyalnie takiej, jaką jest „Hechaluc". Oto pewnego dnia w nieobecności chaluców, pracujących w mieście p. dr. Feder wynajął kilku robotników, rozbił przy ich pomocy drzwi, zamkniętego mieszkania wszystkie rzeczy chaluców wrzucił do szopy, a gdy chalucowie dnia tego wieczorem po ciężkiej pracy wrócili do domu, znaleźli się w porze zimowej i w nocy zupełnie bez dachu nad głową. Do mieszkania opróżnionego wprowadził dr. Feder bezzwłocznie innego lokatora, najprawdopodobniej nie bez grubego okupu. Gdy w czasie tego niesłychanego gwałtu dwu chaluców wróciło do mieszkania, dr. Feder napadł na nich brutalnie a nawet jednego z nich uderzył. Jedynie dyscyplinie i kulturze chaluców, jak się okazuje znacznie wyższej niż kultura pana koncypienta Federa zawdzięcza p. Feder, że nie spotkał się z reakcyą na jaką zasłużył.

Przeciw panu koncypientowi Federowi oraz Kleidom wniosło stowarzyszenie „Hechaluc" doniesienie karne do prokuratury o zbrodnię gwałtu publicznego, a ponadto przeciw drowi Federowi doniesienie do Rady Dyscyplinarnej Izby Adwokatów, która jak się spodziewać należy zajmie się całokształtem zajęć zawodowych pana koncypienta.

Z Giełdy.

Z obrotów pozagiełdowych

Lwów, 26. grudnia.

Przez dwa dni świąt panowała we Lwowie niczem nieuzasadniona olbrzymia haussa dolara. Kurs jego dochodził do 9 milionów marek. Jak nam nasz informator donosi, przyczyny tej zwyżki szukać należy w celowej akcyi spekulacyjnych sfer wiedeńskich, które wysłały na te dni do Lwowa, Krakowa i Warszawy agentów mających zakupić znaczne pozycye dolarów. Znamienne jest że władze, które zbyt inią opieką otaczają kupiectwo zapotrzebujące walut obcych dla uiszczenia się z zobowiązań wobec wielkiego przemysłu, a spekulacyjnej akcyi obcych agentów nie były poinformowane. Zwyżka była sztuczna i wczoraj dolar spadł do 7 milionów. Tutejsze koła giełdowe wobec akcyi spekulantów zachowały się z rezerwą.

Walutowe notowania pozagiełdowe.

Lwów ,26. grudnia.

Dol. am. 7100000, Dol. kan. 6600000, Kor. cz. 195000, Franki franc 360000, Fr. szw. 1200000 Fr. belg. 320000, Guld. hol. 2750000, Liry wł. 285000, Funty szt. 28500000, Wiedeń 100, Praga 200000 ,Czerniowce 32500.

Złoto: 20 kor. 28000000, 20 mk. 31500000 20 frank. 27000000 ,10 rbl. 37500000.

Srebro: kor. 500000, 5 kor. 2500000, floreny 1250000, ruble 2000000 kopiejki 1000000.

NADESŁANE

S. Winter M. Wołkowicz
Brzeżany Szumlany
zaręczeni w grudniu. 10699

Dużo szczęścia do zaręczyn naszego Kolegi S. Wintera z p. M. Wolkowicz zasyłają 10702
Gross, Wanderer, Tempel, Podoschyn, Tobias, Silber 107[illegible]

Nowożeńcom PP. Stierom szczere życzenia zasyłają
Rosenbergowie, Kieslingowie. 10708

Z okazyi ślubu mej uczynki Matyldy Bartfeld z p. Józefem Gelberem serdeczne życzenia zasyła Regina Bartfeldówna. 070

Mundyk Zimerman — Rachela Rose
Lwów Przemyśl
zaręczeni w grudniu 1923. 1069[illegible]

DROBNE OGŁOSZENIA

KUPNO — SPRZEDAŻ

Złote bony 8 proc. p[illegible] życzę i kupię. Wiadomość »Celeritas« Jagiellońska [illegible] 0692

WOLNE POSADY.

Kancelarya adw. Dr. M[illegible] dla w Kawie ruskiej poszukuje rutynowanego koncypienta. 0 72

Zdolny buchalter i bilansista z branży manuf. zostanie natychmiast przyjęty. Zgłoszenia do administracyi pod »Natychmiast« 070

Firma ekspedycyjna poszukuje biura »Keren - Kajemet«. Zgłoszenia osobiste z referencyami do biura, Brusiłowskiego 9 II, 069

POSAD POSZUKUJĄCY

Towarzyszka lub wczyni Żydówka [illegible]ształceniem uniwersytecem posiadająca [illegible] władająca jęz. polskim, [illegible]ckim, francuskim, szukuje natychmiast [illegible]kładnie oferty do [illegible]acyi pod »Z.«

[illegible]systentka firmy [illegible]kuje posady. Lustrt. Żuławno.

[illegible]ystent [illegible]rmy z [illegible]ką prowincyą, [illegible] posady. Adres: [illegible] Winniki ob. Lwowa.

[illegible]koncypient z prawem [illegible]stytucyi, z praktyką [illegible]wincyonalną obejmie [illegible]lę. Warunki pod »[illegible]« [illegible]sane do administracyi.

[illegible]-LOKALE

[illegible]czny i [illegible]rowy, frontowy, [illegible] przedpokój, spółka [illegible] kluczowa. Zgłoszenia [illegible]ume Administracya.

Inserujcie W CHWILI

OGŁOSZENIA.

DRUKARNIA LWOWSKA
WE LWOWIE, ul. KOPERNIKA 11
TELEFON 831.

Posiada: maszyny rotacyjne, pospieszne, do składania, — stereotypii etc. — Wykonuje: czasopisma, dzieła, prospekty, druki bankowe i kupieckie, afisze, tabele, etc. w różnych językach. . .

po cenach umiarkowanych.

Papier pakowy

WORECZKI PAPIEROWE z drukiem lub bez, worki reklamowe najtaniej do nabycia w fabryce 1063

„Excelsior", Wó[illegible], Zamarstynowska

DO SPRZEDANIA.

[illegible] natychmiastową dostawę ze składów krajowych NOWA LOKOMOBILA na parę przegrzaną »[illegible]« 26/32/42 k. m., 12 atm. — 1 UŻYWANA LOKOMOBILA na parę przegrzaną »Wolf« 20/28/3[illegible] k. m., 12 atm. rok wyb. 1912 — 1 UŻYWANA LOKOMOBILA na parę przegrzaną »Badenia« 24/29/36 k. m., 1[illegible] atm. rok wyb. 1914. — 2 UŻYWANE KOTŁY wodnorurkowe systemu Dürr[illegible] 250 m. kw., 11 atm. — 1 NOWY DWUPŁOMIENNY kocioł 80 m. kw., 12 atm. 1 NOWY DWUPŁOMIENNY kocioł 100 m. kw., 1[illegible] atm. »GEFIA« Reprezentacya Lwowska, Inż. E. Preiss, Lwów, Osobiście od 12 Generalna Reprezentacya na Polskę w Krakowie, ul. Bracka l. 6. — Telefon Nr 24 6[illegible]

Szkoła powsz. hebrajska NA WOŁYNIU

poszukuje nauczyciela(ki)

do jęz. hebraj. oraz przedmiotów ogólnych w języku hebrajskim. Płaca zasadnicza [illegible] mil. prócz dodat. drożyźnianego. Oferty wraz odpisami świadectw skierować na adres **B. WAKMAN, kierownik Radziwiłłów, Wołyń.** 10[illegible]

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila" Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Heschel[illegible] „Drukarnia Lwowska", Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1720 Lwów, sobota 29. grudnia 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I p KONTO P.K.O. 142.254

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 100.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 2,500.000 Mk., zam. 2,800.000 Mk., zagr. 3,250.000

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszpaltowy milim. 15.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszpaltowy milim. 45.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 48.000 Mk., w tekście i przed kroniką 75.000 Marek, ogłoszenia na pierwszej stronie 90.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 60.000 Mk., najmniej 10 wierszy 600.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 10.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespondencya, kupno-sprzedaż 14.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 80,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 15,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 90,000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

ŻNE DLA HURTOWNIKÓW!
ończochy, rękawiczki, trykotaże, guzi i, nici wszelkie towary ga anteryjne po cenach bez-konkurencyjnych poleca:
LEINER, WIESENTHAL I BLEICH
Furmańska 4.

Konstelacye rządowe w Anglii.

(t) W najbliższych dniach uwaga wszystkich czynników interesujących się żywo rozwojem politycznych stosunków Europy zwrocić się musi ku Anglii, gdzie system polityczny wyciągnie konsekwencyę z klęski wyborczej konserwatyzmu i ogromnego zwycięstwa Labour Party. Jak wynika z dyskusyi politycznej, toczonej na łamach wielkich angielskich dzienników stosunki wzajemne stronnictw angielskich dojrzeją w dniu otwarcia Izby Gmin do konstelacyi, w której ścisła koalicya pomiędzy któremikolwiek dwoma z trzech stronnictw angielskich będzie niemożliwa. Wprawdzie dyskusyę tę mającą na celu torować drogę porozumieniu stronnictw należy uważać już za pewne taktyczne posunięcia polityczne, opinia publiczna wskazuje mimoto jednogłośnie Mac Donalda jako następcę Baldwina jako pierwszego robotniczego premiera rządu w Anglii.

Rządy socyalistyczne są jednakże w królestwie wielkobrytyjskiem jeszcze mniej możliwe, niż rządy konserwatywne. Różnice zachodzące pomiędzy konserwatystami a liberałami nie są natury zasadniczej, podczas gdy światopogląd Labour Party jest wręcz przeciwny systemowi politycznemu zarówno konserwatystów jak liberałów. Toteż stanowczy ton Lloyda George'a przeciw koalicyi liberałów z konserwatystami jest wyraźnym manewrem taktycznym, mającym na celu skłonić konserwatystów do powolności. Partya liberalna rozpoczyna znów podobną grę, jak w czasie wojny, gdy w rządzie koalicyjnym zapewniła sobie decydujące stanowisko.

Nawet w kołach Labour Party nie wierzy się w możliwość realizacyi programu socyalnego stronnictwa w obecnym układzie sił. Rzutka polityka handlowa Anglii już dziś kieruje się znów z zwiększoną energią ku Rosyi sowieckiej i chce rozbudzeniem stosunków handlowych z sowietami na razie powetować straty, jakie przez upadek programu ceł ochronnych i protekcyonizmu spodziewa się ponieść. Lecz do urzeczywistnienia programu Labour Party, programu wielkich zmian w kapitalistyczno-socyalnej strukturze państwa, kraj w obecnych warunkach nie dopuści. Jeżeli konserwatyści i liberali seryo myślą nie utrudniać chwilowo Mac-Donaldowi jego misyi, to tylko dla tego, iż spodziewają się, że rządząca przy życzliwem poparciu poszczególnych grup liberalnych Labour Party zdyskredytuje się tylko swą bezsiłą w masach wyborczych, podobnie jak zdyskredytowały się wszystkie rządy socyalistyczne, które po wojnie w państwach europejskich doszły do władzy.

Rozwikłanie zagadnienia przyszłych rządów w Anglii będzie niezmiernie interesujące i pouczające i pójść może w dwoistym kierunku Albo czynniki polityczne Anglii staną na stanowisku, że układ sił, wynikły z wyborów jest zjawiskiem przejściowem i dla wyrazistego zamanifestowania tej przejściowości ułatwią partyi robotniczej herostratowe zwycięstwo przez i przy objęciu rządów, albo zechcą z rezultatów wyborczych wyciągnąć konsekwencye w kierunku ustalenia linii nowej rządzącej większości: wówczas gabinet który zluzuje rządy konserwatystów opierać się będzie na znacznie silniejszej koalicyi stronnictw, niż przed upadkiem gabinetu Lloyda Georgea.

Dzisiejsza „Chwila" przynosi:

Wincenty Witos (sylwetka).
100-lecie prasy żydowskiej.
Uczczenie Courie-Skłodowskiej.
Dlaczego spadł frank francuski?
Los króla bez ziemi.
Tragiczny zgon wybitnego artysty.
Nowa katastrofa w Tokio.
Składanie zeznań o obrocie do podatku przemysłowego.
Senzacyjne rewelacye w sprawie Dreyfusa.

———ooo———

Jeszcze w sprawie zaliczek na podatek majątk.

Warszawa. (Pat). W związku z nieścisłemi wiadomościami o rzekomem unieważnieniu układów poprzedniego rządu z poszczególnemi gałęziami przemysłowców i kupców w sprawie zaliczek na podatek majątkowy, dowiadujemy się z miarodajnego źródła, że całkowitej rewizyi uległy tylko te układy, które nie zostały doprowadzone do końca. Co do zakończonych i obopólnie przyjętych układów to ulegną zmianom tylko te ich części, które rezerwują podatnikom zakupno na wewnętrznym rynku akcyi walutowych potrzebnych na wpłacenie wspomnianych zaliczek.

———ooo———

Waloryzacya podatków nastąpi z dniem 1-go stycznia 1924.

Warszawa. (Pat). Z dniem 1. stycznia 1924 zostaną zwaloryzowane wszystkie podatki.

Przy podatku przemysłowym waloryzacya przedstawia się w sposób następujący: Za świadectwa przemysłowe i karty rejestracyjne pobierane będą od 1. stycznia 1924 opłaty przeliczone na franki złote. Cena świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych we frankach złotych będzie podana do wiadomości za pomocą publicznych obwieszczeń.

Miesięczne opłaty podatków powinne być uskuteczniane przez płatnika w ten sposób, że obroty z danego miesiąca w markach polskich przelicza się na franki złote według przeciętnego kursu franka złotego z tego samego miesiąca. Kwotę przypadającego podatku i dodatku samorządowego obliczać się będzie również we frankach złotych. Obliczona w ten sposób kwota podatkowa wpłacać się będzie do kas skarbowych w markach polskich według kursu franka złotego obowiązującego w dniu wpłaty podanego w czasie właściwym do wiadomości publicznej. Ta sama zasada stosuje się również do wpłat podatków za miesiąc grudzień, które winne być uiszczone w terminie do 15. stycznia 1924 roku.

Suma obrotów w zeznaniach o obrocie za drugie półrocze 1923 r. ma być wykazana w markach polskich z przerachowaniem na franki złote według przeciętnego kursu z powyższego półrocza, względnie z każdego poszczególnego miesiąca tego półrocza, o ile chodzi o zeznania składane przez przedsiębiorstwa handlowe pierwszych dwóch kategoryi i przez przedsiębiorstwo przemysłowe pierwszych pięciu kategoryi.

*

Warszawa. (Pat.). Min. skarbu zwraca uwagę wszystkich płatników, że z powodu waloryzacyi zaległości i należności dani publicznych leży w ich interesie aby wszystkie zaległości i wymienione już podatki państwowe z dodatkami komunalnymi wyrównali przed 31. grudnia 1923 r. Z dniem 1. stycznia 1924 kończy się okres, w którym płatnicy podatku zarabiali na uchyleniu się od jego uiszczenia w ustawowych terminach płatności. Przeciwnie wytworzy się obecnie stan odwrotny t. j. będą zarabiali ci, którzy podatki zapłacą nawet przed ustawowem terminem płatności w formie zaliczki. Zaliczki takie będą przyjmowane przez kasy skarbowe od dnia 1. stycznia 1924, a wpłacone sumy w markach polskich przerachowane będą na franki złote według kursu dnia zapłaty.

Nowa taryfa złotowa na kolejach państwowych.

Rozporządzeniem ministra kolei żelaznych ogłoszoną została zapowiedziana w swoim czasie nowa taryfa złotowa dla przewozu osób, bagażu i przesyłek nadzwyczajnych na kolejach polskich z ważnością od 1. stycznia br.

Opłaty zawarte w nowej taryfie — w przeciwieństwie do zasad dotychczasowej taryfy — wyrażone są w jednostkach taryfowych, równych 1/100 franka złotego. Kurs w markach polskich ogłaszać będzie peryodycznie Ministerstwo Skarbu (prawdopodobnie co 2 tygodnie). Ułamek jednostki taryfowej liczy się za pełną jednostkę.

Dotychczasowa zasada obniżania ceny jednostkowej w miarę wzrostu odległości została za-

rzuconą Ceny biletów na pociągi osobowe oblicza się jednolicie według następujących opłat za każdą strefę, a mianowicie w klasie III. po 20 jednostek taryfowych, w kl. II. podwójnie, a w klasie I. potrójnie, zaś w pociągach pospiesznych o 50 procent drożnej.

Ceny biletów na miejsca numerowane (miejscówek) wynoszą bez względu na odległość w klasie III — 50 jedn. taryf., w kl. II — 100 jedn. taryf., a w kl. I — 150 jedn. taryf.

Za przewóz bagażu w pociągach osobowych pobiera się od każdych 10 kg. za każdą strefę po 2/5 jedn. taryf., zaś w pociągach pospiesznych o 50 procent drożej. Przewóz przesyłek nadzwyczajnych kosztuje podwójnie.

Za przejazd bez biletu lub z niewłaściwym biletem uiszczać się będzie dopłatę w wysokości najmniej 200 jedn., taryf., a za wystawienie biletu w pociągu 30 jedn. taryf. Za zajęcie miejsca w pociągu bez zamiaru jazdy pobierać się będzie opłatę za 100 jedn. taryf.

Zatrzymanie pociągu bez uzasadnionej przyczyny kosztować będzie 2000 jednostek taryf.

Z końcem grudnia br. ogłosi się kurs jednostki taryfowej na najbliższy 2-tygodniowy okres.

Przyczyny waloryzacyi taryfy kolejowej.

Ministerstwo kolei komunikuje: Wyrażenie taryf w jednostkach złotych nie oznacza bynajmniej, iżby nowe taryfy podwyższone były do równi taryf przedwojennych, wyrażonych w walucie złotej. Celem bowiem głównym waloryzacyi było uniezależnienie taryf od spadku naszej marki, za którym koleje nie były w stanie nadążyć. Pozatem wyrażenie taryf w jednostkach stałych umożliwia ciałom gospodarczym oparcie transakcyi i umów na kalkulacyach ścisłych wolnych od czynnika przypadkowości nieuniknionego przy podwyżkach sporadycznych. W taryfie zwaloryzowanej opłaty w jednostkach taryfowych pozostają bez zmiany, a zmieniać się mogą jedynie w kwocie przypadających na nie marek. Granice tych zmian daje się łatwo przewidzieć przy stałem śledzeniu kursu franka złotego.

Przy sposobności wydania nowych zmienionych w myśl zasad powyższych taryf podano wogóle rewizyi gruntownej dziś obowiązującą taryfę towarową, którą znacznie rozszerzono i skoregowano przez zwiększenie ilości klas taryfowych (na 10 zamieniono dotychczasowych 6) przez uzupełnienie i uporządkowanie nomenklaturę znacznie rozszerzoną działu taryf wyjątkowych, wprowadzenie skorowidza towarów itd.

Ruch pociągów zostanie ograniczony.

Warszawa. (AW). „Przegląd Wieczorny" podaje, iż w kolejowym rozkładzie jazdy na rok 1924 przewidywane jest ograniczenie ruchu pociągów w wysokości od 5—10 proc. Podwyżka taryfy wyniesie więcej niż 100 proc. Za kilometr jazdy III. klasy pobierane będzie 2 centimy.

Ustawa o pełnomocnictwach koliduje z konstytucyą.

Przyznaje to organ endecki.

Warszawa, (AW). Profesor uniwersytetu wileńskiego dr. Komarnicki zamieścił w „Kuryerze Warszawskim" artykuł analizujący projekt ustawy o specyalnych pełnomocnictwach i stosunek jego do wymogów konstytucyi. Dr. Komornicki konkluduje, iż projekt ustawy wchodzi w kolizyę z konstytucyą, którą jednak usunąć można drogą przystosowania pełnomocnictw do konstytucyi. Autor proponuje, aby parlament uchwalił ustawę ramową o sanacyi skarbu odpowiadającą ustawie o pełnomocnictwach, przyczem prez. Rzplitej posiadałby prawo wydawania pewnych rozporządzeń.

Warszawa. (Pat.). Na konferencyę w sprawie pełnomocnictw dla rządu dodatkowo zostali zaproszeni: Min. Wyganowski, sędzia sądu najwyższego Lemieszewski, prof. Peretiatkowicz i prof. Estreicher z Krakowa.

Dlaczego frank francuski spadł.

Paryż. (Pat.) W czasie dyskusyi w senacie nad projektem budżetowym na rok 1924 minister finansów Delasterie w przemówieniu swojem zaznaczył że spadek kursu franka francuskiego nie jest spowodowany ani sytuacyą finansową ani ekonomiczną kraju. Sytuacya finansowaj est korzystna. Francya zmuszona była poczynić wszelkie wydatki na cele odbudowy zniszczonych obszarów oraz na zapłacenie procentów od długów w wysokości 3 miliardów franków, które to ciężary powinne były ponieść Niemcy.

Nadwyżka dochodów w stosunku do budżetu na rok 1923 przewidywana jest z górą na 3 miliardy. Podatek od majątku ruchomego w roku 1922 przyniósł 1300 milionów tj. dwa razy więcej niż w roku 1923.

Podatek dochodowy na rok 1924 przewidywany jest w sumie 2194 milionów. Obecnie zaciągamy pożyczkę — mówił minister wyłącznie na rachunek sum, które mają być pokryte przez Niemcy. Długi nasze zmniejszają się w szybkim tempie.

Zapłaciliśmy ogółem zagranicy 1100 milionów franków. Mowca zaznaczył, że sytuacya ekonomiczna polepsza się. Deficyt bilansu handlowego nie przewyższa deficytu z roku 1913.

Ruch portowy wzmaga się. Produkcya węgla odpowiada produkcyi przedwojennej Przyczyna dewaluacyi franka jest natury psychologicznej. Na rynku francuskim obliczają, że wielkie zapasy franków franc. znajdują się zagranicą co wpływa na spekulacyę. Nad Francyą ciąży bardzo niewykonanie przez Niemców przyjętych zobowiązań traktatowych. Jest rzeczą ubolewania godną, że sprawa długów międzysojuszniczych nie została uregulowana w czasie podpisania traktatu.

Sensacyjne rewelacye w sprawie Dreyfusa.

Warszawa, 27. grudnia. (tel. własny). W Berlinie zostały opublikowane akta tajne ambasadora niemieckiego, który w czasie afery Dreyfusa, posłował przy rządzie paryskim. Zarówno w dokumentach ambasadora jak i ówczesnego niemieckiego attache wojskowego znajdujemy poufne relacye, że nikt z ambasady niemieckiej nie znał ani w żadnym stosunku nie pozostawał z Dreyfussem. W kołach politycznych wywołało wielkie zdziwienie, że mimo upływu 30 lat rząd niemiecki dopiero obecnie zabrał głos w sprawie, która w swoim czasie była sensacyą polityczną dnia i źródłem niejednego oszczerstwa ukutego przeciw Żydom.

Nowe trzęsienie ziemi w Tokio.

Warszawa. 27. grudnia (tel. własny). Do N. Jorku donoszą z Tokią, że w Tokio odczuto nowe trzęsienie ziemi. Kilkakrotne silne wstrząśnienia zniszczyły około 100 prowizorycznych domów mieszkalnych. Mieszkańcy znajdują się bez dachu nad głową. Wiele osób zostało zabitych i rannych.

———ooo———

Wielki ks. Mikołaj Mikołajewicz carem Wszechrosyi.

Tajemna koronacya w Saint Claut.

Londyn. (Pat). Angielska radio-stacya w Leafield podaje następującą depeszę: Z Paryża donoszą, że odbyła się tu tajemna koronacya Wielkiego ks. Mikołaja Mikołajewicza na cara Wszechrosyi. Obrzęd koronacyi odbył się przy zamkniętych okiennicach w pałacyku wielkiego ks. Borysa w Saint Claut w obecności najbliższej rodziny.

Kronika sejmowa.

Warszawa, 27. grudnia. (tel. własny). Komisyę prawniczą zwołał przew. poseł Marek na 8. stycznia

Wincenty Witos.

W wydanej świeżo książce „Z dziejów ruchu ludowego w Polsce", p. Stanisława Szczepańskiego, redaktora „Chłopskiego Sztandaru" znajdujemy następującą charakterystykę p. Wincentego Witosa:

„Wincentego Witosa poznałem dawno, prawie od chwili, gdy zaczął jako niemowlę polityczne stawiać pierwsze kroki. Od czasu do czasu przysyłał on do redakcyi „Przyjaciela Ludu" korespondencye, które na niego zwróciły uwagę Stapińskiego. Gdy zdaje mi się w r. 1903 rozpisano wybory do tarnowskiej Rady powiatowej, Stapiński pojechał dopilnować agitacyi. Wszystko było dobrze, tylko chłopi tarnowscy na żaden sposób nie chcieli postawić kandydatury Witosa na członka Rady powiatowej. Mandat ten Stapiński wprost dla niego u chłopów wyżebrał. Nic dziwnego. Chłopi nie mieli jakoś do Witosa „przekonania", albowiem ten drwal ksenia Sanguszki raczej im na pastuszka wyglądał. O zewnętrzny swój wygląd wcale nie dbał. Gdy P.S.L. w r 1905 urządziło w Krakowie dla swoich agitatorów kurs polityczny, nie zabrakło tam Witosa Młody adept sztuki politycznej przyjechał na kurs boso, w bluzie po jakimś austro-węgierskim infanterzyście i w kapelusiku przyozdobionym w wiewiórczy ogon. Jestem pewny, że napomknienie mu wówczas o czamarze, byłoby kamieniem obrazy.

Przy wyborach sejmowych w r. 1908 poszło już trochę lepiej. W roku 1907 Witos agitował w czasie wyborów do parlamentu za Michałem Olszewskim, uganiając po powiecie na rowerze, zakupionym mu przez Dubiela Gabriela, oczywiście z funduszów partyjnych. Dał się więc trochę chłopom poznać, to też w rok później można już było z kandydaturą jego do sejmu galicyjskiego wystąpić. W sejmie pokazało się, że jest to okaz nadzwyczaj ciekawy. Nikt go nie lubiał, a w gronie posłów-włościan nie miał ani jednego przyjaciela.

W sejmie galicyjskim długo milczał. Dopiero razu pewnego w czasie dyskusyi budżetowej wygłosił mowę o „bolączkach" chłopskich. Mowa ta była niby „przekładaniec", „groch z kapustą", bardzo jednak efektownie zakończył Witos frazesami i cytatami dostarczonemi mu przez jednego ze współpracowników „Kuryera Lwowskiego", zaczerpniętymi z utworów Krasińskiego Nawiasem dodać muszę, że jak Bóg jest w swoim rodzaju, erudytą, to Witos lektury swoją do gazet ograniczył i w życiu swem ani jednej poważniejszej książki nie przeczytał.

W Krakowie na on czas wychodził miesięcznik społeczno-polityczny i literacki, redagowany przez śp. Wilhelma Feldmana, który pod pseudonimem „Juniusa" umieszczał sylwetki polityków polskich Zdarzyło się, że na podstawie tej mowy nakreśloną została w „Krytyce" sylwetka „radykalisty" z Bożej łaski Witosa. Odtąd Witos stał się popularnym w radykalnych i socyalistycznych kołach inteligenckich. Nauczycielstwo ludowe, hołdujące wówczas radykalizmowi politycznemu, zapraszało Witosa na swe zjazdy, sławiło jego cnoty polityczne, a wymyślając Stapińskiemu Stapiński widząc, że stwarzają mu konkurenta, niepokoił się o przyszłość swoją. To jednak trzeba mu przyznać, że niejednokrotnie, chociaż był związany sojuszem z konserwatystami, próbował u siebie „rewolucyi pałacowej", aby pod jej wpływem większe ustępstwa na stańczyków wymusić.

Oczywiście zawsze w tych wypadkach odium jego padało na Witosa, którego prosił o wygłoszenie ostrzejszego przemówienia w sejmie, które miało być groźnem „memento" dla konserwatystów Pokazało się jednak, że Witos był bardzo radykalny... ale na wiecu w Wierzchosławicach, w sejmie jednak strzegł się pilnie, aby mocniejszego słowa prawdy konserwatystom nie powiedzieć. Obserwowałem go na radach naczelnych stronnictwa. Ile razy była jakaś drażliwa kwestya, wywołująca rozbieżność zdań, a nawet ostrą walkę, tyle razy nie można było wiedzieć jakiego zdania jest p. Witos. Przemówienie jego w tym wypadku było stereotypowe: „Nie da się zaprzeczyć, że p. prezes Stapiński ma racyę, ale z drugiej strony uwzględniwszy to, co panowie z innego punktu traktujący sprawę powiedzieli

przyjąć się musi, że mają i oni rację". Wszyscy byli pewni, że Witos jest po ich stronie, a gdy przychodziło do głosowania, p. Witos popatrzył na zegarek i podsunąwszy się do sekretarza partyjnego, zapowiedział mu, że musi wyjść, bo akurat pociąg wyjeżdża do Wierzchosławic, a on właśnie na ten wieczór musi tam być na posiedzeniu... Rady gminnej. W czasie afery z Długoszem parę miesięcy „strzygł i golił". Na słynnem posiedzeniu Rady naczelnej w Rzeszowie w grudniu 1913 r., na którem stronnictwo podzieliło się na „stapińczyków" i „długoszowców", adwokat dr. Grek, który wówczas stał po stronie Stapińskiego, po kompromitującej mowie Długosza, odezwał się do Witosa: „No jak pan? To pan idziesz z Długoszem? — „Mnie ani Stapińskiego, ani Długosza na nic nie potrzeba" — brzmiała odpowiedź chytrego Witosa. Przyszła wojna która homeryckie boje „stapińczyków" i „długosików" przerwała. Walki partyjne zawieszono a utworzono N.K.N., w którym aż do ostatka siedział i p. Witos. Przynależność do N.K.N. dała mu jednak sposobność nie tyle do prowadzenia wielkiej polityki narodowej, ile do robienia... zwyczajnych geszeftów. Pan Witos w czasie wojny światowej został do spółki z kilku innymi członkami swej partyi dostawcą wojskowym. W latach 1917 i 1918 wchodzi w stosunki z Centralą Odbudowy i dostaje budowę 500 domków w tarnowskiem.

Brak linii politycznej, chodzenie „krajem piekła, krajem nieba", było stałem zjawiskiem u niego Np. w towarzystkie Daszyńskiego i Stapińskiego pojechał do Lublina asystować przy tworzeniu się „rządu lubelskiego", gdy zaś wrócił z Lublina, zajął wręcz odmienne stanowisko wobec tego rządu.

Gdy Piłsudski w Warszawie powołał rząd Moraczewskiego, Witos był przy jego narodzinach i nawet nominowany został ministrem, gdy jednak wracał z Warszawy do Krakowa i w pociągu spotkał się z nieboszczykiem hr. Skarbkiem, przywódcą endeków, po rozmowie z nim rozwinął w „Piaście", do spółki z Rączkowskim agitacyę przeciw rządowi, nie zgłaszając wcale dymisyi ze stanowiska ministra, jakie miał w zwalczanym przez siebie gabinecie. Nawet dla swojego stronnictwa odrobiny względów niema, a gotów jestem zdanie o tym człowieku zmienić, jeżeli ktoś dostarczy mi dowodu, że Witos w życiu swem choćby feniga na poparcie własnego stronnictwa, czy innej jakiej sprawy wyłożył. Przeciwnie, sam czytałem listy tegoż p. Witosa, z których wynika, że jakkolwiek Stapińskiego „czesał" za czerpanie funduszów z mętnych źródeł, sam jednak korzystał z funduszów dostarczanych Stapińskiemu na cele wyborcze z austryackiej kasy rządowej za pośrednictwem Długosza i innym korzystanie zalecał, co zresztą w r. 1913 Stapiński na Radzie w Rzeszowie w oczy mu powiedział. Jedynym inteligentem, który mu na seryo imponował, był poseł Bryl. To też w swoim okręgu w r. 1919 przeforsował go na posła. Na zapytanie, co widzi w tym Brylu do szerszego grona osób odpowiedział: „pokażcie mi drugiego tak energicznego chłopskiego syna, któryby wielki zrobił majątek? Tylko nieprzewidziane przeszkody polityczne nie pozwoliły mu dotąd za tę zasługę ukoronować posła Bryla teką ministeryalną.

Charakterystyczna rzecz, że rodzinna wieś Witosa, Wierzchosławice, która w większości swej go nienawidzi, przy wyborach na niego głosuje Dzieje się to nie z miłości do Witosa ale ze strachu przed nim. Witos potrafi bowiem być mściwym i bezwzględnym satrapą.

Sposób jego postępowania z obywatelami gminnymi charakteryzuje następujący fakt: Z Ameryki powrócił do Wierzchosławic niejaki Piotr Maziarski, nawet daleki krewny czy powinowaty Witosa, człowiek mądry, wymowny, obrotny, obeznany z polityką, w Ameryce bowiem długi czas był działaczem Komitetu Obrony Narodowej ale nie należący do stronnictwa Witosa. P. Witos przeczuł w nim niebezpiecznego konkurenta. Aby się go z gminy pozbyć, rozkazał, jako wójt, zburzyć chatę owego reemigranta, niby grożącą zawaleniem, aby w ten sposób uniemożliwić mu pobyt w gminie. Nigdy też nie zapomnę owej, w treści i w formie zjadliwej ale na prawdziwych faktach opartej interpelacyi sejmowej posła dra Putka pt.: „Interpelacya posła dra Putka do Pana Prezydenta Ministrów Wincentego Witosa w sprawie nadużyć popełnianych przez wójta w Wierzchosławicach Wincentego Witosa". W interpelacyi tej przytoczył poseł dr. Putek fakt, iż Witos zakupiwszy od Sanguszków grunt w Wierzchosławicach gwałtem wdarł się w posiadanie tego gruntu, rugując z niego drobnych biednych dzierżawców, którym na podstawie ustawy o ochronie drobnych dzierżawców rolnych przysługiwało prawo uprawiania tego gruntu jeszcze trzy lata.

Słowem, jest to człowiek bez uczuć, o kamiennem sercu. Sam raz do posła Wójcika mówił: „Ja jestem zimny jak kamień, choćbyś mi palec tym nożem krajał, to ja nawet nie drgnę!" Nic dziwnego, że też nikogo do siebie przywiązać nie potrafi. Że jednak utrzymuje się jeszcze na fali życia politycznego, przypisać to należy obniżeniu się poziomu moralnego ludności, nieczułej i niewrażliwej na przywary charakteru [illegible] przewódców. To w połączeniu z bezkrytyczną demagogią wytworzyło dla Witosa pozytuacyę. Punkt kulminacyjny swego pobytu już osiągnął. Od chwili sojuszu zawartego przez Witosa z narodową demokracyą otwierają [illegible] ludowi oczy na wartość tego człowieka i jestem pewny, że trybun ten podzieli losy swoich poprzedników — Stojałowskiego i Stapińskiego, na czem zaiste ani lud ani państwo nic a nic nie straci.

Tragiczny zgon znakomitego artysty.

Warszawa, 27. grudnia. (tel. własny). Cała Warszawa stoi pod wrażeniem tragicznego zgonu jednego z najgłośniejszych artystów polskich **Stefana Jaracza**, który dziś popołudniu zrzucił się z 4 piętra i na miejscu wyzionął ducha. Tragicznie zmarły był jednym z największych filarów polskiej sceny i śmiercią swoją okrywa żałobą wszystkich miłośników sztuki, dla których śp. Stefan Jaracz przedstawia nieodżałowaną stratę.

Skład komitetu rzeczoznawców definitywnie ustalony.

Paryż. (Pat.). Komisya odszkodowań ustaliła definitywnie skład komitetu rzeczoznawców i wystosuje w dniu dzisiejszym odnośne zaproszenia Komitet mający się zająć sprawą równowagi budżetowej Niemiec zbierze się w dniu 14. stycznia następnego roku. Komitet mający się zająć wyszukaniem kapitałów niemieckich, które odpłynęła zagranicę zbierze się 1 stycznia 1924.

OZYASZ TILLEMANN

Poezya hebrajska = śladami Dantego.

2. Moszeh Zaccuto.

Mimo widoczne wysiłki przeszczepienia poematu dantejskiego na grunt żydowski, mimo, że próbę tę podjął jeden z najzdolniejszych majstrów języka hebrajskiego, Immanuel, dysproporcya artystyczna obu wyobrazicieli świata pozagrobowego, aż nadto jaskrawie uderza. Człowiek, który ze zdumiewającą łatwością naginał i ugniatał przekazany sobie dorobek językowy hebrajski, pod którego palcami, jak pod działaniem różdżki czarodziejskiej, możliwości, w języku tym utajone, wydobywały się na jaw, podwajały i potrajały, ten sam człowiek mało miał w sobie kultury artystycznej, mało miary surowej i koncentracyi, by pójść w zawody z wielkim Florentczykiem.

Jeszcze większy dystans dzieli Dantego od innego naśladowcy, współczesnego Immanuelowi, Mojżesza de Riati. I odtąd wpływ wielkiego Włocha w literaturze hebrajskiej zatracił się na długi czas, bo na jakie trzy stulecia, by tem okazalej wystąpić u jednego z mniej znanych, niż Immanuel, lecz bezsprzecznie bardziej uzdolnionych talentów poetyckich, Mojżesza Zaccuta. Twórca pierwszych dramatów hebrajskich, rabin i kabalista, z Boskiej Komedyi przyswoił sobie jedynie motyw poetyckiego odtworzenia piekła. Przyswoiwszy, przetworzył go zupełnie oryginalnie, formą i sposobem ujęcia odbiegając zupełnie od Dantego, z którym łączy go głównie wysoki poziom czystej, niesfałszowanej poezyi.

Potomek rodziny hiszpańskiej, urodził się Zaccuto w roku 1625, w Amsterdamie. Tu odbywał pierwsze studya talmudyczne, jako kolega późniejszego filozofa, Spinozy. Interesa naukowe zagnały go później do Polski, do Poznania. W Polsce wtajemnicza go w kabałę uczeń Lurii, jednego z największych na tem polu autorytetów. Pogłębia następnie wiedzę tę we Włoszech, dokąd udał się po kolei i gdzie też osiadł ostatecznie w Wenecyi w charakterze rabina. Tu oddał się skrzętnej pracy literackiej jako autor dzieł i responsów rabinicznych komentarza Zoharu i innych utworów kabalistycznych liryków świeckich i religijnych, a w końcu także jako autor dwóch pierwszych dramatów hebrajskich, Jesod Olam (Podstawa świata) i Tofteh Aruch (Piekło przysposobione).

Jak w całej jego działalności literackiej, tak też w obu tych dramatach, widać dziwną dyametralność założeń, ujęcia i ogólnego charakteru. Jesod Olam, to jeden z popularnych wówczas dramatów biblijnych, jeden z typowych uscenizowań uświęconego tematu ad usum plebis. Założeniem i myślą przewodnią tych rozpowszechnionych wówczas w Europie arlekinad było rozbawienie tłumów. Włoska „Commedia dell'arte", angielskie „Fairplay", niemiecki „Meistergesang" i żydowski „Purim-Spiel" jednemu i temu samemu służyły celowi: działaniu na muskuły śmiechu. Jestto objaw wielce dla kultury Żydów włoskich znamienny, że uznana powszechnie powaga rabiniczna, duszpasterz znacznej gminy żydowskiej w Wenecyi, znajduje dość czasu na stworzenie utworu tego rodzaju.

A choć i ten „Purim-Spiel" Zaccuta wyróżnia się swoją wartością literacką od setek błazeństw współczesnych, to jednak bez porównania wyżej w regiony prawdziwego artyzmu sięgnął w poemacie epiczno-dramatycznym „Tofteh Aruch", tem cennem misteryum scenicznem, gdzie talent Zaccuta zajaśniał najświetniej powagą myśli, głębią uczucia, maestryą techniczną, bystrością psychologiczną i grozą mistyczną.

W tym to właśnie utworze o bardzo wprawdzie prymitywnej budowie dramatycznej, lecz skrzącym się od bogatej i wielobarwnej gamy środków artystycznych, bezpośrednio działających na umysł i usposobienie czytelnika czy widza, echo Boskiej Komedyi rozbrzmiewa o tyle, że został tu zużytkowany — w oryginalnem zresztą całkiem opracowaniu — motyw odtworzenia piekła. Motyw ten, aczkolwiek znaczenia pierwszorzędnego, stanowi jednak tylko udatny akompaniament, do symfonii grozy, jaką poeta w poemacie tym oddać zamierzał. Mimo usunięcia pierwiastka budowy dramatycznej na plan drugi, zdążył poeta z założonego tematu wydobyć możliwe maximum tych właśnie elementów, które dla twórczości dramatycznej są tak znamienne: Fobos i Eleos, obawa i litość, owe dwa podstawowe czynniki tragedyi klasycznej, znalazły w misteryum Zaccuta wyraz jak najdosadniejszy. Po ukończeniu lektury wychodzimy z tem uczuciem podniosłego wstrząśnienia wewnętrznego, jakie pozostawiać w nas zwykły prawdziwie wielkie twory sztuki.

Zagadnieniem, które całem swem brzemieniem zaciężyło na poemacie Zaccuta jest problem śmierci i związane z nim ściśle kwestye pokrewne ogólnego bytu ludzkiego. Wszechwładność śmierci i tem dosadniej zarysowująca się bezsilność człowieka, oto temat, który od niepamiętnych czasów drażnił wrodzony człowiekowi pęd do kontemplacyi metafizycznych. Najwięksi geniusze świata częstokroć do problemu tego wracali, w nim zawsze widzieli temat, godny największego choćby talentu poetyckiego. Potęga śmierci, odwieczne owe zagadnienie ludzkości, przełamujące granice miejsca i czasu, oto również założenie misteryum hebrajskiego, Tofteh Aruch. Podniosłym swym dyapazonem tragicznym bardziej zbliżone jest Piekło Zaccuta do Dantejskiego, niż Piekło Immanuela. Podczas gdy Immanuel przejął od Dantego żywcem temat i

100-lecie prasy żydowskiej.

Odezwa do żyd. prasy całego świata.

Warszawa w grudniu.

Bieżący miesiąc jest dla nas miesiącem święta. Przed stu laty, w grudniu 1823 r., pojawiło się w Warszawie, ośrodku wschodnio-europejskiego żydostwa, pierwsze żydowskie peryodyczne wydawnictwo pod nazwą „Der beobachter an der Wajksel". Stoimy zatem u końca pierwszego stulecia w historyi żydowskiej prasy. Jest to święto naszej nowej kultury, jubileusz, który winni wszyscy obchodzić.

100 lat żydowskiej prasy, t. z. 100 lat kultury żydowskiej — 100 lat pracy w żydowskiej ulicy, pracy dla pogłębienia żydowskiej i ludzkiej świadomości wzbogacenia żydowskiego życia, stworzenia żydowskich wartości kulturalnych, dalej 100 lat pracy dla rozbudowy żydowskiej literatury, a w końcu pracy dla kultywowania języka żydowskiego.

Ten okres ciężko przebytej drogi musimy obecnie retrospektywnie zamknąć.

Wzywamy wszystkich kolegów i wszystkie żydowskie organizacye i instytucye kulturalne do uczczenia zaczątku drugiego 100-lecia w historyi naszej pracy.

Uroczystości te winny się przemienić w jedną wielką manifestacyę dla siły żywotnej naszego ducha i słowa, dla naszych praw do własnego życia kulturalnego i równocześnie winny nas pobudzić do dalszej niestrudzonej pracy na rzecz rozwoju i odrodzenia naszej narodowej kultury.

W tym celu postanowiliśmy: a) w ciągu miesiąca stycznia winien być urządzony „Tydzień żydowskiej prasy" obchodzony przez akademie, meetingi, odczyty, koncerty itd.,

b) Gdzie to jest możliwe, winna być urządzona wystawa „100 lat żydowskiej prasy".

c) W ciągu najbliższych miesięcy zostanie wydany „Album prasy żydowskiej" z fotografiami, facsimilami i kilku wierszami, ku pamięci wszystkich żydowskich pisarzy i współpracowników redakcyjnych wszechświatowej prasy żydowskiej.

d) W Warszawie „Tydzień Prasy" rozpocznie się 7. stycznia. Na prowincyi może się odbyć w ciągu całego miesiąca stycznia do 1. lutego.

e) Na wypadek braku odpowiednich sił potrzebnych do urządzenia „Tygodnia" miasta prowincyonalne wejdą w kontakt ze Związkiem literatów i dziennikarzy żydowskich w Warszawie, który postawi do dyspozycyi odpowiednich prelegentów.

f) Zostaje wydany jubileuszowy artystyczny żeton, który zostanie rozpowszechniony między żydowskich pisarzy i dziennikarzy całego świata.

g) Obchód stulecia prasy zakończy krajowy zjazd żydowskich literatów i dziennikarzy w Polsce, który się odbędzie z końcem stycznia b. r. Data zjazdu zostanie podana później.

h) Wpływy kasowe z imprez oraz zebrane datki pieniężne zostają przeznaczone dla „Prasowego Funduszu Pomocowego". Statut Funduszu opracuje krajowy Zjazd. Zebrane fundusze należy odesłać warszawskiemu związkowi literatów i dziennikarzy żydowskich, który je postawi do dyspozycyi wybranej przez Zjazd Rady Centralnej.

Koledzy! Jest naszym obowiązkiem i naszą ambicyą dołożyć wszelkich starań, by stuletni jubileusz żydowskiej prasy wypadł jak najuroczyściej i jak najbardziej imponująco i by pogłębił w ulicy żydowskiej pracę i zainteresowanie dla wszystkich gałęzi naszej kultury.

Związek żyd. literatów i dziennikarzy w Warszawie.

P. S. Wszystkich kolegów uprasza się jak najusilniej o nadesłanie wspomnianych fotografii dla Albumu prasy i równocześnie o dołożenie starań, by żaden z naszych znanych pisarzy i dziennikarzy nie brakował w tej stuletniej księdze pamiątkowej.

Żydowską prasę całego świata uprasza się o przedruk niniejszej odezwy.

Od Prof Dra Mojżesza Schorra

Otrzymaliśmy następujące pismo:

Z okazyi powołania mnie na zaszczytne stanowisko rabina stoł. miasta Warszawy otrzymałem od przyjaciół moich i znajomych we Lwowie i na prowincyi nader ciepłe wyrazy sympatyi i życzeń gratulacyjnych w listach i telegramach. Chętniebym każdemu z osobna złożył piśmiennie serdeczne wyrazy podzięki za tę pamięć o mnie w najpiękniejszej chwili mego życia. Nie pozwala mi jednak na to nawał obowiązków publicznych zaprzątających mój umysł już u progu mojego nowego posterunku pracy zawodowej i społecznej. Czynię to tedy w tej drodze i proszę wszystkich, którzy dali wyraz swej sympatyi i życzliwości dla mnie, by i nadal te uczucia dla mnie zachować raczyli, tak jak i ja szczere przywiązanie przyjacielskie dla nich zawsze zachowam.

Prof. Dr. Mojżesz Schorr
rabin pozaokręgowy st. m. Warszawy.

Warszawa, 25. grudnia 1923.

———ooo———

Z ostatniej chwili.

Wyrok przeciw członkom „Schupo".

Duesseldorf. (Pat.). W procesie przeciw członkom Schutzpolizei w dniu dzisiejszym zapadł wyrok. Z nieobecnych oskarżonych prezydent regencyi Gruetzner został skazany na 20 lat, z obecnych oficerów por. Pohl na 5 lat domu karnego, inni oskarżeni na więzienie od 3 miesięcy do 5 lat, kilku oskarżonych zostało uwolnionych.

Przed likwidacyą ruchu rewolucyjnego w Hiszpanii.

Madryt. (Pat.). Wszyscy główni uczestnicy ruchu rewolucyjnego zostali aresztowani. Policya hiszpańska pracuje energicznie celem unicestwienia rewolucyi.

Współpraca Francyi z Czechami.

Paryż. (Pat.). Z kół dobrze poinformowanych donoszą, że obecne rozmowy Benesza z Poincarem, stanowiące dalszy ciąg rokowań nawiązanych przez prezydenta Masaryka w czasie jego pobytu w Paryżu, przyczyniły się do ustalenia zasadniczych podstaw współpracy pomiędzy obu krajami, które niebawem będą mogły być określone w formie traktatu.

Zamach na regenta w Tokio.

Tokio. (Pat.). Pewien młody człowiek strzelił do samochodu, w którym znajdował się książę regent, udając się do parlamentu. Szyby samochodu stłuczono, książę regent wyszedł bez szwanku.

Kiedy to u nas nastąpi?

Monachium. (Pat.). Rząd bawarski ze względu na opłakane stosunki gospodarcze zakazał urządzania zabaw, balów i maskarad karnawałowych.

———ooo———

formę, cechuje Zaccuta właśnie to, na czem zbywa tak widocznie Immanuelowi, a mianowicie siła uczucia, potęga polotu, zdolność konstrukcyjna, głęboki talent, psychologiczny i opisowy.

Bardziej niż wzorowany na Dantem „Hatofeth we-Haeden" Immanuela, zasługuje Tofteh Aruch Zaccuta na krótkie bodaj streszczenie. Bohaterem poematu tego, napisanego w strofach pięciowierszowych, jest nieboszczyk. Rzecz dzieje się na cmentarzu, bezpośrednie po pogrzebie. Gdy już wszyscy cmentarz opuścili, z grobu wychodzi świeżo pochowany nieboszczyk, który przedrzeźniać się poczyna z bezsilnej sztuki lekarskiej, co darmo się trudzi, gdy człowiekowi z światem rozstać się przyjdzie. Nieboszczykowi, który z stanem śmierci się jeszcze nie oswoił, wydaje się, że jeszcze żyje. Dziwi się jednak twardości i ciasnocie łoża, chłodowi, zewsząd wiejącemu, opuszczeniu i samotności swojej, oraz zanikowi sił.

Scena ta zakończona zstąpieniem nieboszczyka w otchłanie piekielne, oparta jest na żydowskich wierzeniach ludowych, w myśl których bezpośrednio po pochowaniu dusza na krótki czas wraca do ciała, przywracając mu częściową świadomość.

Wpływ częściowy Dantego uwidacznia się dopiero w odsłonie drugiej, gdzie poeta przystępuje do topograficznego opisu piekła z jego wądołami i równinami, jaskiniami i czeluściami, jarzącemi się ogniskami i rozpalonymi piecami. Dziedziny piekielne zaludnione są strasznymi potworami. Jakieś istoty olbrzymich rozmiarów z brzytwami na końcach palców, z rogami na czole, z plejadą oczu na całem ciele, i z obliczami, z których buchają płomienie. Z rzeki ognistej, toczącej płomienne swe fale z przeraźliwym zgiełkiem wypełzają węże i smoki, rozpraszając się z sykiem jadowitym po dolinie. Tu okazują się zawodzące tłumy grzeszników, znane przez dyabłów nielitościwych naprzemian do piekła ognistego i lodowatego (ulubiony motyw żydowskich moralistów średniowiecznych). Na chwilę wytchnąć im nie dają Aniołowie Zniszczenia, którzy batami smagają ich oblicza, kąszą ostrymi zębami, obłupują ze skóry lub wyrywają włosy.

Jak Dantego napełnia widok katuszy piekielnych także i Zaccutowego nieboszczyka uczuciem lęku i trwogi, owłada nim potężne wstrząśnienie, siłą swą nie ustępujące Dantejskiemu.

Nagle staje przed nieboszczykiem Szatan-Śmierć. Na widok ten nieboszczyk truchleje, oczom swym nie wierzy, przekonany, że to nie rzeczywistość, a sen tylko, koszmar jakiś zatrważający.

Następuje dyalog między nieboszczykiem a szatanem, pełen obrazowości, dźwięczności i werwy dramatycznej. Działanie spotęgowane jest jednowyrazowemi replikami szatana na pytania potępieńca. Wyrazy te, pełne jadowitego szyderstwa, brzmią jakby straszliwe echo rozpacznych i coraz zacieklejszych wynurzeń, zaślepionego nieboszczyka, stanowiąc zarazem treściowo biegunowe ich przeciwieństwo. W błędnem przekonaniu, że jeszcze żyje i ziemskiemi rozporządza dobrami, ofiarowuje potępieniec coraz to większe skarby szatanowi, by tylko od widoku się jego oswobodzić. Z zgryźliwem szyderstwem słucha Śmierć tych jego propozycyi, by w końcu lakoniczną odpowiedzią cisnąć mu w twarz świadomość beznadziejności. Głos zabiera teraz Szatan w dłuższem przemówieniu, pełnem prawd niewzruszonych i artystycznej gradacyi. Szamocącego się w swej bezsilności i wpadającego w ton zuchwałości skazańca Szatan najpierw upomina, następnie karci, a w końcu wysypuje nań grad kunsztownych, migotliwych kalamburów, które nieborakowi uprzytomnić mają jego złudzenie straszliwe. A kiedy druzgocąca wymowa szatańska położyła niejako „bohatera" na obie łopatki, zadaje mu Szatan cios ostateczny bezwzględną rewelacyą prawdy w całej jej grozie, prawdy Śmierci, przed którą nie masz ratunku, ani zmiłowania. Teraz przywodzi mu na pamięć wszystkie postępki jego życia, tego życia pełnego pychy, rozkoszy i pozornego szczęścia, a które tu odsłania się oczom w całej swej nagości.

Po tem przygotowaniu, które nosi na sobie piętno najwyższego artyzmu, oprowadza Szatan skazańca po otchłani piekielnej, tłumacząc mu szczegółowo istotę i związek organiczny winy i kary, oraz starając się obudzić w nim uczucie skruchy i bolu. W opisie piekła widzimy (w odróżnieniu od Immanuela) pewien ściśle określony plan i budowę (siedm oddziałów Piekła z rozwiniętym zależnie od win systemem kar). Podział zaczerpnięty z legend i tradycyi żydowskiej. Midrasz i cała średniowieczna literatura kabalistyczna dostarczyły palecie Zaccuta barw do obrazu piekielnego.

Trzykrotnie, przez chór grzeszników, szatana i nieboszczyka, powtórzona strofa daje świadectwo karzącej sprawiedliwości Bożej, przed którą wkońcu korzy się złamany potępieniec.

Tak mniejwięcej przedstawia się treść poematu „Tofteh Aruch", gdzie niezaprzeczenie wyśledzić da się pewien wpływ motywowy Dantego, gdzie jednak w przeprowadzeniu zapożyczonego motywu zachował poeta zupełną swobodę i samodzielność, opierając się co najwyżej o tradycyjne fundamenta żydowskiej fantazyi ludowej. Wybitny talent i polot poetycki, mistrzowska sztuka kompozycyi stawiają poemat ten w rzędzie najlepszych tworów poezyi hebrajskiej, zaś jako misteryum w rzędzie najlepszych tego rodzaju utworów literatury światowej.

———ooo———

28. b. m. w kinoteatrach „APOLLO“ i „LEW“
ównocześnie, WIELKA SENSACYJNA PREMIERA!
Genialna inscenizacya króla reżyserów **Joe Maia** mistrzowskiego dramatu w 6. aktach p. t.
PŁONĄCE SERCA
Główne role kreują: Mia May, E. Janinngs, Eryka Glaessner i Wł. Gajdarow.
względu na silny napływ P. T. Publiczności, zwraca się uwagę, że I. SEANS w APPOLLO rozpoczyna się punktualnie o godz. 4-ej zaś w LWIE o godz. 4 i pół.

Fala drożyźniana.

Z posiedzenia Tymcz. Rady m.

Lwów, 27. grudnia.

(d). Na porządku dziennym jak zwykle podki. Z małymi wyjątkami wszystkie proponoe podwyżki bez wszelkiej dyskusyi uchwa. Przyszła znowu kolej na opłaty miejskie

od ładunków towarowych,

wożonych do Lwowa, które podwyższono, owiednio do ostatniej podwyżki taryfy kolej, o 100 proc. I tak przy przesyłkach pospiewch pobierać się będzie 180 tys. od każdych kg. brutto, przy zwyczajnych 70 tys., zaś przywożonych do Lwowa koni po 450 tys. mk. sztuki.

Zaledwie minął tydzień od ostatniej

wyżki podatku m. od wina, szampańskiego, napojów spirytusowych i piwa,

już wczorajsza Rada „kłopotała się“ nową wyżką tegoż podatku. Przedstawia się ona tępująco: Od **wina szampańskiego** wyrobu iowego, gronowego — 720 tys. mk., owocogo 860 tys. Stawki opłat od win innych kaoryj pozostały na razie niezmienione. Od **piwa** siopniowego przy wyrobie i imporcie 1.260 za 1 hl., od piwa 13-stopniowego 2340 tys. od porteru i piwa angielskiego 3960 tys. Od **napojów spirytusowych**: od araku, koniaalikieru, rozólisów i innych słodzonych naów przy wprowadzeniu 360 tys. za litr, od dek, rumu, spirytusu przy wyrobie i wprowaeniu 720 tys. za 1 stopień hektolitrowy. Podrają tej opłacie wogóle płyny których spiryjest główną częścią składową. Wszelkie zasy wewnątrz linii akcyzowej podlegają dodatwej opłacie. Przy wywozie napojów z obrębmiasta, fabrykantom należy się zwrot tych lat..

Nie zapomnieli i tym razem wypoczęci z wodu świąt ojcowie miasta o najważniejszym ódle swych dochodów,

o podatkach m. od widowisk.

ajwięcej dochodów dostarczają kinoteatry, na óre, (raczej nie na nie, lecz na publiczność,) miasto nałożyło podatek w wysokości 80 proc. od ceny biletów.

Publiczność płaci zatem 1 bilet i 80 proc. od ceny tego biletu. Źródło to dochodów m. bogate, bo około 30 miliardów mk. miesięcznie przynoszące (grudzień). Rada m. uchwaliła pozostawić, a stawkę podatku kinowego w tej samej wysokości pobierać. Ref. motywował tem, że publiczność stale zapełnia kinoteatry i że przedsiębiorcy ciągną z tego olbrzymie zyski.

Od przedstawień teatralnych w ścisłem tego słowa znaczeniu opłaty m. wynosić będą 10 proc., od widowisk przyczyniających się do kształcenia 20 proc., od balów, redut, przedstawień scenek literackich i i. zabaw 40 proc., od przedstawień maryonetkowych, cyrkowych, walk zapaśniczych, kabaretów i t. p. 60 proc. Tak oto sklasyfikowała reprezentacya m. rodzaje i miejsca rozrywek. Żywą dyskusyę wywołał wniosek sekcyi pobierania tychże opłat od odczytów naukowych, czemu sprzeciwili się niektórzy radni. Wniosek posła dra Diamanda, który zaznaczył, iż z powodu tego, iż Magistrat nie rozporządza ludźmi, którzyby mogli sklasyfikować dany wygłoszony odczyt, czy jest naukowy lub nie, i że wobec tego należy zwolnić odczyty od podatków m., uchwalono.

Nie pominięto i **opłat m. za przyjęcie** do związku gminy m. Lwowa, który podwyższono do 10 milionów.

Żywszą i dłuższą dyskusyę wywołała sprawa udzielenia konsensu na budowę 4-piątrowego domu przy ul. Karnej p. Buchbandowi. Przy tej okazyi można było dowiedzieć się, jakie porządki panują w Mgcie, a szczególnie w departamencie technicznym, gdzie podania o konsens na budowę czekają na załatwienie, jak n .p. w wymienionym wypadku **199 dni.** Udzielenie konsensu uchwalono. Również zezwolono filii W. B. D. przy ul. 3-go Maja na nadbudowę 3 piętra. Po uchwaleniu jeszcze kilku drobnych spraw, posiedzenie zamknięto.

———ooo———

NADESŁANE.

Wydział Tow. Rygorozantów wyża najgłębsze współczucie kol. Ignaemu i Leonowi Holzom z powodu mierci ojca. 1710

Spróbujcie nowej wyśmienitej **HERBATY Nr. 103**
FELS TEA Co
WARSZAWA.

OMUNIKATY TEATRALNE.

— **50 przedstawienie „Orlęcia“.** Dziś tj. w iątek w Teatrze Wielkim jubileuszowe przedtawienie wspaniałej sztuki Rostanda z p. Pelińim w roli księcia Reichstadu. Reszta obsady ak jak na premierze.

— **„Trubadur“ z p. Mannem.** W sobotę piewa p. Mann w „Trubadurze“ popisową swą artyę, za którą zbiera zawsze zasłużone aplauy. „Trubadur“ wystawiony u nas bardzo sterannie może zawsze liczyć na powodzenie.

— **„Rigoletto“.** Po ostatnim przedstawieniu ej pięknej opery krytyka jednogłośnie podnioła wielkie walory artystyczne pp. Rotowskiej i Cyganika, którzy w „Rigolecie“ odnieśli tak duży tryumf. W tej samej obsadzie idzie też „Rigoletto“ w niedzielę wieczorem.

— **Zniżki abonamentowe** można nabywać jeszcze w Teatrze Wielkim I. piętro w godzinach od 10—12 i od 7—8 wieczorem.

Kronika.

TEATR WIELKI.

Piątek »Orlę« (abonament ważny).
Sobota 3. »Noc Św. Mikołaja«.
Sobota 7. »Trubadur«.
Niedziela 3:30 »Betleem Polskie«.
Niedziela 7. »Rigoletto«.

———ooo———

TEATR MAŁY.

Piątek »Tragedya dzieci«.
Sobota 7. »Sprawa Kaiserac.
Niedziela 7. »Pokojówka szuka miejsca.

———ooo———

TEATR NOWOŚCI.

Piątek »Królowa Montmartru«.
Sobota 7 »Królowa Montmartru«
Niedziela 7. Królowa Montmartru«,

———ooo———

Teatr „BAGATELA“, Rejtana 3.

Od 17. grudnia nowy program: Część I. „Instytut dla samobójców“, sketch w 1. akcie. Część solowa: Chita & Dolores — Windheim — Marski. Część III.: „Dyablik“, farsa w 1. akcie. Początek o godz. 8-mej wieczorem.

———ooo———

Z MIASTA.

— **Ku czci bm. dra Tobiasza Askenazego** odbyło się wczoraj w synagodze postępowej żałobne nabożeństwo urządzone z inicyatywy Centralnego Żyd. Komitetu Ratunkowego. W nabożeństwie obok rodziny zmarłego uczestniczyły delegacye żyd. organizacyi i instytucyi miejscowych oraz rzesze publiczności. Po odprawieniu modłów przez rabina dra Guttmana i nadkantora Lwowicza w asystencyi kantora podniosłem przemówieniem zakończył żałobna uroczystość rabin dr. L. Freund.

— **Komunikaty komitetu lokalnego organizacyi syonistycznej. — Zawiadamiamy, że od dnia dzisiejszego stale umieszczać będziemy w tem miejscu wszelkie komunikaty naszej lokalnej organizacyi we Lwowie jakoteż towarzystw jej podległych.**

Co do zamieszczania komunikatów poleca się towarzyszom porozumiewać się we własnym interesie ze sekretaryatem komitetu lokalnego.

1) W sobotę dnia 29. b. m. o godz. 8. wieczorem odbędzie się przy ul. św. Anny 9 posiedzenie pełnego komitetu lokalnego.

2) W sprawie zorganizowania tygodnia szekelowego zapraszamy przewodniczących wszystkich towarzystw lwowskiej organizacyi ogólnosyońskiej na niedzielę 30. b. m. godz. 10. rano w lokalu Tow. „Emunah“, ul. Kościuszki 14. 10716

— **Komunikat.** Rada miejska postanowiła pobrać na cele dobroczynności publicznej 50 proc. jednorazowy podatek doliczalny i pobieralny od rachunków płatnych w noc sylwestrową roku 1923—1924 od godz. 9-tej wiecz. do g. 8-mej rano w restauracyach, kawiarniach i salach tańc z bufetem z tem, że podatkowi temu podlegają wszystkie artykuły konsumowane w lokalach w wieczór sylwestrowy od godz. 9-tej wieczorem 31. grudnia 1923 do godziny 8-mej rano 1. stycznia 1924. Podając tę uchwałę do powszechnej wiadomości, wzywa się P. T. właścicieli kawiarń i restauracyj, oraz urządzających publiczne zabawy z tańcami do ścisłego zastosowania się, prowadzenia rachunków od cech w noc sylwestrową od 9-tej wieczorem 31. grudnia 1923 do 8-mej rano 1. stycznia 1924 na specyalnych arkuszach celem ułatwienia kontroli, wypłacenia — po zamknięciu i obliczeniu kasy z nocy sylwestrowej przypadającego gminie 50 proc. podatku do rąk urzędnika, względnie funkcyonaryusza Magistratu wydelegowanego tamże za okazaniem legitymacyi zaopatrzonej pieczęcią Magistratu i podpisem szefa VIII. Departamentu Magistratu — ewent. zgłoszenia się w dniu 2. stycznia 1924 o godz. 9-tej przed południem w VII. Departamencie Magistratu (Ratusz III p.) z rachunkami dochodu brutto nocy sylwestrowej i zapłacenia tamże pobranego na cele dobroczynności publicznej wyżej wymienionego podatku sylwestrowego. — Prezydent miasta Józef Neumann.

— **„Kryzys w syoniźmie“.** Na temat powyższy referować będzie w sobotę dnia 29. b. m. o g. 7. wiecz. w lokalu „Ceirej Jehuda“ p. Isachar Matfus. Wstęp wolny.

— **„Szkolnictwo hebrajskie“.** Na ten temat wygłosi odczyt p. prof. Fuhrman w sobotę 29 b. m. o g. 5,30 w sali Koła Kobiet, pl. Strzelecki l. 4.

— **„O zdrową gminę żydowską“.** P. Hagler a nie jak mylnie wydrukowano w sprawozdaniu pod odn. tytułem Halper, prosi nas o zaznaczenie, że na wiecu poświęconym gospodarce kahalnej przemawiał im. Żyd. strz. lud. i poddał ostrej krytyce niedbałą i niechlujną gospodarkę kahału lwowskiego.

— **Ż. K. S. „Amatorzy“** zawiadamia, że odroczone przedstawienie odbędzie się w sobotę 29. b. m. o godz. 7-mej wieczorem w sali Teatru ukraińskiego przy ul. Szaszkiewicza. 10713

— **Staraniem Żyd. Klubu Sportowego „Amatorzy“** odbędzie się dnia 31. grudnia jedna w swoim rodzaju najbogatsza w niespodzianki — **Reduta Sylwestrowa** w sali posejmowej gmachu hr. Skarbka. Początek o godz. 9-tej. Wejście od strony pl. Krakowskiego. 10714

— **Wypłata emerytur na m. styczeń 1924.** Izba skarbowa we Lwowie ukończyła dnia 24. grudnia br. wysyłkę ostatnich przekazów czeko-

wych na ratę pensyi za styczeń 1924 r. wraz z dodatkami drożyźnianymi dla emerytów, wdów i sierót z natychmiastowym terminem wypłaty wobec czego wypłata tych należytości przez odnośne urzędy pocztowe będzie ukończoną w najbliższych dniach.

— **ZGUBIONO.** Podczas pobytu w czwartek dnia 27. grudnia w urzędzie podatkowym na placu Cłowym zginął mi czarny portfel z srebrną rzeźbioną skówką z dokumentami (książeczka wojskowa, identyczność, drobne zapiski) 3 miliony marek oraz 1 dolar. Uczciwy znalazca zechce zwrócić tylko dokumenty i zapiski za sowitem wynagrodzeniem. Filip Boschwitz (zegarmistrz Lwów, Sykstuska 28). 10721

— (d). **Oszustwa na tysiące dolarów.** Na skutek doniesień zawiadowcy firmy Trading Oil Comp. p. Maurycego Gottesmana, przyaresztowano dwóch obiecujących młodzieniaszków z Jass (Rumunia) Herśena Michalovici i Jana Schwarza, którzy na szkodę firmy Trading Oil Comp. i Judy Gniewisza (Lwów, Kazimierzowska) popełnili oszustwo na sumę dwóch tysięcy dolarów.

— **Taryfa dla posługaczy bagażowych znowu podwyższona.** Nowe opłaty wynoszą: 1) za przeniesienie bagażu ręcznego z pojazdu do wagonu lub na odwrót za każdą sztukę 24.000 mk., najmniej 30.000 mk. (We Lwowie 30.000 mk., najmniej 40.000 mk.). 2) Za zniesienie ciężkiego bagażu z pojazdu do wagi lub na odwrót do 50 kg. (na Podzamczu lub w Przemyślu do 25 kg.) 30.000 mk., za następne chociażby zaczęte 50 kg. (względnie 25 kg.) 24.000 mk. We Lwowie do 25 kg. 40.000 mk., za następne choćby zaczęte 25 kg. 30.000 mk. 3) Za załatwienie nadania bagażu 30.000 mk. — we Lwowie 40 tys. mk. 4) Za zakupno biletu kolejowego przez bagażowego płaci się we Lwowie 40.000 mk., zaś na Podzamczu i w Przemyślu 30.000 mk.

Z KRAJU.

— **Posiedzenie komisyi statystycznej dla ustalenia** wzrostu drożyzny za drugą połowę grudnia odbędzie się w sobotę, dnia 29 bm. Posiedzenie odbędzie się wcześniej, aby pracownicy mogli otrzymać nową podwyżkę przed Nowym Rokiem

— **Z powodu zasp śnieżnych** został wstrzymany z dniem 23. grudnia b. r. aż do odwołania ogólny ruch na linii wąskotorowej **Nowy Łupków — Wąski — Cisna.**

ZE ŚWIATA.

— **Projekt bilu antyemigracyjnego w senacie amerykańskim.** Niebawem po otwarciu senatu amerykańskiego, wniósł senator Lodge na porządek obrad projekt bilu imigracyjnego, który zawiera ostre ograniczenia imigracyjne, zakreślone przez przewodniczącego komisyi imigracyjnej Johnsona (o czem już donieśliśmy). Projekt Johnsona nie jest jednak jedynym planującym antyimigracyjne postanowienia. Senator Spencer, który nawet uchodzi za przyjaciela Żydów, zażądał m. in. że obcy, nie stosujący się do ustawy prohicyjnej mają być deportowani.

— **Kwota emigracyjna.** Przeszło 300.000 emigrantów na ogólną roczną kwotę wynoszącą 355 803 osób, przybyło już do Stanów Zjednoczonych. Znaczy to, że jeszcze może przybyć 55 tys. emigrantów do nowej kwoty z roku 1924.

Kwota rosyjska jest już zupełnie wyczerpana, natomiast mogą jeszcze przybyć emigranci z Polski, Rumunii i Łotwy.

— **Uczczenie odkrywczyni radium.** Wczoraj w Sorbonie odbyła się uroczysta Akademia z okazyi 25-letniej rocznicy odkrycia radium. Oprócz p. Curie-Skłodowskiej obecni byli prezydent Millerand, profesorowie uniwersytetu oraz wiele osób ze świata naukowego. Po prawej stronie p. Curie-Skłodowskiej siedział prezydent Millerand Pani Curie-Skłodowska była przedmiotem gorącej manifestacyi. Rektor uniw. w przemówieniu swem podniósł, że p. Curie-Skłodowska jako Polka a zarazem obywatelka francuska łączy oba narody w dziedzinie nauki jak połączyły się one w dziele wyzwolenia. Po szeregu przemówień pani Curie-Skłodowska w serdecznych słowach podziękowała za uznanie dla nieboszczyka jej męża i jej samej poczem w prostych słowach podała historyę wykrycia radium. Następnie przemawiał prezydent Millerand,

W czasie uroczystej Akademii prezydent Millerand zaznaczył, że Francya wyraża pani Curie-Skłodowskiej swój podziw i wdzięczność. Prezydent francuski zakończył oświadczeniem, że rząd i prlament francuski dając wyraz uczuciom całego narodu francuskiego postanowili przyznać p. Curie-Skłodowskiej w hołdzie honorową rentę roczną w wysokości 40.000 franków, którą pobierać będą również jej dzieci. Uroczystość zakończyło przemówienie ministra oświaty Berarda. Uniwersytet warszawski reprezentował na Akademii. p. Zygmunt Zaleski, prof. instytutu słowiańskiego a imieniem rządu polskiego obecny był radca poselstwa Szembek zastępujący posła Zamoyskiego, który wyjechał do Warszawy. Po Akademii odbył się wspaniały obiad **u barona Rotszylda** wydany na cześć pani Curie-Skłodowskiej. (Pat).

— **Uczeni niemieccy ofiarują swe usługi sowietom.** Prasa sowiecka donosi iż wobec zamknięcia wielu fabryk w Niemczech, szereg uczonych niemieckich wyraził gotowość zaofiarowania swych usług rządowi sowieckiemu. (AW).

— **Trzecia ekspedycya na Mont Ewerest.** W Londynie przygotowuje się trzecia ekspedycya celem dotarcia do szczytu góry Mont Ewerest, pod kierownictwem gen. Bruce. Druga ekspedycya na M. Ewerest dotarła w roku ubiegłym do wysokości 27.000 stóp, t. j. zaledwie o 2.000 stóp niżej wierzchołka. (AW).

— **Olbrzymia kradzież w drukarni państwowej.** Podczas włamania dokonanego w Berlinie do drukarni Banku Rzeszy, skradziono 6 paczek banknotów po 400 sztuk, każdy z nich opiewający na 200 mil. mk. oraz paczki po 1000 sztuk, po 100 mil. Ogólna wartość skradzionych banknotów wynosi 120.400 mk. złotych. (AW).

— **Kanclerz Stresemann na urlopie.** Kanclerz Stresemann udał się na wypoczynek do Szwajcaryi, powróci on zapewne w początku przyszłego miesiąca spodziewając się w tym czasie nadejścia odpowiedzi franko-belgijskiej. (Pat)

— **Wielkie nawałnice śnieżne w Berlinie.** Wielkie nawałnice śnieżne, trwające od wczoraj w Berlinie, uszkodziły poważnie komunikacyę pocztową, telegraficzną i tramwajową. (Pat.).

———ooo———

Kronika spraw żydowskich.

— **Ż.A.T. we Francyi.** Od 1-go bm. czynna jest w Paryżu Żyd. Agencya Telegraficzna, wydająca codziennie w języku francuskim biuletyny, zawierające depesze i komunikaty. Specyalną uwagę Agencya poświęca sprawom życia żyd. we Francyi, Belgii oraz w używających języka francuskiego krajach Bliskiego Wschodu. Warto zaznaczyć, że obecnie wychodzi przeszło 30 peryodycznych wydawnictw żydowskich w języku francuskim

— **Pan Kahr się przymila.** Monachijskie gazety podają, że Kahr zezwolił na wydawnictwo organu Hittlera „Völkis her Beobachter“ z tem że gazeta ta może kontynuować propagandę antysemicką, gdy natomiast w innych kwestyach ma zająć stanowisko bezpartyjne.

— **Pomoc żydowskich robotników amerykańskich dla robotników w Zagłębiu Ruhry.** „Robotniczy żydowski komitet pomocy“ w Ameryce otrzymał szereg podań od poszczególnych grup robotniczych z Zagłębia Ruhry z prośbą o wydatną pomoc materyalną. Komitet przeznaczył 1000 dolarów na pomoc doraźną i równocześnie zawezwał poale-sycnistę Aleksandra Chaszina w Berlinie, by na miejscu w Zagłębiu zbadał sytuacyę robotników i wysłał następnie dokładne sprawozdanie. Jak wiadomo nie istnieją już obecnie w Zagłębiu wielkie żydowskie centra robotnicze, gdyż w międzyczasie robotnicy żyd. wyemigrowali w czasie francuskiej okupacyi do Belgii i półn. Francyi. Obecnie zostało w Zagłębiu Ruhry około 1000 robotników żyd., którzy cierpią głód z powodu panującego bezrobocia.

— **Żydowska gmina sefardyjska w Berlinie.** Publicysta Erdmann Groeser, który ogłosił niedawno w „Voss. Ztg.“ seryę artykułów o „gminach wyznaniowych w Berlinie“ opisuje m. in. żydowską gminę sefardyjską, istniejącą już w Berlinie już 28 lat. Z początku swego istnienia odprawiali członkowie tej gminy modły w hotelu „król portugalski“. Obecnie gmina sefardyjska nosi się z zamiarem budowy własnej synagogi.

Ze sportu.

Podróż Hakoachu.

W czwartek 27. bm. wyruszyła ekspedycya Hakoachu, złożona z 17 graczy i 79 wycieczkowców, w podróż do Egiptu i Palestyny. Program rozrywek jest następujący: 1. stycznia Alexandryi, czwartego w Kairze z teamami ośrodkowych miast, szóstego w Jaffie z reprezentatywką związku żydowskiego, dziewiątego w Jerozolimie z teamem angielskim, trzynastego w Haifie z arabsko-żydowską drużyną reprezentacyjną i szesnastego ponownie w Kairze z olimpijskim teamem Egiptu.

Niezwykłe przygotowania na przyjęcie Hakoachu w Palestynie i Egipcie.

Z Wiednia donoszą: Hakoach, który towarzyszy w podróży cały szereg osób prywatnych, zatrzyma się po drodze w Egipcie, gdzie na jej przyjęcie czynione są niezwykłe przygotowania. W skład komitetu, wchodzą zarówno Żydzi jak i katolicy, oraz Arabowie. Burmistrz Tel-Awiw'u dr. Diesenhoff nadesłał do prezydyum Hakoachu list, w którym m. i. pisze: „Książę Omar, który jest protektorem egipskiego ruchu sportowego, prosił nas o wyrażenie Hakoachowi najserdeczniejszych pozdrowień“

„W Jafie powitają Hakoach osobny komitet pod kierownictwem pułkownika Kischa, jakoteż wszyscy radni Jaffy i Tel-Awiwu, wszystkie szkoły żydowskie, oraz Żyd. klub sportowy „Makkabi“. W Hifie zajmie się przyjęciem komitet, w składzie którego wchodzą, po raz pierwszy razem Żydzi i Arabowie“.

„Co się dotychczas nie udało żadnej pracy dyplomatycznej — pisze dr. Diesenhoff — zostało dokonane obecnie przez Hakoach. W Jerozolimie będzie Hakoach gościem protektora komitetu przyjęć Sir Herberta Samuela, w Kairze sam król objął protektorat nad komitetami przyjęcia i zaprawdę pierwszy to wypadek, że od czasu objęcia władzy przez angielski cywilny zarząd w Palestynie większa żydowska grupa turystów zjeżdża do Erez-Israel, by się zaznajomić na miejscu z wynikami pracy żydowskiego jiszubu. Hakoach jest pierwszym, który spełnił tak ważne zadanie, stanowiące bezsprzecznie nieocenioną działalność syonistyczną.

*

Zarówno Hakoach jak i grupa osób prywatnych przy tej okazyi do Palestyny się wybierająca, a składająca się z wybitnych artystów, finansistów i przemysłowców z Polski, Jugosławii, Niemiec, Rumunii i Węgier, spotkała się ze strony władz austryackich z najdalej idącymi udogodnieniami. Wystarczy wskazać, że ministerstwo kolei postawiło do wyłącznej dyspozycyi wycieczki trzy wagony sypialne.

Hakaoch wiezie z sobą dla klubów sportowych palestyńskich cenne podarki w przyborach sportowych i t. p. Ponadto wiezie Hakoach na swój koszt transport książek zebranych w Austryi dla Bibljoteki Narodowej w Jerozolimie.

Międzynarodowy program świąteczny.

Z okazyi świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku, wyruszył cały szereg czołowych drużyn europejskich na kilkutygodniowe tournee, w pierwszym rzędzie do krajów o odpowiednim poziomie sportowym, klimacie i walucie. Najbardziej odwiedzaną jest Hiszpania, która gości następujące kluby: Praską Spartę, Slawię i D. F. C., Makkabi berneńską, wiedeński Rapid i M. T. K. z Budapesztu. Niemniejszą frekwencyę wykazują Włochy, do których zjechały w pierwszym rzędzie drużyny węgierskie: B. T. C., Vasas, F. C. 33, Törekves, U. T. S. E., prócz teggo wiedeński Sportclub i Makkabi berneńską. Następuje Szwajcarya, która gości M. T. K., Vienna i Slawię. Polityczne znaczenie przypisywane jest wyjazdowi Vienny do Paryża, Vienna jest bowiem pierwszą drużyną austryacką, która od czasów wojny przyjętą zostanie we Francyi. Przeciwnikiem jej będzie paryski Red Star w dzień Nowego Roku. Prócz tego wyjeżdża F. T. C. na Balkan, Gradjanski (Agram) do Konstantynopola, W. A. C. (Wiedeń) i budapeszteński na obwód do Niemiec, Admira do Jugosławii a

ng do Pragi. Dotychczasowe spotkania
stępujące wyniki:
T. K. — Young Fellows (Zurych) 1:1.
C. Barcelona — Vasas 7:1.
C. Europa — Szombathely A. C. 3:2 16:2.
ysoka klęska węgierskiego mistrza prowin-
ego.
C. 33 — F. C. Alessandria 0:0.
kkabi berneńska — F. C. Legnano (Mi-
0:0.
C. Olimpique (Paryż) — Excelsior (Rot-
) 3:2.
enna — F. C. Aaaran 1:0.
mira — F. C. Jugoslawia 4:2.
mira — Belgradski S. K. 4:2.
am Turecki (Konstantynopol) — Slawia
ska 4:1.
eal Societad (San Sebastian) — Rapid (Wie-
7:2.
ysoka klęska mistrza wiedeńskiego. Przy-
klęski nie jest tyle zmęczenie podróżą,
ryzys jaki przechodzi obecnie ośmiokrotny
Wiednia. Na tle zmian zaszłych w kie-
ictwie klubu, nastąpił rozłam między gra-
a kierownictwem, w następstwie czego
ybitniejsi gracze Rapidu jak Brandstaedter,
, Uridil, Wessely i inni noszą się z za-
em opuszczenia klubu. Podróż do Hiszpanii
podobno ostatnim występem tych graczy w
ach Rapidu.

List z Sambora.

żeństwo żałobne za prez. Narutowicza. — Wieść kahału. — Z centralnego komitetu dla rzeców starosamborskich. — Opieka nad sierotami. — Życie akademickie.

W sobotę dnia 15. grudnia 1923 odbyło się tut. synagodze wobec licznie zgromadzonej ludności, przedstawicieli władz i młodzieży olnej nabożeństwo żałobne za duszę śp. pre-enta Narutowicza. Rabin poseł Lewin odmó moditwę pośmiertną a kantor miejski od-wał psalmy i „Ejl malej rachmim".

W kahale samborskim zaszła od kilku miesię- gruntowna zmiana. Po przeprowadzeniu wy-ów do rady zmieniły się w gminie żydo-ej stosunki znacznie na lepsze. Zasiadają tam iem dziś z kilku wyjątkami ludzie świadomi ego zadania ,co stanowi najważniejszą dla ich du kwalifikacyę. Odkąd prezydyum sprawuje rgiczny senator dr. Rotenstreich rozpoczęła wzorowa gospodarka finansowa, sprawowana ogólnemu zadowoleniu ludności, tak że pod względem mógłby kahał samborski służyć in-m gminom za przykład godny naśladownictwa.

W Samborze istnieje — jak wiadomo — cen-ny komitet dla niesienia pomocy pogorzelcom olskiego Starego Sambora. Komitet ten, na rego czele stoi p. Salomon Margulies, bar-o żywo zajął się zbieraniem pieniędzy, roze-ał do większych miast i miasteczek plakaty i o-zwy itd., a z zewsząd też wpływają kwoty. awet zagranicą odezwało się echo strasznego żaru. Np. Żydzi miasta Gablonz w Czecho-owacyi przysłali przeszło 1.300 K. cz., a we Wiedniu uzbierano 3,000.000 K. austr. Centralny omitet tutejszy postanowił po zaspokojeniu do-ych potrzeb mieszkaniowych dotkniętej po-arem ludności, przechować — częściowo w po-staci materyałów budowlanych — pozostałe i wpływające jeszcze kwoty aż do najbliższej wio-ny, poczem przystąpi do dzieła odbudowy.

Opieka nad sierotami żydowskiemi znajduje się w Samborze w rękach odpowiednich. Obszer-ny komitet zajmuje się zbiórką funduszów i o-acza sieroty potrzebną troskliwością. Ostatnio odbył się w zakładzie dla sierót wieczór chanu-kowy, na którym same dzieci przedstawiały i deklamowały. Specyalne zasługi w tej dziedzinie położyło prezydyum komitetu, składające się z p. dra Jakóba Finsterbuscha, rabinowej Lewi-nowej i Jakóba Bergera.

Tutejsi akademicy żydowscy rozwijają żywą działalność. Głównie dzięki siłom akademickim utrzymuje się biblioteka żydowska (licząca prze-szło 4500 tomów!) na wysokim poziomie. Obecnie planowany jest bal na cele samopomocy akade-mickiej, który naznaczony został na dzień 31. grudnia. Uważamy jednak za stosowne zwrócić uwagę pp. organizatorom balu, że jakkolwiek intencye ich zdążające do polepszenia bytu aka-demika żydowskiego wydają się nam bardzo chwa lebne — bal sylwestrowy absolutnie nie jest na miejscu. Wszak apel do społeczeństwa w sprawie ulżenia ciężkiej doli akademików jeszcze nigdy nie pozostał — jak wszędzie tak i w Samboo-rze — bez należytego zrozumienia; pocóż więc uciekać się aż do takich kuryozów jak „żydo-wskie bale sylwestrowe"? (—n)

Składanie zeznań o obrocie do podatku przemysłowego na II gie półrocze 1923 r.

Lwów 27. grudnia.

Na zasadzie art. 52. do 55 ustawy z dnia 11 maja 1923 r. w przedmiocie państwowego po-datku przemysłowego wzywa się płatników po-datku przemysłowego, aby złożyli w terminie od 1. stycznia do 1. lutego 1924 r. według usta-nowionego wzoru zeznania o obrocie osiągnię-tym w ciągu drugiego półrocza kalendarzowego 1923.

1. co do każdego oddzielnego zakładu han-dlowego, zaliczonego do kategoryi I. i II. przed-siębiorstw handlowych, 2. co do każdego oddziel-nego zakładu przemysłowego, zaliczonego do pierwszych pięciu kategoryi przedsiębiorstw prze-mysłowych, 3. co do każdego zajęcia przemysło-wego zaliczonego w taryfie (art. 23) do katego-ryi I i II (a i b) zajęć przemysłowych, 4. co do każdego samodzielnego wolnego zajęcia zawo-dowego.

Płatnicy ad 3) i 4) winni najpóźniej w terminie wyznaczonym do składania tych zeznań uiścić podatek przemysłowy (od obrotu) przypa-dający za drugie półrocze roku podatkowego 1923 o ile nie wpłacili go już w terminach mie-sięcznych w myśl art. 56, al. l. pow. ustawy. Zeznania o obrocie mają być składane we wła-ściwych Inspektoratach Skarbowych, gdzie też będą wydawane bezpłatnie formularze zeznań.

Wszystkie przedsiębiorstwa, obowiązane do publicznego ogłaszania sprawozdań, mają w po-wyższym terminie złożyć zeznania o obrotach wszystkich należących do nich zakładów, lecz każdego oddzielnie, tej Izbie Skarbowej, w okrę-ku której znajduje się siedziba Zarządu spółki względnie przedsiębiorstwa. Kto nie złoży ze-znania o obrocie w terminie wyżej oznaczonym lub kto przedstawi w zeznaniu niezupełne dane, ulegnie na zasadzie art. 104 powołanej ustawy karze grzywny w wysokości ustalonej rozporzą-dzeniem Ministra Skarbu z 17 października 1923 (Dz. U. Rzpltej P. Nr. 109. poz. 862) od 2,680.000 do 80,400.000 Mk.

Kto zaś w celu uchylenia się od ustawowej powinności podatkowej osoby własnej lub przez siebie zastępowanej poda w zeznaniu o obrocie nieprawdziwe wiadomości, które mogą się przy-czynić do udaremnienia wymiaru albo uszczu-plenia ustawowo należącego się podatku niezale-żnie od obowiązku uiszczenia należności podat-kowej, ulegnie na zasadzie art. 106 ustawy karze grzywny od dwukrotnej do dwudziestokrotnej sumy niewymierzonego lub uszczuplonego wzgl. narażonego na zmniejszenie lub uszczuplenie po-datku a w razie okoliczności obciążających — nadto karze pozbawienia wolności do trzech miesięcy.

Płatnicy podatku przemysłowego wyżej nie-wymienieni mogą również składać zeznania o obrocie, lecz na nich nie ciąży ustawowy obo-wiązek składania zeznań. — Izba Skarbowa.

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 27. grudnia.

W akcyach obroty duże. Naogół kursa chwiej-ne. Na targu niekotowanych kursa utrzymane. U-sposobienie b. ożywione.

W szczególności płacono: Hipoteczny 1700 1750, 1800, 1825, 1850, 1900, (1650, 1800) Pokred 200, 210, 205, 195, 225, 235, 220 250 Przemysłowy 850, 875, 885, 880, 885, 900, 865 8650 900 950 890, 975, Z. B. K. 400, 375, 400, 425, 430 Nafta 900, 910, 925, 910, 915. Rakszawa 10000. 9800 9700 Siersza el. 400 (375), Tespy 9400, 9450, 9425 9500, Zieleniewski 29, 27000, 30000, Browary 35500 36500, 37000, 36750, 36000, 36750, (36), Chodorów 9200, 9250, 9300, 9250, 9175, Cegielski 2100, 2125 2200, 2050, Gafota 400, 410, 390, 405, 390 400 Cmielów 2900, 2850, 2800, 2825, 2850, Karpalit 1700, Niemojowski 800, 825, 850, 800, Parowozy 1125, 1100, 1130, 1120, 1130, 1125, Pezet 300 280 Siersza g. 17500, 17000, 17250, 17750, 17400.

Obroty w akcyach niekotowanych: Akumula-tor 1300, Azot 750, Brugger 1400, 1425, Chybie 1700, dr. 1700, 1725, Drożdże G. 1500, 1600, Cze-chowice 320 ,300, Elektrownia n. S. 260, 240, 230 220, Gazolina 2600, 2500, 2450, Jaworzno 65000, 63000, 64000, dr. 72000, 70000, 68000, 67000, 69000 Gazy 69000, 68000, 68500, 67500, 67000, 68000 68750, Gazociągi 750, 700, Foresta 1100, 1050 1075 Len 2200, 2150, 2050, 2075, 2000, Lesienice 2400 2500, 2550, Machlejd 1250, Nitrat 525, 500, 475 Olkusz 1600, 1550, 1525, Radziwił 2100 ,2200 2300 Schoen 135000, 132000, 133000, Szkło w Kr. 1600 1650, Terpentyna 155, 170, 175, Węglówki 31, 32 30, Zakłady przem. drzewn. Stanisławów of. kup-na 200000.

Walutowe notowania pozagiełdowe.

Lwów 27. grudnia.

Dol. am. 7000000. Dol. kan. 6500000. Kor. cz. 195000, Franki franc 360000, Fr. szw. 1200000 Fr. belg. 320000, Guld. hol. 2750000, Liry wł. 285000, Funty szt. 28500000, Wiedeń 100, Praga 200000 ,Czerniowce 32500.

Złoto: 20 kor. 28000000, 20 mk. 31500000 20 frank. 27000000 ,10 rbl. 37500000.

Srebro: kor. 500000, 5 kor. 2500000, flo-reny 1250000, ruble 2000000 kopicjki 1000000.

Giełda krakowska.

(Cyfry w tysiącach).

Kraków, 27. 12. (Pat). Pol. B. rPzem. 925 1100, Powsz. Kred. 170, 220, B. hipoteczny 1500 1550, B. spół. zarob. 7500, 8000, Ziemsk. B. kred. 500, 600, Tohan 480, 500, Impeks 32, 35.5, Phar-ma 900, 975, Br. Rolniccy 220, Polski Glob 135 140, Żegluga 160, 180, Zieleniewski 30.000, 31.000 Cegielski 2200, 2300, Trzebinia masz. 1450, 1550 Parowozy 1000, 1100, Rohn i Zieliński 950, Po-cisk 1300, Górka cement 39000, 40500, Siersza górn. 16000, 17000, Tepege 7300, 7500, Nafta 960, 1100, Pezet 350, 375, Pokucie 720, 740, Strug 2350, 2600, Synd. kosz. 270, Trzebinia tusz. 7500 Krakus 2100 ,2175, Cmielów 2200, 2900, Siersza elektr. 475, 500, Chodorów 10300, 11000, Nie-mojowski 1000, 1050, Piasecki 3200, 3300.

Giełda warszawska.

Warszawa. 27. 12. (Pat). Dolary St. Zj. 6250, 6310, 6190, Belgia 276 i pół, Londyn 26862 N. Jork jak gotówka, Paryż 310750, Praga 183 Szwajcarya 1084 i pół, Wiedeń 89, 87, Włochy 271750, Franki złote 1208400, 8 proc. pożyczka 3400, milionówka 290.

Warszawa. 27. 12. (Pat). Bank dysk. 7000 Bank handlowy 6500, B. dla h. i p. 2650, Przem. Lwów 1050, Pol. handl. w Poznaniu 4100, Zjedn. ziem polskich 2000, Zw. spół. zarobk. 6500, Cerata 425, Sole potasowe 10000, Kijewski 7250, Spies 2000, Puls 650, Wildt 1100, Chodorów 9500, Czersk 1900, Częstocice 7750, Gosławice 3600, Michałów 3500, Warsz. tow. fabr. cukr. 11750, Firlej 550 Łazy 360, Drzew. Przem. handl. 1060, Warsz. tow. kop. węgla 14250, 14550, 15000, Cegielski 2225 Fitzner i Gamper 14750, Lilpoop 2000, Modrzejów 22500, Norblin 2100, Ortwein 725, Ostrowieckie 30500, Parowozy 1400, Pocisk 1375, Rohn 1050 Rudzki 4200, Starachowice 7200, Ursus 5500, Zie-leniewski 29210, Zjedn. masz. 1175, Żyrardów 585 Belpol 120, Płótno 1250, Borkowski 1500, Hurt 600, Jabłkowscy 410, Skup skór 200, Synd. roln. 4500, Tkanina 180, Żegluga 400, Zach. Tow. 320 Cmielów 2250, Elektryczność 4300, Pol. tow. el. 450, Kluczewska fabr. pap. 2250, Pol. przem. kork. 300, Nafta 950, Pol. przem. naft. 1425, Nobel 1975 Lenartowicz 300, Siła i światło 1875, Spirytus 9050, Haberbusch 7550, Polski Lloyd 600 Brown Boweri 3250, Suchedniów 3500, Leszczyński 9500 Przem. leśny 25, Szumlin herbata 210, Konopie 1250, Tehate 2000.

Giełda zurychska.

Zurych, 27 .12. (Pat). Holandya 216 i siedm ósmych, Londyn 24.84, Paryż 28.5, Medyolan 24.55, Praga 16.62 i pół, Budapeszt 0.0209 i jedna ósma, Bukareszt 2.95, Belgrad 6.45, Sofia 4.10. Warszawa —.— Wiedeń 0.008065.

ZAWIADOMIENIE.

Niniejszem zawiadamiamy, że dla wygody naszej P.T. Klienteli **otworzyliśmy filię naszego**

składu Obuwia przy ul. Żółkiewskiej 17

Celem wprowadzenia się sprzedajemy towary nasze do końca b. m. po znacznie zredukowanych cenach. Zalecając każdemu korzystanie z okazyi polecamy się łaskawym względom « « Schnapek, Thieman i Bcia Eichman

Hurtowne składy przyborów szewskich i obuwia

Żółkiewska 17 ⟜ Żółkiewska 16 ⟜ Gródecka 1.

10679

BIELIZNĘ

MĘSKĄ GOTOWĄ I NA ZAMÓWIENIA W WIELKIM WYBORZE poleca najtaniej **LWOWSKA SZWALNIA BIELIZNY**

LWÓW. RAD I ROSENWURZEI **KOPERNIKA 24.**

Giełda wiedeńska.

Wiedeń, 27. 12. (Pat). Amsterdam 26950, Belgrad 800, Berlin 15.07, Bruksela 3144, Budapeszt 367, Bukareszt 365, Chrystjania 10380, Kopenhaga 12680, Londyn 307500, Madryt 9130, Medyolan 3049, N. Jork 70935, Paryż 3542, Praga 2067, Sofia 501, Sztokholm 18570, Warszawa 92—98, Zurych 12365.

Wiedeń, 27. 12. (Pat). Losy tureckie 445, Prioritety 564.1, Anglobank 350, Bank związk. 224, B. obrotowy 161.5, B. ziemski kred. 448, Austr zakł. kred. 344, Bank depoz. 86, Laenderbank 384, Merkury 207.5, Unionbank 354, Żiwnostenska 929, Kolej północna 20700, Kolej lwowsko-czern. 368, Koleje austryackie 832, Kolej południ. 205, Alpiny 730, Krupp 466, Tow. górn. hutn. 6260 Huta Poldi 931, Praskie tow. żel. 2350, Rima 229.5 Skoda 1350, Silesia 86, Apollo 888, Fanto 4150, Zieleniewski 320, Karpaty 535, Galicya 26500, Schodnica 1550, Siersza 198.

Giełda berlińska.

(Cyfry w milionach).

Berlin, 27. 12. (Pat). Końcowe. Amsterdam 1,596000, Kopenhaga 751.118, Sztokholm 1,109220, Włochy 183740, Londyn 18,254.250, N. Jork 4,189.500, Paryż 214.070, Szwajcarya 736155 Hiszpania 550620, Wiedeń 59850, Praga 123690 Sofia 29423, Belgrad 47489, Budapeszt 217455,

Z Giełdy zbożowej.

Lwów ,27. grudnia.

Przy licznym udziale ogólny obrót około 100 ton. Transakcye w życie ,jęczmieniu, owsie i fasoli krasej. Na ogół podaż obfita pokrywa zapotrzebowanie. Pszenica poszukiwana przy słabej podaży. Zainteresowanie dla ziemniaków przemysłowych.

W szczególności płacono pszenicę kraj. — 19000000—20000000 (ceny szacunkowe bez transakcyi), żyto małopolskie 11300000—11600000; jęczmień małopolski browarniany 11900000—11500000; owies małopolski 100000000—10500000; fasolę kolorową 35000000—36000000.

Mąka pszenna 40 proc. „0“ 40000000, mąka pszenna 55 proc. „1“ 30000000, mąka pszenna 70 proc. „4“ 25000000, mąka żytnia 60 proc. „0“ 25000000, mąka żytnia 70 proc. „1“ 22000000 (typy młyny lwowskie loco Lwów brutto za netto łącznie z workami), otręb pszen. netto bez worka 7000000, otręb żytni netto bez worka 6000000 (ceny szacunkowe bez transakcyi).

———ooo———

NADESŁANE

Z okazyi zaręczyn naszego k. kolegi Mundka Zimermana z p. Rachelą Rose zasyłają serdeczne מז טז Kandlowie Pundyk z narzeczoną i Oziasz Feld. 1709

DROBNE OGŁOSZENIA.

NAUKA I WYCHOWANIE.

Dla freblówki na prowincyi poszukuje się pierwszorzędnej siły (freblanki) z językiem hebrajskim i polskim. Posada zaraz do objęcia. Oferty z zapodaniem warunków, adresować Dr Bandler, Śniatyn. 0670

Polskiego, niemieckiego, literatury, historyi, korespondencyi udziela nauczycielka, ulica Kleparowska 4. II. p. 0707

WOLNE POSADY.

Zdolny buchalter i bilansista z branży manuf. zostanie natychmiast przyjęty. Zgłoszenia do administracyi pod »Natychmiast«. 0704

Praktykanta handlowego do składu elektrycznego przyjmie firma Henryk Sonnenschein, Sienkiewicza 8. 1711

KUPNO. — SPRZEDAŻ

Pianino krzyżowe i fortepian do nauki do sprzedania. Sykstuska 48. 0769

OGŁOSZENIA.

Ważne dla P. T. Przedsiębiorców!

KSIĘGI Handlowe zakładam, sporządzam bilanse oraz przeprowadzam rewizyę ksiąg. Udzielam też wskazówek we wszelkich w zakres powyższy wchodzących sprawach. Zgłoszenia: Z. Lonker, Lwów, OBJAZ[illegible]

DRUKARNIA LWOWSKA
WE LWOWIE, ul. KOPERNIKA 11
TELEFON 831.

Posiada: maszyny rotacyjne, pospieszne, do składania, — stereotypii etc. — Wykonuje: czasopisma, dzieła, prospekty, druki bankowe i kupieckie, afisze, tabele, etc. w różnych językach. - - po cenach umiarkowanych.

MAŁŻEŃSTWA.

Nadzwyczajna partya. Majętna, piękna, inteligentna pani z mieszkaniem, poślubi profesora, wyższego urzędnika, kupca 40—45 lat. »Szczęście« Administracya

OGŁOSZENIE.

DYREKCJA ZAKŁADU GAZOWEGO miejskiego we Lwowie podaje do wiadomości, Komisja wybrana w myśl uchwały Rady Miejskiej ustanowiła na dzień 21. grudnia 1923 następujące ceny gazu:

1) gaz do oświetlenia i opału Mp. 210.000·— za
2) gaz wyłącznie do motorów Mp. 190.000·— za

Należytości przypadające do zapłaty z tytułu rachunków za miesiąc GRUDZIEŃ 1923 bez względu na termin odczytania stanu mierników, mają być płacone według podwyższonej taryfy.

Inkaso według tej taryfy rozpocznie się z dniem 28. grudnia 1923.

Lwów, w grudniu 1923.

Dyrekcja Zakładu Gazowego miejskiego.



Garnuszki, Kuchenki
i żelazka elektryczne
jakoteż **FLASZKI Thermos**
POLECA
OSKAR FASSLER, Lwów, Sykstuska



CYKORJA BOHMA
z fabryki
FERD. BOHMA & C.
we Włocławku S. A.
jest jedynie najtańszą domieszką do kawy
Uważać na firmę!
Do nabycia wszędzie
Najwyższe uznanie i dyplomy.

DYNAMO MASZYNY

MOTORY ELEKTR, oraz wszelkiego rodzaju MATERYAŁY ELEKRTECHNICZNE poleca hurtownie i częściowo po cenach najtańszych

FIRMA **BERNARD PANZER**
Lwów. ul. Kopernika 17. Nr. Tel. 1368

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hescheles. „Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1721 Lwów, niedziela 30. grudnia 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I. p. KONTO P.K.O. 142.254

Należytość pocztowa opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 100.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 2,500.000 Mk., zam. 2,800.000 Mk., zagr. 3,250.000.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszpaltowy milim. 15.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszpaltowy milim. 45.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 48.000 Mk., w tekście i przed kroniką 75.000 Marek, ogłoszenia na pierwszej stronie 90.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 60.000 Mk., najmniej 10 wierszy 600.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 10.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespondencya, kupno-sprzedaż 14.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 30,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 15,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 90,000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej. —

HERBATKĘ urządza DZIŚ o g. 5-ej Żyd. Tow. Stud. Filozofii w Kawiarni „Renesans".
DANCING, POCZTA MINUTOWA
LICZNE NIESPODZIANKI!

Dzisiejsza „Chwila" przynosi:

Przeczulenie nie na miejscu.
W podróży do Palestyny.
Kredytowane rozmowy telefoniczne wstrzymane.
Jeszcze o „zbrodniczej ręce" w wybuchu na Cytadeli.
Nowe odznaczenie Piłsudskiego.
Wielki apetyt zagranicy na polskie tereny naftowe.
Czy ustawa o pełnomocnictwach zgodna z konstytucyą.
Spis podatników - podatek giełdowy — daniny publiczne.

Niezrozumiałe przeczulenie.

Onegdajszy „Kuryer Lwowski" w artykule wstępnym, pisanym z Warszawy, przyznając, że polityka polska ma na sumieniu „zaniedbania" na punkcie postulatów mniejszości narodowych, gniewa się jednak na reprezentantów mniejszości w szczególności na Wasyńczuka i prezesa Koła Żydowskiego za „nietakty" popełnione przez to, że w oświadczeniach z okazyi dyskusyi nad exposé premiera Grabskiego śmieli powoływać się na traktaty o mniejszościach, mimo że rękojmie tam zawarte, mieszczą się i w konstytucyi. W konsekwencyi wzywa się do „rozwagi" przedstawicieli mniejszości, grożąc, czy — by użyć słów korespondenta — „ostrzegając", że w przeciwnym wypadku budować się będzie Polskę „bez porozumienia się" z politykami mniejszości i tworzyć się będzie programy i opracowywać to, co ich dotyczy, bez nich?

Tak tedy na rusztowaniu niezadowolenia z wrzekomych „nietaktów" zastępców mniejszości narodowych usiłuje się wznieść gmach Konstytucyi myślowej, na którego cokole widnieć ma napis: „mene — tekel — faret" pod adresem tychże mniejszości.

Wystarczy jednakże zaznaczyć, że — przynajmniej o ile rozchodzi się o Żydów — mowca Koła Żydowskiego w swojej deklaracyi ani słówkiem nie wspomniał o traktacie wersalskim, by wykazać, że rusztowanie nie z najlepszego składa się materyału i dlatego też gmach na takim materyale się opierający, sam przez się runąć musi.

Ważniejszą atoli, niźli świadome czy mimowolne „zaniedbanie" autora artykułu, jest rzecz sama, będąca podkładem jużto fałszywego przedstawiania faktów i intencyj, jużto — w najlepszym razie — nieporozumień.

Dalecy jesteśmy od chęci uwłaczania choćby w najdrobniejszej mierze doniosłości konstytucyi, taksamo nie mamy zamiaru dręczyć siebie lub innych wątpliwościami, czy gwarancye teoretyczne dla mniejszości narodowych byłyby w istocie jednomyślne, zatem bez sprzeciwu różnych Lutosławskich, znalazły miejsce w księdze konstytucyjnej, gdyby nie istniał w tym względzie kategoryczny imperatyw odnośnej klauzuli traktatu. Stwierdzić należy tylko, że na razie gwarancye te pozostają tylko — teoryą, której urąga — praktyka. Praktyka: nietylko w tem znaczeniu, iż fakty realne i akty urzędowe idą częstokroć na opak intencyom a nawet brzmieniu ustawy, — że przypomnimy osławione zamachy na wolność nauki, — ale także z punktu widzenia pracy ustawodawczej, ileże dotychczas nie wyszły żadne rozporządzenia wykonawcze, mające dopiero w suchy organizm zarysu ramowego konstytucyi wlać krew i życie. I o ile czynniki kompetentne mogą ewentualnie swoją partyjną niechęć w tym kierunku ukryć poza parawan woli większości narodu, to nie mogą — bez narażenia na szwank prestige'u reprezentowanej przez się całości — naruszać zobowiązań międzynarodowych, których zadaniem jest właśnie regulowanie pędu woli narodowej, a których dotrzymanie jest nietylko konsekwencyą układów dyplomatycznych, ale i dżentelmeństwa w polityce.

Państwa, które podpisały traktat o mniejszościach, zawdzięczają zresztą — prawie wszystkie — swoją niepodległość traktatom międzynarodowym. Traktat wersalski zobowiązał Niemcy, a traktat w St. Germain Austryę do odstąpienia prowincyj polskich wskrzeszonej Rzeczpospolitej, a zaprawdę nie uchodzi wydobywać z całokształtu spraw to, co jest korzystne, a negować, co wydaje się niewygodne.

Na konferencyi lewicy z mniejszościami p. Thugutt oświadczył bez ogródek, że on i klub jego głosować będą stale przeciw wnioskom, chociażby uzasadnionym, o ile cytować będą traktat o mniejszościach, albowiem „Wyzwolenie" traktat ten uważało za policzek wymierzony społeczeństwu i demonstracyjnie swego czasu głosowało przeciwko ratyfikacyi. Zaiste! O ile leaderowi sejmowemu zależy na wytrwaniu na stanowisku, czy nazwiemy to uporem czy konsekwencyą, to przeciw takiej pobudce psychologicznej walczyć trudno. O ile jednak merytorycznie zarzut powyższy zechcemy analizować, to zapisać go możemy chyba tylko na konto przesadnej wrażliwości. Młode państwo na wzór — zdaje się — człowieka w wieku młodzieńczym o wiele bardziej jest wrażliwe pod względem poczucia samodzielności i ostro reaguje na objawy, które częstokroć mocarstwa już ugruntowane przyjmują jako rzecz naturalną. W szczególności okazuje się w młodej Rzeczpospolitej Polskiej — że tak powiemy — przeczulenie in puncto traktatu o mniejszościach, jako rzekomej próby narzucenia pęt z zewnątrz na wewnątrzną swobodę ruchów.

W istocie atoli traktat nadmieniony — to dalszy etap postępu w pochodzie historycznym, to dalszy rozwój myśli ochrony małych przed potężnymi i mniejszości wobec większości, jaka żłobi swe ślady w polityce międzynarodowej ery nowoczesnej. Myśl ta poprzez kongres westfalski — we wszystkich odnośnie do mniejszości wyznaniowych przebija się już w traktatach kongresów pokojowych, które kres kładły walkom religijnym. Nad problemem częściowego bodaj dostosowywania ustroju prawodawczego do dezyderatów i dążeń mniejszości zastanawiają się ideolodzy polityczni Montesquieu we Francyi i w jakiś czas później Herbert Spencer w Anglii, a wynikiem pogłębienia tego problemu są zasady względnej większości, zasady proporcyonalności i rewizyi konstytucyi.

Uwzględnienie znajdują tutaj przekonania

Ustawa upoważniająca Prez. Rzpltej zgodna z konstytucyą.

Dwie konferencye.

Warszawa. (Pat). W piątek 28. b. m. odbyła się w gmachu Sejmu pod przewodnictwem marszałka Sejmu Rataja konferencya w sprawie zgodności z konstytucyą Rzpltej projektowanej przez Rząd ustawy upoważniającej prezydenta Rzpltej do wydawania rozporządzeń w przedmiocie sanacyi skarbu. W posiedzeniu wzięli udział: marszałek Senatu Trąmpczyński, prezes Rady min. Grabski, minister sprawiedliwości Wyganowski oraz profesorowie uniwersytetów warszawskiego Cybichowski i Lutostański, wileńskiego Komarnicki, poznańskiego Peretiatkiewicz oraz sędzia Sądu najwyższego Stelmachowski.

Opinia prawnicza wszystkich uczestników konferencyi stwierdziła jednomyślnie,

że upoważnienie władz wykonawczych względnie prezydenta Rzpltej przez władze ustawodawcze do wydawania szeregu rozporządzeń, niezbędnych do przeprowadzenia sanacyi skarbu, jest bezwzględnie zgodne z konstytucyą i z punktu widzenia prawnego nie nastręcza żadnych wątpliwości.

Konferencya wypowiedziała się jednocześnie przeciw ujęciu powyższych upoważnień w formę t. zw. delegacyi ustawodawczej.

Celem szczegółowego omówienia projektu ustawy w duchu ustalonym przez konferencyę, wyznaczono drugie popołudniowe posiedzenie w prezydyum Rady ministrów. Posiedzenie to rozpoczęło się o godz. 17, pod przewodnictwem prezesa Rady ministrów Grabskiego. Wzięli w niem udział min. sprawiedliwości Wyganowski, prof. Cybichowski, Lutostański, Komarnicki, Peretiatkiewicz, sędzia sądu najwyższego Stelmachowski, naczelnik wydziału prawnego w prezydyum Rady ministrów Tenczyn, dyrektor departamentu kredytowego min. skarbu Zaczek wraz z dwoma przedstawicielami tegoż departamentu. Uczestnicy konferencyi przeszli po porządku poszczególne artykuły projektu ustawy i nadawali mu ostateczne brzmienie.

polityczne indywiduum w stosunku do masy, obywatela wobec społeczeństwa, jednostki wobec znacznego odłamu ludności.

We wieku XIX. rozszerza się piecza na mniejszości religijne i tą pieczą przepojone są postanowienia traktatów pokojowych. Kongres wiedeński nakłada Niemcom obowiązek „poprawy stanu cywilnego tych, którzy wyznawają religię żydowską". Na konferencyi londyńskiej w roku 1830, na której ustanowiono niezależność polityczną Grecyi zostało zadecydowanem, że „wszyscy poddani nowego państwa, jakiekolwiek byłoby ich wyznanie, będą mogli być dopuszczeni do wszystkich urzędów publicznych, funkcyj i zaszczytów i winni być traktowani na stopie całkowitej równości". Grecya była podówczas pupilką Europy, nie istniały jeszcze bynajmniej wpływy „mocarstwa — anonimowego" i trudno przypuścić, aby powyższe ograniczenia, nałożone jej przez — protektorów, miały na celu jej poniżenie. Tosamo zresztą powtarza się na konferencyi w Paryżu w r. 1856 odnośnie do Turcyi, a na kongresie berlińskim w r. 1878, postanowiono odnośnie do nowo kreowanych państw: Bułgaryi, Serbii, Rumunii i Montenegra, że „różnica wiary i wyznania nie będzie mogła służyć jako powód wykluczenia lub niezdolności, o ile idzie o używanie praw cywilnych i politycznych.

Potrzeba było dopiero zaburzeń rewolucyjnych i wzburzenia ducha po stronie uciśnionych narodowości, wśród których najprzedniejsze miejsce zajmują Polacy, potrzeba było wreszcie hekatomby żyć ludzkich i oceanu krwi, aby system opieki rozciągnąć i na mniejszości narodowe. Jestto tedy dalsze ogniwo w łańcuchu usiłowań, idących ku szczytom jednej i tej samej idei. Ochrona mniejszości narodowych jest pozatem bezpośrednio związana z przeznaczeniem Ligi Narodów, wobec której — w imię tejże ochrony — państwo polskie wystąpiło już kilkakrotnie ze skargą jużto przeciw Austryi i Niemcom, jużto przeciw Litwie. A zaprawdę i w tej dziedzinie nie uchodzi z jednej strony wyklinać to źródło prawa, a z drugiej strony czerpać samemu z tego źródła — w razie potrzeby.

Tak więc zdenerwowanie polityków polskich na wspomnienie traktatu o mniejszościach jest rzeczą chyba autosuggestyi, ale nie posiada żadnego historycznego ani logicznego uzasadnienia. Miasto traktatu tego wstydzić się i wyrzekać, miasto gromić i „wzywać do rozwagi" tych, którzy się nań powołują, należy go raczej — realizować.

Odsuwanie realizacyi nie oznacza bynajmniej chęci zachowania niezawisłości lecz jest — w najlepszym razie — niezdolnością zrozumienia ducha czasu. Jeszcze ostrzej osądza taką tendencyę Jean Jacques Roussenau, pisząc w swoim rozważaniach: Jeśli „projekt pozostaje niewykonany, to nie dlatego, jakoby był chimeryczny, lecz dlatego, że ludzie go nie rozumieją aż staje się rodzajem szaleństwa być rozsądnym w otoczeniu nierozumiejących".

Dr. Leon Reich.

Układ francusko-czesko-słowacki.

Paryż. (Pat.) „Temps" donosi, że Benesz wyjechał dziś do Pragi a do Paryża zamierza powrócić w połowie stycznia celem podpisania układu francusko-czesko-słowackiego. Francya i Czechosłowacya poinformują prawdopodobnie o swych zamierzeniach zrealizowanych w traktacie państwa: Belgię, Polskę i państwa Małej Ententy Traktat zostanie ogłoszony w dniu podpisania i będzie przesłany do zarejestrowania Lidze narodów. Jak przypuszczają traktat będzie zawierał między innymi postanowienia:

Utrzymania w Europie nowego stanu określonego przez traktaty.

Stosowanie polityki pokojowej z oparciem się na konwencyach obronnych.

Poszanowanie wszelkich zobowiązań międzynarodowych.

Współpraca obu stron w dziele odbudowy gospodarczej Europy.

Pozatem traktat zawierać będzie prawdopodobnie następujące zastrzeżenia. Oba kraje złączą wszelkie wysiłki celem przeszkodzenia restauracyi domu Hohenzollernów. Oba kraje czuwać będą nad utrzymaniem niezależności Austryi i wypełnieniem zobowiązań przyjętych przez Węgry w roku 1921-szym w sprawie Habsburgów.

Traktat nie będzie zawierał żadnych sprzeczności w stosunku do przeprowadzonych porozumień z państwami sojuszniczemi i uzgodniony zostanie całkowicie z układem włosko-czesko-słowackim z roku 1921. Zamiast domniemanego tajnego układu wojskowego pozostaje tylko utrzymanie ścisłego kontaktu między sztabami obu państw.

Wszelkie nieporozumienia, któreby wynikły w stosowaniu traktatu a które nie mogłyby być usunięte na drodze dyplomatycznej rozwiązane zostaną przy pomocy arbitrażu.

Prasa francuska z zadowoleniem stwierdza, iż projekt sojuszu francusko-słowackiego ma charakter na wskróś pokojowy i zaznacza, że będzie on dalszym ciągiem zawartych już przez Francyę konwencyi, mających na celu utrzymanie nowego stanu rzeczy w Europie. Dzienniki podkreślają dalej, że traktat francusko-czechosłowacki został zarejestrowany w sekretaryacie Ligi Narodów i że nie będzie zawierał żadnej tajnej konwencyi wojskowej.

„Le Matin" zaznacza, że traktat ujęty został całkowicie w duchu statutu Ligi Narodów i potwierdza postanowienia traktatów pokojowych, a zarazem uzupełnia je.

„Petit Parisien" wyraża przekonanie, że sojusz francusko-czechosłowacki będzie mógł odgrywać rolę pomostu pomiędzy Pragą i Warszawą, a być może w przyszłości między Moskwą i Paryżem.

„Gaulois" uważa, że cechą charakterystyczną traktatu jest, iż usuwa on możliwość wszelkiego konfliktu.

„Le Ouvre" zaznacza: Traktat francusko-czechosłowacki stwierdza, w oczach całego świata braterskie przymierze obu demokracyi

Jeszcze o tajemniczej „zbrodniczej ręce" na Cytadeli.

„Naprzód" donosi, że p. Swolkien jeden z kierowników policyi państwowej w ministerstwie spraw wewnętrznych i p. Jarmołowicz, komisarz rządu na m. Warszawę, otrzymali dymisyę. Usunięcie tych dwóch wysokich urzędników pozostaje w związku

z kompromitacyą b. rządu chjeńsko-piastowego,

który po pamiętnym wybuchu na Cytadeli warszawskiej wydał odezwę, w której wskazał na

„zbrodniczą rękę"

jako rzekomą sprawczynię wybuchu. Mimo poszukiwań tej „zbrodniczej ręki" nie wykryto i obu dygnitarzy, którzy jej nie znaleźli (może dlatego, że jej nie było) usunięto.

Przy tej sposobności należy przypomnieć, że p. Kiernik z trybuny sejmowej ogłosił, że rząd już jest na tropie bombiarzy krakowskich i warszawskich i że nie ujdą oni zasłużonej karze. Takie angażowanie się rządu powinnoby pociągnąć za sobą jakieś konsekwencye; wszak okłamywanie posłów z trybuny sejmowej nie jest jeszcze, przynajmniej w innych państwach, sprawa, którą się zbywa lekceważącem machnięciem ręki. Widocznie i takie rzeczy uchodzą, bo nikt nie myśli pociągnąć p. Kiernika do odpowiedzialności za jego przechwałki, które — jak się pokazuje — nie miały żadnej realnej podstawy.

Jeżeli będzie się ministrów przyzwyczajać do takiej bezkarności, możemy się jeszcze doczekać ładnych kwiatków.

Najbliższe posiedzenie Sejmu 4. stycznia.

Warszawa. 28. grudnia, (tel. własny). Porządek dzienny pierwszego po feryach świątecznych posiedzenia sejmu, które odbędzie się dnia 4 stycznia o godzinie 3-ciej po południu zawiera następujące sprawy:

1) Sprawozdanie komisyi skarbowej o projekcie ustawy przyznającej wyjątkowe pełnomocnictwa p. prezydentowi Rzeczpospolitej w zakresie sanacyi skarbu.

2) Trzecie czytanie projektu ustawy w przedmiocie skreślenia artykułu 89 ustawy o podatku majątkowym.

3) Trzecie czytanie projektu ustawy o obowiązkowem stosowaniu wskaźnika zmiany kosztów utrzymania do regulacyi płac zarobkowych.

Warszawa, 27. grudnia. (tel. własny). Komisyę prawniczą zwołał przew. poseł Marek na 8. stycznia.

—ooo—

Nowa odznaczenie Piłsudskiego.

Warszawa. 28. grudnia, (tel. własny). Kapituła orderu Virtuti Militari na posiedzeniu dnia 18 bm. nadała Krzyż komandatorski drugiej klasy orderu Virtuti Militari Marszałkowi Józefowi Piłsudskiemu, gen. broni Żeligowskiemu Lucyanowi, gen. Dywizyi Sikorskiemu Władysławowi, gen. dyw. Sosnkowskiemu Kazimierzowi i gen. dyw.. Skierskiemu Leonardowi.

Machno do społeczeństwa polskiego.

Warszawa. (AW.) Ataman Machno ogłosił list do polskiego kulturalnego społeczeństwa, w którem twierdzi iż nie był i nie jest wrogiem Jego i żywi nadzieję iż po ogłoszonym wyroku uwalniającym znikną wszelkie uprzedzenia (!) co do jego osoby.

Z Kłajpedy.

Królewiec. (Pat). Prasa tutejsza donosi: Przywódcy poszczególnych stronnictw politycznych w Kłajpedzie odbyli naradę, na której omawiano przyrzeczenie rządu litewskiego co do wprowadzenia autonomii dla Kłajpedy. Rezultatem narady było wybranie specyalnej komisyi, której poruczono poczynienie u rządu litewskiego energicznych kroków celem skłonienia go do urzeczywistnienia przyrzeczenia.

Z Niemiec.

Emisyjny bank reńsko-westfalski.

Paryż. (Pat). „Echo de Paris", zapowiadając na dzień dzisiejszy rozpoczęcie rokowań w Kolonii, pomiędzy dyrektorami grup finansowych niemieckich oraz francuskich, w sprawie stworzenia Banku emisyjnego reńsko-westfalskiego, przypomina, iż zadaniem tego Banku jest zorganizowanie życia ekonomicznego prowincyi okupowanych, w ten sposób, aby los tych prowincyi nie zależał od złej lub dobrej woli opornego stanowiska rządu Rzeszy w sprawie postanowień traktatu wersalskiego. Właśnie tym celom ma służyć Bank reńsko-westfalski.

Ceny węgla.

Berlin. (Pat). Rada węglowa Rzeszy i Związek producentów węgla postanowiły ze względu na przedłużenie czasu pracy, obniżyć o dalszych 10 proc. ceny węgla w Niemczech nieokupowanych. W ten sposób cena węgla wynosić będzie 125—130 proc. cen przedwojennych a zatem będzie niższą od cen węgla na rynkach innych krajów. Obniżenie cen nastąpi z dniem 2. stycznia 1924 r. Zniżka ta nie dotyczy terytoryów okupowanych.

Z Rady ministrów.

Warszawa. (Pat.). Rada ministrów na posiedzeniu w dniu 28. grudnia b. r. uchwaliła m. i. wniosek min. spraw wewn. w sprawie statutu Zw. Polsk. Nauczycielstwa szkół powszechnych, rozporządzenie przyznające niektórym uzdrowiskom charakter użyteczności publicznej, rozporządzenie o przenoszeniu urzędników w służbie zewnętrznej ministerstwa spraw zagranicznych w sta nrozporządzalności, projekt ustawy o ogłaszaniu ustaw śląskich, oraz załatwiła kwestyę organizacyi zarządu gmachów reprezentacyjnych.

Uznanie sowietów de iure.

Ważne narady francusko-sowieckie. — Ameryka a Sowiety.

Londyn. (Pat.) Sprawozdawca gospodarczy „Daily Telegr." donosi z Paryża, że od kilku dni krążą tam pogłoski jakoby Francya miała w najbliższym czasie uznać Sowiety. Pogłoski te przyjmować należy z wielką ostrożnością. W każdym razie od kilku miesięcy toczą się ważne narady pomiędzy rosyjską misyą handlową a przedstawicielami wielkich francuskich domów handlowych. Zdaniem kół handlowych Paryż stanie się największym ośrodkiem handlu z Rosyą

Londyn. (Pat.) „Times" donoszą z Waszyngtonu, że senat wybrał komisyę złożoną z 5-ciu członków celem zbadania całokształtu stosunków amerykańsko-sowieckich. Komisyi przewodniczyć ma senator Borah, który miał oświadczyć, że jeżeli dokumenty dotyczące propagandy sowieckiej w Stanach Zjedn. opublikowane przez departament stanu są prawdziwe, to cofnie swą propozycyę uznania rządu sowieckiego przez St. Zjednoczone.

Echa zamachu na ks. regenta japońs iego.

Dymisya gabinetu.

Londyn. (Pat). Z Tokio donoszą, że osobnik, który usiłował dokonać zamachu morderczego na osobie księcia regenta japońskiego, jest synem senatora Numba. W związku z zamachem policya dokonała szeregu aresztowań wśród anarchistów japońskich. Gabinet japoński, chcąc dać wyraz oburzeniu z powodu zamachu, podał się do dymisyi. Zgodnie z przewidywaniem, regent dymisyi nie przyjął. Silne kordony policyi strzegą wejścia do domu premiera hr. Yamamoto i ministra spraw wewnętrznych br. Goto. Władze obawiają się rozruchów.

———ooo———

Podpisany układ amerykańsko-turecki

Konstantynopol (Pat.) Polradio. Podpisano tu amerykańsko-turecki układ pokojowy Ze strony Turcyi podpisał układ Adnan Bej. Ze strony Stanów Zjednoczonych admirał Bristol.

Mowa drogą radiotelegraf.

Według doniesienia prasy, Poincare wygłosi w przyszłą niedzielę, posiłkując się aparatem radiotelefonicznym, przemówienie do narodu angielskiego. (Pat).

Z parlamentu francuskiego.

Izba oraz senat francuski przyjęły prowizoryum na styczeń i luty r. 1924 budżetu wydatków, mających pokrycie w spłatach odszkodowawczych. Pozatem obie Izby przyjęły projekt ustaw upoważniających do ściągania podatków w r. 1924.

Indye przeciw Anglii.

Z Londynu donoszą: Kongres narodowy indyjski w Delki uchwalił bojkot wszystkich towarów angielskich poza automobilami, środkami żywności, sprzętami i szkłem, bez których Indye obejść się nie mogą. Bojkot — jak donoszą — ma być jednak zwolna rozszerzony także i na te towary.

*

Sofja. (Pat.). Donoszą, że członkowie partyi komunistycznej złożyli w biurze sobrania oświadczenie, że posłowie tej partyi utworzyli parlamentarną niezależną grupę robotniczą

*

Wczoraj rozpoczął w Paryżu swe obrady międzynarodowy kongres pracowników umysłowych.

*

Londyn. (Pat). Lord Robert Cecil mianowany został parem Anglii.

*

Belgrad. Wobec zapowiedzianego przyjazdu Radicza władze policyjne nakazały aresztowanie go w chwili, gdyby chciał przekroczyć granicę Jugosławii. Rząd jest w posiadaniu dokumentów dowodzących, że Radicz dopuścił się zdrady stanu. Jak donoszą Radicz miał wyjechać do Jugosławii z transportem sowieckim.

Z ostatniej chwili.

Walka ze spekulacyą.

Moskwa. (Pat). Wśród aresztowanych w ostatnich dniach 900 osób, znajdują się spekulanci, handlarze kokainy, przemytnicy i szulerzy. Z pośród aresztowanych wydalono 532 osoby, a pozostałe będą wydalone w najkrótszym czasie.

Venizelos wraca do Grecyi.

Ateny. (Pat). Postanowienie Venizelosa powrotu do kraju przyjęte zostało z zadowoleniem przez wszystkie odłamy społeczeństwa greckiego

Z prasy hebrajskiej.

Wybory w Anglii a syonizm. — Akcya szeklowa. Z Palestyny.

Ostatnie wybory w Anglii odbiły się głośnem echem w całej prasie żydowskiej. W szczególności na łamach prasy hebrajskiej odbywa się nader żywa wymiana zdań co do stosunku zwycięskiej Labour Party do syonizmu. Znamienny artykuł, omawiający sytuacyę, wytworzoną w syoniźmie po wyborach w Anglii, znajdujemy w ostatnim numerze „Haolamu" oficyalnego organu organizacyi syonistycznej. Sytuacya polityczna, zdaniem autora, nie uległa żadnej zmianie. Zasady syonizmu są tak silne, że żadne zmiany u steru rządu angielskiego nie zdołają ich wzruszyć. Dotrzymanie deklaracyi Balfoura i polityka palestyńska Anglii, przestały być kwestyą każdorazowego rządu, ale weszły już automatycznie w program każdego, czego najlepszym dowodem jest usunięcie haseł syońskich jako środków propagandy przedwyborczej. Polityka palestyńska przestała być dla społeczeństwa angielskiego kwestyą sporną. I to jest jednym naszym sukcesem. Nie mniej dlatego powinniśmy być zadowoleni ze zwycięstwa Labour Party. Podczas gdy konserwatyści i liberali odnosiły się przychylnie do Żydów tylko ze względu na tradycyę, to Labour Party staje w obronie naszych słusznych praw narodowych z poczucia równości i sprawiedliwości. Toteż spodziewać się należy, że przyszły rząd wzmocni stanowisko syonizmu i uwzględni w większej mierze niż poprzedni słuszne nasze postulaty.

Na czele ostatniego numeru „Haolamu" znajduje się odezwa egzekutywy org. syon. do syonistów całego świata, w sprawie rozpoczęcia tegorocznej akcyi szeklowej. Nie tylko wartość pieniężną przedstawia szekel, ale w pierwszym rzędzie też polityczną i moralną. On jest podstawą zdrowej i silnej organizacyi a zarazem wyrazicielem dążności narodowych.

W łączności z zamianowaniem nowej rady palestyńskiej, złożonej z samych urzędników angielskich, zamieszcza „Haolam" ciekawy artykuł w tej sprawie. Cała dotychczasowa polityka palestyńska Anglii uledz musi radykalnej zmianie. Wszelkie próby rządu, zdążające do unormowania stosunków między Żydami a Arabami spotkały się z oporem tych ostatnich. Zupełna bierność Arabów wobec wyborów do ciał reprezentacyjnych, a ostatnio wobec próby utworzenia agencyi arabskiej, pouczyła wreszcie rząd, że nie

W podróży do Palestyny.

Tryest—Helouan, 22. XI. 1923.

Kochana „Chwilo"!

Wywiązując się z przyrzeczenia daję Wam z drogi przedsmak moich literackich zdolności.

Już stoi w porcie „Heluan", jutro weźmie nas na pokład, odjeżdżamy o godzinie 1-szej w południe. Między innymi poznałem tutaj rodzinę Berger z Berlina. Jadą do Jerozolimy. Ojciec rodziny wyjeżdża jako dyrektor Funduszu Narodowego.

Gdym wysiadł przedwczoraj z pociągu na dworcu południowym, uderzyła mię zmiana w powietrzu tryesteńskiem, powietrze czystsze niż przed wojną ,powietrze morskie. Brak zapachów portowych, stanowiących dziwną mieszaninę odorów ze składów owoców południowych, zboża stęchłego i ryb morskich. Gdym opuścił stacyę, znowu zmiana — czyste ulice — ani papierków, ani skorup pomarańczowych, ani cytryn zgniłych, zalegających niegdyś ulice „Rivy", t. j. części nadmorskiej miasta. Oczyścił się Tryest ze śmiecia, lecz oczyścił się także ze setek okrętów zajmujących port przed laty i oczyściło się miasto z tysięcy kupców greckich, żydowskich, niemieckich etc., przebiegających niegdyś ulice nadbrzeżne i składy wolnego portu, szukających towaru, przywożących dobrobyt a wywożących „parnusę" dla siebie i innych.

„Quanto siamo stati peggiori, siamo stati migliori" — powiada patryota włoski, obywatel tryesteński, myślę, że da się to łatwo i na polskie przetłumaczyć.

Dom emigrantów do Palestyny, czteropiętrowa kamienica przy Via del Monte — urządzona dzięki pomocy „Jointu" za inicyatywą p. Giuseppe Fano, który i obecnie wraz z p. Żyrmuckim i Drem Kleinzellerem są duszą zakładu — może pomieścić i wyżywić do 150 emigrantów. Sale czyste, obszerne, wikt koszerny, znakomity, łazienki, pomoc lekarska, ludzie nadzwyczaj grzeczni, oddający się całkiem bezinteresownie sprawie. Wprawdzie nie korzystałem z ich gościnności, lecz byłbym Wam bardzo wdzięczny gdybyście na łamach „Chwili" podziękowali w imieniu emigrantów przesiadujących tutaj tygodniami, z których niejeden daje się tym panom dobrze we znaki.

Z małej tu ilości Żydów — 6 tysięcy — (przed wojną 8 tys.) prawie wszyscy pracują dla żydostwa. Pani Klugmann, żona znanego tutaj kupca, opowiadała mi, że w ostatnim tygodniu zebrano na studentów żydowskich z Polski i Węgier, studyujących przeważnie w Padwie 30.000 lirów. Przeliczcie to na Mkp., a zobaczycie.

W końcu mały obrazek, jak się załatwiają z „Hakenkreuzlerami", którzy z Niemiec aż tutaj swoje macki wyciągają.

Kilka pań żydowskich czesze się u tegosamego fryzyera-Włocha. Fryzyer przyjmuje nowego czeladnika. Podczas czesania przedstawia się czeladnik wyżej wymienionej pani wyciągając wizytówkę z „Hackenkreuzem" „Damit Sie wissen, wer ich bin". Na drugi dzień ani jedna z pań nie idzie do zakładu, a na trzeci dostają listy od właściciela z przeproszeniem, i zawiadomieniem, że czeladnik opuścił zakład.

We Lwowie opowiadałaby taka pani „Ach jaki to przystojny chłopak, nie poznał wcale, że jestem żydówką". Myślę, że dosyć na dzisiaj, może i za wiele.

Na Helouanie, poniedz. 3. XII. 1923.

Obchodziliśmy wczoraj wieczorem święto trzeciej świeczki chanukowej na Helouanie. Około 30 głów żydowskich zgromadziło się w jadalni okrętowej. Zaświecili trzy świeczki. Starzec odmówił modlitwy i rozległy się pieśni hebrajskie. Na czele chóru Uri Cwi Grünberg z żoną.

Dziwiła się włoska załoga, dziwili się Greccy i Albańczycy i dziwił się jadący z nami pop serbski, witali, głowy nakryli. A przypatrując się z czcią „poganom" czczącym światło, każdy z nas wiedział: „עם ישראל חי"

Biedny Grünberg siedział z tygodnie w Tryeście i wydał tam wszystkie pieniądze i nie wie, czy go w Jaffie na brzeg wypuszczą, nie traci jednak fantazyi, bawi całe towarzystwo, dyskutuje zawzięcie z Kurtem Blumenfeldem i nawzajem sobie dogadzają. Grünberg idealista, charakter jeszcze nie utrwalony zmodyfikuje się z czasem, wykrystalizuje. Stosunki go oszlifują i będzie klejnotem, może jednym z najdroższych w dyademie na skroni Żydostwa.

Pan Blumenfeld, dobrze je i pije, dziękując Bogu, że stworzył syonizm, sobie na chwałę, a ludowi żydowskiemu na pożytek.

Jadą z nami rodziny z Litwy i Niemiec, wysprzedawszy się całkiem, strach pomyśleć, co ci ludzie poczną, jeśli Palestyna ich zawiedzie. Za trzy godziny będziemy w Aleksandryi i tam jedni przesiadają na okręt do Jaffy i Haify, drudzy jadą koleją do Jerozolimy.

Serdecznie Was pozdrawiam

Dr. E. Kulin.

———ooo———

tędy droga. Dziennik palestyński „Near Last" nawołuje rząd londyński do zaniechania dotychczasowej ustępliwej polityki i do zaprowadzenia silnych rządów w Palestynie. Jest nadzieja, że nowo powstała partya narodowa arabska dopomoże rządowi doprowadzić do zgodnego współżycia Żydów z Arabami. **Saul Erechał.**

Kronika spraw żydowskich.

Dlaczego ustąpił dr. Sołowiejczyk?

Jak już donieśliśmy, zgłosił dr. Sołowiejczyk swe ustąpienie z egzekutywy świat. organizacyi syon. Jak donosiła prasa syon., przyczyną ustąpienia miało być nieuwzględnienie żądania dymisyi szefa depart. politycznego organizacyi A. Steina. Dr. Sołowiejczyk żądał mianowicie jego dymisyi, uzasadniając to tem, że że p. Stein realizując uchwały kongresu i ostatniej konferencyi Komitetu Wykonawczego fałszywie uchwały te interpretuje.

W rozmowie z przedstawicielem Żyd. Ag. Tel., wyjaśnił dr. Sołowiejczyk w nast. sposób przyczyny swego urtąpienia: Jak wiadomo Komitet Wykonawczy powziął na swej sesyi październikowej rezolucyę odrzucającą Arab Agency i polecił egzekutywie by bezzwłocznie o tem zawiadomiła Colonial Office, ponieważ wedle informacyj dra Weitzmanna rezolucya ta miała wejść w tekst wydać się mającej Białej Księgi. Ponadto miał być opracowany (również dla ewent. opublikowania w Białej Księdze) memoryał, który wyjaśniał stanowisko organizacyi syon. wobec politycznej sytuacyi w Palestynie. Dlatego memoryału opracował Komitet Wykonawczy w kilkudniowych obradach szczegółowe tezy.

Polityczny departament egzekutywy, który miał te uchwały przeprowadzić, podał uchwalone rezolucye w sfałszowanej redakcyi do wiadomości publicznej co dopiero po energicznej interwencyi dra Sołowiejczyka zosstało skorygowane. Ponadto rezolucye Kom. Wykon. przez 16 dni nie wysyłano do Colonial Office i stało się to dopiero wskutek pisemnego ostrego urgensu dra Sol. — ale już po ukazaniu się Białej Księgi. Memoryał zaś dotąd nie został opracowany.

Gdy dr. Sołowiejczyk po porozumieniu się z większością egzekutywy i Rady Gospodarczej zażądał ustąpienia politycznego sekretarza p. Steina jako koniecznego wymogu sanacyi biura londyńskiego. Ponieważ jednak sprzeciwił się temu stanowczo dr. Weitzmann, uważał dr. Sołowiejczyk za stosowne zgłosić swe ustąpienie.

— **Wstrzymanie wysiedlania uchodźców z Rumunii.** Z Berlina donoszą: Dzięki staraniu kierownika urzędu emigracyjnego inż. Temkina oraz delegata Ligi Narodów p. Brünela rząd rumuński wstrzymał wysiedlanie uchodźców rosyjskich z Rumunii. Ostateczny termin pobytu uchodźców tych w Rumunii wyznaczony był pierwotnie na dzień 1. stycznia.

— **O antysemicką międzynarodówkę.** Na onegdajszem walnem zebraniu związku „Madziarów" w Budapeszcie wybrano nowy komitet centralny ze znanym antysemickim posłem Hottorem na czele. W mowie programowej oświadczył on, że ma zamiar połączyć się ze wszystkimi nacyonalistami państw europejskich, celem stworzenia białłej chrześcijańskiej międzynarodówki.

W najbliższym czasie zostanie zwołany do Budapesztu pierwszy kongres nowej międzynarodówki.

— **Deklaracya praw młodzieży.** Międzynarodowy Związek Pomocy Dzieciom, w skład którego wchodzą 22 organizacye narodowe ogłosił „Deklaracyę praw młodocianych". Deklaracya podkreśla, że wszystkie dzieci, bez różnicy rasy, narodowości i religii, mają prawo do „radości życia", że wszystkim młodocianym musi być zapewniona możność swobodnego rozwoju fizycznego i duchowego i że w ciężkich czasach powinno się przedewszystkiem troszczyć o dzieci.

Deklaracyę tę przetłumaczono i ogłoszono w 36 językach.

— **Żydzi austryaccy Żydom niemieckim.** Z Wiednia donoszą: Akcya ratunkowa na rzecz cierpiących głód Żydów niemieckich ześrodkowała się w nowoutworzonej organizacyi „Zentralstelle für jüdisch sociale Fürsorge", popierane przez wszystkie instytucye pomocy w Austryi.

Ostatnio przybyli do Wiednia również Żydzi z Saary, wydaleni przez francuską władzę okupacyjną za niemiecki patryotyzm t. zn. za obronę praw niemieckich robotników i urzędników, którzy pracowali pod ich kierownictwem.

— **Inż. Ruttenberg** z Palestyny bawi obecnie w Austryi, celem założenia towarzystwa z kapitałem 50.000 funtów szterlingów i zużycia go do celów jego planu elektryfikacyi Palestyny.

———ooo———

OD „PŁONĄCYCH SERC" (sensacyjna wczorajsza PREMIERA w kinoteatrach „APOLLO" i „LEW")

cały Lwów rozgorzał entuzyazmem zachwytu. Podziwiano powszechnie inscenizacyę Joe Maya, któregoż reżyserja odniosła całkowity tryumf. Również gra artystów, zwłaszcza Mia May, Eryki Glaessner, Jamingsa i Gajdorowa budziła ogólny podziw. W obu kinoteatrach ścisk panował niebywały, świadcząc o wybrednym guście naszej publiczności. »PŁONĄCE SERCA« są dalszym ciągiem słynnego cyklu »HRABINA PARYŻA« którego punkt najbardziej emocyonujący stanowi właśnie ten dramat. Wyświetlanie »Płonących serc« odbywa się w dalszym ciągu

W „APOLLO" początek o godz. 3., w „LWIE" o godz. 3·30

Międzynarodowe konsorcyum przemysłowe a bogactwa ziemne Polski.

(*) W związku z podaną onegdaj przez nas wiadomością w tej sprawie, dochodzą nas z Londynu dalsze informacye, że w sferach kapitalistycznych londyńskiej City, kursują przecie nadal i uparcie pogłoski, że ma powstać wielkie międzynarodowe konsorcyum finansowe, które planuje intenzywną eksploatacyę polskich bogactw ziemnych. Szczególnie interesującą jest ta okoliczność, że także i Włochy, które się ociągały od wszelkich wspólnych transakcyi finansowych z kapitałem angielskim i amerykańskim, obecnie zsolidaryzowały się z powyższym planem. Pierwszy propozycyę z strony włoskiej postawił znany Fiatkoncern, który zarządza olbrzymiemi fabrykami automobilowemi w północnych Włoszech. Koncern ów, który zapotrzebowuje olbrzymich ilości przetworów naftowych, chcąc zapewnić sobie stałe źródło dostaw tychże artykułów, zamierza przyłączyć się do akcyi wydzierżawienia terenów naftowych w Polsce.

Niemniejsze zainteresowanie się tym projektem okazała zbliżona do „Petroleum Oiltrust", grupa finansistów Ze strony angielskiej chce wziąć udział w tem przedsięwzięciu „Tow. Royal Dutsch". Tereny działania powyższych przedsiębiorstw miałyby być terytoryalnie podzielone, tak, by uniknąć jakiegokolwiek konfliktu w interesach poszczególnych grup.

Na szczególne uwydatnienie zasługuje fakt, że cały plan powstał ze źródeł prywatnych, podczas gdy czynniki oficyalne nie zajęły dotąd konkretnego stanowiska. Panuje ogólnie zapatrywanie, że i oficyalne czynniki nie sprzeciwią się temu projektowi, gdyż z planem powyższym łączą się intencye sanacyi międzynarodowych stosunków gospodarczych.

Jak donoszą każda grupa kapitalistyczna ma z początku inwestować w to przedsiębiorstwo po pół miliona funtów szterlingów. Suma ta ma później w miarę podwyższania się potrzeb przedsiębiorstwa ulegać stopniowemu podwyższeniu. Transakcye nie mają być ograniczone tylko do przetworów naftowych, ale ma też objąć i bogactwa mineralne Polski.

Starania finansyery angielsko-amerykańskiej znalazły — jak donoszą — dość przychylne echo w gospodarczych kołach Polski. Dlaczego jednakowoż tak głośno przez zagranicę roztrąbiane wiadomości nie znajdują potwierdzenia polskich kół finansowych niewiadoma.

Kronika.

TEATR WIELKI.

Sobota 3. »Noc Św. Mikołaja«.
Sobota 7. »Tubadur«.
Niedziela 3·30 »Betlejem Polskie«.
Niedziela 7. »Rigoletto«.

———ooo———

TEATR MAŁY.

Sobota 7. »Sprawa Kaiserac.
Niedziela 7. »Pokojówka szuka miejsca.

———ooo———

TEATR NOWOŚCI.

Sobota 7 »Królowa Montmartru«
Niedziela 7. Królowa Montmartru«,

———ooo———

Teatr „BAGATELA", Rejtana 3.

Od 17. grudnia nowy program: Część I. „Instytut dla samobójców", sketch w 1. akcie. Część solowa: Chita & Dolores — Windheim — Marski. Część III.: „Dyablik", farsa w 1. akcie. Początek o godz. 8-mej wieczorem.

———ooo———

KOMUNIKATY KOMITETU LOKALNEGO ORG. SYON.

— **„Pionierzy Haskali".** Staraniem K. C. org. młodzieży syon. m. Lwowa wygłosi dziś w sobotę, d. 29. b. m. o godz. 8. wiecz. w sali Koła Kobiet Żyd. (pl. Strzelecki) znany historyk żydostwa małopolskiego i redaktor „Wiener Morgenzeitung" odczyt p. t. „Pionierzy Haskali".

Bawiący obecnie czasowo we Lwowie Dr. Gelber jest autorem licznych wartościowych dzieł historycznych, z których dwa p. t. „Żydzi a powstanie z r. 1863" i „Z dwu stuleci" opuściły niedawno prasę.

Na odczyt zaprasza się organizacye młodz. syon. Wstęp wolny.

— **„Prorok Amos i jegoepoka".** Pod tym tytułem odbędzie się dziś o godz. 7,30 staraniem „Iwrii" odczyt prof. Majbluma w lokalu Tikwath-Zion (ul. Bernsteina 14). Wstęp wolny.

KOMUNIKATY.

— **Od Redakcyi. Z dniem dzisiejszym zastanawia się wszelkie bezpłatne ogłaszanie komunikatów bez względu na rodzaj i treść. Instytucye kulturalne i humanitarne zechcą się w każdym wypadku celem otrzymania ewentualnych zniżek porozumieć z zawiadowcami naszej administracyi.**

— **Z powodu przerwania połączenia telefonicznego Krakowa z Wiedniem depesz z Wiednia nie otrzymaliśmy.**

— **Dyrekcya Policyi we Lwowie przypomina:** 1) Zakaz używania sportu saneczkowego po ulicach i placach miasta Lwowa wydany przez Dyrekcyę Policyi rozporządzeniem z dnia 20. listopada 1919, do którego to celu służyć ma: a) droga prowadząca z tak zwanego Krasuczyna do ulicy Snopkowskiej, b)dalsze zbocza w parku im. Kilińskiego z wyjątkiem wszelkich zboczy od wejścia do tego parku aż do ruin, c) droga tak zwana Kisielki prowadząca z góry zamkowej do sanatoryum Kisielki.

2) Obowiązek oczyszczania chodników ze śniegu i gołoledzi oraz posypywania ich piaskeim lub popiołem. Winni przekroczeń pociągnięci zosatną do surowej odpowiedzialności.

— **Kredytowanie opłat telefonicznych wstrzymane.** Ministerstwo poczt rozesłało do podwładnych dyrekcyj zawiadomienie, aby natychmiast przerwały **kredytowanie opłat telefonicznych instytucyom społecznym, samorządowym i gminnym, a tembardziej osobomprywatnym.** Rozmowy będą mogły być kredytowane wyłącznie instytucyom państwowym.

— **Przystanek osobowy Pełkincie.** Z dniem 1. stycznia 1924, otwiera się między stacyami Jarosław i Przeworsk przystanek osobowy Pełkincie, dla ruchu osobowego i ograniczonego ruchu bagażowego. W przystanku tym zatrzymywać się będą tylko pociągi osobowe nr. 21, 22, 23, 26, 41 i 44, których szczegółowe rozkłady jazdy zawarte są w ściennym rozkładzie jazdy ważnym od 1. czerwca 1923.

— **Ku uczczeniu pamięci zmarłej matki mojej blp. Fradli Katz** żony Chaskla Katza, Lwów, składam niniejszem za inicyatywą i na ręce WP. Salomona **Langnasa** kwotę 300 milionów mk. — 300,000.000 a mianowicie na 1) Uzdrowisko w Dębinie 50,000.000 mk., 2) Talmud-Torę 50,000.000 3) Zakład sierót Melzerowej 50,000.000, 4) Szpital izraelicki 50,000.000, 5) Zakład sierót gminy żyd

ŚWIĄTECZNA PREMIERA

w kinoteatrach „MARYSIENKA“ i „KOPERNIK“ dowiodła, że komedjo-farsa w 6 aktach p. t. „ZRĘCZNY MUSZKIETER“, z

MAKSIEM LINDEREM

w głównej roli — posiada wysokie walory artystyczne. — MAKSIO rozwesela, porywa i wprowadza P. T. Publiczność w szalony humor. W audytorjum pełno radości i uciechy.

00.000, 6) Dom starców 25,000.000, 7) Ko-ne stołowanie w szpit. 25,000.000, 8) Ochronka Zborowskiej 25,000.000. Razem 300,000.000. rysokiem poważaniem **Abraham Schaechter**, emyśl. — Pieniądze do odebrania w admini-cyi „Chwili“.

— **Staraniem Żyd. Klubu Sportowego „Ama-y“** odbędzie się dnia 31. grudnia jedna w im rodzaju najbogatsza w niespodzianki — ta **Sylwestrowa** w sali posejmowej gmachu Skarbka. Początek o godz. 9-tej. Wejście od 10714
ny pl. Krakowskiego.

— **Konsulat Nikaraguy.** Na mocy rozporzą-enia prezydenta republiki Nikaraguy, skasowa-został honorowy konsulat Nikaraguy w War-wie.

— **Poseł szwedzki** w Warszawie Anckars-rd powrócił z urlopu i objął urzędowanie.

DNIA.

— **Samowola.** Jak już swego czasu donieśli-y pozwoliła sobie funkcyonaryuszka obsługu-a telefoniczną linię międzymiastową w Tarno-lu w niedzielę dnia 17. listopada między godzi-7 a 8 wieczorem na dwukrotne samowolne zerwanie rozmowy telefonicznej, prowadzonej linii Lwów—Tarnopol, ponieważ „po żydo-sku nie wolno rozmawiać“, a to mimo interwen-i przypadkowo przy tem obecnego posła dra osmarina.

Jak się dowiadujemy ten wypadek samowoli rzedstawiony został Ministerstwu Poczt, które sobnym okólnikiem stwierdziło dopuszczalność ozmów w języku żydowskim. Spodziewać się na-eży, że pani telefonistka tarnopolska zostanie ouczona, iż zmiana decyzyi ministerstwa nie le-y w granicach jej urzędowej kompetencyi.

oco skład 6,000.000 mk.

— **Napad rabunkowy pod Przemyślem.** Oneg-laj w nocy napadli trzej nieznani sprawcy na om Scheindli Bitter w Hołuszu pod Przemy-lem i zrabowali u niej biżuteryę oraz gotów-kę na łączną kwotę 5 miliardów mk. Wszczęte natychmiast śledztwo w tej sprawie, dało nega-ywny wynik.

— **Nareszcie raz.** Organa policyjne dokonały aresztowania w Mostach Wielkich szajki ban-dytów, która uzbrojona w karabiny i rewolwe-ry napadała na gościńcach na przejeżdżających kupców. Ostatnim ich łupem było 65 mil. mk. i 5 dolarów, które zrabowali u kupców, wraca-jących do Mostów W. W skład szajki bandyc-kiej wchodzili Wasyl Turka, Oleksa Karp, Grze-gorz Podbereźnik, Warwara Podbereźnik, wszy-scy ze Sielca, oraz Wasyl Rudy z Klimkowa.

— **Stała rubryka.** W poczekalni na dworcu głównym przytrzymano wczoraj wałęsającą się tamże służącą Stefanię Maj z Jankowic p. Ży-daczów, która trzymała na ręku nieżywe jedno-miesięczne dziecko, chcąc je widocznie gdzieś podrzucić. Zwłoki dziecka oddano do Instytutu medycyny sądowej, matkę zaś do aresztów pol.

———ooo———

PARYSKIE ŻURNALE TOALET balowych i wizytowych oraz wspaniałych futer na przyszły karnawał — przesuwać się będą w barwnych zdjęciach filmowych na uroczych, smukłych mo-delkach w kinoteatrach „Marysieńka“ i „Ko-pernik“ od soboty 29. bm. jako uzupełnienie do Maksia Lindera.

———ooo———

ZE ŚWIATA.

— **Udaremniony zamach na Maxa ks. Badenu.** Władze policyjne wykryły spisek polityczny, któ-rego celem było dokonanie zamachu na księcia Maxa badeńskiego. Dzięki energicznemu wystą-pieniu władz bezpieczeństwa zdołano zapobiec za-machowi, który miał być dokonany dziś. Trzy o-soby aresztowano.

— **Wrangel jedzie do Ameryki.** Wedle donie-sień z Belgradu gen. Wrangel opuszcza Jugosła-wią i udaje się do Stanów Zjedn. W kołach politycznych sądzą, że wyjazd ten pozostaje w związku z projektowanem nawiązaniem stosun-ków dyplomatycznych między Mugosławią a So-wietami.

— **Bałtyk zamarza.** Z Hamburga donoszą, że wskutek wielkich mrozów ruch w porcie zmniej-szył się. Kanał na Morzu Północnem zamarznię-ty. Żegluga na Odrze ustała zupełnie. Jak do-noszą ze Szczecina Bałtyk zamarza coraz więcej.

— **Zgon inż. Eiffla.** Z Paryża donoszą: Wczo-raj zmarł tu inż. Eiffel, twórca wieży Eiffla.

Z NOWYCH WYDAWNICTW.

— **„Twórczość Młodej Polski“** Nr. 2—3, za listopad—grudzień przechodzi z kwartalnika na wydawnictwo miesięczne. Na treść numeru składa się: Ku unarodowieniu twórczości polskiej — Ra-doslaw Krajewski. Romantyzm w życiu i sztuce — Zdzisław Brühl. Szkoła i sztuka — Marya Stagieńska. W noc grudniową — K. Gajewski. Baśń — Jagienka z pod Lublina. Na reducie — W. Łubieński. Poezya, Dział inicyatywy społe-cznej, Twórczość najszerszych mas, Dodatek Koła Lit.-Art. Uniw. Jagielońskiego, Omówienia kry-tyczne prac umieszczonych w Nr. 1. „Twórczości“ (Remigiusz Kwiatkowski, Radosław Krajewski i inni) oraz ilustracye. Adres Redakcyi: Warszawa, Podwale 4.

NADESŁANE.

WPanu Drowi Wolframowi, WPaniom Dro-wej Bernhautowej, komisarzowej Lilianowej, prof. Mościskierowej, naucz. Andermannównie, lek. dent. Feilowej, WPanom prof. Mościskierowej, Jó-zefowi Czaczkiesowi, Adolfowi Lifschützowi, Adol-fowi Spatzowi, jakoteż komitetowi koleżeńskiemu w Brodach za zajęcie się i współpracę przy urzą-dzeniu reduty na rzecz żyd. kuchni akad. składa gorące podziękowania

Wydział Twa akad. żyd. „Ognisko“ we Lwowie.

10738

SERDECZNE PODZIĘKOWANIE.

Wszystkim P. T. Paniom i Panom, którzy gorliwą i pełną poświęcenia pracą przyczynili się do osiągnięcia pięknego moralnego i ma-teryalnego rezultatu oraz wszystkim rodzicom, którzy raczyli swoją obecnością wraz z swoimi miluchnymi przyczynić się do upiększenia kostyu-mówki dziecinnej urządzonej dnia 26. grudnia b. r. na cel ociemniałych sierót żyd. ze wschodniej Małopolski, składa prezydyum i kuratorya Towa-rzystwa dla wspierania ociemniałych sierót żyd., **serdeczne podziękowanie i „Bóg zapłać“.** — Spe-**cyalne podziękowanie składamy kierownikom tań-ców dziecinnych pp. Fruchtmannównej, Pompe-chównej i p. M. Scheinowi.** 10748

Vertex

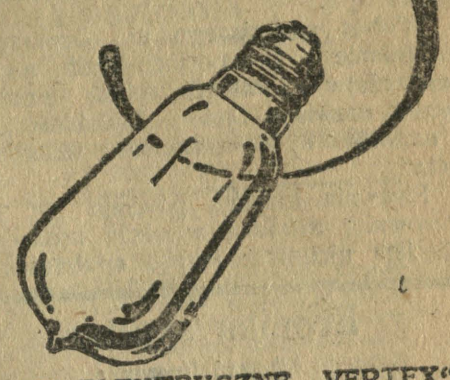

ZAKŁADY ELEKTRYCZNE „VERTEX“
WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA Nr 93.

Po powrocie z zagranicy

II. Koncert Ignacego Männa

bohaterskiego tenora opery lwowskiej z łaskawym współ-udziałem W. P. Drowej Korngut-Sucharowej, T. ści Ro-thównej, Klary Rosenthalównej odbędzie się w NIE-DZIELĘ 30 grudnia 1923, w wielkiej sali „DOMU NA-RODNEGO“ o godz. 7·30. SZCZEGÓŁY w PROGRAMACH.

BILETY wcześniej do nabycia w zakła-dzie art. fotograficznym »Rembrandt«, Lwów Pasaż Hausmana — a w dniu koncertu przy kasie od godz. 4. popoł. 07 2

Kwalifikowani nauczyciele

dla wszystkich przedmiotów obejmą posady w szkołach średnich. Oferty przez:
Lehrervermittlungsamt b. Jüd. akad. Phil. Ver.
WIEN IX. ZIMMERMANN PL. 8.

WIELKI KONCERT

z współudziałem
najznakomitszych sił artystycznych
urządza się na rzecz zakładu sierót wo-jennych przy ul. Janowskiej l. 78 w nie-dzielę 30. grudnia br. o godz. 11·30 g. w południe w sali Stow. „JAD CHARU-ZIM“, ul. Bernsteina 11. 10753

Szczupła ilość pozostałych biletów będzie do na-bycia przed koncertem przy kasie. 10753

Wydział Związku Żyd. Stud. Politechniki we Lwowie

składa niniejszem wyrazy serdecznego po-dziękowania Zarządowi „Klubu Towarzyskiego“ w Przemyślu, członkom lwowskiego koła amat. „Sztuka“ i tym wszystkim, którzy swoim u-działem przyczynili się do powodzenia zaba-wy w Przemyślu, urządzonej w dniu 25. bm.

WÓDKOMIERZE — CUKROMIERZE — KWASOMIERZE — TERMOME-TRY w drewnianej i mosiężnej oprawie we wszystkich wielkościach — TERMOMETRY maksymalne do aparatu mierniczego — TERMOME-TRY chemiczne i innych rodzajów — **WAGI** REYMANA do skrobji — **BARASZÓWKI — ŁUG — JODYNA — PAPIER** lakmusowy — **TABELE** redukcyjne najnowsze wydanie 1923 — oraz wszelkie artykuły gorzel-niane — polecają:

LEON APPEL i Ska, Lwów, Legionów 1.

Tel. 458. — Adres telegr.: „OPTYKA, Lwów“.

Dentystyczne ambulatoryum ludowe po cenach zniżonych dla sfer robotniczych i kolejowych
Kętrzyńskiego 21 (między Sokołem II. a szk. Konarskiego) ZA LEGITYMACYĄ NA RATY

Nazwiska w paszportach dzieci małżeństw rytualnych.

W związku z wątpliwościami, jakie nasuwa urzędom komunalnym polskim zagranicą ustalanie brzmienia nazwisk na paszportach osób wyznania mojżeszowego, ministeryum spraw zagranicznych poleciło stosowanie poniższych zasad.

Dzieci z małżeństw t. zw. rytualnych, żadnych skutków cywilnych nie powodujących, są uważane za nieślubne, wobec czego przysługuje im jedynie nazwisko matki; nazwiska ojca w żadnych dokumentach wówczas wymieniać nie należy Zmiana nazwiska może nastąpić w drodze prawnej, t. j. przez przysporobienie, uprawnienie, lub nadanie w drodze ustawy o zmianie nazwiska.

W odróżnieniu od uprawnienia „per subcequens matrimonium" przyznanie się do ojcostwa nie daje dziecku prawa do używania nazwiska ojca.

Wobec powyższego nie dopuszczalne jest wymienianie w paszportach osób, pochodzących z małżeństw rytualnych, obok nazwiska matki również nazwiska ojca z dopiskiem „false" lub po nazwisku ojca — nazwiska matki ze słowem „recte".

Pisownia nazwisk powinna być identyczna z pisownią, ustaloną w akcie urodzenia, z pominięciem nieuzasadnionych spolszczeń nazwisk.

Kronika sportowa.

Pogoń lwowska

wyjechała do Katowic, celem rozegrania trzech zawodów footbalowych z tamtejszą Dianą i L. F. C. Katowice.

Wyniki zagraniczne.

Hiszpania.

F. C. Real Societad (San Sebastian) — Rapid (Wiedeń) 2:1.

Powtórna klęska mistrza wiedeńskiego.

Rapid — F. C. Benefico (Lizbona) 2:1.

F. C. Barcelona — Sparta (Praga) 1:0.

Wspaniała gra obu drużyn wobec 30.000 widów. Sędzia Watson z Londynu.

Slavia (Praga) — F. C. Bilbao 9:2

Senzacyjne zwycięstwo Slavii nad obecnym mistrzem Hiszpanii. Drugie spotkanie tych drużyn, skończyło się dzięki współdziałaniu sędziego nierozegraną 4:4.

D. F. C. (Praga) — Sp. C. Iberia (Saragossa) 7:0.

D. F. C. — Real Societad (San Sebastian 3:1.

W osłabionym składzie pokonał D. F. C. dwukrotnego zwycięzcę Rapidu.

Vasas — F. C. Barcelona Res. 2:0.

F. C. Europa — Szombathely Sp. C. 2:1.

Szombathely Sp. C. — F. C. Tarragona 4:1.

Włochy

Padova — B. T. K. (Budapeszt) 3:1.

Bologna — Törekves 1:0.

Sportclub — F. C. Torino 2:1

Bołogna — Sportclub (Wiedeń) 2:1.

Makkabi (Berno) — F. C. Spezia 0:0.

Mimo technicznej i taktycznej przewagi musiała się Makkabi podobnie jak w spotkaniu z F. C. Legnano, zadowolić wynikiem bezbramkowym.

U. T. S. E. (Budapeszt) — Lombardia 2:1.

Unirea (Bukareszt) — Pisa 1:1

Jugosławia.

Sp. C. Jugoslavia — Morawska Slavia 9:0.

Admira (Wiedeń) — Sp. C. Jugoslavia 5:2.

Beogradski Sp. C. — Morawska Slavia 6:1.

Szwajcarya.

Vienna — Sportclub Freiburg 1:1

Vienna — F. C. Grasskoppers (Zurych)) 2:0.

Budapeszteński M. T. K. ekskrólewskim kurierem.

Mistrzowska drużyna Budapesztu M. T. K. wyjechała do Hiszpanii celem rozegrania kilku zawodów footbalowych. Podobnie jak w zeszłym roku, odwiedzą, członkowie tej ekspedycyi ekskrólewską rodzinę w Le Quioto, i wręczą arcyksięciu Ottonowi i jego rodzeństwu podarunki klubu i magnatów węgierskich.

Senzacyjna klęska Barcelony.

Eksmistrz Hiszpanii F. C. Barcelona, utraciwszy w tym roku mistrzostwo, wyzwał nowego mistrza F. C. Bilbao na dwa spotkania do Barcelony i w obu zwyciężył 3:0 i 5:0. Obecnie odbył osię w Bilbao spotkanie rewanżowe, które zakończyło się senzacyjną klęską Barcelony 5:2 i 6:0.

Zakaz publicznych meczów.

Ze względu na liczne ekscesy, powtarzające się w ostatnich czasach na boiskach sportowych Budapesztu, nosi się tamtejsza policya z zamiarem wprowadzenia zakazu publicznych meczów. Przed dwoma laty chwyciła się policya budapeszteńska tego środka i trwało kilka miesięcy póki Węg. Zw. Footbalowy uzyskał zniesienie tego zakazu (K.)

Kronika gospodarcza.

Podatek majątkowy.

— **Spis podatników.** Na podstawie ustawy z 11. sierpnia 1923 Nr. dz. ust. 94 i rozporządzenia min. skarbu nr. 123 o podatku majątkowym przystępuje Magistrat miasta Lwowa do sporządzenia spisu osób zamieszkałych i nie zamieszkałych we Lwowie, a posiadających w obrębie gminy miasta Lwowa, oraz do doręczenia osobom wciągniętym do spisu stosownych formularzy zeznania o majątku. W razie gdyby, który z płatników nie otrzymał takiego formularza do dnia 15. stycznia 1924, winien we własnym interesie zgłosić się sam po niego w odnośnym Komisaryacie dzielnicowym.

Spisy płatników sporządzać będą osoby upoważnione przez Magistrat i zaopatrzone w specyalne legitymacye. Płatnicy, którzy wciągnięci zostali do spisu i otrzymali formularze zeznań wraz z kartami, zobowiązani są dokładnie wypełnić zarówno zeznania, jak i karty, stanowiące istotną część składową każdego zeznania. Wypełnione i własnoręcznym podpisem stwierdzone zeznania oraz karty, winni płatnicy złożyć w odnośnym Komisaryacie dzielnicowym swego miejsca zamieszkania, bądź otwarte, bądź w zamkniętej kopercie, za pokwitowaniem odbioru najpóźniej do 31. stycznia 1924. Płatnikom przysługuje również prawo składania zeznań ustnie do protokołu w odnośnym Komisaryacie dzielnicowym.

— **Ustanowienie taryfy maksymalnej dla Lwowa.** Wskutek dalszej podwyżki cen Województwo ustanowiło z dniem 29. grudnia br. nową taryfę maksymalną: Mąka: za 1 kg. mąki pszennej 40 proc. 370 tys. mk., 55 proc. 290 tys. mk. Pieczywo: chleb (1 kg.) 200—180 tys. mk., bułka 20 tys. mk., Mięso: za 1 kg. mięsa wołowego 1,100 tys. mk., wieprzowego 1,000 mk., cielęcego 700 tys. mk., wołowego koszernego 1,500 tys. mk., cielęcego koszernego 800 tys .mk. Ceny mięsa bez dokładki o 20 proc. wyższe, ceny podrobiu o 40 proc. niższe od cen powyższych. Wędliny: za 1 kg. szynki 2,200 tys. mk., kiełbasek (chrzanówek), rolady i zająca 1 milj. 800 tys., kiełbasy 1700 do 1300 mk., Opał: za 100 kg. węgla górnośląskiego u hurtownika z dostawą do domu 4,100.000 mk., za 100 kg. węgla górnośląskiego w składzie prywatnym loco skład 4,400.000 mk., za 100 kg. węgla z Zagłębia jaworzniańskiego loco dworzec z wszelkiemi już opłatami 2,300.000 mk., za 100 kg. węgla z Zagłębia jaworzniańskiego loco skład 3,000.000 mk., za 100 kg. węgla z Zagłębia-jaworzniańskiego z dostawą przed dom 3,200.000 mk., za 100 kg. drzewa bukowego w polanach loco dworzec 1,400.000 mk., za 100 kg. drzewa bukowego w polanach z dost. do domu 1,800.000 za 100 kg. drzewa bukowego rębanego loco skład 1,960.000 mk., za 100 kg. koksu górnośląskiego

Zwaloryzowana taryfa pocztowo telegraficzna.

Opłata za zwykły list wynosić będzie według nowej taryfy 10 centimów, opłata za telegram, najniższa — 80 centimów, jedno słowo — 8 cent. W ogólności taryfa zostanie podwyższona 4 do 5 razy w stosunku do obecnie obowiązującej.

Podatek giełdowy.

Z dniem 26. grudnia br. weszła w życie ustawa z 5. grudnia 1923, podwyższająca podatek giełdowy, a mianowicie od sprzedaży akcyi na 8 pro mille, przy emisyi akcyi 4 pro mille. Stawka podatku od papierów o stałe oprocentowaniu wynosi nadal 1 pro mille. (Pa

Stała jednostka w obliczaniu danin publicznych

Z dniem 1. stycznia 1924 wchodzi w życ ustawa z 6. grudnia 1923 o jzastosowaniu stałej jednostki do obliczania danin publicznych W myśl art. 1 tej ustawy, stała jednostka z stosowaną zostanie do podatków, opłat, kar, grzywien oraz wszelkich innych świadczeń o charakterze publiczno-prawnym na rzecz skarbu państwa. Departament budżetowy min. skarbu ro zesłał do wszystkich ministerstw prośbę o bezzwłoczne przygotowanie potrzebnych rozporządzeń wykonawczych w zakresie działania danego ministerstwa. Powyższy sposób ma ułatwić stabilizacyę dochodów państwowych w dziedzinie dochodów znajdujących się pod bezpośrednią administracyą ministerstwa skarbu, jak również dochodów prawno-publicznych, preliminowanych w budżetach wszystkich innych ministerstw.

Przemysłowcy japońscy w Polsce.

W początkach stycznia przybywa do Warszawy na dwu miesięczny pobyt grupa przemysłowców japońskich z p. Madsudą na czele, celem nawiązania stosunków handlowych między Polską a Japoiną.

Biuletyn Izby handl. i przem. we Lwowie.

Nowe opłaty wywozowe.

Rozporządzeniem z dnia 1. grudnia 1923 (Dz. U. Rz. P. Nr. 127) wprowadzono opłaty wywozowe na ziemniaki w wysokości 70 proc. zysku wywozowego. Rozporządzenie to stosuje się do wszystkich transakcyi zawartych po dniu 31. października 1923.

Dostawy rządowe

D.O.K. w Brześciu n. B. rozpisuje dostawę sprzętów kwaterunkowych dla wojska. Termin do wnoszenia ofert upływa z dniem 3. stycznia 1924 r. godz. 14.

Bliższych informacyi zasięgnąć można w biurze Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie

Targi i Wystawy zagraniczne.

V. Wystawa Międzynarodowa w Brukseli odbędzie się od 1—16 kwietnia 1924.

Międzynarodowy Targ próbek w Lyonie odbędzie się w czasie od 3—16 marca 1924. Zastępstwo polskich firm na targach lyońskich pragnie podjąć się firma French Export and Import Office w Lyonie. 19 rue Gentil.

———ooo———

!! Nareszcie !!

SPOKÓJ i CISZA W BIURACH

!! Nareszcie !!



Nowy model Nr. 12.

„CICHY REMINGTON"

to najlepsza maszyna do pisania pisze — cicho i ma »idealne uderzenia«. —

TOW. BLOCK-BRUN SP. AKC.

Warszawa, Hotel Bristol. Lwów, Pasaż 11.

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 28. grudnia.

Na giełdzie z powodu dużej podaży kursu tylko lekko zwyżkowe. Obroty liczne. Popyt za papierami arbitrażowymi. Niekotowane nacgół utrzymana. Podaż zwiększona. Tendencya zwyżkowa. Usposobienie b. ożywione .

W szczególności płacono: Hipoteczny 1825 1850. 1840, (1700), Pokred. 235, 220, 245, 250

825, Przemysłowy 930, 935, 940
B. K. B. K. 360, 375, 380, 390
420, 425, Browary 37500, 38000
9600, 9650, 9625, 9700, Cegiel-
2275, Gafota 450, 400, 405, 410
2950, 2900, 2925, Karpalit 1580, 1850
875, 825, 900, 850, 890, Oikos 9500
10000, 9000, 9600, 1005, 10050 10100
9850, Parowozy 1125, 1150, 1200, 1100
Siersza g. 17250, 17500, 17000, Nafta
1025, 990, P.T.B. 230, Rakszawa 9800
400, 425 ,Tespy 9600, 9650, 9675, 9700
Zieleniewski 30000.

w akcyach niekotowanych: Azot 750
Chybie 17500, 17750, dr. 18500, 19000
Czechowice 310, 315, Elektr. n. S.
260, Gazociągi 702, 725, Jaworzno
dr. 71000, 70000, 69750, 70000, Gazy
67500, 67000, Len 2100, 2050, 2025
1950, Lokomotywy 1025 ,1000, Nitrat
cker 1500, 1900, Schoen 140000, 141000
200, 210, Węglówki 33, 32.5, 32, 31.5
tor 500, Brugger 1400, Gazolina 2425
2350, Foresta 1050, 1075, Lesienice 2550
sz 1600, 1550, Radziwiłł 2400, 2425, 2450
w Kr. 1900, Hydropol 80, 90, 85, Za-
200, 600, 300, Przem. drzewny Stani-
50.

alutowe notowania pozagieldowe.

Lwów, 28. grudnia.

am. 6900000, Dol. kan. 6500000, Kor.
190000, Fr. fr. 330000, Fr .szw. 1160000
300000, Guld. hol. 2500000, Liry wł.
Lei rum. 30000, Funty 29000000, Praga
Czerniowce 32000.
to: 20 kor. 28000000, 20 mk. 30000000
30000000, 10 rbl. 38000000.
b ro: Kor. 450000, 5 kor. 2200000, flo-
50000, ruble 2000000, kopiejki 100000.

Giełda krakowska.

(Cyfry w tysiącach).

ków, 28. 12. (Pat). Pol. B. Przem. 950
Powsz. Kred. 230, 260, B. Komercyalny
małopolski 1500, 1700, B. spół. zarob.
Ziemsk. B. kred. 500, Tohan 440, 490,
35, 36 i pół, Pharma 900, 960, Br. Rol-
220 ,230, Polski Glob 135, 145, Żegluga
, Zieleniewski 30500, 31000, Cegielski 2200
rzebinia masz. 1475, 1560, Parowozy 1100
ohn i Zieliński 850, 950, Pocisk 1500, 1700
cement 39500, 40000, Siersza górn. 17500
Tepege 7300, 7500, Nafta 890, 940, Pezet
okucie 720, 780, Strug 2650, 2750, Synd.
70 ,280, Trzebinia tłusz. 7500, Krakus 2300
Ćmielów 3100, Siersza elektr. 450, 500,
ów 10200, 10550, Niemojowski 1000, 1050
i 3000, 3500.

Giełda warszawska.

arszawa. 28. 12. (Pat). Dolary St. Zjedn.
Belgia 282, Holandya 2389, Londyn 27100
k jak gotówka, Paryż 317 i pół, Praga
zwajcarya 1092 i pół, Wiedeń 87,65, Franki
1215400, 8 proc. pożyczka 9650, milionów-
, franki franc. 317.

arszawa. 28. 12. (Pat). Bank dysk. 7 i
ank handl. 7 i ćwierć, B. dla h. i p. 3150
hodni 5300, B. Małop. 1900, Przem. Lwów
Powszechny kred. 270, Pol. handl. w Pozn.
Zjedn. ziem polsk. 1975, Zw. spół. zarobk.
B. zw. ziem. 525, Wil. b. handl. 265, Ce-
430, Sole potasowe 10, Kijewski 7600, Spies
Puls 850, Wildt 1300, Chodorów 11500,
k 1750, Częstocice 7700, Gosławice 3900 Mi-
w 3600, Warsz. tow. fabr. cukr. 12 i pół,
625, Łazy po 50 sztuk 420, Drzew. przem.
1150, Cegielski 1750, Fitzner 15, Lilpoop
Modrzejów 26 i pół, Norblin 2500, Ortwein
, Ostrowieckie 34900, Parowozy 1300, Pocisk
Rohn 1150, Rudzki 4900, Starachowice 8200
binal 1525, Unia 22 i pół, Ursus 3600, Zie-
wski 30, Zjedn. masz. 1250, Żyrardów 690
Belpol 120, Borkowski 1525, Jabłkowscy 580
bal 200, Skup skór 215, Synd. roln. 4900,
nina 175, Żegluga 3450, Zach. Tow. 400, Ćmie-
3250, Elektryczność 5250, Pol. tow. elektr.
Kabel 1850, Kluczewska fabr. pap. 2550, Pol.
m. kor. 325, Mirków 5750, Nafta 1000, Pol.
m. naft. 1600, Nobel 2350, Lenartowicz 290
elnik 1200, Siła i światło 2075, Spirytus 9700
erbusch 8500, Konopie 1600, Brown Boweri
, Przem. leśny 370.

Za uczciwą usługę i rzetelną wagę ręczę.

Węgiel górnośląski

z pierwszorzędnych kopalń dla opału domowego i celów przemysłowych, **Koks Zabrzeski** dla kowali, odlewarń i centralnych ogrzewań, oraz 1072

Suche drzewo bukowe rąbane, niżej cen maksymalnych w każdej ilości dostawa do domów w tychmiast fi ma

H. ROTHMAN, Lwów, Jachowicza 17.

SKŁADY JANOWSKA 10.

TELEFON 434.

—:— Uwaga: Wielkim Pp. Przemysłowcom udzielam kredytu. —:—

Giełda zurychska.

Zurych, 28. 12. (Pat). Holandya 217, N. Jork 571.25, Londyn 24.86, Paryż 29.30, Medyolan 24.80, Praga 16.70, Budapeszt 0.0302 i pół, Belgrad 3.47 i pół, Sofia 4.05, Warszawa —.—, Wiedeń 0.008075, Madryt 74.75, Bruksela 25.90, Kopenhaga 101.50, Sztokholm 150.75, Chrystjania 84.50.

Bankverein notował dziś nieoficyalnie Warszawę 0.000050 — 0.000125, Berlin 0.0130 — 0.0140 za 10 miliardów.

Giełda wiedeńska.

Wiedeń, 28. 12. (Pat). Amsterdam 26870 Belgrad 800, Berlin 15.78, Bruksela 3204, Budapeszt 367, Bukareszt 363, Chrystjania 10380, Kopenhaga 12680, Londyn 308000, Madryt 9130 Medyolan 3064, N. Jork 70935, Paryż 3612, Praga 2072, Sofia 498, Sztokholm 18520, Warszawa 95—101, Zurych 12415.

Wiedeń, 28. 12. (Pat). Losy tureckie 440, Prioritety 562, Anglobank 352, Bank związk. 235 B. obrotowy 161, B. związk. kred. 449, Austr. zakł. kred. 344.9, Bank depoz. 87, Laenderbank 380, Merkury 209.5, Unionbank 352, Żiwnostenska 929.9, Kolej północna 20.700, Kolej lwowsko-czern. 355, Koleje austryackie 855, Kolej południ. 208.9, Alpiny 776, Krupp 479, Tow. górn. hutn. 6400, Huta Poldi 940, Praskie tow. żel. 2385, Rima 239.5, Skoda 1379, Silesia 84, Apollo 890.5, Fanto 4300, Zieleniewski 350, Karpaty 539.9, Galicya 26850, Schodnica 1520, Siersza 190.

Giełda berlińska.

(Cyfry w milionach).

Berlin, 28. 12. (Pat). Amsterdam 1,596000, Bruksela 189.525, Włochy 183740, Londyn 18254250 N. Jork 4,189.500, Paryż 216966, Szwajcarya 738150, Wiedeń 59451, Praga 123191, Belgrad 47481.

Paryż. (Pat). Na giełdzie tut. kurs dolara i funta szterl. wczoraj obniżył się. Dolar spadł z 20 na 19,62, funt szterl. z 86.75 na 85,17.

Z giełdy zbożowej.

Lwów, 28. grudnia.

Ruch na giełdzie słaby, ogólny obrót zwyż 50 ton. Transakcye w życie, owsie, grochu pół Victoria. Podaż słabsza przy silniejszym popycie. Zaofiarowanie grochu przy słabem zainteresowaniu. Tendencya zwyżkowa — uspósobienie spokojne.

Pszenica krajowa 73/74 ex 1923 19000000 — 20000000, żyto małop. 68/69 ex 1923 11400000 — 11700000, jęczmień małopolski browarn. 11000000 — 11500000, owies małopolski 44/45 ex 1923 — 10000000—10500000, groch pół Victoria 3400oooo—35000000. mąka pszenna 40 proc. „0“ 40000000 mąka pszenna 55 proc. „1“ 30000000, mąka pszenna 70 proc. „4“ 25000000, mąka żytnia 60 proc. „0“ 25000000, mąka żytnia 70 proc. „1“ 22000000, (typy młyny lwowskie loco Lwów brutto za netto łącznie z workami), otręb pszen. netto bez worka 7000000, otręb żytni netto bez worka 6000000. (Ceny szacunkowe bez transakcyi).

NADESŁANE

Rózia Reichmanówna — Izlo Blaustein
Zbaraż Siniawa
zaręczeni w grudniu 1923. 10728

Isak Neumann — Nora Rauer
Probużna Tarnopol
zaręczeni w grudniu 1923. 10729

Z okazyi zaręczyn naszego szwagra p. Isaka Neumanna z p. Norą Rauerówną, gratulujemy serdecznie i życzymy jasnej przyszłości — M. Halpern i Natan Ringel.

Z okazyi zaręczyn p. Adolfa Schwarzwalda, Lwów z p. Idą Eisenberg, Kowel gratulują serdecznie Norbertowie Schwarzwaldowie.

Z okazyi zaręczyn członka naszego Wydziału kol. Maksymiljana Steigera z kol. Manfredą Meller składa serdeczne życzenia 10736 Wydział Twa Akad. żyd. „Ognisko“ we Lwowie

DROBNE OGŁOSZENIA.

POMOC LEKARSKA.

Dr. ANNA KOGUTOWA
ordynuje w chorobach skórnych i wenerycznych od godz. 3—4
MIESZKA OBECNIE ul. FRIEDRICHÓW 8. parter.

RÓŻNE.

Tele-kurs, korunki, wsawki motywy wyuczam. Fr niszkańska 7. drzwi 7 0733

Mikołaj Szczur rolnik z Chiazewic p. Rudki, urodzony w 1895 roku zgubił książkę wojskową w dr dzo do Warszawy, którą unieważnia. 0741

POSAD POSZUKUJĄ.

Korespondent polsko-niemiecki, energiczny, z kilkuletnią praktyką biurową, doktor praw, poszukuje posady. Pośrednictwo dobrze wynagrodzę. Z łoszenia pod »Rzutkie do administracyi.

Asystentka farmacyi p szukuje posady. Lusia Lenart. Żurawno. 070

WOLNE POSADY.

Koncypient rutynowany na prowincyę poszukiwany. Dr. Be ger, Lwów, Murarska 9. 0727

Zdolny buchalter i bilansista z branży manuf. zostanie natychmiast przyjęty. Zgłoszenia do administracyi pod »Natychmiast« 0704

PRAKTYKANTA handlowego do składu elektrycznego przyjmie firma Henryk Sonnenschein, Sienkiewicza 8. 1711

Adwokat Dr. Segal w Rawie poszukuje rutynowanego koncypienta i solicytatora. 0737

Poszukuję praktykanta piszącego na maszynie po polsku i po niemiecku bezwarunkowo bezbłędnie i biegle. Oferty złożyć w administracyi pod »Lotos«. 0747

Panna pisząca biegle na maszynie ze znajomością buchalteryi natychmiast poszukiwana. Reflektuje się tylko na siłę rutynowaną. Zgłoszenia osobiste ze świadectwami: »Lignopan« Batorego 6, IV. piętro. 0739

INTERESA I ANDLOWE

Do obs ernego lokalu w centrum handlowym i kapitałem, poszukuje się spólnika fachowca branży konfekcyi, galanteryi lub jakiegoś innego przedsiębiorstwa, celem założenia hurtowni Kapitał 12 wymagany. Zgłoszenia pod »K. G.« d administracyi. 0640

MIESZKANIA-LOKALE.

Uczciwy i kat Bu rowy, frontowy, telefon, przedpokój, spółka niewykluczona. Zgłoszenia »Centrum« Administracya. 0702

Poszukuje się lokalu suterynowego jasnego z możliwością korzystania z elektryki i gazu przynajmniej o 8 ubikacyach nadającego się na fabrykę galanteryi bl szanej. Zgłoszenia do administracyi pod »Fabryczny«. 0715

Drohobycz. Realności, mieszkania i lokale w wielkim wyborze do nabycia. Friedman, Drohobycz, Marvacka. 0731

Urzędnicza rodzina przyjmie na wikt i mieszkanie studenta lub studentkę z zamożnego domu. Ulica Tarnowskiego 32. II. p. na lewo. 0743

MAŁŻENSTWA.

Kawaler lat 43 były urzędnik (nafciarz) posiadający kilkudziesięciu miliardowy majątek w nieruchomościach, dobrego charakteru i z dobrej rodziny pragnie poślubić szlachetną, ładną i gospodarną pannę lub wdowę do lat 35, której rodzice przyjęliby go jako współpracownika do swego interesu, lub też posiadała własny interes. Nieanonimowe, poważne zgłoszenia do Chwili pod »Poważny«. Szadchen może się zgłosić.

KTO pragnie się ożenić lub wyjść za mąż, niech z zaufaniem zwróci się do firmy Felicya w Nowym-Sączu, skrytka pocztowa 12a. Dołączyć znaczki na odpowiedz. 98.9

Pończochy TYLKO PIERWSZEJ JAKOŚCI po cenach prawdziwie bezkonkurencyjnych poleca **S. Feder**, Lwów SYKSTUSKA 7. Uwaga na firmę S. Feder i Nr. domu Sykstuska 7.

„IHIG“

Międzyn. Handlowe i Przemysłowe Tow. Sp. z ogr. odp.

Dostarcza: Motory Diesla, turbiny wodne Francisa, kompl. urządzenia młynów o wysokiem i niskiem mlewie Walce oryg. Daverio & Cie Zurych — Łuszczarki Mars patent Kaspar Senice. Oryg. szwajcarską gazę młynarską marki Reiff Frank ltd.

LWÓW
Fredleskiego [illegible]
Telefon 413.

FABRYKA MASZYN MŁYŃSKICH
M. KANAREK Sp. z ogr. por.
w KRAKOWIE, ul. Mazowiecka l. 35. filia Lwów, SŁOWACKIEGO 16. Tel. 12.54

POLECA: Maszyny młyńskie wszelk rodzaju po cenach przystępnych. — stawy walcowe i sita płaskie (Plan oryginalne szwajcarskie firmy Bü Kosztorysy bezpłatnie.

OGŁOSZENIA.

DRUKARNIA LWOWSKA
WE LWOWIE, ul. KOPERNIKA 11
TELEFON 831.
Posiada: maszyny rotacyjne, pospieszne, do składania, — stereotypii etc. — Wykonuje: czasopisma, dzieła, prospekty, druki bankowe i kupieckie, afisze, tabele, etc. w różnych językach. - - po cenach umiarkowanych.

DRZEWO OPAŁOWE
bukowe, rębane po 17.000.000 Mkp.
WĘGIEL GÓRNOŚLĄSKI
po 35.000.000 Mkp. za 1.000 kg. wraz z dowozem przed dom dostarcza „TERMA“ Ska z ogr. odpow.
we Lwowie, ul. LELEWELA 5 (obok placu Akademickiego). Telefon 169. — Ceny ważne do 3. stycznia 1924 r.

Papier pakowy
WORECZKI PAPIEROWE z dru lub bez, worki reklamowe najtani nabycia w fabryce
„Excelsior“, Lwów, Zamarstynow

OLKA POŃCZOCHY BALOWE
LWÓW RYNEK 35 w wielkim wyborze kolorów.

Na sezon karnawał
JEDWABIE, AKSAMITY, we wielkim ze, WYPRAWY ŚLUBNE stale na s poleca
T. FUHRMAN, Skarbkowska 23.



Palma

Nie na tanią cenę le na jakość
musicie baczyć kupując obcasy gumowe. Żądajcie od swego szewca wyraźnie obcasów i podeszew gumowych PA
Palma - Kauczuk Spółka z ogr. odp. Kraków, Grodzka 60. Tel. 4212.
SKŁAD HURTOWY
we Lwowie, ul. Żółkiewska 30. — Tel.

KAMIENIE MŁYŃSKIE
Generalne zastępstwo na oryginalne francuskie „LA FERTÉ SOUS JOUARRE“, oraz wszelkie przybory młyńskie
Frieda Brandes, Kołomyja.
Rok założenia 1885. 10681

Ważne dla P. T. KUPCÓW!
Zakładam księgi handlowe, sporządzam bilanse oraz przeprowadzam stałą lub czasową kontrolę. 10722
Zgłoszenia pod „KSIĘGI“ do Administr. „Chwili“.
—o o—

Do sprzedania
Grunta w dzielnicy Łyczakowskiej (tzw. lasek cesarski) Lonszanówka i grunta naprzeciw dworca Łyczakowskiego w obszarze około 30 morgów. Bliższych wyjaśniem i oferty od reflektantów przyjmuje kancelarya adw. Dra Landesa, Lwów, ul. Romanowicza l. 11. 10726

NAUKA I WYCHOWANIE

2. stycznia rozpoczyna się dwumiesięczny kurs buchalteryi. Lonker, Objazd 2 A między 2—3. 0742

KUPNO. — SPRZEDAŻ

Las rębny jodłowo-bukowy 980 morgów w środkowej Małopolsce do sprzedania, Friedman, Drohobycz Mariacka. 078

ZGUBIONO.

Zgubiono. Odnośnie do notatki zamieszczonej w numerze wczorajszym »Chwili« (kronika) zaznaczam że zgubioną przezemnie książeczkę wojskową unieważniam. Filip Bachwitz, zegarmistrz, Lwów, Sykstuska 28. 0752

Wytwórnia szelek i artykułów gumowych
mająca we Lwowie około 40-tu stałych odbiorców
poszukuje miejscowego zastępcy z branży galanteryjnej,
który cieszy się sympatyą szerszego koła kupców hurtownych i detalistów.
Bliższy adres w Administracyi. 10351

ANDRE
pl. Marjacki 9.
CENY ŚCIŚLE STAŁE!

Wyłączna sprzedaż pierwszej marki franc. **kapeluszy i cylindrów**
DELION - Paryż POLECA
Specjalny Magazyn Mód

ANDRE
pl. Marjacki 9.
CENY ŚCIŚLE STAŁE

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Heschel „Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika

Nr. 1722 Lwów, poniedziałek 31. grudnia 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3. I. p. KONTO P.K.O. 142.254

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Telefon dzienny 322 nocny 831.

Cena egzemplarza 100.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 2,500.000 Mk., zam. 2,800.000 Mk., zagr. 3,250.000.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszpaltowy milim. 15.000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszpaltowy milim. 45.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 48.000 Mk., w tekście i przed kroniką 75.000 Marek, ogłoszenia na pierwszej stronie 90.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 60.000 Mk., najmniej 10 wierszy 600.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 10.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespondencya, kupno-sprzedaż 14.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 30,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 15,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 90,000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

WAŻNE DLA HURTOWNIKÓW!
Pończochy, rękawiczki, trykotaże, guziki, nici wszelkie towary galanteryjne po cenach bezkonkurencyjnych poleca:
KLEINER, WIESENTHAL i BLEICH
Furmańska 4.

Dzisiejsza „Chwila" przynosi:

Stan mieszczański sam pozbawił się wpływu.
Teatry paryskie (fejleton)
Syoniści Polski żądają ustąpienia sekretarza Strina.
Gospodarcza odbudowa Nadrenii.
Wycofanie wojsk francuskich z terenów okupowanych.
Widmo wojny rosyjsko-angielskiej.
Wyrok czy proklamacya „Rozwoju".

Czy istnieje w Polsce stan mieszczański?

Pytaniem tem możnaby właściwie zainaugurować dyskusyę albo rozprawę naukową na temat układu i rozwoju klas społecznych na ziemiach polskich a rozpocząwszy od zamierzchłych czasów przedhistorycznych przechodzić wiek za wiekiem, epokę za epoką i wykazywać, jak to w Polsce stan mieszczański powstawał, rozwijał się, wzrastał w dobrobyt, potężniał, aż wreszcie....

My jednak nie historycznie dyskutować, ale od tego „wreszcie" rozpocząć chcemy w tem miejscu. Czy istnieje dziś w Polsce, i jaką rolę odgrywa, jakie znaczenie posiada stan mieszczański? Pytanie to wydaje się może trochę naiwnem. Naturalnie, że istnieje! Tyle się przecież o nim mówi i pisze i dla niego robi! A znaczenie chyba posiada niemałe, skoro się tyle o nim mówi i pisze i dla niego robi! Wszak stworzono specyalną ideologię dla zbudowania i wzmocnienia polskiego stanu mieszczańskiego! Ktoby tak z treści rozwojowej agitacyi i mów wyborczych chciał wyrobić sobie przekonanie o znaczeniu i cenności stanu mieszczańskiego w Polsce, niemałego by nabrał respektu.

Cyfry ostudzają już nieco zachwyt, ale przecież całkiem go nie gaszą. Na 27 milionów mieszkańców Polski wedle statystyki przeszło 65 prc. zajmuje się rolnictwem. To jest stan włościański. Pozostaje około 35 proc. na miasta i centra przemysłowe. Z tych 35 proc. jednak nie wszystko zalicza się do stanu mieszczańskiego. Robotnicy i proletaryat sami nie chcą się do niego zaliczać. Potrąćmy 12 proc. a nawet 15 proc. na ich rzecz. Pozostaje okrągło około 20 proc. na mieszczan. Niezbyt to wielka, ale przecież pokaźna cyfra.

A jak wygląda rzecz w Sejmie? Rolnicy posiadają 2, dziś nawet 3 potężne kluby, licytujące się w zapale bronienia interesów warstwy rolniczej. Robotnicy posiadają 2 silne kluby, (nie licząc komunistów), przypatrujące się wszystkiemu przez pryzmat doli robotniczej. Nawet wielka własność miała zdobyć sobie przewagę w jednym klubie. A mieszczanie? Ci klubu własnego nie mają. O ile znajdują się w Sejmie, porozrzucani są po różnych klubach. Domeną ich powinnyby być kluby, powstałe z ósemki, która przecież lwią część swych mandatów zdobyła w miastach. Przypatrzmy się jednak ich składowi. Na 98 posłów Związku ludowo-narodowego jest 18 rolników, 10 ziemian, 1 robotnik, 3 inżynierów, 9 urzędników, 12 profesorów, 5 nauczycieli ludowych ,4 duchownych, 19 dziennikarzy, 3 lekarzy, 6 prawników i 6 przemysłowców i kupców, 7 zawodu nie podało. Na 42 posłów Chrześciańskiej demokracyi jest 2 rolników, 5 robotników i rzemieślników, 2 profesorów, 2 nauczycieli, 4 duchownych, 4 prawników, 7 dziennikarzy, 2 nie podało zawodu. Na 28 klubu Chrześciańsko-narodowego jest 5 rolników, 3 ziemian, 1 technik, 2 profesorów, 2 nauczycieli, 5 duchownych, 2 prawników, 1 dziennikarz, 2 przemysłowców, 2 wojskowych, 3 zawodu nie podało. Ogromną przewagę w tych 3 klubach ma zatem element rolniczy i urzędnicy. Żywioł ściśle mieszczański, jeśli się nawet doliczy doń wolne zawody, stanowi wszędzie znikomą mniejszość.

Z wszystkich klubów tylko Koło Żydowskie wykazuje olbrzymią przewagę, niemal jednolitość żywiołu mieszczańskiego. W klubach innych mniejszości przeważa element rolniczy, z wyjątkiem klubu niemieckiego, w którym panuje mniej więcej równowaga między żywiołem rolniczym, urzędniczym a mieszczańskim.

Stąd ten paradoksalny objaw, że w państwie, w którem na ulicy tyle hałasu się robi w sprawie podniesienia stanu mieszczańskiego i o to podniesienie prowadzi walkę pod hasłem rugowania Żydów, jedynymi rzeczywistymi obrońcami

Jak będzie wyglądał Nadreński Bank Emisyjny

Kolonia. (Pat). Statut nowego nadreńskiego banku emisyjnego został przedłożony do rozpatrzenia rządowi niemieckiemu, jakoteż komisyi międzysojuszniczej. Kapitał banku ma wynosić **6 milionów dolarów** i ma być pokryty do wysokości 75 proc. dolarami, zaś reszta akceptami handlowymi opiewającymi na marki reńskie. **Marka reńska będzie miała wartość 1/10 dolara** i będzie wydawana tylko w zamian za pełnowartościowe dewizy z wykluczeniem marki papierowej.

Głównym celem banku jest **uchwycenie zasobu dewiz wielkiego przemysłu** nadreńskiego i **spożytkowania go w formie marki reńskiej**, jako obiegowego środka płatniczego o pełnej wartości. Drugim zadaniem banku ma być **ułatwienie finansowania importu** surowców z zagranicy.

Prezydentem banku będzie Niemiec, wiceprezydentami Francuz, Niemiec i Belgijczyk (po jednemu). Oprocentowanie kapitału zakładowego jest ograniczone statutowo do 6 proc.

Przewidziany jest udział kapitału niemieckiego do 50 proc., francuskiego do 30 proc., belgijskiego do 10 proc. Resztę zaś ma objąć kapitał holenderski i szwajcarski.

*

Berlin. (AW). „Frankf. Zeitg." donosi z Zagłębia Ruhry, że wśród wojsk okupacyjnych krążą uporczywe pogłoski jakoby z dniem 11 stycznia nastąpić miało wycofanie większej części oddziałów wojskowych francusko-belgijskich.

———ooo———

Wielka mowa Mac Donalda w Szkocyi.

Londyn. (Pat). Otrzymano tutaj ze Szkocyi szczegółowe wczorajsze przemówienie leadera Labour party.

Powiedział on między innemi: W związku z tem, co się mówi o warunkach, w jakich stronnictwo moje objęło ster rządu, jak również wobec faktu, że Labour party byłaby w ogromnej mniejszości w Izbie gmin, muszę zaznaczyć, że **znaczenie Labour party nie polega jedynie na ilości zwolenników, lecz na charakterze swoich ideałów i działalności społecznej oraz na programie** przyszłej swej działalności.

Jestem pełen dobrej nadziei — powiedział Macdonald — że stronnictwo moje będzie raczej cieszyło powodzeniem w swoich zamierzeniach i że zdoła wypracować praktyczny program w najważniejszych kwestyach.

Do takich kwestyi zalicza mowca **rozwiązanie problemu bezrobocia, podatek od kapitałów i sprawę wolnego handlu.**

Po wyłuszczeniu programu, **zwrócił się Macdonald z apelem zarówno do konserwatystów jak i liberałów, by stronnictwa te, głosując za lub przeciw, wzięły na siebie odpowiedzialność za dalsze losy kraju.**

*

Londyn. (Pat). Polradio. Ramsay Macdonald wygłosił drugie przemówienie w jednem z miast Szkocyi. Leader Labour party podniósł tym razem zasługi Ligi Narodów. Mowca **solidaryzuje się z postulatami Ligi Narodów i zapowiada poparcie tej instytucyi.**

———ooo———

KAMIZELKI czysto wełniane po cenach reklamowych poleca
BERTA STARK
ŚWIAT POŃCZOCH, plac Marjacki 3. 10-55

mieszczaństwa w Sejmie są — Żydzi. Wszyscy inni zastępcy mieszczaństwa porozrzucani po różnych klubach są zupełnie zneutralizowani i, o ileby nawet coś zdziałać chcieli (czego dotychczas widać nie było), wskutek dyscypliny klubowej niczego zrobić nie mogą. Kto śledził uważnie przebieg obrad sejmowych, tego uwagi też z pewnością nie uszło, że ilekroć chodziło o jakiekolwiek kwestye czyto w dziedzinie podatków, czy rozwoju miasta, ochrony lokatorów, i tylu innych, w obronie interesu miast występowali jedynie Żydzi, ci sami Żydzi, przeciw którym właśnie w miastach największą urządza się nagonkę. Za interesem wsi natomiast i umniejszeniem jej ciężarów gardłują i głosują jak jeden mąż w szeregach swych klubów wszyscy inni posłowie, przez miasta wybrani. Gardłują i głosują naturalnie z przekonania, bo uderzając w miasta, trafiają Żydów, a o to im właśnie chodzi. Że przy tej sposobności godzą równocześnie także w cały stan mieszczański polski, na to nie ma rady.

Cudzoziemiec ,w którego oczach Żydzi są właściwie tylko partyą narodową, mógłby, sądząc z obrazu stosunków parlamentarnych w Polsce, postawić sobie istotnie pytanie: Czy istnieje wogóle w Polsce stan mieszczański?

My wiemy, że istnieje, a tylko przez dziwne zaślepienie pozbawił się sam wszelkiego wpływu.

Dr. Juliusz Wurzel.

Znaczenie układu czesko-francuskiego.

Prasa czeska o układzie.

Praga. (Pat). Cała prasa omawia żywo sprawę konwencyi francusko-czesko-słowackiej. „Narodni Listy“ stwierdzają, iż żaden z traktatów, jakie zawarł rząd czesko-słowacki do tej pory, nie odpowiada tak bardzo uczuciom narodu czeskiego, jak traktat francusko-czesko-słowacki. „Česko-Slowacka Republika“ daje wyraz uczuciu radości, z jakiem ogół czeski przyjął wiadomość o konwencyi.

„Prager Presse“ podkreśla, iż konwencya uzależniając konsolidacyę europejską od lojalnego wykonania zawartych traktatów, skierowana jest zarówno przeciw Hohenzollernom jak i Habsburgom. Wobec tego, że obie strony zawierające traktat zobowiązują się współpracować nad dziełem ekonomicznej odbudowy Europy, nie można powątpiewać co do ściśle pokojowego charakteru traktatu, który **jest ponlekąd uwieńczeniem polityki zagranicznej Benesza.** Wobec uregulowania w ten definitywny sposób stosunków z zachodem, można będzie — zaznacza dziennik — od tej chwili unormować stosunki ze wschodem.

Wejście w normalny kontakt z Rosyą zależy od rządu sowieckiego. Jeżeli Rosya pragnie istotnie uregulować swe stosunki z Europą, a w szczególności z Czechosłowacyą, powinna ona za wszelką cenę przejść od swoich kombinacyi romantycznych do polityki realnej, oraz zaniechać wysuwania nadmiernych pretensyi i żądań.

„Tribuna“ pisze: Należy zaznaczyć, że Czechosłowacya zawierając traktat wstępuje w nową fazę swej polityki zagranicznej, jednakże niemniej niż dotychczas przestrzegać będzie celów pokojowych.

„Ceske Slowo“ wyraża nadzieję, że uregulowanie stosunków z państwami zachodnimi inauguruje poniekąd uregulowanie stosunków z Rosyą, która podobnie jak po konferencyi genueńskiej wysuwa się w chwili obecnej na pierwszy plan interesów Europy. Zbliżenie francusko-czesko-słowackie wpływa dodatnio na ogólną politykę pokojową Europy przyczyniając się równocześnie do konsolidacyi demokracyi.

———ooo———

Konferencya w sprawach walutowych.

Emisya waloryzowanych papierów państwowych. — Bony podatkowe. — Przeciw zniesieniu ograniczeń dewizowych. — Fundusz sanacyjny. — Bank Emisyjny będzie prywatną spółką akcyjną.

Warszawa. (Pat). W dniu dzisiejszym obradowała w ministerstwie skarbu zwołana z inicyatywy prezesa Rady ministrów i ministra skarbu. p. Grabskiego konferencya mająca na celu wszechstronne rozważenie obecnego położenia walutowego. Konferencyi przewodniczył prezes Grabski, a wzięli w niej udział minister przemysłu i handlu inż. Kiedroń, minister wyznań rel. i ośw. publ. Mikłaszewski, minister reform rolnych Ludkiewicz, kierownik ministerstwa spraw zagr. Dr. Bertoni oraz rzeczoznawcy.

Przedmiotem konferencyi była w szczególności

sprawa polityki walutowej,

oraz zarządzenia walutowe konieczne w okresie bieżącym poprzedzającym reformę walutową. Niemal wszyscy uczestnicy wypowiedzieli się za **koniecznością wypuszczenia przez państwo waloryzowanych papierów państwowych,** przyczem formy ich nie określono. Podniesiono konieczność wypuszczenia **bonów podatkowych.**

W sprawie całkowitego zniesienia ograniczeń dewizowych i wprowadzenia w życie koncepcyi tzw. **kwitów depozytowych** zdania uczestników konferencyi były podzielone, większość ich jednak wypowiedziała się przeciw powyższej propozycyi.

Co do reformy walutowej zgodzono się, że ze sprawą tą nie należy zwlekać, ustalono dalej, że przystąpienie do reformy walutowej powinno być przeprowadzone zebraniem funduszu sanacyjnego dla ochrony gospodarki państwowej od wstrząśnień przy przeprowadzeniu reformy. Konferencya omawiała wreszcie sprawę konstrukcyi przyszłego banku emisyjnego. Przeważało, zdanie, że bank powinien mieć konstrukcyę prywatnej spółki akcyjnej, na której działalność państwo zagwarantowałoby sobie odpowiedni wpływ.

———ooo———

Dookoła spraw sow. Rosyi.

Nowy czy stary kalendarz. — Los opozycyi. — Widmo wojny rosyjsko-angielskiej.

Moskwa. (AW). Święta Bożego Narodzenia w roku bież. po raz pierwszy obchodzono według nowego stylu. Mimo odnośnych zarządzeń duchowieństwa pewna część społeczeństwa nie uznaje nowego stylu i zamierza obchodzić święta według kalendarza juljańskiego.

Moskwa. (AW). Obiegają pogłoski, iż przywódcy opozycyi wewnątrz partyi komunistycznej Preobrażeński i Sapronow mają zostać w najbliższych dniach aresztowani.

Londyn. (AW). „Manchester Guardian“ zamieszcza wywiad z Cziczerinem, który wyraża obawę iż powikłania angielsko-sowieckie na tle Afganistanu doprowadzić mogą do wojny angielsko-rosyjskiej. Według dalszych oświadczeń Cziczerina: Rosya pragnie pokoju z państwami nadbałtyckiemi, zaś Kopp zabiegał w Warszawie o porozumienie polsko-rosyjskie, wychodząc z założenia, iż **Polska winna stać się pomostem dla handlu między Europą wschodnią a zachodnią.** Założenie to jest wstępnym warunkiem stałego pokoju. Do spraw niemieckich nie ma zamiaru się mieszać, chociaż musi baczyć na niebezpieczeństwo grożące jej na wypadek zwycięstwa żywiołów monarchistycznych i reakcyjnych.

Wiedeń. (AW.). Według doniesień „Neue Freie Presse“ z dyplomatycznych kół włoskich — rząd włoski miał powziąć decyzyę w sprawie zamianowania swego przedstawiciela przy rządzie moskiewskim. Na stanowisko to powołany ma być obecny minister poczty Di Cesaro.

Rozłam w rządzie Lenina.

Paryż. (Pat.) Wedle wiadomości otrzymanych przez Havasa z Moskwy Trocki jakoby zrzekł się swego stanowiska w komitecie centralnym partyi komunistycznej.

———ooo———

Projekt ustawy upoważniającej będzie zmieniony.

Kompetencye premiera i gabinetu będą ograniczone.

Warszawa. (AW.). Marszałek Rataj w wywiadzie, udzielonym dziennikarzom w sprawie konferencyi o pełnomocnictwach, oświadczył, wynika z niej, że projekt rządowy zmieniony zostanie w kierunku ograniczenia kompetencyi przyznawanych pierwotnie prezydentowi Rzplitej i gabinetowi. Praktycznie wykonane to zostanie w postaci uchwalenia przez Sejm skarbowej ustawy ramowej.

———ooo———

Pogrzeb Tetmajera.

Kraków. (Pat). Pogrzeb śp. Włodzimierza Tetmajera odbył się dzisiaj rano w Bronowicach małych pod Krakowem przy bardzo licznem udziale osób przybyłych z Krakowa oraz włościan miejscowych i gmin okolicznych. Między innymi przybyli: wojewoda krakowski Kowalkowski, reprezentacya miasta Krakowa, generałowie Czikiel i Dziewakowski z licznym zastępem oficerów, były minister oświaty Kumaniecki, reprezentanci świata artystycznego i literackiego, delegacye O. K. Kraków i Komendy obozu warownego, delegacye 8 pułku ułanów, pułku artyleryi polowej, związku strzeleckiego i związku byłych legionistów. W kościółku miejscowym przy zwłokach odprawił ksiądz inf. Wądolny z Krakowa mszę żałobną, podczas której pieśni żałobne odegrała orkiestra 20 pp. Po egzekwiach trumnę wynieśli z kościoła włościanie bronowiccy i złożyli ją na wozie chłopskim zaprzężonym w 6 koni, poczem kondukt ruszył ku miejscowemu cmentarzowi. W kondukcie niesiono szereg wieńców, między innemi wieniec od marszałka Piłsudskiego z napisem: Gorącemu i szlachetnemu sercu. Józef Piłsudski, dalej wieniec od gminy Wola justowska z napisem: Temu, który ukochał lud; wieniec od pułków załogi krakowskiej, od związku byłych legionistów i od związku strzeleckiego. Od wrót cmentarza ponieśli trumnę włościanie do przygotowanej mogiły, nad którą przemówił artysta malarz Wodzinowski, dalej prof. Pochmarski imieniem związku strzeleckiego i związku byłych legionistów i b. wójt bronowicki Bryła, który żegnał zmarłego imieniem ludu ziemi krakowskiej, wreszcie dyrektor szkół przemysłu artystycznego Raszka. Następnie zwłoki złożono do mogiły obok trumny syna zmarłego artysty śp. Jana Kazimierza, por. 8 p. ułanów poległego na froncie bolszewickim w r. 1920 .

Zacieśnienie węzłów małej Ententy.

Belgrad. (Pat.) W związku z konferencyą ministrów spraw zagranicznych Małej Ententy która została wyznaczona na dzień 19 stycznia „Polityka“ oświadcza z wiarogodnego źródła że głównem zadaniem konferencyi będzie potwierdzenie mocnych więzów łączących całą Małą Ententę.

Potwierdzenie to będzie miało tem większe znaczenie wobec tego, że Mała Ententa odniosła sukces w sprawie kontroli nad pożyczką węgierską. Dziennik podkreśla, że wobec tego sukcesu sprawa pożyczki znalazła się na dobrej drodze nie na takiej, na jakiej chcieliby ją widzieć Węgrzy.

Kontrola jest konieczną, jeżeli się chce uniknąć możliwości nowej wojny w Europie środkowej. Dalszym tematem obrad będzie współpraca Belgradu i Bukaresztu wobec państw bałkańskich. Sprawa przyjęcia Grecyi do Małej Ententy nie będzie rozpatrywana, gdyż oznaczałoby to zmianę zasady ugrupowania się państw Małej Ententy.

Z ostatniej chwili.

Po zamachu w Japonii.

Warszawa. (Pat.). W związku z zamachem na księcia regenta japońskiego 29. b. m. o g. 12 w południ. udał się do posła japońskiego w imieniu prezydenta Rzplitej zastępca dyrektora

rotokołu dyplomatycznego p. Jerzy Tarnowski wyraził oburzenie z powodu zbrodniczego zamachu na J. C. W. księcia Hiro-Hito, oraz żywą radość z powodu szczęśliwego ocalenia Z ramienia ministerstwa spraw zagranicznych towarzyszył p. Tarnowskiemu radca Michał Kwapiszewski, który imieniem kierownika ministerstwa p. Z. wyraził te same uczucia.

Wykolejenie pociągu Warszawa-Wiedeń.

Wiedeń. (Pat.). Cz. F. B. Pociąg pośpieszny Warszawa-Praga-Wiedeń, który przybywa do Wiednia na dworzec wschodni o g. 8,32, najechał wskutek wadliwego nastawienia zwrotnicy o g. 18,30 na bocznym torze na lokomotywę i dwa wagony pociągu kolei lokalnej na stacyi Gaensendorf. Obie lokomotywy, tudzież dwa wagony pociągu lokalnego uległy poważnemu uszkodzeniu. Maszynista pociągu lokalnego odniósł ciężkie poparzenia, a dwaj inni funkcyonaryusze kolejowi lekkie rany. Dwaj pasażerowie pociągu pospiesznego doznali nieznacznych zranień. Pasażerów tego pociągu przewieziono do Wiednia osobnym pociągiem. Z powodu katastrofy, ruch pociągów doznał chwilowej przerwy.

Niemcy się teraz nie spieszą.

Paryż. (Pat.). Pol. Radio. E. D. Paris. Omawiając politykę zagraniczną obecnego rządu Rzeszy, zaznacza, iż rząd berliński zdaje się pokładać pewną nadzieję w ewentualnem objęciu władzy w Anglii przez partyę pracy. W związku z tem nie ujawnia się skłonność w kierunku ułatwienia rokowań z Francyą.

Pragniemy — pisze dziennik — dojść do porozumienia z Niemcami, gdyż mamy interes w tem, aby przyspieszyć dzień, w którym równolegle do lokalnego na terenie okupowanym systemu ściągania należności z tytułu odszkodowań zacząłby funkcyonować ogólny w całej Rzeszy system spłat odszkodowawczych. Pragniemy również porozumienia z Niemcami, ponieważ tych wszystkich uciążliwych niedogodności, które przyniosła ze sobą akcya z 11. stycznia b r., nie chcemy przedłużać ani o jeden dzień poza chwilę, do której będzie to niezbędne.

Fuzya kościoła anglikańskiego z rzymskim.

Rzym. (Pat.). W kołach Watykanu zachowują wielką rezerwę wobec pogłosek o możliwości połączenia się kościoła anglikańskiego z rzymskim. Z rezerwy tej nie dał się Watykan wyprowadzić nawet listem arcybiskupa katerburyjskiego, do kleru anglikańskiego w związku z konferencyą w Malignes. Jakkolwiek połączenie kościołów jest bardzo ważnem zagadnieniem dla Watykanu, to jednak zdaje się być wykluczona możliwość jakiegokolwiek pośpiechu w tej sprawie, która zdaniem kół watykańskich musi dojrzeć powoli.

Wyrok czy proklamacya „Rozwoju".

Warszawa 29. grudnia (tel. własny) Koło Żyd. wniosko następującą interpelacyę sejmową: Sąd Pokoju w Słupcy z oskarzenia Maryan Konieczką, o zniewagę umotywował swój wyrok z dnia 28. listopada 1923 r. w następujący sposób:

„Zważywszy, że oskarzona przyznała się do winy, lecz wyjaśniła, że oskarzyciel znieważył jej syna i ją ciężej, nazywając jej syna: „ty polski szczeniaku". To samo stwierdził pod przysięgą świadek oskarzenia Sucharski. Sąd uznał że oskarzyciel jako Żyd, i wróg narodu polskiego, swem odezwaniem się dokonał cięższej zniewagi oskarzonej, nazywając ją polską suką, co dla kobiety z ludu jest nadzwyczajną obelgą dlatego".

Nie wchodząc w roztrząsanie godnej podziwu intcligencyi prawniczej p. Sędziego ze Słupcy który z żelazną zaiste konsekwencyą wywnioskował, że skoro syna nazwano w kłótni „szczeniakiem" to matka musi być „suką", zaznaczyć musimy, iż osądzenie całej grupy narodowościowej obywateli Rzeczypospolitej nie należy do kompetencyi owego „sędziego". Sędzia winien roztrząsać konsekwentną sprawę i być bezstronnym a jeżeli choc się bawić w „rozwojową politykę" to niech nie bierze pieniędzy z funduszów Ministerstwa Sprawiedliwości i zrezygnuje z urzędu. Pan „sędzia" nie dorósł jeszcze do tego, by mieć prawo zarzucać Żydom wrogość względem Państwa Polskiego; zarzut ten jest godnym owego „sędziego", o którego patryotyźmie w Polsce nic jakoś słychać nie było, dopóki władza w Polsce należała do Rosyan. Nie ulega wszakże wątpliwości, że wyroki motywowane w ten sposób jak wyrok p. sędziego pokoju w Słupcy są karykaturą sprawiedliwości i narażają Polskę na pośmiewisko w świecie kulturalnym, stawiając bezstronność sędziów pod bardzo poważnym znakiem zapytania. Podobne wyroki i podobni sędziowie nie byliby tolerowani w żadnym cywilizowanym kraju. Jedyną łagodzącą okolicznością dla p. sędziego ze Słupcy służyć mogłaby ta okoliczność, że dopasował się on do ogólnego panującego ostatnio w Ministerstwie Sprawiedliwości nastroju, którego najlepszym dowodem jest fakt oficyalnego przywitania przez urzędowego reprezentanta Ministerstwa, p. Grzywińskiego zjazdu zrzeszeń aplikantów żawodu prawniczego gdzie wygłoszono referat pt. „Żydzi w prawodawstwie Rzeczypospolitej Polskiej" i uchwalono wbrew Konstytucyi przeciwdziałanie „zalewowi" przez Żydów sądownictwa i adwokatury, parafrazując w stosunku do Żydów słynne w swoim czasie zdanie carskiego ministra sprawiedliwości Szczegłowicowa, o „zaśmiecaniu" sądownictwa przez Polaków. Można zrozumieć, że i taki „sędzia" ze Słupcy nie chce pozostać w tyle i pracuje na awans jak umie. Ale jego, niegodne prawdziwego sędziego, postępowanie które z wyroku sądowego robi proklamacyę antysemicką, nie może ujść bezkarnie.

———ooo———

Ponowne wysiedlanie Żydów z Bawaryi.

Warszawa 29. grudnia (tel. własny). Rząd bawarski znowu zarządził wysiedlenie Żydów polskich, zamieszkałych w Norymbergu i konfiskuje ich majątki. Wśród wysiedlonych znajdują się i tacy, którzy już tam mieszkają 20—25 lat.

W sprawie tej zwrócił się niezwłocznie do ministra spraw zagranicznych poseł Kirszbaum.

P Kierownik min. spraw zagranicznych Berteni przyrzekł wysłać telegraficznie instrukcye do poselstwa polskiego w Monachium z żądaniem interwencyi u rządu bawarskiego

———ooo———

Nowe wybryki antysemickie na uniwersytecie w Bukareszcie

Bukareszt. Z powodu nieustających napadów studenteryi faszystowskiej na swych ko-

List z Paryża.

Podczas gdy w Londynie życie towarzyskie kwitnie tylko w niewielu miesiącach roku, szczególnie w czerwcu, kiedy „season" sprowadza do stolicy całą haute vole angielską, w Paryżu życie wre cały rok. Na pierwszy rzut oka wydaje się obcemu, że miasto to li tylko stworzone na to, by uprzyjemnić pobyt obcokrajowcom. Cały rok jest Paryż pełen ruchu, zabaw i wesela. Początek jesieni jest zarazem początkiem nowego sezonu, trwającego cały rok. W tym czasie, kiedy Grand Palais otwiera wystawę jesienną, Salon d'automne, spotyka się w Paryżu całą arystokracyę angielską, hiszpańską etc. W tym czasie przyjeżdża miliarderka amerykańska, by zakupić ostatnie kreacye mody Poireta lub Drecolla, w tym modnym Babelu spotyka się przedstawicieli całego świata, synów dalekiego wschodu, Bałkanu, głębi Afryki i południowej Ameryki. Wszyscy szukają zabaw i Paryż zadawalnia wszystkie tak rozmaite gusta. W tem leży może tajemnica powodzenia Paryża.

Przechodząc sale wystawy jesiennej, która daje znakomity obraz współczesnej sztuki francuskiej, — zastąpione są bowiem: malarstwo, architektura wewnętrzna, zewnętrzna, plastyka i przemysł artystyczny (Kunstgewerbe), trudno na pierwszy rzut oka odkryć pewien kierunek. Spotyka się dzieła sztuki, stojące jeszcze pod wpływem impressyonizmu, inne nie wyzwoliły się z więzów kubizmu itd. Przy głębszej obserwacyi jednak, odczuwa się pewien jednolity kierunek, który uderza patrzącego krytycznem okiem. Jest to wpływ z jednej strony prymitywnej sztuki murzyńskiej, z drugiej strony ornamentacyjnej sztuki arabskiej, wkońcu wschodnio azyatyckiej. „Tutankhamenrummel" prędko się skończył, tylko jeszcze modniś z Bałkanu nosi krawatki „Tutankhamen", pozatem c'est passe i nic dziwnego. Grób Faraona leży w Egipcie i odkryty został przez Anglików. Dłużej trwała by ta moda gdyby Faraon był pogrzebany w Marokko, a odkrywcą był uczony francuski. Natomiast artyści francuzcy szukają nowych impulsów w sztuce wschodniej, w niedalekim Algierze i Marokku.

Podobnie jak na wystawie jesiennej, po największej części tylko dzieła sztuki francuskiej są wystawione, tak i repertuar teatrów paryskich wypełniają prawie wyłącznie autorzy francuscy. To daje teatrom paryskim pewien koloryt i kierunek.

Z teatrów subwencyonowanych przez państwo wielka opera i komedya francuska kroczą staremi tradycyą utorowanemi drogami. Ostatnią nowością w operze był balet „Noc zaczarowana", muzyka Chopina, treść Baksta, z Mille Zambelli i M. Staats w głównych rolach. Wystawa, kostyumy i choreografia niezrównana, pełna smaku i przepychu.

W repertuarze Comedie francaise znajdujemy z jednej strony klassyków, (Racine, Corneille etc). z drugiej strony sztuki Maurice Donnay'a, Bataille'a i i. W sztuce Bataille'a „Le poliche" („Błazen") kreuje główną rolę kobiecą Mme Cecile Sorel, która grała tę rolę na premierze tej sztuki w r. 1906. Sorel uchodząca za najlepszą artystkę komedyi francuskiej, występuje w Paryżu rzadko. I tak była cały październik w Londynie i po krótkim pobycie w Paryżu wyjechała 27 listopada na zaproszenie króla egipskiego Fuada z gościnnym występem do Egiptu. Delegacya króla egipskiego wyjechała w tym celu do Paryża, by artystce w drodze do Egiptu towarzyszyć. Przy tej sposobności gazety francuskie, łaknące senzacyi nie omieszkały przytoczyć, że artystka zabrała ze sobą 30 kufrów, kilka pokojówek i własnego kucharza, przyczem o ile się nie myle, umieszczony był interwiew z tym ostatnim.

Podczas gdy Comedie francaise bez nowych impulsów utrzymuje tradycyę przeszło 3 wieków, przyczem sztuki są wystawione i grane wzorowo przez artystów, którzy po największej części, te role kreowali w poprzedniem stuleciu, — najmniejsze role są obsadzone najlepszymi artystami, — to drugi teatr subwencyonowany „Odeon" w całkiem innym kierunku się rozwinął. Zawdzięcza to teraźniejszemu dyrektorowi, a zarazem najlepszemu artyście i reżyserowi Firmin Gemier, zwanemu Reinhardem francuskim. Gemier szuka nowych dróg dla sztuki teatralnej, przyczem nie zerwał z tradycyą Odeonu istniejącego od roku 1782. W pierwszym rzędzie wystawia sztuki młodych autorów francuskich, ale także we wielkiej operze w odróżnieniu do innych scen, rzeczy autorów rosyjskich, angielskich i t. d

Wspomniałem już o wpływie sztuki wschodnici, na sztukę francuską. Miałem sposobność stwierdzić ten fakt także w teatrze. I tak grany w Odeonie dramat Lenormand'a „Samum" daje obraz życia w Algierze. Temat śmiały i znakomicie ujęty Kupiec Laurency przekonawszy się o zdradzie żony, którą szalenie kochał, opuszcza Paryż zostawiając 2 letnią córeczkę. 18 lat minęło Laurency żyje w małem mieście na granicy pustyni, towarzyszką jego jest Aiescha, córka hurysy arabskiej i hidalga hiszpańskiego, która też odziedziczyła temperament obu ras. Klotylda córka Laurenca przyjeżdża z Paryża do ojca i ten odnajduje w jej rysach obraz żony, którą tak szalenie kochał. Pod wpływem klimatu afrykańskiego traci powoli panowanie nad swoją wolą. Widzi ciągle w córce żonę, walczy ze sobą i zdaje się tej walce uledz. Nadchodzi czas Samumu; ten gorący wiatr, wiejący z pustyni i przynoszący posuche i piasek, doprowadza nerwy do naj-

legów żydowskich senat akademicki uciekł się do pomocy wojskowej. Tymczasowo wykłady zostały wstrzymane. W Jassach wykłady odbywają się w dalszym ciągu. Zajścia nie ustają.. Wielu profesorów wypowiedziało się przeciw asyście wojskowej w salach wykładowych. Rozruchy antysemickie przybrały tak ostry charakter, jak przed rokiem.

Senat akademicki zwrócił się z prośbą do rządu, ażeby nie dopuścił do demonstracyi ulicznych studentów. Studenci, którzy wezmą udział w demonstracyach lub manifestacyach, mają być natychmiast wykluczeni z uniwersytetu. Dziekan wydziału medycznego wzywa wszystkie wyźnania i narodowości, aby dostarczały ciała zmarłych dl acelów naukowych. W porozumieniu z senatem aakdemmickim min. spraw wewn. zarządził, ażeby żandarmerya i policya tak długo pozostały w salach wykładowych, dopóki nie zostanie przywrócony zupełny spokój.

Przegląd palestyński.

(*) **Imigracya do kraju.** Jak komunikuje oddział imigracyjny syon. Egzekutywy palestyńskiej wzmogła się bardzo w dniach ostatnich ilość wniesionych podań o certyfikaty, których jednak rząd palestyński z powodu obecnej sytuacyi w Palestynie, nie w zupełności uwzględnia. Urzędy palestyńskie mają zlecenie, tylko takim ludziom udzielać zezwoleń na imigracyę do kraju, którzy przedstawią gwarancye, że chcą wbrew trudnościom i mają środk iku temu, by w kraju osiąść na trwałe. Z tych powodów ilość imigrantów zmniejszyła się nieco. Około 80 proc. imigrantów w dniach ostatnich przywiozło z sobą towary narzędzia rzemieślnicze i większe sumy pieniężne

Kronika spraw żydowskich.

(*) **Żydzi a armia czerwona.** Zgodnie z uchwałą ostatniego Kongresu komunistów w Moskwie, organizują się obecnie na całem terytoryum Rosyi, wojskowe formacye narodowe. Każde państwo należące do związku republik sowieckich będzie miało swoją własną armię czerwoną. Natomiast nie będą się tworzyły żadne żydowskie formacye wojskowe.

(*) **Wieczór autorki hebrajskiej.** Onegdaj odbył się w Moskwie staraniem hebrajskiego teatru „Habimah" wieczór literacko-muzykalny ku czci poetki hebrajskiej Eliszewy. Autorka odczytała szereg swoich hebrajskich poematów, które publiczność przyjęła z entuzyazmem.

(*) **Ostrzeżenie dla emigrantów żydowskich.** Ostatnio zdarzały się wypadki różnego rodzaju oszustw na przejeżdżających przez Berlin emigrantów żyd. do Ameryki. Oszuści pod pretekstem ułatwienia dostania wizy itp. wyłudzali u emigrantów olbrzymie sumy pieniężne, poczem znikali. Jednego z tych ptaków, niejakiego Ravela aresztowano.

(*) **Ostateczna likwidacya żydowskich oddziałów samoobrony na Ukrainie.** Wobec tego, że bandytyzm prawie zupełnie wygasł, uchwalił sowiet kijowski rozwiązać setki oddziałów żydowskiej samobrony. Jak wiadomo oddziały te zawiązały się w czasie pogromów w latach 1920-21 w tępieniu jednak bandytyzmu nie brały wielkiego udziału. Bandytyzm wytępiły przeważnie oddziały czerwonej armii.

———ooo———

Nieba błogosławią cnocie! **Szlachetny charakter zwycięża!**

WSCHÓD i ZACHÓD

Monumentalny film, niebywałej piękności w 8 częściach, przedstawiający życie mas żydowskich, osiadłych w Polsce. Przedziwny kontrast dwu światów, starej kultury żydowskiej z powiewami nowoczesnego życia w Ameryce.

Maly Picon i Jakób Kalich kreują głów ne role.

Wyłącznie w kinoteatrze MARYSIEŃKA pl. Smolki 5.

Żądanie zwołania Syon. W. K. W.

Członkowie Kom. Wyk. z Polski wysłali depeszę do Sokołowa.

Warszawa. 29. grudnia. (tel. wł.). W związku z ustąpieniem dra Sołowiejczyka z egzekutywy świat organizacyi syon. dowiaduje się, że członkowie Komitetu Wykonawczego z Polski (także wschodniej Małopolski), wysłali do prezesa organizacyi syon. Sokołowa telegram, w którym żądają:

1) **ustąpienia gen. sekretarza departamentu politycznego Leonarda Steina,**

2) **wstrzymania podróży Sokołowa do Afryki,**

3) **zwołania w najbliższym czasie sesyi Komitetu Wykonawczego.**

Taki sam telegram wysłali mizrachistyczni członkowie z pominięciem jednak w telegramie żądania ustąpienia p. Steina.

———ooo———

Z kraju rozpanoszonej reakcyi.

Nowy zamach bombiarski przeciw Żydom.

Warszawa 29. grudnia W drugi dzień świąt Bożego Narodzenia urządził Csongradecki związek kobiet żydowskich na cel dobroczynny wieczór z tańcami, na którym zjawiła się prawie cała miejscowa ludność żydowska, oraz wiele osobistości z miasta. Smutny epilog miała jednak zabawa, gdyż po północy nastąpiła nagle na sali eksplozya bomby, której ofiarą padło 5 osób, 10 ciężko rannych i około 30 lżej rannych.

Zamachu dokonano w dużej sali tamtejszego hotelu „Pod królem Węgier", w której odbył się wspomniany wieczór.

Budapeszteńska i szegedyńska policya wysłała do Csongradu detektywów, by wyśledzić sprawców zamachu. Dotychczas aresztowano około 12 osób. Wszyscy aresztanci są członkami miejscowej organizacyi „Odradzających się Węgier". A któżby inny?

Wiedeń. (Pat). Dzienniki donoszą z Csegradu, że sprawcy zamachu bombowego zostali ujęci. Wśród nich znajduje się prezes organizacyi budzących się Węgier Joachim Töreti. W mieszkaniu jego znaleziono wiele materyałów obciążających. Bombę rzucił prawdopodobnie Völeny Mikołaj, 24-letni młodzieniec. W mieszkaniu jego znaleziono broń i materyały wybuchowe.

———ooo———

większego napięcia. Ale i w duszy Laurenca wieje ten Samum, traci już panowanie nad sobą, katastrofa zdaje się być nie do uniknięcia, ale w ostatniej chwili Aiescha powodowana zazdrością zabija Klotyldę. Nieszczęśliwy ojciec nad trupem ukochanej córki oddycha, jakby z więzów uwolniony, bo jej śmierć przyniosła mu spokój wewnętrzny. Cały ten dramat jest pełen atmosfery pustyni, obok kilku Europejczyków występują tubylcy, Arabowie, murzyni etc. W sztuce tej okazał się Gemier nie tylko niezrównanym aktorem jako Laurence, ale też doskonałym reżyserem. Prostymi środkami oddał znakomicie życie kilku Europejczyków między ludnością murzyńsko-arabską zdala od kultury. Czuje się gorący podmuch Samummu i jego działanie na nerwy. Mimo że porównują Gemiera z Reinhardem to jestem zdania, że Gemier bardziej się zbliża do inscenizacyi rosyjskiej, której przedstawiciel Komisarzewski, pierwszy reżyser teatru Stanisławskiego działa też w Paryżu. Gemier podobnie jak rosyanie daje sztuce koloryt i tło muzyczne, prawie cały czas towarzyszy wypadkom scenicznym monotonna muzyka arabska, która czasem stosownie do akcyi staje się namiętną i drażliwą. Niezrównaną jest scena, w której kilku Francuzów żyjących od kilkunastu lat zdala od ojczyzny słucha przy gramofonie jakąś starą pieśń paryską. Ta scena bez słów działa nadzwyczajnie. Wogóle Gemier wplata dużo niemych scen, w których tylko dalecka muzyka lub wiatr pustyni oddaje nastrój osób grających. W tem zbliża się Gemier do Rosyan i jeśli mi wolno użyć tego porównania, to powiedziałbym że Reinhard jest w inscenizacyi bardziej syntetyczny, a Gemier analistyczny.

Z innych teatrów figuruje na pierwszem miejscu Theatre du vaudeville, który od szeregu tygodni wystawia z wielkiem powodzeniem sztukę Bataille'a: La femme nue" (Naga kobieta) z Yvonne de Bray w głównej roli. „La femme nue" daje obraz dzisiejszej boheme paryskiej tak innej od Boheme Murger'a.

W teatrze Edouard VII. króluje rodzina Guitry. Występuje tam Lucien i Sasza Guitry, który jest autorem granych tam sztuk. Ostatnio grano cały rok, komedyę muzyczną: „L'amour masque" z Saszą Guitry i Yvonne Printemps w głównych rolach. Temat nie nowy, ale dowcipnie ujęty. „On" nie mogąc z powodu podeszłego wieku zdobyć „jej", zbliża się do „niej" na balu maskowym pod postacią swego syna i ma powodzenie. Post factum okazuje się, że ojciec i syn nie są jedną i tą samą osobą, ale ona zadawalnia się ojcem, który syna pod każdym względem dobrze zastąpił. Obecnie wystawiono nową rzecz tego samego autora pod tytułem: „Le lion et la poule" z Lucien Guitry i sławną Spinelly.

Z braku miejsca pomijam szereg innych teatrów, które wypełniają repertuar sztukami Verneuil'a, Abel Hermanta, Rostanda i i., ale wspomnieć muszę dwa bardzo ciekawe teatry, które można śmiało zaliczyć do najlepszych teatrów paryskich.

Le studio des champs Elyse otwarte przed krótkim czasem, dało mi sposobność poznać komedye dwóch autorów: Duvernois et Forthuny: „Le club de canards mandarins". Jest to bajka chińska, poemat miłosny. Reżyserem, a zarazem malarzem dekoracyi i kostyumów jest wyżej wspomniany Theodor Komisarzewski. Miałem tu jeszcze raz sposobność przekonać się jak ożywczo działają artyści rosyjscy na sztukę zachodnio-europejską, tak na scenie, jak i w kabarecie wpływ ich coraz bardziej i głębiej się uwidacznia. (Nawet ekskluzywna i oryginalna Yvette Guilbert, przyjęła dużo z rosyjskiego kabaretu „Niebieski ptak"). Drugim teatrem, w którym tylko utwory wartości literackiej są wystawione jest „Ou viex colombier", istniejący od 10 lat. Dyrektorem, reżyserem, dramaturgiem i — last no least — artystą jest znany literat paryski Jacques Copeau. W repertuarze znajdujemy sztuki Williama Agneta, Pierre Bosta, Andres Suares'a, Goldoniego i i. Zaznaczę jeszcze, że teatr ten utrzymuje szkołę dramatyczną i młode talenta dostają odrazu engagement na własnej scenie. Teatr ten cieszy się też wielkiem powodzeniem między literacką publicznością paryską.

Nie mogę mówić o teatrach paryskich, nie wspominając rewii paryskich. Z kilkunastu najlepsze Folies Bergere i Casino de Paris. La revue, ten rodzaj mogę powiedzieć sztuki, tak ulubiony w Ameryce i Anglii, jest konglomeratem teatru, cyrku, baletu, variete i po części kina. Wszystko jest dozwolone. Najnowsza rewia w „Casino de Paris" „On dit ça" obejmuje kilkadziesiąt scen baletu, sketche, krótkie farse, pantomimy, akrobatów, trupy liliputów, słynną wirtuozkę (?) na skrzypcach, psy morskie itd. Rewia taka trwa kilka godzin przy błyskawicznej zmianie dekoracyi, a symfonia światła i kolorów dekoracyi, kostyumów i braku kostyumów działa oszołamiająco na widza.

Nic więc dziwnego, że rewie są zawsze wyprzedane i wykazują największe dochody

Paryż w grudniu 1923.

Karol Stanisław Rothfeld.

———ooo———

PO POWROCIE Z ZAGRANICY

I. KONCERT Ignacego Manna

terskiego tenora opery lwowskiej z łaskawym współudziałem W. P. KORNGUT-SUCHEROWEJ, TOŚKI ROTHÓWNEJ, KLARY ENTHALÓWNEJ odbędzie się W NIEDZIELĘ, 30. grudnia 1923 w wielkiej sali „DOMU NARODNEGO“ o godz. 7·30. — Szczegóły rogramach. — BILETY wcześniej do nabycia w zakładzie art. fotograficznym »Rembrandt«, Lwów, Pasaż Hausmana — a w dniu koncertu przy kasie od godz. 4. popoł. 0732

...pytanie o Uzdrowisku dziecka żyd. w Dębinie!

...alenie mnożnika czynszowego za styczeń 1924 r.

Lwów, 29. grudnia.

Na odbytem wczoraj zebraniu asesorów u- ...iu rozjemczego ustalone zostały następujące ...niki czynszowe za styczeń 1924 r.

1) Za mieszkania: przy czynszu podstawowym ...1 do 50 kor. — 32.651, od 51 do 150 kor. — ...91, ponad 150 kor. — 33.731, przy mieszka- ...ch ponad 6 pokoi — 39.732.

2) Za najem sklepów i lokali przemysło- ...th: przy czynszu podstawowym od 1 do 50 ... — 48.842, od 51 do 150 kor. — 49.562, ...ad 150 kor. — 50.282.

Przykłady: Jeżeli przedwojenny czynsz ...nosił 50 kor., to wypada za styczeń 1924 za ...eszkanie 1,632.550 mk., za sklep 2.442.100 mk., ...eli wynosił 100 koron to wypada za mieszka- ... 3,319.100 mk., za sklep 4,956.200 mk., jeżeli ...nosił 200 kor. to wypada za mieszkanie do ...pokoi włącznie 6,746.200 mk., powyżej 6 pokoi ...46.400 mk., zaś za sklep lub lokal przemysłowy ...056,400 mk.

...DNIA.

(d) **Masowe aresztowania. — Harce automo- ...lowe. — Nieszczęśliwe wypadki. — Epidemia ...mobójstw. — 100 miliardowa kradzież. — Po- ...ary.**

Ani mrozy, ani trudy, połączone z niebez- ...iecznemi eskapadami po śliskich schodach, go- ...dziach, i chropowatych brukach lwowskich, ...e powstrzymują naszych domorosłych złodzieja- ...ków do wypraw po cudze mienie. Jak z jednej ...pływają do policyi doniesienia o kradzieżach, tak ...z drugiej strony notują protokoły policyjne areszt- ...owania niebieskich ptaków. I mogłoby się zda- ...wać, że każda kradzież bywa natychmiast pom- ...szoną, ale gdzie tam. Za kraty dostają się prze- ...ważnie złodzieje minoris gentium, kieszonkowcy, ...oczykije, gdy natomiast grubsze ryby po in- ...tniejszym „zarobku“ cieszą się długo wolno- ...ścią.

Do aresztów policyjnych przy ul. Jachowicza ...dostali się: Anna Kuflawska za kradzież sztuki ...materyi na szkodę firmy Dreksler, wart. 75 mi- ...lionów, Alojzy Goldberg, lat 17, za kradzież lamp ...wart. 80 mil.; Hanuśkę Kawpak i Annę Rybiecką ...za kradzież płótna na szkodę tkalni przy ul. Gró- ...deckiej, wart. 40 mil. i Michała Kuszaka, lat 15 za ...kradzież zamku. Za wałęsanie się na dworcach ...kolejowych w celach podejrzanych i to bez do- ...kumentów aresztowano Romana Rachwala (za- ...mieszkałego ul. Kętrzyńskiego i Antoniego Ka- ...mińskiego z Węgier.

Do magazynu krawieckiego Stanisława Stan- ...kiewicza, przy ul. Akademickiej włamali się wczo- ...raj nieznani sprawcy, skąd skradli 2 walizy i ...płaszcz na sumę 1 miliarda mk. — Największa kra- ...dzież, jaka miała wczoraj miejsce, jest na szko- ...dę Cyli Fuchs (ul. Skrzyńskiego 14) której skra- ...dziono biżuteryę i garderobę wartości 100 mi- ...liardów m. i. zegarki, butony, naszyjniki, pier- ...ścionki itd.

Na dworcu kolejowym uległ wczoraj wie- ...czór podczas transportowania przesyłek pocztowych wózkiem po przez tory kolejowe do pociągu kolomyjskiego, woźny pocztowy Stanisław Kozimor (ul. Gródecka 14) nieszczęśliwemu wypadkowi. Został on bowiem niespostrzeżenie przez nadjeżdżającą lokomotywę potrącony tak nieszczęśliwie, że koło maszyny zmiażdżyło mu zupełnie lewą stopę. — Szofer Stanisław Kucka, z 6-tego dionu samochodu najechał w ul. Kazimierzowskiej autem na 14-letniego przesuwacza szyn, Tadeusza Sokołowskiego i powalił go o ziemię. Chłopak doznał silnych kontuzyi na całem ciele i złamania lewej nogi. Nieszczęśliwego odwieziono do szpitala.

Groźna fala samobójstw zalała w ostatnim tygodniu Lwów. Pogotowie ratunkowe interweniowało w całym szeregu wypadków samobójstw których przyczyna tkwi w przeważnej części w zawiedzionej miłości i rozstroju nerwowym. Wczoraj 19-letnia służąca u Tadeusza Stefczyka (Mickeiwicza), Stanisława Kwaczyńska, opuszczona przez narzeczonego, Józefa Baumbergera (Trauguta), (skojarzenie?!), który ożenił się wbrew przyrzeczeniu z inną, usiłowała wystrzałem rewolwerowym odebrać sobie życie. Kapsla naboju jednak nie eksplodowała i dzięki temu trafowi, niedoszła denatka zaniechała ponownego zamachu. — Na tem samem tle samobójstwo popełniła 19-letnia fotografistka Sabina Pręgowska (ulica Głowackiego). — Innych znowu, a to 18-letnią Apolonię Bober i Józefa Marka (zam. ul. Zyblikiewicza), narzeczonych, pchnęła do zamachu samobójczego na swe życie niemożność pobrania się z powodu braku środków.

Wskutek nieostrożności jednej z robotnic wybuchł wczoraj w pracowni kołder i materaców wł. Mleka i Pietraszewskiego przy ul. Koralnickiej, pożar ugaszony następnie dzięki personalowi i publiczności. Szkoda wynosi około 700 milionów.

— (d). **Echa ograbienia grobowców na cmentarzu żydowskim.** Jak już swego czasu donieśliśmy, wykryto bandę opryszków, która zajmowała się ogałacaniem grobowców na cmentarzu żyd. z parkanów i ozdób i odebrano od nich i blatników wszelkie skradzione przedmioty. W związku z tem dowiadujemy się, że osoby poszkodowane mogą odebrać sztaby żelazne i inne przedmioty skradzione po porozumieniu się z komisarzem Stojkowem w Eksp. śledczej przy ul. Kazimierzowskiej.

———ooo———

KOMUNIKATY TEATRALNE.

— **Dzisiejsze popołudniowe przedstawienie w „Nowościach“.** Dziś t.j. w niedzielę teatr Nowości daje popołudniu o godz. 3. ulubioną operetkę p. t. „Księżniczka Olala“, która stale dotychczas była wysprzedana. Zaznaczyć należy, że ceny popołudniowe są niższe od wieczornych.

— **Dziś w teatrze Wielkim wieczorem „Rigoletto“** w tej samej obsadzie co ostatnim razem. Jak wiadomo „Rigoletto“ spotkało się z dużem uznaniem prasy i publiczności, która rtystów naszych przyjęła bardzo gorąco.

———ooo———

NADESŁANE.

W referacie finansowym przedsiębiorstwa naftowego obejmie posadę zdolny 28-letni urzędnik bankowy z kilkuletnią praktyką. Wiadomość do Administr. pod „Res“. 10774

W. Pani B. Starkowej

właść. Świata Pończoch i Andrè za złożenie 35 milionów mk. na rzecz kuchni akademickiej składa serdeczne podziękowanie

Wydział Twa akad. żyd. „Ognisko“ we Lwowie. 10781

WIELKI KONCERT

z współudziałem najznakomitszych sił artystycznych urządza się na rzecz zakładu sierót wojennych przy ul. Janowskiej l. 78 w niedzielę 30. grudnia br. o godz. 11·30 g. w południe w sali Stow. „JAD CHARUZIM“, ul. Bernsteina 11. 10753

Szczupła ilość pozostałych biletów będzie do nabycia przed koncertem przy kasie. 10768

Seans spirytystyczny.

Przew.: Niech się duch szlachetny stawi! —
Energ. Niech się tu natychmiast zjawi! —
(Słychać szmer, zjawia się duch).
Przew.: Powiedz duchu, dobry miły
Do „Metalu“ iść do „Siły“
W wielki wieczór „Sylwestrowy“
Duch: Chcesz zabawy dobrej wzoru
Idź na bal do Hagiboru.
Przew.: Gdzie ten bal, mój duchu miły
Powiedz, błagam z całej siły. —
Duch: Wielka „Jad Charuzim“ sala
Wieczór nimbem ten okala.
Mówię wam to lecz w sekrecie
Na Bernsteina ją znajdziecie.
(Znika). 10766

Kronika.

TEATR WIELKI.

Niedziela 3·30 »Betleem Polskie«.
Niedziela 7, »Rigoletto«.

———ooo———

TEATR MAŁY.

Niedziela 7. »Pokojówka szuka miejsca.

TEATR NOWOŚCI.

Niedziela 3 pop. „Księżniczka Olala“.
Niedziela 7. »Królowa Montmartru«.

Teatr „BAGATELA“, Rejtana 3.

Od 17. grudnia nowy program: Część I. „Instytut dla samobójców“; sketch w 1. akcie. Część solowa: Chita & Dolores — Windheim — Marski. Część III.: „Dyablik“, farsa w 1. akcie. Początek o godz. 8-mej wieczorem.

———ooo———

Ukraiński Narodowy Teatr „Besidy“
(ul. Szaszkiewicza 5).

W niedzielę 30. popoł. g. 3. „Czornomorci“, ludowa operetka. Wiecz. 7,30 premiera „Carewicz“, dramat G. Zapolskiej w przekł. J. Stadnika

We wtorek 1. stycznia popoł. g. 3. „Chmara“ ludowy dramat. Wiecz. 7,30 „Carewicz“.

———ooo———

— **Z Bagateli.** Na liczne żądania publiczności urządza Bagatela drugie przedstawienie Sylwestrowe od godz. 12-ej w nocy, na które dyrekcya pozyskała świetną artystkę p. **Andę Kitschmann** (tylko jeden występ). Konferansyerem będzie ulubiony artysta **Zbigniew Orwicz**. Program rozpoczyna bluetka Noworoczna p. t.: **„Rok 1923—24“**, kończy zaś znakomita farsa pt.: **„Amatorskie przedstawienie w Winnikach“** w głównych rolach A. Kitschmann — M. Mirski i M. Windheim. Pozatem obfitą część koncertowa z udziałem A. Kitschmann — Mirskiego — Windheima — Orwicza i in. Bilety już do nabycia przy kasie teatru.

— **W sprawie ćwiczeń fizycznych w szkołach** wydało ministerstwo oświaty ostatniemi czasy szereg zarządzeń. Między innemi rozporządzenia w sprawie organizowania i popierania wychowania fizycznego, w sprawie wynagrodzenia nauczycieli gimnastyki za prowadzenie popołudniowych zabaw i gier ruchowych i w sprawie przysposobienia wojskowego młodzieży szkol-

PERFUMY FRANCUSKIE „COTY“ i „HOUBIGANT“ NAJTANIEJ
POLECA „ENIS“ Lwów, SKARBKOWSKA 6.

W barwnych zdjęciach filmowych przesuwają się obecnie UROCZE, SMUKŁE MODELKI
w najmodniejszych paryskich toaletach
balowych i wizytowych oraz w bogatych futrach,
jako uzupełnienie do Maksa Lindera w kinoteatrach: „Marysienka“ i „Kopernik“.

nej. Obecnie ministerstwo poleciło dyrekcyom wszystkich szkół udzielić odpowiedzi na opracowany przez ministerstwo kwestyonaryusz w sprawie wychowania fizycznego w szkołach w r. szk. 1923-24. Kwestyonaryusz ten, zawierający sto z górą pytań, obejmuje działy następujące: część ogólną, metodyczne ćwiczenie, gry i zabawy ruchowe, sporty, pracę ręczną młodzieży szkolnej, harcerstwo i kolonie wakacyjne. Odpowiedzi winny być nadesłane przed 1. sierpnia 1924 r.

— **Dyrekcya M. K. E.** zawiadamia, że roczne karty bezpłatnej jazdy wydane na rok 1923 zatrzymują swoją ważność do dnia 15. stycznia 1924 roku.

— **Dyrekcya Zakładu gazowego m.** ostrzega P. T. Konsumentów, że jakiś niepowołany osobnik naprawia instalacye gazowe, pobierając za to pewne kwoty, twierdząc, że jest przez nas do tych napraw upoważniony. Monterzy nasi są zaopatrzeni w karty legitymacyjne drukowane, które są zobowiązani na każde żądanie okazać i żadnych należytości za naprawę urządzeń nie mają prawa pobierać.

— **Nowy cennik na mięso przedłożyli rzeźnicy lwowscy do zatwierdzenia Województwu.** Gdyby Województwo na cennik ten się zgodziło, mielibyśmy już czwartą taryfę w przeciągu dwóch tygodni. Byłby to jeszcze jeden dowód na to, że z powodu ustawicznej zwyżki cen mięsa spowodowanej brakiem bydła na rynku taryfa maksymalna stała się curiosum. Wedle nowego cennika mięso wołowe miałoby kosztować 1.500 tys., cielęce równie tak samo, wieprzowe 1.600 tys., szynka 3.300 tys., kiełbasa 2.500 tys., oraz smalec 2.700 tys.

— **Spółdzielczy Bank Kupiecki** we Lwowie, ul. Kościuszki 2 zawiadamia, że począwszy od 1. stycznia 1924 kasa czynną będzie tylko od godziny 9 rano do 1 popołudniu codziennie z wyjątkiem niedziel i uroczystych świąt.

— **Nowa taryfa maksymalna.** Wskutek dalszej bardzo znacznej podwyżki cen zboża, bydła i nierogacizny, jaka znowu nastąpiła w związku z podniesieniem cen artykułów monopolowych, oraz opłat i taryf rządowych, komunalnych i t. p. Województwo po wysłuchaniu reprezentacyi gminy miasta Lwowa i po porozumieniu się z Izbą Handlową i Przemysłową tudzież z dotyczącemi Stowarzyszeniami przemysłowemi, wydało na artykuły dotychczas taryfą maksymalną objęte, nową odpowiednio podwyższoną taryfę maksymalną, z mocą obowiązującą od dnia 31. grudnia 1923 r., która winna być uwidoczniona dla oryentowania się publiczności w każdym miejscu sprzedaży.

— **Zaliczki na zwaloryzowany podatek.** Minister skarbu wydał w dniu 15. grudnia br. rozporządzenie w sprawie przyjmowania przez kasy skarbowe zaliczek zwaloryzowanych na podatki przed terminem ich płatności. Zaliczki mogą być spłacane na wszelkie podatki, opłaty i należytości zwaloryzowane i będą obliczane przez kasy według kursu urzędowego franka złotego, obowiązującego w dniu wpłaty.

Z chwilą wymiaru podatku, względnie opłaty przez właściwy urząd wymiarowy uznana zostanie kwota franków złotych obliczona przez kasy przy wpłacie zaliczki jako pokrycie danego podatku, a ewentualna nadpłata zaliczona zostanie na poczet innych należytości. Przez wpłacenie zaliczek podatkowych może więc każdy podatnik zabezpieczyć sobie posiadaną gotówkę od ewentualnych strat przy spadku marki polskiej. (Pat).

— **Zniesienie tzw. krajowego biura kol.** Dowiadujemy się, że zakres działania tzw. krajowego biura kolejowego we Lwowie mającego za zadanie w myśl uchwały sejmu galicyjskiego z r. 1892 popieranie spraw i interesów kolei niższorzędnych, tj. prywatnych, lokalnych, wąskotorowych itd. został przez ministerstwo kolei żel. w porozumieniu z ministerstwem spraw wewnętrznych przydzielony dyrekcyi kolei państw. we Lwowie. Powyższem zarządzeniem zniesiono wspomniane krajowe biuro kolejowe, a pracowników jego częściowo zwolniono z ich stanowiska a częściowo wcielono w szeregi urzędników lwowskiej dyrekcyi kolei.

— **Pan prezes Rady ministrów** przesłał na ręce pani Włodzimierzowej Tetmajerowej następującą depeszę: Bronowice, Kraków, Imieniem rządu Rzeczypospolitej przesyłam wyrazy serdecznego współczucia z powodu śmierci wielkiego syna Ojczyzny. Podpisany Władysław Grabski, prezes Rady ministrów. (Pat).

— **Pozostawianie rzeczy na siedzeniach celem zarezerwowania sobie miejsca w wagonach kolejowych.** W sprawie postanowienia art. 19. przepisów przewozowych, wedle którego podróżny w celu zachowania sobie miejsca ma pozostawić na niem swoje rzeczy, orzekło ministerstwo kolei żelaznych, że pod pojęciem „rzeczy“ rozumieć należy także drobne przedmioty, stanowiące własność podróżnego, jak książka, gazety itp. Jednakże w razie założenia miejsca przedmiotami, które niejednokrotnie podróżni pozostawiają zupełnie w wagonie przy opuszczeniu pociągu, jak n. p. gazety, a niekiedy i kwiaty, mogą zajść nieporozumienia między podróżnym w ten sposób zakładającym swe miejsce, a podróżnym usuwającym pod nieobecność pierwszego — nawet w dobrej wierze — tego rodzaju przedmioty. Wówczas zależy rozstrzygnięcie sporu głównie od zeznania współjadących ,jako świadków, przyczem nie wyłączone jest także przychylne rozstrzygnięcie na korzyść pierwszego podróżnego i bez świadków, jeżeli np. na półce są inne rzeczy tego podróżnego, lub jest to osoba na wiarę zasługująca.

Polska Krajowa Kasa Pożyczkowa otrzymała w ostatnich czasach zapasy złota, byłego banku austryackiego w kwocie 642.865,56 koron w złocie. Ogólna ilość złota, którą wydano Polsce z tytułu wycofania banknotów koronowych w byłym zaborze austryackim oraz w byłej okupacyi austryackiej wynosi 10 milionów 578.146 marek w złocie. Cyfra ta znajdzie wyraz w bilansie rocznym P. K. K. P.

— **Miesięczne rozmowy abonamentowe z Gdańskiem.** Na podstawie porozumienia między polskim i gdańskim zarządem pocztowym i telegraficznym dopuszczone będą w ruchu telefonicznym między Polską a Gdańskiem miesięczne rozmowy abonamentowe i rozmowy dziennikarskie po zniżonych cenach począwszy od 1. stycznia 1924. Rozmowy abonamentowe będą dopuszczone w czasie między g. 21 a 8 za opłatą połowy taksy zwykłej rozmowy. Czas trwania tej rozmowy nie powinien być krótszy niż 6 a dłuższy niż 12 min.

— **Agencya pocztowa w Wiszence**, powiat Gródek Jagielloński, nie została i nie zostanie uruchomiona wobec czego okręg jej doręczeń przynależny nadal do zamiejscowego okręgu doręczeń urzędu pocztowego w Magierowie.

— **Zniesienie ograniczenia przewozowego kolei wązkotorowej Przeworsk—Dynów.** Ogłoszony z końcem października b. r. zakaz nakładania i przyjmowania do przewozu wszelkich przesyłek drzewnych, przeznaczonych dla stacyi kolei wąskotorowej Przeworsk—Dynów, został zniesiony.

— **Niepodjęte telegramy** skierowywane adresem „poste restante“ i t. p., po 6 tygodniu niezgłaszania się po nie adresata, skierowane będą jak wyjaśnia okólnik władz pocztowych, do urzędu telegraficznego nadawczego.

— **Napad Żydów na chałuców.** Odnośnie notatki umieszczonej przez nas w numerze 1 „Chwili“ prosi nas o zaznaczenie sędzia p. Jan Feder, że nie jest identycznym z konsyliarzem adw. dr. Federem, którego ta notatka dotyczyła.

— **Adwokat Dr. Abraham Insler** otworzył kancelaryę i prowadzi ją w **Stryju** przy ulicy **Potockiego l. 20** wspólnie z adwokatem Dr. **Presserem.**

Z MIASTA.

— **Do czego służy biuro informacyjne na dworcu kolejowym we Lwowie?** Do wprowadzania w błąd podróżnych! Dzisiaj 28. b. na zapytanie telefoniczne o godz. 8,30 rano, o pociąg odchodzący ze Lwowa w kierunku Krakowa o godz. 10,35 nie ma spóźnienia — odpowiedział urzędnik biura informacyjnego, że pociąg nadejdzie, i odejdzie ze Lwowa według rozkładu jazdy. Po przybyciu na dworzec okazało się, że powyżej wspomniany pociąg ma „tylko“ 135 minut spóźnienia!

— **Autentyczne.** W pociągu zdążającym do Poznania toczy się debata na temat sprawców wybuchu na Cytadeli. „Dla mnie — oświadcza jeden z podróżnych, nie jest wcale tajemnicą, kto jest sprawcą niesłychanej zbrodni“. „Kto? — pyta drugi. „Żydzi!“ — odpowiada zapytany. „Nie panie to jest trochę nieścisłe: Żydzi i cykliści!“ „Dlaczego cykliści?“ — pyta informator. „A dlaczego Żydzi“? — odpowiada drugi podróżny.

ZE ŚWIATA.

— **Napad na b. ministra.** W związku z napadem na włoskiego deputowanego Amendole, byłego ministra kolonii, policya rzymska rozpoczęła energiczne śledztwo. Aresztowano szofera automobilu, którym sprawcy zamachu usiłowali zbiec. Rany Amendola są poważne ale nie niebezpieczne. Amendole był jednym z przywódców frakcyi demokratycznej, brał udział w gabinecie Facty i należał do zwolenników Nittiego.

— **Rozbicie się okrętu.** Wczoraj o godzinie 7 wieczorem z najdalej wysuniętego odcinka na północ od Fanö w okolicy portu Esbierg parowiec „Król Hakon“ sygnalizował za pomocą radio-telegramu o swem rozbiciu się o lodowce i wzywał o pomoc. Na skutek tej alarmującej depeszy towarzystwo okrętowe Parceston wysłało znajdujący się w porcie holownik Anhold. W rezultacie akcya ratownicza zdołała nietylko uratować wszystkich pasażerów okrętu „Król Hakon“ lecz również przyholować do portu uszkodzony okręt. (Pat.)

— **Lloyd George i Jakób Marek.** Podczas swego ostatniego pobytu w Ameryce Lloyd George usilnie się dopytywał o niejakiego Żyda Jakóba Marka któremu też złożył wizytę. Znajomość eks-premiera angielskiego ze wzmiankowanym Żydem zakrawa wprost na legendę.

NEKROLOGIA.

Dnia 17. XII. br. po krótkiej chorobie zmarł nasz nieodżałowany towarzysz i współpracownik błp.

MOJŻESZ FALBER

w 21-szym roku życia.

W zmarłym traci żydostwo jednego z najdzielniejszych swoich synów, rokującego na przyszłość najlepsze nadzieje, do których uprawniała nas Jego owocodajna praca we wszystkich dziedzinach narodowego życia.

Cześć Jego nieodżałowanej pamięci.

Zarząd szkoły hebrajskiej, Komisya Żyd. Fund. Narodowego, Zarząd „Biblioteki żydowskiej“, Lokalny Komitet organizacyi syonistycznej, Organizacya „Haschomer“, Komisya „Keren Hajessod“, Organizacya „Hechaluc“ w Podhajcach.

wiarnia „UDZIAŁOWA“ otwiera na nowo po rekonstrukcyi lokal
SKA 2. róg Pańskiej 1. (naprzeciw Hotelu Krakowskiego) w suterynach, i poleca się nadal P. T. Publiczności.

początku wojny światowej Lloyd George
przemówienie, w którem przytoczył przy-
chą tkwiącą w bursztynie. Rozchodziło
przykład rzeczy niemożliwych lub nad-
ch rzadkości — np. jak mucha wrasta
bursztynu.

ński Żyd Jakób Marek przeczytał po-
nowę w jednym z tamtejszych dzienników.
owo miał on taki bursztyn, stanowiący
ą rzadkość. Marek przesłał go Lloyd
wi do Londynu. Lloyd George był o-
zadowolony, że mową jego interesu-
ś Żyd na dalekim wschodzie i pokazał
kolegom z parlamentu.

y Lloyd George przyjechał do Nowego
toś zwrócił mu uwagę, że Jakób Marek
Wilna, który przysłał mu bursztyn z mu-
iduje się w Brooklynie. Lloyd George
wił odwiedzić Marka — co też uczynił.

Lloyd George chory. Lloyd George zapadł
wiu skutkiem silnego zaziębienia i wy-
a, spowodowanego udziałem w ostatniej
wyborczej. Lekarz zalecił b. premiero-
owity spokój i odpoczynek. Lloyd George
radą lekarzy, udał się na dłuższy odpo-
do swojej rodzinnej posiadłości w Walii.

Lawiny alpejskie. Ze wszystkich okolic
owych stoków Alp nadchodzą wiadomości
ach, które przybrały olbrzymie rozmiary,
nie było od 10-ciu lat. Lawiny wyrządziły
e szkody w lasach i budynkach. W nie-
miejscowościach całe rodziny zostały za-
w czasie snu.

Tragiczny zgon znakomitego aktora. W
wczorajszej „Chwili“ donieśliśmy o samo-
ie znakomitego aktora polskiego z Warsza-
tefana Jaracza. Otóż zaszła tu pomyłka,
śmierć poniósł Józef Poremba-Jaracz, młod-
at Stefana. Powodem samobójstwa tego mło-
artysty dram. była nieuleczalna choroba,
wająca z anemii i ogólnego wyczerpania.
ryerę aktorską zaczął Poremba w czasie
, po ciężkich przejściach na tułaczce w
zaczął ją w Moskwie i Kijowie, wspólnie
erwą i Jaraczem, których losy rzuciły na
anie. Po powrocie do Warszawy, po krót-
obycie w Teatrze Polskim, kiedy powstała
a, Poremba był jednym z najczynniejszych
spółtwórców; był aktorem Reduty, jej sekre-
m a zarazem kierownikiem jej Instytutu. Pra-
j oddał Poremba wszystkie swoje siły; nie
dla niego nic poza sztuką i jej służbą.
aktor z zacięciem charakterystyczno-komi-
, celował Poremba zwłaszcza w typach lu-
ch. Fanatyczne umiłowanie teatru zapał w
i czystość charakteru jednały ś. p. Porem-
ympatye wszystkich tych, co go znali; to
gon jego budzi szczery żal.

Delegatka Labour party w Warszawie. Do
szawy przyjechała Miss Mary Philips wysłana
członków partyi pracy w Londynie ce-
zapoznania się ze stosunkami społecznymi w
e a w szczególności ze stosunkami bytu
robotniczej. (Pat).

———ooo———

Odpowiedzi Redakcyi. P. Henryk **Bauer**,
obycz, Grunwaldzka 55, Sprawa ta jest o-
ie przedmiotem pertraktacyi między rządem
kim a czeskim i na razie **niezałatwiona.** W
ce płacą wszyscy dłużnicy obywatelstwa pol-
go na razie za stare korony austr. wedle
cyi Grabskiego **1 K — 70 fenigów.**

———ooo———

Mocze, plwociny, nasienie i t. p. wydzie-
rozbiera w swem laboratoryum — **Dr. KOR-
N, RYNEK 45, I. p. Dla zamiejscowych w
ciągu kilku godzin.** 10690

———ooo———

Z Bagateli.

Dyablikom poświęcił Bronowski obecny pro-
m „Bagateli“, dyablikom humoru i śmiechu,
wesołości i zabawy, one bowiem od samego
czątku biorą w swe wyłącznie posiadanie słu-
aczy i nie opuszczają ich aż do samego końca.
poświęcona im jest także w zupełności pierwsza,
bardzo dobra farsa w opracowaniu „Be-be“ p.t.
„Dyabliki“, w której Miecio **Mirski** znalazł popi-
sową rolę kucharza Kwicza. Część solowa składa
się tym razem z samych „szlagierów“ z doskona-
łym piosenkarzem Markiem **Windheimem** na
czele, który bardzo chętnie spełnia każde życze-
nie publiczności i bez przerwy śpiewa wszystko
— co jeszcze pamięta, zbierając za to huczne o-
klaski. Że Mirski ma bardzo wielkie powodze-
nie, o tem chyba wszyscy bywalcy „Bagateli“ już
dobrze wiedzą, a wypisywanie pochwał pod a-
dresem **Bronowskiego**, który znowu raz pojawia
się z swoim kuferkiem na scenie, byłoby ana-
chronizmem. Pozostaje zatem tylko wzmianka o
parze tanecznej „Chitta i A. Dolores“, która przy
nigdy niezawodzącej muzyce **Włodzimirskiego** wy-
konuje, z gracyą zarówno modne tańce i o tych
wszystkich, którzy zarówno w „Dyablikach“ jak
i drugiej farsie „Capstrzyk“ się odznaczyli a więc
oprócz wymienionych o pp. **Neuserze, Kopczyń-
skim, Nowickim, Rotterównej, Saraczyńskiej** i i.

(ap.)

!! Nareszcie !!
SPOKÓJ i CISZA W BIURACH
!! Nareszcie !!

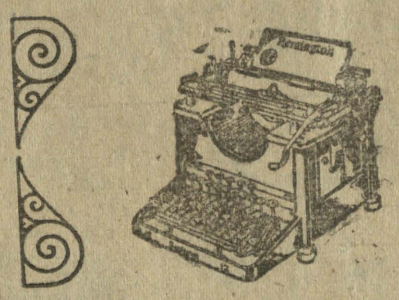

Nowy model Nr. 12.

„CICHY REMINGTON“
to najlepsza maszyna do pisania pisze — cicho i ma »idealne uderzenia«. —
TOW. BLOCK-BRUN SP. AKC.
Warszawa, Hotel Bristol. Lwów, Pańska 11.

Kronika gospodarcza.

Ciężkie położenie przemysłu w Polsce.

Warszawa. (Pat). Min. przemysłu i handlu p. Kiedroń w wywiadzie udzielonym „Dwugroszówce“ w sprawie sytuacyi w przemyśle powiedział między innemi. Obecne położenie przemysłu jest ciężkie. **Dotkliwie daje się odczuwać brak gotówki, który dotknął wszystkie zakłady przemysłowe większe i mniejsze. Jest to wynikiem inflacyi.**

Bezsprzecznie przemysł winien dążyć do zaradzenia inflacyi, bo tylko w ten sposób przy stałej wartości waluty może liczyć na wystarczającą ilość środków obiegowych. Ceny niektórych wyrobów naszego przemysłu są stosunkowo za wysokie. **Nie da się jednak zaprzeczyć, że przemysłowcy muszą zakupywać surowce i środki pomocnicze zagranicą**, których ceny są również wyższe aniżeli były ceny przedwojenne. Co się tyczy przyszłości przemysłu, to przemysł nasz, który okazał tyle żywotności w pierwszych powojennych latach wyjdzie szczęśliwie z opresyi i odegra w życiu gospodarczem kraju tę rolę, jaka mu się słusznie należy.

Cena cukru w złotych polskich.

Jak się dowiadujemy, ceny cukru zostaną wkrótce ustalone w złotych polskich.

Nowe stawki opłat stemplowych.

Od 1. stycznia 1924 r. obowiązywać będą następujące stawki opłat stemplowych: przy podaniach od pierwszego arkusza 1,400.000 mk. od każdego następnego 280.000 mk., a od każdego załącznika do podania również po 280.000 mk. Pełnomocnictwa podlegają zasadniczej opłacie — 1,400.000 mk. Opłaty od kolejowych listów przewozowych wynosić będą: przy przesyłce całowagonowej 940.000 mk., przy półwagonowej 470 tysięcy mk., przy przesyłkach pojedyńczych, kwitach bagażowych — 50.000 mk.

Z Giełdy.

Walutowe notowania pozagiełdowe.

Lwów, 29. grudnia.

Dol. am. 6550000, Dol. kan. 6100000, Kor. cze. 185000, Fr. fr. 330000, Fr. szw. 1130000, Fr. belg. 290000, Guld. hol. 2300000, Lei rum. 27000 Liry wł. 280000, Funty szt. 27500000—28000000 Wiedeń 95, Praga 190000, Czerniowce 30000.

Złoto: 20 kor. 27000000, 20 mk. 29000000 20 frank. 26000000 ,10 rubli 35000000.

Srebro: Kor. 450000, 5 kor. 2200000, floreny 1200000, ruble 2000000, kopiejki 90000o.

Giełda warszawska.

Warszawa. 29. 12. (Pat). Dolary St. Zjedn. 6350, 6240, Belgia 284250, Holandya 2417, Londyn 27275, N. Jork jak gotówka, Paryż 324, Praga 185750, Szwajcarya 1110, Wiedeń 88 i pół, Włochy 276, Franki złote 1226, frank franc. 320.

Giełda zurychska.

Zurych, 29. 12. (Pat). Holandya 217 i pół N. Jork 572, Londyn 24.80, Paryż 29.12, Medyolan 24.75, Praga 16.65, Budapeszt 0.0302, Bukareszt 2.95, Belgrad 6.47, Sofia 4.10, Warszawa —.—, Wiedeń 0.0080 i pół, Austr. kor. stempl. 0.0081.

NADESŁANE

WPanu **GUSTAWOWI KRETZOWI**
współwłaścicielowi fabryki nici „Venus“
z okazyi Jego ślubu
z p. MARJĄ LAUFER
życzy dużo szczęścia i jasnej przyszłości
Personal fabryki 10764

Józef Rosenfeld -- Sabina Bank
Kołomyja
zaręczeni w grudniu. 10763

DROBNE OGŁOSZENIA.

NAUKA I WYCHOWANIE

2. stycznia rozpoczyna się dwumiesięczny kurs buchalteryi. Lonker, Objazd 2 A. Zgłoszenia między 2—3.

Zdolna instruktorka z maturą gimnaz. potrzebna na wyjazd. Bardzo pożądana znajomość jęz. hebr. i angielskiego. Pierwszorzędne utrzymanie z obsługą — n jlepsze obejście — płaca wedle umowy Bliż zych inf. udzieli Birnbaumowa, Piekarska 37. w podwórzu, II. drzwi na lewo 4—6 popoł. 0764

Nauczycielkę na przedpołudnie, oraz naucz. języka hebrajskiego przyjmie zakład sierót im. Rub nzahla przy ul. Janowskiej 78. Wiadomość w zakładzie 3—5. 0758

St. filoz. kilkuletnia korepetytorka poszukuje lekcyi z niższego gimn. lub szkół ludowych. Zgłoszenia do administracyi pod »K Se 0778

Nauczycielka — wychowawczyni poszukiwana do Zakładu sierót żyd. Janowska 34. 0767

KUPNO. — SPRZEDAŻ

Las rębny jodłowo-bukowy 960 morgów w środkowej Małopolsce do sprzedania, Friedman, Drohobycz Marvacka. 0755

Pianino krzyżowe i fortepian do nauki do sprzedania. Sykstuska 48. 0769

„SPART“ Lwów Kościuszki 8. Telefon 709. Blachę „mosiężną, miedzianą i ołowianą oddajemy w zamian za odpadki metalowe. Kupujemy każdą ilość starych metali 0485

WOLNE POSADY.

Poszukuję praktykanta piszącego na maszynie po polsku i po niemiecku bezwarunkowo bezbłędnie i biegle. Oferty złożyć w administracyi pod »Lotos«. 0747

Adwokat Dr. Segal w Rawie poszukuje rutynowanego konc pienta i solicytatora. 0 37

Praktykanta płatnego przyjmie zaraz Magazyn galant. Pordes, Batorego 6.

Poszukuje się panny do dzieci władającej językiem niemieckim a także polskim. Zgłoszenia osobiste mi dzy 1—3 pop. u Staubów, Panieńska 12. 0772

ADWOKAT DR. MOHR w Lubaczowie poszukuje koncypienta. Posada wolna natychmiast lub później

Panna pisząca biegle na maszynie ze znajomością stenografii i korespondencyi polsko-niemieckiej może objąć posadę w Biurze fabryki ultramaryny Ch. Permutter, Lwów, Słoneczna 26 0756

„ANDRÈ“ KRAWATY światowej marki Paul-Ohner & Cie, Paryż-London „ANDRÈ“
POLECA
pl. Marjacki 9. Specjalny Magazyn Mód pl. Marjacki

PIERWSZORZĘDNA Kawiarnia „RENESANS“
po zupełnym odrestaurowaniu i po oczyszczeniu z giełdy poleca się P. T. Publiczności. — Codziennie wieczorem koncertuje orkiestra wojskowa 40 pp. w pełnym składzie. —
—:— Miłe rendez vous świata eleganckiego. —:—

FABRYKI DROŻDŻY !!
Uwaga! Uwaga!
Woskowy (parafinowy) papier
bez chloru i kwasu, najlepszy środek do opakowania wyrobów drożdżowych »» w najprzedniejszym gatunku ««
wyrabia
„SOLALI“
Przemysł Papierniczy Sp. z o. o.
10753 Żywiec, Małopolska.

OLKA
Lwów RYNEK 35
POŃCZOCHY BALOWE
w wielkim wyborze kolorów.

Na sezon karnawałowy
JEDWABIE, AKSAMITY, we wielkim wyborze, WYPRAWY SLUBNE stale na składzie poleca 10258
T. FUHRMAN, Skarbkowska 23, I. p.

POSAD POSZUKUJĄ.

Asystentka pfarmacyi z praktyką prowincyonalną poszukuje posady. O. Hulówna, Winniki obok Lwowa. 0757

Młodszy kantorzysta z kilkuletnią praktyką o pięknem wyrobionem piśmie, obznajomiony z wszelkiemi czynnościami biurowo-manipulacyjnemi zmieni posadę. Łaskawe zgłoszenia pod »Skrzętne« Administracya.

Łóżka składane różnego systemu Kanapki i fotele do składania, Otomany, Wkłady do Materye meblowe, Portyery, Kapy, Firanki tiulowe, Chodniki, Dywany, C i Linoleum po cenach fabrycznych poleca hurtownie i detalicznie «« E. KOREABIT, Lwów, ul. Krajewr

Za uczciwą usługę i rzetelną wagę ręczę.

Węgiel górnośląsk
z pierwszorzędnych kopalń dla opału domowego i celów przemysłowych, Koks Zabrzecki dla kowali, odlewarń i centralnych o walń, oraz
Suche drzewo bukowe rębane, niżej cen maksymalnych w każdej dostarcza do domów natychmiast firma
H. ROTHMAN, Lwów, Jachowicza 17.
TELEFON 434. SKŁADY JANOWSKA
—:— Uwaga: Wiekszym Pp. Przemysłowcom udzielam kredytu.

MAŁŻEŃSTWA.

KAWALER inteligentny, przystojny, muzykalny, współwłaściciel przedsiębiorstwa, poślubi odpowiednią kobietę mającą posag lub przedsiębiorstwo. Nieanonimowe zgłoszenia pod »Celem« administracya Chwili. 0775

ROZNE.

WAŻNE DLA BUCHALTERÓW. Nadzwyczaj zajmujący system podwójnej buchalteryi w dwóch kolumnach pieniężnych. Egzemplarz Mp. 500.000. J. Grossinger. Lwów, Rappaporta 7 B. 0768

MIESZKANIA-LOKALE.

Dwaj bracia, akademicy, zajęci biurowo cały dzień poszukują od 1. stycznia pokoju z osobnem wejściem w śródmieściu. Zgłoszenia do administracyi pod »Stały Zjednoczone«. 0777

Urzędniczka bankowa szuka umieszczenie za lekcyę lub za dobre wynagrodzenie. Zgłoszenia do Administracyi »Sumienna«.

Lokal frontowy śródmieście dwie ubikacye, na biuro lub przedsiębiorstwo handlowe do odstąpienia. Zgłoszenia pisemne pod »Spółka« do biura dzienników Schefera, Pasaż Hausmana.

Poszukuje się lokalu suterynowego jasnego z możliwością korzystania z elektryki i gazu przynajmniej o 3 ubikacyach nadającego się na fabrykę galanteryi blaszanej. Zgłoszenia do administracyi pod »Fabryczny«. 0715

Drohobycz. Realności, mieszkania i lokale w wielkim wyborze do nabycia. Friedman, Drohobycz, Maryacka. 0731

Dwie siostry, zajęte biurowo przez cały dzień, szukają od 1. stycznia pokoju z osobnem wejściem, w śródmieściu przy porządnej rodzinie, ewentualnie z wiktem. Zgłoszenia pod »1. Stycznia« do administracyi. 0778

Urzędniczka bankowa szuka przy inteligentnej rodzinie umieszczenia z wiktem lub bez. Zgłoszenia do administracyi pod »Uprzejma«. 0759

OGŁOSZENIA.

DRZEWO OPAŁOWE
bukowe, rębane po 17,000.000 Mkp.
WĘGIEL GÓRNOŚLĄSKI
po 35.000.000 Mkp. za 1.000 kg. wraz z dowozem przed dom dostarcza „TERMA“ Ska z ogr. odpow.
we Lwowie, ul. LELEWELA 5 (obok placu Akademickiego). Telefon 169. — Ceny ważne do 3. stycznia 1924 r.

Kapelusze damskie ostatniej kreacyi poleca
Magazyn Mód „EMILIA“, Sienkiewicza 2.

DRUKARNIA LWOWSKA
WE LWOWIE, ul. KOPERNIKA 11
TELEFON 831.
Posiada: maszyny rotacyjne, pospieszne, do składania, — stereotypii etc. —
Wykonuje: czasopisma, dzieła, prospekty, druki bankowe i kupieckie, afisze, tabele, etc. w różnych językach. - -
po cenach umiarkowanych.

ZAWIADOMIENIE.
Niniejszem zawiadamiamy, że dla wygody naszej P. T. Klienteli otworzyliśmy filię naszego
składu Obuwia przy ul. Żółkiewskiej 17.
Celem wprowadzenia się sprzedajemy towary nasze do końca b. m. po znacznie zredukowanych cenach.
Zalecając każdemu korzystanie z okazyi polecamy się łaskawym względom «« Schnapek, Thieman i Bcia Eichman
Hurtowne składy przyborów szewskich i obuwia
Żółkiewska 17 Żółkiewska 16 Gródecka 1.
10629

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką.
Redaktor odpowiedzialny: Henryk Heschel, „Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika 11.

BIBLIOTEKA